MɬKÁNDA LORỤ 'Bɬ LOMO Kɬ DOSỊ ÉYỊ E

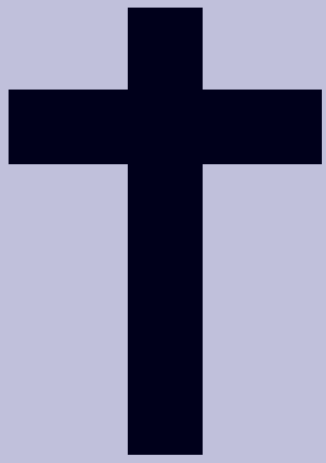

aka: MɬKÁNDA LORỤ 'Bɬ LOMO Kɬ DOSỊ ÉYỊ E New Testament

MɬKÁNDA LORỤ 'Bɬ LOMO Kɬ DOSỊ́ ÉYỊ́ E

Baka: MɬKÁNDA LORỤ 'Bɬ LOMO Kɬ DOSỊ́ ÉYỊ́ E New Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102

Contents

Matáyo 1
Máriko 60
Lúka 100
Yiwáni 166
Moko 'bi 'yimikása e 220
Róma 282
1 Korindo 308
2 Korindo 337
Galatíya 354
Éfeso 365
Filipo 373
Kolósayi 380
1 Tasalonika 386
2 Tasalonika 392
1 Timatíyo 396
2 Timatíyo 405
Títo 412
Felemúna 417
Ébere 419
Yakóbo 441
1 Pétero 448
2 Pétero 456
1 Yiwáni 461
2 Yiwáni 468
3 Yiwáni 469
Yúda 471
'Dódoógu 474

Bɨlámá ledre bɨ Matáyo eké ní Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Matáyo ní

Matáyo eké bṵkṵ ba ne. Nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yịmɨkása ga bɨ sokó doa gbre 'bɨ Yésụ ní, ndịsịní kpá ndólo wo Lévị. Eké bṵkṵ ba gɨ ro 'dódo ledre kɨe zí ngíti géyị Yṵda e kídí Yésụ nɨ ne 'Yị yómo 'yị e bɨ kóo Lomo uku ledrea 'desị kídí née nɨ kása wo ógụné yómo 'yị e mbá ní. Matáyo tonó aka kóo fị éké ịrị bulúndu bulúndu Yésụ. Zía kpá úku ledre fúó kídí mɨógụ Yésụ 'dodo go kídí ledre ga bɨ kóo nébị e ndịsịní úku yée gɨ roa ní, nɨyí za mbá ma'díi ledre e, mengịní royé go tɨ cé káa zí bɨ kóo ndịsịní úku yée ní.

Zí Matáyo kpá uku ngíti ledre kídí Yésụ ndịsị kóo 'dódo ledre kídí, 'Be 'bɨ Lomo nɨ gɨ ro kúfú 'yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. Kápita 5-7 ukuní ledre gɨ ro ledre bɨ Yésụ uku gɨ ro 'Be 'bɨ Lomo sɨmɨ muruwayi ótoásá a kí ngíti géyị éyị e ní. Kápita 10 Yésụ uku ledre gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo, kídí nɨ karanée áṇga do sogo káṇgá za mbá. Kápita 13 Yésụ uku ledre 'Be 'bɨ Lomo sɨmɨ muruwayi ótoásá a kí ngíti géyị éyị e. Kápita 18 Yésụ uku ledre gɨ ro toso mɨméngị ledre bɨ azé méngị a gɨ ro zía óto zée ndịsịzé bɨlámáze 'Be 'bɨ Lomo ní. Kápita 24-25 Yésụ uku ledre kídí tṵ'dṵ́ ledre e nɨyí aka méngị royé kí née nɨ nda fú ndá'baógụ do sogo káṇgá. Odụ bṵkṵ ba uku kpá ledre gɨ ro ledre bɨ Yésụ uku zí 'yị lódṵ́ kacíne e, idíní ndéré kí úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zí kúfú 'yị e za mbá gɨ ro zíye kpá ídíye 'yị lódṵ́ kacíne e ní.

Uku ledre kpá gɨ ro mɨtónó ndịsị 'bɨ Yésụ do sogo káṇgá ndéréógụné gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ nda'ba sɨmɨ a komo ere ní. Tonó kí ledre gɨ ro mɨndíki wo, ledre gɨ ro babatịza ené, kí úzu éyị bɨ ndiki gɨ zí Satána ní, nda kí kúrú Lomo bɨ Yésụ ma'dáa ndịsị úku a zí 'yị e ní. Kpá kí ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée zí 'yị e ní, nda kí ledre bɨ kóo ndịsị 'dí'bióyó ndíyá gɨ ro 'yị e sɨmɨ Galiláya ní. Bṵkṵ ba uku kpá ledre gɨ ro mɨndéré Yésụ bɨ kóo gɨ sɨmɨ Galiláya sɨmɨ Yerụsaléma, kí ledre ga bɨ mengịní royé zía sɨmɨ bɨ sịndị kadra 'bɨ odụ ndịsị ené do sogo káṇgá nɨ go gbóo ní. Do ụ́kụ́ne kí mɨphéphé wo do mɨngbúngbu kágá, mɨúyu a nda kí mɨúrú a.

Ledre gɨ ro bulúndu bulúndu Kírésịto Yésụ
(Lúrú kpá Lúka 3:23-38)

1 Ba ledre gɨ ro bulúndu bulúndu Kírésịto* Yésụ,† tonó gɨ ro ngére Dawídi ndéréógụné gị ro Abarayáma.
2 Abarayáma ndiki Isáka.
Zí Isáka ndíki Yakóbo.
Zí Yakóbo ndíki Zṵ́da e kí lúnduné e.
3 Zí Zṵ́da ndíki 'bɨ ené Peréze e kí Zéra. Mbágáye 'bɨ ené Tamára.
Zí Peréze ndíki 'bɨ ené Ézorono.
Zí Ézorono ndíki 'bɨ ené Ráma.
4 Zí Ráma ndíki 'bɨ ené Aminadába.
Zí Aminadába ndíki 'bɨ ené Nasóna.
Zí Nasóna ndíki 'bɨ ené Salamóna
5 Zí Salamóna ndíki 'bɨ ené Bowáza, ịrị mbágáa Rába.
Zí Bowáza ndíki 'bɨ ené Óbede, ịrị mbágáa Rúta.
Zí Óbede ndíki 'bɨ ené Zése.

* **1:1** 1:1 Kírésịto: Ini ledre gɨ simia kídí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † **1:1** 1:1 Yésụ: Ini ledre gɨ simia kídí, Lomo yomo 'yị e.

6 Zí Zése ndíki 'bi ené Dawídi bi
kóo ni mongú ngére ní.
Dawídi ndiki 'bi ené Solomóna,
mbágáa ni Beteseyída kára umbu
kací Úríya.
7 Zí Solomóna ndíki 'bi ené
Rebóma.
Zí Rebóma ndíki 'bi ené Abiyáza.
Zí Abiyáza ndíki 'bi ené Ása.
8 Zí Ása ndíki 'bi ené Zesofáti.
Zí Zesofáti ndíki 'bi ené Zeróma.
Zí Zeróma ndíki 'bi ené Uzíya.
9 Zí Uzíya ndíki 'bi ené Zotáma.
Zí Zotáma ndíki 'bi ené Áza.
Zí Áza ndíki 'bi ené Izikíya.
10 Zí Izikíya ndíki 'bi ené Manási.
Zí Manási ndíki 'bi ené Amóna.
Zí Amóna ndíki 'bi ené Zosíya.
11 Zí Zosíya ndíki 'bi ené Zekíni,
do ndíki ngíti géyi lúnduga
simi bi ezeokó Isiréle e
'di'biní yée ndéré kíye simi
Babelóniya ní.
12 Gi do kací a bi Yúda e
nda'baogúní 'bi eyé gi simi
Babelóniya ní,
zí Zekíni ndíki 'bi ené Seretiyéle.
Zí Seretiyéle ndíki 'bi ené
Zerúbábele.
13 Zí Zerúbábele ndíki 'bi ené
Abiyúda.
Zí Abiyúda ndíki 'bi ené Alikíma.
Zí Alikíma ndíki 'bi ené Azóra.
14 Zí Azóra ndíki 'bi ené Zadóka.
Zí Zadóka ndíki 'bi ené Akímu.
Zí Akímu ndíki 'bi ené Eluyúda.
15 Zí Eluyúda ndíki 'bi ené
Eliyázara.
Zí Eliyázara ndíki 'bi ené Matána.
Zí Matána ndíki 'bi ené Yakóbo.
16 Zí Yakóbo ndíki 'bi ené Yoséfa
o'do 'bi Maríya. Née
Maríya bi mbágá Kírésito
Yésu ní.
17 Bulúndu Yésu niyí kóo miifiyé
káa. Tonó gi ro Abarayáma
ndéréógúné gi ro mongú ngére
Dawídi, ndiki andání kóo ríki 'yi
eyé e go ki'dí sokó doa eso (14). Do
tónó ndíki ngíti géyi gi simi sindí
kadra 'bi mongú ngére Dawídi
ndéréógúné gi simi sindí kadra bi
ezeokó Isiréle e 'di'biní yée ndéré
kíye simi Babelóniya ní, kpá sokó
doa eso. Zí ngíti géyi tónóye gi ore
ndéréógúné gi simi sindí kadra
bi aráni Kírésito simi a ní. Ndiki
andání ríki 'yi eyé e go kpá sokó
doa eso.

*Ledre gi ro mindíki Kírésito
Yésu*
(Lúrú kpá Lúka 2:1-7)
18 Ledre gi ro mindíki Kírésito
Yésu tonó kóo káa. Koróní‡ kóo
mbágáa Maríya zí ngíti o'do kí
iriné Yoséfa. 'Dá'dá zí Yoséfa kí
ówo royé kéne káa do o'do kí
kára, zí Maríya ídíne kí siminé,
owú ma'dáa ogu yí ené simi
roko'bu 'bi 'Dówú Lomo. 19 Gi zía
bi Yoséfa ndisi méngi ledre ga bi
Lomo ili yée ní, kpá gi zía bi ili ené
í'bí komokenyí ro do Maríya wá
ní, zía kóo áyíne gi ro ótoómo wo
lá wayí kenée 'yi e ndaní ówo a
wá.
20 Simi bi Yoséfa yeme roné go
kenée ní, zí Ngére kása maláyika§
'diya ógu úku ledre zía simi
'duru kídí, "Yoséfa bulúndu ngére
Dawídi, ndá sómú ledre gi ro
ótoómo kí 'dí'bi Maríya káa do
me'beyí wá, owú bi simi a née
ogu ené gi zí 'yima'dí wá, Lomo
yeme yí ené ne simi roko'bu 'bi
'Dówúne. 21 Ni áráógu owú née
owúo'do, ídí ífí iri a Yésu, gi zía ni
yómo 'yi ené e gi simi lúyú ledre
eyé e."
22 Ledre bi kóo Ngére ukui'bí
tara ngíti nébi ní, mengi roné née
goó ne tí káa zí bi kóo uku ní
kídí, 23 "Karanée ngíti owúkára

‡ **1:18** 1:18 Koróní wo gi ro ófú a: Kací ondú 'bi Yúda e née sindí kadra simi bi i'bíní lafa go tí
lá 'dá'dá a gi zí o'do kí ndisiyé ndro kí me'bené káa do kára kí o'do. § **1:20** 1:20 Maláyika e:
Niyí lomo ga bi ndisiní ndisi kí Lomo komo ere ngárá kuru'buyé ndaá káa zí 'yima'dí e wá
ní. Simi ngíti géyi sindí kadra e Lomo ndisi kása yée do sogo kángá kí sanda ené zí 'yi e.

ku mbotụ* nɨ ídí kɨ́ siminé, zía áráne owụ́o'do, do ndịsị ndólo wo Imanuwéle," ledre gɨ simɨ a kɨ́dí, "Lomo nɨ kíze."
24 Simɨ bɨ Yoséfa urú ní, zía tí 'dí'bi Maríya káa do me'bené káa zí bɨ maláyika 'bɨ Ngére ogụ úku a zía ní. 25 Abú Yoséfa 'di'bi tí Maríya go káa do me'bené yá, kotrụnɨ́ bi 'dú'du kéne wá, zaá gị zí Maríya árá owụ́ bɨ siminé née té kí, zí Yoséfa ịfị ịrị a Yésụ.

2

'Yị komokenzị e ogụnɨ́ simɨ Beteléme

1 Gɨ do kací a bɨ kóo aránɨ́ Yésụ simɨ Beteléme ngíti gara simɨ káṇgá bɨ Yụdáya simɨ bɨ kóo Eróde nɨ ore ne ngére ní, zí ngíti géyị 'yị komokenzị e ógụyé gɨ gbére simɨ Yerụsaléma ore, 2 zíye ndúndu'yú kɨ́dí, "Owụ́ bɨ aránɨ́ wo káa do ngére 'bɨ Yụ́da e ona ba, nɨ 'dí 'da? Kele ené 'dodo ledre a go zíze gbére 'dáa, ógụzé ba óto úndrua."
3 Simɨ bɨ ngére Eróde uwú ledre née kenée ní, zí bi sínyíne roa kɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní mbá. 4 Zía ndóloyóko manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị e, kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e, ndú'yú yée kɨ́dí, "Úwúsé kóo kɨ́dí nɨyí árá Kírésịto ma'dáa 'da?" 5 Zíye úkulúgu ledre kɨ́dí, "Ukunɨ́ kóo kɨ́dí, nɨyí árá wo simɨ Beteléme, káṇgá 'bɨ Yụdáya ona. Ngíti nébị uku kóo kɨ́dí Lomo uku yaá,
6 " 'Beteléme,
ndaá 'bɨ eyị lá dụ́ụ́ owụ́ gara
simɨ káṇgá 'bɨ Yụ́da e wá.
Mongụ́ ngére nɨ karanée ólụ́ógụ
gɨ simɨyị gɨ ona
zía ídíne 'yị lúrú bi kací 'yị
amá e Isɨréle e za mbá.' "
7 Née ní, zí Eróde ndólo 'yị komokenzị ga gére née simɨ ugu gɨ ro ówo a gɨ zíye lurúnɨ́ kóo kele máa née kɨ́ be 'di? 8 Zía úku ledre zíye kɨ́dí, "Ndérésé mu simɨ Beteléme gámásó'do owụ́ máa née. Togụ́ ndíkisé wo goó, ídísé ndá'baógụ 'dódo bia zíma gɨ ro zíma kpá ndéréma óto úndrua."
9 Simɨ bɨ ngére Eróde odro go zíye ní, zíye ólụ́ógụyé ndéréye. Kele bɨ ndịsị útú zíye 'dá'dá ní, nzara zía kpá ólụ́ógụné útúne zíye 'dá'dá. Zía ndéré tóroné té do 'be bɨ owụ́ máa née nɨ simɨ a ní. 10 Nɨyí kóo kɨ́ mongụ́ rokinyi kɨ́ lúrú kele née kɨ́ útúne zíye kpá fú 'dá'dá. 11 Zíye ndéréógụyé ndíki Yésụ kɨ́ mbágáne Maríya, zíye útúye do ngụ́rụ́ sịndíye óto úndru a. Zíye líkpí tara kombo eyé e, 'dí'biógụ dábu kɨ́ abúrengú kɨ́ bɨlámá sụ'bụ́ mɨndonyo í'bí yée zí Yésụ. 12 Nda go kɨ́ ndụlụ, zí Lomo ódroné zíye simɨ 'duru kɨ́dí ndaní ndá'ba gɨ 'dí zí Eróde wá, idíní ndéré gɨ do ngíti mɨsi'di kpị́.

Ngasáni kɨ́ Yésụ simɨ Ízibiti

13 Simɨ bɨ ya'dá ga gére née okpóní go ní, zí Ngére Lomo kása maláyika ógụ ódroné zí Yoséfa simɨ 'duru kɨ́dí, "'Di'diya, ịnyịsé mu kɨ́ me'beyị́ zíse 'dí'bi owụ́ ba ngásá ndịsị kíe simɨ Ízibiti gɨ zía Eróde ayí go gámásó'do wo gɨ ro úfu a. Ídísé ndịsị íri 'búó togụ́ mándólolúgu sée máa."
14 Kpá tí akpa kɨ́ ndụlụ née, zí Yoséfa e kɨ́ me'bené 'dí'bi owụ́ née, zíye ngásáye simɨ Ízibiti, 15 zíye ndịsịyé íri zí Eróde úyuné té kí. Ledre née 'dodo ini ledre gɨ simɨ ledre kóo Ngére Lomo ukui'bí zí ngúru nébị úku a ní kɨ́dí, "Mándólolúgu owụ́ 'bɨ amá go gɨ simɨ Ízibiti."
16 Simɨ bɨ Eróde owo kɨ́dí 'yị komokenzị ga gére née londoní née go ní, zí mɨmbé'dea ésịne

* **1:23** 1:23 Owụ́kára ku mbotụ: Nɨ owụ́kára bɨ owo aka ledre 'bɨ ya'dá e wá ní. **1:23** 1:23 Isáya 7:14 **2:6** 2:6 Míka 5:2 **2:15** 2:15 Uzíya 11:1

zía kása asikíri ené e ndéré úfu owụ́ ya'dá ga bɨ sɨmɨ Beteléme ore kpá kɨ́ yée ga bɨ gbaá ore ní mbá 'dá'ba. Tonóní úfu yée gɨ ro yée ga bɨ sɨmɨbi eyé nɨ gbre ní ndá'baógụné nde. 17 Zɨ́ mongụ́ lerị́ ídíne tí káa zɨ́ bɨ kóo nébị Yeremáya uku ní kɨ́dí, 18 “Do kará Isɨréle e ndịsị́ ówụ́ kɨ́ íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ mongụ́ lerị́ sɨmɨ gara bɨ Ráma ní. Ndịsịní íni ini gɨ ro owụ́ 'bɨ eyé e, gɨ zía ufuonzóní yée go mbá. Mbámɨowụ́ máa ga gére née iliní do ụ́cụómo yée kɨ́ íni ini wá.”

Yoséfa nda'baogụní sɨmɨ káṇgá eyé

19 Sɨmɨ bɨ Eróde uyu nda go ní, zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo ógụné sɨmɨ 'duru zɨ́ Yoséfa sɨmɨ Ízibiti 20 zía úku ledre kɨ́dí, “Ịnyịsé mu kɨ́ me'beyị́ zíse 'dí'bi owụ́ zíse ndá'basé sɨmɨ káṇgá esé 'bɨ Isɨréle e. Eróde bɨ kóo ayí gɨ ro úfu wo ní uyu go.”

21 Zɨ́ Yoséfa ịnyịyé kɨ́ me'bené 'dí'bi Yésụ, yóó do ndá'bayé sɨmɨ Káṇgá eyé 'bɨ Isɨréle e. 22 Ábuwá Arakaláyo nɨ nda goó ne ngére do bi kací 'bụné sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní. Zɨ́ ngɨrị́ méngị Yoséfa kɨ́ ndá'bané íri. Zɨ́ Lomo úku ledre zía sɨmɨ 'duru, zíye nda ndéréye sɨmɨ Galiláya. 23 Ndịsịní nda kóo sɨmɨ gara bɨ Nazeréta ní. Utúasá go kɨ́ ledre bɨ kóo ngíti nébị uku gɨ ro Kírésịto ma'dáa kɨ́dí, “Nɨyí ndịsị ndólo wo 'yị 'bɨ Nazeréta.”

3

Yiwáni uku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e
(Lúrú kpá Márɨko 1:1-8, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

1 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, ngíti o'do nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Yiwáni, nɨ 'yị Bábátịzị́ 'yị e. Zía ndịsịné úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ Yụdáya gbála sɨmɨ súwú 2 kɨ́dí, “Ídísé mu óyóló'bó mɨmbé'desé, gɨ zía sịndị́ kadra nɨ go gbóo gɨ ro zɨ́ Lomo bɨ komo ere ní ídíne Ngére esé.” 3 Yiwáni nɨ o'do bɨ kóo nébị Isáya uku ledre a kɨ́dí,

“'Yị nɨ karanée ndịsị́ ótrụ́ ledre zɨ́
'yị sɨmɨ súwú kɨ́dí,
yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné zɨ́
Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di zía ní.”

4 Yiwáni ésị́ kóo roné bongó bɨ u'yúní gɨ sɨmɨ bị́ bangá bɨ Gémele ní, zía ódó roné ká'dá bɨ yemení gɨ sɨmɨ saná ní. Mongụ́ éyị́ mɨánu ené nɨ kóo mbíra kɨ́ tezị́. 5 Tụ́'dụ́ 'yị e ịnyịní kóo gɨ sɨmɨ Yerụsaléma, kɨ́ yée ga bɨ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní, nda kpá kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ gbóo gbóo kó'dụ́ ngbuṛu bɨ Yeredéne ore ní mbá ndéréye úwú ledre 'bɨ Lomo gɨ tara Yiwáni. 6 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née ukuogụní lúyú ledre eyé e ní, zía bábátịzị́ yée sɨmɨ ngbuṛu bɨ ndoloní Yeredéne ní.

7 Sɨmɨ bɨ lurú tụ́'dụ́ Faṛụsáyo e,* kɨ́ Saḍụkáyo e† kɨ́ ógụyé kɨ́'dí bɨ ndịsị́ í'bí babatịza ní, zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Sée ga bɨ ásé bɨsinyíse káa zɨ́ kámá okó ní, ambí uku zíse ne ya ídísé ngásáóyó rosé gɨ zɨ́ sɨmɨkesị́ 'bɨ Lomo bɨ nɨ ógụ dosé ní? 8 Togụ́ kenée yá, ídísé méngị éyị́ bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí óyóló'bósé mɨméngị ledre esé go ma'díi ní. 9 Éyị́ ndaá kpá lóndo sée zíse sómụ́ ledre

2:18 2:18 Yeremáya 31:15 **3:3** 3:3 Isáya 40:3 * **3:7** 3:7 Faṛụsáyo: Née ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ngárá nditɨ'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇguní ledre lomo e, kɨ́ ledre maláyika e kpá kɨ́ ledre mɨúrú 'yị e gɨ sɨmɨ umbu. † **3:7** 3:7 Saḍụkáyo: Née ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ngárá nditɨ'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Tɨ́ lá ṇguṇguní eyé bɨ kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e urúní gɨ sɨmɨ umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.

kídí Lomo nɨ ótoómo ledre zíse gɨ zía bɨ ásé bulúndu Abarayáma ní wá. Máúku zíse ma'díi tutú ga bɨ bi née, Lomo utúasá go óyóló'bó yée zíye ídíye káa do bulúndu Abarayáma. 10 Lomo nɨ go nzíyiné gɨ ro lágáónzó kágá e bi. Ma'díi, kágá máa wo bɨ aná bɨlámáne wá ní, nɨ lágáónzó a do ụ́cụ a ku pho'dụ.

11 “Mándịsị bábátịzị sée kí iní gɨ ro zíse óyóló'bó sómụ́ ledre esé. Tí lá gɨ do kacíma ngíti mongụ́ 'yị nɨ ógụ, bɨ romo domá ní. Máútúásá gbawá í'díógụ warágené gɨ sịndịa. Nɨ bábátịzị 'bɨ ené sée kí roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo kí pho'dụ. 12 Nɨ 'bɨ ené yị ené káa zí 'yị ócó komo kére ní. Nɨ léfeóto kére ené sɨmɨ bɨlámá éyị, cící a née zía kótrụ a trịe do óngbóóyó a 'dá'ba.”

Yiwáni i'bí babatịza zí Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 1:9-11, Lúka 3:21,22)

13 Sɨmɨ ngíti sịndị kadra zí Yésụ ịnyịné gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní ndéréne ngbuṛu bɨ Yeredéne ní gɨ ro zí Yiwáni bábátịzị née. 14 Zí Yiwáni úku ledre zía kídí, “Máíli ba zíyị í'bí babatịza zíma yịị, ógụ nda zíma ba lárá a káa be 'di?”

15 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Yiwáni kídí, “Ba go bɨlámá sịndị kadra gɨ ro zíyị bábátịzị máa, gɨ zía ilizé mbá ndịsị méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní.” Zí Yiwáni ṇgúṇgu a.

16 Zí Yiwáni go bábátịzị wo. Sɨmɨ bɨ olụ́ogụ gɨ sɨmɨ iní ní, geré zí ere líkpí roné. Zía lúrúndíki 'Dówụ́ Lomo kí ógụné doné káa zí kịṛịkó'do ní. 17 Zí Lomo ódroné gɨ komo ere kídí, “Ba mbigí Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go, mááyí kí rokinyi gɨ zía.”

4

Satána uzu Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 1:12,13, Lúka 4:1-13)

1 Gɨ ore zí 'Dówụ́ Lomo 'dí'bi Yésụ ndéré kíe sɨmɨ súwú gbála gɨ ro zí ngére 'bɨ bɨcayi lomo e úzu wo.* 2 Zí Yésụ méngịné sɨmɨ súwú íri sịlị cị gbre (40) anu éyị† mbá wá. Zí 'bú nda go méngị wo kíngaya. 3 Zí Satána ógụné úku ledre zía kídí, “Togụ́ áyí tí mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo yá, ídí úku ledre zí owụ́ tutú ga bɨ bi ba idíní óyóló'bó royé káa do ambata gɨ ro zíyị ánu a gɨ zí 'bú.”

4 Zí Yésụ ịnyịné úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, ‘'Yịma'dí utúasá ídí trịdrị lá dụ́ụ́ gɨ zí éyị mɨánu wá. Kúrú Lomo nɨ óto 'yị e ne zíye ídíye trịdrị.’ ”

5 Gɨ do kací ledre née, zí ngére 'bɨ bɨcayi lomo e 'dí'bi Yésụ ndéré ékị́ kíe do mongụ́ 'Dịcị 'bɨ Lomo sɨmɨ Yeṛụsaléma‡ bɨ o'bóní ngbángbáne 'dága ní do úku ledre zía kídí, 6 “Togụ́ áyí tí Owụ́ 'bɨ Lomo yá, ídí mu lé'béútú bi 'dáa. Gɨ zía nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“ ‘Lomo nɨ kása maláyika ené e
zíye sáká yịị,
káa bɨ áyí útú útru sịndịyị ro
tutú e ke.’ ”

7 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Nɨ mɨékéne kídí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyị wá.’ ”

8 Zí ngére 'bɨ bɨcayi lomo e kpá 'di'bi wo ndéré ékị́ kíe do mongụ́

* **4:1** 4:1 Ngére 'bɨ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ Satána. Nɨ manda 'bɨ maláyika ga bɨ ịcịní okó ro Lomo do ụ́cụ́ógụ yée gɨ komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9. † **4:2** 4:2 Órụ́ tara 'yị: Sɨmɨ ngíti géyị sịndị kadra Yụ́da e iliní ánu eyị wá gɨ ro í'bí royé íni ini zí Lomo. **4:4** 4:4 Gbre lorụ 8:3 ‡ **4:5** 4:5 'Dịcị 'bɨ Lomo: 'Dịcị máa wo née nɨ dụ́ụ́ kịé'do sɨmɨ Yeṛụsaléma. 'Yị 'dáná éyị e ndịsịní lengbe 'dáná éyị sɨmɨa gɨ zía Lomo nɨ ore, gɨ ro zía ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e. **4:6** 4:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 91:11,12 **4:7** 4:7 Gbre lorụ 6:16

ngbángbá landa 'dága, zía 'dódo káŋgá e kí manda eyé e kí roko'bụ ga bi zíye ní mbá zí Yésụ. 9 Zía úku ledre zí Yésụ kídí, “Togú útú cakaba bi zíyị óto úndrumá yá, éyị ga bi za mbá má'dódo yée zíyị née, mááyí í'bí yée zíyị.”

10 Zí Yésụ úku ledre zí Satána§ kídí, “Ídí ịnyị gi cigíma íri, ni miékéne kídí, ídí óto úndru Ngére Lomo eyị zíyị ndịsiyị méngị dụú ledre ené.”

11 Gi do kací ledre née ní, zí ngére 'bi bicayi lomo e ndéréóyó roné, zí maláyika e nda óguyé sáká wo.

Dosị moko 'bi Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 1:14,15, Lúka 4:14,15)

12 Kací ledre née lu'bú wá, do ónzó Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e simi sịgịnị. Simi bi Yésụ uwú kídí onzóní Yiwáni go simi sịgịnị ní, zía ịnyịné ndá'balúgu roné simi káŋgá bi Galiláya ní. 13 Ndịsị ené kóo simi Nazeréta ore wá, okpó geré miókpó simi gara bi Kapáranawúma ní. Gara máa née ni kóo do gbúróngó mikavu Galiláya mi'dí simi káŋgá 'bi kúfú 'yị ga bi Zebụlúna kí Nafatáli ní. 14 Ledre née utúasá go kpịnị kí ledre bi nébị Isáya uku ní kídí, 15 “'Yị ga bi Zebụlúna e kí Nafatáli e ní, ndịsịní ndịsị gbóo kó'dú mikavu Galiláya, née Yúda e. 'Yị ga bi ndịsịní sága Yeredéne gi 'dí keri nda kí yée ga bi simi Galiláya ní, niyí 'yị ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní. 16 'Yị ga bi ndịsịní kóo ndịsị simi mitụlụrụ ní, mongú bimióngó ogụ go zíye. Yée máa ga bi kóo ndịsịní 'bi eyé do bi bi umbu ndịsị í'bí 'do'dó ro 'yị e simi a ní, bimióngó onọgó go zíye.”

17 Gi simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, zí Yésụ tónóne úku ledre 'bi Lomo zí 'yị e kídí, “Ídísé óyóló'bó mimbé'desé zíse ngúngu ledre 'bi Lomo. Gi zía sịndị kadra ni go gbóo gi ro zía ídíne káa do Ngére esé.”

Yésụ ndolo mizefị 'yị lódú kacíne e
(Lúrú kpá Máriko 1:16-20, Lúka 5:1-11)

18 Kadra kié'do, Yésụ ni go ndịsị ndéré do gbúróngó mikavu Galiláya, zía lúrúndíki Simúna Pétero kí lúnduné Andiríya. Niyí go ndịsị ónzó mbírá kénzé eyé simi iní. 19 Zía ndólo yée kídí, “Ógusé mu ndịsị lódú kacíma, gi ro zíma óto sée káa do 'yị 'dí'biógụ 'yị e zíma.” 20 Simi bi uwúní ledre née kenée ní, geré zíye ótoómo mbírá eyé ore zíye ógụ útúye do kací Yésụ.

21 Zíye ókpóye gi ore 'dá'dá, zía ndíki Zebedịya kí wotịne e gbre, Yakóbo kí lúnduné Yiwáni. Niyí simi kurúngba ndịsị yéme komo mbírá eyé. Zí Yésụ ndólo phirangá ga gére née gbrengárá kí lúnduné. 22 Geré zíye ótoómo mbírá eyé kí 'bụyé ore, do útúye do kací Yésụ.

Yésụ yomo 'yị ndíyá e
(Lúrú kpá Lúka 6:17-19)

23 Zí Yésụ gámáne simi Galiláya mbá. Togú ogụ ndiki 'yị e go simi 'Dịcị Kótrụro e,* niyí ndịsị íni ini zí Lomo yá, zía 'dódo ledre 'bi Lomo zíye ore. Zía kpá úku bilámá ledre bi yeme gi ro 'yịma'dí e ní zíye. 'Yị ga bi niyí kí ṛịkị ndíyá e royé ore ní, zía kpá

§ **4:10** 4:10 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sínyi do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gi zí kéyị née ní, zí Lomo ógóóyó gi komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoógụ 12:9. **4:10** 4:10 Gbre lorụ 6:13 **4:16** 4:16 Isáya 9:1,2 * **4:23** 4:23 'Dịcị Kótrụro: Née 'dịcị ga bi Yúda e ndịsịní kótrụ royé simiyé gi ro íni ini zí Lomo kpá gi ro ndịsị 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yị eyé e simiyé ní.

yómo yée gɨ sɨmɨ a. 24 Zí phanda ledre bɨ Yésụ ndịsị méngị a née ạ́ngané sɨmɨ ịrịgbére bɨ Sụ́rịya ní mbá. Zí tụ́'dụ́ 'yị e ndịsị ógụyé kí ṛịkị ndíyá eyé e zí Yésụ ndịsịné 'dí'bióyó a gɨ royé. 'Yị máa yée ga bɨ nɨyí kí dokéké sɨmɨyé, kí yée ga bɨ sɨmɨ doyé sinyí go mɨsínyí ní, nda kí yée ga bɨ kí umbu sịndíye ní, zía yómo yée mbá. 25 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e ndịsị ógụyé zí Yésụ. 'Yị ga bɨ gɨ sɨmɨ Galiláya, kí yée ga bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Dikapolịsị, kí Yerụsaléma, kí káṇgá bɨ Yụdáya, nda kí yée ga bɨ gɨ sága ngbuṛu Yeredéne ní mbá.

5

Yésụ 'dodo ledre zí 'yị e do landa

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go ndịsị ógụ zíne kíngaya ní, zía ékị ndịsịné gá do landa. Zí 'yị lódụ́ kacíga ógụ ndịsiyé cigí a. 2 Zía tónóne 'dódo ledre zíye kídí, 3 “Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní, bɨlámá bi bɨ 'be Lomo komo ere 'dáa ní, nɨ ídí 'bɨ eyé. 4 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ íni ini gɨ zía bɨ bi sínyí royé mɨsínyí ní, nɨyí karanée ídí kí rokinyi. 5 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ ndịsịní 'búó'bụ́ royé mɨ'búó'bụ́ ní, nɨyí ídí ye mịnḡị do sogo káṇgá ba. 6 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ 'bú kí kodró 'bɨ mɨméngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní doyé ní, nɨyí ídí ye mɨléreyé gɨ zí Lomo. 7 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ ndịsịní méngị bɨlámá ledre zí lafúye ní, Lomo nɨ kpá méngị bɨlámá ledre zíye. 8 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ bɨsinyí ledre ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, nɨyí lúrú Lomo cụ́ kí komoyé. 9 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ ndịsịní 'dí'biógụ dụ́ụ́ bɨlámá ledre dongará 'yị e ní, nɨyí ndịsị ndólo yée Owụ́ 'bɨ Lomo. 10 Úndru nɨ ídí zí 'yị ga bɨ ndịsịní méngị yée bɨsinyíne gɨ zía bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, nɨyí ídíye 'be 'bɨ Lomo komo ere.

11 “Úndru nɨ ídí zíse sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí ndịsị úku sée, 'dó'do sée kí ndịsị trótro tụ́'dụ́ bɨsinyí ledre e rosé kí ṛanga gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. 12 Bi nda sínyí rosé wá. Ídísé kúkugú kí rokinyi, gɨ zía tákpásílị esé nɨ ídí mongụ́ne komo ere. Ndịsịní kóo méngị lárá nébị ga bɨ kóo gɨ zíse 'desị 'dá'dá ní kpá kenée.”

To'do kí bimɨóṇgó
(Lúrú kpá Máriko 9:50, Lúka 14:34,35)

13 Zí Yésụ kpá fú ndịsịné 'dódo ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Ásé do sogo káṇgá ba káa zí to'do ní. Tí lá togụ́ to'do nzulú go ní, nɨ útúásá áyálúgu roné káa be 'di? Odụ a dụụ́ do léfeóyó a 'dá'ba zí 'yị e ndịsị gámáye doa.

14 “Nda kpá lá dụụ́ to'do wá, ásé do sogo káṇgá ba káa zí bimɨóṇgó ní, gɨ zía gara bɨ o'bóní wo có do landa 'dága ní, utúasá ené ló'bo wá. 15 Kpá kenée 'yị e ụndụní eyé pho'dụ ló'bụ'dụ́tụ a sị pheṛé wá. Ndịsịní yí eyé óto a do nyárá bi gɨ ro zía óṇgó bi zí 'yị e 'dịcị ore mbá. 16 Mɨméngị ledre esé idí ídí bimɨóṇgó zí 'yị e gɨ ro zíye lúrú bɨlámá mɨméngị ledre esé zíye ndịsiyé mbófo 'Bụsé bɨ komo ere ní.”

'Dódo ledre gɨ ro lorụ

17 “Ndásé sómụ́ a bɨ kídí máógụ go 'dí'bióyó lorụ ga bɨ kóo 'bɨ nébị e ní wá, máógụ yí amá tí lá gɨ ro zí 'dódo ledre eyé ídíne ma'díi. 18 Máúku zíse ma'díi, tí káa zí bɨ do sogo káṇgá kí ere nɨ aka bo ba ní, utúasání 'dí'bióyó ngíti owụ́ ledre cúku'dée gɨ dongará ledre ga bɨ ekéní sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo ní wá, 'búó togụ́ ledre ga bɨ ekéní

yée sɨmɨ lorụ née mengịní royé go mbá ní. 19 'Yị bɨ asi go gɨ ro ledre kɨé'do gɨ dongará ledre ga bɨ ekéní yée sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo, zía sínyi do ngíti 'yị idí kpá ási kenée ní, 'yị máa née utúasá ídí kí ledrené owóowó 'be 'bɨ Lomo komo ere wá. 'Yị máa wo bɨ nɨ ṇgúṇgu ledre lorụ 'bɨ Lomo zía ndịsịné 'dódotátá a zí lafúne e ní, nɨ ídí kí ledrené owóowó 'be 'bɨ Lomo komo ere. 20 Gɨ zí kéyị née ní máúku zíse, togú méngịsé ledre ga bɨ Lomo ili yée ní rómo do Farụsáyo e kí 'yị 'dódo lorụ e wá, útúásásé ólụ́ 'be 'bɨ Lomo komo ere wá."

Úfu 'yị emengú

21 "Úwúsé ledre bɨ kóo ukuní zí bulúnduzé ga bɨ kóo 'desị ní go kídí, 'Ndá úfu 'yị wá.' 'Yị bɨ nɨ úfu 'yị ní, nɨyí 'décị ngbanga roa. 22 Tí lá máúku zíse 'yị bɨ sɨmɨa ndịsị ésị́ bɨsinyíne ro lafúne e ní, nɨyí 'décị ngbanga roa. Kpá kenée 'yị máa wo bɨ nɨ ndólo ezené yaá nɨ 'yị ṛifu ní, nɨyí 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e. Tí lá 'yị máa wo bɨ nɨ úku ledre yaá moko ndaá sɨmɨ ezené wá ní, nɨyí ụ́cụ wo ku pho'dụ bɨ ngárá ịlị́ wá ní.

23 "Bɨ kenée ní, togú íli gáa go ndéré í'bí tákpásịlị́ sị́ mbayi, zíyị sómụ́ndíki a kídí ledre nɨ bo dongaráse kí ngíti 'yị yá, 24 ídí ótoómo tákpásịlị́ née dongá mbayi ore kí, zíyị ndéréyị zíse yéme dongaráse kí 'yị née, zíyị nda ndá'baógụyí í'bí tákpásịlị́ eyị.

25 "Togú lúyú ledre go ro ngíti 'yị, ili go ndéré kíyị do ngbanga yá, ídí ndéré zíse yéme ledre née kéne 'dá'dá gɨ zía kí ndéréne kíyị do ngbanga, káa bɨ ngére nɨyí í'bí yịị do ónzó yịị sɨmɨ sịgịnị. 26 Máúku zíse ma'díi, áyí ídí sɨmɨ sịgịnị íri ólụ́ógụ wá 'búó togú késị́ bɨ iliní gɨ zíyị ní í'bí go mbá."

Ndá méngị 'berị wá

27 "Úwúsé ledre kóo ukuní zí 'yị ezé ga bɨ kóna ní go kídí, 'Ndá méngị 'berị wá.' 28 Tí lá máúku zíse ma'díi, 'yị bɨ lurú kára zí 'bú kára máa née méngị wo ní, ndịsị go kí kára née sɨmɨ sómụ́ ledre. 29 Togú komoyị bɨ do anú ayí óto yịị zíyị lúyú ledre yá, ídí 'dí'bióyó komoyị máa née 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zí kémbị́ éyị sínyíne gɨ royị gɨ zí wo bɨ do ụ́cụ kụrụ'bụyí nyé ku pho'dụ ní. 30 Kpá kenée togú sịlịyị 'bɨ anú ayí óto yịị zíyị lúyú ledre yá, ídí 'dí'bióyó sịlịyị née 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne zí kémbị́ éyị sínyíne gɨ royị gɨ zí wo bɨ do ụ́cụ kụrụ'bụyí nyé ku pho'dụ ní."

Ledre gɨ ro ótoómo kára
(Lúrú kpá Matáyo 19:9, Máriko 10:11,12, Lúka 16:18)

31 "Ngíti 'dódo ledre nɨ kpá káa, 'o'do bɨ otoomo me'bené go ní, idí í'bí wáraga 'bɨ ótoómo ro'yị zí kára máa née.' 32 Tí lá máúku zíse ma'díi, 'yị bɨ ótoómo me'bené lá gbékpịne ndaá gɨ zía bɨ mengị 'berị ní wá ní, oto kára née go 'yị méngị 'berị. 'Yị bɨ nɨ ofụ́ kára bɨ o'do otoomo wo née ní, mengị 'berị go."

'Dódo ledre gɨ ro lóbụ́

33 "Ngíti 'dódo ledre nɨ kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna 'desị́ ní kídí, 'Ledre bɨ lóbụ́ go kó'dụ́ Ngére Lomo ní, ndá óyóló'bó a wá idí ídí do biné.' 34 Tí lá máúku zíse, ndásé lólóbụ́ kú wá, togú mbú lóbụ́ ere, gɨ zía née bi ndịsị 'bɨ Lomo. 35 Ndásé kpá lóbụ́ do sogo káṇgá wá gɨ zía Lomo ndịsị óto sịndịne doa. Ndásé kpá gbawá lólóbụ́ kí ịrị Yeruṣaléma, nɨ mongú gara 'bɨ Mongú Ngére. 36 Ndá kpá lólóbụ́ kí ịrị bị doyị wá,

5:21 5:21 Ólụ́ógụ 20:13 **5:27** 5:27 Ólụ́ógụ 20:14 **5:31** 5:31 Gbre lorụ 24:1

gɨ zía utúasá eyị́ ótoógụ kémbị́ bịdo zía ídíne bụkụlụné togú mbú bɨkenyíne ní wá. 37 Bɨlámá a ídí úku lá éyị́ kɹ́é'do, togú ‘Ɨɨ’ idí ídí ‘ɨɨ,’ togú ‘Ɨ'ɨ’ idí ídí ‘ɨ'ɨ.’ Mɨúkuókpó ledre káa zɨ́ yée ga gére ní ndɨsɨ́ ógụ gɨ zɨ́ Satána.”

Méngɨlúgu bɨsinyí ledre emengú
(Lúrú kpá Lúka 6:29,30)

38 “Ngíti 'dódo ledre nɨ kóo kpá káa, zɨ́ bulúnduzé ga kóna ní kɨ́dí, ‘Togú 'yɨ́ mengɨ́ní okó zɨ́ ngíti a útrulóko komo ezené yá, idíní kpá útrulóko 'bɨ ené. Togú utru'dewe so ezené yá, idíní kpá útru'déwe 'bɨ ené.’ 39 Tɨ́ lá máúku zíse, 'yɨ́ ndaá méngɨlúgu bɨsinyí ledre kɨ́ bɨsinyí ledre wá. Togú 'yɨ́ ongbo komoyɨ́, ídí óyó wo bɨ gɨ 'díkeɹ̣́ ní zía kpá óngbo a. 40 Togú ngíti 'yɨ́ ili ndólo yɨ́ị́ kó'dú ngére e gɨ ro 'dí'bi ngúru bongó gɨ zíyɨ́ yá, ídí 'dí'bi ngíti a tákpa ro wo bɨ kɹ́é'do née í'bí a zía. 41 Togú asikíri gaga yɨ́ị́ ɨ́mbɨ́ éyɨ́ ené, ndéré 'dógụ ngburu kíe kɹ́é'do yá, ídí ɨ́mbɨ́ tátá a ndéré 'dógụ ngburu e kíe gbre. 42 Togú 'yɨ́ ombo éyɨ́ gɨ zíyɨ́ yá, komoyɨ́ ndaá ɨ́ndɨ́ kíe wá, ídí í'bí a zía. Wo bɨ ili sáká késɨ́ gɨ zíyɨ́ ní, ídí í'bí a zía.”

Ídísé óto 'bú ezeokóse e
(Lúrú kpá Lúka 6:27,28,32-36)

43 “Ngíti 'dódo ledre nɨ kóo kpá káa, zɨ́ bulúnduzé ga kóna ní kɨ́dí, ‘Ídí óto 'bú lafúyɨ e zíyɨ́ sógó ezeokóyɨ e.’ 44 Tɨ́ lá máúku zíse, ídísé óto 'bú ezeokóse e, zíse ndɨsɨsé íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro ngíti géyɨ́ 'yɨ́ ga bɨ ndɨsɨ́ní méngɨ́ sée bɨsinyíne ní, 45 méngɨ́ kéyɨ́ kenée, nɨ óto sée zíse ídíse mbigí owú ga bɨ 'bɨ 'Bụsé bɨ komo ere ní. Wo Lomo, ndɨsɨ́ ótoómo kadra súwuné zɨ́ bɨsinyí 'yɨ e kpá kɨ́ bɨlámá 'yɨ e. Zía ndɨsɨ́né kása iní zɨ́ 'yɨ́ méngɨ́ bɨsinyí ledre kpá kɨ́ 'yɨ́ ga bɨ ndɨsɨ́ní méngɨ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. 46 Togú ótosé lá dụú 'bú 'yɨ́ ga bɨ ndɨsɨ́ní óto 'búse ní, Lomo nɨ nda í'bí tákpásɨ́lɨ́ zíse gɨ ro 'di? Gba 'yɨ́ ga bɨ ndɨsɨ́ní 'dó'dú ụsórụ gɨ zɨ́ 'yɨ́ e ní ndɨsɨ́ní méngɨ́ kéyɨ́ kpá kenée. 47 Togú í'bí mandá lá dụú zɨ́ lafúyɨ e ní, bɨlámá ledre bɨ ore romo do 'bɨ lafúyɨ e ní wo be? Née ndaá kpá ledre bɨ 'yɨ́ ga bɨ ŋguŋguní aka ledre 'bɨ Lomo wá ndɨsɨ́ní méngɨ́ a ní wá? 48 Kací kadra mbá, mɨméngɨ́ ledre esé idí ídí bɨlámáne káa zɨ́ bɨ mɨméngɨ́ ledre 'bɨ 'Bụsé bɨ komo ere nɨ bɨlámáne ní.”

6

Í'bí éyɨ́ zɨ́ 'yɨ́ leɹ̣́ e

1 “Ndásé 'dódo méngɨ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní gɨ ro zɨ́ 'yɨ́ e lúrú a wá, káa bɨ ásé zángá tákpásɨ́lɨ́ gɨ zɨ́ 'Bụsé Lomo.

2 “'Yɨ́ ga bɨ ndɨsɨ́ní lóndo royé kɨ́dí yée nɨyí mbigí 'yɨ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndɨsɨ́ní méngɨ́ kéyɨ́ kenée ye. Sɨmɨ bɨ nɨyí go sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro e togú mbú do mɨsi'di kɨ́'dí bɨ 'yɨ́ e nɨyí ore tú'dú ní, ndɨsɨ́ní méngɨ́ kéyɨ́ kenée gɨ ro zɨ́ 'yɨ́ e ndɨsɨ́ mbófo yée. Máúku zíse, odụ tákpásɨ́lɨ́ eyé goó dụú wo bɨ 'yɨ́ ga gére née i'bíní zíye née. 3 Togú í'bí éyɨ́ go zɨ́ 'yɨ́ yá, ndá ócó tarayɨ́ kíe zɨ́ 'yɨ́ e ówo a mbá wá. 4 'Bụyɨ́ bɨ komo ere 'yɨ́ ówo mɨótoécɨ́ ledre 'bɨ 'yɨ́ e ní, idí ówo a lá dụú ne gɨ ro zía í'bí tákpásɨ́lɨ́ zíyɨ́.”

Ledre gɨ ro ini zɨ́ Lomo
(Lúrú kpá Lúka 11:2-4)

5 “Mááyí kpá úku a zíse, ndásé ídí káa zɨ́ 'yɨ́ ga bɨ ndɨsɨ́ní lóndo royé togú nɨyí go sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro e togú mbú dogboɹ̣ụ

5:38 5:38 Ólụ́ógụ 21:24, Lévɨ 24:20, Gbre loɹ̣ụ 19:21 **5:43** 5:43 Lévɨ 19:18

misi'di kɨ'dí bɨ tụ'dụ́ 'yị e nɨyí ore
ní, zíye ndịsị ịnyịógụyé ndịsị íni
ini zɨ́ Lomo kɨ́ sómụ́ ledre bɨ gɨ
ro zɨ́ 'yị e ówo yée kɨdí yée nɨyí
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, 'yị
ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị kéyị kenée
ní, 'di'binɨ́ tákpásịl̀ị́ eyé go gɨ zɨ́
'yịma'dí e, ndaá gɨ zɨ́ Lomo wá.
6 Togụ́ íli íni ini yá, ídí ólụ́ 'dịcị́,
zíyị 'dụ́tụ mbotụ kacɨ́yị, zíyị íni ini
zɨ́ 'Bụyị́ bɨ komo ere ní ndoo sɨmɨ
ugu roné. Nɨ 'yị bɨ owo ledre ga
bɨ do mɨmbé'de 'yị e ní mbá bú,
nɨ í'bí tákpásịl̀ị́ zíyị ne. 7 Togụ́ áyí
go íni ini ma'dáa yá, ndá ndịsị lála
tụ'dụ́ ledre e ngbángáne káa zɨ́ 'yị
ga bɨ owonɨ́ aka Lomo wá ní wá.
Somụ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨdí Lomo nɨ úwú
ini eyé gɨ zɨ́ tụ'dụ́ ledre ga bɨ yée
nɨyí úku a ní. 8 Ndá ídí káa zíye
wá. Gɨ zía éyị́ ga bɨ íli yée ní,
'Bụyị́ owo mbá bú 'dá'dá gɨ zíyị kɨ́
ndú'yú wo.

9 “Ini esé idí ídí káa,
“ ‘'Bụzé komo ere,
'yị e za mbá idínɨ́ óto úndruyị́,
10 idínɨ́ ówo yị̀ị káa do Ngére eyé,
idínɨ́ méngị ledre eyị́
do sogo káṇgá ona káa zɨ́ bɨ
komo ere 'dága íri ní.
11 Ídí í'bí éyị́ mɨánu ezé 'bɨ karaba
zíze.
12 Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zíze
káa zɨ́ bɨ ndịsịzé ótoómo a zɨ́
yée ga bɨ ndịsịnɨ́ lúyú rozé
ní.
13 Ndá úzu zée kɨngaya wá,
ídí yómo zée gɨ zɨ́ Satána.’

14 “Togụ́ ótoómosé ledre go zɨ́
'yị ga bɨ mengịnɨ́ sée bɨsinyíne
ní, 'Bụsé bɨ komo ere ní, nɨ
kpá ótoómo ledre zíse. 15 Togụ́
ótoómosé ledre zɨ́ 'yị ga bɨ luyúnɨ́
ledre rosé ní wá, 'Bụsé bɨ komo
ere ní, ótoómo ené kpá lúyú ledre
esé wá.”

Ledre gɨ ro órụ́ tara'yị

16 “Sɨmɨ bɨ ásé go órụ́ tarasé ní,
ndásé óto rosé zɨ́ do komosé ídíne
bɨsinyíne káa zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́
lóndo royé gɨ ro do ówo a mbá
kídí ásé go órụ́ tarasé ní wá. 'Yị
ga bɨ owonɨ́ Lomo wá ní, ndịsịnɨ́
méngị kéyị kenée ye. Máúku
zíse, yée máa ga gére née ndikinɨ́
tákpásịl̀ị́ eyé goó gɨ zɨ́ 'yịma'dí e
ndaá gɨ zɨ́ Lomo wá. 17 Abú ásé
ndịsị órụ́ tarasé yá, sɨmɨ komosé
kɨ́ rosé mbá idí ídí bɨlámáne káa
zɨ́ bɨ lengbe ní. 18 'Yịma'dí e ndanɨ́
ówo a bɨ ya ásé go órụ́ tarasé ní
wá, 'Bụsé bɨ komo ere bɨ ndịsị
ówo ledre gɨ do mɨmbé'de 'yị ní,
idí ówo a lá dụ́ụ́ ne gɨ ro zía í'bí
tákpásịl̀ị́ zíse.”

Ídísé óto komosé gɨ ro éyị̀ ga bɨ komo ere ní
(Lúrú kpá Lúka 12:33,34)

19 “Ndásé 'dó'dụ́yóko éyị́ e zíse
do sogo káṇgá ona wá, gɨ zía
ngánza nɨ ánu ngíti géyị, zɨ́ kụndụ́
ó'bó ngíti géyị, zɨ́ 'yị ugu e úgu
ngíti géyị, zɨ́ éyị́ ga gére née sínyí
eyé mbá. 20 Bɨlámá a ídísé óto
komosé gɨ ro éyị́ ga bɨ komo ere
ní. Gɨ zía ngánza kɨ́ kụndụ́ kɨ́ 'yị
ugu e ndanɨ́ eyé íri gɨ ro sínyiónzó
éyị́ ga gére née wá. 21 Kacɨ́ kadra
mbá, mɨmbé'desé idí ídí gɨ ro éyị́
ga bɨ komo ere ní.

22 “Komosé nɨ káa zɨ́ mɨụ́ndụ
pho'dụ ní, togụ́ ụndụnɨ́ pho'dụ
bɨlámáne yá, ásé lúrú bi kacɨ́ a
drá mɨtụlụrụ ndaá. 23 Togụ́ ko-
mosé lurú bi bɨlámáne wá, ásé
ndịsị fú lá sɨmɨ mɨtụlụrụ. Kpá
kenée togụ́ bimɨóṇgó 'bɨ Lomo
ndaá sɨmɨsé wá, mɨtụlụrụ bɨ ásé
ídí sɨmɨ a ní nɨ nda rómo mɨrómo.

24 “'Yị kɨ́é'do útúásá ídí káa do
'yị 'bɨ ngére e gbre wá. Nɨ óto 'bú
wo bɨ kɨ́é'do ní, zía sógó ngíti a
mɨsógó. Togụ́ kenée wá, nɨ óto
úndru ngíti a rómo do eze a. Ndá
óto komoyị́ ro Lomo kpá ro éyị́ ga
bɨ 'bɨ sága ba wá.

25 “Ndásé ndịsị sómụ́ ledresé
kíngaya kɨ́ rosé, ledre gɨ ro éyị́
mɨánu, iní mɨéwé, nda kɨ́ bongó e
gɨ ro ésị yée wá. Ndaá 'bɨ ené bɨ

ledre trịdrịsé nɨ zɨ́ Lomo owóowó rómo do éyị́ mɨánu ní wá, ndaá 'bɨ ené bɨ ledre kụrụ'bụsé nɨ zɨ́ Lomo owóowó rómo do bongó ní wá? 26 Lúrúsé aka lá dụ́ụ́ solụ́ e, yáká eyé ndaá, gbagba eyé ndaá kpá wá, 'Bụzé bɨ komo ere ní ndịsị lúrú bi kacíye. Sée kɨ́ solụ́ e, ambí romonɨ́ do lafúye ní ye, ndaá sée wá? 27 Sómụ́ ledre bɨ ndịsịzé sómụ́ a gɨ rozé kɨ́ rozé ní, utúasá ené óto zée zíze lú'búze do sogo káṇgá ba wá.

28 “Éyị́ bɨ ndịsịsé sómụ́ sɨmɨsé gɨ ro bongó gɨ roa ní 'di? Lúrúsé aka gba mɨsụ́rụ́ kágá ga bɨ ngárá mengịnɨ́ moko wá ní, Lomo ndịsị kpá fú óto lámá royé. 29 Abú kpá za cụ́ Solomóna mongụ́ ngére bɨ kóo 'bɨ Isɨréle e ní, kɨ́ tụ́'dụ́ bɨlámá bongó ga bɨ kóo zíne ní mbá, lámá bɨ kóo roa ní, romo ené do lámá bɨ ro mɨsụ́rụ́ kágá e ní wá. 30 Togụ́ bɨ Lomo oto lámá bú ro éyị́ ga bɨ káa zɨ́ súwú e, karaba nɨyí ídí bɨlámáye kílóndó gagánɨ́ go zíye árảónzó royé ní, ala nda sée ga bɨ kɨ́ ledresé zɨ́a owóowó ní? Éyị́ bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Lomo kɨ́ roko'bụné gɨ zɨ́a wá ní 'di?

31 “Ndásé ndịsị sómụ́ ledre bɨ kídí, azé ánu karaba 'díya, azé ndíki iní éwé a 'dáya, azé ndíki bongó ésị a 'dáya ní wá? 32 'Yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá ní ndịsịní sómụ́ ledre kenée ye. 'Bụsé bɨ komo ere ní, owo yí ené éyị́ ga bɨ ílisé yée ní mbá bú. 33 Mɨzefị ledre, ídísé óto Lomo kɨ́ ledrené owóowó, zíse ndịsịsé méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. Éyị́ ga bɨ za mbá ílisé yée ní, nɨ í'bí yée zíse.

34 “Ndásé ndịsị sómụ́ ledre ga bɨ 'bɨ kílóndó ní wá, kílóndó owo ledre ga bɨ gɨ roné ní ne. Ídísé óto komosé dụ́ụ́ gɨ ro ledre ga bɨ 'bɨ karaba ní ní.”

7

Ndá 'décị ngbanga lafúyị e wá
(Lúrú kpá Lúka 6:37,38,41,42)

1 “Ndá 'décị ngbanga lafúyị e wá, káa bɨ Lomo nɨ kpá 'décị ngbangayị ke. 2 Gɨ zɨ́a mɨsi'di bɨ ndịsị 'dí'bi a 'décị ngbanga lafúyị e doa née ní, Lomo nɨ 'dí'bi kpá wo 'décị ngbangayị doa. Éyị́ bɨ méngị kíye ní, nɨ méngị kpá wo kíyị.

3 “Éyị́ bɨ ndịsịsé úku ledre owụ́ lúyú ledre 'bɨ lafúse e bɨ cúku'dée ní kɨ́ roko'bụné rómo do 'bɨ esé mɨngburoko lúyú ledre e gɨ zɨ́a ní 'di? 4 Áyí úku ledre zɨ́ ezeyị́ yaá née idí 'dí'bióyó owụ́ cící éyị́ gɨ komoa lárá a káa be 'di? Sɨmɨ bɨ útúásá eyị́ lúrúndíki mongụ́ kụrụ'bụ éyị́ bɨ komoyị́ ní kɨ́ royị́ wá ní. 5 Sée 'yị ga bɨ ndịsịsé lóndo rosé gɨ ro zí 'yị e ówo sée ní, ídísé 'dí'bióyó mongụ́ kụrụ'bụ éyị́ bɨ komosé ní kí, gɨ ro zɨ́ komosé ídíne drá, ásé nda fú 'dí'bióyó owụ́ cící éyị́ gɨ komo lafúse.”

6 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kídí, “Ndá í'bí éyị́ bɨ 'bɨ Lomo ní zɨ́ ịsị wá. Éyị́ bɨ nɨ mɨrɨ́ríne bɨlámáne káa zɨ́ dábu ní, ndá ụ́cụ́oto a kó'dụ́ mụkụ́rụ́ e bi wá, nɨyí ndịsị 'dítí sínyi a. Zíye ndá'bayé náná báyi sɨmɨyị́ nzéré nzéré.

Éyị́ bɨ íli ní, Lomo nɨ í'bí a zíyị
(Lúrú kpá Lúka 11:9-13)

7 “Éyị́ bɨ íli ní, ídí ómbo a Lomo nɨ í'bí a zíyị. Éyị́ bɨ ndaá zíyị wá ní, ídí gámásó'do a áyí ndíki a. Ídí kóko mbotụ, Lomo nɨ líkpí a zíyị. 8 'Yị bɨ ndịsị ómbo éyị́ ní, nɨyí í'bí a zía. 'Yị bɨ ndịsị gámásó'do éyị́ ní, nɨ ndíki a. 'Yị bɨ ndịsị kóko mbotụ ní, nɨyí líkpí a zía.

9 “Ambí nɨ dongaráse ore ne togụ́ owụ́ 'bɨ ené ombo ambata yá zía 'dí'bi tutú í'bí a zía ní? 10 Togụ́ ombo kénzé yá, zía 'dí'bi kámá í'bí a zía ní? 11 Tɨ́ bɨ ásé

'yị lúyú ledre e ní, ówosé kací í'bí bɨlámá éyí e bú zí owú 'bɨ esé e. Bɨ kenée ní, 'Bụsé bɨ komo ere ní, nɨ nzíyiné gɨ ro í'bí bɨlámá éyí zí 'yị bɨ ombo ní rómo do 'bɨ esé. 12 Bɨ goó kenée ní, sɨmɨ ledre mbá ídí méngị zí 'yị e éyí bɨ íli zíye méngị a zíyị ní. Ledre née kotrụ goó zaá ledre gɨ ro ledre lorụ kí ledre gɨ ro nébị e mbá.

Owú mbotụ kí owú mɨsi'di
(Lúrú kpá Lúka 13:24)

13 “Ídí ólú 'be 'bɨ Lomo gɨ do owú mbotụ bɨ cúku'dée ní. Mongú mbotụ bɨ wé, kí mongú mɨsi'di bɨ ngúó ní, tú'dú 'yị e ndɨsɨní ndéré gɨ doa zí umbu. 14 Tí lá owú mbotụ kí owú mɨsi'di bɨ cúku'dée ní, 'yị e cúku'dée nɨyí ndéré gɨ doa lá ye ndíki trɨdrị.

Bɨlámá mɨáná kágá
(Lúrú kpá Lúka 6:43-45)

15 “Komosé idí ídí rosé gɨ zí nébị ga bɨ 'yị ṛanga e ní. Nɨyí ógụ zíse kí bɨlámá tosoyé lá gɨ 'dí sága, tí lá nda mɨ'dí sɨmɨ, nɨyí yị eyé káa zí bangá sinyí e ní. 16 Ásé ówoyéme yée dụú gɨ ro mɨánáye. 'Yị e utúasání go 'décị mánga gɨ komo kɨnị togú mbú goófo gɨ komo ngéyé? 17 Kpá kenée bɨlámá kágá ndɨsị ána dụú bɨlámá mɨánáne, bɨsinyí kágá áná 'bɨ ené kpá dụú bɨsinyí mɨánáne. 18 Bɨlámá kágá aná ené bɨsinyí mɨáná kágá wá, bɨsinyí kágá aná ené kpá bɨlámá mɨáná kágá wá. 19 Kágá máa yée ga bɨ iliní áná bɨlámá mɨánáye wá ní, mɨngɨ a nɨ lágáóyó a 'dá'ba do óngbó a. 20 Bɨ kenée ní, ásé ówoyéme nébị ga gére née gɨ zí mɨméngị ledre eyé.

Mbigí 'yị lódú kací Yésụ
(Lúrú kpá Lúka 13:26,27)

21 “Ndaá 'bɨ ené bɨ kídí 'yị ga bɨ za mbá ndɨsɨní ndólo máa Ngére, Ngére ní, nɨyí ólú mbá 'be 'bɨ Lomo komo ere ní wá. Dụú wo bɨ ndɨsị méngị ledre ga bɨ Babá ili yée ní, nɨ ólú dụú ne íri. 22 Kadra bɨ Lomo nɨ 'décị ngbanga 'yɨma'dí e ní, tú'dú 'yị e nɨyí ndólo máa, ‘Ngére, Ngére.’ Zíye ndɨsị úku ledre kídí, ndɨsɨzé kóo úku ledre eyí ze zí 'yị e kí roko'bụ bɨ kóo í'bí zíze ní, zíze ndɨsɨzé lágaóyó dokéké e gɨ sɨmɨ 'yị e kí ɨrɨyí, zíze kpá kí méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní. 23 Tí lá Mááyí úkulúgu ledre zíye máyá, ‘Máówo amá sée wá, ídísé ɨnyị gɨ romá íri sée 'yị luyú e.’

'Yị komokenzị
(Lúrú kpá Lúka 6:47-49)

24 “Bɨ kenée ní, 'yị bɨ nɨ úwú ledre bɨ mááyí úku a ba, zía óto a sɨmɨ moko ní, nɨ go káa zí 'yị bɨ ụbú 'dɨcị ené, do landa zí sị 'dɨcị ma'dáa ídíne ngɨrị ní. 25 Abú iní nɨ é'dị kí mongú síli sɨmɨné ndɨsị ílíne ro 'dɨcị née, zí ngbuṛu úcuyé gị roa yá, ndụrụ wá gɨ zía otoní sị a go ngɨrị. 26 Kpá kenée, 'yị máa wo bɨ nɨ úwúómo ledre bɨ mááyí úku a ba lá kí mbílíne ní, nɨ go cé káa zí bɨcayi 'yị bɨ ụbú 'dɨcị ené do sayi ní. 27 Sɨmɨ bɨ iní nɨ é'dị, zí ngbuṛu e úcuyé, zí mongú síli ógụné ndɨsị kízị 'dɨcị née ní, nɨ geré ndúrụ sínyi roné bɨsinyíne.”

28 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre ga gére zíye kenée ní, zía lútúne komoyé, zí tarayé ɨdrɨne mbá mɨɨdrɨ gɨ zí 'dódo ledre ené, 29 gɨ zía 'dódo ledre ené nɨ káa zí 'yị bɨ kí roko'bụ zíne, ndaá 'bɨ ené káa zí 'bɨ 'yị ga bɨ 'yị 'dódo lorụ e ní wá.

8

Yésụ yomo o'do bɨ kí umbunonó roné ní
(Lúrú kpá Máriko 1:40-45, Lúka 5:12-16)

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ nditíogụ gɨ do landa kí 'dódo ledre zí 'yị e ní, zí tú'dú 'yị e kpá útúye do kací a.

2 Zɨ́ ngíti o'do kɨ́ umbunonó roné ógụ útúne gbrị do ngụ́rụ́ sịndịne kó'dụ́ Yésụ ṇgúṇgú roné kɨ́dí, “Áko Mongụ́ 'yị, togụ́ utúasá go kacɨ́ komoyị, ídí yéme máa zɨ́ romá ídíne drá.”

3 Zɨ́ Yésụ 'dózo sị̀lị̀ne óto a ro o'do née zɨ́a úku ledre kɨ́dí, “Máíli go kenée royị eme mu.” Geré zɨ́ umbunonó née ụ́kụ́ne gɨ roa. 4 Zɨ́ Yésụ lórụ wo o'bụó'bụ kɨ́dí, “Éyị bɨ mengị roné zɨ́yị née ndá aka geré úku a zɨ́ 'yị e wá. Ídí aka ndéré zɨ́ 'yị 'dáná éyị, togụ́ lurú royị utúasá kacɨ́ komoa go yá, nɨ ṇgúṇgu a kɨ́dí ɨɨ, royị eme go. Zɨ́yị nda 'dí'bi bangá ndéré óṇgoónzó a gɨ ro í'bílúgu mbófo éyị kɨe zɨ́ Lomo káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa ní. 'Yị e nɨyí geré ówo a mbá kɨ́dí royị eme go.”

Ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo

(Lúrú kpá Lúka 7:1-10, Yiwáni 4:43-54)

5 Sɨmɨ bɨ Yésụ nda'baogụ sɨmɨ gara bɨ Kapáranawúma ní, zɨ́ ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e* 'bɨ káṇgá 'bɨ Róma ógụné úku ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, 6 “Mongụ́ 'yị, 'yị 'bɨ moko amá nɨ 'be 'dáa mɨ'dó'dóne kíngaya kɨ́ ndíyá umbu sịndị́, nɨ mɨ'dú'duné gɨ zɨ́a bi.”

7 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́a kɨ́dí, “Bɨlámáne mááyí ógụ yómo wo gɨ do ndíyá máa née.”

8 Zɨ́ mongụ́ 'yị née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, mááyí 'yị lúyú ledre, utúasá zɨ́yị ógụyị zɨ́ma 'be wá. Ídí lá úku kása kúrúyị zɨ́ 'yị 'bɨ moko amá máa née ómoné. 9 Gɨ zɨ́a mándịsị méngị moko sị́ sị́lị́ mɨngburoko 'yị ga bɨ domá ní. Zɨ́ma nda kpá ídíma mongụ́ 'yị do ngíti géyị 'yị e. Mááyí úku ledre zɨ́ ngíti a kɨ́dí, ‘Ídí ndéré 'dáa’ zɨ́a tɨ́ ndéréne, Mááyí ndólo ngíti a kɨ́dí, ‘Ógụ mu,’ zɨ́a tɨ́ ógụné. Mááyí úku ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko kɨ́dí, ‘Ídí méngị moko ba,’ zɨ́a tɨ́ méngị a.”

10 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zɨ́a úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní lódụ́ kacɨ́ne ní kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, sɨmɨ kúfúse Isɨréle e za mbá, mándíki aka 'yị kɨ́ ledre 'bɨ Lomo do mɨmbé'dené káa zɨ́ o'do ba wá. 11 Karanée 'dá'dá íri, ṛị̀kị́ sị́ do 'yịma'dí e gɨ sɨmɨ káṇgá eyé e mɨngúngúcua a nɨyí ndéré zíye ndịsị́ kótrụ royé ndro sɨmɨ ayímbi 'be 'bɨ Lomo kɨ́ Abarayáma e kɨ́ Isáka e kɨ́ Yakóbo e, mɨngburoko 'yị ga kóna ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go 'dá'dá ní. 12 Kúfú Isɨréle e mbá nɨyí kóo ndéré ndịsị́ 'be 'bɨ Lomo sɨmɨ rokinyi née íri ye. Tɨ́ lá gɨ zɨ́a bɨ iliní zɨ́ Lomo ídíne ne Ngére eyé wá ní, utúasání lolụ ídí íri wá. Nɨyí ụ́cụ yée sɨmɨ mongụ́ mɨtụlụrụ kɨ́'dí bɨ 'yị e nɨyí ndịsị́ mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ náná do soyé gɨ zɨ́ éyị mɨówo ní.”

13 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ mongụ́ 'yị gáa ogụ ndú'yú wo ní kɨ́dí, “Ndá'ba mu 'be. Ṇgúṇgu ledre eyị oto 'yị ndíyá eyị go zɨ́a ómoné.” Geré zɨ́ ndíyá ụ́kụ́ne gɨ ro 'yị 'bɨ moko née 'be íri.

Yésụ yomo tụ́'dụ́ 'yị e gɨ do ndíyá

(Lúrú kpá Máɨko 1:29-34, Lúka 4:38-41)

14 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụ 'be 'bɨ Pétero ní, do úku ledre zɨ́a kɨ́dí ro towụ́ Pétero ịrị́ mɨịrị́ nɨ mɨ'dú'duné gɨ zɨ́a bi. 15 Zɨ́ Yésụ ólụ́ne zɨ́a 'dịcị́ íri, zɨ́a 'dí'bi sị́lị́a lála sị́kpị wo 'dága, geré zɨ́ sɨmɨ saná a émené. Zɨ́a tónóne yéme éyị mɨánu zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị ené ga gére ní.

16 Nda sɨmɨ bɨ kadra utú go ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e 'dí'biógụ 'yị eyé ga bɨ kɨ́

* **8:5** 8:5 Mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị́ lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.

dokéké e simiyé ní zí Yésụ. Zía lá úku kúrúne, zí dokéké e ólụ́ógụyé mbá gi simi 'yị ga bi gáa ogụní kíye zía ní. Zía kpá yómo tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e. 17 Ledre née mengị roné go tí káa zí bi kóo nébị Isáya uku ní kídí,

"'Di'bioyó ndíyá gi rozé,
zía 'dí'bióyó éyí miówo gi rozé."

Lódụ́ kací Yésụ ndaá owụ́ ledre wá
(Lúrú kpá Lúka 9:57-62)

18 Simi bi Yésụ lurú tụ́'dụ́ 'yị e niyí kpá fú cigíne ore ní, zía úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, yée 'dogụní aka bi mu sága mikavu Galiláya gi 'dí keŗị́. 19 Ịnyịní aka ndéré wá, zí ngúru 'yị 'dódo lorụ 'bi Mụ́sa ógụné úku ledre zí Yésụ kídí, "Mongụ́ 'yị, máili zíze ndéréze kése gị do bi bi íli ndéré doa ní."

20 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí o'do née kídí, "Lúrú goó, gba o'do bangá e emení gi zíma ye gi zía niyí kí gu eyé e ndịsị 'dú'du simi a. Solụ́ e niyí kí 'dịcị eyé e ndịsịní 'dú'du simi a. Tí lá Máa bi Owụ́ 'bi 'Yịma'dí ní, gba bi 'dówụ́ro ndaá zíma wá."

21 Zí ngúru 'yị lódụ́ kacíga ịnyịné úku ledre zía kídí, "Ngére, babá ngoko go, ili aka zíma ndá'bamá óto wo kí zíma ndá'baógụmá lódụ́ kacíyị."

22 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, "'Yị ga bi niyí go káa zí umbu 'yị e gi zía bi ŋguŋguní ledre 'bi Lomo wá ní idíní óto wo. Ógụ 'bi eyí mu lódụ́ kacíma."

Yésụ ụcụomo mongụ́ síli kí ílí
(Lúrú kpá Máriko 4:35-41, Lúka 8:22-25)

23 Nda gi ore zía ékịne simi kuŗúngba, zí 'yị lódụ́ kacíga ékị́ lódụ́ kací a, Yóó zíye ndéréye. 24 Niyí aka lá cịkị simi yana iní, zí mongụ́ síli ógụné kpị kpị kpị ndịsị ílí iní gbuwa gbuwa simi kuŗúngba. Yésụ ni yí ené kóo mi'dú'duné. 25 Zí 'yị lódụ́ kacíga ndéréye úru wo kídí, "Ngére, 'di'diya yómo zée mu azé go úyu."

26 Simi bi Yésụ ịnyịogụ ní, zía úku ledre zíye kídí, "Érésé ngiŗị gi ro 'di, 'desị́ ba ŋgúŋgusé aka esé ledremá kíngaya fú lá wá?" Zía ịnyịógụné 'dága úku ledre zí mongụ́ síli née zía tóroné zí bi ídíne sií.

27 Zí tara 'yị ené ga gére née ịdrịne mbá miịdrị́ zíye ndịsị úku ledre dengbiye kídí, "Bi káa lárá 'yị 'di? Bi síli uwú kúrú a gba ne ní."

Ya'dá e gbre kí dokéké simiyé
(Lúrú kpá Máriko 5:1-20, Lúka 8:26-39)

28 Simi bi 'dogụní bi go sága gi 'dí keŗị́ ní, zíye ndéréógụyé simi owụ́ do 'be 'bi 'yị ga bi ndịsịní ndólo yée Gadára e ní. Niyí aka cịkị do misi'di, zí ngíti géyị ya'dá e gbre kí dokéké simiyé, bi gámá 'yị e ndaá gi do misi'di née gi zí rará bi ro ya'dá ga gére née wá. 29 Zíye úku ledre zí Yésụ kídí, "Yịị, Owụ́ 'bi Lomo, éyí bi íli gi zíze ní 'di, ógụ liŋgi ba go gi ro 'décị ngbanga rozé 'dá'dá gi zí sịndị́ kadra 'bi 'décị ngbangazé?"

30 Ábuwá mụkụ́ŗụ́ niyí yị́ eyé kóo gbóo ore ndịsị ánu éyí eyé. 31 Zí dokéké ga bi simi ya'dá ga gére ní ŋgúŋgú royé zí Yésụ kídí, "Togụ́ ili lágaóyó zée gi simi ya'dá ga ba yá, idí kása zée ndéré ndịsị simi mụkụ́ŗụ́ ga bi 'dáa ba."

32 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, "Nderéní mu ólụ́ ndịsị simi mụkụ́ŗụ́ ga gére ní." Geré zíye ndéréye. Simi bi olụní go simi mụkụ́ŗụ́ e ní, zí mụkụ́ŗụ́ e ụ́dụyé rụ gi dogboŗụ landa ngásá útúye simi mikavu do úyuyé mbá. 33 'Yị

8:17 8:17 Isáya 53:4

ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ mụkṵ́rṵ́ ga gére ní, sɨmɨ bɨ lurúnɨ́ ledre bɨ Yésụ mengị née kenée ní, zíye ngásáye úku 'dódo a zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara. 34 Zɨ́ 'yị e gɨ sɨmɨ gara gɨrí ógụyé úku ledre zɨ́ Yésụ idí ólṵógụ gɨ sɨmɨ gara eyé gɨ ona 'dá'ba.

9

Yésụ yomo ngíti o'do bɨ nɨ mɨgịgîṛî ní

(Lúrú kpá Máriko 2:1-12, Lúka 5:17-26)

1 Zɨ́ Yésụ ịnyịné ékịne sɨmɨ kuṛúngba, 'dógụ bi ndéréne sɨmɨ gara bɨ ndịsị ndịsị sɨmɨ a ní. 2 Nda go 'be íri, zɨ́ ngíti géyị 'yị e ịmbịógụ ngíti owụ́phɨṛangá bɨ nɨ mɨgịgɨ́ṛî ní zía kɨ́ gbagbara. Zɨ́ Yésụ owo a kɨ́dí 'yị ga gére née owoní go ya née nɨ útúásá yómo wo. Zía úku ledre zía kɨ́dí, “Owụ́ 'bɨ amáa ídí ódó mɨmbé'deyị, máótoómo lúyú ledre eyị go.”

3 Geré zɨ́ ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ ịnyịyé úku ledre dengbịye kɨ́dí, “Uku sinyi ledre go, otoasá roné go kɨ́ Lomo.”

4 Tɨ́ lá zɨ́ Yésụ ówo sómṵ́ ledre eyé née, zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Éyị bɨ mɨmbé'desé nɨ gɨ zía bɨsinyíne kenée ní 'di? 5 Wo be 'di nɨ née mɨ'diyíne zíma úku a, ‘Máótoómo lúyú ledre eyị go,’ togṵ́ mbú, ‘Ịnyịógụ mu 'dága tónó gámáyị?’ 6 Tɨ́ lá gɨ ro zíse ówo a kɨ́dí Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ kɨ́ roko'bụ zíne gɨ ro ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e do sogo káṇgá ona,” zía úku ledre zɨ́ mɨgịgɨ́ṛî ba kɨ́dí, “Ịnyịógụ mu 'dí'bi gbagbara eyị zíyị ndá'bayị 'be.” 7 Tɨ́ ma'díi zɨ́ o'do née ịnyịógụné ndá'bané 'be. 8 Sɨmɨ bɨ tṵ́'dṵ́ 'yị e lurúnɨ́ ledre née kenée ní, zɨ́ ngịrị méngị yée kíngaya, zíye ndịsịyé mbófo Lomo bɨ i'bí roko'bụ kenée zɨ́ 'yị e ní.

Yésụ ndólo Matáyo

(Lúrú kpá Máriko 2:13-17, Lúka 5:27-32)

9 Káa zɨ́ bɨ Yésụ nɨ go mɨndéréókpóne ní, zía ndíki ngíti o'do kɨ́ ịrịné Matáyo sɨmɨ mákɨtabu nɨ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ, Yésụ ya zía ní, “Ídí lódṵ́ kacíma,” Zɨ́ Matáyo útúne do kacɨ́ a.

10 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨyí go zɨ́ Matáyo 'be kɨ́ 'yị ené e do bi éyị mɨánu ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ e kɨ́ ngíti géyị 'yị luyú e, ógụyé zíye ndịsị ánu éyị kɨ́ Yésụ nda kɨ́ 'yị lódṵ́ kacíga. 11 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ógụye úku ledre zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga gére née kɨ́dí, “Éyị bɨ mongṵ́ 'yị esé ndịsịnɨ́ ánu éyị kɨ́ 'yị 'dó'dṵ́ ụsórụ e kpá kɨ́ 'yị lúyú ledre e gɨ zía ní 'di?”

12 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre ba ní, zía úku ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kɨ́dí, “'Yị bɨ ndíyá ndaá roa wa ní gamáso'do ené dokotóro wá, tɨ́ lá 'yị ndíyá e ndịsịnɨ́ gámásó'do dokotóro ye. 13 Tɨ́ lá ndérésé mu zíse gámásó'do ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ Lomo uku kɨ́dí, ‘Máíli ídísé ídí 'yị ówo ledre kɨ́ 'yị e, ndaá 'bɨ ené 'dáná éyị esé e wá.’ Gɨ zía máógụ amá gɨ ro bɨlámá 'yị e wá, yị́ ené gɨ ro bɨsinyí 'yị e.”

Ndu'yúnɨ́ Yésụ gɨ ro ledre órṵ́ tara'yị

(Lúrú kpá Máriko 2:18-22, Lúka 5:33-39)

14 Nda sɨmɨ ngíti sḭ̀lḭ́, zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lódṵ́ kací Yiwáni Babatịza ní ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Mongṵ́ 'yị, zée kɨ́ Farụsáyo e ndịsịzé órṵ́ tarazé, tɨ́ lá 'yị lódṵ́ kacíyị orṵ́nɨ́ 'bɨ eyé tarayé wá gɨ zɨ́ 'di?”

15 Yésụ ya zíye ní, “'Yị ga bɨ nderénɨ́ ófṵ́ kára, mɨkánda adrúgu nɨ dongaráye ní, lerị́ mengị yée wá. Lerị́ nɨ méngị yée sɨmɨ bɨ 'di'bioyónɨ́ wo gɨ dongaráye go ní.

9:13 9:13 Uzíya 6:6

16 “Ngíti a, 'yị utúasá ịcị 'dụ́tụ ụngú bɨ ro kụrú bongó ní kɨ́ mɨkánda a wá. Mɨkánda bongó née nɨ ngụ́rógụ́ zía lálalófo kụrú a née kɨ́ mongụ́ ụngú. 17 Kpá kenée, 'yị e utúasáníɨ́ lótó le'yị sɨmɨ kụrú ndoko wá. Togụ́ lotóníɨ́ yá, le'yị née nɨ ụ́'bụ geré zí kụrú ndoko née ndóko ené zí le'yị kúkúónzó roné bi. Idíníɨ́ lótó le'yị sɨmɨ mɨkánda ndoko gɨ ro zí ndoko e kɨ́ le'yị ídíye mɨbándáye.”

Yésụ yomo kára 'yị ndíyá
(Lúrú kpá Máriko 5:21-43, Lúka 8:40-56)

18 Cịkị ore, zí ngúru mongụ́ 'yị ógụ útúne gbrị kó'dụ́ Yésụ úku ledre kɨ́dí, “Nyịma otoomo 'dówụ́ne go cakaba, ógụ aka óto sịlịyị doa gɨ ro zía ómoné.” 19 Zí Yésụ ịnyịyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e ndéréye zí o'do née 'be.

20 Sɨmɨ mɨndéréye do mɨsi'di, zí kára kɨ́ ndíyá 'bɨ karáe roné sɨmɨbi doa goó sokó doa gbre (12) ụkụ́ wá, ógụné gbóo sogo Yésụ do 'dí'bi tara bongó gɨ roa. 21 Zía úku ledre zíne kɨ́ roné kɨ́dí, “Togụ́ má'dí'bi lá tara bongó bɨ roa née yá, romá nɨ éme.”

22 Geré zí Yésụ óyó roné lúrúndíki wo. Zía úku ledre kɨ́dí, “Nyịma, ídí ódó mɨmbé'deyị, ụngúngu ledre eyị yómo yịị go.” Ma'díi, geré zí ro kára née émené.

Yésụ yomo owụ́kára gɨ sɨmɨ umbu

23 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨyí ógụ kɨ́ 'yị ené e 'be 'bɨ mongụ́ 'yị née íri ní, kụ'dụ́ nɨ ndịsị úku ledre, mbụ́dụ́ nɨ ówụ́, 24 zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Ólụ́ógụsé aka sága, owụ́kára ba uyu ené wá 'du'du yị ené lá mɨ'dú'du.” Zí 'yị e útúye mbá kúgú a. 25 Sɨmɨ bɨ 'yị e olụ́ogụníɨ́ gɨ 'dịcị ini go mbá sága ní, zí Yésụ ólụ́ne ndéré 'dí'bi sịlị umbu, geré zía úrúne, do ịnyịógụné 'dága. 26 Zí phanda ledre née áṇgané sɨmɨ gara e za mbá.

Yésụ likpí komo ya'dá e gbre

27 Sɨmɨ mɨndéréókpó Yésụ gɨ ore, zí ya'dá e gbre komoyé ndaá lódụ́ wo kɨ́ ṇgúṇgú royé zía kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, Bulúndu ngére Dawídi,* ídí ówo ledre zíze.”

28 Sɨmɨ bɨ nɨ goó za 'dịcị ní zí ya'dá ga bɨ komoyé ndaá ba ólụ́ lódụ́ kací a gị 'dịcị, zía ndú'yú yée kɨ́dí, “Ṇgúṇgusé go kɨ́dí mááyí útúásá likpí komosé?”

Zíye úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ɨɨ, ṇguṇguzé go kenée Ngére.”

29 Zí Yésụ óto sịlịne ro komoyé zía úku ledre kɨ́dí, “Gɨ zí ṇgúṇgu ledre esé mááyí yómo sée,” 30 zí komoyé tɨ́ likpíne. Zí Yésụ lórụ yée o'bụóbụ kɨ́dí, “Ndásé úku ledre bɨ máméngị zíse née zí 'yị e wá.” 31 Abú kenée ndotó, tɨ́ lá bɨ olụ́ogụníɨ́ gɨ ore ní, zíye úku ledre née zí phanda a báyiné sɨmɨ gara e za mbá.

32 Kpá lá bɨ Yésụ kɨ́ 'yị ené e nɨyí aka gɨ ro ólụ́ógụ ní, zí ngíti géyị ya'dá e ịmbịógụ ngíti o'do kɨ́ dokéké sɨmɨné odro gɨ zía wá zí Yésụ. 33 Nda sɨmɨ bɨ Yésụ ógóóyó dokéké née ní, o'do bɨ kóo odro wá ní, zía geré tónó ódroné. Zí ledre née lụ́tụ́ne komo 'yị ga bɨ ore née zíye úku ledre kɨ́dí, “Ledre mengị aka roné zíze Isɨréle e ona kenée wá.”

34 Tí lá Farụsáyo e ya, “Satána i'bí roko'bụ née zía ndịsị ogóóyó dokéké e kíe gɨ sɨmɨ 'yị e ne.”

Lerị 'yị e mengị Yésụ

35 Zí Yésụ gámáne sɨmɨ gara kɨ́ ịrịgbére ga bɨ ore ní, kɨ́ ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e eyé e, kɨ́ ndịsị úku bɨlámá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo zí 'yị e nda kpá kɨ́ sịkpị 'yị e gɨ do

* **9:27** 9:27 Bulúndu Dawídi: Yụ́da e owoníɨ́ bú kɨ́dí nɨyí karanée ndíkiógụ Kírésịto gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi.

ṛịkị ndíyá eyé e. 36 Simɨ bɨ lurú tụ́'dụ́ 'yị e 'dii ní, zɨ́ lerɨ́ye méngị wo gɨ zía 'yị ga gére née ngíti géyị 'yị e ndịsịnɨ́ méngị láráye 'yị sáká yée ndaá, káa zɨ́ kábịṛɨ́kị bɨ ngárá mɨ́ngɨ́ye ndaá ní. 37 Zía úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kɨ́dí, “Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go nzíyiyé gɨ ro úwú ledre 'bɨ Lomo, tɨ́ lá sée 'yị 'dódo ledre maáge, éyesé wá. 38 Bɨ kenée ní, ídísé íni ini zɨ́ Ngére bɨ nɨ mɨ́ngɨ́ moko ma'dáa ní, zía kásaógụ yata 'yị 'bɨ moko zíse gɨ ro zíse ndịsị 'dódo bɨlámá ledre kéye zí 'yị e mbá.”

10

Yésụ gelé 'yɨmɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Máriko 3:13-19, Lúka 6:12-16)

1 Zí Yésụ ndólo 'yị lódụ́ kacíne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, í'bí roko'bụ 'bɨ ógóóyó bɨcayi lomo e kpá kɨ́ sịkpị 'yị ndíyá e kɨ́e zíye.

2 Ba ịrị 'yɨmɨkása* ga bɨ sokó doa gbre (12) ní. Simúna bɨ ngíti ịrịa kpá Pétero ní, kɨ́ lúnduné Andiríya, Yakóbo wotị Zebedíya, kɨ́ lúnduné Yiwáni, 3 nda Phịlịpo, kɨ́ Batilimáyo, Tóma kɨ́ Matáyo 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ, Yakóbo wotị Alafáyo, nda Tadéyo, 4 kɨ́ Simúna Zíloto, kɨ́ Yụ́da bɨ gɨ simɨ gara bɨ Keriyóta bɨ i'bí ngbángá Yésụ ní.

Yésụ kasa 'yɨmɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Máriko 6:7-13, Lúka 9:1-6)

5 Simɨ bɨ Yésụ kasa 'yɨmɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Ndásé ndéré 'be 'bɨ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yụ́da e wá ní wá, togụ́ simɨ káŋgá 'bɨ 'yị ga bɨ Samáriya e ní kpá wá. 6 Ídísé ndéré 'be 'bɨ Isɨréle e gɨ zía oyóní sogoyé go zɨ́ Lomo. 7 Zíse úku ledre zíye kɨ́dí, ‘Sịndị́ kadra nɨ go gbóo gɨ ro zí Lomo ídíne Ngére doyé.’ 8 Zíse sịkpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ úru 'yị e gɨ simɨ umbu. 'Yị ga bɨ kɨ́ sámá royé ní, zíse yéme sanáye, zíse ógóóyó dokéké e gɨ simɨ 'yị e. 'Yị e ndaní í'bí éyị́ zíse gɨ ro moko máa née wá gɨ zía máí'bí roko'bụ née zíse gbékpịne. 9 Simɨ mɨndérése, ndásé 'dí'bi késị́ wá, 10 ndásé gbawá 'dí'bi yata bongó e kɨ́ éyị́ sịndị́ e zíse simɨ kombo, ndásé kpá gbawá 'dí'bi ngbángbá. 'Yị ga bɨ ásé ndéré méngị moko zíye née nɨyí lúrú bi kacíse.

11 “Gara togụ́ do 'be bɨ ógụsé go simɨ a ní, zɨ́ ngúru mɨ́ngɨ́ 'be 'dí'bi sée simɨ sụmụ yá, ídíse 'dú'du ore, ásé nda fú ndéréókpó. 12 'Be bɨ ógụsé go simɨ a ní, ídísé í'bí mandá ore. 13 Togụ́ 'di'biní sée go simɨ sụmụ, ídísé íni ini zɨ́ Lomo idí í'bí úndru zíye ore. Togụ́ 'di'biní sée wá, úndru esé née idí ídiáká zíse. 14 'Yị ga bɨ 'di'biní sée simɨ sụmụ gɨ ro úwú ledre ga bɨ ógụsé kɨ́e zíye ní wá ní, ídísé ụ́'bụ́ómo 'bụrụ bɨ ro sịndịse ní cịkị ore gɨ ro do ówo a mbá kɨ́dí asiní goó gɨ rosé. 15 Zía kpá úku ngíti ledre zíye kɨ́dí, Máúku zíse ma'díi, 'do'dó 'bɨ 'yị ga bɨ kóo Lomo 'do'do yée simɨ Sodóma kɨ́ Gomóra† ní emene gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ nɨ 'dó'do 'yị ga bɨ asiní kɨ́ úwú ledre gɨ tarasé ní. 16 Ásé ídí dongará bɨsinyí 'yị e íri káa zɨ́ kábịṛɨ́kị ga bɨ dongará máárára e mɨ́ngɨ́ye ndaá ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, komosé idí ídí rosé, zɨ́ mɨmbé'desé ídíne zɨ́ 'yị e mbá bɨlámáne.

* **10:2** 10:2 'Yɨmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zíye, zía ndịsị kása yée ndéré kɨ́ méngị moko ené e káa zɨ́ úku bɨlámá ledre ené zí 'yị e, kɨ́ sịkpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ simɨ 'yị e ní. † **10:15** 10:15 Sodóma kɨ́ Gomóra: Lomo ongbóonzó gara ga gére née gɨ zía bisinyí mɨméngị ledre eyé ofụ kóo go simɨ sịndị́ kadra 'bɨ Abarayáma. Ólo Dosị́ eyị́ e 18:20—19:24.

17 “Ídísé kpá bándá rosé gɨ zí ngíti géyị Yúda e, nɨyí 'dí'biógụ sée kó'dú mɨngburoko 'yị eyé e sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e, zíye 'dó'do sée. 18 Ásé ídí zíye káa zí bɨsinyí 'yị e ní, zíye 'dí'biógụ sée kó'dú mɨngburoko 'yị e kpá kí mɨngburoko ngére e gɨ ro zíye 'décị ngbanga rosé. Ábuwá ásé go ndéré 'dódo ledre amá zíye kpá kí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní. 19 Togú 'di'biní sée go yá, ndásé sómú ledre kídí, ásé ndéré úku a ba ya 'díya wá. 'Dówú Lomo nɨ úkuí'bí ledre ne zíse úku a. 20 Ásé ndịsị úku dụ́ụ́ éyị́ bɨ 'Bụsé Lomo nɨ ndịsị ukuí'bí a zíse sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne ní.

21 “Karanée ngíti géyị 'yị e nɨyí í'bí ngbángá lúnduyé e kí lémɨyé do úfu yée, zí ngíti géyị 'bụmɨowú e méngị a zí owú 'bɨ eyé e kpá kenée, zí owú e ídíye okó ro 'yị ndíki yée do úfu 'yị ndíki yée gɨ zíye. 22 Tú'dú 'yị e nɨyí karanée sógó sée gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. Yée bɨ ṇguṇguní ledremá zíye tóroyé ngbúó sɨmɨ 'do'dó ní, Lomo nɨ karanée í'bí trịdrị zíye. 23 Togú 'do'doní sée sɨmɨ gara bɨ ásé sɨmɨ a gɨ zía bɨ ndịsịsé 'dódo ledre amá ore ní, ídísé ngásá sɨmɨ ngíti a. Mááyí ndá'baógụ 'diya 'dá'dá gɨ zíse kí gámá lící rosé kenée sɨmɨ káṇgá 'bɨ Isiréle e mbá kí úku ledre amá zí 'yị e.

24 “'Yị bɨ ndịsịní 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yị 'dódo ledre wá. Kpá kenée 'yị 'bɨ moko romo ené do mongú 'yị ené wá. 25 Káa zí bɨ mááyí 'yị 'dódo ledre zíse kpá manda esé ní, ídísé ówo a kídí nɨyí ndólo sée Belezabúbụ‡ káa zí bɨ ndịsịní ndólo máa ní gɨ zía mááyí mongú 'yị esé.

26 “Ndásé éré 'yị ga bɨ nɨyí ndịsị méngị láráse gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní wá. Lomo ili ídísé 'dódo ledre ené e za mbá zí 'yị e bɨkéŕị a ndaá ló'bo wá. 27 Ledre ga bɨ mɨ'dódo yée zíse kí ndụlụ kí kadra ní ídísé ózoógụ yée zí kadra zí tú'dú 'yị e úwú yée mbá. 28 Ndásé éré 'yị ga bɨ nɨyí úfu lá dụ́ụ́ gbékpị́ rosé, utúasání óto sílịye ro trịdrịsé wá ní wá. Ídísé éré ngịrị Wo bɨ nɨ úcụ kụrụ'bụsé nyé ku pho'dụ ní. 29 Mɨnzéré owú solú e, ledreyé ndaá owóowó wá, 'yị nɨ úgú yée 'dényé gbre dụ́ụ́ kí giníya kị́é'do. Lomo bɨ otoogụ yée ní, ili ené zíye úyuyé lá sɨkala wá gɨ zía owo yị́ ené yée mbá bú. 30 Lomo owo ledre gɨ rosé bú bɨlámáne, gba bị dosé olo yée kékị́é'do mbá. 31 Ndásé éré ngịrị 'yị ga bɨ iliní dụ́ụ́ úfu gbékpị́ rosé ní wá, ledresé nɨ zí Lomo owóowó rómo do gbékpị́ éyị́ trịdrị e mbá.

32 “'Yị ga bɨ eréní ngịrị wá, togú toroní ngírị úku ledre fúó zí 'yị e kídí yée nɨyí 'yị amá e yá, mááyí úku ledreyé zí Babá komo ere kpá fúó kídí, ma'díi nɨyí tí 'yị amá e. 33 Togú asiní gɨ romá gɨ zí komo 'yị e yá, mááyí kpá ási gɨ royé kó'dú Babá bɨ komo ere ní kídí ndaní eyé 'yị amá e wá.

34 “Ndásé sómú a bɨ kídí bɨ máógụ ba ledre e nɨyí ídí mbá bɨlámáye ní wá. 'Yị ga bɨ ṇguṇguní ledremá wá ní, mɨmbé'deyé nɨ ndịsị ídí pho'dụ zíye ndịsịyé kí úfu ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre amá go ní. 35 Ngíti géyị

“ ‘owú ya'dá e nɨyí zíngi ro 'bụyé e kídí 'bụyé ṇguṇguní ledremá gɨ ro 'díya.

Zí owụ́karáe méngị a zí mbágáye kpá kenée gɨ zía bɨ mbágáye ṇguṇguní ledremá ní.

‡ **10:25** 10:25 Belezabúbụ: Ba kpá ngíti ịrị ngére 'bɨ bɨcayi lomo bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Satána ní.

Kará 'be e nɨyí méngị a kpá kenée
zí tetéye e.
36 Ledre née 'dodo go kídí,
okó nɨ ógụ ro 'yị bɨ ṇguṇgu
ledre amá go ní cịkị gɨ zí 'yị
ené e gɨ 'be.'
37 "Togụ́ 'yị oto 'bú 'yị 'bɨ 'be
'bɨ ené e rómo domá yá, 'yị née
utúasá ené ídí 'yị lódụ́ kacíma wá.
38 'Yị bɨ utúasá ịmbị́ mɨngbúngbu
kágá§ ené í'bí roné kɨe zí 'do'dó
kí umbu gɨ romá wá ní, utúasá ídí
káa do 'yị lódụ́ kacíma wá. 39 Togụ́
'yị ya née ṇguṇgu ledremá wá
káa bɨ ezeokóma e nɨyí úfu née
yá, sɨmɨ bɨ ufuní wo go ní, ndiki
trịdrị bɨ za fí ní wá. Togụ́
ezeokóma e ufuní 'yị gɨ zía bɨ
ṇguṇgu ledremá ní yá, nɨ ndiki
trịdrị bɨ za fí ní.
40 "Togụ́ 'yị 'di'bi sée sɨmɨ sụmụ
gɨ zía bɨ ásé 'yị amá e ní, 'yị née
'di'bi kpá máa go. 'Yị bɨ 'di'bi
máa go sɨmɨ sụmụ ní, 'di'bi kpá
babá go gɨ zía kasaogụ máa ne.
41 Togụ́ 'yị 'di'bi nébị sɨmɨ sụmụ gɨ
zía bɨ Lomo kasaogụ wo ne ní yá,
Lomo nɨ í'bí tákpásịlị́ zíye ndro
kí nébị ma'dáa. Togụ́ 'yị 'di'bi 'yị
méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní
sɨmɨ sụmụ, Lomo nɨ í'bí tákpásịlị́
zíye ndro kí 'yị máa née. 42 Ndaá
kpá lá duụ́ née wá, togụ́ 'yị i'bí
iní zíse éwé a gɨ zía bɨ ásé 'yị
lódụ́ kacíma e ní yá, Lomo nɨ í'bí
úndru zía."

11

Yiwáni Babatîza kasa 'yị e
ené e zí Yésụ
(Lúrú kpá Lúka 7:18-35)

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre zí
'yị lódụ́ kacíne ga bɨ sokó doa gbre
née kenée ní, zía ịnyịné ndéréne
kí 'dódo ledre kpá kí úku ledre 'bɨ
Lomo sɨmɨ gara ga bɨ 'bɨ Galiláya
ore ní.

2 Yiwáni 'yị Bábátịzị́ 'yị e nɨ sɨmɨ
sịgịnị. Zí phanda Kírésịto ówụ́
ndíki wo 'dịcị́ íri. Zía kása 'yị lódụ́
kacíne e zí Yésụ ndú'yú wo kídí,
3 "Áyí ba Kírésịto bɨ nébị e ukuní
ledrea kídí nɨ ógụ ní, ala áyí ngíti
'yị kpị́?"

4 Zí Yésụ kásalúgu yée kídí,
"Ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée,
zíse úwú a go kí mbílíse kí yée
ga bɨ lúrúsé máa kí méngị yée
ní, ídísé ndéré úku yée zí Yiwáni
kídí, 5 'yị ga bɨ lurú bi wá ní
málíkpí komoyé go, mɨgịgịṛị́ e
máyéme sịndîye go, 'yị ga bɨ kí
sámá royé ní máyéme yée go,
mɨmbílí ngbụtụ́ e málíkpí mbílíye
go, umbu e nɨyí go kí úrú, mááyí
go kpá ndịsị úku bɨlámá ledre 'bɨ
Lomo zí 'yị lerị e. 6 Ídísé kpá
úku a zía kídí, Lomo nɨ í'bí úndru
zí 'yị ga bɨ asiní gɨ romá wá gɨ zí
ledre ga bɨ mándịsị méngị yée ní."

7 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kací Yiwáni
nɨyí go ndá'ba ní, zí Yésụ óyólúgu
komoné tónóne úku ledre zí tụ́'dụ́
'yị ga ba ní gɨ ro Yiwáni kídí, "O'do
bɨ kóo ndịsịsé ndéré lúrú wo sɨmɨ
súwú 'dáa ní náambi? Ówosé kóo
wo lá káa zí lómí bɨ síli ndịsị ílí a
káa zí cící éyị ní? 8 Togụ́ kenée wá
ní, ílisé kóo zía ídíne íri kí mongụ́
bɨlámá bongó roné? 'Yị ga bɨ
kí bongó e royé kenée ní ndịsịní
ndịsị dụụ́ ye do mɨngburoko bi ga
bɨ 'bɨ ngére e ní. 9 Sara togụ́ kenée
ní, éyị bɨ kóo ndérésé lúrú a ní
'di? Ndérésé lúrú nébị? 'Be tí
kenée ní, máúku zíse o'do née
romo do nébị. 10 Née o'do bɨ kóo
Lomo uku ledre a do éké ledre gɨ
roa kídí,

" 'Mááyí kása 'yị kasa amá zíyị
'dá'dá,
gɨ ro zía yémeómo mɨsi'di zíyị
nzíyiné.'

10:36 10:36 Míka 7:6 § **10:38** 10:38 Mɨngbúngbu kágá: Née kágá bɨ Róma e ndịsịní úfu 'yị e doa sɨmɨ bɨ phephéní yée go zɨ royé ndịsị́ ówoné kíngaya uyu 'diyíní royé wá ní. **11:10** 11:10 Maláki 3:1

11 Máúku zíse ma'díi, gɨ dongará
'yị ga bɨ karáe ndikiní yée ní 'yị
rómo do Yiwáni Babatịza ndaá.
Tí lá 'yị máa wo bɨ nɨ odụ 'yị
'be 'bɨ Lomo komo ere ní, romo
do Yiwáni dụ́ụ́ ne. 12 Tónóne gɨ
sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo Yiwáni
Babatịza ndịsị úku ledre 'bɨ Lomo
zí 'yị e, ndéréógụné gị karaba ní,
ledre 'bɨ Lomo bɨ komo ere ní
nɨ kóo go mɨndéréne 'dá'dá, tí lá
'yị ga bɨ otoní royé okó ro ledre
'bɨ Lomo ní ndịsịní gámásó'do
mɨsi'di gɨ ro ụ́cụ́omo a kí́ cóngó
ro. 13 Ledre ga bɨ mbá nébị e
eként yée nda kpá kí́ lorụ 'bɨ
Mụ́sa, ndéréógụné gị sɨmɨ sịndị́
kadra 'bɨ Yiwáni, nɨyí gɨ ro ledre
'be 'bɨ Lomo. 14 Togụ́ ṇgúṇgusé
go kenée, Yiwáni babatịza nɨ nébị
káa zí Ilíya nébị bɨ kóo Lomo
uku'dodo ledre mɨógụ ené ní.
15 'Yị bɨ kí́ mbílí ro doné, idí
índi mbílíne úwúyéme ledre ba
bɨlámáne.

16 “Mááyí ótoásá 'yị ga bɨ cakaba
ba kí́ 'di? Nɨyí yị́ eyé káa zí́ owụ́ ga
bɨ nɨyí do bi ndeke ní. Zí́ ngíti géyị
ndịsịyé ndólo lafúye, 17 úku ledre
zíye kídí, ‘Ndịsịzé úku ke'bị kí́ ụ́cụ
kịdrị́, ógụsé lé'bé ke'bị zíze wá,
ukuzé ke'bị ini, sɨmɨkozo 'di'bi sée
kpá wá. 18 Sɨmɨ bɨ Yiwáni ogụ
ní, anu bɨlámá éyị wá, ewé le'yị
kọ́ró kpá wá ní, úkusé yị esé kídí
nɨ kí́ dokéké sɨmɨné.’ 19 Zí́ Owụ́
'bɨ 'Yịma'dí ógụné ndịsị kí́ ánu
éyị́ kpá kí́ éwé éyị́ e kí́ 'yị e ní,
úkusé yị́ esé kídí, ‘Lúrúsé aka o'do
ba. Nɨ 'yị mɨmbé'de, 'yị kóyó
kpá ezegámá 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e
kí́ 'yị lúyú ledre e.’ Tí lá komo-
kenzị ndịsị 'dódo roné ma'díi kací
mɨméngị ledre.”

'Do'dó ro 'yị kála ledre e (Lúrú kpá Lúka 10:13-15)

20 Zí́ Yésụ tónóne úku ledre
zí́ 'yị e sɨmɨ gara ga bɨ kóo
mengị tụ́'dụ́ mɨngburoko ledre e
ga bɨ kí́ roko'bụyé sɨmɨyé ní, gɨ
zía oyólo'bóní eyé mɨmbé'deyé
zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo wá.
21 “Áko, sée 'yị 'bɨ gara ga bɨ
Korazíni kí́ Beteseyịda* ní, Lomo
nɨ karanée 'dó'do sée bɨsinyíne.
Togụ́ mɨngburoko ledre ga bɨ
mengịní royé káa do 'dódo ledre
zíse ní, idí mengịní kóo royé née
sɨmɨ gara ga bɨ Táyire kí́ Sidóna ní,
káa bɨ 'yị ga bɨ íri née oyólo'bóní
kóo mɨmbé'deyé go 'desị́ zíye
ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo. 22 Máúku
zíse, abú 'yị ga bɨ 'bɨ Táyire kí́
Sidóna Lomo nɨ karanée 'dó'do
yée yá, nɨ ídí kí́ ngítíne. 23 Sée
'yị 'bɨ gara bɨ Kapáranawúma ní,
sómụ́sé kídí Lomo nɨ 'dí'bi sée 'be
'bɨ ené komo ere? Ɨ'ɨ, 'di'bi ené
sée íri wá. Nɨ ụ́cụ sée ku pho'dụ
bɨ za fí ní. Togụ́ mɨngburoko ledre
ga bɨ máméngị yée sɨmɨ gara esé
ona ní, idí mengịní kóo royé née
sɨmɨ gara Sodóma, káa bɨ idíaká
ba go gị karaba. 24 Karanée kadra
ngbanga, Lomo nɨ 'dó'do sée rómo
do 'bɨ Sodóma.”

Yésụ i'bí mbófo éyị́ zí́ Lomo (Lúrú kpá Lúka 10:21,22)

25 Zí́ Yésụ ịnyịné mbófo Lomo
kídí, “Babá, áyí Ngére do éyị́ e
za mbá, kpá do Ere kí́ Káṇgá.
Mámbófo yị́ị gɨ zía ótoécị ma'díi
ledre eyị́ ba gɨ zí́ 'yị ga bɨ ya yée
nɨyí 'yị́ owo ledre e ní, zíyị nda
'dódo a zí́ yée ga bɨ kí́ owụ́ owo
ledre ní. 26 Babá, née ledre bɨ
utúasá kací komoyị́ ní, gɨ ro zía
ídíne kenée.”

27 Zía kpá úku ngíti ledre kídí,
“Babá, i'bí roko'bụ ledre e go za
mbá zíma. 'Yị bɨ owoyeme ledre
gɨ romá ní ndaá dụ́ụ́ Babá, 'yị
ówoyéme ledre gɨ ro Babá ndaá

* **11:21** 11:21 Korazíni kí́ Beteseyịda: Née gara ga bɨ Yụ́da e ndịsịní ndịsị sɨmɨyé ní, tí lá 'yị ga ngárá ndaní Yụ́da e wá ní ndịsịní ndịsị 'bɨ eyé sɨmɨ Táyire kí́ Sidóna.

dụ́ụ́ máa kɨ́ 'yị ga bɨ mágélé yée go gɨ ro 'dódo Babá zíye ní.
28 “Sée ga bɨ za mbá ndịsịsé 'dó'dó gɨ zɨ́ lorụ bɨ mɨngburoko 'yị esé e ịmbịotonɨ́ dosé ní, ídísé ógụ zíma, mááyí sáká sée gɨ ro zíse 'dówụ́rosé. 29 Ídísé í'bí mɨmbé'desé zíma, zíse ndịsịsé lódụ́ dụ́ụ́ kacɨ́ lorụ amá, gɨ zía mɨmbé'demá nɨ bɨlámáne ro 'yị e gɨ zía bɨ mándịsị ówo 'do'dó eyé ní. Togụ́ ílisé ledre amá go yá, mááyí ịdrị mɨmbé'desé zía ịdrịne nzoó zíse 'dówụ́rosé. 30 Gɨ zía lorụ bɨ mááyí í'bí a zíse ní ndaá 'bɨ ené owóowó wá, nɨ yị ené fáfáka utúasá í'bí kụ́rụ́ rosé wá.”

12

'Yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ anunɨ́ ngorụ kére
(Lúrú kpá Márɨko 2:23-28, Lúka 6:1-5)

1 Sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro*, zɨ́ Yésụ 'décị bi kpụrụ́ gɨ sɨmɨ ngíti yáká kére. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ndịsịyé lófo ngorụ kére kɨ́ ánu a gɨ zɨ́ 'bú. 2 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ịnyịyé úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Lúrú aka 'yị lódụ́ kacɨ́yị ga ba nɨyí go méngị moko sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”
3 Yésụ ya zíye ní, “Ówosé éyị́ bɨ kóo Dawídi kɨ́ 'yị ené e mengịnɨ́ sɨmɨ bɨ kóo 'bú mengị yée ní bú? 4 Olụ́nɨ́ kɨ́ 'yị ené e 'Dịcị 'bɨ Lomo, éyị́ ga bɨ 'danánɨ́ Lomo kɨ́e, 'yị 'dáná éyị́ e nɨyí ánu a lá dụ́ụ́ ye ní, zíye 'dí'bi a ánu a. 5 Ólosé esé ledre bɨ Mụ́sa eké sɨmɨ lorụ kídí 'yị 'dáná éyị́ bɨ sị́lị́ ené 'bɨ moko sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo utú go ndro sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní, idí méngị a ndaá zía lúyú ledre wá ní wá? 6 Máúku zíse ma'díi, wo bɨ kɨ́ roko'bụné rómo do roko'bụ 'bɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní nɨ ona. 7 Idí ówosé ini ledre bɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, ‘Máíli ídísé ídí 'yị ówo ledre kɨ́ 'yị e, ndaá 'bɨ ené 'dáná éyị́ esé e wá ní bo,’ káa bɨ úku sínyisé esé ledre ro 'yị e amá e wá. 8 Bɨ kenée ní Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ngére do Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”
9 Zɨ́ Yésụ ókpóne gɨ ore 'dá'dá, zía ndéré ólụ́ne sɨmɨ ngíti 'Dịcị́ Kótrụro 'bɨ Yụ́da e, 10 ngíti o'do nɨ ore cídrí sị́lị́a gagá mɨgágá nzɨ sị́lị́ga mengịnɨ́ lolụ moko wá. Zɨ́ Farụsáyo e gámásó'do mɨsi'di gɨ ro 'dí'bi Yésụ. Zíye ndú'yú wo kɨ́ mani kídí, “Togụ́ 'yị nɨ kɨ́ ndíyá ní, nɨ mɨútúásáne do sị́kpị wo sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro?”
11 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “'Yị nɨ bo dongaráse ore togụ́ Kábịrị́kị ené utú sɨmɨ gu sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní utúasá lálaógụ a wá? 12 'Yịma'dí nɨ kɨ́ ledrené owóowó rómo do Kábịrị́kị. Gɨ zɨ́ kéyị née, nɨ mɨútúásáne do ndịsị méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”
13 Zía ịnyịné úku ledre zɨ́ o'do bɨ sị́lị́a mengị moko wá née kídí, “'Dózo aka sị́lị́ née mu.” Sɨmɨ bɨ 'dózo ní, geré zɨ́ sị́lị́a ídíne bɨlámáne. 14 Zɨ́ ledre née sínyíne ro Farụsáyo e. Zíye ólụ́ógụyé ndéré ndómo tarayé gɨ ro úfu Yésụ 'dá'ba.

'Yị bɨ Lomo gelé káa do 'yị kasa ené ní
15 Zɨ́ Yésụ ndéré óyó yị ené roné gɨ ore. Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kpá útúye rụrụ do kacɨ́ a, zía 'dí'bióyó ndíyá gɨ royé mbá. 16 Zía lórụ 'yị ga bɨ 'di'bioyó ndíyá gɨ royé ní, ndaní úku ledrené zɨ́ 'yị e faa wá. 17 Ledre bɨ Yésụ mengị née 'dodo go ledre bɨ kóo nébị Isáya eké ní kídí, 18 “Ba wo bɨ mágélé

* **12:1** 12:1 Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro: Nɨ mongụ́ sị́lị́ 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zɨ́ Lomo, mengịnɨ́ moko sɨmɨ a wá. Zíye ndịsịyé sómụ́ndíki ledre kídí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo káṇgá kpá kɨ́ ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e gɨ sị́ sị́lị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16. **12:7** 12:7 Uzíya 6:6

káa do 'yị kasa amá ní, 'búa ofụ domá go, mááyí kɨ mongụ́ rokinyi gɨ roa. Mááyí í'bí 'dówụ́ma zía, zía ndịsịné úku ledre zɨ́ kúfú 'yị e mbá kɨ́dí, Lomo nɨ karanée 'déci ngbanga zíye bɨlámáne. 19 'Yị kása amá máa née ndaá 'bɨ ené 'yị ófụ́ kɨ́ gbúrógbó do 'yị e wá. Nderé ené kpá kɨ́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kací mɨsi'di e kɨ́ doné wó'dụ́ wó'dụ́ wá. 20 Nɨ í'bí roko'bụ zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledre Lomo go ní. 'Yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní aka wá ní, asi ené gɨ royé wá. Nɨ ndịsị tóro gɨ ro 'yị ené e fú kenée tɨ́ bɨ zía rómo komo Satána ní. 21 Nɨ ne 'yị bɨ 'yị e do sogo káṇgá mbá nɨyí óto mɨmbé'deyé roa ní.”

Yésụ lágaóyó dokéké
(Lúrú kpá Máriko 3:20-30, Lúka 11:14-23, 12:10)

22 Kadra kị́é'do do kókóógụ ngíti o'do nɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné, lurú bi gɨ zía wá, odro kpá wá. Zɨ́ Yésụ lágaóyó dokéké née gɨ sɨmɨ a, geré zɨ́ komoa líkpíne, zía kpá tónóne ódroné. 23 Zɨ́ tara 'yị e ịdrịne mbá mɨịdrị, zíye ndịsịyé úku ledre kɨ́dí, “Ba ndaá Bulúndu ngére Dawídi wá?” 24 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo e uwúní ledre née kenée ní, zíye úku ledre kɨ́dí, “Yésụ ndịsị lágaóyó dokéké gɨ zía manda eyé Belezabụ́bụ i'bí roko'bụ née zía ne.”

25 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Togụ́ 'yị 'bɨ káṇgá kị́é'do, togụ́ mbú gara kị́é'do togụ́ mbú 'be ndịsịní méngị okó dengbịye yá, 'be 'bɨ eyé née nɨ báyi ené. 26 Kpá kenée togụ́ Satána ndịsịní méngị okó dengbịye yá, toro yemení royé wá, nɨyí báyi eyé mɨbáya. 27 Togụ́ málágaóyó dokéké e kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Belezabụ́bụ ní, sara 'yị esé e ndịsịní 'bɨ eyé lágaóyó yée kɨ́ roko'bụ gɨ zɨ́ ambi? 'Yị esé maáge nɨyí úku yéme a ye sómụ́ ledre esé ndaá mbị wá. 28 Togụ́ lágaóyó dokéké kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, 'dodo go kɨ́dí Lomo ogụ go káa do Ngére dosé.”

29 Zɨ́ Yésụ kpá úku muruwayi kɨ́dí, “'Yị ugu utúasá ngáka éyí gɨ zɨ́ 'yị bɨ kɨ́ roko'bụné ní wá, 'búó togụ́ roko'bụa romo do 'bɨ mịngị́ éyí née go.

30 “'Yị bɨ ṇguṇgu ya málágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo wá ní, nɨ okó romá. 'Yị ga bɨ iliní ndịsị báyi 'yị e káa bɨ nɨyí ṇgúṇgu ledre amá ní, nɨyí okó romá. 31 Lomo nɨ ótoómo ledre zɨ́ 'yị abú luyú ba kóo za lúyú ledre bɨ káa be 'díya. Éyí kị́é'do togụ́ 'yị ukucayi ledre gɨ do bi 'Dówụ́ Lomo, Lomo otoomo ené ledre zía wá. 32 Máúku zíse, Máa bɨ Lomo kasaogụ máa ba, togụ́ 'yị ukucayi ledre gɨ do bi Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí yá, Lomo nɨ ótoómo ledre zía. Togụ́ ukucayi ledre gɨ do bi 'Dówụ́ Lomo yá, tí bɨ nɨ ndịsị 'bɨ ené ní, Lomo otoomo ledre zía kú wá.

33 “Ndịsịní ówoyéme 'yịma'dí gɨ zɨ́ mɨméngị ledre ené. Bɨlámá 'yị, mɨméngị ledre ené nɨ bɨlámáne. Bɨsinyí 'yị, mɨméngị ledre ené nɨ kpá bɨsinyíne. 34 Máúku zíse, éyí ga bɨ ndịsịsé úku yée sɨmɨ 'dódo ledre esé zɨ́ 'yị e ní, ndịsị ówo royé káa zɨ́ okó pho'dụ ní, ndịsịsé née úku ledre ga bɨ do mɨmbé'desé ní zíye. 35 Bɨlámá ledre ndịsị ólụ́ógụ gɨ ku bɨlámá 'yị. Zɨ́ bɨsinyí ledre ndịsị ólụ́ógụ 'bɨ ené kpá gɨ ku bɨsinyí 'yị. Gɨ zía née éyí bɨ nɨ sɨmɨ mɨmbé'dea ní. 36 Lomo nɨ 'dódoógụ bɨsinyí ledre ga bɨ 'yị e ndịsịní úku yée ní mbá karanée kadra ngbanga, zía 'déci ngbanga royé kací a. 37 Lomo nɨ 'déci ngbanga 'yị kací mɨódro 'bɨ 'yị. Wo bɨ nɨ bɨlámáne ní, zía úku a

12:21 12:21 Isáya 42:1-4

yaá ba bɨlámá 'yị. Togú bɨsinyíne yá, zía úku a yaá ba bɨsinyí 'yị.”

Ledre mengị kóo roné zɨ́ nébị Yóna
(Lúrú kpá Márɨko 8:11,12, Lúka 11:29-32)

38 Zɨ́ Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Yúda e úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Mongú 'yị, méngị aka ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní mu zíze lúrú a.”

39 Yésụ ya zíye ní, “Sée 'yị luyú ledre e, ledre mengị kóo roné kɨ́ roko'bụné zɨ́ nébị Yóna káa do 'dódo ledre e zíse, tí lá ílisé esé ngúngu a wá. 40 Mongú kénzé ụlụ kóo Yóna, zía méngịné sịlị́ ota (3) sɨmɨ a, zía nda sí'díógụ wo. Kpá kenée, Máa bɨ Lomo kasaogụ máa ba ní, Mááyí méngị sɨmɨ káṇgá kpá sịlị́ ota (3) zíma nda úrúma. 41 'Yị 'bɨ Nịnévị nɨyí karanée úku ledre kídí ásé 'yị lúyú ledre e, gɨ zía oyólo'bóní kóo mɨmbé'deyé zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo bɨ kóo Yóna ndịsị úku a ní. Bɨ ba ní, máa bɨ márómo do Yóna ní ílisé kpá óyóló'bó mɨmbé'desé zíse ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ taramá wá. 42 Mongú ngére nɨ kóo bo kára 'yị, ịnyị kú gɨ sɨmɨ káṇgá ené Séba ógụ úwú ledre gɨ tara Solomóna. Nɨ karanée 'décị ngbangasé, gɨ zía máa bɨ márómo gɨ do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gɨ taramá wá.

43 “Togú bɨcayi lomo olúogụ go gɨ sɨmɨ 'yị, nɨ ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yị gɨ ro ólú ndịsịné sɨmɨ a. Togú ndiki ngíti 'yị mbá wá, 44 nɨ úku ledre kídí, ‘Bɨlámá a máídí ndá'ba kɨ́'dí bɨ kóo mándịsị ndịsị ní.’ Togú nderé ndiki 'Dówú Lomo ndaá sɨmɨ mɨmbé'de 'yị née fú lá wá, nɨ ídí ené kɨ́ rokinyi. 45 Nɨ ndéré ndóloógụ lafúne e bɨcayi lomo e ịnyị doa gbre yée ga bɨ nda bɨsinyíye kíngaya ní zíye ndịsịyé kéye mɨmbé'de 'yị née íri, zɨ́ 'yị née nda sínyí tátá roné 'dá'dá. Sée 'yị ga bɨ cakaba ba ní, née éyị́ bɨ nɨ méngị roné zíse ní.”

Mbágá Yésụ kɨ́ lúnduga
(Lúrú kpá Márɨko 3:31-35, Lúka 8:19-21)

46 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ fú ndịsị 'dódo ledre zɨ́ tú'dú 'yị e 'dịcị́ ní, zɨ́ mbágáa kɨ́ lúnduga ógụ tóroyé sága kákasa kídí yée iliní Yésụ. 47 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ore née úku ledre zía kídí, “Mbágáyị kɨ́ lúnduyị́ e iliní yị́ị sága 'dáa iliní ódro zíyị.”

48 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “mbágáma e 'be náambi e? Sara Lúndumá e 'be náambi e?” 49 Zía kú'dụ sịlịne ro 'yị lódú kacíne e, zía úku ledre kídí, “Ga gére née mbágáma e kɨ́ lúndumá e. 50 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ Babá bɨ komo ere ili ní, nɨyí ye mbágáma e, lémịmá e kɨ́ lúndumá e.”

13

Muruwayi gɨ ro 'yị ó'do yáká
(Lúrú kpá Márɨko 4:1-9, Lúka 8:4-8)

1 Cịkị sɨmɨ sịlị́ née, sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra, zɨ́ Yésụ ólúógụyé kɨ́ 'yị lódú kacíne e gɨ 'be ndéré ndịsịné kó'dú mɨkavu Galiláya. 2 Zɨ́ tú'dú 'yị e yóko royé cigí a íri gɨ ro úwú ledre e gɨ taraa. Zía ékị́ ndịsịné sɨmɨ kuṛúngba 'yị e nɨyí 'bɨ eyé mbá do gbúṛóngó sága. 3 Zía 'dódo tú'dú ledre e zíye sɨmɨ muruwayi kídí, “Ngíti 'yị ịnyị kóo ndéré óyụ kúfú yáká ené, zía ndịsịné ó'do éyị́. 4 Kúfú ga bɨ ndịsị óyụ yée ní, ngíti géyị utúní do mɨsi'di, zɨ́ solú e lagá yée. 5 Ngíti géyị utúní do landa zíye ụ́tụyé 'diya gɨ zía bɨ káṇgá ndaá ore mbị́ wá ní. 6 Sɨmɨ bɨ kadra suwu ní, zíye gágáye rúfú gɨ zía cíyíye ndaá sɨmɨ káṇgá wá. 7 Ngíti géyị utúní 'bɨ eyé dongará kịnị e. Sɨmɨ bɨ ngboróní ní, zɨ́ kịnị ga gére

née ála'dụ́tụ yée anání wá, zíye ndá'bá eyé mbá andulé. 8 Ngíti géyị utúní 'bi eyé simi bilámá káṇgá. Zí mịngị yáká ówo gi simi ngíti bi kongụ ịnyị (100), gi simi ngíti a kongụ ota (60), gi simi ngíti a 'bi ené kongụ kị́é'do doa sokó (30). 9 'Yị bi uwú ledre bú ní, ídí úwú ledre ba bilámáne."

10 Nda gi 'dá'ba, zí 'yị lódụ́ kacíga ógụ ndú'yú wo kídí, "Mongụ́ 'yị, éyị́ bi ndịsị ódro zíze fú lá simi muruwayi gi zía ní 'di?"

11 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Lomo 'dódo miótoécị ledre ga bi 'be 'bi ené komo ere ní go zíse, tí lá 'dodo ené zí ngíti géyị 'yị e wá. 12 Tí lá 'yị bi kí éyị́ zíne ní niyí í'bí yata zía, zí éyị́ nda ídíne zía kíngaya. 'Yị máa wo bi éyị́ ndaá zía wá ní, gba owụ́ a bi zía ní, niyí 'dí'bióyó a gi zía 'dá'ba. 13 Née sị ledre bi mándịsị ódro zí 'yị e simi muruwayi gi zía ní.

"Abú niyí tí lúrú éyị́ ga bi mááyí
ndịsị méngị yée ní kí komoyé yá, lurú yemení eyé wá,
abú niyí tí kí úwú ledre ga
bi mááyí ndịsị úku yée ní
kí mbílíye yá, olụ́ ené simi
doyé wá.

14 "Ledre née mengị roné go tí cé káa zí bi kóo Lomo uku zí nébị Isáya eké a ní, kídí,

" 'Ásé úwú ledre ga bi mááyí ndịsị
úku yée ní utúasá ené ólụ́
simi dosé wá,
abú ásé lúrú éyị́ ga bi mándịsị
méngị yée ní, utúasá esé
ówoyéme a wá.

15 Gi zía bi doyé orụ yị ené miórụ ní,
utúasání eyé úwú ledre kí
mbílíye wá, 'dụtụní komoyé kpá go ngbụ́rụ́.

Niyí kóo ndịsị lúrú éyị́ ga bi
mándịsị méngị yée ní kí
komoyé,
zíye ndịsị úwú a kí mbílíye,
zíye ndịsiyé ówoyéme simi
ledre e kí mimbé'deyé
do ndá'baógụyé zíma, káa bi
mááyí yómo yée.'

16 "Tí lá Lomo ni í'bí úndru
zíse gi zía komosé lurú bi bú,
mbílíse uwú ledre bú bilámáne
ní. 17 Bi kenée ní, máúku zíse
ma'díi, tụ́'dụ́ nébị e kí ngíti géyị
'yị ga bi kóo 'desị ndịsịní méngị
ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndịsịní
kóo óto komoyé gi ro lúrú éyị́ ga bi
lúrúsé yée ní tí lá utúasání lúrú a
wá, ndịsịní kpá índi mbílíye gi
ro úwú ledre ga bi úwúsé yée ní
utúasání úwú a wá.

18 "Úwúsé nda ini ledre gi simi
muruwayi 'bi 'yị bi nderé óyụ
kúfú ní mu. 19 Kúfú ga bi
utúní do misi'di ní, niyí 'bi eyé
káa zí 'yị ga bi abú uwúní tí
bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo
ní go yá, owoyemení eyé ledre
gi simi a wá, zí Satána ógụné
'dí'bióyó bilámá ledre née gi do
mimbé'deyé 'dá'ba. 20 Kúfú ga
bi utúní do landa ní, niyí 'bi eyé
káa zí 'yị ga bi uwúní lá ledre
'bi Lomo geré zíye 'dí'bióto a 'diya
do mimbé'deyé ní. 21 Gi zía
bi cíyí ledre ma'dáa ndaá do
mimbé'deyé wá ní, simi bi 'do'dó
ogụ go royé gi zía bi ṇguṇguní
ledre 'bi Lomo ní, geré zíye óyó
sogoyé zí Lomo. 22 Kúfú máa wo
bi utú 'bi ené dongará kị́ṇị ní, ni
'bi ené káa zí 'yị máa wo bi abú
uwú tí ledre 'bi Lomo go yá, tí
lá mongụ́ somụ́ ledre ené yị ené
gi ro tụ́'dụ́ éyị́ ga bi 'bi sága ba.
Gi zí kéyị née, ledre 'bi Lomo bi
ṇguṇgu ní, miáná a ndaá 'bi ené
simi a wá. 23 'Yị máa wo bi uwú
yeme ledre 'bi Lomo ní, ni 'bi
ené káa zí kúfú ga bi utúní simi
bilámá káṇgá, ngíti a aná 'bi ené
míya (100), ngíti a 'bi ené cị́ ota

13:15 13:15 Isáya 6:9,10

(60) zí ngíti a ídí 'bɨ ené cị́ kéŕí a doa sokó (30) ní.”

Muruwayi gɨ ro tó'dó

24 Zí Yésụ kpá ịnyịné úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zí o'do bɨ nderé óyụ bɨlámá kúfú yáká ené ní. 25 Nda go sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra kí ndụlụ, zí 'yị bɨ nɨ okó ro mịngị́ yáká née ndéréne óyụ kúfú angángúya sɨmɨ kére 'bɨ o'do née, zía ndéréókpó ené. 26 Sɨmɨ bɨ kére ngboró do gbóŕúne nɨ nda go léfe kúfúne ní, zí angángúya kpá ólụ́ógụné dongará a.

27 “Zí 'yị 'bɨ moko 'bɨ mịngị́ yáká née ógụyé úku ledre zí mongụ́ 'yị eyé kídí, ‘Mongụ́ 'yị, bɨ kóo oyụní yáká 'dáa dụ́ụ́ kúfú kére ní, sara angángúya née ogụní nda 'bɨ eyé íri gɨ 'da?’

28 “Mịngị́ yáká ya kídí, ‘Ezeokóma e oyụní ye.’

“'Yị 'bɨ moko e ya kídí, ‘Íli go zíze ndéré lálaóyó yée 'dá'ba?’

29 “Mịngị́ yáká ya zíye ní, ‘Ɨ'ɨ, ótoómosé aka kenée káa bɨ ásé lála kótrụ yée ndro kí kére e ke. 30 Idíní aka ídí mbá kenée, gɨ sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ óŋgo kére. Mááyí ogụ úku a zí 'yị ga bɨ nɨyí óŋgo kére ní kídí, idíní aka ndéré fị lálaóyó angángúya née ódó yée, do óngbóóyó yée 'dá'ba, zíye nda óŋgo kére ndéré kíe sɨmɨ gbagba.’ ”

Muruwayi gɨ ro kúfú musɨtáda

31 Zí Yésụ kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zí o'do bɨ 'di'bi kúfú kágá bɨ ndịsịní ndólo a musɨtáda nderé kíe óyụ a yáká ené ní. 32 Abú kágá née kúfú ga nɨyí nzéré yá, sɨmɨ bɨ oyụ ní, zía ngbóró ógụné mongụ́ kágá rómo do ngíti géyị kágá e yáká ore mbá. Zía nda ídíne go kágá bɨ zí solụ́ e ógụyé ndịsị ụ́bụ́ 'be 'bɨ eyé komo a.”

Muruwayi gɨ ro 'de'dị̄

33 Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa zí owụ́ 'de'dị̄ bɨ lá cúku'dée kará e ndịsịní lótó mongụ́ le'yị́ kíe zía átáne gɨ zía ní.”

34 Yésụ ndịsị kóo úku éyị́ ga gére née zí 'yị e mbá sɨmɨ muruwayi. Ledre bɨ kị́é'do zía úku a zíye ndaá sɨmɨ muruwayi wá ní ndaá. 35 Yésụ ndịsị née méngị ledre ga bɨ kóo Lomo uku zí ngúru nébị éké a kídí,

“Mááyí ndịsị úku ledre zíye sɨmɨ muruwayi.
Mááyí úku 'dódo ledre ga bɨ kóo mɨótoécịné kú sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo máótoógụ do sogo káŋgá sɨmɨ a ní zíye.”

Ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ gɨ ro tó'dó ní

36 Nda gɨ do kací 'dódo ledre, zí Yésụ ótoómo tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ore zía ndá'bané 'be kí'dí bɨ ndịsị 'dú'du ní do ólụ́ne 'dịcị̄. Zí 'yị lódụ́ kacíga ólụ́ lódụ́ kací a zíye ndú'yú wo kídí, “Mongụ́ 'yị, úkuógụ aka ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi 'bɨ tó'dó ga úku ní zíze.”

37 Zía úkulúgu ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “O'do bɨ oyụ bɨlámá kúfú née Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí. 38 Yáká nɨ 'bɨ ené do sogo káŋgá ba. Bɨlámá kúfú nɨ 'bɨ ené 'yị ga bɨ ŋguŋguní Lomo go káa do ngére eyé ní. Bɨsinyí kúfú 'bɨ ené 'yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ 'bɨ Satána ní. 39 Ezeokó mịngị́ yáká bɨ oyụ bɨsinyí kúfú ní nɨ 'bɨ ené ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Kadra óŋgo kére nɨ 'bɨ ené odụ sịndị́ kadra 'bɨ do sogo káŋgá ba. 'Yị óŋgo kére nɨyí 'bɨ eyé maláyika e.

13:35 13:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 78:2

40 “Bɨsinyí kúfú ga bɨ odóní yée óngbó yée née, nɨyí 'bɨ eyé née
'yị ga bɨ Lomo nɨ 'décị ngbangayé
sɨmɨ odụ sɨndị kadra ní. 41 Owụ́ 'bɨ
'Yɨma'dí nɨ kása maláyika ené e
ndéré ịcịóyó tó'dó kɨ́ éyị ga bɨ
ndɨsị 'dí'biógụ luyú kɨ́ 'yị méngị
bɨsinyí ledre gɨ 'be 'bɨ ené mbá
'dá'ba. 42 Do ụ́cụ yée mbá sɨmɨ
mongụ́ gu pho'dụ bɨ ịlị wá ní zíye
ndɨsɨyé mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ náná do
soyé gɨ zí éyị mɨówo. 43 'Yị ga bɨ
ndɨsɨní méngị ledre ga bɨ Lomo ili
yée ní, zí royé ndɨsị ṛíṛíne káa zí
sụ́lụ́ kadra gɨ zí roko'bụ 'bɨ 'Bụyé
Lomo bɨ doyé ní. Togụ́ mbílíse nɨ
bo yá, ídísé úwú ledre bɨ máúku
née.”

Muruwayi gɨ ro mongụ́ késị̂

44 Zía kpá úku ngíti muruwayi
kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ
'be 'bɨ Lomo komo ere ní káa 'yị
bɨ ndiki mongụ́ késị̂ bɨ otoecịní
sɨmɨ káṇgá ní.” Zía kpá ótoécị
ándá a. Gɨ zí rokinyi zía ndá'bané
úgúóyó éyị ga bɨ zíne 'be ní mbá,
do ndá'bané úgú bi bɨ ótoécị késị̂
née doa ní zíne.

45 Zía kpá úku ngíti muruwayi
kɨ́dí, “Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be
'bɨ Lomo komo ere ní káa zí 'yị bɨ
nderé gámásó'do gali bɨ kɨ́ tosoné
ṛíṛɨṛí kɨ́ mongụ́ ke'bịné 'dága ní gɨ
ro úgú a. 46 Sɨmɨ bɨ nderé ndíki
ní, zía ndá'bané úgúóyó éyị ga bɨ
zíne 'be ní mbá do ndéréne úgú
gali née.”

Muruwayi gɨ ro mbírá kénzé

47 Zía kpá úku ngíti a kɨ́dí,
“Ledre nɨ gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ
Lomo komo ere ní káa zí 'yị méngị
kénzé ga bɨ onzóomoní mbírá
kénzé sɨmɨ iní zí ṛịkị́ kénzé e
lákayé sɨmɨ a ní. 48 Sɨmɨ bɨ
tụ́'dụ́ kénzé e lakaní go sɨmɨ a
ní, zí mịngị̂ mbírá ógụyé lálaógụ
mbírá do gbúṛóngó, ndɨsɨyé gélé
kénzé e. Zíye 'dí'bióto yée ga bɨ
iliní ní sɨmɨ éyị, yée ga bɨ iliní
wá ní, zíye ụ́cụóyó yée 'dá'ba.
49 Karanée sɨmɨ odụ sɨndị kadra
ledre e nɨyí méngị royé kenée.
Maláyika e nɨyí ógụ ífi dongará
bɨsinyí 'yị e kɨ́ bɨlámá 'yị e, 50 do
'dí'bi yée ụ́cụ yée sɨmɨ mongụ́ gu
pho'dụ bɨ ịlị wá ní, kɨ́'dí bɨ 'yị e
nɨyí ndɨsị mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ náná do
soyé gɨ zí éyị mɨówo ní.”

51 Zí Yésụ ndú'yú yée kɨ́dí,
“Ówosé ini ledre gɨ sɨmɨ ledre ga
bɨ máúku yée née go?”

Zíye ṇgúṇgu a kɨ́dí, “Ɨ́ɨ, owozé
go.”

52 Zí Yésụ kpá úku ledre zíye
kɨ́dí, “Ini ledre sɨmɨa nɨ káa, 'yị
'dódo lorụ ga bɨ mbá ṇguṇguní
ledre 'bɨ Lomo go ní nɨyí ídí 'be 'bɨ
Lomo komo ere káa zí mịngị̂ 'be
bɨ olụ́ 'dịcị́ zía 'dó'dụ́ógụ mɨkánda
éyị e kɨ́ kuṛúga mbá sága gɨ 'dịcị́
ené ní.”

*'Yị 'bɨ Nazeréta e asiní gɨ ro
Yésụ*

*(Lúrú kpá Márɨko 6:1-6, Lúka
4:16-30)*

53 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dodo asá ledre
sɨmɨ muruwayi zíye ore ní, zía
ndéréókpóne gɨ ore. 54 Sɨmɨ bɨ
nderéogụ sɨmɨ Nazeréta sɨmɨ gara
bɨ ngboró sɨmɨ a ní, zía tónóne
'dódo ledre zí Yụ́da e sɨmɨ 'Dịcị́
Kótrụro. 'Yị ga bɨ owoní wo kɨ́
'dódo ledre ní zí tarayé ịdrịne
mbá mɨịdrị̂. Zíye úku ledre
kɨ́dí, “Ndiki roko'bụ kɨ́ mongụ́
ówo ledre bɨ zía ndɨsɨné 'dódo
mɨngburoko ledre kíe bɨ káa ba
gɨ 'da? Sara mɨngburoko ledre ga
bɨ kɨ́ roko'bụyé née? 55 Owozé
wo bú bɨlámáne nɨ wotị́ Yoséfa bɨ
'yị yéme éyị e gɨ sɨmɨ kágá ní, ịrị
mbágáa Maríya. Lúndu ga nɨyí
Yakóbo e, Yoséfa e, Simúna e nda
kɨ́ Yụ́da e. 56 Lémị ga nɨyí kpá mbá
kíze ona. Sara ndiki roko'bụ zía
ndɨsɨné méngị ledre ga gére née
kíe née gɨ 'da?” 57 Zí 'yị ga gére
née óto mɨmbé'dekesị́ ro Yésụ.

Zía ịnyịné úku ledre zíye kídí, “Ndịsịní óto úndru nébị do bi ga bɨ 'dí sogo ní tí lá bi bɨ nébị née ngboró doa kí 'yị 'be 'bɨ ené otoní eyé úndrua wá.”

58 Gɨ zía bɨ 'yị 'bɨ Nazeréta e ṇguṇguní eyé ledre 'bɨ Yésụ wá ní, Yésụ mengị ené mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní zíye ore wá.

14

Ufuní Yiwáni 'yị Bábátîzî 'yị e
(Lúrú kpá Máriko 6:14-29, Lúka 9:7-9)

1 Sɨmɨ sịndị kadra máa née ní, zí phanda Yésụ ówṵ ndíki mbílí ngére Eróde,* 2 zía úku ledre zí ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ené e kídí, “Née Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e bɨ kóo ufuní wo ní urúne, ndịsị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé née ne gɨ zí kéyị née.”

3 Eróde onzó kóo Yiwáni sɨmɨ sịgịnị gɨ ro do úfu wo gɨ ro Erodíya me'be lúnduné Phílịpo,† 4 gɨ zía Yiwáni ndịsị úku ledre kídí, “Eróde, ndaá bɨlámáne wá, lúnduyị nɨ aka kí komoné áyí 'dí'bi me'be a káa do kára zíyị káa be 'di?” 5 Eróde ayí kóo geré gɨ ro úfu Yiwáni mɨúfu tí lá bi úfu wo ndaá gɨ zía tṵ'dṵ 'yị e ṇguṇguní yị eyé mbá ledre ga bɨ Yiwáni ndịsị úku yée ní gɨ zía owoní go kídí Yiwáni nɨ yí ené nébị.

6 Nda sɨmɨ sịlị 'bɨ ayímbi, née ayímbi 'bɨ sịlị bɨ kóo aráni Eróde ma'dáa sɨmɨ a ní, zí nyị Erodíya kára bɨ 'di'bi gɨ zí lúnduné ba ndịsịné lé'bé ke'bị, zí Eróde ídíne kí mongṵ rokinyi 7 zía lólóbṵ zí owṵkára née kídí éyị bɨ ili ní idí úku ledre a née nɨ í'bí a zía. 8 Zí owṵkára née ndú'yú mbágáne, née idí úku ledre 'di? Mbágáa ya zía ní, idí úku a kídí, “Máíli do lágá'décị go Yiwáni Babatịza zíye ógụ kí doa girí do éyị zíma.” 9 Zí ledre née í'bí mongṵ sómṵ ledre zí ngére Eróde. Nda lá gɨ zía bɨ uku gáa ledre née do komo tṵ'dṵ mɨngburoko 'yị ga bɨ ndolo ogụ yée ní, zía tí kákasa 10 idíní mu ndéré úfu Yiwáni zíye ógụ kí doa do éyị zí owṵkára née lúrú a. 11 Zíye ógụ kí do Yiwáni do éyị í'bí a zí owṵkára née, zía ndéréne 'dódo a zí mbágáne. 12 Zí sanda ndéréne zí 'yị lódṵ kací Yiwáni, zíye ógụyé 'dí'bi umbu Yiwáni ndéré óto a. Zíye ndéréye úku ledre bɨ mengị roné née zí Yésụ.

Yésụ i'bí éyị mɨánu zí 'yị e, álifu ịnyị
(Lúrú kpá Máriko 6:30-44, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

13 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre umbu Yiwáni ní, zía ịnyịné kí 'yịmɨkása ené e ékîye sɨmɨ kuṛúngba 'dógụ mɨkavu Galiláya aka gɨ ro ndéré ndịsịyé do bi bɨ tṵ'dṵ 'yị e ndaní doa wá ní. Zí 'yị ga bɨ íri née kpá úwú ledre a zíye ndéréye sóngó wo. 14 Nɨyí ndéréógụ bɨ do gbúṛóngó ní, tṵ'dṵ 'yị e nɨyí go íri 'dii. Zí lerîye méngị wo zía 'dí'bióyó ndíyá e gɨ royé.

15 Nda go za kí tagá, zí 'yị lódṵ kacíga úku ledre zía kídí, “Mongṵ 'yị, kadra utú go, éyị mɨánu ndaá kpá ona wá. Ótoómo sịlîyị gɨ ro 'yị ga gére née mu zíye ndéréye gámásó'do éyị mɨánu zíye ánu a.”

16 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí 'yị lódṵ kacíne ga gére née kídí, “Ndaní ndéré wá, ídísé í'bí éyị mɨánu se zíye.”

17 Zí 'yị lódṵ kacíga úkulúgu ledre kídí, “Mongṵ 'yị, odụ éyị bɨ

* **14:1** 14:1 Ngére Eróde: Ndịsịní ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotị mongṵ ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére sɨmɨ sịndị kadra bɨ aráni Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatịza sɨmɨ sịgịnị do úfu wo ní. † **14:3** 14:3 Phílịpo: Phílịpo nɨ aka kóo tí kí komoné zí lúndua Eróde Ánítipasi 'dí'bi me'bea Erodíya.

do sịlịze ona ní lá dụ́ ambata ịnyị (5) kí mịnzéré kénzé e gbre.”

18 Zía úku ledre kídí, “Ógụsé aka kí ambata máa ga gére née yáa.” 19 Yésụ ya 'yị e idíní ndịsị do súwú ga gére née bi ore. Zía 'dí'bi ambata kí kénzé ga bɨ gbre née do sịlịne, zía lúrú bi komo ere, zía í'bí mbófo éyị zí Lomo, zía 'déweífi sɨmɨyé. Zía í'bí a do sịlị 'yị lódụ́ kacíne ga gére née idíní ífi yée zí 'yị e ánu a. 20 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga ba ánu éyị zíye léreyé mbá. Ngítí a ga bɨ idíaká ní, zí 'yị lódụ́ kacíga ga gére née 'dó'dụ́ 'dúcu gbété e kíe sokó doa gbre (12). 21 'Yị ga bɨ anuní éyị ní, ya'dá e nɨyí kóo álifu ịnyị (5,000). Oloní karáe kí owụ́ e wá.

Yésụ nderé do iní
(Lúrú kpá Máriko 6:45-52, Yiwáni 6:15-21)

22 Geré gɨ do kací éyị mɨánu née, zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née idíní mu 'dógụ mɨkavu ndéréókpóye 'dá'dá. Zía aka ídíáká 'bɨ ené 'dá'ba gɨ ro úku ledre zí 'yị ga gére née ndá'bayé 'be. 23 Sɨmɨ bɨ uku ledre go zí 'yị ga gére née kídí bayiní mu ní, zía ndéré ékịne do landa ngúcuné íni ini zí Lomo. Ndịsị íri gị kí tagá ngúcuné. 24 Kụrúngba bɨ gáa 'yị lódụ́ kacíga nɨyí sɨmɨ a ní nderé go sɨmɨ iní gbála gɨ do gbúróngó. Gɨ zí síli bɨ ndịsị ílí do iní kí roko'bụné ní, zí iní nda ndịsịné úcụló'bó kụrúngba gbụ́ gbụ́ gbụ́, bi ndéré eme lolụ ngụ́.

25 Nda kí sị ndóndó, zí Yésụ ékịógụné gɨ do landa gɨrí ndịsị ndéréne do iní zí 'yị ené ga bɨ sɨmɨ kụrúngba née káa zí ndịsị ndéré do ngáká bi ní. 26 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacíga ga gére née lurúní wo do iní kí ndịsị ógụ'díyị roné mɨ'dí zíye ní, zí ngịrị méngị yée. Zíye útúye ndịsị mbụ́mbụ́dụ́ gɨ zía somụ́ní 'bɨ eyé kídí née go “'Yị lárá.”

27 Geré 'diya zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngịrị wá, née máa.”

28 Zí Pétero úkulúgu ledre zía ya, “Mongụ́ 'yị togụ́ née tí yị́ị ma'díi, ídí mu ṇgúṇgu a zíma ndéréma gɨ do iní ógụmá zíyị íri.”

29 Yésụ ya zía ní, “Ógụ mu.”

Zí Pétero ékịógụné gɨ sɨmɨ kụrúngba ndịsị ndéréne do iní mɨ'dí zí Yésụ. 30 Tí lá sɨmɨ bɨ Pétero lurú iní nɨ ndịsị kịzị kí roko'bụné kíngaya gɨ zí mongụ́ síli ní, zí ngịrị méngị wo, geré zía tónóne ólụ́ne sɨmɨ iní. Zía ótrụ́ ledre kídí, “Ngére yómo máa mu.”

31 Geré zí Yésụ á'dané sáká wo, zía úku ledre kídí, “Pétero ṇgúṇgu aka eyị ledremá kíngaya fú wá, éré ngịrị gɨ ro 'di?”

32 Sɨmɨ bɨ Pétero ekịluguní royé kí Yésụ sɨmɨ kụrúngba ní, geré zí mongụ́ síli bɨ gáa ba tóroné. 33 Zí 'yị ga bɨ sɨmɨ kụrúngba née óto úndrua, zíye úku ledre kídí, “Yésụ, áyí Owụ́ 'bɨ Lomo ma'díi.”

34 Zíye 'dógụ bi do ndéréógụyé sɨmɨ owụ́ gara bɨ kí ịrịné Geneseréta ní. 35 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ gara née owoní kídí Yésụ ogụ née ne ní, zíye kákasa sɨmɨ gara ore mbá kídí 'yị ga bɨ 'yị eyé e nɨyí kí ndíyá ní, idíní ógụ kéye zí Yésụ, nɨ go sɨmɨ gara ore. 36 Zí 'yị ndíyá e ṇgúṇgú royé zía idí ṇgúṇgu a zíye óto sịlị́ye lá gba ro tara bongó ené. Ma'díi yée ga bɨ otoní sịlị́ye ro tara bongó ené ní, zí ndíyá eyé e tí ụ́kụ́ne gɨ royé.

15

Ondụ́ 'bɨ Yụ́da e
(Lúrú kpá Máriko 7:1-13)

1 Nda gɨ ore zí ngíti géyị Farụsáyo e kí ngíti géyị 'yị ga bɨ ndịsịní 'dódo lorụ ní, ógụyé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ndú'yú Yésụ

kɨ́dí, 2 “Éyį́ bɨ 'yį lódų́ kacɨ́yį ga ba iliní méngį kéyį kací ondų́ ezé gɨ zía wá ní 'di? Ndɨsɨní ánu éyį́ geré mɨánu iliní lúgu sɨ́lɨ́ye kí wá ní.”

3 Zɨ́ Yésų ndú'yú lúgu yée kɨ́dí, “Sara ílisé méngį kéyį kací lorų 'bɨ Lomo wá gɨ ro 'di, bɨ zíse ndɨsɨsé méngį dụ́ų́ ledre ga bɨ ondų́ esé ili yée ní. 4 Lomo i'bí lorų kɨ́dí, ‘Ídí óto úndru 'bụyį e kɨ́ mbágáyį.’ ‘'Yį bɨ nɨ uku tara sinyí zɨ́ 'bụné e kɨ́ mbágáne ní, idíní úfu wo 'dá'ba.’ 5 Tɨ́ lá ndɨsɨsé 'dódo ledre kɨ́dí, togų́ 'yį uku ledre zí 'bụné e kɨ́ mbágáne kɨ́dí, ‘Éyį́ ga bɨ ílisé gɨ ro zíye sáká sée kɨ́e ní, mái'bí go káa do tákpásɨ́lɨ́ zí Lomo,’ 6 ndaá gɨ ro zíye óto úndruyé kɨ́e wá. 'Déwesé née go lorų 'bɨ Lomo gɨ ro ondų́ esé 'bɨ Yúda e. 7 Ndɨsɨsé lóndo rosé kɨ́dí ásé 'yį méngį ledre 'bɨ Lomo, ábuwá ledre bɨ nébɨ Isáya uku gɨ rosé ní nɨ ma'díi kɨ́dí,

8 “ ‘'Yį ga ba ndɨsɨní óto úndrumá
lá dụ́ų́ do tarayé,
tɨ́ lá mɨmbé'deyé nɨ yį́ ené gɨ
romá gbála.

9 Ndɨsɨní óto úndrumá lá
gbékpɨ́ne,
ndɨsɨní tɨ́ 'dódo ledre ní,
tɨ́ lá yį́ eyé lorų eyé 'bɨ
'yɨma'dí e.’ ”

10 Gɨ do kací ledre née ní, zɨ́ Yésų ndóloyóko tɨ́'dɨ́ 'yį e zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Ídísé úwú ledre ba zíse ówoyéme a bɨlámáne. 11 Ndaá 'bɨ ené éyį́ mɨánu bɨ 'yį ánu ní nɨ oto wo ne zía ídíne 'yį lúyú ledre wá, yį́ ené bɨsinyí ódro bɨ gɨ tara'yį ní.”

12 Zɨ́ 'yį lódų́ kací Yésų ógụyé úku ledre zía kɨ́dí, “Mongų́ 'yį, ówo go kɨ́dí ledre bɨ gáa úku ba sinyí yį́ ené ro Farụsáyo e go mɨsínyí?”

13 Zía úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Éyį́ ga bɨ mbá ngárá Babá bɨ komo ere 'dɨyį́ yée ne wá ní, nɨ lálaóyó yée mbá 'dá'ba. 14 Ndásé óto komosé ro ledre 'bɨ Farụsáyo ga gére née wá, nɨyí yį́ eyé manda ga bɨ komoyé ndaá ní. 'Yį bɨ komoa ndaá ní togų́ lala ezené bɨ komoa ndaá ní, yée gbrengárá nɨyí útú sɨmɨ gu.”

15 Zɨ́ Pétero úku ledre kɨ́dí, “Mongų́ 'yį, úku 'dódo aka ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ úku née zíze.”

16 Yésų ya zíye ní, “Áyí, ówosé esé kpá wá? 17 Ówosé bɨ kɨ́dí éyį́ mɨánu ndɨsɨ ólų́ gɨ ku 'yį, zía ókpóne sɨmɨ 'yį, zía nda ólų́ógụné gɨ sɨmɨ 'yį 'dá'ba ní wá? 18 Bɨsinyí ledre bɨ ndɨsɨ ówų́ gɨ tara'yį ní, ndɨsɨ ólų́ógụ gɨ yana mɨmbé'de 'yį. Gɨ zɨ́ kéyį née zɨ́ 'yį ídíne bɨsinyíne do komo Lomo. 19 Bɨ kenée ní, bɨsinyí ledre ga bɨ káa zɨ́ úfu 'yį, só'do ro'yį kɨ́ 'yį bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní, kɨ́ ledre 'bɨ gámá faa kací kará e togų́ ya'dá e, kɨ́ ugu, kɨ́ ṛanga, kpá úku tara sinyí zɨ́ 'yį e. Ledre ga gére née mbá olų́ogụní gɨ do mɨmbé'de 'yį. 20 Éyį́ ga gére née ndɨsɨní óto 'yį e ye zíye ídíye bɨsinyíye do komo Lomo. Ndaá 'bɨ ené ánu éyį́ mɨánu togų́ mbú 'yį lúgu sɨ́lɨ́ne wá ní óto 'yį ne zía ídíne do komo Lomo bɨsinyíne ní wá.”

Yésų yomo nyį̂ ngíti kára (Lúrú kpá Márɨko 7:24-30)

21 Zɨ́ Yésų nda ɨ̂nyɨné gɨ ore ndéréne sɨmɨ gara ga bɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní. 22 Zɨ́ ngíti kára gɨ sɨmɨ kúfú bɨ Kanána e ndɨsɨ ndɨsɨ do bi gbóo ore ógụné ṇgúṇgú roné zɨ́ Yésų kɨ́dí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, ówo aka ledre kíma. Nyɨ̀ma dokéké e ndɨsɨní méngį wo bɨsinyíne kíngaya.”

15:4 15:4 Ólų́ógụ 20:12, Gbre lorų 5:16 **15:4** 15:4 Ólų́ógụ 21:17, Lévi 20:9 **15:9** 15:9 Isáya 29:13

23 Tí lá Yésụ ukulugu ené ledre zía wá. Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ógụyé úku ledre zí Yésụ kídí, “Ógóóyó kára née gɨ ore 'dá'ba. Ndịsị fú lá gbúrógbó do kacíze kí ledre ené née.”

24 Zí Yésụ ukulúgu ledre zí kára née kídí, “Lomo kasaogụ máa lá dụ́ụ́ gɨ ro sáká 'yị amá e Isɨréle e gɨ zía nɨyí káa zí kábịṛịkị ga bɨ mịngịye ndaá ní.”

25 Zí kára née ndósoógụné gbóo útúne gbrị kó'dụ́ Yésụ. Zía úku ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, sáká máa mu.”

26 Yésụ ya zía ní, “Ndaá 'bɨ ené bɨlámáne do 'dí'bi éyị mɨánu 'bɨ owụ́ e í'bí a zí ịsị e wá.”*

27 Zía úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, nɨ tí kenée. Tí lá ịsị e 'do'dụ́nɨ́ nyụnyụ́ éyị mɨánu gɨ sị tarabíza 'bɨ mịngịye bú.”

28 Née ní, zí Yésụ úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Kára ṇgúṇgu ledre eyị ofụ go. Éyị bɨ íli ní mááyí méngị a zíyị.” Kpá tí geré sɨmɨ sịndị́ kadra née zí ro nyị́ kára née émené.

Yésụ i'bí éyị̂ mɨánu zí 'yị e álifu eso

29 Zí Yésụ ịnyịné gɨ ore ndá'bané kó'dụ́ mɨkavu Galiláya. Zía ndéré ékịne do landa ndịsịné bi. 30 Zí tụ́'dụ́ 'yị e ndịsị ógụyé zía kí 'yị eyé ga bɨ kí umbu sịndịye, 'yị komo mɨ'dụ́tụ e, mɨgịgịṛị́ e, yée ga bɨ odronɨ́ wá ní, nda kpá kí yée ga bɨ kí toso ndíyá eyé e mɨngúngúcua ní. Do ógụ óto yée mbá cigí Yésụ bi kenée, zía óto sị́lị́ne royé zíye ómo yée mbá. 31 Zí tara'yị e ịdṛịne kí lúrú 'yị ga bɨ odronɨ́ wá ní kí ódro, mɨgịgịṛị́ e sịndíye 'dózo roné go, yée ga bɨ kí umbu sịndịye ní nɨyí go kí gámá, mɨkomo mɨ'dụ́tụ nɨyí go lúrú bi. Zíye mbófo Lomo bɨ Isɨréle e ndịsịnɨ́ íni ini zía ní.

32 Zí Yésụ ndólo 'yị lódụ́ kacíne e zía úku ledre zíye kídí, “Lerị 'yị ga ba mengị máa go, mengịzé kéye go sị́lị́ ota éyị mɨánu ndaá zíye wá. Ndaá bɨlámáne zíma ótoómo yée zíye ndá'bayé kí 'bú wá káa bɨ komoyé nɨ ụ́lụ́ yana zíye útúye ke.”

33 Zí 'yị lódụ́ kacíga úkulúgu ledre zía kídí, “Azé ówo éyị mɨánu sɨmɨ súwú ona í'bí a zí tụ́'dụ́ káa zí wo née gɨ 'da?”

34 Yésụ ya zíye ní, ambata nɨ zíse kírí née ndu? Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ambata e nɨyí ịnyị doa gbre (7) nda lá kí mɨnzéré kénzé e.”

35 Zía úku ledre zí tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndịsịyé bi do káṇgá. 36 Zía 'dí'bi ambata ga bɨ ịnyị doa gbre (7) kí mɨnzéré kénzé ga gére née, sɨmɨ bɨ i'bí mbófo éyị go zí Lomo ní, zía 'déweífi sɨmɨyé zía í'bí yée zí 'yị lódụ́ kacíne e, zíye nda í'bí a zí 'yị ga gére ní.

37 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ánu éyị, zíye léreyé mbá. Ngítí éyị mɨánu ga bɨ idíakání ní, zí 'yị lódụ́ kacíga 'dó'dụ́ 'dúcu gbété e kíe kpá ịnyị doa gbre (7). 38 Gɨ sɨmɨ 'yị ga bɨ kóo anunɨ́ éyị ní, olonɨ́ lá dụ́ụ́ ya'dá e álifu eso (4,000). Olonɨ́ kará e kí owụ́ e wá. 39 Gɨ do kací bɨ Yésụ bayi 'yị ga gére née go ní, zía nda ékịne sɨmɨ kuṛúngba zíye ndéréye sɨmɨ bi bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Magadána ní.

16

Faṛụsáyo e uzunɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Máṛɨko 8:11-13, Lúka 12:54-56)

1 Sɨmɨ ngíti sị́lị́, zí Faṛụsáyo e kí Sadụkáyo e ógụyé úzu Yésụ idí méngị ledre bɨ kí roko'bụné ní gɨ

* **15:26** 15:26 Owụ́ e kí ịsị e: Owụ́ ga bɨ Yésụ uku ledreyé ona ba ní née Yúda e. Ịsị ga bɨ uku ledreyé née 'bɨ ené 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní. Yúda e ndịsịnɨ́ ukucayi 'yị lóṇgó e káa zí ịsị e ní.

ro zíye ówo a kídí Lomo kasaogụ wo ne gi komo ere.
2 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú go kí tagá yá, ndịsịsé úku ledre kídí, ‘Kílóndó kadra ni súwu gi zía bi ni komo ere gbawu káa.’ 3 Togú kí phiyị yá, zíse ndịsịsé úku ledre kídí, ‘Mụkụ ni go kụụ née ní iní ni é'dị karaba.’ Ówosé tí lá kací úku ledre gi ro éyị ga bi ndịsịní méngị royé komo ere ní, togú nda gi ro éyị ga bi ndịsịní méngị royé ca cakaba ní yá, ówosé esé e wá. 4 Ílisé lúrú ledre ga bi kí roko'bụyé ní té kí ásé fú ṇgúṇgu a. Gi zía bi ásé 'yị luyú ledre e ní, útúásásé esé ṇgúṇgu a wá. Ledre bi mááyí 'dódo a zíse ní dụ́ụ́ wo bi kóo mengị roné zí Yóna* ní.” Gi ore, zí Yésụ ndéréókpóne.

Farụsáyo e kí Sadụkáyo e ndaní lóndo sée wá
(Lúrú kpá Máriko 8:14-21)

5 Simi bi Yésụ 'dogụní bi ságа ní, 'yị lódú kacíga niyí lúrú bi ní, otoomo ligịní ambata go. 6 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Komosé idí ídí rosé gi zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farụsáyo e kí Sadụkáyo e bi káa zí 'de'dí bi ndịsịní óto a simi ambata eyé e ní.”
7 Zíye úkuló'bó ledre dongaráye kídí, “Uku ledre née kenée ba gi zía bi ledre ligị zée kí 'dí'biútú ambata ní.”
8 Yésụ owo sómú ledre eyé née go bú. Zía úku ledre zíye kídí, “Éyị bi ndịsịsé úku ledre ambata gi roa ní 'di, ṇgúṇgusé aka esé ledremá fú wá ke? 9 Sómúlígisé ledre ambata bi kóo ịnyị máí'bí zí 'yị e álifu ịnyị ní go, sara ngítíye bi idíaká ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kíe ndu? 10 Togú wo née wá ní, sara ambata bi kóo ịnyị doa gbre (7) máí'bí zí 'yị e álifu eso (4,000) ánu a ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kí ngítíye ndu? 11 Éyị bi sómúsé ledre gi zía kídí máúku gáa née ledre ambata gi roa ní 'di? Komosé idí ídí rosé gi zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farụsáyo e kí Sadụkáyo e.” 12 Zíye nda ówoyéme a kídí uku ené gáa ba ledre gi ro ambata wá, uku yị ené ledre bisinyí 'dódo ledre 'bi Farụsáyo e kí Sadụkáyo e.

Tú'dú 'yị e somúlo'bóní ledre gi ro Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 8:27-30, Lúka 9:18-21)

13 Simi bi Yésụ nderéogụní gbóo kí gara bi Kayisaríya Phịlịpo ní, zía ndú'yú 'yị lódú kacíne e kídí, “'Yị e ndịsịní sómú a kídí, Owú 'bi 'Yịma'dí ni náambi?”
14 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngíti géyị 'yị e ya ni Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e, ngíti géyị ya ni Ilíya, ngíti géyị ya ni Yeremáya, togú wá, ni ngúru nébị e.”
15 Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Sara sómúsé 'bi esé kídí mááyí náambi?”
16 Simúna Pétero ya zía ní, “Áyí Kírésịto, Owú 'bi Lomo bi ni trịdrị ní.”
17 Yésụ ya zía ní, “Simúna wotị Yóna, Lomo i'bí úndru go zíyị. 'Yịma'dí ukui'bí ené ledre née zíyị ne wá, Babá bi komo ere ní ukui'bí ne. 18 Máúku zíyị, ịrịyị ni karaba go Pétero, ledre gi simi a kídí, ‘Landa.’ Mááyí óto sị 'dịcị amá doa. Umbu utúasá ndúrụ 'dịcị máa née wá. 19 Mááyí í'bí roko'bụ bi gi 'be 'bi Lomo komo ere ní zíyị. Éyị bi ási go gi roa ní, Lomo ni kpá ási gi roa gi komo ere. Éyị bi ṇgúṇgu ledre a go ní, Lomo ni kpá ṇgúṇgu a.” 20 Nda gi ore zía ésị sílíne komo 'yị lódú kacíne e kídí ndaní aka úku

* **16:4** 16:4 Líli ledre gi ro Yóna: Cé káa zí ledre bi kénzé ulu Yóna zía ndịsịné simia sílí ota ní. Ólo yata ledre gi roa simi Matáyo 12:39-40.

'dódo a bɨ ya née nɨ Kírésịto ní zí 'yị e wá.

Yésụ uku ledre umbuné
(Lúrú kpá Máriko 8:31—9:1, Lúka 9:22-27)

21 Gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ ndịsịné úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, nɨ mɨútúásáne zíne ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma. Gɨ ro zí mɨngburoko 'yị e, manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní kí 'yị 'dódo lorụ e 'dó'do née, zíye úfu née, sɨmɨ sị́lị́ ota zíne úrúne.

22 Zí Pétero ndólo wo sogo éyị́ úku ledre zía kídí, “Ngére Lomo, ndá ótoómo ledre née zía méngị roné zíyị wá.”

23 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Ịnyị gɨ romá íri, áyí zíma go káa zí tutú bɨ toro 'dụtụ mɨsi'di ní, sómụ́ ledre eyị́ ndaá 'bɨ Lomo wá, yị́ ené 'bɨ Satána.”

24 Nda gɨ ore zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Togụ́ 'yị ili ídí 'yị lódụ́ kacíma yá, ídí ótoómo kí méngị 'bɨ ené ledre bɨ ili ne ní, zía ị́mbị́ mɨngbúngbu kágá ené 'bɨ 'do'dó lódụ́ máa. 25 Togụ́ 'yị íli bándá trịdrịné kí roné, zía úyuné. Togụ́ i'bí roné zí umbu gɨ romá yá, zía ndíki trịdrị. 26 Wo be 'di emene, zí 'yị ídíne kí éyị́ ga bɨ do sogo káṇgá mbá zíne, zía úyuné mɨúyu? Sara togụ́ uyu go ní, éyị́ nɨ bo nɨ í'bí a zí Lomo gɨ ro í'bílúgu trịdrị zía? 27 Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Bụné gɨ komo ere kí maláyika e, zía í'bí tákpásị́lị́ zí 'yịma'dí e kací mɨméngị ledre eyé. 28 Máúku zíse, ngíti géyị́ 'yị e gɨ dongaráse ga bɨ ásé tóro née, utúasáni aka úyu wá, nɨyí lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kí ndá'baógụ ídíne Ngére kí.”

17

Toso Yésụ oyólo'bó roné
(Lúrú kpá Máriko 9:2-13, Lúka 9:28-36)

1 Sị́lị́ ịnyị doa kẹ́rị́ (6) gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ 'dí'bi Pétero e kí Yakóbo nda Yiwáni owụ́ lúndu Yakóbo, yée ota zíye ndéré éki ndịsịyé do landa ngúcuyé. 2 Zí toso Yésụ óyóló'bó roné zíye do landa íri. Zí sɨmɨ komoa ndịsị ndícíne káa zí sụ́lụ́ kadra ní, zí bongó bɨ ro a ní ényịne kpɨ́lélé káa zí bimɨóṇgó ní. 3 Tí do komoyé née, zí Ilíya e kí Mụ́sa ógụyé zíye ndịsị ódroyé kí Yésụ.

4 Zí Pétero úku ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, utúasá mɨútúásá zíze ndịsịzé ona. Togụ́ ṇgúṇgu go yá, mááyí lágá kụ́tụ́ e ota (3) kíra, kị́é'do zíyị, kị́é'do zí Mụ́sa ngíti a zí Ilíya.”

5 Sɨmɨ bɨ nɨ aka ngbụ́rụ́ ndịsị úku ledre née ní, zí bɨkenyị́ bụrụngụ́ ógụné kụụ káa zí cika ní sólụ yée yeré. Zí kúrú 'yị ówụ́ne kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngụ́ gɨrí kídí, “Ba Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go, mááyí kí rokinyi gɨ zía. Ídísé úwú ledre gɨ taraa.”

6 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacíga uwúní ledre née kenée ní, zí ngịrị útúne sɨmɨyé zíye útú ló'bụ komoyé bi. 7 Tí lá zí Yésụ ógụné óto sị́lị́ne royé úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngịrị wá, ịnyịógụsé mu 'dága.” 8 Sɨmɨ bɨ sịkpịní doyé 'dága ní, lurúndikiní ngíti 'yị wá lá dụ́ụ́ Yésụ.

9 Kí ndítíógụyé gɨ do landa gɨrí, zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ndásé aka úku ledre ga bɨ gáa lúrúsé née zí ngíti géyị́ 'yị e wá 'búó togụ́ lúrúsé Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí urú go gɨ sɨmɨ umbu.”

10 Zí 'yị lódụ́ kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Sara éyị́ bɨ 'yị 'dódo lorụ ukuní ledre gɨ zía kídí, Ilíya nɨ ndá'baógụ útụ roné fị ne gɨ zía ní 'di?”

11 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, Ilíya nɨ ógụ́útụ roné ne zía ótoyéme éyị́ e za mbá do

misi'diyé? 12 Máúku zíse Ilíya ogụ yị ené tí go, tí lá mɨngburoko 'yị e iliní eyé 'dí'bi wo simɨ sụmụ wá, mengịní nda yị eyé wo bɨsinyíne. Nɨyí ógụ méngị lárá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kpá kenée." 13 Zí 'yị lódụ́ kacíga ówo a kídí uku née ledre Yiwáni Babatịza.

Yésụ lagaoyó dokéké gɨ simɨ owụ́o'do
(Lúrú kpá Márɨko 9:14-29, Lúka 9:37-43a)

14 Simɨ bɨ ogụní nda go dongará tụ́'dụ́ 'yị e ní, zí ngíti o'do ógụné útúne sị sịndị́ Yésụ úku ledre zía kídí, 15 "Ngére ídí ówo ledre kí wotịma," nɨ kí dokéké simɨné, ndịsị nda 'dó'dó gɨ zía go kíngaya. Ndịsị kí lálaónzó wo ku pho'dụ kpá simɨ iní. 16 Má'dí'biógụ gáa wo zí 'yị lódụ́ kacíyị ga ba, tí lá utúasání eyé sáká wo wá.

17 Zí Yésụ ịnyịné úku ledre zíye kí 'yị ga bɨ ore ní mbá kídí, "Dosé orụ go kíngaya gɨ ro zíse ngúngu ledremá. Máídí ndịsị zíse ona gị kí be 'di? Máídí útụsimimá zíze ndịsị kése kenée gị kí be 'di? Ógụsé kí owụ́o'do née gɨrí mu yána." 18 Simɨ bɨ ogụní kí owụ́o'do née ní ní, zí Yésụ ódroné zí dokéké née kí roko'bụné, geré zía ólụ́ógụné gɨ simɨ owụ́o'do née zí roa émené cịkị ore.

19 Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ógụyé ndú'yú wo simɨ bɨ nɨ ngúcuné ní kídí, "Éyị bɨ utúasázé lágaóyó dokéké née gɨ zía wá ní 'di?"

20 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, "Yị ené gɨ zía bɨ ngúngu ledre esé nɨ cúku'dée ní. Abú ngúngu ledre esé nɨ cúku'dée káa zí kúfú musɨtáda, ásé úku ledre zí mongụ́ landa bɨ 'dáa kídí, 'Ịnyị mu 'dá'ba,' nɨ tí ịnyị gɨ ore. Máúku zíse, éyị bɨ nɨ órụ zíse ní ndaá."

21 Zía kpá úku ledre zíye kídí, "Dokéké e káa zí ga gére née ásé lágáóyó yée gɨ simɨ 'yị 'búó togụ́ ínisé ini kí órụ́ rosé zí Lomo kí."

Yésụ uku ledre umbuné
22 Simɨ bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ogụní go mbá ndro simɨ Galiláya ní, zí Yésụ úku ledre zíye kídí, "Sịndị́ kadra nɨ go gbóo gɨ ro do í'bí ngbángá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zí ezeokóga. 23 Zíye úfu wo, nda simɨ sị́lị́ ota zía úrú ené." Zí ledre née í'bí lerị́ ro 'yị lódụ́ kacíga mbá.

Yésụ nderé simɨ Kapáranawúma
24 Gɨ kací bɨ Yésụ kí 'yị lódụ́ kacíne e nderéogụní simɨ gara bɨ Kapáranawúma ní, zí 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ ga bɨ 'bɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní ógụyé ndú'yú Pétero kídí, "Mongụ́ 'yị esé í'bí ụsórụ 'bɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo bú?"

25 Pétero ya zíye ní, "Ɨɨ i'bí bú."

Simɨ bɨ nderéogụní nda go 'be ní, zí Yésụ ndú'yú Pétero kídí, "Simúna, simɨ sómụ́ ledre eyị́ ní, ngére ga bɨ do sogo káṇgá ba ndịsịní 'dó'dụ́ ụsórụ akpa gɨ zí 'yị eyé e, togụ́ mbú gɨ zí 'yị lóṇgó e?"

26 Zí Pétero úkulúgu ledre kídí, "Ndịsịní 'dó'dụ́ ụsórụ gɨ zí 'yị lóṇgó e."

Zí Yésụ úku ledre zía kídí, "'Yị eyé e ndaní kí ledre wá. 27 Tí lá ilizé ezé zí mɨmbé'deyé ésịne rozé wá, ndéré mu ngburu ịkpị́ iní, mɨzefị kénzé bɨ áyí ịkpị́ógụ a ní, ídí líkpí taraa, áyí ndíki késị́ ku a, zíyị 'dí'bi a ndéré í'bí a káa do ụsórụ gɨ rozé kéyị."

18

Mongụ́ 'yị 'be 'bɨ Lomo
(Lúrú kpá Márɨko 9:33-37, Lúka 9:46-48)

1 Simɨ sịndị́ kadra máa née ní, zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ógụyé ndú'yú wo kídí, "Mongụ́ 'yị, ambí nɨ karanée ídí ne mongụ́ 'yị 'be 'bɨ Lomo komo ere zí lafúne e mbá?"

2 Zí Yésụ ndóloógụ owụ́ tóroné
dongará 'yị e kírí née. 3 Zía
úku ledre gɨ ro owụ́ née kídí,
“Máúku zíse ma'díi, togụ́ ótosé
rosé ndoo káa zí mɨnzéré owụ́ e
wá, útúásásé ógụ 'be 'bɨ Lomo
komo ere wá. 4 Bɨ go kenée ní, 'yị
bɨ 'bo'bụ́ roné go káa zí owụ́ ba ní
ní, nɨ go ne mongụ́ 'yị 'be 'bɨ Lomo
'dáa.

5 “Kpá kenée, togụ́ 'yị 'di'bi owụ́
bɨ cúku'dée káa zí wo ba sɨmɨ
sụmụ, kídí 'dí'bi née go kpá máa.
6 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá abú nɨ
aka lá cúku'dée káa zí owụ́ ba,
zí ngíti 'yị ógụné lóndo wo zía
lúyú ledre yá, nɨ ídí bɨlámáne togụ́
odónɨ́ ká'dá ro goa, do odóngeṛị
wo kíe ro tutú do ụ́cụ wo kíe bu
sɨmɨ mongụ́ kụ́lụ́.

7 “Mongụ́ nduwú nɨ ídí zí 'yị
ga bɨ nɨyí ndɨsị lóndo 'yị e zíye
lúyú ledre ní. Ma'díi, ngíti géyị
'yị e nɨyí ídí 'yị lóndo 'yị e. 'Yị
máa ga gére ní, Lomo nɨ 'dó'do
yée bɨsinyíne kíngaya. 8 Togụ́ lúrú
ngíti sɨ́lɨ́yị togụ́ mbú ngíti sɨndɨ́yị
ayí óto yɨ́ị zíyị lúyú ledre yá, ídí
óṇgooyó a 'dá'ba. Nɨ bɨlámáne
zíyị ndíki trịdrị bɨ za fí ní kí
sɨndɨ́yị kɨ́é'do gɨ zí wo bɨ áyí ídí kí
sɨndɨ́yị togụ́ mbú sɨ́lɨ́yị gbrengárá
do ụ́cụ yɨ́ị nyé sɨmɨ mongụ́ gu
pho'dụ bɨ ɨlɨ́ wá ní. 9 Togụ́
ngúru komoyɨ́ ayí óto yɨ́ị zíyị lúyú
ledre yá, ídí cígíóyó a 'dá'ba. Nɨ
bɨlámáne zíyị ndíki trịdrị bɨ za fí
ní kí komoyɨ́ kɨ́é'do gɨ zí wo bɨ áyí
ídí kí komoyɨ́ gbrengárá do ụ́cụ yɨ́ị
nyé sɨmɨ mongụ́ gu pho'dụ bɨ ɨlɨ́
wá ní.”

Muruwayi gɨ ro kábɨṛɨ̂kɨ
(Lúrú kpá Lúka 15:3-7)

10 “Ídísé ówo a kídí, 'yị ndaá
lúrú cáyi 'yị gɨ dongará mɨnzéré
owụ́ ga ba wá. Máúku zíse
ma'díi, maláyika ga bɨ ndɨsɨní
ndɨsị kí Babá komo ere ní, nɨyí í'bí
ngbángá 'yị máa née zí Babá.

11 “Babá kasaogụ máa yómo 'yị
lúyú ledre e.

12 “Sómụ́sé 'bɨ esé káa be 'di?
Togụ́ 'yị nɨ kí kábɨṛɨ̂kɨ e zíne míya
zí kémbɨ́ a ɨndrɨné ní, mɨngɨ́ a
utúasá ótoómo yée ga bɨ cɨ́ eso
doa sokó doa ɨnyɨ doa eso (99)
née zía ndéréne gámásó'do wo bɨ
ɨndrɨ née wá? 13 Sɨmɨ bɨ togụ́ ndiki
go ní, máúku zíse ma'díi, nɨ ídí
kí mongụ́ rokinyi gɨ roa kíngaya
rómo do yée ga bɨ cɨ́ eso doa sokó
doa ɨnyɨ doa eso (99) ngárá ɨndrɨné
wá ní. 14 Kpá kenée 'Bụsé Lomo bɨ
komo ere ní, ili ené zí bɨkéṛɨ́ owụ́
ɨndrɨné gɨ dongará lafúne wá.”

'Yị bɨ luyú ledre ro ezené ní
(Lúrú kpá Lúka 17:3)

15 “Togụ́ ezeyɨ́ bɨ ṇguṇgu
ledremá go ní luyú ledre royɨ́
yá, ídí ndéré úku 'dódo luyú ené
née zía sɨmɨ bɨ ásé lá gbre kéne
ní. Togụ́ ṇguṇgu go yá, yéme
dongaráse go kéne. 16 Togụ́ ili
ené ṇgúṇgu a wá, ídí ndólo 'yị
kɨ́é'do togụ́ mbú gbre zíse ídíse
kéye, ‘Gɨ ro ledre ga bɨ za mbá
ásé ótoyéme yée dongará 'yị kí
ezené ní idí ídí do komo 'yị e gbre
togụ́ mbú ota (3).’ 17 Togụ́ ili ené
kpá úwú ledre gɨ tara 'yị ga gére
née wá, zíyị ndéré kíe zí 'yị ga
bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní
zíye ódroyé zía. Togụ́ íli kpá fú
wá, ídísé ási gɨ roa káa zí 'yị bɨ
ngárá ṇgúṇgu aka ledre 'bɨ Lomo
wá ní, togụ́ mbú 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ
gɨ zí 'yị e.

18 “Máúku zíse ma'díi, ledre bɨ
tórosé go doa do sogo káṇgá ona
ní, Lomo bɨ komo ere ní toro kpá
go doa kenée. Wo bɨ ásisé go gɨ
roa ní Lomo bɨ komo ere nɨ kpá
ási gɨ roa kenée.

19 “Mááyí go kpá úku ándá a
zíse, togụ́ 'yị e gbre gɨ dongaráse

18:16 18:16 Gbre lorụ 19:15

do sogo káŋgá ona otoní sómú ledre eyé go kíé'do ndú'yú Lomo gɨ ro éyí bɨ iliní ní, Babá Lomo bɨ komo ere ní nɨ í'bí a zíye. 20 Nɨ kenée ma'díi, togú 'yị e gbre togú mbú ota yokoní royé íni ini gɨ zía bɨ nɨyí 'yị amá e ní, mááyí ídí dongaráye."

Muruwayi gɨ ro ótoómo ledre zí 'yị

21 Zí Pétero ógụné zí Yésụ do ndú'yú wo kídí, "Ngére, togú ezemá ndịsị lúyú ledre romá ní, máídí ótoómo ledre zía kɨ'dí ndu? Kɨ'dí ịnyị doa gbre?"

22 Yésụ ya zía ní, "Ɨ'ɨ, ndaá lá kɨ'dí ịnyị doa gbre (7) wá, idí ídí kɨ'dí cị ota doa sokó doa ịnyị doa gbre (77)."*

23 Bɨ kenée ní, ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo nɨ cé káa zí ngére bɨ kóo 'yị moko ené e 'di'biní késị gɨ zía ili nda go zíye í'bílúgu a ní. 24 Káa zí bɨ mongú 'yị nɨ go tónó ótoyéme ledre ga gére née ní, zíye 'dí'biógụ ngúru 'yị 'bɨ moko bɨ kóo 'di'bi tụ'dú késị ené ní kó'dú a. 25 Gɨ zía bɨ roko'bụ bɨ zí 'yị moko née í'bílúgu mongú késị née kíe ndaá ní, mongú 'yị ené ya kídí togú kenée yá, idíní 'dí'bi wo kɨ me'bea kɨ owú 'bɨ ené e nda kɨ éyị ga bɨ zía ní mbá úgúóyó yée 'dá'ba gɨ ro do í'bílúgu késị ené née.

26 "Zí 'yị moko née útúne do ngúrú sịndịne kó'dú mongú 'yị ené ŋgúŋgú roné zía kídí, 'Áko mongú 'yị, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bílúgu késị née mbá.' 27 Zí lerịa méngị mongú 'yị née zía ótoómo ledre zía kídí ndá lolụ í'bílúgu késị née wá.

28 "Tí lá bɨ ịnyị gɨ ore ndéréne ní, zía ówo ngúru ezené 'yị moko bɨ kóo 'di'bi késị gɨ zía kpá lá cúku'dée ní. Zía útúne doa geré 'dí'bi kúrúa ngịrị kídí, 'Í'bílúgu késị amá bɨ zíyị ní mu.'

29 "Zí eze a née útúne do ngúrú sịndịne ŋgúŋgú roné zía kídí, 'Áko, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bílúgu késị née mbá.'

30 "Eze moko a née asi yị ené mɨási. Sɨmɨ ledre née ní, zía lála wo ndéré kíe sɨmɨ sígịnị. Zí eze a née ndịsịné íri gị do í'bíónzó késị ené née té kí. 31 Sɨmɨ bɨ lafúga 'yị 'bɨ moko e lurúní ledre bɨ mengị kɨ ezené née ní, zía sínyíne royé kíngaya do ndéréye úku 'dódo ledre ga bɨ mengịní royé née ní mbá zí mongú 'yị eyé.

32 "Zí mongú 'yị née ndólo 'yị 'bɨ moko née do úku ledre zía kídí, 'Áyí bɨsinyí 'yị, Máótoómo kóo tú'dú késị amá bɨ kacíyị gɨ zía ŋgúŋgú royí kídí máídí ótoómo ledre zíyị ní. 33 Útúásá eyí ótoómo ledre zí ezeyí née káa zí bɨ kóo máótoómo ledre zíyị ní wá?' 34 Gɨ zí sɨmɨkesị, zí mongú 'yị ené 'dí'bi a ndéré kíe sɨmɨ sígịnị do ndịsị 'dó'do wo gị zía í'bílúgu késị bɨ kóo 'di'bi ní za mbá kí.

35 "Née ledre bɨ Babá gɨ komo ere nɨ méngị a zíse ní, 'búó togú ótoómosé ledre go zí lafúse gɨ yana mɨmbé'desé."

19

Ledre gɨ ro ótoómo kára (Lúrú kpá Máriko 10:1-12)

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dódo asá ledre née ní, zía ịnyịné gɨ sɨmɨ Galiláya ndéréne sága ngburu bɨ Yeredéne sɨmɨ káŋgá bɨ Yụdáya ní. 2 Zí tụ'dú 'yị e lódú wo íri, zía ndịsịné yómo yée ga bɨ kɨ ndíyá royé ní.

3 Zí ngíti géyị Farụsáyo e ógụyé úzu Yésụ kí ndu'yú kídí, "Nɨ mɨútúásáne zí 'yị ótoómo me'bené tí lá gɨ ro owú ledre bɨ nɨ bo ní?"

* **18:22** 18:22 Cị ota doa sokó doa ịnyị doa gbre kɨ'dí ịnyị doa gbre: Yésụ uku ledre mongú námba née gɨ zía ili zí 'yị e ndịsịyé fú lá ndịsị ótoómo ledre zí lafúye.

4 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ólosé esé mɨéké kúrú Lomo wá? Kú gɨ dosịne Lomo ‘otoogụ 'yịma'dí e o'do kí kára,’ 5 ‘Née kpá sị ledre bɨ o'do nɨ ótoómo 'bụné kí mbágáne kenée zía ófụ́ kára zíye ódó royé kí me'bené ídíye éyị́ kị́é'do ní.’ 6 Gɨ ore, ndaní lolụ 'yị e gbre wá, nɨyí goó éyị́ kị́é'do. Bɨ kenée ní, éyị́ bɨ Lomo kótrụ go ní, 'yịma'dí ndaá báyi a wá.”

7 Zíye ndú'yú Yésụ kídí, “Togụ́ kenée ma'díi ní, sara Mụ́sa eké nda kóo kídí 'yị idí í'bí wáraga 'bɨ ótoómo ro'yị zí kára máa née zía ndéréne kɨe gɨ ro 'di?”

8 Yésụ ya zíye ní, “Mụ́sa eké kóo ledre née zíse Yụ́da e kenée gɨ ro zíse ótoómo me'besé e gɨ zía dosé orụ mɨórụ. Tí lá ndaá 'bɨ ené kóo mɨyémené kenée gɨ dosịne wá. 9 Máúku zíse, togụ́ me'beyị́ so'do ené o'do 'dí sogo wá, zíyị ótoómo wo zíyị ndéréyị́ ófụ́ ngíti kára yá, lúyú ledre go, gɨ zía só'do née go royị́ 'dí sogo.”

10 'Yị lódụ́ kacíga ya zía ní, “Togụ́ ledre nɨ nda yị́ ené gɨ ro o'do kí kára goó kenée yá, nɨ bɨlámáne 'yị ndaá 'bɨ ené lolụ ófụ́ kára wá.”

11 Yésụ ya zíye ní, “Tụ́'dụ́ 'yị e utúasání 'dí'bi 'dódo ledre née wá, tí lá dụ́ụ́ yée ga bɨ utúasání go ndịsị ngúcuyé ní. 12 Ngíti géyị utúasání 'dí'bi karáe wá gɨ zía aráni yị́ eyé yée kú kenée. Ngíti géyị, 'yị e mengịní yée ye. Ngíti géyị asiní yị́ eyé kú ye gɨ zía bɨ i'bíní royé go méngị dụ́ụ́ moko bɨ 'be 'bɨ Lomo komo ere ní. 'Yị bɨ utúasá go ŋgúŋgu ledre née ní, zía ŋgúŋgu a.”

Yésụ i'bí úndru zí mɨnzéré owụ́ e

(Lúrú kpá Máriko 10:13-16, Lúka 18:15-17)

13 Nda gɨ ore zí ngíti géyị 'yị e ógụyé kí mɨnzéré owụ́ e zí Yésụ íni ini doyé kpá kí í'bí úndru zíye. Tí lá zí 'yị lódụ́ kacíga ndịsiyé ụ́cụ́ómo 'yị ga bɨ ogụní kí owụ́ ga gére ní.

14 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ótoómosé mɨnzéré owụ́ ga gére née zíye ógụyé zíma. Ndásé ụ́cụ́ómo yée wá, 'Be 'bɨ Babá bɨ komo ere ní, nɨ gɨ ro 'yị ga bɨ káa zí mɨnzéré owụ́ e ní.” 15 Sɨmɨ bɨ Yésụ ini ini go zí Lomo idí í'bí úndru zí owụ́ ga gére ní, zía ndéréókpóne gɨ ore.

Owụ́phɨrangá bɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíne ní

(Lúrú kpá Máriko 10:17-31, Lúka 18:18-30)

16 Nda née ní, zí ngíti owụ́phɨrangá ógụné ndú'yú Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, bɨlámá ledre bɨ máídí méngị a gɨ ro zíma ndíki trịdrị bɨ za fí ní 'di?”

17 Yésụ ya zía ní, “Ndú'yú máa gɨ ro bɨlámá ledre gɨ ro 'di? Lomo nɨ dụ́ụ́ ne bɨlámáne. Togụ́ íli trịdrị bɨ za fí ní yá, ídí lódụ́ lorụ ga bɨ Lomo uku yée ní.”

18 Zí phɨrangá née ndú'yú ándá wo kídí, “Lorụ ga bɨ káa zí yée ga be 'di?”

Yésụ ya zía ní, lorụ ga bɨ káa zí, “ ‘Ndá úfu 'yị wá, ndásé só'do rosé kí 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá ṛáṛanga wá, 19 ídí óto úndru 'bụyị́ kí mbágáyị,’ zíyị ‘óto 'bú lafúyị e káa zí bɨ óto 'búyị kí royị́ ní.’ ”

20 Owụ́phɨrangá née ya zía ní, “Óo, lorụ ga gére née máméngị yée go mbá kenée. Ngítí a bɨ idíaká ní nda go 'di?”

21 Zí Yésụ úkulúgu a zía kídí, “Togụ́ íli méngị zaá ma'díi ledre yá, ídí ndéré úgúóyó éyị́ eyị́ e gɨ 'be mbá 'dá'ba. Zíyị í'bíóyó

19:4 19:4 Dosị éyị́ e 1:27 **19:5** 19:5 Dosị́ éyị́ e 2:24 **19:19** 19:19 Ólụ́ógụ 20:12-16, Gbre lorụ 5:16-20 **19:19** 19:19 Lévị 19:18

késịye zí 'yị lerị e, gɨ ore zíyị nda ndá'baógụyị lódụ́ máa. Lomo nɨ ɨ'bí mongụ́ úndru zíyị komo ere.”

22 Sɨmɨ bɨ owụ́phɨrangá née uwú ledre bɨ Yésụ uku zía kenée ní, zí bi sínyíne roa gbála. Zía ókpóne gɨ ore kɨ́ do komoné bɨsinyíne gɨ zía nɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị e zíne.

23 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí, “Máúku zíse ma'díi, nɨ mɨórụné kíngaya zí 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị e zíne ní ógụné 'be 'bɨ Lomo komo ere. 24 Mááyí kpá úku a zíse kɨ́dí, ndaá mɨórụné zí mongụ́ bangá bɨ gémele ní ólụ́ phútrụ bi gɨ sɨmɨ gu lịbịra wá, nda zí 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị e zíne ní, nɨ mɨórụné kíngaya zía ólụ́ne 'be 'bɨ Lomo.”

25 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ uwúní ledre née kenée ní, zíye ónzó komoyé kíngaya, zíye úku ledre kɨ́dí, “Ambí nɨ nda ómo goó ne?”

26 Zí Yésụ lúrú yée gbóó, zía úku ledre kɨ́dí, “Éyị bɨ 'yịma'dí utúasá méngị a wá ní, Lomo utúasá yị ené bú méngị a.”

27 Zí Pétero úkulúgu ledre zía kɨ́dí, “Sara aka nda zée ga bɨ otoomozé 'bɨ ezé éyị e go mbá zíze ndịsịzé lódụ́ go lá dụ́ụ́ yịị ní, 'bɨ ezé nɨ nda ídí 'bɨ ené go 'di?”

28 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Máúku zíse ma'díi, sɨmɨ bɨ karanée ledre e nɨyí oyólo'bó royé mbá mɨkándayé ní, zí Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ídíne goó mɨndịsịné do kịtị ngére ené kɨ́ mongụ́ roko'bụné ní, sée ga bɨ ásé 'yị lódụ́ kacíma e ba ní, ásé ídí kpá mɨndịsịsé do kịtị ngére zíse ndịsịsé 'déci ngbanga Isɨréle e kací sị doyé ga bɨ sokó doa gbre née mbá. 29 'Yị ga bɨ otoomoní éyị eyé e za mbá, 'be 'bɨ eyé e, lúnduyé e, lémịyé e, 'bụyé e kɨ́ mbágáye e, kɨ́ owụ́ 'bɨ eyé e gɨ ro lódụ́ kacíma ní, Lomo nɨ ɨ'bí tụ́'dụ́ éyị e zíye, kpá kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 30 Tɨ́ lá tụ́'dụ́ 'yị máa yée ga bɨ cakaba nɨyí zí lafúye 'dá'dá ní, nɨyí karanée ídí 'dá'ba. Tụ́'dụ́ 'yị máa yée ga bɨ nɨyí 'dá'ba nɨyí karanée ídí 'dá'dá.”

20

Muruwayi gɨ ro 'be 'bɨ Lomo

1 Zí Yésụ tónóne úku muruwayi kɨ́dí, “Ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo komo ere nɨ káa zí mịngị́ yáká bɨ nderé ndólo 'yị e gɨ ro ógụyé méngị moko késị sɨmɨ yáká ené ní. 2 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née odóní sómụ́ ledre go kɨ́ mịngị́ yáká ní, zía kása yée kɨ́dí nderéní mu méngị moko sɨmɨ yáká ené.

3 “Sɨmɨ sịndị́ kadra ịnyị doa eso (9), zí mịngị́ yáká kpá ndéréne ndíki ngíti géyị 'yị e mɨtóroyé sɨmɨ sụ́ụ gbékpịne moko ndaá royé wá. 4 Zía úku ledre zíye kɨ́dí, ‘Máíli gáa sée, zíse kpá ndérése méngị moko yáká amá. Mááyí ɨ'bí késị bɨ mɨútúásáne ní zíse.’ 5 Zí 'yị ga gére née ndéréye.

“Kɨ́ yana kadra nda kpá kɨ́ komo kadra tagá, zía ndéréne méngị a kpá kenée. 6 Nda go za kɨ́ tagá, zía kpá ndéréne ndíki ngíti géyị 'yị e nɨyí mɨtóroyé. Zía úku ledre zíye kɨ́dí, ‘Éyị bɨ ndịsị ónzósé kadra gbékpịne méngịsé moko gɨ zía wá ní 'di?’

7 “Zí 'yị ga gére née úkulúgu ledre zía kɨ́dí, ‘Gɨ zía 'yị bɨ zía ɨ'bí moko zíze ní ndaá.’

“Zía úku ledre zíye kɨ́dí, ‘Nɨ mɨútúásáne zíse ndérése méngị moko yáká amá.’

8 “Kɨ́ tagá a née, zí mịngị́ yáká úku ledre zí 'yị lúrú bi kací moko ené kɨ́dí, ‘Ndólo ógụ 'yị 'bɨ moko ga bɨ yáká 'dáa ní mu zíye 'dí'bi késị eyé. Ídí tónó a kɨ́ 'yị ga bɨ ogụní gɨ 'dá'ba ní nda gị ro yée ga bɨ tonóní ní.’

9 “Zí 'yị ga bɨ tonóní moko kɨ́ tagá ní ógụyé 'dí'bi késị eyé kpá

káa zí 'bɨ 'yị ga bɨ tonóní moko kí phịyị ní. 10 Nda sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ tonóní moko kí phịyị ogụní 'dí'bi késị eyé ní, somụ́ní 'bɨ eyé kídí késị eyé nɨ ídí mongúne. Nɨyí ídí kíe ní, i'bíní zíye go kpá késị bɨ i'bíní zí 'yị ga bɨ tonóní moko gɨ 'dá'ba ní. 11 Sɨmɨ bɨ 'di'biní késị née ní ní, zíye tónóye úku mɨngúngúrụ́ ledre dongaráye ro mịngị yáká. 12 Zíye úku ledre zía kídí, ‘Zée ga bɨ tonózé méngị moko kú akpa kí phịyị gị kí tagá ní, áyí í'bí késị zíze útúásáne kí 'yị ga bɨ ogụní 'bɨ eyé gɨ 'dá'ba ní lárá a káa be 'di? Kenée ndaá bɨlámáne wá.’

13 “Zía úku ledre zí ngúruyé kídí, ‘Máméngị amá sée bɨsinyíne wá. Mái'bí zíse née tí késị bɨ gáa ngúngusé ledre a ní. 14 'Dí'bisé késị esé mu zíse ndérése. Máíli í'bí zí 'yị ga bɨ tonóní moko kí tagá ní, kpá késị bɨ mái'bí zíse née. 15 Née yị ené késị amá, éyị bɨ máíli méngị a kíe ní, mááyí méngị a. Bi sinyí rosé née gɨ zía bɨ mááyí 'yị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e ní?’ ”

16 Née ní, zí Yésụ úku ledre kídí, “'Yị ga bɨ 'dá'ba ní nɨyí ídíye 'dá'dá. Yée ga bɨ 'dá'dá ní nɨyí ídí 'dá'ba.”

Yésụ uku andá ledre umbuné
(Lúrú kpá Máriko 10:32-34, Lúka 18:31-34)

17 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ mɨndéréne sɨmɨ Yerụsaléma ní, zía ndólo 'yị lódụ́ kacíne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní sogo éyị, zía úku ledre zíye kídí, 18 “Azé go bɨ ndéré sɨmɨ Yerụsaléma ba, ngíti géyị 'yị e nɨyí í'bí ngbángá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní kí 'yị 'dódo lorụ e. Nɨyí 'décị ngbanga a do úfu a, 19 do í'bí wo zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní, zíye fóló wo, ócó a do phéphé a do mɨngbúngbu kágá. Tí lá gɨ do kací síḷị ota (3) nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu.”

Ledre gɨ ro ndu'yú 'bɨ mbágá Yakóbo e kí Yiwáni
(Lúrú kpá Máriko 10:35-45)

20 Gɨ ore, zí me'be Zebedịya 'dí'bi wotịne ga bɨ Yakóbo e kí Yiwáni ógụ útúne kéye kó'dụ́ Yésụ ngúngú roné zía.

21 Zí Yésụ ndú'yú wo kídí, “Éyị bɨ íli ní 'di?”

Kára née ya zía ní, “Kí'dí bɨ áyí go do Kịtị Ngére eyị ní, owụ́ 'bɨ amá ga bɨ gbre ba ídí 'dí'bióto yée cigíyị. Ngíti a do síḷịyị 'bɨ anú ngíti a do ngelị.”

22 Yésụ ya zíye ní, “Ówosé esé éyị bɨ ásé ndúndu'yú gɨ roa ní wá. Útúásásé go ngúngu a zíse 'dó'dóse káa zí bɨ mááyí ógụ 'dó'dó ní?”

Yakóbo e kí Yiwáni ya zía ní, “Azé útúásá.”

23 Yésụ ya zíye ní, “Ɨi, ásé tí 'dó'dó. Tí lá óto 'yị e zíye ndịsịyé do anú kí do ngelị ní, ndaá 'bɨ ené moko amá wá. Babá ndịsị yị ené yéme ledre máa wo née ne.”

24 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ ore sokó uwúní ledre née ní, zí mɨmbé'deyé ésịne ro Yakóbo e kí Yiwáni kíngaya. 25 Zí Yésụ ndólo 'yị ené ga gére née úku ledre zíye kídí, “Ówosé bú, ngére ga bɨ do sogo káṇgá ba ndịsịní ndịsị do 'yị e kí roko'bụ. Zíye ndịsịyé méngị yée káa zí bɨ iliní yị eyé ní. 26 Tí lá ndásé méngị kéyị kenée wá. Togú 'yị gɨ dongaráse ili zíne ídíne 'dá'dá zí lafúne e yá, idí ídí 'yị ịnyị kasa zí lafúne, 27 wo bɨ ili zíne ídíne 'dá'dá ní, idí óto roné káa do owụ́kụlụ́ zí lafúne, 28 cé káa zí bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ogụ ené gɨ ro zí 'yị e ịnyị kasa zía wá ní, yị ené gɨ ro ịnyị kasa zí 'yị e, kpá gɨ ro í'bí roné zí umbu gɨ ro yómo tụ́'dụ́ 'yị e.”

Mɨkomo mɨ'dútụ e gbre
(Lúrú kpá Máriko 10:46-52, Lúka 18:35-43)

29 Simi bi Yésụ kí 'yị lódụ́ kacíne e niyí go ndéréókpó gi simi Zériko ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e lódụ́ wo. 30 Simi sịndị kadra máa née ní, mikomo mi'dụ́tụ e gbre mbá ya'dá e, niyí kóo mindịsiyé dogborụ misi'di kenée. Simi bi uwúní ledre kídí Yésụ ndịsị ndéré née ne ní, zíye ótrụ́ ledre 'dága kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, ídí aka lúrú lerịze.”

31 Zí tụ́'dụ́ 'yị e ụ́cụómo yée kídí ndaní gbúrógbó wá. Tí lá gbúrógbó tatání nda royé 'dá'dá kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, ídí aka lúrú lerịze.”

32 Zí Yésụ tóroné ndólo yée, zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé máídí méngị zíse 'di?”

33 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ilizé zíyị líkpí komozé.”

34 Zí lerịye méngị Yésụ. Zía óto sịlịne ro komoyé, geré zí komoyé líkpíne, zíye útúye lódụ́ kací a.

21

Yésụ olụ́ simi Yerụsaléma
(Lúrú kpá Máriko 11:1-11, Lúka 19:28-38, Yiwáni 12:12-19)

1 Simi bi Yésụ kí 'yị lódụ́ kacíne e nderéogụní go gbóo kí Yerụsaléma zíye ógụyé simi gara kí ịrịné Betefége do landa bi kí kágá ga bi olíva doné bi ndịsịní ndólo a Landa Olíva ní, zía kásaókpó 'yị lódụ́ kacíne e gbre 'dá'dá, 2 kídí, “Ndéréókpósé mu simi gara íri, ásé ndéré ndíki mbágá dongí kí owụ́ 'bi ené miódóótoyé tara misi'di kenée, ídísé líkpí yée gbrengárá ógụ kíye zíma yáa. 3 Togụ́ ngíti 'yị ayí úku ledre kídí, líkpísé bangá ga gére née gi ro 'díya yá, ídísé úku a zía kídí Ngére ili yée ne. Ni geré ótoómo yée zíse.”

4 Ledre née mengị roné go té káa zí bi kóo ngúru nébị eké ní,

5 Kídí, “Ídísé úku ledre zí nyị́ 'yị
ga bi 'bi Yerụsaléma ní,
‘Lúrúsé aka, Ngére esé ni go
ógụ zíse.
Ni 'yị mimbé'de kịdrị́, ndịsị ógụ
gbóo do dongí,
ni bi mindịsiné do owụ́ dongí
girí née.’ ”

6 Zí 'yị lódụ́ kacíga ga gére née ndéréye méngị tí ledre bi Yésụ uku zíye ní. 7 Zíye ógụyé kí dongí ga gére née zí Yésụ, zí ngíti géyị ónzó bongó eyé e do dongí ga gére née. Zí Yésụ ékị́ ndịsịné doyé.

8 Zí tụ́'dụ́ 'yị e ízí bongó eyé e do misi'di, zí ngíti géyị 'déci 'bi eyé mbílí tịyị e ízí yée do misi'di. 9 Zí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bi utúní zí Yésụ 'dá'dá, nda kí yée ga bi gi do kací a ní ndịsiyé mbófo wo kídí,

“Mbófo éyị́ zí Bulúndu Dawídi.”
“Úndru idí ídí zí wo bi ogụ kí ịrị
Ngére Lomo ní.”
“Mbófo éyị́ zí Lomo bi komo ere
ní.”

10 Simi bi Yésụ olụ́ simi Yerụsaléma ní, zí bi kịzịné mikịzị gi zí 'yị e. Zí 'yị e ndịsiyé ndúndu'yú kídí, “'Yị máa bi ogụ ba káa náambi?”

11 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga bi Yésụ ogụní kéye née úkulúgu ledre kídí, “Née Yésụ, nébị bi gi simi Nazeréta owụ́ gara bi simi káṇgá bi Galiláya ní.”

Yésụ lagabayi 'yị e
(Lúrú kpá Máriko 11:15-19, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)

12 Zí Yésụ ndéré ólụ́ne do ligá 'Dịcị 'bi Lomo, zía ógóbáyi 'yị ga bi ndịsiní úgúóyó éyị́ kí yée ga bi ndịsiní úgú eyị́ e ore ní mbá 'dá'ba. Zía ịtrịónzó tarabíza 'bi 'yị óyóló'bó késị e kí bi ndịsị 'bi 'yị ga bi ndịsiní úgúóyó amámu e ní kpụkpụ́kpụ bi. 13 Zía úku ledre

21:5 21:5 Zakaríya 9:9 **21:9** 21:9 Ke'bị 'bi Dawídi e 118:26 **21:13** 21:13 Isáya 56:7

zíye kídí, “Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, ‘'Dịcị amá nɨ 'dịcị 'bɨ ini zíma,’ tí lá óyóló'bósé nda yị esé go káa do ‘bi ló'bo 'bɨ 'yị ugu e.’ ”

14 Gɨ do kací ledre née zí 'yị e ógụyé kí 'yị ga bɨ kí komoyé mɨ'dụ́tụné kí mɨgịgị́rị́ e zía 'Dịcị 'bɨ Lomo ore, zía yómo yée. 15 Tí lá sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí 'yị 'dódo lorụ e lurúnɨ́ mɨngburoko ledre ga bɨ Yésụ ndịsị méngị yée kenée née ní, zíye ndịsɨyé kpá úwú do owụ́ e kí ndịsị mbófo wo do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo kídí, “Mbófo éyị zí Bulúndu Dawídi”, zí bi sínyíne royé gbála.

16 Zí mɨngburoko 'yị ga gére née ndú'yú Yésụ kídí, “Úwú ledre bɨ owụ́ ga gére née ndịsịnɨ́ úku a née goó?”

Yésụ ya zíye ní, “Hɨ, Máúwú go. Sara ólosé esé ledre bɨ ekénɨ́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“ ‘'Dódo ledre go zí owụ́ e kí sírí owụ́ e
zíye í'bí mbófo éyị zíma ní wá’?”

17 Zí Yésụ ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ore ndéré 'dú'duné sɨmɨ owụ́ gara bɨ Beteníya ní.

Yésụ oto tarané kací ndó́rí
(Lúrú kpá Máɨko 11:12-14,20-24)

18 Akpa kí phɨyị́ sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ go ndá'balúgu roné sɨmɨ Yerụsaléma ní, 'bú ufu kóo wo go mɨúfu. 19 Zía lúrúndíki ndó́rí dogborụ mɨsɨ'di. Sɨmɨ bɨ olụ́ sị a ní, kémbị́ mɨáná a ndaá tɨ́ lá dụ́ụ́ mbílía. Zía úku ledre zí kágá née kídí, “Tí bɨ áyí ndịsị 'bɨ eyị ní, áná lolụ kú wá.” Geré zí ndó́rí née gágáne.

20 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacíga lurúnɨ́ ledre née kenée ní, zí tarayé ịdrịne mbá mɨị́drị́. Zíye úku ledre kídí, “Bɨ káa lárá ledre 'di, kágá ba gagá 'diya gɨ zí 'di?”

21 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'dii, togụ́ ngúngusé ledre 'bɨ Lomo go ítísé kangú a wá, útúásásé méngị lá dụ́ụ́ ledre bɨ máméngị zí ndó́rí née wá, ásé kpá útúásá úku ledre zí landa ba, ‘Ndéré mu, útú sɨmɨ mongụ́ iní bɨ 'dáa,’ zía tɨ́ méngị roné kenée. 22 Togụ́ ngúngu tɨ́ ledre 'bɨ Lomo go, éyị ga bɨ áyí íni ini zí Lomo gɨ royé ní, nɨ í'bí a zíyị.”

Mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e ndu'yúnɨ́ Yésụ
(Lúrú kpá Máɨko 11:27-33, Lúka 20:1-8)

23 Zɨ́ Yésụ ndá'balúgu roné do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo, sɨmɨ bɨ nɨ ndịsị 'dódo ledre zí 'yị e ní, zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko Yụ́da e ógụyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, “Ndíki roko'bụ bɨ ndịsị méngị éyị ga ba kíe ba gɨ 'da? Ambí i'bí roko'bụ máa née zíyị ne?”

24 Yésụ ya zíye ní, 'dá'dá zíma kí úku ledre zíse, “Mááyí aka kpá ndú'yú sée. Togụ́ úkulúgusé ledre go kací a zíma, mááyí nda fú úku 'dódo ledre 'yị bɨ i'bí roko'bụ zíma ndịsị méngị éyị ga gére kíe ní. 25 Roko'bụ bɨ Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kíe zí 'yị e ní ogụ gɨ zí Lomo gɨ komo ere togụ́ mbú gɨ zí 'yịma'dí e?”

Zíye ódroyé dongaráye kídí, “Togụ́ ukuzé yaá ogụ gɨ komo ere yá, nɨ ndú'yú zée kídí, ‘Sara ngunguzé nda ledre ené wá gɨ ro 'di?’ 26 Tí lá togụ́ ukuzé yaá roko'bụ née ogụ gɨ zí 'yịma'dí e yá, tụ́'dụ́ 'yị ga ba nɨyí zíngi eyé gɨ zía owoní Yiwáni bú kídí nɨ yị ené nébị.”

21:13 21:13 Yeremáya 7:11 **21:16** 21:16 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 8:2

27 Nda née ní, zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Owozé ezé e wá.”

Zía úku ledre zíye kídí, “Bi kenée ní, máúku 'dódo amá ledre 'yị bi i'bí roko'bụ zíma ndịsị méngị éyị ga gére née kíe ní wá.”

Muruwayi gi ro ngíti o'do kí wotịne e gbre

28 Zí Yésụ úku ledre zí mingburoko 'yị ga gére née kídí, “Ili zíse sómụ́ ledre simi muruwayi ba bilámáne. Ngíti o'do ni kóo bo kí wotịne e gbre. Kadra kị́é'do zía úku ledre zí owụ́ndíká kídí, ‘Ndéré aka karaba méngị moko yáká.’

29 “Owụ́ndíká née ya zí 'bụné ní, ‘Mándéré amá a wá.’ Tí lá nda gi 'dá'ba, zía óyóló'bó sómụ́ ledre ené zía ndéréne.

30 “Zí 'bụa ndéréne úku kpá kémbị́ ledre née zí ngíti wotịne. Zía úkulúgu ledre zía kídí, ‘Babá mááyí ndéré.’ Abú uku kenée, nderé ené wá.

31 “Gi dongará wotịga ga bi gbre née, ambí mengị ledre kací kúrú 'bụyé ní ne?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Owụ́ndíká mengị ne.”

Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ídísé ówo a bilámáne, 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e kí kará ga bi ndịsịní gámá kací ya'dá e faa ní, togụ́ oyólo'bóní sómụ́ ledre eyé, niyí ógụ́ụ́tụ eyé ye 'be 'bi Lomo gi zíse. 32 Gi zí kéyị née, Yiwáni ogụ kóo 'dódo misi'di méngị ledre ga bi Lomo ili yée ní zíse, ngúngusé esé ledre ené wá, tí lá 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e kí kará ga bi ndịsịní gámá kací ya'dá e faa ní, ngunguní nda yị eyé ledre ené ye. Abú lúrúsé yée tí kí méngị ledre ga bi Lomo ili yée ní yá, ílisé esé óyóló'bó somụ́ ledre esé zíse ngúngu ledre ené wá.

Muruwayi gi ro 'yị bi otoní wo lúrú bi kací yáká ní

(Lúrú kpá Máriko 12:1-12, Lúka 20:9-19)

33 “Úwúsé aka kpá ngíti muruwayi ba. Ngíti o'do o'do kóo yáká ené zía 'dịyị́ kọ́rọ́ simi a. Zía íci'díkí gara gbaá roa. Zía íci gu káa do ndoko gi ro do ndịsị lụ́rụ miáná kọ́rọ́ née simi a. Zía yéme bi ndịsị 'dága gi ro zí 'yị 'bá'bá yáká máa née ékị́ ndịsịné doa 'bá'bá éyị́. Zía óto 'yị 'bi moko e ndịsị méngị moko ore, yóó zía ndéréókpóne do bi gbála. 34 Simi bi sịndị́ kadra 'bi kpí́rékpe miáná kọ́rọ́ ogụ ní, zí mịngị́ yáká kása 'yị kasa ené zí 'yị lúrú bi kací yáká idí ụ́nzụ kọ́rọ́ máa 'bi ené gi ro do ógụ kíe zíne.

35 “Zí 'yị 'bi moko ga bi yáká íri née 'dí'bi 'yị ga bi mịngị́ yáká kasa yée née. Zíye ócó ngíti a bisinyíne, zíye úfu ngíti a geré miúfu, zíye óngbo otayé kí tutú. 36 Zía kpá kása ngíti géyị 'yị 'bi moko ené e rómo gi do yée ga bi 'dá'dá ní, zíye yáká íri. Zíye méngị yée kpá bisinyíne káa zí yée ga bi 'dá'dá ní.

37 “Odụ a, zía nda kása cụ́ owụ́ 'bi ené zíye yáká íri. Zía úku ledre kídí, ‘Niyí óto úndru wotịne.’

38 “Tí lá simi bi lurúndikiní owụ́ née ní, zíye yéme ledre kídí, ‘Ni ídíne karanée mịngị́ yáká ba. Ógụsé mu zíze úfu wo 'dá'ba zíze 'dí'bi yáká ba káa do 'bi ezé.’ 39 Gi ore zíye 'dí'bi wo, do lála óyó wo gi yáká gi ore 'dá'ba, zíye úfu wo.

40 “Bi kenée ní, simi bi mịngị́ yáká née ni ndá'baógụ ní, ni méngị kí 'yị 'bi moko ga gére née 'di?”

41 Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ni úfu 'yị 'bi moko ga gére née mbá 'dá'ba, zía 'dí'biógụ mikánda 'yị 'bi moko e gi ro zíne kpá ndíki éyị́ gi yáká ené née.”

42 Yésụ ya zíye ní, “Ówosé bú kídí mıéké kúrú Lomo uku kídí,
“ ‘Tutú bı 'yị ó'bó 'dịcị e asinı́ gı roa ní,
ogụ nda yị ené go tutú bı kí ledrené owóowó ní wá.
Ngére mengị ledre née ne zía ídíne kenée.
Née ledre bı owó komozé mıówó ní.’
43 “Máúku zíse ma'díi, bılámá bi bı 'be 'bı Lomo 'dáa ní, Lomo nı 'dí'bióyó a gı zíse, zía í'bí a zí 'yị ga bı nıyí méngị moko ené do bılámá mısi'diné ní. 44 'Yị bı nı lése utú do tutú née ní, nı 'déwe geré mı'déwe. 'Yị máa wo bı tutú née nı útú doa ní, nı kányá geré mıkányá.”
45 Sımı bı manda ga bı 'bı 'yị 'dáná éyị e kí Farụsáyo e uwúní ledre ga bı Yésụ ndịsị úku yée sımı muruwayi kenée ní, zíye ówo a kídí, ndịsị úku ledre née gı royé. 46 Zíye ndịsiyé gámásó'do mısi'di gı ro 'dí'bi wo, tí lá bi 'dí'bi wo ndaá, ngịrị tụ́'dụ́ 'yị e mengị yée mıméngị gı zía ambá 'yị e ṇguṇguní yị eyé mbá ledrea kídí nı nébị.

22

Ayímbi 'bı ófụ́ kára
(Lúrú kpá Lúka 14:15-24)

1 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre zíye sımı muruwayi kídí, 2 “Ledre gı ro 'be 'bı Lomo nı káa zí mongú ngére bı mengị ayímbi 'bı owụ́ 'bı ené bı ofụ́ kára ní. 3 Zía kása 'yị 'bı moko ené e ndéré ndólo 'yị ga bı ili zíye ógụyé sımı ayímbi ní. Tí lá 'yị ga bı ndolo yée ní, asinı́ yị eyé mbá mıási ogụní eyé e wá.
4 “Zí ngére née kpá kása ngíti géyị 'yị 'bı moko ené e zí 'yị ga bı ndolo yée 'dá'dá ní kídí, ‘Úkusé zíye máúfu tụ́'dụ́ ịtị amá e go, éyị mıánu nıyí go mbá nzíyiné ogụní mu sımı ayímbi.’
5 “'Yị ga bı ndolo yée née asinı́ yị eyé fú lá mıási. Ngíti géyị ịnyịní ndéré eyé yáká, ngíti géyị nderéní yị eyé sımı ngíti géyị moko eyé e. 6 Zí ngíti géyị 'dí'bi 'yị ga bı ogụní kí sanda née ócó yée bısinyíne, do úfu yée.
7 “Zí ledre née sínyíne ro ngére née, zía í'bí okó do 'yị ga bı mengịní ledre née, do úfu yée, do óngbó gara eyé mbá 'dá'ba.
8 “Zía nda úku ledre zí 'yị 'bı moko ené ga bı nda'baogụní née kídí, ‘Káa zí bı sịndị́ kadra ogụ go 'yị ga bı mándólo yée ngárá utúasání eyé ógụní wá ní, 9 ndá'ba ándásé rosé mu do mısi'di, tí lá 'yị ga bı ndíkisé yée go ní, ídísé ndólo yée idíní ógụ.’ 10 Nda gı ore zí 'yị 'bı moko ga gére née ólụ́ógụyé do mısi'di íri zíye ndólo tí lá 'yị ga bı ndikiní yée go ní, bılámáye kí bısinyíye mbá, zí bi ndịsị ídíne mbá kí 'yị e.
11 “Tí lá sımı bı ngére ịnyị ndéré kí í'bí mandá zí ṇgu ené e ní, zía ónzó komoné ro ngíti 'yị dongará ṇgu ga gére née bongó 'bı ayímbi ndaá roa wá. 12 Zí ngére née úku ledre zía kídí, ‘Ezegámá ólụ́ yáa káa be 'di, ngárá bongó 'bı ayímbi ndaá royị wá ní.’ Ledre ndaá kóo tara o'do née wá.
13 “Zí ngére úku ledre zí 'yị moko ené e kídí, ‘Ódósé sị̀lị́ o'do née kí sịndịa, zíse úcụógụ wo sımı mụtụlụrụ sága 'dáa, kí'dí bı karanée 'yị e nıyí ndịsị íni ini kí náná do soyé ní.’
14 “Tụ́'dụ́ 'yị e nıyí mındóloyé, tí lá mıgéléye nıyí cúku'dée.”

Ledre gı ro í'bí ụsórụ
(Lúrú kpá Máriko 12:13-17, Lúka 20:20-26)

15 Zí Farụsáyo e yéme ledre gı ro 'dí'bi Yésụ togú uku luyú ledre go ní. 16 Zíye kása ngíti géyị 'yị lódụ́ kacíye kpá kí ngíti géyị 'yị ga

21:42 21:42 Ke'bị 'bı Dawídi e 118:22,23

bɨ 'bɨ Eróde ní zí Yésụ. Sɨmɨ bɨ ogụní íri ní, zíye ndólo wo kídí, “'Yị 'dódo ledre, owozé go kídí, 'yị e otoní úndruyị go kíngaya gɨ zía ndịsị 'dódo zíye dụ́ụ́ ma'díi ledre bɨ Lomo ili zíye méngị a ní. Ífi eyị sɨmɨ 'yị e wá. 'Yịma'dí e nɨyí zíyị mbá kí ledreyé owóowó. 17 Í'bí aka somụ́ ledre zíze. Kací komoyị ní, nɨ mɨútúásáne zíze í'bí ụsórụ zí Káyísara* togụ́ ndazé í'bí a wá?”

18 Tí lá Yésụ owo mani eyé née bú. Zía úku ledre zíye kídí, “Sée ga bɨ ndịsịsé lóndo rosé kídí ásé bɨlámáse ní, éyị bɨ ógụsé úzu máa gɨ roa ní 'di? 19 'Dódosé aka késị bɨ ndịsịsé lengbe í'bí a káa do ụsórụ ona ní zíma lúrú a.” Zíye í'bíógụ a zía. 20 Zía ndú'yú yée kídí, “Bɨ sɨmɨ késị máa ba líli ambi? Sara bɨ roa ba ịrị ambi?”

21 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Née líli Káyísara.”

Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyị bɨ 'bɨ Káyísara ní ídísé í'bí a zí Káyísara. Wo bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé í'bí a zí Lomo.”

22 Sɨmɨ bɨ uwúní ledre née kenée ní, zí tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị. Zíye ịnyịyé gɨ cigí Yésụ gɨ ore ókpóye.

Úrú gɨ sɨmɨ umbu
(Lúrú kpá Máriko 12:18-27, Lúka 20:27-40)

23 Kpá sɨmɨ kémbị kadra née ní, zí Sadụkáyo e bɨ ngárá ṇguṇguní 'bɨ eyé ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu wá ní, ógụyé zí Yésụ zíye ndólo wo kídí, 24 “'Yị 'dódo ledre, Mụ́sa ekéomo kóo zíze sɨmɨ lorụ kídí, togú 'yị ofụ́ kára ndikiní owụ́ kéne wá, zía úyuné yá, lúndu a idí 'dí'bi kára umbu née zíye ndíki owụ́ kéne zía. 25 Lúrú aka, 'yị e nɨyí kóo bo dongaráze ona ịnyị doa gbre mbá lúndu e. Zí ndíká eyé 'dí'bi kára, ndikiní owụ́ kéne wá, zía úyuómo kára máa née zí lúndua bɨ gɨ do kací a ní 'dí'bi kára máa née. 26 Zía kpá úyuné, zí ota lúnduyé 'dí'bi a, zía kpá úyuné. Zía ndéréne kenée ógụné gɨ ro ambáodụ́ye. 27 Odụ a, zí kára née úyuné. 28 Bɨ kenée ní, sɨmɨ bɨ karanée 'yị e nɨyí úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, kára máa née nɨ nda ídí go me'be ambi. Bɨ kóo nɨ go me'beyé mbá ní?”

29 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Sómụ́ lúyúsé ledre go gɨ zía ówosé esé mɨéké kúrú Lomo, togụ́ mbú roko'bụ 'bɨ Lomo wá. 30 Sɨmɨ bɨ Lomo nɨ úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu ní, ngíti éyị bɨ zía ídíne kídí ófụ́ ro'yị togụ́ mbú ndéré do o'do ní ndaá. 'Yị e nɨyí ídí dụ́ụ́ káa zí maláyika e komo ere ní. 31 Gɨ ro ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, ólosé esé ledre bɨ Lomo uku zíse sɨmɨ mɨéké kúrúne ní wá. 32 Uku kídí, ‘Mááyí Lomo bɨ ndịsị lúrú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.’ Ndaá 'bɨ ené Lomo 'bɨ umbu e wá, nɨ yị ené Lomo 'bɨ 'yị ga bɨ trịdrị ní.”

33 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị e uwúní ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zí tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị gɨ zí mɨ'dódo ledre ené.

Lorụ bɨ kí ledrené owóowó ní
(Lúrú kpá Máriko 12:28-34, Lúka 10:25-28)

34 Sɨmɨ bɨ Yésụ romo komo Sadụkáyo e go ní, zí Farụsáyo ndíkíye ndómo tarayé. 35 Zí ngúruyé bɨ owo ledre gɨ ro lorụ go bɨlámáne ní ịnyịné úzu Yésụ kí ndu'yú kídí,

36 “'Yị 'dódo ledre, lorụ be 'di nɨ ne kí ledrené owóowó?” 37 Yésụ ya zía ní, “ ‘Ídí óto 'bú Ngére bɨ Lomo eyị ní kí mɨmbé'deyị kị́e'do,

* **22:17** 22:17 Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ simɨa kídí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zí Yụdáya kí Galiláya.
22:32 22:32 Ólụ́ógụ 3:6 **22:37** 22:37 Gbre lorụ 6:5

kí lomo royị mbá, kpá kí sómụ́ ledre eyị mbá.’ 38 Née mɨzefị lorụ bɨ kí ledrené owóowó ní. 39 Gbre a 'bɨ ené nda wo ba, ‘Ídí óto 'bú lafúyị e káa zí bɨ óto 'búyị kí royị ní.’ 40 Lorụ ga bɨ Mụ́sa eké yée kí yée ga bɨ ngíti géyị nébị e ekéní yée ní, odóní royé mbá ro lorụ ga bɨ gbre née.”

Kírésịto nɨ owụ́ 'bɨ ambi?
(Lúrú kpá Máriko 12:35-37, Lúka 20:41-44)

41 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo ga gére née nɨyí aka fú cigí Yésụ ore ní, zía ndú'yú yée kídí, 42 “Ndịsịsé sómụ́ a ní, Kírésịto nɨ náambi? Nɨ mbị owụ́ 'bɨ ambi?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Nɨ owụ́ 'bɨ ngére Dawídi.”

43 Yésụ ya zíye ní, “Sara togụ́ kenée ní, 'Dówụ́ Lomo uku nda kóo ledre zí Dawídi ndólo Kírésịto Ngére ené gɨ ro 'di? Dawídi ma'dáa uku kóo kídí,

44 “ ‘Lomo uku ledre zí Ngére amá
kídí,
“Ndịsị do sịlịma 'bɨ anú ona,
gị sɨmɨ sɨndị kadra bɨ mááyí
óto ezeokóyị e mbá sị sɨndɨyị
ní.” ’

45 Togụ́ Dawídi ndolo nda wo go Ngére ní, sara nɨ nda ídí owụ́ 'bɨ ené lárá a káa be 'di?” 46 'Yị bɨ zía útúásáne úkulúgu ledre kací ndu'yú bɨ Yésụ ndu'yú née ndaá. Tónóne sɨmɨ sɨndị kadra bɨ kóo née 'yị bɨ zía tóroógụné ndú'yú wo kí ngíti ndu'yú ní ndaá.

23

Yésụ enzị komo 'yị ené e
(Lúrú kpá Máriko 12:38-40, Lúka 11:37-52, 20:45-47)

1 Nda gɨ ore zí Yésụ ódroné zí tụ́'dụ́ 'yị e kí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, 2 “‘Yị 'dódo lorụ e kí Farụsáyo e otoní nda royé go kídí, yée nɨyí ye 'yị 'dódoyéme lorụ 'bɨ Mụ́sa. 3 Bɨ kenée ní, ídísé úwú ledre eyé zíse ndịsịsé méngị éyị ga bɨ nɨyí úku yée zíse ní. Tí lá ndásé 'dí'bi mɨméngị ledre eyé wá gɨ zía ledre ga bɨ ndịsịní 'dódo yée ní mengịní eyé wá. 4 Otoní tụ́'dụ́ lorụ owóowó do 'yị e gɨ ro zíye ndịsịyé méngị yée, tí lá yée kí royé utúasání eyé kpá méngị lorụ máa ga gére née wá.

5 “Ndịsịní méngị ledre eyé e gɨ ro do lúrú a. Ekéotoní gba mɨéké kúrú Lomo ro saná zíye ódóóto a mụ́ụ́ sɨmɨ komoyé, ngíti géyị ro kágá sílíye. Zíye íngí kelele e ndríí tara bongó eyé e. 6 Sɨmɨ ayímbi iliní ndịsị 'duo do mɨngburoko bi ndịsị e kí bi ndịsị ga bɨ otoní yée 'dá'dá sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e ní.

7 “Sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ sụ́ụ ní, iliní zí 'yị e ndịsị óto úndruyé sɨmɨ bɨ nɨyí í'bí mandá zíye ní kpá kí ndịsị ndólo yée ‘'Yị 'dódo ledre e.’

8 “Tí lá ndásé óto rosé zí 'yị e ndịsị ndólo sée ‘'Yị 'dódo ledre e,’ wá, gɨ zía mongụ́ 'yị esé nɨ dụ́ụ́ kị́é'do. Ásé mbá lúndu e kí lémị e. 9 Ndásé kpá ndólo 'yị do sogo káṇgá ona ‘'bụsé’ wá, gɨ zía 'Bụsé nɨ dụ́ụ́ kị́é'do wo bɨ komo ere ní. 10 Ndásé ótoómo rosé zí 'yị e ndólo sée ‘mongụ́ 'yị,’ wá, gɨ zía mongụ́ 'yị esé nɨ kị́é'do, máa Kírésịto. 11 Mongụ́ 'yị bɨ dongaráse ní, nɨ idí 'yị ị́nyị kasa zí lafúne. 12 'Yị bɨ ndịsị óto roné zí lafúne 'dá'dá ní, nɨ ídí 'dá'ba, 'yị máa wo bɨ ndịsị óto roné 'dá'ba ní, nɨ ídíne zí lafúne e 'dá'dá.

13-14 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, kí Farụsáyo e, ndịsịsé lóndo rosé gbékpị́ne. Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé karanée. 'Dụ́tụsé mbotụ ólụ́ 'be 'bɨ Lomo komo ere go gɨ zí 'yị e. Kụrụ'bụsé, útúásásé kpá ólụ́ íri wá togụ́ mbú ótoómo bi zí 'yị máa yée ga bɨ ayíní ólụ́ íri ní wá.

22:39 22:39 Lévị 19:18 **22:44** 22:44 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 110:1

15 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, kí
Farụsáyo e, ndịsịsé lóndo rosé
gbékpịne. Lomo nɨ í'bí 'do'dó
rosé. Ndịsịsé gámá do sogo káṇgá
kí mɨkavu mbá gámásó'do 'yị bɨ
nɨ ṇgúṇgu ledre esé ní, sɨmɨ bɨ
ówosé kémbị 'yị máa go ní, zíse
ndịsịsé 'dódo ledre bɨ nɨ ésị wo ku
pho'dụ rómo gɨ do wo bɨ 'dá'dá ní
gɨ ro zía ídíne káa zí se.

16 “Ásé go sɨmɨ 'do'dó. Sée
'yị 'dó'do ledre zí 'yị e ngárá ko-
mosé ndaá ní. 'Dódosé ledre
zí 'yị e kídí, ‘Togú 'yị lobú 'Dịcị
'bɨ Lomo yá, ndaá 'bɨ ené luyú
wá. Tí lá togú 'yị lobú dábu
bɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní, née lúyú
ledre.’ 17 Ówosé ledre wá gɨ zí
'di. Éyị bɨ kí ledrené owóowó ní
nɨ 'di? Dábu togú mbú 'Dịcị 'bɨ
Lomo bɨ oto dábu ne zía ídíne
luyú ndaá roa wá ní? 18 'Dódosé
kpá ledre zí 'yị e kídí, ‘Togú 'yị
lobú mbayi bɨ ndịsịní 'dáná éyị zí
Lomo doa ní yá, ledre ndaá sɨmɨ a
wá. Tí lá togú 'yị lobú éyị bɨ i'bíní
wo zí Lomo ní, née lúyú ledre.’
19 Ówosé ledre wá gɨ zí 'di. Éyị
bɨ kí ledrené owóowó ní nɨ 'di?
Éyị bɨ i'bíní zí Lomo ní togú mbú
mbayi bɨ ndịsịní 'dáná éyị zí Lomo
doa ní, bɨ oto éyị née ne zía ídíne
luyú ndaá roa wá ní. 20 'Yị bɨ
lobú mbayi 'bɨ Lomo ní, lobú go
za éyị ga bɨ sị mbayi ore ní mbá.
21 Kpá kenée 'yị bɨ lobú 'Dịcị 'bɨ
Lomo go ní, lobú née go Lomo bɨ
mịngị 'dịcị máa née ní. 22 'Yị bɨ
lobú ere go ní, lobú née go kịtị
ngére 'bɨ Lomo kpá kí kụrụ'bụ
Lomo ma'dáa.

23 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, kí
Farụsáyo e, ndịsịsé lóndo rosé
gbékpịne. Lomo nɨ 'dó'do sée
bɨsinyíne. Ndịsịsé tí 'dí'bi zaá
éyị ga bɨ gɨ yáká esé e ní í'bí yée
zí Lomo káa do mɨkawu. Tí lá
méngịsé esé mbigí ledre bɨ kóo
ásé méngị a káa zí méngị bɨlámá
ledre zí 'yị e, lúrúndúwú 'yị e,
méngị ma'díi ledre e ní wá. Née
kóo éyị ga bɨ ásé ndịsị méngị yée
ndro kí yée ga bɨ ndịsịsé méngị
yée née. 24 Sée 'yị 'dódo ledre ga
bɨ ngárá komosé ndaá ba, ndịsịsé
íkpịóyó owụ́ ṇgoṇgó bɨ cúku'dée
do iní bɨ ílisé éwé a ní 'dá'ba, tí lá
íkpịóyósé esé mongụ́ mɨsosókó bɨ
sɨmɨ iní née wá, zíse éwé a sɨmɨsé.

25 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, kí
Farụsáyo e, ndịsịsé lóndo rosé
gbékpịne. Lomo nɨ 'dó'do sée
bɨsinyíne. Ndịsịsé lúgu lá dụ́ụ́ ro
kó'do kí éyị ga bɨ ndịsịsé ánu éyị
sɨmɨyé ní, tí lá zíse ótoómo sɨmɨyé
ngurongbo kí ịndrị bɨ mongụ́
mɨmbé'de kí mongụ́ 'bú éyị ní.
26 Sée Farụsáyo bɨ ngárá komosé
ndaá ní, ídísé lúgu sɨmɨ kó'do kí
éyị ga bɨ ndịsịsé ánu éyị sɨmɨyé ní
kí. Gɨ ore, royé bɨ 'dí sága ní nɨ
kpá árá ené zíye ídíye drá.

27 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, kí
Farụsáyo e, ndịsịsé lóndo rosé
gbékpịne. Lomo nɨ 'dó'do sée
bɨsinyíne. Ásé cé káa zí bɨ bɨ
o'bóní wo bɨlámáne kí lámá roné
gɨ 'dí sága, tí lá sɨmɨ a íri yị
ené lá dụ́ụ́ cóngó kí bɨsinyí alá
éyị e ní. 28 Ásé cé kenée gɨ 'dí
sága. Do komo 'yị e, ásé 'yị méngị
bɨlámá ledre e, tí lá 'dí sɨmɨsé,
mɨmbé'desé kí mɨméngị ledre esé
emení eyé e ngụ́.

29 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, kí
Farụsáyo e, ndịsịsé lóndo rosé
gbékpịne. Lomo nɨ 'dó'do sée
bɨsinyíne. Ndịsịsé ó'bó bi zí
nébị e zíse ndịsịsé kpá kí kúṛíṛi
yéme ro bi zí mbigí 'yị ga bɨ
ndịsịní méngị ledre 'bɨ Lomo ní.
30 Zíse ndịsịsé úku ledre kídí,
‘Togú ásé kóo bo sɨmɨ sịndị kadra
bɨ kóo 'bɨ bulúndusé e ní yá, káa
bɨ útúásásé esé kóo ṇgúṇgu a zíse
kótrụ rosé kéye léfe sáma nébị e
wá.’ 31 Bɨ kenée ní, úkusé go cụ́
kí tarasé kídí ásé bulúndu 'yị ga
bɨ kóo ufuní nébị ga bɨ kóo née.

32 Káa zí bɨ go kenée ní, 'dí'bisé mɨméngị ledre 'bɨ bulúndusé ga gére née mu ndéré kíe 'dá'dá.

33 “Ásé káa zí kámá okó ní. Ndịsịsé úlụ́ bɨsinyí ledre bɨ káa zí súrú kámá ní. Ásé ómo gɨ sɨmɨ pho'dụ bɨ Lomo nɨ úcụ sée sɨmɨ a ní lárá a káa be 'di? 34 Bɨ kenée ní, Mááyí kása nébị e kí 'yị 'bɨ komokenzị e kí 'yị 'dódo ledre e zíse. Tí lá ásé úfu ngíti géyị, zíse phéphéónzó ngíti géyị do mɨngbúngbu kágá, zíse ndịsịsé kí ócó ngíti géyị sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e, kpá kí ógó lící ngíti géyị gɨ sɨmɨ ngíti gara sɨmɨ ngíti a. 35 Gɨ zí kéyị née ní, Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé gɨ ro bɨlámá 'yị ené ga bɨ úfusé yée ní, tónóne gɨ ro Ábele ndéréógụné gị ro Zakaríya wotị́ Berekíya, bɨ kóo úfusé wo za cụ́ dongará 'Dịcị́ 'bɨ Lomo kí mbayi bɨ ndịsịní 'dáná éyị sị a zí Lomo ní. 36 Máúku zíse ma'díi, Lomo nɨ í'bí 'do'dó 'bɨ bɨsinyí ledre ga gére née dosé sée 'yị máa ga bɨ sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ cakaba ba.”

Yésụ ini ini gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní
(Lúrú kpá Lúka 13:34,35)

37 “Sée 'yị 'bɨ Yerụsaléma, úfusé kóo nébị e, zíse kpá óngbóónzó ngíti géyị 'yịmɨkása ga bɨ kóo Lomo kasaogụ yée zíse ní kɨ tutú. Máíli kóo tí gɨ ro kótrụ owú 'bɨ esé e káa zí mbágá ngono bɨ kotrụ owú 'bɨ ené trị́é sị́ fúndúne ní, tí lá ílisé esé kenée wá. 38 Bɨ kenée ní, 'Dịcị́ esé 'bɨ Lomo nɨ go ógụ ídí tobó. 39 Máúku ba go wo zíse, tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, útúásásé aka lolụ lúrú máa wá 'búó togú ásé úku ledre kɨ tarasé kí kídí, ‘Úndru idí ídí zí wo bɨ ogụ kɨ ịrị Ngére Lomo ní.’ ”

24

'Yị e ndaní lóndo sée wá
(Lúrú kpá Máriko 13:1,2, Lúka 21:5,6)

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ olụ́ogụ gɨ sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo gɨ ore nɨ nda go ndéréókpó ní, zí 'yị lódú kacíga ndịsị úku ledre toso mɨó'bó 'dịcị́ ga bɨ ore ní zía. 2 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Lúrúsé 'dịcị́ ga gére née go? Máúku zíse ma'díi, tutú bɨ kị́é'do karanée nɨ ídíáká do lafúne ní ndaá, nɨyí ndụ́rụónzó yée za mbá bi.”

3 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ mɨndịsịné ngúcuné do Landa Olíva ní, zí 'yị lódú kacíga ógụyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, “Ledre máa née nɨ méngị roné kɨ be 'di? Sara éyị́ bɨ nɨ 'dódo mɨndá'baógụyí kɨ odụ do sogo káṇgá ba ní ní 'di?”

4 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Komosé idí ídí rosé, ngíti géyị 'yị e ndaní lóndo sée wá. 5 Tú'dú 'yị e nɨyí ógụ úku ledre kídí mákása yée máa, ngíti géyị nɨyí úku 'bɨ eyé kídí, ‘Mááyí Kírésịto,’ bɨ kenée ní, nɨyí lóndo tú'dú 'yị e. 6 Ásé úwú gboṛụ okó e, kɨ ledre okó máa yée ga bɨ nɨyí ndịsị méngị royé do ngíti géyị bi e ní, ndásé sị́kpị mɨmbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére née nɨyí méngị royé kenée kí, tí lá née ndaá 'bɨ ené aka odụ do sogo káṇgá ba wá. 7 Ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ ngíti káṇgá nɨyí ịnyị ndéré útú kɨ okó do ngíti káṇgá. Ngíti mị́ngị́ káṇgá nɨ kása 'yị ené e ndéré útú kɨ okó do ezené bɨ 'bɨ ngíti káṇgá kpị́ ní. Bizóró 'bɨ 'bú nɨ útú do 'yị e mbá, zí mɨkị́'dị káṇgá ídíne do bi e mɨngúngúcua bɨsinyíne. 8 Ga gére née aka yị́ ené lá dosị́ nduwú.

9 “Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'dí'bi sée í'bí sée zí mɨngburoko mị́ngị́ káṇgá e zíye 'dó'do sée, do kɨ

23:39 23:39 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:26

úfu ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse. Tụ́'dụ́ 'yị e mbá nɨyí sógó sée gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledremá ní. 10 Gɨ zí ngịrị, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e nɨyí ási gɨ romá, zíye óyóló'bó royé sógó lafúye zíye kpá ndịsịyé í'bí lafúye e zí ezeokóye. 11 Nda kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ṛanga e nɨyí ógụ kídí yée nɨyí kpá nébị e zíye lóndo tụ́'dụ́ 'yị e. 12 Gɨ zí tụ́'dụ́ bɨsinyí ledre ga bɨ nɨyí méngị royé kenée ní, zí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ótoómo kí óto 'bú lafúye. 13 Tí lá 'yị bɨ nɨ ódó mɨmbé'dené zía tóroné ngbúó oyó sogoné zíma mbá wá ní, sɨmɨ odụ sịndị́ kadra, nɨ ídí kí trịdrị bɨ za fí ní. 14 Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní, nɨyí aka úku 'dódo a zí 'yị e za mbá kí, odụ do sogo káṇgá ba nɨ nda fú ógụ.

15 “Née ní sɨmɨ bɨ lúrúndíkisé ‘mongú éyị́ bɨsinyí go kí tóro do bi 'bɨ Lomo’ cé káa bɨ kóo nébị Dániyele uku ledreyé ní, 'yị bɨ nɨ ólo ledre ba ní, idí ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨ a bɨlámáne. 16 Sɨmɨ bɨ ledre máa ga gére née nɨyí go méngị royé ní, 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ Yụdáya ní, idíní ngásá komo landa e. 17 'Yị bɨ ledre née nɨ ndíki wo do 'dịcị́ ní, ndaá ndítíógụ ólụ́ 'dịcị́ 'dí'bi éyị́ e kí wá. 18 'Yị máa wo bɨ ledre née ndiki wo yáká ní, ndaá ndá'ba 'be gɨ ro 'dí'bi bongó ené kí wá. 19 Nɨ ídí bɨsinyí sịndị́ kadra zí kará ga bɨ kí sɨmɨyé kpá kí kará máa yée ga bɨ owụ́ nɨyí ndịsị ụ́lụ umba kó'dụ́ye ní. 20 Ídísé íni ini zí Lomo, bɨsinyí ledre née ndaá méngị roné sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ drụ́ togú mbú sɨmɨ Sílị́ 'bɨ 'Dówụ́ro wá. 21 'Do'dó née nɨ rómo yée ga bɨ kóo mengịní royé kú gɨ sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo Lomo otoogụ káṇgá ba sɨmɨ a ní. Toso bɨsinyí ledre née mengị andá lolụ roné kenée pị́ṛị́wá. 22 Togú Lomo nda kóo 'dósoógụ sịndị́ kadra 'bɨ 'do'dó née zía ídíne gbú'du wá, káa bɨ 'yị ómo ndaá. Tí lá gɨ ro ledre 'yị ené ga bɨ gelé yée ní, zía 'dósoógụ sịndị́ kadra née gbú'du.

23 “Sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ bɨsinyí ledre máa née ní, togú 'yị ogụ úku ledre zíse kídí, ‘Kírésịto nɨ go ba,’ togú mbú kídí ‘Nɨ go bɨ 'dáa’ yá, ndásé ṇgúṇgu a wá. 24 Gɨ zía tụ́'dụ́ 'yị ṛanga e nɨyí ógụ zíye ndịsị úku ledre ya yée nɨyí Kírésịto, ngíti géyị ya yée nɨyí nébị e. Zíye ndịsịyé méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní gɨ ro lóndo kpá za cú mɨgélé 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní togú mɨsi'di nɨ bo zíye ní. 25 Ledre ga bɨ máénzị komosé kíe née ní, ndaá lịgị sée wá.

26 “Togú 'yị uku ledre zíse ya, ‘Kírésịto nɨ sɨmɨ súwú 'dáa yá,’ ndásé ndéré íri wá. Togú uku mbú ya ‘Kírésịto nɨ 'dịcị́ ona yá, ndásé ṇgúṇgu a wá.’ 27 Gɨ zía mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ ídí káa zí nzagba bɨ 'bɨle'be, zí pho'dụ a óṇgóne kú gɨ gbére gị gólụ ní. 'Yị e nɨyí lúrú a mbá kí komoyé. 28 Bi bɨ umbu eyị́ nɨ doa ní, lugúnu e nɨyí yóko royé ore.

29 “Geré gɨ do kací 'do'dó ga gére ní,

“ ‘zí kadra ịlị́ne mbụ́ụ́,
éfé oṇgó kpá wá,
zí kele e ndịsị ṛéṛeyé gɨ 'dága gɨrí,
née ní zí éyị́ ga bɨ komo ere ní
mbá ndịsị kịzịyé.’

30 “Sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní, éyị́ bɨ nɨ 'dódo mɨógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní nɨ 'dódo roné komo ere, zí 'yịma'dí e do sogo káṇgá útúye mbá ndịsị íni ini. Nɨyí lurúndikiní Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kí ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngú kí góngó roné kpá kí mongú roko'bụné. 31 Nɨ kása maláyika e ené e ndéréye kí ímí

24:15 24:15 Dániyele 9:27, 11:31, 12:11 **24:29** 24:29 Isáya 13:10, 34:4

dịbịlị e do bi e za mbá gɨ ro zíye 'dó'dụ́yóko 'yị ené ga bɨ gelé yée go zíne ní gɨ do sogo káṇgá mbá.
32 “Índísé lúrútóko líli ledre gɨ ro kágá e. Simɨ bɨ mbílí kágá tonó go ụ́'bụlúgu roné ní, kídí ndumu nɨ go gbóo. 33 Kpá kenée, simɨ bɨ lúrúsé éyị ga gére née nɨyí go kɨ́ méngị royé kenée ní, ídísé ówo a kídí, sịndị kadra bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ simɨ a ní nɨ go gbóo. 34 Máúku zíse ma'díi, ledre née nɨ méngị roné 'dá'dá kí gɨ zí 'yị ga bɨ cakaba ba kɨ́ úyuónzó royé. 35 Do sogo káṇgá kɨ́ ere nɨyí ụ́kụ́ mbá, tɨ́ lá ledre amá ụkụ́ ené wá.”

Sịlị kɨ́ sịndị kadra ledre 'yị ówo a ndaá
(Lúrú kpá Máriko 13:32-37, Lúka 17:26-30,34-36)
36 “'Yị bɨ owo sịndị kadra kɨ́ sịlị bɨ ledre ga gére née nɨyí méngị royé simɨ a ní ndaá. Gba maláyika ga bɨ komo ere kɨ́ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní owonɨ́ wá. Tɨ́ lá Babá owo dụ́ụ́ ne. 37 Simɨ bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ ní, ledre nɨyí ídí cé káa zí bɨ kóo simɨ sịndị kadra bɨ kóo 'bɨ Nówa ní. 38 Gɨ zía, 'dá'dá gɨ zí mongụ́ iní bɨ kóo e'dị zía úcuné do sogo káṇgá ba za mbá ní, 'yị e otonɨ́ yị́ eyé kóo komoyé lá dụ́ụ́ gɨ ro ánu éyị e kɨ́ éwé éyị e, ngíti géyị kɨ́ ófụ́ royé ndéréne kenée gị simɨ sịndị kadra bɨ zí Nówa ólụ́ye simɨ kụrúngba ní. 39 'Yị e owonɨ́ eyé kóo éyị bɨ nɨ ógụ méngị roné ní wá, zaá gị simɨ bɨ mongụ́ iní e'dị zía úcuné do sogo káṇgá ba zía úfuónzó 'yị e za mbá ní. Mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ líyị 'yị e gú kenée. 40 Ma'díi, kadra bɨ mááyí ndá'baógụ ní, togụ́ 'yị e gbre nɨyí méngị moko yáká yá, mááyí yomo wo bɨ kị́é'do ṇguṇgu ledre amá go ní zíma ótoómo wo bɨ ṇguṇgu ledre amá wá ní. 41 Kpá kenée, togụ́ kará e nɨyí gbre do bi ụ́sụ éyị, mááyí yomo wo bɨ kị́é'do ṇguṇgu ledre amá go ní zíma ótoómo wo bɨ ṇguṇgu ledre amá wá ní.
42 “Bɨ kenée ní, ídísé ídí kɨ́ komosé rosé, gɨ zía bɨ ngárá ówosé kadra bɨ Ngére esé nɨ ndá'baógụ simɨa ní wá ní. 43 Ówosé bú kídí, togụ́ kóo mịngị 'be owo sịndị kadra bɨ 'yị ugu nɨ ógụ úgu éyị ené simɨ a bú ní, káa bɨ nɨ óndóráyi bi ndre, otoomo 'yị ugu zía úgu éyị ené e wá. 44 Bɨ kenée ní, ledre ndaá lígị sée wá, gɨ zía mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ líyị sée mɨlíyị. Ówosé sịndị kadra a wá.
45 “'Yị 'bɨ moko bɨ mɨméngị ledre ené nɨ mɨútúásáne nɨ kpá 'yị komokenzị ní nɨ wo be 'di, wo bɨ mongụ́ 'yị ené oto wo lúrú bi kací lafúga 'yị 'bɨ moko e, zía ndịsịné í'bí éyị mɨánu eyé e zíye simɨ sịndị kadra bɨ mɨútúásáne ní? 46 Nɨ ídí bɨlámáne zí 'yị moko née togụ́ mongụ́ 'yị ené ogụ ndiki wo tí fú kɨ́ lúrú bi kací lafúne kenée ní. 47 Máúku zíse ma'díi, mịngị 'be née nɨ óto 'yị moko née zía ídíne 'yị lúrú bi kací yị́ ené ga bɨ 'be ore ní mbá. 48 Tɨ́ lá idí kóo 'yị 'bɨ moko née nɨ bɨsinyí 'yị zía sómụ́ ledre kídí, ‘Mongụ́ 'yị ené nderé go gbála nda'baogụ ené 'diya wá,’ 49 zía ndịsịné kɨ́ ócó lafúne ga gére née bɨsinyíne kpá kɨ́ ánu éyị kɨ́ éwé le'yị kɨ́ 'yị kóyó e. 50 Mongụ́ 'yị née nɨ ndá'baógụ simɨ sịlị kɨ́ sịndị kadra bɨ 'yị 'bɨ moko née owo wá ní. 51 Nɨ 'dó'do 'yị 'bɨ moko née bɨsinyíne, zía ónzó wo dongará 'yị ga bɨ ndịsịní lóndo royé kídí yée nɨyí bɨlámá 'yị e ní kɨ́'dí bɨ ini nɨ gú ídí kɨ́ náná do so 'yị gɨ zí éyị mɨówo ní.”

25

Muruwayi gɨ ro owụ́kará e sokó
1 “Simɨ sịndị kadra máa née ní, ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo komo ere nɨ ídí káa zí owụ́kará ga bɨ sokó

(10) 'di'biní lámba eyé ndéréye sóngó mɨkánda adrúgu bɨ ili ógụ
ní. 2 Yée ga bɨ ịnyị (5) ní nɨyí 'yị komokenzị e, ngítí géyị ga bɨ ịnyị
(5) ní nɨyí 'bɨ eyé 'yị cayi e. 3 Yée
ga bɨ 'yị cayi e ní 'di'biní lámba
eyé e tí go ní, tí lá 'di'biutúní eyé
yata sụ'bú pho'dụ wá. 4 Yée ga
bɨ 'yị komokenzị ní 'di'biní 'bɨ eyé
lámba eyé, zíye 'dí'bi yata sụ'bú
pho'dụ kpa sɨmɨ kúkú ndéré kíe.
5 Zí mɨkánda adrúgu née lú'búne
kíngaya ogụ ené 'diya wá. Zí 'bí
'dí'bi owúkará ga bɨ ndịsịní sóngó
wo ba zíye útúye mbá 'dú'duyé.

6 “Nda go kí yana ndụlụ,
zí ngíti 'yị gbúrógbóne kídí,
‘'Di'diya, mɨkánda adrúgu ogụ
go, ịnyịógụsé mu 'dí'bi wo sɨmɨ
sụmụ.’

7 “Zí owúkará ga gére née
gbúgbu úrúye óto pho'dụ do
lámba eyé e. 8 Zí yée ga bɨ 'yị
cayi e ní úku ledre zí lafúye ga bɨ
'yị komokenzị ní kídí, ‘Sákásé aka
zée kí owú sụ'bú pho'dụ. Lámba
ezé ayíní go ịlị.’

9 “Zí owúkará ga bɨ 'yị komo-
kenzị ní, úkulúgu ledre zí lafúye
ga gére née kídí, ‘Sụ'bú pho'dụ
utúasá ásá zíze kése mbá wá,
bɨlámá a ídísé ndéré úgú 'bɨ esé.’

10 “Tí lá sɨmɨ bɨ oyóní aka lá
sogoyé ndéréye úgú sụ'bú pho'dụ
ní, zí mɨkánda adrúgu née ógụné.
Zí owúkará ga bɨ 'yị komokenzị bɨ
kóo nɨyí yị eyé nzíyiyé ní ndéréye
kéye sɨmɨ 'dịcị bɨ ayíní ófú kára
sɨmɨ a ní. Do 'dútụ mbotụ.

11 “Nda gɨ 'dá'ba zí yée ga bɨ
gáa nderéní úgú sụ'bú pho'dụ ní
ndá'baógụyé. Zíye ndóndóló kídí,
‘Ngére, Ngére, líkpí mbotụ zíze.’

12 “Tí lá zía úkulúgu ledre zíye
kídí, ‘Máúku zíse ma'díi, máówo
amá sée wá.’

13 “Bɨ kenée ní, komosé idí ídí
rosé gɨ zía ówosé esé síḷị kí sịndị
kadra bɨ ledre née nɨ méngị roné
sɨmɨ a ní wá.

Ledre gɨ ro 'yị 'bɨ moko e ota
(Lúrú kpá Lúka 19:11-27)

14 “Nɨ ídí kpá káa zí 'yị bɨ
ịnyị ndéré do ngíti bi zía í'bíómo
éyị ené ga bɨ 'bɨ 'be ní mbá zí
'yị 'bɨ moko ené e ní. 15 I'bí
késị álifu ịnyị (5,000) zí mɨzefiyé,
zía í'bí álifu gbre (2,000) zí
gbreyé nda zí otayé (3) 'bɨ ené
álifu kịé'do (1,000) kpịnị kací
roko'bụyé mɨkékeṛịa. Zía ịnyịné
ndéréókpóne. 16 Zí wo bɨ i'bíní
álifu ịnyị (5,000) zía ní, geré
tónóne méngị moko kíe zía ndíki
yata a doa kpá álifu ịnyị (5,000).
17 Wo bɨ i'bíní zía álifu gbre (2,000)
ní, zía ndíki yata a doa kpá álifu
gbre (2,000). 18 Tí lá wo bɨ i'bíní
zía álifu kịé'do ní, zía 'dí'bi késị
'bɨ mongú 'yị ené née ndéréne
ícióto a sɨmɨ káṇgá.

19 “Nda gɨ do kací ngbángbá síḷị,
zí mongú 'yị née ndá'baógụné.
Zía ndóloyóko 'yị 'bɨ moko ené
ga gére née ndú'yú yée gɨ ro éyị
bɨ mengịní wo go kí késị ené ní.
20 Zí wo bɨ kóo mongú 'yị i'bí zía
álifu ịnyị (5,000) ní 'dí'biógụ kpá
ngíti álifu ịnyị. Zía úku ledre kídí,
‘Mongú 'yị, í'bí kóo zíma álifu ịnyị
(5,000), mándíki yata a doa go kpá
álifu ịnyị (5,000).’

21 “Mongú 'yị ené ya zía ní,
‘Mbófo éyị zíyị, áyí cóngó 'yị 'bɨ
moko. Méngị moko go kí owú késị
bɨ cúku'dée ní bɨlámáne, mááyí
óto yịị 'yị lúrú bi kací tú'dú éyị
amá e. Ógụ mu zíze ídíze kéyị
sɨmɨ rokinyi.’

22 “Zí wo bɨ i'bíní zía álifu gbre
(2,000) ní 'dí'biógụ kpá ngíti álifu
gbre. Zía úku ledre kídí, ‘Mongú
'yị, í'bí kóo zíma álifu gbre (2,000),
mándíki yata a doa go kpá álifu
gbre (2,000).’

23 “Mongú 'yị ené ya zía ní,
‘Mbófo éyị zíyị, áyí cóngó 'yị 'bɨ
moko. Méngị moko go kí owú késị
bɨ cúku'dée ní bɨlámáne, mááyí

óto yịị 'yị lúrú bi kací tụ́'dụ́ éyị́ amá e. Ógụ mu zíze ídíze kéyị sımı rokinyi.’
24 “Zí wo bı i'bíní zía álifu kị́é'do (1,000) ní ógụné. Zía úku ledre kídí, ‘Mongú 'yị, máówo bú bi ndeke ndaá 'bı ené royị wá. Abú ó'do éyị́ wá áyí fú lá 'dí'biógụ éyị́ e gı yáká, zíyị ndịsịyị́ kpá kótrụ éyị́ mıánu gı do bi bı 'dịyị́ éyị́ doa yịị wá ní. 25 Ngịrịyị́ mengị máa ne, zíma ótoécị késị́ eyị́ sımı káṇgá. Lúrú aka ba tí kací sị́lịyị bı kóo ódó kíe ní.’
26 “Mongú 'yị ené ya zía ní, ‘Áyí bısinyí 'yị kpá 'yị ngịdrị. Ówo bú mándịsị 'dí'biógụ éyị́ e gı yáká bı máó'do máa wá ní, zíma ndịsịmá kpá kótrụ éyị́ mıánu gı do bi bı má'dịyị́ éyị́ doa wá ní. 27 Áyí kóo ndéré kí késị́ amá née óto a zía méngị moko zíma gı ro zíma ndá'baógụmá ndíki a ngboró go.’
28 “Zí mongú 'yị née úku ledre kídí, ‘'Dí'bisé álifu kị́é'do (1,000) née gı zía 'dá'ba zíse í'bí a zí wo bı nı kí álifu zíne sokó (10,000) ní. 29 Gı zía 'yị bı kí éyị́ zíne ní, Lomo nı í'bí yata éyị́ e zía, zía nda ídíne kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíne kíngaya. Tí lá 'yị máa wo bı éyị́ ndaá 'bı ené zía wá ní, owú a bı zía ní, nıyí 'dí'bióyó a gı zía 'dá'ba. 30 'Yị 'bı moko máa wo bı moko ndaá sımı a wá née, 'dí'bisé wo, zíse úcụógụ wo sımı mụtụlụrụ sága kí'dí bı ini nı gú ídí kí náná do so 'yị gı zí éyị́ mıówo ní.’

Yésụ nı 'décị ngbanga 'yị e kací mıméngị ledre eyé

31 “Sımı bı Owú 'bı 'Yịma'dí nı ndá'baógụ kí mongú roko'bụné káa do Ngére kí maláyika e ené ní, nı ndịsị do kị́tị ngére ené kí roko'bụ bı gı komo ere ní. 32 Zía ndóloyóko ṛịkị́ sị do 'yịma'dí e za mbá kó'dúne, zía ndịsịné ífi sımıyé káa zí 'yị 'bá'bá kábịṛịkị e ndịsị ífi sımı ína e kí kábịṛịkị e ní. 33 Nı óto kábịṛịkị e do sị́lịne 'bı ánu, zía óto ína e 'bı eyé do ngelị.
34 “Née ní, Ngére Yésụ nı úku ledre zí yée ga bı do sị́lịne 'bı anú ní kídí, ‘Sée ga bı Babá i'bí úndru go zíse ní, ógụsé mu 'dí'bi úndru bı Lomo yemeomo gı rosé 'be 'bı ené kú 'desị́ 'dá'dá gı zí Lomo kí ótoógụ do sogo káṇgá ba ní ní. 35 Gı zía sımı bı kóo mááyí kí 'bú ní, zíse í'bí éyị́ mıánu zíma, sımı bı mááyí kí kodró ní, zíse í'bí ini mıéwé zíma, sımı bı mááyí káa zí 'yị lóṇgó ní, zíse 'dí'bi máa sımı sụmụ. 36 Mááyí do lerị́ bongó, zíse í'bí bongó zíma. Mááyí kí ndíyá, zíse ndịsịsé cigíma. Onzóní máa sımı sị́gịnị, zíse ndịsị ógụsé lúrú máa.’
37 “Née ní 'yị ga bı ndịsịní méngị ledre ga bı Lomo ili yée ní nıyí úkulúgu ledre kídí, ‘Ngére, áyí kóo kí 'bú kí be 'di bı zíze í'bí éyị́ mıánu zíyị ní, togú mbú kí kodró royị́ kí be 'di bı zíze í'bí ini mıéwé zíyị ní? 38 Áyí kóo káa zí 'yị lóṇgó 'da bı zíze 'dí'bi yịị sımı sụmụ ní, togú mbú do lerị́ bongó kí be 'di bı zíze í'bí bongó zíyị ní. 39 Útú kóo ndíyá togú mbú onzóní yịị sımı sị́gịnị zíze ndéréze lúrú yịị ní kí be 'di?’
40 “Ngére Yésụ nı úkulúgu ledre kídí, ‘Máúku zíse ma'díi, ledre ga bı za mbá ndịsịsé méngị yée zí 'yị amá e ga bı ngárá ndaní kí ledreyé owóowó wá ní, méngịsé née zíma.’
41 “Nı úku ledre zí 'yị ga bı do sị́lịne 'bı ngelị ní kídí, ‘Ịnyịsé gı romá íri sée 'yị ga bı Babá ndaá kí rokinyi gı zíse wá ní. Bi esé nı go mongú pho'dụ bı kotụ́omoní gı ro ngére 'bı bıcayi lomo e kí maláyika ené e za fí ní. 42 Gı zía sımı bı mááyí kí 'bú ní, í'bísé éyị́ mıánu zíma wá, mááyí kí kodró, í'bísé ini mıéwé zíma wá, 43 sımı bı mááyí 'yị lóṇgó ní, 'dí'bisé esé máa sımı sụmụ wá, mááyí do lerị́

bongó, í'bísé esé bongó zíma wá. Mááyí kɨ́ ndíyá zíma kpá ídíma sɨmɨ́ sɨ́gɨnɨ́, ógụsé esé lúrú máa wá.’
44 “Nɨyí kpá úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Ngére, áyí kóo kɨ́ 'bú togú mbú kodró, zɨ́yɨ́ ídíyɨ́ 'yɨ́ lóŋgó ní kɨ́ be 'di? Áyí kóo do lerɨ́ bongó togú kɨ́ ndíyá, togú mbú sɨmɨ́ sɨ́gɨnɨ́ ní 'da, bɨ́ zíze ógụzé lúrú yɨ́ɨ́ wá ní?’
45 “Ngére nɨ́ úkulúgu ledre kɨ́dí, ‘Máúku zíse ma'díi 'yɨ́ amá ga bɨ́ ledreyé ndaá owóowó wá, bɨ́ ngárá sákásé yée wá ní, sákásé esé kpá máa wá.’
46 “Nda gɨ́ ore nɨyí úcụ bɨsinyí 'yɨ́ e sɨmɨ́ 'do'dó bɨ́ odụ a ndaá ní, tɨ́ lá bɨlámá 'yɨ́ e nɨyí ndéré 'bɨ́ eyé sɨmɨ́ rokinyi bɨ́ za fí ní.”

26

Yemenɨ́ ledre gɨ́ ro úfu Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 14:1,2, Lúka 22:1,2, Yiwáni 11:45-53)

1 Sɨmɨ́ bɨ́ Yésụ ukuonzó ledre ga bɨ́ ndɨsɨ́ úku yée née go mbá ní, zía ɨ́nyɨné úku ledre zɨ́ 'yɨ́ lódú kacíne e kɨ́dí, 2 “Káa zɨ́ bɨ́ ówosé go bɨlámáne kɨ́dí sɨndɨ́ kadra 'bɨ́ Ayímbi Umbuokpó* nɨ́ go kílóndó sogo a re ní, née go kpá sɨndɨ́ kadra bɨ́ nɨyí í'bí ngbángá Owú 'bɨ́ 'Yɨma'dí sɨmɨ́ a zɨ́ ezeokóga phéphéónzo wo do mɨngbúngbu kágá ní.”
3 Kpá cɨkɨ́ sɨmɨ́ sɨ́lɨ́ bɨ́ kóo née ní, zɨ́ manda ga bɨ́ 'bɨ́ 'yɨ́ 'dáná éyɨ́ e kpá kɨ́ ngíti géyɨ́ mɨngburoko 'yɨ́ 'bɨ́ Yúda e yóko royé 'be 'bɨ́ ngúru mongú 'yɨ́ 'dáná éyɨ́ kɨ́ ɨrɨné Kayáfa,† 4 yokonɨ́ royé yéme ledre gɨ́ ro 'dí'bi úgu Yésụ úfu wo 'dá'ba.
5 “Tɨ́ lá ndazé 'dí'bi wo sɨmɨ́ sɨ́lɨ́ 'bɨ́ ayímbi wá, káa bɨ́ 'yɨ́ e nɨyí zíngi.”

Lefenɨ́ sụ'bú do Yésụ sɨmɨ́ Beteníya
(Lúrú kpá Máriko 14:3-9, Yiwáni 12:1-8)

6 Sɨmɨ́ bɨ́ kóo Yésụ nɨ́ sɨmɨ́ Beteníya 'be 'bɨ́ ngíti o'do kɨ́ ɨrɨné Simúna bɨ́ kóo kɨ́ sámá roné ní, 7 zɨ́ ngíti kára ógụné kɨ́ sụ'bú mɨndonyo bɨ́ ugúnɨ́ kɨ́ tú'dú késɨ́ ní sɨmɨ́ kúkú, zía dúdụ a mbá do Yésụ sɨmɨ́ bɨ́ nɨ́ mɨndɨsɨné dongará 'yɨ́ lódú kacíne e ánu éyɨ́ ní.
8 Sɨmɨ́ bɨ́ 'yɨ́ lódú kací Yésụ lurúnɨ́ kára née kɨ́ léfe sụ'bú kenée ní, zɨ́ bi sínyíne royé zíye úku ledre kɨ́dí, “Kára née lefe sinyi nda sụ'bú née bi kenée gɨ́ ro 'di?” 9 Zíye kpá úku ledre kɨ́dí, “Nɨyí kóo úgúóyó sụ'bú née kɨ́ tú'dú késɨ́ do ífi báyi a zɨ́ 'yɨ́ lerɨ́ e.”
10 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Ndásé sínyi ɨrɨ́ kára née wá, mengɨ́ bɨlámá ledre go zíma. 11 'Yɨ́ lerɨ́ ga bɨ́ ndɨsɨsé úku ledreyé née, ásé ídí kéye kací kadra mbá, tɨ́ lá máútúásá lolụ ídí kése kací kadra e mbá wá. 12 Sɨmɨ́ bɨ́ kára née lefe sụ'bú domá ní, yeme née umbumá gɨ́ ro óto a. 13 Máúku zíse ma'díi, kɨ́'dí bɨ́ 'yɨ́ e nɨyí go ndɨsɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ́ Lomo do sogo káŋgá mbá ní, ledre bɨ́ kára née mengɨ́ zíma née nɨyí ndɨsɨ́ úkuógụ a do ndɨsɨ́ 'yɨ́ sómụ́ndíki ledrea gɨ́ roa.”

Yúda Keriyóta yeme ledre gɨ́ ro úfu Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 14:10,11, Lúka 22:3-6)

* **26:2** 26:2 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ́ sɨndɨ́ kadra bɨ́ Yúda e ndɨsɨní sómụ́ndíki ledre bɨ́ kóo Ngére Lomo okpó gɨ́ do 'be 'bɨ́ eyé e ufu owú 'bɨ́ eyé e wá gɨ́ zía bɨ́ oróní sáma owú kábɨrɨ́kɨ́ ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gɨ́ sɨmɨ́ Ízibitɨ́ gɨ́ sɨmɨ́ 'do'dó bɨ́ kóo nɨyí sɨmɨ́ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:14-17. † **26:3** 26:3 Mongú 'yɨ́ 'dáná éyɨ́: Mongú 'yɨ́ 'dáná éyɨ́ romo do manda 'bɨ́ 'yɨ́ 'dáná éyɨ́ e zɨ́ Lomo. Ndɨsɨ́ lengbe ólụ́ dụ́ú ne sɨmɨ́ 'dɨcɨ́ bɨ́ Mongú Bɨ́ 'bɨ́ Lomo sɨmɨ́ 'Dɨcɨ́ 'bɨ́ Lomo ní gɨ́ ro 'dáná éyɨ́ zɨ́ Lomo kɨ́'di kérɨ́ sɨmɨ́ sɨmɨbi kɨé'do. Ndɨsɨ́ 'dí'bi sáma bangá bɨ́ oŋgoonzóní gɨ́ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kíe 'dɨcɨ́ íri gɨ́ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ́ 'yɨma'dí e.

14 Zí ngúru 'yị lódụ́ kací Yésụ bɨ
ndịsịní ndólo a Yúda Keriyóta ní
ịnyịné ndéréne zí manda ga bɨ 'bɨ
'yị 'dáná éyị e ní, 15 zía ndú'yú yée
kídí, “Togụ́ máí'bíógụ wo go zíse
ní, éyị bɨ ásé í'bí a zíma ní 'di?”
Zíye ólo késị cị kéṛí a doa sokó
í'bí a zí Yúda. 16 Tónóne sɨmɨ sịndị
kadra máa bɨ kóo née ní, zí Yúda
ndịsịné gámásó'do bɨlámá mɨsi'di
bɨ gɨ ro 'dí'biógụ Yésụ doa zíye.

*Yésụ anuní odụ éyị̀ mɨánu kɨ́ 'yị
lódụ́ kacíne e*
(Lúrú kpá Máriko 14:12-21, Lúka 22:7-13, Yiwáni 13:21-30)

17 Sɨmɨ mɨzefị sḭḷị 'bɨ Ayímbi bɨ
ndịsịní ndólo a 'De'dị ndaá ní,‡ zí
'yị lódụ́ kací Yésụ ógụyé ndú'yú
Yésụ kídí, “Íli zíze ndéréze yéme
éyị mɨánu zíyị gɨ ro Ayímbi Um-
buokpó 'da?”

18 Zía úkulúgu ledre zíye kídí,
“Ídísé ndéré zí ngíti o'do sɨmɨ gara
'dáa zíse úku ledre zía kídí, “'Yị
'dódo ledre uku yaá sịndị kadra
nɨ go gbóo. Mááyí ógụ kɨ́ 'yị lódụ́
kacíma e ánu Ayímbi Umbuokpó
zíyị 'be ona.’ ” 19 Zí 'yịmɨkása ga
gére née ndéréye yéme éyị mɨánu
'bɨ Ayímbi née íri tí káa zí bɨ Yésụ
uku zíye ní.

20 Sɨmɨ bɨ nda go kɨ́ tagá ní, zí
Yésụ tónóye ánu éyị kɨ́ 'yị lódụ́
kacíne ga bɨ sokó doa gbre ní.
21 Sɨmɨ bɨ nɨyí go ánu éyị mɨánu
ní, zí Yésụ úku ledre zíye kídí,
“Máúku zíse ma'díi, ngúrusé nɨ
í'bí ngbángáma zí ezeokóma e.”

22 Zí ledre née sínyíne royé, zíye
tónóye ítí kangú gɨ royé kídí, “Wo
bɨ nɨ ma'díi ní, Ngére, ndaá 'bɨ
ené máa wá.”

23 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Kpá tí akpa ngúrusé bɨ
ndịsịzé ésị kótrụ sḭḷịze kéne sɨmɨ
éyị mɨánu ní nɨ í'bí ngbángáma
ne. 24 Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ ndéré
tí káa ledre bɨ ekéní gɨ roa ní. Tí
lá mongụ́ 'do'dó nɨ ídí zí 'yị bɨ nɨ
í'bí ngbángáma Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí
ní. Nɨ kóo ídí zía bɨlámáne togụ́
ndikiogụní wo wá ní.”

25 Zí Yúda bɨ nɨ i'bí ngbángá
Yésụ ní úku ledre kídí, “Wo bɨ
ma'díi ní, 'yị 'dódo ledre, ndaá 'bɨ
ené máa wá.”

Yésụ ya zía ní, “Tí yḭị.”

26 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndịsị ánu éyị
ní, zí Yésụ 'dí'bi ambata, zía í'bí
mbófo éyị zí Lomo gɨ roa, zía
'déweífi sɨmɨ a zía í'bí a zí 'yị
lódụ́ kacíne e, zía úku ledre kídí,
“Ba kụrụ'bụmá, ídísé 'dí'bi a zíse
ánu a.”

27 Gɨ do kací née, zía 'dí'bi
kó'do, do í'bí mbófo éyị gɨ roa
zí Lomo, zía í'bí a zíye, zía úku
ledre kídí, “Sée mbá ídísé éwé a.”
28 Née sámamá bɨ nde'yị bi káa do
mɨyéme ledre dongaráse kɨ́ Lomo
gɨ ro zía ótoómo lúyú ledre esé ní.
29 Gɨ do kací éyị mɨánu, zí Yésụ
úku ledre zíye kídí, “Utúasázé lolụ
éwé le'yị kọ́ṛọ́ kése káa zí wo ba
wá, gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ azé éwé
mɨkánda éyị kése 'be 'bɨ Babá ní.”

30 Sɨmɨ bɨ ukuní ke'bị ní, zíye
ndéréókpóye do Landa Olíva.

Yésụ ya Pétero nɨ ási gɨ roné
(Lúrú kpá Máriko 14:27-31, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

31 Nda née ní, zí Yésụ úku ledre
zíye kídí, “Kɨ́ ndụlụ ba, ásé ási gɨ
romá mbá, káa zí bɨ nɨ mɨékéne
kídí,

“ ‘Mááyí úfu 'yị 'bá'bá kábịṛḭkị e,
zí kábịṛḭkị e ngásá báyi royé
mbá.’

32 Tí lá, gɨ do kací bɨ mááyí
úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, mááyí ógụ
ndéréụ́tụ romá máa 'dá'dá zíse
sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní.”

‡ **26:17** 26:17 Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a 'De'dị ndaá: Ayímbi máa wo née ndịsị lengbe 'dí'bi
sḭḷị ịnyị doa gbre, ndịsị tónó kí Ayímbi máa wo bɨ Umbuokpó ní Yúda e ndịsịní sómụ́ndíki
sịndị kadra bɨ kóo Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti sɨmɨa ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:17-20. **26:31**
26:31 Zakaríya 13:7

33 Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Abú lafúma e nɨyí ngásáómo yíị mbá yá, máótoómo yíị wá.”
34 Yésụ ya zía ní, “Máúku zíyị ma'díi, kí ndụlụ ba ní, 'dá'dá zí ngono kí úcụ koko, áyí ási gɨ romá kí'dí ota.”
35 Tí lá zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Togú kpá umbu yá, máótoómo yíị wá.” Zí ngíti géyị lafúga ga bɨ 'yị lódú kací Yésụ ní uku a kpá mbá kenée.

Yésụ nderéní kí 'yị ené e sɨmɨ Getesemáni
(Lúrú kpá Máɨko 14:32-42, Lúka 22:39-46)

36 Zí Yésụ ịnyiyé kí 'yị lódú kacíne e gɨ ore ndéréye sɨmɨ ngíti bi kí ịrịné Getesemáni, zía úku ledre zí 'yị lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndịsịsé aka ona mááyí aka ndéré 'dá'dá 'dáa íni ini zí Lomo.” 37 Zía ndólo Pétero e kí wotị Zebedịya e gbre, Yakóbo e kí Yiwáni zíye ndéréye kéye, zí sɨmɨkozo kí sómú ledre tónóne méngị wo kíngaya. 38 Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí go kí mongú lerị do mɨmbé'demá kíngaya 'dówúma ayí úkú gɨ zía geré mɨúkú. Ídísé ndịsị kí komosé rosé.”
39 Zía ndéré 'dóso roné cúku'dée 'dá'dá kenée, zía útúló'bụ komoné bi íni ini zí Lomo kídí, “Babá, togú nɨ útúásáne kací komoyị yá, ndá ótoómo máa zíma 'dó'dóma wá. Tí lá ndaá ídí káa zí bɨ máíli máa ní wá, idí ídí kací mɨyéme ledre eyị.”
40 Sɨmɨ bɨ ini asá ini ní, zía ndá'balúgu roné zí 'yị lódú kacíne e. Nɨ ógụ ní, nɨyí yị eyé go mbá 'dú'du eyé. Zía ndú'yú Pétero kídí, “Útúásásé ó'bụ rosé zíse ndịsịsé dilá kí owú sịndị kadra kịé'do wá? 41 Ídísé ndịsị íni ini zí Lomo zí komosé ídíne rosé káa bɨ ásé útú sɨmɨ lúyú ledre ke. Ílisé tí gɨ ro méngị ledre ga bɨ ma'díi ní, tí lá roko'bụ ndaá rosé wá.”
42 Zía kpá ndá'ba ándá roné íni ini káa zí gáa 'dá'dá ní kídí, “Babá, togú nɨ mɨyémené gɨ ro zíma 'dó'dóma té kí yá, idí mu méngị roné káa zí bɨ íli ní.”
43 Sɨmɨ bɨ nda'baogụ ní, zía ndíki yée kpá mɨ'dú'duyé, gɨ zía ko'dóní gɨ zí 'bí go mɨkó'dó.
44 Zía kpá ndá'balúgu roné íni ini zí Lomo. Née kóo go ota mɨndéré a íni ini zí Lomo, uku kpá fú ledre bɨ kịé'do ba ní.
45 Zía ndá'baógụné úku ledre zí 'yị lódú kacíne e kídí, “Ásé aka yị esé fú lá 'dú'du 'dówúrosé? Lúrúsé go, sịndị kadra nɨ go gbóo do í'bí ngbángá Owú 'bɨ 'Yịma'dí zí 'yị lúyú ledre e. 46 Ịnyiógụsé mu zíze ndéréze. Lúrúsé aka, wo bɨ i'bí ngbángáma ní nɨ gɨrí go ógụ née.”

'Di'binɨ Yésụ
(Lúrú kpá Máɨko 14:43-50, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

47 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka cịkị ndịsị ódro ní, zí Yúda bɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị lódú kací Yésụ ga bɨ kóo sokó doa gbre (12) ní ógụné. Ogụní kóo kí tú'dú 'yị e mbá kí mɨngburoko maku e kí ngbóndó e do síḷíye. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị e kasaní yée ye. 48 Yúda ma'dáa yemeomo ledre go kíye kídí, “'Yị bɨ mááyí ndéré geré fáka wo í'bí mandá zía ní, née go wo, ídísé geré 'dí'bi wo.” 49 Zí Yúda ndéréne geré mbị zí Yésụ, zía fáka Yésụ, í'bí mandá zía kídí, “'Yị 'dódo ledre, mandá zíyị.”
50 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Ezegámá, méngị ledre bɨ ógụ gɨ roa ní mu.”

Geré zí 'yị ga gére née ógụyé 'dí'bi Yésụ. 51 Zí ngúru 'yị lódú

kací Yésụ lálaógụ mongụ́ maku lágá 'déci mbílí ngúru 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ e kíe.

52 Zí Yésụ úku ledre zía kídí, “Ótolúgu mongụ́ maku eyị́ née do biné, gɨ zía 'yị ga bɨ mbá úfu 'yị kí mongụ́ maku ní, nɨyí úfu yée kpá kí mongụ́ maku. 53 Ówo eyị́ bɨ kídí, togụ́ mándólo Babá yá, nɨ geré kásaógụ tụ́'dụ́ maláyika e 'dii sáká máa ní wá? 54 Tí lá togụ́ máméngị go kenée ní, ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo ukụ kídí nɨ méngị roné zíma kenée ní, nɨ nda ídí káa do ma'díi káa be 'di?”

55 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị ga bɨ ogụní 'dí'bi wo née kídí, “Éyị́ bɨ ógụsé kí maku e kí ngbóndó e 'dí'bi máa gɨ roa káa zí éyị́ bɨ málúyú ledre ní 'di? Mándịsị 'dódo ledre sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo kací kadra mbá 'dí'bisé máa wá gɨ zí 'di? 56 Tí lá éyị́ née mengị roné kenée gɨ ro zí ledre ga bɨ kóo nébị e ukuní yée ní ídíye ma'díi.” Nda née ní, zí 'yị lódụ́ kacíga ngásá báyi royé mbá.

Ogụní kí Yésụ kó'dụ́ Kayáfa

(Lúrú kpá Máriko 14:53-65, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

57 Zí 'yị ga bɨ 'dí'bi Yésụ ní 'dí'bi wo ndéré kíe 'be 'bɨ Kayáfa mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ e, kí'dí bɨ 'yị 'dódo lorụ e kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị e kotrụní royé ní. 58 Tí lá, zí Pétero útúne do kacíye gɨ gbála gị zíye ndéré ólụ́ye kí Yésụ do ligá ngbanga 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́. Zí Pétero ólụ́ne ndịsịné dongará 'yị ga bɨ ndịsịní óndó mbotụ ore ní gɨ ro lúrú ledre bɨ nɨyí ógụ méngị a kíe ní.

59 Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kí mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga e ndịsịyé gámásó'do ledre bɨ gɨ ro úkuóto a ro Yésụ gɨ ro zíye úfu wo gɨ roa ní. 60 Tí lá ndikiní eyé lúyú ledre roa wá, abú tụ́'dụ́ 'yị e ogụní gɨ ro trótro ledre roa kí ṛanga.

Odụ a zí 'yị e gbre ógụyé 61 úku ledre kídí, “O'do ba úku ledre kídí, ‘Mááyí ndụ́rụ 'Dịcị 'bɨ Lomo, zíma ụ́bụ́lúgu a sɨmɨ sị́lị́ ota (3).’ ”

62 Zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ née ịnyịné 'dága úku ledre zí Yésụ kídí, “Ledre ndaá tarayị́ zíyị úku a kací ledre ba wá? Úwú eyị́ ledre bɨ 'yị ga gére née nɨyí ndịsị trótro a royị́ née wá?” 63 Tí lá Yésụ ịtị ené e wá.

Zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ úku ledre zía kídí, “Mándú'yú ba yị́ị do komo Lomo. Ídí úku ma'díi zíze, áyí Kírésịto bɨ nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo ní?”

64 Yésụ ya zía ní, “Ɨɨ, tí káa zí bɨ úku née. Tí lá máúku ba wo zíse mbá, karanée ásé lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kí ndịsị zí Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní do anú kpá kí ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụ́rụngụ́.”

65 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ uwú ledre née kenée ní, zía lófo bongó gɨ roné kí mɨmbé'dekesị́. Zía úku ledre kídí, “Uku sinyi ledre go, éyị́ bɨ ilizé ngíti géyị 'yị e zíye ógụyé úku ngíti ledre gɨ roa ní ndaá lolụ wá. Úwúsé tara sinyí bɨ uku née go cụ́ kí mbílíse. 66 Sómụ́sé 'bɨ esé káa be 'di?”

Zíye úkulúgu ledre kídí, “Utúasá go gɨ ro do úfu wo 'dá'ba.” 67 Zíye ndịsịyé údru súrú komo Yésụ kí útru wo kí sị́lị́ye. Ngíti géyị sembị́ní 'bɨ eyé kóo wo mɨsémbị́. 68 Kí ndịsị ndú'yú wo kídí, “Bɨ úku yá née nɨ Kírésịto ní, ambí ocó yị́ị née ne?”

Pétero ási gɨ ro Yésụ

(Lúrú kpá Máriko 14:66-72, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

69 Pétero nɨ kóo mɨndịsịné dongará 'yị e do ligá kenée. Zí owụ́kára 'bɨ moko bɨ ore ní ógụné úku ledre zí Pétero kídí, “Málúrú

káa zɨ́ áyí kpá ngúru 'yị bɨ kóo ndịsịnɨ́ gámá kɨ́ Yésụ bɨ gɨ sɨmɨ Galiláya ní.”

70 Tɨ́ lá zɨ́ Pétero ítí kangú do komoyé ore mbá kɨ́dí, “Máówo amá ledre gɨ ro ledre bɨ áyí úku a née wá.”

71 Zɨ́ Pétero ịnyịné gɨ ore ndéréne tara mbotụ gara, kɨ́'dí bɨ ngíti owụ́kára lurúndiki wo zía úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ íri ní gɨ ro Pétero kɨ́dí, “'Yị née nɨyí kóo kɨ́ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta.”

72 Zɨ́ Pétero lólóbụ́ kɨ́dí, “Do komo Lomo, máówo o'do née wá.”

73 Kací ledre ba lu'bú kpá wá, zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo mɨtóroyé ore ní ógụyé úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Ma'díi, áyí ngúruyé gɨ zía ndịsị ódro káa zɨ́ 'yị 'bɨ Galiláya e ní.”

74 Zía lólóbụ́ kɨ́dí, “Do komo Lomo, máówo amá o'do née wá.”

Geré, zɨ́ ngono ụ́cụ koko. 75 Zɨ́ ledre bɨ kóo Yésụ uku zía kɨ́dí, “'Dá'dá zɨ́ ngono ụ́cụ koko, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota (3) ní,” geré zɨ́ ledre née ngásáógụné sɨmɨ Pétero. Gére zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo, zía ólụ́ógụné sága ndịsị íni ini kíngaya.

27

Yụ́da ingíonzó roné
(Lúrú kpá Máriko 15:1, Lúka 23:1,2, Yiwáni 18:28-32)

1 Nda go kɨ́ sị ndóndó, zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e ólụ́ógụyé kɨ́ ledre bɨ kɨ́dí idínɨ́ úfu Yésụ ní. 2 Zíye ódó Yésụ do 'dí'bi wo ndéré kɨ́e kó'dụ́ Piláto bɨ nɨ ne gávana ní.

3 Sɨmɨ bɨ Yụ́da Keriyóta bɨ i'bí ngbángá Yésụ owo kɨ́dí 'decịnɨ́ ngbanga Yésụ go 'bɨ umbu ní, zɨ́ sɨmɨkozo méngị wo zía 'dí'bi késị bɨ kóo i'bínɨ́ zía cị́ kéṛị́ a doa sokó (30) ní í'bílúgu a zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e. 4 Zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Málúyú ledre go zíma í'bí ngbángá 'yị bɨ ngárá luyú ledre wá ní.”

Zí 'yị ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yụ́da kɨ́dí, “Née ndaá lolụ ledre ezé wá, née ledre eyị.”

5 Gɨ ore zɨ́ Yụ́da ónzóóto késị́ née cịkị sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ore do ndá'bané ndéré ingíonzó roné.

6 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní, 'dí'bi késị́ née gɨ bi, zía úku ledre kɨ́dí, “Kacɨ́ lorụ utúasánɨ́ bándáóto késị́ ba 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ona wá gɨ zía née késị́ sáma.” 7 Née ní zíye 'dí'bi késị́ née ndéréye úgú bi kɨ́e gɨ zɨ́ 'yị ó'bó pheṛé gɨ ro ndịsị óto umbu 'yị lóṇgó e sɨmɨ a. 8 Née sị́ ledre bɨ ndịsịnɨ́ ndólo bi née gɨ zía zaá gɨ karaba kɨ́dí Yáká Sáma ní. 9 Zɨ́ ledre bɨ kóo nébị Yeremáya uku ní ídíne ma'díi, “Zíye 'dí'bi komo késị́ bɨ kóo cị́ kéṛị́ a doa sokó (30), née késị́ bɨ 'yị 'bɨ Isɨréle e ṇguṇgunɨ́ ledre a í'bí a gɨ roa ní, 10 zíye 'dí'bi késị́ née ndéréye úgú bi kɨ́e gɨ zɨ́ 'yị ó'bó pheṛé káa zɨ́ bɨ Ngére Lomo uku zíma ní.”

Yésụ do ngbanga kó'dụ́ Piláto
(Lúrú kpá Máriko 15:2-5, Lúka 23:3-5, Yiwáni 18:33-38)

11 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ kɨ́ Yésụ kó'dụ́ Gávana Piláto ní, zía ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Áyí mongụ́ ngére 'bɨ Yụ́da e?”

Yésụ ya zía ní, “Ɨ́ɨ, nɨ kpá tí káa zɨ́ bɨ úku née.”

12 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e ukuotonɨ́ ledre roa ní, ịtị ené wá. 13 Zɨ́ Piláto kpá ndú'yú Yésụ kɨ́dí, “Úwú eyị ledre bɨ nɨyí ndịsị trótro a royị née wá?” 14 Tɨ́ lá Yésụ ịtị wá, uku gbawá bɨkéṛị́ ledre kací ledre bɨ ukuotonɨ́ roa

27:10 27:10 Zakaríya 11:12,13, Yeremáya 19:1-13, 32:6-9

ní. Zí tara Piláto ịdrịne gɨ zí ledre
née mɨịdrị́ kíngaya.
15 Kadra Ayímbi Umbuokpó e
mbá, gávana ndịsị lengbe ótoómo
kémbị 'yị gɨ sɨmɨ sị́gịnị wo bɨ
tụ́'dụ́ 'yị e gelénɨ́ go mbá wo ní.
16 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní,
ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ sị́gịnị
ore 'yị méngị bɨsinyí ledre kɨ́ ịrịné
Barába. 17 Née ní sɨmɨ bɨ Piláto
ndú'yú tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ kotrụnɨ́ royé
ní kídí, "'Yị bɨ ílisé zíma ótoómo
wo zíse gɨ sɨmɨ sị́gịnị ní náambi,
Barába togụ́ mbú Yésụ bɨ ndịsịnɨ́
ndólo wo yaá Kɨ́résịto ní?" 18 Gɨ
zía Piláto owo bú kídí Yụ́da e
otonɨ́ bɨsinyí mɨmbé'deyé ro Yésụ
gbékpịne zíye ógụyé kɨe kó'dụ́ne
ní.
19 Sɨmɨ bɨ Piláto nɨ mɨndịsịné
do kɨ́tị ngére ené ní, zí me'bea
kákasa zía kídí, "Ndá óto sị́lɨ̀yị ro
o'do bɨ luyú ené ledre wá née wá,
gɨ zía bɨsinyí 'duru ogụ ándá roné
go domá gɨ ro ledre ené."
20 Tí lá zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị
'dáná éyị́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ
Yụ́da e 'dí'bi do tụ́'dụ́ 'yị ga gére
née kɨ́ ledre kídí idínɨ́ úku ledre
gɨ ro do ótoómo Barába, do úfu
Yésụ 'dá'ba.
21 Zí gávana kpá ndúndu'yú
kídí, "'Yị ga bɨ gbre ba, 'yị bɨ ílisé
zíma ótoómo wo zíse ní náambi?"
Zí 'yị e ịnyịyé mbá úkulúgu
ledre zía kídí, "Barába."
22 Zí Piláto ndúndu'yú kídí,
"Sara máídí nda méngị kɨ́ Yésụ bɨ
ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo Kɨ́résịto ní
go 'di?"
Zíye ịnyịyé mbá úkulúgu ledre
kídí, "Ídí phéphéónzo wo do
mɨngbúngbu kágá."
23 Zí Piláto ndú'yú yée kídí, "Gɨ
ro 'di? Ledre bɨ luyú wo ní 'di?"
Tí lá zí tụ́'dụ́ 'yị ga gére
gbúrógbó tátá royé nda 'dá'dá
kídí, "Ídí phéphéónzo wo do
mɨngbúngbu kágá."
24 Sɨmɨ bɨ Piláto lurú 'yị e ayínɨ́
yị́ eyé go zíngi eyé, mbị́ éyị́ bɨ zíne
méngị a ní ndaá ní, zía 'dí'bi iní
lúgu sị́lịne kɨe do komoyé ore. Zía
úku ledre kídí, "Mɨsi'di umbu o'do
née ndaá do sị́lị́ma wá. Née yị́ ené
ledre esé."
25 Zí 'yị e ịnyịyé mbá úkulúgu
ledre kídí, "Sáma a idí ndá'ba
dozé kɨ́ owụ́ 'bɨ ezé e."
26 Gɨ ore zía 'dí'biógụ Barába gɨ
sɨmɨ sị́gịnị. Zía 'dí'biógụ Yésụ ócó
wo, do ótoómo wo zíye ndéréye
kɨe phéphé wo do mɨngbúngbu
kágá.

Asikíri e foloní Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 15:16-21, Yiwáni 19:2,3)

27 Zí asikíri ga bɨ 'bɨ gávana ní
'dí'bi Yésụ ndéré kɨe sɨmɨ mongụ́
bi eyé 'bɨ asikíri e zíye yóko royé
mbá cigí a íri. 28 Zíye í'díógụ
bongó 'bɨ Yésụ gɨ roa 'dá'ba do
ésị mongụ́ ngbángbá bongó eyé
'bɨ asikíri e roa, 29 do kụ́rókụ́ kɨ́nị
káa do komụ́ ésị a ro doa. Zíye í'bí
ngbángbá do sị́lịa káa zí 'bɨ ngére
ní. Do ndịsịyé útúye do ngụ́rụ́
sịndịye fólo wo kídí, "Ba, mongụ́
ngére 'bɨ Yụ́da e." 30 Zíye ndịsịyé
údru súrú roa, do 'dí'bi ngbángbá
bɨ gɨ do sị́lịa née ndịsịyé ócó wo
kɨe ro doa. 31 Sɨmɨ bɨ folo asáníɨ
wo go ní, zíye í'díógụ mongụ́
ngbángbá bongó bɨ gáa roa ní,
zíye ésị́lúgu bongó máa 'bɨ ené ní
roa. Zíye 'dí'bi wo ndéréye kɨe
phéphé wo do mɨngbúngbu kágá.

Yésụ do mɨngbúngbu kágá
(Lúrú kpá Máriko 15:22-32, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)

32 Sɨmɨ mɨndéréye, zíye ndíkíye
kɨ́ ngíti o'do do mɨsi'di kɨ́ ịrịné
Simúna ndịsị ógụ gɨ sɨmɨ gara bɨ
kɨ́ ịrịné Kuréne ní. Zíye gága
o'do née ịmbị́ mɨngbúngbu kágá
'bɨ Yésụ. 33 Zíye ndéréógụyé do
landa bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a Gologóta
bɨ ini ledre gɨ sɨmɨ a kídí, "Cóngó

do'yị ní.” 34 Simɨ bɨ nderéogụnɨ́ do landa née íri ní, zíye í'bí le'yị́ kóṛó bɨ lefenɨ́ kágá simɨ a ní zɨ́ Yésụ idí éwé a gɨ zɨ́ okó éyị́ mɨówo. Tɨ́ lá simɨ bɨ ewéuzu ní, zía ási ené kɨ́ éwé a. 35 Simɨ bɨ phephénɨ́ wo go do mɨngbúngbu kágá ní, zíye ónzó gbégbé* ífi báyi bongó ené e kíe dongaráye. 36 Zɨ́ asikíri ga gére née ndéré ndɨsɨyé bi ndɨsɨ lúrúkása wo. 37 Zíye ékéóto ledre bɨ ufunɨ́ wo gɨ roa ní gá doa 'dága kídí, BA YÉSỤ, MONGỤ́ NGÉRE 'Bɨ YỤ́DA E. 38 Phephénɨ́ kóo kpá 'yị ugu e gbre kéne simɨ sɨndɨ́ kadra máa née. Kémbɨ́ a do sílɨ́ Yésụ 'bɨ anú, ngíti a do ngelɨ. 39 Zɨ́ 'yị ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ndéré kací mɨsi'di gɨ ore ní ndɨsɨyé úku sínyi ledre zɨ́ Yésụ, kpá kɨ́ ndɨsɨ lágá doyé, 40 kɨ́ ndɨsɨ úku ledre zía kídí, “Úku yaá née nɨ ógụ ndụ́rụ 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo zíne ụ́bụ́lúgu a simɨ sɨ́lɨ́ ota, togú áyí tɨ́ Owụ́ 'bɨ Lomo ma'díi yá, ídí mu yómo royị́, zíyị́ ndítíógụyị́ gɨ do mɨngbúngbu kágá gɨrí bi yáa.”

41 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e nda kɨ́ mɨngburoko Yụ́da e ndɨsɨyé fólo wo kpá kenée. 42 Zíye ndɨsɨyé úku ledre kídí, “Nɨ 'yị yómo 'yị e, tɨ́ lá utúasá yómo roné wá gɨ zɨ́ 'di? Nɨ kpá mongú ngére 'bɨ Isɨréle e. Idí mu ndítíógụ gɨ do mɨngbúngbu kágá gɨrí, zíze ṇgúṇgu ledrea. 43 Ndɨsɨ úku ledre kídí, ‘Mááyí Owụ́ 'bɨ Lomo.’ Née nɨ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní. Lomo idí mu yómo wo cakaba togú Lomo ili wo bú ní.” 44 Kpá kenée, gba 'yị ugu ga bɨ phephénɨ́ yée kéye ní, zíye kpá ndɨsɨyé ụ́rụ́ kese doa.

Ledre gɨ ro umbu Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 15:33-41, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)

45 Nda gɨ ore née ní, nɨ ndéréógụ kɨ́ yana kadra ní, zɨ́ mụtụlụrụ útúne simɨ gara ore mbụ́ụ́ bi oṇgó wá zaá gɨ simɨ sɨndɨ́ kadra ota kɨ́ tagá. 46 Simɨ sɨndɨ́ kadra ota (3) kɨ́ tagá née ní, zɨ́ Yésụ gbúrógbóne 'dága kídí, “Ilóyi, Ilóyi, Lɨma sabákatani?” Ledre gɨ simɨ a kídí, “Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa gɨ zɨ́ 'di?”

47 Simɨ bɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí mɨtóroyé ore uwúnɨ́ ledre ba ní, zíye úku ledre kídí, “Nɨ go ndólo Ilíya.”

48 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ gáa ore ní geré ngásáne 'dí'bi katúu. Zía ónzó a bu simɨ mɨndogó le'yị́ kóṛó do ésɨ́óto a do kágá ndéré kíe óto a tara Yésụ gɨ ro zía mbụ́lụ́ a. 49 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre kídí, “Idízé ótoómo wo ngúcuné. Zíze aka lúrú a togụ́ Ilíya nɨ ógụ yómo wo yá.”

50 Gɨ do kací bɨ Yésụ gbúrógbó andá kpá roné kɨ́ kúrúne 'dága ní, zía ótoómo 'dówụ́ne.

51 Simɨ sɨndɨ́ kadra bɨ kóo née, zɨ́ mongụ́ mbílí bongó bɨ ingí 'decɨnɨ́ simɨ 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo kíe ní, lófo ífi simɨné gberé gbre kú gɨ 'dága gɨ bi. Zɨ́ do sogo káṇgá kɨ́zɨné landa e kɨ́ ífi báyi simɨyé. 52 Zɨ́ bi ga bɨ zɨ́ 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ go 'desɨ́ ní ndókoyé. Zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo go ní úrúye gɨ simɨ umbu do ídíye trɨdrɨ. 53 Zíye ólụ́ógụyé gɨ simɨ bi. Nda gɨ do kací a bɨ Yésụ urú gɨ simɨ umbu ní, zɨ́ 'yị ga gére née ndá'balúgu royé simɨ Yerụsaléma zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e lúrú yée cụ́ kɨ́ komoyé trɨdrɨ.

54 Simɨ bɨ mongú 'yị 'bɨ asikíri e kɨ́ asikíri ené ga bɨ ndɨsɨnɨ́ óndó Yésụ simɨ bi bɨ otonɨ́ wo simɨ a lurúnɨ́ kɨ'dɨ káṇgá kɨ́ ledre ga bɨ mengɨnɨ́ royé mbá ní, zɨ́ ngɨrɨ́ útúne simɨyé kíngaya, zíye úku

* **27:35** 27:35 Ónzó gbégbé: Ba mɨsi'di bɨ kóo Yụ́da e ndɨsɨnɨ́ gélé 'yị kíe gɨ moko 'bɨ Lomo ní.
27:46 27:46 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 22:1

ledre kídí, “Ma'díi, nɨ yị ené tí Owụ́ 'bɨ Lomo.”
55 Tụ́'dụ́ kará ga bɨ ogụní kí Yésụ gɨ simɨ káṇgá bɨ Galiláya ndịsiyé sáká wo kí éyị bɨ ili ní, nɨyí kóo mɨtóroyé ndịsị lúrú kasa bi gɨ gbála. 56 Dongará kará ga gére née kóo Maríya bɨ gɨ simɨ gara bɨ kí ịrịné Magɨdála ní, Maríya bɨ mbágá Yakóbo e kí Yoséfa, nda kí mbágá Yakóbo e kí Yiwáni.

Otoní bi zí Yésụ
(Lúrú kpá Máriko 15:42-47, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)
57 Nɨ ndéréógụ kí tagá ní, zí ngíti o'do kí ịrịné Yoséfa nɨ 'yị bɨ kí tụ́'dụ́ éyị zíne ní ógụné gɨ simɨ gara bɨ ndịsịní ndólo a Aramatáyo ní. Nɨ ngúru 'yị lódụ́ kací Yésụ. 58 Zía ndéréne ndú'yú Piláto idí ṇgúṇgu a zíne 'dí'bi umbu Yésụ ndéré óto a. Zí Piláto úku ledre do í'bí umbu Yésụ zía. 59 Zí Yoséfa 'dí'bi umbu Yésụ yeme a simɨ bɨlámá bɨkenyị mbílí bongó, 60 ndéré kɨe óto a simɨ mɨkánda bi ené bɨ iciomo gɨ roné simɨ landa ní. Zía gbụ́rụ́gbụóto mongụ́ mɨsisɨlekpe tutú ngbụtụrụ́ tara bi ma'dáa do ndéréókpóne. 61 Maríya bɨ gɨ simɨ Magɨdála nda kí ezené Maríya nɨyí kóo mɨndịsiyé íri re kenée ndịsị lúrú kása bi máa née.

Asikíri e ondóní bi bɨ zí Yésụ ní
62 Kílóndó a née kóo Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro, zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní kɨ Faruṣáyo e ịnyịyé ndéréye zí Piláto. 63 Zíye úku ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, ledre bɨ 'yị ṛanga ba uku simɨ bɨ kóo nɨ aka trịdrị ní ngásáógụ go simɨzé. Uku kóo ledre kídí, ‘Née nɨ úyu, gɨ do kací sịlị ota zíne úrúne.’ 64 Idí kása asikíri e zíye ndéré ndịsiyé sị bi íri óndó bi kɨ sịlị ota (3) káa bɨ 'yị lódụ́ kacíga nɨyí ógụ úgu umbua zíye úku a zí 'yị e kídí urú go gɨ simɨ umbu. Ṛanga máa wo née nɨ nda áṇga zía sínyíne rómo gɨ do yée ga bɨ kóo 'dá'dá ní za mbá.”
65 Zí Piláto úku ledre zíye kídí, “'Dí'bisé asikíri e mu zíse ndérése óto yée ndịsị óndó bi née zaá bɨlámáne káa zí bɨ ásé ówo kací a ní.” 66 Née ní zí ya'dá ga gére née ndéréye sị bi. Zíye kúṛúru 'dụ́tụ tara bi née kurí, do 'dí'bióto asikíri e íri ndịsị óndó a.

28

Yésụ urú gɨ simɨ umbu
(Lúrú kpá Máriko 16:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)
1 Akpa kí sị ndóndó simɨ sịlị gɨ do kací Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro, zí Maríya Magɨdála kí ezené Maríya ịnyịyé ndéréye sị bi.

2 'Diya káa ní, zí mongụ́ kị'dị káṇgá méngị roné, zí maláyika 'bɨ Ngére Lomo ógụné gɨ komo ere gbụ́rụ́gbụóyó tutú bɨ otoní ngbụtụrụ́ tara mbotụ bi bɨ zí Yésụ ní 'dá'ba, do ndịsịné gá do tutú née. 3 Zí simɨ komo maláyika née ndịsị ṛíríne ganya ganya ganya káa zí mɨ'bílé'be iní ní, zí bongó bɨ roa ní ídíne bɨkenyíne kpílélé. 4 Zí asikíri ga bɨ otoní yée ndịsị 'bá'bá bi née ní ní, zí royé úyuné za mbá mɨúyu gɨ zí ngịrị, zíye ídíye káa zí éyị bɨ uyuní go mɨúyu ní.

5 Zí maláyika née úku ledre zí kará ga gére née kídí, “Ndásé esé éré ngịrị wá. Máówo bú kídí ndịsịsé gámásó'do umbu Yésụ bɨ phephéonzóní wo do mɨngbúngbu kágá ní. 6 Ndaá 'bɨ ené lolụ ona wá, urú yị ené go káa zí bɨ kóo uku zíse ní. Ógụsé mu lúrú bi kací a kɨ'dí bɨ kóo otoní wo ní. 7 Ndérésé mu 'di'diya úku a zí 'yị lódụ́ kacíga kídí, ‘Urú yị ené gɨ simɨ umbu go, ndéréókpó go zíse 'dá'dá íri simɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Ásé ndéré ndíki wo íri.’ Née ledre bɨ mááyí úku a zíse ní.”

8 Gɨ ore zí kará ga gére née gbúgbuógụyé gɨ sɨmɨ bi gɨrí abú kí ngɨrị royé yá, mɨmbé'deyé nɨ mɨ'dúcuné kí mongụ́ rokinyi. Zíye ngásáye úku ledre née zí 'yị lódụ́ kacíga. 9 'Diya káa ní zí Yésụ ndíkíye kí kará ga gére née. Zía úku ledre zíye kídí, “Mandá zíse.” Zí kará ga gére née ógụyé gbóo cigí a do útúye sị́ sịndịa óto úndrua.

10 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngɨrị wá. Ndérésé mu úku a zí 'yị lódụ́ kacíma e, zíye ndéréye sɨmɨ Galiláya, nɨyí ógụndíki máa íri.”

Asikíri ukuní ma'dii ledre gɨ ro mɨúrú Yésụ

11 Sɨmɨ bɨ kará ga gére née nɨyí do mɨsi'di mɨndéréye ní, zí asikíri ga bɨ otoní yée ndịsị́ óndó bi bɨ zí Yésụ ní ịnyịyé ndéréye sɨmɨ gara úku ledre ga bɨ mengịní royé íri ní mbá zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní. 12 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e yóko royé kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị eyé e yéme ledre bɨ yée nɨyí méngị a ní, zíye úgú komo asikíri ga gére née kɨ tụ́'dụ́ késị́, 13 zíye úku ledre zíye kídí, “ídísé úku a zí 'yị e kídí, ‘'Yị lódụ́ kacíga ogụní kɨ́ ndụlụna zíye úgu umbua sɨmɨ bɨ ásé 'dú'du ní.’ 14 Togụ́ gávana nɨ úwú ledre née yá, azé ódro zía utúasá méngị sée bɨsinyíne wá.”

15 Gɨ ore zí asikíri e 'dí'bi késị́ née, zíye méngị a tí káa zí bɨ ukuní zíye ní. Zí phanda ledre née áṇgané tí kadra née dongará Yụ́da e ore mbá.

Yésụ 'dodo roné zí 'yị lódụ́ kacíne e

(Lúrú kpá Máriko 16:14-18, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 1:6-8)

16 Nda gɨ ore zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ sokó doa kị́é'do ní ịnyịyé ndéréye sɨmɨ Galiláya do landa bɨ Yésụ uku ledre a zíye ní. 17 Sɨmɨ bɨ ogụndikiní wo íri, zíye óto úndrua, tí lá ledre née utúasá ené kací komo ngíti géyị 'yị lódụ́ kacíga wá. 18 Zí Yésụ nda go ógụné za gbóo cigíye zía úku ledre zíye kídí, “Babá i'bí úndru ledre ga bɨ komo ere kɨ́ yée ga bɨ do sogo káṇgá ona ní go mbá zíma. 19 Bɨ kenée ní, ídísé mu ndéré zí kúfú 'yị e za mbá, zíse óyóló'bó yée káa do 'yị lódụ́ kacíma e, zíse bábátịzị́ yée kɨ́ ịrị 'Bụ, kɨ́ ịrị Owụ́, nda kɨ́ 'Dówụ́ Lomo. 20 Ídísé 'dódo ledre zíye idíní óto úndru ledre ga bɨ máúku yée zíse ní mbá. Ma'díi mááyí ídí kése kací kadra mbá zaá gị sɨmɨ bɨ mááyí ndá'baógụ do sogo káṇgá ona ní.”

Bilámá ledre bi Máriko eké ní Ledre gi ro búkụ bi Máriko ní

Máriko eké Búkụ ba ne. Ndịsịní kpá ndólo wo Yiwáni Máriko. Ni aka kóo lá owúphịrangá simi bi kóo Yésụ ni simi Yerụsaléma ní, zía kóo ídíne 'yị lódú kací Yésụ. Nda gi 'dá'ba zíye ndịsịyé gámáye kí Páwulo bi 'yịmikása 'bi Yésụ ní, gi do kací a née, zía kpá ndịsịné sáká Pétero bi ni kpá 'yịmikása 'bi Yésụ ní. Simi ledre bi eké gi ro Yésụ ní, zía úkuógụ ngíti géyị ini ledre ga bi simi tara 'bi Yúda e ní, zía kpá úkuógụ ini ledre gi do bi ondú 'bi Yúda e. Ore, ni go miówoné kídí Máriko eké ledre ba 'dódoyéme ledre 'bi Yésụ kíe zí 'yị ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, bi ṇguṇguní ledre Yésụ go ní.

Máriko uku kpá ledre gi ro ledre ga bi Yésụ mengị yée ní rómo do ledre ga bi uku yée ní. Owozé go kídí Yésụ mengị kóo tụ́'dụ́ ledre ga bi kí mingburoko roko'bụyé ní go, zía 'dí'bióyó ndíyá gi ro tụ́'dụ́ 'yị e, zía lágaóyó dokéké e gi simi tụ́'dụ́ 'yị e, zía kpá ndịsịné ótoómo lúyú ledre 'bi 'yị e zíye. Miméngị ledre née 'dódo go kídí Yésụ ni kí roko'bụ ledre e zíne gi zí Lomo. Ogụ zía úyuné do bi kací 'yịma'dí e gi ro 'dí'bióyó umbu bi kóo niyí úyu a ye gi zí lúyú ledre eyé e ní 'dá'ba.

Máriko uku ledre gi ro mindịsị Yésụ do sogo káṇgá, kí ledre gi ro ledre moko ené, tonó kí ledre babatịza bi kóo Yiwáni i'bí zía ní. Lịkpị ledre ga bi mengịní royé zí Yésụ 'dá'dá phephéní aka kóo wo wá ní, zía kpá lịkpị ledre gi ro miúrú Yésụ gi simi umbu kpá kí ledre gi ro mindá'ba a bi komo ere ní.

Yiwáni babatịza uku ledre miógụ Kírésịto

(Lúrú kpá Matáyo 3:1-12, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

1 Ba dosị bilámá ledre gi ro
Kírésịto Yésụ* Owú 'bi Lomo.
2 Ni káa zí bi kóo nébị Isáya eké kídí,
“Mááyí kása 'yị kasa amá zíyị 'dá'dá,
gi ro zía yémeómo misi'di zíyị nzíyiné.”
3 “'Yị ni karanée ndịsị ótrú ledre zí 'yị e simi súwú kídí,
yémeómosé misi'di mu nzíyiné zí Ngére,
ídísé 'dózo yéme misi'di zía.”
4 Zí Yiwáni ógụ ndịsịné simi súwú ndịsị úku ledre 'bi Lomo zí 'yị e kídí, “Ídísé ṇgúṇgu ledre 'bi Lomo zíse óyóló'bó mimbé'desé do bábátịzị sée gi ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre esé e.” 5 Zí tụ́'dụ́ 'yị e gi do bi e mingúngúcua, ngíti géyị gi simi káṇgá bi Yụdáya ní kí tụ́'dụ́ ngíti géyị gi simi Yerụsaléma ndéréye zí Yiwáni. Zíye úkuógụ lúyú ledre eyé e, zía bábátịzị yée simi ngbuṛu bi Yeredéne ní. 6 Yiwáni esị kóo roné bongó bi u'yúní gi simi bị bangá bi gémele ní, zía ódó roné ká'dá bi yemení gi simi saná ní, éyị miánu ené ni kóo mbíra kí tezị. 7 Zía kóo kpá úku ledre kídí, “'Yị bi ni ógụ gi do kacíma ní, roko'bụa romo do 'bi amá go kíngaya. Máútúásá gbawá ídíma káa do 'yị líkpí ká'dá wará ené gi ro í'diógụ a gi sịndịa. 8 Máí'bí babatịza zíse lá kí iní, ni í'bí 'bi ené zíse babatịza bi kí 'Dówú Lomo ní.”

* **1:1** 1:1 Kírésịto: Ini ledre gi simia kídí, 'yị bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésụ: Ini ledre gi simi a kídí, Lomo yomo 'yị e. **1:2** 1:2 Maláki 3:1 **1:3** 1:3 Isáya 40:3

Yiwáni i'bí babatîza zí Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 3:13-17, Lúka 3:21-22)

9 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo
née ní, zí Yésụ ógụné gɨ sɨmɨ
gara bɨ Nazeréta sɨmɨ káṇgá bɨ
Galiláya ní, zí Yiwáni bábátịzị
wo sɨmɨ ngbuṛu bɨ Yeredéne ní.
10 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ nda go ólụ́ógụ
gɨ sɨmɨ iní ní, zía lúrú ere likpí
roné go, zí 'Dówụ́ Lomo ógụné
doa pá pá pá pá káa zí kị́ṛịkó'do
ní. 11 Geré zí kúrú ówụ́ne zía gɨrí
kídí, “Áyí Owụ́ 'bɨ amá 'búyị ofụ
domá go. Mááyí kí rokinyi gɨ zíyị.”

Satána uzu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 4:1-11, Lúka 4:1-13)

12 Gɨ ore geré, zí 'Dówụ́ Lomo,
'dí'bi wo ndéré kíe gbála sɨmɨ
súwú, 13 zía ndịsịné íri kí sị̀lị̀
cị gbre, zí Satána† ndịsịné úzu
wo. Bangá súwú e nɨyí kóo kpá
kíye íri. Zí ngíti géyị maláyika e
ndịsịyé sáká wo.

Yésụ tonó moko 'bɨ Lomo sɨmɨ Galiláya
(Lúrú kpá Matáyo 4:12-17, Lúka 4:14-15)

14 Gɨ do kací bɨ Eródе ónzó
Yiwáni sɨmɨ sị̀gịnị ní, zí Yésụ
ịnyịné ndéréne sɨmɨ Galiláya, zía
úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e
íri kídí, 15 “Sịndị kadra nɨ go gbóo
gɨ ro zí Lomo ídíne Ngére esé.
Ídísé mu ṇgúṇgu bɨlámá ledre 'bɨ
Lomo zíse ótoómo bɨsinyí ledre e
mbá 'dá'ba.”

16 Kadra kị́é'do, zí Yésụ ịnyịné
ndéréne do gbúṛóngó mɨkavu
Galiláya, zía lúrúndíki Simúna e
kí lúnduné Andiríya, kí ónzó
mbírá eyé sɨmɨ iní gɨ zía nɨyí yị eyé
'yị 'dí'bi kénzé e.

17 Zía úku ledre zíye, kídí,
“Ógụsé mu lódụ́ kacíma, zíma
'dódo ledre zíse, gɨ ro zíse ídíse 'yị
'dí'biógụ 'yị e, ndaá lolụ 'yị 'dí'bi
kénzé wá.” 18 Geré zíye ótoómo
mbírá gɨ do sị́lịye zíye lódụ́ Yésụ.

19 Zía ndéréókpóne gɨ ore lá
cúku'dée, zía lúrúndíki wotị
Zebedíya, Yakóbo e kí lúnduné
Yiwáni sɨmɨ kuṛúngba, ndịsịní
tóko komo mbírá eyé. 20 Sɨmɨ
bɨ Yésụ lurúndiki yée ní, zía
ndólo yée. Zíye ótoómo 'bụyé
Zebedíya e, kí 'yị 'bɨ moko eyé e
sɨmɨ kuṛúngba ore, zíye útúye do
kací Yésụ, yóó zíye ndéréókpóye.

Yésụ ogóoyó bɨcayi lomo e
(Lúrú kpá Lúka 4:31-37)

21 Zíye ndéréógụyé sɨmɨ ngíti
gara sɨmɨ Galiláya bɨ kí ịrịné
Kapáranawúma ní. Nda sɨmɨ
ngíti Sị́lị 'bɨ 'Dówụ́ro,‡ zíye ólụ́ye
'Dịcị Kótrụro, zí Yésụ ndịsịné
'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e.
22 Zí tara 'yị ga bɨ uwúní 'dódo
ledre ené ní ị́dríne mbá mɨ́ịdrí, gɨ
zía mɨ'dódo ledre ené nɨ kóo kí
roko'bụné, ndaá 'bɨ ené kóo káa
zí 'bɨ 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Mụ́sa wá.

23 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo
née ní, ngíti o'do nɨ kóo kpá
bo sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro ore nɨ kí
dokéké sɨmɨné. Zía tónóne íni ini,
zía ịnyịné úku ledre zí Yésụ kídí,
24 “Yị́ị, 'yị 'bɨ Nazeréta ba, éyị bɨ
íli gɨ zíze ní 'di? Ógụ kíra go gɨ ro
úfuónzó zée? Máówo yị́ị bú. Áyí
Yésụ, Mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo.”

25 Zí Yésụ úku ledre zí dokéké
née cụ́ kí sɨmɨné kídí, “Ídí ndécị
tí, ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ o'do née
mu” 26 Zí dokéké kángba o'do
née bɨsinyíne, zía óto wo ndịsị

† **1:13** 1:13 Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zía sínyi do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zí kéyị née ní, zí Lomo ógóóyó gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Mɨ'dódo 12:9. ‡ **1:21** 1:21 Sị́lị 'bɨ 'Dówụ́ro: Nɨ mongụ́ sị́lị 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zí Lomo, mengịní moko sɨmɨ a wá. Zíye ndịsịyé sómụ́ndíki ledre kídí Lomo otoogụ ere kí do sogo káṇgá kpá kí ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e gɨ sị sị́lị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.

lángbané zi zi zi. Zí dokéké gbúrógbóne 'dága simi o'do née íri, ábuwá née go miólúógu a.
27 Zí ledre née lútúne komo 'yi e za mbá, zíye tónóye úku ledre dongaráye kídí, “Bi káa 'bié ledre 'di? 'Bié mikánda ledre? O'do ba i'bí lorú zí dokéké e zíye tí úwú kúrúa.” 28 Zí phanda ledre bi Yésu mengi née ángané simi Galiláya za mbá.

Yésu yomo tú'dú 'yi e
(Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Lúka 4:38-41)

29 Simi bi olúogúní gi simi 'Dící Kótrúro ní, zíye ndéréye kí Yakóbo e kí Yiwáni 'be 'bi Simúna e kí Andiríya. 30 Niyí ndéréógu íri ní, towú Simúna kára 'yi ni mi'dú'duné bi, gi zía roa irí mirí. Zíye inyiyé úku ledrea zí Yésu. 31 Zí Yésu ndéré 'dí'bi sílía, lálasíkpi wo 'dága. Geré zí simi saná kára née zázáne, zía méngi éyí miánu zí Yésu kí 'yi ené e.

32 Nda go kí tagá§, zí tú'dú 'yi e ndísi ógúyé kí 'yi ndíyá eyé e kpá kí yée ga bi kí dokéké e simiyé ní zí Yésu. 33 Zí 'yi ga bi 'bi gara née yóko royé tú'dú tara mbotu 'dící bi Yésu ni simi a ní, 34 zía 'dí'bióyó ríkí ndíyá eyé e gi royé mbá. Yée ga bi kí dokéké e simiyé ní, zía lágaóyó yée gi simiyé mbá, zía úcúómo dokéké ga gére née ndaní ódro wá, gi zía owoní Yésu bú.

Yésu 'dódo ledre 'bi Lomo simi Galiláya
(Lúrú kpá Lúka 4:42-44)

35 Zí Yésu áfáne akpa ngúcuné kí sí ndóndó simi bi bi ni aka mbumbumbu ní, ndéréne gi cigí 'be re gbála íni ini zí Lomo. 36 Zí Simúna e kí lafúne e ndéréye gámásó'do wo. 37 Simi bi nderé ndikiní wo ní, zíye úku ledre zía kídí, “Tú'dú 'yi e niyí ndísi gámásó'do yíi.”

38 Zía úku ledre zíye kídí, “Nderézé aka simi ngíti géyi owú gara ga bi kpí ní, máíli kpá úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yi ga bi íri ní. Gi zía, née moko bi máógu gi roa ní.” 39 Zíye gámáye simi tú'dú ngíti géyi owú gara ga bi simi Galiláya ore ní, kí úku ledre 'bi Lomo simi 'Dící Kótrúro e, kpá kí lágaóyó dokéké e gi simi 'yi e 'dá'ba.

Yésu yomo ngíti 'yi kí bisinyí umbunonó
(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Lúka 5:12-16)

40 Zí ngíti 'yi kí bisinyí umbunonó roné ógúné ngúngú roné zí Yésu, kídí, “Áko, togú utúasá go kací komoyí, ídí yómo máa.”

41 Zí lerí méngi Yésu, zía óto sílíne ro o'do née, zía úku ledre kídí, “Máíli go kenée, royí eme mu.” 42 Geré, zí bisinyí umbunonó née úkúne gi roa, zí roa ndá'baógúné bilámáne.

43 Zí Yésu kásalúgu wo kí lórú o'búó'bú kídí, 44 “Ndá úku 'dódo ledre née zí 'yi e wá. Ídí ndéré zí 'yi 'dáná éyí, zíyí óngoónzó bangá i'bí mbófo éyí kíe zí Lomo káa zí bi Músa eké ní, niyí geré ówo a kídí umbunonó* bi royí ní úkú go.”†

45 O'do née tonó nda yí ené geré úku ledre née zí 'yi e. Gi zí kéyí née, Yésu utúasá lolu ndéré

§ **1:32** 1:32 Lorú 'bi Músa: Lorú 'bi Músa uku kídí 'yi e ndaní méngi moko simi Síli 'bi 'Dówúro wá. Née sí ledre bi kóo 'yi e ndisíní gi zí kadra útúne kí, née ní Síli 'bi 'Dówúro úkú go zíye ógúyé kí 'yi ndíyá eyé e zí Yésu yómo yée ní. * **1:44** 1:44 Umbunonó: Lorú bi Músa eké ní uku kídí 'yi bi kí umbunonó roné ní ndaá drá wá ili kpá zía ndísiné dongará Yúda e wá. Togú ndíyá née úkú gi roa go yá, 'yi née idí ndéré 'dódo roné zí 'yi 'dáná éyí. Née ní 'yi 'dáná éyí ni úku a ne kídí ni go drá. Ólo Lévi 14:1-32. † **1:44** 1:44 Lorú ga bi gi ro ro'yi ídíne drá ní ni simi Lévi 14:2-31.

sɨmɨ ngíti géyị gara e wá. Ndịsịní nda kóo lá do bi bɨ ngárá 'yị e ndaní doa tụ́'dụ́ wá ní. Abú kenée ndotó, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí kpá fú ndịsị ógụ zía kacɨ́ gara e mɨngúngúcua.

2

Yésụ yeme sịndị̂ mɨgịgị̂rị̂
(Lúrú kpá Matáyo 9:1-8, Lúka 5:17-26)

1 Gɨ do kacɨ́ owụ́ sị̂lị̂ ca, zɨ́ Yésụ ndá'balúgu roné sɨmɨ gara bɨ Kapáranawúma, zɨ́ 'yị e úwú ledrea kídí nda'baogụ go 'be. 2 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ógụyé, 'dúcu 'dịcị́ bɨ nɨ sɨmɨ a ní ndá, kémbị́ bifúó ndaá lolụ wá. Zía ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíye. 3 Zɨ́ ngíti géyị ya'dá e eso (4) ịmbị́ógụ ngíti mɨgịgị́rị́ kɨ́ gbagbara zía. 4 Gɨ zía bɨ bi ndéréógụyé zɨ́ Yésụ íri ndaá gɨ zɨ́ 'yị wá ní, zíye ékɨye íciphụ́trụ do 'dịcị́ fúó, zíye ịmbị́ésị o'do née zɨ́ Yésụ 'dịcị́ íri, kɨ́ ká'dá nyé kɨ́ gbagbara née.

5 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú kídí ya'dá ga gére née ṇguṇguní ledre ené go ní, zía úku ledre zɨ́ mɨgịgị́rị́ née kídí, “Owụ́ 'bɨ amáa, máótoómo lúyú ledre eyị go.”

6 Ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e nɨyí kóo mɨndịsịyé kenée ndịsị sómụ́ ledre kídí, 7 “O'do née uku née kenée ledre 'di? Uku sinyi ledre go. Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e.”

8 Geré zɨ́ Yésụ ówo sómụ́ ledre eyé, zía úku ledre zíye kídí, “Ndịsịsé sómụ́ ledre kenée gɨ zɨ́ 'di? 9 Ledre be 'di nɨ 'diya zíma gáa úku a zɨ́ o'do née, ‘Máótoómo lúyú ledre eyị go, togụ́ ịnyịógụ mu, 'dí'bi sáka eyị zíyị ndá'bayị 'be’? 10 Máíli ídísé ówo a kídí, máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, mááyí kɨ́ roko'bụ gɨ ro ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e kɨ́e do sogo káṇgá ba.” Zía óyó komoné úku ledre zɨ́ mɨgịgị́rị́ née kídí, 11 “Ịnyịógụ mu, 'dí'bi sáka eyị mu zíyị ndá'bayị 'be.”

12 Zɨ́ o'do née ịnyịógụné tɨ́ do komoyé née, 'dí'bi sáka ené, yóó do ndá'bané 'be. Zɨ́ tara 'yị ga bɨ kóo ore ní ị̀drị̀ye mbá mɨ̀ị̀drị̀, zíye ndịsịyé úku ledre kídí, “Mbófo éyị zɨ́ Lomo. Tɨ́ bɨ ndịsịzé ona ní, lurúzé aka ledre káa zɨ́ wo ba kú wá.”

Yésụ ndolo Lévị lódụ́ née
(Lúrú kpá Matáyo 9:9-13, Lúka 5:27-32)

13 Zɨ́ Yésụ kpá ndá'ba ándá roné do gbúṛóngó mɨkavu Galiláya, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ógụyé zía, zía ndịsịné 'dódo ledre zíye. 14 Zía ndéréókpóne gɨ ore, zía lúrúndíki 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ* gɨ zɨ́ 'yị e kɨ́ ịrịné Lévị Matáyo, owụ́ 'bɨ Alafáyo, mɨndịsịné sɨmɨ mákɨtabu. Yésụ ya zía ní, “Ógụ mu, lódụ́ kacíma.” Geré zɨ́ Matáyo ịnyịógụné zíye ndéréye kɨ́ Yésụ.

15 Kɨ́ tagá a née zɨ́ Lévị yéme éyị mɨánu zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e. Zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ kpá ógụyé íri kɨ́ ngíti géyị 'yị lúyú ledre e gɨ zía nɨyí nda kóo go mbá 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ. 16 Sɨmɨ bɨ 'yị 'dódo lorụ e ga bɨ Farụsáyo e† lurúndiki Yésụ kɨ́ ánu éyị mɨánu kɨ́ 'yị ga gére née ní, zíye ịnyịyé ndú'yú 'yị lódụ́ kacíga kídí, “Mongụ́ 'yị née ndịsịní ánu éyị kɨ́ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ kpá kɨ́ lúyú ledre ga gére née gɨ ro 'di?”

17 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre zíye kídí, “'Yị ga bɨ ndaní 'yị ndíyá e wá ní, nderéní eyé lengbe zɨ́ dokotóro e wá, dụ́ụ́ 'yị ndíyá e. Máógụ amá

* **2:14** 2:14 “Ụsórụ” nɨ késị bɨ akúma ndịsị 'dó'dụ́ a gɨ zɨ́ 'yị e gɨ ro méngị moko eyé 'bɨ akúma kíe ní. † **2:16** 2:16 Farụsáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇguní kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e ndịsịní kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.

gɨ ro bɨlámá 'yị e wá, yį́ ené gɨ ro 'yị lúyú ledre e.”

'Yị e ndu'yúní Yésụ gɨ ro órụ́ tara'yị

(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Lúka 5:33-39)

18 'Yị ga bɨ ndịsịní lódụ́ kací Yiwáni ní, kɨ́ Farụsáyo e ndịsịní lengbe órụ́ éyį́. Zɨ́ ngíti géyị 'yị e ndú'yú Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, 'yị lódụ́ kací Yiwáni e kɨ́ Farụsáyo e nɨyí go órụ́ éyį́, sara 'yị eyį́ e orụ́ní 'bɨ eyé éyį́ wá gɨ zɨ́ 'di?”

19 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “'Yị ga bɨ ogụní 'dịyịóto mɨkánda kára ní, nɨyí ndịsị 'bú lárá a káa be 'di bɨ mɨkánda adrúgu nɨ kíye ore ní? Utúasání ndịsị 'bú wá. 20 Sịndị́ kadra nɨ ógụ, do 'dí'bióyó mɨkánda adrúgu née gɨ zíye, née go sịndị́ kadra bɨ zíye órụ́ éyį́ ní.

21 “Utúasá zɨ́ 'yị ịcị́'dụ́tụ uṇgú bɨ ro kuṛú bongó ní, kɨ́ tara mɨkánda bongó wá. Mɨkánda bongó née, nɨ lálalófo kuṛú a née fúó, zɨ́ uṇgú née nda áyané rómo wo bɨ 'dá'dá ní. 22 Utúasá kpá do lótó mɨkánda le'yį́ kóṛó sɨmɨ kuṛú ndoko wá, gɨ zía mɨkánda le'yį́ née nɨ ụ́'bụ kɨ́ cóngó roné, zía lóko kuṛú ndoko née gburá, zɨ́ le'yį́ kɨ́ ndoko née sɨ́nyį́ye gbrengárá. Bɨlámá a, idíní lótó mɨkánda le'yį́ sɨmɨ mɨkánda ndoko ené kpị́.”

Yésụ nɨ kɨ́ roko'bụ do Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro

(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Lúka 6:1-5)

23 Kadra kɨ́é'do sɨmɨ ngíti Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Yésụ ịnyịyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e ndéréye kpụrụ́ gɨ sɨmɨ ngíti yáká kére, zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ga gére née tónóye lófo ngorụ kére, kɨ́ ánu a. 24 Zɨ́ Farụsáyo e úku ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, éyį́ bɨ 'yị eyį́ e ndịsịní méngị moko sɨmɨ Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro bɨ ngárá ndaá sị̀lị̀ 'bɨ moko wá ní gɨ zía ní 'di?”

25 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ólosé esé ledre bɨ kóo Dawídi mengị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo 'bú mengị yée kɨ́ 'yị ené mɨméngị ní wá? 26 Kóo sɨmɨ sịndị́ 'bɨ Abiyatára mongụ́ 'yị 'dáná éyį́‡ ní, 'bú mengị kóo Dawídi kɨ́ 'yị ené e go kíngaya, zía ólụ́ne 'Dịcị́ 'bɨ Lomo. Zía 'dí'bi ambata bɨ kóo 'yị 'dáná éyį́ e nɨyí ánu a lá dụ́ụ́ ye ní, zía ánu a, zía í'bí ngíti géyị zɨ́ 'yị ené e ánu a.”

27 Zɨ́ Yésụ úku ledre zíye kídí, “Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro nɨ gɨ ro 'yịma'dí e, ndaá 'bɨ ené 'yịma'dí e gɨ ro Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro wá. 28 Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ Ngére do Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro.”

3

1 Sɨmɨ ngíti Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Yésụ ólụ́ne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro, ngíti o'do nɨ kóo ore, kɨ́ um-busị̀lị́ne. 2 Zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ndịsịyé lúrú bi togụ́ Yésụ yéme sị̀lị̀ o'do née go sɨmɨ Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro yá, zíye í'bí ngbángá a zɨ́ mɨngburoko 'yị e. 3 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ o'do née kídí, “Ịnyịógụ mu tóro 'dága do komo 'yị ga ba.”

4 Zɨ́ Yésụ ndú'yú Farụsáyo ga gére ní, “Ledre be 'di nɨ mɨútúásá do méngị a sɨmɨ Sị̀lị̀ 'bɨ 'Dówụ́ro. Méngị bɨlámá ledre káa zɨ́ sáká 'yị? Togụ́ méngị bɨsinyí ledre káa zɨ́ úfu 'yị?” Ukuluguní ledre mbá wá.

5 Zía lúrú yée, zɨ́ bi sínyíne roa, zía ídíne kpá kɨ́ mongụ́ sómụ́ ledre, gɨ zía bɨ doyé orụ mɨórụ ní. Zía úku ledre zɨ́ o'do née kídí, “'Dózo sị̀lị́yị́ née mu mbị́.”

‡ **2:26** 2:26 Mongụ́ 'yị 'dáná éyį́: Mongụ́ 'yị 'dáná éyį́ romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyį́ e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólụ́ duṵ́ ne sɨmɨ 'dịcị́ bɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyį́ zɨ́ Lomo kɨ́'di kérị́ sɨmɨ sɨmɨbi kɨ́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ ọngoonzóní gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kíe 'dịcị́ íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.

Zía 'dózo a, zí síḷíḷa ndá'baógụné bɨlámáne. 6 Zí Farụsáyo ga gére
née íṇyịyé, ndéréye kótrụ royé kí
mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Eróde e
ní yéme mɨsómụ́ ledre gɨ ro úfu
Yésụ.

Tụ́'dụ́ 'yị e lodụ́ní kací Yésụ

7 Zí Yésụ íṇyịyé kí 'yị lódụ́
kacíne e ndéréye do gbúróngó
mɨkavu Galiláya. Zí tụ́'dụ́ 'yị e gɨ
sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní lódụ́ wo
íri. 8 Sɨmɨ bɨ 'yị e uwúní ledre
ga bɨ ndịsị́ méngị yée ní, zí ngíti
géyị íṇyịyé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma kí
káṇgá ga bɨ Yụdáya kí Ịdụmáya,
nda kí ngíti géyị íṛịgbére ga bɨ
sága Yeredéne kí gara bɨ Táyire,
kí Sidóna ní ógụyé zía. 9 Gɨ zía
bɨ, 'yị máa ga gére née ofụní
nda go ní, zía úku ledre zí 'yị
lódụ́ kacíne e yémeómo ngíti owụ́
kuṛúngba nzíyiné zíne ndịsịné
sɨmɨ a gɨ zí bi kí ídíne royé ndá
ke. 10 Zía sḭ́kpị tụ́'dụ́ 'yị e gɨ
do ndíyá eyé e. Zí ngíti géyị 'yị
ndíyá e ndịsị́ kí íṭrḭ́ royé gɨ ro
óguyé gbóo ro Yésụ, gɨ ro óto
síḷíye roa. 11 Sɨmɨ bɨ bɨcayi lomo e
lurúndikiní wo ní, zíye ndịsị́
útúye bi kó'dụ́ Yésụ gbúrógbóye
'dága kídí, “Áyí Owụ́ 'bɨ Lomo.”
12 Zí Yésụ lórụ yée kídí, ndaní úku
'dódo ledrené zí 'yị e wá.

Yésụ geléogụ 'yịmɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Matáyo 10:1-4, Lúka 6:12-16)

13 Zí Yésụ ékḭne do landa, zía
ndólo 'yị ga bɨ ili yée ní, 14 zía
géléógụ ya'dá e sokó doa gbre
(12), káa do 'yịmɨkása ené e* gɨ
ro zíne kása yée kací bi e kí úku
ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e, 15 kpá gɨ ro
zíye ídíye kí roko'bụ do dokéké e
gɨ ro ndịsị́ lágaóyó yée kíe. 16 Ba
ịrị 'yị ga bɨ gelé yée sokó doa
gbre ní. Simúna, wo bɨ Yésụ í'bí
ngíti ịrị zía, “Pétero” ní, 17 nda
Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni, owụ́
'bɨ Zebedịya e. Née yée ga bɨ kóo
Yésụ ífị́ ịrịyé kídí, “Owụ́ Rará e”
ní, 18 Nda Andiríya, Phḭlịpo, Batil-
imáyo, Matáyo, Tóma, Yakóbo
wotị́ Alafáyo, Tadéyo, Simúna
Zíloto†, 19 nda kí Yụ́da Keriyóta,
bɨ í'bí ngbángá Yésụ ní.

'Yị 'dódo lorụ e ya Yésụ nɨ kí Belezabụ́bụ sɨmɨné

(Lúrú kpá Matáyo 12:22-32, Lúka 11:14-23, 12:10)

20 Zí Yésụ ndá'bayé 'be, zí tụ́'dụ́
'yị e kpá yóko royé, bi ánu éyị
ndaá lolụ zía kí 'yị lódụ́ kacíne e
wá. 21 Sɨmɨ bɨ 'yị ené e uwúní
ledre a ní, zíye íṇyịyé ndéréye gɨ
ro 'dí'bilúgu wo, gɨ zía, ukuní go
ya, “Sɨmɨ doa sinyí go mɨsínyí.”

Roko'bụ Yésụ romo do 'bɨ Satána

22 Ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ ga
bɨ ogụní gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní,
ukuní 'bɨ eyé kídí, “Yésụ nɨ kí
Belezabụ́bụ sɨmɨné. I'bí cóngó
ro zía ne, zía ndịsịné lágaóyó
dokéké e kíe.”

23 Zí Yésụ ndólo yée, úku
ledre zíye sɨmɨ muruwayi kídí,
“Satána nɨ kpá ndịsị́ lágaóyó
Satána 'dá'ba? 24 Togụ́ 'yị 'bɨ
ngére ndịsịní méngị okó dengbịye
yá, káṇgá 'bɨ ngére née toroyeme
roné wá. 25 Kpá kenée togụ́
sụmụ e ifiní royé, ndịsị́ méngị okó
akpa dengbịye yá, 'be 'bɨ eyé née
toroyeme roné wá. 26 Togụ́ Satána
ndịsị́ nda go méngị okó akpa kí
'yị ené e ní, nɨyí nda ndịsị́ méngị
moko ené káa be 'di? Roko'bụ a
nɨ úkụ́. 27 'Yị utúasá ólụ́ 'dịcị́ 'bɨ
mongụ́ ngére, ngáka éyị ené e wá,

* **3:14** 3:14 'Yịmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zíye, zía ndịsị́ kása yée ndéré kí méngị moko ené e káa zí úku bɨlámá ledre ené zí 'yị e, kí sḭ́kpị 'yị ndíyá e kpá kí ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní. † **3:18** 3:18 Zíloto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kídí, Wo bɨ 'bú káṇgá ené ofụ doa go ní.

'búó togụ́ odóụtụ ngére née kí, nɨ nda fú ngáka éyị enée gɨ 'dịcị́ ndéré kíe.
28 “Máúku zíse ma'díi, Lomo nɨ ótoómo mɨlúyú ledre 'bɨ 'yị e, kí ledre ga bɨ ndịsịní úku sínyi yée ní mbá. 29 Togụ́ 'yị uku sinyi ledre gɨ do bɨ 'Dówụ́ Lomo yá, Lomo otoomo ledre zía kú wá, gɨ zía mengị née go bɨsinyí ledre bɨ ngárá utúasá ụ́kụ́ kú wá ní.” 30 Yésụ uku ledre née kenée, gɨ zía bɨ 'yị 'dódo lorụ ga gére née ukuní ledre kídí, “Nɨ kí bɨcayi lomo sɨmɨné ní.”

Ledre gɨ ro mbágá Yésụ kí lúnduga
(Lúrú kpá Matáyo 12:46-50, Lúka 8:19-21)

31 Zí mbágá Yésụ kí lúnduga ndéréógụyé do bi bɨ nɨ doa ní, zíye tóroyé cịkị sága, kákasa 'dịcị́ íri ndóloógụ wo zíye. 32 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ gbaá cigí Yésụ ní úku ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, mbágáyị kí lúnduyị e nɨyí ndólo yị́ị sága 'dáa.”

33 Zí Yésụ ndú'yú yée kídí, “Mbágáma e kí lúndumá e 'be náambị e?”

34 Zía lúrú 'yị ga bɨ nɨyí mɨndịsɨyé cigíne gbaá ba, zía úku ledre kídí, “Ga bɨ nɨyí ndịsị ba, mbágáma e kí lúndumá e. 35 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, nɨyí ye lúndumá e lémịmá e kí mbágáma e.”

4

Muruwayi gɨ ro kúfú
(Lúrú kpá Matáyo 13:1-9, Lúka 8:4-8)

1 Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra zí Yésụ kpá ndéréne ndịsị 'dódo ledre zí 'yị e do gbúróngó mɨkavu Galiláya. Zí tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé cigí a gbaá. Zía ékị́ ndịsịné sɨmɨ kurúngba ndịsị 'dódokása ledre zíye.

2 'Dódo tụ́'dụ́ ledre e zíye sɨmɨ muruwayi kídí, 3 “Úwúsé aka ledre ba, ngíti o'do nderé kóo óyụ kúfú ené. 4 Sɨmɨ bɨ ndịsị óyụ kúfú ní, zí ngíti géyị útúye do mɨsi'di, zí solụ́ e ógụyé lágá yée. 5 Ngíti géyị utúní 'bɨ eyé do gbụ́gbụ́rụ́ kí'dí bɨ káṇgá ndaá 'be'be'de ore wá ní. Zíye ụ́tụyé 'diya gɨ zía cíyíye olụ́ ené sɨmɨ káṇgá mbị́ wá. 6 Sɨmɨ bɨ bɨrará kadra suwu kíngaya ní, zíye á'dáye gɨ zía cíyíye ndaá sɨmɨ káṇgá mbị́ wá, zíye gágáye rúfú. 7 Ngíti géyị kúfú utú 'bɨ ené do bɨ kí kị́nị e doné ní. Sɨmɨ bɨ ụtụ ní, ngboró yeme roné wá gɨ zía kị́nị olụ́ịndị́ yị ené nda 'dụ́tụ bi ngbóró gɨ zía mbá. 8 Ngíti a utú 'bɨ ené sɨmɨ ngomụ káṇgá, zía ánáne bɨlámáne kíngaya. Gɨ sɨmɨ ngíti bi mị́ngị́ yáká owo kongụ kị́é'do doa sokó, gɨ sɨmɨ ngíti a 'bɨ ené kongụ ota. Zía ówo gɨ sɨmɨ ngíti a kongụ ịnyị.”

9 Zí Yésụ úku ledre kídí, “'Yị bɨ mbílía uwú ledre bú ní, idí úwú ledre née.”

10 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ nda go ngúcuné ní, zí 'yịmɨkása ené e kí ngíti géyị 'yị lódụ́ kacíga ndú'yú wo kídí, “Mongụ́ 'yị, ledre 'bɨé gɨ sɨmɨ muruwayi gána ní káa be 'di?”

11 Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí ba go 'dódo a zíse. Togụ́ zí ngíti géyị 'yị e yá, mááyí 'dódo a zíye sɨmɨ muruwayi, 12 gɨ ro

“ ‘nɨyí lúrú éyị́ ga bɨ mándịsị
méngị yée ní, utúasá esé
ówoyéme a wá,
zíye ndịsịyé úwú ledre ga
bɨ mááyí ndịsị úku yée ní
utúasá ené ólụ́ sɨmɨ dosé wá
Idí oyólo'bóní mɨsómụ́ ledre eyé
ba bo, káa bɨ Lomo otoomo
mɨlúyú ledre eyé go.’ ”

13 Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Ówosé esé ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi née fú lá wá? Ásé nda

4:12 4:12 Isáya 6:9, 10

ówoyéme ngíti géyị muruwayi ga bɨ mááyí úku yée ní káa be 'di? 14 Kúrú Lomo nɨ káa zí kúfú bɨ ndịsịnɨ́ óyụ a yáká ní. 15 Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'bɨ eyé káa zí kúfú bɨ utú do mɨsi'di ní. Nɨyí úwú kúrú Lomo 'diya, lu'bú kpá wá, geré zí Satána ógụné 'dí'bióyó a gɨ sɨmɨyé. 16 Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'bɨ eyé káa zí landa ní. Nɨyí úwú kúrú Lomo zíye ídíye 'diya kí rokinyi. 17 Nda gɨ zía bɨ cíyí ledre ma'dáa ndaá sɨmɨyé wá ní, geré zíye ótoómo a gɨ zí 'do'dó bɨ ndiki yée go ní. 18 Ngíti géyị nɨyí 'bɨ eyé káa zí kúfú bɨ utú dongará kịnị ní, 19 nda gɨ zí sómụ́ ledre éyị́ ga bɨ 'bɨ sága, zíye ndịsịyé óto 'búye kíngaya ní, zí 'bú ledre 'bɨ Lomo nda ụ́kụ́ne gɨ doyé, utúasánɨ́ eyé lolụ ánáa bɨlámá mɨánáye wá. 20 Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'bɨ eyé káa zí ngomụ káṇgá ní. Sɨmɨ bɨ úwú kúrú Lomo ní, zíye ṇgúṇgu a, zí sómụ́ ledre eyé óyóló'bó roné bɨlámáne, zíye 'dí'bi a, zíye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ Lomo ili ní, zí mɨméngị ledre eyé ídíne bɨlámáne káa zí kúfú bɨ anáogụ kongụ kị́é'do doa sokó (30), kongụ ota (60) nda kí yée ga bɨ anáogụnɨ́ kongụ ịnyị (100) ní.”

Muruwayi gɨ ro bimɨóṇgó (Lúrú kpá Lúka 8:16-18)

21 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre zíye kídí, “'Yị ụndụoto pho'dụ bú 'dịcị kacíne, zía ló'bụ'dụ́tụ a sị́ pheṛé, togú sị́ ṛangba? Nɨ óto pho'dụ née do nyárá bi. 22 Gɨ ro zí éyị́ ga bɨ sɨmɨ mɨtụlụrụ ní, ídíye mbá do nyárá bi. Gba ledre ga bɨ nɨyí mɨótoécɨyé ní do ówo yée mbá. 23 'Yị bɨ mbílía úwú ledre bú ní, idí úwú ledre née.”

24 Zía kpá úku ledre kídí, “Ídísé óto ledre ga bɨ úwúsé yée née sɨmɨ dosé. Mɨsi'di bɨ ndịsịsé méngị 'yị e kíe ní, nɨ ídí kpá ne mɨsi'di bɨ do méngịsé e kíe nda za kíngaya ní. 25 'Yị bɨ nɨ kɨ́ éyị́ e zíne ní, nɨyí í'bí yata a zía nda za kíngaya. 'Yị máa wo bɨ ngárá éyị́ eyenɨ́ zía wá ní, abú wo bɨ zía cúku'dée née nɨyí 'dí'bióyó a gɨ zía kpụ́rụ́ 'dá'ba.”

Ngíti muruwayi gɨ ro kúfú

26 Zí Yésụ úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo káa zí 'yị bɨ oyụ kúfú yáká ní. 27 Kí kadra kí ndụlụ mbá togú nɨ 'dú'du togú nɨ mbú dilá yá, kúfú ga bɨ oyụ yée ní nɨyí ụ́tụ zíye ngbóróye abú owo wá. 28 Káṇgá ndịsị í'bí éyị́ mɨánu zíye lá dụ́ụ́ ne, zíye ngbóróye kíe, aka kókó sịndịye, nda gɨrí zíye ngbóróye, zíye gbọ́ṛụ́ye, nda geré go mɨánáye. 29 Nda sɨmɨ bɨ kére nɨ go nzíyiné gɨ ro óṇgó a ní, zía nda tónóne óṇgo a.”

Muruwayi gɨ ro kúfú musɨtáda (Lúrú kpá Matáyo 13:31,32, Lúka 13:18,19)

30 Zí Yésụ kpá úku ngíti muruwayi zíye kídí, “Mááyí ótoásá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo 'dáa ní kí 'di? Muruwayi bɨ nɨ útúásá kíe ní wo be 'di? 31 Nɨ káa zí kúfú musɨtáda ní. Gɨ zía nɨ kúfú bɨ nɨ nzéré kíngaya ní. 32 Abú kúfú kágá née nɨ nzéré kenée ndotó, togú 'dɨyị́nɨ́ go yáká ụtụ go yá, zía ngbóró rómoné do ngíti géyị éyị́ ga bɨ yáká ore ní mbá. Nɨ rásá tụ́'dụ́, zí solụ́ e ndịsị ụ́bụ́ 'be 'bɨ eyé komoa.”

33 Yésụ ndịsị kóo 'dódo ledre zí 'yị e sɨmɨ muruwayi. Mengị kenée gɨ do bɨ zíye ówo'dí'bi ini ledre gɨ sɨmɨyé. 34 Kací kadra e mbá, togú Yésụ nɨ go ndịsị 'dódo ledre yá, zía ndịsịné 'dódo ngíti géyị ledre e sɨmɨ muruwayi. Sɨmɨ bɨ lurú go tɨ́ lá céré yée kí 'yị lódụ́ kacíne e ní, zía ịnyịné úkuógụ ledre gɨ sɨmɨ muruwayi ga gére née mbá zíye.

Yésụ ụcụomo mongụ́ síli kɨ́ ílí
(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Lúka 8:22-25)

35 Nda kɨ́ tagá a née ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí,
“'Dogụzé aka bi mu sága gɨ 'dí keṛị́.” 36 Zíye ịnyịyé ótoómo tụ́'dụ́
'yị ga bɨ yokoní royé née ore, zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ékịlódụ́ kací a sɨmɨ
owụ́ kuṛúngba bɨ gáa ndịsị sɨmɨ a
ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị e ékị 'bɨ eyé
sɨmɨ ngíti géyị kuṛúngba e yóó,
zíye ndéréókpóye. 37 Zɨ́ mongụ́
síli ógụné kpịkpịkpịkpị, zía
ndịsịné íliógụ iní sɨmɨ kuṛúngba
bɨ Yésụ nɨ sɨmɨ a ní, gbuwa gbuwa
gbuwa, ngítí kuṛúngba nda kɨ́
'dúcu go cúku'dée.

38 Yésụ, nɨ mɨ'dú'duné, kɨ́ doné
gá do éyị́ 'dága. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga
ga ba ịnyịyé úru wo, kɨ́dí, “Áko,
'Yị 'dódo ledre, sómụ́ eyị́ ledre
umbu bɨ azé go úyu a, ba wá?”

39 Zía ịnyịógụné, úku ledre zɨ́
síli kpá kɨ́ kụ́ṛụ́mụ iní kɨ́dí, “Ídí
tóro tí.” Zɨ́ síli tóroné tí, zɨ́ mongụ́
gboṛụ bi bɨ gáa ba ídíne sií.

40 Zɨ́ Yésụ óyó komoné úku ledre
zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne ga gére née
kɨ́dí, “Áyi, érésé ngịrị gɨ zɨ́ 'di?
Ṇgúṇgusé aka esé ledremá fú lá
wá?”

41 Zɨ́ ngịrị ledre bɨ Yésụ mengị
née ólụ́ne royé gbála, zíye tónóye
úku ledre dengbịye kɨ́dí, “Bɨ káa
lárá 'yị 'di, bɨ síli kɨ́ kụ́ṛụ́mụ iní
uwúnɨ́ ledre ené gba ye ní?”

5

Yésụ lagaoyó dokéké gɨ sɨmɨ ngíti o'do
(Lúrú kpá Matáyo 8:28-34, Lúka 8:26-39)

1 Zɨ́ Yésụ kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e
go 'dógụ bi ndéréógụyé sɨmɨ gara
bɨ Gerésa ní. 2 Sɨmɨ bɨ Yésụ
nɨ go ndítíógụ gɨ sɨmɨ kuṛúngba
ní, zɨ́ ngíti o'do kɨ́ dokéké sɨmɨné
ólụ́ógụné gɨ dongará bi e zía.
3 O'do máa née, ambá bi ndịsị ené
nda yị́ ené kóo sị́ bi e íri. 'Yị bɨ nɨ
útúásá ódó wo abú kpá gba cụ́ kɨ́
ká'dá késị́ ní ndaá. 4 Odó andáni
kóo sịndịa kɨ́ sílịa go mɨódó ándá
kɨ́ ká'dá késị́ ndịsị 'décị́ yée gɨ
roné fú lá mɨ'décị́, gɨ zía, cóngó
roa ofụ kóo go. 'Yị bɨ zía útúásáne
gba gɨ ro 'dí'bingéṛị wo ní ndaá
kpá wá. 5 Kɨ́'dí bɨ nɨ go dongará
bi máa ga gére née íri, togụ́ kɨ́
kadra togụ́ kɨ́ ndụlụ yá, zía ndịsị
gbúrógbóne 'dága kpá ndịsị kɨ́
ọ́ngo roné kɨ́ tutú e.

6 Sɨmɨ bɨ o'do née lúrúndíki
Yésụ gɨ gbála ní, geré zía
ngásáógụné zía íri, zía útúne
gbrị do ngúṛú sịndịne bi kó'dụ́
Yésụ. 7 Zía gbúrógbóne 'dága
kɨ́dí, “Yésụ, yị́ị Owụ́ 'bɨ Lomo bɨ
komo ere ní, éyị́ bɨ íli gɨ zíma
ní 'di? Ídí lólóbụ́ zíma do komo
Lomo kɨ́dí, ógụ eyị́ ba gɨ ro méngị
bisinyí ledre kíma wá.”

8 O'do née uku ledre kenée gɨ
zía bɨ Yésụ úku ledre zɨ́ dokéké
née kɨ́dí, “Ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ o'do née
mu.”

9 Zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, “Ịrịyị́
náambi?”

Zía úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí,
“Ịrịmá Owụ́tụ́'dụ́, gɨ zía bɨ, azé
tụ́'dụ́ ní.” 10 Zía ndịsịné dódó
roné ro Yésụ kíngaya kɨ́dí, “Ndá
lágaóyó zée gɨ ore wá.”

11 Tụ́'dụ́ mụkụ́ṛụ́ e nɨyí kóo
gbóo ore, ndịsịní ánu éyị́ dogboṛụ
landa. 12 Zɨ́ dokéké ga gére née
dódó royé zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Kása
zée ndéré ndịsị sɨmɨ mụkụ́ṛụ́
ga bɨ 'dáa ba.” 13 Zɨ́ Yésụ ɨ'bí
mɨsi'di zɨ́ dokéké e ólụ́ógụyé gɨ
sɨmɨ o'do née, zíye ndéré ólụ́ye
sɨmɨ mụkụ́ṛụ́ e. Zɨ́ tụ́'dụ́ mụkụ́ṛụ́
ga gére née éyị́ 'bɨ álifu gbre,
ịnyịyé rụ ndụ́ṛụ́'bụ́ye gɨ do gboṛụ
landa, ndéré útúye mbá sɨmɨ
mongụ́ mɨkavu do úyuyé mbá.

14 Zɨ́ 'yị 'bá'bá mụkụ́ṛụ́ ga gére
née ịnyịyé ngásáye úku 'dódo

ledre bɨ mengị roné née sɨmɨ gara, kpá kɨ́ ngíti géyị bi ga bɨ gbóo gbóo ore ní mbá. Zɨ́ 'yị e ógụyé mbá lúrú ledre bɨ mengị roné née. 15 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ zɨ́ Yésụ ní, zíye ndíki o'do bɨ Yésụ lagaogụ dokéké e gɨ sɨmɨ a ba kɨ́ ndịsị bɨlámáne kɨ́ bongó roné. Zɨ́ ngịrị méngị 'yị ga gére née kíngaya.

16 'Yị ga bɨ lurúnɨ́ ledre bɨ méngị roné zɨ́ o'do née, kpá kɨ́ wo bɨ zɨ́ mụkụ́rụ́ e ní, zíye ndịsịyé úku a zɨ́ lafúye e. 17 Zɨ́ 'yị máa ga gére née ndịsị dódó royé ro Yésụ, idí mu ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ káṇgá eyé gɨ ore 'dá'ba.

18 Sɨmɨ bɨ Yésụ ékị́ go sɨmɨ kuṛúngba ní, zɨ́ o'do bɨ dokéké e olụ́ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ a ní dódó roné ro Yésụ yée idínɨ́ ndéré kéne. 19 Yésụ ṇguṇgu ené zíye ndéréye kéne wá, tɨ́ lá zɨa úku ledre zɨa kídí, “Ndá'ba aka 'be zɨ́ 'yị eyị́ e, zɨ́yị lɨ́kpị́ bɨlámá ledre bɨ Ngére Lomo mengị zɨ́yị kɨ́ bɨlámá mɨmbé'dené ní zíye.” 20 Zɨ́ o'do née ịnyịné ndéréne kɨ́ úku 'dódo ledre bɨ Yésụ mengị zɨa née zɨ́ 'yị e sɨmɨ káṇgá bɨ Dikapolísị kɨ́ tụ́'dụ́ gara ga bɨ ore sokó ní mbá. Zɨ́ tara 'yị ga bɨ kóo ore ní ịdrịne mbá mɨ́ịdrị́.

Yésụ romo do umbu kɨ́ ndíyá
(Lúrú kpá Matáyo 9:18-26, Lúka 8:40-56)

21 Zɨ́ Yésụ ékɨ́lúgu roné sɨmɨ kuṛúngba zɨa 'dógụ bi sága gɨ 'dí kéṛɨ́, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kpá ịnyịyé yóko royé gbaá cigí a do gbúṛóngó mɨkavu Galiláya íri.

22 Zɨ́ ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ 'Dịcị́ Kótrụro kɨ́ ịrịné Yáyiro ógụné íri. Sɨmɨ bɨ lurúndiki Yésụ ní, zɨa ógụ ndịsịné ndoo sị́ sịndị́ Yésụ, 23 ṇgúṇgú roné kíngaya kídí, “Áko, mongụ́ 'yị, nyị́ma nɨ kɨ́ ndíyá zaá o'bụ́o'bụ ógụ aka ndéré óto sɨ́lɨ́yị roa, gɨ ro zɨ́ ndíyá máa née ụ́kụ́ne gɨ roa zɨa ídíne trịdrị.”

24 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé ndéréye kɨ́ o'do née.

Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e útúye rụụ do kacíye, mɨsi'di eye lolụ kóo zíye wá, ndịsịnɨ́ nda ndéré kɨ́ ịtrị́ royé mɨ́ịtrị́.

25 Ngíti kára nɨ kóo dongará 'yị ga gére née kírɨ́ née kɨ́ ndíyá ká'dá 'bɨ kará e roné, sɨmɨbi doa kíe go sokó doa gbre. 26 Gamá zɨ́ tụ́'dụ́ dokotóro e go má, zɨ́ késị́ ụ́kụ́ne gɨ zɨa mɨụ́kụ́, tɨ́ lá ndíyá tatá nda yị́ ené roa 'dá'dá. 27 Sɨmɨ bɨ kára née uwú ledre Yésụ ní, geré zɨa ndéréne gɨ 'dí sogo a gɨ dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née óto sɨ́lɨ́ne ro bongó bɨ ro Yésụ ní. 28 Zía somụ́ ledre kídí, “Togụ́ máóto sɨ́lɨ́ma lá ro bongó ené yá, ndíyá ba nɨ ụ́kụ́ gɨ romá.” 29 Sɨmɨ bɨ mengị kenée ní, geré zɨ́ ndíyá née ụ́kụ́ne gɨ roa. Zɨa ówo a kídí sɨmɨ sanáne eme go.

30 Zɨ́ Yésụ kpá ówo a kídí roko'bụ bɨ sɨmɨné ní mengị moko go. Zɨa lúrú bi 'dí sogoné, zɨa ndúndu'yú kídí, “Ambí oto sɨ́lɨ́ne ro bongó amá ne?”

31 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga úku ledre zɨa kídí, “Mongụ́ 'yị, ‘Lúrú aka lá tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ gbaá cigíyị ba, áyí ówo 'yị bɨ oto sɨ́lɨ́ne royị́ ní káa be 'di?’ ”

32 Abú ndotó, Yésụ nɨ kpá fú ndịsị lúrú bi kere gɨ ro ówo 'yị bɨ oto sɨ́lɨ́ne roné ní. 33 Zɨ́ kára née owo ledre bɨ mengị roné zíne ní, zɨa ógụné kɨ́ mbé'bé gɨ zɨ́ ngịrị útúne sị́ sịndị́ Yésụ, do úku ledre e gɨ do biné zɨ́ Yésụ. 34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨa kídí, “Owụ́ 'bɨ amáa, ndíyá ụkụ́ go gɨ royị́, gɨ zɨa bɨ ṇgúṇgu ledremá ní. Ndéré mu bɨlámáne 'dó'dó lolụ wá.”

35 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka ndịsị ódro ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị e ógụyé gɨ 'be 'bɨ Yáyiro, zíye úku ledre zɨ́ Yáyiro kídí, “Mongụ́ 'yị, nyị́yị otoomo 'dówụ́ go. Ndá lolụ 'dó'do mongụ́ 'yị née wá.”

36 Ledre née ata ené kóo kací komo Yésụ wá, zía ịnyịné úku ledre zí Yáyiro kídí, “Lomo royị ndaá úyu wá, ídí lá ṇgúṇgu ledremá.”
37 Yésụ ili ené zí tụ́'dụ́ 'yị e lódụ́ née wá, lá dụụ́ Pétero e kí Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni e.
38 Nɨyí ógụ bɨ 'be 'bɨ Yáyiro íri ní, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go íni ini kí mbụ́mbụ́dụ́. 39 Zí Yésụ ịnyịné ólụ́ne 'dịcị ini, zía úku ledre zí 'yị ga bɨ íri née kídí, “Ndásé íni ini wá, owụ́ née uyu ené wá, 'du'du yị ené née lá mɨ'dú'du.” 40 Zí 'yị ga bɨ 'dịcị íri née útúye coo kúgú wo mɨkúgú.

Gɨ do kací bɨ uku ledre zíye ólụ́ógụyé sága ní, zía 'dí'bi 'bụmɨowụ́ kí mbágáa nda kí 'yị lódụ́ kacíga ga bɨ nɨyí kéye ní do ólụ́ókpóye sɨmɨ ngíti sɨmɨ 'dịcị bɨ otoní umbu owụ́ née sɨmɨ a ní. 41 Zí Yésụ 'dí'bi síḷí owụ́ née do úku ledre zía kí tara Aráma kídí, “Talíta kụ́mụ” kídí, “Nyịma, ịnyịógụ mu 'dága” 42 Geré zí owụ́kára née úrúne, zía ịnyịógụné 'dága ndịsị gámáne. Zí tara 'bụa kí mbágáa kí 'yị lódụ́ kací Yésụ ịdrịne mbá mɨịdrị. 43 Zí Yésụ úku ledre o'bụóbụ zí 'bụa kí mbágáa kídí 'yị e ndaní aka ówo ledre bɨ mengị roné née wá. Zía kpá úku ledre zíye idíní í'bí éyị mɨánu zía ánu a.

6

'Yị e asiní gɨ ro Yésụ sɨmɨ Nazeréta

(Lúrú kpá Matáyo 13:53-58, Lúka 4:16-30)

1 Gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ e ịnyịyé kí 'yị lódụ́ kacíne e gɨ ore ndá'balúgu royé sɨmɨ Nazeréta, owụ́ gara bɨ Yésụ ngboró sɨmɨ a ní. 2 Sɨmɨ ngíti Síḷí 'bɨ 'Dówụ́ro zí Yésụ ndịsịné 'dódo ledre zí tụ́'dụ́ 'yị e sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro. Zí tara 'yị e ịdrịne mbá mɨịdrị kí úwú ledre ga bɨ ndịsị úku yée ní.

Zíye ndịsịyé úku ledre kídí, “O'do ba ndiki mongụ́ ówo ledre bɨ 'dényé káa ba gɨ 'da? Ambí 'dodo ledre ga gére née zía ne? Sara aka lá roko'bụ bɨ ndịsị méngị mɨngburoko ledre ga gére née kíe née, ndiki gɨ 'da?” 3 Zí ngíti géyị 'yị e úku ledre kídí, “Née ndaá 'yị yéme éyị e gɨ sɨmɨ kágá ba wá? Bɨ nɨ owụ́ 'bɨ Maríya bɨ lúnduga nɨyí Yakóbo, Yoséfa, Yụ́da kí Simúna e ní wá? Lémịga ndịsịní ndịsị fú kíze ona” Zíye lúrúcáyi wo do ásiyé kí ṇgúṇgu ledre ené. 4 Yésụ ya zíye ní, “'Yị lóṇgó e ndịsịní óto úndru nébị ye. Togụ́ nda 'be yá, sụmụga otoní eyé úndrua wá.”
5 Gɨ zía bɨ tụ́'dụ́ye ṇguṇguní ledre ené wá ní, mengị ené ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní ore wá, 'di'bioyó ndíyá lá gɨ ro ngíti géyị 'yị e. 6 Zía kóo ndịsịné sómụ́ló'bó ledre bɨ 'yị ga gére née ṇguṇguní ledrené, gɨ zía wá ní.

Yésụ kasa 'yịmɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Matáyo 10:5-15, Lúka 9:1-6)

Zí Yésụ ịnyịyé ndéréye sɨmɨ owụ́ gara ga bɨ gbóo gbóo ore ní, kí 'dódo ledre zí 'yị e.
7 Nda sɨmɨ ngíti síḷí, zía ndóloyóko 'yịmɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, zía í'bí roko'bụ zíye ídíye do dokéké e, zía kása yée gbre gbre.
8 Zía úku ledre zíye kídí, “Sɨmɨ mɨndérése, ídísé 'dí'bi lá dụụ́ ngbángbá. Ndásé 'dí'bi kombo e, ambata e, kí késị wá. 9 Wará bɨ sịndịse ní asá go, ndásé 'dí'bịróngó bongó wá.
10 “Togụ́ ógụsé go sɨmɨ ngíti gara, ídísé ndịsị sɨmɨ 'be bɨ 'di'biní sée go sɨmɨ a sɨmɨ sụmụ ní ásé nda fú ókpó gɨ ore. 11 'Be máa wo bɨ 'di'biní sée sɨmɨ a sɨmɨ sụmụ wá,

uwúní ledre esé kpá simɨ a wá ní yá, ídísé ụ́'bụ́ 'bụrụ gɨ ro sịndíse cịkị ore simɨ bɨ ásé go ndéréókpó ní gɨ ro zía 'dódo a kídí, asiní go gɨ romá."

12 Zíye ndéréókpóye, ndịsị úku ledre zí 'yị e, idíní óyóló'bó mɨmbé'deyé. 13 Zíye lágaóyó dokéké e gɨ simɨ tụ́'dụ́ 'yị e, zíye sụ́sụ'bụ́ ro tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e, zí ndíyá eyé ụ́kụ́ne.

Ledre umbu Yiwáni Babatịza
(Lúrú kpá Matáyo 14:1-12, Lúka 9:7-9)

14 Zí ngére Eróde* úwú phanda ledre Yésụ. Zí ngíti géyị 'yị e ndịsịyé úkuló'bó ledre kídí, "Yiwáni 'yị bábátịzị 'yị e bɨ kóo ufuní wo ba, urú go ne, ndịsị méngị ledre ga bɨ kí roko'bụyé gére née gɨ zí kéyị née."

15 Ngíti géyị 'yị e ya, Yésụ nɨ, "Nébị Ilíya kóna ní." Ngíti géyị ya, "Nɨ ngúru nébị gɨ dongará nébị ga bɨ kóo 'desị ní."

16 Simɨ bɨ Eróde uwú ledre ga bɨ 'yị e ndịsịní úku yée gɨ ro Yésụ kenée ní, zía úku 'bɨ ené kídí, "Zí Yiwáni kóo máúfu wo ní, úrúne née go tí ne ma'díi?"

17 Eróde 'di'bi kóo Erodíya me'be lúnduné Phịlịpo. Zí Yiwáni úku ledre kídí ndaá bɨlámáne zía méngị kéyị kenée wá. Zía 'dí'bi Yiwáni óto wo simɨ sịgịnị. 18 Yiwáni ya kídí, "Ndaá mɨútúásáne zíyị 'dí'bióyó kára gɨ zí lúnduyị† nda zíyị wá."

19 Gɨ zí kéyị née ní, kémbị 'bú Yiwáni ndaá kóo do Erodíya wá. Zía kóo óto ledre simɨné kídí, née nɨ úfu Yiwáni 'búó. 20 Eróde ndịsị kóo éré kí úfu Yiwáni kpá ngịrị, gɨ zía owo bú kídí, Yiwáni luyú ené ledre wá. Zía úku ledre zí 'yị 'bɨ sịgịnị e idíní lúrú bi kací a. Abú ledre bɨ Yiwáni ndịsị kóo úku a ní ndịsị 'dó'do sómụ́ ledre ené yá ili kóo kpá fú ndịsị úwú yata ledre e gɨ zí Yiwáni.

21 Zí mɨsi'di líkpíne zí kára née Erodíya, gɨ ro úfu Yiwáni. Eróde mengị ayímbi 'bɨ sịlị́ bɨ kóo aráni née simɨ a ní. Zía ndóloógụ mɨngburoko 'yị ené e kpá kí mɨngburoko manda ga bɨ 'bɨ asikíri e‡ ndịsịní méngị moko kéye simɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. 22 Zí nyị Erodíya ólụ́ne ndịsị lé'bé ke'bị, zí rokinyi méngị Eróde e kí 'yị ga bɨ kóo ndịsịní ánu éyị́ kéye ní mbá.

Zí Ngére ịnyịné úku ledre zí owụ́ née kídí, "Éyị́ bɨ íli zíma í'bí a zíyị ní 'di? Mááyí í'bí a zíyị." 23 Zía ịnyịné lólóbụ́ zí owụ́ née kídí, "Tí lá éyị́ bɨ íli wo ní mááyí í'bí a zíyị, abú yana káṇgá bɨ mááyí ngére simɨ a ba."

24 Zí owụ́ née ngásáne ndú'yú mbágáne kídí, "Máídí úku ledre 'di?"

Mbágáa ya zía ní, "Idíní í'bíógụ kụ́rógbó do Yiwáni 'yị bábátịzị 'yị e zíyị."

25 Zí owụ́ née geré ịnyịné ngásándá'bané úku ledre zí ngére kídí, "Máíli idíní í'bíógụ kụ́rógbó do Yiwáni Babatịza zíma do éyị́ ona."

26 Zí bi sịnyịne ro ngére gbála. Nda lá, gɨ zía bɨ, lolóbụ́ go do komo 'yị ga bɨ ndoloogụ yée ní, zí ngịrị méngị wo asi wá. 27 Zía kása 'yị kídí, "Ndéré mu úfu Yiwáni zíyị ógụyị́ kí kụ́rógbó doa gɨrí." Zí asikíri née ndéréne simɨ sịgịnị íri, zía úfu Yiwáni, zía óṇgo 'décị goa, 28 do ógụné kí kụ́rógbó doa

* **6:14** 6:14 Ngére Eróde: Ndịsịní ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotị mongụ́ ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére simɨ sịndị kadra bɨ aráni Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatịza simɨ sịgịnị do úfu wo ní. † **6:18** 6:18 Lúndu Eróde: Lúndu née nɨ aka kóo tí kí komoné zí Eróde Ánítipasi 'dí'bi me'bea Erodíya gɨ zía zíne káa do kára. ‡ **6:21** 6:21 Mongụ́ manda 'bɨ asikíri e: Ndịsị lúrú bi kací asikíri e álifu. Nɨ 'bɨ ené do manda ga bɨ 'bɨ asikíri e ní.

do éyị, zía ịnyịné í'bí a zí owụ́ née. Zía ndéréne kíe í'bí a zí mbágáne.
29 Simi bi 'yị lódụ́ kací Yiwáni uwúní ledre a ní, zíye óguyé 'dí'bi umbu a, ndéréye kíe óto a.

Yésụ i'bí éyị̂ miánu zí 'yị e álifu ịnyị

(Lúrú kpá Matáyo 14:13-21, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

30 Zí 'yịmikása e ndá'baógụyé, zíye úku 'dódo ledre ga bi mengịní yée kí ledre ga bi 'dodoní yée zí 'yị e ní, mbá zí Yésụ ma'dáa.
31 Née ní zí tụ́'dụ́ 'yị e nda kóo ndịsị kí ógụ zíye gbụ́rụ́ gbụrụ gbụ́rụ́ gbụrụ, sịndị kadra zí Yésụ ánu éyị kí 'yịmikása ené e ndaá. Zía úku ledre zí 'yịmikása ené e kídí, “Nderézé aka mu do ngíti owụ́ bi gi ro zíse aka 'dówụ́rosé cúku'dée.”
32 Zíye ịnyiyé ngúcuyé kí kuṛúngba ndéréye do ngíti owụ́ bi. 33 Zí tụ́'dụ́ 'yị e lúrú yée kí ndéré, zíye tónóye óguyé gi simi gara ga bi ore ní mbá, ndịsị ngásáye rụụ gi do gbúṛóngó, óguụ́tụ royé fị ye gi zí Yésụ íri.
34 Simi bi Yésụ ekịogụ gi simi kuṛúngba ní, zía lúrú tụ́'dụ́ 'yị ga gére née, zí leríye méngị wo, gi zía niyí kací komoa káa zí kábiṛíkị ga bi 'yị lúrú bi ndaá kacíye wá ní. Zía tónóne 'dódo tụ́'dụ́ ledre e zíye.
35 Nda go kí tagá, zí 'yị lódụ́ kacíga óguyé úku ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, bi ba 'be ndaní doa wá, kadra utú kpá go. 36 Ídí úku ledre zí 'yị ga ba ndéréye do bi ga bi gbóo gbóo kíra ní ní, gi ro zíye úgú éyị miánu, zíye ánu a.”
37 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ídísé í'bí éyị miánu zíye.”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “'Yị ga gére née ofụní go. Abú késị idí ba gáa zíze ona kpá za cụ́ késị 'bi 'yị bi mengị moko gi roa simibi kị́é'do ní yá, utúasá fú lá úgú éyị miánu, zía ásáne kí 'yị ga gére née wá.”
38 Zí Yésụ ndú'yú yée kídí, “Ambata ni zíse kíri née mbá ndu?”

Simi bi nderéní lúrú a ní, zíye óguyé kí ledre kídí, “Ambata ni íri lá dụ́ụ́ ịnyị, kí minzéré kénzé e gbre.”
39 Zí Yésụ úku ledre, idíní ífibáyi 'yị ga gére née zíye ndịsiyé bi do súwú e ore. 40 Zí 'yị e ndịsiyé bi e mingúngúcua, ngíti géyị míya, ngíti géyị cị gbre doa sokó. 41 Zí Yésụ 'dí'bi ambata bi ịnyị kí minzéré kénzé ga bi gbre née, zía lúrú bi komo ere 'dága, zía í'bí mbófo éyị zí Lomo, do 'déweífi simi a. Zía í'bí yée zí 'yị lódụ́ kacíne e ífi yée zí 'yị e. Zía ífi minzéré kénzé ga bi gbre née kacíye kpá kenée.
42 Zí 'yị ga gére née ánu éyị, zía útúásáne kíye kpịnị. 43 Zí lódụ́ kacíga 'dó'dụ́yóko nyụnyụ́ ambata kí kénzé bi 'yị e lereomoní ní, zí gbété e 'dúcuyé kíye sokó doa gbre. 44 'Yị ga bi kóo anuní éyị née ní, oloní ya'dá e mbá álifu ịnyị.

Yésụ nderé do iní

(Lúrú kpá Matáyo 14:22-33, Yiwáni 6:15-21)

45 Geré gi ore, zí Yésụ kása 'yị lódụ́ kacíne e ndéré 'bi eyé 'dá'dá kí kuṛúngba sóngó née simi Beteseyịda. Zía aka ídíáká 'bi ené 'dá'ba úku ledre zí 'yị ga gére née ndá'bayé 'be. 46 Simi bi uku ledre go zí 'yị ga gére née kídí bayiní mu ní, zía ékịne do landa íni ini zí Lomo.
47 Zía ndịsiné do gbúṛóngó íri ngúcuné gị kí tagá, zí 'yị lódụ́ kacíga ndéréógụyé kí kuṛúngba yana mongụ́ mikavu. 48 Zí Yésụ lúrúndíki 'yị lódụ́ kacíne e kí 'dó'dó kí ndéré yana iní, gi zía bi síli ilí 'dịyị roné yóó doyé ní. Nda go kí sị ndóndó zí Yésụ tónó

ndéréne do iní zíye íri, zía áyíne ókpóómo yée. 49 Zíye lúrúndíki Yésụ kí ndéré do iní, somụ́ní 'bi eyé kídí, ni 'yị lárá, zíye tónó gbúrógbóye gi zí ngịrị. 50 Simi bi ịnyịní mbá lúrúndíki Yésụ ní, zí ngịrị méngị yée kíngaya.

Zí Yésụ úku ledre kídí, “Ndásé éré ngịrị wá, ídísé ódó mimbé'desé née yị ené máa.” 51 Zía ékịne zíye simi kuṛúngba, geré zí mongụ́ síli bi gáa née ndécịne, zí bi ídíne sií. Zí ledre née lụ́tụ́ne komoyé. 52 Abú lurúní ledre bi Yésụ méngị zía óyóló'bó ambata bi cúku'dée ní, ídíne mongụ́ éyị zí tụ́'dụ́ 'yị e mbá ánu a ní, go cụ́ kí komoyé yá, zí sómụ́ ledre eyé 'dụ́tụné owo'di'biní ini ledre gi simi a wá.

53 Simi bi 'dogụní bi go sága ní, zíye ndéréye simi gara bi Geneseréta ní, zíye ịnyịyé ódóngéṛị kuṛúngba ore. 54 Simi bi ekịogụní ní, geré zí 'yị e ówo a kídí Yésụ ogụ née ne. 55 Zí 'yị ga gére née báyiyé simi gara ga bi ore ní mbá kí ịmbịógụ 'yị ndíyá eyé e zí Yésụ tí káa zí bi lengbe ndịsịní méngị a togụ́ owoní go ya Yésụ ni go ore ní. 56 Bi ga bi za mbá Yésụ ndịsị ndéré doyé ní, 'yị e ndịsịní ịmbịógụ 'yị ndíyá eyé e zía, togụ́ simi sụ́ụ zíye ndịsị dódó royé roa gi ro zí 'yị ndíyá eyé e 'dí'bi lá gba tara bongó bi gi roa ní. Yée ga bi 'di'biní síliye roa ní, zí ndíyá eyé ụ́kụ́ne gi royé mbá.

7

Yésụ 'dodo ledre gi ro ondụ́ 'bi Yụ́da e
(Lúrú kpá Matáyo 15:1-9)

1 Kadra kịé'do zí Faṛụsáyo e kí ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ ga bi ogụní gi simi Yeṛụsaléma ní yóko royé cigí Yésụ. 2 Zíye lúrúndíki ngíti géyị 'yị lódụ́ kací Yésụ kí ndịsị ánu éyị kí “ịndrị” née kídí luguní síliye kí wá. 3 Yụ́da e, kíngaya kí Faṛụsáyo e, anuní eyé eyị geré miánu wá, niyí aka lúgu síliye kací ondụ́ eyé kí. 4 Togụ́ nda'baogụní go gi simi sụ́ụ yá, niyí aka lúgu síliye kí niyí fú ánu éyị. Zíye ndịsiyé kpá lódụ́ kací ngíti géyị ondụ́ ga bi káa zí lúgu simi éyị ga bi ndịsịní ánu éyị simiyé ní.

5 Zí Faṛụsáyo e kí 'yị 'dódo lorụ ga gére née ndú'yú Yésụ kídí, “Éyị bi 'yị lódụ́ kacíyị mengịní ledre e gi zía kací lorụ 'bi ondụ́ 'bi mingburoko 'yị ezé e gi zía wá ní 'di? Bi zíye ndịsiyé ánu éyị geré miánu, luguní síliye kí wá ní?”

6 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ábuwá, nébị Isáya uku kóo gi rosé tí mbigí ledre kídí,

“ ‘'Yị ga ba ndịsịní óto úndrumá
lá dụ́ụ́ do tarayé,
tí lá mimbé'deyé ni yị ené gi
romá gbála.
7 Ndịsịní mbófo máa lá gbékpịne,
ndịsịní tí 'dódo ledre ní,
tí lá yị eyé lorụ eyé 'bi
'yịma'dí e.’

8 Ótoómosé mbigí lorụ 'bi Lomo kenée, zíse nda yị esé lányáse ro ondụ́ esé 'bi 'yịma'dí e.”

9 Zía úku ándá ledre zíye kídí, “Ndịsịsé lé'bé'dófụ do lorụ 'bi Lomo, zíse ndịsịsé méngị ledre esé e kací ondụ́ 'bi bulúndusé e. 10 Mụ́sa i'bí kóo lorụ 'bi Lomo go zíse kídí, ‘Ídí óto úndru 'bụyị e kí mbágáyị. 'Yị bi ni uku tara sinyí zí 'bụné e kí mbágáne ní, idíní úfu wo 'dá'ba.’ 11 Ndịsịsé 'dódo lorụ bi 'bi bulúndusé e ní zí 'yị e kídí, togụ́ 'yị 'bụa togụ́ mbú mbágáa ili sáká éyị gi zía yá, ni miútúásáne 'yị née idí úku ledre zí 'bụné née togụ́ mbágáne

7:7 7:7 Isáya 29:13 **7:10** 7:10 Ólụ́ógụ 20:12, Gbre lorụ 5:16 **7:10** 7:10 Ólụ́ógụ 21:17, Lévị 20:9

kídí, ‘Éyị bɨ máíli sáká yíị kíe ní, ndaá lolụ wá, mái'bí go zí Lomo.’ 12 Ndịsịsé née go sínyiónzó 'yị e, sakáni lolụ 'bụyé e kí mbágáye wá. 13 Ótoómosé lorụ bɨ 'bɨ Lomo kenée, zíse lányáse ro ondụ́ esé. Zíse ndịsịsé méngị tụ́'dụ́ ngíti géyị bɨsinyí ledre e.”

14 Zí Yésụ ndóloógụ tụ́'dụ́ 'yị e, zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé aka úwú ledre bɨ mááyí úku a ba, zíse ówo ini ledre gɨ simɨ a. 15 Éyị bɨ 'yịma'dí ánu simɨné ní, oto ené wo zía ídíne bɨsinyíne do komo Lomo wá. Bɨsinyí ledre bɨ ndịsị olụ́ogụ gɨ tara'yị ní, ndịsị óto 'yị ne, zía ídíne bɨsinyíne do komo Lomo. 16 'Yị bɨ mbílía uwú ledre bú ní, ídí úwú ledre née bɨlámáne.”

17 Simɨ bɨ Yésụ nda'banɨ nda gɨ ore go 'be, nɨyí go 'dịcị ní, zí 'yị lódụ́ kacíga ndú'yú wo gɨ ro muruwayi bɨ gáa uku née. 18 Zía úku ledre zíye kídí, “Ówosé esé ini ledre gɨ simɨ ledre bɨ gáa máúku née fú lá wá? Máyá, éyị bɨ 'yịma'dí anu wo simɨné ní, oto ené wo zía ídíne bɨsinyíne do komo Lomo wá. 19 Éyị mɨánu nderé ené ndịsị simɨ mɨmbé'de 'yị wá, ndịsị lá simɨ 'yị, nda gɨrí, zía ólụ́ógụné gɨ simɨ a sága. Éyị mɨánu e mbá nɨyí bɨlámáye gɨ ro ánu yée.”*

20 Zía ịnyịné kpá úku ngíti ledre kídí, “Éyị bɨ ndịsị 'dí'bióyó 'yị gɨ ro Lomo 'dá'ba ní, nɨ lá dụ́ụ́ bɨsinyí mɨmbé'de 'yị. 21 Gɨ zía 'yị bɨ mɨmbé'dea emengụ́ ní, bɨsinyí mɨsómụ́ ledre nɨyí ndịsị ógụ zía káa zí: méngị 'berị, kí úgu ugu, kí úfu 'yị e, kí só'do ro'yị kí 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní, 22 kí óto 'bú éyị 'bɨ 'yị e, kí ngíti géyị bɨsinyí ledre e, kí lóndo 'yị e, kí ledre bɨ ndịsị 'dí'biógụ komokenyị ní, kí óto bɨsinyí mɨmbé'de ro 'yị e, kí líkpị ịrị 'yị, kí ílí, nda kpá kí bɨcayi ledre e. 23 Bɨsinyí ledre káa zí ga gére ní, ndịsịní ólụ́ógụ gɨ simɨ mɨmbé'de 'yị, zíye óyóló'bó 'yị bɨsinyíne do komo Lomo.”

Yésụ yomo nyî 'yị lóngó
(Lúrú kpá Matáyo 15:21-28)

24 Zí Yésụ ịnyịné gɨ ore ndéréne simɨ gara bɨ Táyire ní. Zía ólụ́ne simɨ ngíti 'dịcị ili ené kóo zí ngíti 'yị ówo a wá. Abú kenée ndotó, ledrea utúasá ené ló'bo wá. 25 Ngíti kára nɨ kóo ore nyịa nɨ kí dokéké simɨné. Simɨ bɨ uwú ledre kídí Yésụ nɨ simɨ ngíti 'be ore ní, zía geré ógụné útúne do ngụ́rụ́ sịndịne bi kó'dụ́ Yésụ. 26 Kára máa née nɨ nyị 'yị 'bɨ Gịrịgị aráni wo simɨ káṇgá bɨ Sụ́rịya bɨ ndịsịní kpá ndólo a Fonísịya ní. Zía ógụ dódó roné zí Yésụ idí ndéré lágaóyó dokéké gɨ simɨ nyíne 'dá'ba.

27 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Éyị mɨánu 'bɨ owụ́ e idíni ánu yị eyé ye, ndani í'bí a zí ísị e wá.”†

28 Kára née ya, “Nɨ tí káa zí bɨ úku née Ngére. Abú kenée ndotó, ísị nɨyí 'dó'dụ́ 'bɨ eyé gbóo nyụnyụ́ a bɨ nɨ ndịsị ṛéṛe gɨ tara owụ́ maáge ní.”

29 Yésụ ya zía ní, “Ódro go bɨlámáne, ndá'ba mu 'be, dokéké olụ́ogụni gɨ simɨ owụ́ 'bɨ eyị go.”

30 Zí kára née ndá'balúgu roné 'be, zía ógụndíki owụ́ kí 'dú'du dokéké olụ́ogụni gɨ simɨa go.

Yésụ likpí mbílí mɨmbílí ngbụtụ́

31 Zí Yésụ ịnyịné gɨ simɨ gara bɨ Táyire, ndéréne kpụrụ́ gɨ simɨ wo bɨ Sidóna ní, zía ndéréókpóne simɨ Dikapolísị.

* **7:19** 7:19 Éyị mɨánu bɨ utúasá wá ní: Lorụ 'bɨ Mụ́sa uku kídí Yúda e ndani ánu ngíti géyị bangá ga bɨ esịyé utúasá zíye ánu a wá ní wá. Lúrú simɨ Levị 11. † **7:27** 7:27 Éyị mɨánu bɨ i'bíní zí ísị e ní: Yúda e ndịsịní ndólo 'yị ga bɨ ngárá ndani Yúda e wá ní ísị e.

32 Zí ngíti géyị 'yị e ógụyé kí ngíti o'do, nɨ mɨmbílí ngbụtụ́, odroenzị roné gɨ zía wá, zíye dódó royé ro Yésụ, idí óto sị̀lị́ne ro o'do née.

33 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dí'bi o'do née ndoo 'dí sogo ní, zía ésị nzisị̀lị́ne gu mbílía. Zía lú'bu súrú, zía óto a do dondene o'do née. 34 Zí Yésụ ị́nyịné lúrú bi komo ere 'dága, zía 'dówụ́ne difi, zía úku ledre kídí, “Éfata” ledre gɨ sɨmɨ a kídí, “Líkpí mu” 35 Geré, zí mbílí o'do née líkpíne, zí dondenea kpá líkpí roné, zía tónó ndịsị ódroné zí 'yị e bɨlámáne.

36 Zí Yésụ úku ledre kídí, “Ndásé aka úku 'dódo ledre née zí 'yị e wá.” Abú ụcụomo yée kenée ndotó, ukutatání nda yị́ eyé ledre née 'dá'dá. 37 Sɨmɨ bɨ 'yị e uwúní ledre née ní, zía lụ́tụ́ne kací komoyé, zíye úku ledre kídí, “Ábuwá, Yésụ nɨ yị́ ené bɨlámá 'yị. Mengịyeme ofụ ledre e go. Yeme 'yị ga bɨ odroní wá ní zíye ódroyé. Yée ga bɨ mɨmbílí ngbụtụ́ e ní, zíye úwú ledre.”

8

Yésụ i'bí éyị̀ mɨánu zí 'yị e álifu eso
(Lúrú kpá Matáyo 15:32-39)

1 Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra, zí tụ́'dụ́ 'yị e kpá yóko royé. Sɨmɨ bɨ éyị̀ mɨánu ndaá lolụ zíye wá ní, zí Yésụ ndóloógụ 'yị lódụ́ kacíne e úku ledre zíye kídí, 2 “Lerị́ 'yị ga ba mengị máa yáa go mɨméngị, mengịzé kéye kíra go sị̀lị́ ota, éyị̀ mɨánu ndaá zíye wá. 3 Utúasá zíma ótoómo yée ndá'bayé 'be kí 'bú wá, komoyé nɨ ụ́lụ́ do mɨsi'di, zíye útúye gɨ zía ngíti géyị ogụní gɨ gbála.”

4 'Yị lódụ́ kacíga ya zía ní, “Azé ówo éyị̀ mɨánu sɨmɨ súwú ona í'bí a zí tụ́'dụ́ 'yị e káa zí ga gére née gɨ 'da?”

5 Zí Yésụ ndú'yú yée kídí, “Ambata nɨ zíse kírí née ndu?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ambata nɨ lá dụ́ụ́ ịnyị doa gbre (7).”

6 Zía úku ledre zí 'yị e kídí ndịsịsé aka bi. Zía 'dí'bi ambata ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née, í'bí mbófo éyị̀ zí Lomo gɨ royé, zía 'déweífi sɨmɨyé, í'bí yée zí 'yị lódụ́ kacíne e gɨ ro ífi yée zí 'yị e, zíye méngị a tí kenée. 7 Mɨnzéré kénzé e nɨyí kóo kpá bo zíye ore cúku'dée, zí Yésụ kpá í'bí mbófo éyị̀ zí Lomo, zía ị́nyịné úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née, idíní kpá ífi kénzé ga gére née zí 'yị e. 8 Zí 'yị ga gére née ánu éyị̀, zía ásáne kíye mbá. Zí 'yị lódụ́ kacíga 'dó'dụ́yóko ngítí a bɨ 'yị e lereomoní ní, kí mbụ́ra e kpá ịnyị doa gbre. 9 'Yị e nɨyí kóo tụ́'dụ́, ya'dá e nɨyí 'bɨ eyé álifu eso (4,000). Zí Yésụ í'bí mɨsi'di zíye ndá'bayé 'be 'bɨ eyé e. 10 Geré zíye ị́nyị 'bɨ eyé kí 'yị lódụ́ kacíne e ékíye sɨmɨ kụrúngba ndéréye sɨmɨ ngíti káṇgá kí ịrịné Dalamanụ́ta.

Farụsáyo e uzuní Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 16:1-4)

11 Zí ngíti géyị Farụsáyo e ógụyé úzu Yésụ kí ndú'yú kídí, “Idí méngị ngíti géyị ledre ga bɨ kí roko'bụyé komo ere ní.”

12 Zí Yésụ 'dówụ́ne difi, zía úku ledre zíye kídí, “Éyị̀ bɨ 'yị ga bɨ cakaba ba ndịsịní ndúndu'yú gɨ ro zíye lúrú ledre bɨ kí roko'bụyé té kí kí komosé gɨ zía ní 'di? Máúku zíse ma'díi, máútúásá méngị éyị̀ kenée zí 'yị e káa zíse née wá.” 13 Zía ótoómo yée ore, zía ndá'ba ékị́lúgu roné sɨmɨ kụrúngba, do 'dógụ mɨkavu sága gɨ 'dí kẹrị́.

Bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ Farụsáyo
(Lúrú kpá Matáyo 16:5-12)

14 Ábuwá 'yịmɨkása e otoomoliginí ambata go. Wo bɨ zíye sɨmɨ kuṛúngba ní nɨ lá dụ́ụ́ kị́e'do. 15 Yésụ ya zíye ní, “Komosé idí ídí rosé. Zíse 'bá'bá rosé gɨ zɨ́ bɨsinyí 'dódo ledre 'bɨ Faṛụsáyo e kɨ́ 'yị 'bɨ Eróde e bɨ káa zɨ́ 'de'dị́ bɨ ndịsịnɨ́ óto a sɨmɨ ambata eyé e ní.”

16 Zíye tónó ódroyé dengbịye kɨ́dí, “Uku ledre née kenée gɨ zía bɨ ambata ndaá zíze ona wá ní?”

17 Yésụ ówo sómụ́ ledre eyé née go, zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Ndịsịsé ódro gɨ ro ambata bɨ ngárá ndaá ní gɨ ro 'di? Ówoyémesé esé fú lá ledre née wá? Éyị́ bɨ mɨmbé'desé nɨ gɨ zía bɨsinyíne kenée ní 'di? 18 Bɨ komosé nɨ bo ní, lúrúsé esé bi wá? Mbílíse uwú ené kpá ledre wá? Sómụ́ndíkisé esé kpá ledre wá? 19 Sɨmɨ bɨ kóo má'déweífi sɨmɨ ambata ga bɨ ịnyị (5), zɨ́ 'yị ga bɨ álifu ịnyị (5,000) ní, ngítí a bɨ kóo anuomonɨ́ ní, 'ducunɨ́ kóo gbété e ndu?”

Zíye úkulúgu ledre kɨ́dí, “Gbété e sokó doa gbre (12).”

20 “Sara yée ga bɨ kóo ịnyị doa gbre (7) má'déweífi sɨmɨyé zɨ́ 'yị ga bɨ álifu eso (4,000) ní, 'dó'dụ́ 'dúcusé kóo mbụ́ra e kɨ́ ngítí ye ndu?”

Zíye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Mbụ́ra e ịnyị doa gbre (7).”

21 Yésụ ya zíye ní, “Sara née ní ní, ówosé aka ledre gɨ sɨmɨ a fú lá wá?”

Yésụ likpí komo o'do sɨmɨ Beteseyị́da

22 Zíye ógụyé sɨmɨ Beteseyị́da, zɨ́ ngíti géyị 'yị e 'dí'biógụ ngíti o'do komoa ndaá, zíye dódó royé ro Yésụ idí óto sị́lị́ne ro o'do née. 23 Zɨ́ Yésụ 'dí'bi sị́lị́a, zíye ólụ́ógụyé kéne gɨ sɨmɨ owụ́ gara née sága. Zía óṛó súrú ro komo o'do née, zía óto sị́lị́ne roa, zía ndú'yú wo kɨ́dí, “Lúrúndíki éyị́ e go íri?” 24 Zía lúrú bi cii, zía úku ledre kɨ́dí, “Málúrúndíki tɨ́ 'yị e go ní, tɨ́ lá nɨyí káa zɨ́ kágá e ndịsịnɨ́ gámá ye ní.”

25 Zɨ́ Yésụ kpá ótoándá sị́lị́ne ro komoa, zɨ́ komoa líkpíne zía nda lúrúyéme éyị́ e bɨlámáne. 26 Zɨ́ Yésụ úku ledre zía kɨ́dí, “Ndá'ba mu 'be, tɨ́ lá ndá aka 'dódo royị́ zɨ́ 'yị e sɨmɨ gara íri wá.”

Pétero uku ledre Yésụ kɨ́dí nɨ Kɨ́résịto

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-20, Lúka 9:18-21)

27 Zɨ́ Yésụ ịnyịyé gɨ sɨmɨ Beteseyị́da gɨ ore kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e, do ndéréógụyé sɨmɨ do 'be ga bɨ cigí gara bɨ Kayisaríya Phị́lịpo ní. Sɨmɨ ndéréye do mɨsi'di, zía ndú'yú 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí, “'Yị e ndịsịnɨ́ úku a ya mááyí náambi?”

28 Zíye úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ngíti géyị 'yị e ukunɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí, áyí Yiwáni 'yị Bábátịzị́ 'yị e, ngíti géyị ya, áyí nébị Ilíya, ngíti géyị ya, áyí ngúru nébị ga bɨ kóo 'desị ní.”

29 Zɨ́ Yésụ kpá ndú'yú ándá yée kɨ́dí, “Sara nda sée, úkusé 'bɨ esé kɨ́dí mááyí náambi?”

Pétero ya zía ní, “Áyí Kɨ́résịto.”

30 Zɨ́ Yésụ lórụ yée kɨ́dí, “Ndásé aka úku 'dódo ledre máa née zɨ́ 'yị e wá.”

Yésụ uku'dodo ledre umbuné

(Lúrú kpá Matáyo 16:21-28, Lúka 9:22-27)

31 Zɨ́ Yésụ tónóne 'dódo ledre bɨ 'yị e nɨyí méngị née kɨ́e ní zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne kɨ́dí, “Mɨngburoko 'yị e, kɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e, kpá kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e nɨyí karanée ịnyị mbá méngị láráma, zíye úfu máa, gɨ do kací sị́lị́ ota, zíma úrụma.” 32 Sɨmɨ bɨ uku ledre fúó kenée ní, kɨ́dí nɨyí karanée méngị láráne zíye kpá úfu née ní, zɨ́ Pétero 'dí'bi wo ndéré kɨ́e ndoo

'dí sogo, ndịsịné úku ledre zía éyị ndaá méngị roné kenée wá.
33 Zí Yésụ óyó kó'dụ́ne zí 'yị lódụ́ kacíne e, zía úku ledre zí Pétero kídí, “Ịnyị gɨ cigíma íri Satána. Sómụ́ ledre eyị née ndaá 'bɨ ené 'bɨ Lomo wá, yị ené 'bɨ 'yịma'dí.”
34 Nda gɨ ore, zí Yésụ ndóloyóko tụ́'dụ́ 'yị e kpá kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e zía úku ledre zíye kídí, “Togụ́ 'yị ili ídí 'yị lódụ́ kacíma yá, idí ótoómo ledre ené e mbá zía ịmbị mɨngbúngbu kágá ené lódụ́ máa.
35 'Yị bɨ ili yómo roné kɨ́ roné ní, omo gú wá. Togụ́ 'yị i'bí roné za mbá zíma kpá gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo yá, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní.
36 Abú 'yị nɨ ba kɨ́ éyị ga bɨ do sogo káṇgá ba za mbá zíne, togụ́ trịdrị bɨ za fí ní ndaá zía wá yá, éyị ga gére née mengịnɨ́ éyị zía mbá wá.
37 Éyị bɨ kị́é'do do sogo káṇgá ona yaá nɨ 'dí'biógụ trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị ní ndaá.
38 Togụ́ dokuwu mengị 'yị zía otoomo ledre amá lá gɨ zí ngịrị 'yị lúyú ledre ga bɨ iliní ledre amá wá ní yá, sɨmɨ bɨ karanée máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, mááyí ndá'baógụ kɨ́ maláyika amá e sɨmɨ roko'bụ 'bɨ Babá ní, dokuwu nɨ kpá méngị máa zíma ótoómo 'yị máa née.”

9

1 Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse bɨ ásé tóro née, nɨyí aka lúrú roko'bụ bɨ gɨ 'be 'bɨ Lomo ní kɨ́ komoyé té kí nɨyí nda fú úyu.”

Toso Yésụ oyólo'bó roné
(Lúrú kpá Matáyo 17:1-13, Lúka 9:28-36)

2 Gɨ do kací sịlị́ ịnyị doa kéṛị́ (6), zí Yésụ 'dí'bi Pétero e, kí Yakóbo e, kí lúnduné Yiwáni zíye ndéré ékịye ngúcuyé do ngbángbá landa 'dága. Zí toso Yésụ óyóló'bó roné do komoyé do landa íri.
3 Zí bongó bɨ roa ní óyóló'bó roné bɨkenyíne kpílélé, ngíti éyị ndaá káa zía wá.
4 Zí mɨngburoko 'yị e gbre, Ilíya e kí Mụ́sa bɨ kóo Lomo 'di'bi yée go 'desị ní, ólụ́ógụyé zí Yésụ, zíye ndịsị ódroyé kéye.
5 Zí Pétero úku ledre zí Yésụ kídí, “'Yị 'dódo ledre, utúasá mɨútúásá zíze ndịsịzé ona. Nɨ bɨlámáne zíze yéme kụ́tụ́ e ota kíra, 'bɨ eyị, 'bɨ Mụ́sa kɨ́ 'bɨ Ilíya.”
6 Pétero owo mbị éyị bɨ née ndịsị úku a née wá gɨ zía ngịrị mengị yée go mɨméngị kíngaya.
7 Geré zí mongụ́ bụṛụngụ́ ógụné kụụ sólụ yée yeré, zí kúrú 'yị ówụ́ne gɨrí kídí, “Ba Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go. Ídísé úwú ledre gɨ taraa.”
8 Zíye lúrú bi cigíye gbaá, lurúndikiní lá dụ́ụ́ Yésụ, Mụ́sa e kɨ́ Ilíya ndaní eyé lolụ wá.
9 Nda sɨmɨ mɨékị́ógụyé gɨ do landa gɨrí, zía ịnyịné lórụ 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ndásé úku 'dódo ledre bɨ gáa lúrúsé née zí 'yị e wá, 'búó togụ́ karanée máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, máúrú go gɨ sɨmɨ umbu.”
10 Pétero e ukuní ledre née zí 'yị e mbá wá. Zíye ndịsịyé úkuló'bó a lá dengbíye kídí, “Née kenée lárá ledre 'di, kɨ́ ledre 'bɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu sɨmɨné kenée née?”
11 Zíye ndú'yú Yésụ kídí, “Ndaá 'bɨ ené bɨ 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Mụ́sa ukuní kídí, Ilíya nɨ aka ógụ 'dá'dá kí zí Kírésịto nda ógụné ní wá?”
12 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, Ilíya nɨ aka ndá'baógụ fị ne yémelúgu ledre ga bɨ kóo sinyíní ní kí. Sara éyị bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ledre gɨ zía kídí, Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ 'dó'dó zí 'yị e ásiyé gɨ ro a gɨ zía kí ní 'di?
13 Máúku zíse, Ilíya ogụ kóo go mengịnɨ́ kóo lárá a bɨsinyíne cé káa zí bɨ mɨéké kúrú uku Lomo ní.”

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ owụ́
(Lúrú kpá Matáyo 17:14-20, Lúka 9:37-43a)

14 Sɨmɨ bɨ Yésụ nda'baogụní zí 'yị lódụ́ kacíne ga bɨ idíakání 'bɨ eyé 'dá'ba ore ní, zíye ógụndíki tụ́'dụ́ 'yị e, 'yị 'dódo lorụ e nɨyí go ndịsị ítí kangú kɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ga gére ní. 15 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née lurúndikiní Yésụ ní, zí tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị, zíye ụ́dụyé mbá rụụ ngásáye í'bí mandá zía.

16 Zí Yésụ ndúndu'yú kídí, “Ndịsịsé ítí kangú bɨ 'dényé bɨ káa ba ba gɨ ro 'di?”

17 Zí ngíti o'do gɨ do ngárá 'yị e kírí née úku ledre kídí, “'Yị 'dódo ledre, máógụ gáa kɨ́ owụ́ 'bɨ amá ba zíyị. Dokéké ndịsị méngị wo, 'dụ́tụ taraa go, odro lolụ gɨ zía wá. 18 Togụ́ tonó wo go yá, zía lálaónzó wo gbụ bi, zí somụ́ ndịsị ógụné taraa kodụ kodụ kodụ káa. Zía ndịsịné kɨ́ náná do soné, zía órụné gɨ zía 'duo gbɨgaga káa. Mándú'yú gáa 'yị lódụ́ kacíyị ga ba, gɨ ro zíye lágaóyó a gɨ sɨmɨ a ní, romo yée mɨrómo utúasání kíe wá.”

19 Yésụ ya zíye ní, “Ngúngusé aka esé ledremá wá? Azé ndịsị go fú lá kése káa ní? Utúasá idí kenée wá. Ógụsé kɨ́ owụ́ née girí mu zíma yáa.”

20 Zíye ógụyé kɨ́ owụ́ née zí Yésụ. Sɨmɨ bɨ bɨcayi lomo lúrúndíki Yésụ ní, zía óto owụ́ née zí roa ndịsị lángbané, zía lálaónzó owụ́ née gbụ bi, zía ndịsị gbúrógbóne, zí somụ́ kpá ndịsị ógụné gɨ taraa.

21 Zí Yésụ ịnyịné ndú'yú 'bụa kídí, “Éyị́ máa née lu'bú kíe goó?”

'Bụa ya zí Yésụ ní, “Tonó kóo méngị wo go kú gɨ do owụ́ a zaá gị karaba ba. 22 Ndịsị kɨ́ lálaónzó wo ku pho'dụ, kpá kɨ́ lálaónzó wo sɨmɨ iní gɨ ro zíne úfu wo 'dá'ba. Togụ́ útúásá go sáká zée, lúrú aka lerịze zíyị lágaóyó a gɨ sɨmɨ owụ́ née 'dá'ba.”

23 Yésụ ya zí 'bụ owụ́ née ní ní, “Úku yá togụ́ mááyí útúásá yá? 'Yị bɨ ngunụgu ledremá go ní, owo bú kídí máútúásá go méngị éyị e mbá.”

24 Geré zí 'bụ owụ́ née úku ledre kídí, “Ma'díi, mángúngu ledreyị go lá cúku'dée. Ídí sáká máa, gɨ ro zíma ngúngu ledreyị nda za kíngaya.”

25 Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go yóko royé cigíye kɨ́ o'do née ní ní, zía úku ledre zí bɨcayi lomo née kídí, “Yịị, bɨ 'dụ́tụ mbílí owụ́ ba kpá kɨ́ taraa ní, ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ a mu ndá lolụ ndá'balúgu royị sɨmɨ a wá.”

26 Zí bɨcayi lomo née ịdrịónzó owụ́ née gbụ bi zía ndịsị gbúgbúne káa zí ayí go úyu ní, geré zí bɨcayi lomo née ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ a, zí owụ́ née ídíne káa zí uyu go ní. Zí tụ́'dụ́ 'yị e úku ledre kídí, “Uyu go.” 27 Zí Yésụ 'dí'bi sịlị owụ́ née, lálasịkpị wo 'dága zí roa ídíne bɨlámáne.

28 Zí Yésụ ndá'bayé kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e 'be zíye ndú'yú wo kídí, “Mongụ́ 'yị, éyị́ bɨ gáa utúasázé lágaóyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ owụ́ née gɨ zía wá ní 'di?”

29 Yésụ ya zíye ní, “Ini zí Lomo utúasá kɨ́ ledre e káa zí ga gére ne dụ́ụ́ ne.”

Yésụ uku andá ledre mɨúyuné
(Lúrú kpá Matáyo 17:22,23, Lúka 9:43b-45)

30 Zíye ịnyịyé gɨ ore ndéréye kpụrụ́ gɨ sɨmɨ kángá bɨ Galiláya ní. Yésụ ili kóo zí kémbị 'yị ówo bi bɨ yée nɨyí ndéré ndịsị doa ní wá, 31 gɨ zía bɨ kóo ndịsị 'dódo ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Nɨyí karanée í'bí ngbángá, Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zí 'yịma'dí e, do úfu wo. Nda sɨmɨ

sịlị ota (3) zía úrú ené.” 32 'Yị lódụ́ kacíga owo'di'biní ledre gị simị ledre bị kóo ndịsị 'dódo a née wá, gị zí kéyị née, 'yị ndú'yú wo ndaá kóo wá gị zí ngịrị.

Ambí nị kí ledrené owóowó ní ne?
(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, Lúka 9:46-48)

33 Zíye ndá'baógụyé 'be simị gara bị Kapáranawúma ní. Zí Yésụ ndú'yú 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Ndịsịsé gáa ítí kangú do mịsi'di 'dáa gị ro 'di?” 34 Ukuluguní ledre kací a zía wá, gị zía ndịsịní ítí kangú gị ro ambí nị dongaráye ne ledrea owóromo do 'bị lafúne e.

35 Zí Yésụ ndịsịné bi, zía ndóloógụ 'yị lódụ́ kacíne ga bị sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kídí, “Togụ́ 'yị ili ídí 'dá'dá zí lafúne e yá, idí óto roné ndoo, zía ídíne 'dá'ba, zía kpá ídíne 'yị ịnyị kasa zí lafúne e za mbá.”

36 Zí Yésụ 'dí'bi ngíti owụ́ úku ledre zía tóroné kó'dụ́ 'yị lódụ́ kacíne ga gére née. Zía fáka owụ́ née zía úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, 37 “Togụ́ 'yị 'di'bi owụ́ káa zí wo ba simị sụmụ gị zía bị nị 'yị lódụ́ kacíma ní, 'di'bi née kpá go máa simị sụmụ. 'Yị bị 'di'bi máa go simị sụmụ ní, 'di'bi ené née lá dụ́ụ́ máa wá, 'di'bi née go kpá wo bị kasaogụ máa ní simị sụmụ.”

Bịlámá ndịsị kí lafú 'yị e
(Lúrú kpá Lúka 9:49-50)

38 Geré zí Yiwáni úku ledre kídí, “'Yị 'dódo ledre, ogụ ndikizé ngíti o'do kí ndịsị lágaóyó dokéké e gị simị 'yị e. Zíze ụ́cụ́ómo wo gị zía ndaá 'bị ené ngúruzé wá.”

39 Yésụ ya zía ní, “Ndásé ụ́cụ́ómo 'yị káa zí wo née wá. 'Yị bị ndịsị méngị bịlámá ledre kí ịrịmá ní, úku sínyi ené ledre gị do bi máa wá. 40 'Yị bị ngárá ndaá okó rozé wá ní, née go 'yị ezé. 41 Máúku zíse ma'díi, abú 'yị i'bí zíse lá gba iní mịéwé, gị zía bị, ásé 'yị 'bị Kírésịto ní, Lomo nị karanée méngị bịlámá ledre zía.

42 “Owụ́ káa zí wo ba ṇguṇgu ledremá go, togụ́ 'yị londo wo zía lúyú ledre yá, nị ídí bịlámáne togụ́ odóní ká'dá ro goa, do odóngeṛịní wo kíe ro tutú do ụ́cụ wo kíe bu simị mongụ́ iní yá, nị éme gbála. 43-44 Togụ́ ngúru sịlịyị ayí óto yịị́ zíyị lúyú yá, ídí óṇgooyó a 'dá'ba. Nị bịlámáne zíyị ndéréyị 'be 'bị Lomo kí sịlịyị kịé'do, gị zí wo bị áyí ndéré kí sịlịyị gbrengárá ku pho'dụ bị ịlị wá ní. 45-46 Kpá kenée, togụ́ ngúru sịndịyị ayí óto yịị́ zíyị lúyú ledre yá, ídí óṇgooyó a 'dá'ba. Nị bịlámáne zíyị ndéréyị 'be 'bị Lomo kí sịndịyị kịé'do, gị zí wo bị áyí ndéré ku pho'dụ kí sịndịyị gbrengárá ní. 47 Togụ́ ngúru komomyị ayí óto yịị́, zíyị lúyú ledre yá, ídí cígióyó a 'dá'ba. Nị bịlámáne zíyị ndéréyị 'be 'bị Lomo kí komoyị kịé'do, gị zí wo bị áyí ndéré kí komoyị gbrengárá do ụ́cụ yịị́ nyé ku pho'dụ bị ịlị wá ní, 48 kí'dí bị

“ ‘kidri ga bị ndịsịní ánu 'yị e
ngárá uyuní wá,
kí pho'dụ bị ngárá ịlị kpá wá
ní.’

49 'Yịma'dí nị ídí mịútúásáne do komo Lomo kpụrụ́ gị simị 'do'dó káa zí to'do bị lefení simị ụkụ́ ní.

50 “To'do nị bịlámá éyị. Togụ́ ayá lolụ wá, moko ndaá lolụ simị a wá. Mịméngị ledre esé e idíní ínyi zí lafúse e káa zí to'do ní gị ro zíse ndịsịsé kéye simị bikịdrị.”

10

Ledre gị ro ótoómo kára
(Lúrú kpá Matáyo 19:1-12, Lúka 16:18)

9:48 9:48 Isáya 66:24

1 Zí Yésụ ịnyịné gɨ ore ndéréne sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya sága ngbuṛu Yeredéne. Zí tụ́'dụ́ 'yị e kpá ógụyé zía ore, zía tónóne 'dódo ledre zíye káa zí bɨ lengbe ní.

2 Zí ngíti géyị Faṛụsáyo e ógụyé úzu wo kídí, “Mongụ́ 'yị, nɨ mɨútúásáne zí 'yị ótoómo me'bené?”

3 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Mụ́sa eké kóo zíse sɨmɨ lorụ yaá 'di?”

4 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Mụ́sa ekéomo kóo zíze kídí, togụ́ 'yị otoomo me'bené yá, idí í'bí wáraga 'bɨ ótoómo ro'yị zí kára máa née.”

5 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Mụ́sa eké kóo lorụ née zíse kenée gɨ zía bɨ dosé oṛụofụ go ní. 6 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo otoogụ éyị e ní, ‘otoogụ 'yịma'dí e o'do kí kára.’ 7 ‘Gɨ zí kéyị née, o'do nɨ ótoómo 'bụné kí mbágáne, zía ófụ́ kára zíye óto 'be kéne. 8 Zí 'yị ga bɨ gbre née ídíye nda éyị kị́é'do.’ Ndaní lolụ gbre wá, nɨyí goó éyị kị́é'do. 9 Éyị bɨ Lomo oto go káa do éyị kị́é'do ní, 'yịma'dí ndaá ífi sɨmɨ a wá.”

10 Sɨmɨ bɨ olụ́ní nda go 'dịcị ní, zí 'yị lódụ́ kacíga ndú'yú wo gɨ ro ledre gána née. 11 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, 'yị bɨ otoomo mɨzefị me'bené, zía ndéréne ófụ́ ngíti kára ní, mengịní née go 'berị ro mɨzefị me'bené. 12 Kpá kenée, togụ́ kára otoomo mɨzefị o'do 'bɨ ené, zía nda ndéréne 'dí'bi ngíti o'do yá, mengịní née go kpá 'berị kí ngíti o'do née ro mɨzefị o'do 'bɨ ené.”

Yésụ i'bí úndru zí mɨnzéré owụ́ e

(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Lúka 18:15-17)

13 'Yị e ndịsịní kóo ógụ kí owụ́ 'bɨ eyé e zí Yésụ gɨ ro zía í'bí úndru zíye. Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ụ́cụómo yée.

14 Zí ledre née kóo sínyíne ro Yésụ. Zía úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ndásé ụ́cụómo owụ́ e kí ógụyé zíma wá, ótoómosé yée idíní ógụ zíma. Bi bɨ 'be 'bɨ Lomo nɨ gɨ ro 'yị ga bɨ káa zí mɨnzéré owụ́ ga gére née. 15 Ma'díi, 'yị bɨ ŋguŋgu ledre 'be 'bɨ Lomo káa zí owụ́ wá ní, utúasá ólụ́ íri wá.” 16 Zía tónóne ịmbị owụ́ ga gére née kékị́é'do ndịsị kí óto sị́lị́ne doyé í'bí úndru zíye.

Ledre gɨ ro o'do bɨ kí tụ́'dụ́ éyị sị́lị́ne e ní

(Lúrú kpá Matáyo 19:16-30, Lúka 18:18-30)

17 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ nda go gɨ ro ndéréókpó ené gɨ ore ní, zí ngíti o'do ngásáógụné útúne gbrị do ngụ́rụ́ sịndịne, úku ledre zí Yésụ kídí, “Bɨlámá 'yị 'dódo ledre, mááyí méngị káa be 'di zíma ndíki trịdrị bɨ za fí ní?”

18 Yésụ ya zía ní, “Ndólo máa bɨlámá 'yị gɨ ro 'di? Bɨlámá 'yị ndaá. Odụ bɨlámá 'yị dụ́ụ́ Lomo. 19 Owo lorụ e bú bɨlámáne, ‘Ndá úfu 'yị wá, ndásé só'do rosé kí 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá úkuóto ledre ro 'yị wá, ndá lóndo 'yị gɨ ro éyị ené wá, ídí óto úndru 'bụyị e kí mbágáyị.’ ”

20 O'do née ya, “'Yị 'dódo ledre, tónóne kú gɨ do owụ́ma, málé'bé amá gɨ do lorụ wá.”

21 Gɨ zía 'búa nɨ kóo do Yésụ. Zí Yésụ lúrú wo gbóó, zía úku ledre zía kídí, “Éyị nɨ bo kị́é'do méngị aka wá. Ndéré mu úgúóyó éyị ga bɨ zíyị 'be ní mbá 'dá'ba, zíyị ífibáyi késị́ye zí 'yị lerị e, zíyị

10:6 10:6 Dosị éyị e 1:27 **10:8** 10:8 Dosị éyị e 2:24 **10:19** 10:19 Ólụ́ógụ 20:12, Gbre lorụ 5:16-20

ndá'baógụyị́ lódụ́ kacíma. Lomo nɨ karanée í'bí tụ́'dụ́ éyị́ zíyị.”

22 Gɨ zí ledre bɨ Yésụ uku kenée
ní, zí bi sínyíne ro o'do née gbála.
Zía ndéréne gɨ ore kɨ́ do komoné
mɨsínyíne, gɨ zía nɨ kóo kɨ́ tụ́'dụ́
éyị́ e zíne.

23 Zí Yésụ lúrú bi keree, zía úku
ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Nɨ
mɨórụné kíngaya gɨ ro zí 'yị ga bɨ
kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zíye ní ólụ́ye 'be 'bɨ
Lomo.”

24 Zí ledre née lụ́tụ́ne komo
'yị lódụ́ kacíga ga gére née. Zí
Yésụ kpá úku ándá ledre zíye
kídí, “Owụ́ 'bɨ amáa e, ma'díi,
nɨ mɨórụné kíngaya gɨ ro zí 'yị
ólụ́ne 'be 'bɨ Lomo. 25 Nɨ owụ́
ledre cúku'dée zí mongụ́ bangá bɨ
gémele ní, ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ gu
lị́bịra gɨ 'dí kerị́. Tí lá gɨ ro 'yị bɨ
kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zíne ní, nɨ mɨórụné
gɨ ro zía ólụ́ne 'be 'bɨ Lomo.”

26 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacíga uwúní
ledre née kenée ní, zía lụ́tụ́ne ko-
moyé, zíye ódroyé dengbịye kídí,
“Sara togụ́ nda go kenée ní, ambí
nɨ nda ómo ne?”

27 Zí Yésụ lúrú yée keree, zía
úku ledre zíye kídí, “Togụ́ zí
'yịma'dí e yá, ledre káa zí née nɨ
ídí mɨórụné. Ledre e nɨyí yị́ eyé
kací komo Lomo mbá cúku'dée.”

28 Zí Pétero úku ledre zía kídí,
“Lúrú áka, mongụ́ 'yị, otoomozé
éyị́ ezé e go mbá, zíze útúze do
kacíyị káa zí ba.”

29 Yésụ ya zía ní, “Pétero, togụ́
'yị otoomo 'be 'bɨ ené, kɨ́ owụ́ 'bɨ
ené e, kɨ́ lúnduné e kɨ́ lémịné e
nda kɨ́ mbágáne kɨ́ 'bụné e, kpá
kɨ́ yáká ené e gɨ romá kɨ́ bɨlámá
ledre yá, 30 nɨ ndíki tụ́'dụ́ éyị́ e,
'dị́cị́ e, lúndu e, lémị e, mbágá e,
owụ́ e kɨ́ yáká e rómo gɨ do yée ga
bɨ cakaba ba nda kpá kɨ́ 'do'dó e.
Karanée zía kpá ndíki trịdrị bɨ za
fí ní. 31 Tụ́'dụ́ 'yị máa yée ga bɨ
ledreyé nɨ mɨówóne ní, utúasání
lolụ gú karanée ídí kɨ́ ledreyé
owóowó wá. Yée ga ledreyé ndaá
owóowó wá ní, nɨyí nda ídí ye kɨ́
ledreyé owóowó.”

Yésụ uku andá ledre mɨúyuné
(Lúrú kpá Matáyo 20:17-19, Lúka 18:31-34)

32 Zíye ịnyịyé 'dí'bi mɨsi'di bɨ
nderé 'dịyị roné sɨmɨ Yerụsaléma
ní, Yésụ nɨ kóo za 'dá'dá zí 'yị
lódụ́ kacíne e, zí ledre née lụ́tụ́ne
komoyé, zí ngíti géyị 'yị ga bɨ
utúní do kací a ní, ídíye kɨ́ ngịrị
royé. Zía kpá ịnyịné ndóloyóko
'yịmɨkása ené e 'dí sogo, zía
úkuógụ ledre bɨ nɨ gú méngị née
ní zíye, 33 kídí, “Úwúsé aka ledre
bɨ mááyí úku a zíse ba. Azé ba
go ndéré sɨmɨ Yerụsaléma, kɨ́'dí bɨ
nɨyí í'bí ngbángá Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí
zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e
kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e ní. Nɨyí 'décị
ngbanga a idíní úfu wo, do í'bí wo
do sị́lị́ 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e
wá ní. 34 Zíye ndịsịyé kɨ́ fólo máa,
zíye lúbu súrú komomá, zíye ócó
máa, zíye ịnyịyé úfu máa. Zíma
ídíma umbumá kɨ́ sị́lị́ ota, zíma
úrú amá.”

Yakóbo e kɨ́ Yiwáni iliní ídí káa do ngére e do lafúye e
(Lúrú kpá Matáyo 20:20-28)

35 Née ní, zí Yakóbo e kɨ́ Yiwáni
wotị́ Zebedíya ógụyé ndoo zí
Yésụ, ya zía ní, “Mongụ́ 'yị, éyị́ nɨ
bo, ilizé gáa zíyị méngị a zíze.”

36 Zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé gáa
zíma méngị zíse 'di?”

37 Zíye úku a zía kídí, “Sɨmɨ bɨ
áyí gú karanée ndịsị do kịtị ngére
eyị́ ní, ilizé zíze ídíze gbrengárá
káa do mɨngburoko 'yị eyị́ e gbóo
kɨ́yị, ngíti 'yị do sị́lị́yị 'bɨ anú, ngíti
'yị 'bɨ ené do ngelị.”

38 Zía úkulúgu ledre zíye
kídí, “Ɨ'ɨ, ówosé esé éyị́ bɨ ásé
ndúndu'yú gɨ roa ní wá. Útúásásé
go gɨ ro éwé tara kó'do nduwú bɨ
mááyí gú ógụ éwé a ní ma'díi?
Útúásásé go gɨ ro 'dí'bi babatịza

'bɨ nduwú bɨ mááyí gú ógụ 'dí'bi a ní?”
39 Zíye úkulúgu ledre zía kídí,
“Ɨɨ, azé útúásá.” Yésụ ya zíye ní,
“Ɨɨɨ, tí ma'díi, ásé tí gú éwé tara
kó'do ndúwú bɨ mááyí ógụ éwé a
ní kpá kí babatịza 'bɨ nduwú bɨ
mááyí gú ógụ 'dí'bi a ní. 40 Tí lá
gɨ ro ndịsị bɨ do anú kí do ngelị
ní, ndaá 'bɨ ené ledre amá wá. Bi
ga gére née nɨyí yị eyé gɨ ro 'yị ga
bɨ yemeotoní go gɨ royé ní.”
41 Simɨ bɨ 'yị lódụ́ kacíga ga bɨ
sokó uwúní ledre née ní, zí simɨyé
ésịne ro Yakóbo e kí Yiwáni. 42 Zí
Yésụ ndóloyóko yée do úku ledre
zíye kídí, “Ídísé ówo a kídí 'yị ga
bɨ lurúní yée káa do ngére e nda
kpá kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị
ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní
nɨyí ye 'yị ga bɨ kí roko'bụyé do
'yị e mbá ní. Zíye ndịsịyé óto 'yị e
méngị moko zíye káa zí éyị bɨ
'yị e nɨyí owụ́kụlụ́ eyé e ní. 43 Éyị
ndaá kenée dongaráse wá. Togụ́
'yị gɨ dongaráse ili ídíne mongụ́
'yị, idí óto roné káa do 'yị kasa
'bɨ lafúne e mbá. 44 Togụ́ ngíti 'yị
gɨ dongaráse ili zíne ídíne manda
'dá'dá zí lafúne e mbá yá, idí ídí
káa do 'yị 'bɨ moko 'bɨ lafúne e
mbá. 45 Abú gba Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí
ógụ ené gɨ ro zí 'yị e méngị moko
zía wá, ogụ yị ené gɨ ro méngị
moko zí 'yị e, kpá gɨ ro í'bí roné
úyuné gɨ ro yómo tụ́'dụ́ 'yị e.”

Yésụ likpí komo owụ́ 'bɨ Timáyo
(Lúrú kpá Matáyo 20:29-34, Lúka 18:35-43)

46 Zí Yésụ kí 'yị lódụ́ kacíne
ndéréógụyé simɨ gara bɨ Zérịko
ní. Simɨ bɨ nɨyí go mɨndéréókpóye
kí 'yị lódụ́ kacíne e nda kí tụ́'dụ́
'yị e gɨ simɨ gara gɨ ore ní, zíye
ndíki o'do bɨ komoa ndaá ní.
Nɨ wotị Timáyo bɨ ndịsịní kpá
ndólo a Batimáyo ní, nɨ mɨndịsịné
dogboṛụ mɨsi'di ndịsị ómbo éyị
gɨ zí 'yị e. 47 Simɨ bɨ úwú ledre
kídí, née Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta ogụ
ne ní, zía gbúrógbóne 'dága kídí,
“Yésụ Owụ́ 'bɨ Dawídi, lúrú aka
lerịma.”*
48 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ndịsịní ndéré
kí Yésụ e née, ndịsiyé kíngaya
ụ́cụ́omo wo kídí, idí mụ́kụ́. Abú
kenée ndotó, zí o'do née nda
gbúrógbó tátá roné 'dá'dá kídí,
“Yésụ Owụ́ 'bɨ Dawídi, lúrú aka
lerịma.”
49 Zí Yésụ úwú ledre née, zía
tóroné, zía úku ledre zí 'yị ga gére
née kídí, “Ndólosé aka o'do bɨ
ndịsị gbúrógbó née gɨrí yáa.” Zíye
ịnyịyé úku ledre zía kídí, “Royị
inyi nda mu, ịnyịógụ mu 'dága nɨ
go ndólo yịị.” 50 Geré zía ụ́cụ́oyó
mongụ́ bongó bɨ onzó roné ní
'dá'ba, zía ịnyịógụné 'dága do
sịndịne ógụné zí Yésụ.
51 Zí Yésụ ndú'yú wo kídí,
“Máídí méngị zíyị 'di?”
Zía úku ledre kídí, “'Yị 'dódo
ledre, máíli lá dụ́ụ́ lúrú bi.”
52 Yésụ ya zía ní, “Bɨlámáne,
ndéré mu, komoyị eme go, gɨ
zía bɨ ṇgúṇgu ledremá go ní.”
Geré née ní, zí komoa líkpíphụ́trụ
roné. Simɨ bɨ Yésụ nɨyí nda
go ndéréókpó ní, zí o'do ba
útúne kpɨ́ráká do kacíye, yóó, zíye
ndéréye kéye.

11

Yésụ olụ́ simɨ Yeṛụsaléma
(Lúrú kpá Matáyo 21:1-11, Lúka 19:28-40, Yiwáni 12:12-19)

1 Simɨ bɨ Yésụ kí 'yị lódụ́
kacíne e nɨyí go gbóo kí
Yeṛụsaléma, nderéní kpụrụ́ gɨ
simɨ owụ́ gara bɨ Betefége kí

* **10:47** 10:47 'Yị e owoní kóo bú kídí Kírésịto bɨ yée ndịsịní sóngó wo gɨ ro zía ógụné ní, nɨ
ídí ngúru bulúndu Dawídi bɨ kóo ngére 'bɨ Isɨréle e 'desị ní. Gɨ zí kéyị née ní, do kóo ndịsị
ndólo Kírésịto ma'dáa kídí, “Bulúndu ngére Dawídi.” Ṇguṇguní kóo kpá kídí Kírésịto ma'dáa
togụ́ ogụ go yá, nɨ ndịsị yómo 'yị e gɨ simɨ ndíyá eyé e.

Beteníya cigí Landa Olíva ní, zí Yésụ kása 'yị lódụ́ kacíne e gbre 'dá'dá, 2 kídí, “Ndérésé mu sịmị 'be ga bị do'dónozé 'dáa née. Ásé ógụndíki owụ́phịrangá dongí bị ngárá 'yị e ekịní aka doa kú wá ní, mịódóótoné kenée tara ngíti 'be. Ídísé líkpí a, zíse ógụsé kíe gịrí zíma yáa. 3 Togụ́ 'yị e ndu'yúní sée kídí, méngịsé kéyị kenée gị ro 'díya yá, ídíse úku a zíye kídí, Ngére ili ne, nị gịrí kásalúgu a 'diya.”

4 Zíye ndéréye, do ógụyé ndíki phịrangá dongí mịódóótoné tara ngíti 'be cigí mịsi'di kenée tí káa zí bị Yésụ uku ní. Geré zíye tónóye líkpí a. 5 Ngíti géyị 'yị e nịyí kóo kpá mịtóroyé do mịsi'di ore, zíye ịnyịyé úku ledre zí ya'dá ga bị gbre Yésụ kasa yée née kídí, “'Bịé ledre 'di, bangá bị ásé líkpí a née 'bị ambi?” 6 Zíye úkulúgu ledre zí 'yị ga gére née tí káa zí bị Yésụ uku zíye ní. Zí 'yị ga gére née ótoómo yée, zíye 'dí'bi bangá née ndéréye kíe. 7 Zíye ógụyé kíe zí Yésụ, zíye ónzó ngíti géyị bongó eyé e doa, zí Yésụ ékị ndịsịné doa.

8 Zí ngíti géyị 'yị e 'dí'biógụ bongó eyé e, ngíti géyị 'deciní 'bị eyé mbílí tịyị e do ízí yée zía kí rokinyi do mịsi'di gị ro óto úndrua. 9 Zí 'yị ga bị nịyí 'bị eyé 'dá'dá, kí yée ga bị gị do kací a gị 'dá'ba ní, ndịsịyé ụ́cụ koko kí yéyéyị kí ndịsị ótrụ́ ledre 'dága kídí,

“Mbófo éyị zí Lomo.
Úndru idí ídí zí wo bị ogụ kí ịrị
Ngére Lomo ní.”

10 Úndru idí ídí zí wo bị ogụ
go ndịsị do kịtị ngére 'bị
bulúnduzé Dawídi* ní.
Mbófo éyị zí Lomo Komo Ere.

11 Zí Yésụ ịnyịyé kí 'yị ené e ólụ́ye sịmị Yerụsaléma, do ndéréye do ligá 'Dịcị 'bị Lomo. Gị zía, kadra utú nda kóo go mịútú, zía lúrú éyị ga bị ore ní, nda go lá 'di'diya, zíye ịnyịyé kí 'yị lódụ́ kacíne ga bị sokó doa gbre (12) ní gị ore, yóó do ndá'balúgu royé 'dá'ba sịmị Beteníya.

Yésụ oto tarané kací ndórí
(Lúrú kpá Matáyo 21:18-19)

12 Zí bi áráló'bó roné, zí Yésụ ịnyịyé ndá'balúgu royé gị sịmị Beteníya sịmị Yerụsaléma, 'bú mengị nda kóo Yésụ ma'dáa go mịméngị. 13 Zía lúrúndíki ndórí 'bị 'be gị gbála kí mbílíne gbụkụ. Abú née ndaá aka kóo sịndị kadra gị ro mịkánda mịáná a wá yá, zía sómụ́ ledre kídí, ambí owo ne, éyị née kenée kụrú mịánága ga bị idíakání ní, nịyí ba bo 'dága íri. Zía ịnyịné ndéréne gị sị ndórí née íri lúrú bi, lurú bi má, kémbị mịáná a ndaá.

14 Cịkị ore, zí Yésụ ịnyịné óto tarané kací a née kídí, “Tí káa zí bị áyí go née ní, útúásá 'bị eyị lolụ áná gị ro zí 'yị e ánu mịánáyị kú wá.” 'Yị lódụ́ kacíga uwúní kóo ledre bị uku née go.

Yésụ olụ́ do ligá 'Dịcị 'bị Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Lúka 19:45-48, Yíwáni 2:13-22)

15 Sịmị bị olụ́ní nda go sịmị Yerụsaléma ní, zí Yésụ ólụ́ne do ligá 'Dịcị 'bị Lomo, zía ógóbáyi 'yị ga bị ndịsịní úgú éyị e kpá kí úgúóyó éyị e ore ní 'dá'ba. Zía kpá ndịsịné kí ịtrịónzó tarabíza bị 'yị óyóló'bó késị e ndịsịní óyóló'bó késị e doa ní kpụkpụ́kpụ bi. Nda kpá kí bi ndịsị 'bị 'yị ga bị ndịsịní úgúóyó amámu e ní.

16 Yésụ ili ené zí 'yị e ímbị éyị e ndéré'décị bi kíe gị do ligá 'dịcị 'bị

11:9 11:9 Ke'bị 'bị Dawídi e 118:25-26 * **11:10** 11:10 Dawídi: Nị kóo Mongụ́ ngére 'bị Isiréle e kpá bulúndu Yésụ bị Lomo kasaogụ wo káa do Mongụ́ ngére sịmị káṇgá bị Dawídi nị kóo ngére sịmị a ní. Ólo Sámele 16:1-13, Moko 'bị 'yịmịkása e 2:3

Lomo wá. 17 Simi bi ndisị 'dódo
ledre ní, zía úku ledre zíye kídí,
“Ndaá 'bi ené miékéne bi kídí,
“ ‘'Dịcị amá ni
'dịcị 'bi ini zíma’?
Tí lá óyóló'bósé nda yị esé go káa
do ‘bi ló'bo 'bi 'yị ugu e.’ ”
18 Simi bi ledre ga bi Yésụ ndisị
'dódo yée do ligá 'Dịcị 'bi Lomo
ní, owụ́ndiki mbílí manda ga bi
'bi 'yị 'dáná éyị e kpá kí 'yị 'dódo
lorụ e ní, zíye ndịsiyé gámásó'do
misi'di gi ro zíye úfu wo. Abú
kenée ndotó, niyí kóo mbá kí ngịrị
royé, gi zía, tụ́'dụ́ 'yị e iliní yị eyé
kóo mbá Yésụ gi zí bilámá 'dódo
ledre ené.
19 Nda go kí tagá ndụlụ, gi do
kací 'dódo ledre, zí Yésụ ma'dáa
ólụ́ógụyé kí 'yị lódụ́ kacíne e gi
simi gara gi ore 'dá'ba.

Miówo ledre gi simi ledre 'bi ndórí bi Yésụ oto tarané kací a ní
(Lúrú kpá Matáyo 21:20-22)

20 Nda káa zí kílóndó a née kí
phiyí, niyí kpá go ndá'balúgu royé
simi Yerụsaléma, zíye lúrú ndórí
bi karana Yésụ oto tarané kací a
ní, gagá go zawu gi 'dága gị
ro cíyíne e. 21 Zí Pétero ịnyịné
sómụ́ndíki ledre bi karana Yésụ
mengị ní, zía úku ledre kídí, “Ɨ,
'yị 'dódo ledre, lúrú aka kágá bi
karana óto tarayí kací a ba, gagá
go.”
22 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí,
“Ídísé ngúngu ledre 'bi Lomo.
23 Ídísé óto ledre ba simi dosé. 'Yị
bi i'bí roné go za mbá zí Lomo
ní, togú uku ledre zí landa bi 'dáa
kídí, ‘Ídí ịnyị gi ore zíyị ndéré
útúyị simi mikavu bi 'dáa,’ togú
'yị née owo go bilámáne kídí ledre
bi née uku née ni méngị roné
yá, zí Lomo óto ledre née, zía
tí méngị roné zí 'yị née kenée.
24 Káa zí bi éyị ni kenée bo ní,
máúku zíse ma'díi, togú í'bísé
rosé go mbá zí Lomo, nda simi
bi ásé ndịsị íni ini zí Lomo, zíse
ndú'yú wo gi ro éyị ní, ídísé
ngúngu a kídí, éyị bi ndú'yúsé wo
gi roa née, ásá tí ndíki a ma'díi,
Lomo ni tí í'bí éyị ma'dáa zíse.
25 Ndásé íni ini zí 'Bụzé Lomo nyé
kí bisinyí ledre simisé ro lafúse e
wá, gi ro zí Lomo úwú ini esé.
26 Togú ásé go íni ini zí 'Bụsé
Lomo gi ro zía ótoómo lúyú ledre
esé yá, ídísé ówo a kídí lafúse ga
bi niyí ógụ ndú'yú sée gi ro zíse
ótoómo ledre zíye ní, ídísé ịdrị
mimbé'desé, zíse ótoómo ledre
zíye. 'Bụzé Lomo ni kpá ótoómo
lúyú ledre esé.”†

Ndu'yú gi ro ówo roko'bụ 'bi Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 21:23-27, Lúka 20:1-8)

27 Née ní, zí Yésụ ndéréógụyé
kí 'yị lódụ́ kacíne e go simi
Yerụsaléma, zíye ndịsiyé gámáye
do ligá 'Dịcị 'bi Lomo. Zí ngíti géyị
manda ga bi 'bi 'yị 'dáná éyị e, kí
ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e, kí ngíti
géyị mingburoko ngére e ógụyé zí
Yésụ. 28 Zíye úku ledre zía kídí,
“Ndíki 'bi eyị roko'bụ máa bi zíyị
ndịsiyị méngị ledre e kíe 'dényé
bi káa ba ba gi 'da? Ambí i'bí
roko'bụ máa née zíyị ne?”
29 Yésụ ya zíye ní, “Máíli aka
ndú'yú sée kí ndu'yú kị́é'do kí.
Togú úkulúgusé ledre go kací a
zíma, mááyí nda fú úku 'dódo
ledre roko'bụ bi mándịsị méngị
ledre e kíe ba zíse. 30 Úkusé aka
zíma, Yiwáni ndiki kóo roko'bụ bi
zía ndịsiné bábátịzị 'yị e kíe ní gi
'da? Gi zí 'yịma'dí e? Togú kenée
wá, nda gi zí Mbigí Lomo?”

11:17 11:17 Isáya 56:7 **11:17** 11:17 Yeremáya 7:11 † **11:26** 11:26 Nda gi 'dá'ba, zí ngíti 'yị ékétóko ledre ro ledre ga bi Máriko eké yée ní kídí, “Togú ịdrịsé mimbé'desé ro 'yị ga bi mengịní bisinyí ledre zíse ní wá, 'Bụsé bi 'dága 'dáa ní, otoomo ené kpá milúyú ledre esé zíse wá.”

31 Zíye tónóye ndịsị úku ledre dengbịye kídí, “Azé úku a zía ba kídí 'di? Togú ukuzé ya gɨ zí Lomo, nɨ geré úku a kídí, bɨ kenée ní, ilizé nda kóo ledre ené wá gɨ zí 'di? 32 Togú ukuzé ya ndiki roko'bụ née gɨ zí 'yịma'dí e, utúasá kpá wá.” Gɨ zía, nɨyí kóo kí ngịrị royé gɨ zí 'yị e, gɨ zía, tú'dú 'yị e ṇguṇguní kóo go mbá kídí, Yiwáni nɨ nébị.

33 Zíye nda ịnyịyé úkulúgu ledre kací a zía kídí, “Owozé wá.”

Yésụ ya zíye ní, “Ɨ, bɨ kenée ní, máili amá lolụ kpá úku ledre roko'bụ bɨ mándịsị méngị ledre e kíe ní, zíse wá.”

12

Muruwayi gɨ ro bɨsinyí 'yị ga bɨ ufuní owú 'bɨ mịngị́ yáká ní

(Lúrú kpá Matáyo 21:33-46, Lúka 20:9-19)

1 Zí Yésụ ịnyịné úku ledre zí mɨngburoko 'yị ga gére née sɨmɨ muruwayi kídí, “Ngíti o'do, 'di'biogụ kóo kúfú kọ́rọ́ zía 'dịyị a yáká ené. Zía ịnyịné ící'díkí gara ro yáká máa née gbaá, zía íci gu gɨ ro do ndịsị lúrụ kọ́rọ́ ma'dáa sɨmɨ a. Gɨ ore, zía ó'bóyéme bi gɨ ro zí 'yị bɨ nɨ ndịsị 'bá'bá yáká ma'dáa a née ní, ndịsịné sɨmɨ a 'dága kí lúrú bi. Zía yéme ledre kí ngíti géyị 'yị e, zía ótoómo yáká máa née zíye, idíní ndịsị méngị moko sɨmɨ a. Yóó zía ndéréókpóne gbála.

2 “Nda sɨmɨ kadra mɨ'décị mɨáná kọ́rọ́ máa ga gére ní, zía ịnyịné kása ngíti 'yị kasa ené zí 'yị ga bɨ yáká íri ní, gɨ ro zíye kpá í'bí 'bɨ ené kọ́rọ́ gɨ sɨmɨ a. 3 Sɨmɨ bɨ 'yị kasa née ogụ íri ní, zí 'yị ga gére née 'dí'bi wo, zíye ócó wo, zía ngásálúgu roné zí mịngị yáká kí gbékpị́ sịlịne. 4 Zí mịngị yáká ịnyịné kpá kása ngíti 'yị kasa ené, zí 'yị ga gére née kpá ịnyịyé ócó wo do ócólóko doa, zíye méngịlárá a 'duo bɨsinyíne. 5 Zía kpá kása ngíti 'yị kasa, zí 'yị ga gére née ịnyịyé úfu wo. Zía kpá kása tú'dú ngíti géyị, mengịní yée kpá kenée, ocóní ngíti géyị bɨsinyíne, zíye úfu ngíti géyị mɨúfu.

6 “Ngíti 'yị kasa gɨ ro zía kása a ndaá lolụ kóo wá. Mbigí owú 'bɨ ené bɨ oto 'búa kíngaya ní, idíaká nda kóo go lá dụú ne. Zía nda ịnyịné kása cú wo dụú gɨ 'dá'ba kí sómú ledre bɨ kídí, ‘Bɨ ba nda go zaá mbigí owú 'bɨ amá ní, nɨyí go ógụ éré wo.’

7 “Sɨmɨ bɨ ya'dá ga bɨ yáká íri née, lurúndikiní nda go cú mbigí owú 'bɨ mịngị́ yáká ní, zíye úku ledre dengbịye kídí, ‘Ndazé ṛifu zíze ótoómo yáká ba wá. Idízé úfu owú 'bɨ ené née kpá 'dá'ba, gɨ ro zí yáká máa ba nda ídíne geré 'bɨ ezé.’ 8 Née ní, zíye ịnyịyé 'dí'bi owú née, ócó a, do ócóónzó wo, zíye 'dí'bi umbua ndéréye úcụ a tara yáká kenée.”

9 Née ní, zí Yésụ ndú'yú yée kídí, “Bɨ kenée ní, mịngị́ yáká nɨ nda méngị goó 'di? Máúku zíse, otoomo 'yị 'bɨ moko ga gére née wá, nɨ ógụ úfu yée mbá do bi kulú owú 'bɨ ené née, zía nda óto ngíti géyị 'yị e ndịsịyé méngị moko sɨmɨ yáká ené née.”

10 Ólosé aka esé mɨéké kúrú Lomo bɨ uku kídí,

“ ‘Tutú bɨ kóo 'yị ó'bó 'dịcị́ e asiní
gɨ roa ní,
ogụ nda yị́ ené go tutú bɨ kí
ledrené owóowó ní.
11 Ledre ba ní, Ngére ezé Lomo
mengị kóo ne,
zía nda ówóne go mɨówó, zía
émené komozé.’ ”

12 Zí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e áyíye gɨ ro 'dí'bi Yésụ, gɨ zía, owoní go kídí, uku muruwayi

12:11 12:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:22-23

née royé. Tí lá zíye éré ngịrị tụ́'dụ́ 'yị e, zíye ótoómo wo, do ndéréókpóye gɨ cigí a.

Ngíti géyị Farụsáyo e uzuní Yésụ kí ledre ụsórụ
(Lúrú kpá Matáyo 22:15-22, Lúka 20:20-26)

13 Gɨ do kací ledre née ní, zí mingburoko Isiréle ga gére née kása ngíti géyị Farụsáyo e kí ngíti géyị 'yị 'bɨ Eróde e* zí Yésụ gɨ ro úzu wo togụ́ Yésụ ma'dáa uku luyú ledre go ro akúma 'bɨ Róma yá, zíye 'dí'bi wo. 14 Zíye ịnyịyé ógụyé zía, ya zí Yésụ ní, "'Yị 'dódo ledre, owozé bú kídí, ṛánga eyị́ lengbe ṛanga kú wá, ledre bɨ 'yị e ndịsịní sómụ́ a ní, ata ené kací komoyị́ kpá wá, sómụ́ eyị́ ledre moko 'bɨ 'yị e kpá wá, ndịsị 'dódo yị́ eyị́ tí lá dụ́ụ́ mbigí ledre 'bɨ Lomo. Bɨ kenée ní, úku aka zíze, utúasá mɨútúásá zíze í'bí ụsórụ zí mongụ́ 'yị Káyísara† ngére 'bɨ káṇgá Róma? Idízé í'bí a? Ídí úku a zíze. Togụ́ ndazé í'bí a wá, ídí kpá úku a zíze."

15 Zí Yésụ ówo mani eyé née téké, zía úku ledre zíye kídí, "Ílisé úzu máa gɨ ro 'di? Í'bíógụsé aka komo késị́ gɨrí zíma yáa."

16 Zíye ịnyịyé ógụ kíe zía. Zía ndú'yú yée kídí, "Bɨ ro késị́ ba lílị́ sɨmɨ komo ambi, sara ịrị 'yị ba, née ịrị ambi?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née, lílị́ sɨmɨ komo Káyísara."

17 Née ní, Yésụ ya zíye ní, "Togụ́ kenée yá, ídísé í'bí éyị́ bɨ 'bɨ Káyísara ní zía, zíse í'bí éyị́ bɨ 'bɨ Lomo ní, zí Lomo."

Zí tara ya'dá ga gére née ịdrịne mbá mɨịdrị́, gɨ zí ledre bɨ Yésụ ukulugu zíye ní, zíye ịnyịyé ótoómo wo.

Ledre gɨ ro úrú gɨ sɨmɨ umbu
(Lúrú kpá Matáyo 22:23-33, Lúka 20:27-40)

18 Nda gɨ ore, zí Sadụkáyo ga bɨ ngárá ṇguṇguní ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu wá ní ógụyé ndú'yú Yésụ. 19 Zíye ndú'yú Yésụ kídí, "'Yị 'dódo ledre, Mụ́sa eké kóo lorụ ba zíze kídí, togụ́ 'yị uyuomo owụ́ e do kacíne wá, 'yị ma'dáa bɨ uyu née, lúndua idí 'dí'bi kára umbu bɨ kací a née, gɨ ro zía ndíkiógụ owụ́ do bi kací lúndu máa née. 20 Ngíti ledre mengị kóo roné káa, owụ́ ya'dá e nɨyí kóo bo ịnyị doa gbre (7) mbá lúndu e. Zí mongụ́ye ofụ́ kára, kára máa née ndiki aka kóo owụ́ zía wá, geré zía úyuómo kára née. 21 Zí lúndua bɨ utú do sogoa ní, 'dí'bi kára umbu eyé máa née, ndikiní owụ́ kéne kpá wá, zía kpá úyu ené, ótoómo kára máa née. Zí ota (3) lúnduyé 'dí'bitátá kára máa née, ndikiní owụ́ kéne kpá wá, zía kpá úyuné. 22 Zí ledre née ndéréne kenée kací owụ́ ya'dá ga gére née za mbá. Odụa nda dụ́ụ́ ambáodụ́ye, zía 'dí'bi kára máa née, ndikiní owụ́ kpá wá, zía kpá úyu ené, ótoómo kára née. Nda gɨ do kací ya'dá ga gére née mbá, zí kára née nda úyu 'bɨ ené dụ́ụ́ gɨ 'dá'ba. 23 Bɨ goó kenée ní, togụ́ karanée urúní kí ya'dá ga gére née go gɨ sɨmɨ umbu mbá ní, kára máa née nɨ nda ídí go mbị́ me'be ambi? Bɨ owụ́ ya'dá ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née, kára née nɨ kóo go me'beyé mbá ní."

24 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, "Lúyúsé go gbála, gɨ zía bɨ ówosé esé ini ledre gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kí roko'bụ 'bɨ

* **12:13** 12:13 'Yị 'bɨ Eróde e nɨyí 'yị ga bɨ iliní zí ngúru 'yị gɨ dongará bulúndu Eróde e ídíne mongụ́ ngére 'bɨ káṇgá 'bɨ Isiréle e ní. † **12:14** 12:14 Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ sɨmɨa kídí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zí Yụdáya kí Galiláya.

Lomo kpá wá ní.‡ 25 Simi bi 'yị e niyí úrú gi simi umbu ní, kará e kí ya'dá e 'di'biní lolụ royé wá, niyí nda ídí eyé mbá káa zí maláyika ga bi komo ere 'dága 'dáa ní. 26 Nda gi ro ledre miúrú gi simi umbu, ólosé esé miéké kúrú Lomo bi uku ledre gi ro kadra bi kóo kúrú Lomo owụ́ogụ zí Mụ́sa gi simi pho'dụ kí ndící komo kágá ní wá? Ekéni simi a íri kídí, Lomo uku zí Mụ́sa kídí, ‘Mááyí Lomo bi ndịsị lúrú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.’ 27 Sée Sadụkáyo e, lúyúsé ledre go. Ndaá 'bi ené Lomo 'bi 'yị ga bi niyí umbuyé ní wá, yị ené Lomo 'bi 'yị ga bi trịdrị ní.”

Lorụ bi kí ledrené owóowó kíngaya ní

(Lúrú kpá Matáyo 22:34-40, Lúka 10:25-28)

28 Ngíti 'yị 'dódo lorụ 'bi Mụ́sa ni kóo kpá dongará 'yị e ore, ndịsị kóo úwú ledre ga bi Sadụkáyo ga gére ndịsịní úkuló'bó a kí Yésụ e ní, owo kóo go kídí, Yésụ ukulugu ledre go zí Sadụkáyo e bilámáne, née ní, zía ịnyịné ógụné ndú'yú Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, lorụ bi romo gi do lafúne e mbá ní, 'bié wo be 'di?”

29 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Lorụ bi kí ledrené owóowó ní ni ba, ‘Úwúsé aka sée Isiréle e, Mbigí Lomo ni dụ́ụ́ kị́é'do bi ni Ngére ezé ní. 30 Ídí óto 'bú Ngére bi Lomo eyị ní kí mimbé'deyị kị́é'do, kí sómụ́ ledre eyị mbá, kí lomo royị mbá nda kpá kí roko'bụyị za mbá.’ 31 Ngíti a bi kpá káa zía romo gi do lafúne e mbá ní, ni 'bi ené. Ídí óto 'bú lafúyị e káa zí bi óto 'búyị kí royị ní. Ngíti cóngó lorụ bi romo gi do yée ga bi gbre née ndaá.”

32 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Bilámáne, 'yị 'dódo ledre, ledre née ni tí kenée ma'díi. Káa zí bi úku née, tí lá ngére ezé Lomo ni dụ́ụ́ ne bikéṛí ngére, ngíti a ndaá 'bi ené do kací a née wá. 33 Togụ́ óto 'bú Lomo kíngaya kí mimbé'deyị kị́é'do, kí sómụ́ ledre eyị mbá, kí roko'bụyị za mbá, zíyị óto 'bú lafúyị e káa zí bi óto 'búyị kí royị ní yá, méngị née go mongụ́ bilámá ledre bi Lomo ni ídí gi zíyị kí rokinyi kíngaya ní, gi zía, ledre née romo go do 'dáná éyị e za mbá.”

34 Zí Yésụ ịnyịné ówo a gi zía téké kídí, miúkulúgu ledre ené ni kí bilámá sómụ́ ledre siminé, ya zí o'do née ní ní, “Mbófo éyị, sómụ́ ledre eyị emesá. Áyí go lá gbóo gi ro ówo Lomo káa do ngére eyị.” Nda gi do kací ledre née ní, 'yị ga bi kóo niyí okó ro Yésụ ní, utúasání lolụ kóo ógụ úzu Yésụ kí ngíti ndu'yú wá.

Yésụ uzu ezeokóne e kí ndu'yú

(Lúrú kpá Matáyo 22:41-46, Lúka 20:41-44)

35 Zí Yésụ kóo ndịsịné kpá fú 'dódo ledre zí 'yị e do ligá 'Dịcị 'bi Lomo íri, zía ịnyịné ndúndu'yú kídí, “Sara 'yị 'dódo lorụ e ukuní ledre kídí Kírésịto ni bulúndu Dawídi lárá káa be 'di? 36 Ngére Dawídi uku kóo ledre kací kúrú 'Dówụ́ Lomo gi ro Kírésịto ma'dáa kídí,

“ ‘Ngére ezé Lomo ni úku ledre zí
ngére amá kídí,
“Ndịsị do sị́lị́ma 'bi anú ona,
gi simi sịndị́ kadra bi mááyí óto
ezeokóyị e mbá

‡ **12:24** 12:24 Sadụkáyo e ndịsịní yị eyé kóo ólo lá dụ́ụ́ bụ́kụ e ịnyị gi dongará tụ́'dụ́ kurú bụ́kụ ga bi 'bi miéké kúrú Lomo ní. Ólụ́ógụ ni ngúru bụ́kụ gi dongará bụ́kụ ga bi ịnyị Sadụkáyo e ndịsịní ólo yée ní. Née sị́ ledre bi Yésụ 'di'bi véresị née gi roa gi simi Ólụ́ógụ ní, gi zía, née ngúru véresị bi Sadụkáyo e owoní bú ní. **12:26** 12:26 Ólụ́ógụ 3:6 **12:30** 12:30 Gbre lorụ 6:4-5 **12:31** 12:31 Lévị 19:18 **12:36** 12:36 Ke'bị 'bi Dawídi e 110:1

sị sịndịyị ní.” ’
37 Dawídi kí roné ndịsị ndólo
Kírésịto Ngére, togú kenée ní,
Kírésịto nɨ ídí bulúndu a lárá a
káa be 'di?”
Zí tú'dú 'yị e ndịsịyé úwú ledre
ené kí mongú rokinyi ní.

Yésụ mada 'yị e gɨ ro
Farụsáyo e kí 'yị 'dódo lorụ e
(Lúrú kpá Matáyo 23:1-36,
Lúka 20:45-47)
38 Zí Yésụ ịnyịné 'dódo ledre
zíye kídí, “Komosé idí ídí rosé,
ndásé ídí káa zí 'yị 'dódo lorụ e
wá. Ndịsịní ésị mɨngburoko
mɨkokoro bongó e royé ndịsị kí
gámáye kíe sɨmɨ súụ, gɨ ro
zí 'yị e ndịsịyé í'bí mandá zíye
kí dokuwu. 39 Togú olụní go
sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e, togú mbú
mɨngburoko ayímbi yá, iliní ndịsị
té do mɨngburoko bi ndịsị e gɨ ro
zíye ídíye owóowó. 40 Ndịsịní éṛị
'be 'bɨ kará umbu e zí kará umbu
ga gére née ndịsịyé sáká yée.
Owụ́ éyị bɨ do sịlị kará ga gére
ní, zíye ndịsịyé í'bí a zíye ánu.
Togú nda go sịndị kadra 'bɨ ini
zí Lomo yá, zíye ndịsịyé ódroyé
ngbángbáne. Gɨ zí kéyị née ní,
Lomo nɨ 'dó'do yée bɨsinyíne.”

Tákpásîlị 'bɨ ngíti kára umbu
(Lúrú kpá Lúka 21:1-4)
41 Nda gɨ do kací 'dódo ledre do
ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo, zí Yésụ ndéré
ndịsịné gbóo cigí bi bɨ 'yị e ndịsịní
ónzó késị e doa ní, zía ndịsịné
lúrú 'yị ga bɨ ndịsịní ónzó késị káa
do tákpásịlị zí Lomo ní. 'Yị ga bɨ
kí tú'dú késị e zíye ní, zíye ndịsịyé
ónzó a sɨmɨ sondúụ née íri. 42 Née
ní, zí ngíti kára umbu 'yị lerị
ngárá éyị ndaá zía wá ní, ógụné
kí odụ owụ́ késị bɨ zíne bɨ nɨyí
útúásá úgú lá owụ́ éyị bɨ cúku'dée
kíe ní, ónzó a sɨmɨ sondúụ káa do
tákpásịlị zí Lomo.
43 Zí Yésụ ịnyịné ndóloyóko 'yị
lódụ́ kacíne e trịé do bi kéṛị a,
ya zíye ní, “Máúku zíse ma'díi,
kára bɨ gáa ogụ ónzó késị kíra
ba, onzóromo késị go gɨ do 'yị
ga bɨ gáa onzóní késị ona ní za
mbá, 44 gɨ zía, 'yị máa ga gére née
onzóní lá késị bɨ gɨ do tụ́'dụ́ a bɨ
zíye ní. Kára ba, za kí lerị ené née
mbá, i'bí 'bɨ ené késị bɨ do sịlíne
ní go mbá, née kóo wo bɨ otoomo
gɨ ro éyị mɨánu zíne ní.”

13

Ledre gɨ ro mɨndúrụ 'dịcị 'bɨ
Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 24:1-2, Lúka
21:5-6)
1 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ go ólụ́ógụ gɨ
sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní, zí ngúru
'yị lódụ́ kacía ịnyịné úku ledre
kídí, “'Yị 'dódo ledre, lúrú aka lá
mɨngburoko tutú ga bɨ o'bóní 'dịcị
ga ba kíe ba, kpá kí lámá bɨ ro 'dịcị
máa ga gére née.”
2 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí,
“Née kpá éyị? 'Dịcị ga gére
née kí mbágá lámá née bɨ royé
née, kpá kí mɨngburoko tutú ga
bɨ o'bóní yée kíe née mbá, nɨyí
ógụ ndụ́rụónzó yée kírí née mbá
bi, bɨkérị tutú bɨ zía ídiákáne do
ezené 'dága ní ndaá.”
3 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ go mɨndịsịné
gá do Landa Olíva mɨ'dí zí 'Dịcị 'bɨ
Lomo ní, zí Pétero e, kí Yakóbo e,
kí Yiwáni e, kí Andiríya ógụyé
ndoo ndú'yú wo, 4 “Úku aka zíze,
ledre máa née nɨ méngị roné
kenée kí be 'di? Lịlị ledre bɨ nɨ
'dódo a zíze kídí ledre née nɨ ógụ
méngị roné kenée ní 'di?”

Ledre gɨ ro 'do'dó bɨ 'yị 'bɨ Yésụ
nɨyí ógụ 'dó'dó a ní
(Lúrú kpá Matáyo 24:3-14,
Lúka 21:7-19)
5 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Komosé idí ídí rosé, 'yị e
ndaní lóndo sée wá. 6 Tú'dú
'yị e nɨyí karanée ógụ kí ịrịmá,
zíye ndịsị úku ledre kídí yée nɨyí

Kírésịto, gi zí kéyị née ní, niyí lóndo tụ́'dụ́ 'yị e. 7 Ásé karanée úwú ledre kídí okó ni go ógụ, ngíti géyị yá kídí okó ni go 'dáa, simi bi ledre ga gére niyí go ndịsị méngị royé kenée ní, ndásé sịkpị mimbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére niyí méngị royé kenée, tí lá née ndaá 'bi ené aka odụ do sogo káṇgá ba wá. 8 Kúfú ngíti géyị 'yị e niyí karanée ndéré útú kí okó do kúfú ngíti géyị 'yị e, zí ngíti káṇgá ndéré útúne kí okó do ngíti káṇgá. Mongụ́ 'bú ni útú, zí kị'dị káṇgá ndịsị méngị roné do ngíti géyị bi e. Née aka lá dosị 'do'dó ma'dáa.

9 “Ídísé tóro ngbúó káa zí bi ásé go 'yị lódụ́ kacíma e ní. Ngíti géyị 'yị e niyí karanée 'dí'bi sée ógụ kíse kó'dụ́ 'yị úku ngbanga e do ócó sée simi 'Dịcị Kótrụro e. Niyí karanée 'dí'biógụ sée kó'dụ́ gávana e kí mingburoko ngére e gi ro úku ledre gi romá zíye. 10 'Dá'dá zí do sogo káṇgá ba ụ́kụ́ne, ni miútúásáne do 'dódo bilámá ledre zí ṛ́ḳị́ kúfú 'yị e za mbá. 11 Togụ́ karanée 'di'biní sée go do ógụ kíse kó'dụ́ mingburoko 'yị ga gére née yá, ndásé ndịsị sómụ́ ledre sisikala 'dá'dá gi ro úku a togụ́ iliní go úwú ledre gi tarasé ní wá. Ídísé úku zíye tí lá dụ́ụ́ ledre bi 'Dówụ́ Lomo uku go zíse ní. Gi zía, úkusé née kúrú Lomo, née ndaá sómụ́ ledre esé wá.

12 “Lúndu e niyí í'bí lúnduyé e zí umbu, 'bụmiowụ́ ni méngị a kpá kenée zí owụ́ 'bi ené. Owụ́ e niyí zíngi ro 'yị ndíki yée do í'bí yée zí umbu. 13 Tụ́'dụ́ 'yị e niyí sógó sée gi zía bi ásé 'yị lódụ́ kacíma e ní. Abú kenée ndotó, 'yị bi ni i'bí roné ndịsị lódụ́ kacíma gị simi odụ sịndị́ kadra 'bi do sogo káṇgá ba ní, ni ndíki trịdrị bi za fí ní.”

Ledre gi ro misínyiónzó Yerụsaléma

(Lúrú kpá Matáyo 24:15-21, Lúka 21:20-24)

14 “Simi bi lúrúndíkisé mongụ́ bisinyí éyị́ kí tóro do bi bi ngárá ndaá zía tóroné doa wá ní, 'yị bi ni ólo ledre ba ní, idí ówoyéme ini ledre gi simi a bilámáne. Gi ore 'yị ga bi niyí simi Yụdáya ní, idíní ngásá komo landa e. 15 Togụ́ bisinyí ledre máa née ogụndiki 'yị do 'dịcị,* ndaá ndítíógụ ólụ́ 'dịcị gi ro 'dí'bi éyị́ kí wá. 16 Togụ́ 'yị bi ledre máa née ndiki wo yáká ní, ndaá lolụ ngásá ndá'ba 'be gi ro 'dí'bi yata bongó wá. 17 Kadra máa née ni sínyí gbála, zí karágá bi kí simiyé, kpá kí yée ga bi kí owụ́ e kó'dụ́ye ní. 18 Ídísé íni ini zí Lomo kíngaya kídí, ledre máa née, ndaá méngị roné simi kadra drụ́ wá, 19 'do'dó 'bi sịndị́ kadra máa née ni ídí bisinyíne kíngaya zía rómoné gi do bizóró e za mbá, gi zía mengị aka roné 'dá'dá a do sogo káṇgá ona kú wá, tónóne simi kadra bi kóo Lomo otoogụ káṇgá ba kí ere e, do ndéréógụné gị cakaba ní. Ngíti ledre utúasá lolụ kpá méngị roné kenée wá. 20 Idí Ngére Lomo ndaá kóo 'dósoógụ sịndị́ kadra ledre máa née gbú'du wá, káa bi 'yị ómo ndaá. Nda lá gi ro migéléógụ 'yị ené e, zía 'dósoógụ a gbú'du. 21 Simi sịndị́ kadra máa née togụ́ ngíti 'yị uku ledre kídí, ‘Lúrúsé aka Kírésịto ogụ go.’ Togụ́ kenée wá, ‘Ni go bi 'dáa yá,’ ndásé ṇgúṇgu a wá. 22 Tụ́'dụ́ 'yị ṛanga e niyí karanée ógụ kí ịrị Kírésịto ngíti géyị kí ịrị nébị e, zíye ndịsiyé méngị mingburoko ledre ga bi kí roko'bụyé ní gi ro ndịsị lóndo

13:14 13:14 Dániyele 9:27, 11:31, 12:11c * **13:15** 13:15 Do 'dịcí: Ga kóo 'desị ní Yúda e ndịsịní úbú 'dịcí eyé kí doné sisilekpe. Zíye ndịsiyé ékiye doa 'dága íri ndịsị méngị ngíti géyị ledre eyé e.

mɨgélé 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, togú nɨ útúásá zíye méngị a kenée yá.
23 Káa zí bɨ go kenée ní, komosé idí ídí rosé kíngaya. Máénzị komosé go 'dá'dá gɨ zí ledre káa zí ga gére née kí méngị royé.
24 “Tí lá sɨmɨ sɨndị́ kadra máa née, gɨ do kací 'dó'dó née ní,
“ ‘zí kadra ị́lɨne mbụ́ú,
éfé oŋgó kpá wá,
25 zí kele e ndɨ́sɨ ṛéṛeyé gɨ 'dága gɨrí,
zí éyị́ ga bɨ komo ere ní mbá ndɨ́sɨ kɨ́zɨyé.’
26 “Sɨmɨ sɨndị́ kadra née 'yị e nɨyí lúrú Owú 'bɨ 'Yɨma'dí kí́ ógụ gɨ komo ere kpụrú gɨ sɨmɨ bụ́rụngú kí́ cóngó roné kpá kí́ mongú roko'bụné. 27 Nɨ kása maláyika ené e zíye báyiyé do bi e do sogo káŋgá za mbá, zíye 'dó'dụ́yóko 'yị ené e ga bɨ gelé yée go ní, mbá do bi kɨ́é'do.
28 “Ídísé lúrú lɨ́lɨ ledre bɨ mándɨ́sɨ úku a ba lá dụú gɨ ro ndóṛí. Togú lúrúsé mɨkánda mbílí ndóṛí nɨyí go ú'bụ yá, kídí ndumu nɨ go gbóo. 29 Kpá kenée, togú lúrúsé ṛɨ́kɨ́ ledre e go kí́ méngị royé kenée komo ere yá, ídísé ówo a kídí, kadra mɨndá'baógụmá nɨ go gbóo.
30 Máúku zíse kídí, ledre máa née nɨ méngị roné sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ cakaba ba uyuonzó aka roné wá ní. 31 Ere e kí́ do sogo káŋgá ba nɨyí úkú mbá, tí lá kúrúma ụkú ené e wá.

Mɨndá'baógụ Yésụ nɨ lɨ̂yị 'yị e mɨlɨ̂yị

(Lúrú kpá Matáyo 24:36-44)

32 “Kadra mɨndá'baógụmá, 'yị e mbá utúasání ówo a wá, abú maláyika ga bɨ komo Ere ní, owoní wá, gba máa Owú 'bɨ Lomo máówo kpá wá. 'Bụzé Lomo owo dụ́ú ne. 33 Káa zí bɨ go kenée ní, komosé idí ídí rosé. Zíse ídíse nzíyisé gɨ zía kadra ledre máa née ówosé wá.
34 “Mɨndá'baógụmá nɨ ídí ené káa zí 'bɨ o'do bɨ kóo ịnyị gɨ 'be 'bɨ ené ndéréne do ngíti bi gbála ní. Sɨmɨ bɨ kóo ịnyị ndéré ní, zía ífibáyi moko zí 'yị 'bɨ moko ené e mbá kpíkpíkpí, zía kpá úkuómo ledre zí 'yị 'bɨ moko máa wo bɨ ndɨsɨ 'bɨ ené lúrú bi kací mbotụ gara ní kídí, ‘Komoyị idí ídí kacíma do mɨsi'di, mándéré go, mááyí ndá'baógụ.’
35 “Gɨ zí kéyị née ní, komosé idí ídí rosé gɨ zía ówosé esé kadra bɨ mịngị 'be née nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní wá. Ambí owo ne ngíti géyị yá, nɨ ndá'baógụ kí́ tagá, togú kí́ ndụlụ, kí́ sɨmɨbi, togú kí́ phɨyị́. 36 Abú mɨógụ a nɨ lɨ́yị sée mɨlɨ́yị yá, idí ógụndíki sée fú lá kí́ óndó bi. 37 Ledre bɨ máúku zíse ba, máúku go zí 'yị amá e mbá, ‘Komosé idí ídí rosé.’ ”

14

Ledre bɨ yemení wo wayí ro Yésụ ní

(Lúrú kpá Matáyo 26:1-5, Lúka 22:1-2, Yiwáni 11:45-53)

1 Sɨmɨ sɨndị́ kadra née ngíti sɨ́lɨ́ idíaká kóo go gbre gɨ ro do méngị Ayímbi Umbuokpó* kí́ Ayímbi Ambata bɨ 'De'dị́ ndaá sɨmɨ a wá ní.† Zí manda ga bɨ

13:25 13:25 Isáya 13:10, 34:4 * **14:1** 14:1 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sɨndị́ kadra bɨ Yúda e ndɨsɨ́ní sómúndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owú 'bɨ eyé e wá gɨ zía bɨ oṛóní sáma owú kábɨṛɨ́kɨ ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólúógụ 12:1-20. † **14:1** 14:1 Ayímbi 'bɨ Ambata bɨ 'De'dị́ ndaá sɨmɨ wá ní: Nɨ ayímbi bɨ Yúda e ndɨsɨ́ní méngị a kí sɨ́lɨ́ ịnyị doa gbre kí sómúndíki ledre mɨólúógụ bulúnduyé e gɨ sɨmɨ 'dó'dó bɨ kóo sɨmɨ Ízibiti ní. Ayímbi Umbuokpó nɨ mɨzefị́ sɨ́lɨ́ 'bɨ Ayímbi 'bɨ Ambata bɨ 'de'dị́ ndaá sɨmɨa wá ní. Sɨmɨ sɨ́lɨ́ bɨ ịnyị doa gbre née, lorụ 'bɨ Mụ́sa uku kídí Yúda e ndaní ánu ambata bɨ kí 'de'dị́ sɨmɨné ní wá. Ólo Ólúógụ 12:17-20.

'bɨ 'yị 'dáná éyị e, kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e yéme royé ndịsị gámásó'do mɨsi'di bɨ do 'dí'bi Yésụ doa wayí gɨ ro úfu wo ní. 2 Zíye úku ledre kɨ́dí, “Tí lá ndazé 'dí'bi wo kadra ayímbi wá, káa bɨ 'yị e nɨyí zíngi rozé ke.”

Lefenɨ́ sụ'bụ́ do Yésụ sɨmɨ Beteníya

(Lúrú kpá Matáyo 26:6-13, Yiwáni 12:1-8)

3 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ sɨmɨ Beteníya do bi éyị mɨánu 'be 'bɨ Simúna bɨ kɨ́ umbunonó roné ní, zɨ́ ngíti kára ógụné kɨ́ bɨlámá sụ'bụ́ mɨndonyo bɨ ugúnɨ́ kɨ́ tụ́'dụ́ késị́ ní, zía líkpí tara kúkú sụ'bụ́ née do léfe a mbá do Yésụ.

4 Zɨ́ bi sínyíne ro ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo ore ní, zíye tónóye úku ledre dongaráye kɨ́dí, “Áyi, kára née lefe sinyi nda sụ'bụ́ née kenée gɨ ro 'di? 5 Nɨyí kóo úgúóyó a kɨ́ tụ́'dụ́ késị́, káa zɨ́ késị́ bɨ gɨ ro í'bí a zɨ́ 'yị bɨ mengị moko go kɨ́ tụ́'dụ́ éfé e, go gbóo zía ídíne sɨmɨbi kị́é'do ní,‡ do í'bí a zɨ́ 'yị lerị́ e.” Zíye ịnyịyé úku sínyi ledre zɨ́ kára née 'duo gbála.

6 Zɨ́ Yésụ úku ledre zíye kɨ́dí, “Ótoómosé kára née, 'yị ndaá 'dó'do wo wá. Mengị mongụ́ bɨlámá ledre go zíma. 7 Ásé ídí kacɨ́ kadra ga ba mbá kɨ́ 'yị lerị́ ga gére née, zíse ndịsịsé í'bí éyị́ zíye sɨmɨ kadra bɨ ílisé go í'bí a sɨmɨ a ní. Tí lá mándịsị amá kíse za fí wá. 8 Mengị zíma née go 'bɨ ené ledre bɨ utúasá go méngị a ní. Lefeụtụ sụ'bụ́ mɨndonyo née domá gɨ ro yémeómo máa nzíyiné gɨ ro bi bɨ nɨyí óto a zíma ní. 9 Máúku zíse ma'díi, bi ga bɨ nɨyí úku bɨlámá ledre doyé ní mbá, ledre bɨ kára née mengị wo zíma ní, nɨyí úkuógụ a zɨ́ 'yị e ndịsịyé sómụ́ndíki ledrea gɨ roa.”

10 Zɨ́ Yụ́da Keriyóta, ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ndéréne zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní í'bí ngbángá Yésụ zíye. 11 Zɨ́ bi émené royé gbála kɨ́ úwú ledre bɨ Yụ́da uku née, zíye úku ledre zía kɨ́dí, yée nɨyí í'bí késị́ zía. Née ní, zɨ́ Yụ́da tónóne gámásó'do bɨlámá mɨsi'di bɨ gɨ ro zíne í'bíógụ Yésụ ma'dáa doa zíye ní.

Yemenɨ́ éyị́ mɨánu 'bɨ Ayímbi Umbuokpó

(Lúrú kpá Matáyo 26:17-25, Lúka 22:7-14,21-23, Yiwáni 13:21-30)

12 Sɨmɨ mɨzefị́ sị́lị́ 'bɨ Ayímbi Ambata bɨ ngárá 'De'dị́ ndaá sɨmɨ wá ní, kacɨ́ ondụ́ bɨ Yụ́da e, née sị́lị́ bɨ ndịsịnɨ́ ógọónzó phɨ̀rangá kábɨ̀rɨ́kị sɨmɨ a gɨ ro Ayímbi Umbuokpó ní, zɨ́ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ịnyịyé ndú'yú wo kɨ́dí, “Íli gáa zíze ndéréze yéme bi gɨ ro Ayímbi Umbuokpó 'da?”

13 Née ní zía kása 'yị e gbre gɨ dongaráye 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí, “Ndérésé mu sɨmɨ Yerụsaléma íri, ásé ndíki ngíti o'do íri kɨ́ ndá'baógụ gɨ ngbuṛu kɨ́ ndoko iní doné. Ídísé lódụ́ wo 14 zaá gị 'be, zíse ndú'yú mịngị 'be máa née kɨ́dí, 'Yị 'dódo ledre ya, 'bɨ ené 'dịcị́ bɨ yée nɨyí ánu éyị́ mɨánu 'bɨ Ayímbi Umbuokpó sɨmɨ a kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e ní, nɨ 'bɨ ené wo bɨ 'di? 15 Nɨ 'dódo bi 'bɨ ṇgu e zíse sɨmɨ 'dịcị́ máa wo bɨ ụbụ́nɨ́ wo gá do ezené 'dịcị́ 'dága ní, yemeomonɨ́ bi go mbá nzíyiné, zíse sɨmɨ a íri, ídísé yéme éyị́ mɨánu 'bɨ ayímbi sɨmɨ a íri nzíyiné gɨ rozé.”

16 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ga bɨ gbre née ndéréye, zíye ógụyé sɨmɨ

‡ **14:5** 14:5 Togụ́ ólo véresị ba sɨmɨ báyíbulu 'bɨ gịrígị e yá, áyí ólondíki ledre dinári 'bɨ Róma míya ota (300) sɨmɨ a. Dinári kị́é'do nɨ késị́ bɨ ndịsịnɨ́ í'bí a zɨ́ 'yị gɨ ro moko bɨ mengị wo, ili 'dí'bi késịa kadra kị́é'do ní.

Yerụsaléma íri, zíye ndíki éyị e tí káa zí bɨ Yésụ uku ledre a zíye ní, zíye ịnyịyé yéme éyị mɨánu 'bɨ Ayímbi Umbuokpó ore.

17 Nda go kí tagá, zí Yésụ ógụyé kí 'yị lódụ́ kacíne ga bɨ sokó doa gbre née mbá sɨmɨ Yerụsaléma do bi bɨ gáa yemeomoní go zíye nzíyiné ní. 18 Sɨmɨ bɨ nɨyí nda go ánu éyị ní, zí Yésụ ịnyịné úku ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, ngúrusé nɨ í'bí ngbángáma zí ezeokóma e. Tí 'yị bɨ ndịsịzé ésịkótrụ sílịze kéne sɨmɨ éyị mɨánu ní.”

19 Sɨmɨ bɨ uwúní ledre née ní, zí bi sínyíne royé gbála, zíye tónóye úku ledre zía mɨkékeṛịa kídí, “Mongụ́ 'yị, wo bɨ ma'díi ní ndaá 'bɨ ené máa wá.”

20 Yésụ ya zíye ní, “'Yị ma'dáa nɨ ídí gɨ dongaráse ga bɨ sokó doa gbre bɨ ndịsịzé ésịkótrụ sílịze kéye sɨmɨ éyị mɨánu ní. 21 Gɨ romá, wo bɨ ogụ go káa do 'yịma'dí ní, ledre amá ndaá. Mɨéké kúrú Lomo ukuyeme go kídí nɨyí 'dó'do máa, zíye úfu máa. Ledre née nɨ tí ógụ méngị roné kenée ma'díi, nɨ sínyí gbála zí 'yị bɨ nɨ í'bíógụ máa ní. Nɨ kóo ídí bɨlámáne zí 'yị máa née togụ́ ndanɨ́ kóo ndíkiógụ wo wá ní.”

Éyị mɨánu gɨ ro sómụ́ndíki ledre mɨúyu Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 26:26-30, Lúka 22:14-23, 1 Korịndo 11:23-25)

22 Sɨmɨ bɨ nɨyí aka fú ánu éyị ní, zí Yésụ ma'dáa ịnyịné 'dí'bi ambata, zía í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo, zía 'déweífi sɨmɨ a, zía í'bí a zí 'yị lódụ́ kacíne e ga gére née, ya zíye ní, “Ánusé mu, née kụrụ'bụmá.”

23 Zía kpá 'dí'bi kó'do bɨ kɨ́ le'yị kọ́ṛó sɨmɨné ní, zía í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo, zía í'bí kó'do máa née zíye, zíye éwé le'yị kọ́ṛó bɨ sɨmɨ a née kacíye cé.

24 Yésụ ya zíye ní, “Ba líḷị sámamá bɨ ndé'yị bi káa do yéme ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ní, née go éyị bɨ nɨ yéme mɨkánda ledre dongará 'Bụzé Lomo kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ní. 25 Máúku zíse ma'díi, máéwé ándá aka lolụ le'yị kọ́ṛó káa zɨ́ wo ba 'diya wá, mááyí éwé 'búó mɨkánda a 'be 'bɨ Lomo.”

26 Née ní, zí Yésụ kɨ́ 'yịmɨkása ené e úku ke'bị mbófo Lomo, zíye ịnyịyé yóó ndéréye do Landa Olíva.

Yésụ uku ledre mɨási Pétero gɨ roné

(Lúrú kpá Matáyo 26:31-35, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

27 Zɨ́ Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Ásé ịnyị mbá ngásáómo máa, káa zí bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ kúrú Lomo ní kídí,

“ ‘Mááyí úfu 'yị 'bá'bá kábịṛịkị e,
zí kábịṛịkị e ngásá báyi royé mbá.’

28 Togụ́ máúrú go gɨ sɨmɨ umbu yá, mááyí ndéréókpó sóngó sée sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní.”

29 Pétero ya zía ní, “Mongụ́ 'yị, togụ́ lafúma ga ba nɨyí ngásáómo yị̀ị ye yá, mángásáómo yị̀ị kú wá.”

30 Yésụ ya zía ní, “Ɨɨ, ídí óto ledre ba sɨmɨ doyị bilámáne, karaba kɨ́ ndụlụ, sɨmɨ bɨ o'do ngono ụcụ aka koko kɨ́'dí gbre wá ní, áyí ási gɨ romá kɨ́'dí ota (3), yá née owo ené máa wá.”

31 Zɨ́ Pétero ịnyịné úku ledre cụ́ kɨ́ sɨmɨné zía kídí, “Mongụ́ 'yị, máútụ́ásá úku ledre kídí ‘máówo yị̀ị wá’ ní kú wá. Togụ́ umbu yá, umbu.” Zɨ́ lafúga ịnyịyé úku ledre kpá mbá kenée.

Yésụ ini ini zí Lomo sɨmɨ Getesemáni

(Lúrú kpá Matáyo 26:36-46, Lúka 22:39-46)

32 Sɨmɨ bɨ ogụní nda go do Landa Olíva ní, zíye ịnyịyé ógụyé do bi bɨ kɨ́ ịṛịné Getesemáni ní. Zí

14:27 14:27 Zakaríya 13:7

Yésụ úku ledre zí 'yị lódṵ́ kacíne
máa ga gére née kídí, “Ndịsịsé
aka kíra, mááyí aka ndéré íni ini
zí Lomo.” 33 Née ní, zía ịnyịné
'dí'bi lá dụṵ́ Simúna Pétero e,
kí Yakóbo e, kí Yiwáni e, zíye
ndéréye kéye. Zí Yésụ ma'dáa
ídíne kí mongṵ́ sómṵ́ ledre, do
ndúwúne kpá mịndúwú, 34 zía
úku ledre zíye kídí, “Sómṵ́ ledre
bị mááyí kíe yáa ní ofụ go,
másómṵ́ sómṵ́ ledre née nị úfu
máa goó ne, ídísé aka ndịsị ona
kí komosé rosé.”

35 Zía ịnyịné ndéréne gịẹ re
cúku'dée kenée, zía útúne gbrị do
ngṵ́rṵ́ sịndíne, do ló'bụ komoné
bi, tónóne íni ini kídí, “Babá
Lomo, togṵ́ sịndị́ kadra utúasá go
ne gị zíyị yá, ndá lolụ ótoómo
máa zíma ndúwúma wá. 36 Babá,
roko'bụyí romo do ledre e za mbá,
ídí 'dí'bióyó nduwú ba gị romá
'dá'ba. Máúku amá née kídí ídí
méngị ledre ma'dáa káa zí bị
máíli ní wá. Ledre bị yéme go yị́ị
ní, ídí méngị dụṵ́ wo.”

37 Zía ịnyịné gị ore ndá'balúgu
roné zí 'yị lódṵ́ kacíne ga bị ota
née. Nị ógụ íri ní, nịyí yị́ eyé go
mbá 'dú'du eyé. Zía ịnyịné úku
ledre zí Pétero kídí, “Simúna, ásé
yị́ esé go mbá 'dú'du esé, útúásásé
esé ndịsị dilá gba kí sịndị́ kadra
kị́é'do wá? 38 Komosé idí ídí rosé,
zíse kpá ndịsịsé íni ini zí Lomo
káa bị ásé lúyú ledre ke. Lomo
rosé ili tí go ní, tí lá cóngó rosé
ndaá.”

39 Zía ịnyịné kpá ndá'balúgu
roné íni ini zí Lomo, zía úku kpá
té bịkéṛị́ ledre bị gáa uku 'dá'dá
ní. 40 Zía ịnyịné ndá'balúgu roné
zí 'yị lódṵ́ kacíne e, zía ógụndíki
yée kpá kí 'dú'du eyé, gị zía,
saná komoyé owó nda go mịówó
kíngaya. Ledre ndaá lolụ kóo
tarayé zíye úku a zía wá.

41 Nda sịmị ota (3) mịndá'baógụa,
zía úku ledre zíye kídí, “Ásé aka
yị́ esé kpá fú 'dú'du esé? Asá
go. Kadra ledre ogụ go. Lúrúsé
aka, i'bíní máa, wo bị ogụ káa do
'yịma'dí ní, go do sị́lị́ 'yị mịlúyú
ledre e. 42 Ịnyịógụsé mu zíze
ndéréze. Lúrúsé aka 'yị bị nị í'bí
máa zí 'yị ga ba ní, nị gịrí go née.”

Yṵ́da i'bíogụ Yésụ zí ezeokóga
(Lúrú kpá Matáyo 26:47-56,
Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

43 Sịmị bị ngárá Yésụ ukuonzó
aka ledre gị tarané wá ní, geré
zí Yṵ́da ma'dáa bị ngúru 'yị lódṵ́
kací Yésụ ní, ógụyé kí tṵ́'dṵ́ 'yị e
rụụ kí maku okó e, kí ngbóndó e
do sị́lị́ye. Manda ga bị 'bị 'yị
'dáná éyị́ e, 'yị 'dódo lorụ e, kí
mịngburoko ngére e ní, kasaní
kóo yée ye gị ro 'dí'bi Yésụ.

44 Yṵ́da uku gáa ledre go zíye
kídí, “Tí lá 'yị bị mááyí fáka wo
ní, née 'yị máa bị ásé 'dí'bi wo
ní. Ídísé geré 'dí'bingéṛị wo, zíse
ndéré kíe.”

45 Sịmị bị Yṵ́da ogụní ní, zía
ndéréne geré zí Yésụ ya zía ní,
“'Yị 'dódo ledre,” zía ịnyịné fáka
wo. 46 Geré née ní, zíye ịnyịyé
'dí'bingéṛị Yésụ. 47 Zí ngúru 'yị gị
dongará 'yị lódṵ́ kací Yésụ ma'dáa
lálaógụ maku okó gị sịmị sịríkpa,
zía ịnyịné lágá'déci mbílí 'yị moko
'bị mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ tụ.

48 Yésụ ya zíye ní, “Ógụsé kí
maku okó e, kí ngbóndó e gị ro
'dí'bi máa ní. Mááyí 'yị méngị
bịsinyí ledre e? 49 Mááyí kíse kíra
kací kadra mbá kí ndịsị 'dódo
ledre e zíse do ligá 'Dịcị 'bị Lomo,
'dí'bisé nda kóo máa wá gị zí
'di? Nị go méngị roné káa zí
bị mịéké kúrú Lomo uku ní.”
50 Née ní, zí 'yị lódṵ́ kacíga ụ́dụyé
mbá ngásáye, zíye ótoómo wo kí
ngúcuné do sị́lị́ 'yị ga bị ogụní
'dí'bi wo ní.

51 Ngíti owụ́phịrangá nị kóo
ore, onzó roné lá bongó mịónzó,
zía ịnyịné lódṵ́ Yésụ. Sịmị bị iliní

nda kóo kpá gɨ ro 'dí'bi wo ní,
52 zí mɨónzó bongó née líkpíne gɨ roa, zía ótoómo a cịkị kírí née, do ngásáne ngíṛá.

Yésụ kó'dụ́ 'yị 'décị ngbanga e
(Lúrú kpá Matáyo 26:57-68, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

53 Née ní, zí 'yị ga bɨ kóo 'di'binɨ Yésụ ní, ịnyịyé ndéréye kí Yésụ ma'dáa 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́. Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e, kí mɨngburoko ngére e, kpá kí 'yị 'dódo lorụ e yóko royé mbá íri. 54 Abú ledre née nɨ kóo o'bụó'bụ ndotó, zí Pétero kóo ódó mɨmbé'dené, zía ndịsịné kpá fú lódụ́ kací Yésụ ndo ndo ndo gɨ 'dá'ba gɨ ro zíne lúrú ledre bɨ iliní méngị a kí Yésụ ma'dáa ní. Sɨmɨ bɨ olụ́okpóní go kí Yésụ 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ íri ní, zí Pétero ma'dáa ólụ́úgu roné do ligá íri do ndéré ndịsịné gɨ zí drụ́ ro pho'dụ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ moko ore ní.
55 Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e nda kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e ndịsịyé gámásó'do ledre bɨ zíye úkuóto a ro Yésụ gɨ ro zíye 'dí'bi wo úfu a ní, tɨ́ lá ledre bɨ kị́é'do káa zíye ówo a ní ndaá. 56 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, abú tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ukuotoní ledre ro Yésụ ma'dáa ndotó yá, ledre ga bɨ ukuotoní yée ní, nderéní eyé mbá cee kị́é'do wá.
57 Zí ngíti géyị 'yị e úkuóto 'bɨ eyé kídí, 58 “Uwúzé gɨ taraa kídí, née nɨ ndụ́rụónzó mongụ́ 'Dịcị 'bɨ Lomo bɨ bulúnduzé e ụbụ́ní ye ba, zíne ụbụ́lúgu a do biné dụụ́ sɨmɨ sílị́ ota, 'yị e ụbụ́ní ye wá.” 59 Abú ukuní kenée ndotó, kúrúye nɨ kóo kpá fú kpịkpịkpị́.
60 Zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ ịnyịógụ tóroné kó'dụ́ye mbá, zía ndú'yú Yésụ, kídí, “Ledre ndaá tarayị́ zíyị úku a kací ledre ga bɨ 'yị ga gére née ukuní née wá?” 61 Tí lá Yésụ ịtị ené wá.
Zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ kpá ndú'yú ándá Yésụ kídí, “Áyí ba Kírésịto, wo bɨ Lomo geléogụ wo go káa do Mbigí Owụ́ 'bɨ ené ní?”
62 Yésụ ya zía ní, “Ɨɨ, mááyí tí wo ma'díi, ásé gú lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kí ndịsị zí Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní do anú, kpá kí ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngụ́.”
63 Geré zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ ịnyịné lófo bongó gɨ roné kí sɨmɨkesị́, zía úku ledre zí 'yị e kídí, “Éyị́ bɨ ilizé kpá fú úwú ledre gɨ zí ngíti géyị 'yị e gɨ roa ní 'di 64 bɨ uku tara sinyí go ro Lomo cụ́ kí tarané ya née nɨ Ngére Lomo ní. Sómụ́ ledre esé nɨ káa be 'di?”
Zíye ịnyịyé mbá úku ledre kídí, “Née ndaá ledre bɨ nɨyí ótoómo kí úfu wo gɨ zía ní wá, idíní úfu wo 'dá'ba.”
65 Zí ngíti géyị tónóye ndịsị lúbu súrú komoa, do ịnyịyé ódó'dụ́tụ komoa kí bongó, do ócó wo, zíye úku ledre kídí, “Ambí ocó yị́ị née ne? Ịfị́ aka ịrịa.” Zí 'yị óndó bi ga bɨ ore née ịnyịyé kpá ócó wo.

Pétero ití kangú kídí née owo ené Yésụ wá
(Lúrú kpá Matáyo 26:69-75, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

66 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka kpá fú ndịsị do ligá ore ro pho'dụ ní, zí owụ́kára 'yị 'bɨ moko bɨ 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ ore ní, ógụné. 67 Sɨmɨ bɨ lurúndiki Pétero ní, zía lúrú wo gbóó.
Zía úku ledre zí Pétero kídí, “Áyi, áyí ba tí ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta ba ke.”
68 Zí Pétero úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Úku née kenée ledre 'di? Máówo amá o'do née wá. Máówo'dí'bi amá kpá ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ áyí ndịsị úku a née

wá.” Zí Pétero ịnyịné ndéréne mɨ'dí ku mbotụ bɨ olụ́ogụ sága ní.§

69 Gɨ do kacía née ní, zí owụ́kára née kpá ịnyịné ndéréne tara mbotụ íri, zía lúrúndíki Pétero kí tóro, zía ịnyịné úku ándá ledre zí 'yị ga bɨ kóo ndịsịní tóro ore ní kídí, “Nɨ kpá tí ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní ma'díi.” 70 Zí Pétero kpá ịnyịné ítí kangú.

Do kací ledre máa wo née akpa kpá wá, geré zí 'yị ga bɨ kóo ndịsịní tóro ore ní, ịnyịyé kpá úku ledre zí Pétero kídí, “Utúasá zíyị ítí kangú yá née ndaá 'yị 'bɨ Yésụ wá ní wá, gɨ zía, owozé kpá tí bú áyí 'yị 'bɨ Galiláya.”

71 Née ní, zí Pétero tónóne lólóbụ́ kídí, “Togụ́ ledre bɨ máúku ba ndaá ma'díi ledre wá, Lomo idí í'bí mongụ́ 'do'dó zíma. 'Yị bɨ ndịsịsé úku ledre gɨ roa née, máówo amá wo kú wá.”

72 Geré née ní, zí o'do ngono ụ́cụ koko zí Pétero sómụ́ndíki ledre bɨ Yésụ uku zía kídí, “Karaba kí ndụlụ kí'dí bɨ ngono ụ́cụ aka koko kí'dí gbre wá ní, áyí ítí kangúma kí'dí ota yá, née owo ené máa wá.” Zí mongụ́ sɨmɨkozo méngị Pétero, zía útúne geré ndịsịné íni ini.

15

Yésụ kó'dụ́ Ngére Piláto
(Lúrú kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Lúka 23:1-5, Yiwáni 18:28-38)

1 Akpa kí phịyị́, zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní, mɨngburoko 'yị e kpá kí 'yị 'dódo lorụ ga bɨ 'bɨ Mụ́sa ní, nda kí mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e, yóko royé za mbá gɨ ro yéme ledre kɛ́'do. Zíye ịnyịyé ódó Yésụ, zíye 'dí'bi wo ndéréye kɛ́e kó'dụ́ Piláto.

2 Sɨmɨ bɨ ogụní kí Yésụ íri ní, zí Piláto ndúndu'yú kídí, “'Yị ga ba ukuní ya úku ledre yá née nɨ mongụ́ ngére 'bɨ Yụ́da e. Áyí tí mongụ́ ngére 'bɨ Yụ́da e ma'díi?”

Yésụ ya zía ní, “Kpá tí káa zí bɨ úku née.”

3 Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní úkuóto tụ́'dụ́ ledre e roa. 4 Zí Piláto kpá ịnyịné ndú'yú wo kídí, “Ledre ndaá tarayị́ zíyị úku a kací ledre ga bɨ ndịsịní trótro yée ba wá? Lúrú aka tụ́'dụ́ ledre ga bɨ ndịsịní úku yée ba.”

5 Yésụ uku ené ledre kací ledre ga gére née zía mbá wá, zí ledre née lụ́tụ́ne kací komo Piláto gbála.

6 Sɨmɨ kadra Ayímbi Umbuokpó, Piláto ndịsị lengbe ótoómo 'yị bɨ 'yị e ndu'yúní wo gɨ roa gɨ sɨmɨ sịgịnị ní. 7 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní, ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ sịgịnị ore kí ịrịné Barába. Wo kí ngíti géyị lafúne 'di'bi kóo yée gɨ zía ufuní 'yị e sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị e yokoní royé ndịsị gbúrógbóye kí ndịsị méngị ledre bɨ utúasá wá ní. 8 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ yokoní royé ní ógụyé ndú'yú Piláto gɨ ro zía í'dí sịlịne gɨ ro kémbị 'yị gɨ sɨmɨ sịgịnị káa zí bɨ lengbe ndịsị méngị a ní.

9 Zí Piláto ndú'yú yée kídí, “Ílisé zíma ótoómo zíse ngére bɨ 'bɨ Yụ́da e ní?” 10 Piláto owo bɨ kídí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní, ogụní kí Yésụ zíne gɨ zía bɨ otoní bɨsinyí mɨmbé'deyé roa. 11 Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní úku ledre, 'yị e idíní úku ledre zí Piláto idí ótoómo Barába gɨ sɨmɨ sịgịnị.

12 Zí Piláto kpá ịnyịné ndú'yú yée kídí, “Máídí nda méngị kí Yésụ bɨ ndịsịsé ndólo wo mongụ́ ngére 'bɨ Yụ́da e ní 'di?”

§ **14:68** 14:68 Sɨmɨ ngíti géyị bụ́kụ ga kóna ní, mɨéké yata ledre ba nɨ bo: Geré née ní, zí o'do ngono ụ́cụ koko.

13 Zíye ịnyịyé ótrụ́lúgu ledre zí Piláto kídí, “O'do née idí úyu, idíní phéphé wo do mɨngbúngbu kágá, zía úyuné 'dá'ba.”
14 Piláto ya zíye ní, “Bɨsinyí ledre bɨ mengị wo ní, nɨ 'di?”
Tí lá otrụ́tatání ledre nda 'dá'dá kídí, “Ídí phéphéónzo wo do mɨngbúngbu kágá.”
15 Piláto ili kóo méngị 'yị ga gére née gɨ ro zí bi émené royé, zía ịnyịné ótoómo Barába zíye. Zía úku ledre zí asikíri ené e ócó Yésụ bɨsinyíne, do 'dí'bi wo ndéré phéphéónzó a.

Piláto i'bí Yésụ zí asikíri ené e
(Lúrú kpá Matáyo 27:27-30, Yiwáni 19:2,3)
16 Zí asikíri ga gére née nda 'dí'bi Yésụ gɨ ore ndéré kíe 'be 'bɨ ngére, zíye ịnyịyé ndóloyóko royé mbá do ídíye tụ́'dụ́ íri. 17 Zíye ésị mɨgbagbawu bongó ro Yésụ, zíye kpá kụ́rókụ́ kị́nị zíye ésị a ro do Yésụ. 18 Née ní, zíye tónóye ndịsị lágá sílíye zía kí ledre kídí, “Sɨmɨbi idí ídí doyị tụ́'dụ́, mongụ́ ngére 'bɨ Yụ́da e.” 19 Zíye ndịsịyé kí ócó doa kí ngbángbá, kpá kí lúbu súrú komoa, zíye útúye do ngụ́rụ́ sịndíye, ndịsịyé fóló wo kídí, yée otoní née úndrua. 20 Sɨmɨ bɨ folo asání nda wo go ní, zíye ịnyịyé í'díógụ ngbángbá mɨgbagbawu bongó bɨ esịní gáa roa ní, do ịnyịyé ésịlúgu mbigí bongó ené roa. Zíye nda ịnyịyé ólụ́ógụ kíe gɨ ro ndéré kíe kí'dí bi bɨ iliní phéphé wo doa ní.

Phephéní Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 27:31-44, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)
21 Sɨmɨ bɨ asikíri ga gére née nɨyí go mɨndéréye do mɨsi'di kí Yésụ ní, zíye ndíkíye kí ngíti o'do do mɨsi'di ịrịa Simúna, o'do máa née nɨ 'yị 'bɨ gara bɨ 'yị e ndịsịní ndólo a Kuréne ní. Simúna ma'dáa nɨ 'bụ Alakɨzánde e kí Rụ́fụ. Nɨ kóo go ólụ́ sɨmɨ Yerụsaléma. Zí asikíri ga gére née gága wo ịmbị́ mɨngbúngbu kágá bɨ Yésụ ịmbị́ née. 22 Zíye ógụyé kí Yésụ do bi bɨ ndịsịní úfu 'yị e doa ní, ndoloní Gologóta, ledre gɨ sɨmɨ a kídí, cóngó do'yị. 23 Nda íri, zíye ịnyịyé í'bí le'yị́ kọ́ró bɨ kotrụní kí ngíti kágá ní zí Yésụ, gɨ ro zía éwé a gɨ ro zí okó éyị́ mɨówo ụ́kụ́ne gɨ roa, zía ási ené kí éwé a. 24 Née ní, zíye í'díógụ bongó ené, zíye ịnyịyé phéphé wo do mɨngbúngbu kágá máa née, zíye sịkpị wo kíe 'dága, zíye ónzó gbégbé ífibáyi bongó ené e kíe dongaráye.

25 Ledre máa née mengị kóo roné sɨmɨ sịndị́ kadra ịnyị doa eso kí phịyí. 26 Zíye ịnyịyé éké ledre bɨ kóo ufuní wo gɨ roa ní, do phéphéóto a doa 'dága kídí, “Ba, mongụ́ ngére 'bɨ Yụ́da e.” 27-28 Phephéní kóo yée kí 'yị ugu e gbre, ngíti a do sílịa 'bɨ anú, ngíti a do ngelị.*

29 'Yị ga bɨ kóo ndịsịní ókpó kací mɨsi'di gɨ ore ní, zíye ndịsịyé úku wo kpá kí úkucáyi ledre gɨ do bi a kídí, “Bɨ kóo úku yá áyí ndụ́rụ mongụ́ 'Dịcị 'bɨ Lomo, zíyị ụ́bụ́lúgu a lá sɨmɨ sílí ota ní, 30 ékị́ógụ nda lolụ girí zíyị yómo royị́ wá gɨ zí 'di?”

31 Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e, kí 'yị 'dódo lorụ e ndịsịyé kpá fóló wo kídí, “Ndịsị kóo lá yómo ngíti géyị 'yị e ní, yomo nda lolụ roné wá? 32 Káa zí bɨ nɨ wo bɨ Lomo geléogụ wo káa do Kírésịto, mongụ́ ngére 'bɨ Isɨréle e ní, idízé aka lúrú a, togụ́ ekị́ogụ gɨ do kágá girí go cakaba bi yáa yá, azé geré

* **15:27-28** 15:27 Sɨmɨ ngíti géyị bụ́kụ ga bɨ 'bɨ Máriko ní, ngíti géyị 'yị e ekéní yata ledre ba ye: Kírí née 'dodo kídí ledre bɨ Miéké Kúrú Lomo uku ní ogụ go ma'díi kídí, “Nɨyí óto wo dongará 'yị mɨlúyú ledre e.” (Isáya 53:12)

ṇgúṇgu wo.” 'Yị ga bɨ kóo gbre phephéní yée kí Yésụ e ní, ndịsịní kóo kpá úku wo.

Ledre gɨ ro mɨúyu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 27:45-56, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)

33 Sɨmɨ bɨ kóo kadra nɨ nda go kpíkpíṛíkpí sɨmɨ do ní, zí mụtụlụrụ útúne do káṇgá mbá kí sịndị kadra ota. 34 Sɨmɨ bɨ sịndị kadra ota ogụ nda go ní, zí Yésụ ịnyịné íni ini 'dága kídí, “Ilóyi, Ilóyi, Lịma sabákatani?” Ledre gɨ sɨmɨ a kídí, “Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa gɨ zí 'di?”

35 Zí ngíti géyị 'yị ga bɨ ore ní, ịnyịyé úwú doa, zíye úku ledre kídí, “Úwúsé aka, nɨ go ndólo nébị Ilíya.”

36 Née ní, zí ngúru 'yị gɨ dongaráye ịnyịné ngásáne 'dí'bi éyị káa zí katúu ní, zía ónzó a bu sɨmɨ mɨndógó le'yị kọ́ṛó, zía ésị a do kágá, zía sịkpị a, óto a tara Yésụ 'dága íri. Zía úku ledre zí lafúne e kídí, “Ndịsịsé aka tí, zíze lúrú a togú Ilíya nɨ gɨrí ógụ gɨ ro ịmbịóto wo bi yá.”

37 Zí Yésụ íni ini kí mongú kúrúne 'dága, geré zía ótoómo 'dówụ́ne.

38 Née ní geré zí mongú mbílí bongó bɨ ingí 'decịní sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo kɨe ní, lófo ífi sɨmɨné gberé gbre kú gɨ 'dága gị bi. 39 Sɨmɨ bɨ mongú 'yị 'bɨ asikíri e† bɨ kóo ndịsị tóro ore kó'dú Yésụ do mɨngbúngbu kágá, uwú ini bɨ Yésụ ini wo kí mongú kúrúne geré zía ótoómo 'dówụ́ne ní, zía ịnyịné úku ledre kídí, “Máúku zíse zaá ma'díi, o'do ba nɨ mbigí Owú 'bɨ Lomo.”

40 Ngíti géyị karáe nɨyí kóo kpá ore, ndịsị lúrúkása bi gɨ gbála, Maríya Magɨdála kí Salóme kí Maríya mbágá Yoséfa kí Yakóbo owú, nɨyí kóo bo dongaráye. 41 Utúní kóo do kací Yésụ kú gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní kóo kí ịnyị kasa zía. Tú'dú ngíti géyị karága bɨ kóo ogụní kí Yésụ sɨmɨ Yerụsaléma ní, nɨyí kóo kpá mbá ore.

Otoní bi zí Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 27:57-61, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

42 Nda kóo go za kí tagá sɨmɨ sịndị kadra bɨ 'yị e ndịsịní yéme royé gɨ ro Sílị 'bɨ 'Dówụ́ro ní, 43 zí ngíti o'do kí ịṛịné Yoséfa gɨ sɨmɨ gara bɨ Aramatáyo ódó mɨmbé'dené káa zí o'do 'yị ní, zía ndéréne ndú'yú Piláto gɨ ro umbu Yésụ. Yoséfa nɨ ngúru 'yị gɨ dongará mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e. Ndịsị kpá óto komoné gɨ ro mɨógụ Lomo káa do ngére do 'yịma'dí e.

44 Sɨmɨ bɨ Piláto uwú kídí, Yésụ uyu go ní, zí tara a ịdṛịne mɨịdṛị, zía úku ledre kídí, “Née kenée lárá ledre 'di, bɨ zí o'do née úyuné lá 'diya kenée ní?” Zía ndóloógụ mongú 'yị 'bɨ asikíri e gána ní ndú'yú wo togú Yésụ uyu tí go ma'díi yá. 45 Sɨmɨ bɨ Piláto uwú ya Yésụ uyu tí go ma'díi ní, zía ịnyịné úku ledre zí Yoséfa kídí, “'Dí'bi umbu Yésụ ma'dáa mu ndéré óto a.” 46 Zí Yoséfa úgú bɨlámá bɨkenyị mbílí bongó, zíye 'dí'biógụ umbu Yésụ, óto a sɨmɨ a, zíye ndéréye óto wo sɨmɨ bi bɨ kóo iciní kací ondú eyé sɨmɨ landa ní. Zíye gbụṛụgbụóto mongú tutú ngbụtụrú tara bi ma'dáa. 47 Maríya Magɨdála, kí Maríya mbágá Yoséfa e ndịsịní kóo lúrúkása bi bɨ otoní Yésụ ma'dáa doa ní.

15:34 15:34 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 22:1 † **15:39** 15:39 Mongú 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongú 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.

16

Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu
(Lúrú kpá Matáyo 28:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

1 Gɨ do kacɨ́ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówṵ́ro, zɨ́ Maríya Magɨdála, kɨ́ Salóme, kɨ́ Maríya mbágá Yakóbo e úgú sụ'bṵ́ mɨndonyo e gɨ ro ndéré sṵ́sụ a ro umbu Yésụ.

2 Akpa kɨ́ phɨyɨ́ sɨmɨ sɨ́lɨ́ gɨ do kacɨ́ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówṵ́ro sɨmɨ bɨ sṵ́lṵ́ kadra nɨ go 'dága ní, zíye ɨ́nyɨyé ndéréye sɨ́ bi. 3 Kɨ́ ndéréye do mɨsi'di, zíye ndú'yú royé dengbɨ́ye kídí, “Ambí nɨ laká gbṵ́ṛṵ́gbụóyó mongṵ́ tutú karaba zíze gɨ tara bi ne?”

4 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ nɨyí lúrú bi káa ní, zíye ówo a kídí gbụṛụgbụ oyónɨ́ mongṵ́ tutú née go 'dá'ba. 5 Sɨmɨ bɨ kará ga gére née olṵ́nɨ́ sɨmɨ bi íri ní, zíye ónzó komoyé káa gbó ro owṵ́phɨṛangá kɨ́ ndɨ́sɨ sɨmɨ bi íri do sɨ́lɨ́ 'bɨ anú, kɨ́ ngbángbá bɨkenyɨ́ bongó roné. Zɨ́ Lomo royé lɨ́yɨné, zɨ́ tarayé ɨ́drɨ́ne mbá mɨ́ɨdrɨ́, gɨ zɨ́ lárá ledre káa zɨ́ wo née.

6 Geré zɨ́ owṵ́phɨṛangá née úku ledre zíye kídí, “I'ɨ, ndásé lɨ́yɨ wá, máówo bú kídí, ógụsé ba lúrú bi gɨ ro Yésụ 'yɨ 'bɨ Nazeréta bɨ ufunɨ́ wo ní. Ndaá 'bɨ ené lolṵ kɨ́ra wá, urú yɨ́ ené gɨ sɨmɨ umbu go. Lúrúsé aka lá, ba bi bɨ kóo otonɨ́ wo doa ní. 7 Ndérésé mụ cakaba úku a zɨ́ Pétero e, kɨ́ lafúne e 'yɨ lódṵ́ kacɨ́ Yésụ kídí, ‘Yésụ ma'dáa nɨ ndéréṵ́tụ roné fɨ ne 'dá'dá zíse sɨmɨ káŋgá bɨ Galiláya ní, ásé nda ógụndíki wo geré íri káa zɨ́ bɨ kóo uku zíse ní.’ ”

8 Née ní, zíye ólṵ́ógụyé gɨ sɨmɨ bi mɨlángbayé gɨ zɨ́ ngɨrɨ, geré zíye tónóye ngásáye. Uku'dodonɨ́ kóo ledre máa née zɨ́ 'yɨ e do mɨsi'di mbá wá.

Odụ ledre bɨ Máriko ekéne kɨ́ sɨ́lɨne ní.*

Yésụ 'dodo roné zɨ́ Maríya Magɨdála
(Lúrú kpá Matáyo 28:9,10, Yiwáni 20:11-18)

9 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ gɨ do kacɨ́ Sɨ́lɨ́ 'bɨ 'Dówṵ́ro bɨ Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu sɨmɨ a akpa kɨ́ sɨ́ ndóndó ní, zía 'dódoṵ́tụ roné zɨ́ Maríya Magɨdála, bɨ kóo Yésụ lagaogụ dokéké e ɨnyɨ doa gbre (7) gɨ sɨmɨa ní. 10 Zɨ́ Maríya ma'dáa ɨnyɨné ndéréne úku 'dódo a zɨ́ ezegámáne e, 'yɨ lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ kóo nɨyí 'bɨ eyé ndɨsɨ íni Yésụ ma'dáa ní. 11 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ gɨ taraa kídí Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu go, née lurú gáa wo go trɨdrɨ cṵ́ kɨ́ komoné ní, ŋguŋguní eyé kóo ledre máa née wá.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yɨ lódṵ́ kacíne ga bɨ gbre ní
(Lúrú kpá Lúka 24:13-35)

12 Gɨ do kacɨ́ a née, zɨ́ Yésụ kpá 'dódo roné sɨmɨ ngíti tosoné kpɨ́ zɨ́ 'yɨ lódṵ́ kacíne ga bɨ kóo gbre, sɨmɨ bɨ nɨyí mɨndéréye do mɨsi'di gɨ sɨmɨ gara ní. 13 Zíye ndá'balúgu royé sɨmɨ Yeṛụsaléma, zíye úku 'dódo ledre née zɨ́ lafúye e, tɨ́ lá a ŋguŋguní eyé kóo ledre máa née kpá wá.

Yésụ 'dodo roné zɨ́ 'yɨmɨkása e sokó doa kéṛɨ́
(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bɨ 'yɨmɨkása e 1:6-8)

14 Nda gɨrí, sɨmɨ bɨ 'yɨmɨkása ga bɨ sokó doa kéṛɨ́ (11) née ndɨsɨní ánu éyɨ ní, zɨ́ Yésụ 'dódo roné zíye, zía úku ledre zíye, gɨ zía do ngíti géyɨ lafúye e orụ yɨ́ ené kóo mɨórụ kɨ́ ŋgúŋgu ledre 'bɨ lafúye ga bɨ lurúnɨ́ trɨdrɨné go cṵ́ kɨ́ komoyé ní.

* **16:8** 16:8 Ledre bɨ Máriko eké ne sɨmɨ bṵ́kụ ba kɨ́ sɨ́lɨne sɨmɨ kápita ené sokó doa ɨnyɨ doa kéṛɨ́ ní, tonó gɨ ro véresɨ kɨ́é'do gɨ ro ɨnyɨ doa ota. Gɨ ore ndéréne 'dá'dá ngíti géyɨ 'yɨ e ekéní nda go ye.

15 Nda née ní, zí Yésụ ma'dáa
úku ledre zíye kídí, “Ndérésé mu
kací bi e za mbá kí úku bilámá
ledremá zí 'yị e za mbá. 16 'Yị
bi ṇguṇgu ledremá go ní, zíse
bábátịzị wo, ni gú ómo gi simi
'do'dó bi odụa nda ní. 'Yị bi
ṇguṇgu wá ní, niyí 'dó'do wo.
17 Zí 'yị ga bi ṇguṇguní go ní,
ídíye kí roko'bụ káa zí bi niyí
go 'yị amá e ní, zíye kí ódroyé
simi ṛịkị tara e kí ndịsị lágaóyó
dokéké e gi simi 'yị e kí ịrịmá.
18 Abú 'di'biní kámá okó kí sịlịye,
abú ewéní ngónụ́ kémbị́ éyị́ mengị
yée wá. Niyí óto sịlịye ro 'yị
ndíyá e, zí ndíyá eyé ụ́kụ́ne.”

Yésụ nda'balugu roné komo Ere
(Lúrú kpá Lúka 24:50-53, Moko
'bi 'yịmikása e 1:9-11)

19 Simi bi Yésụ ukuonzó ledre go
zíye ní, zí Lomo nda 'dí'bilúgu wo
'be 'bi ené komo ere, zía ndịsịné
do sịlị anú 'bi Lomo káa do mongụ́
ngére.

20 Zí 'yị lódụ́ kací Ngére Yésụ
ga gére ndéréye kí úku bilámá
ledre zí 'yị e kací bi e za mbá. Zí
Ngére kóo ndịsịné méngị moko
kíye, zí mingburoko ledre ga bi
ndịsịní méngị yée kí roko'bụné ní
'dódo a kídí ledre ga bi úku yée ní
ni ma'dii.

Bɨlámá ledre bɨ Lúka eké ní Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Lúka ní

Bụ́kụ ba Lúka eké ne, eké wo bɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e ní kpá ne. Lúka ndaá 'bɨ ené gɨ sɨmɨ kúfú Yụ́da e wá, nɨ 'yị bɨ olo ledre go kíngaya gɨ sɨmɨ kúfú Gịrígị e ní. Zía ịnyịné ngúngu ledre Yésụ. 'Dɨyịoto kóo Páwulo sɨmɨ bɨ kóo Páwulo nɨ ndéré kí úku bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zí 'yị e ní. Eké ledre gɨ ro Yésụ kí ledre moko ga bɨ kóo Yésụ ndịsị́ méngị yée ní zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní ówoyéme a.

Ledre ga bɨ Lúka eké yée sɨmɨ bụ́kụ ené ba ndaní mɨékéye sɨmɨ ngíti géyị bụ́kụ ga bɨ Matáyo, Máriko kí Yiwáni ní wá. Ledre ga bɨ káa zí ledre gɨ ro mɨndíki Yiwáni 'yị í'bí babatîza, ledre gɨ ro mɨndíki Yésụ kí mɨngbóró a, kpá kí ledre gɨ ro bɨlámá ledre ga bɨ kóo 'bɨ Lomo Yiwáni ndịsị́ ndéré kí úku yée zí 'yị e ní. Zía kpá úku ledre gɨ ro káa zí bɨ Lomo oto 'bú 'yịma'dí e mbá ní. Yésụ 'dodo kóo lílị ledre née go sɨmɨ muruwayi káa zí muruwayi bɨ gɨ ro bɨlámá 'yị 'bɨ Samáriya ní (sɨmɨ kápita 10), kí muruwayi bɨ gɨ ro owụ́ bɨ ịndrị ní (sɨmɨ kápita 15) kí mɨndịsị́yé bɨ kí manda 'dá'dá 'bɨ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ bɨ 'yị e iliní wo wá ní (sɨmɨ kápita 19) nda kí ledre trịdrị bɨ za fí bɨ mocú ledre a zí ngúru 'yị lúyú ledre bɨ kóo phephéní yée kéne gɨ zí lúyú ledre eyé ní (sɨmɨ kápita 23).

Zí Lúka úku andá ledre kí'dí tụ́'dụ́ kídí 'Dówú Lomo ndịsị́ méngị moko sɨmɨ Yésụ ne gɨ zía ndịsị́ íni ini zí Lomo kíngaya. Nda go gbóo kí odụ ledre, zía úku ledre kídí Yésụ 'dodo kóo roné kí'dí tụ́'dụ́ zí 'yị lódụ́ kacíne e sɨmɨ bɨ kóo urú gɨ sɨmɨ umbu ní. Ledre ga gére née 'dodoní go kídí ma'díi Yésụ urú kóo go gɨ sɨmɨ umbu.

Lúka eké ledre gɨ ro Yésụ

1 Mongụ́ 'yị Teyófịlo, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e eké omoní ledre ga bɨ kóo gɨ do bi Yésụ, bɨ kóo Yésụ ma'dáa ndịsị́ méngị yée dongaráze ní go bi 'desị́. 2 Ekéní tí za cé ledre ga bɨ kóo 'yịmɨkása ga kóo 'desị́ lurúní kí komoyé zíye ndịsị́yé lịkpị́ a ní. 3 Gɨ zía bɨ ledre ga bɨ 'yị ga gére née ekéní ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e ní, máyá nɨ mɨútúásáne zíma éké kása yée zíyị, 4 gɨ do bɨ zíyị ówoyéme a yá 'dodoní kóo ma'díi ledre e go zíne.

Ledre gɨ ro mɨndíki Yiwáni Babatîza

5 Sɨmɨ bɨ kóo Eróde nɨ mongụ́ ngére 'bɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní, ngíti 'yị 'dáná mbayi 'bɨ Lomo nɨ kóo bo kí ịrịné Zakaríya. Nɨ gɨ dongará 'yị 'dáná éyị́ ga bɨ manda eyé nɨ mbá Abiyáza ní. Ịrị me'bea Elizebéta, nɨ kpá gɨ sɨmɨ kúfú bulúnduyé bɨ Aróna ní. 6 Zakaríya e gbrengárá kí me'bené, mɨméngị ledre eyé nɨ kací kadra mbá fú lá mbị́ do komo Lomo, gɨ zía ndịsị́ní éré lorụ 'bɨ Ngére Lomo. 7 Tí lá owụ́ ndaá 'bɨ ené kóo zíye wá gɨ zía me'bea nɨ mɨkoto, nɨyí nda kpá yị́ eyé go ngokoyé utúasání lolụ ndíki owụ́ wá.

8 Nda sɨmɨ ngíti sị́lị́, sịndị́ kadra utúasá go zí Zakaríya e kí lafúne ndéréye sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dáná éyị́ zí Lomo, 9 kací ondụ́ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e. Zí gbégbé 'dódo Zakaríya zía ólúne 'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dáná éyị́ zí Lomo. 10 Sɨmɨ bɨ Zakaríya olụ́ go 'Dịcị́ 'bɨ Lomo nɨ go ndịsị́ óngbó abúṛengú kí ndonyoné 'dịcị́ íri ní, tụ́'dụ́ 'yị ga

bɨ ogụnɨ́ ní nɨyí 'bɨ eyé ndịsị́ íni ini zí Lomo sága.

11 Cịkị 'dịcị́ íri, zí maláyika bɨ Ngére Lomo kasa ní ógụ tóroné do sịlị́ 'bɨ anú cigí mbayi bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná éyị doa ní. 12 Sɨmɨ bɨ Zakaríya lurú maláyika née kenée ní, zí lomo roa lịyịné gɨ zí ngịrị. 13 Zí maláyika née úku ledre kídí, “Ndá éré ngịrị wá Zakaríya, Lomo uwú ini bɨ ndịsị́ íni a ní go. Me'beyị Elizebéta nɨ ndíki owụ́ zíyị owụ́o'do. Ídí ífĩ ịrịa Yiwáni. 14 Nɨ óto sée kɨ́ me'beyị́ zíse ídíse kɨ́ rokinyi, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí ídí kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ nɨyí úwú a kídí aráníwo go ní. 15 Nɨ ídí kɨ́ ledrené owóowó sɨmɨ moko bɨ 'bɨ Ngére Lomo ní. Ndaá 'yị éwé le'yị wá, nɨ dụ́ụ́ mɨ'dúcuné kɨ́ 'Dówụ́ Lomo kú gɨ sɨmɨ mbágáne. 16 Nɨ 'dí'bilúgu ngíti géyị Isɨréle e ga kóna luyúní gɨ do mɨsi'di 'bɨ Ngére Lomo go ní zí Lomo. 17 Nɨ ndịsị gámá kɨ́ úku kúrú Lomo sɨmɨ roko'bụ 'Dówụ́ Lomo cé káa zí nébị Ilíya kóna ní, zía ndịsịné kɨ́ yéme dongará 'yị ga bɨ sinyí go kɨ́ owụ́ 'bɨ eyé e ní, kpá kɨ́ sáká 'yị ga bɨ sómụ́ ledre eyé ndaá bɨlámáne do mɨsi'di 'bɨ Lomo wá ní, nda kpá kɨ́ yémeómo 'yị e nzíyiyé zí Ngére Yésụ.”

18 Zí Zakaríya ndú'yú maláyika née kídí, “Mááyí ówo a bɨ kídí éyị nɨ ndéré méngị roné zíma kenée ní lárá a káa be 'di? Bɨ mááyí go ngokomá káa zí ba, kára bɨ zíma ní nɨ go kpá ngokoné ní.”

19 Zí maláyika née úkulúgu ledre zɨ́ Zakaríya kídí, “Zakaríya, ịrịmá Gábɨrele. Kací kadra mbá azé fú lá kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do, kasa máa ne kɨ́ bɨlámá ledre née ógụ úku a zíyị. 20 Gɨ zía bɨ íli ngúngu ledre bɨ máúku zíyị ba wá ní, tarayị nɨ ídí mɨ'dụ́tụné ódro wá gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ owụ́ née nɨ árá sɨmɨ a ní.”

21 Gɨ zí kéyị née, 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ sóngó wo sága ní ndịsịnɨ́ go má zíye úku ledre kídí, “'Bié laká nda 'di, Zakaríya lu'bú karaba sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dényé káa ní ní.” 22 Sɨmɨ bɨ olụ́ogụ gɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo gɨrí ní, ndịsị nda ódro zíye lá kɨ́ sịlịne. Zí 'yị ga gére née tí geré ówo a kídí Lomo 'dodo ngíti mɨkánda ledre go zía 'dịcị́ íri.

23 Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ moko ené ụkụ́ ní, zía ịnyị ndá'balúgu roné 'be. 24 Nda gɨ do kací sịlị́ cúku'dée, zí me'bea Elizebéta ídíne kɨ́ sɨmɨné. Zía ndịsịné 'be éfé ịnyị, olụ́ogụ gɨ 'be wá. 25 Zí Elizebéta í'bí mbófo éyị zí Lomo kídí, “Mbófo éyị zíyị Ngére Lomo gɨ ro ledre bɨ méngị zíma ba. Ówo ledre go kíma zíyị 'dí'bióyó mongụ́ dokuwu bɨ mááyí kíe ní gɨ domá 'dá'ba.”

Maláyika uku ledre gɨ ro mɨndíki Yésụ

26 Sɨmɨ bɨ Elizebéta nɨ go kɨ́ sɨmɨné 'bɨ éfé ịnyị doa kẹ́rị́ (6) ní, zí Lomo kpá kása maláyika Gábɨrele sɨmɨ Nazeréta ngíti owụ́ gara sɨmɨ Galiláya, 27 zí owụ́kára tara mbotụ nɨ kóo go mɨkóróne zí ngíti o'do kɨ́ ịrịné Yoséfa. Nɨ gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi. Owụ́ kára ma'dáa ịrị a Maríya. 28 Zí Gábɨrele ndéréógụné íri, zía í'bí mandá kídí, “Mandá zíyị Maríya, útúásá go kací komo Ngére Lomo, Lomo idí kíyị.”

29 Zí Maríya ndịsị ónzó komoné kɨ́ toso mandá bɨ maláyika ogụ í'bí a zíne née. 30 Zí maláyika úku ledre zí Maríya kídí, “Maríya, ndá éré ngịrị wá, útúásá yị eyị mɨútúásá kací komo Lomo.” 31 Áyí ógụ ídí kɨ́ sɨmɨyị́ zíyị árá ógụ a owụ́o'do. Ídí ífĩ ịrị a Yésụ.* 32 Nɨ ídí mongụ́ 'yị. 'Yị e nɨyí ndịsị ndólo wo Owụ́ 'bɨ Lomo. Ngére

* **1:31** 1:31 Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨ a kídí, Lomo yomo 'yị e.

Lomo nɨ óto wo káa do ngére
káa zɨ́ bulúndua bɨ kóo Dawídi ní.
33 Nɨ ídí ngére do kúfú Isiréle e za
fí, 'yɨ 'dí'bióyó wo ndaá.

34 Maríya ya zɨ́ maláyika ní,
“Ledre máa née nɨ méngɨ roné
née lárá a kɨ́e 'di bɨ máówo aka
kpá ledre 'bɨ ya'dá e wá ní?”

35 Maláyika ya zía ní, “Owụ́ née
nɨ ógụ ené sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́
Lomo. Lomo nɨ ndɨsɨ ne sáká yɨ́ɨ gɨ
zía owụ́ bɨ áyí ndíkiógụ a née nɨ
yɨ́ ené Owụ́ 'bɨ Lomo. 36 Lúrú aka
gba ngoko sụmụyɨ́ bɨ Elizebéta ba,
nɨ go kɨ́ sɨmɨné 'bɨ éfé ɨnyɨ doa
kéɽɨ́ (6). 'Yɨ e owoní go mbá kídí
utúasá lolụ kóo ndíki owụ́ wá.
37 Ledre bɨ Lomo uku go ní, nɨ
méngɨ roné.”

38 Maríya ya, “Káa zɨ́ bɨ mááyí
'yɨ 'bɨ moko 'bɨ Ngére Lomo
ní, máɲgúɲgu ledre bɨ úku ili
méngɨ a zíma ní go.” Geré zɨ́
maláyika née lélɨ́ ené gɨ ore.

Maríya nderé lúrú Elizebéta

39 Zɨ́ Maríya yéme roné ndéréne
lúrú Elizebéta sɨmɨ owụ́ gara do bi
ekɨ́ekɨ́ sɨmɨ Yụdáya, 40 zía ógụné
'be 'bɨ Zakaríya zía í'bí mandá.
41 Sɨmɨ bɨ Elizebéta uwú kúrú
Maríya ní, geré zɨ́ sɨmɨa ndɨsɨné
ndéndeke kɨ́ mongụ́ rokinyi. Zɨ́
Elizebéta lúrú roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́
Lomo roné. 42 Zía ódroné kɨ́
kúrúne 'dága kídí, “Maríya, Lomo
i'bí úndru go zɨ́yɨ rómo do 'bɨ
lafúyɨ e mbá. I'bí kpá úndru go zɨ́
Owụ́ bɨ sɨmɨyɨ́ née. 43 Áko, Lomo
eme laká kíma káa gɨ zɨ́ 'di, bɨ zɨ́
mbágá Ngére amá ɲyɨné za cụ́ ne
ógụné lúrú máa ní? 44 Maríya,
sɨmɨ bɨ gáa máúwú kúrú yɨ́ɨ ní,
geré zɨ́ sɨmɨmá ndɨsɨné ndéndeke
kɨ́ mongụ́ rokinyi. 45 Ngére Lomo
idí ídí kɨ́yɨ, gɨ zía ŋgúŋgu go yá
éyɨ́ bɨ ili méngɨ a zɨ́yɨ ní, idí mu
méngɨ a.”

Ke'bɨ bɨ Maríya uku ní

46 Maríya ya kídí, “Mákófó ɨrɨ
Ngére amá Lomo. 47 Mááyí go
kɨ́ rokinyi gɨ zɨ́ Lomo 'yɨ yómo
máa. 48 Máa bɨ mándá éyɨ wá
ba, oto ledremá go zíne owóowó.
Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá,
tụ́'dụ́ 'yɨ e nɨyɨ́ ndɨsɨ úku ledre
kídí Lomo i'bí úndru go zíma.
49 Wo, Mbigí Lomo bɨ kɨ́ roko'bụné
kíngaya ní mengɨ mongụ́ ledre
go zíma. 'Yɨ e idíní ndɨsɨ kófó
ɨrɨa. 50 'Yɨ ga bɨ nɨyɨ́ ndɨsɨ óto
úndru a ní, nɨ ndɨsɨ méngɨ bɨlámá
ledre zíye ndéréne mɨndéré za
fí. 51 Mengɨ tụ́'dụ́ mɨngburoko
ledre e go, Ngére máa yée ga bɨ
ndɨsɨnɨ́ ɨlɨ́ mɨɨ́lɨ́ ní, nɨ báyi yée mbá
'dá'ba. 52 Zía 'dí'bióyó roko'bụ gɨ
zɨ́ yée ga bɨ ndɨsɨnɨ́ óto ledreyé kɨ́
royé owóowó ní, zía óto yée ga
bɨ 'bụo'bụ́nɨ́ royé mɨ'búó'bụ́ ní do
bi kacíye. 53 I'bí tụ́'dụ́ éyɨ́ e go zɨ́
'yɨ ga bɨ kóna ndɨsɨnɨ́ ndúwú gɨ
zɨ́ lerɨ́ ní, oto yée ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́
éyɨ́ e zíye ní go káa do 'yɨ lerɨ́ e.
54 Ledre bɨ kóo mocụ́ gɨ ro sáká
Isiréle e ní ligɨ wo wá, nɨ go ndɨsɨ
sáká yée. 55 Uku kóo zɨ́ bulúnduzé
Abarayáma kɨ́ owụ́ 'bɨ owụ́ 'bɨ
ené e kpá kenée kídí née nɨ ndɨsɨ
sáká yée kenée za fí odụ a ndaá.”

56 Maríya ndɨsɨ kóo zɨ́ Elizebéta
íri káa zɨ́ éyɨ́ 'bɨ éfé ota ní, zía nda
ndá'balúgu roné 'be 'bɨ ené.

Mɨárá Yiwáni

57 Née ní, zɨ́ sɨndɨ́ kadra 'bɨ
Elizebéta útúásáne, zía áráne
owụ́o'do. 58 Zɨ́ phanda ledre née
ówụ́ ndíki sụmụ Elizebéta kɨ́ eze
'be 'bɨ ené e mbá kídí, Ngére
Lomo mengɨ bɨlámá ledre go zía.
Zɨ́ Elizebéta kɨ́ 'yɨ ga gére née mbá
ídíye kɨ́ rokinyi.

59 Sɨmɨ bɨ sɨ́rɨ́ owụ́ mengɨ go sɨ́lɨ́
ɨnyɨ doa ota ní, zíye yóko royé
ónzó wo ngbuɽu, kací ondụ́ eyé 'bɨ
Yụ́da e. Iliní kóo gɨ ro ɨ́fɨ́ ɨrɨ 'bụa
doa, Zakaríya. 60 Zɨ́ mbágá a úku

ledre kídí, “Ɨ'ɨ, ndaní ífí ịrị 'bụa doa wá, ịrịa idí ídí Yiwáni.”
61 Zíye úṭụyé zía kídí, “Ɨ, ịrị káa zí née ndaá simɨ kúfúse wá.”
62 Zíye ndú'yú Zakaríya kí sílíye togú ili zí ịrị owụ́ ba ídíne náambi yá? 63 Zía ndú'yú yée kí sílíne gɨ ro éyị 'bɨ éké ledre. Zía éké ịrị owụ́ née zíye, “Yiwáni.” 64 Geré zí tara Zakaríya líkpíne zía tónóne ódroné kí ndịsị mbófo Lomo. 65 Zí tara eze 'be 'bɨ ené e ịdrịye mbá mɨịdrị, zí 'yị e ídíye simɨ Yụdáya mbá kí ledre née tarayé. 66 Ngíti géyị 'yị ga bɨ uwúní ledre máa née ní ní, zíye ndịsiyé sómụ́ ló'bó ledre kídí, “Owụ́ née nɨ gú ídí toso 'yị máa bɨ kíe 'di káa zí bɨ Ngére Lomo yeme ledre gɨ roa ne kenée ní?”

Ke'bị bɨ Zakaríya uku ní

67 Zí 'Dówụ́ Lomo 'dúcu Zakaríya, zía ịnyịné úku ledre bɨ gú karanée nɨ méngị roné ní kídí, 68 “Mbófo éyị́ zí Lomo bɨ nɨ Ngére 'bɨ Isɨréle e ní, gɨ zía ogụ go yómo 'yị ené e. 69 Kasaogụ 'yị bɨ kí roko'bụné ní go gɨ simɨ kúfú ngére Dawídi gɨ ro yómo zée, 70 káa zí bɨ kóo ukui'bí tara nébị ené ga kóna 'desị́ ní. 71 Bɨ ba ní, omozé gɨ zí ezeokóze e kpá kí yée ga bɨ ndịsịní sógó zée ní go. 72 Lomo mengị bɨlámá ledre née zí bulúnduzé e kenée gɨ ro 'dódo a kídí ledre bɨ kóo née yeme zíye ní lịgị ené née wá. 73 Née mɨyéme ledre kóo dongaráye kí bulúnduzé Abarayáma, 74 gɨ ro zíze ómozé gɨ zí ezeokóze e, gɨ do bɨ zíze ndịsịzé méngị moko ené kí sómụ́ ledre ezé kị́é'do ngịrị ndaá, 75 gɨ zía azé go mbigí 'yị ené e do komo a kací kadra mbá. 76 Yịị, owụ́ 'bɨ amá, 'yị e nɨyí ndịsị ndólo yịị kídí nébị 'bɨ Lomo gɨ zía áyí ndịsị ndéré zía 'dá'dá kí yémeómo 'yị e zí Ngére nzíyiné. 77 Áyí 'dódo ledre zíye yá idíní ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ do bɨ zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé gɨ ro zíye ndíki trịdrị bɨ za fí ní. 78 Ledre née nɨ méngị roné kenée gɨ zí bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ rozé ní, nɨ kásaógụ 'yị gɨ komo ere káa do bimɨóṇgó zíze do sogo káṇgá ona, 79 zí bi óṇgóne zí 'yị ga bɨ nɨyí simɨ mɨtụlụrụ 'bɨ lúyú ledre zí ngịrị umbu ndịsịné méngị yée kací kadra mbá ní, zía ndịsịné 'dódo mɨsi'di 'bɨ Lomo zíze, zí mɨmbé'dezé ịdrịne gɨ zía.
80 “Née ní, zí Yiwáni nda ngbóró ógụné go ya'dá 'yị. Zí Lomo í'bí roko'bụ zía, zía ndéré ndịsịné simɨ súwú gbála gị simɨ sịndị́ kadra bɨ zía tónóne 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí Isɨréle e ní.”

2

Ledre gɨ ro mɨndíki Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 1:18-25)

1 Simɨ sịndị́ kadra kị́é'do, zí Agụ́sụto bɨ ndoloní wo Káyísara* ní i'bí lorụ kídí, idíní ólo 'yị 'bɨ Róma mbá gɨ ro zíne ówo a togụ́ nɨyí mbá ndu. 2 Née kóo mɨzefị ólo 'yị e bɨ oloní simɨ bɨ Korịṇịyo nɨ gávana simɨ ngíti gara 'bɨ Róma kí ịrịné Sụ́rịya ní. 3 Zí 'yị e ndịsị ndéréye simɨ gara eyé e gɨ ro do ólo yée íri.
4 Zí Yoséfa bulúndu ngére Dawídi ịnyịné gɨ simɨ Nazeréta owụ́ gara simɨ Galiláya, ndéréne simɨ Beteléme mongụ́ gara bɨ kóo Dawídi nɨ ngére simɨ a, simɨ Yụdáya ní. 5 Nderéní kí Maríya bɨ koróní zía ní gɨ do bɨ do ólo yée kéne íri. Sịndị́ kadra 'bɨ Maríya ma'dáa nɨ kóo go gbóo gɨ ro zía áráne. 6 Simɨ bɨ nɨyí aka cịkị íri ní, zí sịndị́ kadra ené 'bɨ árá go útúásáne. 7 Zía tí árá mɨzefị owụ́

* **2:1** 2:1 Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ simɨa kídí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zí Yụdáya kí Galiláya.

'bi ené née owụ́o'do. Zía kụ́rụ́kụ yéme wo kí mbílí bongó do óto wo kíe yaa simi kurungbú bi bangá e ndisiní ánu éyi simi a ní, gi zía bi ndaá lolu kóo zíye simi 'dịcị 'bi ngu e wá.

Maláyika 'bi Lomo ogụ zí 'yị 'bá'bá kábịrî̱kị e

8 Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, 'yị 'bá'bá kábịrî̱kị e niyí kóo gbóo kírí née ndịsị 'bá'bá bangá eyé e kí ndụlụ. 9 Zí maláyika 'bi Ngére Lomo ógụné zíye íri, zí roko'bụ 'bi Lomo óngó bi cigíye gbaá wéé, zí ngịrị méngị yée kíngaya. 10 Zí maláyika née úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngịrị wá. Máógụ kí bilámá sanda zíse wo bi bi ni éme rosé gi zía miéme kpá kí tụ́'dụ́ 'yị e mbá ní. 11 Arání gáa owụ́ go zíse wo bi ni ídí 'Yị yómo 'yị e ní, simi Beteléme gara bi kóo Dawídi ni simi a ngére ní. Ni Kírésịto† kpá Ngére. 12 Togụ́ ndérésé yá, ásé ndíki owụ́ ma'dáa mikụ́rụ́kụné simi mbílí bongó otoní wo go kíe simi kurungbú bi bangá e ndịsịní ánu éyị simi a ní.”

13 Lu'bú wá, zí tụ́'dụ́ ngíti géyị maláyika e ógụyé gi komo ere ídíye ndro kí ezeyé gáa ogụ ní. Zíye ndịsịyé kófó ịrị Lomo kídí, 14 “Idízé kófó ịrị Lomo bi komo ere ní, bikịdrị́ idí ídí zí 'yịma'dí e do sogo káṇgá gi zía mengị bilámá ledre go zíye.”

15 Simi bi maláyika e nda'baluguní royé komo ere ní, zí 'yị 'bá'bá kábịrî̱kị ga gére née yéme ledre kídí, “Nderézé aka mu simi Beteléme lúrú ledre bi mengị roné íri, bi Ngére Lomo kasa ledre a zíze ba.”

16 Zíye ndéréógụyé íri ndíki Maríya kí Yoséfa kí sírí owụ́ mi'dú'duné simi kurungbú tí káa zí bi ukuní zíye ní. 17 Simi bi nderé ndikiní owụ́ née tí kenée ní, zíye lịkpị ledre bi mengị roné zíye gi ro owụ́ née ní ní mbá zí Maríya kí Yoséfa. 18 'Yị ga bi uwúní ledre née kenée ní, zí tarayé ịdrịne mbá miịdrị. 19 Zí Maríya ụ́lụ ledre ga gére née mbá siminé ndịsị kíe. 20 Zí ya'dá ga gére née ịnyị ndá'balúgu royé kí kófó ịrị Lomo kpá kí mbófo wo gi ro ledre bi uwúní zíye lúrú a go cụ́ kí komoyé tí káa zí bi maláyika e ukuní zíye ní.

Nderéní kí sírí Yésụ simi 'Dịcị 'bi Lomo

21 Simi bi sírí Yésụ mengị go sịlị ịnyị doa ota (8) ní, née kóo go sịlị bi do ónzó wo ngburu simi a ní kací ondụ́ 'bi Yụ́da e. Do ịfị ịrịa Yésụ, née ịrị bi kóo maláyika ịfị 'dodo simi bi Yésụ ma'dáa ndaá aka kóo wá ní.

22 Nda gi ore zí sịndị kadra útúásáne zí Maríya gi do kací árá bi ará ní, gi ro zía ndá'ba ólụ́lúgu roné 'Dịcị 'bi Lomo káa zí bi lorụ 'bi Mụ́sa uku ní. Zíye 'dí'bi sírí Yésụ ndéré kíe simi Yerụsaléma simi 'Dịcị kótrụro í'bí mbófo éyị zí Lomo gi roa. 23 Ni miékéne simi lorụ 'bi Lomo kídí, “Owụ́ndíká ga bi ya'dá e ní, idíní ndéré kíye zí Lomo,” 24 gi ro do í'bí tákpásịlị́ káa zí bi lorụ 'bi Lomo uku ní, “Niyí 'dí'bi amámu e gbre kí kịrịkó'do kpá gbre ndéré kíe káa do éyị 'dáná.”

25 Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, ngoko o'do ni kóo bo simi Yerụsaléma ore kí ịrịné Simiyóna, ni 'yị bi i'bí roné za mbá zí Lomo ní. O'do née ni mi'dúcuné kí 'Dówụ́ Lomo, kací kadra mbá ndịsị óto komoné gi ro Kírésịto zía ógụné yómo Isiréle e. 26 'Dówụ́ Lomo uku kóo ledre go zía kídí, wo Simiyóna utúasá aka

† **2:11** 2:11 Kírésịto: Ini ledre gi simia kídí, 'yị bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. **2:23** 2:23 Ólụ́ógụ 13:2,12 **2:24** 2:24 Lévị 12:8

úyu wá 'búó togụ́ lurú Kírésịto bɨ Ngére Lomo nɨ kásaógụ wo ní go kí komoné kí. 27 Sɨmɨ sị́lị́ máa bɨ kóo née ní, zí 'Dówụ́ Lomo kása Simiyóna zía ndéréne do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo. Nɨ ógụ íri ní, Maríya kí Yoséfa 'di'biogụnɨ́ sírí Yésụ go íri gɨ ro zía í'bí úndru zí Yésụ ma'dáa káa zí bɨ bụ́kụ 'bɨ lorụ uku ní. 28 Zí Simiyóna ị́mbị́ wo do í'bí mbófo éyị́ zí Lomo gɨ roa kídí, 29 “Yị́ị Lomo bɨ kí mongụ́ roko'bụyị́ ní, uku kóo zíma yá útúásá aka 'dí'bi máa wá, 'búó togụ́ málúrú 'yị yómo 'yị e bɨ kóo uku ledre a ní go, áyí nda fú 'dí'bi máa. Bɨ ba ní, 'dí'bi nda máa 'yị kasa eyị́ mu. 30 Komomá lurú nda 'yị yómo 'yị e go, 31 kásaógụ wo go zí 'yị e za mbá. 32 Nɨ go káa zí bimɨóṇgó ní gɨ ro 'dódo yị́ị zí 'yị ga bɨ owonɨ́ aka yị́ị wá ní. Nɨ kpá óto kúfú Isɨréle e ndịsị kófó ịrịyị́.”

33 Zí tara Yoséfa kí Maríya ị́drị́ne gɨ zí ledre bɨ Simiyóna ndịsị úku a gɨ ro Yésụ ní. 34 Zí Simiyóna í'bí úndru zí Yoséfa kí Maríya, zía úku ledre zí Maríya kídí, “Owụ́ 'bɨ eyị́ ba ní karanée óto Lomo zía 'dí'bióyó roko'bụ gɨ zí ngíti géyị Isɨréle, zía í'bí a zí ngíti géyị. Owụ́ ba nɨ kpá ídí 'yị bɨ nɨyí lúrú tóko lị́lị́ ledre gɨ roa ní. Gɨ zí kéyị́ née, nɨyí karanée ndịsị sógó wo. Nɨ óto 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené ní zíye ídíye kí rokinyi. 35 Nɨ 'dódoógụ ledre ga bɨ do mɨmbé'de ngíti géyị 'yị e ní mbá. Gɨ zí kéyị́ née, mɨmbé'deyị́ nɨ karanée 'décị kí lúrú ndúwú wo.”

36 Ngíti nébị nɨ kóo kpá bo ngoko kára kí ịrịné Ána nyị́ Fanuwéle gɨ sɨmɨ kúfú bɨ ndolonɨ́ Aséra ní. Nɨ kára umbu. Ofụ́nɨ́ royé kí o'do 'bɨ ené mengịnɨ́ sɨmɨbi lá dụ́ụ́ ịnyị doa gbre (7) geré zí o'do 'bɨ ené née úyu ené. 37 Zía ndịsịné gɨ kací o'do 'bɨ ené née kí sɨmɨbi cị eso doa eso (84). Otoomo 'Dịcị 'bɨ Lomo wá, ndịsị íni ini kí órụ́ tarané zí Lomo kí ndụlụ kí kadra mbá. 38 Sɨmɨ bɨ Simiyóna nɨ ndịsị í'bí úndru ní, zí kára née ógụné geré ndịsị í'bí mbófo éyị́ zí Lomo. Zía úku ledre bɨ gɨ do bɨ Yésụ ní mbá zí 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ óto komoyé gɨ ro Ngére 'yị yómo 'yị e bɨ Lomo uku ledre kásaógụ wo sɨmɨ Yerụsaléma káa do 'yị yómo 'yị e ní.

39 Sɨmɨ bɨ Yoséfa e kí Maríya mengịonzónɨ́ ledre bɨ lorụ 'bɨ Lomo ili zíye méngị a ní go ní, zíye ị́nyịyé ndá'balúgu royé 'be sɨmɨ Nazeréta sɨmɨ Galiláya. 40 Zí Yésụ ngbóróne go mongụ́ne kí roko'bụné, zía ídíne kí mongụ́ ówo ledre zíne gɨ zía Lomo ndịsị sáká wo ne.

Yésụ idíaká sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo

41 Kací sɨmɨbi e mbá Yoséfa kí Maríya ndịsịnɨ́ ndéré sɨmɨ Yerụsaléma sɨmɨ Ayímbi bɨ Umbuokpó ní.‡ 42 Sɨmɨ bɨ Yésụ mengị go sɨmɨbi sokó doa gbre ní, zíye ndéréye kí mbágá née sɨmɨ ayímbi máa née kací ondụ́ 'bɨ Yụ́da e. 43 Nda go gɨ do kací ayímbi, zí mbágáa ị́nyịyé ndá'balúgu royé 'be, ábuwá Yésụ idíaká go cịkị 'dá'ba sɨmɨ Yerụsaléma owonɨ́ eyé e wá. 44 Somụ́nɨ́ 'bɨ eyé kídí nɨ ba bo dongará tụ́'dụ́ 'yị ga ba zíye ndéréye kadra teké. Zíye tóroyé lúrú só'do wo dongará sụmụ yée kpá kí ezegámáye. 45 Má, ndikiní eyé wo wá. Zíye ị́nyị ndá'balúgu royé drú 'dá'ba sɨmɨ Yerụsaléma ndéré lúrú bi gɨ roa íri. 46 Nda gɨ do kací sị́lị́ ota zíye ndéréye ndíki wo sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo, mɨndịsịné

‡ **2:41** 2:41 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndị́ kadra bɨ Yụ́da e ndịsịnɨ́ sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owụ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zía bɨ ọ́ónɨ́ sáma owụ́ kábịrɨ́kị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:1-20.

dongará 'yị 'dódo ledre e, ndịsị úwú yée, zía kpá kí ndú'yú yée.
47 'Yị ga bɨ ndịsịní úwú wo ní zí tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị gɨ zí ówo ledre bɨ nɨ kíe kpá kí ledre ga bɨ ndịsị kí úkulúgu yée ní.
48 Sɨmɨ bɨ mbágáa kí 'bụa lurúndikiní wo ní, zí wo bɨ gɨ zíye ní ụkụ́ne mɨụ́kụ́. Zí mbágáa úku ledre kídí, “Owụ́ 'bɨ amáa, méngị zée káa gɨ zí 'di? Bɨ zíze ndịsịzé kí 'bụyị gámásó'do yị́ị má ní.”
49 Zía úkulúgu ledre zí mbágáne kídí, “Ndịsịsé gámásó'do máa gɨ ro 'di? Ówosé esé bɨ kídí ili zíma ndịsị ndịsịmá sɨmɨ 'dịcị 'bɨ Babá ní wá.”
50 Owo 'di'biní eyé ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ uku née wá.
51 Zía óto úndruyé do útúne do'dónoyé zíye ndá'bayé sɨmɨ Nazeréta. Zí mbágáa óto ledre ga gére née mbá sɨmɨné.
52 Zí Yésụ nda ngbóróógụné kí bɨlámá sanáne, do ídíne kí mongụ́ ówo ledre zí 'búa ídíne do 'yị e kíngaya zía óto Lomo ídíne kí rokinyi.

3

Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e
(Lúrú kpá Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Yiwáni 1:19-28)

1 Sɨmɨ bɨ kóo Tịbériya Káyísara nɨ ngére do káṇgá 'bɨ Róma kí sɨmɨbi sokó doa ịnyị ní, do kóo óto Pánato Piláto káa do gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Yụdáya ní, Eróde* nɨ 'bɨ ené gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Galiláya ní, Phịlịpo lúndu Eróde nɨ 'bɨ ené gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Itụ́rịya kpá kí yée ga bɨ sɨmɨ Trakóni ní, zí Liyasaníya nda ídí 'bɨ ené gávana do 'yị ga bɨ sɨmɨ Abiléne ní.
2 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, Ána kí towụ́ne Kayáfa nɨyí ye mɨngburoko 'yị 'dáná éyị e. Yiwáni wotị Zakaríya nɨ yị́ ené kóo sɨmɨ súwú. Zí Lomo í'bí moko zía íri.
3 Zía tónó gámáne kí úku ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e kací kó'dụ́ ngbuṛu bɨ Yeredéne ní, sága gɨ 'dí keṛị́ kpá sága gɨ 'dí keṛị́. Kídí 'yị e idíní ótoómo kí lúyú ledre zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ ro do bábátịzị́ yée zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé 'dá'ba.
4 Nébị Isáya uku kóo ledre a go 'desị́ sɨmɨ bụ́kụ ené kídí,

“'Yị nɨ karanée ndịsị ótrụ́ ledre
sɨmɨ súwú zí 'yị e kídí,
yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné zí
Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di zía
ní.
5 Ídísé lóso'dụ́tụ 'bululu e 'dá'ba.
Landa e kí bi ekịekị́ e, ídísé
lóso yée kpíkásí.
Zíse 'dózo yéme mɨngó'dụ́
mɨsi'di e zíye ídíye mbị́.
Zíse lóso'dụ́tụ gịṛítí e kuṛí.
6 Kúfú 'yịma'dí e mbá nɨyí ówo a
kídí o'do ba Lomo kasa wo
ne ógụ yómo 'yị e.”

7 Née ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e go ndịsị ógụyé mutruu zí Yiwáni gɨ ro zía bábátịzị́ yée. Zía úku ledre zíye o'bụó'bụ kídí, “Sée 'yị mani ga bɨ mɨméngị ledre esé nɨ bɨsinyíne káa zí kámá okó ní, ambí uku zíse ya ídísé ngásáóyó rosé gɨ zí zingi 'bɨ Lomo bɨ nɨ ógụ dosé ní ne?
8 Togụ́ ílisé tí gɨ ro zíse ndíki trịdrị yá, ídísé ótoómo lúyú ledre zíse ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, zí mɨméngị ledre esé ndịsị ídíne bɨlámáne. Ndásé ídí dụụ́ kí sómụ́ ledre bɨ kídí, azé yị́ ezé bulúndu Abarayáma omozé 'bɨ ezé yị́ ezé go ní wá. Lomo nɨ kí roko'bụ zía óyóló'bó tutú ga bɨ bi ba zíye ídíye káa do bulúndu Abarayáma.
9 Ásé zí Lomo káa zí kágá bɨ

* **3:1** 3:1 Ngére Eróde: Ndịsịní ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotị́ mongụ́ ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ aráni Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatịza sɨmɨ sịgịnị do úfu wo ní. **3:6** 3:6 Isáya 40:3-5

'dịyịní mɨ'dịyị yáká ní. Goŋgo 'bɨ Lomo nɨ go do sịlịa nzíyiné, kágá máa wo bɨ bɨlámá mɨáná a ndaá ní, nɨ lágáónzó a do óngbóóyó a 'dá'ba.”

10 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndú'yú Yiwáni kɨ́dí, “Éyị bɨ idízé nda méngị a ní 'di?”

11 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Togụ́ bongó nɨ zíyị gbre, ídí í'bí ngúru a zí 'yị bɨ bongó nda zía wá ní. Togụ́ éyị mɨánu nɨ bo zíyị, ídísé ánu a kɨ́ 'yị bɨ nɨ 'bú ní.”

12 Abú kpá 'yị ga bɨ ndịsịní 'dó'dụ́ ụsórụ gɨ zɨ́ 'yị e sɨmɨ sụ́ụ ní, zíye ndéréye gɨ ro babatịza. Zíye ndú'yú Yiwáni kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, Sara nda zée, idízé méngị 'bɨ ezé 'di?”

13 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Ndásé 'dí'bi késị ma'dáa rómo do wo bɨ mɨngburoko 'yị e esé e iliní ní wá.” 14 Zí asikíri e ndú'yú wo kɨ́dí, “Sara nda zée?”

Yiwáni ya zíye ní, “'Yị e ndaní úgú komosé wá, ndásé kpá gágaóto ledre ro 'yị wá. Késị bɨ ndịsịní í'bí a zíse do bi moko ní, ídísé 'dí'bi dụ́ụ́ wo.”

15 Gɨ zɨ́ ledre ga gére ní, Zɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yị e ndịsị ídíne gɨ ro Yiwáni faa, ngíti géyị ya ala zía ídíne née Kɨ́résịto bɨ Lomo uku ledre kásaógụ a káa do 'yị yómo 'yị e ní wá? 16 Zɨ́ Yiwáni úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Mábábátịzị 'bɨ amá sée lá kɨ́ iní. Ngíti 'yị nɨ bo roko'bụ a romo do 'bɨ amá nɨ ógụ. Máútúásá gbawá ndósoógụ cigí a gɨ ro lálaógụ wará ené gɨ sịndịa. Nɨ 'bɨ ené bábátịzị sée kɨ́ 'Dówụ́ Lomo. 17 Nɨ 'bɨ ené yị ené káa zɨ́ 'yị ócó komo kére ní. Nɨ léfeóto kére ené sɨmɨ bɨlámá éyị, cící a née zía kótrụ a trịe do óngbóóyó a 'dá'ba.” 18 Née ledre bɨ kóo Yiwáni ndịsị úku a zíye do tụ́'dụ́ mɨsi'di e gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ kóo ndịsị 'dódo a zíye ní.

19 Yiwáni ndịsị kóo kpá máda ngére Eróde Andipá gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsị mengị yée káa zɨ́ bɨ ngakaoyó kára Erodíya gɨ zɨ́ lúnduné 'dí'bi yị ené zíne ní. 20 Zɨ́ Eróde kpá lúyú ngíti ledre zía 'dí'bi Yiwáni ónzó a ngbrɨwó sɨmɨ sịgịnị.

Yiwáni i'bí babatịza zɨ́ Yésụ (Lúrú kpá Matáyo 3:13-17, Márɨko 1:9-11)

21 'Dá'dá do ónzó Yiwáni sɨmɨ sịgịnị, kadra kịé'do nɨ go ndịsị bábátịzị tụ́'dụ́ 'yị e, zɨ́ Yésụ ndéréne zía, zía bábátịzị wo. Sɨmɨ bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ndịsị íni ini zɨ́ Lomo ní, zɨ́ ere líkpíne zía káa zɨ́ mbotụ ní. 22 Zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ógụné doa káa zɨ́ kịrịkó'do ní. Zɨ́ kúrú 'yị ówụ́ne gɨrí kɨ́dí, “Áyí mbigí owụ́ 'bɨ amá, 'búyị ofụ domá go, mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zíyị.”

23 Yésụ tonó kóo méngị moko 'bɨ Lomo sɨmɨ bɨ mengị go sɨmɨbi cị kẹ́rị́ a do sokó (30) ní. 'Yị e mbá ndịsịní 'bɨ eyé kóo sómụ́ a kɨ́dí nɨ owụ́ 'bɨ Yoséfa bɨ kɨ́ ịrịné Élị ní. 24 Élị nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Matáta, Matáta nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Lévị, Lévị nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Mélịkị, Mélịkị nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Zanáyi, Zanáyi nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Yoséfa. 25 Yoséfa nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Matatíya, Matatíya nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Amósa. Amósa nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Nawúma. Nawúma nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Esíli. Esíli nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Nagáyi. 26 Nagáyi nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Máta. Máta nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Matatíya. Matatíya nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Seméni. Seméni nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Yoséke. Yoséke nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Yóda. 27 Yóda nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Yonána. Yonána nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Résa. Résa nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Zeruḅábele. Zeruḅábele nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Seretiyéle. Seretiyéle nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Nérị. 28 Nérị nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Meléki. Meléki nɨ 'bɨ ené owụ́ 'bɨ Ádi. Ádi nɨ

'bi ené owụ́ 'bi Kosóma. Kosóma ni 'bi ené owụ́ 'bi Elimadáma. Elimadáma ni 'bi ené owụ́ 'bi Éra. 29 Éra ni 'bi ené owụ́ 'bi Yósuwa. Yósuwa ni 'bi ené owụ́ 'bi Eliyázara. Eliyázara ni 'bi ené owụ́ 'bi Zoríma. Zoríma ni 'bi ené owụ́ 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owụ́ 'bi Lévị. 30 Lévị ni 'bi ené owụ́ 'bi Simiyóna. Simiyóna ni 'bi ené owụ́ 'bi Yụ́da. Zụ́da ni 'bi ené owụ́ 'bi Yoséfa. Yoséfa ni 'bi ené owụ́ 'bi Yonáma. Yonáma ni 'bi ené owụ́ 'bi Alikíma. 31 Alikíma ni 'bi ené owụ́ 'bi Melíya. Melíya ni 'bi ené owụ́ 'bi Ména. Ména ni 'bi ené owụ́ 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owụ́ 'bi Natána. Natána ni 'bi ené owụ́ 'bi Dawídi. 32 Dawídi ni 'bi ené owụ́ 'bi Zése. Zése ni 'bi ené owụ́ 'bi Óbede. Óbede ni 'bi ené owụ́ 'bi Bowáza. Bowáza ni 'bi ené owụ́ 'bi Solomóna. Solomóna ni 'bi ené owụ́ 'bi Nasóna. 33 Nasóna ni 'bi ené owụ́ 'bi Aminadába. Aminadába ni 'bi ené owụ́ 'bi Adimíni ni 'bi ené owụ́ 'bi Aráni. Aráni ni 'bi ené owụ́ 'bi Ézorono. Ézorono ni 'bi ené owụ́ 'bi Peréze. Peréze ni 'bi ené owụ́ 'bi Zụ́da. 34 Zụ́da ni 'bi ené owụ́ 'bi Yakóbo. Yakóbo ni 'bi ené owụ́ 'bi Isáka. Isáka ni 'bi ené owụ́ 'bi Abarayáma. Abarayáma ni 'bi ené owụ́ 'bi Téra. Téra ni 'bi ené owụ́ 'bi Nówara. 35 Nówara ni 'bi ené owụ́ 'bi Serụ́ga. Serụ́ga ni 'bi ené owụ́ 'bi Réwu. Réwu ni 'bi ené owụ́ 'bi Pelége. Pelége ni 'bi ené owụ́ 'bi Ébere. Ébere ni 'bi ené owụ́ 'bi Séla. 36 Séla ni 'bi ené owụ́ 'bi Kayinána. Kayinána ni 'bi ené owụ́ 'bi Arafakasáda. Arafakasáda ni 'bi ené owụ́ 'bi Séme. Séme ni 'bi ené owụ́ 'bi Nówa. Nówa ni 'bi ené owụ́ 'bi Laméke. 37 Laméke ni 'bi ené owụ́ 'bi Metụséla. Metụséla ni 'bi ené owụ́ 'bi Enóka. Enóka ni 'bi ené owụ́ 'bi Zérada. Zérada ni 'bi ené owụ́ 'bi Malále. Malále ni 'bi ené owụ́ 'bi Kenána. 38 Kenána ni 'bi ené owụ́ 'bi Enósa. Enósa ni 'bi ené owụ́ 'bi Séte. Séte ni 'bi ené owụ́ 'bi Ádama. Ádama ni 'bi ené owụ́ 'bi Lomo.

4

Satána uzu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 4:1-11, Máriko 1:12,13)

1 Simi bi Yiwáni i'bí babatịza go zí Yésụ ní, zí 'Dówụ́ Lomo 'dúcu Yésụ, zía ịnyịné gi simi Yeredéne gi ore simi roko'bụ 'bi 'Dówụ́ Lomo ndéréne simi súwú gbála, 2 zí ngére 'bi bicayi lomo e* úzu wo simi súwú íri 'dényé kí sịlị cị gbre anu éyị mbá wá, zí 'bú kóo méngị wo kíngaya.

3 Zí ngére 'bi bicayi lomo e úku ledre zía kídí, “Bi áyí tí Owụ́ 'bi Lomo ní, ídí óyóló'bó tutú ga bi bi ba káa do ambata zíyị ánu a gi zí 'bú ke.”

4 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, ‘'Yịma'dí utúasá ídí trịdrị lá dụ́ụ́ gi zí éyị miánu wá, kúrú Lomo ni óto 'yị e ne zíye ídíye trịdrị.’ ”

5 Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá ndólo wo ékị́ kíe do mongụ́ bi ekịekị́ 'dága 'dódo éyị ga bi do sogo káṇgá ba mbá zía. 6 Zía úku ledre zí Yésụ kídí, “Lúrú go, éyị ga bi za mbá áyị́ lúrú yée née, mááyí máa mịngịye. Togụ́ ili yá, mááyí óto yị́ị ngére doyé mbá. I'bíní éyị ga gére née go mbá zíma, mááyí í'bí yée zí 'yị káa zí bi máíli ní. 7 Ili tí lá zíyị óto sómụ́ ledre eyị romá zíyị óto úndrumá.”

* **4:2** 4:2 Ngére 'bi bicayi lomo e: Ịrị a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi ịcịní okó ro Lomo do ụ́cụ́ogụ yée gi komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9. **4:4** 4:4 Gbre lorụ 8:3

8 Yésụ ya zí Satána ní, “Ịnyị gɨ
cigíma íri, nɨ mɨékéne kídí, ‘Ídí
óto úndru Ngére Lomo eyị, zíyị
ndịsịyị́ méngị dụ́ụ́ ledre ené.’ ”
9 Gɨ ore zí Satána ndólo
wo ndéré ékị́ kíe do mongụ́
ngbángbá 'Dịcị 'bɨ Lomo 'dága
sɨmɨ Yerụsaléma do úku ledre zía
kídí, “Togụ́ áyí tɨ́ Owụ́ 'bɨ Lomo
ma'díi, lé'béútú mu bi 'dáa. 10 Nɨ
mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo
kídí, ‘Lomo nɨ kása maláyika
ené e sáká yị́ị. 11 Nɨyí sáká yị́ị káa
bɨ áyí útú útru sịndɨ́yị ro tutú e
ke.’ ”
12 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí
Satána kídí, “Nɨ mɨékéne kídí,
‘Ndá úzu Ngére Lomo eyị wá.’ ”
13 Sɨmɨ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e
uzu wo go má ní, zía aka ótoómo
wo gɨ ro ngíti sịndɨ́ kadra.

*'Yị e asiní gɨ ro Yésụ sɨmɨ Naz-
eréta*
(Lúrú kpá Matáyo 4:12-17,
Márɨko 1:14,15)
14 Nda gɨ do kací ledre ga gére
ní, zí Yésụ ịnyịné sɨmɨ roko'bụ
'bɨ 'Dówụ́ Lomo ndá'balúgu roné
sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Zí
phanda ledre ga bɨ ndịsị méngị
yée ní áṇgané sɨmɨ gara ore za
mbá. 15 Sɨmɨ ngíti sịndɨ́ kadra zía
ólụ́ne sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e ndịsịné
'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e. Zí
'yị e ịnyịyé mbá ndịsị í'bí mbófo
éyị zí Lomo gɨ ro 'dódo ledre ené.
16 Zía ndéréókpóne sɨmɨ Naz-
eréta kɨ́'dí bɨ kóo ngboró ní.
Nda sɨmɨ Sɨ́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro† zía
ndéréne sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro káa zí
bɨ lengbe ndịsị méngị a ní. Zía
ịnyị tóroné 'dága ólo mɨéké kúrú
Lomo. 17 Zíye í'bíógụ bụ́kụ 'bɨ
nébị Isáya zía, zía líkpí bi bɨ ndịsị
ódro kídí,

18 “Lomo i'bí 'Dówụ́ne go zíma,
gɨ zía oto máa go ndịsị 'dódo
bɨlámá ledre ené zí 'yị
lerị e.
Kasa máa kídí née Lomo née nɨ
líkpíóyó 'yị ga bɨ mɨódó yée
sɨmɨ ká'dá 'bɨ lúyú ledre ní,
'yị ga bɨ komoyé lurú bi wá ní,
née nɨ líkpí a gɨ ro zíye lúrú
bi,
kasa máa kpá gɨ ro 'yị ga bɨ ngíti
géyị 'yị e ndịsịní lúrú 'dófụ
bi gɨ doyé ní, zíye ídíye kí
ledreyé owóowó,
19 kasa máa kpá gɨ ro úku
'dódo a zí 'yị e kídí, sịndị́
kadra bɨ gɨ ro zí Ngére
Lomo yómo yée sɨmɨ a ní nɨ
go gbóo.”

20 Sɨmɨ bɨ Yésụ oloonzó ledre ní,
zía í'bílúgu bụ́kụ zí 'yị 'bɨ moko
bɨ ore ní, zía ndá'ba ndịsịné bi. Zí
komo 'yị ga bɨ sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro
ore ní ídíye mbá roa círii. 21 Zía
ịnyịné úku ledre zíye kídí, “Ledre
bɨ gáa máólo née, ukuní kóo go
'desị, karaba ní, lúrúsé nda go cụ́
kí komosé.”
22 Zí tara 'yị ga gére née ịdrịne
mbá mɨịdrị́ gɨ zí ledre ga bɨ uku
yée ní. Zíye ndịsịyé úkuló'bó
ledre dongaráye kídí, “Áyi, owụ́
née ndiki ledre née kenée gɨ 'da,
née ndaá 'bɨ ené wotị Yoséfa bɨ
kíra ba wá?”
23 Zí Yésụ úkulúgu ledre
zíye kídí, “Ledre ga bɨ kóo
úwúsé mándịsị méngị yée
sɨmɨ Kapáranawúma ní, utúasá
mɨútúásá kací komosé gɨ ro zíma
méngị yée ona? Nɨ mɨékéne kídí,
‘'Yị mála idí yómo roné kí, zía nda
yómo ngíti géyị 'yị e.’ ”
24 Zía kpá úku ledre zíye kídí,
“Máúku zíse ma'díi, otoní úndru

4:8 4:8 Gbre lorụ 6:13 **4:11** 4:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 91:1,12 **4:12** 4:12 Gbre lorụ 6:16

† **4:16** 4:16 Sɨ́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro: Née nɨ mongụ́ sɨ́lị́ 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zí Lomo, mengịní moko sɨmɨ a
wá. Zíye ndịsịyé sómụ́ndíki ledre kídí Lomo otoogụ ere kí do sogo káṇgá kpá kí ledre bɨ Lomo
yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e gɨ sɨ́ sɨ́lị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre
lorụ 5:12-16. **4:19** 4:19 Isáya 61:1,2

nébị sɨmɨ káŋgá ené wá. 25 Ídísé
ówo a kídí tụ́'dụ́ umbu nɨyí kóo bo
sɨmɨ káŋgá 'bɨ Isɨréle e sɨmɨ sɨndị́
kadra 'bɨ nébị Ilíya. Iní oro kóo
kɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do kɨ́ éfé ịnyị doa
kéŋ́ doné, zí 'bú kóo útúne do
'yị e kíngaya. 26 Lomo kasa ené
kóo Ilíya ndéré sáká kará umbu
ga gére née mbá wá, kasa kóo wo
ndéré sáká dụ́ụ́ kára umbu máa
wo bɨ sɨmɨ gara bɨ Zarefáta sɨmɨ
káŋgá bɨ Sidóna ní. 27 Ngíti géyị
Isɨréle e nɨyí kóo bo sɨmɨ sɨndị́
kadra 'bɨ nébị Ilísa kɨ́ sámá royé,
sámá née ụkụ́ kóo gɨ royé wá, odụ
'yị bɨ 'di'bioyónɨ́ sámá née gɨ roa
ní dụ́ụ́ Námana bɨ 'yị 'bɨ Sụ́rɨya
ní.”

28 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ sɨmɨ 'Dịcị́
Kótrụro ore uwúnɨ́ ledre bɨ Yésụ
uku née kenée ní, zíye zíngi eyé
geré mɨzíngi. 29 Zíye 'dí'bi Yésụ
lála wo ólụ́ógụ kɨe gɨ sɨmɨ gara
sága, ndéré ékị́ kɨe do bi ekɨ́ekị́
'dága née bi ekɨ́ekị́ bɨ o'bónɨ́ gara
née doa ní gɨ ro zíye ịtrị́ wo gɨrí
gɨ do bɨ zía útúónzó roné 'dá'ba.
30 Zía ụ́cụ lɨ́lɨné dongará tụ́'dụ́ 'yị e
do ndéréókpó ené gɨ zíye.

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e (Lúrú kpá Máriko 1:21-28)

31 Zía ịnyịné ndá'balúgu roné
sɨmɨ Kapáranawúma ngíti owụ́
gara sɨmɨ Galiláya, sɨmɨ Sɨ́lị́ 'bɨ
'Dówụ́ro, zía ndɨsɨné 'dódo ledre
'bɨ Lomo zí 'yị e. 32 'Yị ga bɨ kóo
íri ndɨsɨnɨ́ úwú 'dódo ledre ené ní,
zí tarayé ịdrịne mbá mɨ́ịdrị́ gɨ zía
'dódo ledre ené nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ
Lomo sɨmɨné.

33 Sɨmɨ sɨndị́ kadra bɨ Yésụ
nɨ ndɨsɨ 'dódo ledre sɨmɨ 'Dịcị́
Kótrụro née, ngíti o'do bɨ kɨ́ bɨcayi
lomo sɨmɨné ní nɨ ore, geré zía
tónóne gbúrógbóne do Yésụ kídí,
34 “Yɨ́ị Yésụ, máówo yɨ́ị bú áyí
mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo gɨ sɨmɨ gara
Nazeréta. Ógụ ba go geré gɨ ro
úfuónzó zée?”

35 Zí Yésụ ódroné zí bɨcayi lomo
bɨ sɨmɨ o'do née kí roko'bụ kídí,
“Ídí ndɨsɨ tí, ndá líkpí tarayị́ wá.
Ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ o'do née mu.” Zí
bɨcayi lomo kángba o'do née do
ịdrịónzó wo gbụ bi do komo 'yị ga
bɨ ore née mbá, do ólụ́ógụné gɨ
sɨmɨ a, oto uŋgú ro o'do née mbá
wá.

36 Zí tara 'yị e ịdrịne gɨ zí ledre
née mbá mɨ́ịdrị́ zíye ndɨsɨyé úku
ledre kídí, “Bɨ káa lárá ledre
bɨ káa be 'di, zí o'do ba ndɨsɨ
ódroné kɨ́ cóngó ro kpá kɨ́ mongụ́
roko'bụné ní? Uku ledre zí
bɨcayi lomo e, zíye úwú kúrúa,
zíye ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ o'do ba tí
ma'díi.” 37 Zí phanda Yésụ áŋgané
do bi ga gére née kírí née za mbá.

Yésụ yomo tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e (Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Máriko 1:29-34)

38 Nda go gɨ do kací 'dódo
ledre, zí Yésụ ólụ́ ógụyé gɨ sɨmɨ
'Dịcị́ Kótrụro kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e
ndéréye 'be 'bɨ Simúna Pétero.
Ábuwá towụ́ Simúna ma'dáa roa
emengụ́, nɨ kɨ́ drụ́ roné. Zí 'yị
ga bɨ 'be ore ní ndú'yú Yésụ, idí
yómo wo. 39 Zí Yésụ ndéré tóroné
cigí a, zía úku ledre zí bɨsinyí drụ́
bɨ ro kára née kídí, “Ólụ́ógụ gɨ
sɨmɨ a mu.” Geré zí ro kára née
zázáne, zía ịnyịné ndéréne méngị
éyɨ́ mɨánu zíye.

40 Nda go kɨ́ tagá ndụlụ, zí 'yị e
ndɨsɨ 'dí'biógụ 'yị eyé ga bɨ kɨ́
ndíyá royé ní ógụ kíye zí Yésụ gɨ
ro zía yómo yée. 41 Ngíti géyị 'yị
ga gére née nɨyí 'bɨ eyé kɨ́ bɨcayi
lomo e sɨmɨyé. Gɨ zí roko'bụ Yésụ,
zíye gbúgbuógụyé gɨ sɨmɨ 'yị ga
gére ní kɨ́ ndɨsɨ gbúrógbóye kídí,
“Áyí Owụ́ 'bɨ Lomo.” Zí Yésụ
ụ́cụómo yée kɨ́ ódro gɨ zía owonɨ́
wo bú nɨ Kɨ́résɨto wo bɨ Lomo
kasaogụ káa do 'yị yómo 'yị e ní.

42 Nda káa zí kílóndó a née kɨ́
phɨyị́ zí Yésụ ịnyị ndéré ené do

bi bɨ 'yị e ndanɨ́ doa wá ní. Zɨ́ 'yị e ndịsịyé gámásó'do wo. Sɨmɨ bɨ ndikinɨ́ wo ní, zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yị, ilizé ezé lolụ zíyị ndéréómo zée wá.” 43 Zía úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga gére née kídí, “Ndásé lá dụ́ụ́ se 'yị ga bɨ Babá kasa máa 'dódo ledre ené zíye ní wá. Máíli kpá 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní zɨ́ ngíti géyị 'yị e. Kasaogụ máa gɨ ro zíma méngị a kenée.” 44 Gɨ do kacɨ́ ledre née, zɨ́ Yésụ kpá fú ndịsị kɨ́ gámáne kɨ́ 'dodo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro ga bɨ sɨmɨ Yụdáya ore ní za mbá.

5

Yésụ gelé mɨzefị 'yị lódụ́ kacíne e

(Lúrú kpá Matáyo 4:18-22, Máɨko 1:16-20)

1 Kadra kị́é'do zɨ́ Yésụ ndéré tóroné do gbúṛóngó mongú mɨkavu bɨ Galiláya* ní, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé cigí a zía ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíye. 2 Zía óyó komoné do lúrúndíki kuṛúngba e gbre mịngịye odóngeṛịnɨ́ go kó'dụ́ gbúṛóngó kenée, nɨyí go ndịsị lúgu mbírá eyé e. 3 Zía ndéré ékịne sɨmɨ ngúru kuṛúngba, née wo bɨ 'bɨ Simúna ní. Zía úku ledre kídí, “Ị̀trị́ 'dóso aka kuṛúngba ma'dáa mɨ'dí sɨmɨ iní íri.” Sɨmɨ bɨ Simúna ịtrị́ ní, zɨ́ Yésụ ndịsị yéme roné bi ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e.

4 Sɨmɨ bɨ 'dodo asá ledre ní, zía úku ledre zɨ́ Simúna kídí, “Ị̀trị́ tátá mu sɨmɨ yana iní gɨ ro zíyị ónzó mbírá.”

5 Simúna ya zía ní, “Mongú 'yị, icizé rozé kɨ́ mbírá go bi ndre ba, kémbị́ éyị́ ndaá. Nda lá kacɨ́ kúrúyị, mááyí ónzó a.”

6 Sɨmɨ bɨ onzónɨ́ mbírá ní, zɨ́ tụ́'dụ́ kénzé e útúye sɨmɨ a. Gɨ zía bɨ ofụnɨ́ nda go ní, zɨ́ mbírá tónóne lófoné. 7 Zɨ́ Simúna e tónó kéwu lafúye ga bɨ sɨmɨ ngíti kuṛúngba ní, idínɨ́ ógụ sáká yée. Zɨ́ lafúye ga gére née ógụyé do tónóye lála mbírá kɨ́ kénzé ga gére née sɨmɨ kuṛúngba. Zɨ́ kénzé e ídíye sɨmɨ kuṛúngba ga bɨ gbre née cị'dị. Nda gɨ zɨ́ mɨówó ye, kuṛúngba ayí nda go ólụ́ sị́ iní.

8 Sɨmɨ bɨ Simúna Pétero lurú ledre née kenée ní, zía útúne sị́ sịndị́ Yésụ bi, ṇgúṇgú roné do úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Ngére, mááyí 'yị lúyú ledre, máútúásá ídí gbóo kíyị wá, ídí ịnyị gɨ cigíma 'dá'ba.” 9 Zɨ́ tara Simúna Pétero kɨ́ lafúne ga gére née ịdrịne mbá mɨ́ịdrị́ gɨ zɨ́ tụ́'dụ́ kénzé ga bɨ 'di'binɨ́ yée kenée ní. 10 Ngíti géyị lafú Simúna ga bɨ Yakóbo e kɨ́ Yiwáni wotị́ Zebedịya ní, zɨ́ tarayé ịdrịne kpá mbá mɨ́ịdrị́ gɨ zɨ́ ledre máa née.

Gɨ zɨ́ ledre bɨ gáa Simúna uku ní, zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Simúna ndá éré ngịrị wá. Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, áyí ídí go 'yị 'dí'biógụ 'yị e zɨ́ Lomo.” 11 Geré née ní, zɨ́ Simúna ịnyịyé kɨ́ lafúne ga gére née ódóóto kuṛúngba eyé e kó'dụ́ gbúṛóngó ore, yóó, do útúye do kacɨ́ Yésụ.

Yésụ 'di'bioyó sámá gɨ ro ngíti o'do

(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Máɨko 1:40-45)

12 Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra sɨmɨ ngíti owụ́ gara, zɨ́ ngíti o'do kɨ́ sámá roné ógụné zɨ́ Yésụ. Zía útúne kó'dụ́ Yésụ bi ṇgúṇgú roné zía kídí, “Ngére, togụ́ utúasá kacɨ́ komoyị́ mɨútúásá, ídí 'dí'bióyó sámá ba gɨ romá gɨ ro zɨ́ romá ídíne drá.”

13 Zɨ́ Yésụ óto sị́lị́ne ro o'do née do úku ledre zɨ́ o'do née kídí, “Máṇgúṇgu go, royị́ idí mu ídí

* **5:1** 5:1 Mongú Mɨkavu bɨ Galiláya ní: Gịṛịgị e ndoloní 'bɨ eyé kídí Mɨkavu Geneseréta.

drá.” Tí ma'dii, geré zí sámá úkúne gɨ ro o'do née.
14 Zí Yésụ úku ledre zía kídí,
“Ndá aka 'dí'bi ledre née tarayị
wá. Ídí aka ndéré zí 'yị 'dáná éyị
kí. Zíyị í'bí tákpásịlị zí Lomo káa
zí bɨ Mụ́sa eké ledre a 'yị e idíní
ndịsị méngị a kenée sɨmɨ bɨ togú
bɨlámá ledre mengị roné go zíye
ní. Gɨ ro do ówo a mbá kídí éyị
mengị roné go.”
15 Abú kenée ndotó, 'desị
phanda ledre bɨ Yésụ mengị née,
aṇga go do bi ga bɨ kírí née née
za mbá. Zí tụ́'dụ́ 'yị e nda ndịsị
ógụyé úwú ledre ga bɨ nɨ ndịsị
'dódo yée ní. Zía kpá ndịsịné kí
yómo ngíti géyị gɨ do ndíyá eyé e.
16 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá,
kí'dí bɨ Yésụ ili go íni ini zí Lomo
ní, zía ndéréne do bi bɨ 'yị e ndaní
doa wá ní, zía íni ini zí Lomo íri.

Yésụ yomo o'do kí umbu sịndịne
(Lúrú kpá Matáyo 9:1-8, Máriko 2:1-12)

17 Sɨmɨ ngíti sịlị kpị́, Yésụ nɨ go
ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e.
Farụsáyo e† kí 'yị 'dódo lorụ ga
bɨ 'bɨ Lomo ní nɨyí kóo mɨndịsịyé
gbóo kírí née. Ngíti géyị ogụní
gɨ sɨmɨ gara ga bɨ 'bɨ Galiláya
mɨngúngúcua ní, ngíti géyị 'bɨ eyé
gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya kpá kí
Yerụsaléma ní. Zí Ngére Lomo
í'bí roko'bụ zí Yésụ, zía ndịsịné
'dí'bióyó ndíyá kíe gɨ ro 'yị e ore.
18 'Yị e nɨyí lúrú bi ní, ịmbịogụní
ngíti o'do go do gbagbara nɨ kí
umbu sịndị gamá gɨ zía wá. Iliní
kóo ólụ́ kíe ndéré óto wo kó'dụ́
Yésụ 'dịcị íri. 19 Sɨmɨ bɨ bi ólụ́
kí o'do née zí Yésụ gɨ 'dí tara
mbotụ ndaá gɨ zí tụ́'dụ́ 'yị e ní,
zíye ékíye kíe do 'dịcị 'dága. Zíye
líkpí phútrụ bi mbị́ kí'dí bɨ Yésụ nɨ
ore ní, zíye ịmbị́ ésị o'do née nyé
kí gbagbara née gɨ doa zía íri.
20 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo kídí ya'dá ga
gére née ṇguṇguní ledrené go ní,
zía úku ledre zí o'do bɨ ịmbịogụní
wo née kídí, “Lúndu 'bɨ ené e,
máótoómo lúyú ledre eyị go.”
21 Gɨ zí ledre bɨ Yésụ uku née
ní, geré zí Farụsáyo e kí 'yị 'dódo
lorụ ga gére née tónóye ódroyé
dengbịye kídí, “O'do máa née 'be
ené náambi bɨ nɨ ndịsị úku bɨsinyí
ledre kenée née? Lomo nɨ dụ́ụ́ ne
'yị ótoómo lúyú ledre zí 'yị e.”
22 Yésụ owo sómụ́ ledre eyé
née go zía ndú'yú yée kídí,
“Éyị bɨ ndịsịsé sómụ́ ledre do
mɨmbé'desé gɨ zía kenée ní 'di?
23 Ledre máa wo be 'di nɨ gáa née
gbóo zíma úku a, máótoómo lúyú
ledre eyị go, togụ́ kenée wá, máídí
úku a máyá ịnyịógụ mu 'dí'bi
sáka eyị zíyị ndá'bayị 'be? 24 Máíli
úku a zíse, máa bɨ Lomo kasaogụ
máa káa do 'yịma'dí ní, mááyí
kí roko'bụ zíma do sogo káṇgá
ona gɨ ro ótoómo lúyú ledre 'bɨ
'yị e kíe.” Zía ịnyịné úku ledre
zí o'do bɨ kí umbu sịndịne née
kídí, “ịnyịógụ mu, 'dí'bi sáká eyị
mu zíyị ndá'bayị 'be.” 25 Geré née
ní, kíráwu zía ịnyịógụné 'dága
tí do komo 'yị ga gére née mbá
'dí'bi sáka ené do ndá'bané 'be
kí mongú rokinyi kí ndịsị í'bílúgu
mbófo éyị zí Lomo. 26 Zí ledre née
ówóne komo tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore
née mbá zíye ídíye kí mongú ngịrị
royé do ndịsịyé í'bílúgu mbófo
éyị zí Lomo kídí, “Éyị bɨ mengị
roné karaba ba, 'yịma'dí utúasá
méngị a wá.”

Yésụ ndolo Lévị
(Lúrú kpá Matáyo 9:9-13, Máriko 2:13-17)

† **5:17** 5:17 Farụsáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇguní kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e ndịsịní kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.

27 Zí Yésụ ólụ́ógụné gi ore ndéré ndíki Lévị kí ndịsị tara mákitabu ené 'bi 'dó'dụ́ ụsórụ gi zí 'yị e. Zí Yésụ ndólo wo kídí, “Lévị, áyí go 'yị 'bi moko amá, ógụ mu zíze ndéréze kéyị.” 28 Lévị kala wá, zía ótoómo éyị ga bi 'bi moko née yóó do útúne lódụ́ kací Yésụ.

29 Nda simi ngíti sílị, zí Lévị yéme mongụ́ éyị miánu kí iri Yésụ. Zí Lévị ma'dáa ndólo tụ'dụ́ lafúne ga bi ndịsịní 'dó'dụ́ ụsórụ kéye í'bí a zí akúma ní, nda kpá kí ngíti géyị 'yị e gi ro zíye ánu éyị miánu máa née kí Yésụ e. 30 Simi bi Farụsáyo e kí 'yị 'dódo lorụ e lurúní Yésụ kí ánu éyị kí 'yị ga gére née kenée ní, zía sínyí ené royé misínyí. Zíye ndịsịyé úku mingụ́ngụ́rụ́ ledre ro Yésụ. Zíye úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíga kídí, “Éyị bi mongụ́ 'yị esé née ndịsị ánu éyị gi roa kí 'yị lúyú ledre e kpá kí 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e káa zí née ní ní 'di?”

31 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zíse, 'yị bi ndíyá ndaá roa wá ní, nderé ené zí dokotóro wá, 'yị ndíyá ndịsị ndéréne gi ro do yómo née. 32 Máógụ amá gi ro 'yị ga bi ya yée niyí eyé bilámáye ní wá. Máógụ gi ro 'yị lúyú ledre e zíye óyóló'bó mimbé'deyé gi ro zíye ómoyé.”

'Yị e ndu'yúní Yésụ gi ro órụ́ tara'yị

(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Máriko 2:18-22)

33 Nda gi ore, zí ngíti géyị 'yị e gi dongará 'yị ga gére née ndú'yú Yésụ kídí, “'Yị lódụ́ kací Yiwáni 'yị í'bí babatịza ndịsịní órụ́ tarayé zíye kpá ndịsị íni ini zí Lomo, 'yị 'bi Farụsáyo e ndịsịní méngị a kpá kenée. Sara 'yị eyị e orụ́ní 'bi eyé tarayé wá gi zí 'di?”

34 Zí Yésụ úkulúgu ledre kídí, “Simi sómụ́ ledre esé ní, 'yị ga bi ndoloogụní yée simi ayímbi 'bi ófụ́ ro'yị ní ndaní ánu éyị wá tí bi mikánda adrúgu ni bo kíye ore ní? 35 Sịndị kadra ni ógụ wo bi niyí 'dí'bióyó wo gi dongará 'yị ené ga gére ní, zíye nda ndịsịyé kí 'bú.”

36 Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “'Yị nda ịcị tóko tara mikánda bongó ro kurú a wá. Togụ́ mengị kenée yá, mikánda bongó née ni lála lófo kurú a née zí uṇgú a nda ídíne mongụ́ne, bi ịcị a ndaá lolụ wá. 37 Kpá kenée, togụ́ kára ili lótó le'yị ené yá, nda lótó a simi sorụ́ ndoko wá. Gi zía simi bi le'yị née ni ụ'bụ ní, zí sorụ́ ndoko née ndóko ené, zí le'yị sínyíne mbá bi. 38 Bilámá a, idíní lótó le'yị tí simi mikánda ndoko. 39 Ngíti géyị 'yị e iliní éwé yị eyé tí fú lá kurú le'yị. Gi zí kéyị née iliní eyé mikánda le'yị kórọ́‡ wá kídí ndumu eme yị ené ne.”

6

Yésụ uku ledre gi ro Sịlị 'bi 'Dówụ́ro

(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Máriko 2:23-28)

1 Kadra kịé'do simi Sílị 'bi 'Dówụ́ro, zí Yésụ ịnyịné kí 'yị lódụ́ kacíne e ndéré 'déci bi kpụrụ́ gi simi yáká, simi bi kére ni aka lá ngorụné ní. Zí 'yị lódụ́ kacíga ndịsị lófo ngorụ kére ga gére née kí ánu a. 2 Zí Farụsáyo e ịnyịyé úku ledre kídí, “Áyi, tí bi ówosé bú karaba Sílị 'bi 'Dówụ́ro ní, ndịsịsé nda méngị moko simi a gi ro 'di?”

3 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Farụsáyo ga gére née kídí, “Ólosé esé ledre bi kóo Dawídi mengị

‡ **5:39** 5:39 Mikánda le'yị kórọ́: Bilámá ledre bi 'dódoní gi ro Yésụ ní ni káa zí mikánda le'yị kórọ́, lorụ 'bi Mụ́sa ni 'bi ené káa zí kurú le'yị kórọ́ ní. Yụ́da e ndịsịní bándá le'yị kórọ́ eyé kí simibi kịé'do ngíti géyị yá simibi gbre.

simɨ bɨ kóo 'bú mengị yée kɨ́ 'yị ené e ní wá? 4 Kadra kị́é'do 'bú mengị kóo Dawídi kɨ́ 'yị ené go kíngaya. Zía ndéré ólụ́ne simɨ 'dịcị 'bɨ Lomo, zía 'dí'bi ambata ga kóo ore, 'yị 'dáná éyị́ zɨ́ Lomo nɨyí ánu a dụ́ụ́ ye ní zía ánu a. Zía kpá í'bí a zɨ́ 'yị ené ga bɨ kóo nɨyí kéye ní.” 5 Zɨ́ Yésụ úku odụ ledre yaá, “Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí mááyí Ngére do Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro.”

Méngị bɨlámá ledre simɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro

(Lúrú kpá Matáyo 12:9-14, Máriko 3:1-6)

6 Simɨ ngíti sịndị́ kadra kpị́ simɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ Yésụ ndéré ólụ́ne 'Dịcị Kótrụro ndịsị 'dódo ledre. Ngíti o'do nɨ kpá ore sị́lị́a 'bɨ anú ngụrogụ́ mɨngụ́rógụ́ mengị moko wá. 7 Ngíti géyị Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e nɨyí kóo ore ndịsị gámásó'do mɨsi'di bɨ togụ́ Yésụ luyú ledre go yá, zíye 'dí'bi wo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zíye ndịsɨyé sémbe wo mɨsémbe kɨ́dí togụ́ nɨ yéme sị́lị́ o'do née karaba simɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro yá. 8 Yésụ owo sómụ́ ledre bɨ nɨyí kɨ́e née bú, zía ịnyịné úku ledre zɨ́ o'do bɨ kɨ́ mɨngụ́rógụ́ sị́lị́ne née kɨ́dí, “Ịnyịógụ mu tóro do nyárá bi kɨ́ra gɨ do bɨ zɨ́ 'yị ga ba mbá lúrú yị́ị.” Zɨ́ o'do née tɨ́ ịnyị tóroné do komo 'yị e 'dága.

9 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí 'yị ga gére née kɨ́dí, “Mándú'yú aka sée, ledre máa wo be 'di emene do méngị a simɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, méngị bɨsinyí ledre togụ́ mbú méngị bɨlámá ledre bɨ yómo 'yị togụ́ mbú ótoómo 'yị zía úyuné?”

10 Zía lúrú bi kere gbaá 'yị ịtị ndaá. Zía úku ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “'Dózo sị́lɨyị mu.” Nɨ 'dózo sị́lị́ne káa ní, sị́lị́ a nɨ go bɨlámáne. 11 Zɨ́ ledre née óto Farụsáyo e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e kɨ́ mongụ́ mɨmbé'de késị́ ro Yésụ, zíye ndịsị ódroyé dengbɨye gámásó'do mɨsi'di bɨ yée nɨyí 'dí'bi Yésụ úfu wo doa.

Yésụ gelé 'yịmɨkása e sokó doa gbre

(Lúrú kpá Matáyo 10:1-4, Máriko 3:13-19)

12 Simɨ ngíti sị́lị́ gɨ do kací ledre née, zí Yésụ ndéré ékị́ne do mongụ́ landa, ndịsịné íni ini zɨ́ Lomo. 13 Zɨ́ bi áráne nda go kɨ́ phɨyị́, zía ndólo 'yị lódụ́ kacíne e. Simɨ bɨ ogụnɨ́ ní, zía gélé ngíti géyị sokó doa gbre (12) zía úku ledre kɨ́dí, “Yée ga ba nɨyí go 'yịmɨkása amá e.”* Nɨyí, 14 Simúna, bɨ Yésụ ịfị́ ngíti ịrịa Pétero ní, nɨyí kɨ́ owụ́ 'bɨ mbágáne Andiríya nda Yakóbo, Yiwáni, Phị́lịpo, Batil-imáyo, 15 Matáyo, Tóma, Yakóbo wotị́ Alafáyo, Simúna bɨ ndịsịní ndólo wo Owụ́rará ní. Gɨ zía mɨmbé'dea ndịsị ésị́ gɨ ro 'yị ené e. 16 Yụ́da wotị́ Yakóbo, nda Yụ́da Keriyóta bɨ i'bí ngbángá Yésụ ní.

Yésụ 'dodo ledre zɨ́ 'yị e, zía kpá yómo 'yị ndíyá e

(Lúrú kpá Matáyo 4:23-25)

17 Zía ndítíógụné kɨ́ 'yị ené ga gére née gɨ do bi ekị́ekị́ gɨrí ndéré tóroné kenée, zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e ndịsị yóko royé cigí a. Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga kɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e gɨ simɨ Yụdáya mbá, yée ga bɨ gɨ simɨ Yerụsaléma ní, nda kɨ́ ngíti géyị ga bɨ ogụnɨ́ gɨ gbála gɨ simɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní. 18 Ngíti géyị 'yị ga gére née ogụnɨ́ 'bɨ eyé úwú ledre ga bɨ Yésụ ma'dáa ndịsị 'dódo yée ní. Ngíti ogụnɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ ndíyá eyé e gɨ ro zía yómo yée. Yée ga bɨ kɨ́ bɨcayi lomo e simɨyé ní gɨ ro zía lágaóyó yée 'dá'ba. 19 'Yị ga bɨ

* **6:13** 6:13 'Yịmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésụ i'bí roko'bụ zíye, zía ndịsị kása yée ndéré kɨ́ méngị moko ené e káa zɨ́ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yị e, kɨ́ sị́kpị 'yị ndíyá e kpá kɨ́ ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ simɨ 'yị e ní.

kí ndíyá royé ní mbá, zíye ndịsịyé trịtrị royé gị zía ofụní go gị ro zíye óto sịlịye ro Yésụ gị ro zí ndíyá eyé ụkụ́ne mbá gị zía owoní go nị kí roko'bụ 'bị yómo 'yị e zíne.

20 Zía óyó komoné lúrú 'yị lódụ́ kacíne ga gére ní, zía úku ledre zíye kídí, “Sée 'yị lerị e, Lomo i'bí úndru go zíse gị zía ásé go 'yị 'bị 'Be 'bị ené e. 21 Sée ga bị kí 'bú rosé ní, Lomo i'bí úndru go zíse gị zía nị karanée í'bí éyị́ mịánu bị ụkụ́ wá ní zíse. Sée ga bị ásé cakaba ndịsịsé íni ini ní, Lomo i'bí úndru go zíse ásé karanée ídí kí mongụ́ rokinyi. 22 Togụ́ 'yị e ndịsịní sógó sée, zíye 'dí'bióyó sée gị dongaráye 'dá'ba kpá kí úkucáyi sée gị zía bị ṇgúṇgusé ledremá máa bị Owụ́ 'bị 'Yịma'dí ní, Lomo nị í'bí úndru zíse.

23 “Abú mengịní sée bịsinyíne kenée ndotó, ídísé ídí kí rokinyi gị zía Lomo nị karanée 'dí'bióto sée 'be 'bị ené. 'Yị ga gére née 'yị eyé e ndịsịní kóo 'dó'do nébị ga kóna ní kpá kenée. 24 Sée ga bị ásé kí rokinyi gị zía ásé kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíse ní, odụ a nị nda karanée ídí zíse lerị sịmị bị ngárá éyị́ ga gére née ndaní lolụ zíse wá ní. 25 Sée ga bị ásé bịlámáse ndịsịsé ánu dụ́ụ́ bịlámá éyị́ e ní, ásé karanée ídí do lerị éyị́ mịánu. Kpá kenée, sée ga bị ásé sịmị rokinyi ní, ásé karanée ídí kí mongụ́ lerị.

26 “Sée ga bị 'yị e mbá ndịsịní mbófo sée ní, ásé karanée ídí kí mongụ́ lerị. 'Yị ga gére née, 'yị eyé e ndịsịní kóo mbófo nébị 'yị ṛanga e kpá kenée.”

Óto 'bú ezeokó 'yị
(Lúrú kpá Matáyo 5:38-48, 7:12a)

27 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, ídísé óto 'bú ezeokóse, zíse ndịsịsé méngị bịlámá ledre zí 'yị ga bị otoní 'búse wá ní. 28 Ndásé méngị lúgu bịsinyí ledre zí 'yị ga bị mengịní sée bịsinyíne ní wá, ídísé íni ini zí Lomo gị royé. 29 Togụ́ 'yị ongbo komoyị́ bị gị 'dí keṛị́ ní yá, ídí óyóló'bó wo bị gị 'dí keṛị́ ní zía óngbo a. Togụ́ 'yị ngaka éyị́ eyị́ yá, ndá lálalúgu a gị zía wá. 30 Togụ́ 'yị ombo éyị́ gị zíyị, ídí í'bí a zía, wo bị saká éyị́ gị zíyị ní togụ́ ili í'bílúgu a wá, ndá lolụ ndéré ndú'yú wo gị roa wá. 31 Éyị́ bị íli zí 'yị e méngị a zíyị ní, ídí méngị kpá wo zíye.

32 Togụ́ ótosé dụ́ụ́ 'bú 'yị ga bị ndịsịní óto 'búse ní, Lomo mengị ené bịlámá ledre zíse wá. 'Yị ga bị ṇguṇguní ledre 'bị Lomo wá ní, ndịsịní óto dụ́ụ́ 'bú 'yị ga bị ndịsịní óto 'búye ní. 33 Togụ́ ndịsịsé méngị bịlámá ledre dụ́ụ́ zí 'yị ga bị ndịsịní méngị bịlámá ledre zíse ní yá, Lomo mengị ené bịlámá ledre zíse wá. 'Yị ga bị ṇguṇguní ledre 'bị Lomo wá ní, ndịsịní méngị bịlámá ledre dụ́ụ́ zí 'yị ga bị ndịsịní méngị bịlámá ledre zíye ní. 34 Togụ́ í'bí éyị́ lá dụ́ụ́ zí 'yị bị nị í'bí éyị́ zíyị ní yá, Lomo mengị ené bịlámá ledre zíyị wá. 'Yị ga bị ṇguṇguní ledre 'bị Lomo wá ní, ndịsịní í'bí éyị́ dụ́ụ́ zí 'yị ga bị nịyí í'bí éyị́ zíye ní. 35 Ídísé óto 'bú ezeokóse e zíse ndịsịsé méngị bịlámá ledre zíye. Togụ́ í'bísé éyị́ go zíye yá, ndásé lolụ sómụ́ ledre a wá. Lomo nị méngị mongụ́ bịlámá ledre zíse kací a gị zía ásé go mbigí owụ́ ga bị 'bị Lomo bị roko'bụ a ofụ go ní. Ndịsị lengbe méngị bịlámá ledre zí bịsinyí 'yị e kpá kí bịlámáye e. 36 Lerị lafúse idí méngị sée kpá káa zí bị lerịse ndịsị méngị 'Bụsé Lomo ní.

Lerị lafúse idí méngị sée
(Lúrú kpá Matáyo 7:1-5)

37 “Ndásé 'déci ngbanga 'yị wá
káa bɨ Lomo nɨ kpá 'déci ng-
bangasé. Ndásé úku sínyi ledre
gɨ do bi 'yị wá, káa bɨ ásé kpá
ídí zɨ́ Lomo bɨsinyí 'yị e. Ídísé
ótoómo lúyú ledre 'bɨ lafúse e
gɨ ro zɨ́ Lomo kpá ótoómo lúyú
ledre esé. 38 Ídísé í'bí éyị́ zí 'yị e
gɨ ro zɨ́ Lomo kpá í'bí éyị́ zíse.
Togụ́ méngịsé go kenée, Lomo
nɨ méngị bɨlámá ledre zíse rómo
wo bɨ méngịsé née kɨ́e. Bɨlámá
ledre ga bɨ ndịsịsé méngị yée née,
Lomo nɨ méngị lúgu a zíse kpá
kenée.”
39 Zía kpá úku muruwayi máa
wo ba kídí, “Sɨmɨ sómụ́ ledre esé
ní, 'yị komo mɨ'dụ́tụ nɨ 'dí'bi sị́lị́
ezené 'yị komo mɨ'dụ́tụ lála wo
ndéré kɨ́e? Togụ́ mengị kenée,
nɨ lála ezené née zíye útú eyé
gbrengárá sɨmɨ gu. 40 'Yị bɨ ndịsịní
'dódo ledre zía ní, romo ené do
'yị 'dódo ledre zíne wá. Kɨ́'dí
bɨ owoyeme nda ledre go ní, zía
ndịsịné méngị té ledre ga bɨ 'yị
'dódo ledre ené ndịsị méngị yée
ní.
41 “Ndá ndịsị óto komoyị́ lá dụ́ụ́
ro owụ́ ledre bɨ ngíti 'yị mengị
luyú go, zíyị ndịsịyị́ úku dụ́ụ́
ledre a ní wá. Ídí óto komoyị́ ro
mongụ́ lúyú ledre bɨ ndịsị lúyú a
ngárá ówo wá ní. 42 Bɨ áyí kpá 'yị
lúyú ledre ní, áyí úku lárá ledre
káa be 'di zɨ́ ngíti 'yị idí ótoómo
kɨ́ lúyú ledre. Yịị 'yị mani ba ídí
ótoómo 'bɨ eyị́ lúyú ledre kí, áyị́
nda fú úku ledre zɨ́ 'yị idí ótoómo
kɨ́ lúyú ledre.”

Ledre gɨ ro mɨáná kágá
(Lúrú kpá Matáyo 7:17-20, 12:34b,35)

43 “Née sị ledre bɨ bɨlámá kágá
ndịsị ánáógụ bɨlámá mɨánáne gɨ
zía ní. Bɨsinyí kágá ndịsị ánáógụ
'bɨ ené kpá té bɨsinyí mɨánáne.
44 Ndịsịní ówoyéme kágá e mbá
dụ́ụ́ gɨ ro mɨánáye. Utúasání líkpí
mánga gɨ komo ngéyé wá. Togụ́
goófo yá, likpíní gɨ komo ráka kpá
wá. 45 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, bɨlámá
'yị ndịsị méngị bɨlámá ledre dụ́ụ́
ne gɨ zía bɨlámá ledre máa née nɨ
sɨmɨ mɨmbé'de a. Bɨsinyí 'yị ndịsị
méngị 'bɨ ené dụ́ụ́ bɨsinyí ledre
gɨ zía mɨmbé'de a nɨ bɨsinyíne.
Ledre bɨ 'yị ndịsị úku a kɨ́ méngị a
ní, 'dịcị a nɨ yana mɨmbé'de a.”

'Dîcî bɨ ụbụ́ní rịngî ní
(Lúrú kpá Matáyo 7:24-27)

46 “Éyị́ bɨ ndịsịsé ndólo máa
gɨ roa Ngére, Ngére, ní 'di? Bɨ
ngárá ílisé kpá méngị ledre ga bɨ
mándịsị 'dódo yée zíse ní wá ní.
47 Máúku aka owụ́ ledre zíse gɨ ro
'yị bɨ ndịsị méngị ledre amá ní.
48 'Yị née nɨ cé káa zí 'yị bɨ togụ́
ili ụ́bụ́ 'dịcị yá, nɨ aka íci kágá
'dịcí née sɨmɨ káŋgá ngɨ́rị kí, zía
nda ụ́bụ́ a. Abú mongụ́ iní nɨ ógụ
kɨ́ mongụ́ síli é'dịné yá, 'dịcị née
utú wá gɨ zía ụbụ́ní go do bɨlámá
mɨsi'diné. 49 'Yị máa wo bɨ ili
úwú ledre amá zía ndịsịné méngị
ledre kací a wá ní, nɨ káa zí 'yị
máa wo bɨ ụbụ́ ené 'dịcị ené do
bɨlámá mɨsi'diné wá ní. Sɨmɨ bɨ
mongụ́ iní nɨ ogụ kpá kɨ́ mongụ́
síli ní, geré zí 'dịcị née útú ené gɨ
zía ụbụ́ní eyé do bɨlámá mɨsi'diné
wá.”

7

Yésụ yomo ngúru 'yị 'bɨ moko
(Lúrú kpá Matáyo 8:5-13, Yiwáni 4:43-54)

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuasá ledre
ga bɨ gáa ndịsị úku yée née
go ní, zíye íŋyịyé kɨ́ 'yị lódụ́
kacíne e gɨ ore ndá'bayé sɨmɨ gara
bɨ Kapáranawúma ní. 2 Sɨmɨ gara
ore, ngíti mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e*
'bɨ Róma nɨ kóo bo 'yị 'bɨ moko

* **7:2** 7:2 Mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.

ené 'bɨ 'be bɨ kɨ́ ledrené zía owóowó ní nɨ kɨ́ ndíyá kíngaya, kpá gbóo gɨ ro zɨ́ 'dówṵ́ a úkṵ́ne. 3 Sɨmɨ bɨ mongṵ́ 'yɨ 'bɨ asikíri e née uwú ledre Yésụ ní, zía ɨnyɨné kása ngíti géyɨ mɨngburoko 'yɨ ga bɨ 'bɨ Yúda e ní zɨ́ Yésụ idí ógụ yómo 'yɨ 'bɨ moko ené ba. 4 Zɨ́ mɨngburoko 'yɨ ga gére née ógụyé zɨ́ Yésụ, zíye ṇgúṇgú royé kídí, “Áko mongṵ́ 'yɨ, utúasá mɨútúásá zíyɨ ndéréyɨ yómo 'yɨ moko 'bɨ mongṵ́ 'yɨ née. Mongṵ́ 'yɨ née nɨ zíze kíra bɨlámáne. 5 'Bú 'yɨ ezé e nɨ doa kíngaya, ụbṵ́ mongṵ́ 'Dɨcɨ Kótrụro bɨ zíze kíra ba ne.” 6 Zɨ́ Yésụ ɨnyɨné zíye ndéréye. Sɨmɨ bɨ nɨyí nda go gbóo 'be ní, zɨ́ mongṵ́ 'yɨ 'bɨ asikíri e née kása ngíti eze lámáne ndéré úku ledre zɨ́ Yésụ do mɨsi'di kídí, “Ngére, ndá 'dó'dó royɨ́ ógụyɨ́ cṵ́ zɨma 'be wá áyí yɨ́ eyɨ́ mongṵ́ 'yɨ gɨ zía mándá 'bɨ amá kɨ́ ledremá owóowó wá.

7 “Née ngúru sɨ́ ledre bɨ máíli ógụ gɨ zía cṵ́ máa zíyɨ wá ní. Bɨlámá a ídí lá úku kúrúyɨ, nɨ óto 'yɨ moko amá zía ɨnyɨné gɨ do ndíyá. 8 Mándɨsɨ méngɨ moko sɨ́ lorụ zɨma kpá ídíma kɨ́ asikíri e sɨ́ sɨ́lɨma. Togṵ́ máyá ngúru a idí ógụ yá, zía tɨ́ ógụné. Togṵ́ máyá idí ndéré do bi káa yá, zía ndéréne. Togṵ́ máí'bí moko zɨ́ 'yɨ moko amá 'be yá, zía tɨ́ méngɨ a.”

9 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ma'díi ledre bɨ o'do née uku kenée ní, zɨ́ ledre née ówóne komoa. Zía ɨnyɨ óyó komoné úku ledre zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yɨ ga bɨ ndɨsɨnɨ́ lódṵ́ kací a née kídí, “Do ngará Isɨréle e mbá, mándíki aka 'yɨ bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go kíngaya káa zɨ́ 'bɨ o'do ba ní ní wá.” 10 'Yɨ ga bɨ o'do née kasa yée zɨ́ Yésụ, nɨyí ndá'baógụ bɨ íri ní, 'yɨ moko bɨ kɨ́ ndíyá ba roa eme yɨ́ ené go.

Yésụ uru owṵ́ 'bɨ ngíti kára umbu

11 Do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ ɨnyɨné kɨ́ 'yɨ lódṵ́ kacíne ené e gɨ ore zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yɨ lódṵ́ kací a útúye do kacíye zíye ndéréye sɨmɨ ngíti gara kɨ́ ɨrɨné Náyína. 12 Ngíti kára umbu nɨ kóo sɨmɨ gara née ore ndiki owṵ́ kpá lá dụṵ́ kɨ́é'do owṵ́o'do. Ábuwá bɨkéɽɨ́ owṵ́ née uyu yɨ́ ené go tṵ́'dṵ́ 'yɨ e ogụnɨ́ go sɨmɨ ini ore nɨyí go ndéré óto a. 13 Sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ lurú kára née kenée ní, zɨ́ sɨmɨkozo méngɨ wo zía úku ledre kídí, “Ndá lolụ íni ini wá.”

14 Zɨ́ Yésụ ma'dáa 'dí'bingéɽɨ gbagbara. Zɨ́ 'yɨ ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ɨmbɨ́ umbu ba tóroyé. Zía úku ledre zɨ́ umbu kídí, “Owṵ́, ɨnyɨógụ mu.” 15 Beré, zɨ́ owṵ́phɨɽangá líkpí phṵ́trụ komoné, do ɨnyɨógụ ndɨsɨné 'dága ndɨsɨ ódroné. Yésụ ya zía ní, ndá'ba mu zɨ́ mbágáyɨ 'be.

16 Zɨ́ tara 'yɨ ga bɨ sɨmɨ ini née ɨdɽɨne mbá mɨɨ́dɽɨ́. Zíye ndɨsɨyé mbófo Lomo kídí, “Mbófo éyɨ́, Lomo kasaogụ ngúru mongṵ́ nébɨ go ógụ ndɨsɨ sáká zée 'yɨ ené e.” 17 Zɨ́ phanda ledre bɨ Yésụ mengɨ née báyiné kací tara 'be ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ore ní za mbá.

Yiwáni kasa 'yɨ ené e gbre zɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 11:1-19)

18 Née ní, zɨ́ 'yɨ lódṵ́ kací Yiwáni ɨnyɨyé ndéré úku ledre ga bɨ Yésụ mengɨ yée née mbá zɨ́ Yiwáni. 19 Zɨ́ Yiwáni ma'dáa kása 'yɨ e gbre gɨ dongará 'yɨ lódṵ́ kacíne ga gére née kídí, ndérésé aka mu ndú'yú Ngére, “Nɨ née go tɨ́ owṵ́ 'bɨ Lomo bɨ kóo uku ledre a kídí née nɨ kásaógụ wo ní, ala née aka ngíti 'yɨ kpɨ́?”

20 Zɨ́ ya'dá ga bɨ Yiwáni Babatɨza kasa yée née ndéréógụyé zɨ́ Yésụ zíye ndú'yú wo kídí, “Mongṵ́ 'yɨ, mongṵ́ 'yɨ ezé Yiwáni kasa zée ógụ ndú'yú yɨ́ɨ kídí, áyí ba go tɨ́

'yị bɨ Lomo uku ledre kásaógụ wo káa do 'yị yómo 'yị e ní ala áyí aka ba ngíti 'yị kpị́?”

21 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, Yésụ nɨ go ndịsị yómo tụ́'dụ́ 'yị ndíyá e gɨ sɨmɨ rịkị́ ndíyá eyé e. Zía kpá lágaóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ ngíti géyị 'yị e 'dá'ba. 'Yị máa yée ga bɨ komoyé 'dụtụ mɨ'dụ́tụ ní zía líkpí a. 22 Sɨmɨ bɨ mengị onzó moko bɨ gáa 'yị 'bɨ Yiwáni ogụ ndikiní wo roa ní, zía ịnyịné úku ledre zíye kídí, “Ledre ga bɨ lúrúsé yée kí yée ga bɨ úwúsé yée ní, ídísé ndéré úku a zí Yiwáni. 'Yị ga bɨ kóo ngárá lurúní bi wá ní, nɨyí go lúrú bi, yée ga bɨ kóo mɨgịgịrị́ ní nɨyí go gámá. Yée ga bɨ kí sámá royé ní, royé eme go. Mɨmbílí ngbụtụ́ nɨyí go ndịsị úwú ledre. Umbu e urúní gɨ sɨmɨ umbu go. 'Yị ga bɨ ndịsịní lúrú yée káa zí moko ndaá sɨmɨyé wá ní, nɨyí go úwú bɨlámá ledre 'bɨ Lomo. 23 'Yị bɨ nɨ í'bí roné ndịsị lódụ́ kacíma sɨmɨ ledre e za mbá ní, nɨ ídí mbigí 'yị amá, Lomo nɨ óto wo zía ídíne kí mongụ́ rokinyi.”

24 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ Yiwáni kasaogụ yée née nda'balugunί royé ní, zí Yésụ ndá'ba ndịsị ódroné zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ gáa ba kídí, “Sɨmɨ bɨ kóo ndịsịsé úwú ledre ga bɨ Yiwáni ndịsị úku yée zíse sɨmɨ yana súwú ní, lúrúsé kóo wo kací komosé káa zí bɨcayi 'yị bɨ sómụ́ ledre ené nɨ gbre gbre káa zí lómí ga bɨ síli ndịsị ílíló'bó yée ní? 25 Togụ́ kenée wá ní, ndérésé nda kóo íri lúrú 'yị bɨ esị bɨlámá bongó roné ní? 'Yị ga bɨ ndịsịní ésị bɨlámá bongó ga bɨ ugúní yée kí tụ́'dụ́ késị ní, nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịní ndịsị 'be 'bɨ mongụ́ ngére ní, gɨ zía nɨyí yị eyé 'yị ga bɨ kí tụ́'dụ́ éyị e zíye ní. 26 Nɨ ma'díi, máówo bú kídí ndérésé kóo lúrú Yiwáni gɨ zía ówosé bú kídí nɨ nébị. Máúku zíse, roko'bụ ledre ené romo do 'bɨ nébị e. 27 Née o'do bɨ ekéní ledre a sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“ ‘Mááyí kása 'yị kasa amá zíyị
'dá'dá,
gɨ ro zía yémeómo mɨsi'di zíyị
nzíyiné.’

28 Máúku zíse ma'díi, 'yịma'dí ga bɨ ndikiogụní yée do sogo káṇgá ba za mbá, wo bɨ nɨ rómo do Yiwáni ní ndaá. Dụ́ụ́ 'yị bɨ nɨ cúku'dée 'be 'bɨ Lomo ní, ledre ené nɨ rómo 'bɨ Yiwáni ne.”

29 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née uwúní ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zíye ịnyịyé za kí 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e mbá ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, gɨ zía Yiwáni í'bí kóo babatịza go zíye. 30 Zí Farụsáyo e kí yée ga bɨ nɨyí 'bɨ eyé 'yị 'dódo lorụ ga bɨ kóo Mụ́sa eké yée ní, ási eyé mɨási gɨ ro Lomo kpá kí úwú ledre ga bɨ Yiwáni ndịsị úku yée ní gɨ zía Yiwáni í'bí ené kóo babatịza zíye wá.

31 Zí Yésụ úku ledre gɨ ro 'yị ga gére née kídí, “Mááyí ótoásá 'yị ga ba kí 'di? Bɨ ngárá ṇguṇgunί ledre amá wá ní? 32 Bɨlámá a nɨyí káa zí mɨnzéré owụ́ e do bi ndeke kí lafúye ní. Yée ga bɨ ndịsịní úku ke'bị kí ụ́cụ kịdrị́ ní, zíye úku ledre zí ngíti géyị lafúye kídí,

“ ‘Ledre esé sinyí kenée gɨ zí 'di?
Togụ́ ukuzé ke'bị rokinyi kí
ụ́cụ kịdrị́ yá,
ílisé lé'bé ke'bị wá,
togụ́ ukuzé nda ke'bị ini yá,
ílisé kpá íni ini wá ní.’

33 Lúrúsé aka, sɨmɨ bɨ kóo Yiwáni Babatịza ma'dáa ogụ dongaráse zía ndịsịné káa zí órụ́ roné mɨórụ́ ní, anu éyị mɨánu kíngaya wá, nda kpá 'yị éwé le'yị́ wá, zíse ndịsịsé fála wo kídí nɨ kí bɨcayi lomo e sɨmɨné. 34 Sɨmɨ bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ógụ ndịsị dongaráse kí ánu kótrụ éyị kpá kí éwé éyị e

7:27 7:27 Maláki 3:1

ndro kése ní, ndịsịsé kpá fála Máa kídí Mááyí 'yị mɨmbé'de kpá 'yị kóyó zíma ụ́nzụ 'yị lúyú ledre e kí 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ óto yée káa do ezegámá e. 35 Sée ga bɨ ndịsịsé úwú ledre ga bɨ Yiwáni uku yée kí yée ga bɨ máógụ ndịsị úku yée ní, ásé ówoyéme a dụ́ụ́ se kídí ndịsịzé úku née ledre ga bɨ 'bɨ Lomo ní.”

Yésụ otoomo lúyú ledre 'bɨ ngíti kára

36 Nda gɨ do kací ledre ga gére née sɨmɨ ngíti sịlị kpị, zí ngíti mongụ́ 'yị nɨ Farụsáyo kí ịrịné Simúna. Zía yéme éyị mɨánu 'be 'bɨ ené do ndólo Yésụ gɨ roa. Zí Yésụ ndéréne go ógụné íri do ndịsịyé ánu éyị. 37 Ngíti kára nɨ kóo bo sɨmɨ gara bɨ Simúna nɨ sɨmɨ a ore ní. 'Yị ga bɨ ore ní owonɨ wo mbá nɨ kára bɨ mɨméngị ledre ené emengụ́ ní. Sɨmɨ bɨ kára máa née uwú ledre kídí Yésụ nɨ 'be 'bɨ Simúna bɨ Farụsáyo ore ní, zía 'dí'bi bɨlámá sụ'bụ́ mɨndonyo bɨ kí ndonyoné trụụ ní, ndéréne ólụ́ne kɨe ru 'dịcị bɨ Yésụ nɨyí ndịsị ánu éyị sɨmɨ a kí 'yị e ní. 38 Zía óyó roné gɨ 'dí sogo Yésụ ndéré útúne sị sịndịa bi, 'dí'bi sịndị Yésụ ma'dáa ngbúó ndịsịné íni ini roa. Zí do sogo sịndị Yésụ sílíne zílí'béte gɨ zí iní komoa. Sɨmɨ bɨ ini asá ini ní, zía ndịsịné ó'dó iní komoné née gɨ ro sịndị Yésụ kí bi doné bɨ alamɨála née. Zía 'dí'bi sụ'bụ́ mɨndonyo bɨ gáa ogụ kɨe ní dụ́dụ a mbá ro sịndị Yésụ.

39 Sɨmɨ bɨ Simúna bɨ Farụsáyo lurú ledre ga bɨ kára née nɨ ndịsị méngị yée ro Yésụ kenée ní, zía ndịsị ódroné zíne kí roné kídí, “Áyi, ábuwá mongụ́ 'yị ba ndaá 'bɨ ené nébị wá ke. Idí ídí nébị yá, káa bɨ owo go kídí kára née nɨ 'yị lúyú ledre, utúasá ótoómo wo ndósoógụné ndịsị óto sịlịne roné wá.”

40 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo kídí Simúna nɨ go ndịsị sómụ́ ledre kenée ní, zía ịnyịné úku ledre zí Simúna kídí, “Máíli aka gáa úku owụ́ ledre zíyị.”

Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ódro mu mongụ́ 'yị.”

41 Zía úku ledre kídí ya'dá e nɨyí kóo bo gbre, zíye ịnyịyé ndéréye sáká késị gɨ zí ngíti mongụ́ 'yị. Gɨ dongará ya'dá ga bɨ gbre née, ngíti 'yị saká 'bɨ ené míya ịnyị (500), 'bɨ ngíti a 'bɨ ené dụ́ụ́ cị gbre doa sokó (50). 42 Késị bɨ ya'dá ga gére née sakání ní ụkụ́ yị ené go. Roko'bụ bɨ zíye í'bílúgu a kɨe ní ndaá 'bɨ ené lolụ kpá wá. Zí mịngị késị lúrú a kenée, zía úku ledre zí ya'dá ga gére née kídí, “Ndásé lolụ sómụ́ ledre wá, késị née idí mu ndásé í'bílúgu a wá. Gɨ dongará ya'dá ga bɨ gbre née, ambi nɨ óto 'bú mịngị késị née za kíngaya ní ne?”

43 Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, o'do bɨ kí tụ́'dụ́ késị kacíne ní, nɨ óto 'bú mịngị késị née ne kíngaya.”

Yésụ ya zía ní, “Úku go ma'díi, wo bɨ kí tụ́'dụ́ késị sogoné ní, nɨ óto 'bú mịngị késị ne kíngaya.”

44 Zí Yésụ óyó komoné zí kára gáa ndịsị íni ini ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Lúrú go Simúna, kára ba ŋguŋgu ledremá go rómo doyị kɨe. Bɨ gáa máógụ 'be 'bɨ eyị ona ní, í'bí eyị iní zíma lúgu 'bụrụ gɨ ro sịndịma kɨe wá. Zía léfe za cụ́ iní komoné ro sịndịma do ndịsịné ó'dóóyó a kpá za cụ́ kí bị doné. 45 Sɨmɨ bɨ máólụ́ zíyị 'be ona ní, fáka máa kí í'bí mandá zíma kɨ 'búne wá. Kára née i'bí mandá zíma ne kí 'búne, zía fáka sịndịma ndá sɨmɨ kó'dụ́ne. 46 'Dí'bi máa sɨmɨ sụmụ bɨlámáne kpá wá, kára née 'di'bi nda máa ne sɨmɨ sụmụ káa zí mịngị 'be nɨ nda ne wo

ní.† 47 Máúku zíyị Simúna, gɨ zía bɨ kára née ṇguṇgu ledremá go kíngaya ní, Lomo lụlụoyó tụ́'dụ́ lúyú ledre ené ga kóo née go za mbá. 'Yị bɨ otoomoní lúyú ledre ené lá cúku'dée ní, 'bú 'yị e nɨ doa kpá cúku'dée. 'Yị bɨ otoomoní lúyú ledre ené mongụ́ne ní, 'bú 'yị e nɨ doa kpá mongụ́ne."

48 Zí Yésụ úku ledre zí kára máa née kídí, "Máúku zíyị, máótoómo lúyú ledre eyị e go za mbá."

49 Zí ngíti géyị ṇgu ga bɨ nɨyí kpá ore ní, ịnyịyé ndịsị úku ledre dengbịye kídí, "O'do née ili ótoásá roné kɨ́ Lomo ndịsị ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e 'dá'ba."

50 Zí Yésụ kpá úku ándá ledre zía kídí, "Gɨ zía bɨ ṇgúṇgu ledremá go ní, ómo yị eyị go. Ndá'ba mu 'be, mɨmbé'deyị idí ídí teéteké."

8

Muruwayi gɨ ro kúfú

1 Nda gɨ do kací ledre máa wo née ní, zí Yésụ ịnyịné kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne ga bɨ sokó doa gbre (12) née ndịsị gámáye kɨ́ úku bɨlámá ledre gɨ ro 'be Lomo zíye. 2 Ngíti géyị kará ga bɨ kóo Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨyé, kɨ́ yée ga bɨ kóo sịkpị yée gɨ do ndíyá, káa zí Maríya bɨ gɨ sɨmɨ Magɨdála bɨ Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ a ịnyị doa gbre, 3 nda kɨ́ Zowána me'be Kúza. Kúza ma'dáa nɨ manda 'bɨ 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ ngére Eróde ní. Nda kpá kɨ́ ngíti kára kɨ́ ịrịné Suzéna, nda kpá kɨ́ ngíti géyị kará e. Kará ga gére née ndịsịní kóo lódụ́ kací Yésụ kɨ́ 'yịmɨkása ené e kɨ́ ndịsị í'bí eyị ga bɨ Yésụ iliní yée kɨ́ 'yịmɨkása ne e ní zíye.

4 Zí tụ́'dụ́ 'yị e ịnyịyé gɨ sɨmɨ gara gɨ ore kpá kɨ́ ngíti géyị kací do 'be ga bɨ ore ní ndịsị ógụyé zí Yésụ kɨ́ úwú bɨlámá ledre ga bɨ ndịsị úku yée ní. Zía úku ngíti ledre zíye sɨmɨ muruwayi kídí, 5 "Kadra kị́é'do, zí ngíti o'do 'dí'bi kúfú zía ndéréne yáká. Sɨmɨ bɨ ogụ go yáká ní, geré zía tónóne óyụ kúfú. Zí ngíti géyị lé'béútúye do mama, zí 'yị e ndịsịyé 'dítí a kɨ́ ndéréye. Gɨ zía bɨ nɨyí do nyárá bi ní, zí solụ́ e ógụyé ánu yée. 6 Zí ngíti géyị útú 'bɨ eyé do landa. Gɨ zía bɨ ngárá mɨ'be'be káṇgá ndaá ore bɨlámáne wá ní, zíye ụ́tụógụyé 'diya. Sɨmɨ bɨ bɨrará kadra suwu nda ní, zíye gágáye rúfú gɨ zía mɨ'be'be káṇgá nda zí cíyíye ólụ́ne sɨmɨ a wá. 7 Ngíti géyị utúní 'bɨ eyé dongará kịnị e. Zíye ụ́tụyé ngbóróye ndro kɨ́ kịnị ga gére ní. Sɨmɨ bɨ kịnị ga gére olụ́ịndịní nda yị eyé ní, zí kére ga gére née nda ídí eyé mbá andulé, anání eyé lolụ wá. 8 Ngíti géyị utúní 'bɨ eyé do bɨlámá káṇgá, do ụ́tụyé ngbóróye kɨ́ mɨngburoko kókó sịndịye do ánáye mbá mụdụ."

Sɨmɨ bɨ ukuasá ledre née go ní, zía 'dụ́tụ a kɨ́ ledre bɨ kídí, "Ídísé sómụ́ sɨmɨ ledre née bɨlámáne."

9 Zí 'yị lódụ́ kacíga ịnyịyé ndú'yú wo kídí, "Ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi née yaá 'di?" 10 Zía úku ledre zíye kídí, "Máúku phụ́trụ ledre gɨ ro ledre 'be 'bɨ Lomo zíse go fúó. Mándịsị úku a zí ngíti géyị 'yị e sɨmɨ muruwayi.

" 'Abú nɨyí tí lúrú bi, utúasání
lurúndikiní éyị wá.
Abú nɨyí tí úwú ledre e,
utúasání ówoyéme a.'

11 "Ini ledre gɨ sɨmɨ muruwayi bɨ gáa ba nɨ kídí, kúrú Lomo bɨ ndịsịní úku a zí 'yị e ní nɨ káa zí ndịsịní óyụ kúfú ní. 12 Kúfú máa yée ga bɨ utúní do mama

† **7:46** 7:46 Kací ondụ́ 'bɨ Yụ́da e kára née lefe kóo sụ'bụ́ do Yésụ kpá ro sịndị a gɨ ro 'dódo a kídí née 'di'bi wo go sɨmɨ sụmụ. **8:10** 8:10 Isáya 6:9

ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zí 'yị máa yée ga bɨ ukuní tí ledre 'bɨ Lomo go zíye, 'di'biotoní eyé ngịrị sɨmɨ yana mɨmbé'deyé wá ní. Sɨmɨ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e lurú ngárá cíyí a ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, zía ógụné 'diya 'dí'bióyó a gɨ sɨmɨyé 'dá'ba káa bɨ nɨyí lányá ro ledre 'bɨ Lomo, zía yómo yée ke. 13 Kúfú máa yée ga bɨ utúní do landa ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zí 'yị máa yée ga bɨ togú ukuní ledre 'bɨ Lomo go zíye yá, zíye ṇgúṇgu a 'diya kí 'búne, tí lá cíyí ledre ma'dáa ndaá 'bɨ ené ngịrị sɨmɨ mɨmbé'deyé wá. Sɨmɨ bɨ 'do'dó ndiki yée go ní, geré zíye ónzóóto ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇguṇguní née. 14 Kúfú máa yée ga bɨ utúní 'bɨ dongará kịnị e ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zí 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní tí ledre Lomo go ní, ndaá 'bɨ ené za kí mɨmbé'deyé mbá wá, gɨ zí kéyị née roko'bụyé ndaá 'bɨ ené e wá. Gɨ zía mɨmbé'deyé nɨ yị ené kpá mongúne gɨ ro éyị ga bɨ 'bɨ sága ba, kpá kí rokinyi bɨ 'bɨ sága ba. Gɨ zí kéyị née utúasání eyé tóro ngbúó méngị ledre 'bɨ Lomo wá. 15 Kúfú máa yée ga bɨ utúní 'bɨ eyé sɨmɨ ngomụ káṇgá ní, nɨyí 'bɨ eyé káa zí 'yị máa yée ga bɨ uwúní ledre 'bɨ Lomo zíye 'dí'bi a do mɨmbé'deyé kíngaya, zíye ndịsịyé méngị mbá bɨlámá ledre ga bɨ Lomo ili ní.”

Muruwayi gɨ ro bimɨóṇgó
(Lúrú kpá Márɨko 4:21-25)

16 Zí Yésụ kpá ịnyịné úku ngíti muruwayi gɨ do kací wo bɨ 'dá'dá ní kídí, “Máúku zíse 'yị bɨ kịé'do káa yaá ụndụoto pho'dụ go 'dịcị kacíne kí ndụlụ zía ló'bụ'dútụ a sị pheré togú zía ésịóto e ru sị ṛangba ní nda. Togú ụndụotoní pho'dụ go kí ndụlụ 'dịcị yá, ndịsịní lengbe óto a gá do éyị 'dága gɨ do bɨ zía óngó bi 'dịcị komo 'yị e. 17 Sịndị kadra nɨ ógụ zí 'yị e ówoyéme ledre amá mbá zaá bɨlámáne wo bɨ kịé'do zía ló'boné ní nda gɨ zía Lomo nɨ nda 'dódo a za cụ ne zíye fúó. 18 Ídísé úwú ledre ga bɨ mándịsị úku yée zíse ba bɨlámáne zíse ṇgúṇgu a. Gɨ zía togú 'yị ṇguṇgu ledre amá go yá, Lomo nɨ nda 'dódo yata ledre e zía za kíngaya. 'Yị bɨ ili ṇgúṇgu ledre amá wá, gɨ zía somú yị ené ya née owo yị ené ledre bú, owú ledre bɨ owo née, Lomo nɨ lúlụ a gɨ sɨmɨ doa mbá zía ídíákáne gbékpịe.”

Mbágá Yésụ kí lúnduga
(Lúrú kpá Matáyo 12:46-50, Márɨko 3:31-35)

19 Gɨ ore, zí ngíti géyị owú 'bɨ mbágá Yésụ, nda kpá kí mbágáye Maríya ndéréye lúrú Yésụ. Sɨmɨ bɨ ogụní kí'dí bɨ Yésụ nɨ ore ní, bi ógụyé ndaá kóo gbóo ro Yésụ ma'dáa wá gɨ zí tú'dú 'yị e. 20 Zí ngíti 'yị gɨ dongará tú'dú 'yị ga bɨ ndịsị 'dódo ledre zíye née ịnyịné ndéréne ndoo gị zí Yésụ uku ledre zía kídí, “Mongú 'yị, mbágáyị kí lúnduyị e nɨyí sága 'dáa ogụní zíyị.”

21 Zía úkulúgu ledre zí 'yị ga gére née mbá kídí, “Máúku zíse ma'díi, 'yị ga bɨ ndịsịní úwú ledre 'bɨ Lomo bɨ mándịsị 'dódo a, zíye ndịsịyé méngị ledre e kací a ní, nɨyí go kpá mbágáma e kí lúndumá e.”

Yésụ ụcụomo mongú síli
(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Márɨko 4:35-41)

22 Nda sɨmɨ ngíti sịlị, zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódú kacíne e kídí, “'Dogụzé aka mɨkavu mu sága gɨ 'dí keṛị.” Zíye ékịye sɨmɨ kuṛúngba, go ndéréye gɨ ro 'dógụ bi sága.

23 Zíye ndéréógụyé go sɨmɨ yana mɨkavu, ṛí zí Yésụ útú 'dú'du ené. Zí mongú síli ógụné kpị kpị kpị, zí iní ndịsị kádané gɨ zía

simɨ kuṛúngba, zɨ́ kuṛúngba ndịsị kịzịné kɨ́ ízi roné kɨ́ éwé iní simɨné áyíne go kpá gbóo gɨ ro ólụ́ sị́ iní, umbu ogụ go zíye.

24 Gɨ zɨ́ ngịrị, zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née úru wo kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, mongụ́ 'yị, 'di'diya ịnyịógụ mu azé go úyu.” Zɨ́ Yésụ úrúne ndíki ledre nɨ go tɨ́ ndịsị méngị roné kenée.

Zía ịnyịné úku ledre zɨ́ síli kɨ́dí, “Ídí tóro tí, ndá ílí wá.” Zía kpá úku ledre zɨ́ iní bɨ ndịsị káda ba kɨ́dí, “Ídí tóro kpá tí, ndá káda wá.” Tí ma'díi zɨ́ síli kɨ́ mɨkáda iní tóroyé zɨ́ bi ídíne sii. 25 Zía ịnyịné úku ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Érésé ngịrị gɨ zɨ́ 'di, ṇgúṇgusé aka esé ledremá fú lá wá ke?”

Zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị gɨ zɨ́ ledre máa wo née zíye ndịsị ódroyé dengbịye kɨ́dí, “Bɨ káa lárá 'yị bɨ káa be 'di bɨ odro lá kɨ́ tarané zɨ́ síli kɨ́ iní úwú kúrú a ní.”

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ simɨ ngíti o'do

(Lúrú kpá Matáyo 8:28-34, Máriko 5:1-20)

26 Zíye 'dógụ mɨkavu Galiláya ndéréógụyé simɨ gara 'bɨ 'yị ga bɨ Gerésa ní. 27 Ábuwá ngíti o'do nɨ kóo simɨ ngíti gara simɨ káṇgá née íri, nɨ kɨ́ tụ́'dụ́ bɨcayi lomo e simɨné. Kpálá bɨ Yésụ nditíogụ gɨ simɨ kuṛúngba ní, geré zíye ndíkíye kɨ́ o'do bɨ kɨ́ bɨcayi lomo e simɨné née. Nɨ nda yị́ ené kóo gɨ zíye go kɨ́ nzanga komoné ndịsị nda gámá ené go ngíṛá, olụ́ogụ nda gɨ 'be ndịsị 'dú'du ené dongará bi ga bɨ zɨ́ umbu e ní. 28 Kpálá bɨ lurúndiki Yésụ ní, zía tónó gbúrógbóne gɨ zɨ́ nzanga bɨcayi lomo ga gére née, zía ndéré útúne gbrị kó'dụ́ Yésụ do kpá gbúrógbóne 'dága kɨ́dí, “Yésụ, yị́ị owụ́ 'bɨ mbigí Lomo, éyị́ bɨ íli méngị a kɨ́ma ní 'di? Máṇgúṇgú romá zɨ́yị, ndá geré 'dó'do máa wá.” 29 O'do née uku ledre kenée gɨ zía, Yésụ ódro zɨ́ bɨcayi lomo ga gére née idíní ólụ́ógụ gɨ simɨ o'do née 'dá'ba. Ndịsịní nda kóo méngị wo bɨsinyíne zɨ́ 'yị e nda kóo ndịsị éré wo mbá mɨéré. Abú utú'di'biní ba zaá wo do ódó síliịa kɨ́ sịndịa mɨódó cụ́ kɨ́ ká'dá késị́, ɨ́'ɨ, zía ndịsị 'décị éyị́ ga gére née gɨ roné mbá kɨ́ roko'bụ bɨcayi lomo ga gére née. Zía ndịsị gámáne gɨ zíye nda lá rị́ị 'dága.

30 Zɨ́ Yésụ ndú'yú bɨcayi lomo bɨ simɨ o'do née kɨ́dí, “Ịrịyị́ náambi?”

Zía úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ tara o'do née kɨ́dí, “ịrịmá owụ́tụ́'dụ́.” Ịfị́ ịrịné kenée gɨ zía nɨyí simɨ o'do née tɨ́ tụ́'dụ́ ma'díi. 31 Zíye ṇgúṇgú royé zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Ndaá aka geré ógó yée zíye ndéré útúye simɨ mongụ́ gu 'bɨ nduwú bɨ gɨ ro bɨcayi lomo e ní wá.”

32 Tụ́'dụ́ mɨkụ́ṛụ́ nɨyí kóo kpá ro ngíti owụ́ landa ore ndịsị ánu éyị́. Zɨ́ bɨcayi lomo ga gére úku ledre zɨ́ Yésụ idí ṇgúṇgu a zíye ndéré ólụ́ ndịsịyé simɨ mɨkụ́ṛụ́ ga bɨ íri née. 33 Zíye ólụ́ógụyé gɨ simɨ o'do née ndéré ólụ́ye mbá simɨ mɨkụ́ṛụ́ ga gére ní. Zɨ́ éyị́ ídíne simɨ do mɨkụ́ṛụ́ ga gére née káa zɨ́ nzanga ní, zíye ụ́dụyé rụụ ngásá ndúṛú'bụ́ye, ndéré útúye simɨ mɨkavu nónụ́ye gɨ zɨ́ iní do úyuyé mbá.

34 Simɨ bɨ 'yị 'bá'bá mɨkụ́ṛụ́ ga gére née lurúní ledre bɨ mengị roné kenée ní, zíye ịnyịyé ngásá ndá'bayé simɨ gara kɨ́ úku ledre bɨ mengị roné née zɨ́ 'yị e kpá kɨ́ ngíti géyị bi ga bɨ gbóo gbóo ore ní mbá. 35 Zɨ́ 'yị e ndéréye kacɨ́ ledre ga bɨ uwúní ní. Zíye ndéréye ndíki o'do bɨ bɨcayi lomo e olụ́ogụní gɨ simɨ a ba nɨ go ndịsị cigí sịndị́ Yésụ bi kenée komoa oṇgó yị́ ené go nɨ go kɨ́ bɨlámá bongó roné. Zɨ́ ngịrị ledre

née ólụ́ne ro 'yị ga bɨ lurúnɨ́ ní mbá. 36 Zíye ndịsịyé úkutátá a zí 'yị ga bɨ lurúnɨ́ kí komoyé wá ní kídí, ma'díi Yésụ yomo o'do née go. 37 Gɨ zí ngịrị ledre bɨ mengị roné née, zí 'yị 'bɨ Gerésa e úku ledre zɨ́ Yésụ idí mu ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ káṇgá eyé gɨ ore 'dá'ba. Zí Yésụ ékíye kí 'yị ené e sɨmɨ kuṛúngba zíye ndéréóyó royé gɨ ore 'dá'ba.

38 Zí o'do bɨ lagaoyónɨ́ bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨa ba ṇgúṇgú roné zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị azé ndéré ezé kése.” Zɨ́ Yésụ úku ledre zía kídí, 39 “Ndá'ba aka 'be zíyị úku ledre bɨ Lomo mengị zíyị née zí 'yị e 'be íri.” Tí ma'díi, zí o'do née ndá'bané 'be ndéré kí úku ledre bɨ Yésụ mengị zía née zí 'yị e sɨmɨ gara ore mbá.

Yésụ uru nyị̂ Yáyiro gɨ sɨmɨ umbu

(Lúrú kpá Matáyo 9:18-26, Máriko 5:21-43)

40 Zí Yésụ ịnyịyé gɨ ore 'dógụ bi ndá'balúgu royé sɨmɨ Galiláya. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ gɨ zía ndịsịnɨ́ go kú sóngó wo. 41 Ngíti mongụ́ 'yị nɨ kóo bo ore kɨ́ ịrịné Yáyiro, nɨ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kací moko sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro 'bɨ Lomo ní. Zía ógụné útúne sị́ sịndị́ Yésụ ṇgúṇgú roné zía idí ógụ 'be 'bɨ ené. 42 Ábuwá, bɨkérị́ nyị a, odụ owụ́ ma'dáa kpá dụ́ụ́ née kɨ́é'do née, owụ́ 'bɨ sɨmɨbi sokó doa gbre nɨ kí ndíyá gbála, go gbóo kí umbu.

Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zíye ịnyịyé kí Yáyiro e go ndéréye lúrú ndíyá. Gɨ zía 'yị e ofụnɨ́ go, bi ndéré ndaá lolụ kóo bɨlámáne wá. 43 Ábuwá ngíti kára nɨ kóo kpá bo dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ore nɨ kí ndíyá 'bɨ karáe roné ndịsị nda kóo méngị wo bɨsinyíne ndaá do bɨlámá mɨsi'diné káa zí bɨ lengbe ní wá. 'Di'bi kɨ́e 'dényé sɨmɨbi sokó doa gbre. Tí lá 'yị bɨ nɨ yómo wo ní ndaá. 44 Zí kára née ólụ́ne ndoo gɨ ngará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndéré óto sị́lị́ne ro tara bongó bɨ ro Yésụ ní. Geré zí bɨsinyí sáma ndíyá bɨ kóo ndịsị léfeógụ ro kára née káa zí 'díya ní tóro ní.

45 Yésụ owo gáa go kídí 'yị oto sị́lị́ne go roné. Zía ndúndu'yú kídí, “Ambí oto sị́lị́ne romá ne?”

Sɨmɨ bɨ 'yị e itínɨ́ nda go mbá kangú ní, zí Pétero bɨ ngúru 'yịmɨkása ené ní úku ledre kídí, “Mongụ́ 'yị, lúrú aka lá tụ́'dụ́ 'yị ga ba, zíyị úku ledre yá ambi oto sị́lị́ne royị́ ne?”

46 Yésụ ya, “Abú tɨ́ kenée ndotó, máówo go kídí 'yị oto sị́lị́ne go romá, gɨ zía roko'bụ bɨ romá ní mengị moko go.”

47 Sɨmɨ bɨ kára née lurú ledre bɨ mengị roné kenée ní, bi ló'bo a ndaá lolụ wá, zía ịnyịné tí do komo tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ógụ útúne sị́ sịndị́ Yésụ úku ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, máóto sị́lị́ma máa royị́ gɨ zía mááyí kɨ́ ndíyá, gɨ zí kéyị née, ndíyá bɨ romá ní ụkụ́ go.” 48 Zía úku ledre zí kára née kídí, “Owụ́ 'bɨ amáa, ndíyá ụkụ́ gɨ royị́ gɨ zía bɨ ṇgúṇgu ledremá ní. Ndéré yị́ eyị́ mu, mɨmbé'deyị́ idí ídí teéteké.”

49 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ ngbụ́rụ́ ndịsị úku ledre máa wo née yá, sanda ogụ go zí Yáyiro mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kací 'Dịcị Kótrụro 'bɨ Lomo ní kídí, “Owụ́ otoomo 'dówụ́ go, ndá lolụ ndolo mongụ́ née zía ndéréne gbékpị́e wá.”

50 Sɨmɨ bɨ Yésụ uwú ledre bɨ ukunɨ́ zí Yáyiro kenée ní, zía óyó komoné úku ledre zɨ́ Yáyiro kídí, “Mɨmbé'deyị́ ndaá 'décị gɨ zí ledre bɨ ukunɨ́ née wá, ídí lá ṇguṇgu ledremá kídí roko'bụ nɨ bo zíma, owụ́ 'bɨ eyị́ née nɨ ómo ené.”

51 Zí Yésụ ịnyịyé gɨ ore mbá ndéréye 'be 'bɨ Yáyiro íri. Sɨmɨ bɨ

Yésụ ayí ólú 'dịcị́ íri ní, zía úku ledre dụ́ụ́ zí 'yịmɨkása ené e ota. Née kóo Pétero e kí Yiwáni nda kí Yakóbo. Nda lá dụ́ụ́ 'bụmɨowụ́ kí mbágáa zíye ólúye 'dịcị́ ini. 52 Ini nɨ kenée mɨndéréne. Zí Yésụ ma'dáa ịnyịné ụ́cụ́ómo 'yị e kídí, “Ndásé íni ini wá, owụ́kára ba uyu ené e wá, 'du'du yị́ ené lá mɨ'dú'du.”

53 Zí 'yị ga bɨ ndịsịní íni ini née útúye kúkugú gɨ zía owoní tí go owụ́kára née uyu go mɨúyu ma'dii. 54 Zí Yésụ 'dí'bi sị̀lị́ umbu do úku ledre kídí, “Owụ́ 'bɨ amáa, ịnyịógụ mu.” 55 Beré, zí owụ́kára líkpíphụ́trụ komoné, zí 'dówụ́ a ndá'baógụné. Zía úku ledre kídí idíní í'bí éyị́ mɨánu zía. 56 Zí tara mbágá owụ́ née kí 'bụa ịdrịye mbá mɨịdrị́. Tí lá zí Yésụ úku ledre zíye kídí ledre bɨ mengị roné née ndaní úku a zí 'yị e wá.

9

Yésụ i'bí roko'bụ zí 'yịmɨkása ené e
(Lúrú kpá Matáyo 10:5-15, Márɨko 6:7-13)

1 Simɨ bɨ Yésụ ndolo yoko 'yịmɨkása ené ga bɨ ịnyị doa gbre go mbá do bi kị́é'do ní, zía í'bí cóngó ro kí roko'bụ zíye gɨ ro zíye rómo komo bɨcayi lomo e kíe kpá gɨ ro zíye ndịsịyé 'dí'bióyó ndíyá kíe gɨ ro 'yị e 'dá'ba. 2 Zía kása yée kídí, “Ndérésé mu kí 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro 'be 'bɨ Lomo ní, zíse kpá kí sị̀kpị 'yị e gɨ do ndíyá eyé e.” 3 Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Simɨ bɨ ásé go ndéré ní, ndásé ídí kí sómụ́ ledre gɨ ro 'dí'bi éyị́ ga bɨ káa zí ngbángbá ní, togụ́ kombo, togụ́ ambata, togụ́ mbú késị́, nda kí ngíti géyị bongó e, gɨ ro zí éyị́ máa ga gére née sáká sée wá. 4 Togụ́ ógụsé go simɨ ngíti 'be, mịngị́ 'be maáge 'di'biní sée go simɨ sụmụ yá, ndásé ndéréókpó wá, ídísé ndịsị ore. 5 'Be bɨ ógụsé simɨ a 'di'biní sée simɨ sụmụ wá ní, ídísé ụ́'bụ́ 'bụrụ bɨ gɨ ro sịndịse cịkị ore zía 'dódo a kídí asiní go gɨ ro bɨlámá ledre amá.” 6 Yóó, zí 'yịmɨkása ga gére née ndéréye kací tara 'be ga bɨ ore ní za mbá kí úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e kpá kí 'dí'bióyó ndíyá gɨ ro 'yị e 'dá'ba.

7 Zí ngíti géyị 'yị e úku ledre ga bɨ Yésụ ndịsị méngị yée née mbá zí Eróde Andipá. Ngíti géyị somụ́ní 'bɨ eyé kídí Yésụ nɨ Yiwáni 'yị í'bí babatịza zí 'yị e bɨ kóo ufuní wo ní urú go ne gɨ simɨ umbu ndịsị méngị ledre ga gére née ne. Zí ledre máa née kóo sínyíne mɨsínyí ro Eróde. 8 Ngíti géyị yá Yésụ nɨ nda mbú nébị kóo kí ịrịné Ilíya ní urú ne gɨ simɨ umbu zía ndịsịné méngị ledre ga gére ní, ngíti géyị ya nɨ ngúru 'yị gɨ dongará nébị ga kóo uyuní 'desị́ ní urúne zía ógụné ndịsị méngị ledre ga gére ní. 9 Zí Eróde ndịsịné úkuló'bó ledre zíne kí roné kídí, “'Yị née ndaá Yiwáni wá. Gɨ zía ufuní kóo Yiwáni go, do ọ́ngo 'décị goa tụ, ayí úrú láráne kíe 'di? Née ndaá wo wá. Togụ́ kenée yá, máili aka lúrú wo cụ́ kí komomá.”

Yésụ i'bí éyị̂ mɨánu zí 'yị e álifu ịnyị
(Lúrú kpá Matáyo 14:13-21, Márɨko 6:30-44, Yiwáni 6:1-14)

10 Zí 'yịmɨkása ga bɨ Yésụ kasa yée ndéré kí úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e ní ndá'baógụyé, zíye úku ledre ga bɨ mengịní yée íri ní mbá zí Yésụ. Gɨ do kací ledre ga gére ní, zí Yésụ ma'dáa 'dí'bi yée ndéré kíye simɨ ngíti owụ́ gara 'bɨ Galiláya ore kí ịrịné Beteseyịda. 11 Zí 'yị e úwú ledre a kídí nderéní go kí 'yị lódụ́ kacíne e simɨ Beteseyịda, zíye lódụ́ógụ wo gị́ íri. Zía 'dí'bi yée simɨ sụmụ do ndịsịné úku bɨlámá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo zíye. Zía ndịsịné kpá kí

sɨ́kpị 'yị́ máa yée ga bɨ kɨ́ ndíyá ní gɨ do ndíyá eyé e.

12 Simɨ bɨ 'yịmɨkása ené e lurúnɨ́ kɨ́dí kadra utú go ní, zíye ógụ́yé úku ledre zía kɨ́dí, “Mongụ́ 'yị, lurúzé kadra utú go ili go zɨ́ 'yị ga gére née báyiyé ndéréye do bi ga bɨ nɨyí útúásá ndíki bi 'dú'du kɨ́ éyị́ mɨánu zíye doa gɨ zía bi bɨ azé doa ba yɨ́ ené owụ́ bi, bi 'dú'du kɨ́ éyị́ mɨánu utúasá ídí ona gɨ ro sáká tụ́'dụ́ 'yị e káa zɨ́ née wá.”

13 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Ásé í'bí éyị́ mɨánu zíye.”

Zɨ́ 'yịmɨkása ga gére née úkulúgu ledre zía kɨ́dí, “Ɨ́, mongụ́ 'yị, azé ndíki éyị́ mɨánu í'bí a zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e káa zɨ́ née gɨ 'da? Odụ éyị́ bɨ zíze ona lá dụ́ụ́ ambata e ịnyị kɨ́ mɨóngbó kénzé e gbre. Née ndaá éyị́ bɨ nɨ méngị moko ní wá. 'Búó azé 'dí'bi mongụ́ komo késɨ́ ndéré úgú éyị́ mɨánu kɨ́e tée?” 14 'Yị ga gére née nɨyí kóo tụ́'dụ́, ya'dá e ngúcuyé nɨyí 'bɨ eyé álifu ịnyị (5,000).

Zía úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí, “Ífi báyisé yée idíní ndɨsị bi, do bi e kékɨ́é'do cɨ́ gbre doa sokó (50).” 15 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ífi báyi 'yị ga gére née tí kenée káa zɨ́ bɨ Yésụ uku ní, zɨ́ 'yị e ndɨsɨyé bi.

16 Zɨ́ Yésụ ịnyịné 'dí'bi ambata ga bɨ ịnyị kɨ́ kénzé ga bɨ gbre née, zía sɨ́kpị a 'dága, zía í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo gɨ roa, zía 'dí'bi ambata, zía 'déwe simɨ a. Zía í'bí kása a zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e, idíní í'bí a zɨ́ 'yị ga gére née ánu a. 17 Zɨ́ 'yị ga gére née ánu éyị́ zíye léreyé mbá. Zɨ́ 'yịmɨkása e ụ́nzụ 'dúcu gbété e sokó doa gbre (12) kɨ́ ngítí éyị́ mɨánu ga bɨ idíakáni ní.

Pétero uku mbigí ledre gɨ ro Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 16:13-19, Márɨko 8:27-29)

18 Simɨ ngíti sịndị́ kadra zɨ́ Yésụ ịnyịné lá kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e ndéréye lé do ngíti owụ́ bi kɨ́'dí bɨ ngárá tụ́'dụ́ 'yị e ndanɨ́ íri wá ní, zía ndɨsịné íni ini zɨ́ Lomo. Zía ịnyịné ndú'yú 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí zíye na, “Úkusé aka mbigí ledre zíma, 'yị e ndɨsịnɨ́ úku ledre gɨ do bimá kɨ́dí mááyí amá kú mbị́ náambi?”

19 Zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére née úkulúgu ledre e zía mbá mɨngúngúcua, “Ngíti géyị ya nɨ Yiwáni 'yị Bábátɨ́zɨ́ 'yị e kóna ní, ngíti géyị ya ɨ́'ɨ, nɨ nébị kóo 'desɨ́ kɨ́ ịrịné Ilíya ní, ngíti géyị ya nɨ ngúru nébị gɨ dongará nébị ga kóna uyunɨ́ ní urú ne zía ndá'baógụné née.”

20 Zía nda ndú'yú za cụ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịmɨkása ené ga gére née kɨ́dí, “Sara aka nda sée, ndɨsɨsé 'bɨ esé úku a dongaráse ní kɨ́dí, mááyí náambi?”

Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása ené bɨ Pétero ní úkulúgu a zía kɨ́dí, “Áyí Kírésịto, wo bɨ Lomo kasa wo ógụ yómo zée 'yịma'dí e ní.”

21 Zɨ́ Yésụ ési sɨ́lɨ́ne komoyé kɨ́dí, “Ndásé aka úku ledre née zɨ́ 'yị e wá.”

Yésụ uku ledre gɨ ro mɨúyuné
(Lúrú kpá Matáyo 16:20-28, Márɨko 8:30—9:1)

22 Zɨ́ Yésụ kpá úku ledre zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e kɨ́dí, “Gɨ zía bɨ mááyí Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní, ngíti géyị mɨngburoko 'yị e kɨ́ mɨngburoko manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e zɨ́ Lomo ní, nda kɨ́ 'yị ga bɨ ndɨsịnɨ́ 'dódo lorụ ní nɨyí úfu máa, simɨ sɨ́lɨ́ ota zíma úrúma.”

23 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née kɨ́dí, “Máúku zíse ma'díi, togụ́ 'yị ili ídíne 'yị lódụ́ kacíma, idí ídí nzíyiné gɨ ro úyu gɨ romá. 24 'Yị bɨ ili yómo roné ne kɨ́ roné ní, nɨ úyu ené gɨ zía utúasá ené yómo roné wá. Wo bɨ

nɨ ótoómo roné mbá zíma, togú umbu yá, née idí úyu kɨ́ lódú kacíma ní, mááyí yómo wo. 25 Wo be 'di emene, zíyị óyó sogoyị zɨ́ tú'dú gbékpị́ éyị ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba mbá zíyị ndɨ́sɨyị́ lódú dụ́ú kacíma gɨ ro zíyị ídíyị kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní? 26 Sɨmɨ odụ sịndị́ kadra kɨ́'dí bɨ karanée Owú 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ do sogo káŋgá ba kɨ́ maláyika e kpá kɨ́ roko'bụ bɨ Babá i'bí zíma ní, mááyí kpá ási gɨ ro 'yị bɨ asi kɨ́ úwú ledre amá ní. 27 Máúku zíse ma'díi, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse bɨ ásé tóro née utúasánɨ́ aka úyu cakaba wá, 'búó togú lurúnɨ́ roko'bụ 'bɨ 'be 'bɨ Lomo go.”

Yésụ 'dodo Roko'bụné
(Lúrú kpá Matáyo 17:1-8, Márɨko 9:2-8)

28 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ ịnyị doa ota gɨ do kacɨ́ ódro née ní, zɨ́ Yésụ ịnyịné 'dí'bi 'yịmɨkása ené ota, née kóo Pétero, Yiwáni, nda kɨ́ Yakóbo, zíye ndéréye do ngíti mongú landa do bi ené bɨ utúasá komoa gɨ ro zíne ndɨ́sịné doa íni ini zɨ́ Lomo ní. 29 Sɨmɨ bɨ nɨ aka cịkị íni ini zɨ́ Lomo ní, zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo óyóló'bó tosoa, zɨ́ toso sɨmɨ komoa óyóló'bó roné kpị́, zɨ́ bongó bɨ roa ní ényíne kpɨ́lélé. 30 Zɨ́ ya'dá e gbre Mụ́sa e kɨ́ Ilíya, 31 ólụ́ógụyé sɨmɨ roko'bụ 'bɨ Lomo zíye ndɨ́sɨyé ódroyé dongaráye kɨ́ Yésụ. Ndɨ́sɨnɨ́ kóo úku mɨsi'di ledre umbu bɨ Yésụ nɨ ndéré úyu a sɨmɨ Yerụsaléma ní.

32 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨ́sɨ ódro ní, zɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne ga bɨ gbre née útúye 'dú'duyé. Zíye gbúgbu úrúye ndíki Yésụ kɨ́ ya'dá ga bɨ gáa gbre ogụnɨ́ zía ní. Zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo oto wo zɨ́ roa ndɨ́sɨ ríɨ́rí mɨɨ́rí. 33 Sɨmɨ bɨ Pétero lurú kídí ya'dá ga gére née nɨyí go ndéré eyé ní, zɨ́ Pétero ma'dáa úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Mongú 'yị, 'yị ga gére née ayínɨ́ nda ndéré 'da, idízé ndɨ́sɨ kéye ona. Azé yéme kụ́tụ́ ota (3) zíse kéye, kɨ́é'do zíyị, ngíti a zɨ́ Mụ́sa ngíti a nda 'bɨ ené zɨ́ Ilíya.” Pétero uku ledre née lá sɨmɨ mɨtụlụrụ owo wá.

34 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka cịkị ndɨ́sɨ úku ledre née kenée ní, zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo ógụné káa zɨ́ bụ́rụngụ́ ní, sólụ Yésụ kɨ́ ya'dá ga gére née nda kɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne ga gére née yeré. Zɨ́ ngịrị méngị Pétero e gɨ zɨ́ ledre née mɨméngị kíngaya. 35 Zɨ́ Lomo úku kása ledre kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụ́rụngụ́ née zɨ́ Pétero e kɨ́ lafúne ga gére née kídí, “Ba Owú 'bɨ amá, mágélé wo máa. Ídísé úwú ledre gɨ taraa.” 36 Sɨmɨ bɨ Lomo odro go zíye ní, nɨyí ídí kíe ní Mụ́sa e kɨ́ Ilíya ndanɨ́ eyé lolụ wá, nda lá Yésụ ngúcuné. Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née, ukunɨ́ ledre née zɨ́ 'yị e wá.

Yésụ lagaoyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ owụ́o'do
(Lúrú kpá Matáyo 17:14-18, Márɨko 9:14-27)

37 Zɨ́ bi áráne kɨ́ phịyị́, zíye ndítíógụyé gɨ do landa gɨrí. Zɨ́ tú'dú 'yị ga bɨ otoomonɨ́ yée ore ní ógụyé zɨ́ Yésụ. 38 Ábuwá ngíti o'do nɨ dongará 'yị ga gére née kírɨ́ née ndiki owú kpálá kpó kɨ́é'do owú née bɨcayi lomo e olúnɨ́ go sɨmɨ a. Zɨ́ o'do née ótrú ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Mongú 'yị, ógụ aka yómo owú 'bɨ amá, odụ owú bɨ zíma ní tɨ́ dụ́ú née kɨ́é'do née. 39 Bɨcayi lomo ga gére née ndɨ́sɨ nda méngị wo bɨsinyíne kɨ́ lálaónzó wo bi zía ndɨ́sɨné kɨ́ gbúrógbóne gɨ zíye, zɨ́ somú ndɨ́sɨ ólụ́ógụné gɨ taraa kotrụ kotrụ kotrụ káa. Ili ndɨ́sɨ ótoómo wo wá 'búó togú lurú cóngó ro owú née ụkú go mɨ́ụ́kú. 40 Má'dí'biógụ wo zɨ́ 'yị lódú kacíyị ga ba gɨ ro zíye lágaóyó dokéké ga gére née gɨ sɨmɨ a ní, utúasánɨ́ kíe wá, zíma ndɨ́sɨmá sóngó yịị ba.”

41 Zí Yésụ ịnyịné úku ledre
zí 'yịmɨkása ga gére née kídí,
“Ílisé ngúngu ledre 'bɨ Lomo kí
mɨmbé'desé kịé'do wá gɨ zí 'di.
Azé ndịsị go fú lá kése kenée?”
Zía úku ledre zí 'bụmɨowụ́ née kídí,
“Ógụ kí owụ́ née gɨrí mu yáa.”

42 Sɨmɨ bɨ owụ́ née nɨ go ógụ zí
Yésụ ní, zí éyị́ kpá lálaónzó wo
bi ndịsị kángba wo bɨsinyíne. Zí
Yésụ lágaóyó bɨcayi lomo ga gére
née gɨ sɨmɨ a zía í'bílúgu wo zí
'bụa. 43 Zí tara 'yị ga gére née
ịdrịne mbá mɨịdrị. Zíye úku ledre
kídí, “Lurúzé mbigí roko'bụ 'bɨ
Lomo go cụ́ kí komozé.”

Sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí aka fú kí
ledre máa née yá, zí Yésụ
óyóló'bó roné úku ledre zí 'yị
lódụ́ kacíne ga gére née kídí,
44 “Ídísé úwú ledre ba zíse óto a
sɨmɨ dosé. Sịndị kadra nɨ ógụ do
í'bí Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zí ezeokóga.”
45 Owo'di'biní ini ledre gɨ sɨmɨ
ledre bɨ Yésụ uku née wá, gɨ
zía nɨ yị́ ené mɨótoécịné gɨ zíye.
Utúasání kpá gbawá ndú'yú wo,
gɨ zía ngịrị mengị yị́ ené yée
mɨméngị.

Ambí nɨ ídí manda zí lafúne e ne
(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, Márɨko 9:33-37)

46 Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ gére née
tónóye go ndịsị úkuló'bó ledre
dongaráye yaá, “Ambí gɨ don-
garáze ba nɨ ídíne manda 'dá'dá
zí lafúne e ne?” 47 Zí Yésụ 'dí'bióto
ngíti owụ́ tóroné cigíne gɨ zía owo
sómụ́ ledre 'bɨ 'yịmɨkása ené ga
gére née go. 48 Zía úku ledre zíye
kídí, “Lúrúsé owụ́ ba go? 'Yị bɨ
'dí'bi owụ́ káa zí wo ba go sɨmɨ
sụmụ gɨ romá ní, 'di'bi máa go
sɨmɨ sụmụ. 'Yị bɨ 'di'bi máa go
sɨmɨ sụmụ ní, 'di'bi kpá Lomo bɨ
kasaogụ máa ní go sɨmɨ sụmụ. 'Yị
bɨ ndịsị 'búó'bụ́ roné mɨ'búó'bụ́
ní, nɨ ídí kí ledrené owóowó zí
Lomo.”

49 Zí Yiwáni ngúru 'yịmɨkása
'bɨ Yésụ ịnyịné úku ledre zí Yésụ
kídí, “mongụ́ 'yị, nderé ndik-
izé ngíti o'do kí ndịsị lága óyó
bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e kídí í'bí
roko'bụ zíne yị́ị. Zíze ụ́cụómo
wo gɨ zía owozé bú ndaá 'bɨ ené
ngúruzé wá.”

50 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí
Yiwáni kídí, “Ndásé ụ́cụómo wo
wá. Ndịsị née go óto moko ezé
zía ngbóró tátá roné. Née ndaá
ezeokóze wá.”

'Yị 'bɨ Samáriya asiní gɨ ro Yésụ

51 Sɨmɨ bɨ sịndị kadra nɨ nda
go gbóo gɨ ro zí Yésụ ma'dáa
ndá'balúgu roné komo ere ní,
zía yéme roné ndéréne sɨmɨ
Yerụsaléma. 52 Zía kása 'yị kasa
ené e idíní yémeómo bi nzíyiné
sɨmɨ ngíti owụ́ gara kí ịrịné
Samáriya. 53 Sɨmɨ bɨ 'yị kasa ga
bɨ Yésụ kasa yée née ogụní íri ní,
'yị 'bɨ Samáriya e ya yée utúasání
eyé yémeómo bi zí Yésụ wá gɨ zía
ndaá 'bɨ ené ngu eyé wá, ili ndéré
ené mɨndéré sɨmɨ Yerụsaléma.
54 Zí ledre bɨ 'yị 'bɨ Samáriya e
mengịní ngárá iliní yéme bi zí
Yésụ wá ní sínyíne ro 'yị lódụ́
kací Yésụ ga bɨ Yakóbo e kí Yiwáni
ní. Zíye úku ledre zí Ngére Yésụ,
idí úku ledre, Lomo idí ụ́cụógụ
pho'dụ gɨ komo ere sɨmɨ Samáriya
gɨ ro zí 'yị ga gére née árảónzó
royé 'dá'ba. 55 Yésụ ya zí 'yị lódụ́
kacíne ga gére ní, idíní ótoómo
ledre née 'dá'ba, sómụ́ ledre eyé
née ndaá bɨlámáne wá. 56 Yóó,
zíye ndéréókpóye, 'dú'duyé nda
gbála sɨmɨ ngíti owụ́ gara kpị́.

Ambí nɨ ídí bɨlámá 'yị lódụ́ kací Yésụ ne
(Lúrú kpá Matáyo 8:19-22)

57 Yésụ nɨyí aka fú do mɨsi'di
mɨndéréye sɨmɨ Yerụsaléma, zíye
ndíkíye kí ngíti o'do. Zí o'do née

úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, máili zíze ndéréze kéyị kɨ́'dí bɨ ili ndéré ní.”
58 Zí Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do
née kídí, “Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí
'be ndaá 'bɨ ené gɨ romá wá,
mááyí yị́ amá 'yị gámá 'dáa 'dága
gba o'do bangá e nɨyí kɨ́ gu eyé
ga bɨ ndịsịní ólụ́ 'dú'du sɨmɨ a ní.
Kpá gba solụ́ e nɨyí mbá kɨ́ 'be 'bɨ
eyé e. Éyị́ ga gére née ndaní gɨ
romá mbá wá, gbawá bi 'dówụ́ro
zíma.”
59 Sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra, zɨ́ Yésụ
úku ledre zí ngíti o'do kídí, “Ógụ
mu lódụ́ máa.”
O'do née ya zí Yésụ ní, “Ngére,
máóto aka babá kí.”
60 Yésụ ya zía ní, ngíti géyị 'yị ga
bɨ ngụnguní ledremá wá ní, nɨyí
yị́ eyé go káa zí umbu e ní, idíní
ndịsị cigí 'buyị́ zíye óto wo. Yị́ị bɨ
ngúngu ledremá go ba ní, ídí mu
ndéré kɨ́ úku bɨlámá ledre bɨ gɨ ro
'be 'bɨ Lomo ní zɨ́ 'yị e.
61 Kpá kenée sɨmɨ ngíti sịndị́
kadra, ngíti o'do ya zɨ́ Yésụ ní,
“Mángúngu ledreyị́ go Ngére,
mááyí lódụ́ yị́ị. Tí lá ili aka
zíma ndéréma 'dící kacíma zɨ́ 'yị
amá e, zíma nda ndá'baógụmá
lódụ́ kacíyị.”
62 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía
kídí, “Máúku zíyị, 'yị bɨ nɨ
kɨ́ mɨsómụ́ ledre gbre gbre ní,
utúasá ídí 'yị 'be 'bɨ Lomo wá.”

10

Yésụ kasa 'yị ené e cị́ ota doa sokó doa gbre

1 Gɨ do kací ódro ga bɨ Ngére
Yésụ odro yée née mbá, wo Yésụ
ma'dáa zía ịnyịné ndólo 'yị e cị́
ota doa sokó doa gbre (72) zía
úkuí'bí ledre tarayé idíní ídí gbre
gbre ndéré kɨ́ úku ledre zɨ́ 'yị e
do bi ga bɨ née ili ndéréógụ doyé
ní mbá. 2 Kídí, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí
go nzíyiyé gɨ ro ngúngu mɨkánda
bɨlámá ledre bɨ máógụ kíe ní, 'yị
kasa eyení aka zíma gɨ ro zíye
'dí'bi bɨlámá ledre máa ba báyiyé
kíe zí tụ́'dụ́ 'yị e mbá wá. Káa
zí bɨ Ngére Lomo nɨ ne mịngị́
moko ma'dáa ní, ídísé íni ini zía
idí géléógụ yata 'yị kasa e gɨ ro
zíye báyiyé kɨ́ úku bɨlámá ledre
ené zɨ́ 'yị e za mbá. 3 Ídísé mu
ndéré. Ásé ídí dongará bɨsinyí
'yị e íri káa zɨ́ kábịrịkị ga bɨ don-
gará máárára e mịngịye ndaá ní.
4 Ndásé 'dí'bi komo késị́ gɨ ro
ndéré kɨ́ úgú éyị́ mɨánu kíe zíse
wá, gba kombo, ndásé 'dí'bi a wá,
ndásé kpá 'dí'bi yata éyị́ sịndị́ drú
yata wo bɨ sịndịse ní wá. Ndásé
kpá sínyi sịndị́ kadra kɨ́ í'bí mandá
zɨ́ 'yị e do mɨsi'di wá.
5 'Be bɨ ógụsé go sɨmɨ a ní, ídísé
í'bí mandá. Gɨ do kací a née,
mɨzefị́ ledre bɨ ásé úku a zíye
ní idí ídí kídí Lomo idí ídí kíse
sɨmɨ 'be ba. 6 Togụ́ mịngị́ 'be
née nɨ 'yị bɨ kɨ́ ledre 'bɨ Lomo
do mɨmbé'dené ní, mandá bɨ ásé
í'bí a kɨ́ úndru 'bɨ Lomo sɨmɨné
ní, nɨ ídí káa do úndru sɨmɨ 'be
née. Togụ́ ledre 'bɨ Lomo ndaá
'bɨ ené sɨmɨ 'be née wá, úndru 'bɨ
Lomo ogụ ené ore kpá wá. 7 'Be
bɨ 'di'biní sée go sɨmɨ a sɨmɨ sụmụ
ní, ídísé ndịsị dụ́ụ́ ore, ndásé
gámá faa wá. Éyị́ mɨánu esé e kɨ́
iní mɨéwé esé e idí ídí dụ́ụ́ yée
ga bɨ i'bíní go zíse ore ní. Nɨ
mɨútúásáne zí 'yị 'bɨ moko ndíki
éyị́ kací moko bɨ mengị wo ní.
8 'Be ga bɨ za mbá ásé ógụ
sɨmɨyé ní, togụ́ mịngịye 'di'biní
sée go sɨmɨ sụmụ yá, ídísé ndịsị
ore, zíse ánu éyị́ ga bɨ nɨyí í'bí
yée zíse ore ní. 9 Togụ́ 'yị ndíyá
nɨyí ore yá, zíse íni ini zɨ́ Lomo kɨ́
óto sịlịse doyé gɨ ro zɨ́ ndíyá eyé
ụ́kụ́ne gɨ royé. Zíse úku ledre 'bɨ
Lomo zíye kídí, sịndị́ kadra ogụ
go zíye, idíní mu ngúngu ledre
'bɨ Lomo gɨ ro zíye ógụyé 'be
'bɨ Lomo. 10 'Be bɨ 'di'biní sée

sɨmɨ sụmụ wá ní, ídísé ólụ́ógụ ókpó esé, zíse úku ledre zíye kídí,
11 “Azé go ụ́'bụ́ 'bụrụ gɨ ro sịndịze ótoómo a cịkị zíse ona. Ídísé
owo a kídí, sịndị kadra 'bɨ ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo ní, nɨ go gbóo.”
12 Gɨ do kací ledre máa wo née, zí Yésụ úku ngíti ledre kpá zí
'yịmɨkása ga gére née gɨ ro 'yị ga bɨ nɨyí asi gɨ ro ledre 'bɨ Lomo ní
kídí, “Máúku zíse zaá ma'díi, 'yị ga bɨ za mbá nɨyí ási gɨ rosé ní,
'do'dó bɨ Lomo nɨ í'bí a royé ní, nɨ rómo do wo bɨ kóo i'bí ro 'yị
lúyú ledre ga bɨ kóo sɨmɨ káṇgá bɨ Sodóma ní.”

13 Zía kpá úku ngíti ledre gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsị gámá kɨ́ ledre
'bɨ Lomo dongaráye ní kídí, “Sée 'yị ga bɨ 'bɨ gara Korazíni kɨ́ sée
ga bɨ sɨmɨ Beteseyịda ní, karanée 'dá'dá íri Lomo nɨ í'bí 'do'dó rosé
gɨ zía ílisé ṇgúṇgu ledre ené wá. Mɨngburoko ledre ga bɨ 'bɨ Lomo
máméngị sɨmɨ gara esé ba, idí máméngị kóo née sɨmɨ gara 'bɨ
ngíti géyị 'yị e káa zí yée ga bɨ sɨmɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní, káa
bɨ oyólo'bónɨ́ sómụ́ ledre eyé go, ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go 'desị.
14 Ídísé owo a bɨlámáne kɨ́'dí bɨ karanée Lomo ili go 'décị ngbanga
'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, sée 'yị 'bɨ Korazíni kɨ́ Beteseyịda,
Lomo nɨ 'dó'do sée rómo do 'bɨ Táyire kɨ́ Sidóna. 15 Kpá kenée
gɨ rosé, sée 'yị ga bɨ sɨmɨ mongụ́ gara bɨ Kapáranawúma ní. Ndásé
sómụ́ a bɨ kídí 'bɨ esé ledre nɨ ídí bɨlámáne kadra 'décị ngbanga ní
wá gɨ zía ásisé kpá kɨ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go. Ásé ídí kpá sɨmɨ
'do'dó kɨ́ umbu bɨ odụ a ndaá ní.”

16 Zí Yésụ ma'dáa nda kpá úku ngíti ledre zí 'yị ga bɨ nɨ kása yée
née kídí, “Togụ́ 'yị asi gɨ rosé, asi née go kpá gɨ romá. Togụ́ 'yị 'di'bi
sée sɨmɨ sụmụ, 'di'bi née go kpá máa sɨmɨ sụmụ. Wo bɨ asi gɨ romá
go ní, asi née go kpá gɨ ro Lomo bɨ kasaogụ máa ní.”

Mɨndá'baógụ 'yị ga bɨ Yésụ kasa yée ní

17 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ Yésụ kasa yée nda'baogụní ní, zíye úku
ledre zí Yésụ kɨ́ mongụ́ rokinyi kídí, “Ngére, sɨmɨ bɨ ndịsịzé 'dódo
ledre eyị zí 'yị e ní, zí bɨcayi lomo e ndịsịyé éré ngịrị gɨ zí
ịrịyị bɨ ndịsịzé ífị a ní, zía ndịsị ngásáóyó roné.”

18 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Málúrúndíki Satána go kɨ́ útúóyo
roné gɨ komo ere káa zí mɨ'bílé'be iní ní. 19 Roko'bụ née nɨ gɨ ro zíse
ndịsịsé méngị okó kɨ́ Satána kɨ́e, zíse kɨ́ rómo komoa sɨmɨ ledre e za
mbá za fí utúasá úfu trịdrịsé wá.
20 Ndásé ídí kɨ́ rokinyi lá gɨ zía bɨ bɨcayi lomo e ngasáoyóní royé gɨ
zíse ní go wá. Ídísé ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro ịrịsé bɨ Lomo nɨ éké a sɨmɨ
bụ́kụ 'bɨ trịdrị komo ere ní.”

Yésụ i'bí mbófo éyî zí Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 11:25-27, 13:16,17)

21 Sɨmɨ kadra bɨ kóo née ní, zí 'Dówụ́ Lomo óto Yésụ zía ídíne
kɨ́ rokinyi, zía úku ledre zí Lomo kídí, “Babá, áyí Ngére do ere kpá
kɨ́ do sogo káṇgá mbá, mbófo éyị zíyị, zíyị ótoécị roko'bụyí gɨ
zí 'yị ga bɨ ndịsịní óto royé kɨ́ royé káa do 'yị ówo ledre e ní,
zíyị nda 'dódo a zí yée ga bɨ 'yị ówo ledre e lurúní yée moko ndaá
sɨmɨyé wá ní. Méngị 'dịyị kenée gɨ zía née ledre bɨ utúasá mɨútúásá
kací komoyị ní.”

22 Zía kpá úku ledre kídí, “Babá, otoomo ledre e go za mbá do
sịlịma gɨ zía owoyeme máa dụ́ụ́ ne. Kpá káa zí bɨ máówoyéme wo
dụ́ụ́ máa ní. 'Yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledre amá go, nɨyí go
'yị amá e ní, mááyí 'dódoyéme wo zíye.”

23 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨyí nda go céré ye kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e ní,

zía úku phútrụ ledre zíye kídí, “Lúrúsé go, Lomo mengị bịlámá ledre go zíse, ndịsịsé go lúrú a kí méngị mịngburoko ledre ga bị kí roko'bụyé ní cụ́ kí komosé. 24 Máúku ledre née zíse gbékpịne wá. Tụ́'dụ́ nébị e kí mịngburoko ngére tonóní kóo go 'desị́ óto komoyé gị ro zíye lúrú ledre ga bị ásé lúrú yée ba, tí lá lurúndikiní wá, kpá gị ro úwú ledre ga bị ásé úwú yée ba, uwúní kpá wá.”

Muruwayi gị ro bịlámá 'yị 'bị Samáriya

25 Gị do kací ledre ga gére ní, nda go kpá sịmị ngíti sị́lị́, zí ngúru mongụ́ 'yị 'dódo lorụ ga bị 'bị Lomo, ịnyịógụ tóroné 'dága úzu Yésụ kí'dí bị Yésụ nị 'dódo ledre zí 'yị e ní kídí, “Mongụ́ 'yị, éyị́ bị máídí méngị a gị ro zíma ndíki trịdrị bị za fí ní 'di?”

26 Yésụ ya zía ní, “Sara bị áyí tí mongụ́ 'yị 'dódo lorụ ní, lorụ ma'dáa uku yaá 'di? Sara ndịsị ólo a zíyị ndịsịyị́ 'dódo a zí 'yị e lárá a káa be 'di?”

27 Zía úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “ ‘Ídí óto 'bú Ngére bị Lomo eyị́ ní kí mịmbé'deyị́ kị́é'do, kí lomo royị́ mbá za kí roko'bụyị́ kí sómụ́ ledre eyị́ mbá.’ ‘Zíyị óto 'bú lafúyị e káa zí bị óto 'búyị kí royị́ ní.’ ”

28 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí o'do bị gáa née kídí, “Bịlámáne, ídí méngị ledre ga gére née kenée, áyí ndíki trịdrị bị za fí ní.”

29 O'do née ili kpá fú óto roné zí Yésụ kídí ledre bị née ndịsị úku a née, née owoyeme bú. Zía ndú'yú Yésụ kídí “Lafúma ga bị máídí óto 'búye ní náambi?”

30 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí o'do née do ngíti misi'diné kpị́ kídí, “Kadra kị́é'do, ngíti o'do ịnyị kóo gị sịmị Yerụsaléma ndéréne sịmị ngíti owụ́ gara kí ịrịné Zérịko, zí 'yị ugu e útúye roa ócó wo gbóo kí umbu zíye ngáka éyị́ ené e gị roa mbá do ngásáókpó eyé ótoómo wo ngbali bi kenée.” 31 Kutrú gị do kací 'yị ugu ga bị ngasá bayiní royé née ní, zí ngúru 'yị 'dáná éyị́ ógụné kpá kací mịsi'di née. Zía ógụndíki o'do née ngbali bi. Zía 'décị bi gị dogboṛụ mịsi'di yóó, ókpó ené. 32 Zí ngíti o'do gị sịmị kúfú 'yị ga bị ndịsịní ndolo yée Lévị e ní, nị kpá 'yị méngị moko sịmị 'Dịcị́ Kótrụro 'bị Lomo. Sịmị bị lurú o'do née ngbali bi ní, zía kpá 'décị bi yóó do ókpó ené. 33 Zí 'yị 'bị Samáriya ógụndíki o'do née kpá fú ngbali bi, zí lerị́ o'do née méngị wo kíngaya. 34 Zí Samáriya née ndósoógụné truú ro o'do née do sị́kpị wo 'dága. Zía lúgu uṇgú ga bị roa née drá, zía óto kágá komo a do ódó a. Zía ịmbị́ óto wo do bangá ené bị ndịsị ịmbị́ 'yị ní ndéré óto wo sịmị 'dịcị́ 'bị ṇgu e gị ro do lúrú bi kací a ore. 35 Sịmị bị bi arálo'bó roné ní, zía ótoómo késị́ zí 'yị bị ndịsị lúrú bi kací bi máa née. Zía úkuómo ledre kídí togụ́ késị́ ba ụkụ́ go, ídí kpá lúrú kací a kí késị́ bị nị bo ní, mááyí ndá'baógụ í'bílúgu a.

36 Sịmị bị Yésụ ukuonzó ledre ga gére née go ní, zía ịnyịné ndú'yú 'yị 'dódo lorụ née kídí, “Sịmị sómụ́ ledre eyị́ ní, gị dongará ya'dá ga bị ota máúku ledreyé née, ambí mengị bịlámá ledre zí 'yị bị 'yị ugu e ocóní wo ní ne?”

37 Zía úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “'Yị bị saká o'do bị 'yị ugu e ocóní wo ní mengị bịlámá ledre ne.”

Yésụ ya zía ní úku go ma'díi, “Ndéré mu zíyị ndịsịyị́ méngị bịlámá ledre zí 'yị e kpá kenée.”

Márata e kí lémịné maríya

38 Yésụ niyí aka kpá fú do mịsi'di mịndéréye sịmị

10:27 10:27 Gbre lorụ 6:5 **10:27** 10:27 Lévị 19:18

Yerụsaléma. Zíye ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ Márata e kí lémịné nɨyí sɨmɨ a ní. Zí Márata 'dí'bi yée 'be 'bɨ ené ore sɨmɨ sụmụ. 39 Zí Maríya lémị Márata ma'dáa ndéré ndịsịné cigí Ngére Yésụ ndịsị úwú ledre 'bi Lomo bɨ ndịsị 'dódo a ní. 40 Gɨ zía bɨ Márata 'di'bi nda ambá sịndị kadra go ngúcuné sɨmɨ moko ndịsị yéme éyị mɨánu zí Yésụ kí 'yị kasa ené e ní, zía ógụné úku ledre kídí, “Ngére, úku aka ledre zí Maríya idí ógụ sáká máa. Lúrú aka mongụ́ moko bɨ mándịsị méngị a lá ngúcumá ba, nɨ nda lá ndịsị ené cigíyị íri gbékpịne ní.”

41 Zí Ngére Yésụ úkulúgu ledre zí Márata kídí, “Márata ndá óto tụ́'dụ́ gbékpị ledre ga gére née kí ledreyé zíyị owóowó wá. 42 Lémịyí gelé go ledre 'bɨ Lomo gɨ ro ndịsị úwú a. Née go éyị bɨ kí ledrené owóowó rómo do ledre e za mbá ní. Utúasánɨ 'dí'bióyó a gɨ zía wá.”

11

Yésụ 'dodo mɨsi'di 'bɨ íni ini zí Lomo zí 'yị ené e

(Lúrú kpá Matáyo 6:9-13, 7:7-11)

1 Kadra kị́é'do zí Yésụ lúrú ngíti owụ́ bi zía ndéré ndịsịné doa íni ini zí 'Bụné Lomo. Sɨmɨ bɨ ini asá ini go ní, zí ngúru 'yị lódụ́ kacíga ógụné ndú'yú wo kídí, “Ngére, 'dódo aka mɨsi'di 'bɨ íni ini zí Lomo zíze káa zí bɨ kóo Yiwáni 'yị Bábátịzí 'yị e ndịsị 'dódo a zí 'yị lódụ́ kacíne e ní.”

2 Gɨ ore zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Togụ́ ásá gɨ ro íni ini zí Lomo yá, ídísé íni a káa,

“ ‘'Bụzé,
ịrịyí idí ídí kɨ́ úndruné,
'yị e za mbá idínɨ́ ówo yị́ị káa do
Ngére eyé.
3 Ídí í'bí éyị mɨánu ezé 'bɨ karaba
zíze.
4 Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zíze,
káa zí bɨ ndịsịzé ótoómo a zí
yée ga bɨ ndịsịnɨ́ lúyú rozé
ní.
Ndá ótoómo zée zíze lúyú ledre gɨ
zí úzu éyị wá.’ ”

5 Zí Yésụ kpá fú 'dodo yata ledre kídí, “Togụ́ ngúru 'yị gɨ dongaráse nderé kí yana ndụlụ úku ledre zí eze 'be 'bɨ ené kídí, ‘Togụ́ nzíyi éyị mɨánu nɨ bo do sịlịyị yá, sáká aka máa kíe. 6 Ngu ogụ go zíma cakaba, nzíyi éyị ndaá do sịlịma zíma í'bí a zía wá.’

7 “Zí eze 'be 'bɨ ené née úku kása ledre zía cịkị gɨ 'dịcị gɨrí kídí, ‘Ndá 'dó'do máa wá, mbotụ nɨ yị ené go mɨ'dụ́tụné, azé yị ezé kí owụ́ e go kpá mbá mɨ'dú'duzé. Éyị bɨ zíma ịnyịógụmá í'bí a zíyị cakaba ní ní ndaá 'bɨ ené e wá.’ 8 Abú eze 'be 'bɨ ené née ili ịnyịógụ méngị sáká éyị zía wá, nda lá gɨ zía bɨ nɨ fú lá ndịsị ngúngú roné ní, zí eze 'be 'bɨ ené née ịnyịógụné í'bí sáká éyị nda za kíngaya rómo wo bɨ gáa ili ní.”

9 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Máúku zíse, togụ́ ílisé éyị, ídísé ómbo a, Lomo nɨ í'bí a zíse. Éyị bɨ ílisé ní, ídísé gámásó'do a, ásé ndíki a. Togụ́ ndịsịsé kpá fú ngúngú rosé gɨ ro éyị yá, nɨyí í'bí a zíse. 10 Nɨ ma'díi, 'yị bɨ ndịsị ómbo éyị gɨ zí Lomo ní, nɨ í'bí a zía. Wo bɨ ndịsị gámásó'do éyị kí ịrị Lomo ní, nɨ ndíki a. Wo bɨ ndịsị ngúngú roné gɨ ro éyị ní, Lomo nɨ líkpí mɨsi'di a zía.

11 “Sée 'bụmɨowụ́ e, togụ́ owụ́ 'bɨ eyị ombo kénzé gɨ zíyị, gɨ ro zíne ánu a ní, áyí nda í'bí zía kámá? 12 Togụ́ ombo gɨ zíyị mbú 'bu ngono ní, áyí nda í'bí zía ágarabu? 13 Togụ́ sée 'yịma'dí e kí lúyú ledre rosé ówosé kacɨ́ í'bí bɨlámá éyị bú zí owụ́ 'bɨ esé e ní, 'Bụsé Lomo bɨ komo ere ní, nɨ í'bí 'bɨ ené nda za cụ́ 'Dówụ́ Lomo bɨ

eme romo do éyị e mbá ní zɨ́ 'yị bɨ nɨ íni ini gɨ roa ní.”

Yésụ lágaóyó bɨcayi lomo
(Lúrú kpá Matáyo 12:22-30, Márɨko 3:20-27)

14 Kadra kị́é'do zɨ́ Yésụ lágaóyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ ngíti o'do. Geré zía o'do née tónóne ódroné. Zɨ́ tara tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ore née ịdrịye mbá mɨịdrị. 15 Zɨ́ ngíti 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ore ní úku ledre kɨ́dí, Belezabụ́bụ bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní i'bí roko'bụ ne zɨ́ Yésụ ndịsịné lágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́e. 16 Zɨ́ ngíti géyị 'yị ndú'yú wo idí méngị ledre bɨ kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ komo ere ní gɨ ro zíye lúrú a.

17 Yésụ owo sómụ́ ledre eyé née bú, zía úku ledre zíye kɨ́dí, togụ́ 'yị 'bɨ káṇgá kị́é'do, togụ́ mbú 'be kị́é'do ndịsịní méngị okó dengbíye yá, 'be 'bɨ eyé née nɨ báyi ené. 18 Kpá kenée togụ́ Satána ndịsịní méngị okó dengbíye yá, toro yemení royé wá, nɨyí báyi eyé mɨbáya. Máúku ledre née kenée gɨ zía úku ledre kɨ́dí, Belezabụ́bụ i'bí roko'bụ ne zíma lágaóyó bɨcayi lomo kɨ́e. 19 Togụ́ málágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zɨ́ Belezabụ́bụ ní, sara 'yị esé e ndịsịní lágaóyó yée kɨ́ roko'bụ 'bɨ ambi? 'Yị esé maáge nɨyí úku yéme a ye kɨ́dí sómụ́ ledre esé ndaá mbị́ wá. 20 Togụ́ kenée wá, málágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo, 'dodo go kɨ́dí Lomo ogụ go káa do Ngére dosé.

21 Mị́ngị́ 'be bɨ nɨ yị́ ené kɨ́ roko'bụné ní, 'yị ugu utúasá ndéré úgu éyị́ ené wá. 22 'Búó togụ́ roko'bụ 'yị ugu romo do 'bɨ mị́ngị́ 'be née go yá, nɨ nda fú ndéré ngáka 'be née kɨ́ éyị́ ga bɨ sɨmɨ 'be née mbá do ífibáya yée.

23 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre amá wá ní, nɨ okó romá. 'Yị máa wo bɨ ndolo yoko 'yị e zíma wá ní, ndịsị báyi 'yị amá e.

24 “Togụ́ bɨcayi lomo olụ́ogụ go gɨ sɨmɨ 'yị, nɨ ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yị gɨ ro ólụ́ ndịsịné sɨmɨ a. Togụ́ ndiki ngíti 'yị mbá wá, nɨ úku ledre kɨ́dí, ‘Bɨlámá a máídí ndá'ba kɨ́'dí bɨ kóo mándịsị ndịsị ní.’

25 “Togụ́ nderé ndiki 'Dówụ́ Lomo ndaá sɨmɨ mɨmbé'de 'yị née fú lá wá, nɨ ídí ené kɨ́ rokinyi. 26 Nɨ ndéré ndóloógụ lafúne e bɨcayi lomo e ịnyị doa gbre yée ga bɨ nda bɨsinyíye kíngaya ní zíye ndịsịyé kéye mɨmbé'de 'yị née, zɨ́ 'yị née nda sínyí tátá roné 'dá'dá.”

27 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ aka fú ndịsị úku ledre ga gére ní, zɨ́ ngíti kára ore ịnyịné úku ledre kɨ́dí, “Yésụ, mbágáyị bɨ ndiki yị́ị ní, Lomo í'bí úndru go zía.”

28 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre kɨ́dí, “Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní úwú ledre ené zíye 'dí'bióto a do mɨmbé'deyé ní.”

'Yị e iliní lúrú ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní
(Lúrú kpá Matáyo 12:38-42, Márɨko 8:12)

29 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí fú lá ndịsị ógụ ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zíye kɨ́dí, “Sée 'yị luyú ledre e ga bɨ cakaba ba, ílisé lúrú ngíti ledre bɨ kɨ́ roko'bụné ní. Útúásásé lúrú a wá, go tí lá wo bɨ kóo mengị Yóna ní. 30 Ledre bɨ mengị roné zɨ́ Yóna ní, 'dodo go zɨ́ 'yị 'bɨ Nịnévị kɨ́dí Lomo kasa wo ne. Kpá kenée, Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, nɨ méngị roné zíma kenée gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ cakaba ba, ówo a kɨ́dí Lomo kasaogụ Máa ne. 31 Mongụ́ ngére nɨ kóo bo kára, ịnyị kú gɨ sɨmɨ káṇgá ené Séba ógụ úwú ledre gɨ tara Solomóna. Nɨ karanée 'décị ngbangasé, gɨ zía máa bɨ márómo gɨ do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gɨ taramá wá. 32 'Yị 'bɨ gara Nịnévị

oyólo'bóní kóo mɨmbé'deyé zíye ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo gɨ zí Yóna. Nɨyí 'décị ngbangasé, gɨ zía máa bɨ márómo do Yóna ní, ílisé ŋgúŋgu ledremá wá.”

Bimɨóŋgó emesá
(Lúrú kpá Matáyo 5:15, 6:22,23)

33 “Ụndụotoní eyé Pho'dụ 'dịcị do ló'bụ'dútụ a sị pheŋé wá, ndịsịní óto a do nyárá bi gɨ ro zía óŋgó bi zí 'yị e 'dịcị ore mbá. 34 Komosé nɨ bimɨóŋgó. Togú komoyị nɨ bɨlámáne, áyí ndịsị sɨmɨ bimɨóŋgó. Togú komoyị ndaá bɨlámáne wá, áyí ndịsị ndịsị sɨmɨ mɨtụlụrụ. 35 Ledre ga bɨ má'dódo yée zíse ní nɨyí go bimɨóŋgó zíse. Ídísé ówo a kídí ndaní eyé mɨtụlụrụ wá. 36 Togú ledre 'bɨ Lomo nɨ go sɨmɨsé, ngítí owú bɨsinyí ledre utúasá ídíáká sɨmɨsé wá, ásá útúásá ówo ledre ga bɨ Lomo ili zí 'yị e ndịsị méngị yée ní mbá.”

Yésụ uku ledre bɨsinyí ledre 'bɨ Farụsáyo e
(Lúrú kpá Matáyo 23:1-36, Márɨko 12:38-40, Lúka 20:45-47)

37 Sɨmɨ bɨ Yésụ 'dodo asá ledre go ní, zí ngúru 'yị gɨ dongará Farụsáyo e óguné ndólo wo gɨ ro éyị mɨánu 'be 'bɨ ené. Zí Yésụ ndéréne ndịsịné do bi éyị mɨánu. 38 Sɨmɨ bɨ mịngị 'be née lurú Yésụ tonó geré ánu éyị lugu sịlịne kací ondú eyé 'bɨ Farụsáyo e kí wá ní, zí tara ịdrịne mɨịdrị.

39 Zí Ngére Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Sée Farụsáyo e, ndịsịsé yéme lá dụú sanáse gɨ 'dí sága, yémesé esé mɨmbé'desé wá. Mɨmbé'desé nɨ mɨ'dúcuné kí 'bú éyị kpá kí bɨsinyí ledre e. 40 Ówosé ledre wá gɨ zí 'di, ndaá 'bɨ ené bɨ kídí Lomo bɨ yeme sanáse née, yeme mɨmbé'desé kpá ne ní wá? 41 Togú ndịsịsé go í'bí éyị zí 'yị lerị e, Lomo nɨ ídí kí rokinyi kíse zíse ídíse mbigí 'yị ené e.

42 “Sée Farụsáyo e, Lomo nɨ karanée 'do'dó sée kíngaya. Abú ásé tí ndịsị í'bí mɨkawu éyị esé e zía yá,* ili ídísé kpá ndịsị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e, zíse kpá óto 'búa.

43 “Sée Farụsáyo e, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée kíngaya gɨ zía bɨ ndịsịsé óto ledresé owóowó sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e, ílisé ndịsị dụú do mɨngburoko bi ndịsị e, ílisé kpá 'yị e idíní ndịsị óto úndrusé togú ayíní go í'bí mandá zíse ní.”

44 “Sée Farụsáyo e, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée kíngaya gɨ zía 'yị e ndịsịní lúrú rosé gɨ 'dí sága nɨ bɨlámáne, owoní eyé bɨ kídí mɨmbé'desé emengú ní wá.”

45 Zí ngúru 'yị 'dódo lorụ ịnyịné úku ledre zí Yésụ kídí, “Mongú 'yị, ndịsị née go kpá úkucáyi zée.”

46 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Sée 'yị 'dódo lorụ e, Lomo nɨ karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gɨ zía ndịsịsé gága 'yị e idíní ndịsị lódú kací lorụ, tí lá méngịsé esé e wá.”

47 Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Sée Yúda e, abú ndịsịsé ó'bó yéme bi e zí nébị ga bɨ kóo ufuní yée 'desị ní ndotó, Lomo nɨ karanée 'dó'do sée kíngaya gɨ zía bulúndusé e ufuní kóo nébị ga gére née ye. 48 Ndịsịsé née 'dódo a kídí ledre bɨ kóo bulúndusé e mengịní née nɨ bɨlámáne, ufuní nébị e, zíse ídí 'bɨ esé 'yị ó'bó bi e zíye. 49 Gɨ zía bɨ Lomo nɨ yị ené 'yị komokenzị ní, zía úku ledre kídí, ‘Mááyí kása nébị amá e kí 'yịmɨkása amá e zí Yúda e, nɨyí úfu ngíti géyị, zíye 'dó'do ngíti géyị bɨsinyíne.’ 50 Gɨ

* **11:42** 11:42 Kịé'do gɨ sɨmɨ sokó: Kací Lorụ 'bɨ Músa, togú Yúda e owoní éyị go nɨyí ífi sɨmɨa sokó, do 'dí'bi kémbị a gɨ sɨmɨa do í'bí a zí Lomo.

zí kéyị née, sée Yụ́da ga bɨ cakaba ba, Lomo nɨ nda 'dó'do go sée gɨ ro nébị ga bɨ kóo bulúndusé e tonónɨ́ úfu yée kú sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo otoogụ do sogo káṇgá ní. 51 Tónóne gɨ ro Káyina wotị́ Ádama bɨ kóo ufu Ábele lúnduné ní, ndéréógụné gị ro Zakaríya bɨ kóo ufunɨ́ wo za cụ́ dongará 'dịcị́ 'bɨ Lomo kɨ́ mbayi kɨ́'dí bɨ ndịsịnɨ́ 'dáná éyị́ zí Lomo ní. Máúku zíse ma'díi, sée 'yị ga bɨ cakaba ba nɨyí 'dódo sée gɨ ro ledre ga gére née.

52 “Sée 'yị 'dódo lorụ e, Lomo nɨ karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gɨ zía ílisé esé zí 'yị e ówo mbigí ledre bɨ 'bɨ Lomo ní wá. Gɨ zía sée, ílisé esé kpá ledre 'bɨ Lomo wá.”

53 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre ga gére ní, zí Farụsáyo e kí 'yị 'dódo lorụ e ndịsịyé fála ledre gáa ndịsị úku yée ní kɨ́ ndịsị ndú'yú 'dó'do wo kɨ́ ndu'yú e, 54 gɨ do bɨ 'dí'bi wo kídí luyú ledre go.

12

Komosé idí ídí rosé

1 Nda sɨmɨ ngíti sị́lị́ gɨ do kací ledre máa wo née ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé 'dii cigí Yésụ gɨ ro úwú ledre bɨ gɨ taraa ní. Gɨ zía bɨ ofụnɨ́ nda kóo go ní, zíye ndịsịyé 'dítílúyú do sogo sịndị́ lafúye. Sɨmɨ bɨ Yésụ tonó ódro ní, zía úkuụ́tụ ledre fị zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Komosé idí ídí rosé gɨ zí Farụsáyo nɨyí 'yị mani e.” 2 Karanée 'dá'dá íri sɨmɨ odụ sịndị́ kadra 'bɨ 'décị ngbanga, bɨkéṛị́ lúyú ledre 'bɨ Farụsáyo ga gére née wo bɨ yaá 'dodoogụnɨ́ do nyárá bi wá ní ndaá. Nɨyí karanée ózoógụ yée za mbá zí kadra. 3 Ledre ga bɨ za mbá úkuúgusé yée mɨúkuúgu sɨmɨ mɨtụlụrụ togụ́ mbú sɨmɨ bɨ ólụ́sé go 'dịcị́ ní, Lomo nɨ karanée 'dódoógụ yée zí tụ́'dụ́ mbílí e mbá úwú a.

4 Máúku zíse, ndásé éré ngịrị 'yị ga bɨ roko'bụ eyé nɨ cúku'dée lá dụ́ụ́ 'bɨ úfu sanáse bɨ nɨ káṇgá ní wá. Ngíti éyị́ bɨ nɨyí méngị a gɨ do kací a ní ndaá 'bɨ ené e wá. 5 'Yị bɨ ídísé éré a ní, nɨ Lomo gɨ zía nɨ ne kɨ́ roko'bụ 'bɨ úfu 'yị kpá kɨ́ roko'bụ 'bɨ ónzó 'yị ku mongụ́ pho'dụ bɨ ngárá ịlị́ kú wá ní. Máúku zíse ídísé éré wo.

6 Lúrúsé aka, abú mɨnzéré owụ́ solụ́ ndaní kɨ́ ledreyé owóowó zí 'yịma'dí e wá yá, Lomo owo yée kékị́é'do mbá bú. Wo bɨ kị́é'do yaá owo wá ní ndaá. 7 Abú gba bị dosé, Lomo owo kékị́é'do mbá. Ásé kɨ́ ledresé zí Lomo owóowó rómo do tụ́'dụ́ owụ́ solụ́ e. Gɨ zí kéyị́ née, máyá zíse ní, ndásé éré ngịrị gɨ zí gbékpị́ roko'bụ 'bɨ 'yịma'dí e wá.

8 'Yị bɨ eré ngịrị gɨ zí gbékpị́ roko'bụ bɨ lá 'bɨ 'yịma'dí e ní, zía ódó mɨmbé'dené úku ledre fúó dongará tụ́'dụ́ 'yị e kídí née nɨ 'yị amá gɨ zía née ṇguṇgu ledremá go ní, Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, karanée kadra 'décị ngbanga, Mááyí tóro do komo Lomo kɨ́ maláyika ené e úku ledre gɨ ro 'yị née kídí, ma'díi née 'yị amá ṇguṇgu ledremá go. 9 'Yị bɨ nɨ éré ngịrị gɨ zí roko'bụ 'bɨ 'yịma'dí e zía óyó sogoné zíma ní, mááyí karanée kpá óyó sogomá zía do komo maláyika e kadra 'décị ngbanga. 10 Máúku aka ngíti ledre zíse, togụ́ 'yị uku cayi ledre gɨ do bi Má, Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí yá, Lomo nɨ ótoómo ledre zía. Togụ́ uku sinyi ledre kídí roko'bụ bɨ Mándịsị méngị ledre e kíe ba ndaá roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ ogụ gɨ zí Lomo wá, Lomo otoomo ledre zí 'yị née wá.

11 Togụ́ karanée 'dɨ'biogụnɨ́ sée gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'dáná mbayi 'bɨ Lomo, togụ́ mbú kó'dụ́ ngére e

yá, ndásé éré ngịrị kí ndịsị sómụ́ ló'bó ledre bɨ ásé úkulúgu a togụ́ ndu'yúní sée go ní wá. 12 'Dówụ́ Lomo nɨ úkuí'bí ledre bɨ zíse úkulúgu a ní ne zíse.

Muruwayi gɨ ro bɨcayi 'yị bɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíne ní

13 Zí ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ Yésụ ndịsị ódro zíye née ịnyịné úku ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, ídí úku ledre zí mongụ́ lúndumá, éyị́ ga bɨ 'bụzé uyuomo yée ní, idí mu ífi sɨmɨyé zía í'bíógụ 'bɨ amá.”

14 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Lúrú goó, máógụ amá do sogo káṇgá ona gɨ ro ífi sɨmɨ éyị́ ga bɨ 'bụsé uyuomo yée ní wá.” 15 Gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ ndá'bané kpá úku ledre zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ndịsị ódro zíye ní kídí, “Komosé idí ídí rosé, ndásé 'dí'bi 'bú éyị́ 'bɨ sága ba óto a zíse 'dá'dá wá, gɨ zía tụ́'dụ́ éyị́ 'bɨ sága ba yomoní eyé 'yị wá abú áyí kíye ba cụ́ káa zí 'díya.”

16 Nda gɨ ore zí Yésụ ịnyịné úku ngíti ledre zíye sɨmɨ muruwayi kídí, “Ngíti o'do, o'do kóo mongụ́ yáká ené zí kére ánáye zía nguku, do ṛóngoyé mbá mɨṛóngo. 17 Zía ndịsịné sómụ́ ledre kídí, ‘Kíbi ba kére aná zíma go kíngaya, bɨ ngárá gbagba eye wá ba, mááyí ndíṛíóto yée 'da?’

18 “Zía úku ledre zíne kí roné kídí, ‘Togụ́ kenée yá, mááyí ndụ́ṛụóyó kuṛú gbagba née 'dá'ba, zíma ụ́bụ́ mɨkánda nda mongụ́ne, zíma ndíṛí kére née za kí mɨnzéré éyị́ ga bɨ 'bɨ 'be ní mbá sɨmɨ a. 19 Kíbi ngíti a, máméngị moko wá, mááyí ánu kí éwé lá dụ́ụ́ éyị́ ga gére née zí odụ ledre amá ídíne dụ́ụ́ rokinyi.’

20 “Zí Lomo úkulúgu ledre zí o'do née kídí, ‘Ówo ledre wá gɨ zí 'di, sómụ́ yá trịdrị nɨ do sị́lị́yị? Togụ́ kenée yá, mááyí 'dí'bi 'dówụ́yị kí ndụlụ ba togụ́ éyị́ ga bɨ kí ledreyé zíyị owóowó née nɨyí nda ídí 'bɨ ambí yá?’ ”

21 Yésụ ya née ledre bɨ nɨ méngị roné zí 'yị ga bɨ otoní komoyé dụ́ụ́ gɨ ro éyị́ ga bɨ 'bɨ sága ba iliní óto ledre 'bɨ Lomo zíye owóowó wá ní.

Ndásé sómụ́ sɨmɨsé gɨ ro éyị́ wá (Lúrú kpá Matáyo 6:25-34)

22 Zí Yésụ ndá'bané úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Bɨ kenée ní, máúku zíse, ndásé sómụ́ ledre gɨ ro trịdrịsé, éyị́ bɨ ásé ánu a ní, togụ́ mbú sanáse kí bongó bɨ ásé ịsị a ní wá. 23 Trịdrị idí ídí ne kí ledrené owóowó gɨ zía romo do éyị́ mɨánu kí bongó. 24 Lúrúsé aka solụ́ e, tí bɨ ngárá ledreyé ndaá owóowó wá ní, Lomo ndịsị lúrú bi kacíye. Ledresé nɨ zí Lomo owóowó nɨ lúrú bi kacíse rómo 'bɨ solụ́ e mbá. 25 Éyị́ ga bɨ 'yị e ndịsịní sómụ́ ledreyé née mbá, i'bíní eyé trịdrị zí 'yị e wá, Lomo ndịsị í'bí trịdrị zí 'yị e dụ́ụ́ ne. 26 Káa zí bɨ gbékpị́ éyị́ ga gére née, i'bíní eyé trịdrị zí 'yị wá ní, ndásé óto komosé dụ́ụ́ royé wá.

27 “Lúrúsé aka mɨsúrú kágá ga bɨ sɨmɨ súwú ní, kí lámá ga bɨ royé ní mbá, ngíti géyị mɨṛíṛíye gindri gindri 'di'biogụní bongó zíye wá. Abú za cụ́ mongụ́ ngére kóo kí ịrịné Solomóna ní, abú nɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ zíne, bongó ené emeogụní káa zí mɨsúrú kágá ga gére née mbá wá. 28 Éyị́ bɨ ílisé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ zía wá ní 'di. Togụ́ bɨ Lomo lurú bi kací gbékpị́ mɨsúrú kágá e sɨmɨ súwú bú ní, nɨ nda 'bɨ ené ótoómo kí í'bí bongó e zíse ga bɨ kí ledresé zía owóowó wá ní káa be 'di? 29 Ndásé óto mɨmbé'desé dụ́ụ́ gɨ ro éyị́ mɨánu kí éyị́ mɨéwé, zíse ndịsịsé sómụ́ sɨmɨsé gɨ royé wá 30 'Yị ga bɨ ṇguṇgunní ledre 'bɨ Lomo wá ní, 'bú éyị́ ga gére née ndịsị 'dí'bióyó

sómụ́ ledre eyé gɨ zɨ́ Lomo. Ndásé sómụ́ ledre wá, 'Bụsé owo éyị́ ga bɨ ílisé yée ní mbá bú nɨ í'bí yée zíse. 31 Bɨlámá a ídísé óto Lomo zíse káa do Ngére esé. Owo éyị́ ga bɨ ílisé yée ní mbá bú, nɨ í'bí yée zíse.

32 “Sée 'yị lódụ́ kacíma e, ngịrị ndaá méngịsé wá. 'Bụsé bɨ komo ere ní, yemeomo bi go 'be 'bɨ ené gɨ rosé. 33 Ndásé óto komosé dụ́ụ́ ro éyị́ ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba wá gɨ zía ndịsịní sinyí eyé mɨsínyí zíye ndísị ụ́kụ́ eyé kpá mɨụ́kụ́. Ídísé óto komosé dụ́ụ́ ro ledre 'bɨ Lomo bɨ ụkụ́ wá, sinyí kpá wá ní. 34 Bi bɨ óto éyị́ eyị́ bɨ kɨ́ ledrené owóowó doa ní, mɨmbé'deyị́ nɨ ídí kpá fú íri.”

Ndásé ndîsị lîgị rosé wá (Lúrú kpá Matáyo 24:45-51)

35 “Sée 'yị amá e máúku zíse, ndásé ndịsị lígị rosé wá. Kací kadra mbá ídísé ídí nzíyisé gɨ ro mɨndá'baógụmá, 36 cé káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko bɨ ndịsịní tɨ́ fú lá gó'do sóngó mongụ́ 'yị eyé kɨ́ ndá'baógụ gɨ sɨmɨ ayímbi gɨ ro zíne ịnyịné 'diya líkpí mbotụ zía ní. 37 Togụ́ mongụ́ 'yị née ogụ ndiki 'yị 'bɨ moko ené ga gére née kɨ́ óto komoyé kacíne yá, nɨ ídí kíye kɨ́ rokinyi zía méngị bɨlámá ledre zíye gɨ ro zíye ídíye kpá kɨ́ rokinyi. 38 Sịndị́ kadra 'bɨ mongụ́ née ndaá mɨówoné wá. Togụ́ sɨmɨ kútú ndụlụ togụ́ kɨ́ sɨmɨbi mɨárá yá, 'yị́ ówo a ndaá. Mongụ́ ledre tɨ́ lá togụ́ ogụ go yá, nɨ méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị 'bɨ moko ga bɨ nɨ ógụndíki yée nzíyiyé ní. 39 Úwúsé aka ledre ba, 'yị bɨ owo bú bɨlámáne kídí 'yị ugu nɨ ógụ karaba lágá 'déwe mbotụ ené zía úgu éyị́ e ní, 'yị née utúasá ené ólụ́ógụ gɨ 'be wá. 40 Nɨ kpá kenée gɨ ro mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí. Ídísé ídí nzíyisé gɨ zía mɨndá'baógụmá ówosé esé e wá, Mááyí lịyị sée mɨlíyị.”

41 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ kɨ́ ịrịné Pétero ní ịnyịné ndú'yú Yésụ kídí, “Ngére, muruwayi bɨ úku née nɨ dụ́ụ́ zíze togụ́ kpá za zɨ́ ngíti géyị 'yị e mbá?”

42 Zɨ́ Ngére Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Bɨlámá 'yị bɨ nɨ kɨ́ komo-kenzị zía ndịsịné méngị ledre bɨ mɨútúásáne bɨ mongụ́ 'yị ené utúasá go óto wo zía ndịsịné lúrú bi kací 'yị kasa ené e gɨ ro zía ndịsịné í'bí éyị́ eyé e sɨmɨ sịndị́ kadra ené ní, nɨ náambi? 43 Nɨ ídí bɨlámáne zɨ́ 'yị kasa bɨ mongụ́ 'yị ené nɨ ógụndíki wo ndịsị méngị moko ené do bɨlámá mɨsi'diné ní. 44 Máúku zíse ba ma'díi, mongụ́ 'yị née nɨ óto wo zía ndịsị lúrú bi kací éyị́ ené e mbá. 45 Togụ́ zɨ́ 'yị 'bɨ moko née somụ́ a kídí, ‘Mongụ́ 'yị amá ógụ aka 'diya wá,’ zía ndịsị ené kóyó ené kɨ́ ócó ngíti géyị 'yị 'bɨ moko ga bɨ ya'dá e kɨ́ karáe kɨ́ le'yị́ komoné. 46 Nɨ líyị ní mongụ́ 'yị ené ógụndíki wo go ngbụ́rụ́ ro ledre née kenée, mongụ́ 'yị née nɨ 'dó'do wo bɨsinyíne do ógóóyó wo zía ndéré ndịsịné zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá ní.

47 “Togụ́ 'yị 'bɨ moko bɨ owo éyị́ ga bɨ mongụ́ 'yị ené ili zíne méngị a ní bú bɨlámáne zía ásiné kɨ́ méngị a ní, ma'díi, mongụ́ 'yị ené née nɨ 'dó'do wo kíngaya. 48 Tɨ́ lá 'yị moko máa wo bɨ owo ené éyị́ bɨ mongụ́ ené ili zíne méngị a ní wá ní, togụ́ luyú ledre go yá, mongụ́ 'yị née nɨ tɨ́ 'dó'do wo ndaá za kíngaya wá. Kpá kenée 'yị máa wo bɨ Lomo méngị bɨlámá ledre go zía ní, Lomo ili zía méngị ledre bɨlámáne zíne. 'Yị máa wo bɨ Lomo mengị bɨlámá ledre go zía za kíngaya ní, Lomo ili zía méngị ledre zíne kpá za kíngaya.”

Máógụ gɨ ro zí 'yị e ífi sɨmɨyé
(Lúrú kpá Matáyo 10:34-36)

49 Zí Yésụ kpá úku ledre kídí,
“Máógụ amá kɨ bikịdrị do sogo
káṇgá ba wá, yị ené pho'dụ. Nɨ
kóo ídí bɨlámáne togụ́ do sogo
káṇgá máa tonó go áṛá. 50 Tɨ́ lá
mááyí ógụ ídí sɨmɨ mongụ́ úzu éyị,
zíma 'dó'dóma mɨ'dó'dó kíngaya,
'búó togụ́ 'do'dó máa née ụkụ́ go.
51 Lúrúsé íri káa zí éyị bɨ máógụ
kótrụ sée ní? Ɨ'ɨ, máógụ gɨ ro
zíse ífi sɨmɨsé. 52 Togụ́ 'yị e nɨyí
'be 'bɨ eyé ịnyị yá, yée ga bɨ gbre
ní nɨyí óyóló'bó royé ídíye okó
ro yée ga bɨ ota ní. Togụ́ kenée
wá, yée ga bɨ ota ní, nɨyí óyóló'bó
royé ídíye okó ro yée ga bɨ gbre
ní. 53 'Bụmɨowụ́ nɨ ídí okó ro
wotịne, zí wotịa ídíne okó roa.
Mbámɨowụ́ nɨ ídí okó ro nyịne, zí
nyịa ídíne okó roa. Togụ́ kára nɨ
ídí okó ro me'be wotịne, zí me'be
wotịa ídíne okó roa.”

Ídísé ówo éyị bɨ ayí go méngị
roné ní
(Lúrú kpá Matáyo 16:2,3,
5:25,26)

54 Zía kpá úku ngíti ledre zí
tụ́'dụ́ 'yị ga gére née mbá kídí,
“Togụ́ lúrúsé iní nɨ go ụ́lụ gɨ gbére
kíngaya yá, geré zíse ówo a kídí
iní nɨ go ógụ é'dị. Tí ma'díi zí
iní é'dịné.” 55 Kpá kenée togụ́ síli
nɨ go ndịsị ílíógụ ịrị́ ịrị́ yá, ásé
geré ówo a kídí bi mɨịrị́ ogụ go.
Tɨ́ ma'díi, zía ídíne kenée. 56 Sée
ga bɨ ótosé rosé káa do 'yị ówo
ledre e, kɨ́ ndịsị ówo ini ledre gɨ
sɨmɨ toso síli ledre ga bɨ ndịsịní ílí
komo ere kɨ́ yée ga bɨ bi ona ní,
sara ówoyémesé ini ledre gɨ sɨmɨ
lịlị ledre bɨ Lomo ndịsị mengị yée
zíma cakaba ba wá ní gɨ zí 'di?

57 “Nɨ kóo ídí bɨlámáne zíse
ówo ma'díi ledre zíse méngị wo.
58 Togụ́ ngíti 'yị i'bí ngbángáyị go
zí ngére e yá, ídísé yéme don-
garáse kéne 'dá'dá zía kɨ́ 'dí'bi
ókpó yị́ị do ngbanga zíye 'décị
ngbanga royị do í'bí yị́ị zí asikíri e
ndéréye kíyị sɨmɨ sịgịnị. 59 Togụ́
ótoómo go zí éyị méngị roné
kenée, áyí ídí sɨmɨ sịgịnị 'búó togụ́
késị bɨ iliní gɨ zíyị née í'bíónzó go,
áyí fú ólụ́ógụ.”

13

Ídísé óyóló'bó mɨmbé'desé zí
Lomo

1 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo
née ní, zí ngíti géyị 'yị e úku
ledre zí Yésụ kídí, Piláto i'bí okó
go ro 'yị ga bɨ 'bɨ Galiláya bɨ
nɨyí ndịsị 'dáná éyị zí Lomo sɨmɨ
'Dịcị Kótrụro do úfu ngíti géyị.
2 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí,
“Lúrúsé íri káa zí éyị bɨ umbu bɨ
ngíti géyị 'yị 'bɨ Galiláya ga gére
uyuní née nɨ gɨ zía bɨ lúyú ledre
eyé romo do 'bɨ lafúye go mbá
ní? 3 Máúku zíse, togụ́ óyóló'bósé
mɨmbé'desé zíse ṇgúṇgu ledre 'bɨ
Lomo wá, ngíti géyị 'yị e gɨ don-
garáse nɨyí úyu kpá kenée. 4 Sara
nda yée ga bɨ kóo sokó doa ịnyị
doa ota mongụ́ 'dịcị ndụrụonzó
yée sɨmɨ Yerụsaléma cigí mɨkavu
bɨ Silowámo ní. Sómụ́sé ledre
née méngịné roné zíye kenée
née gɨ zía bɨ lúyú ledre eyé
romo do 'bɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ
sɨmɨ Yerụsaléma ní? 5 Ya'dá ga
gére née luyúní eyé ledre wá.
Togụ́ óyóló'bósé mɨmbé'desé zíse
ndá'baógụsé zí Lomo wá, ásé úyu
kpá kenée.”

Muruwayi gɨ ro kágá bɨ aná wá
ní

6 Gɨ do kací ledre máa wo née
ní, zí Yésụ tónóne úku muruwayi
kídí, “Ngíti o'do 'dịyị kóo ndórí
'bɨ 'be yáká ené. Kadra kị́é'do zía
ndéréne gɨ ro mɨáná a, ogụ ndiki
ené fú lá mɨáná a wá. 7 Zí mịngị
yáká née úku ledre zí 'yị 'bɨ moko
bɨ oto wo ndịsị lúrú bi kací yáká
née ní ní kídí, ‘Ndórí ba mengị

kíra go simıbi ota aná wá. Sị ledre bı zía ndịsịné gı roa kírí née ní ní ndaá, 'dụtụ bi née go gbékpịe, ídí lágáóyó a 'dá'ba.’
8 “Zí 'yị 'bı moko née úkulúgu ledre zí mongụ́ 'yị ené née kídí, ‘Mongụ́ 'yị, otoomozé aka kenée kí simıbi kịé'do. Mááyí aka ící'díkí a gbaá, zíma ụ́nzụ ngénye nyaŋgu léfe a sị a. 9 Togụ́ aná lolụ kpá wá, kí bi ngíti a zíze nda lágáóyó a.’ ”

Yésụ yomo ngíti kára simı Sịlị 'bı 'Dówụ́ro

10 Simı ngíti sịndị kadra simı Sịlị 'bı 'Dówụ́ro, zí Yésụ kóo ndịsịné 'dódo ledre zí 'yị e simı ngúru 'Dịcị Kótrụro e. 11 Ábuwá ngíti kára nı kóo dongará 'yị ga bı Yésụ ndịsị 'dodo ledre zíye née ore nı kí dokéké e simıné, zíye gó'dụ wo zía ndịsị ndéréne gı zíye nda goro goro káa kí simıbi e sokó doa ịnyị doa ota. 12 Zí Yésụ lúrú kára née, zía ndólo wo kídí, Mamá, ógụ girí zíma 'dá'dá yáa. Zí kára née ógụné, zí Yésụ úku ledre zía kídí, “Ndíyá bı ndịsị 'dó'do yị́ị kí tụ́'dụ́ simıbi ba Lomo 'di'bioyó go.” 13 Zía óto sị́lị́ne ro sogo kára née, geré zí sogoa 'dózo roné, zía tónóne í'bílúgu mbófo éyị zí Lomo.
14 Zí ledre bı Yésụ mengị née sínyí ené ro mongụ́ 'yị 'bı 'Dịcị Kótrụro mısínyí kídí yomo 'yị simı Sịlị 'bı 'Dówụ́ro gı ro 'díya. Zí mongụ́ 'yị 'bı 'Dịcị Kótrụro née kpá úku ledre zí 'yị e kídí, “Azé kí gbékpị́ sị́lị́ e ịnyị doa kéŋ́ị gı ro méngị moko simı a, ídísé ógụ dongará sị́lị́ ga gére ní gı ro do 'dí'bióyó ndíyá gı rosé simı a. Ndaá simı Sịlị 'bı 'Dówụ́ro wá.”
15 Zí Ngére Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Ndịsịsé lóndo rosé kenée gı zí 'di? Sara bı ndịsịsé líkpí bangá esé e simı Sịlị 'bı 'Dówụ́ro ndéré kíye gı ro éwé iní ní. 16 Kára née nı bulúndu Abarayáma, Satána odóngeŋ́ị kóo wo kí simıbi sokó doa ịnyị doa ota (18). Mándá líkpí wo simı Sịlị 'bı 'Dówụ́ro wá?”
17 Zí ledre bı Yésụ uku née sínyíne ro ezeokóga ga gére ní. Zí bi émené ro tụ́'dụ́ 'yị e mbá gı zí mongụ́ bılámá ledre bı Yésụ mengị née.

Muruwayi gı ro kúfú kágá bı musıtáda ní
(Lúrú kpá Matáyo 13:31-33, Máriko 4:30-32)

18 Zí Yésụ úku muruwayi zíye kídí, “'Be 'bı Lomo nı káa zí 'di? Éyị bı mááyí óto ásá a kíe ní 'di? 19 'Be 'bı Lomo nı káa zí kúfú kágá bı musıtáda 'yị 'dịyị wo yáká ené ní. Abú kúfú a nı nzéré káa zí kúfú kịndrị ní yá, nı ngbóró ógụ ené mongụ́ kágá kí tụ́'dụ́ mırásáne e zí tụ́'dụ́ solụ́ e ndịsị ógụ útúye komoa kpá kí ụ́bụ́ 'be 'bı eyé e.”
20 Zía kpá úku ándá ledre kídí, “Éyị bı mááyí óto ásá 'be 'bı Lomo kíe ní 'di? 21 Nı ídí káa zí owụ́ 'de'dị bı cúku'dée ní, nıyí lótó mongụ́ le'yị kíe, zí le'yị née 'dị́'dịné gı zía.”

Owụ́ mbotụ bı cúku'dée ní
(Lúrú kpá Matáyo 7:13,14,21-23)

22 Zí Yésụ ịnyịné gı ore ndéréne kí ólụ́ne kací do 'be e kí gara ga bı kací mısi'di ní kí 'dodo ledre 'bı Lomo zí 'yị e gị zía ndéré ólụ́ne simı Yerụsaléma. 23 Zí ngíti 'yị gı dongará 'yị ga bı ndịsị 'dódo ledre zíye ní ndú'yú wo kídí, “Ngére, Lomo nı yómo lá dụ́ụ́ ngíti géyị 'yị e ndaá 'yị e mbá wá?”
Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye mbá kídí, 24 “'Yị idí gámásó'do mısi'di za kí roko'bụné mbá gı ro zía ólụ́ne 'be 'bı Lomo. Tụ́'dụ́ 'yị e nıyí yéme royé gı ro zíye ólụ́ye íri, utúasání eyé ólụ́ wá. 25 Simı bı togụ́ Lomo 'dụtụ mbotụ ené

go ní, sée ga bɨ nɨ 'dụ́tụ́omo sée sága ní, ásé tóro tara mbotụ ndịsị ngúngú rosé kídí, ‘Mongụ́ 'yị, idí líkpí mbotụ zíze.’

“Nɨ úkulúgu ledre zíse gɨrí kídí, ‘Máówo amá sée wá. Máówo amá kpá bi bɨ ógụsé gɨ doa ní wá?’

26 “Ásé úku ledre zía kídí, ‘Luyúzé komoyị go, anuzé kóo éyị mɨánu kɨ́ éwé éyị e kése, ndịsị kóo kpá 'dódo ledre sɨmɨ gara ezé e.’

27 “Nɨ úkulúgu ledre zíse gɨrí kídí, ‘Ma'díi, máówo amá sée wá, máówo amá kpá bi bɨ ógụsé gɨ doa ní wá. Ídísé ịnyị gɨ ore 'dá'ba sée 'yị lúyú ledre e.’

28 “Gɨ ore, ásé ndịsị íni ini kɨ́ ndịsị náná do sosé gɨ zía ásé lúrú kása Abarayáma e kɨ́ Isáka e kɨ́ Yakóbo e nda kɨ́ ngíti géyị nébị e kɨ́ ndịsị 'be 'bɨ Lomo íri. Tɨ́ lá sée, ndásé íri wá. 29 Ṛịkị́ sị́ do 'yịma'dí e gɨ do sogo káṇgá ba za mbá nɨyí ógụ sɨmɨ ayímbi 'be 'bɨ Lomo íri. 30 Ídísé lúrú ledre née bɨlámáne. 'Yị ga bɨ kóo ledreyé ndaá zɨ́ 'yịma'dí e owóowó wá ní, nɨyí nda yị eyé go kɨ́ ledreyé zɨ́ Lomo owóowó.”

Yésụ kasalugu Farụsáyo e zɨ́ Eróde Andipá

31 Cịkị sɨmɨ sịndị kadra bɨ Yésụ ndịsị 'dódo ledre sɨmɨa née ní, zɨ́ ngíti géyị Farụsáyo e ógụyé úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Ólụ́ógụ mu gɨ ona 'dá'ba gɨ zía ngére Eróde Andipá yeme ledre go gɨ ro úfu yíị.”

32 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kídí, “Ídísé ndá'ba úku ledre zɨ́ Eróde 'yị mani née kídí, karaba kɨ́ kílóndó máili aka lágaóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e kɨ́ yómo 'yị ndíyá e kí. Nda sɨmɨ ota sị́lị́ zɨ́ moko máa née ụ́kụ́ne.” 33 Karaba kɨ́ kílóndó ndéréógụné sɨmɨ sị́lị́ ota, mááyí ídí mɨndéréma 'dá'dá gị sɨmɨ Yerụsaléma, ngíti éyị ụcụomo máa yana wá. Nébị ga bɨ kóo 'dá'dá ní ufuní yée mbá íri.

34 Zɨ́ Yésụ ngúngú roné gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní kídí, “Áko, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní, mááyí kɨ́ mongụ́ lerị gɨ rosé gɨ zía Lomo kasa kóo nébị e zíse, zíse úfu yée. Zíse óngboónzó ngíti géyị 'yị ga bɨ Lomo kasa yée zíse kɨ́ bɨlámá sanda ní kɨ́ tutú. Máí'bí romá gɨ ro kótrụ sée trị́é káa zɨ́ mbágángono bɨ kotrụ owụ́ 'bɨ ené e sị́ fúndúne ní, ílisé esé e wá. 35 Ídísé ówo a bɨlámáne kídí Lomo oyó sogoné go zíse. Útúásásé lúrú máa cakaba wá 'búó togụ́ sịndị́ kadra ogụ go zíse úku ledre kídí, ‘Úndru idí ídí zɨ́ wo bɨ nɨ ógụ kɨ́ ịrị Ngére Lomo ní.’ ”

14

Yésụ ndéré ṇgu 'be 'bɨ ngíti Farụsáyo

1 Nda go sɨmɨ ngíti sịndị́ kadra kpị́ sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zɨ́ ngúru manda 'bɨ Farụsáyo e ndólo Yésụ gɨ ro éyị́ mɨánu 'be 'bɨ ené. Zɨ́ 'yị́ máa yée ga bɨ nɨyí okó ro Yésụ ní, ndịsịyé lúrú sémbe Yésụ. 2 Nɨyí ídí kɨ́e ní, ngíti o'do sịndịa kɨ́ sị́lị́a ụ́rụ́ní mbá mɨụ́rụ́ gɨ dongará 'yị ga bɨ ore ní, ịnyị toro go 'dága kó'dụ́ Yésụ kenée. 3 Zɨ́ Yésụ ndú'yú Farụsáyo máa ga gére née kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e kídí, “Nɨ mɨútúásáne do yómo 'yị sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro?” 4 Ukuluguní ledre mbá wá. Zɨ́ Yésụ 'dí'bi sị́lị́ne ro o'do née geré zɨ́ ndíyá ụ́kụ́ne gɨ roa. Zɨ́ Yésụ kásalúgu wo 'be, bɨlámáne.

5 Gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ Yésụ ndú'yú yée kídí, “Togụ́ ngúru 'yị gɨ dongaráse née zɨ́ owụ́ 'bɨ ené, togụ́ ngúru bangákụlụ́ ené útúne sɨmɨ gu sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní, nɨ ótoómo a íri gɨ zía née ndaá sị́lị́

13:35 13:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:26

'bɨ moko wá?” 6 Ledre ndaá tarayé mbá wá.
7 Simɨ bɨ Yésụ lurú ŋgu ga bɨ ndịsịní ógụ gelénɨ mbá mɨngburoko bi ndịsị gɨ ro ndịsị doa ní, zía ịnyịné úku muruwayi kídí, 8 “Togú ndolonɨ́ yíị go simɨ ayímbi yá, ndá lúrú té mongú bi ndịsị gɨ ro ndịsị doa wá, éyị́ née kenée ndolonɨ́ kpá ngíti mongú 'yị bɨ romo doyị́ ní go. 9 Simɨ bɨ mongú ŋgu née ogụ go ní, mịngị́ 'be nɨ ógụ sịkpị yíị kídí, ‘Ídí ndéré ndịsị do bi máa wo bɨ 'dáa, mongú 'yị bɨ ogụ ba nɨ ógụ ndịsị ona.’ Mɨịnyịyị́ nɨ ídí kɨ́ komokenyị́. 10 Togú ndolonɨ́ yíị go do ngíti bi, kɨ́'dí bɨ ógụ go íri ní, ídí aka ndéré ndịsị do owú bi ndịsị kí. 'Yị bɨ ndolo yíị née nɨ ógụ sịkpịóto yíị ne do bi bɨ yeme gɨ royị́ ní. Áyí ówó komo 'yị ga bɨ ore née geré mɨówó. 11 Gɨ zía 'yị bɨ ndịsị óto roné cúku'dée ní, nɨyí sịkpị wo 'dága. Wo bɨ ndịsị sịkpị roné 'dága ní, nɨyí óto wo nde.”
12 Gɨ ore zɨ́ Yésụ ndá'bané úku ledre zɨ́ mịngị́ 'be kídí, “Togú yéme éyị́ mɨánu go gɨ ro 'yị e yá, ndá ndólo lá dụ́ụ́ ezegámáyị e kɨ́ sụmụyị́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ kɨ́ éyị́ e zíye ní wá. Gɨ zía togú iliní kpá yéme éyị́ mɨánu gɨ ro 'yị e yá, nɨyí ndólo kpá té dụ́ụ́ yíị. I'bíluguní éyị́ bɨ kóo méngị zíye née go zíyị. 13 Simɨ bɨ óto ayímbi go ní, ídí ndólo 'yị lerị́ e kɨ́ mɨgịgịrị́ e, kɨ́ yée ga bɨ kɨ́ siri ro sịndịye ní, nda kɨ́ 'yị komo mɨ'dútụ e. 14 Abú utúasánɨ́ méngị lúgu ledre zíse wá yá, karanée simɨ sịndị́ kadra bɨ Lomo nɨ úru mbigí 'yị e ené e gɨ simɨ umbu ní, Lomo nɨ í'bí úndru zíyị.”

Muruwayi gɨ ro mongú Ayímbi (Lúrú kpá Matáyo 22:1-10)

15 Simɨ bɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ndịsịní gbóo cigí Yésụ ánu éyị́, uwú ledre bɨ Yésụ ndịsị 'dódo a née kenée ní, zía ịnyịné úku ledre kɨ́dí, “'Yị ga bɨ karanée nɨyí ndịsị ánu éyị́ simɨ ayímbi 'be 'bɨ Lomo ní, nɨyí ídí kɨ́ rokinyi.”
16 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kɨ́dí, “Ngíti o'do mengị kóo mongú ayímbi zía ndóloyóko tú'dú 'yị e gɨ roa. 17 Simɨ bɨ sịndị́ kadra utúasá go ní, zɨ́ mịngị́ 'be kása 'yị 'bɨ moko ené ndéré kɨ́ úku ledre zɨ́ 'yị e kídí, ‘Sịndị́ kadra utúasá go ogụní mu.’
18 “'Yị ga bɨ ndoloní yée ní ogụní eyé e mbá wá, ya yée nɨyí kɨ́ moko eyé e. Mɨzefị 'yị ya, ‘Máúgú yáká cakaba máili ndéré lúrú a. Gɨ zɨ́ kéyị née, máútúásá ógụ wá.’
19 “Ngíti a ya, ‘Máúgú ịtị́ e cakaba ịnyị gɨ ro ndịsị méngị moko kíye, mááyí aka ndéré úzu yée togú utúasánɨ́ go méngị moko yá. Máútúásá ógụ wá.’
20 “Ngíti a ya, ‘Máófú kára cakaba, máútúásá ógụ wá.’
21 “Zɨ́ 'yị 'bɨ moko ndá'bané úku ledre ga gére née zɨ́ mongú 'yị ené. Zɨ́ bi sínyíne roa gbála. Zía kása 'yị 'bɨ moko née kɨ́dí, ‘Ídí ólụ́ógụ do mɨsi'di íri zíyị ndólo 'yị lerị́ e kɨ́ mɨgịgịrị́ e, kɨ́ 'yị komo mɨ'dútụ e, kɨ́ yée ga bɨ kɨ́ siri ro sịndịye ní.’
22 “Zɨ́ 'yị 'bɨ moko née ndéréne, zía ndá'baógụné úku ledre zɨ́ mịngị́ 'be kídí, ‘Mongú 'yị, 'yị ga gére née ogụní go, tɨ́ lá ngíti géyị bi ndịsị nɨyí aka gbékpị̀e 'yị ndaní doyé wá.’ 23 Zía kpá kása ándá 'yị 'bɨ moko née, ‘Ídí ólụ́ógụ do mɨsi'di kɨ́ 'be 'bɨ 'yị e, zíyị ndólo yée gɨ ro zɨ́ bi ndịsị ga gére née ídíye mbá kɨ́ 'yị e doyé. 24 'Yị ga bɨ mándólo yée 'dá'dá ngárá ogụní wá ní, ma'díi utúasánɨ́ ndéne úzu to'do éyị́ mɨánu bɨ máyéme gɨ royé ba wá.’ ”

Lódụ́ kací Yésụ nɨ mongú ledre (Lúrú kpá Matáyo 10:37,38)

25 Nda gɨ ore, zí Yésụ ịnyịné
kpá fú lódụ́ mɨsi'di ndéréne sɨmɨ
Yerụsaléma. Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí
go kpá rụụ do kací a. Zía
óyó komoné úku ledre zíye kídí,
26 “Togụ́ 'yị ili ídí 'yị lódụ́ kacíma
yá, idí óto 'búma rómo do 'bụné
kí mbágáne, kí me'bené kí owụ́
'bɨ ené e kí lúnduné e kí lémịné e
kpá kí kụrụ'bụné mbá, nɨ fú ídí
'yị lódụ́ kacíma. 27 Ndaá kpá lá
dụ́ụ́ wo née wá, 'yị bɨ ili go ídíne
'yị lódụ́ kacíma ní, idí í'bí roné zí
umbu gɨ romá.

28 “Ledre née nɨ káa zí togụ́
'yị ili ụ́bụ́ 'dịcị́ yá, nɨ aka ówo
roko'bụ késị́ do sị́lị́ne kí nɨ fú tónó
moko. 29 Togụ́ mengị kenée wá, nɨ
méngị moko née lá mburu yana zí
roko'bụ a ụ́kụ́ne zí 'yị e kúgú wo.
30 Zíye úku ledre kídí, ‘Oto dosị́
moko, mengịonzó wá romo wo go
mburu yana.’

31 “Kpá kenée ngére bɨ nɨ kí 'yị e
zíne álifu sokó, togụ́ ili ndéré útú
kí okó do ezené ngére bɨ nɨ yị́
ené kí 'yị e ené álifu cị́ kẹ́rị́ a ní
yá, nɨ aka lúrú roko'bụné kí nɨ
fú ndéré méngị okó née. 32 Togụ́
owo go kídí roko'bụné nda yá,
nɨ kákasa zí ezeokóne née kídí,
‘Okó ndaá ídí wá, yée idíní yéme
dongaráye.’ 33 Nɨ gɨ rosé kpá
kenée. Togụ́ 'yị ili ídí 'yị lódụ́
kacíma yá, ídí ótoómo yị́ ené e za
mbá, zía ídíne 'yị lódụ́ kacíma.

34 “To'do nɨ bɨlámá éyị́. Togụ́ ayá
lolụ wá ní, áyí méngị lárá a káa be
'di zía áyálúgu roné? 35 Bɨ ngárá
moko ndaá lolụ sɨmɨ a, gbawá gɨ
ro do méngị ngíti géyị éyị́ e kíe wá
ní, odụ a dụ́ụ́ do léfeóyó a 'dá'ba.

“'Yị bɨ uwú ledre bú ní, idí úwú
ledre bɨ máúku née.”

15

Muruwayi gɨ ro Kábịrị̂kị
(Lúrú kpá Matáyo 18:12-14)

1 Kadra kị́é'do 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ e
gɨ zí 'yị e kí tụ́'dụ́ 'yị lúyú ledre e
ogụní go ndịsị́ úwú ledre ga bɨ
Yésụ nɨ ndịsị́ 'dódo yée zí 'yị e
ní. 2 Zí Farụsáyo e kí ngíti
géyị 'yị 'dódo lorụ e ndịsịyé úku
mɨngụ́ngụ́rụ́ ledre ro Yésụ kídí,
“O'do née otoomo 'yị lúyú ledre e
zíye ndịsịyé ánu éyị́ kéye.”

3 Zí Yésụ ódroné zíye sɨmɨ
muruwayi kídí, 4 “Togụ́ áyí kí
kábịrị̂kị e zíyị míya (100), zí wo bɨ
kị́é'do ní ịndrịné, útúásá ótoómo
yée ga bɨ cị́ eso doa sokó doa
ịnyị doa eso (99) née zíyị ndéréyị
gámásó'do wo bɨ ịndrị kị́é'do née
wá? 5 Sɨmɨ bɨ ndíki go ní, áyí
ídí kí mongụ́ rokinyi zíyị ó'bo a
ndá'ba kíe 'be. 6 Sɨmɨ bɨ ógụ goó
'be ní, áyí ndóloyóko lafúyị e yá,
‘Mándólo sée gɨ ro zíze ndịsịzé
kése kí rokinyi gɨ zía kábịrị̂kị amá
bɨ ịndrị ní mándíki go.’ 7 Yésụ ya
zíye ní, ledre née nɨ kpá kenée
komo ere. Togụ́ 'yị lúyú ledre
kị́é'do, oyólo'bó sómụ́ ledre ené
go zía ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo yá,
Lomo nɨ ídí kí rokinyi gɨ roa rómo
do tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ oyólo'bóní sómụ́
ledre eyé wá ní.

Muruwayi gɨ ro késị̂ bɨ ịndrị ní

8 “Sara togụ́ ngíti kára nɨ kí
komo késị́ ené sokó (10), zí wo
bɨ kị́é'do ní útúíndrị roné gɨ
sɨmɨ a cịkị 'dịcị́ ore, utúasá ụ́ndụ
pho'dụ zía ndịsịné ókósó'do a gị
zía ndíki a kí ní wá? 9 Sɨmɨ bɨ
ndíki go ní, nɨ ndóloyóko lafúne e
kí eze 'be 'bɨ ené e zía úku ledre
zíye kídí, ‘Mándólo sée gɨ ro zíze
ndịsịzé kése kí rokinyi gɨ zía
késị́ amá bɨ ịndrị ní, mándíki
go.’ 10 Ledre née nɨ kpá kenée
komo ere. Togụ́ 'yị lúyú ledre
kị́é'do oyólo'bó sómụ́ ledre ené
go zía ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo
yá, maláyika e mbá nɨyí ídí kí
rokinyi gɨ ro bɨ kẹ́rị́ 'yị lúyú ledre

bi oyólo'bó sómụ́ ledre ené zía ṇgúṇgu ledre 'bi Lomo ní.”

Muruwayi gi ro owụ́ bi ịndrị ní

11 Zí Yésụ kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ngíti o'do ni kóo bo kí wotịne e gbre. 12 Zí wotịa bi owụ́ ní úku ledre zí 'bụyé kídí, ‘Babá, éyị́ sịlịyị ga bi gi ro ífi báyi yée zíze owụ́ 'bi eyị e ní, í'bí 'bi amá mu gi simiyé.’ 'Bụyé kala kpá wá, zía ífi báyi éyị́ sịlịne zía i'bí 'bi owụ́ 'bi ené bi owụ́ ní.

13 “Lá owụ́ sịlị́ cúku'dée, zí wotịa bi owụ́ ní úgúóyó 'bi ené éyị́ bi 'bụyé i'bí zía ní mbá 'dá'ba, zía 'dí'bi késị́ ndéréne gbála simi ngíti káṇgá. Zía sínyiónzó késị́ née íri simi ledre ga bi ngárá moko ndaá simiyé wá ní. 14 Ni ídí kíe ní, 'bú utú go simi káṇgá bi ni simia íri née, késị́ ndaá lolụ zía ánu éyị́ kíe wá. 15 Zía ídíne káa do 'yị 'bi moko 'bi ngíti o'do gi dongará mịngị́ káṇgá ga bi íri ní, ndịsị lúrú bi kací mụkụ́rụ́ ené e kí í'bí éyị́ miánu zíye. 16 'Yị í'bí éyị́ miánu ndaá zía wá, ni nda kóo go gbóo gi ro ánu éyị́ miánu ga bi 'bi mụkụ́rụ́ e ní.

17 “Zía sómụ́ló'bó simi doné zía úku ledre kídí, ‘'Yị 'bi moko ga bi 'bi babá ní, éyị́ miánu ni gi royé bo kíngaya. Mááyí ndịsị úyu gi zí 'bú ona ba. 18 Mááyí ndá'ba zíma úku ledre zía máyá, “Babá, málúyú go ro Lomo kpá royị́. 19 Máútúásá amá lolụ ídíma káa do owụ́ 'bi eyị́ wá. Ídí nda óto máa dongará 'yị 'bi moko eyị́ e.” ’ 20 Yóó, zía ịnyịné ndá'bané 'be zí 'bụné.

“Zí 'bụa lúrúndíki wo gi gbála kí ógụné do misi'di, zía ídíne kí mongụ́ simikozo gi roa. Zía ngásáne ndéré útúne ro wotịne fáka wo í'bí mandá zía kí 'búne.

21 “Zí wotịa úku ledre zía kídí, ‘Babá, málúyú go ro Lomo kpá royị́. Máútúásá lolụ ídíma káa do owụ́ 'bi eyị́ wá.’

22 “Zí 'bụa úku ledre zí 'yị moko e kídí, ‘Ngásásé mu 'di'diya ndéréógụ kí bilámá bongó, kí ngo'di kí éyị́ sịndị́ zía ési yée. 23 Zíse ndéréógụsé kí zoro ịtị́ óṇgoónzó a gi ro zíze ánu a kí rokinyi. 24 Wotịma ba ni kóo go umbuné. Bi ba ní, nda'baogụ go trịdrị. Ịndrị kóo go, nda'baogụ go.’ Zíye tónóye ánu éyị́ kí rokinyi.

25 “Ledre ba ni ndịsị méngị roné ní, wotịa bi mongụ́ ní ni aka 'bi ené yáká. Zía ịnyịné gi yáká girí go sikala ndá'baógụné 'be. Zía ógụ ólụ́ne simi gboṛụ kịdrị́ kí do 'yị e, ke'bi ni go ndịsị méngị roné zíye 'be. 26 Zía ndólo ngúru 'yị 'bi moko bi 'be ore ndú'yú wo kídí, ‘Éyị́ bi mengị roné ní 'di?’ 27 Zí 'yị 'bi moko née úkulúgu ledre kídí, ‘Bisinyí ledre ndaá, lúnduyị́ kóo ịndrị ní, nda'baogụne zí 'bụsé úku ledre do óṇgoónzó zoro ịtị́ gi ro zí 'yị e ánu a, bi niyí ndịsị ndéndeke née.’

28 “Zí ledre née sínyíne ro wotịa bi mongụ́ née gbála, zía ásiné cịkị do misi'di ili ógụ 'be wá. Zí 'bụyé ndéréne dódó roné roa idí mu ógụ 'be. 29 Zía úkulúgu ledre zí 'bụyé kídí, ‘Lúrú aka, tụ́'dụ́ simibi ga ba za mbá azé kéyị ona. Zíma ndịsịmá óto úndruyị́ kí méngị moko kpá káa zí 'yị 'bi moko ní, í'bí zíma gbawá owụ́ ína zíma gi ro zíze ánua kí lafúma e. 30 Lúrú aka nda 'yị máa bi sinyionzó késị́ eyị́ mbá do kará ga bi moko ndaá simiyé wá ní, simi bi ledre romo wo, nda'baogụ nda goó 'be ní, zíyị úfu za cụ́ ịtị́ zía gi ro zí 'yị e ógụyé ánu a.’

31 “Zí 'bụa úkulúgu ledre zía kídí, ‘Lúrú ledre máa née kíe? Mbé bi azé kéyị ona ní, éyị́ ga bi 'bi amá ní niyí fú mbá 'bi eyị́. 32 Ufuní ịtị́ née gi zía lúnduyị́ née ni kóo go umbuné. Bi ba ní, nda'baogụ go trịdrị. Ịndrị kóo go, nda'baogụ go.’ ”

16

Muruwayi gɨ ro ngíti 'yị 'bɨ moko

1 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Ngíti mongụ́ 'yị nɨ kóo bo, zí 'yị e úku ledre zía kídí, 'yị 'bɨ moko ené bɨ ndịsị lúrú bi kací késị ní, ndịsị sínyi késị. 2 Zí mongụ́ 'yị née ndólo 'yị 'bɨ moko ené née úku ledre zía kídí, ‘Máúwú tụ́'dụ́ bɨsinyí ledre go gɨ royị. 'Dí'biógụ aka késị ga bɨ ndịsị méngị moko kíe ní zíma lúrú a. Gɨ zía tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolụ 'yị 'bɨ moko amá ona wá.’

3 “'Yị 'bɨ moko née ya zía ní, ‘Mongụ́ 'yị amá nɨ go otoomo máa gɨ sɨmɨ moko. Roko'bụmá ndaá gɨ ro ndéré kí ici gu kíe zí 'yị e gɨ ro késị wá, máútúásá kpá ómbo éyị wá, mááyí méngị ba goó 'di? 4 Zía sómụ́ndíki ledre kídí togụ́ kenée yá, gɨ ro zí 'yị e 'dí'bi née sɨmɨ sụmụ gɨ do kací a bɨ née ndaá lolụ sɨmɨ moko wá ní, née nɨ méngị éyị káa.’

5 “Zía ndólo 'yị ga bɨ kóo ndịsịní 'dí'bi késị 'bɨ mongụ́ 'yị ené gɨ zía ní. Zía ndú'yú mɨzefiyé kídí, “'Di'bi kóo késị 'bɨ mongụ́ 'yị amá gɨ zíma ndu?’

6 “Zía úkulúgu ledre zí 'yị 'bɨ moko née kídí, ‘Má'dí'bi kóo gɨ zíyị kúkú sụ'bụ́ míya ịnyị doa ota.’

“'Yị 'bɨ moko née ya, ‘Ídí nda éké a lá dụ́ụ́ míya eso.’

7 “Zía ndú'yú ngíti 'yị kídí, “Bɨ eyị 'bɨ ené ndu?’

“Zía úkulúgu a zí 'yị 'bɨ moko née kídí, ‘Suwáli kére álifu kị́é'do.’

“Zí 'yị 'bɨ moko née úku a zía ya, ‘Éké nda lá míya ịnyị doa ota.’

8 “Zí mongụ́ 'yị née úku ledre zí 'yị 'bɨ moko ené née kídí méngị née komokenzị zíyị. 'Yị 'bɨ do sogo káṇgá nɨyí kí komokenzị gɨ royé kí royé romo do 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 9 Sée 'yị lódụ́ kacíma e, ídísé méngị bɨlámá ledre zí 'yị e kí éyị ga bɨ zíse do sogo káṇgá ba, gɨ ro karanée togụ́ éyị ga gére née ụkụ́ní go yá, ásé nda ndíki bɨlámá bi bɨ za fí ní komo ere.

10 “'Yị bɨ utúasá go lúrú bi kací owụ́ éyị ní, nɨ kpá útúásá lúrú bi kací mongụ́ éyị. Togụ́ utúasá lúrú bi kací owụ́ éyị wá, utúasá kpá lúrú bi kací mongụ́ éyị wá. 11 Togụ́ i'bíní owụ́ éyị 'bɨ do sogo káṇgá ba gɨ ro zíyị lúrú bi kací a, útúásá lolụ kíe wá ní, nɨyí nda í'bí mongụ́ éyị 'bɨ komo ere ní zíyị káa be 'di? 12 Togụ́ útúásá lúrú bi kací éyị 'bɨ ngíti 'yị wá ní, ambí nɨ nda í'bí éyị zíyị gɨ ro zía ídíne káa do 'bɨ eyị ní ne?

13 “'Yị kị́é'do utúasá ídí 'yị 'bɨ ngére e gbre wá. Nɨ óto 'bú wo bɨ kị́é'do ní, zía ságó ngíti a. Kpá kenée, útúásá óto ledre Lomo kí késị zíyị mbá owóowó wá.”

14 Gɨ zía bɨ Farụsáyo e nɨyí kí 'bú késị doyé kíngaya ní, sɨmɨ bɨ uwúní ledre bɨ Yésụ uku née kenée ní, zíye ndịsịyé kúgú wo mɨkúgú. 15 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ndịsịsé óto rosé zí 'yị e kí ledresé owóowó, ówosé esé bɨ kídí Lomo owo ledre ga bɨ do mɨmbé'desé bú ní wá. Éyị bɨ do sogo káṇgá ba ndịsịní lúrú a kí ledrené owóowó ní, moko ndaá bɨ ené sɨmɨ a zí Lomo wá.

16 “'Dá'dá gɨ zí Yiwáni babatịza, 'yị e ndịsịní aka kóo mbá óto úndru lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké kpá kí ledre ga bɨ kóo nébị e ndịsịní úku yée ní. Sɨmɨ bɨ Yiwáni ogụ nda ndịsị 'dódo bɨlámá ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo kídí, 'yị e idíní ówo Lomo káa do Ngére eyé ní, mɨmbé'deyé nɨ go mbá íri. 17 Abú karanée Lomo nɨ óyóló'bó do sogo káṇgá ba kí ere yá, ngíti éyị bɨ kị́é'do gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ kóo ekéní yée sɨmɨ lorụ nɨyí 'dí'bióyó a 'dá'ba ní ndaá.

18 “'Yị bɨ otoomo me'bené, zía nda ndéréne ofú ngíti kára ní, luyú ledre go. Nda gɨ ore o'do bɨ ófú kára née go ní, luyú kpá ledre go.”

Lázoro e kí o'do bɨ kí tú'dú éyị e zíne ní

19 “Ngíti mongú 'yị nɨ kóo bo, kací kadra mbá ndịsị ési roné fú lá bɨlámá bongó, zía ndịsịné ánu fú lá bɨlámá éyị mɨánu. 20 Zí ngíti géyị 'yị e ndịsịyé ímbịógụ ngíti 'yị lerị nɨ kí ịrịné Lázoro, roa ba za mbá uṇgú, ndịsị óto wo tara mbotụ 'be 'bɨ mongú 'yị née. 21 Lázoro ma'dáa ili tí lá zíne ndịsịné ánu nyụnyú éyị mɨánu bɨ nɨ ndịsị ṛére sị tarabíza 'bɨ o'do née bi ní káa bɨ née nɨ úyu gɨ zí 'bú ke. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá zí ịsị ndịsịyé léwe uṇgú ga bɨ ro Lázoro ní.

22 “Nda sɨmɨ ngíti sịlị, zí 'yị lerị née úyuné. Zí maláyika e 'dí'bi wo ndéré kɨe do bi kɨ'dí bɨ Abarayáma ndịsị ndịsị ní. Zí mongú 'yị née úyuné do óto bi zía. 23 Zí trịdrị a ndéréókpó 'bɨ ené geré do bɨsinyí bi bɨ 'bɨ 'do'dó kíngaya ní. Nɨ sịkpị doné lúrú bi 'dága káa ní, zía lúrúndíki Lázoro 'yị lerị bɨ kóo ba gbála kɨ ndịsị eyé kɨ Abarayáma do bɨlámá bi. 24 Gɨ zí éyị mɨówo, zí o'do née gbúrógbóne 'dága kídí, ‘Áko mongú 'yị Abarayáma, ótoómo ledre zíma, mááyí go úyu. Kása aka Lázoro idí lá ési nzisílíne bɨ do tifi ní sɨmɨ iní kịdrị, ógụ é'de a dondenemá, gịe zí owú bi ídrine romá.’

25 “Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, ‘Sómú aka lá sɨmɨ bɨ kóo áyí aka do sogo káṇgá ní, rokinyi nɨ dụú 'bɨ eyị, zí lerị ídíne dụú 'bɨ Lázoro. Bɨ ba ní, áyí go sɨmɨ lerị Lázoro nɨ go sɨmɨ rokinyi. 26 Nda kpá lá dụú née wá, mongú gu nɨ go dongaráze kése. 'Yị ndaá gɨ yáa ndéréne íri togú gɨrí ógụné yáa wá.’

27 “Zí mongú 'yị née úkulúgu ledre zí Abarayáma kídí, ‘Togú kenée yá, kása nda lá Lázoro ma'dáa zíze 'be 'dáa. 28 Lúndumá e nɨyí bo íri ịnyị, idí úku ledre zíye ndaní méngị bɨsinyí ledre zí 'yị e wá, káa bɨ nɨyí ógụ kpá sɨmɨ 'do'dó bɨ mááyí sɨmɨ a yáa ba ke.’

29 “Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, ‘Ɬ'ɨ Lázoro utúasá ndéré íri wá. Idíní ndịsị úwú lorụ bɨ kóo Mú́sa eké kɨ ledre ga bɨ kóo nébị e ndịsịní úku yée ní.’

30 “O'do née ya, ‘Ɬ'ɨ, mongú 'yị, ili za cú 'yị bɨ urú go gɨ sɨmɨ umbu ní, zía ndéréne uku ledre née zíye ne nɨyí fú ṇgúṇgu a.’

31 “Abarayáma ya zía ní, ‘Togú utúasání eyé ṇguṇgu ledre 'bɨ Mú́sa e kɨ nébị e wá, abú 'yị urú gɨ sɨmɨ umbu zía ndéréne úku ledre zíye ya, utúasání eyé kpá fú lá ṇgúṇgu a wá.’ ”

17

Yésụ 'dodo ledre zí 'yị lódú kacíne e

(Lúrú kpá Matáyo 18:6,7,21,22, Márɨko 9:42)

1 Zí Yésụ ịnyịné úku ngíti ledre zí 'yị lódú kací née kídí, “'Yị bɨ ndịsị lóndo lafúne e gɨ ro zíye lúyú ledre ní, nɨ go gbóo. 'Yị máa née nɨ ndíki mongú bɨsinyí nduwú. 2 'Yị káa zí née, 'be kóo do ódóngéṛị mongú tutú ro goa do úcụ wo kíe bu sɨmɨ mongú iní zía úyuné íri. Gɨ zí wo bɨ nɨ óto owú bɨ cúku'dée káa zí wo ba zía lúyú ledre ní. 3 Komosé idí ídí rosé.

“Togú ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledremá go ní, luyú ledre go yá, ídísé lórụ wo. Togú oyólo'bó sómú ledre ené go yá, ídísé ótoómo ledre zía.

4 “Togú luyú ledre royị kɨ'dí ịnyị doa gbre (7) kadra kịé'do, zía

kpá ógụné zíyị kí'dí ịnyị doa gbre (7) kadra kị́é'do ya ídí ótoómo ledre zíne yá, ídí ótoómo ledre zía.” 5 Kadra kị́é'do zí 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ịnyịyé úku ledre kídí, “Ngére, ídí sáká zée, zíze ṇgúṇgu ledre eyị́ nda za kíngaya.”

6 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Abú ledre 'bɨ Lomo bɨ ṇgúṇgu ní nɨ cúku'dée káa zí kúfú kágá bɨ musitáda ní yá, áyí útúásá úku ledre zí mongú kágá bɨ káa zí ngónó ní kídí, ‘Ị́'bịóyó royị́ gɨ ore, zíyị ndéré tóroyị́ gbála sɨmɨ mɨkavu 'dáa.’ Kágá née nɨ úwú yị́ị, zía méngị a tí kenée.”

7 Zí Yésụ kpá úku ngíti muruwayi zíye kídí, “Togú 'yị 'bɨ moko nda'baogụ go 'be gɨ do bi moko gáa ndịsị méngị a ní, mongú 'yị ené nɨ geré úku ledre zía ya, ‘Ógụ ndịsị bi ánu éyị́?’ 8 Ɨ'ɨ, mongú 'yị ené nɨ úku ledre zía kídí, ‘Méngị éyị́ mɨánu 'bɨ tagá zíma ánu a kí, áyí nda fú ógụ ndịsị bi ánu 'bɨ ené éyị́.’ 9 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, mongú 'yị née utúasá ené í'bí mbófo éyị́ zí 'yị moko née wá gɨ zía née moko bɨ ogụ gɨ roa ní. 10 Ledre née nɨ gɨ rosé kpá kenée. Togú méngịsé moko bɨ i'bíní zíse ní go yá, ídísé lá úku a kídí, ‘Azé 'bɨ ezé lá 'yị 'bɨ moko e, ndịsịzé méngị dụ́ụ́ moko bɨ i'bíní zíze ní.’ ”

Ya'dá e sokó kɨ́ umbunonó royé

11 Sɨmɨ bɨ Yésụ nɨ do mɨsi'di mɨndéréne sɨmɨ Yerụsaléma ní, nderé kóo kpụrú gɨ dongará káṇgá ga bɨ gbre, Samáriya kɨ́ Galiláya ní. 12 Zíye ndéréógụyé go sɨmɨ ngíti do 'bé, zí ya'dá e sokó (10) mbá kɨ́ umbunonó royé ógụ tóroyé dogboṛụ mɨsi'di re kenée. 13 Sɨmɨ bɨ Yésụ ogụ nda go gbóo ní, zíye ịnyịyé mbá ótrú ndólo wo kídí, “Áko, Yésụ, mongú 'yị, ídí lúrú lerịze zíyị sáká zée ke.”

14 Zí Yésụ lúrú yée zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé ndéré zí 'yị 'dáná éyị́ e gɨ ro zíye lúrú rosé togụ́ umbunonó née ụkụ́ go yá.” Nɨyí ndéréógụ yana ní, royé nɨ go bɨlámáne.

15 Sɨmɨ bɨ ngúruyé lurú roné nɨ go bɨlámáne ní, zía ndá'baógụné ndịsị í'bílúgu mbófo éyị́ zí Lomo kí kúrúne 'dága. 16 Zía útúne ló'bụ komoné bi kó'dụ́ Yésụ ndịsịné mbófo wo gɨ zía ndaá 'bɨ ené Yụ́da wá, nɨ gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ga bɨ Samáriya e ní.

17 Zí Yésụ ndú'yú wo kídí, “Ndaá 'bɨ ené bɨ gáa ásá sokó ní wá? Sara yée ga bɨ ịnyị doa eso ní nɨyí nda goó 'da? 18 Bɨ zí 'yị lóṇgó ba ógụné dụ́ụ́ ne í'bílúgu mbófo éyị́ zí Lomo ní?” 19 Zí Yésụ úku ledre zí o'do máa née kídí, “Gɨ zía bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní, Lomo yomo yị́ị go, ndá'ba yí eyí mu 'be.”

Ledre gɨ ro 'be 'bɨ Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 24:23-28,37-41)

20 Nda gɨ ore zí Faṛụsáyo e ndú'yú Yésụ kídí, “Lomo nɨ ógụ ídíne káa do ngére do sogo káṇgá kɨ́ be 'di?” Yésụ ya zíye ní, “Mɨógụ Lomo ídíne káa do ngére, lurúní eyé kɨ́ komo 'yị káa zí bɨ ndịsịsé sómú a née wá. 21 'Yị e utúasání kpá úku a bɨ kídí, ‘Lúrúsé aka, nɨ goó ba, togú nɨ goó bɨ 'dáa ba wá,’ gɨ zía Lomo nɨ cakaba go dongaráse.”

22 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Sịndị́ kadra nɨ ógụ zíse ídíse nzíyisé gɨ ro lúrú mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, tí lá útúásásé lúrúndíki a wá. 23 Ngíti géyị 'yị e nɨyí úku ledre zíse kídí, ‘Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ogụ go ona togú mbú ogụ go 'dáa yá,’ ndásé úwú ledre eyé ga gére née wá. 24 Gɨ zía mɨndá'baógụ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ

ídí káa zí mɨ'bílé'be iní bɨ 'bɨle'be zía óŋgóné kú gɨ komo ere zaá gị bi ní. 25 Éyị bɨ nɨ aka ídí ní, 'yị ga bɨ nɨyí aka trịdrị ba nɨyí ási gɨ romá, zíye 'dó'do máa kíngaya kí tụ́'dụ́ ŗíkị sị do 'do'dó e kí.

26 “Sɨmɨ sịndị kadra bɨ Mááyí ndá'baógụ sɨmɨ a ní, mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e nɨ ídí ené cé káa zí ledre kóo 'yị e ndịsịní méngị a sɨmɨ sịndị kadra bɨ kóo 'bɨ Nówa ní. 27 'Yị e otoní yí eyé komoyé dụ́ụ́ ro éyị mɨánu eyé e kí éyị mɨéwé eyé e, zí ngíti géyị kí ófú royé. Zí ledre née méngị roné kenée gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ zí Nówa kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ólụ́ye mbá sɨmɨ kuŗúngba ní. Zí mongú iní úcuné úfuónzó 'yị ga bɨ kóo sága ní mbá.

28 “Ledre née mengị kóo roné kpá kenée sɨmɨ sịndị kadra 'bɨ ngíti mongú 'yị kí ịrịné Lóto. 'Yị e otoní yí eyé kóo komoyé dụ́ụ́ ro éyị mɨánu e kí éyị mɨéwé eyé e, ngíti géyị nɨyí ndịsị 'bɨ eyé úgúóyó éyị e, ngíti géyị ndịsịní 'bɨ eyé úgú éyị e zíye, ngíti géyị nɨyí 'bɨ eyé ó'do éyí ngíti géyị ndịsịní 'bɨ eyé úbú 'dịcị e. 29 Sɨmɨ sịndị kadra bɨ Lóto kí owú 'bɨ ené e olụ́ogụní gɨ sɨmɨ Sodóma ní, zí Lomo kasaogụ pho'dụ kí mɨnguŗogó so pho'dụ bɨ ndịsịní ndóló a barútụ ní gɨ komo ere ndịsị é'dịné zí 'yị ga bɨ kóo ore ní áŗáónzó royé mbá.

30 “Ledre née nɨ ídí cé kenée sɨmɨ sịndị kadra bɨ Owú 'bɨ 'Yịma'dí ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 31 Sɨmɨ sịndị kadra née ní, 'yị bɨ nɨ do 'dịcị ní, ndaá ndítíógụ ólú 'dịcị gɨ ro 'dó'dú ógụ yí ené e sága kí wá. Wo bɨ gáa nɨ 'bɨ ené yáká ní, utúasá ndá'baógụ 'be kí wá. 32 Ídísé sómụ́ndíki ledre bɨ kóo mengị me'be Lóto ní. 33 Togú 'yị ya née ili ndịsị lódú kacíma wá káa bɨ née nɨ úyu yá, omo ené e wá. 'Yị bɨ ya née nɨ lódú kacíma, abú née uyu yá mengị éyị wá ní, uyu ené e wá. 34 Máúku zíse, sɨmɨ ndụlụ bɨ ledre née nɨ méngị roné sɨmɨ a ní, togú 'yị e gbre nɨyí mɨ'dú'duyé do ŗangba kị́é'do yá, wo bɨ ŋguŋgu ledremá go ní, Lomo nɨ 'dí'bi dụ́ụ́ wo zía ótoómo eze a née kenée. 35 Kará e gbre nɨyí do bi úsụ éyị, Lomo nɨ 'dí'bi wo bɨ ŋguŋgu ledremá go ní, zía ótoómo eze a née kenée. 36 Kpá kenée ya'dá e nɨyí ídí yáká gbre, wo bɨ ŋguŋgu ledremá go ní, Lomo nɨ 'dí'bi dụ́ụ́ wo zía ótoómo eze a née kenée.”

37 Zí 'yị lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Ngére, ledre máa née nɨ méngị roné 'da?”

Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye sɨmɨ muruwayi kídí, “Ledre máa née lo'bo wá, nɨ ídí cé káa zí umbu bangá bɨ bi zí lugúnu e ówo a mbá ní.”

18

Ndásé 'dó'dó gɨ zí íni ini zí Lomo wá

1 Gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ 'dódo ledre zí 'yị lódú kacíne ga gére née gɨ ro ledre 'bɨ ini zí Lomo, ndaní 'dó'dó gɨ zí íni ini zí Lomo wá. 2 Zía úku ledre zíye kídí, “Ngíti ngére 'bɨ ngíti káŋgá nɨ kóo bo, ndaá 'bɨ ené 'yị éré Lomo wá, somú ené kpá do 'yị e wá. 3 Kára umbu nɨ kóo bo sɨmɨ káŋgá 'bɨ ngére máa née ngíti géyị 'yị e mengịní kóo wo bɨsinyíne. Zí kára née ndịsị éŗịné kí ngbanga ené née zí ngére née má.

4 “Zí ngére née ásiné kí sáká kára née kí ngbángbá sịndị kadra. Odụ a, zía úku ledre zíne kí roné kídí, ‘Abú mándá 'yị éré Lomo wá, másómú kpá do 'yịma'dí e wá yá, 5 nɨ mɨútúásáne zíma sáká kára ba. Togú máméngị kenée wá, nɨ fú lá ndịsị ógụ 'dó'do máa.’ ”

6 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ngére née ndaá 'bɨ ené 'yị éré Lomo wá, sómúsé aka sɨmɨ ledre

bɨ uku née. 7 Sómʉ́sé Lomo utúasá méngɨ bɨlámá ledre zí 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní ndú'yú wo gbʉ́ʉ́ gɨ ro sáká éyɨ́ ní wá? Nɨ ndɨsɨ ógólúgu yée fú lá mɨógólúgu? 8 Nɨ ndɨsɨ sáká yée 'diya. Sɨmɨ bɨ karanée, Owʉ́ 'bɨ 'Yɨma'dí nɨ ndá'baógʉ ní, nɨ kpá fú ógʉndíki 'yɨ e kɨ́ ŋgúŋgu ledrené?”

Muruwayi gɨ ro Farʉsáyo e kɨ́ 'yɨ 'dó'dʉ́ ʉsórʉ

9 Zí Yésʉ kpá úku muruwayi gɨ ro 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní lúrú royé kɨ́dí yée nɨyí ye mbigí 'yɨ 'bɨ Lomo, zíye ndɨsɨyé lúrú cáyi lafúye e mbá mɨlúrú cáyi ní 10 kɨ́dí, “Kadra kɧé'do, zí ya'dá e gbre ɲyɨyé ndéréye sɨmɨ 'Dɨcɨ 'bɨ Lomo íni ini zí Lomo. Ngíti a 'bɨ ené Farʉsáyo, ngíti a 'bɨ ené 'yɨ 'dó'dʉ́ ʉsórʉ gɨ zí 'yɨ e. 11 Zí wo bɨ Farʉsáyo ní ɲyɨ tóroné 'dága mbófo roné zí Lomo kɨ́dí, ‘Mbófo éyɨ́ zíyɨ Lomo, gɨ zía mándá 'bɨ amá 'yɨ lúyú ledre káa zí 'yɨ ugu e wá, kpá káa zí ngíti géyɨ 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní méngɨ bɨsinyí ledre ní wá, máóto komomá dʉ́ʉ́ ro me'bemá. Mándá 'bɨ amá kpá káa zí 'yɨ 'dó'dʉ́ ʉsórʉ bɨ 'dáa ba wá. 12 Sɨmɨ sɨ́lɨ́ ɲyɨ doa gbre (7), mándɨsɨ órʉ́ taramá kɨ́'dí gbre máánu éyɨ́ wá. Zíma ndɨsɨmá í'bí ngíti géyɨ éyɨ́ ga bɨ mándɨsɨ ndíki yée ní káa do tákpásɨ́lɨ́ zíyɨ.’*

13 “Nda née ní, zí ngíti o'do bɨ nɨ 'bɨ ené 'yɨ 'dó'dʉ́ ʉsórʉ ba ɲyɨné 'búó'bʉ́ roné ndéré tóroné gbála, ótʉ́ doné bi kɨ́ lerɨ́ gɨ zí lúyú ledre ené ndɨsɨ íni ini zí Lomo kɨ́ ndɨsɨ óngbo kó'dʉ́ne kɨ́dí, ‘Lomo, mááyí 'yɨ lúyú ledre, ídí ótoómo ledre zíma.’ ”

14 Zí Yésʉ úku ledre zíye kɨ́dí, “Máúku zíse ma'díi, 'yɨ bɨ nda'ba gɨ ore drá lúyú ledre ndaá lolʉ roa wá ní, nɨ wo bɨ ndɨsɨ 'búó'bʉ́ roné íni ini zí Lomo ní, ndaá Farʉsáyo bɨ gáa née wá. 'Yɨ bɨ ndɨsɨ 'búó'bʉ́ roné mɨ'búó'bʉ́ ní, nɨ ídí kɨ́ ledrené owóowó, wo bɨ ndɨsɨ óto ledrené owóowó ní, nɨyí óto wo nde.”

Yésʉ i'bí úndru zí mɨnzéré owʉ́ e
(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Márɨko 10:13-16)

15 Kadra kɧé'do zí 'yɨ e ndɨsɨ ógʉyé kɨ́ owʉ́ 'bɨ eyé e zí Yésʉ gɨ ro zía í'bí úndru zíye. Zí ledre née kóo sínyí ené ro 'yɨ lódʉ́ kacíga mɨsínyí. Zíye úku ledre kɨ́dí ndásé ndɨsɨ 'dó'do mongʉ́ 'yɨ kɨ́ ledre esé née wá. 16 Yésʉ ya zíye ní, “Ídísé ótoómo mɨnzéré owʉ́ e zíye ógʉyé zíma, ndásé ógólúgu yée wá. Mbigí 'yɨ ga bɨ 'bɨ 'be 'bɨ Lomo ní, yɨ́ ené dʉ́ʉ́ yée ga bɨ ndɨsɨní ótoómo royé káa zí mɨnzéré owʉ́ e ní. 17 Ma'díi, 'yɨ ga bɨ iliní ótoómo royé káa zí mɨnzéré owʉ́ e zí Lomo ídíne Ngére eyé wá ní, utúasání ógʉ 'be 'bɨ Lomo wá.”

O'do bɨ kɨ́ tʉ́'dʉ́ éyɨ́ zíne ní
(Lúrú kpá Matáyo 19:16-30, Márɨko 10:17-31)

18 Kadra kɧé'do zí ngíti mongʉ́ 'yɨ ógʉné ndú'yú Yésʉ kɨ́dí, “Mongʉ́ 'yɨ, áyí bɨlámá 'yɨ 'dódo ledre, éyɨ́ bɨ máídí méngɨ a zíma ndíki trɨdrɨ bɨ za fí ní 'di?”

19 Zí Yésʉ úkulúgu ledre zía kɨ́dí, “Éyɨ́ bɨ ndólo máa gɨ roa bɨlámá 'yɨ ní 'di? Odʉ bɨlámáne 'yɨ yɨ́ ené dʉ́ʉ́ Lomo. 20 Ówo lorʉ bɨ Mʉ́sa eké kɨ́dí, ‘Ndásé só'do rosé kɨ́ 'yɨ bɨ ófʉ́sé rosé kéne wá ní wá, ndá úfu 'yɨ wá, ndá úgu ugu wá, ndá ɾáɾanga wá, ídí óto úndru 'bʉyɨ́ kɨ́ mbágáyɨ ní bú bɨlámáne.’ ”

21 Zía úkulúgu ledre zí Yésʉ kɨ́dí, “Mátónó kóo méngɨ ledre

* **18:12** 18:12 Kɧé'do gɨ sɨmɨ sokó: Kací Lorʉ 'bɨ Mʉ́sa, togʉ́ Yʉ́da e owoní éyɨ́ go nɨyí ífi sɨmɨa sokó, do 'dí'bi kémbɨ a gɨ sɨmɨa do í'bí a zí Lomo. **18:20** 18:20 Ólʉ́ógʉ 20:12, Gbre lorʉ 5:16-20

ga gére née go kú gɨ do owụ́ma ndéréógụné gị karaba.”
22 Simɨ bɨ Yésụ uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre zía kídí, “Bɨlámáne, ngítí ledre nɨ bo kị́é'do méngị aka wá. Ídí ndéré úgúóyó éyị́ ga bɨ zíyị 'be ní mbá 'dá'ba. Zíyị í'bí késíye zí 'yị lerị́ e, zíyị ndá'baógụyị́ lódụ́ kacíma. Áyí ídí kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíyị komo ere.”
23 Simɨ bɨ o'do née uwú ledre née kenée ní, zí bi sínyíne roa gɨ ro éyị́ ené e gɨ zía nɨ 'yị bɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíne ní. 24 Zí Yésụ lúrú kací o'do née kí ndéré, zía úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne e kídí, “Máúku zíse ma'díi, nɨ mɨórụné kíngaya zí 'yị ga bɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíye ní gɨ ro zíye ógụyé 'be 'bɨ Lomo. 25 Nɨ ídí mɨ'diyíne zí gémele ólụ́phụ́trụ bi gɨ simɨ gu lị̀bịra, tí lá nɨ ídí mɨórụné kíngaya zí 'yị bɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíne ní ógụné 'be 'bɨ Lomo.”
26 Zí 'yị ga bɨ uwúní ledre bɨ Yésụ úku née ndú'yú Yésụ kídí, “Togụ́ nda go kenée ní, ambí nɨ nda ómo ne?”
27 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyị́ bɨ nɨ mɨórụné zí 'yịma'dí e ní, orụ ené zí Lomo wá.”
28 Zí Pétero úku ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, sara zée ga bɨ otoomozé yị́ ezé e go mbá zíze í'bí rozé lódụ́ kacíyị ba, ledre nɨ ídí gɨ rozé káa be 'dɨ?”
29 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, togụ́ 'yị otoomo 'be 'bɨ ené go, kí me'bené kí owụ́ 'bɨ ené e, lúnduné e kí 'yị ga ndikiogụní wo ní gɨ ro zíne ídíne 'yị 'bɨ 'be 'bɨ Lomo yá, 30 Lomo nɨ í'bí tụ́'dụ́ éyị́ e zí 'yị máa née, zía kpá ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zí Lomo ma'dáa.”

Yésụ uku'dodo ledre umbuné
(Lúrú kpá Matáyo 20:17-19, Márɨko 10:32-34)

31 Gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ ndólo 'yịmɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre née 'dí sogo, zía úku ledre zíye kídí, “Káa zí bɨ azé go ndéré simɨ Yerụsaléma ba, ídísé ówo a bɨlámáne kídí, ledre ga bɨ kóo nébị e ukuní yée 'desị́, gɨ ro Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ní, nɨyí go ógụ méngị royé mbá káa zí bɨ kóo ukuní ní. 32 Nɨyí í'bí ngbángá a zí asikíri ga bɨ 'bɨ Róma ní, zíye ndịsịyé kí fóló wo, kí úkucáyi wo, zí ngíti géyị kí údru súrú roa, zíye ócó wo, do 'dí'bi wo úfu a. 33 Simɨ bɨ otoní bi zía ní, zía méngịné lá dụ́ụ́ sị́lị́ gbre, nda simɨ ota sị́lị́, zía úrú ené.”
34 'Yị lódụ́ kacíga owoní eyé ini ledre gɨ simɨ ledre bɨ ndịsị úku a née wá. Gɨ zía ledre née nɨ yị́ ené mɨótoécịné gɨ zíye.

Yésụ likpí komo o'do bɨ lurú bi wá ní
(Lúrú kpá Matáyo 20:29-34, Márɨko 10:46-52)

35 Simɨ bɨ Yésụ nderé ógụ go gbóo kí Zérịko ní, zíye ógụndíki ngíti o'do komoa ndaá mɨndịsịné dogborụ mɨsi'di kenée ndịsị ómbo éyị́ gɨ zí 'yị e. 36 Simɨ bɨ uwú do tụ́'dụ́ 'yị e kí ndịsị ndéré ní, zía ndúndu'yú kídí, “'Bié karaba ledre 'di bɨ tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịní ndéré káa ní ní?” 37 Zí ngíti géyị 'yị e úku ledre zía kídí, “Yésụ bɨ 'yị 'bɨ Nazeréta ní ndéréne bɨ zí tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịyé lódụ́ wo née.”
38 Geré zí o'do née gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésụ bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma.”
39 Zí ngíti géyị 'yị e gɨ dongará 'yị ga bɨ nɨyí ndịsị ndéré née ịnyịyé úcụ́mo wo kídí, ndá gbúrógbó wá. Zía nda gbúrógbóne 'dá'dá kíngaya kídí, “Yésụ bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma.”
40 Zí Yésụ tóroné zía úku ledre zí 'yị ga gére née idíní 'dí'biógụ o'do née girí zíne yáa. Simɨ bɨ 'di'biogụní wo ní, zí Yésụ

ndú'yú wo kídí, 41 “Éyị bɨ íli máídí méngị a zíyị ní 'dɨ?”

Zía úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, máíli lá dụ́ụ́ lúrú bi.”

42 Zí Yésụ úku ledre zía kídí, “Gɨ zía bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go ní, komoyị lɨkpí mu.” 43 Tí ma'díi, zí komoa líkpíne zía geré útúne do kací Yésụ ndéré kí í'bílúgu mbófo éyị zí Lomo. Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị ga gére née lurúní ledre bɨ mengị roné née kenée ní, zíye tónóye kpá ndịsị mbófo Lomo.

19

Yésụ nderé ṇgu 'be 'bɨ Zakáyo

1 Zí Yésụ ógụyé sɨmɨ ngíti gara kí ịrịné Zérịko, nɨ yị ené fú lá mɨndéréókpóne. 2 Ngíti mongụ́ 'yị kí tụ́'dụ́ éyị e zíne nɨ sɨmɨ gara née ore kí ịrịné Zakáyo, nɨ manda 'dá'dá 'bɨ 'yị 'dó'dụ́ ụsórụ gɨ zí 'yị e ndịsị í'bí a zí akúma. 3 Sɨmɨ bɨ Yésụ olụ́ sɨmɨ gara née ore ní, Zakáyo ili kóo gɨ ro zíne lúrú wo, mɨsi'di ndaá zía wá gɨ zía nɨ gbụ́gbụ́ 'yị, 'yị e ofụní kóo go. 4 Zí Zakáyo ngásá 'décị bi ndéré ékịne komo mongụ́ bongó kí'dí bɨ Yésụ nɨ ógụ ndéréókpóne gɨ ore ní.

5 Zí Yésụ ógụné sị́ kágá née ore, zía lúrú bi 'dága, zía ndólo Zakáyo kídí, “Zakáyo ndítí ógụ gɨrí mu 'diya, mááyí ba ndéré ṇgu 'be 'bɨ eyị.” 6 Zí Zakáyo ndítí ógụné 'dí'bi Yésụ ndéré kíe 'be 'bɨ ené, zía yéme mongụ́ éyị mɨánu zí Yésụ kí 'yị ené e mbá.

7 'Yị ga bɨ owoní Zakáyo bú ní, sɨmɨ bɨ uwúní ledre bɨ Yésụ uku kídí née nɨ ṇgu 'bɨ Zakáyo ní, zíye ndịsiyé úku mɨngụ́ngụ́rụ́ ledre kídí, “Nderé ṇgu 'be 'bɨ 'yị lúyú ledre.”

8 Sɨmɨ bɨ ndịsịní nda go ní, zí Zakáyo ịnyịógụné úku ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, éyị ga bɨ 'bɨ amá 'bɨ 'be ní, mááyí ífi sɨmɨyé í'bí yée zɨ 'yị lerị e. Togụ́ má'dí'bi kóo késị́ go gɨ zí 'yị e kí yatané sɨmɨ ugu yá, mááyí í'bílúgu a zíye kpá kí yatané rómoné mɨrómo kɨ'dí eso (4).”

9 Zí Yésụ ịnyịné uku ledre zí Zakáyo kídí, “Zakáyo, yị́ị kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyị e mbá, Lomo otoomo lúyú ledre esé go karaba gɨ zía áyí bulúndu Abarayáma. 10 Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí ogụ ené gɨ ro bɨlámá 'yị e wá, ogụ yị ené gɨ ro gámásó'do 'yị lúyú ledre e gɨ ro yómo yée.”

Muruwayi gɨ ro mɨsi'di 'bɨ méngị moko kɨ́ késị́
(Lúrú kpá Matáyo 25:14-30)

11 Zí 'yị e ndịsiyé kpá fú uwú ledre ga bɨ Yésụ ndịsị úku yée ní. Sɨmɨ bɨ nderéogụní go gbóo kí mongụ́ gara bɨ Yeṛusaléma ní, ngíti géyị 'yị e somụ́ní 'bɨ eyé kóo go geré kídí sịndị́ kadra bɨ zíye ídíye 'yị 'bɨ 'be 'bɨ Lomo ní ogụ go. Gɨ zí kéyị née ní, zí Yésụ úku ledre zíye sɨmɨ muruwayi kídí, 12 Zía úku ledre zíye kídí, “Ngíti mongụ́ 'yị ịnyị kóo gɨ sɨmɨ káṇgá ené ndéréne sɨmɨ ngíti káṇgá gɨ ro do óto née gɨrí mongụ́ ngére, zíne ndá'baógụné ídíne ngére sɨmɨ káṇgá ené. 13 Sɨmɨ bɨ ayí go gɨ ro ndéré ní, zía ndólo 'yị ené ga bɨ sokó 'bɨ moko ore ní, zía ótoómo késị́ do sị́lịye kídí, ‘Ídí méngị moko kí késị́ amá ba zía ngbóróne zíma ndá'baógụmá ndíki a.’

14 “Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ sị́ sị́lịa ore ní, sogóní yị́ eyé wo mɨsógó. Zíye kása 'yị zí mongụ́ ngére kídí, ‘Ílizé ezé do óto o'do née káa do ngére dozé wá.’

15 “Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, do tí óto wo káa do ngére. Sɨmɨ bɨ nda'baogụ ní, zía kákasa zí 'yị 'bɨ moko ené ga bɨ otoomo késị́ do sị́lịye gɨ ro zíye ngbóró a ní, ili go zíne ówo a.

16 “Zí mɨzefịyé úku ledre kídí, ‘Mongụ́ 'yị, késị́ kóo í'bí zíma

míya kɨ́é'do gɨ ro ngbóró a ní, ndikiogụ owụ́ e go míya sokó.’
17 “Mongụ́ 'yị ené ya zía ní, ‘Mbófo éyɨ́ áyí bɨlámá 'yị 'bɨ moko. Káa zí bɨ útúásá go lúrú bi kací owụ́ késɨ́ bɨ cúku'dée ní, máóto yɨ́ị go káa do ngúru mongụ́ 'yị ndɨsɨ lúrú bi kací gara amá e sokó.’
18 “Zí gbre 'yị úku ledre kídí, ‘Mongụ́ 'yị, késɨ́ máa 'bɨ amá bɨ í'bí zíma míya kɨ́é'do gɨ ro ngbóró a ní, ndikiogụ owụ́ e go míya ịnyị.’
19 “Mongụ́ 'yị ya zía ní, ‘Máóto yɨ́ị go káa do ngúru mongụ́ 'yị ndɨsɨ lúrú bi kací gara amá e kpá ịnyị.’
20 “Zí ota 'yị 'dí'biógụ 'bɨ ené tí dụụ́ komo késɨ́ kóo mongụ́ 'yị ené i'bí zía ní. Zía úku ledre kídí, ‘Mongụ́ 'yị, 'bɨ amá késɨ́ bɨ í'bí zíma míya kɨ́é'do ní nɨ goó ba, cé do bi née. Máódó wo, zíma ótoécị a ṛɨ́ị́ káa bɨ nɨ ịndrị.
21 Máméngị kenée gɨ zí ngịrị, gɨ zía ndá 'bɨ eyɨ́ 'yị ndéndeke kí 'yị e wá. Éyɨ́ bɨ ngárá ndaá 'bɨ eyɨ́ wá ní, ndɨsɨ 'dí'bi a. Éyɨ́ kací ngíti 'yị gɨ yáká, zíyị 'dí'bi a káa zí 'dɨyɨ́ yɨ́ị ní.’
22 “Ngére ya zía ní, ‘Áyí bɨcayi 'yị 'bɨ moko. Mááyí go 'décị ngbangayɨ́ káa zí bɨ úku née. Ówo bú bɨlámáne kídí, mándá 'yị ndeke wá. Éyɨ́ bɨ ngárá ndaá 'bɨ amá wá ní, mándɨsɨ 'dí'bi a. Éyɨ́ kací ngíti 'yị yáká, zíma 'dí'bi a káa zí má'dɨyɨ́ máa ní.
23 Éyɨ́ bɨ óto késɨ́ amá gɨ zía sɨmɨ moko gɨ ro zía ngbóróne wá ní 'di? Káa bɨ mááyí ógụ ba ndíki a ndiki owụ́ go.’
24 “Zí ngére úku ledre zí ngíti géyɨ́ 'yị 'bɨ moko ga bɨ nɨyí mɨtóroyé kenée ní kídí, ‘'Dí'bisé míya bɨ kɨ́é'do née mu gɨ zía zíse í'bí a zí wo bɨ nɨ kɨ́e zíne sokó ní.’
25 “Zí ngíti géyɨ́ 'yị 'bɨ moko ga gére née úkulúgu ledre zí ngére kídí, ‘Mongụ́ 'yị, ezezé née nɨ go kí késɨ́ zíne 'dényé sokó.’
26 “Ngére ya zíye ní, ‘Máúku zíse ma'dii, 'yị bɨ nɨ kí tụ́'dụ́ éyɨ́ e zíne ní, nɨyí í'bí yata a zía. Wo bɨ kí éyɨ́ e zíne cúku'dée ní, nɨyí 'dí'bióyó a gɨ zía 'dá'ba.
27 'Yị ga bɨ otoní royé káa do ezeokóma e ní, ídísé 'dí'biógụ yée kó'dụ́ma ona úfu yée 'dá'ba.’ ”

Yésụ olụ́ sɨmɨ Yerụsaléma kí mongụ́ roko'bụné
(Lúrú kpá Matáyo 21:1-11, Márɨko 11:1-11, Yiwáni 12:12-19)

28 Nda gɨ do kací ledre ga bɨ Yésụ uku yée ní, zí Yésụ ịnyịné kpá fú lódụ́ mɨsi'di ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma.
29 Sɨmɨ bɨ nderéogụ go gbóo kí owụ́ gara ga bɨ gbre Betefége kí Beteníya do landa bɨ kí kágá ga bɨ ndɨsịní ndólo yée Olíva doné ní, zía kása 'yị lódụ́ kacíne e gbre kídí,
30 “Ndéréókpósé mu sɨmɨ gara bɨ kó'dụ́ze íri née, sɨmɨ bɨ ásé go ólụ́ íri ní, ásé ndíki phɨrangá Dongí bɨ ngárá ekɨ́ní aka doa wá ní mɨódóótoné dogboọ́rụ mɨsi'di kenée. Ídísé líkpí a ógụ kɨ́e zíma yáa.
31 Togụ́ ngíti 'yị ndu'yú sée ya líkpísé bangá née gɨ ro 'díya yá, ídísé úku a zía kídí, ‘Ngére iline.’ ”
32 Zí ya'dá ga gére née ndéréye ndíki éyɨ́ e tí káa zí bɨ gáa ngére uku ní.
33 Sɨmɨ bɨ tonóní líkpí a ní, zí mịngịga úku ledre kídí, “Ndɨsɨsé líkpí bangá née gɨ ro 'di?”
34 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére iline.”
35 Zíye ógụ kí bangá née, zíye ónzó bongó eyé e doa, zíye ịmbịóto Yésụ gá doa.
36 Zí ngíti géyɨ́ 'yị e ónzó 'bɨ eyé bongó eyé e do mɨsi'di óto úndru Yésụ kɨ́e gɨ ro zía ógụ ndéréókpóne gɨ doa.
37 Sɨmɨ bɨ nderéogụ go gbóo kí mɨsi'di bɨ ndụrụ'bú gɨ do Landa Olíva ní, zí tụ́'dụ́ 'yị lódụ́ kacíga

ga gére née tónóye ndịsị mbófo Lomo kí mongụ́ rokinyi kí kúrúye 'dága kací mịngburoko ledre ga bị Yésụ mengị yée zíye lúrú a za cụ́ kí komoyé ní.

38 Zíye ndịsịyé úku ledre kídí,
“Úndru idí ídí zí ngére bị
ogụ kí ịrị Ngére Lomo ní.”
“Mịndịsị ezé kéye idí ídí
bịlámáne. 'Yị e za mbá
idíní í'bí mbófo éyị́ zí Lomo
bị nị komo ere ní.”
39 Zí ngíti géyị Faruṣáyo ga bị dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére ní ịnyịyé úku ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, ídí úku ledre zí 'yị lódụ́ kací 'yị ga gére née ndaní ndịsị úku ledre kí gbúrógbó kenée wá.”

40 Yésụ ya zíye ní, “Máúku zíse ma'díi, togụ́ yaá 'yị ga gére née ndaní gbúrógbó wá, tutú ga bị bi née nịyí ịnyị mbá gbúrógbó kí ndịsị mbófo máa.”

41 Sịmị bị nderéogụ go gbóo kí Yeruṣaléma, lurú do gara go cáa ní, zía útúne íni ini. 42 Zía úku ledre kídí, “Áko 'yị ga bị 'bị Yeruṣaléma ní, 'yị lódụ́ kacíma owoní éyị́ bị yée nịyí méngị a zí dongaráye ídíne bịlámáne kí Lomo ní go. Nị kóo ídí bịlámáne togụ́ ịnyịsé káa mbá ówo a kenée ní. Tí lá nị yị́ ené mịló'boné gị zíse. 43 Ídísé ówo a kídí, ezeokóse nịyí ógụ tóro 'díkí gara esé gbaá, zíye ndịsịyé ịcị okó rosé bi ólụ́ógụsé ndaá. 44 Nịyí 'déwe gara née, zíye sínyiónzó éyị́ ga bị ore ní mbá ngítí éyị́ bị nị ídíáká ní ndaá. Éyị́ née nị méngị roné kenée gị zía ówosé esé sịndị́ kadra bị Lomo ógụ yómo sée sịmị a ní wá.”

Yésụ ólụ́ 'Dịcị 'bị Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Máriko 11:15-19, Yiwáni 2:13-22)

45 Zí Yésụ ólụ́ne do ligá 'Dịcị 'bị Lomo, zía lágaóyó 'yị ga bị ndịsịní úgúóyó éyị́ e ore ní mbá 'dá'ba. 46 Zía úku ledre zíye kídí, “Nị mịékéne sịmị mịéké kúrú Lomo kídí, ‘'Dịcị amá nị 'dịcị 'bị ini zíma,’ ‘Tí lá óyóló'bósé nda yị́ esé go káa do bi ló'bo 'bị 'yị ugu e.’ ”

47 Gị do kací ledre née ní, zía nda ndịsịné 'dódo ledre zí 'yị e sịmị 'Dịcị 'bị Lomo kací kadra mbá. Gị zí ledre née ní, zí manda ga bị 'bị 'yị 'dáná éyị́ e, kí 'yị ga bị ndịsịní 'dódo lorụ bị Mụ́sa eké ní, kpá kí ngíti géyị mịngburoko 'yị e, zíye ndịsịyé yéme ledre gị ro úfu Yésụ. 48 Mịsi'di bị zíye ndíki a gị ro úfu wo ní nda gị zía 'yị e ndịsịní yị́ eyé mbá úwú ledre ga bị Yésụ ma'dáa ndịsị úku yée ní.

20

Yụ́da e ndu'yúní Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 21:23-27, Máriko 11:27-33)

1 Kadra kịé'do zí Yésụ ndịsịné 'dódo ledre kpá kí úku bịlámá ledre 'bị Lomo zí 'yị e do ligá 'Dịcị 'bị Lomo. Nị ídí kíe ní, manda ga bị 'bị 'yị 'dáná éyị́ e kí 'yị 'dódo lorụ e 'bị Mụ́sa nda kpá kí ngíti géyị mịngburoko 'yị 'bị Yụ́da maáge ogụní go. Zíye ndú'yú Yésụ kídí, 2 “Yị́ị ba, ambí i'bí roko'bụ zíyị ndịsịyị́ 'dódo ledre kíe sịmị 'Dịcị Kótrụro ní ne?”

3 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “'Dá'dá zíma kí úkulúgu ledre zíse, mándú'yú aka sée. 4 Roko'bụ bị Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kíe zí 'yị e née ndiki gị 'da? Lomo i'bí zía ne gị komo ere, togụ́ kenée wá ní, nda 'yịma'dí e gị do sogo káṇgá gị ona?”

5 Zí ya'dá ga gére née tónóye ódroyé dongaráye kídí, “Togụ́ uku luguzé ledre zía kídí, Lomo i'bí roko'bụ ne zí Yiwáni yá, nị geré úku a kídí, ‘Sara togụ́ kenée ní ṇguṇguzé nda ledre ené wá gị ro

19:38 19:38 Ke'bị 'bị Dawídi e 118:26 **19:46** 19:46 Isáya 56:7 **19:46** 19:46 Yeremáya 7:11

'di?' 6 Togụ́ ukuzé kídí, ‘'Yịma'dí,’ i'bí roko'bụ née ne zía yá, 'yị ga bɨ ndịsịní úwú 'dódo ledre ené ní, nɨyí zíngi zíye óngbo zée kí tutú gɨ zía nɨ go sɨmɨ doyé bɨlámáne kídí Yiwáni nɨ yị ené nébị.”

7 Zíye ịnyiyé úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Owozé wá togụ́ Yiwáni ndiki roko'bụ née gɨ 'dáya yá.”

8 Yésụ ya zíye ní, “Togụ́ kenée yá, máúku lúgu amá kpá ledre zíse kací ndu'yú esé née wá.”

Muruwayi gɨ ro 'yị méngị bɨsinyí ledre e

9 Gɨ do kací ledre née ní, zí Yésụ úku muruwayi kídí, “Ngíti o'do o'do kóo yáká ené, zía ótoómo a do sị̀lị́ ngíti géyị 'yị e idíní ndịsị méngị moko sɨmɨ a. Zía ịnyiné ndéréne gbála sɨmɨ ngíti káṇgá. 10 Sɨmɨ bɨ éyí ga bɨ yáká née anání go ní, zí mịngị́ yáká máa née kása ngúru 'yị 'bɨ moko ené idí ndéré zí 'yị ga bɨ ndịsịní méngị moko yáká ené íri ní, idíní í'bí 'bɨ ené éyí bɨ gɨ yáká gɨrí ní zíne. Sɨmɨ bɨ 'yị bɨ kasaní wo née nderéogụ íri ní, zí 'yị ga bɨ yáká íri ní ịnyiyé ócó wo zíye ógólúgu wo kɨ́ gbékpị́ sị́lịne. 11 Zía kása ngíti 'yị 'bɨ moko zíye méngị wo kpá kenée óto dokuwu roa zíye ógólúgu wo kɨ́ gbékpị́ sị́lịne. 12 Zía kpá kása ngíti 'yị, zíye kpá ócó wo óto uṇgú roa zíye ịtrị́ ógụ wo gɨ sɨmɨ gara sága.

13 “Mịngị́ yáká ya, ‘Mááyí nda méngị ba 'di? Togụ́ kenée yá, mááyí nda kása za cụ́ mbigí owụ́ 'bɨ amá bɨ kɨ́ 'búne domá kíngaya ní, éyí née kenée nɨyí óto úndrua.’

14 “Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére lurúní nda owụ́ 'bɨ mịngị́ yáká ní, zíye yéme ledre dongaráye kídí, ‘Wotịa nɨ bɨ ógụ gɨrí née, nɨ ídí karanée ne mịngị́ yáká ba. Idízé úfu wo 'dá'ba gɨ ro zí yáká ba nda ídíne káa do 'bɨ ezé.’ 15 Zíye ịnyiyé 'dí'bi wo lála ógụa gɨ yáká sága zíye úfu wo.

“Bɨ née ní ní, mịngị́ yáká née nɨ nda méngị kíye goó 'di? 16 Máúku zíse ma'díi, o'do née nɨ 'dí'bi 'yị ga gére née úfu yée mbá, zía í'bí yáká née zí ngíti géyị 'yị e nda ndịsịyé méngị moko sɨmɨ a ye.” Sɨmɨ bɨ ngíti géyị 'yị e uwúní ledre née kenée ní, zíye úku ledre kídí, “Toso ledre káa zí wo née nda méngị roné wá.”

17 Zí Yésụ lúrú yée gbóó, zía úku ledre zíye kídí, “Úkusé go mbị́, sara ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kídí,

“ ‘Tutú bɨ 'yị ó'bó 'dịcị e asiní gɨ
roa ní,
ogụ nda yị́ ené go tutú bɨ kɨ́
ledrené owóowó ní?’

18 'Yị bɨ nɨ útú do tutú née ní, nɨ útú 'déwe roné. Wo bɨ tutú née nɨ útú doa ní, nɨ kányá a geré mɨkányá.”

19 Geré zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kpá kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e ní, yéme royé gɨ ro 'dí'bi Yésụ gɨ zía owoní go kídí uku muruwayi née gɨ royé. Utúasání kóo 'dí'bi wo sɨmɨ sịndị kadra née wá gɨ zí ngịrị. Owoní bú kídí 'yị e nɨyí zíngi royé gɨ zía 'yị e iliní yị́ eyé ledre 'bɨ Yésụ ma'dáa.

Mani gɨ ro 'dí'bi Yésụ

20 Nda gɨ ore zí 'yị ga bɨ iliní 'dí'bi wo ní, ndịsịyé sémbe wo. Zíye kása mbeze eyé e ndịsị sémbe wo gɨ ro togụ́ uku ledre go bɨsinyíne kɨ́ 'bɨ eyé yá, zíye 'dí'bi wo í'bí a zí akúma 'bɨ Róma. 21 Zí ngúru 'yị gɨ dongará mbeze ga gére née ndú'yú Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, owozé go kídí ledre ga bɨ ndịsị úku yée kɨ́ 'dódo yée ní, nɨyí yị́ eyé mbá ma'díi. Ndá 'bɨ eyị́ 'yị ífi sɨmɨ 'yị e wá. Ndịsị 'dódo zí 'yị e dụ́ụ́ ma'díi ledre bɨ gɨ zí Lomo ní. 22 Sómụ́ ledre eyị́ nɨ káa be 'di,

20:17 20:17 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:22

idízé í'bí ụsórụ zí Káyísara ngére 'bɨ Róma togú ndazé í'bí a wa?”
23 Yésụ owo sómú ledre eyé
née bú, zía úku ledre zíye kídí,
24 “Ambí nɨ kí késị zíne ore ne. Bɨ
sɨmɨ késị máa ba lịlị ambi?”
25 Zíye úkulúgu ledre zía kídí,
“Née lịlị Káyísara.”
Yésụ ya zíye ní, togú kenée yá,
“Éyị bɨ 'bɨ Káyísara ní ídísé í'bí a
zía, wo bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé í'bí a
zí Lomo.”
26 Gɨ zí tú'dú 'yị ga bɨ ore née, bi
'dí'bi Yésụ ndaá kóo wá káa bɨ 'yị
ga gére née nɨyí zíngi ke. Odụ a
zíye ndá'ba ndịsịyé sií, tarayé ịdrị
go mbá mɨịdrị gɨ zí ledre bɨ Yésụ
uku ní.

Úrú gɨ sɨmɨ umbu

27 Nda gɨ ore zí ngíti géyị
Yúda ga bɨ ndịsịní ndólo yée
Sadụkáyo e* ní, ṇguṇguní eyé bɨ
kídí 'yị e urúní gɨ sɨmɨ umbu bú ní
wá. Zíye ínyịyé ndéréye ndú'yú
Yésụ kídí, 28 “Mongú 'yị, Mụ́sa
eké sɨmɨ lorụ kídí togú 'yị 'di'bi
kára ndikiní owú kéne wá, zí o'do
máa née úyuné yá, lúndua idí
'dí'bi kára umbu née. Gɨ ro zía
ndíki owú zí lúnduné bɨ uyu née.
29 O'do née ndikiní kóo yée ịnyị
doa gbre (7). Mɨzefịyé 'di'bi kára
zía úyuné ótoómo kára máa née.
30 Zí gbreyé kpá 'dí'bi wo zía kpá
úyuné. 31 Sɨmɨ bɨ otayé (3) 'di'bi
kára máa née ní ní, zía kpá úyu
ené ótoómo kára née owú nda
kpá wá. 32 Odụ a nda zí kára máa
née úyuné ne. 33 Togú ma'díi 'yị e
nɨyí tí úru gɨ sɨmɨ umbu, kí'dí bɨ
karanée urúní go ní, kára máa
née nɨ nda ídí go me'be ambi, bɨ
ya'dá ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née
kára nɨ kóo go me'beyé mbá ní?”
34 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Ledre 'bɨ ófú kára kí ledre
'bɨ 'dí'bi o'do nɨ lá dụ́ú zí 'yị e do
sogo káṇgá ona. 35 'Yị máa yée
ga bɨ uyuní gɨ do sogo káṇgá gɨ
ona go nɨyí nda go 'yị ga bɨ 'bɨ
Lomo ní togú karanée Lomo uru
yée go yá, éyị ndaá lolụ zíye kídí
'dí'bi ro'yị káa do kára kí o'do
ní wá. 36 Utúasání lolụ kpá úyu
wá gɨ zía nɨyí nda yị eyé go káa
zí maláyika e ní. Nɨyí go owú
ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zía Lomo
uru yée go gɨ sɨmɨ umbu. 37 Gɨ
ro úrú gɨ sɨmɨ umbu, Mụ́sa uku
kóo ledre goó gɨ roa sɨmɨ bɨ kóo
lurú pho'dụ kí ndící komo kágá ní
kídí ma'díi, 'yị e nɨyí úrú gɨ sɨmɨ
umbu. Ndịsị ndólo Ngére Lomo
kídí, ‘Mááyí Lomo bɨ ndịsị lúrú
kací Abarayáma, kí Isáka nda kí
Yakóbo e ní.’ 38 Lomo bɨ ya'dá ga
gére ndịsịní kóo íni ini zía née
ndaá 'bɨ ené Lomo 'bɨ 'yị ga bɨ
uyuní go mɨúyu ní wá, yị ené
Lomo 'bɨ 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị ní.”
39 Zí ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e
úku ledre zí Yésụ kídí, “Ledre bɨ
úkulúgu née nɨ ma'díi.” 40 Gɨ do
kací ledre née, 'yị bɨ nɨ útúásá
ndú'yú Yésụ ní ndaá.

Kírésịto nɨ mbị owú 'bɨ ambi?

41 Zí Yésụ ndú'yú Yúda ga gére
née kídí, “Éyị bɨ ngíti géyị 'yị e
ndịsịní úku ledre gɨ zía kídí,
Kírésịto nɨ lá gbóo bulúndu ngére
Dawídi gɨ zía ní 'di? 42 Dawídi
ma'dáa uku kóo go kpá cú kí
tarané sɨmɨ Ke'bị 'bɨ Dawídi e
kídí,

“ ‘Ngére Lomo uku kóo ledre zí
Ngére 'yị yómo 'yị e kídí,
“Ndịsị do sịlịma 'bɨ anú ona
43 gị sɨmɨ sịndí kadra bɨ mááyí
óto ezeokóyị mbá sị sịndíyị
ní.” ’

* **20:27** 20:27 Sadụkáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofuní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Tí lá ṇguṇguní eyé bɨ kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e urúní gɨ sɨmɨ umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8. **20:37** 20:37 Ólụ́ógụ 3:6 **20:43** 20:43 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 110:1

44 Sara togú bi Dawídi ndolo nda
kóo Kírésito go Ngére ené ní,
Kírésito ma'dáa ni nda ídí owú 'bi
ené lárá káa be 'di?”

45 Simi bi 'yi e niyí ndísi úwú
ledre ga bi Yésu ni ndísi úku
yée ba ní, zía ínyiné úku ledre
zí 'yi lódú kacíne ga gére née
kídí, 46 “Komosé idí ídí rosé gi
zí 'yi ga bi ndisiní 'dódo loru
ní. Ndisiní ési mingburoko
ngbángbá bongó e royé ndísi kí
gámáye kíe gi dongará 'yi e gi
ro zí 'yi e lúrú yée kídí yée niyí
mingburoko 'yi e. Zíye ndísi
ndísiyé do mingburoko bi ndísi e
'dá'dá simi 'Dící Kótruro e, nda
kí mingburoko bi ndísi ga bi do
bi ayímbi ní. 47 Zíye ndísiyé kpá
lóndo karáumbu e, zí karáumbu
ga gére née ndísi í'bí éyí e zíye.
Zíye ndísi lóndo royé ndísi íni
ngbángbá ini gi ro zí 'yi e lúrú yée
káa do mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní.
Ábuwá Lomo ni karanée 'dó'do
yée bisinyíne kíngaya.”

21

Kára umbu i'bí romo tákpásílí
gi do 'yi e

1 Nda go simi sindí kadra 'bi
í'bí tákpásílí, zí Yésu ndísiné lúrú
'yi ga bi kí tú'dú éyí e zíye ní kí
ndísi ndéré í'bí 'bi eyé tákpásílí
eyé simi 'Dící 'bi Lomo. 2 Zía kpá
lúrú ngíti kára bi ni kára umbu
ní kí ndéré í'bí 'bi ené odu owú
késí bi zíne ní 'dé káa do tákpásílí
ne. 3 Zí Yésu ínyiné úku ledre zí
'yi lódú kacíne ga gére née kídí,
“Máúku zíse ma'díi, kára umbu
née i'bí késí go káa do tákpásílí
rómo do 'bi ngíti géyi 'yi e kíe
mbá. 4 'Yi ga bi kí tú'dú késí zíye
ní, 'di'biní lá owú a bi cúku'dée ní
í'bí a zí Lomo. Kára née 'di'bi tí lá
odu owú késí bi zíne ní mbá í'bí a
zí Lomo.”

Yésu uku'dodo ledre ga bi niyí
méngi royé ní
(Lúrú kpá Matáyo 24:1,2,
Máriko 13:1,2)

5 Zí ngíti géyi 'yi lódú kací Yésu
ndísi ódroyé gi ro 'Dící 'bi Lomo
bi o'bóní bilámáne kpá kí bilámá
tutú e ní. Zíye kpá ndísi ódroyé
gi ro bilámá éyí ga bi 'yi e i'bíní
yée zí Lomo ní. Zí Yésu ínyiné
úkulúgu ledre zíye kídí, 6 “Máúku
zíse ma'díi, tutú ga bi ásé ndísi
úku ledreyé née, sindí kadra ni
ógu do ndúrúónzó yée za mbá bi,
wo bi kié'do káa yaá ni ídíáká do
ezené itrionzóní bi wá ní ndaá.”

7 Gi zí ledre bi Yésu uku zíye
kenée ní, zíye ínyiyé ndú'yú lúgu
wo kídí mongú 'yi, “Ledre máa
née ni méngi roné née kí be 'di?
Éyí bi ni 'dódo a zíze kídí ledre ayí
go méngi roné kenée ní ní 'di?”

8 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye
kídí, “Mizefi éyí bi mááyí úku a
zíse ní ni komosé idí ídí rosé.
Ndásé ótoómo 'yi e zíye lóndo sée
kídí yée niyí go máa Kírésito ní
wá. Niyí kpá úku ledre kídí ba go
sindí kadra bi zí Lomo ídíne ngére
do 'yi e simi a ní. Ndásé ngúngu
ledre née wá. 9 Nda kpá lá dúú
wo née wá, togú ásé go ndísi úwú
ledre okó ki'di ki'di ki'di, kídí okó
ayí go útú 'dáa togú mbú ayí útú
ona yá, ndásé éré ngiri wá, née
ndaá 'bi ené aka sindí kadra bi
zí do sogo kángá ba úkúne simi a
ní wá. Éyí ga gére née niyí aka
méngi royé kenée mbá kí.”

10 Zí Yésu kpá úku ngíti ledre
zíye kídí, “Kúfú ngíti géyi 'yi e
niyí ínyi ndéré útú kí okó do
ngíti kúfú. Mongú ngére 'bi ngíti
kángá ni ínyi ndéré útúne kí okó
do ezené 'bi ngíti kángá. 11 Zí
ki'di kángá kízi bi kí roko'buné
kíngaya, zí mongú 'bú útúne simi
ngíti géyi kángá e zí 'yi e ndísi kí
úyuyé, zí mingburoko lárá ledre

ga bɨ mengịnɨ́ aka royé 'dá'dá a wá ní ndịsị́ méngị royé komo ere, zí 'yị e lúrú a kɨ́ komoyé zí ngịrị ndịsịné méngị yée kɨngaya gɨ zía.
12 “'Dá'dá zɨ́ ledre ga gére née kɨ́ méngị royé, ngíti géyị 'yị e nɨyí karanée 'dí'bi sée zíye méngị láráse kɨngaya, zíye ógụ kíse sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e kó'dụ́ mɨngburoko ngére eyé e kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị eyé 'bɨ Yụ́da e, do óto ngíti géyị lafúse sɨmɨ sịgịnị gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní. 13 Togụ́ Yụ́da ga gére née 'di'biogụní sée go dongaráye kenée yá, née go sịndị́ kadra gɨ ro zíse úku bɨlámá ledre amá zíye. 14 Sɨmɨ bɨ 'di'binɨ́ sée go ní, ndásé sómụ́ ledre gɨ ro ledre bɨ ásé úku a gɨ ro zíse ómosé ní wá. 15 Mááyí í'bí komokenzị zíse, ledre bɨ ásé úku a ní, 'yị bɨ kị́é'do káa gɨ dongará ezeokóse ga gére née nɨ kálá ní ndaá. 16 Ngíti géyị bɨsinyí ledre e kpị́ gɨ zí yée ga gére née nɨyí kpá bo nɨyí méngị sée. 'Yị ndíki sée kɨ́ lúndusé e kɨ́ sụmụsé e kɨ́ eze lámáse e nɨyí í'bí ngbángá ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse zí Yụ́da ga gére née úfu yée. 17 Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí karanée sógó sée gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledremá ní. 18 Abú ledre e nɨyí karanée méngị sée kenée ndotó, 'yị óto sị́lị́ne ndaá ro trịdrịsé wá. 19 Togụ́ ledre máa ga gére née nɨyí go méngị sée yá, ídísé tóro ngbúó, ásé karanée ndíki trịdrị bɨ za fí ní.
20 “Togụ́ lúrúsé mongụ́ gara bɨ Yeruṣaléma, ezeokóga toro 'dikíní go gbaá kɨ́ okó, ídísé ówo a kɨ́dí née go bizóró. 21 Sée ga bɨ sịndị́ kadra 'bɨ ledre máa née, nɨ ndíki sée ásé sɨmɨ Yụdáya ní, ídísé ngásá 'bɨ esé geré komo landa. Lafúse ga bɨ ledre máa née nɨ ndíki yée sɨmɨ Yeruṣaléma ore ní, ndaní ndịsị wá idíní geré ólụ́ógụ 'dá'ba. Yée ga bɨ ngárá ndaní gáa sɨmɨ gara ore wá ní, ndaní lolụ ndá'balúgu royé íri gɨ ro 'dó'dụ́ éyị eyé e wá. 22 Née go sịndị́ kadra zí éyị ga bɨ kóo ekéní ledreyé sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní méngị royé tí káa zɨ́ bɨ ekéní ní. 23 Sịndị́ kadra née nɨ ídí bɨsinyíne zí kará ga bɨ kɨ́ sɨmɨyé kpá zí yée ga bɨ kɨ́ owụ́ e do sị́lị́ye ní. Sɨmɨ Yụdáya ore mbá, nɨyí 'dó'do 'yị e zíye ídíye mɨ'dó'dóye kɨngaya. 24 Yụ́da e, 'yị ga bɨ 'bɨ Yeruṣaléma née, ezeokóye nɨyí lágáónzó ngíti géyị kɨ́ mɨngburoko maku e, do 'dí'bi ókpó ngíti géyị sɨmɨ káṇgá bɨ kpị́ ndaá 'bɨ eyé 'bɨ Yụ́da e wá ní. Yeruṣaléma, mongụ́ gara née nɨ ídí sị́ sịndị́ ezeokó née, 'búó togụ́ sịndị́ kadra utúasá go zí Lomo í'bí bikịdrị́ sɨmɨ a.
25 “Lárá ledre nɨyí méngị roné komo ere. Toso kadra kɨ́ toso éfé kpá kɨ́ toso kele e nɨyí óyóló'bó royé mbá kpị́. Nda gɨ ore, zí mɨngburoko ngbuṛu e ndịsị kádayé kɨ́ kúkúye kɨ́ roko'bụyé. Zɨ́ mɨmbé'de 'yɨma'dí e do sogo káṇgá mbá ndịsị lé'béne kpị́kpị kpị́kpị kpị́kpị gɨ zí ngịrị ledre née. 26 Zɨ́ cóngó ro 'yị e ụ́kụ́ne mɨụ́kụ́ gɨ zí ngịrị, gɨ zía owoní go kídí Lomo nɨ go ndéré kị́zị ere zɨ́ éyị ga bɨ gírí ní útúógụyé do 'yɨma'dí e. 27 Nda gɨ ore zíye lúrúndíki Owụ́ 'bɨ 'Yɨma'dí kɨ́ ógụ gɨ komo ere kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngụ́ kɨ́ cóngó roné kpá kɨ́ mongụ́ roko'bụné. 28 Éyị ga bɨ máúku ledreyé née, sɨmɨ bɨ nɨyí go méngị royé ní, ídísé tóro ngbúó gɨ zía sịndị́ kadra bɨ zɨ́ Lomo 'dí'bióyó sée gɨ sɨmɨ 'do'dó ní nɨ go gbóo.”

29 Zɨ́ Yésụ úku muruwayi zɨ́ 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Lúrúsé aka bongó née kpá kɨ́ ngíti géyị kágá ga gére. 30 Togụ́ lúrúsé mbufu nɨyí go ndịsị ụ́'bụ yá, ídísé ówo a kɨ́dí iní nɨ go gbóo

gɨ ro ndá'baógụ é'dị. 31 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro Lomo. Éyị ga bɨ máúku ledreyé ní mbá togụ́ lúrúsé yée nɨyí go méngị royé yá, ídísé ówo a kídí sịndị́ kadra bɨ zí 'yị e ídíye 'yị ga bɨ 'bɨ 'be 'bɨ Lomo ní nɨ go gbóo.”

32 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre kídí, “Ma'díi, ledre ga bɨ máúku yée née mbá, ndaá 'bɨ ené bɨ ya kídí nɨyí méngị royé sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị ba uyuonzónɨ́ royé go ní wá, nɨyí lúrú a cụ́ kɨ́ komoyé. 33 Abú do sogo káṇgá kɨ́ ere nɨyí ụ́kụ́ yá, ledre amá ụkụ́ enée wá.

34 “Káa zí bɨ goó kenée ní, ndásé ndịsị lígị rosé dụ́ụ́ sómụ́ ledre éyị mɨánu kɨ́ éyị mɨéwé e kpá kɨ́ ledre 'do'dó ga bɨ nɨyí ndịsị kɨ́ ndíki sée ní wá, káa bɨ sịndị́ kadra 'bɨ ledre ga bɨ máúku yée zíse née nɨ lɨyị sée mɨlɨyị ke. 35 Ledre ga bɨ máúku yée née nɨ lɨyị 'yị e mɨlɨyị káa zí éyị́ nduṛụ ne rụ doyé ní. 36 Gɨ zí kéyị née, ídísé ídí fú lá nzíyisé kací kadra mbá. Ídísé ndịsị íni ini zí Lomo idí í'bí roko'bụ zíse, gɨ ro zíse ndịsị tórosé ngbúó gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ ndá'baógụ ndíki sée sɨmɨ a ní.”

37 Yésụ ndịsị kóo 'dódo ledre zí 'yị e sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo sɨmɨ Yeṛụsaléma ore kací kadra e za mbá. Togụ́ nda go kɨ́ ndụlụ yá, zíye ólụ́ógụyé kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e gɨ sɨmɨ mongụ́ gara gɨ ore ndéré 'dú'duyé sɨmɨ owụ́ gara do landa bɨ ndịsịní ndólo a Landa Olíva ní. 38 Togụ́ bi ará go kɨ́ phɨyị́ yá, zí tụ́'dụ́ 'yị e ndịsị ógụyé ndịsị úwú ledre bɨ nɨ ndịsị 'dódo a zíye sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo sɨmɨ Yeṛụsaléma ní.

22

Yụ́da Keriyóta yeme ledre gɨ ro úfu Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 26:1-5,14,16, Márɨko 14:1,2,10,11, Yiwáni 11:45-53)

1 Née ní, sịndị́ kadra 'bɨ Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a 'De'dị́ ndaá* ndịsịní kpá ndólo a Umbuokpó ní nɨ go gbóo. 2 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní, kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní 'dódo lorụ ní, nɨyí go ndịsị gámásó'do Yésụ gɨ ro úfu wo wayí gɨ zí ngịrị tụ́'dụ́ 'yị e. 3 Ábuwá Satána olụ́ go sɨmɨ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ kɨ́ ịrịné Yụ́da. Nɨ gɨ sɨmɨ owụ́ gara kɨ́ ịrịné Keriyóta. Ndịsịní nda ndólo wo Yụ́da 'yị 'bɨ Keriyóta. 4 Zí Yụ́da ma'dáa lóloné ndéréne zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kpá kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị ga bɨ ndịsịní lúrú bi kací 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní, gámásó'do mɨsi'di bɨ née nɨ í'bíógụ Yésụ do a gɨ ro zíye 'dí'bi wo ní. 5 Zí ya'dá ga gére née ídíye kɨ́ rokinyi, zíye ṇgúṇgu ledre í'bí késị́ zí Yụ́da gɨ ro zía í'bíógụ Yésụ zíye. 6 Sɨmɨ bɨ Yụ́da 'di'bi késị́ ní, zía ídíne kɨ́ rokinyi, zía ndịsịné gámásó'do mɨsi'di bɨ née nɨ í'bíógụ Yésụ zíye doa wayí tụ́'dụ́ 'yị e utúasánɨ́ ówo a wá ní.

Yésụ anuní odụ éyị́ kɨ́ 'yị lódụ́ kacíne e

(Lúrú kpá Matáyo 26:17-25, Márɨko 14:12-21, Yiwáni 13:21-30)

7 Zí sɨ́lɨ́ 'bɨ Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a 'De'dị́ ndaá ní, née mɨzefɨ sɨ́lɨ́ bɨ ndịsịní óṇgoónzó phɨṛangá kábɨṛɨ́kɨ e kɨ́ sómụ́ndíki ledre Umbuokpó. 8 Zí Yésụ ịnyịné kása 'yị lódụ́ kacíne e gbre, Pétero kɨ́ Yiwáni, kídí “Ndérésé mu yémeómo bi zíze nzíyiné gɨ ro zíze ndéréze ánu Ayímbi Umbuokpó doa.”

* **22:1** 22:1 Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a 'De'dị́ ndaá: Ayímbi máa wo née ndịsị lengbe 'dí'bi sɨ́lɨ́ ịnyị doa gbre, ndịsị tónó kɨ́ Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yụ́da e ndịsịní sómụ́ndíki sịndị́ kadra bɨ kóo Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti sɨmɨa ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:17-20.

9 Zíye ndú'yú lúgu Yésụ kídí, “Íli
idízé ndéré yémeómo bi máa née
'da?”
10 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Ndérésé mu simi gara íri,
ásé ndíki ngíti o'do kí ndá'baógụ
gi ngbuṛu kí ndoko iní o'bo do
goné, ídísé lódụ́ógụ wo gị 'be.
11 Zíse ndú'yú mịngị 'be kídí,
Mongụ́ 'yị ezé ya kídí, 'dịcị bi
yémeómo gi ro zíne ógụné kí 'yị
lódụ́ kacíne e ánu Ayímbi Um-
buokpó simi a ní ni wo be 'di?
12 Yésụ ya kídí, ni 'dódo 'dịcị
zíse wo bi o'bóní do ezené 'dága
ní. Yemení bi go simia íri mbá
nzíyiné, ídísé ótoyéme éyị́ miánu
ma'dáa simi a íri.”
13 Zí 'yị lódụ́ kacíga ga gére
née ndéréye ndíki éyị́ e, tí káa zí
bi Yésụ úku zíye ní. Zíye yéme
Umbuokpó ore.
14 Simi bi go sịndị́ kadra 'bi
éyị́ miánu ní, zí Yésụ ndéréye
kí 'yịmikása ené ga bi sokó doa
gbre (12) née ndịsiyé gbaá ánu
éyị́. 15 Zía ịnyịné úku ledre zí
'yịmikása ené ga gére née kídí,
“Mándịsị kú óto komomá gi ro
sịndị́ kadra 'bi Ayímbi Umbuokpó
ba gi ro zíze ánu a ndro kése
káa 'dá'dá zí sịndị́ kadra amá 'bi
'do'dó ógụné. 16 Ma'díi, utúasázé
aka lolụ ánu kótrụ sị́lịze kése
kadra ayímbi káa zí wo ba 'diya
wá, 'búó togụ́ ini ledre gi simi
ayímbi káa zí ba 'yị e owoyemení
go simi bi niyí go 'yị ga bi 'bi 'be
Lomo ní.”
17 Gi do kací née ní, zía 'dí'bi
kó'do le'yị́, zía í'bí mbófo éyị́ zí
Lomo gi roa, zía úku ledre kídí,
“Sée mikékeṛịa mbá ídísé éwé
le'yị́ ba. 18 Utúasázé éwé ándá
le'yị́ kóṛó kése káa zí wo ba aka
lolụ 'diya wá, 'búó togụ́ sịndị́
kadra bi Lomo ni ógụ ídí káa do
Ngére do 'yị e simi a ní ogụ go.”
19 Gi do kací née, zía 'dí'bi
ambata, zía í'bí mbófo éyị́ zí
Lomo, zía 'déwe simi a, zía í'bí a
zí 'yịmikása ené e, zía úku ledre
kídí, “Ba kụṛụ'bụmá bi mái'bí gi
rosé ní, ídísé ánu a kí sómụ́ndíki
ledremá.”
20 Kpá kenée gi do kací éyị́
miánu, zía 'dí'bi kó'do, zía úku
ledre kídí, “Bi simi kó'do ba
sámamá bi ni ndé'yị́ bi gi rosé
gi ro yéme ledre dongaráse kí
Lomo ní. 21 'Yị máa wo bi ni
í'bí ngbángáma do úfu máa ní,
ni dongaráze ona ndịsizé ánu
kótrụ sị́lịze ba tí kéye. 22 Ma'díi,
Máa Owụ́ 'bi 'Yịma'dí, ni úyu,
gi zía Lomo yeme ne kenée. Tí
lá ni ídí mongụ́ nduwú zí 'yị
bi ni tóro í'bí ngbángá a ní gi
zía Lomo ni 'dódo wo kíngaya.”
23 Simi bi 'yịmikása ga gére née
uwúní ledre bi Yésụ uku kenée
ní, zíye tónóye úku mingụ́ngụ́rụ́
ledre dongaráye kídí, “Ambí ili
méngị bisinyí ledre née kenée
ne?”
24 Zí 'yịmikása ga gére née kpá
ndịsiyé úkuló'bó ledre dongaráye
kídí, “Ambí gi dongaráze ba ni
ídíne manda 'dá'dá zí lafúne e?”
25 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí,
“Ngére ga bi 'bi do sogo káṇgá ba
ndịsịní óto royé zí 'yị eyé e kídí
yée niyí mingburoko 'yị e. Zíye
óto royé kídí yée niyí bilámá 'yị
sáká 'yị e. 26 Máúku zíse, ndásé
ídí káa zíye née wá. Togụ́ 'yị ni
dongaráse kí ledrené owóowó yá,
idí ídí káa zí 'yị bi ledrea ndaá
owóowó wá ní. Wo bi ni manda
ní, idí ídí káa zí 'yị 'bi moko
ní. 27 Mándú'yú aka sée ambí ni
mongụ́ 'yị ní ne? 'Yị máa wo bi
ndịsị lá mindịsị mengị moko wá
ní togụ́ mbú wo bi ndịsị méngị
moko ní? Tí lá mááyí dongaráse
ona káa zí 'yị méngị moko ní.
28 Mbófo éyị́ zíse, simi 'do'dó ga bi
ndikiní máa ní mbá, óyósé sogosé
zíma wá. 29 Káa zí bi Babá i'bí
roko'bụ zíma, zíma ídíma káa do
ngére ní, mááyí kpá í'bí roko'bụ

zíse, 30 gɨ ro zíze ndịsịzé do bi kịé'do kése 'be 'bɨ Lomo kí ánu éyị kpá kí 'décị ngbanga ro kúfú Isɨréle e bɨ sokó doa gbre ní.”

Yésụ esị sị̀lị̀ne komo Simúna Pétero
(Lúrú kpá Matáyo 26:31-35, Márɨko 14:27-31, Yiwáni 13:36-38)

31 Zí Yésụ ịnyịné úku ledre zí Simúna kídí, “Lúrú aka Simúna, Satána yeme roné go gɨ ro úzu yị̀ị o'bụó'bụ káa zí mɨgombị mengị moko ne ní. 32 Abú kenée ndotó, máíni ini go zí Babá gɨ royị, gɨ ro zíyị tóroyị ngbúó sɨmɨ úzu éyị née útúásá útú wá. Sɨmɨ bɨ ndá'baógụ go zíma ní, ídí ndịsị í'bí roko'bụ zí lafúyị e.”

33 Zía ịnyịné úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, mááyí go nzíyimá gɨ royị. Togú sịgịnị yá, idíní óto zée kéyị, togú umbu yá, azé úyu kéyị.”

34 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Máúku zíyị Pétero, kílóndó kí sɨmɨbi 'dá'dá zí ngono kí úcụ koko, áyí ási gɨ romá kí'dí ota yá née owo ené máa wá.”

35 Gɨ do kací ledre bɨ uku zí Pétero ní, zía nda ịnyịné ndú'yú 'yị lódú kacíne ga gére née mbá kídí, “Sɨmɨ bɨ kóo mákása sée lá kí gbékpị́ sị̀lịse ndéré kí 'dódo bɨlámá ledre amá zí 'yị e, 'dí'bisé késị gɨ ro ánu éyị́ kíe wá, gbawá kombo, gbawá ngíti wará ní, lerị́ éyị́ mengịní kóo sée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Lerị́ kémbị́ éyị́ mengị zée wá.”

36 Zía úku ngíti ledre zíye kídí, “Ba ndaá lolụ ledre máa bɨ kóo née wá, ili nda go zíse 'dí'bi késị́ kí kombo esé e kpa. 'Yị bɨ mongú maku ndaá zía wá ní, idí úgúóyó ngíti bongó ené 'dá'ba, zía ndéréne úgú maku zíne. 37 Ídísé ówo a kídí, ledre ga bɨ kóo ekéomoní gɨ romá 'desị́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, ‘Nɨyí karanée 'dó'do máa káa zí 'yị bɨ mengị bɨsinyí ledre ní,’ sịndị́ kadra ené ogụ go.”

38 Sɨmɨ bɨ 'yị lódú kací a uwúní ledre bɨ uku née kenée ní, zíye úkulúgu ledre zía 'diya kídí, “Ngére, mɨngburoko maku nɨyí bo zíze ona gbre.”

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre máa wo née asá go kenée.”

Yésụ ini ini zí Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 26:36-46, Márɨko 14:32-42)

39 Zí Yésụ ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ yana gara gɨ ore káa zí bɨ lengbe ní ndéréne do Landa bɨ kí kágá ga bɨ ndịsịní ndólo yée Olíva doné ní. Zí 'yị lódú kacíga ndéréye lódú wo íri. 40 Sɨmɨ bɨ nderéogụ íri ní, zía úku ledre zí 'yị lódú kacíne ga gére née kídí, “Ídísé ndịsị íni ini zí Lomo gɨ ro zía ndịsịné sáká sée gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ nɨyí kí ndịsị ndíki sée ní.” 41 Gɨ do kací ledre née ní, zía ịnyịné gɨ cigíye ndéréne re, do útúne do ngúrú sịndịne íni ini zí Lomo kídí, 42 “Babá, togú nɨ útúásá kací komoyị yá, ndá ótoómo máa zíma ndúwúma sɨmɨ nduwú bɨ nɨ go ógụ ba wá. Ledre ma'dáa idí méngị roné kací mɨyéme ledre eyị, nda ídí kací sómú ledre amá wá.” 43 Zí Lomo kásaógụ maláyika ógụ í'bí roko'bụ zía. 44 Gɨ zí mongú éyị́ mɨówo, zía ndịsịné íni ini zí Lomo cụ́ kí sɨmɨné. Zí bɨsuwu bɨ ndịsị kúkú gɨ roa trịị bi ní, óyóló'bó roné ídíne bɨkesịne káa zí sáma ní.

45 Zía ịnyịné ndá'balúgu roné zí 'yị lódú kacíne e. Nɨ ógụ íri ní, nɨyí go mbá 'dú'du cóngó royé ụkú kpá go mbá mɨúkú gɨ zí lerị́. 46 Zía úku ledre zíye kídí, “Ásé yị́ esé 'dú'du esé? Ídísé ndịsị íni ini zí Lomo gɨ ro zía ndịsịné sáká sée

22:37 22:37 Isáya 53:12

gɨ simɨ ledre ga bɨ nɨyí kɨ́ ndịsị ndíki sée ní.”

'Di'binɨ́ Yésụ

(Lúrú kpá Matáyo 26:47-56, Márɨko 14:43-50, Yiwáni 18:3-11)

47 Simɨ bɨ Yésụ nɨ aka ngbụ́rụ́ ndịsị úku ledre zɨ́ 'yị ené ga gére ní, rụụ, zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ndé'yị́ógụyé, Yụ́da bɨ nɨ ngúru 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ma'dáa ní, 'di'biogụ yée ne. Zía ndéréne geré fáka Yésụ í'bí mandá zía. 48 Zɨ́ Yésụ úku ledre zía kídí, “Yụ́da, ógụ fáka 'dódo Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ í'bí mandá zía ba gɨ zía bɨ í'bí ngbángáma go ní?”

49 Simɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ owonɨ́ kídí bisinyí ledre ogụ née go ne ní, zíye úku ledre zɨ́ Yésụ kídí “Ngére, ilizé go tónó lágá yée kɨ́ mɨngburoko maku ga ba?” 50 Zɨ́ ngúruyé ịnyịné kóo gɨ ro lágá ónzó 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị†́ fí umbu, zɨ́ mongụ́ maku nda útúne lá gbóo ro mbílía do anú, lágá 'décị a tụ.

51 Zɨ́ Yésụ gbúrógbóne do 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Asɨ́ go, ótoómosé yée mu.” Zía óto sịlịne ro mbílí o'do née zɨ́ mbílí a émené.

52 Gɨ ore zɨ́ Yésụ ịnyịné úku ledre zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kpá kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lúrú bi kacɨ́ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní, nda kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e kídí, “Mengɨ káa be 'di zíse ógụsé gɨ romá kɨ́ mɨngburoko maku e kɨ́ ngbóndó e káa zɨ́ éyị bɨ mááyí 'yị méngɨ bisinyí ledre ní? 53 Kacɨ́ kadra mbá azé kése do ligá 'bɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo 'dí'bisé nda kóo máa wá gɨ zɨ́ 'di togụ́ mááyí 'yị méngɨ bisinyí ledre ní? Ba go sịndị kadra gɨ ro zíse méngɨ éyị bɨ ílisé méngɨ a ní gɨ zía roko'bụ 'bɨ Satána ala'dụtụ do sogo káṇgá go.”

Pétero uku ya née owo ené Yésụ wá

(Lúrú kpá Matáyo 26:57,58,67-75, Márɨko 14:53,54,66-72, Yiwáni 18:12-18,25-27)

54 Tɨ́ ma'díi, zíye 'dí'bi Yésụ ndéré kíe 'be 'bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị. Zɨ́ Pétero útúne do kacíye gɨ gbála ndịsị lódụ́ yée. 55 Gɨ zɨ́ drụ́ 'bɨ bi mɨárá, zíye kótụ́ mongụ́ pho'dụ simɨ yana ligá ndịsịyé gbaá roa. Zɨ́ Pétero kpá ógụ ólụ́ne dongaráye ndịsịné gɨ zɨ́ drụ́. 56 Ábuwá, ngíti kára bɨ ndịsị méngɨ moko 'be 'bɨ mongụ́ 'yị ore ní lurúndiki wo go kacɨ́ mbílí pho'dụ, zía úku ledre kídí, “O'do née nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ 'bɨ o'do née.”

57 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ kára née kídí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá o'do née wá.”

58 Kpá lá ca gɨ do kacɨ́ ledre née ní, zɨ́ ngíti 'yị ógụné, zía ónzó komoné ro Pétero zía úku ledre zɨ́ Pétero kídí, “Áyí ngúru 'yị 'bɨ mongụ́ 'yị bɨ 'di'binɨ́ wo ba.”

Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kídí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongụ́ 'yị née wá.”

59 Gɨ do kacɨ́ sịndị kadra kị́é'do, zɨ́ ngíti 'yị kpá úku ledre gɨ ro Pétero kídí, “Ma'díi, o'do ba nɨ ngúru 'yị 'bɨ mongụ́ 'yị ba, gɨ zía nɨyí kéye mbá gɨ simɨ Galiláya gɨrí.”

60 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kídí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongụ́ 'yị née wá.” Simɨ bɨ Pétero nɨ aka ngbụ́rụ́ ndịsị ódro ní,

† **22:50** 22:50 Mongụ́ 'yị 'dáná éyị: Mongụ́ 'yị 'dáná éyị romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólụ́ duụ́ ne simɨ 'dịcị bɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo simɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyị zɨ́ Lomo kɨ'di kérɨ́ simɨ simɨbi kị́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzónɨ́ gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólụ́ kíe 'dịcị íri gɨ ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.

kokoɽịyoko, zí ngono ụ́cụ koko. 61 Zí Ngére Yésụ óyó komoné lúrú Pétero, geré zí ledre bɨ Yésụ uku kídí, “Kílóndó 'dá'dá zí ngono kí ụ́cụ koko, áyí ási gɨ romá kí'dí ota ní ngásáógụné sɨmɨ a.” 62 Zí sɨmɨkozo méngị Pétero, zía ólụ́ógụné ndoo 'dí sogo ndịsịné íni íni kíngaya.

Asikíri foloní Yésụ

63 Zí asikíri ga bɨ otoní yée ndịsị lúrú bi káa bɨ Yésụ nɨ ngásá ní, ndịsịyé fóló wo kpá kí ndịsị ócó wo. 64 Zíye ódó'dụ́tụ komoa zí ngíti 'yị kpá ócó wo, zíye ndú'yú fóló wo kídí, “Nébị, úku aka zíze, ambi ocó yị́ị née ne?” 65 Nda gɨ ore zíye ndịsịyé úku sínyi tụ́'dụ́ bɨsinyí ledre ga bɨ kí kese e sɨmɨyé ní zía.

Yésụ kó'dụ́ mɨngburoko 'yị e
(Lúrú kpá Matáyo 26:59-66, Márɨko 14:55-64, Yiwáni 18:19-24)

66 Akpa kí sịndóndó, zí mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yụ́da e ní, kí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e, kí 'yị 'dódo lorụ e yóko royé, do 'dí'biógụ Yésụ dongaráye. 67 Zíye úku ledre zía kídí, “Úku aka ma'díi zíze, áyí ba Kírésịto bɨ kóo ukuní ledre a yaá nɨ ógụ ní?”

Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Togụ́ máúku ledre zíse yá, ṇgúṇgusé esé e wá. 68 Abú mándú'yú kpá sée, úkulúgusé esé ledre kací a zíma wá. 69 Éyị́ bɨ máówo ní, ásé karanée lúrú Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kí ndịsị zí Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní do anu.”

70 Zí mɨngburoko 'yị ga gére née ndú'yú wo kídí, “Káa zí bɨ úku kenée ní, áyí Owụ́ 'bɨ Lomo?”

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre ma'dáa nɨ tí káa zí bɨ úkusé née.”

71 Zíye ódroyé dengbịye kídí, “Éyị́ bɨ ilizé kpá fú ngíti géyị 'yị e úwú ledre gɨ tarayé gɨ roa ní 'di, otoasá roné go kí Lomo, uwúzé go cụ́ gɨ tara ní.”

23

Yésụ kó'dụ́ Piláto
(Lúrú kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Márɨko 15:1-5, Yiwáni 18:28-38)

1 Zí tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé, zíye 'dí'bi Yésụ gɨ ore ndéré kíe kó'dụ́ Piláto, ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ akúma 'bɨ Róma. 2 Zíye tónóye í'bí ngbángá a kídí, “O'do ba ndịsị sínyi do 'yị ezé e kí ledre kídí ndaní í'bí ụsórụ zí Káyísara wá. Zía kpá úku ngíti ledre kídí née nɨ yị ené goó ne Kírésịto, mongụ́ Ngére 'bɨ Yụ́da e.”

3 Zí Piláto go ndú'yú Yésụ kídí, “Ma'díi, áyí ngére 'bɨ Yụ́da e?”

Yésụ ya zía ní, “Tí káa zí bɨ úku née.”

4 Zí Piláto ịnyịné úku ledre zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kídí, “Málúrúndíki amá lúyú ledre bɨ do 'décị ngbanga ro o'do ba gɨ roa ní wá.”

5 Zí 'yị ga gére née kpá fú ndịsị úku ledre zí Piláto kídí, “O'do née sinyi do 'yị e sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní go mbá. Tonó kóo sínyi do 'yị e go kú gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní, bɨ ba ní ogụ kíe go gị ona.”

6 Sɨmɨ bɨ uwú ledre kenée ní, zí Piláto ndú'yú yée kídí, “O'do née nɨ gɨ sɨmɨ gara Galiláya?” 7 Zí 'yị ga gére née úkulúgu ledre kídí ɨɨ, Yésụ nɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Galiláya ní. Piláto yaá togụ́ kenée yá, idíní 'dí'bi Yésụ ndéré kíe zí ngére Eróde, gɨ zía Eróde ma'dáa ogụ go sɨmɨ Yerụsaléma ore.

8 Sɨmɨ bɨ Eróde lurú Yésụ nɨ go kó'dụ́ne ní, zía ídíne kí mongụ́ rokinyi gɨ zía ndịsị kóo go óto komoné gɨ ro lúrú Yésụ kí méngị ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní gɨ zía uwú andá go mɨúwú ándá. 9 Zía ndú'yú Yésụ kí tụ́'dụ́ ndu'yú e, Yésụ ukulugu ené ledre zía mbá

wá. 10 Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí 'yị 'dódo lorụ nɨyí kpá fú mɨtóroyé ore ndịsị í'bí ngbángá a kí roko'bụyé mbá. 11 Zí Eróde kí asikíri ené e ịnyịyé ndịsị fóló Yésụ kpá kí úkucáyi wo. Zíye 'dí'biógụ bongó 'bɨ mɨngburoko ngére e ésị a roa fóló wo kíe. Zí Eróde ma'dáa kásalúgu wo zí Piláto. 12 Geré zí dongará Eróde kí Piláto bɨ kóo sinyí mɨsínyí ní émené gɨ zía bɨ 'di'biní Yésụ go ní.

Piláto ici roné gɨ ro yómo Yésụ má

(Lúrú kpá Matáyo 27:15-26, Máriko 15:6-15, Yiwáni 18:39 — 19:16)

13 Zí Piláto ịnyiné ndóloyóko manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní, kí mɨngburoko 'yị e, nda kpá kí ngíti géyị 'yị ga bɨ ore ní, 14 zía úku ledre zíye kídí, “Úkusé ledre kídí, o'do ba ndịsị sínyi do 'yị e, mándú'yú ló'bó wo go do komosé mbá, mándíki amá lúyú ledre gɨ zía gɨ ro 'décị ngbanga roa káa zí bɨ úkusé ní wá. 15 Eróde kasalugu wo zíma yáa gɨ zía ndiki ené kpá lúyú ledre roa wá. Nɨ go mɨówoné mbá kídí sị ledre bɨ do úfu wo gɨ zía ní ndaá, luyú ené ledre wá. 16 Gɨ zí kéyị née, máíli go ótoómo wo. 'Dá'dá zía kí ndéréne, mááyí aka í'bí wo zí asikíri amá e ócó wo kí.” 17 Piláto nɨ kí roko'bụ zíne 'bɨ ndịsị í'dí sịlịne kíe gɨ ro kémbị 'yị sɨmɨ sịndị kadra 'bɨ ayímbi.

18 'Yị e iliní eyé ledre née wá, zíye ịnyịyé mbá gbúrógbóye 'dága kídí, “O'do née idí úyu, zíyị ótoómo sịlịyị gɨ ro Barába.” 19 Barába ma'dáa yéme kóo roné gɨ ro útúne kí okó do akúma 'bɨ Róma sɨmɨ Yerụsaléma. Zía kóo úfu 'yị sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née, do kóo 'dí'bi wo sɨmɨ sịgịnị gɨ ro úfu a.

20 Gɨ zía Piláto ili tí gɨ ro zíne yómo Yésụ, zía úku ándá ledre zí 'yị ga gére née. 21 Zí 'yị e kpá gbúrógbó ándá royé kídí, “O'do née idí úyu, o'do née idí úyu.”

22 Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, “O'do née luyú ené ledre wá, sị ledre bɨ do úfu wo gɨ roa ní ndaá. Mááyí aka í'bí wo zí asikíri amá e ócó wo kí, zíma nda ótoómo wo.”

23 Zí 'yị e ịnyịyé mbá gbúrógbóye nda 'dága kíngaya kídí o'do née idí úyu. Gɨ zí kéyị née, zía ótoómo Yésụ do úfu wo. 24 Nda gɨ ore zí Piláto méngị ledre ma'dáa káa zí bɨ iliní ní. 25 Barába bɨ kóo yéme roné gɨ ro útú kí okó do akúma 'bɨ Róma sɨmɨ Yerụsaléma ní, zía kóo úfu 'yị sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née. Do kóo 'dí'bi wo sɨmɨ sịgịnị gɨ ro úfu a ní, zíye ótoómo wo. Zía nda í'bí Yésụ zí asikíri ené e ndéréye úfua kací kúrú 'yị e.

Phephéní Yésụ do mɨngbúngbu kágá

(Lúrú kpá Matáyo 27:31-44, Máriko 15:21-32, Yiwáni 19:17-27)

26 Sɨmɨ bɨ asikíri ga gére née nɨyí go mɨndéréye do mɨsi'di kí Yésụ gɨ ro úfu a ní, zíye ndíkíye kí ngíti o'do ịrịa Simúna. Nɨ 'yị 'bɨ gara bɨ ndịsịní ndólo a Kuréne ní, ayí ógụ sɨmɨ Yerụsaléma. Zí asikíri ga gére née gága wo ịmbị ngbuṵu kágá bɨ Yésụ ndịsị ịmbị a ba útúne kíe do kací Yésụ ma'dáa. 27 Zí tụ́'dụ́ 'yị e útúye do kací Yésụ mutruu, kará e kí íni ini kí mbụ́mbụ́dụ́. 28 Zí Yésụ óyó komoné úku ledre zí kará ga gére née kídí, “Sée kará 'yị 'bɨ Yerụsaléma, ndásé íni ini gɨ romá wá, ídísé íni 'bɨ esé lerị bɨ ayí go ógụ rosé kí owụ́ 'bɨ esé e ba. 29 Ídísé ówo a kídí sịndị kadra nɨ go gbóo ngíti géyị 'yị e nɨyí úku ledre kídí, ‘Kará ga bɨ ndikiní owụ́ e wá, kí yée ga bɨ owụ́ ụlụní umba kó'dụ́ye wá ní, 'bɨ eyé eme yị ené ne.’ 30 'Yị ga bɨ nɨyí ídíáká

sɨmɨ Yerụsaléma ore sɨmɨ bɨsinyí sịndị kadra née ní ní, nɨyí úku ledre kídí,
“ ‘Mɨngburoko landa ga ba ógụsé
mu útúló'bụ zée.’
‘Káṇgá líkpí royị mu zíyị
'dụ́tụ zée sɨmɨyị.’
31 Máa bɨ ngárá málúyú ledre wá,
do 'dó'do máa káa zí wo ba ní ní,
Lomo nɨ karanée 'dó'do 'yị lúyú
ledre ga gére née bɨsinyíne.”
32 Ngíti géyị 'yị lúyú ledre e
nɨyí kóo bo gbre 'di'bɨní yée kpa
kí Yésụ gɨ ro úfu yée. 33 Sɨmɨ
bɨ nderéogụnɨ go kí Yésụ do bi
bɨ ndịsịnɨ úfu 'yị e doa, ndolonɨ
Gologóta, ledre gɨ sɨmɨ a kídí,
cóngó do'yị ní, zíye phéphé wo
ore. Zíye kpá phéphé ngíti géyị
'yị lúyú ledre e gbre, ngíti a do
sịlị Yésụ 'bɨ anú, ngíti a do ngelị.
34 Zíye ónzó gbégbé* ífibáyi bongó
ené e kíe dongaráye. Zí Yésụ
íni ini zí 'Bụné kídí, “Babá, ídí
ótoómo ledre zí 'yị ga bɨ mengịnɨ
bɨsinyí ledre zíma ba, gɨ zía owonɨ
eyé éyị bɨ ndịsịnɨ méngị a née
wá.”
35 Zí 'yị mɨndéré e ndịsị tóroyé
dogbọrụ mɨsi'di ndịsị lúrúkása
wo do mɨngbúngbu kágá, zí
mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e ndịsịyé
fóló wo kídí, “Sara bɨ kóo yá née
nɨ Kírésịto, 'yị yómo 'yị e, Lomo
kasaogụ née ne ní, idí mu yómo
roné ke.”
36 Zí asikíri e kpá ndịsịyé fóló
wo gɨ zía bɨ uku ya née nɨ ngére
ní. Zíye ógụyé kí mɨndogó le'yị
í'bí a zía, 37 zíye úku ledre kídí,
“Togụ́ bɨ áyí tí ngére 'bɨ Yụ́da e ní,
yómo royị mu ke.”
38 Zíye éké sị ledre bɨ ufunɨ
wo gɨ roa ní phéphé óto a doa
'dága kídí, “BA MONGỤ́ NGÉRE
'Bɨ YỤ́DA E.”
39 Zí ngúru 'yị lúyú ledre bɨ
phephénɨ yée ba úku sínyi ledre
kídí, “Togụ́ áyí ba tí Kírésịto
ma'díi ní, yómo royị mu gɨ ro zíyị
kpá yómo zée ke.”
40 Zí eze a úku ledre zía kídí,
“Éré Lomo wá gɨ zí 'di, ndaá bɨ
umbu bɨ áyí úyu a née nɨ úyu ba
kpá wo ní wá? 41 Bɨ 'do'donɨ zée
ba mbị gɨ zía bɨ luyúzé ledre ní.
Sara o'do née luyú ledre go, luyú
ené kémbị ledre wá.”
42 Zía úku ledre zí Yésụ kídí,
“Mongụ́ 'yị, kí'dí bɨ áyí go ngére
ní, ndá sómụ́lịgị ledre máa wá.”
43 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía
kídí, “Ndá sómụ́ ledre wá, azé
ídí karaba kéyị sɨmɨ 'be bɨ 'yị e
ndịsịnɨ ídí sɨmɨ a kí rokinyi ní.”

Ledre gɨ ro umbu Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 27:45-56, Márɨko 15:33-41, Yiwáni 19:28-30)

44 Nda go kí yana kadra, zí
kadra ịlịne mbụ́ụ́, zí mɨtụlụrụ
ídíne mbịrị ndéréógụné gị ro
sịndị kadra ota. 45 Zí mongụ́ mbílí
bongó bɨ odó 'dụtụnɨ sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ
Lomo kíe káa bɨ ngíti géyị 'yị e
nɨyí ólụ́ sɨmɨ 'dịcị máa wo bɨ kí ịrị
Lomo ní lófoné gberé kú gɨ 'dága
gị bi. 46 Zí Yésụ íni ini zí Lomo
kí kúrúne 'dága kídí, “Babá, 'dí'bi
'dówụ́ma mu zíyị íri.” Kací ledre
bɨ uku née lu'bú wá, zí 'dówụ́a
ólụ́ógụné.
47 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri
ga gére née lurú ledre bɨ Yésụ
mengị née kenée ní, zía í'bí mbófo
éyị zí Lomo kídí, “Ma'díi, o'do ba
ndaá 'yị lúyú ledre wá.” 48 Tụ́'dụ́
'yị ga bɨ yokonɨ royé ore ndịsị
lúrú Yésụ 'dága do mɨngbúngbu
kágá, sɨmɨ bɨ lurúnɨ mongụ́ ledre
bɨ Yésụ mengị née nɨ kí kịkịné ní,
zíye báyiyé gɨ ore kí ndịsị sémbị
kó'dụ́ye gɨ zía ledre ma'dáa nɨ kí
mongụ́ roko'bụné. 49 Zí eze lámá
Yésụ ma'dáa kpá kí ngíti géyị kará
ga bɨ ṇguṇguní ledre ené zíye

23:30 23:30 Uzíya 10:8 * **23:34** 23:34 Ónzó gbégbé: Ba mɨsi'di bɨ kóo Yụ́da e ndịsịnɨ gélé 'yị kíe gɨ moko 'bɨ Lomo ní.

lódụ́ kací a kú gi simi káṇgá bi Galiláya ní, tóro kása royé gbála ndịsị lúrú ledre bi ndịsị méngị roné zí Yésụ née.

Otoní bi zí Yésụ
(Lúrú kpá Matáyo 27:57-61, Máriko 15:42-47, Yiwáni 19:38-42)

50 Ngúru mongú 'yị 'bi Yúda e ni kóo bo ịrịa Yoséfa, ni bilámá o'do kpá mbigí 'yị 'bi Lomo. 51 Ṇguṇgu ené ledre 'bi lafúga ga bi ndịsịní yéme a gi ro méngị Yésụ kíe ní wá. Ogụ yị ené gi simi owú gara 'bi káṇgá 'bi Yụdáya bi ndịsịní ndólo a Aramatáyo ní, kí mongú óto komo gi ro 'yị bi Lomo ni kása ógụ a káa do mongú ngére ní. 52 Zía ịnyịné ndéréne zí mongú 'yị Piláto ndú'yú wo idí ótoómo umbu Yésụ zíne ndéréne óto a. 53 Zí Yoséfa ịmbịóto umbu Yésụ bi gi do mingbúngbu kágá. Zíye yéme wo simi bikenyị mbílí bongó, zíye 'dí'bi umbua ndéré óto a simi gu bi iciní simi landa ngárá otoní aka 'yịma'dí simi a wá ní. 54 Kadra máa née kóo sịndị kadra 'bi yéme ro'yị, gi zía kílóndó a née go Sịlị 'bi 'Dówúro.

55 Zí kará ga bi lodúní kací Yésụ ma'dáa kú gi simi Galiláya ní kpa útúye do kací Yoséfa gị sị bi íri, zíye lúrú miótoa cú kí komoyé. 56 Simi bi otoonzóní bi go ní, zí kará ga gére née ndá'bayé 'be, yémeómo sụ'bú mindonyo kpá kí ngíti géyị kágá e mbá nzíyiyé zíye ndịsiyé kí gi zía otoní née úndru lorụ 'bi Sịlị 'bi 'Dówúro.

24

Yésụ urú gi simi umbu
(Lúrú kpá Matáyo 28:1-10, Máriko 16:1-8, Yiwáni 20:1-10)

1 Nda go akpa kí sị ndóndó simi sịlị gi do kací Sịlị 'bi 'Dówúro, zí kará ga gére née 'dí'bi sụ'bú mindonyo ga bi yemeomoní yée ní ndéré kíe sị bi. 2 Niyí ógụ íri ní, gbụrụgbụ oyóní tutú gi tara mbotụ bi go. 3 Geré zíye ólúye simi gu, lurúní bi káa ní, umbu Ngére Yésụ ndaá 'bi enée lolụ wá, zí tarayé ịdrịne mbá mịịdrị. 4 Niyí aka cikị ndịsị sómúló'bó ledre née yá, zí ya'dá e gbre mbá kí bikenyị bongó gindri gindri royé ólúógụ tóroyé kenée. 5 Zí kará ga gére née lịyịyé, zíye ési doyé mbá bi gi zí ngịrị. Zí ya'dá ga gére née úku ledre kídí, “Ndịsịsé gámásó'do 'yị bi ni trịdrị ní dongará umbu e gi ro 'di? 6 Ndaá 'bi ené lolụ ona wá, urú yị ené go. Ledre kóo uku zíse simi káṇgá bi Galiláya ní ndaá lígị sée wá, mengị roné née ne. 7 Uku kóo kídí, ‘Ngíti géyị 'yị e niyí karanée í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yịma'dí zí 'yị lúyú ledre e úfu wo. Nda simi ota sịlị, zía úrúne.’ ” 8 Geré zí kará ga gére née sómúndíki ledre kóo uku ní.

9 Zí kará ga gére née ịnyịyé gi sị bi gi ore ngásá ndá'bayé úku ledre bi lurúní sị bi íri née zí 'yịmikása ga bi idíakáni sokó do kérị ní, nda kpá kí ngíti géyị 'yị lódụ́ kacíga ga bi ore ní. 10 Kará máa ga gére née kóo Maríya gi simi owú gara bi kí ịrịné Magidála ní, nda kí ngíti a kí ịrịné Zowána, kpá kí ngíti Maríya kpị, née 'bi ené mbágá Yakóbo nda kí ngíti géyị lafúye karáe, ukuní ledre máa née ye zí 'yịmikása ga bi 'bi Yésụ née. 11 'Yị ga gére née ṇguṇguní eyé kóo ledre bi karága gére née ukuní ní wá. Somúní yaá karága gére née ukuní yị eyé née ngbékpị ledre. 12 Abú tí kenée ndotó, zí Pétero ịnyịné ngásáne sị bi íri, zía ndálané lúrú bi simi gu, Ngére Yésụ ndaá 'bi ené lolụ wá. Lá bongó bi yemení wo simi a ní idíakáne simi gu. Zía ndá'bané kí ndịsị sómú ledre née, owo 'di'bi mbị éyị bi mengị roné née wá.

Yésụ 'dodo roné zí 'yị lódú

kacíne ga bɨ gbre ní
(Lúrú kpá Máriko 16:12,13)

13 Kpá cịkị sɨmɨ sɨ̀lɨ́ máa née
ní, zɨ́ ngíti géyị 'yị lódṵ́ kací Yésụ
ga bɨ gbre ní ịnyịyé ndéréye sɨmɨ
owṵ́ gara bɨ kí ịrịné Imawú ní.
Nɨ méyịlị e ịnyị doa gbre gɨ ro
mongṵ́ gara Yerụsaléma. 14 Sɨmɨ
mɨndéréye do mɨsi'di, zíye ndɨ́sɨyé
kí ódroyé gɨ ro ledre bɨ mengị
roné née. 15 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨ́sị
kí úkuló'bó ledre ga gére née
dongaráye ní, zɨ́ Yésụ ólṵ́ógụné
zíye, zíye ndɨ́sị lódṵ́ mɨsi'di kéye.
16 Owonɨ́ eyé bɨ kídí née wo ní wá,
gɨ zía Lomo ụcụomo kóo yée née
káa bɨ nɨyí ówo wo.

17 Zía ndú'yú yée kídí, “Ledre
máa bɨ ndɨ́sɨsé ndéré kí úku a tí
bɨ gáa ba ní 'bɨ́é ledre 'di?”

Zíye tóroyé, zɨ́ sɨmɨ komoyé
ídíne mbá mɨsínyíne. 18 Zɨ́
ngúruyé kí ịrịné Kiliyópa úku
ledre zía kídí, “Mongṵ́ ledre bɨ
mengị roné do sɨ̀lɨ́ ga ba sɨmɨ
Yerụsaléma íri ba ówo wá ní, ógụ
'bɨ eyị́ gɨ 'da?”

19 Yésụ ya zíye ní, “'Bɨ́é ledre
'di?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí,
“Née Yésụ, nébị gɨ sɨmɨ gara Naz-
eréta, Lomo i'bí kóo roko'bụ go
zía, zía ndɨ́sịné 'dódo ledre zí 'yị e
kpá kí méngị mɨngburoko ledre e,
zɨ́ Lomo kí 'yịma'dí e ídíye mbá
kí rokinyi gɨ zía. 20 Kara kóo
ba zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná
éyị́ e kpá kí ngíti géyị mɨngburoko
'yị ezé e í'bí ngbángá a zɨ́ akúma
'bɨ Róma idíní́ úfu wo. Do úfu
wo do mɨngbúngbu kágá. 21 Azé
'bɨ ezé kóo go kí mongṵ́ rokinyi
kídí née go Kírésịto kóo Lomo
uku ledre kásaógụ a ní, ogụ go
gɨ ro yómo zée Isiréle e. Éyị́
ndaá lolṵ wá, mengị karaba sɨmɨ
káṇgá go 'dényé sɨ̀lɨ́ ota. 22 Tarazé
ịdrị́ gáa gɨ zɨ́ ngíti géyị kará e gɨ
dongaráze. Sɨmɨ bɨ gáa ịnyịní
akpa kɨ́ sịndóndó ndéréye sị bi
ní, 23 nɨyí ógụ íri ní, o'do máa
née ndaá 'bɨ ené lolṵ wá. Zɨ́ ngíti
géyị maláyika e 'dódo royé zɨ́ kará
máa ga gére née, zíye úku ledre
kídí o'do máa urú yị ené. 24 Zɨ́
ngíti géyị 'yị ezé e kpá geré ịnyị
ngásáye íri, tí ma'díi ogụ ndikiní
eyé wo wá.”

25 Zɨ́ Yésụ úku ledre zíye kídí,
“Ówosé esé ledre wá gɨ zɨ́ 'di,
ledre ga bɨ kóo nébị ukuní yée
gɨ romá kídí Lomo nɨ kásaógụ a
ní ílisé ṇgúṇgu wá gɨ zɨ́ 'di?”
26 Ídísé ówo a kídí Kírésịto nɨ aka
'dó'dó zía kpá úyuné zía úrúne
kí, zía ndá'balúgu roné komo ere
kí mongṵ́ roko'bụné. 27 Nda gɨ
ore zɨ́ Yésụ ma'dáa tónóne úku
yéme ini ledre gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ
kóo nébị e ukuní gɨ roné do éké
yée sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní zíye.
Tonó kí Mṵ́sa nda kí yée ga bɨ ngíti
géyị nébị e ukuní ní.

28 Sɨmɨ bɨ nderéogụní nda go
gbóo kí gara bɨ ya'dá ga geré nɨyí
ndéré sɨmɨ a ní, zɨ́ Yésụ ídíne káa
zɨ́ ayí ókpó ené mɨókpó ní. 29 Zɨ́
ya'dá ga gére née ụ́cụómo wo
kídí, “Kadra utú go ndá lolṵ ndéré
wá, idízé 'dú'du kése ona togṵ́ bi
ará go yá, zíyị ndéréyị.” Zɨ́ Yésụ
ndéréye kéye.

30 Nda go do bi éyị́ mɨánu, zɨ́
Yésụ 'dí'bi ambata zía í'bí mbófo
éyị́ zɨ́ Lomo gɨ roa, zía 'déwe
sɨmɨ a zía í'bí a zíye. 31 Geré zɨ́
komo ya'dá ga gére née óṇgóne
zíye ówo a kídí ábuwá ba yị ené
Yésụ ke. Zía lélịne gɨ zíye gɨ
ore. 32 Zɨ́ ya'dá ga gére née
úku ledre dengbịye kídí, “Ábuwá
ledre bɨ gáa ndɨ́sị úku a zíze do
mɨsi'di 'dáa ní utú yeme roné do
mɨmbé'dezé kpịnị gɨ zɨ́ kéyị née.”

33 Geré zíye ịnyịyé ndá'balúgu
royé sɨmɨ Yerụsaléma. Nɨyí ógụ
íri ní, ngítí 'yɨmɨkása ga bɨ sokó
doa kẹ́rị́ ní nda kpá kí ngíti géyị

'yị e yokoní royé go mbá do bi kị́é'do. 34 Kpálá bɨ ogụní ní, geré zí lafúye ga bɨ gáa ore ní, úku ledre zíye kídí, “Ma'díi, Ngére úrú go 'dodo roné go za cụ́ zí Simúna.” 35 Zí lafúye ga bɨ gáa gbre nda'baogụní gɨ simɨ Imawú ní kpá lị́kpị́ ledre bɨ mengị roné zíye do misi'di nda kpá kí wo bɨ simɨ bɨ 'dewe ambata ní, zíye ówoyéme wo.

Yésụ olụ́ogụ dongará 'yị lódụ́ kacíne e

(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Máriko 16:14-18, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 1:6-8)

36 Simɨ bɨ nɨyí aka ndịsị lị́kpị́ ledre née kenée ní, ve, zí Yésụ kpá ólụ́ógụné dongaráye ore. Zía úku ledre zíye kídí, “Mɨmbé'desé ịdrị́ mu.”

37 Simɨ bɨ Yésụ olụ́ogụ ve dongaráye ní, zíye lí́yịyé gɨ zía somụ́ní 'bɨ eyé go kídí 'yị lárá ogụ ne. 38 Zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngirị wá, ídísé ŋgúŋgu a kídí máúrú gɨ simɨ umbu go ma'díi. 39 Lúrú aka mbiri ga bɨ simɨ sị́lị́ma ba kí yée ga bɨ ro sịndị́ma ní. Táta lúrú aka romá, née tí máa ndaá 'bɨ ené 'yị lárá wá, 'yị lárá ndaá kí esị roné kpá kí cóngó simɨné wá.”

40 Gɨ do kací ledre née ní, zía 'dózo sị́lị́ne zíye kí sịndị́ne gɨ ro zíye lúrú mbiri. 41 'Yị ga gére née mbá, ledre née nɨ aka zíye káa zí ŋanga ní, togụ́ Yésụ urú née tí go née yá. Zía ndú'yú yée kídí, “Owụ́ éyị́ mɨánu nɨ laká tí zíse ona bo?” 42 Zíye í'bíógụ mɨlíci kénzé zía, 43 zía ánu a tí dongaráye ore.

44 Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí ba kpá úku ándá ledre kóo 'dá'dá ní zíse. Lorụ ga bɨ kóo Mụ́sa ekéní yée kí nébị e kpá kí yée ga bɨ simɨ Ke'bị 'bɨ Dawídi e gɨ romá ní nɨyí méngị royé mbá.”

45 Zía sáká 'yị ené ga gére née gɨ ro zíye ówoyéme ini ledre gɨ simɨ ledre ga bɨ ekéní gɨ roné simɨ mɨéké kúrú Lomo ní. 46 Ba ledre bɨ ekéní ní kídí, “Kírésịto nɨ 'dó'dó zía úyuné, nda simɨ sị́lị́ ota zía úrúne gɨ simɨ umbu. 47 Ngíti a nda 'bɨ ené kídí 'yị ené e nɨyí tónó gɨ simɨ Yerụsaléma ndéré kí úku bɨlámá sanda ené zí 'yịma'dí e mbá idíní ótoómo méngị bɨsinyí ledre zíye ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo gɨ ro zíye ómoyé. 48 Sée 'yịmɨkása amá e ásá 'dókó ledre máa ga ba se kídí ledre ga bɨ mengịní royé zíma ba nɨyí ma'díi ledre e. 49 Ídísé ówo a kídí 'Dówụ́ Lomo kóo Babá uku ledre a gɨ ro í'bí a zíse káa do sáká éyị́ ní, mááyí go ndéré kásaógụ a. Tí lá ídísé aka ndịsị simɨ Yerụsaléma ona zí sáká éyị́ née ógụné káa do roko'bụ zíse té kí.”

Yésụ nda'ba komo ere

(Lúrú kpá Máriko 16:19,20, Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 1:9-11)

50 Zí Yésụ 'dí'bi yée zíye ólụ́ógụyé gɨ simɨ Yerụsaléma gɨ ore ndéréye simɨ ngíti owụ́ gara kí ịrịné Beteníya. Simɨ bɨ ogụní íri ní, zía sị́kpị́ sị́lị́ne 'dága í'bí úndru zíye. 51 Ngbụ́rụ́ simɨ bɨ nɨ ndịsị íni ini zí Lomo kí í'bí úndru ní, yóó zía ndá'balúgu roné komo ere. 52 Zíye óto úndrua ore, zíye nda ịnyịyé ndá'balúgu royé simɨ Yerụsaléma kí mongụ́ rokinyi. 53 Kací kadra mbá, zíye ndịsị ndéréye simɨ 'Dị́cị́ 'bɨ Lomo íni ini zí Lomo.

Bɨlámá ledre bɨ Yiwáni eké ní Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni eké bṵkṵ ba ne. Nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yịmɨkása ga bɨ sokó doa gbre 'bɨ Yésụ ní. Eké bṵkṵ ba gɨ ro 'dódo ledre kɨe zí Yṵda e kpá kɨ́ kúfú ngíti géyị 'yị e gɨ ro zíye ṇgúṇgu ledre Yésụ. Yiwáni lịkpị́ ené ledre gɨ ro mɨndịsị Yésụ do sogo káṇgá wá. Uku ledre geré gɨ ro mɨngburoko ledre ga bɨ Yésụ ndịsị mengị yée kpá kɨ́ ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée ní. Ledre née 'dodo kɨ́rɨ́ née kídí Yésụ ndaá 'bɨ ené dụṵ́ 'yịma'dí wá, nɨ yị́ ené kpá za cṵ́ Lomo (Kápita 1:14).

Bṵkṵ ba uku ledre zíze kídí Yésụ nɨ kúrú Lomo bɨ Lomo kasaogụ wo do sogo káṇgá, ógụ úyuné káa do éyị́ 'dáná gɨ ro 'dí'bióyó dụṵ́ lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní wá, nɨ Masíya bɨ kóo nébị e ndịsịní úku ledrea kídí nɨ ógụ ní. Sɨmɨ kápita ga bɨ 13-17 Yiwáni uku ledre gɨ ro 'yị lódṵ́ kací Yésụ kídí oto 'búye go kíngaya kpá kɨ́ ledre ga bɨ Yésụ uku yée 'dá'dá do kɨ́ 'dí'bi wo kɨ́ tagá née ní ní. Sɨmɨ odụ a, Yiwáni uku ledre gɨ ro ngbanga Yésụ kɨ́ mɨphéphé wo do mɨngbúngbu kágá kɨ́ ledre gɨ ro mɨúrúa gɨ sɨmɨ umbu kpá kɨ́ ledre bɨ 'dodo roné zí 'yị lódṵ́ kacíne e kɨ́'dí tṵ́'dṵ́ ní.

Yésụ nɨ Ledre

1 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo otoogụ aka do sogo káṇgá ba wá ní, Ledre nɨ kóo kú goó bo 'desị́, nɨyí kóo kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do. Nɨ kpá Lomo bɨ kɨ́é'do née. 2 Nɨ kú kɨ́ Lomo do bi kɨ́é'do 'dá'dá Lomo otoogụ aka kóo do sogo káṇgá ba wá.

3 Ledre otoogụ éyị́ ga bɨ do sogo káṇgá ba za mbá ne. Éyị́ bɨ kɨ́é'do káa yaá otoogụ ne wá ní ndaá. 4 Ledre ma'dáa nɨ yị́ ené ne trịdrị, zí trịdrị máa née nda ídíne zí 'yịma'dí e káa do bimɨóṇgó. 5 Trịdrị máa née ogụ ne káa do bimɨóṇgó zí 'yịma'dí e, mɨtụlụrụ utúasá 'dṵ́tụ a wá.

6 Née ní, zí Lomo kóo kásaógụ ngíti o'do ịrịa Yiwáni, nɨ 'yị í'bí babatịza zí 'yị e. 7 Yiwáni ma'dáa Lomo kasaogụ wo 'dódo ledre gɨ ro bimɨóṇgó zí 'yịma'dí e gɨ do bɨ zíye ṇgúṇgu a. 8 Yiwáni ma'dáa ndaá 'bɨ ené ne bimɨóṇgó máa née ne wá, ogụ 'bɨ ené lá 'dódo ledre zí 'yịma'dí e gɨ ro bimɨóṇgó ma'dáa. 9 'Yị bɨ nɨ mbigí bimɨóṇgó zí 'yịma'dí e ní, nɨ go ógụ zí 'yịma'dí e do sogo káṇgá.

10 Abú Lomo otoogụ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ba kpụrṵ́ gɨ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ bimɨóṇgó yá, sɨmɨ bɨ bimɨóṇgó ogụ nda ndịsị dongará 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, owonɨ́ eyé lolụ kóo bɨ kídí née wo ní wá. 11 Tí bɨ ogụ dongará 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, ɬ'ɨ, 'yị ené e asinɨ́ yị́ eyé gɨ roa fú lá mɨási. 12 Bɨ nda kenée ní, zí 'yị bɨ nɨ bimɨóṇgó née nda yị́ ené méngị bɨlámá ledre zí 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené go ní, zíye ídíye mbigí owṵ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 13 Ndaá bɨ ya kídí Lomo ndikiogụ yée káa zí bɨ 'yịma'dí e ndịsịní ndíki owṵ́ e ní wá. Lomo 'di'bi yée káa do owṵ́ 'bɨ ené e, yị́ ené kací mɨyéme ledre ené 'bɨ Lomo.

14 Zí 'yị bɨ ndịsịní ndólo wo Ledre bɨ kóo nɨyí kú kɨ́ Lomo komo ere ní, ógụ ndịsịné dongaráze 'yịma'dí e do sogo káṇgá, gɨ zía oto 'búze go kíngaya. Zée 'yịmɨkása ené e, owoyemezé roko'bụ a go bɨlámáne kídí roko'bụ 'bɨ bɨkérị́ Owṵ́ 'bɨ Lomo ogụ go gɨ zí 'Bụné kɨ́ ma'díi ledre

kpá kí bɨlámá mɨméngị ledre do sogo káṇgá.

15 Née 'yị bɨ kóo Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e uku ledre a kídí “Ngíti mongú 'yị nɨ bo nɨ ógụ gɨ do kacíne roko'bụ a kí mɨméngị ledre ené e mbá romoní do 'bɨ ené 'bɨ Yiwáni go ní. Romo doné gɨ zía nɨ yí ené kóo kú bo 'desị.”

16 Zée 'yị ga bɨ ṇguṇguzé ledre 'bɨ mongú 'yị máa née go ní, azé go kí mongú rokinyi kací kadra mbá gɨ zí bɨlámá ledre ga bɨ mengị yée zíze kí úndru bɨ i'bí zíze odụ a ndaá ní. 17 Nɨ tí kenée ma'díi, gɨ zía Lomo i'bíogụ ené kóo zí Mụ́sa lá dụ́ụ́ lorụ idí éké a zíze 'yịma'dí e wá. Kasaogụ za cú Kírésịto* Yésụ† ógụ 'dódoyéme mɨsi'di bɨ née nɨ yómo zée do a ní zíze. 18 'Yị bɨ yaá lurú Lomo go kí komoné ní ndaá. Lá dụ́ụ́ bɨkéṛí Owú 'bɨ Lomo, bɨ nɨyí kí 'Bụné kịé'do ní, ogụ ne 'dódoyéme Lomo zíze.

Yúda e ndu'yúní Yiwáni Babatịza

(Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Lúka 3:15-17)

19 Kadra kịé'do zí mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yúda ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní ịnyịyé kása ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ga bɨ ndoloní yée Lévị e ní kpá kí ngíti géyị 'yị 'dáná éyí e zí Lomo kídí, idíní ndéré ndú'yú Yiwáni, togú nɨ tí ma'díi Kírésịto 'yị yómo 'yị e bɨ yée ndịsịní óto komoyé kací a ba yá? 20 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye fúó kídí, “Ɨ'ɨ, mándá 'bɨ amá Kírésịto wá.”

21 Zíye ndú'yúlúgu wo kídí, “Sara bɨ née ní, áyí nda go náambi? O'do bɨ nɨ nébị‡ kí ịrịné Ilíya§ ní?”

Zí Yiwáni kpá úkulúgu ledre kídí, “Ɨ'ɨ, mándá 'bɨ amá Ilíya wá.”

Mɨngburoko 'yị ga gére née ya zía ní, “Áyí nda go náambi, ngúru nébị bɨ Lomo kasaogụ wo ne ní?”

Yiwáni ya zíye ní, “Mándá 'bɨ amá kpá ngúru nébị bɨ Lomo kasaogụ ne ní wá.”

22 Mɨngburoko 'yị ga gére née ya zí Yiwáni ní bɨlámáne. Bɨ goó kenée ní, úku aka nda mbigí ledre gɨ royí zíze gɨ do bɨ zíze ndá'bazé úku a zí mɨngburoko 'yị ezé ga bɨ kasaní zée zíyị ba.

23 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Mááyí ba 'yị bɨ kóo nébị Isáya uku ledre a 'desị kídí, 'yị nɨ karanée ndịsị ótrú ledre zí 'yị e sɨmɨ súwú kídí,

“ ‘Yémeómosé mɨsi'di mu nzíyiné
zí Ngére,
ídísé 'dózo yéme mɨsi'di
zía.’ ”

24 Zí ngíti géyị Farụsáyo ga bɨ* nɨyí dongará mɨngburoko 'yị ga bɨ Yúda e kasaní yée ndéré ndú'yú Yiwáni ní, 25 “Ịnyịyé ndú'yú Yiwáni kídí, sara togú bɨ ndá Kírésịto wá, ndá kpá nébị bɨ kí ịrịné Ilíya ní wá, ndá kpá ngúru nébị bɨ Lomo kasaogụ ní wá ní, ambi i'bí nda roko'bụ zíyị, zíyị ndịsịyí méngị babatịza kíe zí 'yị e ní ne?”

26 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Mándịsị méngị 'bɨ amá lá dụ́ụ́ babatịza bɨ kí iní ní. 'Yị nɨ bo dongaráse, tí lá ówosé esé wo wá. 27 Née mongú 'yị bɨ kóo máúku

* **1:17** 1:17 Kírésịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kídí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † **1:17** 1:17 Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kídí, Lomo yomo 'yị e. ‡ **1:21** 1:21 Nébị: Ndịsịní kóo úku ledre née gɨ ro nébị kóo Mụ́sa uku ledrea kídí nɨ ógụ ní. Ólo Gbre lorụ 18:15-18 kí Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 3:22-23. § **1:21** 1:21 Ilíya: Ilíya nɨ kóo nébị 'bɨ Yúda e bɨ kóo Lomo 'di'bilugu wo 'desị komo ere ní. **1:23** 1:23 Isáya 40:3 * **1:24** 1:24 Farụsáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇguní kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e ndịsịní kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.

ledre a kídí, nɨ ógụ gɨ do kacíma
ní. Máútúásá gbawá ndịsị méngị
moko zía do bɨlámá mɨsi'diné káa
zí bɨ ili ní.”
28 Ledre máa née mengị kóo
roné sɨmɨ gara Beteníya sága
mongụ́ ngbuṵru bɨ Yeredéne kí'dí
bɨ kóo Yiwáni ndịsị bábátịzị 'yị e
ní.

Yésụ Owụ́ Kábịṛîkị 'bɨ Lomo

29 Nda káa zí kílóndó a née,
zí Yiwáni lúrúndíki Yésụ nɨ go
ndịsị ógụ mɨ'dí zíye. Zí Yiwáni
ma'dáa ịnyịné úku ledre zí 'yị ga
bɨ cigíne ore ní kídí, “Lúrúsé aka
o'do bɨ nɨ ndịsị ógụ gɨ 'dáa ba, née
Owụ́ Kábịṛíkị† bɨ Lomo kasaogụ
wo zía ógụ 'dí'bióyó lúyú ledre
'bɨ 'yịma'dí e ní.” 30 Née 'yị bɨ
máúku ledre a zíse kídí nɨ ógụ
gɨ do kacíma, roko'bụ ledre ené
romo do 'bɨ amá go kíngaya gɨ
zía nɨ yị ené kóo kú go bo 'desị
ní. 31 Máówoyéme amá aka kóo
wo 'dá'dá kpá wá, nda té sɨmɨ bɨ
mándịsị bábátịzị sée ní. Ábuwá
Lomo yeme ledre née kenée zíma
gɨ ro zíma ndịsịmá bábátịzị sée
Isiréle e kí iní gɨ ro 'dódoyéme wo
zíse.
32 Yiwáni uku kóo ledre gɨ
roa kídí, “Sɨmɨ bɨ kóo mándịsị
bábátịzị wo zí 'Dówụ́ Lomo‡
ógụné gɨ komo ere doa káa zí
kíṛịkó'do ní. 33 Nda té zí Lomo
bɨ kasa máa ndịsị méngị babatịza
zí 'yị e ní úku ledre a kídí, ‘'Yị
bɨ lúrú 'Dówụ́ Lomo ógụ doa káa
zí kíṛịkó'do née ní, née wo bɨ nɨ
bábátịzị 'yị e kí roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́
Lomo ní.’ 34 Máúku zíse ma'díi,
o'do née máówoyéme nda wo go,
nɨ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo.”

Mɨzefị 'yị ga bɨ lodụ́nɨ́ kacɨ́ Yésụ ní

35 Gɨ do kací ledre née, nda
sɨmɨ ngíti sịlị kpị, Yiwáni nɨyí
go ndịsị tóro kí 'yị lódụ́ kacíne e
gbre. 36 Zía lúrúndíki Yésụ kí
ndéré 'décị bi gbála. Zía ịnyịné
úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga
gére née kídí, “Lúrúsé aka o'do bɨ
'dáa, née Owụ́ Kábịṛíkị bɨ Lomo
kasaogụ gɨ ro úyuné do bi kací
'yịma'dí e ní.”
37 Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yiwáni
uwúnɨ́ ledre bɨ Yiwáni uku zíye
kenée ní, zíye ịnyịyé gbrengárá
ndéréye lódụ́ kacɨ́ Yésụ.
38 Zí Yésụ lúrúndíki yée do
kacíne. Zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé
'di?”
Zí ya'dá ga gére née úkulúgu
ledre zí Yésụ kídí, “'Yị 'dódo ledre
ndịsị ndịsị 'da?”
39 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Óguse mu ndéré ówo bi
ndịsịmá.”
Zíye ndéréógụyé do bi bɨ Yésụ
ndịsị doa ní. Zíye ndịsịónzó ngítí
kadra née teké zí Yésụ íri, gɨ zía
ndikíní kóo née nda go kí kadra
tagá éyị 'bɨ sịndị kadra eso.
40 Ngúru 'yị gɨ dongará ya'dá
ga bɨ gbre uwúnɨ́ ledre bɨ Yiwáni
uku zíye, zíye ịnyịyé ndéréye
lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní, nɨ Andiríya,
lúndu Simúna Pétero. 41 Sɨmɨ
bɨ nda'baoguní gɨ zí Yésụ gɨrí
ní, geré zí Andiríya ndéréókpóne
úku ledre zí lúnduné Simúna
Pétero kídí, “Ndikizé Masíya go.”
Ledre gɨ sɨmɨ ndóló bɨ Masíya née
kídí Kírésịto, née wo bɨ Lomo
kasaogụ wo káa do 'yị yómo 'yị e
ní.
42 Zí Andiríya 'dịyịóto lúnduné
Simúna Pétero zí Yésụ íri.

† **1:29** 1:29 Owụ́ kábịṛíkị: Lomo uku ledre zí Mụ́sa kídí idí úku ledre zí 'yị e idíní 'dáná Owụ́ kábịṛíkị zí Lomo gɨ ro do ótoómo lúyú ledre eyé e. Née sị ledre bɨ ndịsịní ndólo Yésụ Owụ́ kábịṛíkị gɨ zía nɨ úyu zía 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e. ‡ **1:32** 1:32 'Dówụ́ Lomo: 'Dówụ́ Lomo nɨ 'Dówụ́ bɨ sɨmɨ Lomo ní. Bụ́kụ 'bɨ Yiwáni uku zíze kídí Lomo nɨ 'Bụ, Yésụ bɨ Owụ́ 'bɨ ené ní nɨ kpá Lomo zí 'Dówụ́ Lomo nɨ 'bɨ ené 'Dówụ́ sɨmɨ Lomo ní.

Zí Yésụ lúrú Simúna cii, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Máówo yịị bú, áyí wotị Yiwáni. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, mɨkánda ịrịyị nɨ go Pétero.” Ini ledre gɨ sɨmɨ a kídí, “Tutú.”

43 Nda sɨmɨ ngíti sịlị, gɨ do kací ledre máa wo née ní, zí Yésụ ịnyịné ndéréne sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní. Zíye ndíkíye íri kí ngíti o'do kí ịrịné Phịlịpo. Zí Yésụ úku ledre zía kídí, “Máíli zíyị ídíyị 'yị lódụ́ kacíma Phịlịpo.”

44 Phịlịpo ma'dáa nɨ kpá gɨ sɨmɨ Beteseyịda, gara bɨ Andiríya kí lúnduné Pétero nɨyí gɨ sɨmɨa ní. 45 Zí Phịlịpo ndéréne ndíki ngíti ezené kí ịrịné Nataṇiyele zía úku ledre zía kídí, “Nataṇiyele, o'do bɨ kí ịrịné Yésụ, wotị Yoséfa bɨ sɨmɨ Nazeréta bɨ kóo Mụ́sa kí ngíti géyị nébị e ekéní ledre a sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ lorụ ní, ndikizé wo go.”

46 Zí Nataṇiyele úkulúgu ledre zí Phịlịpo kídí, “Óo, éyị 'be kpá Nazeréta zí bɨlámá ledre méngị roné sɨmɨ a?”

Phịlịpo ya zía ní, “Ndá ítí kangú wá, nderézé mu kéyị, zíyị lúrú wo za cụ́ kí komoyị.”

47 Sɨmɨ bɨ Nataṇiyele ogụ go gbóo ro Yésụ ní, zí Yésụ úku ledre gɨ roa kídí, “O'do ba nɨ mbigí Isɨréle, bɨsinyí sómụ́ ledre ndaá do mɨmbé'de a wá.”

48 Zí Nataṇiyele úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, ówo máa 'da, bɨ zíyị úku ledre gɨ romá kenée ní.”

Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Málúrú yịị go sɨmɨ bɨ gáa áyí ndịsị 'dówụ́royị sị kágá íri, 'dá'dá Phịlịpo ndólo aka yịị wá ní.”

49 Gɨ zí ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, geré zí Nataṇiyele úku ledre fúó zí Yésụ kídí, “'Yị 'dódo ledre áyí mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo ma'díi, Ngére do kúfúze Isɨréle za mbá.”

50 Yésụ ya zía ní, ṇgúṇgu ledremá née lá gɨ zí ledre bɨ máúku máyá málúrúndíki yịị kí 'dówụ́royị sị kágá ní? Togụ́ kenée yá, áyí lúrú tụ́'dụ́ mɨngburoko ledre e gɨ zí wo née. 51 Zí Yésụ kpá fú úku yata ledre zí Nataṇiyele kídí, “Ásé karanée lúrú ere likpíní go fúó káa zí mbotụ ní. Máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí zíma ídíma dongará ere kí do sogo káṇgá káa zí 'bé'bé ní zí maláyika e ndịsị ékịógụyé gɨ doa bi kpá kí ékịlúgu royé 'dága komo ere.”

2

Yésụ oyólo'bó iní káa do le'yị kọ́rọ́ sɨmɨ Kána

1 Sịlị gbre gɨ do kací a bɨ Yésụ ndolo Phịlịpo e kí Nataṇiyele káa do 'yị lódụ́ kacíne e ní, zí ngíti 'yị méngị ayímbi 'bɨ ófụ́ ro'yị 'be 'bɨ ené sɨmɨ Kána, ngíti owụ́ gara sɨmɨ Galiláya. Maríya mbágá Yésụ nɨ kóo kpá sɨmɨ ayímbi máa née íri. 2 Ndoloní kóo kpá Yésụ kí 'yị lódụ́ kacíne e sɨmɨ ayímbi máa née íri. 3 'Yị e nɨyí ídí kíe ní, le'yị kọ́rọ́ ụkụ́ go. Zí Maríya ịnyịné úku ledre zí Yésụ kídí, “Bɨ áyí lúrú a ba ní le'yị ụkụ́ yị ené go, éyị bɨ zí 'yị éwé a ní ndaá lolụ wá.”

4 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí mbágáne kídí, “Mamá, ba ndaá aka sịndị kadra bɨ zíma 'dódo roko'bụmá sɨmɨ a zí 'yị e ní wá.”

5 Nda gɨ ore, zí Maríya ma'dáa ịnyịné úku ledre zí 'yị 'bɨ moko ga bɨ ore ní kídí, “Togụ́ uku ledre go zíse yá, ídísé méngị 'duo wo.”

6 Mɨngburoko ndoko iní nɨyí kóo kírí née ịnyị doa kẹ́rị́ (6) ndịsịní íngi'dúcu yée kí iní gɨ ro do ndịsị méngị moko e kpá kí lúgu éyị e kíe kací ondụ́ 'bɨ Yụ́da e. Pheṛé* máa ga gére née kacíye kékịé'do mbá bɨkẹ́rịye ndịsị 'dí'bi kúkú e cị

* **2:6** 2:6 Pheṛé máa ga gére née nɨyí gɨ sɨmɨ tutú.

kẹ́rí a (20) togú wá, cị́ kẹ́rí a doa sokó (30).

7 Zí Yésụ ịnyịné úku ledre zí 'yị 'bị moko ga gére née kídí, “Ndírí'dúcusé aka ndoko iní ga gére née mu kí iní.” Zí 'yị 'bị moko ga gére née tí méngị a kenée, zíye íngi 'dúcu pheṛé ga gére née 'bé.

8 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Íngisé iní máa ga gére née mu ndéré kíe zí 'yị bị ndịsị lúrú bi kací 'yị e ní.” Zí 'yị 'bị moko ga gére née méngị a tí kenée.

9 Zí 'yị lúrú bi kací 'yị e 'dí'bi iní née éwéúzụ a. Sịmị bị ewéuzụ ní, oyólo'bó yị ené roné go le'yị kọ́rọ́, inyiromo nda kpá go do le'yị bị ewéní 'dá'dá ore ní mbá. Owo bi bị ogụní kí bịkinyi le'yị née gị doa ní wá, 'yị 'bị moko ga bị ogụní kíe ní owoní dụ́ụ́ ye. Geré zí 'yị lúrú bi kací 'yị e née ịnyịné ndólo mịngị ayímbi, 10 do úku ledre zía kídí, “Méngịsé bị káa ledre 'di? Ásé aka gáa í'bíógụ mbigí le'yị zí 'yị e 'dá'dá kí, káa zí bị legbe ndịsịzé méngị a ní abú ásé nda í'bíógụ iní a gị 'dá'ba yá ndaá káa do ledre wá, née 'yị e lerení go.”

11 Née mịzefị mongú ledre bị Yésụ mengị wo bị gbékpị́ 'yị utúasá méngị a wá, oyólo'bó iní káa do le'yị́ sịmị Kána owú gara sịmị bị Galiláya ní. Sịmị sịndị́ kadra máa bị kóo née ní, zí tú'dú 'yị e ówo a mbá kídí nị kí roko'bụ ledre e zíne. Gị zí kéyị née, zí 'yị lódú kacíga nda ṇgúṇgu ledre a za kíngaya.

12 Sịmị bị ayímbi utú nda go ní, zí Yésụ ịnyịyé kí mbágáne kí lúnduné e nda kpá kí 'yị lódú kacíne e ndéré ndịsịyé sịmị ngíti owú gara kí ịrịné Kapáranawúma kí owú sị́lị́ cúku'dée.

Yésụ ogóbayi 'yị e
(Matáyo 21:12-13, Máriko 11:15-17, Lúka 19:45-46)

13 Sịmị bị ngítí sị́lị́ 'bị Ayímbi 'bị Yúda e bị ndịsịní ndóló a Umbuokpó† idíaká go lá cúku'dée gị ro zía tónóne ní, zí Yésụ ịnyịné kí 'yị lódú kacíne e ndéréye sịmị Yerụsaléma. 14 Sịmị bị ogụní íri ní, geré zíye ndéréókpóye do ligá mongú 'Dịcị 'bị Lomo.‡ Nịyí ógụ íri ní, ngíti géyị 'yị e nịyí go ndịsị úgúóyó ịtị e, kábịṛíkị e kpá kí amámu e zí lafúye gị ro do ndịsị 'dáná éyị kíe zí Lomo. Ngíti géyị 'yị ogụní 'bị eyé kí késị e ndịsị kí óyóló'bó yée. 15 Zí ledre bị 'yị ga gére ndịsịní méngị a née sínyíne ro Yésụ, zía 'dí'bi sí'dí bị kí mịrásáne ní ndịsịné ócó bayi 'yị ga gére née kpá kí bangá eyé ga gére née kíe do ligá 'Dịcị 'bị Lomo. Zía sị́kpị tarabíza ga bị 'yị óyóló'bó késị e ndịsịní óyóló'bó késị eyé e doyé ní do ịtrịónzó yée kpụkpụ́kpụ bi, zí késị eyé ga gére née báyiyé faa bi. 16 Zía ndéréne úku ledre zí yée ga bị ndịsịní úgúóyó amámu e ní kídí, “'Dí'bióyósé yị esé ga gére née gị ore mu káa zí bị mááyí úku a ba. Ndásé óyóló'bó 'Dịcị bị 'yị e ndịsịní ógụ íni ini sịmị a zí Babá ní káa do sụ́ụ wá.”

17 Sịmị bị 'yị lódú kací Yésụ lurúní ledre ga bị Yésụ mengị yée gị ro 'Dịcị 'bị Lomo kenée ní, geré zíye sómụ́ndíki ledre bị kóo ngére Dawídi uku wo do éké a sịmị mịéké kúrú Lomo kídí, “Lomo, 'bú 'dịcị eyị ofụ domá go.”

† **2:13** 2:13 Ayímbi Umbuokpó: Nị sịndị́ kadra bị Yúda e ndịsịní sómụ́ndíki ledre bị kóo Ngére Lomo okpó gị do 'be 'bị eyé e ufu owú 'bị eyé e wá gị zía bị oṛóní sáma owú kábịṛíkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gị sịmị Ízibiti gị sịmị 'do'dó bị kóo nịyí sịmị a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:1-20. ‡ **2:14** 2:14 'Dịcị 'bị Lomo: 'Dịcị máa wo née nị dụ́ụ́ kị́é'do sịmị Yerụsaléma. 'Yị 'dáná éyị e ndịsịní lengbe 'dáná éyị sịmịa gị zía Lomo nị ore, gị ro zía ótoómo lúyú ledre 'bị 'yị e. **2:17** 2:17 Ke'bị 'bị Dawídi e 69:9

18 Zí ledre bɨ Yésụ mengị gɨ ro 'Dịcị 'bɨ Lomo née sínyíne ro mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yụ́da e ní. Zíye ógụyé útúye do Yésụ kí ledre kídí, “Éyị bɨ méngị kéyị gɨ zía kenée ní 'di? Togụ́ kenée yá, méngịógụ aka ngíti mongụ́ ledre cakaba, wo bɨ kí roko'bụné ní gɨ ro zíze ówo a kídí ma'díi Lomo kasaogụ yịị ne.”

19 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Yụ́da ga gére née kídí, “Togụ́ ílisé ówo roko'bụmá, ndụ́rụsé aka mongụ́ 'Dịcị 'bɨ Lomo née mbá bi, mááyí ụ́bụ́lúgu a dụ́ụ́ sɨmɨ sịlị ota.”

20 Zí Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Úu, úku née ledre? 'Dịcị 'bɨ Lomo bɨ sɨmɨbi nderé do 'yị e kí ụ́bụ́ a 'dényé cị gbre doa ịnyị doa kẹ́rị́ (46) ní, yá togụ́ ndụrụní yá née nɨ ụ́bụ́lúgu a dụ́ụ́ sɨmɨ sịlị ota (3)?” 21 Yésụ uku ené née ledre 'Dịcị 'bɨ Lomo wá, uku yị ené née ledrené. 22 Sɨmɨ bɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu ní, geré zí 'yị lódụ́ kacíga sómụ́ndíki ledre bɨ kóo uku ní. Gɨ zí kéyị née, zí 'yị lódụ́ kacíga ṇgúṇgu ledre ga bɨ mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kpá kí ngíti géyị ledre ga bɨ Yésụ ma'dáa uku yée ní.

23 Sɨmɨ bɨ kóo Yésụ nɨyí sɨmɨ Yerụsaléma ní, sɨmɨ Ayímbi 'bɨ Umbuokpó, zí Yésụ ma'dáa kóo ndịsịné méngị tụ́'dụ́ mɨngburoko ledre e íri. Gɨ zí kéyị née, zí tụ́'dụ́ 'yị e ṇgúṇgu ledre a ma'díi. 24 Tí lá Yésụ ma'dáa ili ené kóo méngị kéyị kací mɨsómụ́ ledre 'bɨ 'yị e wá gɨ zía owo bú mɨmbé'deyé ndaá bɨlámáne wá. 25 Yésụ ma'dáa ili ené zí 'yịma'dí úku ledre 'yịma'dí zíne wá gɨ zía owo yị ené bɨsinyí mɨsómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e mbá bú.

3

Yésụ 'dodo ledre 'bɨ Lomo zí Nịkodịmo

1 Ngíti o'do nɨ kóo bo ịrịa Nịkodịmo, nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ ndịsịní ndólo yée Farụsáyo e ní,* nɨ kpá ngúru mongụ́ 'yị 'bɨ Yụ́da e. 2 Sɨmɨ ngíti sịlị, zía lóloné kí ndụlụ ndéréne úku ledre zí Yésụ kídí, “'Yị 'dódo ledre, zée Isɨréle e za mbá owozé go bú kídí Lomo kasaogụ yị ené yịị ne ógụ 'dódo ledre ené. Owozé gɨ zía éyị ga bɨ ndịsị méngị yée ní, gbékpị 'yị utúasá ené méngị yée wá 'búó togụ́ 'yị bɨ Lomo i'bí roko'bụ ledre máa née go zía ní.”

3 Zí Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Máúku zíyị ma'díi, togụ́ 'yị ili gɨ ro zíne ógụné 'be 'bɨ Lomo yá, idíní ndíkiógụ wo mɨkándané kí.”

4 Nịkodịmo ya zí Yésụ ní, “Ledre máa née nɨ méngị roné kenée née láráa káa be 'di? Bɨ mááyí nda kpá go mongụ́ma káa zí ba, mááyí ólụ́lúgu romá sɨmɨ mbágáma do ndíkiógụ máa kpá mɨkándané née lárá a káa be 'di?”

5 Yésụ ya, “Máúku zíyị ma'díi Nịkodịmo, togụ́ ndikiogụní 'yị mɨkándané kí 'Dówụ́ Lomo kpá kí iní wá yá, utúasá ógụ 'be 'bɨ Lomo wá. 6 'Yị máa wo bɨ ndikiogụ wo lá mɨndíkiógụ do sogo káṇgá ba ní, mɨméngị ledre ené nɨ dụ́ụ́ 'bɨ 'yịma'dí e. 'Yị máa wo bɨ 'Dówụ́ Lomo ndikiogụ wo go mɨkándané ní, nɨ go mbigí 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní. 7 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre zía kídí, ‘Nịkodịmo, ndá ónzó komoyị gɨ zí ledre bɨ máúku máyá 'Dówụ́ Lomo idí ndíkiógụ 'yịma'dí e mɨkándané ní wá.’ 8 'Yị bɨ ndikiogụní wo go mɨkándané ní, mɨméngị ledre ené gbékpị 'yị e utúasání eyé ówo a wá gɨ zía 'Dówụ́ Lomo ndịsị úkuí'bí yée zía

* **3:1** 3:1 Farụsáyo: Née ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ngárá nditi'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇguní ledre 'dówụ́ Lomo, kí ledre maláyika e kpá kí ledre mɨúrú 'yị e gɨ sɨmɨ umbu.

ne. Cé káa zí síli bɨ 'yị e uwúní lá gboṛụ a lurúní roa wá ní.”
9 Nịkodịmo ya zí Yésụ ní, “Ledre
máa née nɨ nda kú méngị roné
née kenée lárá a káa be 'di?”
10 Yésụ ya zí Nịkodịmo ní, “Bɨ
áyí ba tí mongú 'yị, ndịsị 'dódo
ledre zí lafúyị e Isɨréle yị́ị ní, sara
ówo ini ledre gɨ sɨmɨ ledre née
wá gɨ zí 'di? 11 Máúku zíyị ma'díi
Nịkodịmo, ledre ga bɨ za mbá
ndịsịzé úku yée zíse Yúda e ní,
nɨyí za mbá ma'díi ledre e gɨ zía
lurúzé ledre máa ga gére née go
za cú kí komozé. Tí lá ílisé esé
ṇgúṇgu yée wá. 12 Lúrú aka
Nịkodịmo, mándịsị úku ledre zíse
ótoásá a kí éyị ga bɨ do sogo káṇgá
ona ní, útúásásé esé ówoyéme
ini ledre gɨ sɨmɨ a wá. Sara togú
máúku zíse lá dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ
Lomo komo ere ní, ásé ṇgúṇgu a,
ɬ'ɨ, ṇgúṇgusé esé e wá. 13 'Yị bɨ
ogụ go gɨ komo ere zía ówoyéme
ledre ga bɨ íri ní ndaá, tí lá
dụ́ụ́ máa bɨ Owú 'bɨ 'Yịma'dí ní.
14 Máa Owú 'bɨ 'Yịma'dí, máúku
zíse, káa zí bɨ kóo Mụ́sa yeme lílị
kámá zía phéphéngéṛị a ro kágá
sí́kpị a kíe 'dága ní, nɨyí karanée
phéphéngéṛị máa ro kágá do
sí́kpị máa kpá kenée, 15 gɨ ro 'yị bɨ
ṇguṇgu ledremá go ní zía ídíne kí
trịdrị bɨ za fí ní.
16 “Gɨ zía 'yịma'dí e do sogo
káṇgá za mbá Lomo oto 'búye
go kíngaya, zía ịnyịné kásaógụ
bɨkéṛị́ Owú 'bɨ ené ógụ úyuné gɨ
royé. Yaá 'yị bɨ ṇguṇgu ledre a
go ní uyu wá, nɨ ídí trịdrịné
za fí. 17 Lomo kasaogụ ené
bɨkéṛị́ Owú 'bɨ ené née gɨ ro zía
ógụné 'décị ngbanga 'yịma'dí e
wá. Kasaogụ wo gɨ ro zía ógụné
yómo 'yịma'dí e. 18 'Yị bɨ ṇguṇgu
ledre bɨkéṛị́ Owú 'bɨ Lomo née
go ní, Lomo 'decị ené ngbanga
roa bɨsinyíne wá. 'Yị máa wo bɨ
ṇguṇgu ledre Owú 'bɨ Lomo née
wá ní, Lomo 'decị ngbanga roa
go 'desị. 19 Lomo kasaogụ owú
'bɨ ené kí bɨlámá 'dódo ledre, zí
bɨlámá 'dódo ledre máa née ídíne
zí 'yịma'dí e káa zí bɨmɨóṇgó ní.
'Yịma'dí e asiní nda yị́ eyé gɨ
ro bɨmɨóṇgó née mɨási gɨ zía
mɨméngị ledre eyé nɨ yị́ ené mbá
bɨsinyíne. 20 Bɨsinyí ledre nɨ yị́
ené káa zí mɨtụlụrụ ní. 'Yị ga
bɨ ndịsịní méngị bɨsinyí ledre ní
sogóní yị́ eyé bɨmɨóṇgó mɨsógó
káa bɨ bɨmɨóṇgó nɨ 'dódoógụ
bɨsinyí ledre eyé ke. 21 'Yị máa wo
bɨ ndịsị méngị yị́ ené dụ́ụ́ bɨlámá
ledre ní, nɨ yị́ ené sɨmɨ bɨmɨóṇgó.
'Yị e nɨyí ịnyị mbá ówo bɨlámá
mɨméngị ledre ené zíye ndịsịyé
úku a kídí, ma'díi, 'yị ba ndịsị
mengị ledre bɨ Lomo ili ní.”

Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e uku ledre Yésụ

22 Gɨ do kací ledre máa wo
née ní, zí Yésụ ịnyịyé kí 'yị
lódụ́ kacíne e gɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma
ndéréye sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya
ní. Zíye ndịsịyé 'dódo ledre 'bɨ
Lomo zí 'yị e. 'Yị máa yée ga
bɨ ṇguṇguní go ní, zía ndịsịné kí
bábátịzị yée. 23 Sɨmɨ sịndị́ kadra
máa bɨ kóo née ní, Yiwáni nɨ
kóo ore sɨmɨ ngíti owú bi kí ịrịné
Ayinóno gbóo kí ngíti owú bi kí
ịrịné Salíma ndịsị bábátịzị 'yị e.
Gɨ zía mongú iní nɨ kóo bo ore
utúasá go gɨ ro bábátịzị tú'dụ́ 'yị e
sɨmɨ a. 24 Ledre máa née ndịsị
kóo méngị roné née sɨmɨ bɨ kóo
ngárá ngére Eróde Andipá onzó
aka kóo Yiwáni ma'dáa sɨmɨ sị́gịnị
wá ní.
25 Zí ngíti o'do gɨ dongará
Yúda e ógụné zíye ndịsịyé ítí
kangú dongaráye kí 'yị ga bɨ 'yị
lódụ́ kací Yiwáni ní gɨ ro ledre 'bɨ
ídí 'yị drá do komo Lomo. 26 Sɨmɨ
bɨ 'yị lódụ́ kací Yiwáni uwúní
ledre bɨ o'do née uku zíye kenée
ní, zíye ịnyịyé ndéréye ndú'yú
Yiwáni kídí, “'Yị 'dódo ledre, o'do
bɨ kóo Yésụ ndịsịzé kéye sága

Yeredéne 'dáa, bɨ zíyị úku yéme ledre gɨ roa ní, uwúzé yaá nɨ nda yị ené íri go kpá ndịsị bábátịzị 'yị e, tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí nda yị eyé go ndịsị ndéré zía íri gɨ ro babatịza.”

27 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ɨ'ɨ, bi ndaá sínyí rosé wá. O'do née mengị ené ledre née lá kí roné wá, Lomo i'bí roko'bụ ledre née ne zía. 28 Máúku kóo ledre zíse go fúó kídí, ‘Mándá 'bɨ amá Kírésịto wá. Mándịsị lá yémeómo 'yị e nzíyiyé zí 'yị yómo 'yị e ma'dáa.’ 29 Máúku zíse, máa Yiwáni, mááyí 'bɨ amá lá mɨsanda. Káa zí bɨ ówosé bú togú 'yị ili ófú kára yá, nɨ kása mɨsanda 'dá'dá gɨ ro yéme mɨsi'di ledre kára máa née ní. Mɨsanda née nɨ ídí kí mongú rokinyi kí lúrú o'do 'bɨ kára née 'be 'bɨ towụ́ga íri sɨmɨ sịndị kadra 'bɨ í'bí lafa. Máa Yiwáni, mááyí go kí mongú rokinyi gɨ zía 'yị bɨ mándịsị yémeómo 'yị e zía ní ogụ go.” 30 Utúasá mɨútúásá zí ledre Yésụ ídíne ne owóowó, ndaá zí ledremá ídíne ne owóowó zí 'yịma'dí e wá.

31 Gɨ zía bɨ Yésụ ogụ 'bɨ ené cú gɨ komo ere, Lomo kasa wo ne ní, nɨ ndịsị 'dódo zí 'yị e mbigí ledre bɨ gɨ zí Lomo ní. Máa Yiwáni, mááyí 'bɨ amá 'yịma'dí, 'bɨ amá mɨ'dódo ledre nɨ ndéré 'dịyị roné kací mɨménggị ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Dụ́ụ́ wo bɨ Lomo kasaogụ wo gɨ komo ere ní, roko'bụa romo ne. 32 Nɨ ndịsị 'dódo 'bɨ ené zí 'yịma'dí e za cú ledre bɨ lurú kí komoné, zía úwú a kpá za cú kí mbílíne gɨ tara Lomo ní. Ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée née mbá, tụ́'dụ́ 'yịma'dí e iliní eyé ngúngu a wá. 33 Togú 'yị ngungu ledre ga bɨ Yésụ ndịsị 'dódo yée née go yá, 'yị máa née ngungu kpá go kídí Lomo kasaogụ wo ne. 34 Ndịsị 'dódo mbigí ledre ga gére née kenée gɨ zía Lomo kasaogụ wo ne. Lomo ma'dáa i'bí roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne go zía.

35 Lomo otoomo ledre ené e za mbá zí Owụ́ 'bɨ ené máa née gɨ zía oto 'bú Owụ́ ma'dáa go kíngaya. 36 'Yị máa wo bɨ ngungu ledre Owụ́ máa née go ní, uyu wá nɨ ídí kí trịdrị bɨ za fí ní. 'Yị máa wo bɨ nɨ ási mɨási ngungu ledre Owụ́ máa née wá ní, utúasá ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zí Lomo wá. Lomo 'decị ngbanga go roa 'desị.

4

Yésụ uku ledre e zí nyị̂ 'yị 'bɨ Samáriya

1 Zí Farụsáyo e úwú ledre kídí, 'yị lódụ́ kací Yésụ ndịsịní nda go ógụ eyé zí Yésụ gɨ ro babatịza rómo do 'bɨ Yiwáni. 2 Abú tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịní ndéré zí Yésụ gɨ ro babatịza yá ní, i'bí ené babatịza zíye ne wá. 'Yị lódụ́ kacíga ndịsịní yị eyé í'bí babatịza ye. 3 Sɨmɨ bɨ Yésụ owo kídí Farụsáyo owoní go ya tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịní nda go ndéré zíne ní, zía ịnyị ené gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní gɨ ore ndá'balúgu roné sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní.

4 Sɨmɨ mɨndá'ba a sɨmɨ Galiláya, nderé kpụrụ́ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Samáriya ní. 5 Sɨmɨ bɨ nderéogụ sɨmɨ Samáriya ní, zía ndéréókpóne sɨmɨ ngíti owụ́ gara 'bɨ Samáriya bɨ kí ịrịné Sakára gbóo kí bi bɨ kóo Yakóbo ndịsị ndịsị doa, zía ótoómo a zí owụ́ 'bɨ ené Yoséfa ní. 6 'Dawú bɨ kóo Yakóbo iciomo ní nɨ kóo kpá bo ore. Sɨmɨ bɨ Yésụ ogụní do 'dawú née ore ní, zía 'dówụ́roné do 'dawú máa née kírí née gɨ zí kụ́rụ́ 'bɨ ngbángbá ndéré. Née kóo kí yana kadra sɨmɨ sịndị kadra sokó doa gbre.

7 Ndịsị aka kpá lá ca, geré zí ngíti kára nyị̂ 'yị 'bɨ Samáriya ógụné íngi iní ené. Zí Yésụ úku ledre zí kára máa née kídí, “Áko, sáká aka máa kí iní mɨéwé” 8 Sɨmɨ

sịndị kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị lódụ́ kacíga nderéní go mbá úgú éyị mɨánu zíye sɨmɨ owụ́ gara bɨ ore née.

9 Zí nyị 'yị 'bɨ Samáriya née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Úku née kenée ledre 'di, tí bɨ ówo bú ngárá zée Samáriya e ilizé rozé kɨ́ Yụ́da e wá ní, zíyị úku ledre yá máídí í'bí iní zíyị éwé a?”

10 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Idí ówo sáká éyị 'bɨ Lomo bɨ zíyị ní bo, zíyị ówo 'yị bɨ ombo iní gɨ zíyị ba bo, káa bɨ ómbo iní mɨéwé go gɨ do bɨ zía í'bí a zíyị, wo bɨ nɨ óto yị̀ị̀ zíyị ídíyị trịdrịyị́ za fí ní.”

11 Zí kára née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, bɨ 'dawú ba olụ́ yị ené mɨólụ́ kíngaya, ngárá ká'dá 'bɨ lála iní gɨ sɨmɨ gu 'dawú gɨrí ndaá kpá zíyị wá ní, áyí ndíki iní bɨ zía óto 'yị trịdrị za fí ní gɨ 'da? 12 Rómo do bulúnduzé Yakóbo bɨ kóo icịomo mongụ́ 'dawú ba, zía úyuómo a zíze ndịsịzé éwé a kɨ́ bangákụlụ́ ezé e ní kɨ́ 'di?”

13 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí kára née kídí, “'Yị bɨ ndịsị éwé dụ́ụ́ iní 'dawú ba ní, kodró nɨ kpá fú ndịsị méngị wo. 14 Togụ́ 'yị ewé iní bɨ máí'bí máa zía ní, kodró mengị andá lolụ wo wá, gɨ zía iní máa née nɨ ndịsị kúkúógụ sɨmɨ a káa zí 'dawú ní, zía í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị ma'dáa.”

15 Geré zí kára née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, togụ́ ngíti iní nɨ bo kpị́ zíyị gɨ zí wo ba ní, ídí mu í'bí a zíma káa bɨ kodró nɨ kpá fú ndịsị méngị máa zíma ndịsị ógụmá ona ke.”

16 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Bɨlámáne, ndéré mu kací o'do bɨ eyị́ zíse ógụsé kéne.”

17 Kára née ya zía ní, “Mongụ́ 'yị, o'do 'bɨ amá ndaá 'bɨ enée wá.”

Yésụ ya zía ní, “Nɨ ma'díi, zíyị úku ledre yá o'do 'bɨ eyị́ ndaá, 18 gɨ zía 'dí'bi kóo ya'dá e go 'dá'dá ịnyị (5), o'do máa wo bɨ cakaba áyí zía née ndaá 'bɨ ené o'do 'bɨ eyị́ wá. Éyị́ bɨ úku née nɨ ma'díi.”

19 Zí kára née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, máówo go kídí áyí nébị.” 20 Ngíti éyị́ kị́é'do, zée Samáriya e, bulúnduzé e 'dodoomoní kóo zíze kídí, idízé ndịsị íni ini zí Lomo dụ́ụ́ do mongụ́ landa ezé bɨ Gịrịzịmị ní ona. Sée Yụ́da e, úkusé 'bɨ esé kídí odụ bɨlámá bi 'bɨ ini zí Lomo nɨ dụ́ụ́ sɨmɨ Yerụsaléma.

21 Yésụ ya zía ní, “Ídí úwú ledre ba bɨlámáne. Sịndị kadra nɨ go gbóo zí Babá ndịsịné úwú ini 'bɨ 'yị e zaá do bi e mbá. Ndaá lolụ bɨ yaá nɨ ndịsị úwú ini 'bɨ 'yị e dụ́ụ́ do landa Gịrịzịmị, togụ́ mbú dụ́ụ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní wá. 22 Sée Samáriya, ndịsịsé íni ini zí Lomo do bɨsinyí mɨsi'di. Zée Yụ́da e, ndịsịzé íni ini zí Lomo ma'dáa do bɨlámá mɨsi'diné gɨ zía owoye-mezé wo bú, kasaogụ 'yị yómo 'yị e gɨ sɨmɨ kúfúze. 23 Máúku zíyị ma'díi, sịndị kadra ogụ go zí 'yị e ndịsịyé íni ini zí Babá sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné. Née ledre bɨ Lomo ili mbigí 'yị ené e idíní ndịsị méngị a ní. 24 Lomo nɨ kpá ne 'Dówụ́. Gɨ zí kéyị née, ili mbigí 'yị ené e, idíní ndịsị íni ini zía kí roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné.”

25 Zí kára née úkulúgu ledre kídí, “Ma'díi, máówo go kídí Masíya nɨ ógụ. Nɨ ne wo bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Kírésịto ní. Nɨ ógụ 'dódoyéme ledre gɨ ro ledre ga gére née zíze.”

26 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Kírésịto bɨ ndịsị úku ledre a née nɨ go tí máa bɨ mááyí ndịsị ódro zíyị ba.”

27 Geré zɨ́ 'yị lódṵ́ kacɨ́ Yésụ ga bɨ gáa nderénɨ́ úgú éyị́ mɨánu ní ndá'baógụ ndíki wo nɨ go ndịsị́ úku ledre zɨ́ kára née. Zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị́. 'Yị bɨ zɨ́a líkpí tarané gɨ dongaráye úku ledre zɨ́a kídí, “Uku zɨ́ kára née ledre 'di ní ndaá.”

28 Zɨ́ kára née ótoómo ndoko iní ené cịkị do 'dawú ore zɨ́a ndá'balúgu roné 'be kɨ́'dí bɨ gáa ogụ ní. Zɨ́a úku ledre ga bɨ gáa Yésụ uku yée zɨ́a do 'dawú íri ní mbá zɨ́ 'yị ga bɨ zɨ́ne 'be ní kpá kɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị 'yị e kídí, 29 “Máógụ ndíki ngíti o'do do 'dawú 'dáa, zɨ́a úku ledre ga bɨ gɨ do bimá ní za mbá zɨ́ma, máówo wá togṵ́ née ndaá Kírésịto wá yá? Ógụsé aka ndéré lúrú wo.” 30 Zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e ịnyịyé ndéréye lúrú Yésụ do 'dawú íri.

31 Gɨ do kacɨ́ kára née bɨ nderé go 'be ní, zɨ́ 'yị lódṵ́ kacíga 'dí'biógụ éyị́ mɨánu bɨ gáa nderénɨ́ úgú a ní zɨ́ Yésụ zíye úku ledre zɨ́a kídí, “'Yị 'dódo ledre, utúasá mɨútúásá zíyị aka ánu éyị́.”

32 Zɨ́ Yésụ ukulugu ledre zíye kídí, “Ɨ'ɨ, éyị́ mɨánu amá nɨ yị́ ené bo, ówosé esé ledre gɨ roa wá.”

33 Zɨ́ 'yị lódṵ́ kacíga ga gére née ndịsị́ ódroyé dengbịye kídí, “Ɨ, née kenée lárá ledre 'di. Ngíti 'yị ogụ kɨ́ éyị́ mɨánu ne zía tée?”

34 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyị́ mɨánu amá nɨ moko bɨ Babá kasaogụ máa gɨ ro ndịsị́ méngịa ní, gɨ ro zíma méngịónzó a.” 35 Yésụ nɨ lúrú bi ní, tṵ́'dṵ́ 'yị e nɨyí go ndịsị́ ógụ rụụ, zía úku muruwayi gɨ ro 'yị ga bɨ ndịsịní ógụ née zɨ́ 'yịmɨkása ené e kídí, “Káa zɨ́ bɨ owozé mbá bú otoomo go éfé eso gɨ do bɨ do ọ́ngo kére ní, lúrúsé aka bi do mɨsi'di 'dáa. Tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ nɨyí ógụ née nɨyí go káa zɨ́ kére bɨ sịndị́ kadra 'bɨ ọ́ngo a utúasá go ní. 36 Babá kasa máa ógụ óyụ ledre ené zɨ́ 'yịma'dí e za mbá cé káa zɨ́ 'yị ndịsị́ óyụ kúfú gɨ ro ó'do a ní. Sée 'yịmɨkása amá e, ásé 'yị sáká máa kɨ́ moko ma'dáa gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ndíki trịdrị bɨ za fí ní. Idízé mụ úku ledre 'bɨ babá kése zɨ́ 'yị ené e. Babá ma'dáa nɨ ídí kíze kɨ́ rokinyi, zía í'bí tákpásịlị́ zíze. 37 Muruwayi bɨ kídí, “'Yị ó'do kére nɨ kpị́, zɨ́ 'yị ọ́ngo a nda ídí 'bɨ ené kpá kpị́ ní,’ nɨ ma'díi. 38 Mákása sée lá ndéré ọ́ngo nzíyi kére gɨ yáká kɨ́'dí bɨ ngárá ó'dosé esé yáká máa née se kɨ́ bɨsuwu komosé trịị wá ní. Ídísé ánu 'bɨ esé lá nzíyi éyị́ mɨánu.”

Tṵ́'dṵ́ 'yị 'bɨ Samáriya ṇguṇguní ledre Yésụ

39 Sɨmɨ bɨ nyị́ 'yị 'bɨ Samáriya uku ledre zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị e kídí, “Ledre ga bɨ kóo za mbá máméngị yée ní, wo bɨ kị́é'do káa yaá o'do née owo wá ní ndaá.” Gɨ zɨ́ ledre bɨ kára née uku kenée ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ 'bɨ gara Samáriya née ṇgúṇgu ledre Yésụ. 40 Zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ gara Samáriya née ógụyé gị zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kídí, idí aka ndịsị́ zíye ore cúku'dée. Zɨ́ Yésụ kóo tɨ́ ndịsịné zíye ore kɨ́ sịlị́ gbre. 41 Gɨ zɨ́ sịlị́ bɨ Yésụ mengị zíye ore 'dényé gbre kɨ́ 'dódo ledre zíye ní, zɨ́ tṵ́'dṵ́ye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ zɨ́ mɨ'dódo ledre ené.

42 Zɨ́ 'yị ga gére née úku ledre zɨ́ kára bɨ uku ledre Yésụ zíye ní kídí, “Ma'díi, o'do née Lomo kasaogụ wo ne káa do 'Yị yómo 'yị e. Uwúzé ledre ga bɨ uku yée ní go za cṵ́ kɨ́ mbílíze gɨ tara a, ndaá lolụ dụ́ụ́ ledre bɨ úku zíze gɨ roa ní wá. Gɨ zɨ́ kéyị́ née ṇguṇguzé ledre a go.”

Yésụ yomo owṵ́ (Matáyo 8:5-13, Lúka 7:1-10)

43 Gɨ do kacɨ́ sịlị́ gbre bɨ Yésụ mengịní sɨmɨ káṇgá bɨ Samáriya ore ní, zíye ịnyịyé kɨ́ 'yịmɨkása

ené e yóó ndéréókpóye simi káṇgá bi Galiláya ní. 44 Ba ledre bi kóo Yésụ uku 'dá'dá zí 'yimikása ené e ní kídí, “Máúku zíse, togú 'yị ni nébị yá, sụmụga otoní eyé úndru a wá.” 45 Simi bi Yésụ nderéogụní simi káṇgá bi Galiláya ní, zí tú'dú 'yị e 'dí'bi wo simi sụmụ gi zía lurúní mingburoko ledre ga bi kóo ndisị méngị yée simi Ayímbi bi Umbuokpó simi Yeruṣaléma ní go za cú ki komoyé.

46 Gi simi Galiláya gi ore, zí Yésụ ma'dáa ịnyiyé ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simi Kána owú gara bi kóo oyólo'bó iní simi a káa do le'yị kọ́ró ní. Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, ngíti mongú 'yị ni kóo ore, ni gi simi ngíti owú gara 'bi Galiláya ki ịrịné Kapáranawúma, owú 'bi mongú 'yị máa née ni kóo ki ndíyá bisinyíne. 47 Simi bi o'do née uwú ledre kídí Yésụ ogụ go ni simi Galiláya ní, zía ịnyiné gi simi Yudáya ndéréne ṇgúṇgú roné zí Yésụ kídí, “Mongú 'yị, owú 'bi amá ndíyá eme roa íri ngú, ógụ aka ndéré yómo wo.”

48 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Sée 'yima'dí e, ílisé 'bi esé ba máídí méngị mingburoko ledre ga bi kí roko'bụyé ní té kí, ásé fú ṇgúṇgu ledremá?”

49 O'do née ya zí Yésụ ní, “Áko mongú 'yị, ndíyá née eme íri ngú, ógụ aka mu ndéré yómo owú née 'dá'dá zí cóngó roa kí úkúne.”

50 Zí Yésụ kpá úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Ndá sịkpị mimbé'deyị 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre mengịní ené owú née wá.”

Zí o'do née ṇgúṇgu ledre bi Yésụ uku née, zía ịnyiné ndá'bané 'be. 51 Simi bi o'do née ni aka cikị do misi'di nda go gbóo 'be ní, zíye ndíkíye kí ngíti géyị 'yị 'bi moko ené e. Geré zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yị, éyị ndá 'bi ené lolụ ro owú wá, roa eme yị ené go.” 52 Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Ndíyá née ụkú gi roa sịndị kadra 'di? Zí 'yị moko ené ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, ledre née mengị roné karana kutrú gi do kací yana kadra, simi sịndị kadra kịé'do.”

53 Geré zí 'bụmiowú née sómúndíki sịndị kadra bi Yésụ odro zía simi a kídí, “Ndá sịkpị mimbé'deyị 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre mengị ené owú née wá ní.” Gi zí ledre bi mengị roné née ní, zí o'do née ịnyiyé za kí 'yị 'bi 'be 'bi ené e mbá ṇgúṇgu ledre Yésụ.

54 Née go ngíti mongú ledre gi dongará mingburoko ledre ga bi Yésụ mengị yée gbre simi Galiláya simi bi ogụ gi simi Yudáya ní.

5

Yésụ sịkpị 'yị ndíyá

1 Gi do kací ledre máa wo née ní, zí Yésụ ịnyiné gi ore ndá'balúgu roné simi Yeruṣaléma gi ro ayímbi 'bi Yúda e íri. 2 Ngíti gịrịndị iní ni kóo bo simi Yeruṣaléma gbóo kí mbotụ gara bi ndisịní ndólo a mbotụ kábịrịkị e ní, ndoloní Beteseyída kí tara Aráma. Ici'dikíní kóo kpíkí kí mingburoko kútú e ịnyị. 3 Kací kadra mbá, tú'dú 'yị ndíyá e ndisịní ndịsị cigí iní máa née íri 'dii. Yée ga bi komoyé nda, yée ga bi kí umbu sịndíye, nda kí yée ga bi migigírí e ní. 4 Gi zía, uwúní kóo yaá maláyika 'bi Lomo ndisị lengbe ógụ ndịsị ndítí simi iní née ore, zí iní máa née ndịsị kádané gbuwa, gbuwa, gbuwa. 'Yị ndíyá máa wo bi utúụtụ roné go ne 'dá'dá simi iní née gi zí lafúne ní, geré zí ndíyá ené úkúne gi roa. 5 Dongará tú'dú 'yị ndíyá ga gére née ore, ngíti 'yị luru ni kóo bo, o'do máa née mengị

kóo go bi simɨbi cị́ kéŗị́ a doa sokó doa ịnyị doa ota (38). 6 Simɨ bɨ Yésụ nderéogụ dongará 'yị ndíyá ga gére née íri ní, geré zɨ́ komoa útúne ro o'do 'yị luru née, gɨ zía Yésụ owo kóo go kɨ́ roné kɨ́dí o'do née lu'bú kɨ́ ndíyá bi go. Zɨ́ Yésụ ndú'yú wo kɨ́dí, “Áyí kɨ́ 'bú ịnyị gɨ do ndíyá née doyị́?”

7 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kɨ́dí, “Áko, mongṵ́ 'yị, 'yị ndaá romá wá. Simɨ bɨ iní née nɨ go káda ní, máaka íci romá mɨíci yá, ezemá bɨ yị́ ené kɨ́ owṵ́ roko'bụné ní, 'diya ndití yị́ ené go fị ne.”

8 Zí Yésụ úku ledre zía kɨ́dí, “Ịnyịógụ mu, 'dí'bi sáka eyị́ zɨ́yị ndá'bayị́ 'be.” 9 Kɨ́ráwu zɨ́ o'do née ịnyịógụné 'dága, 'dí'bi sáka ené, yóó do ndá'bané 'be. Ledre máa née mengị kóo roné née simɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówṵ́ro.*

10 Simɨ bɨ mɨngburoko manda 'bɨ Yúda e onzóní komoyé ro o'do bɨ ịnyị gɨ do ndíyá ba kɨ́ sáka ené doné ní, geré zɨ́ Yúda ga gére née máda wo o'bụó'bụ kɨ́dí, “Née kenée 'di, tɨ́ bɨ ówo bú karaba Sịlị́ 'bɨ 'Dówṵ́ro ní, zɨ́yị ịmbị́ éyị́ simɨ a 'du'dorṵ́ ndítí'dófụ do lorụ go.”

11 Zɨ́ o'do née úkulúgu ledre kɨ́dí, “Ledre amá nda, o'do bɨ sịkpị máa gɨ do ndíyá ní, úku ledre ne zɨ́ma kɨ́dí má'dí'bi sáka amá mu zɨ́ma ndá'bamá 'be.”

12 Yúda ga gére née ya zía ní, “O'do máa née náambi, bɨ uku ledre zɨ́yị ya 'dí'bi sáka éyị́ mu zɨ́yị ndá'bayị́ 'be ní?”

13 O'do née, gɨ zía bɨ 'yị e ofụní go ní, toso Yésụ luyú yị́ ené komoyị́ go, Yésụ olṵ́okpó kpá yị́ ené go dongará tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ ore née.

14 Nda simɨ ngíti sịlị́, zɨ́ o'do bɨ kóo Yésụ sịkpị wo gɨ do ndíyá ní ndéréne simɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo, zɨ́ Yésụ lúrúndíki wo íri. Zɨ́ Yésụ úku ledre zía kɨ́dí, “Máúku zɨ́yị, káa zɨ́ bɨ ómo go ní, ndá lolụ lúyú ledre wá, káa bɨ ngíti mongṵ́ bɨsinyí ledre nɨ méngị yị́ị ke.” 15 Zɨ́ o'do née ịnyịné gɨ ore ndéréne úku ledre zɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e kɨ́dí, “O'do bɨ kóo sịkpị máa gɨ do ndíyá ní ịrịa Yésụ.”

Yésụ nɨyí kɨ́ Lomo éyị́ kị́é'do

16 Geré zɨ́ Yúda ga gére née ódó somṵ́ ledre gɨ ro 'dí'bi Yésụ gɨ zía bɨ sịkpị kóo o'do née gɨ do ndíyá simɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówṵ́ro ní. 17 Zí Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Kací kadra mbá, Babá ndịsị fú lá méngị moko, Máa, mááyí kpá ndịsị méngị moko.” 18 Zɨ́ ledre bɨ Yésụ uku née sínyíne ro mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda ga gére née gbála. Zɨ́ye yéme royé gɨ ro úfu wo, nda lá gɨ zía bɨ mengị moko simɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówṵ́ro ní wá, uku kpá ledre kɨ́dí Lomo nɨ 'Bụné, ótoásá roné go kɨ́ Lomo.

Mááyí mbigí owṵ́ 'bɨ Lomo

19 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ye kɨ́dí, “Máúku zɨ́se ma'díi, Owṵ́ utúasá méngị ledre e kɨ́ roné wá, nɨ méngị dụ́ṵ́ ledre ga bɨ lurú 'Bụné ndịsị méngị yée ní, gɨ zía éyị́ ga bɨ 'bụa ndịsị méngị yée ní, Owṵ́ ma'dáa nɨ méngị kpá wo. 20 Babá 'dódo tị́'bị ledre ené e go za mbá zɨ́ma Owṵ́ 'bɨ ené gɨ zía otoofụ 'búma go. Ngíti géyị mɨngburoko ledre e nɨyí aka fú bo nɨ 'dodo yée zɨ́ma. Simɨ bɨ mááyí ndịsị méngị ledre ga gére née ní, tarasé nɨ ndịsị ịdrị́ mbá mɨịdrị́ kɨ́ lúrú yée. 21 Babá nɨ 'yị úru 'yị e gɨ simɨ umbu. Máa Yésụ, roko'bụ ledre e nɨyí go zɨ́ma, Mááyí ndịsị úru 'yị ga bɨ máili go úru yée ní gɨ

* **5:9** 5:9 Sịlị́ 'bɨ 'Dówṵ́ro: Née nɨ mongṵ́ sịlị́ 'bɨ Isiréle 'bɨ ini zɨ́ Lomo, mengịní moko simɨ a wá. Zíye ndịsịyé sómṵ́ndíki ledre kɨ́dí Lomo otoogụ ere kɨ́ do sogo kángá kpá kɨ́ ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ simɨ moko 'bɨ owṵ́kụlṵ́ e gɨ sị́ sịlị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólṵ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.

simɨ umbu kpá kenée. 22 Gɨ zɨ́ kéyị
née, ídísé ówo a kɨ́dí Babá i'bí
roko'bụ 'bɨ 'décị ngbanga 'yị e goó
za mbá zíma, 23 gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e
ndịsịyé óto úndrumá cé káa zí bɨ
ndịsịnɨ́ óto úndru Babá ní. 'Yị
bɨ oto úndrumá wá ní, oto ené
kpá úndru Babá bɨ kasaogụ Máa
ní wá.

24 “Máúku zíse ma'díi, togú 'yị
uwú ledre ga bɨ mándịsị úku
yée ní, zía ṇgúṇgu a yaá Babá
kasaogụ máa ne yá, mááyí í'bí
trịdrị bɨ za fí ní zía. Má'décị
lolụ ngbanga roa wá, omo gɨ simɨ
umbu go. Nɨ yị ené go trịdrị.
25 Máúku zíse ma'díi, éyị ga bɨ
máúku ledreyé née sịndị kadra
eyé nɨ go gbóo gɨ ro zíye méngị
royé. Sịndị kadra ma'dáa nɨ go tí
ba. Máa Owú 'bɨ Lomo, mááyí go
kɨ́ roko'bụ zíma gɨ ro úru 'yị ga bɨ
kóo uyunɨ́ go ní gɨ do bɨ zíye ídíye
kɨ́ mɨkánda trịdrị, uyu andánɨ́ lolụ
royé wá. 26 Gɨ zía Babá nɨ kɨ́
roko'bụ 'bɨ í'bí trịdrị simɨné. I'bí
kpá roko'bụ 'bɨ í'bí trịdrị ma'dáa
née go zíma Owú 'bɨ ené. 27 Née sị
ledre bɨ Babá i'bí roko'bụ 'bɨ 'décị
ngbanga 'yịma'dí e zíma ní, gɨ zía
mááyí Owú 'bɨ ené.

28 “Sómú ledre esé nda ídí sɨkala
gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku née wá. Togú
sịndị kadra 'bɨ ledre máa née ogụ
go yá, 'yị ga bɨ za mbá uyunɨ́
ní, mááyí ndólo yée kɨ́ kúrúma
'dága. 29 'Yị máa yée ga bɨ
mɨméngị ledre eyé nɨ yị ené kóo
bɨlámáne ní, zíma í'bí mɨkánda
trịdrị zíye. Yée máa ga bɨ kóo
mɨméngị ledre eyé ndaá bɨlámáne
wá ní, mááyí 'dó'do yée kɨ́ 'do'dó
bɨ odụ a ndaá ní. 30 Máméngị amá
ledre máa yée ga bɨ 'bɨ amá ní wá,
mándịsị 'décị ngbanga dụ́ụ́ kací
ledre ga bɨ Babá ukuí'bí yée zíma
ní. Née sị ledre bɨ mándịsị 'décị
ngbanga 'yị e gɨ zía bɨlámáne ní.
Máíli zía ídíne kɨ́ rokinyi gɨ zía
kasaogụ máa ne.

Babá i'bí roko'bụ go zíma

31 “Togú máúku yéme ledre gɨ
romá zíse kɨ́ romá yá, nɨ ídí
ené zíse káa zɨ́ ledre ṛanga ní,
ṇgúṇgusé esé wá. 32 Ngíti 'yị
ukuyeme kóo ledre gɨ romá go
zíse. Ledre bɨ uku gɨ romá ní nɨ
ma'díi.

33 “Kásasé kóo ngíti géyị 'yị
esé e ndéré ndú'yú Yiwáni 'yị í'bí
babatịza. Ledre ga bɨ kóo uku yée
zíse gɨ romá ní, nɨyí za mbá ma'díi
ledre e. 34 Máúku zíse, ndaá 'bɨ
ené bɨ ya kɨ́dí mátóro dụ́ụ́ do
ledre bɨ Yiwáni uku gɨ romá ní wá.
Máúkuógụ ledre Yiwáni ma'dáa
gɨ do bɨ zíse ṇgúṇgu ledre ga bɨ
ndịsị úku yée ní. Togú ṇgúṇgusé
ledre ga bɨ uku yée gɨ romá ní go
yá, ásé ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ
zɨ́ Lomo. 35 Yiwáni nɨ kóo cé káa
zɨ́ 'yị bɨ ụndụ pho'dụ kɨ́ ndụlụ útú
kíe zíse 'dá'dá gɨ do bɨ zíse ndịsị
ndérése kací nyárá bi káa bɨ ásé
'díkí ní ke. 'Dí'bisé bịlámá 'dódo
ledre ga gére née lá kɨ́ sịlị kịé'do,
lu'bú kpá wá zíse ónzóóto a.

36 “Abú kenée ndotó, éyị ga
bɨ mándịsị méngị yée ní, Babá
i'bí roko'bụyé zíma ne romonɨ́ do
ledre ga bɨ Yiwáni uku yée zíse
ní. Ore, moko ga bɨ máméngị
yée ní, 'dodonɨ́ go kɨ́dí, Babá
kasaogụ máa ne méngịónzó yée.
37 Lúrúsé aka, za cụ́ kụrụ'bụ Babá
bɨ kasaogụ máa ní, lúrúsé wo kɨ́
komosé wá, úwúsé kpá gbawá
kúrúa kɨ́ mbílíse. Uku mbigí ledre
gɨ romá go za fúó. 38 Ledre ga
bɨ Babá uku yée gɨ romá ní, idí
ṇgúṇgusé bo, káa bɨ ṇgúṇgusé
go kɨ́dí Babá kasaogụ máa née.
39 Ndịsịsé ólo mɨéké kúrú Lomo za
kɨ́ sómú ledre esé mbá gɨ zía ílisé
gɨ ro zíse ndíki trịdrị bɨ za fí ní.
Sómúsé kɨ́dí 'yị í'bí trịdrị ma'dáa
zɨ́ 'yị e ní 'be náambi, mbé fú máa
bɨ mɨéké kúrú Lomo ndịsị ódro
gɨ romá ní. 40 Sara bɨ ṇgúṇgusé

ledremá wá ní, mááyí nda í'bí lárá trịdrị máa née zíse káa be 'di?
41 “Ndịsịsé sómú ledre kídí,
máúku ledre ga gére née kenée
gɨ zía máili 'yị e idíní ndịsị mbófo
máa? Ɨ'ɨ, née ndaá 'bɨ ené ledre
amá wá. 42 Máówo bú kídí, ótosé
esé 'bú Lomo dosé wá. 43 Lúrúsé
aka lá ledre bɨ méngịsé ní, tí bɨ
Babá kasaogụ máa ne dongaráse
ní, 'dí'bisé esé máa sɨmɨ sụmụ
wá. Togú ngíti 'yị ogụ nda ne kí
'bɨ ené ledre ené 'bɨ 'yịma'dí yá,
zíse 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ. 44 Ásé
ṇgúṇgu ledremá lárá a kíe 'di
togú ílisé óto yị esé 'yịma'dí e
zíye ídíye kí rokinyi gɨ do bɨ zíye
ndịsịyé mbófo sée ní? Nɨ kóo
ídí mɨútúásáne zíse óto Lomo zía
ídíne kí rokinyi kíse wá?
45 “Ndásé sómú ledre kídí gɨ zí
ledre bɨ máúku née, mááyí go í'bí
ngbángáse zí Babá ní wá. Mụsa bɨ
kóo eké lorụ zíse óto sómú ledre
esé mbá roa ní, nɨ í'bí ngbángáse
ne zí Lomo. 46 Idí ṇgúṇgusé ledre
ga bɨ Mụsa eké yée ní bo yá, kídí
ṇgúṇgusé ledremá go. Gɨ zía eké
ledre ga gére née mbá gɨ romá.
47 Sara bɨ ngárá ṇgúṇgusé lolụ
ledre ga bɨ Mụsa eké yée ní wá ní,
ásé nda ṇgúṇgu ledremá lárá a
káa be 'di?”

6

Yésụ i'bí éyị mɨánu zí 'yị e álifu ịnyị

(Matáyo 14:13-21, Máriko 6:30-44, Lúka 9:10-17)

1 Nda sɨmɨ ngíti sịlị, zí Yésụ
ịnyịné kí 'yịmɨkása ené e 'dógụ
mɨkavu Galiláya bɨ ngíti géyị
'yị e ndịsịní ndólo a mɨkavu 'bɨ
Tịbériya ní. 2 Zí tụ'dụ́ 'yị e kóo
kpá lódụ́ wo gị sága 'dí 'dí íri gɨ zía
owoyemení go kídí nɨ kí roko'bụ
'bɨ sịkpị 'yị e gɨ do ndíyá zíne.
3 Nda go sága íri, zí Yésụ ndéré
ndịsịné gá do bi ekịekị 'dága zí
'yị lódụ́ kacíga ógụ ndịsịyé gbaá
cigí a. 4 Ledre máa née mengị kóo
roné née sɨmɨ bɨ ngíti sịlị idíaká go
cúku'dée zí Yụ́da e méngị Ayímbi
eyé bɨ ndịsịní ndólo a Umbuokpó
ní.
5 Yésụ nɨ lúrú bi ní, tụ́'dụ́ 'yị e
nɨyí go mutruu ndịsị ógụ. Zía
ịnyịné úku ledre zí Phịlịpo ngúru
'yị lódụ́ kacíne kídí, “Phịlịpo, azé
ndíki éyị mɨánu í'bí a zí tụ́'dụ́ 'yị
ga gére née ánu a gɨ 'da?” 6 Yésụ
owo éyị bɨ née ili méngị a ní bú,
ndu'yú Phịlịpo tí lá gɨ ro úzu
sómú ledre 'bɨ Phịlịpo kíe togú
owo roko'bụ bɨ née nɨ kíe ní bú
yá.
7 Zí Phịlịpo úkulúgu ledre zí
Yésụ kídí, “Ɨ'ɨ, mongú 'yị, 'yị ga
gére née ofụní go, késị bɨ zíze úgú
éyị mɨánu kíe zía ásáne kíye ní
ndaá. Abú késị ma'dáa nɨ gáa kpá
bo zaá mongúne yá, utúasá fú lá
úgú éyị mɨánu zía ásáne kí tụ́'dụ́
'yị ga gére née wá.”
8 Sɨmɨ ledre née ní, geré zí
ngúru 'yị lódụ́ kací Yésụ bɨ kí ịrịné
Andiríya lúndu Simúna Pétero ní,
ịnyịné úku ledre zí Yésụ kídí,
9 “Ma'díi mongú 'yị, éyị ndaá. Odụ
éyị bɨ máówo ní, tí lá ngíti owú
nɨ ona kí ambata e zíne ịnyị (5)
kí mɨnzéré kénzé e gbre, née ndaá
kpá kú éyị bɨ do úku ledre a gɨ ro
tụ́'dụ́ 'yị e káa zí ga gére née wá.”
10 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí 'yị
lódụ́ kacíne ga gére née kídí,
“Ídísé úku ledre zí 'yị ga gére née
idíní ndịsị za mbá bi.” Zíye ndịsịyé
mbá bị do bɨlámá mɨmomoli
ngoru súwú e. Ya'dá e nɨyí 'bɨ eyé
kóo álifu ịnyị (5,000). 11 Zí Yésụ
'dí'bi ambata bɨ owú née i'bí ní zía
sịkpị a zí Lomo 'dága, zía íni ini
zí Lomo idí í'bí úndru sɨmɨ a. Zía
í'bí yée zí 'yị lódụ́ kacíne e idíní ífi
yée zí 'yị e. Zía íni ini gɨ ro kénzé
ga bɨ gbre née kpá kenée. Zí tụ́'dụ́
'yị ga gére née ánu éyị, zíye léreyé
mbá zí éyị mɨánu ídíákáne.

12 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ídísé ótoyéme ngítí éyị́ mịánu bị idíaká née bịlámáne káa bị nịyí sínyí.” 13 Zí 'yị lódụ́ kacíga 'dó'dụ́ 'dúcu gbété e za 'dényé sokó doa gbre (12) kí ngítí éyị́ mịánu bị 'yị e lereomoní gị sịmị ambata ga bị gáa dụ́ụ́ ịnyị (5) kí mịnzéré kénzé e cigíne dụ́ụ́ gbre ní.

14 Sịmị bị tụ́'dụ́ 'yị ga gére née lurúní mongú ledre bị Yésụ mengị kenée ní, zíye ndịsịyé úku ledre kídí, “Ba nda gbékpị́ 'yị wá, ba go nébị bị kóo ekéní ledre a sịmị mịéké kúrú Lomo kídí, Lomo nị kásaógụ wo gị komo ere do sogo káṇgá ní, ogụ goó ne.” 15 Sịmị bị Yésụ owo sómụ́ ledre 'bị 'yị ga gére née nị go gị ro óto gága née káa do ngére doyé ní, zía ịnyị ené gị dongaráye gị ore lá ndoo ndéré ékị́ ndịsị ené gbála do ngíti mongú bi ekịekị́ ngúcuné gị zía ili ené ledre ma'dáa do méngị a kenée wá.

Yésụ nderé do iní
(Matáyo 14:22-27, Máriko 6:45-52)

16 Nda go kí tagá ndụlụ a née, zí 'yị lódụ́ kacíga ga gére née ịnyịyé ndéréye kó'dụ́ mịkavu íri. 17 Kadra nị nda go útú, Yésụ ndaá aka íri fú lá wá. Zí 'yị lódụ́ kacíga ga gére née ékíye sịmị ngíti kụrúngba gị ro zíye 'dógụ bi sága gị 'dí kerị́ ndéréye sịmị ngíti owụ́ gara bị kí ịrịné Kapáranawúma ní. 18 Sịmị bị nịyí aka lá cịkị yana iní 'dogụní aka bi wá ní, zí mongú síli ógụné rịị kpị kpị kpị kpị, zí iní ndịsị kịzịné bịsinyíne née ndaá ledre wá. 19 Nịyí kpá fú mịndéréye. Sịmị bị nịyí nda go za gbála sịmị yana iní ní, zíye lúrúndíki Yésụ nị go ndịsị ógụ 'dịyị roné mị'dí zíye gá gá gá gị do iní. Zí ngịrị méngị yée bịsinyíne. 20 Zí Yésụ úku kúrúne zíye kídí, “Ndásé éré ngịrị wá, née máa Yésụ.” 21 Zí síli ílíne ro 'yị lódụ́ kacíga ga gére née vịị. Zí Yésụ ógụ ékíne zíye sịmị kụrúngba, 'diya káa ní zíye ndéréógụyé do gbúṛóngó kí'dí bị gáa iliní ndéré ní.

22 Sịmị bị bị arálo'bó roné ní, zí 'yị ga bị karana Yésụ i'bí éyị́ mịánu zíye ní ndịsịyé gámásó'do wo. Gị zía sịmị bị karana nịyí aka kí Yésụ kí 'yị lódụ́ kacíne e mbá do bi kịé'do íri ní, kụrúngba nị lá dụ́ụ́ kịé'do. Zí 'yị lódụ́ kacíga ékíye sịmị kụrúngba ma'dáa 'dógụ bi sága, Yésụ ndaá 'bị ené dongaráye wá. 23 'Diya káa ní, zí ngíti géyị kụrúngba e ógụyé gị sịmị gara bị Tịbériya ní gị kí'dí bị Ngére Yésụ i'bí éyị́ mịánu karana zí tụ́'dụ́ 'yị e álifu ịnyị ní. 24 Sịmị bị tụ́'dụ́ 'yị ga gére née lurúní bi gị ro Yésụ má, lurúndikiní wo kí 'yị lódụ́ kacíne e mbá wá ní, zí 'yị máa ga bị ndịsịní lúrú bi gị ro Yésụ née ékíye sịmị kụrúngba ga bị gáa ogụní ní ndéréye gámásó'do Yésụ sịmị Kapáranawúma.

25 Sịmị bị 'yị ga gére née nderé ndikiní Yésụ sịmị Kapáranawúma sága mịkavu gị 'dí kerị́ ní, zíye ịnyịyé ndú'yú wo kídí, “'Yị 'dódo ledre, bị ngárá lurúzé kpá yịị kí ékị́ sịmị kụrúngba gị 'dáa wá ní, ógụ yáa 'diya lárá a káa be 'di, bị azé ndịsị gámásó'do yịị sága 'dáa ba?”

26 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Máówo sómụ́ ledre esé née bú. Gámásó'dosé esé máa née gị zía bị ówosé go kídí mááyí kí roko'bụ 'bị méngị mịngburoko ledre e ní wá. Gámásó'dosé máa lá gị zía bị máí'bí éyị́ mịánu zíse ní. 27 Ndásé óto komosé lá dụ́ụ́ ro gbékpị́ éyị́ ga bị ndịsịní ụ́kụ́ mịụ́kụ́ káa zí éyị́ mịánu ní wá. Ídísé óto komosé romá Owụ́ 'bị 'Yịma'dí, gị zía mááyí óto sée máa

zíse ídíse trịdrịsé za fí. Mááyí dụ́ụ́ máa 'yị bɨ Babá Lomo i'bí roko'bụ go zíma gɨ ro zíma í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yịma'dí e.”

28 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née uwúní ledre bɨ Yésụ uku zíye kenée ní, zíye ịnyịyé ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yị, éyị́ bɨ idízé méngị a zíze ídíze gɨ zía mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní 'di?”

29 Zí Yésụ ukulúgu ledre zíye kídí, “Gɨ do bɨ zíse ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé ṇgúṇgu ledremá gɨ zía kasaogụ máa ne.”

30 Zíye ukulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Togú kenée yá, ídí mu méngị ngíti ledre bɨ kí roko'bụné ní zíze lúrú a kí komozé gɨ do bɨ zíze ṇgúṇgu ledreyị́. Éyị́ nɨ bo áyí méngị a?” 31 Ukuzé kenée gɨ zía, sɨmɨ bɨ kóo bulúnduzé e Isiréle e nɨyí sɨmɨ yana súwú gbála ní, ndịsịní kóo ánu éyị́ mɨánu bɨ ngúru mongú ezé Mụ́sa ndịsị́ í'bíógụ a zíye gɨ komo ere ndịsịní ndóló a Mána ní. Ledre née mengị kóo roné tí za cé káa zí bɨ kóo Mụ́sa ma'dáa eké sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní kídí, “Lomo ndịsị́ kóo í'bíógụ éyị́ mɨánu zíye gɨ komo ere.”

32 Zí Yésụ ukulúgu ledre zí 'yị ga gére née kídí, “Máúku zíse ma'díi, Mụ́sa ndịsị́ ené kóo ne í'bíógụ éyị́ mɨánu zí bulúndusé ga gére née gɨ komo ere wá. Babá i'bíogụ éyị́ mɨánu ga gére née ne zí Mụ́sa, zí Mụ́sa nda lá í'bí a zíse.” 33 Yésụ ya zíye ní, “Máúku zíse ma'díi, mááyí máa mbigí éyị́ mɨánu 'bɨ Lomo bɨ ogụ gɨ komo ere gɨ ro í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị e.”

34 Zíye ukulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Mongú 'yị, togú kenée yá, utúasá mɨútúásá zíyị í'bí éyị́ mɨánu bɨ ógụ kíe gɨ komo ere née zíze ánu a káa bɨ 'bú nɨ fú ndịsị́ méngị zée kací kadra mbá ke.”

35 Zí Yésụ ukulúgu ledre zíye kídí, “Kụrụ'bụmá, mááyí máa éyị́ mɨánu bɨ gɨ komo ere ndịsị́ í'bí trịdrị bɨ za fí zí 'yị e ní. 'Yị bɨ ṇgúṇgu ledremá go, zía ndịsịné lódụ́ kacíma ní, 'bú kí kodró mengịní lolụ wo wá. 36 Tí káa zí bɨ mándịsị́ úku a zíse ní, abú lúrúsé máa go tí kí komosé yá, ílisé esé ṇgúṇgu ledremá fú lá wá. 37 Abú kenée ndotó, 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledremá go, utúasání go kací komo Babá káa do 'yị e amá e ní, máóyó amá sogomá zíye wá. 38 Gɨ zía máógụ amá gɨ ro méngị ledre ga bɨ máíli yée ní wá. Babá kasaogụ máa méngị dụ́ụ́ ledre ené e. 39 Babá ili máídí ndịsị́ 'bá'bá 'yị ga bɨ née i'bí yée go zíma née káa bɨ ngúruyé nɨ lúyú ledre ke. Máídí 'bá'bá yée kenée, gị sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ í'bí trịdrị bɨ za fí zí 'yị e ní, sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ 'décị ngbanga. 40 Babá ili kídí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledremá go ní, idíní ídí kí trịdrị bɨ za fí ní. Née sị́ ledre bɨ ili Máídí ndịsị́ 'bá'bá yée gɨ sɨmɨ odụ sịndị́ kadra 'bɨ 'décị ngbanga ní.”

41 Gɨ zí ledre bɨ Yésụ uku kídí née nɨ éyị́ mɨánu bɨ Lomo kasaogụ gɨ komo ere ní, zí Yúda ga gére née tónóye úku mɨngúngúrú ledre dongaráye kídí nɨ úku ledre yaá, “Mááyí éyị́ mɨánu gɨ komo ere lárá a káa be 'di? 42 Tí bɨ owozé wo bú nɨ wotị́ Yoséfa ní. Owozé ezé nda Yoséfa ma'dáa kí me'bené née ba cakaba. Nɨ úku lárá ledre kídí née ogụ gɨ komo ere káa be 'di?”

43 Geré zí Yésụ úku ledre zíye o'bụó'bụ kídí, “Ótoómosé ledre cayi esé ga gére née 'dá'ba. 44 Máúku zíse, 'yị bɨ nɨ útúásá ídíne káa do 'yị amá ní, dụ́ụ́ wo bɨ ṇguṇgu ledremá go, zí Babá í'bí wo zíma ní. Mááyí ndịsị́ 'bá'bá wo gị sɨmɨ odụ sịndị́ kadra 'bɨ

6:31 6:31 Ólụ́ógụ 16:4, Nimáya 9:15, Ke'bị 'bɨ Dawídi e 78:24

ngbanga. 45 Ngíti géyị nébị ga bɨ kóo 'bɨ Lomo 'dá'dá ní ekéomoní kóo go sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, ‘Lomo nɨ ndịsị 'dódo ledre ené zí 'yịma'dí e.’ 'Yị máa yée ga bɨ nɨyí ṇgúṇgu ledre ga bɨ Babá nɨ 'dódo a zíye ní, nɨyí ídí mbigí 'yị amá e.

46 “'Yị bɨ lurú Babá Lomo go kɨ́ komoné ní ndaá. Málúrú wo dụ́ụ́ máa gɨ zía máógụ máa gɨ zía gɨ komo ere girí. 47 Máúku zíse ma'díi, 'yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní, mááyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zía. 48 Gɨ zía mááyí máa éyị mɨánu bɨ ndịsị óto 'yị, zí 'yị ídíne trịdrịné za fí ní. 49 Sómụ́ndíkisé esé ledre née wá gɨ zí 'di, bɨ kóo bulúndusé e anuní lá dụ́ụ́ gbékpị́ éyị́ mɨánu ní nɨyí karaba bo, mbé uyuní go mbá. 50 Mbigí éyị́ mɨánu nɨ wo bɨ Babá kasaogụ gɨ komo ere ní. Togú 'yị anu éyị́ mɨánu máa wo née go yá, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 51 Mááyí máa éyị́ mɨánu bɨ nɨ trịdrị bɨ Babá kasaogụ gɨ komo ere ní. Togú 'yị anu kụrụ'bụmá go yá, mááyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zía. Gɨ zía Babá kasaogụ máa ógụ úyumá do sogo káṇgá gɨ ro 'yịma'dí e gɨ do bɨ zíye ídíye kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní.”

52 Geré zí Yúda ga gére née tónóye úku ledre dengbịye o'bụó'bụ kídí, “Née kenée lárá ledre 'di, o'do née nɨ í'bí kụrụ'bụné zíze ánu a lárá a káa be 'di?”

53 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí, togú ánusé kụrụ'bụmá zíse éwé sámamá wá, máútúásá í'bí trịdrị bɨ za fí ní zíse wá. 54 Tɨ́ ma'díi, 'yị máa wo bɨ nɨ ánu kụrụ'bụmá, zía kpá éwé sámamá ní, mááyí í'bí trịdrị bɨ za fí ní zía sɨmɨ bɨ karanée mááyí úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu, kadra 'décị ngbanga ní. 55 Kụrụ'bụmá romo do gbékpị́ éyị́ mɨánu. Togú 'yị anu kụrụ'bụmá, zía kpá éwé sámamá yá, 'bú kɨ́ kodró mengịní lolụ wo wá. 56 'Yị máa wo bɨ anu kụrụ'bụmá, zía kpá éwé sámamá ní, azé kéne go éyị́ kị́é'do. 57 Gɨ zía Babá bɨ kasaogụ máa ní nɨ yị́ ené trịdrịné za fí. Née sị́ ledre bɨ mááyí gɨ zía kpá trịdrịmá za fí ní. Gɨ zí kéyị́ née, togú 'yị anu kụrụ'bụmá go yá, nɨ kpá ídí trịdrịné za fí. 58 Mándá 'bɨ amá gbékpị́ éyị́ mɨánu bɨ kóo bulúndusé e ndịsịní ánu a zíye úyuónzó royé mbá ní wá. Mááyí mbigí éyị́ mɨánu bɨ ogụ gɨ komo ere ní, togú 'yị anu kụrụ'bụmá yá, nɨ ídí trịdrịné za fí.” 59 Née ledre ga bɨ kóo Yésụ ndịsị 'dodo yée zí ngíti géyị 'yị e sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro* sɨmɨ owụ́ gara bɨ Kapáranawúma ní.

Muruwayi gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní

60 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị lódụ́ kací Yésụ uwúní ledre ga bɨ Yésụ 'dódo yée kenée ní, zíye ndịsịyé úku ledre dengbịye kídí, “Ɨ́'ɨ, owozé ezé ini ledre gɨ sɨmɨ ledre ga bɨ uku yée née wá. Ambí nɨ útúásá méngị ledre máa ga gére née ne?”

61 Zí Yésụ ówo sómụ́ ledre bɨ sɨmɨ 'yị lódụ́ kacíne ga gére ní téké zía úku ledre zíye kídí, “Bi sinyí rosé née gɨ zí ledre bɨ máúku zíse née ní? 62 Sara togú bɨ lúrúsé nda máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí kɨ́ ndá'balúgu romá komo ere kɨ́'dí bɨ kóo máógụ ní, ásé nda úku a yaá 'di? 63 Trịdrị bɨ za fí ní 'Dówụ́ Lomo ndịsị í'bíógụ a ne zí 'yịma'dí e. Gbékpị́ 'yịma'dí utúasá í'bíógụ trịdrị wá. Ledre ga bɨ máúku yée zíse née nɨyí óto sée zíse ídíse kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní gɨ zía mááyí kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo zíma. 64 Máówo bú ngíti géyị

6:45 6:45 Isáya 54:13 * **6:59** 6:59 'Dịcị́ Kótrụro: Née 'dịcị́ ga bɨ Yúda e ndịsịní kótrụ royé sɨmɨyé gɨ ro íni ini zí Lomo kpá gɨ ro ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị eyé e sɨmɨyé ní.

'yị e nɨyí bo dongaráse ṇguṇguní eyé ledremá wá.” Yésụ owo bú kídí ngíti 'yị nɨ bo dongará 'yị lódụ́ kacíne e ṇguṇgu ené ledrené wá, nɨ karanée í'bí ngbángáne.
65 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre kídí, “Née sị́ ledre bɨ máúku ledre zíse gɨ zía kídí 'yị bɨ nɨ ídí 'yị lódụ́ kacíma ní, dụ́ụ́ wo bɨ ṇguṇgu ledremá go zí Babá í'bí wo zíma ní.”
66 Gɨ zí ledre ga bɨ Yésụ uku yée kenée ní, zí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị lódụ́ kacíga ga gére née báyiyé do ótoómo kɨ́ lódụ́ wo.
67 Zí Yésụ óyó komoné úku ledre zí 'yịmɨkása ené ga bɨ sokó doa gbre ní kídí, “Sara sée, ásisé 'bɨ esé kpá go, ásé go ótoómo kɨ́ lódụ́ kacíma?”
68 Zí Simúna Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ngíti 'yị yómo 'yị e gɨ do kacíyị ba ndaá, odụ 'yị yómo 'yị e nɨ dụ́ụ́ yị́ị, otoomozé ezé kacíyị wá.
69 Owoyemezé yị́ị go bɨlámáne, áyí mbigí owụ́ 'bɨ Lomo, gɨ zí kéyị née zíze ṇgúṇgu ledreyị́.”
70 Zí Yésụ ịnyịné úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “'Be tí kenée mbí, lúrú aka dongaráse ga bɨ sokó doa gbre mágélé sée ní, ngíti 'yị nɨ bo kɹ́ẹ'do ili 'bɨ ené yị́ ené ledre 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e.”† 71 Yésụ uku née ledre Yụ́da wotị́ o'do bɨ kí ịrịné Simúna Keriyóta wo bɨ kóo i'bí ngbángá Yésụ ma'dáa ní.

7

Lúndu Yésụ lurú'dofuní bi do Yésụ

1 Gɨ do kací tụ́'dụ́ ledre ga gére née mbá, zí Yésụ yéme roné aka ndịsị ené fú simɨ káṇgá bɨ Galiláya ní 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e ore. Ili aka ené ndéré simɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní wá gɨ zía mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da maáge yemení royé goó gɨ ro úfu wo.
2 Simɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née, ngíti Ayímbi 'bɨ Yụ́da e bɨ ndịsịní ndólo a kídí, Ayímbi 'bɨ ndịsị sị́ kụ́tụ́ ní nɨ go gbóo.* 3 Née ní, zí lúndu Yésụ ịnyịyé úku ledre zí Yésụ kídí, “Ndá ndịsị lá dụ́ụ́ simɨ Galiláya ona wá, káa zí bɨ sị́lị́ 'bɨ ayímbi nɨ go gbóo ba ní, ídí ndéré simɨ Yụdáya gɨ ro zí tụ́'dụ́ 'yị lódụ́ kací yị́ị ga bɨ yóko royé íri née, lúrú mɨngburoko ledre ga bɨ áyí méngị yée ní gɨ ro zíye ṇgúṇgu ledreyị́.
4 Bɨlámá a ídí ólụ́ógụ zíye do nyárá bi togú íli tí gɨ ro zí 'yị e ówoyị́ kɨ́ mɨméngị ledre eyị́ e mbá ní.” 5 Ledre ga bɨ lúnduga ukuní née ndaní eyé gɨ yana mɨmbé'deyé wá gɨ zía ṇguṇguní eyé ledre a wá.

6 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí lúnduné ga gére née kídí, “Máútúásá aka ndéré lá kenée wá, gɨ zía sịndị́ kadra 'bɨ mɨndéréma íri utúasá aka gɨ zí Babá wá. Útúásásé bú ndéré gɨ zía sịndị́ kadra 'bɨ ledre esé e nɨyí yị́ eyé mbá do sị́lịse.
7 Gɨ zía bɨ ndịsịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ bi ndịsị éme ro 'yịma'dí e gɨ zíye ní, sogóní eyé sée wá. Ndịsịní sógó máa mɨsógó gɨ zía bɨ mándịsị úku lóko bɨsinyí ledre eyé gburá gburá gburá doyé ní.
8 Káa zí bɨ sịndị́ kadra 'bɨ Ayímbi utúasá go ní, ndérésé mu simɨ Ayímbi máa íri. Máútúásá aka ndéré wá gɨ zía sịndị́ kadra 'bɨ mɨndéréma ogụ aka wá.” 9 Simɨ bɨ Yésụ uku ledre née kenée ní, tí ma'díi, zíye ótoómo wo cịkị simɨ Galiláya ore.

† **6:70** 6:70 Ngére 'bɨ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ Satána. Nɨ manda 'bɨ maláyika ga bɨ ịcịní okó ro Lomo do úcụógụ yée gɨ komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.
* **7:2** 7:2 Ayímbi 'bɨ ndịsị sị́ kụ́tụ́: Née sị́lị́ bɨ kóo Isiréle ndịsịní sómụ́ndíki ledre bulúnduyé ga kóna ndịsịní ndịsị sị́ kụ́tụ́ simɨ súwú gbála kí simɨbi cị́ gbre simɨ bɨ olụ́ogụní gɨ simɨ Ízibiti ní. Ólo Lévị e 23:39-43.

10 Nda zaá ndoo gɨ 'dá'ba sɨmɨ bɨ lúnduga nderéokpónɨ́ go sɨmɨ Ayímbi ní, zɨ́ Yésụ ma'dáa ịnyịné lódụ́ kacɨ́ye gɨ 'dá'ba gɨ zía ili ené zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e lúrú née íri wá. 11 Abú kenée ndotó, Yúda ga bɨ ogụnɨ́ sɨmɨ Ayímbi íri ní, yemenɨ́ royé go nzíyiyé ndịsị́ óndó Yésụ. Zíye ndịsị́yé kɨ́ ndú'yú ledre kɨ́dí, “O'do ba komo 'yị e utú roa wá ní, nɨ 'da?”

12 Tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ yokonɨ́ royé sɨmɨ Ayímbi ore ní, ambá ledre bɨ ndịsị́nɨ́ úku a ní dụ́ụ́ ledre Yésụ.

Ngíti géyị 'yị e ya kɨ́dí, “O'do Yésụ née, nɨ bɨlámá 'yị.” Zɨ́ ngíti géyị úku 'bɨ eyé kɨ́dí, “Ótoómosé 'yị, bɨlámá 'yị 'di. Mongụ́ 'yị ṛanga née.” 13 'Yị bɨ zía tóroné úku ledre Yésụ fúó ní ndaá, gɨ zɨ́ ngịrị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda ga gére née káa bɨ nɨyí zíngi ke.

14 Zɨ́ Yésụ ndịsị́né tɨ́ kenée e, sɨmɨ bɨ Yúda mengịogụnɨ́ Ayímbi go mburu yana, ngítí sị́lị́ 'bɨ mɨ́ụ́kụ́ a nɨ aka fú 'dá'dá ní, zɨ́ Yésụ ólụ́ógụné gɨ dongará 'yị e gɨ ore ndoo ndéré ólụ́ne do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ndịsị́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e. 15 Zɨ́ ledre ga bɨ Yésụ ndịsị́ 'dódo yée ní 'dí'bi do tụ́'dụ́ mɨngburoko Yúda e mbá mɨ'dí'bi. Zíye ndịsị́yé úku ledre dongaráye kɨ́dí, “Ma'díi, o'do ba ndiki mongụ́ ówo ledre bɨ káa ba gɨ 'da, bɨ ngárá 'dódonɨ́ kpá ledre 'bɨ Lomo zía wá ní.”

16 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Sómụ́sé 'bɨ esé kɨ́dí mándịsị́ 'dódo zíse née lá ledre amá, née ledre 'bɨ 'yị bɨ Kasaogụ máa gɨ ro zíma ndịsị́má 'dódo yée zíse ní. 17 'Yị ga bɨ i'bí royé go ndịsị́ lódụ́ kacɨ́ Lomo ní, nɨyí geré ówo a kɨ́dí, mándịsị́ 'dódo ba ledre bɨ 'bɨ Lomo ní, ndaá 'bɨ ené ledre amá kɨ́ romá wá. 18 'Yị ga bɨ ndịsị́nɨ́ 'dódo ledre gɨ royé kɨ́ royé ní, iliní́ gɨ ro do ndịsị́ 'yị mbófo yée. Máa, mándịsị́ 'dódo 'bɨ amá zíse ma'díi ledre ga bɨ 'bɨ 'yị bɨ kasaogụ máa ní, gɨ ro zíse ndịsị́sé mbófo wo gɨ royé. Née sị́ ledre bɨ lúyú ledre ndaá sɨmɨ 'dódo ledre amá e gɨ zía wá ní. 19 Ndịsị́sé úku ledre kɨ́dí Mụ́sa ekéomo lorụ zíse, sara bɨ méngịsé lolụ ledre bɨ lorụ ili ní wá ní, zíse nda yéme rosé gɨ ro úfu máa ní, zée kése ambí nɨ 'yị lúyú ledre ne?”

20 Zɨ́ 'yị ga gére née úkulúgu ledre zía ịrị́ ịrị́ kɨ́dí, “Dokéké bɨ sɨmɨyị́ née, úku ledre kenée ambí iliní́ úfu yị́ị ne?”

21 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Máúku ledre née zíse kenée gbékpị́e wá, lúrúsé aka ledre ga bɨ kóo ndịsị́sé úku sínyi yée zíma sɨmɨ bɨ kóo másị́kpị ngíti o'do gɨ do ndíyá sɨmɨ sị́lị́ esé ní. 22 Bulúndusé e ukunɨ́ kóo ledre káa do lorụ 'bɨ ónzó owụ́ e ngburụ, zɨ́ Mụ́sa kóo ékéómo ledre máa née kɨ́dí, togụ́ aránɨ́ owụ́ go, sị́lị́ ené 'bɨ ónzó wo ngburụ† utúasá go yá, ídísé geré ónzó wo abú sị́lị́ máa née utú sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro. Ndaá bɨ ndịsị́sé go tɨ́ méngị a kenée ní wá? 23 Sara togụ́ bɨ ónzósé owụ́ 'bɨ esé e bú ngburụ sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro gɨ zía bɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa uku kenée ní, zíngisé nda romá sɨmɨ bɨ másị́kpị za cụ́ kụrụ'bụ 'yịma'dí gɨ do ndíyá sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní gɨ ro 'di? 24 Togụ́ ásé úku ledre gɨ romá yá, ídísé sómụ́ sogo a bɨlámáne kpó kpó kpó kí, káa bɨ ásé úku lúyú ledre e ke.”

'Yị 'bɨ Yerụsaléma iliní́ 'dí'bi Yésụ

25 Gɨ do kací ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zɨ́ 'yị 'bɨ Yerụsaléma ga gére née ndịsị́ ódroyé dengbịye

† **7:22** 7:22 Útú ngburụ: Lomo i'bí lorụ zɨ́ Abarayáma kɨ́dí togụ́ Yúda e ndikinɨ́ mɨkánda owụ́ go, owụ́o'do yá, idí méngị 'dịcị́ sị́lị́ ịnyị doa ota do ónzó wo ngburụ gɨ ro zía ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo. Ólo Dosị́ éyị́ e 17:10.

kídí, “Née ndaá laká o'do bi mingburoko 'yị ezé e ndịsịní gámásó'do wo gi ro úfu wo ba wá?” 26 Sara bi ni nda tí goó bi do nyárá bi ndịsị ódro zí tụ́'dụ́ 'yị e ba, mingburoko 'yị ezé ga ba ịtịní lolụ wá ní, ala owoyemení go kídí, “Née go Kírésịto bi kóo Lomo uku ledre a 'desị kídí née ni kásaógụ wo yómo 'yị e ní tée?” 27 Zí ngíti géyị 'yị e úku ledre kídí, “Ɨ'i, née ndaá Kírésịto bi Lomo uku ledre kásaógụ wo ní wá. O'do née owozé ledre gi do bi a kí 'be 'bi ené e bú bilámáne. Idí née Kírésịto bi Lomo ili kásaógụ wo ní yá, utúasázé ówoyéme ledre gi do bi a wá.”

28 Yésụ ni aka fú ndịsị 'dódo ledre do ligá 'Dịcị 'bi Lomo. Zía ịnyịné úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, “Úkusé kídí ówosé bi bi máógụ gi doa ní bú káa? Máúku zíse, máógụ amá kí 'bi amá ledre wá. Wo bi ni ma'dii ní kasaogụ máa ne. Ówosé esé wo wá. 29 Máówoyéme wo dụ́ụ́ máa, gi zía azé yị ezé kú kéne, kasaogụ máa kpá ne.”

30 Zí ledre bi Yésụ uku née útúne simi Yụ́da e 'duo vuu bisinyíne. Zíye ịnyịyé gi ro 'dí'bi wo, ɨ'i, 'yị bi zía óto sị̀lị̀ne ro Yésụ ní ndaá gi zía sịndị kadra 'bi 'dí'bi wo utúasá aka ené e wá. 31 Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ṇguṇguní yị́ eyé ledre Yésụ go. Niyí go ndịsị úku ledre kídí, “Ma'dii, ba yị́ ené go tí Kírésịto bi kóo Lomo uku ledre kásaógụ wo ní. Gi zía, mengị go tí za cé mingburoko ledre ga bi kóo Lomo uku ledreyé kídí ni ógụ méngị yée ní.”

32 Simi bi Farụsáyo e uwúní ledre ga bi 'yị e ukuní kenée ní, zíye ịnyịyé kí manda ga bi 'bi 'yị 'dáná éyị e kása ngíti géyị asikíri eyé ga bi ndịsịní 'bá'bá 'Dịcị 'bi Lomo ní, idíní ndéré 'dí'bi Yésụ.

33 Simi bi Yésụ ni aka kpá fú ndịsị 'dódo ledre zí 'yị e do ligá 'Dịcị Kótrụro ní, zía úku ledre zíye kídí, “Utúasázé lolụ ndịsị kése ngbángbáne wá, sịndị kadra ni go gbóo gi ro zíma ndá'balúgu romá zí wo bi kasaogụ máa ní. 34 Ásé lúrú bi gi romá má, útúásásé ndíki máa wá gi zía bi bi mááyí ndéré doa ní útúásásé ógụ íri wá.”

35 Gi zí ledre bi Yésụ uku kenée ní, zí Yụ́da ga gére née ndịsiyé úku ledre dongaráye kídí, “Ili ndéré 'da? Bi zía úku ledre kídí togụ́ née nderé go yá utúasázé ndíki née wá ní? Ayí ndéré simi ngíti káṇgá kpị́ simi káṇgá 'bi Gịrígị e kí'dí bi kóo ngíti géyị bulúnduzé e nderéní ní gi ro zíne 'dódo ledre zí Gịrígị máa ga gére née íri? 36 Sara togụ́ kenée wá ní uku ledre kídí togụ́ née nderé go yá, utúasázé ndíki née wá ní káa be 'di? Kpá kídí káṇgá bi née ni ndéré simi a ní utúasázé ógụ simi a wá ní káa be 'di?”

37 Nda go kadra mongụ́ Ayímbi née go kadra miútú a. Zí Yésụ ịnyịné úku ledre kí mongụ́ kúrú zí tụ́'dụ́ 'yị ga bi ore ní kídí, “Yị̀ị bi ówo royị́ go kodró ni royị́ ní, ídí ógụ zíma gi ro iní miéwé. 38 Káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní kídí, 'yị bi ṇguṇgu ledremá go ní, Lomo ni kása iní bi zía óto 'yị trịdrị za fí ní zía ndịsị kúkúógụné simi a, zí mimbé'de a ịdrịne fú lá mi!drị́ odụ rokinyi ené ndaá.” 39 Yésụ uku ené née ledre mbigí iní wá, uku yị́ ené née ledre 'Dówụ́ Lomo kídí togụ́ née nda'balugu roné go komo ere yá, née ni ídí kí ledrené owóowó zí Lomo. Zíne kásaógụ 'Dówụ́ Lomo zía ógụ ndịsịné simi 'yị ga bi ṇguṇguní ledrené go ní, zíye ídíye kí rokinyi za fí.

40 Simi bi 'yị e uwúní ledre bi Yésụ uku kenée ní, zí ngíti géyị

ịnyịyé úku ledre kídí, “Ma'díi, o'do ba nɨ nébị, Lomo kásaógụ wo ne.”
41 Ngíti géyị ya, “Nɨ Kírésịto bɨ ogụ 'yị yómo 'yị e ní.”

Ngíti géyị ya, “Káṇgá bɨ Galiláya ní ndaá bi bɨ 'yị yómo 'yị e nɨ ógụ gɨ sɨmɨ a ní wá. 42 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, Kírésịto nɨ ógụ ené gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi, nɨyí ndíki wo sɨmɨ Beteléme kí'dí bɨ kóo Dawídi ma'dáa ndịsị ní.”‡ 43 Gɨ zí mɨúkuló'bó ledre e, zí sómụ́ ledre nda ídíne sɨmɨ do 'yị e go faa, utúasáńí lolụ ídí kí sómụ́ ledre kị́é'do gɨ ro Yésụ wá. 44 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e iliní 'bɨ eyé kóo go fú lá gɨ ro 'dí'bi Yésụ ma'dáa, ɬ'ɨ, 'yị bɨ zía útúásáne óto sị́lị́ne roa gɨ ro 'dí'bi wo ní ndaá.

Manda 'bɨ Yụ́da e asiní gɨ ro Yésụ

45 Má, zí 'yị ga bɨ mɨngburoko 'yị eyé e kasaní yée ndéré 'dí'bi Yésụ ní ndá'baógụyé gbékpị́ e, Yésụ ndaá. Zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní kpá kí Farụsáyo e ndú'yú ya'dá ga bɨ nda'baogụní née kídí, “O'do máa née nɨ nda goó 'da?”
46 Zí ya'dá ga gére née úkulúgu ledre kídí, “'Di'biogụzé wo wá gɨ zía, tí bɨ ndịsịzé kése ona ní, 'yị bɨ zía aka 'dódoyéme ledre 'bɨ Lomo kí roko'bụné zí 'yị e káa zí 'bɨ o'do née ní ní ndaá.”
47 Zí Farụsáyo ga gére née úkulúgu ledre o'bụó'bụ kídí, “Ṇgúṇgusé go ledre 'bɨ 'yị ṛanga née ní? 48 'Yị bɨ kị́é'do gɨ dongaráze kí mɨngburoko 'yị ezé e mbá lúrúsé wo ṇguṇgu ledre 'bɨ 'yị ṛanga née go ní náambi? Ndaá. 49 'Yị ga bɨ lorụ ezé ndaá zíye kí ledrené owóowó wá, zíye nda ṇguṇgu yị́ eyé ledre 'bɨ 'yị ṛanga née ní ní, Lomo idí í'bí 'dó'do royé.”
50 Ledre ga gére née mengịní kóo royé née mbá do komo Nịkodịmo bɨ kóo nderé ódro kí Yésụ kí ndụlụ nɨ ngúruyé ní. 51 Zía ịnyịné úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Ndazé aka geré 'dí'bi o'do née 'dó'do wo wá, idízé aka úwú ledre gɨ tara a zíze ówo lúyú ledre ené kí gɨ zía lorụ ezé uku kenée.”
52 Zí lafúga úkulúgu ledre zía kídí, “Úku nda mbú bɨ káa lárá ledre 'di, áyí go kpá 'yị 'bɨ Galiláya, ólo ndíki go kídí ngúru nébị 'bɨ Lomo nɨ bo nɨ ógụ gɨ sɨmɨ Galiláya?”
53 Nda gɨ do kací ódro née ní, zíye báyiyé gɨ ore ndá'bayé 'be 'bɨ eyé e.

8

Kára bɨ 'di'biní wo kí o'do ní

1 Nda gɨ do kací a bɨ 'yị ga gére née bayiní ní, zí Yésụ ndéré ékị́ne do mongụ́ landa bɨ ndịsịní ndólo a Olíva* ní. 2 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, akpa kí sị́ ndóndó, zía ndá'balúgu roné gɨrí ndéréne do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo. Zí tụ́'dụ́ 'yị e yóko royé kpá 'dii kó'dụ́ a, zía ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíye. 3 'Dódo ledre nɨ aka kpá fú ndéré, zí Farụsáyo e kí ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ e lálaógụ ngíti kára, ogụ ndikiní wo ngbụ́rụ́ kí méngị 'berị. Zíye ólụ́ye kí kára máa née ru dongará tụ́'dụ́ 'yị ga gére née do óto wo tóroné kó'dụ́ Yésụ kenée. 4 Zí Farụsáyo ga gére née úku ledre zí Yésụ kídí, “Mongụ́ 'yị, ogụzé kí kára ba kó'dụ́yị gbékpị́e wá, luyú ledre. Otoomo o'do 'bɨ ené kenée zía ndéréne só'do ngíti o'do bɨ kpị́ ní. 5 Nɨ mɨékéne zíze sɨmɨ lorụ bɨ gɨ zí Mụ́sa ní kídí, togụ́

‡ **7:42** 7:42 Matáyo 2:1, Lúka 2:4-6. Aráni Yésụ sɨmɨ gara bɨ Beteléme ní gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi. * **8:1** 8:1 Olíva: Née ngíti géyị kágá ga bɨ Yụ́da e ndịsịní 'dịyị́ yée gɨ ro ndịsị lụ́rụ sụ'bụ́ gɨ sɨmɨ mɨánáye gɨ ro ánua kpá gɨ ro ndịsị ụ́ndụ a ní.

kára luyú ledre go káa zɨ́ bɨ kára ba mengị ba yá, 'yị e idíní yóko royé óngbo wo kɨ́ tutú zía úyuné 'dá'ba. Éyị́ bɨ idízé méngị e kɨ́e ní goó 'di?” 6 Farụsáyo ga gére née ogụní eyé zɨ́ Yésụ née kɨ́ mbigí ngbanga wá, gamáso'doní yị́ eyé mɨsi'di gɨ ro zíye 'dí'bi wo.

Zɨ́ Yésụ ndécị́ ené tí, do ndálané ndịsị́ éké éyị́ do káṇgá kɨ́ nzisɨ́lɨ́ne. 7 Zíye kpá fú ndịsị́ ɨrɨye kɨ́ Yésụ idí úkulúgu ledre kací ndu'yú bɨ yée ndu'yúní wo kɨ́e ba. Zɨ́ Yésụ sɨ́kpɨlúgu roné 'dága zía úku ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née kídí, “'Yị bɨ owo roné bú bɨlámáne kídí née ndaá 'yị lúyú ledre wá ní, idí 'dí'bi tutú óngboṵtụ kára née kɨ́e fị ne.” 8 Zɨ́ Yésụ ndálalúgu roné bi kpá fú ndịsị́ éké ledre.

9 Sɨmɨ bɨ Farụsáyo ga gére née uwúní ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zíye báyiyé mbá mɨkékeṛịa tonó kɨ́ mɨngburokoyé e. Yésụ idíaká kírí née go lá dụ́ụ́ ne kára bɨ gáa ogụní kɨ́e ba, nɨ go tóro kó'dụ́ a nzúó. 10 Zɨ́ Yésụ kpá sɨ́kpɨlúgu roné 'dága, zía úku ledre zɨ́ kára née kídí, “'Yị ga bɨ gáa ba nɨyí goó 'da? 'Yị bɨ idíaká gɨ ro óngboónzó yɨ́ị ní ndaá?”

11 Zɨ́ kára née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Ɨ'ɨ, mongṵ́ 'yị, kémbị 'yị ndaá.”

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, “Bɨlámáne, má'décị amá kpá ngbangayị́ wá, ndéré mu 'be. Tɨ́ lá ndá lolụ lúyú ledre wá.”

Yésụ nɨ káa zɨ́ bimɨóṇgó ní

12 Zɨ́ Yésụ kpá úku ledre zíye kídí, “Mááyí zɨ́ 'yịma'dí e káa zɨ́ bimɨóṇgó ní, gɨ zía mándịsị 'dódo mbigí ledre 'bɨ Lomo zíye. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go zía ndịsịné lódṵ́ kacɨ́ma ní, luyú lolụ ledre wá, gɨ zía ṇguṇgu ledremá go.”

13 Geré zɨ́ Farụsáyo ga gére née úkulúgu ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Ledre ga bɨ ndịsị́ úku yée gɨ do biyị́ ní ndaní eyé ma'díi wá, gɨ zía ndịsị́ mbófo royị́ kɨ́ royị́.”

14 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre ga bɨ mándịsị́ úku yée gɨ do bimá ní nɨyí za mbá ma'díi. Gɨ zía bi bɨ máógụ gɨ doa kpá kɨ́'dí bɨ mááyí ndá'balúgu romá ní máówo bú. Sée, ówosé esé e wá. 15 Ndịsị́sé 'décị ngbanga kɨ́ sómṵ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ona. Máa, má'décị amá ngbanga 'yịma'dí e lá kɨ́ romá wá. 16 Togṵ́ mááyí 'décị ngbanga yá, ngbanga bɨ mááyí 'décị a ní nɨ ídí do bɨlámá mɨsi'diné gɨ zía azé ndịsị́ do kɨ́tị 'décị ngbanga ma'dáa kɨ́ Babá bɨ kasaogụ máa ní. 17 Ówosé bú bɨlámáne sɨmɨ lorụ bɨ Mụ́sa ekéomo ní, kídí togṵ́ 'yị e gbre ukuní kúrúye go mbá kɨ́é'do gɨ ro ledre yá, ledre née nɨ go ma'díi. 18 Mándịsị́ tóro sogo ledre ga bɨ mándịsị́ úku yée ní gɨ zía máówo bú nɨyí mbá ma'díi ledre e. Babá bɨ kasaogụ máa ní owo kpá bú kídí ledre ga bɨ mándịsị́ úku yée ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e.”

19 Zɨ́ Farụsáyo ga gére née ndú'yú wo kídí, “'Bụyị́ bɨ úku ledre a née nɨ 'da?”

Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ówo Babá ma'dáa lárá káa be 'di bɨ ngárá ówosé máa wá ní. Idí ówosé máa bo, káa bɨ ówosé Babá kpá go.” 20 Née ledre ga bɨ Yésụ uku yée zɨ́ Farụsáyo e sɨmɨ bɨ nɨ ndịsị́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e do ligá 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo ní. Yésụ ma'dáa ndịsị́ kóo gbóo kɨ́ gbété bɨ otoní zɨ́ 'yị e ndịsị́ ónzó késị́ sɨmɨ a káa do tákpásɨ́lɨ́ ní. Abú 'yị ga bɨ nɨyí okó ro Yésụ ma'dáa ní nɨyí kóo ore yá, 'yị bɨ kɨ́é'do gɨ dongaráye zía óto sɨ́lɨ́ne ro Yésụ gɨ ro 'dí'bi wo ní ndaá. Gɨ zía sɨndɨ́ kadra 'bɨ 'dí'bi wo utúasá aka gɨ zɨ́ Lomo wá.

'Yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Lomo wá ní

21 Gɨ do kacɨ́ ledre máa wo née ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́

mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yʉ́da e
née kídí, “Máúku zíse ma'díi,
sɨndị́ kadra amá nɨ ógụ zíma
ótoómosé e, ásé gámásó'do máa
má útúásásé ndíki máa wá, zíse
úyusé nyé kí mɨlúyú ledre rosé gɨ
zía Lomo otoomo ené lúyú ledre
esé e wá.”
22 Zí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yʉ́da
ga gére née tónó ódroyé dengbɨ̀ye
kídí, “Uku née za cʉ́ ledre. 'Bɨ ené
bi bɨ nɨ ndéré doa utúasázé ógụ
doa wá née 'bɨé bi máa wo be 'di?
'Búó nɨ úfu roné mɨúfu tée?”
23 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Ndɨsɨsé lúrú máa komosé
káa zí éyị́ bɨ mááyí gɨ do sogo
káṇgá ona ní, ɨ́'ɨ, mándá 'bɨ amá
gɨ ona wá, mááyí yị́ amá gɨ komo
ere. Née sị́ ledre bɨ sómʉ́ ledre
ezé ndíkí kése gɨ zía wá ní. 24 Káa
zí bɨ máúku máyá ásé úyu sɨmɨ
lúyú ledre ní, 'búó togʉ́ ṇgúṇgusé
ledremá go, kídí mááyí máa 'yị
bɨ Lomo kasaogụ wo gɨ komo ere
ní, togʉ́ kenée wá ásé úyu mbá
kí lúyú ledre rosé gɨ zía Lomo
otoomo ené lúyú ledre esé e wá.”
25 Zí 'yị ga gére née úkulúgu
ledre zí Yésụ kídí, “Ndɨsɨ úku ledre
kenée, áyí eyị́ kú náambi?”
Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí,
“Ásé ndú'yú máa kenée lárá káa
be 'di, mátónó úku ledre gɨ romá
zíse ba cakaba? 26 Tʉ́'dʉ́ ledre e
nɨyí bo taramá gɨ ro úku yée 'décị
ngbangasé kíe gɨ zí mɨménggị ledre
esé. Abú ndotó, mááyí úku zíse
dụ́ụ́ ledre 'bɨ 'yị bɨ ukui'bí taramá,
zía kásaógụ máa kíe ní. Ledre ga
bɨ 'yị ma'dáa ukui'bí yée zíma ní,
nɨyí mbá ma'díi gɨ zía ndaá 'bɨ ené
'yị ṛanga wá.”
27 'Yị ga gére née owoní eyé
bɨ kídí Yésụ ndɨsɨ úku zíye née
ledre 'Bụné Lomo komo ere ní
wá. 28 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí,
“Máówo bú sɨndị́ kadra nɨ ógụ
zíse ṇgúṇgu ledre ga bɨ máúku
yée zíse ní. Ledre ma'dáa nɨ
méngị roné sɨmɨ bɨ togʉ́ phéphésé
máa Owʉ́ 'bɨ 'Yɨma'dí goó do
mɨngbúngbu kágá, zíse sɨ́kpị máa
kíe 'dága ní. Babá yeme ledre
ga gére née ne zíma úku yée zíse
née. 29 Babá bɨ kasaogụ máa ní
nɨ kíma kí rokinyi, nɨ ndɨsɨ í'bí
roko'bụ zíma kací kadra mbá, gɨ
zía mándɨsɨ méngị dụ́ụ́ ledre ga
bɨ ili yée ní.” 30 Zí tʉ́'dʉ́ 'yị ga bɨ
ore ní ɨnyɨyé mbá ṇgúṇgu ledre
Yésụ gɨ zí ledre bɨ uku née ní kídí
ma'díi, Lomo kasaogụ wo ne.

Bulúndu Abarayáma e

31 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre
zí Yʉ́da ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ené
née kídí, “Togʉ́ lányásé tí fú ro
ledre ga bɨ mándɨsɨ 'dódo yée zíse
ní yá, ásé ídí mbigí 'yị lódʉ́ kací
amá e. 32 Zíse ówo ma'díi ledre
'bɨ Lomo, zí mɨmbé'desé ídíne vɨ̀ị,
lúrúsé lolụ rosé káa zí owʉ́kʉlʉ́ e
wá.”
33 Zí ledre bɨ Yésụ uku née
útúne sɨmɨ manda 'bɨ Yʉ́da ga
gére née geré vuu bɨsinyíne, zíye
úku ledre zí Yésụ kídí, “Née ndaá
ledre bɨ áyí úku a zíze ní wá. Tí
bɨ ndɨsɨzé ona ní ndazé owʉ́kʉlʉ́
'bɨ ngíti géyị 'yị e wá. Odụ mongʉ́
'yị ezé dụ́ụ́ kɨ́é'do bulúnduzé bɨ
Abarayáma ní. Áyí ndólo ɨrị
owʉ́kʉlʉ́ e dozé lárá a káa be 'di?”
34 Yésụ ya zíye ní, “Máúku zíse
zaá ma'díi, 'yị bɨ ndɨsɨ lúyú ledre
ní, nɨ go owʉ́kʉlʉ́ 'bɨ lúyú ledre.
35 Owʉ́kʉlʉ́ 'di'bi ené 'be kací
mɨngɨ́ 'be wá. Mbigí owʉ́ 'bɨ mɨngɨ́
'be ndɨsɨ yị́ ené 'dí'bi 'be ne kací
'bụné. 36 Máa Yésụ bɨ mbigí Owʉ́
'bɨ Lomo ní, togʉ́ má'dí'bióyó lúyú
ledre máa gɨ rosé yá, ásé útúásá
kací komo Babá, 'do'do lolụ sée
wá. 37 Máówo bú bɨlámáne kídí
ásé bulúndu Abarayáma. Abú
kenée ndotó, zíse ásisé 'du'dorʉ́
kí ṇgúṇgu ledre ga bɨ mándɨsɨ
'dódo yée zíse ní. Zíse yéme rosé
drú gɨ ro úfu máa. 38 Nɨ kenée

ma'díi, ndịsịsé méngị née ledre ga bɨ 'bụsé Satána ndịsịní 'dódo yée zíse ní. Nɨ gɨ romá kpá kenée, mándịsị 'dódo zíse ba ledre ga bɨ Babá 'dódo yée zíma ní.”

39 Zí 'yị ga gére née kpá úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ma'díi, azé bulúndu Abarayáma.”

Yésụ ya zíye ní, “Idí ídísé ba tí bulúndu Abarayáma ma'díi ní, káa bɨ ásé ndịsị ba méngị ledre ga bɨ 'bɨ Abarayáma ní. 40 Lúrúsé aka nda bɨ ílisé úfu máa gɨ zía bɨ mándịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíse ní. Abarayáma ili ené kóo úfu 'yị bɨ ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo ní wá. 41 Gɨ zí kéyị née, zíse ndịsịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bụsé Satána ndịsịní 'dódo yée zíse ní.”

Gɨ zí ledre bɨ Yésụ uku née, zí Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre kídí, “Ndá úku ledre kenée wá. Lúrú zée íri káa zí éyị́ bɨ azé gɨ 'dí sogo ní? 'Bụzé nɨ dụ́ụ́ kị́é'do Lomo.”

42 Yésụ ya zíye ní, “Togụ́ ma'díi Lomo nɨ tí 'Bụsé yá, káa bɨ ótosé 'búma go gɨ zía Lomo ma'dáa kasaogụ máa née dongaráse. 43 Ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ní ówosé éyị́ bɨ útúásásé ówoyéme a gɨ zía wá ní bú? Gɨ zía bɨ ásisé mɨási kí índi mbílíse gɨ ro ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ní. 44 Máúku zíse, ásé owụ́ ga bɨ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní. Née sị́ ledre bɨ ndịsịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ ené ní. Tí bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e nɨ née, ndaá cóngó 'yị wá. Odụ ledre ené dụ́ụ́ ṛanga kí úfu 'yị e. 45 Mándịsị 'dódo zíse dụ́ụ́ ma'díi ledre e, gɨ zía bɨ ngárá ílisé esé ma'díi wá ní, zíse ndịsị ásisé gɨ ro 'dódo ledre amá. 46 'Yị nɨ bo kị́é'do gɨ dongaráse nɨ kụ́'dụ sị́lị́ne romá ya málúyú ledre go? Ndaá. Sara togụ́ 'yị ndaá ní, ílisé ṇgúṇgu ma'díi ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ní wá ní gɨ ro 'dí? 47 Owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, nɨyí méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ 'bụyé Lomo ní. Ledre 'bɨ Lomo bɨ mándịsị 'dódo a zíse ní, ílisé ṇgúṇgu a wá gɨ zía ásé yị́ esé owụ́ ga bɨ 'bɨ Satána ní.”

Yésụ nɨ 'dá'dá gɨ zí Abarayáma

48 Zí Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre zí Yésụ bɨsinyíne kídí, “É'e, ábuwá ndaá gɨ sɨmɨ kúfúze Yụ́da e wá ma'díi. Áyí 'yị gɨ sɨmɨ Samáriya sɨmɨ doyị́ sinyí go mɨsínyí gɨ zí dokéké.”

49 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ɨ'ɨ, dokéké ndaá 'bɨ ené sɨmɨmá wá. Mándịsị yị́ amá óto úndru Babá gɨ zí kéyị née, zíse ndịsịsé úkucáyi máa. 50 Máíli amá máa kídí, 'yị e idíní ndịsị óto úndrumá ní wá. Babá bɨ kasaogụ máa ní ili yị́ ené ne kídí 'yị e idíní ndịsị óto úndrumá. Mengị ledre née kenée gɨ zía nɨ ne kí roko'bụ 'bɨ 'décị ngbanga zíne. 51 Máúku zíse ma'díi, togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ba ní, 'yị née uyu ené wá.”

52 Yụ́da e ya zía ní, “Ma'díi, owoyemezé go kídí sɨmɨ doyị́ sinyí go mɨsínyí gɨ zí dokéké. Bulúnduzé Abarayáma kí mɨngburoko nébị ga kóna ní uyuní go mbá, zíyị úku ledre yá togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre eyí yá, uyu wá? 53 Áyí náambi zíyị úku ledre kenée ní? Bulúnduzé Abarayáma kí nébị ga bɨ kóna uyuní ní, rómo doyé kí 'di?”

54 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Togụ́ mámbófo romá kí romá yá, moko ndaá sɨmɨ a wá. Babá bɨ úkusé ledre a kídí nɨ kpá Lomo esé ní iline kídí 'yị e idíní ndịsị mbófo máa. 55 Ma'díi ówosé esé Lomo wá. Máówoyéme wo dụ́ụ́ máa. Née sị́ ledre bɨ mándịsị óto úndrua gɨ zía ní. Togụ́ máúku máyá máówo wo wá yá,

mááyí go kpá 'yị ṛanga káa zí sée ní. 56 Bulúndusé Abarayáma ndịsị kóo óto komoné kacíma gɨ ro mɨógụmá káa do mongụ́ sáká éyị́ zí 'yịma'dí e. Sɨmɨ bɨ owoyeme sịndị́ kadra 'bɨ mɨógụmá ní, zía kóo ídíne kí mongụ́ rokinyi.”

57 Zí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da ga gére née úku ledre zí Yésụ kídí, “ṛifu mɨṛífu, sɨmɨbi ogụ aka doyị́ cị́ gbre doa sokó (50) kpá wá, zíyị úku ledre yá, ówosé rosé kí Abarayáma bú?”

58 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, Abarayáma nɨ owụ́. Nɨyí ndíki wo ní, mááyí yị́ amá kóo kú goó bo.” 59 Zí mɨmbé'de Yụ́da ga gére née ésịne, zíye 'dí'bi tutú e gɨ ro óngbóónzó Yésụ kíe. Sɨmɨ bɨ Yésụ lurú ledre née kenée ní, zía ụ́cụ yị́ ené lị́lịné gɨ do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo gɨ ore 'dá'ba.

9

Yésụ likpí komo ngíti o'do

1 Sɨmɨ ngíti sị́lị́, Yésụ nɨyí go ndịsị ndéré 'décị bi kí 'yị lódụ́ kacíne e. Zíye ógụyé ndíki ngíti o'do, tí bɨ kóo mbágáa ndiki wo ní komoa lurú bi wá. 2 Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ndú'yú Yésụ kídí, “'Yị 'dódo ledre, o'do née lurú bi wá née gɨ zí lúyú ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ndikiní wo ní, togụ́ lúyú ledre ené?”

3 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ɨ'ɨ, 'yị lúyú ledre ndaá. Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro zí 'yịma'dí e ówo roko'bụné gɨ roa. 4 Máúku zíse, mé bɨ azé aka kése kadra utú aka wá ní, idízé mu méngị moko bɨ Lomo kasa máa gɨ roa ní. Gɨ zía togụ́ bi ụlụ́ go yá, 'yị utúasá lolụ méngị moko wá. 5 Máúku zíse ma'díi, káa zí bɨ mááyí aka kíse do sogo káṇgá ona ní, mááyí zíse 'yịma'dí e káa zí bimɨóṇgó ní.”

6 Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre née kenée ní, zía lúbu súrú do káṇgá, zía ógo káṇgá máa née óṛó a ro komo o'do née. 7 Zía úku ledre zí o'do máa née kídí, “Ndéré mu lúgu káṇgá née gɨ komoyị́ sɨmɨ mɨkavu bɨ kí ịrịné Silowámo ní.” Zí o'do née ndéréne lúgu komoné drá. Nɨ ndá'baógụ girí ní, komoa nɨ go lúrú bi.

8 Sɨmɨ bɨ o'do née nda'baogụ gɨ do mɨkavu girí ní, 'yị ga bɨ owoní wo bú ní, zíye ndịsịyé úku ledre kídí, “Áyi, née ndaá o'do bɨ komoa ndaá, ndịsị lengbe ómbo éyị́ e gɨ zí 'yị e kíra ba wá?” 9 Ngíti géyị ya, “Ɨ́ɨ née tí wo.”

Ngíti géyị ya, “Ɨ'ɨ, née ndaá wo wá, tosoyé utúasá mɨútúásá.”

Zí o'do née úku ledre kídí, “Née tí máa nda ngíti 'yị wá.”

10 Zí 'yị ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, “Úku bɨ káa ledre 'di, sara komoyị́ likpí láráne káa be 'di?”

11 Zí o'do máa née úku ledre zí 'yị ga gére née kídí, “Ngíti o'do kí ịrịné Yésụ, likpí komomá ne. Yésụ ma'dáa lubu súrú bi do káṇgá, zía ógo káṇgá bɨ kí súrú sɨmɨné née óṛó a ro komomá, zía kása máa ya máídí ndéré lúgu káṇgá máa née gɨ komomá sɨmɨ mɨkavu bɨ kí ịrịné Silowámo ní. Zíma tí ndéréma, kpá lá bɨ málúgu ní, geré zí komomá líkpíne káa zí bɨ ásé lúrú a née.”

12 Zíye ndú'yú wo kídí, “Sara o'do máa née nɨ nda goó 'da?”

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Máówo wá togụ́ nɨ 'dáya yá.”

Komo o'do née likpí káa be 'di?

13 Zíye 'dí'bi o'do bɨ komo a likpí née ndéréye kíe zí Farụsáyo e. 14 Sị́lị́ bɨ kóo Yésụ lubu súrú do káṇgá, zía ịnyịné ógo káṇgá bɨ kí súrú sɨmɨné née óṛó a komo o'do née zía líkpíne ní nɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro. 15 Zí Farụsáyo ga gére née ndú'yú wo kídí, “Úku

aka ma'díi ledre zíze, komoyị likpí lárá ne káa be 'di?” Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “O'do bɨ kí ịrịné Yésụ ní, likpí komomá ne. Lubu súrú do káṇgá, zía ịnyịné ógo káṇgá bɨ kí súrú sɨmɨné née ọ́rọ́ a komomá, ya máídí ndéré lúgu a. Sɨmɨ bɨ málúguóyó káṇgá née gɨ komomá ní, geré zí komomá líkpíne.”

16 Zí ngíti géyị 'yị e gɨ dongará Farụsáyo ga gére née úku ledre kídí, “O'do née ndaá 'yị 'bɨ Lomo wá. Idí née 'yị bɨ Lomo kasaogụ wo née ní, káa bɨ utúasá méngị kéyị kenée sɨmɨ Sílị 'bɨ 'Dówụ́ro wá, 'dewe lorụ 'bɨ Lomo go.”

Ngíti géyị yaá “Lomo kasaogụ wo ne, idí ndaá kenée wá, káa bɨ utúasá ndịsị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní wá.” Gɨ zí mɨúkuló'bó ledre e zí sómụ́ ledre 'bɨ 'yị ga gére née nda ídíne go faa.

17 Zíye ndú'yú o'do bɨ komo a likpí née kídí, “Sara aka nda yíị, sómụ́ 'bɨ eyị́ yá o'do bɨ likpí komoyị́ née nɨ náambi?”

O'do née ya zíye ní, “Másómụ́ née nébị Lomo kasaogụ wo ne.”

18 Yụ́da ga gére née ṇguṇguní eyé kóo fú lá bɨ kídí, “Ma'díi, o'do née komoa lurú kóo bi wá ní wá.” Zíye ịnyịyé kákasa kací 'bụa kí mbágáa. 19 Sɨmɨ bɨ 'bụa kí mbágáa ogụní ní, zí Yụ́da ga gére née ndú'yú yée kídí, “Ba owụ́ 'bɨ esé, ma'díi, tí bɨ kóo ndíkisé wo ní, lurú bi wá? Éyị́ bɨ méngịsé nda kí komoa ma'dáa ní 'di, bɨ cakaba nɨ nda go lúrú bi ní?”

20 Zí o'do née kí me'bené ịnyịyé úkulúgu ledre kídí, “Ɨɨ, née owụ́ 'bɨ ezé ma'díi. Tí bɨ kóo ndikizé wo ní, komoa lurú bi wá. 21 Owozé wá togụ́ komoa máa née mengị láráne káa be 'di bɨ nɨ nda go ndịsị lúrú bi née. Bɨlámá a ndú'yúsé aka cụ́ wo zíze úwú a gɨ taraa.” 22 'Bụ ya'dá née iliní úku ledre bɨ ya kídí Yésụ likpí komo owụ́ 'bɨ eyé ne ní wá, gɨ zí ngịrị mɨngburoko manda 'bɨ Yụ́da e. Gɨ zía Yụ́da ga gére née i'bíní lorụ kídí, togụ́ 'yị uku ledre ya Yésụ nɨ Kírésịto, Lomo kasaogụ wo ne yá, 'yị máa née yée nɨyí ụ́cụómo wo, olụ́ lolụ dongará lafúne íni ini zí Lomo sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro wá. 23 Gɨ zí kéyị née, zí 'bụa kí mbágáa lá úku ledre kídí “Ídísé ndú'yú cụ́ wo, ndaá owụ́ wá, idí ódro gɨ roné kí roné.”

24 Zí Yụ́da ga gére née kpá ndóloógụ ándá ya'dá bɨ komoa likpí née zíye úku ledre zía kídí, “Owozé bú bɨlámáne kídí, o'do bɨ Yésụ née, nɨ 'yị lúyú ledre. Lóbụ aka Lomo zíze, éyị́ bɨ ówo gɨ roa ní 'di?”

25 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yụ́da ga gére née kídí, “Mándá kí tụ́'dụ́ ledre gɨ ro úku a wá, togụ́ Yésụ nɨ 'yị lúyú ledre togụ́ ndaá 'yị lúyú ledre wá. Éyị́ bɨ máówo ní, komomá lurú ené kóo bi wá, bɨ nda ba ní, komomá nɨ go lúrú bi.”

26 Zí Yụ́da ga gére née kpá ndú'yúlúgu wo kídí, “Sara éyị́ bɨ Yésụ mengị zíyị, zí komoyị́ líkpíne ní 'di?”

27 Zí o'do née kpá úkulúgu ledre zí Yụ́da ga gére née kídí, “Máúku ga kpá ledre née go zíse, ílisé esé úwú a wá. Éyị́ bɨ ílisé úwúándá ledre máa née gɨ roa ní 'di? Ílisé go ídí 'yị lódụ́ kacíga tée?”

28 Zíye úku ledre zí o'do née ịrị́ ịrị́ kídí, “Ndazé ezé 'yị lódụ́ kací o'do née wá, áyí yíị 'yị lódụ́ kacía wá. Lodụ́zé 'bɨ ezé yị́ ezé kací Mụ́sa. 29 Gɨ zía kóo 'desị́ ní, Mụ́sa ma'dáa odroní kí Lomo bú. O'do bɨ Yésụ née owozé wá togụ́ ogụ 'bɨ ené gɨ 'dáya yá.”

30 Zía úkulúgu ledre zí Yụ́da ga gére née kídí, “Née kenée lárá ledre 'di, bɨ ówosé bi bɨ o'do née ogụ gɨ doa ní wá ní. Éyị́ bɨ

máówo ní, likpí 'bɨ ené komomá go. 31 Owozé bú bɨlámáne Lomo ndaá lengbe kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị lúyú ledre e wá. Nɨ kɨ́ rokinyi dụ́ụ́ kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní úwú ledre ené ní. 32 Tí bɨ kóo Lomo oto do sogo káṇgá ba, uwúzé aka bɨ ya kídí ngíti 'yị nɨ bo kɨ́ roko'bụ 'bɨ likpí komo 'yị bɨ ndikiní wo komoa lurú bi wá ní zíne ní wá. 33 O'do bɨ likpí komomá ba, idí ndaá 'yị bɨ Lomo kasaogụ wo née ní wá yá, káa bɨ likpí komomá wá."

34 Zíye ódroyé kpá o'bụó'bụ zɨ́ o'do bɨ komo a likpí née kídí, "Yị́ị 'yị lúyú ledre bɨ ndikiogụní yị́ị kɨ́ lúyú ledre kú gɨ simɨ ní, íli 'dódo ledre zíze? Togụ́ kenée yá, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ólụ́ lolụ dongará 'yị e simɨ 'Dịcị Kótrụro íni ini zɨ́ Lomo wá."

'Yị bɨ owo'di'bi Lomo wá ní

35 Zɨ́ Yésụ úwú ledre kídí, o'do bɨ née likpí komoa ba Yụ́da iliní lolụ zía ólụ́ne simɨ 'Dịcị Kótrụro wá. Zɨ́ Yésụ ndéréne zɨ́ o'do bɨ komoa likpí née ndú'yú wo kídí, "Ṇgúṇgu ledre Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí goó?"

36 O'do née ya zɨ́ Yésụ ní, "Mongụ́ 'yị, 'yị née máówo'dí'bi ledre gɨ roa wá, 'dódo aka ledre gɨ ro a zíma gɨ do bɨ zíma ṇgúṇgu ledrea."

37 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zía kídí, "Ndaá ngíti 'yị sɨkala wá, née kpá tɨ́ máa bɨ mááyí ódro zíyị ba."

38 Geré zɨ́ o'do née útúne sị́ sịndị́ Yésụ bi óto úndru a, zía úku ledre kídí, "Ngére, máṇgúṇgu ledreyị́ go,"

39 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ o'do née kídí, "Máógụ do sogo káṇgá ba gɨ ro 'décị ngbanga zɨ́ komo sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e líkpíne. 'Yị ga bɨ owoyemení ledre gɨ ro Lomo wá ní, zíye ówoyéme a. 'Yị ga bɨ ya yée owoyemení yị́ eyé wo bú ní, nɨyí ídíáká 'bɨ eyé sɨmɨ luyú káa zí 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní."

40 Geré zɨ́ Farụsáyo ga bɨ gáa ore ní ịnyịyé úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, "Úku yá 'dí yaá, komozé ndaá káa?"

41 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, "Idí ídísé ba káa zí 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní yá, káa bɨ lúyú ledre esé ndaá lolụ ba wá. Nda lá gɨ zía bɨ sómụ́sé yị́ esé kídí ówosé ledre bú ní, zɨ́ lúyú ledre esé ídíne fú lá bo."

10

Bɨlámá 'yị 'bá'bá kábịṛîkị e

1 Zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ Farụsáyo ga gére née sɨmɨ muruwayi kídí, "'Yị bɨ olụ́ lódụ́ kací kábịṛíkị e 'dịcị́ ndaá gɨ 'dí tara mbotụyé wá ní, née ndaá mịngị́ kábịṛíkị maáge wá, née 'yị ugu, kpá yị́ ené bɨsinyí 'yị. 2 Mịngị́ kábịṛíkị e ndịsị́ ólụ́ lódụ́ kací kábịṛíkị ené e fú lá gɨ tara mbotụyé. 3 Togụ́ mịngị́ kábịṛíkị ga gére née ogụ go yá, zɨ́ 'yị 'bɨ moko bɨ ore ní líkpí mbotụ. Simɨ bɨ ndolo kábịṛíkị ené e kɨ́ ịrịyé ní, zíye úwú kúrú mịngịye zíye ídíye mbá kɨ́ rokinyi. 4 Simɨ bɨ kábịṛíkị ga gére née olụ́ogụní go sága ní, kpá lá bɨ mịngịye utú zíye 'dá'dá ní, geré zíye útúye ngbeṛị́ do kací a gɨ zía owoyemení simɨ kúrú a bú. 5 Togụ́ ngíti 'yị kpị́ yá, kábịṛíkị ga gére née nɨyí ngásá eyé gɨ zía mɨngásá gɨ zía bɨ owoyemení eyé wo wá ní." 6 Farụsáyo ga gére née owoní eyé ini ledre gɨ simɨ muruwayi bɨ Yésụ uku née wá.

7 Zɨ́ Yésụ úku phụ́trụ ledre zɨ́ Yụ́da ga gére née kídí, "Máúku zíse ma'dii, mááyí zɨ́ 'yịma'dí e káa zɨ́ mbotụ kábịṛíkị e ní. 8 'Yị ga bɨ ngárá Babá kasa ené yée ne wá ní, ogụní yị́ eyé kɨ́ royé kídí yée nɨyí bɨlámá 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo, ábuwá yị́ eyé 'yị ṛanga e

kpá 'yị ugu e. 'Yị amá e uwúní eyé kóo ledre ga bɨ 'yị ga gére née ndịsịní 'dódo yée ní wá. 9 Mááyí káa zí mbotụ 'dịcị ní. Togú 'yị ogụ gɨ 'dí zíma yá, mááyí yómo wo gɨ zía mááyí go 'yị 'bá'bá wo, káa zí mịngị́ kábịṛíkị bɨ ndịsị 'bá'bá yée do bi 'bɨ éyị́ mɨánu zía kpá ndá'bané kɨ́ye 'be bɨlámáne ní. 10 'Yị ugu ndịsị ndéré 'bɨ ené gɨ ro úgu éyị́, kɨ́ ngáka éyị́ kpá kɨ́ úfu 'yị e. Máa Yésụ, mándá 'bɨ amá káa zí 'yị ṛanga ga gére née wá, máógụ 'bɨ amá gɨ ro zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledremá go ní ídíye kɨ́ trịdrị kpá kɨ́ rokinyi bɨ ngárá odụ a ndaá ní.

11 “Mááyí bɨlámá 'yị lúrú bi kací kábịṛíkị amá e. Mái'bí romá tóromá kací kábịṛíkị amá e gɨ zí bɨsinyí ledre kɨ́ méngị yée. Togú umbu yá, máídí úyu máa, ndaní úyu wá. 12 'Yị bɨ ndaá mịngị́ kábịṛíkị e wá, ogụ 'bɨ ené lá méngị moko gɨ ro késị́ ní, togú lurú bangá sinyí go kɨ́ ógụ gɨ ro 'dí'bi ngúru kábịṛíkị ga gére née yá, nɨ óyó sogoné zí kábịṛíkị ga gére née, zí bangá sinyí nánáónzó ngúruyé ánu a, zí ngíti géyị báyiyé faa. 13 'Yị 'bɨ moko née ngasáoyó roné gɨ zía kábịṛíkị ga gére née ndaní eyé 'bɨ ené wá, mengị 'bɨ ené lá dụ́ụ́ moko gɨ ro késị́.

14 “Mááyí bɨlámá 'yị 'bá'bá kábịṛíkị e gɨ zía mááyí máa mịngị́ ye. Kábịṛíkị amá e owoní máa bú, 15 káa zí bɨ ledremá nɨ zí Babá owóowó zí ledrea ídíne zíma kpá owóowó ní, ledre kábịṛíkị amá e nɨ zíma kpá owóowó. Née sị́ ledre bɨ mái'bí romá zí umbu gɨ royé gɨ roa ní. 16 Ngíti géyị 'yị amá e nɨyí aka kpá fú bo yée ga bɨ ndaní gɨ sɨmɨ kúfú Yúda e wá ní. Mááyí kpá 'dí'biógụ yée, ésị yée dongará lafúye gɨ do bɨ zíye ídíye kị́é'do ndịsị úwú dụ́ụ́ kúrúma, gɨ zía mááyí máa 'yị 'bá'bá yée. 17 Ledremá nɨ zí Babá owóowó gɨ zía máúwú kúrúa bú. Mááyí í'bí romá zí umbu gɨ ro 'yịma'dí e. Abú máúyu yá, nɨ úrulúgu máa. 18 'Yị bɨ kị́é'do káa nɨ gága máa gɨ ro ledre ní ndaá. Mááyí kɨ́ roko'bụ ledre e za mbá zíma gɨ zí Babá gɨ ro zíma í'bí romá zí umbu, togú́ mbú zíma ásimá gɨ roa.”

19 Gɨ zí ledre bɨ Yésụ uku kenée ní, zí sómú́ ledre 'bɨ Yúda e ífi sɨmɨné, toroní eyé lolụ do sómú́ ledre kị́é'do wá. 20 Ngíti géyị odroní 'bɨ eyé gɨ do bɨ Yésụ bɨsinyíne kɨ́dí, “O'do née nɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné, née ndaá 'yị bɨ azé ndịsị úwú ledre gɨ taraa ní wá.”

21 Ngíti géyị ya, “Ɨ'ɨ, o'do née dokéké ndaní sɨmɨ a wá. 'Yị bɨ kɨ́ dokéké sɨmɨné ní, utúasá ndịsị 'dódo ledre kɨ́ roko'bụné wá. Utúasá kpá líkpí komo 'yị bɨ 'dụtụ mɨ'dụ́tụ́ ní wá.”

Ngíti géyị Yúda e asiní gɨ ro Yésụ

22 Gɨ do kací ledre née ní, geré zí sịndị́ kadra bɨ legbe ndịsịní sómú́ndíki ledre 'dịcị́ bɨ kóo 'bɨ Lomo 'danání sɨmɨ Yeṛusaléma ní ógụné. Ledre máa née mengị kóo roné née kɨ́ yana ndumu. 23 Zí Yésụ ndịsị gámáne do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo née. Zía ndéré ólú́ne gị do bi bɨ kóo o'bóní ngba'daka ro 'Dịcị́ 'bɨ Lomo, bɨ ịfịní ịrị Solomóna doa ní. 24 Zí Yúda ga gére née ólú́ lódú́ kací Yésụ íri. Zíye úku ledre zía kɨ́dí, “Mongú́ 'yị, ndá lolụ fú lá ndịsị ló'bo gɨ zíze wá. Togú́ áyí go Kírésịto bɨ Lomo kasaogụ ní yá, ídí geré úku a zíze.”

25 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Ásé ndú'yú 'dó'do máa née kenée gɨ ro 'di, tí bɨ máúku ledre go zíse, ílisé ṇgúṇgu a wá ní. Mɨngburoko ledre ga bɨ mándịsị méngị yée bɨ ngárá gbékpị́ 'yị e utúasání méngị yée wá ní, nɨyí

'dódo máa ye zíse ówo a kídí Babá kasaogụ máa ne. 26 Ṇgúṇgusé ledremá wá gi zía ndásé esé 'yị amá e wá. 27 'Yị ga bi ṇguṇguní ledremá go ní, ndịsịní lengbe úwú kúrúma. Máówo yée bú bilámáne gi zía niyí 'yị lódụ́ kacíma e. 28 'Yị amá ga gére née má'dí'bi sịlịma go royé ndá, mááyí í'bí trịdrị bi za fí ní zíye. 'Yị bi ni 'dí'bióyó yée gi zíma ní ndaá. 29 Babá bi i'bí 'yị amá ga gére née zíma ní, roko'bụa romo do éyị e za mbá. 'Yị bi ni útúásá 'dí'bióyó 'yị amá ga bi i'bí yée zíma née ní ndaá. 30 Zée kí Babá, azé dụ́ụ́ 'yị kị́é'do.”

31 Zí ledre née útúne simi Yụ́da ga gére vuu bisinyíne. Zíye ịnyịyé 'dí'bi tutú e gi ro óngboónzó wo kíe. 32 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Mingburoko ledre ga bi Babá i'bí yée zíma ndịsị méngị yée ní, máméngị yée mbá do komosé. Wo bi sinyí rosé ílisé úfu máa gi roa ní wo be 'di?”

33 Yụ́da e ya zía ní, “Lúyú ledre eyị ni wo bi úku yá née ni kpá Lomo tí bi áyí gbékpị 'yịma'dí ní. Née ledre bi azé úfu yị́ị gi zía ní, ledre ezé ndaá 'bi ené kí bilámá moko eyị wá.”

34 Yésụ ya zíye ní, “Sara bi ni miékéne do sịlịse simi bụ́kụ 'bi lorụ, Lomo uku kídí, ‘Sée ga bi mágéléógụ sée káa do manda e ní, ásé go kí roko'bụ zíse káa zí Lomo ní.’ 35 Togụ́ Lomo uku ledre kídí née geléogụ ngíti géyị 'yị e kí roko'bụ zíye káa zí Lomo ní. Ledre bi Lomo uku go ní, 'yị óyóló'bó a ndaá. 36 Sara bi mááyí nda tí mbigí Owụ́ 'bi Lomo, Babá ma'dáa kasa máa ne do sogo káṇgá méngị moko ené ní, éyị bi bi sinyí nda rosé zíse úku ledre gi zía kídí máúku sínyi ledre go simi bi máúku máyá mááyí Owụ́ 'bi Lomo ní 'di? 37 Moko ga bi mándịsị méngị yée ní za mbá, togụ́ ndaní moko ga bi 'bi Babá ní wá, ndásé ṇguṇgu ledremá wá. 38 Abú ílisé ṇgúṇgu ledremá wá, moko ga bi mándịsị méngị yée ní togụ́ ṇgúṇgusé go kídí Lomo uku ne ya máídí méngị yée kenée, ṇgúṇgusé go kídí azé kí Babá 'yị kị́é'do.” 39 Zí Yụ́da ga gére née kpá ịnyịyé áyíye 'dí'bi Yésụ gi zí ledre bi uku zíye kenée ní. Zía úcụ lịlịné gi zíye gi ore.

40 Zí Yésụ ịnyịné gi simi Yerụsaléma gi ore 'dógụ ngburu Yeredéne, ndéré 'dịyị roné do bi bi Yiwáni 'yị Bábátịzị 'yị e ndịsị í'bí babatịza doa zí 'yị e ní, zía ndịsịné íri kí owụ́ sịlị cúku'dée. 41 Zí tụ́'dụ́ 'yị e ndịsị ndéréye zí Yésụ do bi bi ni doa íri ní. Zí ngíti géyị 'yị e ndịsị úku ledre kídí, “Abú Yiwáni mengị mingburoko ledre ga bi kí roko'bụné ní wá yá, ledre ga bi uku yée gi ro Yésụ ní, niyí mbá ma'díi ledre e.” 42 Gi zí kéyị née, zí tụ́'dụ́ 'yị e ṇgúṇgu ledre Yésụ kídí ni owụ́ 'bi Lomo.

11

Sanda ndíyá Lázoro nderé zí Yésụ

1 Ngíti o'do ni kóo bo kí ịrịné Lázoro, lúndu Maríya e kí Márata, ndịsịní simi Beteníya. Lázoro ma'dáa ni kóo kí ndíyá bisinyíne. 2 Lémịa bi Maríya máa née, née wo bi kóo lefe sụ'bụ́ mindonyo ro sịndị Ngére Yésụ, zía ndịsịné ó'dóóyó a kí bi doné ní. 3 Zí owụ́ kará ga gére née kákasa zí Yésụ kídí, “Ngére, ro ezegámáyị méngị wo yáa miméngị bisinyíne.”

4 Simi bi Yésụ uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre kídí, “Ɨ'i abú ro Lázoro ma'dáa mengị wo kenée ndotó, utúasá 'dí'biógụ zía umbu wá. Roa née ni óto 'yị e zíye ówo roko'bụ 'bi Lomo, zíye

10:34 10:34 Ke'bị 'bi Dawídi e 82:6

ndịsịyé óto úndrumá bɨ Owụ́ 'bɨ Lomo ní.” 5 Lázoro kí lémịné ga bɨ gbre née, Yésụ oto kóo 'búye go kíngaya. 6 Abú tɨ́ kenée ndotó, sɨmɨ bɨ sanda ledre ro Lázoro nderé ndiki Yésụ ní, Yésụ ma'dáa ịnyị ené kóo geré ndéré wá, mengị aka yị́ ené kóo kpá za 'dényé sị̀lị̀ gbre kí.

7 Nda gɨ 'dá'ba, zɨ́ Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Nda'baluguzé aka rozé mu sɨmɨ Yụdáya 'dáa.”

8 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Ɨ́, 'yị 'dódo ledre, lúrú aka mongụ́ ledre bɨ Yụ́da e mengịní yị́ị kɨ́e íri, ayíní gɨ ro óngboónzó yị́ị kí tutú ní, ili ba kpá go ndá'balúgu royị́ zíye íri?”

9 Yésụ eré ené ngịrị kí ndá'ba íri wá, gɨ zí kéyị née ní, zía úku ledre kídí, “Togụ́ bi ará go yá, mɨtụlụrụ ndaá lolụ wá. 'Yị bɨ ndịsị gámá kí kadra ní, utúasá ené 'díkí wá gɨ zía bimɨóṇgó 'bɨ kadra oṇgó bi go zía bɨlámáne. 10 'Yị bɨ otoomo nda bimɨóṇgó kenée zía nda ndịsị gámáne kí ndụlụ ní, ndịsị 'díkíne gɨ zía nɨ yị́ ené sɨmɨ mɨtụlụrụ.”

11 Gɨ do kací ledre bɨ Yésụ uku née ní, zía kpá úku ngíti ledre zí 'yịmɨkása ené ga gére née kídí, “Káa zɨ́ bɨ mááyí úku ledre ba, lúnduzé Lázoro nɨ go 'dú'du, nderézé mu íri gɨ do bɨ zíma úru wo.”

12 Zɨ́ 'yị lódụ́ kacíga ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, bɨsinyí ledre ndaá ke. Togụ́ 'du'du yị́ ené kpá lá mɨ'dú'du ní, íli ndéré té yị́ị úru wo gɨ ro 'di?” 13 'Yị lódụ́ kacíga ga gére née owoní eyé kóo ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ Yésụ uku née wá. Ábuwá uku née kídí Lázoro uyu go.

14 Zɨ́ Yésụ nda úku a zíye fúó kídí, “Lázoro uyu go.” 15 Nɨ bɨlámáne gɨ zía sɨmɨ bɨ Lázoro uyu ní, ndazé kése íri wá. Nderézé mu gɨ ro zíse lúrú ledre bɨ mááyí méngị a íri ní za cụ́ kí komosé gɨ do bɨ zíse ṇgúṇgu ledremá nda za kíngaya.

16 Zɨ́ ngúru 'yị lódụ́ kací Yésụ bɨ kí ịrịné Tóma bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Máárátoṇgo ní ịnyịné úku ledre zí lafúne e kídí, “Ndazé ótoómo kací mongụ́ 'yị wá, idízé ndéré kéye. Togụ́ Yụ́da iliní úfu wo yá, zíye úfukótrụ zée ndro kéye.”

Yésụ nderé sɨmɨ ini ro Lázoro

17 Sɨmɨ bɨ Yésụ nderéogụní sɨmɨ Beteníya ní, Lázoro mengị sɨmɨ káṇgá go sị̀lị̀ eso (4). 18 Gara bɨ Beteníya ininí Lázoro sɨmɨ a ní, ndaá gbála gɨ ro Yerụsaléma wá. 19 Gɨ zí ledre bɨ utú do Márata e kí lémịné Maríya ní, zí tụ́'dụ́ ngíti géyị Yụ́da e ndéréye zí Márata kí lémịné íri ndísị ịdrị mɨmbé'deyé kací lúnduyé bɨ uyu ní.

20 Sɨmɨ bɨ Márata uwú ledre ya Yésụ nɨ go gbóo do mɨsi'di ní, zía ịnyịné ndéré óndó do Yésụ, Maríya idíaká 'bɨ ené cịkị 'be.

21 Sɨmɨ bɨ Márata lurúndiki Yésụ ní, zí sɨmɨkozo mengị wo, zía útúne íni ini zía úku ledre zí Yésụ kídí, “Áko Ngére, idí ídí karakóna ona, káa bɨ owụ́ 'bɨ babá ba uyu wá. 22 Máówo bú togụ́ ndú'yú Lomo yá, nɨ méngị éyị́ bɨ ndú'yú wo gɨ roa née zíyị.”

23 Yésụ ya, “Márata, ndá sómụ́ sɨmɨyị́ wá, lúnduyí nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu bɨ uyu née.”

24 Márata ya zí Yésụ ní, “Ma'díi mongụ́ 'yị, máṇgúṇgu go kenée kídí sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu, nɨ úrú zía ídíne trịdrịné.”

25 Yésụ ya, “Márata, mááyí máa 'yị úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu. Mááyí kpá máa 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị e. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledremá go ní abú uyu yá, mááyí úru wo. 26 'Yị bɨ nɨ aka trịdrị togụ́ ṇguṇgu

ledremá go yá, uyu lolụ wá. Ṇgúṇgu ledre née go Márata?”
27 Márata ya kídí, “Ngére, máṇgúṇgu ledre née go. Máówo go kídí áyí Kírésịto Owụ́ 'bi Lomo bi Lomo uku ledre kásaógụ wo káa do 'yị yómo 'yị e ní.”
28 Gi do kací ódro ga gére ní, zí Márata ndá'balúgu roné 'be zía úku ledre zí lémịné kídí, “'Yị 'dódo ledre ogụ go ni ndịsị ndúndu'yú gi royí.” 29 Simi bi Maríya uwú ledre née kenée ní, zía ịnyịné kpụrụ ndéréne zí Yésụ. 30 Yésụ ni aka do misi'di kí'dí bi Márata nderé ndiki wo ní. 31 Yúda ga bi ogụní simi ini ore, simi bi lurúní Maríya ịnyị kpụrụ ndéréne mi'dí do misi'di ní, zí ngíti géyị útúye do kacía gi zía somúní 'bi eyé ya, ayí ndéré sị bi íni ini.
32 Simi bi Maríya nderé ndiki Yésụ ní, zía útúne sị sịndị Yésụ bi íni ini kí úku ledre kídí, “Áko Ngére, idí ídí karakóna ona, káa bi owụ́ 'bi babá ba uyu wá.”
33 Simi bi Yésụ lurú Maríya kí Yúda ga bi ogụní zíye simi ini niyí nda go ndịsị íni ini kíngaya ní, zí simikozo kpá méngị Yésụ, zí Yésụ kpá útúne íni ini. 34 Zí Yésụ ndúndu'yú kídí, “Otoní wo 'da?”
Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Azé 'dịyịóto yị́ị Ngére.”
35 Geré zí íni komo Yésụ ndé'yị́ógụné.
36 Zí Yúda ga gére née ndịsị ódroyé dongaráye kídí, “Lúrúsé aka, ábuwá mongụ́ 'yị ba oto 'bú Lázoro go kíngaya.”
37 Zí ngíti géyị úku ledre kídí, “Bi ni kí roko'bụ ledre zíne, likpí komo 'yị go zía lúrú bi ní, sara ogụ nda kóo ụ́cụómo Lázoro kí úyu wá gi ro 'di?”

Lázoro urú gi simi umbu

38 Otoní bi zí Lázoro simi gu bi lagání simi landa ní, do gbụ́rụ́gbụ misisilekpe tutú ngbụtụrụ́ tara a. Simi bi Yésụ nderéogụ sị bi íri ní, zí simikozo méngị wo rómo wo bi gáa 'dá'dá ní. 39 Zía úku ledre kídí, “Gbụ́rụ́gbụóyósé aka tutú née 'dá'ba.”
Márata ya zía ní, “Ngére, karaba go 'dényé sị́lị́ eso (4), ndonyo bi eme lolụ íri ngụ́.”
40 Yésụ ya zía ní, “Máúku amá gáa zíyị máyá 'di Márata? Ndaá bi máyá togụ́ ṇgúṇgu ledremá go yá, áyí lúrú roko'bụ 'bi Lomo kí komoyị ní wá?”
41 Gi zí ledre bi Yésụ uku kenée ní, zí 'yị e gbụ́rụ́gbụóyó tutú bi tara mbotụ gu landa kí'dí bi otoní Lázoro ní. Zí Yésụ ịnyịné íni ini zí 'bụné kídí, “Babá, mbófo éyị zíyị ndịsiyị úwú máa. 42 Máówo bú bilámáne togụ́ mándú'yú yị́ị go yá, zíyị tí méngị ledre ma'dáa. Máúku ledre née kenée gi ro zí 'yị ga bi azé kéye ba úwú a gi do bi zíye ṇgúṇgu a kídí ma'díi kásaógụ máa yị́ị.”
43 Gi do kací ledre née ní, zía ịnyịné ndólo Lázoro kí mongụ́ kúrú kídí, “Lázoro ólụ́ógụ girí mu.” 44 Geré zí Lázoro úrúne, zía ólụ́ógụné nyé kí ká'dá bongó bi ciṛingbíní wo kíe kpá kí mbílí bongó bi odó'dụtụní komo a kíe kací ondụ́ eyé 'bi Yúda e ní roné.
Zí Yésụ úku ledre kídí, “Líkpísé ká'dá ga gére née gi roa mu zía ndá'bané 'be.”

Yemení ledre gi úfu Yésụ
(Matáyo 26:1-5, Máriko 14:1,2, Lúka 22:1,2)

45 Yúda ga bi nderéní kí Maríya gị zí Yésụ íri, simi bi lurúní ledre bi Yésụ mengị née, geré zíye ṇgúṇgu ledre Yésụ kídí ma'díi, Lomo kasaogụ wo ne. 46 Zí ngíti géyị ndéréye úku ledre bi Yésụ mengị née zí Farụsáyo e. 47 Zí manda ga bi 'bi 'yị 'dáná éyị e kí Farụsáyo kpá kí ngíti géyị

mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga e, ndịsiyé ndómo tarayé kídí,

“Éyị bɨ idízé méngị a kí Yésụ ní 'di? Mɨngburoko ledre ga bɨ ndịsị méngị yée kí roko'bụné ní ofụní nda go. 48 Togú lurúomozé wo kenée, tú'dú 'yị e nɨyí nda ówo go tí dụú wo kídí nɨ Kírésịto ma'díi. Geré zí asikíri 'bɨ Róma ógụyé ndúrụ mongú 'dịcị ezé bɨ 'bɨ ini zí Lomo kpá kí 'be 'bɨ ezé e mbá, utúasázé lolụ ídí kí bi zíze wá.”

49 Zí ngúruyé bɨ mongú 'yị 'dáná éyị* kí ịrịné Kayáfa mongú manda 'dá'dá sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née ịnyịné úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Ówosé ledre wá gɨ zí 'di? 50 Bɨlámá a, bɨkérị 'yị idí úyu ne gɨ do bɨ zí 'yị ezé e ómoyé, gɨ zí wo bɨ zí 'yị ezé e úyuyé ye zí bɨkérị 'yị ómoné ní.”

51 Kayáfa uku ené née kóo lá ledre ené wá. Gɨ zía bɨ nɨ mongú 'yị 'dáná éyị ní, zí Lomo úkuí'bí ledre née taraa gɨ ro zía úku a kenée. Lomo yeme ne kú kenée zí Yésụ úyuné ne gɨ do bɨ zée Yúda e zíze ómozé. 52 Mɨúyu Yésụ née nda kíngaya lá dụú gɨ ro Yúda e wá, kpá gɨ ro kúfú ngíti géyị 'yịma'dí e mbá, zíye ídíye dụú kẹ́'do owú ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 53 Tónóne gɨ sɨmɨ sịndị kadra née ndéréne 'dá'dá, zí mɨngburoko 'yị ga gére née ndịsiyé gámásó'do mɨsi'di gɨ ro úfu Yésụ.

54 Gɨ do kací ledre née ní, Yésụ ndịsị ené lolụ kóo zí Yúda ga gére née do nyárá bi wá. Zía ịnyịné kí 'yị lódú kacíne e gɨ ore yóó ndéréye sɨmɨ ngíti owú gara kí ịrịné Efarayíma gbóo cigí bi bɨ ngárá 'yị e ndaní do a wá ní ndịsiyé íri.

55 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née ní, Ayímbi 'bɨ Yúda e bɨ ndịsịní ndólo a Umbuokpó ní nɨ go gbóo. 'Dá'dá zí ayímbi née tónóne, tú'dú 'yị e ndịsịní lengbe ịnyị gɨ sɨmɨ gara eyé e mɨngúngúcua ndéréye sɨmɨ Yerụsaléma íri gɨ ro órú royé kací ondú eyé 'bɨ Yúda e gɨ ro zíye útúásáye kací komo Lomo. 56 Sɨmɨ bɨ nɨyí do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo ní, zíye ndịsiyé ndómo tarayé gɨ ro 'dí'bi Yésụ. Zíye ndịsị ndú'yú royé kídí, “Sómú ledre esé nɨ kíe 'di, togú ogụ go ona ní?” 57 Ukuní ledre née kenée gɨ zía manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí Farụsáyo e ní i'bíomoní lorụ go zí 'yị e kídí togú lurúndikiní Yésụ go sɨmɨ ayímbi ore yá, idíní úku 'dódo ledrea gɨ ro do 'dí'bi wo.

12

Maríya oto úndru Yésụ
(Matáyo 26:6-13, Márɨko 14:3-9)

1 Sɨmɨ bɨ ngítí síḷí idíaká go ịnyị doa kẹ́rị (6) gɨ ro zí Ayímbi Umbuokpó 'bɨ Yúda e née tónóne ní, zí Yésụ ịnyịné gɨ sɨmɨ owú gara bɨ Efarayíma ní ndéréne 'be 'bɨ Lázoro sɨmɨ Beteníya kí'dí bɨ kóo uru Lázoro ma'dáa gɨ sɨmɨ umbu ní. 2 Zí 'yị e yóko royé do méngị mongú éyị mɨánu gɨ ro 'dí'bi Yésụ kíe sɨmɨ sụmụ. Márata ndịsị kóo lúrú bi kací éyị mɨánu bɨ zí 'yị e née ne, Lázoro anuní 'bɨ eyé éyị kí Yésụ. 3 Zí Maríya lémị Lázoro ndéré 'dí'biógụ bɨlámá sụ'bú mɨndonyo bɨ kóo ugú kí tú'dú késị ní, dúdụ a za mbá ro sịndị Yésụ kí'dí bɨ ndịsịní kí Lázoro e ánu éyị 'dịcị ní. Zía ndịsịné ó'dóóyó sụ'bú máa née

* **11:49** 11:49 Mongú 'yị 'dáná éyị: Mongú 'yị 'dáná éyị romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị e zí Lomo. Ndịsị lengbe ólú dụú ne sɨmɨ 'dịcị bɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyị zí Lomo kí'di kérị sɨmɨ sɨmɨbi kẹ́'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzóní gɨ ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kíe 'dịcị íri gɨ ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.

gɨ ro sɨndɨ Yésụ kɨ́ bɨdoné bɨ alamɨála ní. Zɨ́ ndonyo sụ'bụ́ 'dí'bi sɨmɨ 'dɨcɨ bɨ Yésụ ndɨsɨnɨ́ sɨmɨ a née yeré.

4 Geré zɨ́ Yúda Keriyóta bɨ ngúru 'yɨ lódụ́ kacɨ́ Yésụ bɨ nɨ ógụ i'bí ngbángá Yésụ ní, ɨnyɨné úku ledre zɨ́ Maríya kɨ́dí, 5 “Áyi, lefe sinyiní nda sụ'bụ́ née bi kenée gɨ ro 'di, nɨyí kóo úgúóyó a kɨ́ mongụ́ tụ́'dụ́ késɨ bɨ 'yɨ nɨ méngɨ moko gɨ roa kɨ́ sɨmɨbi kpuú ní do sáká 'yɨ lerɨ e kɨ́ késɨ máa née.” 6 Yúda uku ené ledre née gɨ zía bɨ ili ndɨsɨ sáká 'yɨ lerɨ e ní wá, yɨ ené gɨ zía bɨ nɨ 'yɨ lúrú bi kacɨ́ késɨ ní, ili idíní ɨ'bí késɨ née do sɨ́lɨ̀ne gɨ do bɨ zíne ndɨsɨ úgu ngíti géyɨ éyɨ e gɨ sɨmɨ a sáká roné kɨe.

7 Geré zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Yúda kɨ́dí, “Ndá úku ledre zɨ́ kára née wá. Sụ'bụ́ bɨ sụsụ romá née, yemeomo née go máa gɨ zía sɨndɨ kadra 'bɨ óto máa sɨmɨ gu nɨ go gbóo. 8 Ídí ówo a kɨ́dí kacɨ́ kadra mbá, ásé fú lá kɨ́ 'yɨ lerɨ e do bi kɨé'do. Máa, utúasázé ídí kése fú lá do bi kɨé'do wá.”

9 Ábuwá tụ́'dụ́ Yúda e uwúnɨ́ go ya Yésụ nɨ sɨmɨ Beteníya ore. Zɨ́ tụ́'dụ́ ye ndéréye íri. Ndaá 'bɨ ené bɨ yaá nderénɨ́ née lá dụ́ụ́ zɨ́ Yésụ ní wá, nderénɨ́ kpá gɨ ro lúrú Lázoro bɨ Yésụ ma'dáa uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní. 10 Zɨ́ manda ga bɨ 'bɨ 'yɨ 'dáná éyɨ e ní yéme royé kɨ́dí, yée idíní kpá úfu Lázoro 'dá'ba, 11 gɨ zía bɨ Yésụ uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní, zɨ́ tụ́'dụ́ Yúda e nda yɨ eyé ŋgúŋgu ledre Yésụ.

Yésụ olụ́ kɨ́ mongụ́ roko'bụné sɨmɨ Yerụsaléma

(Matáyo 21:1-11, Máriko 11:1-11, Lúka 19:28-40)

12 Zɨ́ bi áráló'bó roné, Zɨ́ Yésụ ɨnyɨné gɨ sɨmɨ Beteníya gɨ ore ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma. Zɨ́ ledre owụ́ ndíki tụ́'dụ́ 'yɨ ga bɨ yokoní royé sɨmɨ ayímbi sɨmɨ Yerụsaléma ore ní kídí Yésụ nɨ go ógụ sɨmɨ Yerụsaléma íri. 13 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yɨ ga gére née 'décɨ mbílí tɨyɨ e do sɨ́lɨ̀ye ɨnyɨyé mutruu ndéré óndó do Yésụ do mɨsi'di. Zíye ndɨsɨyé ótrụ́ ledre e 'dága kídí,

“Mbófo éyɨ zɨ́ Lomo.”

“Úndru idí ídí zɨ́ wo bɨ ogụ kɨ́ ɨrɨ Ngére Lomo ní.”

“Úndru idí ídí zɨ́ Mongụ́ Ngére 'bɨ Isɨréle e.”

14 Yésụ ekɨ ndɨsɨ go do owụ́ dongí bɨ ogụnɨ́ kɨe zía ní, tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo mɨéké kúrú Lomo uku ní kídí,

15 “Sée nyɨ 'yɨ ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní, ndásé éré ngɨrɨ wá,
lúrúsé aka ngére esé bɨ nɨ ógụ nɨ bɨ mɨndɨsɨné do owụ́ dongí gɨrí née.”

16 Sɨmɨ sɨndɨ kadra máa bɨ kóo née ní, 'yɨ lódụ́ kacɨ́ Yésụ owoyemenɨ́ aka eyé kóo bɨ ya kídí mɨógụ Yésụ née 'dodo go kídí ledre bɨ kóo nɨ mɨékéne ní sɨndɨ kadra ené ogụ go ndɨsɨ méngɨ roné née goó ne ní wá. Owoyemenɨ́ nda té sɨmɨ bɨ Yésụ nda'balugu roné go komo ere nɨyí nda go kɨ́ ndɨsɨ sómụ́ndíki ledre ga bɨ kóo Yésụ ndɨsɨ méngɨ yée ní kídí ábuwá mɨéké kúrú Lomo uku ba kóo ledrea, yée ndɨsɨnɨ́ kóo ba tɨ́ óto úndrua.

17 'Yɨ ga bɨ kóo lurúnɨ́ Yésụ uru Lázoro gɨ sɨmɨ umbu do komoyé ní, nɨyí 'bɨ eyé fú lá ndɨsɨ úkutátá ledre máa bɨ kóo née zɨ́ tụ́'dụ́ lafúye. 18 Née kpá ngúru sɨ́ ledre bɨ tụ́'dụ́ 'yɨ e nderénɨ́ gɨ zía lúrú Yésụ sɨmɨ bɨ ogụ sɨmɨ Yerụsaléma ní gɨ zía uwúnɨ́ ledre Lázoro bɨ kóo uru wo ní go. 19 Zɨ́ Farụsáyo ga gére née ódroyé dengbɨye kídí, “O'do ba 'dódo ledre ené nda yɨ ené zɨ́ 'yɨ e goó kɨ́ roko'bụné. Lúrúsé aka tụ́'dụ́ 'yɨ e nɨyí nda yɨ

12:13 12:13 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi e 118:25, 26 **12:15** 12:15 Zakaríya 9:9

eyé go ndịsị ndéré kací a. Ngíti éyị bɨ zíze méngị a ní, ndaá lolụ wá.”

Yésụ uku'dodo ledre umbuné

20 Sɨmɨ sịndị kadra bɨ kóo 'bɨ ayímbi née ní, ngíti géyị 'yị ga bɨ kí sị doyé Gịrịgị e ní, ogụní kóo kpá go sɨmɨ Yerụsaléma ore gɨ ro mbófo Lomo ndro kí 'yị ga bɨ ore ní. 21 Zí Gịrịgị ga gére née ndéréye zí ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ kí ịrịné Phịlịpo ní, zíye ndú'yú wo kídí, “Mongụ́ 'yị, ilizé ga gɨ ro ówo Yésụ.” Phịlịpo ma'dáa nɨ gɨ sɨmɨ ngúru owụ́ gara 'bɨ Galiláya bɨ kí ịrịné Beteseyịda ní. 22 Zí Phịlịpo ịnyịné ndéréne úku ledre née zí ezené Andiríya. Zíye nda ịnyịyé gbrengárá ndéréye kí ledre née zí Yésụ.

23 Zí Yésụ úku ledre kídí, “Sịndị kadra ogụ go zí 'yị e lúrú roko'bụ 'bɨ Lomo kí úru máa Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí gɨ sɨmɨ umbu. 24 Ídísé úwú ledre ba bɨlámáne. 'Yị ga bɨ za mbá ndịsịní ó'do kére ní, nɨyí aka óyụ kúfú kére née sɨmɨ káṇgá kí, nɨ nda fú ánáógụ tụ́'dụ́ do ónzó a do lángbá. Ledre nɨ gɨ romá kpá kenée. Mááyí aka úyu do óto máa sɨmɨ káṇgá kí, zíma úrúma í'bí mɨkánda trịdrị zí tụ́'dụ́ 'yịma'dí e. 25 'Yị bɨ nɨ lúrúcáyi máa, zía óto mɨmbé'dené lá gɨ ro ledre ga bɨ 'bɨ sága ba ní ní, sɨmɨ bɨ uyu go ní, trịdrị bɨ za fí ní, ndiki wá. Wo bɨ ṇguṇgu 'bɨ ené yị ené ledremá ní, nɨ ndíki trịdrị ne. 26 'Yị bɨ ṇguṇgu go ídíne káa do 'yị lódụ́ kacíma ní, idí ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre amá e. Bi bɨ mááyí ídí doa ní, 'yị amá máa née nɨ ídí kpá doa. Babá nɨ ídí kí rokinyi kí 'yị amá máa née.”

27 Zí Yésụ úku ledre zíne kí roné kídí, “Lomo romá ndaá lolụ wá. 'Bɨé ba gáa zíma úku ledre zí Babá idí 'dí'bióyó umbu ba gɨ komomá 'dá'ba? Ɨ'ɨ, née go tí ledre bɨ kasaogụ máa gɨ roa ní.” 28 Gɨ do kací ódro née ní, zí Yésụ íni ini zí Lomo kídí, “Babá, ídí mu 'dódo roko'bụyị gɨ do bɨ zí 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá ówo a.”

Geré gɨ do kací ini née ní, zí kúrú Lomo ówụ́ne gɨ komo ere kídí, “Mɨngburoko ledre ga bɨ méngị yée ní za mbá, 'dodoní go kídí, méngị ledre ga gére née kí roko'bụmá, mákása yịị máa. Áyí kpá méngị ngíti mongụ́ ledre gɨ do bɨ zíye ówotátá a kídí ma'díi, mááyí bo.” 29 Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo toroní cigí Yésụ ore ní, owo'di'biní eyé bɨ kóo ya kídí, Lomo odro née ne gɨ komo ere zí Yésụ ní wá. Ngíti géyị ukuní 'bɨ eyé yaá “Nzagba embé ne.” Ngíti géyị ya “Ɨ'ɨ, maláyika odrone zía.”

30 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị ga bɨ ndịsịní úkuló'bó ledre née kídí, “Ledre bɨ ụkuní née ndaá zíma wá, ukuní zíse gɨ do bɨ zíse ṇgúṇgu a gɨ do bɨ zí Lomo sáká sée. 31 Sịndị kadra ogụ go gɨ ro zíma 'décị ngbanga 'yịma'dí e kací mɨméngị ledre eyé, kpá gɨ ro zíma rómo komo Satána za fí. 32 Née go kpá sịndị kadra bɨ nɨyí úfu máa, zíma kí úrúma sɨmɨ a ní. Gɨ do kací a née ní, zíma úku ledre zí ṛịkị sị do 'yịma'dí e za mbá, gɨ ro zíye ógụyé mbá zíma.” 33 Yésụ uku ledre née kenée gɨ do bɨ zí 'yị e ówo toso umbu bɨ née nɨ uyu a, zíne kí úrúne ní.

34 Zí 'yị ga gére née úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Bɨ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní uku zíze kídí, Kírésịto nɨ ídí trịdrị za fí ní. Áyí úku lárá ledre káa be 'di, ‘Yá nɨyí phéphéónzó Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí do mɨngbúngbu kágá’? Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí máa née nda 'bɨ ené go náambi?”

35 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Mé bɨ mááyí aka dongaráse kí 'dódo yata ledre e zíse ba, ṇgúṇgu ledre esé idí ngbóró tátá roné kpá fú 'dá'dá gɨ zía 'dódo

ledre amá nɨ zíse káa zɨ́ bimɨóŋgó ní. 'Yị́ máa wo bɨ 'di'bi sómṵ́ ledre amá wá ní, utúasá méngị ledre e do bɨlámá mɨsi'diné wá, gɨ zía 'di'bi sómṵ́ ledre gɨ zíma wá, nɨ yị́ ené sɨmɨ mɨtụlụrụ. 36 Mé bɨ mááyí aka dongaráse káa zɨ́ bimɨóŋgó ba, ídísé lányá ro ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ní, gɨ do bɨ zíse ídíse mbigí 'yị amá e. Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre née zíye kenée ní, zía ndéréóyó yị́ ené roné gɨ do komoyé gɨ ore."

Yṵ́da e asiní yị́ eyé gɨ ro ledre 'bɨ Yésụ fú lá mɨási

37 Abú Yésụ mengị kóo tɨ́ mɨngburoko ledre e go za cṵ́ do komo Yṵ́da ga gére née yá, asiní yị́ eyé gɨ ro Yésụ fú lá mɨási. 38 Ledre bɨ Yṵ́da mengịní née utúasá 'duo kpịnị kɨ́ ledre bɨ kóo nébị Isáya uku ní kídí,

"Ngére Lomo, ukuzé tɨ́ ledre eyị́ go
zɨ́ 'yị e, ambí ŋguŋgu kóo ne?
'Yị́ ŋguŋgu a bɨ ya yị́ị Lomo
'dodo roko'bụyị́ go zíye do
sogo káŋgá ní ndaá kpá
wá."

39 Gɨ zía bɨ doyé orụ mɨórụ kenée ní, utúasánɨ́ kpá ŋgúŋgu ledre Yésụ wá. Utúasá kpá té kɨ́ ledre bɨ kóo nébị Isáya uku kídí,

40 "Lomo 'dụtụ komoyé go
zía óto yée zɨ́ doyé óruné,
née ní, utúasánɨ́ lúrúndíki ledre e
kɨ́ komoyé wá,
utúasánɨ́ gbawá ówoyéme
sɨmɨ ledre e kɨ́ mɨmbé'deyé,
utúasánɨ́ kpá gbawá
ndá'baógụ Lomo kídí gɨ ro
zía yómo yée."

41 Isáya uku ledre ga gére née kóró kóró kóró kenée gɨ zía Lomo 'dodo kóo Yésụ go zía. Yésụ ma'dáa, nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ ledre e zíne. Isáya úku ledrea kenée gɨ zɨ́ kéyị née.

42 Abú ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'bɨ Yṵ́da e ŋguŋguní kóo tɨ́ ledre Yésụ go ní, iliní zɨ́ lafúye ga bɨ Farụsáyo e bɨ ndịsịní 'dódo lorụ 'bɨ Lomo ní ówo a wá. Káa bɨ lafúye máa ga gére née nɨyí zíngi do ṵ́cụómo yée kɨ́ ólṵ́ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro 'bɨ Lomo ke. 43 Yṵ́da ga gére née iliní nda yị́ eyé zɨ́ 'yịma'dí e ídíye ye kɨ́ rokinyi kíye, gɨ zɨ́ wo bɨ Lomo nɨ ídí ne kɨ́ rokinyi kíye ní.

'Yị́ bɨ ŋguŋgu ledre Yésụ go ní, ŋguŋgu kpá ledre Lomo go

44 Zɨ́ Yésụ úku ledre kɨ́ mongṵ́ kúrú zɨ́ Yṵ́da ga gére née kídí, "Máúku zíse ma'díi, togṵ́ 'yị ŋguŋgu ledremá go yá, ŋguŋgu go kpá ledre Babá bɨ kasaogụ máa ní. 45 'Yị́ bɨ lurú kụrụ'bụmá go ní, lurú kụrụ'bụ Babá kpá go. 46 Máógụ kɨ́ bɨlámá 'dódo ledre zɨ́ 'yịma'dí e do sogo káŋgá. 'Yị́ bɨ ŋguŋgu ledremá go ní, luyú lolụ ledre wá gɨ zía nɨ go kɨ́ bɨlámá ówo ledre sɨmɨ doné.

47 "Togṵ́ 'yị ŋguŋgu lolụ ledre ga bɨ mándịsị úku yée ba wá, née ndaá lolụ ledre amá wá, gɨ zía máógụ amá 'décị ngbanga 'yịma'dí e wá, máógụ yị́ amá gɨ ro yómo yée. 48 'Yị́ ga bɨ asiní 'du'dorṵ́ kɨ́ ŋgúŋgu ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée ní, karanée sɨmɨ odụ sịndị́ kadra 'bɨ 'décị ngbanga, ledre ga gére née nɨyí 'décị ngbanga ro 'yị́ máa ga gére née ye, ndaá máa wá. 49 Gɨ zía ledre máa ga bɨ mándịsị 'dódo yée née, ndaní eyé ledre amá e wá, née ledre ga bɨ Babá ukui'bí yée ní. 50 Máówo bú ledre ga bɨ Babá uku yée ní togṵ́ 'yị e ŋguŋguní yá, nɨyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, zíma ndịsịmá 'dódo ledre ga gére née zɨ́ 'yị e."

12:38 12:38 Isáya 53:1 **12:40** 12:40 Isáya 6:10

13

Yésụ lugu sịndị̂ 'yị lódụ́ kacíne e

1 Káa zí kílóndó a née go Ayímbi
Umbuokpó. Yésụ owoyeme go
bɨlámáne kídí sịndị kadra ogụ go
zíne óyó sogoné zí 'yị kasa ené e,
zíne ndá'balúgu roné zí 'Bụné
komo ere. Zía méngị ledre sụmụ
zí 'yịmɨkása ené ga gére gɨ do bɨ
zíye ówo a kídí, ma'díi née oto
'búye go kíngaya née i'bí roné go
zí umbu gɨ royé.*

2 Nda go kí tagá, Yésụ yokoní
royé go kí 'yịmɨkása ené e do bi
éyị mɨánu. Abú Yúda Keriyóta
wotị Simúna nɨ kpá tí ngúru
'yịmɨkása ga gére née yá, ngére
'bɨ bɨcayi lomo e olụ́ yị ené go
sɨmɨ a, gága wo gɨ ro zía í'bíógụ
Yésụ zí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e.
3 Yésụ owo bú bɨlámáne kídí
'Bụné Lomo í'bí roko'bụ ledre e go
mbá zíne, kasaogụ née ne do sogo
káṇgá, née nɨ ndá'balúgu roné
kpá zía íri. 4 Nda gɨ do kací éyị
mɨánu, zí Yésụ lálaóyó bongó bɨ
esịrongó do ezené ní 'dá'ba, zía
'dí'bi ngíti mbílí bongó kpị ódó a
ro sɨmɨné. 5 Zía léfe iní sɨmɨ pheṛé
ndúgú ndịsị lúgu sịndị 'yị lódụ́
kacíne ga gére née kíe, do ndịsịné
ó'dóóyó iní née gɨ ro sịndíye kí
mbílí bongó bɨ gáa ro sɨmɨné née.

6 Sɨmɨ bɨ Yésụ ayí nda go gɨ
ro lúgu sịndị Simúna Pétero ní,
zía ịnyịné úku ledre zí Yésụ kídí,
“Ngére, nda za cụ́ yịị zíyị lúgu
sịndịma?”

7 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí
Pétero kídí, “Ndá lúrú éyị bɨ
mándịsị méngị a née kací komoyị
káa zí owụ́ ledre wá, nɨ útúásá
kací komoyị karanée 'dá'dá íri.”

8 Zí Pétero kpá úku ándá
ledre kídí, “Ɨ'ɨ, Mongụ́ 'yị, ndaá
mɨútúásáne zíyị lúgu sịndịma za
cụ́ yịị wá.”

Yésụ ya zía ní, “Pétero, togụ́
málúgu sịndịyị wá, útúásá ídí káa
do 'yịmɨkása amá wá.”

9 Simúna Pétero ya Ngére,
“Togụ́ nda go kenée yá, ndá lolụ
lúgu lá dụ́ụ́ sịndịma wá, ídí lúgu
máa geré mbá mɨlúgu.”

10 Yésụ ya zía ní, “Ɨ'ɨ, royị nɨ
go drá gɨ zía ndúgú go. Éyị bɨ
íli ní, nda lá dụ́ụ́ lúgu sịndíyị.
Rosé nɨ go mbá drá dụ́ụ́ bɨkérị́
'yị gɨ dongaráse ndaá ne drá wá.”
11 Yésụ owo 'yị bɨ ili í'bíógụ née zí
mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Yúda e ní
bú.

12 Sɨmɨ bɨ luguonzó sịndíye go
ní, zía ésịlúgu bongó bɨ gáa
lalaogụ gɨ roné ní roné, do ndá'ba
ndịsịné bi. Zía ndú'yú 'yịmɨkása
ené ga gére née kídí, “Ledre bɨ
máméngị zíse née, ówoyémesé
ledre gɨ sɨmɨ a go? 13 Nɨ zíse
ma'díi, zíse ndịsịsé ndólo máa
Ngére kpá 'yị 'dódo ledre, mááyí
tɨ kenée ma'díi. 14 Togụ́ Ngére
esé kpá 'yị 'dódo ledre zíse lugu
sịndịse yá, ídísé kpá ídí 'yị lúgu
sịndị lafúse e. 15 Máméngị 'dódo
ledre née zíse kenée gɨ do bɨ zíse
ndịsịsé méngị a zí lafúse e kpá
kenée. 16 Máúku zíse ma'díi, 'yị
'bɨ moko romo ené do mongụ́ 'yị
ené wá, 'yị kasa romo ené kpá
do 'yị bɨ kasa wo ní wá. 17 Ídísé
méngị ledre ga bɨ má'dódo yée
zíse née tí za cé kenée gɨ do bɨ zí
Lomo í'bí úndru zíse.

18 “Máúku amá ledre née gɨ rosé
mbá wá, 'yị máa yée ga bɨ nɨyí
go mbigí 'yị amá e ní, máówo
mɨmbé'deyé mbá bú. Máméngị
kenée gɨ do bɨ zía útúásáne kí

* **13:1** 13:1 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndị kadra bɨ Yúda e ndịsịní sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owụ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zía bɨ oṛóní sáma owụ́ kábịṛíkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibitɨ gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:14-17.

ledre bɨ nɨ mɨékéne kídí, ‘Ngíti 'yị kị́é'do gɨ dongaráse ndịsịzé ánukótrụ sịlịze ndro kéye ní nɨ ne okó romá.’
19 “Máúku 'dódo ledre ga gére née zíse kenée gɨ ro karanée togú ledre máa née mengị roné go kenée yá, zíse ŋgúŋgu a kídí ma'díi, mááyí Kɨ́résịto. 20 Ledre ga bɨ ásé ndéré kɨ́ 'dódo yée zɨ́ 'yị e gɨ romá ní togú 'yị ŋgúŋgu go yá, ŋguŋgu ledremá go. Togú 'yị ŋguŋgu ledremá go yá, ŋguŋgu kpá ledre Babá bɨ kasaogụ máa ní go.”

Yésụ uku ledre kídí nɨyí 'dí'bi née
(Matáyo 26:20-25, Máriko 14:17-21, Lúka 22:21-23)

21 Gɨ do kací ledre ga bɨ Yésụ uku yée zɨ́ 'yịmɨkása ené ga gére ní, zɨ́ bi sínyíne roa kíngaya zía ịnyịné úkulóko ledre zíye fúó kídí, “Ngúrusé nɨ í'bíógụ máa zɨ́ 'yị e, zíye úfu máa.”
22 Zɨ́ ledre née ówóne kací komo 'yị lódú kacíga ga gére née zíye tónóye lúrú komoyé kɨ́ sómú ledre kídí ambí nɨ méngị bɨsinyí ledre née kenée ba ne bɨ Yésụ uku ledre a née. 23 Ngúruyé 'yị lódú kací Yésụ, wo bɨ Yésụ oto 'búa kíngaya ní nɨ kpá bo ore ndịsị 'bɨ ené geré gbóo cigí Yésụ. 24 Zɨ́ Simúna Pétero ódroné zɨ́ ezeyé née kɨ́ komoné, idí aka ndú'yú Yésụ togú uku née ledre ambí yá.
25 Zɨ́ ya'dá bɨ Pétero odro zía née 'dóŋgo roné ndoo gị ro Yésụ zía ndú'yú wo kídí, “Ngére, úku née ledre ambi?”
26 Zɨ́ Yésụ úku ledre kídí, “'Yị bɨ mááyí ụ́gụ ndụkụ ésị́ a sɨmɨ ụkú í'bí a do sịlịa ní, née go wo bɨ máúku ledre a ní.” Zía ịnyịné 'dí'bi éyị́ mɨánu í'bí a zɨ́ Yúda Keriyóta wotị́ Simúna. 27 Sɨmɨ bɨ anu ní, geré zɨ́ Satána† óto 'bú méngị bɨsinyí ledre kɨ́ Yésụ, zɨ́ mɨmbé'dea kpúṛúkpú ne.

Zɨ́ Yésụ úku ledre zía kídí, “Ndá ndịsị wá, éyị́ bɨ yéme royị́ go gɨ ro méngị a ní, ídí mu méngị a 'diya.” 28 Lafú Yúda Keriyóta ga gére née owoní sị́ ledre bɨ Yésụ uku ledre zɨ́ Yúda gɨ zía kenée ní wá. 29 Ngíti géyị́ somúní 'bɨ eyé kídí gɨ zía bɨ Yúda ma'dáa nɨ 'yị lúrú bi kací késị́ ní, ambí owo ne Yésụ kasa wo go ndéré úgú éyị́ mɨánu zíye gɨ ro ayímbi, togú kenée wá, ili Yúda idí í'bí késị́ káa do sáká áyí zɨ́ 'yị lerị́ e. 30 Nda go kɨ́ ndụlụ sɨmɨ bɨ Yúda anuonzóní éyị́ mɨánu go kɨ́ lafúne e ní, geré zía ólúógụné gɨ dongará ye sága.

Yésụ uku ledre kídí Pétero nɨ ási gɨ roné

31 Sɨmɨ bɨ Yúda olụogụ ní, zɨ́ Yésụ úku ledre zɨ́ lafúga ga gére née kídí, “Ba go sịndị́ kadra zɨ́ 'yịma'dí e ówo a mbá kídí mááyí Owú 'bɨ 'Yịma'dí zíye ndịsịyé mbófo máa gɨ zɨ́ éyị́ bɨ mááyí méngị a ní. Gɨ do bɨ zíye kpá mbófo Lomo gɨ zɨ́ éyị́ bɨ mááyí méngị a ní. 32 Togú 'yị e mbofoní Lomo gɨ zɨ́ éyị́ bɨ Máa méngị ní yá, Máa Owú 'bɨ ené ledre Má nɨ ídí zía owóowó gɨ zɨ́ éyị́ bɨ Mááyí go ndéré méngị a 'diya née.
33 “Owú 'bɨ amáa e, sịndị́ kadra ndaá lolụ zɨma ngbara gɨ do bɨ zíze ídíze fú lá kése ní wá. Káa zɨ́ bɨ kóo máúku zɨ́ lafúse ga bɨ Yúda e ní, mááyí lélị́ gɨ dongaráse cakaba. Bi bɨ mááyí ndéré doa née útúásásé ógụ íri wá.
34 “Ba go kúrúma zíse, ídísé óto 'bú lafúse e kíngaya kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do kpá káa zɨ́ bɨ máóto 'búse ní. 35 Togú ótosé 'bú lafúse e go tɨ́ káa zɨ́ bɨ máúku

13:18 13:18 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 41:9 † **13:27** 13:27 Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zía sínyi do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo ógóóyó gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.

née yá, 'yị e nɨyí ówo a mbá kídí ma'díi, ásé 'yị lódụ́ kacíma e.”

36 Zí Simúna Pétero ngúru 'yịmɨkása ené ndú'yú wo kídí, “Ngére, ndịsị úku ledre kenée ní íli ndéré 'da?”

Yésụ ya zía ní, “Pétero, bi bɨ mááyí ndéré doa ní, útúásá lódụ́ máa zíze ndéréze kéyị wá, 'búó togụ́ karanée sịndị́ kadra ogụ go zíyị.”

37 Pétero ya zɨ́ Yésụ ní, “Ngére, máútúásá ótoómo kacíyị wá, togụ́ umbu yá, idízé úyu kéyị.”

38 Yésụ ya zía ní, “Pétero úku ledre née gbékpị̀e. Máúku zíyị, sɨmɨ bɨ karaba kadra ledre nɨ súwu ní, áyí ási gɨ romá 'dényé kɨ́'dí ota yá née owo máa wá. Gɨ do kací a née geré zɨ́ ngono ụ́cụ koko.”

14

Yésụ nɨ mɨsi'di

1 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Bi ndaá sínyí rosé wá. Ídísé fú ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo, zíse kpá ṇgúṇgu ledremá. 2 'Be 'bɨ Babá nɨ mongụ́ 'be. Mááyí ba go ndéré yémeómo bi zíse íri nzíyiné. Idí bɨlámá ledre ndaá íri kenée wá, káa bɨ máúku go zíse. 3 Togụ́ máyémeómo bi gɨ rosé go nzíyiné yá, mááyí ndá'baógụ 'dí'bi sée zíze ndéré ndịsịzé kése do bi máa née íri za fí. 4 Ówosé mɨsi'di bɨ nderéogụ zɨ́ Babá íri ní go bɨlámáne.”

5 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ kɨ́ ịrịné Tóma ní ịnyịné úku ledre kídí, “Ngére, bi bɨ íli ndéré doa née owozé aka ezé e wá. Azé 'dí'bi mɨsi'di máa wo be 'di zíze ndéréógụzé íri?”

6 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre kídí, “Mááyí máa mɨsi'di 'be 'bɨ Lomo, mándịsị 'dódo ma'díi ledre ga bɨ gɨ do bɨ Lomo ní máa zɨ́ 'yị e. Mááyí kpá máa 'yị í'bí trịdrị zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre ma'dáa go ní. Togụ́ 'yị ṇguṇgu ledremá wá, máútúásá ótoómo wo zía ndéréne 'be 'bɨ Babá Lomo wá. 7 Káa zɨ́ bɨ ówosé máa go ní, ówosé Babá kpá go. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ówoyémesé Babá go za kpó kpó kpó.”

8 Zɨ́ ngúru 'yịmɨkása bɨ Phị́lịpo ní kpá ịnyịné úku ledre zɨ́ Yésụ kídí, “Ngére, 'dódo aka 'Bụyị́ bɨ úku ledre a née zíze gɨ do bɨ zíze ówoyéme wo.”

9 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zɨ́ Phị́lịpo kídí, “Phị́lịpo, tụ́'dụ́ sɨmɨbi ga ba za mbá, ówo aka eyị fú lá bɨ kídí azé yị́ ezé kɨ́ Babá kị́é'do ní wá. Togụ́ 'yị owo máa go yá, owo Babá kpá go. Mengị káa be 'di zíyị úku ledre yá, máídí 'dódo Babá zíse? 10 Ṇgúṇgu bɨ kídí azé kɨ́ Babá kị́é'do ní wá gɨ ro 'di? Sómụ́ yá ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse née ogụnɨ́ gɨ 'da? Bɨ Babá ukui'bí yée ne zíma ní. 11 Nɨ mɨútúásáne zíse ṇgúṇgu a kídí azé kɨ́ Babá kị́é'do. Togụ́ ledre bɨ máúku née owó komosé gɨ ro zíse ṇgúṇgu a wá, mɨngburoko ledre ga bɨ máméngị yée ní, ídísé nda ṇgúṇgu ledremá lá gɨ royé. 12 Máúku zíse ma'díi, togụ́ 'yị ṇguṇgu ledremá, 'yị máa née nɨ kpá méngị mɨngburoko ledre e káa zɨ́ ga bɨ mándịsị méngị yée ní. Gɨ zía bɨ mááyí go ndá'balúgu romá zɨ́ Babá ní, mááyí í'bí roko'bụ zía, zía nda ndịsịné méngị mɨngburoko ledre e kíe rómoné mɨrómo. 13 Éyị ga bɨ za mbá ásé ndú'yú Babá gɨ royé kɨ́ ịrịmá ní, Mááyí úku ledre zía idí méngị yée zíse gɨ do bɨ zɨ́ 'yị e ówo a mbá kídí kasaogụ Máa ne zíye ndịsịyé mbófo wo. 14 Gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledremá go ní, éyị ga bɨ za mbá ásé ndú'yú máa gɨ royé ní, mááyí méngị yée zíse.”

Ledre gɨ ro kása 'Dówụ́ Lomo

15 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre
zí 'yịmɨkása ené ga gére née kídí,
“Ma'díi, togụ́ ótosé tí 'búma go
yá, ídísé méngị ledre ga bɨ máúku
yée zíse ní. 16 Mááyí ndú'yú
Babá zía kása 'Dówụ́ Lomo ógụné
kpá ndịsị sáká sée za fí. 17 Née
'Dówụ́ Lomo bɨ ndịsị 'dódo ma'díi
ledre gɨ do bi Lomo ní. 'Yị ga bɨ
ṇguṇguní ledremá wá ní, 'di'biní
eyé wo sɨmɨ sụmụ wá gɨ zía owoní
eyé wo wá. Sée ga bɨ ṇgúṇgusé
ledremá go ní, ówosé wo go, nɨ
ógụ ndịsị sɨmɨsé.

18 “Máótoómo amá sée ngúcusé
káa zí owúsala e wá, mááyí
ndá'baógụ. 19 Sịndị́ kadra idíaká
go lá cúku'dée zíma ótoómo do
sogo káṇgá ba. 'Yị ga bɨ ṇguṇguní
ledremá wá ní, lurúní 'bɨ eyé
lolụ komomá wá, ásé lúrú ándá
komomá dụ́ụ́ se. Gɨ zía bɨ mááyí
ídí trịdrịmá za fí ní, ásé kpá ídí
trịdrị za fí. 20 Sɨmɨ bɨ karanée
mááyí ndá'baógụ gɨ zí Babá gɨ
komo ere gɨ ro 'décị ngbanga 'yị e
ní, ásé geré ówo a kídí ábuwá azé
yị ezé kí Babá kị́é'do. Zíse kpá
ówo a kídí azé kése kpá éyị kị́é'do.
21 'Yị bɨ nɨ úwú ledre ga bɨ mándịsị
úku yée zíse ba, zía ndịsịné méngị
ledre e tí kací a ní, née go 'yị bɨ
oto 'búma go ní, Babá nɨ kpá óto
'bú a. Mááyí kpá óto 'bú 'yị máa
née zíma 'dódo ledre ga bɨ gɨ do
bimá ní mbá zía.”

22 Zí ngúru 'yịmɨkása kí ịrịné
kpá Yúda, ndaá Yúda Keriyóta wá,
ịnyịné ndú'yú Yésụ kídí, “Ngére,
ledre sɨmɨ ledre née káa be 'di
bɨ úku yá sɨmɨ bɨ karanée áyí
ndá'baógụ gɨ zí 'Bụyị́ gɨ komo ere
ní, 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledreyị́ wá
ní lurúní komoyị́ wá, azé lúrú
komoyị́ dụ́ụ́ ze ní?”

23 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Yúda
kídí, “Máúku ledre née kenée gɨ
zía, 'yị bɨ oto 'búma go ní, nɨ ndịsị
méngị té ledre ga bɨ máúku yée
zía ní. Babá nɨ kpá óto 'bú 'yị máa
née. Zée kí Babá azé ndịsị kí 'yị
máa née do bi kị́é'do za fí. 24 'Yị bɨ
oto 'búma wá ní, utúasá ené kpá
méngị ledre ga bɨ mándịsị 'dódo
yée zíse ní wá. Gɨ zía ledre ga bɨ
mándịsị 'dódo yée zíse ní, Babá bɨ
kasaogụ máa ní ndịsị úkuí'bí yée
ne zíma.

25 “Máúku ledre ga gére née
zíse gɨ zía bɨ mááyí aka don-
garáse ba. 26 'Dówụ́ Lomo bɨ Babá
nɨ kásaógụ a zíse do bi kacíma
ní, nɨ nda ndịsị sáká sée ne
kí 'dódoyéme ledre ga gére née
zíse káa bɨ nɨyí lị́gịsé e. 27 Bi
ndaá sínyí rosé wá, ngịrị nda
kpá méngịsé wá. Máíli ídísé
ndịsị bɨlámáne. Mááyí óto sée
zíse ídíse kí rokinyi. 'Yị 'bɨ
do sogo káṇgá e utúasání méngị
ledre máa wo née wá. Abú 'yị e
nɨyí méngị láráse yá, ídísé tóro
ngbúó.

28 “Máúku go zíse fúó kídí,
mááyí go gbóo gɨ ro ndá'balúgu
romá zí Babá 'dáa, mááyí kpá
gɨrí ndá'baógụ. Togụ́ ótosé tí
'búma go kíngaya, ídísé ídí kí
rokinyi gɨ ro mɨndá'balúgu romá
bɨ zí Babá íri ní, gɨ zía nɨ ne
kí roko'bụ ledre e rómo domá.
29 Nɨ bɨlámáne zíma úku 'dódo
ledre née zíse kenée 'dá'dá gɨ
zí sịndị́ kadra a. Sɨmɨ bɨ ledre
ma'dáa mengị roné go tí káa zí
bɨ mándịsị úku a ní, gɨ do bɨ
zíse ṇgúṇgu a kídí ma'díi, Babá
kasaogụ máa ne. 30 Máíli lolụ lála
ledre zíse wá, gɨ zía ba goó sịndị́
kadra 'bɨ Satána ngére 'bɨ 'yị ga
bɨ ṇguṇguní ledremá wá ní zía
ógụné. Tí lá wo Satána, ndaá
'bɨ ené ngére domá wá. 31 Mááyí
ba go ndéré méngị éyị́ bɨ Babá ili
zíma méngị a ní, gɨ do bɨ zí 'yị ga
bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní mbá ówo a
kídí 'bú Babá ofụ domá go.” Gɨ do
kací ledre máa wo née ní, zía úku
ledre zí 'yịmɨkása ené ga gére née
kídí,

“Ịnyịsé mu zíze ndéréze.”

15

Ídísé lányá romá

1 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre
zíye kídí, “Mááyí mbigí kókó
kọ́rọ́ bɨ 'di'biogụnɨ́ 'dịyị́ a* yáká
ní, Babá nɨ 'bɨ ené mịngị́ yáká
ma'dáa. 2 Babá ndịsị́ lágáóyó
mɨrásáma ga bɨ anánɨ́ wá ní 'dá'ba
gɨ do bɨ zí bi ídíne fúó ro yée
ga bɨ anánɨ́ bú ní, zíye ndịsịyé
ánátátá royé kíngaya. 3 Ledre ga
bɨ mándịsị́ 'dódo yée zíse ní, oto
sée go zíse ídíse mbigí 'yị amá e.
4 Ndásé lolụ 'dí'bióyó sómụ́ ledre
esé gɨ romá wá gɨ do bɨ zíze ídíze
kése kị́é'do. Ídísé ówo a kídí sị́lị́
kọ́rọ́ bɨ 'deweoyó roné go ní, aná
ené lolụ wá gɨ zía ndaá lolụ ro
kókóne wá. Nɨ gɨ rosé kpá kenée,
útúásásé méngị bɨlámá ledre e
wá 'búó togụ́ lányásé go romá.

5 “Mááyí úku ándá zíse, mááyí
zíse go káa zí kọ́rọ́ ní ásé nda 'bɨ
esé zíma káa zí mɨrásáma ní. Azé
kése go éyị́ kị́é'do. 'Yị bɨ óto sómụ́
ledre ené go mbá romá ní, zí sómụ́
ledre amá ídíne kpá za mbá roa.
'Yị bɨ oto sómụ́ ledre ené romá wá
ní, útúásá méngị bɨlámá ledre e
káa zí éyị́ bɨ ndịsị́ áná mɨáná ní
wá. 6 'Yị bɨ 'di'bioyó sómụ́ ledre
ené gɨ romá go ní, nɨ yị́ ené go káa
zí sị́lị́ kágá bɨ 'deweoyó roné gɨ
ro kókóne go ní, nɨ geré gágá ené
do óngbóóyó a 'dá'ba gɨ zía moko
ndaá lolụ sɨmɨ a wá. 7 Togụ́ ótosé
sómụ́ ledre esé za mbá romá, zíse
lányáse ro ledre ga bɨ mándịsị́
'dódo yée zíse ní yá, ásé ówo kací
íni ini zí Babá. Nɨ ídí kí rokinyi
zía í'bí éyị́ bɨ ínisé ini gɨ roa ní
zíse. 8 Togụ́ ndịsịsé go kpá fú
méngị bɨlámá ledre e káa zí éyị́
bɨ ndịsị́ áná mɨáná ní yá, 'yị e
nɨyí ówo a kídí ásé go mbigí 'yị
lódụ́ kacíma e, zíye ndịsịyé mbófo
Babá.

9 “Máóto 'búse go kíngaya cé
káa zí bɨ Babá oto 'búma ní. Bɨ
goó kenée ní, ndásé méngị ledre
bɨ zí 'búse nzúlúne gɨ domá gɨ
zía ní wá. 10 Togụ́ lányásé tí
fú lá ro lorụ amá yá, éyị́ bɨ nɨ
'dí'bióyó 'búse gɨ domá ní ndaá.
Kpá káa zí bɨ mándịsị́ lányá ro
lorụ 'bɨ Babá ní, ngíti éyị́ bɨ zía
'dí'bióyó 'búma gɨ doa ní ndaá.
11 Máúku ledre ga gére née zíse
kenée gɨ do bɨ zíse ídíse kí rokinyi
kíngaya káa zí bɨ mááyí kí rokinyi
ní. 12 Ba go kúrúma zíse, ídísé óto
'bú lafúse e káa zí bɨ máóto 'búse
ní. 13 Ídísé ówo a kídí máóto 'bú
'yịma'dí e go kíngaya zíma í'bí za
cụ́ kụrụ'bụmá zí umbu gɨ ro zíye
ómoyé. Ngíti óto 'bú 'yị e káa zí
wo née ndaá. 14 Togụ́ ndịsịsé go
tí fú méngị ledre ga bɨ mándịsị́
úku yée zíse née yá, ásé ógụ ídí
mbigí lúndumá e. 15 Ndásé lolụ
zíma káa zí 'yị 'bɨ moko e wá. Gɨ
zía 'yị bɨ ogụ mɨógụ ní utúasá
ené ówoyéme ledre bɨ mịngị́ 'be
ndịsị́ méngị a ní wá. Ásé go mbigí
lúndu má e gɨ zía ledre ga bɨ Babá
ukui'bí yée zíma ní, má'dódo yée
go mbá zíse.

16 “Ndólosé esé máa se wá,
mándólo sée máa zíma í'bí moko
amá zíse méngị a gɨ do bɨ zía áná
ne kíngaya 'yịma'dí e utúasánɨ́
ánuónzó a wá. Éyị́ ga bɨ ásé
ndú'yú Babá gɨ royé ní, nɨ méngị
yée zíse gɨ zía ndịsịsé go méngị
ledre e kací kúrúma. 17 Mááyí
kpá úku ándá a, ídísé óto 'bú
lafúse e.”

Yésụ lorụ 'yị lódụ́ kacíne e

* **15:1** 15:1 Kọ́rọ́: Née kọ́rọ́ 'bɨ 'be, nɨyí kí ledreyé owó owó zí Yúda e. Ndịsịní 'dịyị́ yée yáká do ndịsịyé méngị le'yị́ gɨ sɨmɨ mɨánáye. Ledre Isiréle nɨ zí Lomo owó owó káa zí ledre kọ́rọ́ bɨ nɨ owó owó zí Yúda e ní. Née sị́ ledre bɨ Lomo ndolo Isiréle e gɨ zía kóró ní. Ólo Isáya 5:1-7, Ke'bị́ 'bɨ Dawídi e 80:8-16.

18 “Máúku zíse, togṵ ngíti géyị
'yị e nɨyí sógó sée yá, ídísé
ówo a kídí nɨyí yị eyé kú kenée,
sogóṵtụnɨ go cṵ máa. 19 Togṵ
sómṵ ledre esé nɨ ndro kɨ́ 'yị ga
bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá ní
yá, sogónɨ eyé sée wá. Nɨyí sógó
sée ba gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre
amá zíma ndólo sée káa do 'yị
amá e ní. 20 Ídísé sómṵndíki ledre
bɨ máúku zíse máyá, ‘'Yị 'bɨ moko
romo ené do mongṵ 'yị ené wá ní.’
Togṵ sogónɨ máa bɨ mongṵ 'yị esé
ní, nɨyí sógó sée kpá kenée. Idí
ṇguṇguní kóo ledre amá bo, káa
bɨ nɨyí kpá ṇguṇgu ledre esé.

21 “'Yị ga gére née nɨyí sógó sée
gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre amá ní.
Gɨ zía owonɨ eyé bɨ ya kídí Lomo
kasaogụ máa ne ní wá. 22 'Yị
ga gére née, Lomo nɨ 'dí'bi yée
kɨ́ ngbanga bɨsinyíne gɨ zía tɨ́ bɨ
máógụ 'dódo bɨlámá ledre ené
go zíye gɨ ro zíye ótoómo bɨsinyí
ledre e ní, iliní eyé e wá. Gɨ zɨ́
kéyị née, Lomo otoomo ené ledre
zíye wá.

23 “'Yị bɨ sogó máa go ní, sogó
kpá Babá go. 24 Idí ndaní kóo lúrú
mɨngburoko ledre ga bɨ mándịsị
máméngị yée, yée ga bɨ ngíti
'yị utúasá méngị yée wá ní kɨ́
komoyé wá yá, kídí Lomo nɨ kóo
ótoómo ledre zíye. Nda tɨ́ lá
bɨ lurúnɨ́ ledre ga gére née go
cṵ kɨ́ komoyé, zíye 'dṵ́tụ mbílíye
ngbṵ́rṵ́ ndịsị sógó zée gbrengárá
kɨ́ Babá ní. 25 Mɨméngị ledre 'bɨ
'yị ga gére née utúasá go kpịnị kɨ́
ledre bɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ ní kídí,
‘'Yị ga gére née sogónɨ eyé máa
née gɨ zía bɨ ya málúyú ledre ní
wá, sogónɨ máa lá gbékpịne.’

26 “Mááyí kása 'Dówṵ́ Lomo 'yị
'dódo ma'díi ledre e gɨ zɨ́ Babá
gɨrí, zía ógụné 'dódo ma'díi ledre
bɨ gɨ do bimá ní zíse. 27 Ídísé kpá
fú ndịsị 'dódotátá ledremá zɨ́ 'yị e
gɨ zía tonózé moko ma'dáa ba kú
kése.”

16

1 Zɨ́ Yésụ kpá úku ándá ledre zɨ́
'yịmɨkása ené ga gére née kídí,
“Máénzị komosé kɨ́ ledre ga gére
née gɨ zía máíli zíse tórosé kpá fú
ngbúó sɨmɨ moko amá. 2 Yṵ́da ga
gére née ngíti géyị nɨyí karanée
lágaóyó sée gɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro
'bɨ Lomo sága. Zɨ́ ngíti géyị úfu
lafúse e, zíye ndịsịyé mbófo royé
gɨ zɨ́ ledre bɨ mengịní née kídí
yée nɨyí go méngị yéme ledre 'bɨ
Lomo. 3 Gɨ zía bɨ ngárá owonɨ́ eyé
zée kɨ́ Babá wá ní, zíye ndịsịyé
méngị bɨsinyí ledre ga gére née
zíse. 4 Sɨmɨ bɨ ledre ga gére née
nɨyí go méngị sée kenée ní, ídísé
sómṵndíki a kídí, ba goó ledre
ga bɨ máénzị komosé gɨ royé ní.
Máúku kóo ledre née zíse 'dá'dá gɨ
zía azé aka kóo kése do bi kɨ́'do.

Yésụ uku ledre gɨ ro 'Dówṵ́
Lomo

5 “Máúku phṵ́trụ ledre ga gére
née zíse gɨ zía mááyí go ótoómo
sée. Sịndị́ kadra ogụ go gɨ ro
zíma ndá'balúgu romá zɨ́ Babá bɨ
kasaogụ máa ní. Ịtịsé mbá wá,
ngúrusé ndu'yú gbawá máa ní,
'be káa be 'di? 6 Bi sinyí rosé
née go gɨ zɨ́ ledre bɨ máúku máyá
nɨyí karanée méngị lárése ní?
7 Utúasá mɨútúásá zíma ndéréma
gɨ ro zɨ́ bɨlámá ledre ógụné zíse.
Togṵ́ mándéré go yá, mááyí kása
'Dówṵ́ Lomo zía ógụné ndịsị sáká
sée.

8 “Togṵ́ 'Dówṵ́ Lomo née ogụ
go yá, nɨ 'dódo ma'díi ledre
zɨ́ 'yịma'dí e zíye ówo mɨméngị
ledre eyé kídí emengṵ́, togṵ́
otoomonɨ́ wá, Lomo bɨ ngárá ndaá
'yị lúyú ledre wá ní, nɨ 'décị ng-
bangayé bɨsinyíne. 9 Lúyú ledre

15:20 15:20 Yiwáni 13:16 **15:25** 15:25 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 35:19, 69:4

'bɨ 'yịma'dí e bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'dódo a zíye ní nɨ wo bɨ asiní kí ṇgúṇgu ledremá ní. 10 Nɨ 'dódo a zí 'yịma'dí e kídí, ma'díi, mándá 'yị lúyú ledre wá, née sị ledre bɨ mááyí go ndá'ba gɨ zía zí Babá ní. 'Yịma'dí e utúasáni lolụ lúrú máa wá. 11 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, 'Dówụ́ Lomo nɨ kpá 'dódo a zíye kídí, Satána ngére 'bɨ 'yị lúyú ledre e, Lomo 'decị ngbanga a go bɨsinyíne.

12 “Tú'dú yata ledre e nɨyí gáa kpá fú bo tí gɨ ro zíma úku yée zíse ní, útúásásé ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨyé mbá wá. 13 Sɨmɨ bɨ 'Dówụ́ Lomo 'yị 'dódo ma'díi ledre e ogụ go ní, nɨ sáká sée zíse ówo mɨnzénzéré ledre e za mbá. Nɨ úku zíse dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ukui'bí yée ne zía ní, zía kpá 'dódo ledre ga bɨ nɨyí méngị royé karanée ní zíse. 14 'Dówụ́ Lomo nɨ óto úndrumá zía 'dódoyéme ledre ga bɨ mándịsị úku yée ní mbá zíse. 15 Máúku ledre née kenée gɨ zía sómụ́ ledre bɨ sɨmɨ Babá ní, nɨ kpá sómụ́ ledre bɨ sɨmɨmá ní. Née sị ledre bɨ máúku ledre gɨ zía máyá 'Dówụ́ Lomo nɨ ógụ úku 'dódo a zíse fúó kídí ledre ga bɨ má'dódo yée zíse ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e ní.

Lerị̂ esé nɨ óyóló'bó roné káa do rokinyi

16 “Ngítí sị̀lị́ idíaká go lá cúku'dée zíma ndéréóyó romá gɨ dongaráse gɨ ona. Málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógụ 'diya zíze ndíkílúgu rozé kése.”

17 Zí 'yị lódú́ kacíga ga gére née ndịsị ódroyé dengbíye kídí, “Mongú́ 'yị ndịsị úku née kenée lárá ledre 'di bɨ kídí, ngítí sị̀lị́ idíaká go lá cúku'dée zíne ndá'balúgu roné zí 'Bụné née lu'bú íri wá, née nɨ ndá'baógụ 'diya zíze ndíkílúgu rozé kéye ní.” 18 Zíye kpá úku ándá ledre kídí, “Sara aka nda ngítí sị̀lị́ bɨ uku ledre a kídí idíaká go lá cúku'dée ní, née sị̀lị́ 'bɨ 'di bɨ ngárá owo'di'bizé ledre gɨ roa wá ní.”

19 Yésụ owo sómụ́ ledre 'bɨ 'yịmɨkása ené ga gére née go kídí iliní ndú'yú née. Zía ịnyịné úku ledre zíye kídí, “Ílisé ndú'yú máa ba gɨ ro ledre bɨ máúku máyá ngítí sị̀lị́ idíaká go cúku'dée zíma ndéréóyó romá gɨ dongaráse, málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógụ 'diya zíze ndíkílúgu rozé kése ní? 20 Nɨ ma'díi zíse sómụ́ ledre kenée. 'Yị ga bɨ 'búma ndaá doyé wá ní, nɨyí ídí kɨ́ rokinyi kɨ́ lúrú ledre bɨ nɨ méngị máa ní. Ásé ídí gboó sɨmɨ iní komosé. Nda gɨ 'dá'ba zɨ́ sɨmɨkozo esé óyóló'bó roné káa do rokinyi zíse.

21 “Cé káa zɨ́ mbámɨowụ́ sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra ené utúasá go gɨ ro zía áráne ní. Nɨ aka náná do soné gɨ zɨ́ mɨówo owụ́ kí. Sɨmɨ bɨ owụ́ 'bɨ ené ará nda go ní, somụ́ndiki lolụ ledre éyị́ mɨówo bɨ gáa roné ní wá gɨ zía lurú owụ́ 'bɨ ené nɨ go do sị̀lị́ne. 22 Nɨ zíse cakaba kpá kenée bi sinyí rosé go mɨsínyí. Karanée ásé ídí kɨ́ mongú́ rokinyi sɨmɨ bɨ azé ndíkílúgu rozé kése ní. Nda gɨ ore ngíti 'yị bɨ zía ógụné óto lerị́ rosé ní ndaá lolụ wá. 23 Ledre e oruní lolụ zíse wá, éyị́ ga bɨ ásé ndú'yú Babá gɨ royé kɨ́ ịrịmá ní, nɨ geré méngị yée zíse. Ndaá lolụ té bɨ ya ásé ndú'yú máa kí ní wá. 24 Káa zɨ́ bɨ ndú'yúsé aka Babá gɨ ro éyị́ wá ní, ba go bɨlámá sịndị́ kadra zíse. Ndú'yúsé wo mu gɨ ro éyị́ ga bɨ ílisé yée ní gɨ do bɨ zía méngị yée zíse, zíse ídíse nda kɨ́ rokinyi kíngaya.

25 “Abú mándịsị kóo 'dódo ambá ledre e zíse sɨmɨ muruwayi yá, tónóne gɨ do kací sịndị́ kadra cúku'dée ndéréne 'dá'dá, ledre ga bɨ gɨ do bi Babá ní, mááyí nda úku yée zíse fúó fúó fúó, ndaá lolụ

sɨmɨ muruwayi wá. 26 Togú sɨndɨ́ kadra 'bɨ ledre máa ga gére née ogụnɨ́ go yá, gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledremá go ní, éyɨ́ ga bɨ ílisé yée gɨ zɨ́ Babá ní, ásé nda úku ledreyé geré se zía, ndaá lolụ fú lá bɨ zíma ndɨ́sɨmá úkuí'bí ledre esé e máa zía ní wá. 27 Oto 'búse gɨ zía ótosé 'búma zíse ŋgúŋgu ledremá kídí kasaogụ máa ne. 28 Ma'díi, Babá kasaogụ máa ne do sogo káŋgá ona. Mááyí ba go ótoómo do sogo káŋgá ba zíma ndá'balúgu romá zía komo ere íri.”

29 Zɨ́ 'yɨ lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Mongú 'yɨ, ledre bɨ úku née owoyemezé go gɨ zía ndaá lolụ mɨótoécɨné sɨmɨ muruwayi wá. 30 Owoyemezé go bɨlámáne kídí éyɨ́ bɨ kɨ́é'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ma'díi, ŋguŋguzé go kídí Lomo kasaogụ yɨ́ɨ ne.”

31 Zɨ́ Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “Ŋgúŋgusé ledremá go nda té bɨ cakaba ba ní?” 32 Sɨndɨ́ kadra nɨ go gbóo, zíse ngásá báyi rosé mbá ótoómo lá dụ́ú máa ngúcumá dongará ezeokóma e. Abú kenée ndotó, Babá nɨ bo kíma.

33 Káa zɨ́ bɨ azé kése go éyɨ́ kɨ́é'do ní, máíli zɨ́ mɨmbé'desé ɨdrɨ́ne. Née sɨ́ ledre bɨ máúku ledre ga gére née zíse gɨ zía ní. Márómo komo do sogo káŋgá go. Abú 'yɨ ga bɨ sogónɨ́ máa mɨsógó ní nɨyí méngɨ láráse gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledremá ní yá, bi ndaá sínyí rosé wá.

17

Yésụ ini ini zɨ́ 'Bụné

1 Sɨmɨ bɨ Yésụ ukuonzó ledre go zɨ́ 'yɨ ené ga gére ní, zía sɨ́kpɨ doné lúrú bi 'dága komo ere. Zía íni ini zɨ́ 'Bụné kídí,

“Babá, ídí mu 'dódo a zɨ́ 'yɨ e kídí í'bí roko'bụ go zíma Owú 'bɨ eyɨ́. Kpá gɨ romá, Máa Owú 'bɨ eyɨ́ ma'dáa zíma í'bí mbófo éyɨ́ zɨ́yɨ. 2 Í'bí roko'bụ née mu zíma, gɨ ro zíma ídíma Ngére do 'yɨ e za mbá, gɨ do bɨ zíma í'bí trɨdrɨ bɨ za fí ní zɨ́ 'yɨ ga bɨ í'bí yée go zíma ní. 3 'Yɨ ga bɨ mááyí í'bí trɨdrɨ bɨ za fí zíye ní, dụ́ú 'yɨ ga bɨ owonɨ́ yɨ́ɨ bú kídí áyí mbigí Lomo, zíye kpá ówo a kídí máa Kírésɨto Yésụ, kásaógụ máa yɨ́ɨ. 4 Sɨmɨ bɨ máméngɨónzó moko bɨ kásaógụ máa gɨ roa do sogo káŋgá ní, zɨ́ 'yɨma'dí e mbá ówo a kídí ma'díi, máóto ɨrɨyɨ́ go tara 'yɨma'dí e zíye ndɨ́sɨyé mbófo yɨ́ɨ. 5 Babá ídí mu í'bí roko'bụ zíma, zɨ́yɨ 'dí'bióto máa zíze ídíze kéyɨ do bi kɨ́é'do káa zɨ́ bɨ kóo azé kéyɨ do bi kɨ́é'do sɨmɨ roko'bụ 'dá'dá do sogo káŋgá ba ndaá aka wá ní.”

Yésụ ini ini zɨ́ 'Bụné gɨ ro 'yɨ lódú kacíne e

6 “Mbófo éyɨ́ zɨ́yɨ gɨ ro 'yɨ ga bɨ í'bí yée zíma ba. Nɨyí kóo 'yɨ ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá, zɨ́yɨ í'bí yée go zíma, gɨ ro zíma ídíma Ngére eyé. Má'dódoyéme yɨ́ɨ go zíye, nɨyí go ndɨ́sɨ méngɨ ledre eyɨ́ káa zɨ́ bɨ íli ní. 7 Owoyemenɨ́ kpá go bɨlámáne kídí, ledre ga bɨ za mbá mándɨ́sɨ méngɨ yée ní í'bí yée yɨ́ɨ zíma, gɨ do bɨ zíma ndɨ́sɨmá méngɨ yée kenée. 8 Ledre ga bɨ í'bí yée zíma née, má'dódo yée go mbá zɨ́ 'yɨ ga bɨ í'bí yée zíma ba. Ŋguŋgunɨ́ ledre ga gére née go mbá kídí née mbigí ledre e gɨ zía owonɨ́ go kídí kásaógụ máa yɨ́ɨ.

9 “Máíni ini zɨ́yɨ gɨ royé, ndaá gɨ ro 'yɨ ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá gɨ zía í'bí yée go zíma. Abú í'bí yée go zíma yá, ídí sáká yée gɨ zía nɨyí yɨ eyé kú 'yɨ eyé e. 10 Abú í'bí yée go zíma kenée yá, nɨyí kpá fú 'yɨ ezé e kéyɨ. Káa zɨ́ bɨ í'bí yée

zíye ídíye sị̀ sị̀lị́ma ní, owoní go kídí roko'bụ nɨ bo zíma. 11 Babá
káa zí bɨ sịndị́ kadra ogụ go
gɨ ro zíma ndá'balúgu romá
zíyị́ íri ní, máútúásá lolụ fú lá
ndị̀sị́ dongará 'yị ezé ga ba do
sogo káṇgá ona wá. Ídí 'bá'bá
yée gɨ zí bɨsinyí ledre e, idíní
ndị̀sị́ kí mɨmbé'deyé mbá kị́é'do
káa zí bɨ ndị̀sị́zé ndị̀sị́ kéyị́ kí
mɨmbé'dezé kị́é'do ní. 12 Sɨmɨ
ndị̀sị́ ezé bɨ kéye ní, mándị̀sị́
lúrú bi kacíye kpị̀nị́ kpị̀nị́ kpị̀nị́
kí roko'bụ bɨ í'bí zíma ní káa
bɨ ngúruyé nɨ ị̀ndrị́ gɨ ngará
lafúne e ke. Tí ma'díi, ngúruyé
bɨ ị̀ndrị́ ní ndaá. Odụ 'yị bɨ
ị̀ndrị́ gɨ dongaráye ní dụ́ụ́ wo bɨ
kóo mɨéké kúrúyị́ úku ledre gɨ
roa yaá nɨ lúyú ne gɨ dongará
lafúne e ní. Ledre bɨ mɨéké
kúrúyị́ uku ní mengị́ roné go tí
ma'díi.
13 “Sịndị́ kadra ogụ go zíma
ndá'balúgu romá zíyị́ íri. Ledre
ga bɨ gɨ do bizé kéyị́ ní, máúku
go mbá zíye gɨ do bɨ zíye ídíye
kí rokinyi kíngaya káa zí máa
ní. 14 'Yị ga bɨ ṇguṇguní ledre
eyị́ wá ní, otoní mɨmbé'deyé go
bɨsinyíne ro 'yị ezé ga ba, gɨ
zía bɨ 'yị ezé maáge otoomoní
ledre 'bɨ sága ba go zíye nda
ṇgúṇgu ledre eyị́ ní nɨyí go kpá
káa zí máa ní. 15 Babá, máúku
amá née kídí ídí mu 'dí'bióyó
'yị ezé ga ba gɨ do sogo káṇgá
'dá'ba wá. Ídí 'bá'bá yée gɨ
zí Satána. 16 'Yị ezé maáge
'di'bioyóní sómụ́ ledre eyé gɨ ro
'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre eyị́ wá
ní go. Mɨméngị́ ledre ezé nɨ
nda yị́ ené go kéye kị́é'do gɨ
zía ndazé ezé 'yị ga bɨ 'bɨ do
sogo káṇgá ní wá. 17 Káa zí
bɨ goó kenée ní, idíní mu ídí
mbigí 'yị ezé e kéyị́ za fí, gɨ zía
ndị̀sị́ní úku dụ́ụ́ ma'díi ledre e.
18 Kpá káa zí bɨ kásaógụ máa
ógụ 'dódo ledre eyị́ zí 'yịma'dí e
do sogo káṇgá ní. Mákása kpá
yée go idíní mu ndéré kí 'dódo
ledre eyị́ zí 'yịma'dí e do sogo
káṇgá za mbá. 19 Káa zí bɨ
máótoómo romá za mbá zíyị́
ní, ídí sáká yée gɨ do bɨ zíye
ótoómo royé kpá za mbá zíyị́.

20 “Máíni amá ini zíyị́ ba lá
dụ́ụ́ gɨ ro 'yị ezé máa yée ga ba
wá. Máíni ini kpá gɨ ro yée ga bɨ
karanée nɨyí ṇgúṇgu ledremá
kídí mááyí 'yị yómo 'yị e gɨ zí
'dódo ledre 'bɨ 'yị ezé ga ba ní
ní. 21 Babá 'yị ezé ga ba idíní
ndị̀sị́ mbá kí mɨmbé'deyé kị́é'do
káa zí bɨ zée kéyị́ mɨmbé'dezé
nɨ yị́ ené kị́é'do ní. Kpá
gɨ do bɨ zí mɨmbé'dezé ídíne
kéye kị́é'do gɨ ro zí 'yị ga bɨ
ṇguṇguní ledre eyị́ wá ní ówo a
kídí, ma'díi kásaógụ máa yị́ị.
22 Máóto úndruyé go kpá káa
zí bɨ óto úndrumá ní gɨ ro zíye
ídíye kị́é'do káa zí bɨ azé kéyị́
kị́é'do ní. 23 Ma'díi, mɨmbé'dezé
nɨ go kéye kị́é'do káa zí bɨ
mɨmbé'dezé nɨ yị́ ené kéyị́ kú
kị́é'do ní. 'Yịma'dí e nɨyí ówo a
mbá kídí kásaógụ máa yị́ị. Zíye
kpá ṇgúṇgu a kídí ma'díi 'yị ezé
ga ba 'búye nɨ bo doyị́ kíngaya
kpá káa zí 'búma bɨ doyị́ ní.

24 “Babá, 'yị ga bɨ í'bí yée zíma
ba, mándú'yú yị́ị gɨ royé, ídí
sáká yée gɨ do bɨ zíze ndị̀sị́zé
kéye do bi kị́é'do 'be 'bɨ eyị́ íri.
Gɨ do bɨ zíye ówo a kídí 'búma
nɨ bo doyị́ gɨ zía í'bí roko'bụ
ledre e go zíma 'desị́, 'dá'dá zíyị́
kóo kí ótoógụ do sogo káṇgá ba.

25 “Babá, yị́ị bɨ áyí mbigí
Lomo kpá 'yị méngị́ bɨlámáne
ledre ní, abú 'yịma'dí e owoní
kenée wá, máówo bú bɨlámáne.
Má'dódo yị́ị go zí 'yị ezé ga bɨ
í'bí yée zíma ba, owoyemení go
bɨlámáne kídí kásaógụ máa yị́ị.
26 Abú má'dódo yị́ị go zíye yá,
mááyí kpá fú 'dódo ándá yị́ị zíye

gɨ do bɨ zíye ówo a kídí máóto 'búye go kpá káa zí bɨ óto 'búma ní gɨ ro zíze ídíze kéye kɨ́é'do.”

18

Yúda e 'di'biní Yésụ
(Matáyo 26:47-56, Máriko 14:43-50, Lúka 22:47-53)

1 Gɨ do kací ini bɨ Yésụ ini wo zí 'Bụné ní, zía ịnyịné kí 'yị lódú kacíne e gɨ ore, zíye ndéréye sága 'bɨlulu bɨ kí ịrịné Kidróne ní, zíye ólụ́ndịsịyé sɨmɨ ngíti mongú yáká íri, kí'dí bɨ 'dɨyịní kágá ga bɨ ndịsịní ndólo yée olíva ní.

2 Yúda, ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ bɨ í'bí ngbángá Yésụ gɨ ro do úfu wo ní owo bi máa née bú gɨ zía Yésụ ndịsị lengbe ndéré ndịsị íri kí 'yị lódú kacíne e. 3 Zí Yúda 'dí'bi asikíri ga bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí Farụsáyo e kasaní yée ní kí ndụlụ kpá kí asikíri ga bɨ ndịsịní lúrú bi kací 'Dịcị Kótrụro ní, ngíti géyị ụndụní 'bɨ eyé pho'dụ, zíye ndéré útúye do Yésụ kí ndụlụ née.

4 Yésụ owo éyị bɨ nɨ go ógụ méngị née ní bú. Sɨmɨ bɨ lurú asikíri ga gére née ogụní go ní, geré zía ndéréne zíye, zía ndú'yú yée kídí, “Gámásó'dosé náambi?”

5 Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Gamáso'dozé Yésụ, o'do bɨ gɨ sɨmɨ Nazeréta ní.”

Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye kídí, “O'do máa née máa, mááyí ba.” Yúda bɨ i'bí ngbángáa ní nɨ 'bɨ ené kenée mɨtóroné. 6 Sɨmɨ bɨ Yésụ uku ledre kídí, “O'do máa née máa ní,” zí ya'dá ga bɨ ogụní 'dí'bi wo née ndá'bayé mɨ'dí sogo do útúye mbá bi káa zí éyị bɨ uyuní go mɨúyu ní.

7 Zí Yésụ kpá ndú'yú ándá yée kídí, “Gámásó'dosé náambi yaá?”

Zíye úkulúgu ledre kídí, “Gamáso'dozé Yésụ, o'do bɨ gɨ sɨmɨ Nazeréta ní.”

8 Zí Yésụ kpá úkulúgu ledre kídí, “Máúku gáa ledre go zíse, máyá o'do bɨ ndịsị gámásó'do wo née máa. Ídísé 'dí'bi nzúó máa, ndásé 'dí'bi 'yị lódú kacíma ga ba wá.” 9 Yésụ uku ledre née kenée gɨ do bɨ zía útúásáne kí ledre bɨ uku zí 'Bụné kídí, “Babá, 'yị ga bɨ í'bí yée zíma ba ngúruyé bɨ kɨ́é'do yaá ịndrị gɨ dongará lafúne e go ní ndaá.”

10 Simúna Pétero ngúru 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ nɨ kpá nyé kí 'bɨ ené maku. Sɨmɨ bɨ lurú kídí 'yị ga gére née ayíní go gɨ ro 'dí'bi Yésụ ní, zía lálaógụ 'bɨ ené maku gɨ sɨmɨ sɨríkpa ku, lágá'décị mbílí Málakasa ngúru 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongú 'yị 'dáná éyị kíe tụ mɨlágá, sáma nɨ go trịị.

11 Zí Yésụ úku ledre zí Pétero kídí, “Née ndaá ledre bɨ áyí méngị a ní wá. Ésịlúgu maku née sɨmɨ sɨríkpa. Sómú yá 'do'dó bɨ Babá kasaogụ máa gɨ roa ní, mándá 'dó'dó a wá?”

Yésụ kó'dú Ána
(Matáyo 26:57-58, Máriko 14:53-54, Lúka 22:54)

12 Zí asikíri ga gére née kí mongú 'yị* eyé, nda kí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e 'dí'bi Yésụ do ódó sɨlị a ndá mɨódó. 13 Zíye 'dí'bi wo gɨ ore fị ndéré kíe kó'dụ́ ngúru mongú 'yị kí ịrịné Ána, o'do bɨ Kayáfa ofú nyị a ní. Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née ní, Kayáfa ma'dáa nɨ kóo ne mongú 'yị 'dáná éyị. 14 Née 'yị bɨ kóo uku ledre zí Yúda e kídí, utúasá mɨútúásá zí bɨkéṛị 'yị úyuné gɨ ro zí tụ́'dụ́ 'yị e ídíye trịdrịyé ní.

18:9 18:9 Yiwáni 6:39 * **18:12** 18:12 Mongú manda 'bɨ asikíri e: Ndịsị lúrú bi kací asikíri e álifu. Nɨ 'bɨ ené do manda ga bɨ 'bɨ asikíri e ní.

Pétero asi gɨ ro Yésụ
(Matáyo 26:69-70, Máriko 14:66-68, Lúka 22:55-57)

15 Simɨ bɨ 'di'binɨ́ Yésụ nɨyí go ndéré kɨ́e ní, zí Simúna Pétero kɨ́ ngíti ezené bɨ kpá 'yị lódṵ́ kací Yésụ ní útúye do kací a. Eze Pétero máa née mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ owo wo bú. Née sị́ ledre bɨ otoomonɨ́ mɨsi'di zía ólṵ́lódṵ́ kací Yésụ gị do ligá 'be 'bɨ Kayáfa mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ íri ní. 16 Pétero idíaká aka 'bɨ ené cịkị tara mbotụ gara sága. Zí eze a bɨ kpá 'yị lódṵ́ kací Yésụ bɨ gáa olṵ́ née, gɨ zía bɨ mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ owonɨ́ wo bú ní, zía ndéréne úku ledre zí kara bɨ ndịsị líkpí mbotụ gara ní kídí idí í'bí mɨsi'di zí Pétero ólṵ́ne simɨ gara.

17 Simɨ bɨ Pétero olṵ́ ní, zí kára née ndú'yú wo kídí “Tosoyị́ nda káa zí ngúru 'yị gɨ dongará 'yị lódṵ́ kací o'do bɨ 'di'binɨ́ wo ba ní ní?”

Pétero ya “Ɨ'ɨ, née ndaá máa wá.”

18 'Di'binɨ́ kóo Yésụ née kí ndụlụ, drṵ́ nɨ nda go kíngaya, bi ịdrị́ kpá go lịlịlị́. Zí bolísị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bá'bá 'be 'bɨ mongṵ́ 'yị ore, nda kpá kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị moko ore ní kótṵ́ pho'dụ ndísịyé roa. Zí Pétero kóo kpá ndósoógụné ndoo ro pho'dụ máa née ị̀bị roné gɨ zí drṵ́.

Mongṵ́ 'yị 'dáná éyị̂ ndu'yú Yésụ
(Matáyo 26:59-66, Máriko 14:55-64, Lúka 22:66-71)

19 Née ní, mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ bɨ ogụnɨ́ kɨ́ Yésụ kó'dṵ́ a bɨ kɨ́ ịrịné Ána ní, nɨ go ndísị ndú'yú Yésụ gɨ ro 'yị lódṵ́ kacíga kɨ́ ledre ga bɨ ndịsị 'dódo yée zí 'yị e ní.

20 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí mongṵ́ 'yị née kídí, “Ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée ní za mbá, ndanɨ́ eyé simɨ ugu royé wá. Mándịsị 'dódo ledre zí 'yị e simɨ 'Dịcị́ Kótrụro e kpá kɨ́ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo nda kpá do bi ga bɨ tṵ́'dṵ́ Yṵ́da e ndịsịnɨ́ yóko royé doyé ní. 21 Ndá ndú'yú máa wá, bɨlámá a ídí geré ndú'yú 'yị ga bɨ mándịsị 'dódo ledre máa née zíye ní, owoyemenɨ́ go bɨlámáne gɨ zía uwúní go cṵ́ kɨ́ mbílíye.”

22 Simɨ bɨ Yésụ uku ledre née kenée ní, geré zí ngíti bolísị bɨ toro gbóo cigí Yésụ ní ịnyịné óngbo komo Yésụ gbiya mɨóngbo. Zía úku ledre zí Yésụ kídí, “Née ndaá ledre bɨ áyí úku a zí mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ ní wá.”

23 Zí Yésụ úku ledre zí o'do née kídí, “Bɨsinyí ledre bɨ máúku zí mongṵ́ 'yị ní wo be 'di, bɨ zíyị ócó máa gɨ zía geré mɨócó ní, úku 'dódo aka zíma. Togṵ́ máúku tí bɨlámá ledre ní, sara ócó nda máa gɨ ro 'di?” 24 Nda gɨ ore, zí Ána úku ledre kídí 'di'biokpónɨ́ Yésụ mu nyé mɨódóne kenée ndéré kɨ́e kó'dṵ́ Kayáfa bɨ mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́ ní.

Pétero asi andá kpá roné gɨ ro Yésụ
(Matáyo 26:71-75, Máriko 14:69-72, Lúka 22:58-62)

25 Simɨ bɨ nɨyí ndịsị ndú'yú Yésụ ní, Simúna Pétero nɨ aka fú ndịsị tóro ro pho'dụ gɨ zí drṵ́. Zí ngíti géyị 'yị e ndú'yú Pétero kídí, “Tosoyị́ nda tí káa zí áyí ngúru 'yị gɨ dongará 'yị lódṵ́ kací o'do bɨ 'di'binɨ́ wo ba ní ní?”

Zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Ɨ'ɨ, mándá 'bɨ amá gɨ dongará 'yị ga gére née wá.”

26 Ngíti o'do nɨ kóo kpá bo dongará 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ úku ledre zí Pétero née. O'do máa née nɨ sụmụ o'do bɨ Pétero lagá'decị ngúru mbílí a kɨ́ mongṵ́ maku ní, nɨ 'yị 'bɨ moko 'bɨ mongṵ́ 'yị 'dáná éyị́. Zí o'do máa née kpá úku ledre zí Pétero kídí, “Simɨ bɨ gáa 'di'binɨ́ Yésụ yáká 'dáa ní,

komomá utú ro ngíti 'yị íri tɨ́ káa zíyị ní.” 27 Zí Pétero kpá ítíándá kangú kídí, “Ɨ́'ɨ, née ndaá 'bɨ ené máa wá.” Geré zí ngono ụ́cụ koko.

Yésụ kó'dụ́ gávana Piláto
(Matáyo 27:1-2,11-14, Máriko 15:1-5, Lúka 23:1-5)

28 Nda gɨ ore akpa kí sịndóndó, zí Kayáfa kásaókpó Yésụ kó'dụ́ Piláto gávana 'bɨ Róma. Simɨ bɨ Yụ́da nderéogụní kí Yésụ 'be 'bɨ Piláto ní, Yụ́da maáge idíakání 'bɨ eyé cịkị́ sága olụ́ní 'dịcị́ wá gɨ zía Piláto nɨ 'yị lóngó, orụ́ roné káa zí yée Yụ́da e wá. Togụ́ yée olụ́ní go simɨ gara 'bɨ Piláto yá, yée 'dewení lorụ 'bɨ ondụ́ eyé go, yée utúasání lolụ ánu Ayímbi Umbuokpó ndro kí lafúye e wá. 29 Née sị́ ledre bɨ Piláto olụ́ogụ zíye sága ndú'yú yée kídí, “O'do bɨ ógụsé kíe ba lúyú ledre ené nɨ 'di?”

30 Zí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da ga gére née úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Idí o'do née luyú ledre wá yá, káa bɨ 'di'biogụzé wo kó'dụ́yị ona wá.”

31 Zí Piláto úku ledre zí Yụ́da ga gére née kídí, “'Dí'bióyósé wo mu gɨ ona zíse 'décị ngbanga roa kací lorụ esé bɨ 'bɨ Yụ́da e ní.”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, ogụzé kí o'do née kó'dụ́yị gɨ zía áyí dụ́ụ́ yị́ị 'yị 'décị ngbanga 'yị gɨ ro do úfu a.” 32 Ledre née mengị roné kenée gɨ ro zía útúásáne kpịnị kí ledre bɨ Yésụ uku kídí nɨyí úfu née mɨúfu ní.

33 Zí Piláto ólụ́lúgu roné 'dịcị́ ngbanga, zía úku ledre kídí idíní ndá'baógụ kí Yésụ kó'dụ́ ne. Simɨ bɨ Yésụ ogụ ní, zía ndu'yú Yésụ kídí, “Ma'dii, áyí Ngére 'bɨ Yụ́da e?”

34 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí zía kídí, “Ledre bɨ úku née tɨ́ sómụ́ ledre eyị́, ala née sómụ́ ledre 'bɨ ngíti géyị 'yị e?”

35 Piláto yaá, “Ledre amá ndaá, mándá 'bɨ amá Yụ́da wá. 'Yị eyị́ e kí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e 'di'biogụní yị́ị ye kó'dụ́ma. Éyị́ bɨ méngị bɨsinyíne ní 'di?”

36 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Roko'bụ 'bɨ ídíma bɨ káa do Ngére ní, ogụ ené gɨ zí 'yịma'dí e gɨ do sogo káṇgá ona wá. Idí roko'bụ amá nɨ gɨ zí 'yịma'dí e yá, káa bɨ 'yịmɨkása amá e ụdụní okó go simɨ bɨ Yụ́da e 'di'biní máa ógụ kíma kó'dụ́ mɨngburoko 'yị eyé e ní.”

37 Piláto ya zí Yésụ ní, “Úku ledre kenée ní, áyí Ngére ke.”

Yésụ ya zía ní, “Úku go ma'dii yá mááyí Ngére. Née sị́ ledre bɨ kasaogụní máa do ndíki máa do sogo káṇgá ona gɨ roa ní, gɨ ro zíma 'dódo ma'dii ledre 'bɨ Lomo zí 'yịma'dí e. 'Yị ga bɨ ilini ma'dii ní, ndịsịní índi mbílíye dụ́ụ́ ye úwú ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée ní.”

'Decịní ngbanga Yésụ gɨ ro úfu wo
(Matáyo 27:15-31, Máriko 15:6-20, Lúka 23:13-25)

38 Piláto yaá, “Ma'dii bɨ úku ledre a kírí née, née ma'dii 'bɨ 'di?” Simɨ bɨ uku ledre née kenée ní, geré zía ólụ́ógụ ndéréne zí Yụ́da ga bɨ 'di'biogụní Yésụ ní, zía úku ledre zíye kídí, “Málúrúndíki amá lúyú ledre gɨ zí o'do bɨ 'dí'biógụsé wo ba wá. 39 Káa zí bɨ nɨ mɨyémené kací ondụ́ esé 'bɨ Yụ́da e kídí, kadra Ayímbi Umbuokpó máídí ndịsị ótoómo 'yị kị́é'do zía ólụ́ógụné gɨ simɨ sị́gịnị ní, máídí mu ótoómo Yésụ Ngére esé 'bɨ Yụ́da e ba zía ólụ́ógụné?”

40 Zí Yụ́da ga gére née ịnyịyé mbá ótrụ́ ledre kídí, “Ídí ótoómo Barába zía ólụ́ógụné zíze.” (Barába nɨ 'yị lúyú ledre bɨ kóo ịcị́ okó ro akúma 'bɨ Róma zíye úfu 'yị e ní.)

19

'Deciní ngbanga úfu Yésụ

1 Gɨ do kací a bɨ 'yị e ya yée iliní Piláto idí ótoómo zíye Barába ní, zí Piláto í'bíógụ Yésụ zí asikíri e idíní mụ ócó wo. 2 Simɨ bɨ ocóasání wo go ní, zí asikíri maáge lágáógụ kịnị kụ́rókụ́ a káa zí tagíya 'bɨ mɨngburoko ngére e ní ésị a ro do Yésụ. Zíye 'dí'biógụ mɨgbagbawu bongó* bɨ káa zí 'bɨ mɨngburoko ngére ní, zíye ésị a ro Yésụ ma'dáa. 3 Zíye ndịsịyé fólo wo kí úku ledre zía kídí, "Azé go óto úndruyị ngére 'bɨ Yúda e." Nda gɨ 'dá'ba, do ndịsịyé óngbo komoa.

4 Zí Piláto kpá ólụ́ógụ ándá roné zí Yúda ga gére née sága zía úku ledre zíye kídí, "O'do bɨ ógụsé kíe ba málúrúndíki amá lúyú ledre gɨ zía, bɨ nɨ óto máa zíma 'décị ngbanga ro a bɨsinyíne ní wá." 5 Zí Piláto úku ledre kídí Yésụ olụ́ogụ mu sága. Zí Yésụ ólụ́ógụné sága nyé kí mɨkụ́rókụ́ kịnị gána ní ro doné, kpá kí mɨgbagbawu bongó gáa esịní roa ní roné. Zí Piláto úku ledre zí Yúda maáge kídí, "'Yị esé ba nɨ goó ba."

6 Simɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí mɨngburoko 'yị eyé e lurúní Yésụ ní, zíye ịnyịyé mbá úku ledre kídí, "O'do née idí úyu 'dá'ba."

Piláto ya zíye ní, "Togú gɨ ro úfu wo yá, ídísé úfu yị esé se. Togú máa yá, málúrúndíki amá lúyú ledre roa do úfu wo gɨ zía wá." Zía ndólolúgu Yésụ kpá 'díc̣ị.

7 Zí Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Piláto kídí, "Lorụ ezé nɨ bo, uku ledre kídí, 'yị káa zí o'do née idí úyu 'dá'ba gɨ zía o'do ma'dáa uku ledre ya née nɨ Owú 'bɨ Lomo."

8 Simɨ bɨ Piláto uwú ledre gɨ tara Yúda ga gére née kídí Yésụ uku ya née nɨ Owú 'bɨ Lomo ní, zí ngịrị méngị wo bɨsinyíne. 9 Zí Piláto ma'dáa ólụ́lúgu roné 'dịc̣ị, zía ndú'yú Yésụ kídí, "Áyí yị eyị gɨ 'da? Yésụ ịtị ené e wá." 10 Gɨ zía bɨ Yésụ ịtị wá ní, zí Piláto úku ledre zía kídí, "Ịtị eyị wá ní, ówo eyị bɨ kídí mɨsi'di yómo yịị kí úfu yịị nɨyí mbá do sị̀lị̀ma ní wá?"

11 Yésụ ya zía ní, "Áyí 'décị ngbangamá lá duụ́ gɨ zía bɨ Lomo i'bí roko'bụ ledre máa née ne zíyị ní. Idí ndaá kenée wá yá, 'yịma'dí e utúasání 'décị ngbangamá wá. 'Yị bɨ i'bí máa zíyị gɨ ro zíyị 'décị ngbanga má ní, lúyú ledre ené romo gɨ do 'bɨ eyị go."

12 Gɨ zí ledre ga bɨ Yésụ uku yée kenée ní, Piláto ili ené lolụ kóo bɨ yaá idíní úfu Yésụ ní wá. Ɨ'ɨ, Yúda iliní kenée wá. Zíye ndịsị ódroyé o'bụó'bụ kídí, "Togú yómo o'do née go yá, áyí go okó ro Káyísara† ngére 'bɨ Róma. Gɨ zía togú 'yị ya née nɨ go kpá ngére yá, oto roné go ezeokó ngére ezé Káyísara."

13 Gɨ zí ledre bɨ Yúda e odóní royé go kɨ́é'do kídí 'búó Yésụ idí úyu kí ní, zí Piláto ólụ́ógụ ndịsịné do nyárá bi do kɨ́tị ngére kɨ́'dí bɨ ndịsị lengbe ndịsị 'décị ngbanga umbu ní, ịrị bi máa née kɨ́ tara Aramáyika kídí, "Gabata" (ini ledre gɨ simɨ a kídí mɨsisɨlekpe tutú.) 14 Ledre máa née mengị kóo roné née simɨ bɨ kadra nɨ go kpɨtere simɨ do ní. Née kóo go sịndị́ kadra bɨ Yúda e ndịsịní yéme royé simɨ a gɨ ro Ayímbi bɨ Umbuokpó ní.

Zí Piláto í'bí Yésụ zíye, zía úku ledre kídí, "Ngére esé ba nɨ goó ba."

---

* **19:2** 19:2 Migbagbawu bongó e: Bongó ga gére née mɨngburoko ngére e ndịsịní kóo ésị a dụ́ụ́ ye. † **19:12** 19:12 Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ simɨ a kídí mongú ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongú ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zí Yụdáya kí Galiláya.

15 Zí Yụ́da ga gére née kpá fú úku ledre kídí, “Idí úyu 'dá'ba. O'do née idí úyu 'dá'ba.”

Piláto ya zíye ní, “Bɨ nɨ Mongú ngére esé, idíní úfu wo 'dá'ba?”

Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní ya zí Piláto ní, “Ngére ezé nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do Káyísara.” 16 Gɨ zía bɨ ukuní yị eyé ye kenée ní, Piláto yaá ufuní wo mu.

Ufuní Yésụ
(Matáyo 27:32-44, Máriko 15:21-32, Lúka 23:26-43)

Geré zí asikíri e 'dí'bi Yésụ. 17 Zí Yésụ ịmbị́ mɨngbúngbu kágá bɨ ayíní ndéré úfu wo doa ní ólụ́ógụ kɨe gɨ sɨmɨ yana gara sága ndéréye kɨe do bi bɨ lengbe ndịsịní úfu 'yị e doa ní. Aramáyika ndoloní ịrị bi máa née kídí, “Gologóta.” Ya cóngó do'yị. 18 Ufukotrụní yée kí 'yị ugu e gbre, phephéní yée mbá mɨphéphé do mɨngbúngbu kágá. Yésụ nɨ 'bɨ ené yana.

19 Zí Piláto éké ledre ro éyị oruórụ zía í'bí a idíní phéphéngérị a ro mɨngbúngbu kágá kpɨtere do Yésụ 'dága kídí, “BA YÉSỤ 'YỊ 'BƗ NAZERÉTA, MONGỤ́ NGÉRE 'BƗ YỤ́DA E.” 20 Piláto eké kóo ledre née sɨmɨ tara e mɨngúngúcua káa zí tara Latíni, Aráma nda kpá kí Gịrị́gị gɨ do bɨ zí tụ́'dụ́ Yụ́da e ólo a zíye ówoyéme ledre gɨ ro Yésụ, gɨ zía ufuní kóo wo gbóo kí mongú gara bɨ Yerụsaléma ní. 21 Zí ledre née sínyíne ro manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní gbála, zíye ịnyịyé ndéréye úku ledre zí Piláto kídí, “Nda ídí ya Yésụ nɨ Ngére ezé 'bɨ Yụ́da e wá. Ídí éké a yá, uku ya née nɨ Ngére ezé 'bɨ Yụ́da e.”

22 Zí Piláto úkulúgu ledre zí mɨngburoko 'yị ga bɨ ogụní zíne née o'bụó'bụ kídí, “Ledre bɨ máéké go ní máéké go.”

23 Zí asikíri ga gére née lálaógụ ngíti géyị bongó 'bɨ Yésụ gɨ roa, zíye phéphé wo do mɨngbúngbu kágá. Gɨ do kací a née, zíye 'dí'biógụ bongó ené e ífi báyi a sɨmɨ a eso, 'yị kí 'bɨ ené kɨ́é'do. Ngíti bongó ené ma'dáa nɨ 'bɨ ené mbílíne, ndịsị ónzó a roné mɨónzó.

24 Gɨ ro bongó máa wo bɨ mbílíne née ní, zí asikíri ga gére née úku ledre kídí, “Ndazé lófosínyi wo ba mɨlófosínyi wá, idízé ónzó gbégbé. 'Yị bɨ utú go zía ní, zía 'dí'bi a ne.”

Ledre ga bɨ asikíri ga gére née mengịní ní, utúasá go kpịnị kí ledre ga bɨ kóo Lomo ukui'bí zí ngúru nébị úku a kídí,

“Nɨyí ífi báyi bongó amá don-
garáye,
zíye kpá ónzó gbégbé gɨ ro
mbílí bongó amá ní.”

Asikíri ga gére née mengịní kóo ledre née tí za cé káa zí bɨ kóo nébị uku ní.

25 Née ní, Maríya mbágá Yésụ odóní mɨmbé'deyé kí lémịné nderé toroní go gbóo cigí mɨngbúngbu kágá bɨ phephéní Yésụ doa ní. Zí ngíti géyị kará e gbre ịrịyé mbá Maríya, ngíti a 'bɨ ené me'be Keliyópa, ngíti a 'bɨ ené gɨ sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Magɨdála ní ndịsị tóroyé ndro kí mbágá Yésụ. 26 Sɨmɨ bɨsinyí sịndị́ kadra née ní, zí ngúru 'yị lódụ́ kací Yésụ bɨ 'búa nɨ do Yésụ kíngaya ní, nderé toro go gbóo cigí mbágá Yésụ kenée. Zí Yésụ úku kása ledre gɨ do mɨngbúngbu kágá gɨrí zí mbágáne kídí, “Mamá, owụ́o'do bɨ nɨ tóro cigíyị íri née, idí nda ídí zíyị káa do owụ́ 'bɨ eyị.” 27 Zí Yésụ kpá úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne née kídí, “Kára née nɨ nda go mbágáyị.” Tónóne sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née, 'yị lódụ́

19:24 19:24 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 22:18

kací Yésụ née ndịsị nda lúrú bi kací mbágá Yésụ go ne.

Ledre gɨ ro umbu Yésụ
(Matáyo 27:45-56, Máɨko 15:33-41, Lúka 23:44-49)

28 Sɨmɨ bɨ Yésụ owoyeme go bɨlámáne kídí ledre ga bɨ 'Bụné kasaogụ née gɨ ro méngị yée, née mengị go mbá tí káa zí bɨ ili ní, zía úku ledre kídí, “Mɨmbé'demá ịrị mɨịrị.” Ledre née utúasá go kpịnị kɨ ledre ga bɨ nɨyí mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní. 29 Ábuwá asikíri ga gére née 'di'biogụnɨ mɨndogó le'yị eyé go kírí née ndịsị kɨ éwé yị eyé. Sɨmɨ bɨ uwúní ledre bɨ Yésụ uku kídí, mɨmbé'dené ịrị mɨịrị ní, zí ngúruyé ndéréne 'dí'biógụ éyị káa zí katúu ní ónzó a bu sɨmɨ mɨndogó le'yị eyé ba, ésị a ro ngbángbá kágá sịkpịóto a tara Yésụ. 30 Sɨmɨ bɨ Yésụ mbulúonzó mɨndogó le'yị née ní ní, zí Yésụ ma'dáa úku ledre kídí, “Moko ga bɨ kóo kásaógụ máa gɨ royé ní, máménginónzó yée go.” Geré gɨ do kací ledre née ní, zía ótoómo 'dówụ́ne, geré zí komo go a útúne ngẹrẹ.

31 Gɨ zía yị ené go sịndị kadra 'bɨ Yúda e 'bɨ yéme royé kílóndó a née go Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro bɨ kɨ ledrené owó owó ní. Zí mɨngburoko 'yị 'dáná éyị e ndéréye zí Piláto, idí í'bí lorụ gɨ ro zí asikíri e ndéréye ócó'déwe sịndị 'yị ga bɨ phephéní yée née gɨ ro zíye úyuyé 'diya zí sụmụyé e ógụyé 'dí'bióyó yée gɨ do mɨngbúngbu kágá 'dá'dá zí ngítí kadra kɨ útúne gɨ zía kílóndó go Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro, kací ondụ́ ezé 'yị méngị moko ndaá. 32 Zí Piláto kása asikíri ené e idíní mụ ndéré ócó'déwe sịndị 'yị ga phephéní yée née. Tonóní ócó'déwe fị sịndị 'yị ga bɨ phephéní yée kɨ Yésụ ní. 33 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ nda gɨ ro 'déwe sịndị Yésụ ní, nɨyí lúrú bi káa ní, Yésụ uyu yị ené go. Gɨ zí kéyị née 'dewenɨ eyé lolụ sịndịa wá.

34 Zí ngúru asikíri ịnyịné lụ́kụ dogboọrụ sɨmɨ Yésụ kɨ phala, geré zí sáma kɨ iní ndé'yịógụné gɨ sɨmɨa. 35 Máa Yiwáni, máéké zíse ba ma'díi ledre, ledre ma'dáa mengị roné za cụ́ do komomá. Máéké gɨ do bɨ zíse ówo a, gɨ ro zíse ṇgúṇgu ledre Yésụ ma'dáa. 36 Gɨ zía mɨéké kúrú Lomo uku kenée kídí, “Kémbị́ cóngó Yésụ bɨ 'déwe ní ndaá.” Ledre bɨ mengị roné zí Yésụ ní nɨ go tí kenée, kémbị́ cóngó a bɨ 'dewe ní ndaá. 37 Nɨ kpá mɨékéne kídí, “Nɨyí karanée ndịsị lúrú kása 'yị bɨ lụkụnɨ wo kɨ phala ní.”

Yoséfa oto umbu Yésụ
(Matáyo 27:57-61, Máɨko 15:42-47, Lúka 23:50-56)

38 Sɨmɨ sịndị kadra máa née ní, ngíti o'do nɨ kóo bo kɨ ịrịné Yoséfa, nɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ ndịsịní ndólo a Aramatáyo ní. O'do née nɨ kóo 'yị lódụ́ kací Yésụ, tí lá ili ené zí 'yị e ówo a wá gɨ zía ngịrị Yúda e ndịsị méngị wo mɨméngị. Zí o'do née ịnyịné ndéréne ndú'yú Piláto, idí ṇgúṇgu a zíne 'dí'bi umbu Yésụ ndéré óto a. 39 Nịkodịmo bɨ kóo nderé ódro kɨ Yésụ kɨ ndụlụ ní nɨ kóo kpá bo ore sɨmɨ bɨ Yoséfa nɨ ndéré ndúndu'yú gɨ ro 'dí'bi umbu Yésụ ní. Zí Nịkodịmo ma'dáa 'dí'bi mongụ́ sụ'bụ́ bɨ kɨ bɨlámá kágá mɨndonyo e sɨmɨné bɨ ugúní kɨ tụ́'dụ́ késị ní kpa gɨ ro ndéré sụ́sụ a ro umbu Yésụ. Zíye ndéréye kɨ Yoséfa.

40 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ íri ní, zíye 'dí'bi umbu Yésụ círígbí a yeré kɨ bɨlámá ká'dá bongó, zíye sụ́sụ sụ'bụ́ mɨndonyo bɨ ogụnɨ kíe ní ro a kací ondụ́ eyé 'bɨ Yúda e gɨ

19:36 19:36 Ólụ́ógụ 12:46, Ólo 'yị e 9:12, Ke'bị 'bɨ Dawídi e 34:20 **19:37** 19:37 Zakaríya 12:10, 'Dódoógụ 1:7

ro zíye óto wo. 41 Bi bɨ kóo ufuní Yésụ doa née, yáká nɨ kóo ore. Mịngị yáká ma'dáa iciomo kóo gu ore nzíyiné otoní aka 'yị sɨmɨ a wá. 42 Gɨ zía née sịlị bɨ Yụ́da e ndịsịní yéme royé sɨmɨ a gɨ ro Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro ní, gɨ zí kéyị née zíye 'dí'bi umbu Yésụ 'diya ndéré óto a ore.

20

Mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu
(Matáyo 28:1-10, Márɨko 16:1-8, Lúka 24:1-12)

1 Sɨmɨ sịlị gɨ do kací Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro akpa kí sị ndóndó, zí Maríya bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Magɨdála ní, ịnyịné ndéréne sị bi zí Yésụ. Nɨ ógụ íri ní, mɨsɨsɨlekpe tutú bɨ gbụ́rụgbụ otoní ngbụtụ́rụ́ tara mbotụ gu ní, gbụ́rụgbụ oyóní go, bi kací a go fúó. 2 Zí kára née ịnyịné gɨ ore ngásálúgu roné úku ledre zí 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Yésụ ní, Simúna Pétero e kí ngíti 'yị lódụ́ kací Yésụ bɨ 'búa nɨ doa kíngaya ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Máógụ ba gɨ sị bi, ngíti géyị 'yị e 'di'bioyóní umbu Ngére Yésụ gɨ sɨmɨ gu go, togú otoní nda wo go 'dáya yá, máówo wá.”

3 Sɨmɨ bɨ Pétero uwúní ledre née kí ezené née kenée ní, geré zíye ịnyịyé ngásáye sị bi íri. 4 Zí eze Pétero bɨ ngúru 'yị lódụ́ kací Yésụ ngasání kí Pétero ní, ógụ́ụ́tụ roné fị ne sị bi íri. 5 Sɨmɨ bɨ ogụ íri ní, zía ndịsịné cịkị sága lúrúkása bi sɨmɨ gu. Lurúndiki lá dụ́ụ́ bɨkenyị bongó bɨ otoní Yésụ kíe ní.

6 Zí Simúna Pétero ngásáógụ 'bɨ ené nda gɨ 'dá'ba, geré zía ólụ́ne sɨmɨ gu. Ndiki íri kpá lá dụ́ụ́ bɨkenyị bongó bɨ otoní Yésụ kíe ní. 7 Zía kpá lúrú mbílí bongó máa wo bɨ lo'bụ'dụtụní komo Yésụ kíe ní, kó'dụ́ gu 'dí kẹrị kenée. 8 Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ gáa ogụ́ụtụ roné sị bi íri ní ólụ́ne sɨmɨ gu. Gɨ zía bɨ ogụndiki tí bongó ga gére née íri ní, zía ngúngu a kídí, ma'díi, Yésụ urú go. 9 'Yị lódụ́ kací Yésụ owoyemení aka eyé kóo ledre bɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo bɨ ya Yésụ nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu ní wá.

10 Nda gɨ ore, zí Pétero ịnyịyé kí ezené née ndá'balúgu royé 'be.

Yésụ 'dodo roné zí Maríya Magɨdalá
(Márɨko 16:9-11)

11 Zí Maríya Magɨdalá kpá ndá'balúgu roné sị bi íri ndịsị íni ini kí ndálané kpá fú kí lúrú bi sɨmɨ gu. 12 Zía lúrúndíki maláyika e gbre sɨmɨ toso 'yịma'dí e, esịní royé mbá bɨkenyị bongó nɨyí go mɨndịsịyé kí'dí bɨ otoní Yésụ ní. Ngíti a ndịsị 'bɨ ené 'dí sị do, ngíti a 'bɨ ené sị sịndị.

13 Zí maláyika ga gére née ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndịsị íni ini gɨ ro 'di?”

Zí Maríya úkulúgu ledre zíye kídí, “Ngíti géyị 'yị e 'di'bioyóní umbu Ngére amá gɨ ona go. Máówo wá togú nderéní nda oto wo ba go 'dáya yá.” 14 Gɨ do kací ódro née, zía óyó roné nɨ lúrú bi káa yá, zía lúrúndíki Yésụ kí tóro, owo ené bɨ ya née Yésụ ní wá.

15 Zí Yésụ nda kpá ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndịsị íni ini gɨ ro 'di? Sara ndịsị gámásó'do náambi?”

Maríya somú 'bɨ ené ya née go o'do bɨ ndịsị lúrú bi kací yáká ba ogụ ndịsị ódro née ne. Zí Maríya úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yị, togú 'dí'bióyó wo gɨ ona yịị yá, ídí 'dódo a gɨ ro zíma ndéréma 'dí'bi ókpó wo.”

16 Geré zí Yésụ ndólo wo fúó kídí, “Maríya.”

Zí Maríya óyó roné 'diya zía, gɨ zía owoyeme sɨmɨ kúrú a go kídí, née Yésụ. Zía ndólo Yésụ kí tara Araméyika kídí, “Raboní.” Ini ledre gɨ sɨmɨ a kídí, “'Yị 'dódo ledre.”

17 Zía úku ledre zí Maríya kídí, “Ndá aka óto sḭlḭyḭ romá wá, gɨ zía máókpó aka amá gḭ zí Babá 'dáa wá. Ndéré mu zí 'yḭ lódṵ́ kacíma e, mándḭsḭ kpá ndólo yée lúndumá e. Ídí úku ledre zíye yá, máúrú gɨ sɨmɨ umbu go. Mááyí go yéme romá gɨ ro ndá'balúgu romá zí 'Bụzé bɨ nɨ kpá Lomo ezé kése ní.”

18 Nda gɨ ore, zí Maríya Magɨdála ndéréne úku a zí 'yḭ ga bɨ ndḭsḭní lódṵ́ kací Yésụ ní kídí, “Ngére urú go, málúrú wo go cṵ́ kí komomá.” Zía kpá lḭkpḭ ledre ga bɨ Yésụ uku yée zía ní mbá zí 'yḭ lódṵ́ kacíga.

Yésụ 'dodo roné zí 'yḭ lódṵ́ kacíne e
(Matáyo 28:16-20, Máɨko 16:14-18, Lúka 24:36-49)

19 Nda go kí tagá ndụlụ sɨmɨ sḭlḭ gɨ do kací Sḭlḭ 'bɨ 'Dówṵ́ro zí 'yḭ lódṵ́ kacíga yokoní royé go mbá sɨmɨ 'dḭcḭ kḭ́é'do, zíye 'dṵ́tụ mbotụ kacíye go ndá ndá ndá gɨ zí ngɨrɨ mɨngburoko 'yḭ 'bɨ Yṵ́da e. Ábuwá Yésụ ogụ go tóroné dongaráye 'dḭcḭ íri. Nɨyí óyó komoyé káa yá, gbó ro Yésụ. Zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kíse.” 20 Zía 'dódo mbɨri bɨ sɨmɨ sḭlḭne kí wo bɨ dogboṛụ sɨmɨné ní zíye. Sɨmɨ bɨ 'yḭ lódṵ́ kacíga lurúní kenée ní, zíye ídíye mbá kí rokinyi kídí Ngére eyé nda'baogụ go.

21 Zí Yésụ kpá úku ándá ledre zí 'yḭ lódṵ́ kacíne ga gére née kídí, “Lomo idí kíse. Káa zí bɨ Babá kasaogụ máa 'dódo ledre ené zí 'yḭma'dí e ní, mááyí go kpá kása sée, ídísé mu ndéré kí 'dódotátá ledre ené zí 'yḭma'dí e.” 22 Sɨmɨ bɨ ukuonzó ledre ga gére go ní, zía lṵ́wṵ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo doyé, zía úku ledre zíye kídí, “'Dówṵ́ Lomo idí ndḭsḭ sáká sée. 23 Kí roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ́ Lomo bɨ máí'bí zíse née togṵ́ ótoómosé ledre go zí 'yḭ lúyú ledre yá, Lomo nɨ kpá ótoómo ledre zía. Togṵ́ ótoómosé ledre zía wá yá, Lomo otoomo ené kpá ledre zía wá.”

Yésụ uku ledre zí Tóma

24 Sɨmɨ sḭndḭ kadra bɨ kóo Yésụ 'dodo roné zí 'yḭ lódṵ́ kacíne ga bɨ sokó doa gbre (12) ní, ngúruyé bɨ Tóma ní nda kóo ore wá. Gɨ zía bɨ Tóma ma'dáa nɨyí toṇgo e ní, ndḭsḭní nda ndólo wo, “Máárátoṇgo.” 25 Sɨmɨ bɨ Tóma nda'baogụ dongará lafúne e 'yḭ lódṵ́ kací Yésụ ní, zí lafúga maáge úku ledre zía kídí, “Lurúzé Ngére Yésụ go trḭdrḭ cṵ́ kí komozé.”

Zí Tóma úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Ḭ'ɨ, 'búó togṵ́ málúrú bi kací musumári ga bɨ kóo phephéní wo kíe, zíma tátáúzu mbiṛi phala bɨ kóo lụkụní wo kíe ní go, mááyí fú ṇgúṇgu ledre bɨ úkusé née. Togṵ́ kenée wá, máṇgúṇgu amá ledre esé née wá.”

26 Gɨ do kací sḭlḭ e ịnyị do a gbre (7), 'yḭ lódṵ́ kací Yésụ yokoní royé kpá go mbá 'dḭcḭ kḭ́é'do, Tóma nɨ kóo nda goó bo, mbotụ nɨ kpá mɨ'dṵ́tụné. Geré zí Yésụ ógụ tóroné dongaráye zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kíse.” 27 Zía úku ledre zí Tóma kídí, “Tóma, lúrú aka mbiṛi bɨ sɨmɨ sḭlḭma ba, zíyị tátáúzu wo bɨ dogboṛụ sɨmɨmá ní. Ídí ótoómo kála ledre, zíyị ṇgúṇgu a kídí ma'díi, máúrú go gɨ sɨmɨ umbu.”

28 Nda gɨ ore, zí Tóma úku ledre zí Yésụ kídí, “Ma'díi, áyí Lomo kpá Ngére amá.”

29 Yésụ ya zía ní, “Ṇgúṇgu ledremá née lá gɨ zía bɨ lúrú máa go cṵ́ kí komoyḭ ní? Mongṵ́ úndru nɨ ídí zí 'yḭ ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledremá 'dá'dá zíye kí lúrú máa kí komoyé ní.”

30 Tṵ́'dṵ́ mɨngburoko ledre e nɨyí kóo bo Yésụ mengḭ yée, zí

'yị lódụ́ kacíga ga gére née kóo lúrú yée cụ́ kí komoyé, tí lá ledre maáge ndaní mbá mıékéye sımı bụ́kụ ba wá. 31 Yée ga bı máéké yée sımı bụ́kụ ba, nıyí gı do bı zíse ówo yée, zíse ŋgúŋgu ledre Kírésịto Yésụ ma'dáa kídí, nı mbigí Owụ́ 'bı Lomo. Lomo kasaogụ wo do sogo káŋgá káa do Ngére. Togụ́ ŋgúŋgusé ledre ené go yá, nı í'bí trịdrị bı za fí ní zíse.

21

'Yị lódụ́ kací Yésụ 'di'bini tụ́'dụ́ kénzé e

1 Gı do kací ngíti géyị sílį e, zí Yésụ kpá 'dódo ándá roné zí 'yị lódụ́ kacíne e kó'dụ́ mıkavu sımı Galiláya kí ịrịné Tịbérịya. Ledre ma'dáa mengị kóo roné káa. 2 Ngíti géyị 'yị lódụ́ kací Yésụ ga gére née kóo Simúna Pétero kí Tóma bı ndịsịní kpá ndólo wo Máárátoŋgo ní, kí Nataníyele ngíti o'do gı sımı gara kí ịrịné Kána sımı Galiláya, nda kí owụ́ ga bı 'bı Zebedịya ní, nda kpá kí ngíti géyị 'yị e gbre. Zí 'yị ga gére née yóko royé go mbá do bi kị́é'do. 3 Zí Simúna Pétero úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Mááyí ba ndéré ónzó kénzé.” Lafúga ya zía ní, “Bılámáne, nderézé aka yí ezé mu.” Zíye ịnyiyé gı ore ndéréye ngbuṛu do ékịye sımı kuṛúngba tónó ónzó mbírá sımı iní kí nduḷụ née zaá bi dre, 'di'biní kémbị éyị wá.

4 Nda goó akpa kí phiyí zí Yésụ ndéré tóroné do gbúṛóngó, 'yị lódụ́ kacíga owoní eyé bı kídí née wo ní wá.

5 Zí Yésụ ndú'yú yée kídí, “Owụ́ 'bı amáa e, 'dí'bindíkisé laká yée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “É'e mongụ́ 'yị, kémbị éyị ndaá.”

6 Zí Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ónzó'dịyịsé aka mbírá ma'dáa do sílíse 'bı anú ásé 'dí'bi kénzé e” Sımı bı onzóní ní, zíye 'dí'bi tụ́'dụ́ kénzé e utúasání lálalúgu mbírá née sımı kuṛúngba wá gı zí mıówó a.

7 Née ní, zí 'yị lódụ́ kací Yésụ bı 'búa nı do Yésụ kíngaya ní úku ledre zí Simúna Pétero kídí, “'Yị bı íri née Ngére Yésụ.” Sımı bı Pétero uwú ya née Ngére Yésụ ní, zía ésịlúgu bongó gáa lalaogụ gı roné ní do lé'béógụné gı sımı kuṛúngba ndéréne zí Yésụ do gbúṛóngó íri. 8 Zí ngíti géyị 'yị lódụ́ kací Yésụ idíakání 'bı eyé cịkị sımı kuṛúngba ndịsị lálaógụ mbírá bı kí kénzé e simıné ní do gbúṛóngó, gı zía nıyí nda kóo go lá mítiri míya (100) gı ro gbúṛóngó. 9 Sımı bı lalaogụní kénzé eyé e go do gbúṛóngó ní, nıyí lúrú bi ní, kotụ́ní pho'dụ go, otóní kénzé e go komoa ambata e nıyí go kpá mbá nzíyiyé.

10 Zí Yésụ úku ledre zí 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ógụsé aka kí ngíti géyị kénzé ga bı 'dí'bisé yée née gırí zíma yáa.”

11 Née ní, zí Simúna Pétero ékịne sımı kuṛúngba lálaógụ mbírá kí kénzé ga bı simıné née bi. Kénzé maáge nıyí kóo mbá míya kị́é'do kí doné cị gbre doa sokó do a ota (153). Sımı tụ́'dụ́ kénzé ga gére née mbá, komo mbírá 'decị gbawá kị́é'do. 12 Zí Yésụ ndólo 'yị lódụ́ kacíne ga gére née kídí, “Ógụsé mu ánu éyị.” Gı zía bı 'yị lódụ́ kacíga ga gére née owoyemení go ya née Ngére Yésụ ní, 'yị bı kị́é'do káa zía ndú'yú wo ya áyí náambi ní ndaá. 13 Sımı bı yokoní royé go ní, zía 'dí'bi ambata í'bí a zíye. Zía kpá 'dí'bi kénzé bı liciní ní í'bí a kací a zíye. 14 Née kóo go ota 'dódo ro bı Yésụ 'dodo roné zí 'yị lódụ́ kacíne e sımı bı urú gı sımı umbu ní.

Yésụ i'bí úndru zí Pétero

15 Simi bi anuonzóní éyį go ní, zí Yésụ ndólo Pétero 'dí sogo zía ndú'yú wo kídí, “Simúna wotį Yiwáni, ma'díi 'búma ni tí doyį?”

Pétero ya zía ní, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyį ni domá.”

Yésụ ya zía ní, “Ídí mu lúrú bi kací minzéré kábịrį́kị amá e.”

16 Zí Yésụ kpá ndú'yú ándá bikérį ndú'yú née kídí, “Simúna wotį Yiwáni, ma'díi 'búma ni tí doyį?”

Zí Pétero kpá úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyį ni domá.”

Yésụ ya zía ní, “Ídí mu lúrú bi kací kábịrį́kị amá e.”

17 Zí Yésụ kpá ndú'yú ándá Pétero kídí, “Simúna wotį Yiwáni ma'díi 'búma ni tí doyį?”

Zí simikozo méngị Pétero gi zí ndu'yú bi Yésụ ndu'yú wo za 'dényé ki'dí ota ní. Zía ịnyịné úkulúgu ledre zí Yésụ kídí, “Ngére, éyį bi kị́é'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ówo go bú bilámáne kídí 'búyį ni bo domá.”

Yésụ ya zía ní, “Ídí mu lúrú bi kací kábịrį́kị amá e.” 18 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Máúku zíyį ma'díi, simi bi kóo áyí aka owụ́phịrangá ní, ndịsị yéme royį zíyį ndịsị ídíyį drá drá drá. Éyį ga bi íli méngị yée ní, 'yị ụ́cụómo yị́ị ndaá gi royé wá. Simi bi ngóko go ní, áyí 'dóko sílĩyį zí ngíti 'yị ndịsịné ne lála yị́ị ndéré kíyị do bi bi gáa ngárá íli ndéré doa wá ní.” 19 Yésụ 'dodo zí Pétero née misi'di bi karanée niyí úfu wo Pétero kíe gi ro zí 'yịma'dí e ndịsịyé mbófo Lomo ní. Nda simi bi Yésụ ukuasá ledre máa wo née go zí Pétero ní, zía kpá úku ledre kídí, “Ídí lányá romá Pétero.”

20 Zí Pétero óyó roné káa zí ayí lúrú bi sogoné káa yá, zía ónzó komoné ro ngúru ezeyé 'yị lódụ́ kací Yésụ bi 'búa ni do Yésụ kíngaya ní. Née wo bi kóo 'doṇgo roné ndoo gị ro Yésụ simi bi kóo niyí ánu odụ éyį miánu 'bi tagá ní. Zía ndú'yú Yésụ kídí, “Ngére, ambí ni mengị bisinyí ledre née zíyị kenée ba ne.” 21 Simi bi komo Pétero utú ro ezeyé née kenée ní, zí Pétero ndú'yú Yésụ kídí, “Ngére, sara ezezé ba, éyį bi ni 'bi ené méngị roné zía ní 'di?”

22 Zí Yésụ úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Ledre eyį nda zía wá. Togú máíli zía ídíne tṛịdṛịné gị simi sịndị kadra bi karanée mááyí ndá'baógụ simi a ní yá, ni mbá do sị́lị́ma née ndaá ledre eyį wá. Éyį bi máíli ní lá dụ́ụ́, ídí lányá romá.” 23 Gi do kací ódro née ní, zí ledre áṇgané dongará 'yị lódụ́ kací Yésụ kídí, ezeyé bi 'búa ni do Yésụ kíngaya ba uyu 'bi ené lolụ wá, ni ídí 'bi ené tṛịdṛịné za fí. Yésụ uku ené kóo ledre née bi kídí o'do née uyu wá ní wá. Uku yị ené kídí, “Togú máíli máa, o'do née ni ídí tṛịdṛịné gị simi sịndị kadra bi mááyí ndá'baógụ simi a ní, ledre bi 'yị ndaá simi a wá.”

Odụ kúrú

24 Ba máa Yiwáni bi 'yị lódụ́ kací Yésụ ní. Ledre ga bi simi miéké ledre ba máúku yée máa. Zée kése owozé mbá bú bilámáne kídí niyí za mbá ma'díi ledre e.

25 Tụ́'dụ́ ngíti géyị mingburoko ledre e niyí kóo bo Yésụ mengị yée, togú ekéní kóo ledre máa ga gére née mbá yá, 'yị ga bi do sogo káṇgá ba mbá utúasání ịmbịsị́kpị bụ́kụ ma'dáa gi do biné wá.

Moko 'bɨ 'yịmɨkása e Ledre gɨ ro bṵkṵ 'bɨ 'yịmɨkása e

Lúka eké bṵkṵ ba ne. Eké wo bɨ ndịsịní ndólo a Lúka ní kpá ne. Sɨmɨ bṵkṵ ba eké ledre gɨ ro káa zí bɨ kóo 'Yịmɨkása 'bɨ Yésṵ ndịsịní ndéré kí úku ledrea zí 'yị e gɨ do kacía bɨ nda'balugu roné go komo ere ní. Mɨzefị a sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yṵda e kpá kí káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yṵda e wá ní. Eké sɨmɨ bṵkṵ ba ledre gɨ ro bɨlámá ledre ga bɨ 'Yịmɨkása 'bɨ Yésṵ ndịsịní kóo ndéré kí úku yée sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yṵda e kpá kí káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yṵda e wá ní. Lúka uku kpá ngíti ledre kídí 'Dówṵ Lomo nɨ ógụ fị zí 'yị ga bɨ 'yị lódṵ kací Yésṵ ní, zía ndịsịné 'dódo bɨlámá mɨsi'di zíye kpá kí í'bí roko'bụ zí manda eyé e.

Sɨmɨ kápita 1-12 Lúka uku tṵ'dṵ ledre e gɨ ro ledre ga bɨ 'yịmɨkása Pétero mengị yée nda kpá kí ledre ga bɨ kóo mengịní royé zí 'yị e ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésṵ go sɨmɨ Yerụsaléma ní. 'Dówṵ Lomo ndịsị kóo sáká yée do tṵ'dṵ mɨsi'di e gɨ ro zíye ówoyéme a kídí Lomo ili zí Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Yésṵ ní idíní úku a zí kúfú ṛịkị sị do 'yịma'dí e mbá, nda lá dụṵ zí Yṵda e wá. Kápita 13-28 Lúka uku andá kpá ledre kídí 'Dówṵ Lomo ndịsị kóo sáká 'yịmɨkása Páwulo zía ndịsịné ndéréne kí úku bɨlámá ledre née sɨmɨ ṛịkị káṇgá e káa zí Ásiya, Yṵropɨ odụ a sɨmɨ gara bɨ Róma ní. Zía kpá úku ledre gɨ ro kúrú Lomo bɨ Páwulo kí ngíti géyị lafúne 'yịmɨkása ndịsịní ndéré kí úku yée ní. Owoyemezé go bɨlámáne kídí Páwulo 'dodoní bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Yésṵ ní go zí tṵ'dṵ 'yị e sɨmɨ ṛịkị ngíti géyị sịndị kadra e.

Yésṵ nda'ba komo ere

1 Áko mongṵ 'yị Teyófịlo, mɨzefị bṵkṵ bɨ kóo máéké ní, máéké kóo ledre gɨ ro ledre ga bɨ Yésṵ* tonó 'dodo yée kí yée ga bɨ mengị yée ní, ndéréógụné 2 gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ Lomo 'di'bilugu wo sɨmɨa komo ere ní. 'Dá'dá gɨ zía kóo kí ndá'balúgu roné komo ere, zía kóo úku ledre kí roko'bụ 'bɨ 'Dówṵ Lomo zí 'yị ga bɨ gelé yée káa do 'yịmɨkása† ené e ní. 3 Gɨ do kací 'do'dó bɨ kóo 'do'dóní Yésṵ ma'dáa kíe, zía úyuné do mɨngbúngbu kágá, zía kóo úrúne go gɨ sɨmɨ umbu, zía 'dódo roné zí 'yịmɨkása ené e kí'dí tṵ'dṵ kí sịlị cị gbre. 'Dodo kóo roné zíye kí'dí tṵ'dṵ née gɨ ro zíye ówo a kídí ma'díi née urú go. Zía ndịsịné 'dódoyéme mɨsi'di ledre ga bɨ 'be Lomo ní zíye. 4 Kadra kị́é'do sɨmɨ bɨ Yésṵ kotrụní royé go do bi kị́é'do kí 'yịmɨkása ené e ánu éyị ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé aka ịnyị báyi rosé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ona wá. Ídísé ndịsị ona gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ Babá nɨ kása 'Dówṵne zíse káa do sáká éyị káa zí bɨ mocṵ ledre a, zíma kóo ndịsịmá úku ledre a zíse ní. 5 Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kí iní, tí lá gɨ do kací sịlị ca Lomo bábátịzị sée kí 'Dówṵne.”

Mɨndá'ba Yésṵ komo ere

6 Sɨmɨ bɨ Yésṵ kotrụní royé go ndro kí 'yịmɨkása ené e ní, zíye

* **1:1** 1:1 Yésṵ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kídí, Lomo yomo 'yị e. † **1:2** 1:2 'Yịmɨkása: Née 'yị ga bɨ Yésṵ i'bí roko'bụ zíye, zía ndịsị kása yée ndéré kí méngị moko ené e káa zí úku bɨlámá ledre ené zí 'yị e, kí sịkpị 'yị ndíyá e kpá kí ógóóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní. ‡ **1:6** 1:6 Ngére: Ndólo bɨ Ngére ní, nɨ zí Lomo kpá zí Yésṵ gɨ zía nɨyí gbrengárá mbá Lomo kpá Ngére e.

ndú'yú wo kídí, “Ngére,‡ bɨ ba
ní áyí go ógụ í'bílúgu ngére 'bɨ
Isɨréle e zíye?”
7 Zí Yésụ úkulúgu ledre zíye
kídí, “Sịndị kadra gɨ ro ledre ga
gére nɨ yị ené do sị́lị́ Babá. Ndaá
'bɨ ené mɨútúásáne gɨ ro zíse
ówo a wá. 8 Tí lá ídísé ówo a
kídí, 'Dówụ́ Lomo nɨ ógụ ndịsị
sɨmɨsé. Zía ndịsịné í'bí roko'bụ
zíse, zíse ndịsịsé úku ledre gɨ
romá kí roko'bụné zí 'yị ga bɨ sɨmɨ
Yerụsaléma, kpá kí ngíti géyị bi
ga bɨ sɨmɨ Yụdáya kí Samáriya ní,
zaá gị do odụ do sogo káṇgá mbá.”
9 Gɨ do kací bɨ Yésụ ukuonzó
lá ledre gɨ tarané káa ní, tí do
komoyé née ní, geré zí Lomo
'dí'bilúgu wo komo ere. Nɨyí ídí
kíe ní, yeré nɨ yị ené go sogo
bụ̀rụ̀ngụ́ lurúndikiní lolụ wo wá.
10 Sɨmɨ bɨ nɨyí aka fú lá ndịsị
lúrú lódụ́ kací a kí ndéréókpóne
'dága ní, 'diya káa ní, zí ya'dá e
gbre mbá kí bɨkenyị bongó royé
nɨyí go mɨtóroyé cigíye kenée.
11 Zí ya'dá ga bɨ gbre ba úku ledre
zí 'yịmɨkása ga gére née kídí,
“Sée 'yị 'bɨ káṇgá bɨ Galiláya ní,
éyị bɨ tórosé ndịsị lúrú bi gɨ roa
komo ere ní 'di? Yésụ bɨ Lomo
'di'bilugu wo gɨ zíse komo ere née,
nɨ karanée ndá'baógụ cé káa zí bɨ
lúrúsé wo kí ndéréókpó komo ere
née ní.”

Gelénɨ 'yị do bi kací Yụ́da

12 Gɨ ore, zí 'yịmɨkása e
ndá'balúgu royé gɨ do Landa
bɨ ndịsịnɨ́ ndolo a Olíva ní,
sɨmɨ Yerụsaléma. Landa
máa née nɨ kilomịta kị́é'do gɨ
sɨmɨ Yerụsaléma. 13 Sɨmɨ bɨ
nda'baogụnɨ́ sɨmɨ gara íri ní, zíye
ékị́ ókpóye geré 'dága sɨmɨ 'dịcị
bɨ o'bọrongónɨ́ do ezené kí'dí bɨ
kóo ndịsịnɨ́ ndịsị ní. 'Yị ga bɨ kóo
ore ní nɨyí kóo, Pétero, Yiwáni,
Yakóbo e kí Andiríya, Phịlịpo e
kí Tóma, Batilimáyo e kí Matáyo,
Yakóbo wotị Alafáyo, Simúna
ngúru 'yị ga bɨ kí 'bú káṇgá eyé
'bɨ Isɨréle e doné ní, nda kí Yụ́da
wotị Yakóbo. 14 Zí 'yịmɨkása ga
gére née ndịsị ndịsị kótrụ royé
trị́é do bi kị́é'do íni ini zí Lomo
kací kadra mbá. Ndịsịnɨ́ kóo ndịsị
íni ini máa née ndro kí ngíti géyị
kará e nda kí Maríya mbágá Yésụ
kpá kí lúndu Yésụ maáge.

15 Gɨ do kací owụ́ sị́lị́ cúku'dée,
zí 'yị e míya kị́é'do doa cị́ kẹ́rị́ a
yée ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ
go ní kótrụ royé do bi kótrụro 'bɨ
ini zí Lomo. Zí Pétero ịnyịógụné
'dága ódroné zí 'yị ga bɨ kotrụní
royé née kídí, 16 “Owụ́ 'bɨ babá e,
mɨéké kúrú Lomo ogụ go ma'díi
káa zí bɨ kóo 'Dówụ́ Lomo ukui'bí
zí Dawídi éké a gɨ ro Yụ́da bɨ kóo
utú káa do manda 'dá'dá zí 'yị ga
bɨ kóo 'di'biní Yésụ ní. 17 Yụ́da
nɨ kóo ngúru 'yị gɨ dongaráze.
Gelénɨ kóo wo káa do ezezé sɨmɨ
moko bɨ azé sɨmɨ a ba ní.”

18 Gɨ zí késị́ bɨ kóo Yụ́da owo
gɨ sɨmɨ bɨsinyí mɨméngị ledre ené
ní, sɨmɨ bɨ kóo ingíonzó roné zía
útúlóko sɨmɨné ní, zí manda 'bɨ
Yụ́da e kóo úgú bi bɨ kóo ingíonzó
roné doa née óto umbua sɨmɨ a.
19 'Yị ga bɨ kóo sɨmɨ Yerụsaléma ní
uwúní kóo ledre née go za mbá.
Zíye ndịsịyé ndólo bi máa née kí
tara Araméyika kídí Akeledáma,
ini ledre gɨ sɨmɨa kídí, Bi 'bɨ óto
Umbu e.

20 Zí Pétero tátáne 'dá'dá kí
ledre kídí, “Nɨ mɨéké née sɨmɨ
Ke'bị 'bɨ Dawídi kídí, ‘'Be 'bɨ ené
idí ídí káa do tobó, 'yị ndịsị sɨmɨ a
ndaá.’ Nɨ kpá mɨékéne kídí, ‘Ngíti
'yị idí 'dí'bi moko kací a ne.’

21 “Bɨ go kenée ní, nɨ
mɨútúásáne zíze gélé ngúru 'yị
gɨ dongaráze bɨ azé kú kéye sɨmɨ
sịndị kadra bɨ kóo Ngére Yésụ nɨ
dongaráze ní, 22 tónóne gɨ sɨmɨ

1:20 1:20 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 69:25 **1:20** 1:20 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 109:8

sịndị́ kadra 'bɨ Yiwáni Babatịza zaá gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ Lomo 'di'bilugu Yésụ gɨ zíze komo ere sɨmɨ a ní. Gɨ ro zí 'yị máa née ídíne 'yị bɨ lurú mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu go cṵ́ kí komoné ní.”

23 Gɨ ore, zí 'yịmɨkása e kí ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní í'bí somṵ́ ledre eyé gɨ ro ya'dá e gbre Yoséfa bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Barasába (bɨ owoyemení wo kpá kí ịrịa bɨ Zṵ́sụto ní) kí Matíya. 24 Zíye ótṵ́ doyé íni ini zí Ngére Yésụ kídí, “Ówo mɨmbé'de 'yị e mbá bú mɨkékerịa. Ídí nda mu 'dódo 'yị bɨ gɨ dongará ya'dá ga bɨ gbre ba wo bɨ gélé wo go 25 gɨ ro zía ídíne káa do 'yịmɨkása do bi kací Yṵ́da bɨ kóo otoomo moko zía ndéréne do bi ené bɨ ili ní.” 26 Gɨ do kạcí ini zí Lomo, zíye ónzó gbégbé§ gɨ ro gélé kémbị 'yị gɨ dongará ya'dá ga gére née. Zí gbégbé útúne zí Matíya. Do go gélé wo káa do ngúru 'yịmɨkása yata yée máa ga bɨ kóo sokó doa kị́é'do (11) ní.

2

'Dówṵ́ Lomo ogṵ do 'yị e sɨmɨ Yerụsaléma

1 Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ Pénítakote* utúasá ní, zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní kótrụ royé mbá do bi kị́é'do sɨmɨ Yerụsaléma. 2 Nɨyí ídí kíe ní, zí gboṛụ éyị́ ówṵ́ne gɨ komo ere káa zí gboṛụ mongṵ́ síli bɨ káa zí mɨgombị ní sɨmɨ 'dịcị bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. 3 Sɨmɨ ledre bɨ ndịsị méngị roné ba ní, zíye lúrúndíki éyị́ káa zí mɨngálánga mbílí pho'dụ ní. Zí éyị́ bɨ káa zí mbílí pho'dụ ba ífi báyi roné do 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní za mbá. 4 Gɨ do kací ledre bɨ mengị roné kenée ní, zí 'Dówṵ́ Lomo í'bí roko'bụ zíye, zíye tónóye ódroyé sɨmɨ ngíti géyị tara e káa zí bɨ 'Dówṵ́ Lomo 'dodo zíye ní.

5 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa kóo née ní, tṵ́'dṵ́ Yṵ́da ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní, nɨyí kóo bo ogṵní sɨmɨ Yerụsaléma ore gɨ do bi e do sogo káṇgá za mbá. 6 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née uwúní mongṵ́ gboṛụ éyị́ bɨ owṵ́ née ní, zíye ụ́dụyé mbá ngásáye do bi bɨ ledre ba mengị roné doa ní. Zíye ndịsị́ ónzó komoyé gɨ zía ledre ga bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ndịsịní úku a ní, ndịsịní úwú a tí káa zí ndịsịní úku ledre née sɨmɨ tara eyé ní.

7 Zí tarayé ịdrịne mbá mɨị́drị́ gɨ zí ledre bɨ mengị roné née. Zíye ndịsiyé ódroyé dengbịye kídí, “'Yị ga ba nɨyí mbá gɨ sɨmɨ Galiláya mengị káa be 'di zíye ndịsị ódroyé sɨmɨ tara ezé? 8 Éyị́ bɨ mengị roné ní 'di. Bɨ uwúzé nda ledre ga bɨ ndịsịní úku yée tí káa zí ukuní sɨmɨ tara ezé ní? 9 Bɨ ogụzé 'bɨ ezé yị́ ezé zaá gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ Pátiya, Medíya kí Elamítị, kpá zaá gɨ sɨmɨ Mesopatómiya, Yụdáya nda kí Kapadósiya, kpá gɨ sɨmɨ Pánato kí Ásiya, 10 ngíti géyị ogṵní 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ Pharagáyi, Pamafíliya kí gɨ sɨmɨ Ízibiti kí bi ga bɨ sɨmɨ Líbịya gbóo kí Seréna ní. Ngíti géyị ogṵní 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ mongṵ́ gara bɨ Róma ní, 11 gba Yṵ́da e kí ngíti géyị kúfú ga bɨ oyólo'bóní royé káa do 'yị ga bɨ 'yị ṇgúṇgu 'dódo ledre 'bɨ Yṵ́da e ní, kí ngíti géyị ga bɨ ogṵní 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ Kuréto kí Arábiya ní, uwúzé ledre ga bɨ ndịsịní úku yée kí tara ezé gɨ ro mongṵ́ ledre bɨ

§ **1:26** 1:26 Ónzó gbégbé: Ba mɨsi'di bɨ kóo Yṵ́da e ndịsịní gélé 'yị kíe gɨ moko 'bɨ Lomo ní.

* **2:1** 2:1 Sịndị́ kadra 'bɨ Pénítakote: Née sị́lị́ cị gbre doa sokó gɨ do kací Umbuokpó. Yṵ́da e ndịsịní ógụ sɨmɨ sị́lị́ née sɨmɨ Yerụsaléma í'bí mɨzefị́ éyị́ eyé ga bɨ gɨ yáká ní zí Lomo. Ólo Lévị e 23:15-21.

Lomo mengị ba mbá bú.” 12 Gɨ zí
ledre née ní, zí tarayé ịdrịne mbá
mɨịdrị. Zíye ndịsị ónzó komoyé
kací ledre bɨ mengị roné née ní,
owo 'di'binɨ mbị́ éyị́ bɨ mengị roné
ní wá. Zíye ndịsị ndú'yú ló'bo
royé dengbịye kídí, “Ini ledre gɨ
sɨmɨ ledre bɨ mengị roné ba 'di?”
13 Zí ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráye
fóló 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ
Yésụ go née kídí, “'Yị ga gére née
koyóní yị́ eyé mɨkóyó.”

Pétero odro zí 'yị e kadra
Pénítakote

14 Zí Pétero e kí lafúne
'yịmɨkása ga bɨ kóo sokó doa
kị́é'do (11) ní ịnyịógụyé 'dága. Zí
Pétero úku ledre kɨ mongú kúrú
zí tú'dú 'yị ga bɨ kóo kotrụní royé
ní kídí, “Lafúma e Yúda e kí 'yị ga
bɨ ndịsịní ndịsị sɨmɨ Yerụsaléma
ona ní, índisé aka mbílíse zíma
yáa gɨ ro zíma úku 'dódo ini ledre
sɨmɨ ledre bɨ mengị roné ba zíse.
15 'Yị ga ba ní koyóní eyé e wá.
Ba aka lá sịndị́ kadra ịnyị doa eso
kí phịyị́. 16 Yị́ ené ba ledre bɨ kóo
nébị Yúwele uku ledre gɨ roa kídí,

17 “ ‘Lomo uku ledre kídí, sɨmɨ odụ
sị́lị́,
Mááyí karanée kásaógụ
'Dówụma zía ógụ ndịsịné
sɨmɨ 'yị e za mbá.
Wotịse e kí nyịse e nɨyí karanée
ndịsị úkutátá ledre gɨ romá
zí 'yị e,
phịrangá esé e nɨyí karanée
lúrúndíki éyị́ ga bɨ nɨyí
méngị royé ní 'dá'dá gɨ zíye
kí méngị royé,
zí ngoko 'yị e ndịsịyé 'dú'duru
bɨ Mááyí ógụ kíe doyé ní.
18 Gba 'yị kasa amá e, ya'dá e kí
kará e
Mááyí karanée kása
'Dówụma zía ógụ ndịsịné
sɨmɨyé sɨmɨ kadra bɨ nɨ
útúásá ní
gɨ ro zíye ndịsị úkutátá ledre
amá zí 'yị e.
19 Mááyí karanée méngị
mɨngburoko ledre e komo
ere kí ngíti géyị do sogo
káṇgá ona gɨ ro zía 'dódo
roko'bụ amá zí 'yị e.
Sɨmɨ bɨ karanée ledre máa
née nɨ ndịsị méngị roné do
sogo káṇgá ona ní,
okó nɨ útú zí sáma 'yị e
kúkúne, pho'dụ kí mongú
cika nɨ ídí lịrị do bi e mbá.
20 Komo kadra nɨ ịlị́ zí mɨtụlụrụ
útúne mbụ́ụ́,
zí komo éfé óyóló'bó roné
bɨkesịne káa zí sáma ní.
Ledre ga gére née nɨyí méngị
royé 'dá'dá gɨ zí mongú sị́lị́
'bɨ Ngére Lomo kí ógụné.
21 Gɨ ore, 'yị bɨ nɨ íni ini
zí Ngére Lomo ní, Lomo nɨ tí
yómo wo.’

22 “Lafúma e Isɨréle e, ídísé
úwú ledre bɨ mááyí úku a zíse
ba. Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta nɨ
kí roko'bụ 'bɨ méngị mɨngburoko
ledre zíne, káa zí bɨ 'dodo roné go
zíse sɨmɨ ledre ga bɨ ndịsị méngị
yée kí roko'bụ bɨ Lomo i'bí zía ní.
Ówoyémesé bú bɨlámáne káa zí
bɨ kóo ndịsị méngị yée dongaráse
ona ní. 23 Kací mɨyéme ledre
'bɨ Lomo, ótoómo kóo Yésụ do
sị́lịse gɨ ro zíse í'bí wo zí 'yị lúyú
ledre e phéphé wo zía úyuné do
mɨngbúngbu kágá. 24 Bɨ kenée ní,
Lomo uru wo go gɨ sɨmɨ umbu gɨ
zía Yésụ utúasá ídí sị́ sị́lị́ roko'bụ
'bɨ umbu wá. Cakaba ba ní, Lomo
oto yị́ ené wo go zía ídíne kɨ ro
doné. 25 Dawídi eké kóo owú 'bɨ
mbágá ledre go kpá kenée gɨ ro
Yésụ ya Yésụ nɨ gú úku ledre kídí,

“ ‘Máówo bú kídí Ngére Lomo nɨ
gbóo kíma kací kadra mbá.
Gɨ zía bɨ nɨ gbóo kíma ní,
máútúásá éré ngịrị gɨ zí
ledre e wá.

2:21 2:21 Yowéle 2:28-32

26 Gɨ zí kéyị née ní, rokinyi ucu go
do mɨmbé'demá,
gba ódro ga bɨ ndịsịní ólụ́ógụ
gɨ taramá ní nɨyí mbá ódro
'bɨ rokinyi.
Káa zí bɨ mááyí ba ní,
mɨmbé'demá ịdrị́ go nzoó
kací́ óto komo bɨ kóo
mándịsị óto a ní,
27 gɨ zía útúásá ótoómo máa sɨmɨ
bi wá,
útúásá kpá ótoómo 'Yị eyị́ bɨ
lúyú ledre ndaá roa wá ní
énɨyené wá.
28 Bɨ kenée ní, 'dódo mɨsi'di trịdrị
go zíma,
gɨ ro zíze ndịsịzé kéyị sɨmɨ
rokinyi bɨ za fí ní.’
29 “Owụ́ 'bɨ babá e, máúku ba
wo zíse fúó kɨ́dí, bulúnduzé ngére
Dawídi bɨ 'yị e owoní wo mbá
bú ní, uyu kóo do óto bi zía, bi
nɨ zía karaba bo do sogo káṇgá
ona. 30 Owozé bú kɨ́dí Dawídi
uku ené kóo ledre ga gére née
gɨ ro kụrụ'bụné wá. Tɨ́ lá nɨ yị́
ené kóo nébị, owo bú kɨ́dí Lomo
mocụ́ kóo éyị́ go zíne. Lomo mocụ́
ya née nɨ gú karanée óto ngúru
bulúndu Dawídi káa do ngére káa
zí Dawídi ní. 31 Dawídi owo yị́ ené
kóo ledre bɨ Lomo nɨ méngị a ní
go 'desị́ 'dá'dá. Née sị́ ledre bɨ
kóo uku ledre kɨ́dí, Lomo nɨ úru
Kírésịto† gɨ sɨmɨ umbu gɨ zía ní.
Lomo utúasá ené ótoómo wo sɨmɨ
bi wá, útúásá kpá gbawá ótoómo
wo zía énɨyené.
32 “Bɨ kenée ní, Lomo uru Yésụ
go gɨ sɨmɨ umbu. Lurúzé ledre bɨ
mengị roné née go ma'díi cụ́ kí
komozé. 33 'Bụa Lomo, í'bí mongụ́
úndru go zí Yésụ ma'dáa gɨ ro
zía ídíne mɨndịsịné do sị́lị́ 'bɨ anú
'bɨ 'Bụné Lomo. Lomo i'bí kóo
roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne go zí Yésụ
káa zí bɨ kóo mocụ́ ledre a zía ní.
Ledre bɨ lúrúsé kɨ́ wo bɨ úwúsé wo
ba ní, yị́ ené née 'Dówụ́ Lomo bɨ
Yésụ kasa zía ógụ ndịsịné sɨmɨzé
ní. 34 Ndaá 'bɨ ené bɨ kɨ́dí Dawídi
nderé kóo komo ere, zía kóo uku
ledre kɨ́dí,
“ ‘Ngére Lomo uku ledre zí Ngére
amá Kírésịto kɨ́dí,
“Ndịsị do sị́lị́ma 'bɨ anú ona,
35 gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ Mááyí óto
ezeokóyị e mbá
sị́ sịndị́yị káa zí owụ́ gbá'dá bɨ
ndịsị óto sịndị́yị doa ní.” ’
36 “Bɨ go kenée ní, sée 'yị
'bɨ Isiréle e, ídísé ówo a ma'díi
kɨ́dí, Yésụ bɨ phéphésé wo do
mɨngbúngbu kágá née ní, nɨ ne
wo bɨ Lomo oto wo zíye ídíye kéne
káa do Ngére kpá Kírésịto dozé
ní.”
37 Sɨmɨ bɨ 'yị ga gére née uwúní
ledre bɨ Pétero uku zíye kenée
ní, zí mɨmbé'deyé 'déciné 'duo
tụ. Zíye ndú'yú Pétero e kí
ngíti géyị lafúga 'yịmɨkása e kɨ́dí,
“Owụ́ babá e, azé nda méngị go
'di?”
38 Zí Pétero úkulúgu ledre zíye
kɨ́dí, “Sée mɨkékeṛịa mbá, ídísé
ótoómo kí lúyú ledre. Do bábátịzị́
sée kí ịrị Kírésịto Yésụ‡ gɨ ro
zí Lomo lụ́lụóyó lúyú ledre esé.
Gɨ ore, Lomo nɨ í'bí tákpásị́lị́ bɨ
'Dówụ́ne ní zíse. 39 Ledre bɨ kóo
Lomo mocụ́ wo ní, nɨ kóo gɨ rosé
kí owụ́ 'bɨ esé e, kí 'yị ga bɨ nɨyí
gbála gɨ ro Lomo ní kí yée ga bɨ
Ngére ezé Lomo ndolo yée káa do
'yị ené e ní.”
40 Zí Pétero úku tụ́'dụ́ ledre ga
bɨ o'bụóbụ ní zíye. Zía ndéndị́
roné zíye kɨ́dí, “Mé ba ní, ídísé mu
ndú'yú Lomo gɨ ro zíse ómosé káa
bɨ Lomo nɨ 'dó'do sée sɨmɨ bɨ nɨ
'dó'do 'yị ga bɨ 'yị lúyú ledre e ní.”
41 Gɨ ore 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre
bɨ Pétero uku ní, zíye óyóló'bó

2:28 2:28 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 16:8-11 † **2:31** 2:31 Kírésịto: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. **2:35** 2:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 110:1 ‡ **2:38** 2:38 Kírésịto Yésụ: Ini ledre gɨ sɨmɨa kɨ́dí, 'yị bɨ Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésụ, ledre gɨ sɨmɨ ịrị née kɨ́dí, ómo, 'yị yómo 'yị e.

somụ́ ledre eyé do í'bí babatịza zíye. 'Yị ga bɨ kóo oyólo'bóní somụ́ ledre eyé sɨmɨ kadra máa bɨ kóo née ní, nɨyí kóo mbá álifu ota.
42 Nda gɨ do kací a bɨ oyólo'bóní somụ́ ledre eyé ní, zíye í'bí royé ndịsị́ ówoyéme ledre gɨ ro Yésụ gɨ zí 'yịmɨkása ené e, zí ndịsị́ eyé kí ánu éyị́ mɨánu 'bɨ sómụ́ndíki ledre umbu Ngére Yésụ kí ini zí Lomo ídíne ndro do bi kị́é'do.

Ndịsị́ 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní

43 Zí 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní ịnyịyé mbá ndịsị́ óto úndru Lomo gɨ zí roko'bụ bɨ ndịsị́ í'bí a zí 'yịmɨkása e ndịsịyé méngị mɨngburoko ledre e kíe kací kadra e mbá ní. 44 Bɨ kenée ní, zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go ní kótrụ royé zíye ndịsịyé méngị ledre eyé e kací kadra mbá ndro. 45 Zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní ndịsịyé togụ́ ugúoyóní éyị́ eyé e go yá, zíye ndịsịyé ífi késíye dongaráye mɨútúásáne kpịnị kací éyị́ bɨ 'yị ili wo ní. 46 Kací kadra mbá zíye ndịsịyé kótrụ royé do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo,§ ngíti géyị yá 'be 'bɨ eyé e ndịsịyé ánu éyị́ mɨánu 'bɨ sómụ́ndíki ledre umbu Ngére Yésụ kí mongụ́ rokinyi do mɨmbé'deyé. 47 Sɨmɨ bɨ ledre née nɨ ndịsị́ méngị roné kenée ní, zíye ndịsịyé kófó ịrị Lomo. Zí 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní mbá ndịsịyé óto 'bú ledre bɨ ndịsịní méngị a née doyé. Nda gɨ zí kéyị née ní, zí Ngére Yésụ ndịsịné 'dí'biógụ ngíti géyị yata 'yị e gɨ ro zíye ómoyé.

3

Pétero yomo o'do bɨ mɨgịgîrî ní

1 Kadra kị́é'do zí Pétero e kí Yiwáni ịnyịyé ndéréye sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo sɨmɨ sịndị́ kadra ota (3) gɨ do kací yana kadra sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí go mbá íri ndịsị́ íni ini zí Lomo ní. 2 Sɨmɨ bɨ ogụní ku mbotụ bɨ ndịsịní ndólo a Mbotụ Lámá ní, zíye ndíki o'do bɨ arání wo kú mɨgịgîrî ní ore. 'Yị e ndịsịní ịmbị́óto wo ore gɨ ro zía ndịsịné ómbo késị́ gɨ zí 'yị ga bɨ ndịsịní ndéré íni ini zí Lomo do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ore ní.

3 Sɨmɨ bɨ onzó komoné ro Pétero e kí Yiwáni kí ólụ́ sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní, zía ịnyịné ómbo késị́ gɨ zíye. 4 Zí Pétero e kí Yiwáni lúrú wo gbóó, zí Pétero úku ledre zía kídí, “Lúrú aka bɨ zíze yáa.” 5 Zía sị́kpị komoné lúrú yée kí sómụ́ ledre bɨ yaá nɨyí go í'bí éyị́ zíne.

6 Sɨmɨ bɨ nɨ go gbóó ndịsị́ lúrú yée ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, “Késị́ ndaá 'bɨ ené zíma wá, éyị́ bɨ Mááyí í'bí a zíyị ní nɨ, kí ịrị Kírésịto Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta, ịnyịógụ mu 'dága zíyị tónó ndéréyị do sịndị́yị.” 7 Gɨ do kací ledre bɨ Pétero uku née ní, zía sị́kpị o'do bɨ mɨgịgîrî née 'dága kí sị́lị́ne 'bɨ anú. Sịndị́ga kí komo ṛigiga ga bɨ kóo ngárá roko'bụyé ndaá ní, zíye geré ídíye eyé kí roko'bụyé. 8 Zía ịnyịógụ tóroné 'dága, zía tónóne gámálící roné do sịndị́ne. Gɨ ore zíye ólụ́ye ndro kí Pétero e kí Yiwáni do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo nɨ go mɨndéréne ndịsị́ kí lé'bélící roné kí kófó ịrị Lomo. 9 Sɨmɨ bɨ 'yị e lurúní wo nɨ go mɨndéréne kí ndịsị́ kófó ịrị Lomo ní, 10 zíye ówoyéme ledre gɨ roa kídí, ba tí o'do bɨ ndịsị́ ómbo éyị́ ku mbotụ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo bɨ ndịsịní ndólo a Mbotụ Lámá ona ba. Zí tara 'yị e ịdrị́ne mbá mɨị́drị́ gɨ zí mongụ́ ledre bɨ mengị roné zía née.

§ **2:46** 2:46 'Dịcị́ 'bɨ Lomo: 'Dịcị́ máa wo née nɨ dụ́ụ́ kị́é'do sɨmɨ Yerụsaléma. 'Yị 'dáná éyị́ e ndịsịní lengbe 'dáná éyị́ sɨmɨa gɨ zía Lomo nɨ ore, gɨ ro zía ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yị e.

Ledre bɨ Pétero uku zí 'yɨ e ní

11 Gɨ zía bɨ o'do née lanyá nda
go fú lá ngónó ngónó do kací
Pétero e kí Yiwáni ní, zí tara 'yɨ e
ɨdrɨ́ne mbá mɨɨdrɨ́. 'Yɨ e owo
'di'binɨ́ mbɨ́ éyɨ́ bɨ nɨyí méngɨ a ní
wá. Zíye úɖuyé mbá ngásá lódú
Pétero e kí Yiwáni sɨ́ mbílí 'dɨ́cɨ́
bɨ ndɨsɨnɨ́ ndólo a Mbílí 'dɨ́cɨ́ 'bɨ
Solomóna ní. 12 Sɨmɨ bɨ Pétero
lurú nda ledre ba káa ní, zía úku
ledre zíye kídí, “Lafúma Isɨréle e,
tarasé ɨdrɨ́ kí lúrú ledre bɨ mengɨ
roné zí o'do ba gɨ zí 'di? Éyɨ́ bɨ
ndɨsɨsé ndá'bá kí lúrú zée kenée
gɨ zía ní 'di? Sómúsé 'bɨ esé kídí
roko'bụ bɨ o'do née ɨnyɨogụ kíe do
sɨndɨ́ne née ogụ gɨ zíze? 13 Máúku
zíse ma'díi, éyɨ́ bɨ mengɨ roné née,
Lomo bɨ kóo ndɨsɨ lúrú bi kací
bulúndusé Abarayáma, kí Isáka e
nda kí Yakóbo ní, i'bí kóo mongú
úndru go zí 'yɨ 'bɨ moko ené Yésụ.
Zíse kóo 'dí'bi wo í'bí a zí ngére ga
bɨ do sogo káɲgá ona ní gɨ ro do
úfu a, zíse kpá ásisé gɨ roa sɨmɨ bɨ
'di'biogụnɨ́ wo kó'dú Piláto ní, tí
bɨ kóo Piláto ayí go í'dí sɨ́lɨ́ne gɨ
roa ní. 14 Tí 'yɨ bɨ ngará lúyú ledre
ndaá roa wá ní, zíse ásisé gɨ roa
yaá Piláto ídí í'dí sɨ́lɨ́ne gɨ ro 'yɨ
bɨ kóo úfu 'yɨ e ní. 15 Zíse ɨnyɨsé
úfu 'yɨ bɨ nɨ ne mɨsi'di trɨdrɨ́ bɨ za
fí ní. Bɨ ba ní, Lomo úru wo gɨ
sɨmɨ umbu go. Lurúzé wo go cú
kí komozé. 16 Gɨ zía bɨ ŋguŋguzé
ledre Yésụ ní, o'do bɨ mɨgɨgɨ́rɨ́ bɨ
lúrúsé wo karaba go kí sanáne
bɨlámáne filo née ní gɨ zí roko'bụ
'bɨ Yésụ. Ŋgúŋgu ledre Yésụ oto
wo ne zía ídíne bɨlámáne káa zí
bɨ lúrúsé wo née ní.”

17 “Owú 'bɨ babá e, máówo bú
kídí ledre bɨ méngɨsé kí manda
esé e zí Yésụ née ní, gɨ zía bɨ
ówosé esé yaá nɨ 'Yɨ yómo 'yɨ e
ní wá. 18 Ledre née ní ogụ go té
do ledre bɨ kóo Lomo ukui'bí tara
nébɨ e 'desɨ́ gɨ ro zíye úkutátá a
ya Kírésɨto bɨ Lomo nɨ kása wo
ní nɨ 'dó'dó mɨ'dó'dó, sɨmɨ odụ a
zía úyuné. 19 Bɨ kenée ní, ídísé
mu ótoómo kí lúyú ledre, zíse
ndɨsɨsé méngɨ dụú ledre bɨ nɨ óto
Lomo zía ídíne kí rokinyi kíse ní
gɨ ro zía lúlụóyó lúyú ledre esé,
gɨ ro zíse ídíse kí rokinyi gɨ zía.
20 Togú ótosé Lomo go zía ídíne
kí rokinyi, sɨndɨ́ kadra nɨ ógụ, zía
kása Kírésɨto Yésụ bɨ kóo gelé wo
go 'desɨ́ káa do Ngére ní zíse. 21 Gɨ
zí kéyɨ née ní, Yésụ nɨ aka ndɨsɨ
fú komo ere gɨ sɨmɨ sɨndɨ́ kadra
bɨ togú Lomo óyóló'bó ledre e go
mbá mɨkándayé ní. Lomo ukui'bí
kóo ledre née go 'desɨ́ tara nébɨ
ené e yaá idíní úkutátá a zí 'yɨ e.
22 Mụsa uku kóo kídí, ‘Ngére esé
Lomo nɨ karanée kásaógụ nébɨ
zíse káa zí bɨ kasa máa ní gɨ
dongará 'yɨ esé e. Ledre ga bɨ mbá
nɨ úku yée zíse ní ídísé úwú yée
zíse ŋgúŋgu a. 23 'Yɨ máa yée ga
bɨ uwúní ledre gɨ tara nébɨ máa
née wá ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó yée
gɨ dongará 'yɨ ené e 'dá'ba.’

24 “Ma'díi, nébɨ e mbá tónóne gɨ
sɨmɨ sɨndɨ́ kadra 'bɨ nébɨ Sámele,
ndéréógụné gɨ ro lafúga nébɨ ga
bɨ kóo gɨ do kací a ní, ndɨsɨnɨ́
kóo go úkuógụ tí fú lá ledre ga
bɨ ndɨsɨ méngɨ roné do sɨ́lɨ́ ga
ba ní ní. 25 Mɨyéme ledre bɨ
Lomo yeme kpụrú gɨ sɨmɨ nébɨ
ené e ní, nɨ gɨ rozé kése mbá,
ásé ndíki mɨyéme ledre bɨ Lomo
yeme kí bulúndusé ní. Káa zí
bɨ kóo uku go zí Abarayáma kídí,
‘Kpụrú gɨ sɨmɨ bulúnduyɨ e, Mááyí
karanée í'bí úndru zí ɾɨ́kɨ́ sɨ́ do
'yɨma'dí e do sogo káɲgá ona za
mbá.’ 26 Gɨ zí kéyɨ née ní, zí
Lomo gélé 'yɨmɨkása ené Yésụ
zía kásaúṭụ wo zíse Isɨréle e, gɨ
ro zíse ótoómo kí méngɨ bɨsinyí
ledre gɨ ro zí Lomo í'bí úndru
zíse.”

3:23 3:23 Gbre lorụ 18:15,18,19 **3:25** 3:25 Dosɨ́ éyɨ́ e 22:18, 26:4

4

Yúda e 'di'binɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni

1 Simɨ bɨ Pétero e kɨ́ Yiwáni nɨyí aka cịkị ndịsị úku ledre máa bɨ mengị roné ba zɨ́ 'yị e ní, ve, zɨ́ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ manda 'bɨ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bá'bá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní kɨ́ Sadụkáyo e* ógụyé. 2 Zɨ́ komoyé ésịne 'duo káa zɨ́ so pho'dụ ní gɨ zía bɨ 'yịmɨkása ga gére née ndịsịnɨ́ 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kɨ́ ndịsị úku ledre kídí 'yị e nɨyí úrú gɨ simɨ umbu cé káa zɨ́ bɨ Yésụ urú gɨ simɨ umbu ní. 3 Zíye 'dí'bi Pétero e kɨ́ Yiwáni gɨ zía bɨ kóo go kɨ́ tagá ní, do bándá yée simɨ sị̀gịnị zaá gị kɨ́ phịyị́. 4 Abú kenée ndotó, tụ́'dụ́ 'yị máa yée ga bɨ uwúnɨ́ ledre bɨ gɨ tara Pétero e kɨ́ Yiwáni zíye go ṇgúṇgu ledre Yésụ ní, zíye éye ógụyé za álifu ịnyị.

5 Simɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ manda 'bɨ Yúda e kɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e kɨ́ 'yị 'dódo lorụ e kótrụ royé mbá simɨ Yeṛusaléma. 6 Mongú 'yị 'dáná éyị́† bɨ kɨ́ ịrịné Ána ní nɨyí kóo bo kɨ́ Kayáfa, Yiwáni e kɨ́ Alakɨzánde nda kɨ́ ngíti géyị 'yị e gɨ tara mbotụ 'bɨ mongú 'yị 'dáná éyị́ nɨyí kóo za mbá bo do bi kótrụro máa née ore. 7 Zíye 'dí'biógụ Pétero e kɨ́ Yiwáni kó'dúye do ngbanga. Zíye tónó ndú'yú yée kídí, "Ówosé roko'bụ bɨ méngịsé ledre ba kíe ní gɨ 'da? Méngịsé ledre máa née kɨ́ roko'bụ 'bɨ ambi?"

8 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zíye simɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo kídí, "Sée manda ezé e kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e, 9 togú ndịsịsé ndú'yú zée ba gɨ ro bɨlámá ledre bɨ mengị roné zɨ́ o'do bɨ mɨgịgị́rị́ ba gɨ ro zíse ówo mɨsi'di bɨ sịndía eme doa ní yá, nɨ bɨlámáne. 10 Sée 'yị 'bɨ Isɨréle e mbá, ídísé ówo a kídí o'do bɨ nɨ mɨtóroné kó'dúse go bɨlámáne ba ní, nɨ gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta bɨ kóo phéphésé wo zía úyuné do mɨngbúngbu kágá zɨ́ Lomo úru wo gɨ simɨ umbu ní. 11 Ekéní kóo ledre go gɨ roa simɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

" 'Tutú bɨ sée 'yị ó'bó 'dịcị́ e ásisé
gɨ roa ní,
ogụ nda yị́ ené go tutú bɨ kɨ́
ledrené owóowó ní.'

12 Do sogo káṇgá ba mbá, ngíti 'yị bɨ zía yómo zée ní ndaá 'bɨ ené wá. Nɨ dụ́ụ́ née 'yị yómo zée."

13 Simɨ bɨ mɨngburoko 'yị ga gére née lurúnɨ́ ngịrị ndaá ro Pétero e kɨ́ Yiwáni kɨ́ úkulúgu ledre kací ndu'yú eyé wá ní, kɨ́ ówo a bɨ yaá olonɨ́ eyé ledre kpá wá ní, zɨ́ tarayé ịdrịne mbá mị̀drị́. Zíye ówo a ma'díi kídí ya'dá ga ba ní nɨyí 'yị lódú kací Yésụ. 14 Gɨ zía bɨ o'do bɨ mɨgịgị́rị́ bɨ yomonɨ́ wo ba nɨ nda go tí mɨtóroné kó'dúye kenée ní, éyị́ bɨ zíye méngị a ní ndaá. 15 Gɨ ore, zɨ́ manda 'bɨ Yúda e úku ledre zíye kídí idínɨ́ 'dí'bióyó Pétero e kɨ́ Yiwáni nda kɨ́ o'do bɨ yomonɨ́ wo née gɨ kó'dúye gɨ ore 'dá'ba. Nda née ní, zɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ga gére née tónóye ndómo tarayé dongaráye. 16 Azé méngị kɨ́ ya'dá ga gére née 'di? 'Yị ga bɨ simɨ Yeṛusaléma ona ní owonɨ́ go mbá kídí mongú ledre bɨ mengị roné ba mengịnɨ́ ye, 'yị bɨ nɨ kála a ní ndaá. 17 Éyị́ bɨ nɨ bo ní, káa bɨ

* **4:1** 4:1 Sadụkáyo: Née ngíti géyị Yúda ga bɨ ngárá nditi'dofụnɨ́ do lorụ bɨ Músa eké ní wá ní. Tí lá ṇguṇgunɨ́ eyé bɨ kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e úru gɨ simɨ umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8. † **4:6** 4:6 Mongú 'yị 'dáná éyị́: Mongú 'yị 'dáná éyị́ romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e zɨ́ Lomo. Ndịsị lengbe ólú dụ́ụ́ ne simɨ 'dịcị́ bɨ Mongú Bi 'bɨ Lomo simɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyị́ zɨ́ Lomo kɨ́'di kéṛị́ simɨ simɨbi kị́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzóní gɨ ro 'dáná a zɨ́ Lomo ní ólú kíe 'dịcị́ íri gɨ ro zɨ́ Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e. **4:11** 4:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:22

ledre Yésụ nɨ báyi zí 'yị e mbá, idízé máda yée ndaní lolụ fú lá ndịsị kí ịrị Yésụ tarayé wá.

18 Zíye ndólolúgu Pétero e kí Yiwáni íri máda yée kídí, gɨ do kací ledre ba ní, ndásé lolụ ndịsị ódro togú mbú 'dódo ledre Yésụ zí 'yị e wá. 19 Gɨ zí ledre née ní, zí Pétero e kí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Ídísé mu ífiyéme sɨmɨ ledre bɨ nɨ ma'díi do komo Lomo ní, idízé ndịsị méngị ledre kací kúrúse togú mbú kací kúrú Lomo? 20 Ukuzé zíse ma'díi, utúasázé ezé ótoómo kí úku ledre bɨ lurúzé go cú kí komozé kí wo bɨ uwúzé kpá go cú kí mbílize ní zí 'yị e wá.”

21 Gɨ do kací mada bɨ mɨngburoko 'yị ga gére née madaní Pétero e kí Yiwáni ní, zíye ótoómo sílíye gɨ royé. Utúasání́ówo mbị́ éyí bɨ yée nɨyí 'dó'do Pétero e kí Yiwáni gɨ roa ní wá, gɨ zía 'yị e nɨyí kóo go mbá kófó ịrị Lomo gɨ ro bɨlámá ledre bɨ mengị roné ba ní. 22 Sɨmɨbi 'bɨ o'do bɨ kóo yomoní wo ba ní romo kóo gɨ do cị gbre go.

Lomo uwú ini 'bɨ 'yị e gɨ ro Pétero e kí Yiwáni

23 Kpá tí lá gɨ do kací bɨ otoomoní sílíye gɨ ro Pétero e kí Yiwáni ní, zí Pétero e kí Yiwáni ndá'balúgu royé do bi bɨ lafúye nɨyí doa ní. Zíye lịkpị́ ledre ga bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyí e kí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ukuní zíye ní zí lafúye. 24 Sɨmɨ bɨ lafúye uwúní ledre née kenée ní, zíye kótrụ royé ndro íni ini zí Lomo kídí, “Áko Ngére Lomo, 'yị ótoógú ere kí do sogo káṇgá, mɨngburoko ngbuṛu e kí éyí ga bɨ sɨmɨyé ní mbá. 25 Kí roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo, úkuí'bí kóo ledre go tara bulúnduzé Dawídi bɨ 'yị 'bɨ moko eyí ní kídí,

“ ‘Éyí bɨ mɨmbé'de 'yị ga bɨ gɨ sɨmɨ
ngíti géyị káṇgá e ní ndịsị
ésị gɨ zía ní 'di?
Zí 'yị eyí e ndịsiyé méngị
bɨcayi ledre bɨ ngárá moko
ndaá sɨmɨyé wá ní?
26 Mɨngburoko ngére ga bɨ do sogo
káṇgá ona
kí ngíti géyị 'yị lúrú bi do 'yị e,
kotrụní kóo royé go ndro
ịcị okó ro Ngére Lomo
kí 'yị ené bɨ kasaogụ wo káa
do 'Yị yómo 'yị e ní.’

27 Bɨ ba ní ledre bɨ kóo née ogụ go tí ma'díi. Eróde‡ e kí Pánato Piláto kotrụní royé go ndro sɨmɨ gara ona kí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní nda kí 'yị 'bɨ Isiréle e ịcị okó ro Yésụ 'yị moko eyí ngárá luyú ndaá roa wá, bɨ óto wo káa do 'Yị yómo 'yị e ní. 28 Kotrụní kóo royé née méngị ledre ga bɨ yíị kí roko'bụ eyí nda kí kací íli ledre eyí, yéme kóo go gɨ ro zía méngị roné kenée ní. 29 Cakaba ní, Ngére Lomo ówo ledre bɨ ndịsịní yéme a gɨ ro 'dó'do zée ní bú, ídí nda mu sáká zée 'yị 'bɨ moko eyí e gɨ ro zíze ndịsizé 'dódo ledre eyí zí 'yị e kí roko'bụzé za mbá. 30 Ídí mu 'dóko sílíyị sílkpị 'yị ndíyá e, zíyị kpá ndịsiyí méngị ledre ga bɨ 'yị e ndịsịní lúrútóko roko'bụyí gɨ roa kí ngíti géyị mɨngburoko ledre ga bɨ ndịsịní méngị royé kí ịrị Yésụ bɨ nɨ 'yị moko eyí bɨ ngárá lúyú ledre ndaá roa wá ní.”

31 Sɨmɨ bɨ ini onzóní ini ní, zí bi bɨ kóo ndịsịní íni ini doa née ní tónóne kízịné. Zí 'Dówú Lomo ógụ ndịsiné sɨmɨyé do í'bí roko'bụ zíye, ngịrị ndaá lolụ royé kí 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e wá.

4:26 4:26 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 2:1-2 ‡ **4:27** 4:27 Ngére Eróde: Ndịsịní ndólo wo Eróde Ánítipasi. Nɨ wotị mongú ngére Eróde bɨ kóo nɨ ngére sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ arání Yésụ ní. Eróde Ánítipasi nɨ kpá ngére bɨ onzó Yiwáni Babatịza sɨmɨ sịgịnị do úfu wo ní.

Ndịsị 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní Yésụ go ní

32 Sómú ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní kí mɨméngị ledre eyé e nɨ kóo mbá kị́é'do. 'Yị bɨ zía úku ledre ya ba éyị́ ené ní ndaá, tí lá éyị́ bɨ nɨ bo ní, ndịsịní kóo ífi sɨmɨyé mbá ndro. 33 Gɨ zí mongú roko'bụ bɨ 'Dówú Lomo i'bí zí 'yịmɨkása e ní, zíye ndịsịyé úku ledre mɨúrú Ngére Yésụ gɨ sɨmɨ umbu zí 'yị e. Gɨ zí kéyị née ní, zí Lomo í'bí úndru zíye mbá. 34 Éyị́ bɨ zí lerị a ídíne ro 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní ndaá. Sɨmɨ ngíti géyị sịndị́ kadra e, 'yị máa yée ga bɨ kí yáká zíye ngíti géyị ga bɨ kí 'dịcị e zíye ní, zíye ndịsịyé úgúóyó éyị́ ga gére née 'dá'ba ndịsịyé ógụ kí késị a 35 í'bí a zí 'yịmɨkása e do ndịsịyé ífi a dongaráye 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní mɨkékerịa mbá mɨútúásáne kpịnị kací éyị́ bɨ 'yị ili wo ní.

36 Ngíti o'do nɨ kóo bo kí ịrịné Yoséfa, gɨ sɨmɨ kúfú Lévị e gɨ do cúkú bɨ Sáyípuroso ní. 'Yịmɨkása e ndịsịní kpá ndólo wo Baranába, ini ledre gɨ sɨmɨ ịrị máa née yaá, "'Yị 'dókó lafúne e sɨmɨ ledre e," 37 úgúóyó ngúru yáká ené zía ógụné kí késị a í'bí a zí 'yịmɨkása e.

5

Ananíya e kí me'bené Safíra

1 Tí lá ngíti o'do nɨ kóo bo kí ịrịné Ananíya nɨyí kí me'bené Safíra, zíye kpá úgúóyó 'bɨ eyé yáká eyé. 2 Kací mɨyéme ledre eyé kí me'bené, zíye ótoécị ngíti késị bɨ kóo owoní gɨ do yáká bɨ ugúoyóní ní gɨ royé zí Ananíya lá 'dí'bị wo bɨ nɨ bo ní ndéré kíe zí 'yịmɨkása e.

3 Sɨmɨ bɨ ogụ íri ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Ananíya, éyị́ bɨ ótoómo royị́ gɨ roa zí Satána* ála'dútụ doyị́ kí roko'bụ ené, zíyị́ ógụyị́ ṛáṛanga zí 'Dówú Lomo sɨmɨ bɨ ótoécị ngíti késị bɨ ówo gɨ do yáká bɨ úgúóyó wo ní 'di? 4 'Dá'dá gɨ zíyị́ kí úgúóyó yáká née, yáká née nɨ yáká eyị́, gɨ do kací bɨ úgúóyó ní, késị a nɨ yị́ ené kpá fú késị eyị́. Bɨcayi ledre bɨ méngị wo née sómú yá nɨ sáká yịị́? Ṛanga eyị́ ṛanga née zíze wá, yị́ ené zí Lomo."

5 Sɨmɨ bɨ Ananíya uwú ledre née kenée ní, zía útúne bi geré fí umbu. Zí ngịrị útúne sɨmɨ 'yị ga bɨ kóo uwúní ledre bɨ mengị Ananíya née ní kíngaya. 6 Zí owúphɨṛangá ga bɨ kóo ore ní ógụyé yéme umbua kí mbílí bongó ịmbị́ a ndéré kíe ícióto a.

7 Zí kací ledre née lú'búne éyị́ 'bɨ sịndị́ kadra ota, zí me'bea ógụné ówo ené ledre bɨ mengị ya'dá 'bɨ ené ba wá. 8 Sɨmɨ bɨ ogụ ní, zí Pétero ndú'yú wo kídí, "Ídí aka úku zaá ma'díi, ba go tí odụ késị bɨ ówosé kí ya'dá 'bɨ eyị́ gɨ do yáká bɨ úgúóyósé ní?"

Zía úkulúgu ledre zí Pétero kídí, "Ɨ́ɨ, née go tí odụ a."

9 Gɨ do kací ledre bɨ uku kenée ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Sée kí ya'dá 'bɨ eyị́, éyị́ bɨ ílisé úzu 'Dówú Ngére Lomo gɨ zía ní 'di? Úwú go, ya'dá ga bɨ gáa nderéní óto umbu o'do 'bɨ eyị́ ní, nɨyí go bɨ tara mbotụ ba, nɨyí kpá ịmbị́ógụ umbuyị́ cakaba sága."

10 Gɨ ore, zí Safíra geré útúne fí umbu dongá sịndị́ Pétero kenée. Zí phɨṛangá ga bɨ gáa ba ógụndíki Safíra uyu go. Zíye ịmbị́ umbua ndéré ícióto a cigí ya'dá 'bɨ ené. 11 Zí ngịrị útúne sɨmɨ 'yị ga bɨ

* **5:3** 5:3 Satána: Satána nɨ kóo maláyika. Zía sínyi do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gɨ zí kéyị née ní, zí Lomo ógóóyó a gɨ komo ere 'dá'ba. Nɨ nda cakaba go ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Ólo Mɨ'dódo 12:9.

ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní kíngaya, gɨ zí ledre bɨ Lomo mengị wo zí Ananíya e kí me'bené Safíra ní.

'Yịmɨkása e yomoní tú'dú 'yị e

12 Zí Lomo í'bí roko'bụ zí 'yịmɨkása e ndịsịyé méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní, kí yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ịdrị gɨ zíye mɨịdrị ní kíe. Zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní ndísị kótrụ royé kací kadra e mbá do bi bɨ ndịsịní ndólo a Mbílí 'dịcị 'bɨ Solomóna ní. 13 Zí ngịrị ndísị ólúne ro 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní aka ledre Yésụ wá ní kí kótrụ royé kí yée ga bɨ ṇguṇguní ledrea go ní. Abú kenée ndotó, 'yị e ndịsịní tí fú óto úndru 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní. 14 Gɨ ore zí tú'dú ya'dá e kí kará e tónóye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Ngére Yésụ, zíye óguyé kótrụ royé kí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní. 15 Gɨ zí kéyị née ní, zí 'yị e ndịsịyé ímbị́ógụ 'yị ndíyá e óto yée do ṛangba e kí sáka e dogboṛụ mɨsi'di gɨ ro togú Pétero nderéogụ go gɨ ore yá, abú líịa okpó gɨ doyé gba ne yá, nɨyí ínyịógụ gɨ do ndíyá eyé e. 16 Zí tú'dú 'yị ga bɨ gbóo gbóo sɨmɨ Yeṛụsaléma ní ndísị ógụyé kí sụmụyé e kí ezegámáye ga bɨ nɨyí kí ndíyá ní, kí yée ga bɨ kí bɨcayi lomo e sɨmɨyé ní, zí 'yịmɨkása e ndịsị yómo yée.

'Do'doní 'yịmɨkása e

17 Gɨ ore zí mongú 'yị 'dáná éyị e kí mɨngburoko 'yị ené ga bɨ Sadụkáyo e sɨmɨ Yeṛụsaléma ore ní, óto ledre sɨmɨyé ro 'yịmɨkása e. 18 Zíye 'dí'bi 'yịmɨkása e do ónzó yée sɨmɨ mongú sị́gịnị. 19 Tí lá kí ndụlụ a née ní, zí maláyika 'bɨ Ngére Lomo ógụné líkpí phútrụ mbotụ sị́gịnị do 'dí'biógụ 'yịmɨkása e sága. 20 Zí maláyika úku ledre zí 'yịmɨkása e kídí, "Ndérésé mu do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo zíse ndịsịsé 'dódo ledre Yésụ zí 'yị e gɨ ro zí mɨméngị ledre eyé ídíne mɨkándané."

21 Zɨ 'yịmɨkása e úwú kúrú maláyika née, kí sị ndóndó zíye ínyịyé ndéréye do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo tónóye 'dódo ledre gɨ ro Yésụ zí 'yị e.

Zí mongú 'yị 'dáná éyị e ógụné kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị ené e, zía ndóloyóko mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e 'bɨ Isiréle e zíye kótrụ royé. Do kákasa kací 'yịmɨkása e sɨmɨ sị́gịnị. 22 Tí lá Sɨmɨ bɨ asikíri nderéogụní íri ní, nɨyí lúrú bi káa ní, 'yịmɨkása e ndaní eyé lolụ sɨmɨ sị́gịnị wá. Zíye ndá'balúgu royé kí sanda zí mɨngburoko 'yị eyé e, 23 "Sɨmɨ bɨ ogụzé íri ní, mbotụ sị́gịnị nɨ tí ngbúrú mɨ'dútụné, asikíri ga bɨ otoní yée ndísị óndó bi ore ní nɨyí tí mɨtóroyé ku mbotụ. Sɨmɨ bɨ likpízé mbotụ ólúze 'dịcị íri gɨ ro 'dí'biógụ yée ní, azé lúrú bi káa ní, 'yị e ndaní eyé e wá." 24 Sɨmɨ bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí manda 'bɨ asikíri ga bɨ ndịsịní lúrú bi kací 'Dịcị 'bɨ Lomo uwúní ledre ba ní, zí tarayé ịdrịne mbá mɨịdrị, owoní éyị bɨ mengị roné zí 'yịmɨkása e née wá.

25 Nɨyí ídí kíe ní, ngíti o'do ógụ go zía úku ledre zíye kídí, "Úwúsé ledre ba goó. Ya'dá ga bɨ ótosé yée sɨmɨ sị́gịnị ba ní, nɨyí yị eyé go do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo 'dáa ndísị 'dódo ledre gɨ ro Yésụ zí 'yị e." 26 Gɨ ore, zí manda 'bɨ asikíri ga bɨ ndịsịní lúrú bi kací 'Dịcị 'bɨ Lomo ní ínyịyé kí 'yị ené e ndéréye 'dí'biógụ 'yịmɨkása e. Rokpóní kóo yée mɨrókpó wá, gɨ zía 'yị ga bɨ ndịsịní lúrú bi kací 'Dịcị 'bɨ Lomo ní eréní ngịrị káa bɨ 'yị e nɨyí ógboónzó yée kí tutú ke.

27 Sɨmɨ bɨ 'di'bi ogụní 'yịmɨkása e kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga e ní, zíye óto yée tóroyé kó'dụ́ mongú 'yị 'dáná éyị́ gɨ ro zía ndú'yú yée. 28 Zí mongú 'yị 'dáná éyị́ úku ledre zíye kídí, “Madazé kóo sée go o'bụ́ọbụ kídí ndásé ndịsị 'dódo ledre zí 'yị e kí ịrị o'do ba wá. Lúrúsé aka, ledre bɨ 'dódosé zí 'yị e ní ifi bayi roné go sɨmɨ Yerụsaléma za mbá, ílisé née óto ledre umbu Yésụ dozé.”

29 Zí Pétero e kɨ́ lafúne 'yịmɨkása e úkulúgu ledre zía kídí, “Azé úwú dụ́ụ́ kúrú bɨ ógụ gɨ zí Lomo ní, ndaá wo bɨ gɨ zí 'yịma'dí e ní wá. 30 Lomo 'bɨ bulúnduzé uru kóo Yésụ go gɨ sɨmɨ umbu, gɨ do kací bɨ phéphéónzósé wo do mɨngbúngbu kágá ní. 31 Lomo í'bí mongú úndru go zí Yésụ, zía ídíne karaba go mɨndịsịné do sị́lịa 'bɨ anú káa do Manda kpá káa do 'Yị yómo 'yị e. Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro í'bí sịndị́ kadra zí 'yị 'bɨ Isɨréle e gɨ ro zíye ótoómo kɨ́ lúyú ledre, gɨ ro do lụ́lụóyó lúyú ledre eyé gɨ royé 'dá'ba. 32 Ndịsịzé úku zí 'yị e ba ledre bɨ owozé bú mengị roné zí Yésụ ní. 'Dówụ́ Lomo bɨ Lomo i'bí wo zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené ní, ndịsị úku a kpá kenée yaá ledre née nɨ tí ma'díi.”

33 Sɨmɨ bɨ ukuluguní ledre zí mɨngburoko 'yị ga gére née kenée ní, zí mɨmbé'deyé ésị́ne ro 'yịmɨkása e zíye áyí go gɨ ro úfu yée. 34 Tɨ́ lá zí ngúru Farụsáyo† kɨ́ ịrịné Gamaléle, 'yị 'dódo lorụ 'bɨ Yụ́da e bɨ 'yị e ndịsịní óto úndrua kíngaya ní, ịnyịógụné 'dága úku ledre zí mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga ga bɨ kotrụní royé née kídí, 'di'biogụní aka 'yịmɨkása ga gére née cúku'dée sága. 35 Gɨ do kací bɨ 'di'biogụní yée go sága ní, zía úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Lafúma e Isɨréle e, ídísé lúrú rosé bɨlámáne kí ledre bɨ ílisé méngị a kɨ́ ya'dá ga gére née. 36 Lúrúsé aka, sɨmɨ ngíti sɨmɨbi kóo 'desị́ 'dá'ba 'dáa ní, ngíti o'do kí ịrịné Tadéyo ịnyị kóo kɨ́ do okó ndịsị mbófo roné kídí ngíti 'yị bɨ zía ídíne káa zíne ní ndaá. Zí 'yị e eyị́ 'bɨ míya eso útúye do kací a. Sɨmɨ bɨ ufuní wo ní, ngbríí, zí 'yị ga gére née báyiyé mbá. Née kóo go mɨ́ụ́kụ́ ledre máa née. 37 Gɨ do kací a née ní, zí ngúru 'yị gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya kɨ́ ịrịné Yụ́da kpá ịnyịné kí 'bɨ ené, sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo ndịsịní éké ịrị 'yị e ní, zía 'dí'bi tụ́'dụ́ 'yị e do kacíne. Sɨmɨ bɨ ufuní wo ní, zí 'yị e ené ga gére née kpá báyiyé mbá.

38 “Máúku ba wo zíse, gɨ ro ledre máa wo bɨ nɨ ndịsị mengị roné cakaba ba ní, ndásé méngị éyị́ kɨ́ ya'dá ga gére née wá. Ótoómosé lá yée zíye méngị ledre eyé ga gére née. Togụ́ ledre bɨ ndịsịní méngị a née ogụ gɨ zí 'yịma'dí e, nɨ ụ́kụ́ ené. 39 Togụ́ yị́ ené gɨ zí Lomo, útúásásé esé rómo komo ya'dá ga gére née wá. Káa bɨ ásé ídí kɨ́e ní, ásé go ndịsị ịcị okó ro Lomo.” Zí mɨngburoko 'yị ga bɨ kóo do bi kótrụro ore ní úwú kúrú Gamaléle bɨ uku zíye ní.

40 Gɨ ore, zíye ndólolúgu 'yịmɨkása ga gére née zíye íri, ésị sí'dí sɨmɨyé do máda yée kpó kpó kpó kídí ndaní lolụ ịfị́ ịrị Yésụ tarayé wá. Zíye í'dí sị́lịye gɨ ro 'yịmɨkása e zíye ndéréye.

41 Káa zí bɨ 'yịmɨkása e olụ́ogụní gɨ do ngbanga gɨ ore nɨyí go mɨndéréye ní, zíye ídíye kɨ́ rokinyi kíngaya gɨ zía owoní bú ya Lomo i'bí úndru go zíye, 'do'doní yée go gɨ zía bɨ yée nɨyí 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní. 42 Zí 'yịmɨkása e

† **5:34** 5:34 Farụsáyo: Née ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ngárá nditi'dofụní do lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní. Ṇguṇguní kídí lomo ro 'yịma'dí e nɨ bo, maláyika e nɨyí bo, 'yị e ndịsịní kpá úru gɨ sɨmɨ umbu. Ólo Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 23:6-8.

ndịsịyé nda go kɨ́ 'dódo bɨlámá ledre zí 'yị e do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo kpá kací 'be e kací kadra e mbá, ya Yésụ nɨ Kɨ́résịto.

6

Gelénɨ́ 'yị e ịnyị doa gbre

1 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née, sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ eyenɨ́ nda go ní, zí ófụ́ ịnyịné dongará Yụ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ úku tara Ébere kɨ́ Yụ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ úku 'bɨ eyé tara Gịrị́gị ní. Yụ́da máa yée ga bɨ ndịsịnɨ́ 'bɨ eyé úku tara Gịrị́gị ní kídí, kací kadra e mbá lurúnɨ́ eyé bi kací kará umbu eyé e bɨlámáne kɨ́'dí bɨ nɨyí go ndịsị ífi éyị́ mɨánu zí 'yị e ní wá.

2 Sɨmɨ bɨ ledre née utú gu mbílí 'yịmɨkása ga kóo sokó doa gbre (12) ní, zíye ndóloyóko 'yị lódụ́ kací Yésụ úku ledre zíye kídí, “Ndaá mɨútúásáne zíze ótoómo kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e, zíze nda ndá'baógụzé ndịsị lúrú bi kací éyị́ mɨánu wá. 3 Bɨ goó kenée ní, owụ́ 'bɨ babá e ídísé mu gélé 'yị e ịnyị doa gbre (7) gɨ dongaráse 'yị ga bɨ ówosé bú kídí nɨyí 'yị 'bɨ komokenzị, 'Dówụ́ Lomo nɨ bo sɨmɨyé gɨ ro zíze óto yée zíye ídíye káa do 'yị lúrú bi kací moko máa bɨ 'bɨ éyị́ mɨánu née ní. 4 Zí odụ moko ezé ídíne dụ́ụ́ ini zí Lomo kɨ́ úku kúrú Lomo zí 'yị e.”

5 Zí ledre née óto 'yị e mbá kɨ́ rokinyi, zíye gélé Sitifáno bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Yésụ go kíngaya kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní. Zíye kpá gélé Phị́lịpo, Pụrụkoróna, Nikonóra, Timóna, Paména kɨ́ Nikóla bɨ nɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko ní. Nɨ nda yị́ ené go 'yị bɨ ndịsị lódụ́ ondụ́ 'bɨ Yụ́da e ní. 6 Zíye óguyé kɨ́ ya'dá gére née zí 'yịmɨkása e óto sị́lịye doyé sɨmɨ bɨ nɨyí íni ini gɨ royé zí Lomo ní.

7 Nda gɨ ore, zí 'yị ga bɨ ṇguṇguṇɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní kpá ndịsịyé úku kúrú Lomo zí 'yị e. Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ éye eyé nda go faa sɨmɨ Yerụsaléma mbá. Do ngará 'yị ga gére ní, tụ́'dụ́ 'yị 'dáná éyị́ 'bɨ Yụ́da e nɨyí kóo bo bɨ ṇguṇguṇɨ́ ledre Yésụ ní.

Yụ́da e 'di'binɨ́ Sitifáno

8 Sitifáno nɨ 'yị bɨ kɨ́ úndruné kɨ́ roko'bụ gɨ zí Lomo, zía ndịsịné méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ị́drị́ gɨ zíye mɨị́drị́ ní dongará 'yị e. 9 Tí lá, ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ndịsịnɨ́ kótrụ royé kací kadra e mbá sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro bɨ ndịsịnɨ́ ndólo a 'Yị ga bɨ kɨ́ ro doyé ní, ndịsịnɨ́ úkucáyi ledre gɨ ro Sitifáno. Yụ́da máa ga gére née ogụnɨ́ kóo gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Kuréne kɨ́ gara bɨ Alakɨzandarɨya ní. Yée kɨ́ ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ ndoloní yée Silísiya kɨ́ Ásiya ní tónóye ítí kangú kɨ́ Sitifáno. 10 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, 'yị bɨ zía 'dí'bi ledre gɨ tara Sitifáno ní ndaá, gɨ zía komokenzị 'bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị saká wo ne zía ndịsị ódroné do bɨlámá mɨsi'diné.

11 Gɨ ore, zíye lóloyé ndéréye úgú komo ngíti géyị 'yị e, idínɨ́ ṛáṛanga ro Sitifáno kídí, “Owozé wo kɨ́ úkucáyi ledre ro Mụ́sa kpá ro Lomo.”

12 Ledre bɨ ukunɨ́ née ní, esịnɨ́ pho'dụ go sɨmɨ 'yị e kɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e kpá za kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dódo lorụ ní. Zíye 'dí'bi Sitifáno ndéréye kíe kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e. 13 Zíye 'dí'biógụ ngíti géyị 'yị e gɨ ro ṛáṛanga roa. Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ íri ní, zíye úku ledre kídí, “Kací kadra mbá o'do ba ndịsị fú lá úkucáyi ledre gɨ ro bi 'bɨ Lomo bɨ lúyú ledre ndaá sɨmɨa wá ní kpá kɨ́ lorụ 'bɨ Mụ́sa. 14 Zíze kpá

úwú ledre gɨ tara a kídí, Yésụ bɨ 'yị 'bɨ Nazeréta ní nɨ ndụ́rụ 'Dịcị 'bɨ Lomo ba, zía óyóló'bó 'dú'du 'be 'bɨ ezé kpị gɨ zí wo bɨ kóo Mụ́sa 'dodo zí bulúnduzé e ní.”

15 Zí 'yị ga bɨ mɨndịsiyé do ngbanga ore ní ịnyiyé mbá ndịsị lúrú sínyi Sitifáno. Nɨyí ídí kíe ní sɨmɨ komo Sitifáno nɨ yị ené nda go mɨríríne káa zí sɨmɨ komo maláyika ní.

7

Sitifáno ukulugu ledre zí 'yị 'décị ngbanga e

1 Zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị ndú'yú Sitifáno kídí, “Ledre bɨ ukuní née ní nɨ ma'díi?”

2 Zí Sitifáno úkulúgu ledre zía kídí, “Ídísé aka úwú ledre bɨ mááyí úku a ba mɨngburoko 'yị amá e kí owụ́ 'bɨ babá e. Sɨmɨ bɨ kóo bulúnduzé Abarayáma nɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Mesopatómiya bɨ nɨ dongará mɨngburoko ngbụru e gbre ómụ́ aka ndịsị sɨmɨ gara bɨ Aráṇa wá ní, Lomo bɨ kí roko'bụné bɨ 'yị e mbá ndịsịní kófó ịrịa ní, 'dodo kóo roné zía. 3 Zí Ngére Lomo úku ledre zí Abaráma kídí, ‘Ídí ótoómo káṇgá esé, 'yị eyị e kí 'bụyị e mbá zíyị ómụ́yị sɨmɨ káṇgá bɨ Mááyí 'dódo a zíyị ní.’

4 “Née ní, zí Abarayáma ómụ́ne gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Kaladíya bɨ nɨ dongará mɨngburoko ngbụru e gbre ní ndéré ndịsịné sɨmɨ Aráṇa. Gɨ do kací umbu 'bụa, zí Lomo kása Abarayáma idí ndéré ndịsị sɨmɨ káṇgá bɨ ásé cakaba mɨndịsịsé sɨmɨ a ba ní. 5 Sɨmɨ ledre ga bɨ Lomo mengị née mbá, i'bí ené bi zí Abarayáma ya née go 'bɨ ené ní wá, gbawá owụ́ bi kí ịrịa. Zí Lomo mócụ́ ledre zía kídí, ‘Mááyí karanée í'bí káṇgá ba zíyị kí bulúnduyị ga bɨ nɨyí ógụ gɨ do kacíyị ní za fí.’ Sɨmɨ sịndị kadra bɨ kóo Lomo nɨ mócụ́ ledre née ní, owụ́ ndaá aka kóo zí Abarayáma wá. 6 Ba ledre bɨ kóo Lomo uku zí Abarayáma ní, ‘Bulúnduyị e nɨyí karanée ídí káa do owụ́kụlụ́ e sɨmɨ káṇgá 'bɨ ngíti géyị 'yị e. Zí mịngị káṇgá máa ga gére née ndịsịyé 'dó'do yée kí sɨmɨbi e míya eso.’ 7 Zí Lomo úku ledre zíye kídí, ‘Mááyí í'bí mongụ́ 'do'dó ro mịngị káṇgá máa ga gére née bɨ nɨyí óto bulúnduyị e káa do owụ́kụlụ́ e née ní kíngaya. Nda gɨ do kací a née, bulúnduyị ga gére née nɨyí ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị ga gére née zíye nda ndịsị óto úndrumá sɨmɨ káṇgá máa wo ba ní.’

8 “Zí mɨyéme ledre ídíne dongará Lomo kí Abarayáma yaá, owụ́ ga bɨ owụ́ ya'dá e ní, idíní mbá útú ngbụru. Nda gɨ do kací ledre née ní, do ndíki Isáka gɨ do kací sịlị ịnyị do ota, zía útúne ngbụru. Gɨ do kací née ní, zí Isáka ndíki Yakóbo, zí Yakóbo ndíki owụ́ e sokó doa gbre (12) bɨ sị dozé Yụ́da e tonó gɨ royé ní.

9 “Gɨ zía bɨ Yakóbo mengị ofụ ledre owụ́ 'bɨ ené Yoséfa go ní, zí lúnduga óto ledre sɨmɨyé roa. Kací ledre bɨ ndịsịní sómụ́ a roa ní, zíye úgúóyó wo zí 'yị ga bɨ ndịsịní úgúóyó éyị e ní zíye 'dí'bi ókpó a sɨmɨ Ízibiti káa do owụ́kụlụ́. Abú kenée ndotó Lomo otoomo ené wo wá, 10 zía 'dí'biógụ wo kí sanáne filo gɨ sɨmɨ mbágá tụ́'dụ́ 'do'dó bɨ ndiki wo ní. Zí Lomo í'bí komokenzị zí Yoséfa gɨ zí bɨlámá mɨméngị ledre ené. Zí mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti óto wo káa do mongụ́ 'yị sɨmɨ Ízibiti kí 'be máa 'bɨ ené 'bɨ ngére ní za mbá.

11 “Sɨmɨ ledre née ní, zí mongụ́ 'bú útúne sɨmɨ káṇgá ga bɨ Ízibiti kí Kanána ní mbá. Éyị mɨánu

7:3 7:3 Dosị éyị e 12:1 **7:7** 7:7 Dosị éyị e 15:13-14

bɨ zía útúásáne kɨ́ 'yị e ní ndaá. Zía kóo í'bí 'do'dó ro bulúnduzé e kíngaya. 12 Sɨmɨ bɨ Yakóbo uwú ya éyị́ mɨánu nɨ bo sɨmɨ Ízibiti ní, zía kása owụ́ 'bɨ ené ga bɨ nɨyí bulúnduzé e ní úgú éyị́ mɨánu ógụ kɨ́e zíye. Née kóo mɨzefị́ ndéré eyé sɨmɨ Ízibiti. 13 Nda sɨmɨ gbre ógụ eyé sɨmɨ Ízibiti, zí Yoséfa 'dódo ledre gɨ roné zí lúnduné e. Née kóo go sịndị́ kadra bɨ mongú ngére 'bɨ Ízibiti ówo ledre gɨ ro Yoséfa kɨ́ sụmụga ní. 14 Gɨ do kací née ní, zí Yoséfa ịtrị́ sanda kací 'bụné Yakóbo kɨ́ 'yị ga bɨ 'be 'bɨ eyé íri ní za mbá gɨ ro do ógụyé sɨmɨ Ízibiti. 'Yị máa ga gére née nɨyí kóo cị́ ota doa sokó doa ịnyị. 15 Gɨ ore, zí Yakóbo ịnyịyé kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ndéréye sɨmɨ Ízibiti, kɨ́'dí bɨ uyuní kɨ́ owụ́ 'bɨ ené ga bɨ bulúnduzé e ní. 16 Do 'dí'bilúgu umbuyé ndá'ba ícióto a sɨmɨ bi bɨ kóo Abarayáma ugú kɨ́ késị́ gɨ zí owụ́ 'bɨ Amóra sɨmɨ Sekéme ní.

17 “Sɨmɨ bɨ sịndị́ kadra 'bɨ ledre bɨ Lomo mocụ́ ledre a zí Abarayáma nɨ nda go gbóo ní, zí 'yị ezé ga bɨ sɨmɨ Ízibiti ní ídíye nda go mɨéyeyé kɨ́ kíngaya. 18 Zí ngíti 'yị bɨ owo ledre gɨ ro Yoséfa wá ní ídíne go née káa do ngére 'bɨ Ízibiti. 19 Zí ngére née ndịsịné méngị bulúnduzé e bɨsinyí kíngaya. Zía ndịsị rókpó 'yị ezé e kɨ́ cóngó ro idíní ụ́cụóyó síṛí owụ́ 'bɨ eyé ga bɨ owụ́ ya'dá e ní 'dá'ba gɨ ro zíye úyuyé.

20 “Née sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo aráni Mụ́sa sɨmɨ a ní. Mụ́sa nɨ kóo owụ́ bɨ kɨ́ lámá roné kíngaya ní. Zí 'yị ndíki ga lúrú bi kací a kɨ́ éfé ota (3). 21 Sɨmɨ bɨ 'di'bioyoní wo gɨ 'be óto wo 'dí sogo ní, zí nyị́ ngére 'bɨ Ízibiti ndíki wo. Zía 'dí'bi Mụ́sa ụ́lụ́ a káa do owụ́ 'bɨ ené. 22 Zí 'yị 'dódo ledre ga bɨ 'bɨ Ízibiti ní 'dódo tụ́'dụ́ ledre e zí Mụ́sa bɨ nɨ í'bí komokenzị zía ní. Sɨmɨ bɨ ngboró ogụ nda go káa do ya'dá 'yị ní, zí ódro ené kɨ́ mɨméngị ledre ené e ídíye mbá kɨ́ roko'bụyé.

23 “Sɨmɨ bɨ sɨmɨbi 'bɨ Mụ́sa nɨ go cị́ gbre ní, zía ịnyịné ndéréne ngu zí lafúne Isiréle e. 24 Zía lúrúndíki ngúru 'yị 'bɨ Ízibiti kɨ́ ndịsị ócó 'dó'do ngíti 'yị 'bɨ Isiréle. Zí Mụ́sa ndéréne útúne sɨmɨ okó née ní, zía ịnyịné úfu 'yị 'bɨ Ízibiti bɨ kóo ndịsị ócó 'dó'do 'yị 'bɨ Isiréle ní. 25 Mụ́sa somụ́ 'bɨ ené kídí lafúne Isiréle nɨyí ówo a kídí Lomo kasa née go gɨ ro zíne ógụné yómo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e. Ábuwá owoní eyé e wá. 26 Kílóndó a née ní zí Mụ́sa ógụndíki Isiréle e gbre kɨ́ ócó royé. Zía úku ledre zíye sɨmɨ bɨ ayí gɨ ro láfa yée ní kídí, ‘Ya'dá e, éyị́ bɨ ndịsịsé ócó rosé dengbịse Isiréle e gɨ ro ní 'di?’

27 “Tí lá, o'do máa wo kóo ndịsị ócó láya ezené née ní ịtrịoyó kóo Mụ́sa gɨ roné 'dá'ba. Zía ndú'yú Mụ́sa kídí, ‘Ambí oto yị́ị káa do ngére zíyị ndịsịyị́ 'décị ngbangazé ní ne? 28 Íli go gɨ ro úfu máa kpá káa zí 'yị 'bɨ Ízibiti bɨ karana úfu wo ní?’ 29 Sɨmɨ bɨ Mụ́sa uwú ledre bɨ o'do née uku zía kenée ní, zía ngásáne gɨ sɨmɨ Ízibiti ndéré ndịsịné sɨmɨ káṇgá 'bɨ Mịdịyáni e. Sɨmɨ bɨ nɨ íri ní, zía ndíki owụ́ 'bɨ ené e owụ́ ya'dá e gbre.

30 “Gɨ do kací sɨmɨbi cị́ gbre, zí maláyika 'bɨ Ngére Lomo 'dódo roné zí Mụ́sa sɨmɨ mɨndící pho'dụ komo kágá sɨmɨ súwú do landa bɨ kɨ́ ịrịné Sináya ní. 31 Sɨmɨ bɨ Mụ́sa lurúndiki pho'dụ kɨ́ ndící komo kágá ní, zía ndịsịné ónzó komoné kɨ́ ledre ba zía ndéréógụné za gbóo gɨ ro zíne lúrú yéme a. Tí lá sɨmɨ bɨ nɨ nda go gbóo kɨ́e ní,

7:28 7:28 Ólụ́ógụ 2:14

zía úwú kúrú Ngére Lomo kɨ úku ledre kídí, 32 ‘Mááyí Lomo bɨ ndịsị lúrú kacɨ bulúndusé Abarayáma, kɨ Isáka nda kɨ Yakóbo e ní.’ Zɨ Mụ́sa lángbané gɨ zɨ́ ngịrị zía óto'dụ́tụ komoné káa bɨ née nɨ lúrú pho'dụ née.

33 “Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre zía kídí, ‘Ídí í'diógụ warágeyị́ née 'dá'ba, gɨ zía bi bɨ tóro doa née ní, née bi amá lúyú ledre ndaá doa wá. 34 Máówo bɨsinyí 'do'dó bɨ ro 'yị amá Isɨréle e sɨmɨ Ízibiti ní go. Máúwú ini bɨ ndịsịní íni a gɨ sɨmɨyé gɨ zɨ́ 'do'dó ní go, máyéme romá go gɨ ro sáká yée. Ógụ mu zíma kása yị́ị ndéré 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti 'dá'ba.’

35 “Née tɨ́ kémbị́ Mụ́sa bɨ Isɨréle e asiní gɨ roa sɨmɨ bɨ ndu'yúní wo kídí, ‘Ambí oto yị́ị káa do ngére zɨyị ndɨ́sɨyɨ́ 'décị ngbangazé ní ne?’ Nɨ kóo ne 'yị bɨ Lomo kasa wo zía ídíne káa do ngére do Isɨréle e gɨ ro zía sáká yée zɨ́ye ídíye kɨ́ ro doyé kɨ́ sáká éyɨ́ gɨ zɨ́ maláyika bɨ 'dodo roné zía sɨmɨ mɨndící pho'dụ komo kágá sɨmɨ súwú ní. 36 Nɨ kóo manda zɨ́ Isɨréle e sɨmɨ bɨ nɨyí ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Ízibiti ní, zía ndɨ́sɨné méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ịdrɨ́ gɨ zɨ́ye mɨ́ịdrɨ́ ní sɨmɨ bɨ nɨyí aka sɨmɨ Ízibiti ní, kɨ́ kacɨ́ kó'dụ́ Bɨkesị́ mɨkavu kɨ́ sɨmɨbi cị́ gbre (40) sɨmɨ yana súwú.

37 “Mụ́sa uku kóo ledre née zɨ́ Isɨréle e kídí, ‘Lomo nɨ karanée kásaógụ nébị zɨ́se káa zɨ́ bɨ kasa máa ní gɨ dongará 'yị esé e.’ 38 Nɨ kóo ne manda zɨ́ Isɨréle e do bi kótrụro bɨ kóo sɨmɨ súwú kɨ́ bulúnduzé e kpá kɨ́ maláyika bɨ úku ledre zía do Landa Sináya ní, zía ndɨ́sɨné úkuí'bí kúrú Lomo zíze ní.

39 “Tɨ́ lá bulúnduzé e iliní eyé úwú ledre ené wá. Gɨ ore zíye nda óto yị eyé mɨmbé'deyé kíngaya gɨ ro ndá'ba eyé sɨmɨ Ízibiti. 40 Zíye úku ledre zɨ́ Aróna kídí, ‘Yéme lomo mụ zíze bɨ nɨ útú káa do manda 'dá'dá zíze ní. Owozé ezé lolụ éyɨ́ bɨ ndịsị méngị Mụ́sa bɨ kóo 'di'biogụ zée ne gɨ sɨmɨ Ízibiti ní wá.’ 41 Née sịndị́ kadra bɨ kóo zíye yéme lomo kɨ́ tosoné káa zɨ́ owụ́ ịtị́ ní, do 'dáná éyɨ́ e zía. Zíye ndɨ́sɨyé lé'bé ke'bị kɨ́ rokinyi kɨ́ óto úndru lomo máa née ní. 42 Gɨ zɨ́ kéyị née zɨ́ mbigí Lomo óyó sogoné zíye, do ótoómo yée zíye ndɨ́sị óto nda gbóo úndru kadra, éfé kɨ́ kele e ga bɨ komo ere, káa zɨ́ bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ nébị e yaá Lomo uku ledre kídí,

“ ‘Sée Isɨréle e bangá ga bɨ kóo
ndɨ́sɨsé óṇgoónzó yée
kɨ́ ndɨ́sị 'dáná yée kɨ́ sɨmɨbi cị́
gbre sɨmɨ bɨ ásé sɨmɨ súwú
ní, 'dánásé esé kóo yée née
zíma wá.
43 Ndɨ́sɨsé kóo yị esé ịmbị́ tátá kụ́tụ́
'bɨ lomo bɨ Moléke ní,*
kɨ́ lílị Ráfana kele bɨ ótosé wo
káa do lomo esé ní,
née mbá lílị éyɨ́ ga bɨ kóo
yémesé yée gɨ ro zíse
ndɨ́sɨsé óto úndruyé ní.
Bɨ kenée ní, mááyí kása sée sɨmɨ
ngíti káṇgá gbála sogo bi bɨ
kɨ́ ịrịné Babelóniya ní.’

44 “Kụ́tụ́ 'bɨ Lomo bɨ ndịsị 'dódo a kídí, Lomo nɨ bo kíye nɨ kóo bo zɨ́ bulúnduzé e sɨmɨ súwú íri. Yemení kóo kụ́tụ́ née kacɨ́ kúrú Lomo bɨ uku zɨ́ Mụ́sa ní kɨ́ toso a bɨ 'dodo ní. 45 Gɨ do kacɨ́ a née ní, zɨ́ bulúnduzé e 'dí'bi kụ́tụ́ née gɨ zɨ́ 'bụyé e, do ịmbị́útú a sɨmɨ bɨ nderéní kɨ́ Yósuwa e 'dí'bi káṇgá bɨ Lomo ogóoyó rị́kị́ sị́ do 'yị e gɨ sɨmɨ a zíye ní. Zɨ́ kụ́tụ́ née ndɨ́sɨné fú lá ore gị sɨmɨ

7:32 7:32 Ólụ́ógụ 3:6 **7:34** 7:34 Ólụ́ógụ 3:5-10 **7:37** 7:37 Gbre lorụ 18:15 **7:40** 7:40 Ólụ́ógụ 32:1 * **7:43** 7:43 Lomo bɨ Moléke: Nɨ lomo 'bɨ 'yị 'bɨ Kanána e. **7:43** 7:43 Amósa 5:25

sịndị kadra 'bɨ Dawídi, 46 bɨ Lomo oto wo zía ídíne kí rokinyi ní, zía ndú'yú Lomo gɨ ro zí Lomo ṇgúṇgu a zíne ụ́bụ́ 'Dịcị zí Lomo bɨ lúrú bi kací Yakóbo ní ndịsịné sɨmɨ a. 47 Tí lá Solomóna wotị Dawídi ụbụ́ nda kóo 'Dịcị 'bɨ Lomo máa née ne zí Lomo.

48 “Nda tí lá gɨ zía Lomo bɨ roko'bụ a romo do éyị e mbá ní,
ndịsị ené sɨmɨ 'dịcị bɨ 'yịma'dí e
ụbụ́nɨ́ kɨ́ sịlịye ní wá, káa zí bɨ
nébị Isáya éké ní kídí,
49 “Ngére Lomo uku ledre kídí,
‘Ere nɨ bi ndịsị amá,
do sogo káṇgá nɨ 'bɨ ené bi óto
sịndịma.
'Dịcị bɨ ásé ụ́bụ́ a zíma ní toso a nɨ
ídí káa be 'di?
Bi bɨ nɨ útúásá zíma ndịsịmá
sɨmɨa ní wo be 'di?
50 Ndaá 'bɨ ené bɨ máméngị éyị ga
gére née mbá máa ní wá?’

51 “Éyị bɨ ílisé líkpí mbotụ
mɨmbé'desé úwú kúrú Lomo, zíse
ndịsịsé índi mbílíse gɨ ro ledre
bɨ úku yée zíse gɨ zía wá ní 'di.
Mɨméngị ledre esé nɨ yị ené go
cé káa zí 'bɨ bulúndusé ga kóna
ní. Kací kadra mbá ndịsịsé ịcị
okó ro 'Dówụ́ Lomo káa zí bɨ
kóo bulúndusé e ndịsịní méngị a
ní. 52 Nébị nɨ bo kɨ́é'do káa
yaá bulúndusé e 'do'donɨ́ wo wá?
Ufunɨ́ gba nébị ga bɨ kóo ndịsịní
úku ledre mɨógụ 'Yị bɨ ngárá lúyú
ledre ndaá roa wá ní. Bɨ ba
ní, méngịsé lárá a go zíse úfuóyó
wo. 53 Úwúsé lorụ bɨ kóo Lomo
i'bí zí maláyika ógụné kɨ́e í'bí a
zí bulúnduzé e ní mbá bú, sɨmɨ
ledre ga gére née mbá, ílisé esé
ṇgúṇgu lorụ née wá.”

Ongboonzónɨ́ Sitifáno kɨ́ tutú

54 Sɨmɨ bɨ 'yị 'décị ngbanga e
uwúnɨ́ ledre bɨ Sitifáno uku káa
ní ní, zí mɨmbé'deyé ésịne. Zíye
ndịsị náná do soyé gɨ ro Sitifáno
kɨ́ mɨmbé'de késị. 55 Tí lá gɨ
zía Sitifáno nɨ kɨ́ 'Dówụ́ Lomo
sɨmɨné ní, zía lúrú bi komo ere,
zía lúrúndíki roko'bụ 'bɨ Lomo
kɨ́ Yésụ mɨtóroné do sịlị Lomo
'bɨ anú. 56 Zí Sitifáno uku ledre
kídí, “Lúrúsé aka, málúrú mbotụ
ere likpí go, Owụ́ 'bɨ 'Yịma'dí nɨ
mɨtóroné cigí Lomo do sịlịa 'bɨ
anú.”

57 Zí 'yị 'décị ngbanga e ụ́cụ
koko kɨ́ ésị 'dụ́tụ gu mbílíye kɨ́
sịlíye. Zíye ụ́dụyé mbá ngásá
ngáka Sitifáno, 58 do 'di'bi wo
ólụ́ógụyé kɨ́e 'dí sogo gɨ sɨmɨ yana
gara, tónóye óngbo wo kɨ́ tutú. 'Yị
ga bɨ kóo nderénɨ́ óngbo Sitifáno
ní otoomonɨ́ kóo bongó eyé e zí
owụ́o'do kɨ́ ịrịné Sáwulo zía ndịsị
lúrú bi kací a.

59 Tí bɨ nɨyí ndịsị óngbo Sitifáno
ní, zía íni ini zí Lomo kídí, “Ngére
Yésụ, 'dí'bi 'dówụ́ma mu zíyị íri.”
60 Zí Sitifáno útúne do ngụ́rụ́
sịndịne. Zía úku ledre kɨ́ kúrúne
gbélị kídí, “Ngére, ndá 'dó'do yée
wá. Ídí ótoómo ledre zíye gɨ sɨmɨ
lúyú ledre eyé.” Gɨ do kací ledre
bɨ uku káa ní zungu, zía úyuné.

8

*'Do'dó ro 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́
ledre 'bɨ Yésụ ní*

1 Sáwulo ṇguṇgu kóo ne kídí
idínɨ́ úfu Sitifáno.

Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née
ní, zí mongụ́ okó tónóne ro 'yị
ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kírésịto
Yésụ sɨmɨ Yerụsaléma ní. Zíye
ngásá báyi royé sɨmɨ káṇgá bɨ
Yụdáya kɨ́ Samáriya ní mbá, do
ótoómo 'yịmɨkása e ngúcuyé sɨmɨ
Yerụsaléma. 2 Zí ngíti géyị 'yị ga
bɨ i'bínɨ́ royé go ndịsị méngị moko
'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do
ní, íni Sitifáno kɨ́ roko'bụyé mbá.
Zíye 'dí'bi wo ndéré óto a. 3 Tí
lá zí Sáwulo tónóne 'dó'do 'yị ga
bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ ní, do
ndéréne kɨ́ 'dí'bi yée, ya'dá e kɨ́

7:50 7:50 Isáya 66:2

karáe kɨ́ cóngó ro kací 'be 'bɨ eyé e mɨkékeṛịa ndịsịné kɨ́ ónzó yée sɨmɨ sịgịnị.

Phịlịpo uku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ Samáriya

4 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Yeṛụsaléma bɨ ogó bayiní yée ní, ndịsịyé kpá fú 'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ ní zɨ́ 'yị e do bi ga bɨ nɨyí doyé ní. 5 Zɨ́ Phịlịpo ndéréne zaá sɨmɨ ngíti gara sɨmɨ káṇgá bɨ Samáriya ní, ndịsịné 'dódo ledre gɨ ro Kírésịto zɨ́ 'yị e íri. 6 Sɨmɨ bɨ tụ́'dụ́ 'yị e uwú ledre bɨ Phịlịpo ndịsị úku a zíye kɨ́ lúrúndíki mɨngburoko ledre ga bɨ ndịsị kɨ́ méngị yée ní, zíye ndịsị índi mbílíye úwú ledre bɨ Phịlịpo ndịsị úku yée ní. 7 Zɨ́ bɨcayi lomo e ndịsị ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ tụ́'dụ́ 'yị e 'duo kɨ́ ini tarayé, zɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ngárá nderéní wá ní kɨ́ mɨgịgịṛị e ịnyịógụyé mbá. 8 Nda née ní, zɨ́ 'yị e ídíye kɨ́ mongụ́ rokinyi sɨmɨ gara ore.

9 Ngíti o'do nɨ kóo sɨmɨ gara ore kɨ́ ịrịné Simúna, nɨ mongụ́ 'yị mála bɨ tara 'yị 'bɨ Samáriya e ịdrị gɨ zía mbá mɨịdrị ní. Zía ndịsị mbófo roné kɨ́dí ngíti 'yị bɨ zía rómo gɨ doné ní ndaá. 10 'Yị ga bɨ sɨmɨ gara ore ní za mbá, gbékpị 'yị e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga kɨ́ ledreyé owóowó ní ndịsịní úwú mbá ledre ené. Zɨ́ 'yị e ndịsịyé úku ledre gɨ roa kɨ́dí, “O'do ba nɨ kɨ́ mongụ́ roko'bụ 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ yaá, Roko'bụ a ofụ go ní zíne.” 11 Ndịsịní índi mbílíye úwú ledre ené kɨ́ngaya gɨ zía go ngbángbá sịndị́ kadra ndịsị óto yée zɨ́ tarayé ndịsị ịdrịne mɨịdrị gɨ zɨ́ mɨónzó mála ené. 12 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ ṇguṇguní bɨlámá ledre bɨ Phịlịpo 'dódo zíye gɨ ro bi bɨ Lomo nɨ ne mongụ́ Ngére doa kɨ́ ledre gɨ ro Kírésịto Yésụ ní, zɨ́ Phịlịpo bábátịzị́ yée ya'dáe kɨ́ karáe. 13 Zɨ́ Simúna kpá ṇgúṇgu ledre Yésụ do bábátịzị́ wo. Gɨ do kací bɨ babatịzịní wo ní, otoomo lolụ kací Phịlịpo wá, zɨ́ tara a ịdrịne kɨ́ lúrú mɨngburoko ledre ga bɨ Phịlịpo mengị yée kɨ́ roko'bụyé kɨ́ yée ga bɨ tara 'yị ndịsị ịdrị gɨ zíye mɨịdrị ní.

14 Sɨmɨ bɨ 'yịmɨkása e uwúní ledre née sɨmɨ Yeṛụsaléma yaá 'yị ga bɨ sɨmɨ Samáriya ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní, zíye kása Pétero e kɨ́ Yiwáni íri. 15 Sɨmɨ bɨ ogụní zɨ́ 'yị ga gére née íri ní, zíye íni ini zɨ́ Lomo idí kása 'Dówụ́ne ógụ ndịsịné sɨmɨyé. 16 Gɨ zía bɨ 'Dówụ́ Lomo ndaá aka sɨmɨyé wá ní, 'di'biní go lá babatịza kɨ́ ịrị Ngére Yésụ. 17 Zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni óto sịlịye doyé, zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ógụ ndịsịné sɨmɨyé.

18 Sɨmɨ bɨ Simúna owo ya, 'Dówụ́ Lomo ogụ go sɨmɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ, gɨ zía bɨ 'yịmɨkása e otoní sịlịye doyé ní, zɨ́ Simúna áyí ne gɨ ro í'bí késị zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni. 19 Zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Ídísé kpá í'bí roko'bụ née zɨma, gɨ ro 'yị bɨ máóto sịlịma go doa ní, zía ndíki 'Dówụ́ Lomo.”

20 Zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zía kɨ́dí, “Umbu 'di'bi yịị kɨ́ késị eyị́ née wá gɨ zɨ́ 'di, gɨ zía sómụ́ 'bɨ eyị́ kɨ́dí útúásá bú úgú tákpásịlị 'bɨ Lomo kɨ́ késị. 21 Bifúó ndaá zɨyị togụ́ mbú éyị́ gɨ royị́ sɨmɨ moko bɨ azé sɨmɨa ba wá, gɨ zía mɨmbé'deyị́ ndaá 'bɨ ené mɨútúásáne do komo Lomo wá. 22 Ídí óyóló'bó sómụ́ ledre eyị́ gɨ sɨmɨ bɨsinyí ledre 'dá'ba. Zɨyị́ íni ini zɨ́ Ngére Lomo gɨ ro zía lụ́lụóyó bɨsinyí sómụ́ ledre née gɨ sɨmɨyị́ 'dá'ba. 23 Málúrú yịị, mɨmbé'deyị́ sinyí ofụ go, bɨ ndịsị ódóngéṛị yịị sɨmɨ lúyú ledre ní.”

24 Zɨ́ Simúna úku ledre zɨ́ Pétero e kɨ́ Yiwáni kɨ́dí, “Ídísé mu íni ini zɨ́ Ngére Lomo gɨ romá káa

bɨ 'do'dó bɨ úkusé ledre a née nɨ ndéréógụ romá ke.”

25 Gɨ do kací bɨ Pétero e kí Yiwáni ukuní ledre gɨ do biyé kí ledre gɨ ro Ngére Yésụ go zí 'yị e ní, zíye ịnyiyé ndá'balúgu royé sɨmɨ Yerụsaléma. Kí ndá'bayé, zíye ndéréye kí úku bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zí 'yị e sɨmɨ mɨnzénzéré gara ga bɨ sɨmɨ Samáriya ní mbá.

Phịlịpo e kí mongú 'yị 'bɨ Ịtópịya

26 Kadra kịé'do, zí maláyika 'bɨ Ngére Lomo úku ledre zí Phịlịpo kídí, “Yéme royị mu zíyị ndéréyị kí mɨsi'di súwú bɨ ogụ gɨ sɨmɨ Yerụsaléma mɨ'dí do anú ndéré née sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Gáza ní.” 27 Zí Phịlịpo 'dí'bi mɨsi'di súwú née tónó ndéréne, zíye ndíkíye kí ngíti o'do gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ịtópịya ní. Nɨ kóo mongú 'yị bɨ kí ledrené owóowó, 'yị lúrú bi kací késị 'bɨ Kandáke, kára bɨ me'be ngére 'bɨ Ịtópịya ní. O'do née nderé kóo íni ini zí Lomo sɨmɨ Yerụsaléma. 28 Nda go sɨmɨ mɨndá'ba a 'be, zía ékịne sɨmɨ arabíya ené bɨ usáni ndịsị lála a ne ní, ndísịné ólo ledre gɨ sɨmɨ búkụ 'bɨ nébị Isáya.

29 Zí 'Dówú Lomo úku ledre zí Phịlịpo kídí, “Ídí ndéré mɨ'dí zí arabíya bɨ usáni ndịsị lála a íri née, zíyị ndịsị ndéréyị gbóo cigí a.”

30 Zí Phịlịpo ngásá ndíki o'do bɨ sɨmɨ arabíya née kí ólo ledre gɨ sɨmɨ búkụ 'bɨ nébị Isáya. Zía ndú'yú o'do née kídí, “Ówo yéme ini ledre gɨ sɨmɨ ledre bɨ ndịsị ólo a née bú?”

31 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Phịlịpo kídí, “Mááyí ówoyéme a káa be 'di? 'Búó togú ngíti 'yị nɨ úku yéme a ne zíma.” Zía úku ledre zí Phịlịpo ya, ékị gɨrí mu zíze ndéréze kéyị.

32 Ledre bɨ kóo o'do née ndịsị ólo a ní nɨ káa zí ba,

“Nɨ yị ené káa zí kábịrịkị bɨ 'di'bɨní wo ndéré kíe óṇgoónzó a ní,
kpá káa zí Owụ́ Kábịrịkị bɨ ndecị yị ené tí lá tí sɨmɨ bɨ nɨyí óloóyó bị a
mengị kéyị wá ní.

33 Nɨyí méngị lárá a 'du'dorụ́ 'decịní ngbanga a do bɨlámá mɨsi'diné wá.
'Yị bɨ kịé'do káa bɨ nɨ útúásá úku ledre gɨ ro 'yị ené e ní ndaá,
gɨ zía ndịsị ené do sogo káṇgá ona ụkụ́ go.”

34 Zí o'do née ndú'yú Phịlịpo kídí, “Úku yéme aka ledre ba mu zíma, nébị ndịsị úku ledre née gɨ ro ambi? Gɨ roné togú mbú gɨ ro ngíti 'yị kpí?” 35 Zí Phịlịpo tónóne 'dódo bɨlámá ledre zía gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo bɨ gáa ndịsị ólo a ba gɨ ro Ngére Yésụ.

36 Káa zí bɨ nɨyí mɨndéréye kací mɨsi'di ní, zíye ndéréógụyé do bi bɨ kí iní doné ní, zí o'do ba úku ledre zí Phịlịpo kídí, “Iní nɨ go ba. Éyị bɨ nɨ úcụómo máa kí 'dí'bi babatịza ní 'di?” 37 Zí Phịlịpo úku ledre zía kídí, “Togú ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ go za kí mɨmbé'deyị kịé'do, mááyí bábátịzị yịị.”

Zí o'do née úkulúgu ledre zí Phịlịpo kídí, “Máṇgúṇgu go kídí Kírésịto Yésụ nɨ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo.” 38 Zí o'do née úku ledre zí 'yị ené bɨ ndịsị úku ledre zí usáni ndịsị lála yée kí arabíya ba ní yaá idí tóro. Zí Phịlịpo e gbre kí o'do née ndítíye sɨmɨ iní, zí Phịlịpo bábátịzị wo.

39 Sɨmɨ bɨ olụ́ogụní gɨ sɨmɨ iní ní, 'diya káa ní zí 'Dówụ́ Lomo 'dí'bióyó Phịlịpo gɨ ore 'dá'ba. O'do ba owo ené lolụ bi bɨ Phịlịpo

8:33 8:33 Isáya 53:7-8

nderé doa ní wá, zía ndéréókpóne gɨ ore kí mongú rokinyi.
40 Nda gɨ ore, zí Phílịpo lúrúndíki roné gére sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Azóto. Zía ndéréókpóne sɨmɨ gara bɨ ndịsịní ndólo a Kayisaríya ní ndịsịné kí úku bɨlámá ledre gɨ ro Yésụ zí 'yị e sɨmɨ gara ga bɨ kací mɨsi'di ore ní mbá.

9

Sáwulo ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ
(Lúrú kpá Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 22:6-16, 26:12-18)
1 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née ní, Sáwulo nɨ aka kóo fú lá mámada kí sɨmɨ késị kídí née nɨ úfu 'yị ga bɨ 'yị lódú kací Ngére Yésụ ní. Zía ndéréne zí mongú 'yị 'dáná éyị, 2 ndú'yú wo gɨ ro zía í'bí wáraga bɨ née nɨ ndéré kíe do sịlịne zí manda 'bɨ Yúda ga bɨ sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro ga bɨ sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Damásika ní, gɨ ro togú née ogụ ndiki 'yị e go íri bɨ ndịsịní lódú kací Mɨsi'di 'bɨ Ngére ní, zíne 'dí'bi yée gɨrí ya'dá e kí kará e ógụ kíye ónzó yée sɨmɨ sịgịnị sɨmɨ Yerụsaléma. 3 Sɨmɨ bɨ Sáwulo nderéogụ nda go gbóo kí Damásika ní, 'diya káa ní zí roko'bụ 'bɨ Lomo óṇgóne zía gɨ komo ere. 4 Zía útúne geré bi, zía úwú kúrú 'yị kí úku ledre kídí, “Sáwulo, Sáwulo, éyị bɨ ndịsị 'dó'do máa gɨ ro kenée ní 'di?”
5 Zí Sáwulo ndúndu'yú kídí, “Née náambi Ngére?”
Zía úkulúgu ledre zí Sáwulo kídí, “Née máa Yésụ bɨ ndịsị esị 'do'dó romá ní. 6 Ịnyịógụ mu zíyị ndéréókpóyị sɨmɨ mongú gara íri, áyí ówo 'yị íri nɨ 'dódo éyị bɨ áyí méngị a ní zíyị.”
7 Zí 'yị ga bɨ kóo ndịsịní ndéré kí Sáwulo e ní tóroyé, 'yị úku ledre ndaá. Uwúní tí kúrú 'yị go, tí lá lurúndikiní kụrụ'bụ 'yị ma'dáa wá. 8 Sɨmɨ bɨ Sáwulo ịnyịogụ gɨ bi ní, nɨ líkpí komoné bɨ káa ní, mbụ́ komoa lurú ené lolụ bi wá. Nda née ní, zí 'yị ga bɨ kóo nɨyí kéye ní kókó wo goó mɨkókó ndéré kíe sɨmɨ Damásika. 9 Sáwulo lurú bi wá kí sịlị ota, anu éyị wá, ewé gbawá iní.
10 Ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ Damásika nɨ 'yị lódú kací Yésụ ịrịa Ananíya. Zí Ngére Yésụ 'dódo roné zía káa zí ndịsị 'dú'duru ní kídí, “Ananíya.”
Zía ndịzịné, “Ɨí, Ngére.”
11 Zí Ngére úku ledre zí Ananíya kídí, “Ídí ndéré 'be 'bɨ Yúda bɨ kací mɨsi'di bɨ ndịsịní ndólo a mɨsi'di bɨ Mbị ní, zíyị ndúndu'yú gɨ ro o'do bɨ ogụ gɨ sɨmɨ gara bɨ Tarasísi kí ịrịné Sáwulo ní. Nɨ go ndịsị íni ini zí Lomo. 12 Sɨmɨ 'duru máa bɨ kóo née ní, zía kóo lúrúndíki ngíti o'do kí ịrịné Ananíya bɨ ogụ zía óto sịlịne doa gɨ ro zí komo a óṇgóne ní.”
13 Zí Ananíya úkulúgu ledre zí Ngére kídí, “Tú'dú 'yị e ukuní ledre gɨ ro o'do née go zíma kí bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsị méngị yée kí 'yị eyị e sɨmɨ Yerụsaléma ní. 14 Ogụ sɨmɨ Damásika ona ba kí roko'bụ gɨ zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní gɨ ro zíne 'dí'bi 'yị eyị ga bɨ ndịsịní óto úndruyị ona ní.”
15 Zí Ngére úku ledre zía kídí, “Ndéré mu. Gɨ zía mágélé wo go káa do 'yị 'bɨ moko amá bɨ nɨ 'dódo ledre gɨ romá zí 'yị ga bɨ ndaní kúfú Yúda e wá ní kí mɨngburoko ngére eyé e nda kí 'yị 'bɨ Isɨréle e. 16 Mááyí 'dódo tú'dú ledre e zía, zía ndịsịné 'dó'dóne sɨmɨ a sɨmɨ bɨ nɨ ndịsị 'dódo ledre gɨ romá zí 'yị e ní.”
17 Zí Ananíya ịnyịné ndéré ólúne sɨmɨ 'dịcị bɨ Sáwulo nɨ sɨmɨ a ní do óto sịlịne do Sáwulo, zía úku ledre kídí, “Sáwulo lúndu 'bɨ ené, Ngére Yésụ bɨ 'dodo roné

zíyị do mɨsi'di sɨmɨ bɨ áyí ógụ yáa ní, kasa máa née zíyị gɨ ro zí komoyị́ líkpílúgu roné zí 'Dówụ́ Lomo ógụ ndịsịné sɨmɨyị.” 18 Née ní, geré zí éyị́ útúógụné gɨ komo Sáwulo sɨlekpe káa zí sókó kénzé ní, zí komoa líkpíne zía ndịsịné lúrú bi. Zí Sáwulo ịnyịógụné 'dága zí Ananíya bábátịzị wo. 19 Gɨ do kací bɨ ánu éyị́ ní, zí roko'bụa ndá'baógụné roa.

Sáwulo uku ledre Yésụ zí 'yị e sɨmɨ Damásika

Kɨ́ tụ́'dụ́ sịl̀ị́ e, Sáwulo ndịsịní nda kóo ndịsị kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní lódụ́ kací Yésụ ní sɨmɨ Damásika. 20 Zía ịnyịné ndéréne sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e tónó 'dódo ledre zí 'yị e gɨ ro Yésụ kídí, Yésụ nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo. 21 'Yị ga bɨ owoní Sáwulo kɨ́ úku ledre gɨ ro Ngére Yésụ ní, zíye ndịsịyé ónzó komoyé kíngaya. Zíye ndịsị úkuló'bó ledre dengbíye kídí, “També ba fú o'do bɨ ndịsị úfu 'yị ga bɨ ndịsịní óto úndru Yésụ sɨmɨ Yerụsaléma 'dáa ní? Ogụ ona ba kpá go gɨ ro 'dí'bi 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní ndá'ba kíye zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ní?” 22 Tɨ́ lá zí 'dódo ledre 'bɨ Sáwulo ídí ené kɨ́ roko'bụné kíngaya. Zí ledre bɨ ndịsị úku a ní 'dódo a kídí Yésụ nɨ Kírésịto. Zía 'dí'bi do Yụ́da ga bɨ sɨmɨ Damásika ní mbá ledre bɨ zíye úkulúgu a zía kací a ní ndaá.

23 Nda gɨ do kací tụ́'dụ́ sịl̀ị́ e, zí ngíti géyị Yụ́da e kótrụ royé do bi kẹ́'do yéme ledre gɨ ro zíye úfuóyó wo 'dá'ba. 24 Tɨ́ lá uwú kóo ledre ga bɨ yemení née go mbá. Zíye ndịsịyé óndó wo tara mɨsi'di ga bɨ ndịsịní ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ gara gɨ ore ní kɨ́ ndụlụ e kɨ́ kadra e mbá gɨ ro zíye úfu wo. 25 Tɨ́ lá zí 'yị lódụ́ kací Sáwulo ódó ká'dá ro mongú mbúra do ímbịóto wo kíe kɨ́ ndụlụ gɨ do bifúó gɨ dogboṛụ gara bɨ o'bóní wo gbaá dongá Damásika ní.

Mɨndá'baógụ Sáwulo sɨmɨ Yerụsaléma

26 Sɨmɨ bɨ Sáwulo ogụ sɨmɨ Yerụsaléma ní, zía áyíne gɨ ro zíye ídíye ndro kɨ́ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ní, tɨ́ lá ngịṛịa ndịsị yị́ ené kóo méngị yée mɨméngị kɨ́ ṇgúṇgu a bɨ yaá nɨ go mbigí 'yị lódụ́ kací Yésụ ní. 27 Zí Baranába ógụné 'dí'bi Sáwulo ndéré úku ledre gɨ roa zí 'yịmɨkása e. Zía lịkpị́ yéme ledre bɨ kóo Ngére Yésụ 'dodo roné zí Sáwulo do mɨsi'di Damásika, kɨ́ ledre ga bɨ Ngéré uku zía ní. Zía kpá lịkpị́ ledre bɨ ngịṛị olụ́ ro Sáwulo kɨ́ 'dodo ledre zí 'yị e gɨ ro ledre Yésụ sɨmɨ Damásika wá ní.

28 Née ní zí Sáwulo e nda go kótrụ royé ndro kɨ́ 'yịmɨkása e do gámáye sɨmɨ Yerụsaléma mbá ndịsị úku ledre gɨ ro Ngére Yésụ ngịṛị ndaá lolụ royé wá. 29 Zía kpá ítí kangú kɨ́ úku ledre zí Yụ́da ga bɨ ndịsịní ódro tara Gịṛígị ní, tɨ́ lá ayíní go gɨ ro úfu wo. 30 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ uwúní ledre ba ní, zíye 'dịyịóto Sáwulo sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní, do ótoómo wo zía ndéréókpóne sɨmɨ Tarasísi.

31 Née go sịndị́ kadra bɨ zí 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ ga bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya, Galiláya, Samáriya ní 'dówụ́royé zí mɨndịsịyé ídíne bɨlámáne ní. Kɨ́ sáká éyị́ gɨ zí 'Dówụ́ Lomo zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní éyeyé do ídíye kɨ́ roko'bụyé, káa zí bɨ ndịsị eyé nɨ nda go fú lá óto úndru Ngére Yésụ ní.

Pétero nderé sɨmɨ Lịda kɨ́ Zópa

32 Káa zí bɨ Pétero gamá go do bi e mbá ní, sɨmɨ ngíti sịl̀ị́ zía ịnyịné ndéréne lúrú 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ sɨmɨ gara bɨ kí ịṛịné Lịda ní. 33 Sɨmɨ Lịda íri, zía ógụndíki o'do kí ịṛịné Enási, nɨ mɨgịgịṛị́ mengị go sɨmɨbi

ịnyị doa ota ịnyị gɨ do ṛangba wá. 34 Zí Pétero ndólo wo kídí, “Enási, Kírésịto Yésụ yomo yíị go. Ịnyịógụ mu 'dága yéme bi 'dú'du eyị.” Geré zí Enási ịnyịógụné 'dága. 35 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ndịsịní ndịsị sɨmɨ Lịda kɨ́ Sárona ní mbá lúrú wo, zíye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ.

36 Kára nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Tabíta ndịsị ndịsị sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Zópa ní nɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ. (Ịrịa bɨ kɨ́ tara Gịŕígị ní nɨ Dóroka, ini ledre bɨ gɨ sɨmɨ a ní nɨ nyazu.) Dóroka i'bí sịndị́ kadra ené mbá ndịsị méngị bɨlámá ledre kɨ́ ndịsị sáká 'yị lerị e. 37 Sɨmɨ sịndị́ kadra née ní zí ndíyá 'dí'bi Dóroka zía úyuné. Do yéme umbua óto a sɨmɨ 'dịcị bɨ o'bọ́rongóní do ezené 'dága ní. 38 Do ngará Zópa akpa ené kóo kɨ́ Lịda wá. Sɨmɨ bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ sɨmɨ Zópa uwúní ya Pétero nɨ bo sɨmɨ Lịda ní, zíye kása ya'dá e gbre kɨ́ sanda zía kídí, “Áko mongụ́ 'yị, nderézé aka mu 'diya kése sɨmɨ Zópa.”

39 Née ní zí Pétero geré ịnyịné zíye ndéréye. Sɨmɨ bɨ ogụní íri ní, do 'dí'bi wo ndéré kíe sɨmɨ 'dịcị bɨ o'bọ́rongóní do ezené kɨ́'dí bi bɨ kará umbu e toro 'dikíní wo gbaá ndịsị íni ini kɨ́ ndịsị 'dódo bongó ga bɨ mɨịcị yée kɨ́ mbílí bongó ga bɨ i'bí yée zí 'yị e sɨmɨ bɨ Dóroka nɨ aka trịdrị ní.

40 Zí Pétero úku ledre zíye yaá idíní aka ólụ́ógụ sága, zía útúne gbrị do ngụ́rụ́ sịndịne ótụ́ doné íni ini zí Lomo. Nda gɨ ore zía sị́kpị doné lúrú umbu zía ndólo wo kídí, “Tabíta, ịnyịógụ mu 'dága.” Zí Tabíta líkpí komoné, sɨmɨ bɨ onzó komoné gbó ro Pétero ní, zía ịnyịógụné ndịsịné 'dága. 41 Nda née ní, zí Pétero 'dí'bi sị́lịa, zía lála sị́kpị wo 'dága. Zí Pétero nda ndólolúgu 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní kɨ́ kará umbu ga gére mbá 'dịcị íri, zía í'bí wo zíye go trịdrị.

42 Zí phanda ledre bɨ mengị roné ore née ndéréne mɨndéré sɨmɨ Zópa za mbá. Gɨ zí kéyị née ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ. 43 Gɨ do kací née ní, zí Pétero ndịsịné sɨmɨ Zópa kɨ́ tụ́'dụ́ sị́lị́ e 'be 'bɨ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Simúna nɨ 'yị yéme éyị́ e gɨ sɨmɨ saná.

10

Pétero e kɨ́ Koronólịyo

1 Ngíti o'do nɨ kóo bo sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní kɨ́ ịrịné Koronólịyo, nɨ kóo mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e* bɨ ndịsịní ndólo yée asikíri e gɨ sɨmɨ Itáliya ní. 2 Wo kɨ́ 'yị 'be 'bɨ ené e mbá nɨyí 'yị óto úndru Lomo abú ndaní gɨ sɨmɨ kúfú Yụ́da e wá. Ndịsị sáká 'yị lerị e zía ndịsịné kpá íni ini zí Lomo gbụ́ụ́. 3 Kadra kị́é'do, sɨmɨ sịndị́ kadra ota (3) gɨ do kací yana kadra, zí maláyika 'bɨ Lomo 'dódo roné zí Koronólịyo zía ndólo wo kídí, “Koronólịyo.”

4 Zí Koronólịyo lúrú wo gbóó gɨ zí ngịrị, do ndú'yú wo kídí, “Káa be 'di?”

Zí maláyika úkulúgu ledre zía kídí, “Lomo nɨ kɨ́ rokinyi kɨ́ úwú ini bɨ ndịsị íni a, kɨ́ sáká éyị́ bɨ ndịsị sáká 'yị lerị e kíe ní, nɨ go nzíyiné gɨ ro úkulúgu ledre kací a zíyị. 5 Cakaba ní ídí mu kása 'yị e sɨmɨ Zópa kací ngíti o'do kɨ́ ịrịné Simúna bɨ ngíti ịrịa Pétero ní. 6 Nɨ ṇgu 'be 'bɨ Simúna bɨ 'yị yéme éyị́ e gɨ sɨmɨ saná e ní, 'be 'bɨ ené nɨ kací kó'dụ́ mɨkavu bɨ sɨmɨ Zópa íri ní.”

7 Sɨmɨ bɨ maláyika nderéokpóní ní, zí Koronólịyo ndólo 'yị kasa ené e gbre kɨ́ kémbị́ asikíri ené bɨ i'bí roné go zí Lomo ngúru 'yị bɨ

* **10:1** 10:1 Mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e: Nɨ mongụ́ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi do asikíri e míya (100) ní.

ndịsị lúrú bi kacɨ a ní. 8 Zía lịkpị ledre bɨ mengị roné zíne ní mbá zíye, do kása yée sɨmɨ Zópa.

Lomo 'dodo roné zɨ́ Pétero

9 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné, ya'dá ga gére née nɨyí go gbóo kɨ́ Zópa ní, zɨ́ Pétero ékịne do 'dịcị kɨ́ yana kadra íni ini zɨ́ Lomo. 10 Sɨmɨ sịndị kadra máa née ní 'bú mengị kóo wo go kɨ́ngaya ili kóo go zíne ánu éyị. Sɨmɨ bɨ nɨyí aka méngị éyị mɨánu mɨméngị ní, zɨ́ Lomo 'dódo roné zía. 11 Zɨ́ Pétero lúrúndíki ere lịkpí roné go fúó, zía lúrúndíki mongú sáka éyị kɨ́ ógụné do sogo káṇgá kɨ́ ríríne eso. 12 Do mongú sáka éyị née íri, za éyị trịdrị e kacɨ sị doyé mbá, bangá e, kɨ́ éyị ga bɨ ndịsịnɨ́ lála royé do sɨmɨyé ní nda kɨ́ solụ́ e. 13 Zɨ́ kúrú Lomo ówụ́ne zía kɨ́dí, “Ị̀nyịógụ mu 'dága Pétero, zíyị úfu éyị ga gére née zíyị ánu yée.”

14 Tɨ́ lá zɨ́ Pétero úkulúgu ledre zía kɨ́dí, “Ndaá kenée wá, Ngére. Tɨ́ bɨ mááyí ba ní, máánu amá éyị ga bɨ lorụ yaá 'yị e ndanɨ́ ánu wá ní wá.”†

15 Zɨ́ kúrú Lomo kpá ówú ándá roné zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Éyị ga bɨ Lomo uku yaá 'yị e idínɨ́ ánu a ní, ndá úku a kɨ́dí ndanɨ́ ánu a wá ní wá.”

16 Ledre née mengị roné kenée kɨ́'dí ota, gɨ ore zɨ́ Lomo 'dí'bilúgu éyị ga gére née komo ere.

17 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ ndịsị sómú só'do ini ledre gɨ sɨmɨ ledre née ní, ya'dá ga bɨ Koronólịyo kása yée ní, ndu'yú so'donɨ́ mɨsi'di 'be 'bɨ Simúna owonɨ́ go nɨyí go mɨtóroyé tara mbotụ gara. 18 Zíye ndólo 'yị ndú'yú a kɨ́dí, “Ṇgu nɨ bo 'be ona kɨ́ ịrịné Simúna Pétero?”

19 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka fú lá sómú ledre bɨ Lomo 'dodo roné kɨe zía ba ní, zɨ́ 'Dówụ́ Lomo úku ledre zía kɨ́dí, “Simúna, ya'dá e nɨyí bɨ ota (3) 'dáa ba ndịsị gámásó'do yị̀ị. 20 Yéme royị mu zíyị ídíyị nzíyiyị zíse ndérése kéye. Ndá asi wá, mákása yée máa kacíyị.”

21 Zɨ́ Pétero ndítíógụné zía úku ledre zɨ́ ya'dá ga gére née kɨ́dí, “Mááyí 'yị bɨ ndịsịsé gámásó'do wo ba. Ógụsé gɨ ro 'di?”

22 Zíye úkulúgu ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, “Mongú 'yị 'bɨ asikíri e bɨ Koronólịyo ní kasa zée née zíyị abú ndaá gɨ sɨmɨ kúfú Yúda e wá. Nɨ bɨlámá 'yị, ndịsị óto úndru Lomo, 'yị 'bɨ Yúda e mbá ndịsịnɨ́ óto dokuwu a kɨ́ngaya. Maláyika 'bɨ Ngére Lomo uku ledre zía kɨ́dí, idí úku ledre zíyị, zíyị ógụyị 'be 'bɨ ené zía úwú ledre bɨ gɨ tarayị ní.” 23 Zɨ́ Pétero 'dí'bi ya'dá ga gére née sɨmɨ sụmụ 'be 'bɨ ené.

Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zɨ́ Pétero yéme roné zíye ndéréye kéye. Zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Zópa ore ní, ndéréye ndro kéye. 24 Nda káa zɨ́ kílóndó a née ní, zíye ndéréógụyé sɨmɨ Kayisaríya. Nɨyí ógụ íri ní, Koronólịyo ndoloyoko sụmụné e kɨ́ bɨlámá ezegámáne e go ndịsị sóngó yée. 25 Sɨmɨ bɨ Pétero ayí go gɨ ro ólụ́ 'be ní, zɨ́ Koronólịyo 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ 'duo gɨ tara mɨsi'di, zía útúne do ngụ́rụ́ sịndịne óto úndru Pétero. 26 Nda gɨ ore zɨ́ Pétero úku ledre zía kɨ́dí, “Ị̀nyịógụ mu 'dága. Ndá óto úndrumá wá, mááyí 'bɨ amá kpá 'yịma'dí káa zíyị ní.”

27 Zɨ́ Pétero ndịsịné fú lá ódroné zɨ́ Koronólịyo zaá gị sɨmɨ bɨ olụ́nɨ́ 'dịcị bɨ tụ́'dụ́ 'yị e yokonɨ́ royé sɨmɨ a ní. 28 Zɨ́ Pétero úku ledre zíye kɨ́dí, “Sée, ówoyémesé bú bɨlámáne kacɨ́ lorụ ezé 'bɨ Yúda e, ndịsị kotrụzé ezé rozé kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní wá. Tɨ́ lá Lomo uku'dodo go zíma ya, mándá úku ledre gɨ ro 'yị yaá

† **10:14** 10:14 Éyị ga bɨ lorụ yaá 'yị e ndanɨ́ ánu wá ní: Ólo Lévị 11.

ndá mɨútúásáne do komo Lomo wá ní wá. 29 Bɨ kenée née ní, sɨmɨ bɨ kákasa kacíma ní, máási wá, máịnyị geré zíma ógụmá. Mándú'yú nda ba go yị̀ị, kákasa kacíma gɨ ro 'di?”

30 Zí Koronóliyo úkulúgu ledre kídí, “Mááyí kóo mɨndịsịmá 'dịcị́ íni ini zí Lomo káa zí bɨ lengbe mándịsị méngị a sɨmɨ sịndị́ kadra ota kací kadra mbá ní. 'Diya káa ní, zíma lúrúndíki o'do kí bɨkenyị́ mɨrɨ́rɨrɨ́ bongó roné kí tóro kó'dụ́ma. Kací ledre née mengị karaba go sị́lị́ eso. 31 Zía úku ledre zíma kídí, ‘Koronóliyo, Lomo uwú ini eyị́ go kí ledre sáká éyị bɨ ndịsị sáká 'yị lerị e kíe ní. 32 Kása 'yị e mu sɨmɨ Zópa kací o'do kí ịrịné Simúna bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Pétero ní. Nɨ ṇgu 'be 'bɨ Simúna bɨ 'yị yéme éyị́ e gɨ sɨmɨ saná ní, 'be 'bɨ ené nɨ kó'dụ́ mɨkavu bɨ Zópa íri ní.’ 33 Née ní, zíma geré kákasa zíyị. Mɨógụyị́ eme go sá. Cakaba kotrụzé rozé do komo Lomo ona gɨ ro zíze úwú ledre ga bɨ mbá Ngére Lomo nɨ úkuí'bí a tarayị́ gɨ ro zíyị úku a zíze ní.”

Ledre bɨ Pétero uku ní

34 Gɨ ore zí Pétero tónóne ódroné kídí, “Máówoyéme go bɨlámáne kídí ma'díi Lomo ifi ené dongará 'yị e wá. 35 Lomo ndịsị óto 'bú ṛịkị́ sị́ do 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené zíye ndịsịyé méngị ledre bɨ ma'díi do komoné ní. 36 Úwúsé sanda bɨ kóo Lomo kasa zí 'yị 'bɨ Isiréle e, bɨ ndịsị 'dódo ledre gɨ ro bɨlámá ledre 'bɨ bikịdrị́ kpụrụ́ gɨ zí Kírésịto Yésụ bɨ nɨ ne Ngére do 'yị e mbá ní go. 37 Ówosé mongụ́ ledre bɨ kóo mengị roné sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya, tonó gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Galiláya ní gɨ do kací ledre babatịza bɨ Yiwáni 'dodo zí 'yị e ní go. 38 Ówosé kpá ledre gɨ ro Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta káa zí bɨ Lomo i'bí 'Dówụ́ne kí roko'bụné zía ní bú. Gamá kóo do bi e mbá ndịsị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e kí ndịsị yómo 'yị ga bɨ sị́ sị́lị́ roko'bụ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní,‡ gɨ zía Lomo nɨ bo kíe.

39 “Zée 'yịmɨkása e, lurúzé éyị́ ga bɨ Yésụ mengị yée sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụ́da e nda kí sɨmɨ Yerụsaléma ní go cụ́ kí komozé. Zíye phéphéónzó wo do mɨngbúngbu kágá. 40 Tí lá, zí Lomo úru wo gɨ sɨmɨ umbu sɨmɨ sị́lị́ ota do óto wo zía 'dódo roné zí 'yị e, 41 ndaá kóo 'yị e mbá wá, tí lá zí 'yị ga bɨ lurúní wo go cụ́ komoyé bɨ kóo Lomo gelé yée go 'dá'dá ní. Née zée ga bɨ ndịsịzé anu éyị́ kí éwé éyị́ kéye gɨ do kací bɨ urú go gɨ sɨmɨ umbu ní. 42 Zía úku ledre zíze ndịsịzé 'dódo ledre zí 'yị e kí ndịsị úku ledre gɨ roné ya née nɨ 'yị bɨ Lomo gelé née gɨ ro zíne 'décị ngbanga 'yị ga bɨ uyuní go kí yée ga bɨ nɨyí aka trịdrị ní. 43 Za nébị e mbá ukuní kóo ledre go gɨ roa kídí, 'yị ga bɨ mbá nɨyí ṇgúṇgu ledre ené ní, Lomo nɨ lụ́lụóyó lúyú ledre eyé mbá 'dá'ba kpụrụ́ gɨ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ Yésụ.”

44 Sɨmɨ bɨ Pétero nɨ aka tí ngbụ́rụ́ ódro ní, zí 'Dówụ́ Lomo ógụ ndịsịné sɨmɨ 'yị máa ga bɨ kóo ndịsịní úwú ledre bɨ ndịsị úku a née ní. 45 Yụ́da máa yée ga bɨ kóo ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ogụní kí Pétero e gɨ sɨmɨ Zópa ní, zíye ndịsịyé ónzó komoyé kídí Lomo i'bí kpá tákpásị́lị́ ené bɨ 'Dówụ́ Lomo ní go zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní. 46 Zí Yụ́da ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní úwú doyé kí ndịsị mbófo Lomo kí ódro sɨmɨ tara bɨ ngárá odroní aka sɨmɨ a 'desị́ wá ní.

‡ **10:38** 10:38 Ngére 'bɨ bɨcayi lomo e: Ịrị a nɨ Satána. Nɨ manda 'bɨ maláyika ga bɨ ịcíní okó ro Lomo do úcụógụ yée gɨ komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bɨcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógụ 12:9.

Zí Pétero úku ledre kɨ́ kúrúne 'dága kɨ́dí, 47 “'Yị ga ba ndikiní 'Dówụ́ Lomo go kpá cé káa zí ze ní. 'Yị nɨ bo bɨ nɨ ụ́cụómo yée kɨ́ 'dí'bi babatịza bɨ kɨ́ iní ní?” 48 Zí Pétero úku ledre do bábátịzị́ yée kɨ́ ịrị Kírésịto Yésụ. Nda née ní, zíye úku ledre zía ya yée idíní aka ndịsị kéye kɨ́ owụ́ sịlị́ cúku'dée.

11

Pétero odro zí 'yị e sɨmɨ Yerụsaléma

1 Zí 'yịmɨkása e kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ní mbá úwú ledre yaá 'yị ga bɨ ngárá ndaní gɨ sɨmɨ kúfú Yụ́da e wá ní ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go. 2 Sɨmɨ bɨ Pétero nderé sɨmɨ Yerụsaléma ní, zí 'yị ga bɨ utúní go ngbuṛu zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ go ní útúye do Pétero fála wo. 3 Zíye úku ledre zía kídí, “Ndéré kóo ṇgu 'be 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá utúní ngbuṛu wá ní zíse go ánu éyị́ kéye.”

4 Zí Pétero tónóne lịkpị́ ledre bɨ mengị roné ní zíye zaá gɨ do sịne. 5 “Sɨmɨ bɨ mááyí ndịsị íni ini zí Lomo sɨmɨ gara bɨ Zópa ní, zí Lomo 'dódo roné zíma. Zíma lúrúndíki mongụ́ sáka éyị́ kɨ́ ríríne eso (4) kɨ́ ógụ gɨ komo ere. Zía ógụ tóroné do bi bɨ mááyí doa ní. 6 Sɨmɨ mongụ́ sáka éyị́ ba ní, zíma lúrúndíki éyị́ trịdrị e kací sị́ doyé mbá, bangá 'bɨ 'be, kɨ́ bangá súwú e, kɨ́ éyị́ ga bɨ ndịsịní lála royé do sɨmɨyé nda kɨ́ solụ́ ga bɨ ndịsịní gámá 'dága sɨmɨ síli ní. 7 Gɨ ore, zí kúrú Lomo ówụ́ne zíma kídí, ‘Ịnyịógụ mu 'dága Pétero zíyị úfu éyị́ ga gére née zíyị ánu yée.’

8 “Zíma úkulúgu ledre zía kídí, ‘Ngére Lomo, wo bɨ ma'díi ní, máánu amá aka éyị́ bɨ ndaá mɨútúásáne do komoyị́ wá ní wá.’

9 “Zí kúrú Lomo kpá ówụ́ ándá roné zíma gɨ komo ere kídí, ‘Ndá úku ledre gɨ ro éyị́ bɨ Lomo óto go mɨútúásáne ní, kídí ndaá mɨútúásáne gɨ ro zí 'yị ánu a wá ní wá.’ 10 Ledre née mengị roné kɨ́'dí ota, gɨ ore do lálalúgu mongụ́ sáka éyị́ bɨ kɨ́ éyị́ trịdrị ga bɨ doné née nyé komo ere.

11 “Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zí ya'dá ga bɨ kóo ota kasaní yée zíma gɨ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní ógụyé sɨmɨ 'be bɨ kóo mándịsị ndịsị sɨmɨ a ní. 12 Zí 'Dówụ́ Lomo úku ledre zíma kídí, mándá ási kɨ́ ndéré kéye wá. Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ ịnyị doa kẹ́rị́ (6) sɨmɨ gara bɨ Zópa ore ní ínyịyé útúye do kacíma 'dịyịóto máa zaá gị zí Koronóliyo 'be. 13 Zí Koronóliyo úku 'dódo ledre mɨógụ maláyika kóo zíne 'be ní zíze, kpá kɨ́ ledre bɨ úku zíne kídí, ‘Kása 'yị e mu sɨmɨ Zópa kací o'do kɨ́ ịrịné Simúna Pétero ní. 14 Nɨ úku ledre bɨ yị́ị́ kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyị́ e ásé ómo gɨ zía ní zíyị.’

15 “Nda sɨmɨ bɨ mátónó ódro ní, zí 'Dówụ́ Lomo ógụné doyé cé káa zí bɨ kóo ogụ dozé sɨmɨ mɨzefị ógụ ené ní. 16 Gɨ ore née ní, zíma sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Yésụ uku ní, ‘Yiwáni ndịsị í'bí babatịza kɨ́ iní, tí lá Lomo bábátịzị́ sée kɨ́ 'Dówụ́ne.’ 17 Togụ́ Lomo i'bí go kpá kémbị́ tákpásịlị́ bɨ kóo i'bí zíze ga bɨ ṇguṇgúzé ledre 'bɨ Ngére Kírésịto Yésụ ní, zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní, mááyí 'bɨ amá náambi zíma ụ́cụómo ledre bɨ Lomo mengị yị́ ené go ne ní?”

18 Sɨmɨ bɨ uwúní ledre ba káa ní, ledre bɨ tarayé ní ndaá lolụ wá. Nda née ní zíye mbófo Lomo kídí, “Lomo i'bí bifúó zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní zíye ótoómo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre zíye ówo trịdrị bɨ za fí ní.”

'Yị e ŋguŋguní Ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Ánatiyoko

19 Zí ngíti géyị 'yị ŋgúŋgu ledre
'bɨ Yésụ ga bɨ kóo ngasá bayiní
royé gɨ zí 'do'dó bɨ kóo ndịsị
méngị yée sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ
ufuní Sitifáno ní, ndéréógụyé gị
sɨmɨ káŋgá 'bɨ Foníṣiya, kí cúkú
bɨ Sáyípuroso ní nda kí gara bɨ
Ánatiyoko, ndịsịyé úku bɨlámá
ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ ní dụ́ụ́
zí Yúda e. 20 Tí lá ngíti géyị
'yị ŋgúŋgu ledre 'bɨ Yésụ máa
yée ga bɨ kóo gɨ sɨmɨ Sáyípuroso
kí káŋgá bɨ Kuréne ní, ndéré
'bɨ eyé sɨmɨ Ánatiyoko ndịsị úku
bɨlámá ledre zí Gịŕịgị e kpá kí
'dódo bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Ngére
Yésụ ní zíye. 21 Roko'bụ 'bɨ Ngére
Lomo nɨ kóo bo kíye, zí tụ́'dụ́
'yị e ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo zíye
óyóló'bó mɨmbé'deyé zí Ngére
Yésụ.

22 Zí phanda ledre née
ndéréógụné zí 'yị ŋgúŋgu ledre
'bɨ Yésụ ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma
ní, zíye kása Baranába sɨmɨ
Ánatiyoko íri. 23 Sɨmɨ bɨ ogụ íri
ní, nda kí lúrú úndru bɨ Lomo
í'bí zí 'yị e ní, zía ídíne kí mongụ́
rokinyi. Zía ịnyịné úku ledre
zíye mbá kídí ma'díi, ídísé kpá
fú ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ kɨ
mɨmbé'desé kị́é'do. 24 Baranába
nɨ kóo bɨlámá o'do kí 'Dówụ́ Lomo
sɨmɨné kpá 'yị bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ
Lomo go ní, zía 'dí'biógụ tụ́'dụ́
'yị e zíye ŋgúŋgu ledre Ngére
Yésụ.

25 Nda gɨ ore zí Baranába
ndéréne gámásó'do Sáwulo sɨmɨ
gara bɨ Tarasísi ní. 26 Sɨmɨ
bɨ nderé ndiki wo ní, zía
'dí'bi wo zíye ndéréye sɨmɨ
Ánatiyoko. Mengị nyé sɨmɨbi
kị́é'do Baranába e kí Sáwulo
nɨyí ro moko ndíkí kɨ 'yị ga bɨ
ŋguŋguní ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ
Ánatiyoko ní ndịsị 'dódo ledre gɨ
ro Ngére Yésụ zíye. Née sịndị́
kadra bɨ tonóní ndólo 'yị lódụ́ kací
Yésụ kídí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní.

27 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née
ní, zí ngíti géyị nébị e ịnyịyé
gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ndéréye sɨmɨ
Ánatiyoko íri. 28 Zí ngúru nébị gɨ
dongará nébị ga gére née, kí ịrịné
Ágaba tóroné 'dága sɨmɨ roko'bụ
'bɨ 'Dówụ́ Lomo úku 'dódo ledre
mongụ́ 'bú bɨ nɨ ógụ útú do sogo
káŋgá mbá ní. Mongụ́ 'bú née
utú kóo go sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ
kóo Kɨládiyo Káyísara nɨ mongụ́
ngére 'bɨ Róma ní. 29 Zí 'yị
lódụ́ kací Yésụ yéme ledre kídí,
yée nɨyí kótrụ késị́ kpịnị kací
éyị́ bɨ zíye ní kacíye mɨkékeŕịa
mbá, kása a sáká lafúye ga bɨ 'yị
ŋgúŋgu ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ káŋgá
'bɨ Yụdáya ní. 30 Zí 'yị ga bɨ 'yị
lódụ́ kací Yésụ ní kótrụ késị́ née
tí káa zí bɨ yemení ledre gɨ roa ní
do kása Baranába e kí Sáwulo kíe
zí manda 'bɨ 'yị ga bɨ ŋguŋguní
ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ Yerụsaléma
ní.

12

Yata 'do'dó ro 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre Yésụ ní

1 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo née ní,
zí ngére bɨ Eróde ní tónóne méngị
lárá ngíti géyị 'yị e gɨ dongará 'yị
ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Yésụ go
ní. 2 Zía úku ledre do lágáónzó
Yakóbo lúndu Yiwáni kí mongụ́
maku. 3 Sɨmɨ bɨ lurú nda go kídí
ledre née ní oto 'yị 'bɨ Yúda e go
kí rokinyi ní, zía ndéréne 'dí'bi
Pétero. Ledre née mengị roné
kadra Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a
'De'dị́ ndaá ní.* 4 Gɨ do kací bɨ

* **12:3** 12:3 Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a 'De'dị́ ndaá: Ayímbi máa wo née ndịsị lengbe 'dí'bi sị́lị́ ịnyị doa gbre, ndịsị tónó kí Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndịsịní sómụ́ndíki sịndị́ kadra bɨ kóo Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti sɨmɨa ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:17-20.

'di'binɨ́ Pétero ní, do ónzó wo sɨmɨ sɨ́gịnị, kɨ́'dí bɨ otonɨ́ asikíri e eso (4) eso (4) dongá a gbaá ndịsị bándá wo ní. Eróde yeme kóo ledre gɨ ro 'déci ngbanga Pétero gɨ do kacɨ́ Ayímbi Umbuokpó† do komo tụ́'dụ́ 'yị 'bɨ Yụ́da e.

5 Née ní, do bándáóto Pétero sɨmɨ sɨ́gịnị íri. Tɨ́ lá zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní ndịsịyé kótrụ royé íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro Pétero kɨ́ roko'bụyé mbá.

6 Sɨmɨ ndụlụ bɨ 'dá'dá gɨ zɨ́ Eróde kɨ́ 'dí'biógụ Pétero 'déci ngbanga a ní, Pétero nɨ kóo mɨ'dú'duné mɨódóne kɨ́ ká'dá késị e gbre, kɨ́ asikíri gbre dongáne. Asikíri máa yée ga bɨ kóo do bi moko ore ní nɨyí 'bɨ eyé mɨtóroyé bándá mbotụ sɨ́gịnị. 7 'Diya káa ní, zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo ólụ́ne tóroné, zɨ́ bi óṇgóne 'dịcị sɨ́gịnị ore wéé. Zɨ́a kɨ́zị Pétero ro fúndú a, do úrú wo, zɨ́a úku ledre zɨ́ Pétero kɨ́dí, "'Di'diya ịnyịógụ mu 'dága." Geré zɨ́ ká'dá késị ga gére née ndé'dé útúóyó royé gɨ ro sɨ́lịa.

8 Nda gɨ ore zɨ́ maláyika úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Ésị bongó eyị mu kɨ́ wará eyị́." Zɨ́ Pétero méngị ledre ga gére née tɨ́ kenée. Zɨ́ maláyika kpá úku ledre zɨ́a kɨ́dí, "Kụ́rụ́kụ mongụ́ ngbángbá mbílí bongó eyị́ née mu royị́ zíyị lódụ́ máa." 9 Zɨ́ Pétero lódụ́ kacɨ́ a zíye ólụ́ógụyé sága gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị. Tɨ́ lá owo ené bɨ yaá ledre bɨ maláyika ndịsị méngị a ba nɨ ma'díi ní wá. Somụ́ 'bɨ ené ya kɨ́dí Lomo 'dodo roné zíne ne sɨmɨ 'duru. 10 Zɨ́ maláyika e kɨ́ Pétero ókpóómo mɨzefị bi 'bɨ asikíri ga bɨ ndịsịnɨ́ óndó bi ní, kɨ́ gbre bi eyé, ndéréógụyé gị ro odụ a bɨ mbotụ késị bɨ ndịsị ólụ́ógụ sɨmɨ mongụ́ gara ní. Zɨ́ mbotụ késị́ née líkpí roné zíye kɨ́ roné, zíye ólụ́ógụyé sága. Sɨmɨ bɨ olụ́ogụnɨ́ ní, zíye lódụ́ mongụ́ mɨsi'di re kenée, 'diya káa ní, zɨ́ maláyika lélị ené ótoómo wo.

11 Nda née ní, zɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ Pétero ndá'baógụné roa, zía úku ledre kɨ́dí, "Cakaba ní, máówo go ma'díi. Ngére Lomo kasaogụ maláyika ené née ne gɨ ro yómo máa gɨ sɨmɨ ledre bɨ Éróde yemeoto gɨ romá kɨ́ ledre ga bɨ mbá Yụ́da e ndịsịnɨ́ sómụ́ a idínɨ́ méngị máa kɨ́e ní."

12 Sɨmɨ bɨ Pétero owoyeme nda kenée ní, zía ndéréne 'be 'bɨ Maríya mbágá Yiwáni bɨ ngíti ịrịa nɨ kpá Márɨko ní, kɨ́'dí bɨ tụ́'dụ́ 'yị e kotrụnɨ́ royé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo ní. 13 Mɨógụ Pétero íri, zía ndóndóló ku mbotụ, zɨ́ owụ́kára bɨ 'yị moko 'be ore kɨ́ ịrịné Róda ní ógụ ndízịné zía. 14 Sɨmɨ bɨ owo kídí née kúrú Pétero ní, zía ídíne kɨ́ mongụ́ rokinyi likpí aka gbawá mbotụ, zía ngásálúgu roné úku ledre kɨ́dí, "Pétero nɨ bɨ tóro sága 'dáa ba ní."

15 Zíye úku ledre zía kɨ́dí, "Áyí 'yị ṛifu." Zɨ́a kpá fú lányáne ro ledre née. Gɨ ore zíye úku ledre kɨ́dí, "Née ba íri maláyika ené."

16 Sɨmɨ ledre bɨ nɨyí kɨ́e ba ní, Pétero nɨ 'bɨ ené kpá fú ndóndóló. Nda sɨmɨ bɨ likpínɨ́ mbotụ zíye lúrúndíki wo ní, zɨ́ tarayé ịdrịne. 17 Zɨ́ Pétero méngị kéyị zíye kɨ́ sɨ́lịne yaá idínɨ́ ndécị tí, zía lịkpị ledre mɨ'dí'biógụ wo bɨ Ngére Lomo 'di'biogụ wo gɨ sɨmɨ sɨ́gịnị ní zíye. Zía úkuómo ledre zíye kɨ́dí, "Ídísé lịkpị a zɨ́ Yakóbo e kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní kenée." Nda née ní zía ndéréókpó ené do ngíti bi.

† **12:4** 12:4 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndị kadra bɨ Yụ́da e ndịsịní sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owụ́ 'bɨ eyé e wá gɨ zía bɨ oróní sáma owụ́ kábịrɨ́kị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:1-20.

18 Kɨ́ phịyị́ a née ní, zɨ́ mongú ófú ịnyịné dongará asikíri ga bɨ kóo ndịsịní bándá Pétero ní gɨ zía owoní éyị́ bɨ mengị wo ní wá. 19 Zɨ́ Eródẹ úwú ledre née ní, zía kása asikíri e gámásó'do wo. Gamání má, ndikiní wo wá. Zɨ́ Eródẹ ndólo asikíri ga bɨ kóo ndịsịní bándá Pétero ní ndú'yú yée, zía úku ledre kɨ́dí idíní úfu yée 'dá'ba. Gɨ do kací ledre née ní, zɨ́ Eródẹ ómúne gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ndéré ndịsịné ca sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní.

Mɨúyu Eródẹ

20 Ndịsị 'bɨ Eródẹ ndaá kóo bɨlámáne kɨ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ga bɨ Táyire kɨ́ Sidóna ní wá. Zíye kótrụ royé ndéré lúrú Eródẹ. 'Dá'dá odroní kɨ́ ngíti o'do kɨ́ ịrịné Bɨlásɨta ní, nɨ ne 'yị bɨ kɨ́ ledrené owóowó 'be 'bɨ Eródẹ ore ní gɨ ro zía sáká yée. Nda gɨ do kací née ní, zíye ndéréye zɨ́ Eródẹ gɨ ro zíye yéme ndịsị eyé zía ídíne bɨlámáne, gɨ zía yée ndịsịní ómo do éyị́ mɨánu bɨ ndịsịní ógụ kɨ́e gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Eródẹ nɨ ne mongú ngére sɨmɨ a ní.

21 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ otoní gɨ ro zíye ódroyé ní, zɨ́ Eródẹ ésị 'duo bongó bɨ ngére e ndịsịní ésị a dụ́ú ye ní ógụ ndịsịné kɨ́e do kị́tị ngére ené ndịsị ódroné kɨ́ 'yị e. 22 Zíye ángáye 'duo diri kɨ́dí, “Ba nda kúrú 'yịma'dí wá, yị́ ené kúrú lomo.” 23 Geré zɨ́ maláyika 'bɨ Ngére Lomo sémbị́ ónzó Eródẹ gbụ bi, gɨ zía oto ené úndru Lomo wá. Zɨ́ kidri e ólụ́ye ro Eródẹ zía úyuné.

24 Tɨ́ sɨmɨ ledre née ní, ledre 'bɨ Yésụ nɨ yị́ ené fú lá ngbóró ené 'dá'dá kɨ́ ndịsị áṇgané.

25 Sɨmɨ bɨ Baṛanába e kɨ́ Sáwulo mengịonzóní moko bɨ kóo kasaní yée ndéré méngị a ní, zíye ndá'balúgu royé gɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko, 'di'biutúní Yiwáni bɨ ngíti ịrịa kpá Máriko ní kpa kɨ́ye.

13

Gelénɨ Baṛanába e kɨ́ Sáwulo kása yée

1 Dongará 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko ní, nébị e kɨ́ 'yị 'dódo ledre e nɨyí kóo bo. Baṛanába, Simiyóna bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Bụkụlụ gɨ zí saná a bɨ bụkụlụné ní, Lụsíya bɨ ogụ gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Kuréne ní, Manéna bɨ ngboró 'be 'bɨ ngére Eródẹ ní nda kɨ́ Sáwulo. 2 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndịsị óto úndru Ngére Yésụ kɨ́ ndịsị órú éyị́ mɨánu ní, zɨ́ 'Dówú Lomo úku ledre zíye kɨ́dí, “Ídísé í'dí sịlịse gɨ ro Baṛanába e kɨ́ Sáwulo zíma, gɨ ro zíye méngị moko bɨ mágélé yée gɨ roa ní.” 3 Nda gɨ do kací éyị́ mɨánu bɨ orúní kɨ́ ini bɨ ininí zɨ́ Lomo ní, zíye óto sịlịye do Baṛanába e kɨ́ Sáwulo do í'dí sịlịye gɨ royé zíye ndéréye.

Baṛanába e kɨ́ Sáwulo ogụní sɨmɨ Sáyípuroso

4 Kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo zɨ́ Baṛanába e kɨ́ Sáwulo ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Selúsiya ní, zíye nda 'dógụ bi gɨ ore kɨ́ kuṛúngba sɨmɨ cúkú bɨ Sáyípuroso ní. 5 Sɨmɨ bɨ nderéogụní sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Salamísa ní, zíye 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e 'bɨ Yúda e. 'Di'biutúní kóo Yiwáni* kpa zía ndịsị sáká yée kɨ́ moko.

6 Zíye ndéré 'décị bi gɨ sɨmɨ cúkú née vé gị sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Páfoso, kɨ́'dí bɨ ogụ ndikiní 'yị mála kɨ́ ịrịné wotị́ Yósuwa bɨ

* **13:5** 13:5 Yiwáni: Yiwáni ba ndịsịní kpá ndólo wo Máriko. Mizefị ledre bɨ ukuní gɨ roa ní nɨ sɨmɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 12:12. Bụ́kụ bɨ Bɨlámá ledre bɨ Máriko eké ní eké ne.

mengị roné ya née nɨ nébị ní. 7 Nɨ ezegámá Seregịsu Páwulosu gávana 'bɨ cúkú máa née ní, nɨ 'yị ówo ledre kíngaya. Gɨ ore, zí gávana née kákasa kací Baranába e kí Sáwulo gɨ zía ili gɨ ro úwú kúrú Lomo gɨ zíye. 8 Tí lá zí 'yị mála bɨ Elimási, bɨ née ịrị a sɨmɨ tara Gịrígị ní ndịsịné fála yée, áyíne gɨ ro 'dí'bióyó sómụ́ ledre 'bɨ gávana 'dá'ba káa bɨ nɨ ṇgúṇgu ledre Yésụ ke. 9 Nda née ní, Sáwulo bɨ ndịsịní kpá ndólo wo Páwulo ní, sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, zía lúrú bi mbị komo Elimási zía úku ledre kídí, 10 “Áyí owụ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e. Bɨ nɨ kpá okó ro bɨlámá ledre e za mbá. Áyí 'yị ṛanga kpá 'yị méngị bɨsinyí ledre e. Kací kadra e mbá, íli 'bɨ eyị fú lá óyóló'bó ma'díi ledre 'bɨ Ngére Lomo káa do ṛanga. 11 Cakaba ní, Ngére Lomo nɨ í'bí 'do'dó zíyị, zí komoyị 'dụ́tụné kí sịlị́ nyere útúásá lúrúndíki mɨsúwu kadra wá.”

Geré zí komo Elimási 'dụ́tụné, zía ndịsị gámálící roné kí só'do 'yị bɨ nɨ kókó née ní. 12 Sɨmɨ bɨ gávana lurú ledre bɨ mengị roné zí Elimási káa ní ní, zía ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ. Zí taraa ịdrịne kíngaya kí úwú ledre bɨ 'dódoní gɨ ro Yésụ ní.

Páwulo úku bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ sɨmɨ Pịsịdịya

13 Gɨ sɨmɨ Páfoso, zí Páwulo e kí lafúne e ịnyịyé ndéréye kí kuṛúngba sɨmɨ Periga gara bɨ sɨmɨ Pamafíliya, kí'dí bɨ Yiwáni otoomo yée zía ndá'balúgu roné sɨmɨ Yeṛusaléma ní. 14 Zíye ịnyịyé gɨ sɨmɨ Periga ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Ánatiyoko bɨ sɨmɨ Pịsịdịya ní, nda sɨmɨ Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro† zíye ndéré ndịsịyé bi sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro 'bɨ Yụ́da e. 15 Gɨ do kací ledre bɨ oloní gɨ sɨmɨ lorụ bɨ Mụ́sa eké kí yée ga bɨ nébị e ekéní ní, zí manda 'bɨ 'Dịcị Kótrụro kákasa zíye kídí, “Lúndumá e, togụ́ ledre nɨ bo tarasé gɨ ro zíse sáká 'yị e kíe yá, ógụsé mu úku a.”

16 Zí Páwulo ịnyịógụné 'dága, zía ụ́cụómo yée kí sịlị́ne, zía nda tónóne ódroné. “Lafúma Isɨréle e kí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní bɨ ndịsịsé óto úndru Lomo ní, índisé aka mbílíse zíma. 17 Lomo bɨ 'yị lúrú bi kací Isɨréle e ní, gelé kóo bulúnduzé e ne káa do 'yị ené e, zía óto yée zíye étrịyé kíngaya sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ízibiti ní, kí mongụ́ roko'bụ 'bɨ Lomo, zía 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti 'dá'ba, 18 zía ụ́tụsimɨné kí sɨmɨbi cị gbre sáká yée sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ súwú ní. 19 Zí Lomo í'bí roko'bụ zí Isɨréle e zíye rómo komo sị do 'yị ga bɨ ịnyị doa gbre bɨ ndịsịní ndịsị sɨmɨ Kanána ní, zía í'bí káṇgá née zí 'yị ené e ndịsịyé sɨmɨ a káa do 'bɨ eyé. 20 Ledre née mengị kóo roné mbá kí sɨmɨbi míya eso doa cị gbre doa sokó (450).

“Gɨ do kací ledre née ní, zí Lomo gélé 'yị 'décị ngbanga e zíye ndịsị lúrú bi doyé gị sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ nébị Sámele. 21 Nda sɨmɨ bɨ 'yị e ndu'yúní ndu'yú gɨ ro do óto ngére zíye ní, zí Lomo óto Sáwulo owụ́ 'bɨ Kísi gɨ sɨmɨ kúfú Benzemúna káa do ngére, mengị kóo moko kí sɨmɨbi e cị gbre. 22 Gɨ do kací bɨ 'di'bioyoní wo ní, zí Lomo óto Dawídi káa do ngére. Ba ledre bɨ Lomo úku gɨ roa ní, ‘Máówo bú kídí Dawídi owụ́ 'bɨ Zése nɨ o'do bɨ utúasá kpịnị kací

† **13:14** 13:14 Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro: Née nɨ mongụ́ sịlị́ 'bɨ Isɨréle 'bɨ ini zí Lomo, mengịní moko sɨmɨ a wá. Zíye ndịsịyé sómụ́ndíki ledre kídí Lomo otoogụ ere kí do sogo káṇgá kpá kí ledre bɨ Lomo yomo yée gɨ sɨmɨ moko 'bɨ owụ́kụlụ́ e gɨ sị sịlị́ ngére 'bɨ Ízibiti ní. Ólo Ólụ́ógụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.

mɨmbé'demá ní. Nɨ 'yị bɨ nɨ méngị ledre ga bɨ máíli yée ní mbá.

23 “Gɨ dongará bulúndu
Dawídi e,
Lomo 'di'biogụ Yésụ 'Yị yómo 'yị e go zí Isiréle e
káa zí bɨ kóo mocụ́ ledre a 'desị́ ní.
24 'Dá'dá gɨ zí Yésụ kɨ́
ógụné,
Yiwáni ndịsị kóo 'dódo ledre óyóló'bó sómụ́ ledre kɨ́ í'bí
babatịza zí Isiréle e.
25 Káa zí bɨ Yiwáni nɨ kóo go gbóo gɨ ro
méngịónzó moko ené ní,
zía kóo úku ledre kídí,
‘Sómụ́sé esé ya mááyí 'bɨ amá náambi?
Mándá 'bɨ amá 'Yị yómo 'yị e bɨ ndịsịsé óto komosé gɨ roa ní wá.
Tɨ́ lá nɨ ógụ 'bɨ ené gɨ do kacíma,
máútúásá í'díógụ gbawá wará ené gɨ sịndịa.’

26 “Lafúma Isiréle e,
bulúndu Abarayáma e,
nda kíse 'yị óto úndru Lomo ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní mbá,
sanda bɨ gɨ ro 'Yị yómo 'yị e ba ní,
Lomo kasa gɨ rozé mbá.
27 'Yị ga bɨ ndịsịní ndịsị sɨmɨ Yerụsaléma kɨ́ manda eyé e mbá,
owo 'di'binɨ́ eyé bɨ ya Yésụ nɨ 'Yị yómo 'yị e ní wá.
Gba kúrú nébị ga bɨ ndịsịní ólo a kací Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro ní za mbá owo 'di'binɨ́ eyé ini ledre gɨ sɨmɨ a wá.
Zíye 'décị ngbanga roa gɨ ro zí ledre bɨ nébị e ukuní ní ógụné ma'díi.
28 Abú owoní eyé mbigí sị́ ledre bɨ gɨ ro do úfu wo gɨ roa ní wá yá,
zíye úku ledre zɨ́ Piláto idí úfu wo 'dá'ba.

29 “Sɨmɨ bɨ mengịonzóní ledre bɨ nébị ekéní gɨ ro Yésụ go ní,
zíye ímbị́oto wo gɨ do mɨngbúngbu kágá ndéré kíe óto a.
30 Tɨ́ lá,
Lomo uru wo goó gɨ sɨmɨ umbu,
31 zía 'dódo ándá roné kɨ́ tụ́'dụ́ sị́lị́ e zí 'yị ené ga bɨ kóo nderéní kéye gɨ sɨmɨ káŋgá bɨ Galiláya sɨmɨ Yerụsaléma ní.
Niyí cakaba go ye 'yị ga bɨ lurúní wo go cụ́ kɨ́ komoyé do ndịsịyé úku ledre gɨ roa zí 'yị ezé e ní.

32 “Ogụzé ona úku 'dódo bɨlámá ledre zíse.
Éyị́ bɨ kóo Lomo mocụ́ ledre a zí bulúnduzé e ní,
33 méngị roné go zíze bulúndu yée,
kpụrụ́ gɨ sɨmɨ mɨúru Yésụ zía ídíne trịdrị.
Káa zí bɨ Dawídi eké sɨmɨ gbre Bụ́kụ ené 'bɨ ke'bị ní.

“ ‘Áyí owụ́ 'bɨ amá,
karaba mááyí go 'Bụyị́.’

34 Ba ledre bɨ Lomo uku gɨ ro mɨúru Yésụ ní,
umbua utúasá énye sɨmɨ bi wá,

‘Mááyí í'bí úndru bɨ ma'díi lúyú
ledre ndaá sɨmɨ a wá ní zíyị,
káa zí bɨ mámócụ́ ledrea zí Dawídi ní.’

35 Káa zí bɨ Dawídi eké do ngíti bi sɨmɨ ke'bị ené kídí,

‘Útúásá eyị́ ótoómo 'Yị eyị́ bɨ lúyú
ledre ndaá roa wá ní zía ényené wá.’

36 “Sɨmɨ bɨ kóo Dawídi méngị ledre bɨ Lomo ili zía méngị a sɨmɨ sịndị́ kadra máa 'bɨ ené ní,
zía úyuné,
do óto wo káa zí 'bɨ bulúnduga ga kóna ní,
zí umbu a énye ené cịkị sɨmɨ bi ore.
37 Tɨ́ lá Yésụ bɨ Lomo uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní,
umbu a enye ené sɨmɨ bi wá.
38 “Bɨ nda go kenée ní,
lúndu 'bɨ ené e,
máíli go zíse ówo a kídí bɨlámá ledre bɨ má'dódo zíse 'bɨ lụ́lụóyó lúyú ledre ní,
nɨ kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Yésụ.
39 Kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Yésụ ma'dáa 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledrea go ní,
Lomo nɨ lụ́lụóyó lúyú ledre eyé bɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa utúasá lụ́lụóyó a gɨ rosé 'dá'ba wá ní.
40 Ídísé bándá rosé káa bɨ ledre bɨ nébị e ukuní ní kɨ́ méngị sée.
41 Zí Lomo úku ledre kídí,

“ ‘Lúrúsé aka,
sée 'yị ga bɨ ndịsịsé úkucáyi ledre gɨ romá ní,
tarasé nɨ karanée ịdrị́ zíse úyusé mɨúyu.

13:33 13:33 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 2:7 **13:34** 13:34 Isáya 55:3 **13:35** 13:35 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 16:10

Mááyí ógụ méngị ledre sɨmɨ sịndị́
kadra esé
útúásásé ngúngu a wá,
abú ngíti 'yị uku yeme ledre
gɨ roa zíse.' "

42 Káa zí bɨ Páwulo e kí
Baranába nɨyí go ólụ́ógụ eyé
gɨ sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro 'dá'ba ní,
zí 'yị e úku ledre zíye ya idíní
ndá'baógụ sɨmɨ ngíti Sịlị́ 'bɨ
'Dówụ́ro gɨ do kací wo ba gɨ ro úku
ándá bɨlámá ledre gɨ ro ledre née
zíye. 43 Sɨmɨ bɨ 'yị e bayiní gɨ do bi
kótrụro ní, zí tụ́'dụ́ Yúda e kí 'yị
ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní bɨ
oyólo'bóní royé káa do 'yị ngúngu
'dódo ledre 'bɨ Yúda e ní, ịnyiyé
lódụ́ Páwulo e kí Baranába, bɨ
odroní zíye kídí idíní kpá fú lányá
ro bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ uwúní
née.

44 Sɨmɨ Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro bɨ gɨ do
kací a née ní, zí 'yị e gɨ sɨmɨ gara
ore za mbá ógụyé úwú ledre gɨ
ro Ngére Yésụ. 45 Sɨmɨ bɨ Yúda e
lurúní tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ yokoní royé
ní, zíye óto ledre sɨmɨyé kí ndịsị
úku sínyi ledre gɨ ro ledre ga bɨ
Páwulo ndịsị úku yée ní.

46 Nda née ní, zí Páwulo e kí
Baranába úkulúgu ledre zí Yúda
ga gére née o'bụó'bụ kídí, "Azé
kóo úku ụ́tụ ledre 'bɨ Lomo zíse
'dá'dá kí. Tí lá bɨ ásisé yị́ esé
mɨási ílisé esé óto rosé kí ledresé
owóowó gɨ ro zíse ówo trịdrị bɨ fí
ní wá ní, azé go ógụ ótoómo sée
zíze ndéré ezé zí 'yị ga bɨ ngárá
ndaní Yúda e wá ní. 47 Ba ledre bɨ
Ngére Lomo uku zíze ní,

" 'Máóto sée go bimɨóṇgó zí 'yị ga
bɨ ngárá ndaní Yúda e wá
ní,
gɨ ro zí 'yị e do sogo káṇgá
mbá ómoyé.' "

48 Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndaní
Yúda e wá ní uwúní ledre née
kenée ní, zíye ídíye kí rokinyi kpá
kí óto úndru bɨlámá ledre Ngére
Yésụ. Zí 'yị máa ga bɨ kóo nɨyí
go mɨgéléye gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní
ngúngu ledre Yésụ.

49 Zí ledre 'bɨ Ngére Yésụ
áṇgané kací bi e za mbá. 50 Tí
lá, zí Yúda e ési ledre sɨmɨ
mɨngburoko kará ga bɨ kí ledreyé
owóowó bɨ ndịsịní óto úndru
Lomo ní kpá kí mɨngburoko ya'dá
ga bɨ nɨyí ye manda zí lafúye sɨmɨ
gara ore ní. Zíye tónó méngị
lárá Páwulo e kí Baranába, do
ógóóyó yée gɨ sɨmɨ káṇgá eyé gɨ
ore 'dá'ba. 51 Nda gɨ ore née
ní, zí 'yịmɨkása ga gére née ụ́'bụ́
'bụrụ gɨ ro sịndíye gɨ ro 'dódo a zí
Yúda e kídí Lomo asi go gɨ royé,
zíye ndéréókpó eyé sɨmɨ gara bɨ kí
ịrịné Ikonḭyomo ní. 52 Zí 'yị lódụ́
kací Yésụ ga bɨ sɨmɨ Ánatiyoko ní,
ndịsị ídíye kí mongụ́ rokinyi kpá
kí 'Dówụ́ Lomo sɨmɨyé.

14

Páwulo e kí Baranába ogụní sɨmɨ Ikonḭyomo

1 Ledre kéyị kẹ́rí́ ba méngị kpá
roné sɨmɨ gara bɨ Ikonḭyomo ní.
Zí Páwulo e kí Baranába ndéréye
sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro. Zíye ndịsị úku
'duo ledre ga bɨ ndịsị 'dí'bi do
'yị e mɨ'dí'bi ní. Zí tụ́'dụ́ Yúda e
kí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e
wá ní ngúngu ledre Ngére Yésụ.
2 Tí lá zí Yúda máa yée ga bɨ
asiní kí ngúngu ledre Yésụ ní, esị
ledre sɨmɨ 'yị ga bɨ ngárá ndaní
Yúda e wá ní gɨ ro zí sɨmɨ doyé
sínyíne ro 'yị ga bɨ nguṇguní
ledre Yésụ go ní. 3 Née ní
zí Páwulo e kí Baranába lú'búye
ore cúku'dée, do ndịsị ódroyé kí
roko'bụ gɨ ro Ngére Yésụ, bɨ 'dodo
kídí ma'díi í'bí roko'bụ ne zíye
ndịsịyé méngị mɨngburoko ledre
ga bɨ kí roko'bụyé, kí yée ga bɨ
tara 'yị ndịsị ịdrị́ gɨ zíye mɨịdrị́ ní.

13:41 13:41 Abụkụ́kụ 1:5 **13:47** 13:47 Isáya 49:6

4 Zɨ́ 'yị ga bɨ kóo sɨmɨ gara ore
ní ífi sɨmɨyé, ngíti géyị ṇguṇguní
'bɨ eyé kóo ledre 'bɨ Yúda e, ngíti
géyị ṇguṇguní 'bɨ eyé ledre 'bɨ
'yịmɨkása e. 5 Gɨ ore, zí ngíti
géyị 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e
wá ní kɨ́ Yúda e, ndro kɨ́ manda
eyé e yéme ledre dongaráye gɨ
ro méngị lárá 'yịmɨkása e gɨ ro
óngboónzó yée kɨ́ tutú. 6 Sɨmɨ bɨ
'yịmɨkása e uwúnɨ́ ledre née ní,
zíye ngásáókpó eyé sɨmɨ Lísitra kɨ́
Dérebe gara ga bɨ sɨmɨ Lịkóniya
kpá kɨ́ ngíti géyị bi ga bɨ sɨmɨ
Lịkóniya ní. 7 Sɨmɨ bɨ nɨyí íri ní,
zíye ndịsịyé fú lá 'dódo bɨlámá
ledre 'bɨ Ngére Yésụ zí 'yị e.

Páwulo 'dodo ledre sɨmɨ Lísitra kɨ́ Dérebe

8 Sɨmɨ bɨ Páwulo nɨ ndịsị 'dódo
ledre zí 'yị e sɨmɨ Lísitra ní, o'do
nɨ kóo bo ore mɨgịgíṛị́ kú bɨ aráni
wo ní nderé ené wá. 9 Zí o'do née
ndịsịné índi mbílíne úwú ledre bɨ
Páwulo ndịsị úku a ba. Zɨ́ Páwulo
lúrú cú mbigí kụṛụ'bụ komoa,
zía ówo a kɨ́dí o'do ba ṇguṇgu
ledre Yésụ go, utúasá go do yómo
wo. 10 Zí Páwulo ndólo wo kɨ́
kúrúne 'dága kɨ́dí, "Ịnyịógụ mu
tóro 'dága do sịndíyị." Zí o'do
née lé'béne geré mɨlé'bé 'dága do
tónóne gámálící roné.

11 Sɨmɨ bɨ tú'dú 'yị e lurúnɨ́
ledre bɨ Páwulo mengị ba ní,
zíye gbúrógbóye kɨ́ tara eyé 'bɨ
Lịkóniya e kɨ́dí, "lomo e ogụnɨ́ go
zíze kɨ́ toso 'yịma'dí royé." 12 Zíye
ífị́ ịrị lomo eyé bɨ Zíya ní do
Baranába, lomo máa wo bɨ kɨ́
ịrịné Ámasi ní do ífị́ ịrịa do
Páwulo gɨ zía 'di'bi kóo manda 'bɨ
ódro ne. 13 Zɨ́ 'yị 'dáná éyị́ zí lomo
bɨ Zíya, bɨ kɨ́ 'dịcị́ 'bɨ lomo gbóo
cigí gara ore ní, ógụné kɨ́ ya'dá
íti e kɨ́ mɨsúrú kágá e, gɨ zía wo kɨ́
tú'dú 'yị ga gére née iliní í'bí éyị́
ga gére née káa do 'dáná éyị́ eyé
zí 'yịmɨkása e.

14 Sɨmɨ bɨ 'yịmɨkása ga bɨ,
Baranába e kɨ́ Páwulo uwúnɨ́
ledre née kenée ní, zíye lófo
bongó e gɨ royé zíye ngásá útúye
dongará tú'dú 'yị ga gére née,
kɨ́ gbúrógbóye kɨ́dí, 15 "Méngịsé
ledre kenée gɨ ro 'di? Azé 'bɨ
ezé kpá lá 'yịma'dí káa zí sée
ní. Ogụzé ona ba kɨ́ bɨlámá
ledre zíse, ódrozé zíse gɨ ro zíse
ótoómo kɨ́ méngị bɨcayi ledre e,
zíse ndá'balúgu rosé zí Lomo bɨ
nɨ trịdrịné za fí ní, bɨ otú ere kɨ́
do sogo káṇgá nda kɨ́ mɨkavu e kɨ́
éyị́ ga bɨ sɨmɨyé za mbá ní. 16 Ga
kóo 'desị́ ní, Lomo otoomo kóo
ṛị́kị́ sị́ do 'yị e zíye ndịsịyé méngị
ledre eyé bɨ utúasá kací komoyé
ní. 17 Tí lá bɨ ba ní, Lomo ndịsị
fú lá 'dódo roné zíse kɨ́dí, née nɨ
bo kɨ́ bɨlámá éyị́ ga bɨ ndịsị méngị
yée zíse ní. Ndịsị kása iní zíse gɨ
komo ere do fụtú éyị́ mɨánu esé e
sɨmɨ bɨlámá sịndị́ kadra, nɨ ne 'yị
bɨ ndịsị í'bí éyị́ mɨánu zíse, kpá 'yị
óto sée kɨ́ rokinyi." 18 Tɨ́ do mbágá
ledre bɨ 'yịmɨkása e ukuní ba ní,
nɨ kóo mɨóṛụné zíye kíngaya gɨ ro
zíye ụ́cụómo tụ́'dụ́ 'yị ga gére née
kɨ́ 'dáná éyị́ zíye.

19 Gɨ ore, zí ngíti géyị
Yúda e ógụyé gɨ sɨmɨ Ánatiyoko
kɨ́ Ikonịyomo sɨmɨ Pịsịdịya
sínyíónzó sɨmɨ do tú'dú 'yị ga gére
née zíye útú eyé go do kacíye.
Zíye óngbo Páwulo kɨ́ tutú do
óyo wo ndéré ónzó óto a gɨ sɨmɨ
gara sága kɨ́ sómú ledre bɨ yaá
uyu go ní. 20 Tí lá sɨmɨ bɨ 'yị
lódú kací Yésụ ogụnɨ́ tóro gbaá
dongá Páwulo ní, zía ịnyịógụné
'dága ndá'balúgu roné sɨmɨ gara
íri. Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné
ní, zí Páwulo e kɨ́ Baranába
ndéréókpóye sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné
Dérebe ní.

'Yịmɨkása nda'banɨ́ sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́ Sụ́rịya

21 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ Baranába
ndịsịyé 'dódo ledre bɨlámá ledre

sɨmɨ gara do 'dí'bi do tṵ'dṵ 'yị e zíye ídíye 'yị lódṵ́ kací Yésụ. Nda née ní zíye ndá'balúgu royé sɨmɨ Lísitra, Ikonị́yomo nda kí Ánatiyoko. 22 Sɨmɨ gara ga bɨ nderéogụnɨ́ gɨ sɨmɨyé née ní, zíye ndịsịyé sáká 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kací Yésụ ní gɨ ro zíye tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé. Zíye úku ledre kídí, “Azé 'dó'dó mɨ'dó'dó kí azé fú ógụ 'be 'bɨ Lomo.” 23 Zí Páwulo e kí Baranába gélé manda e zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go ní do bi eyé e mɨkékeṛịa za mbá. Zíye órṵ́ éyị́ kí íni ini zí Lomo, zíye ótoómo manda ga gére née do sịl̀ị́ Ngére Yésụ, bɨ nɨ dụ́ụ́ ne 'yị bɨ ótonɨ́ mɨmbé'deyé roa ní.

24 Gɨ do kací bɨ Páwulo e kí Baranába gamáonzónɨ́ bi ga bɨ sɨmɨ Pịsịdịya go ní, zíye ndéréógụyé sɨmɨ káṇgá bɨ Pamafíliya ní. 25 Nda sɨmɨ bɨ 'dodonɨ́ ledre zí 'yị e sɨmɨ gara bɨ Períga ní, zíye ókpóye sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Atalíya.

26 Nda gɨ ore, zíye 'dógụ bi kí kuṛúngba ndá'balúgu royé sɨmɨ Ánatiyoko kí'dí bɨ kóo 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ i'bínɨ́ yée do sịl̀ị́ Lomo kí sáká éyị́ ené gɨ ro moko bɨ Páwulo e kí Baranába mengịonzónɨ́ ní.

27 Sɨmɨ bɨ ogụnɨ́ sɨmɨ Ánatiyoko bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Sụ́rịya ní, zíye yóko zaá 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go ní ndro do bi kị́é'do do lị́kpị́ ledre ga bɨ Lomo mengị yée kí mɨsi'di bɨ Lomo likpí zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní ṇgúṇgu ledre Yésụ ní. 28 Nda née ní, zíye ndịsịyé kí lafúye ga bɨ nɨyí 'yị lódṵ́ kací Yésụ ní ore kí ngbángbá sịl̀ị́ e.

15

'Yị e kotrụní royé sɨmɨ Yeṛụsaléma

1 Zí ngíti géyị ya'dá e ógụyé gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko ní tónóye 'dódo ledre zí 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kací Yésụ ní kídí, “Togṵ́ útúsé ngbuṛu káa zí bɨ loṛụ bɨ Mụ́sa 'dodo ní wá, ómosé wá.” 2 Zí Páwulo e kí Baranába ndịsịyé ítí kangú kíngaya kí úku ló'bó ledre née dongaráye kéye. Gɨ ore née ní, do gélé Páwulo e kí Baranába kí ngíti géyị lafúye 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní gɨ ro do ndéréye ódro ledre gɨ ro ledre née kí 'yịmɨkása e kí mɨngburoko 'yị ga bɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma ní. 3 Zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní í'bí mɨsi'di zíye ndéréye. Nderéní kóo kpụṛṵ́ gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ Fonịsiya kí Samáriya ní. Zíye lị́kpị́ ledre gɨ ro 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ ní. Zí ledre née óto 'yị ga bɨ 'yị lódṵ́ kací Yésụ ní ídíye kí mongṵ́ rokinyi. 4 Sɨmɨ bɨ nderéogụnɨ́ sɨmɨ Yeṛụsaléma ní, zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní, kí 'yịmɨkása e nda kí mɨngburoko 'yị ga bɨ íri ní 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ. Zí Páwulo e kí Baranába lị́kpị́ ledre ga bɨ Lomo mengị yée kpụṛṵ́ gɨ sɨmɨyé ní zíye.

5 Tí lá zí ngíti géyị 'yị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Yésụ máa yée ga bɨ 'bɨ eyé Faṛụsáyo e ní úku ledre kídí, “'Yị lódṵ́ kací Yésụ ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní, idíní útú ngbuṛu, do ndịsịyé lódṵ́ loṛụ 'bɨ Mụ́sa.”

6 Zí 'yịmɨkása e kí mɨngburoko 'yị e yóko royé ódroyé do ledre née. 7 Gɨ do kací ngbángbá ódro, zí Pétero ịnyịógụné 'dága ódroné zíye kídí, “Owṵ́ 'bɨ babá e, ówosé bú kídí Lomo gelé máa goó 'desị́ gɨ dongaráse gɨ ro zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní úwú bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ gɨ taramá gɨ ro zíye ṇgúṇgu a. 8 Lomo bɨ owo sómṵ́

ledre 'bɨ 'yị e mbá bú ní, 'dodo go kídí née oto 'búye go. Sɨmɨ bɨ kása 'Dówụ́ne zía ógụ ndịsịné sɨmɨyé káa zí bɨ kóo mengị zíze ní. 9 Ifi ené dongaráze kéye wá, lụlụoyó lá lúyú ledre eyé gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre Ngére Yésụ go ní. 10 Bɨ kenée ní, éyị́ bɨ ílisé úzu Lomo kí ị́mbị́óto mongú éyị́ owóowó do 'yị lódú kací Yésụ ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní, bɨ gba zée kí bulúnduzé e utúasázé ị́mbị́ a wá ní gɨ ro 'di? 11 Ngére ezé Yésụ mengị bɨlámá ledre go zíze, gɨ zía bɨ ṇguṇguzé ledre ené ní, zí Lomo yómo zée kpá káa zí bɨ kóo yomo 'yị ga bɨ ndaní Yúda e wá sɨmɨ bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ ní.”

12 Zí 'yị ga bɨ kóo yokoní royé ore ní mụ́kụ́ye 'duo tí, ndịsị úwú kací mɨngburoko ledre kí ledre ga bɨ tara 'yị e ndịsị ị́drị́ gɨ zía mɨ́ị́drị bɨ Baranába e kí Páwulo ndịsịní lɨ́kpị́ a bɨ Lomo mengị kpụrụ́ gɨ sɨmɨyé dongará 'yị ga bɨ ndaní Yúda e wá ní. 13 Sɨmɨ bɨ ukuonzóní ledre eyé go ní, zí Yakóbo úku ledre zíye kí kúrúne 'dága kídí, “Owụ́ 'bɨ babá e, úwúsé aka ledre bɨ mááyí úku a ba. 14 Simúna lɨkpị́ yeme mɨsi'di bɨ kóo Lomo 'dodo sáká éyị́ ené zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní go sɨmɨ bɨ gelé 'yị e gɨ dongaráye zíye ídíye káa do 'yị ené e ní. 15 Kúrú nébị e utúasá go kpịnị kíe, káa zí bɨ nɨ mɨéké ní. 16 Lomo uku kídí,

“ ‘Gɨ do kací ba ní, mááyí
ndá'baógụ í'bílúgu ngére 'bɨ Dawídi
bɨ utú káa zí kụ́tụ́ bɨ ndụrụ go ní.
Mɨndụ́rụ a née ní,
mááyí ụ́bụ́lúgu a zía ndá'baógụné rịngị́ do biné,
17 gɨ ore, ngíti géyị sị́ do 'yị e mbá nɨyí ógụ zíma kí 'yị
máa yée ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní, nɨyí ídí 'yị amá e. Máa Ngére máyéme kóo ledre ga gére née máa’
18 káa zí bɨ 'yị e ówoní kóo bú 'desị́ ní.

19 “Kací sómụ́ ledre amá, ndazé ndịsị tóro 'dụ́tụ kó'dụ́ 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní kí ndá'balúgu royé zí Lomo wá. 20 Nɨ mɨútúásáne idízé éké wáraga zíye kídí, ndaní ánu éyị́ mɨánu bɨ 'danání zí lomo ga bɨ yemení yée kí sị́lị́ 'yị ní wá. Ndaní só'do royé kí 'yị bɨ ofụ́ní aka royé kéne wá ní wá. Ndaní kpá ánu esị togụ́ mbú sáma bangá bɨ kpụronyó 'dewení lá go a ngárá sáma loloonzó roné gɨ sɨmɨ wá ní wá. 21 Gɨ zía 'dodoní kóo lorụ bɨ Mụ́sa eké ní go 'desị́ zí 'yị e sɨmɨ mɨngburoko gara e kací Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro e mbá sɨmɨ 'Dịcị́ Kótrụro e.”

Wáraga zí 'yị 'bɨ Yésụ ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní

22 Nda née ní, zí 'yịmɨkása e kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị e ndro kí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní za mbá, yéme ledre gɨ ro do gélé 'yị e gɨ dongaráye do kása yée kí Páwulo e kí Baranába sɨmɨ Ánatiyoko. Zíye gélé ya'dá e gbre Yụ́da bɨ ndịsịní ndólo wo Barasába ní kí Síla bɨ nɨyí kí ledreyé owóowó zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go sɨmɨ Yerụsaléma ore ní. 23 Ba wáraga bɨ ekéní do kasa yée kíe ní.

Zée 'yịmɨkása e kí ngíti géyị mɨngburoko 'yị e nda kí lafúse ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ káa zí sée ní. I'bízé mandá go zíse, sée ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá zíse ṇgúṇgu ledre ené sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko sɨmɨ káṇgá bɨ Sụ́rịya nda kí káṇgá bɨ Silísiya íri ní.

15:17 15:17 Amósa 9:11-12

24 Uwúzé go kídí ngíti géyị
'yị e gɨ dongaráze gɨ yáa ogụní
go ndịsị 'dó'do sée kí ledre bɨ
nɨ í'bí lerị sɨmɨ sanáse zía kpá
kí sínyi sómụ́ ledre esé kí ledre
ga bɨ ndịsịní úku a ní. I'bízé
ezé mɨsi'di née ze zíye wá. 25 Bɨ
kenée ní, kotrụzé rozé go ndro
do bi kị́é'do zíze go gélé 'yị e
zíye ndéréye zíse íri kí bɨlámá
ezegámáze ga bɨ Baranába e kí
Páwulo, 26 ga bɨ kóo i'bíní royé
zí umbu gɨ ro kéyị Ngére ezé
Kírésịto Yésụ ní. 27 Bɨ nda
go kenée ní, kasazé Yụ́da e gɨ
yáa go zíse íri kí Síla gɨ ro
zíse úwú ledre bɨ ekézé zíse ba
cụ́ gɨ tarayé. 28 Utúasá go ro
'Dówụ́ Lomo kpá ndro kíze kídí,
utúasázé óto ngíti éyị mɨówó
dosé rómo gɨ do lorụ bɨ ndịsịsé
lódụ́ a ní wá. 29 Ndásé ánu
éyị mɨánu bɨ 'danání zí lomo
ga bɨ yemení yée kɨ sị́lị́ 'yị ní
wá. Ndásé só'do rosé kɨ 'yị bɨ
ófụ́sé aka rosé kéne wá ní wá.
Ndásé kpá ánu sáma togụ́ mbú
esị bangá bɨ kpuṛonyó 'dewení
lá go a ngárá sáma loloonzó
roné gɨ sɨmɨ a wá ní wá. Ídísé
í'dí sị́lịse gɨ ro éyị́ ga gére zí
mɨndịsịsé ídíne bɨlámáne.

Lomo idí kíse íri.

30 Zí ya'dá ga bɨ gelení yée
née ní 'dí'bi mɨsi'di ndéréye sɨmɨ
Ánatiyoko kí'dí bɨ ndolo yokoní
zaá 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ
Yésụ go ní do í'bí wáraga née ní
zíye. 31 Sɨmɨ bɨ 'yị e oloní wáraga
née ní, zíye ídíye mbá kɨ rokinyi
kí úwú ledre bɨ ukuní zía sáká yée
ní. 32 Yụ́da e kí Síla nɨyí ye nébị
ga bɨ kóo 'di'biní ngbángbá sịndị́
kadra ndịsị sáká yée kɨ úku ledre
zíye gɨ ro zíye ídíye kɨ roko'bụyé
ní. 33-34 Gɨ do kací bɨ ndịsịní
ore kí owụ́ sị́lị́ ca ní, zí 'yị ga bɨ
ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní í'bí
mɨsi'di zíye ndá'bayé, bɨlámáne
zí 'yị ga bɨ kóo kasaní yée ní.
35 Páwulo e kí Baṛanába idíakání
'bɨ eyé cịkị sɨmɨ Ánatiyoko ore,
kí'dí bɨ yée kí ngíti géyị tụ́'dụ́
lafúye ndịsịní 'dódo bɨlámá ledre
'bɨ Ngére Yésụ ní.

Páwulo ifiní dongaráye kɨ Baranába

36 Gɨ do kací sị́lị́ ca, zí Páwulo
úku ledre zí Baranába kídí,
“Nda'bazé aka mu lúrú lafúze ga
bɨ kóo 'dodozé ledre gɨ ro Ngére
Yésụ zíye kací gara ga gére née
mbá, gɨ ro zíze ówo mɨsi'di bɨ
ndịsịní méngị ledre ga bɨ kóo
'dodozé zíye doa ní.” 37 Baranába
ili kóo 'dí'biútú Yiwáni bɨ ndịsịní
kpá ndólo wo Máriko ní kpa
zíye ndéréye kéye. 38 Tí lá kací
sómụ́ ledre 'bɨ Páwulo, ndaá
mɨútúásáne zíye 'dí'biútú wo wá,
gɨ zía otoomo kóo yée sɨmɨ káṇgá
bɨ Pamafíliya ní, mengị ogụzé
kóo moko kéye gị do odụné wá.
39 Zí lála ká'dá ídíne dongará
Páwulo e kí Baranába mɨóṛụné
kíngaya. Gɨ ore zíye ífi sɨmɨyé. Zí
Baranába 'dí'bi Máriko zíye 'dógụ
bi kí kuṛúngba ndéréye do cúkú
Sáyípuroso. 40 Zí Páwulo gélé Síla
zíye ndéré 'bɨ eyé kéne, gɨ do kací
bɨ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ininí
ini zí Lomo do ótoómo yée do
sị́lị́ Ngére Lomo gɨ ro zía lúrú bi
kacíye ní. 41 Zía 'dí'bi mɨsi'di bɨ
kpụṛụ́ gɨ sɨmɨ Sụ́ṛịya kí Silísiya ní,
kí úku ledre bɨ nɨ sáká 'yị ga bɨ
ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go íri ní.

16

Páwulo gelé Timatíyo e kɨ Síla

1 Zí Páwulo e kí Síla ndéréye
sɨmɨ gara ga bɨ Dérebe kí Lísitra
ní, kɨ'dí bɨ ngúru 'yị lódụ́ kací
Yésụ bɨ kí ịṛịné Timatíyo ndịsị
ndịsị ní. Mbágáa nɨ kóo Yụ́da
bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Yésụ go ní,
tí lá 'bụ a nɨ kóo 'bɨ ené Gịṛígị.
2 'Yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ sɨmɨ gara

ga bɨ Lísitra kɨ́ Ikonị́yomo lịkpị́nɨ́ mbá bɨlámá ledre gɨ ro Timatíyo. 3 Páwulo ili kóo 'dí'biútú Timatíyo kpa zíye ndéréye kéye, née ní zía óto Timatíyo zía útúne ngbụru, gɨ zía Yúda ga bɨ kóo do bi bɨ ndịsị ndịsị doa ní owonɨ́ mbá bú kɨ́dí 'bụ Timatíyo nɨ Gịrị́gị.

4 Káa zɨ́ bɨ Páwulo e nɨyí ndịsị kɨ́ gámá kacɨ́ gara ga gére ní, zíye ndịsịyé 'dódo lorụ bɨ kóo 'yịmɨkása e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ekénɨ́ gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní zíye ndịsịyé lódụ́ a. 5 Bɨ kenée ní, zɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go ní tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé. Zɨ́ ledre 'bɨ Lomo ndịsị ngbóróne 'dá'dá kacɨ́ kadra mbá.

Lomo 'dodo roné sɨmɨ 'duru zɨ́ Páwulo sɨmɨ Tóra

6 Zɨ́ Páwulo e kɨ́ lafúne ndéréye kɨ́ gámáónzó bi e sɨmɨ káṇgá 'bɨ Pharagáyi kɨ́ Galatíya mbá, gɨ zía 'Dówụ́ Lomo ili ené kóo zíye úku kúrú Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ásiya wá. 7 Sɨmɨ bɨ nderéogụní do mama bɨ dongará káṇgá ga bɨ Mayásiya kɨ́ Beteníya ní, zíye áyíye go gɨ ro ndéréye sɨmɨ Beteníya, tɨ́ lá 'Dówụ́ Yésụ ṇguṇgu ené kóo zíye ndéréye íri kpá wá. 8 Bɨ kenée ní, zíye 'décị bi gɨ dongá Mayásiya zíye ndéréókpóye sɨmɨ gara bɨ Tóra ní. 9 Kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ Lomo 'dódo roné sɨmɨ 'duru zɨ́ Páwulo, zía lúrúndíki lị́lị o'do gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedonị́ya ní kɨ́ ndéndị́ roné zía kɨ́dí, “Ógụ mu sáká zée 'yị 'bɨ Mekedonị́ya.” 10 Kpá lá gɨ do kacɨ́ bɨ Lomo 'dodo lị́lị o'do née zɨ́ Páwulo ní, geré zíze ịnyịzé ndéréze sɨmɨ Mekedonị́ya, gɨ zía ṇguṇguzé go kɨ́dí Lomo ndolo zée* go ndéré 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ 'yị ga bɨ íri ní.

Lụ́dịya ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ

11 Zíze 'dógụ bi gɨ sɨmɨ Tóra kɨ́ kuṛúngba mbị́ geré sɨmɨ cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Samoturési. Nda sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zíze ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ Nipólisi ní. 12 Gɨ ore zíze ndéréze sɨmɨ gara bɨ Phị́lị́poyị, bɨ nɨ ne mongụ́ gara sɨmɨ Mekedonị́ya bɨ kóo tụ́'dụ́ 'yị 'bɨ Róma e omụ́ogụní ndịsị sɨmɨ a ní. Zíze ndịsịzé ore ca.

13 Sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zíze ólụ́ógụzé gɨ sɨmɨ mongụ́ gara gɨ ore ndéréze kó'dụ́ ngbụru, kɨ́'dí bɨ somụ́zé 'bɨ ezé ya 'yị e kotrụní royé go íri íni ini zɨ́ Lomo ní. Zíze ndịsịzé ódrozé zɨ́ kará ga bɨ kóo kotrụní royé íri ní. 14 Ngúru 'yị gɨ dongaráye bɨ uwú ledre ezé ní, nɨ kára kɨ́ ịrịné Lụ́dịya 'yị 'bɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Tayatíra, moko ené ndịsị úgúóyó mɨgbagbawu bongó e. Nɨ kóo kára bɨ ndịsị óto úndru Lomo ní. Zɨ́ Ngére Yésụ líkpí sómụ́ ledre ené zía ndịsịné índi mbílíne úwú ledre bɨ Páwulo ndịsị úku a ní. 15 Sɨmɨ bɨ babatịzị́nɨ́ wo kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ní, zía ndólo zée 'be 'bɨ ené. Zɨ́ Lụ́dịya úku ledre kɨ́dí, “Togụ́ mɨútúásá go komosé káa do 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go ní yá, ógụsé mu zíse ndịsịsé 'be 'bɨ amá ona.” Ledre ga bɨ uku yée ní, zía 'dí'bi dozé zíze ndéré ndịsịzé zía 'be.

Páwulo lagaoyó bɨcayi lomo gɨ sɨmɨ owụ́kára

16 Kadra kị́é'do, sɨmɨ bɨ azé mɨndéréze do bi bɨ ndịsịnɨ́ íni ini doa zɨ́ Lomo ní, zíze ndíkíze kɨ́ owụ́kára nɨ kóo owụ́kụlụ́ kɨ́ bɨcayi lomo sɨmɨné bɨ ndịsị óto wo zía ndịsịné úkuógụ ledre bɨ gú karanée nɨ méngị roné ní.

* **16:10** 16:10 Zée: Zée bɨ ukuní ledre kíra ní gɨ zía Lúka bɨ eké bụ́kụ 'bɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e ní olụ́ go dongará Páwulo e kɨ́ 'yị ené e zíye ndéréye kíye.

'Di'biogụ tụ́'dụ́ késị́ zí mongú 'yị ené gɨ do ledre ga bɨ ndịsị́ úku 'dódo yée ní. 17 Zí owụ́kára née tónóne lódụ́ zée kí Páwulo e, zía ndịsịné gbúrógbóne kídí, “Ya'dá ga ba ndịsịní méngị moko 'bɨ mbigí Lomo bɨ kí roko'bụné ní. Ndịsịní úku 'dódo zíse née mɨsi'di bɨ ásé ómo doa ní.”

18 Zía ndịsịné fú lá úku ledre née kenée kí tụ́'dụ́ sị̀lị́ e. Odụ a, zí Páwulo 'dó'dóne gɨ zí ledre née, zía óyó roné úku ledre zí bɨcayi lomo bɨ sɨmɨ owụ́kára née kídí, “Kí ịrị Kírésịto Yésụ, ídí mu ólụ́ógụ gɨ sɨmɨa 'dá'ba.” Zí bɨcayi lomo bɨ kóo sɨmɨ owụ́kára née ní geré ólụ́ógụné 'dá'ba.

19 Sɨmɨ bɨ mɨngburoko 'yị 'bɨ owụ́kára née owoní yaá mɨsi'di 'bɨ ówo késị́ eyé sinyí go ní, zíye 'dí'bi Páwulo e kí Síla lála yée ndéré kíye kó'dụ́ mɨngburoko 'yị e do bi bɨ tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịní kótrụ royé doa ní. 20 Zíye ógụyé kíye kó'dụ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e ní. Zíye úku ledre gɨ royé kídí, “Ya'dá ga ba nɨyí Yụ́da e, nɨyí go ndịsị́ óto tụ́'dụ́ 'yị e zíye méngị bɨsinyí ledre zíze sɨmɨ mongú gara ona. 21 Ndịsịní 'dódo ondụ́ kí lorụ bɨ nderé ené kí lorụ ezé 'bɨ Róma wá ní gɨ ro zíze ṇgúṇgu a zíze ndịsịzé lódụ́ a.”

22 Zí tụ́'dụ́ 'yị e ólụ́ye sɨmɨ ledre née ịcị́ okó ro Páwulo e kí Síla. Nda née ní, zí mɨngburoko 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre ga bɨ ore ní úku ledre do lófo bongó gɨ ro Páwulo e kí Síla do ócó yée. 23 Gɨ do kací mongú ócó bɨ ocó sinyiní Páwulo e kí Síla kíe ní, do ónzó yée kpá drú sɨmɨ sịgịnị. Zíye úku ledre zí 'yị bɨ ndịsị́ lúrú bi kací sịgịnị ore ní kídí, idí 'dụ́tụ mbotụ kacíye bɨlámáne. 24 Sɨmɨ bɨ ukuní ledre zía kenée ní, zí 'yị lúrú bi kací sịgịnị née ónzó yée sɨmɨ sịgịnị do ódóngérị sịndíye ro ngbụru kágá bɨ ṛịị́ yana 'dịcị́ íri ní.

25 Nda go gbóo kí yana ndụlụ, sɨmɨ bɨ Páwulo e kí Síla nɨyí ndịsị́ íni ini zí Lomo kí ndịsị́ kófó ịrịa ní, zí 'yị ga bɨ kóo mɨ'dí'biyé sɨmɨ sịgịnị ore ní ndịsịyé índi mbílíyé zíye. 26 'Diya káa ní, zí mongú bɨsinyí kị'dị káṇgá kịzị́ 'dịcị́ sịgịnị kú gɨ sɨmɨ káṇgá. Geré zí mbotụ e líkpíye mbá, zí ká'dá késị́ ga bɨ odóngerịní 'yị ga bɨ nɨyí mɨ'dí'biyé sɨmɨ sịgịnị ore ní 'décịyé mbá. 27 Zí 'yị bɨ ndịsị́ lúrú bi kací sịgịnị ní úrúne gɨ sɨmɨ 'bí. Sɨmɨ bɨ lurúndiki mbotụ sịgịnị nɨyí go mbá fúó ní, zía lálaógụ mongú maku ené áyí ne go gɨ ro úfu roné kíe gɨ zía somú 'bɨ ené ya 'yị ga bɨ sɨmɨ sịgịnị ore ní ngasá okponí yị́ eyé go. 28 Tí lá zí Páwulo gbúrógbóne zía kídí, “Ndá úfu royị́ wá. Azé yị́ ezé za mbá bo.”

29 Zí 'yị bɨ ndịsị́ lúrú bi kací sịgịnị ní ndólo 'yị kí pho'dụ, zía gbúgbu ólụ́ne 'dịcị́ do útúne kó'dụ́ Páwulo e kí Síla ndịsị́ lángbané. 30 Nda née ní, zía 'dí'biógụ Páwulo e kí Síla sága do ndú'yú yée kídí, “Mɨngburoko 'yị e, mááyí méngị káa be 'di zíma ómomá?”

31 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ídí ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ zíyị ómoyị́, yị́ị kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyị́ e mbá.” 32 Nda née ní zíye úku kúrú Ngére Yésụ zía kí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'be 'bɨ ené ní mbá. 33 Kpá tí geré kí ndụlụ a née ní, zí 'yị bɨ ndịsị́ lúrú bi kací sịgịnị ní 'dí'bi yée ndéré ráya komo uṇgúye. Gɨ ore, zíye bábátịzị́ wo kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá. 34 Nda née ní zía 'dí'bi Páwulo e kí Síla ndéré kíye gị 'be 'bɨ ené do í'bí éyị́ mɨánu zíye ánu a. Zí o'do née kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené ídíye mbá kí rokinyi gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní.

35 Sɨmɨ bi mɨárá a née ní, zí mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e ní, kása mongú 'yị

'bɨ bolịsị e zí 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kací sị̀gịnị ní kídí, “Ótoómo ya'dá ga gére née mu zíye ndéréye.” 36 Zí 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kací sị̀gịnị née úku ledre zí Páwulo kídí, “Mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e ní ukuní go kídí sée kí Síla máídí mu í'dí sị̀lị́ma gɨ rosé. Cakaba ní, útúásásé go ndéré esé. Ndérésé mu, Lomo idí kíse.”

37 Tí lá zí Páwulo úku ledre zí mɨngburoko 'yị 'bɨ bolịsị ga gére née kídí, “Ocóní zée dongará tụ́'dụ́ 'yị e 'dá'dá zíye 'décị ng-bangazé, tí bɨ azé 'yị 'bɨ Róma e ní. Gɨ ore zíye kpá ónzó zée sɨmɨ sị̀gịnị. Bɨ ba ní, iliní go í'dí sị̀lí́ye gɨ rozé lá wayí kenée. Ɨ'ɨ, Mɨngburoko 'yị ga gére née idíní ógụ 'búó ye í'dí sị̀lí́ye gɨ rozé.”

38 Zí mɨngburoko 'yị 'bɨ bolịsị ga gére née 'dí'bi ledre née ndéré kíe zí mɨngburoko 'yị ga bɨ ndịsịní lúrú bi sɨmɨ ledre e ní. Sɨmɨ bɨ uwúní ya, Páwulo e kí Síla nɨyí 'yị 'bɨ Róma e ní, zí ngịrị útúne sɨmɨyé. 39 Nda gɨ ore zíye ịnyịyé ndéréye ndéndị́ royé zí Páwulo e kí Síla, do 'dí'biógụ yée gɨ sɨmɨ sị̀gịnị. Zíye úku ledre zí Páwulo e kí Síla kídí idíní ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ gara gɨ ore 'dá'ba. 40 Gɨ do kací bɨ Páwulo e kí Síla olụ́ogụní gɨ sɨmɨ sị̀gịnị ní, zíye ndéréye 'be 'bɨ Lụ́dịya kí'dí bɨ ndikíní kí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go ní. Zí Páwulo e kí Síla sáká yée kí ódro bɨ nɨ sáká yée ní. Zí Páwulo e ịnyịyé ndéréókpóye.

17

Páwulo uku kúrú Kírésịto sɨmɨ Tasaloṋ̀ka

1 Sɨmɨ bɨ Páwulo e kí Síla nderéní kóo kpụrụ́ gɨ sɨmɨ gara ga bɨ Amufị̀polisi kí Apoloníya ní, zíye ndéréógụyé sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Tasaloṋ̀ka ní kí'dí bi bɨ 'Dị́cị́ Kótrụro 'bɨ Yụ́da e nɨ doa ní. 2 Káa zí bɨ lengbe ní, zí Páwulo ndéréne sɨmɨ 'Dị́cị́ Kótrụro, sɨmɨ Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro e ota zía ndịsịné ódroné kí 'yị e do ledre ga bɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní. 3 Zía ndịsịné úku yéme ledre gɨ roa zíye kí 'dódo a kídí, Kírésịto nɨ aka 'dó'dó zía úyuné 'búó kí, zía úrúne gɨ sɨmɨ umbu. Zí Páwulo úku ledre zíye kídí, “Yésụ bɨ mándịsị úku ledre a zíse ba ní, nɨ ne Kírésịto ma'dáa.” 4 Zí ledre née 'dí'bi do ngíti géyị Yụ́da e zíye útúye do kací Páwulo e kí Síla. Zí tụ́'dụ́ kará ga bɨ kí ledreyé owóowó kí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ndịsịní óto úndru Lomo bɨ nɨyí Gịŕígị e ní útúye do kacíye kpá kenée.

5 Tí lá Yụ́da e otoní kóo ledre sɨmɨyé ro Páwulo. Zíye yóko 'yị ga bɨ moko ndaá royé wá ní gɨ sɨmɨ sụ́ụ ore, zíye ịnyịyé ndéréye mutruu kí gbúrógbóye sɨmɨ gara ore zaá gị 'be 'bɨ o'do bɨ kí ịrịné Yásona kí gámásó'do Páwulo e kí Síla gɨ ro 'dí'bi yée ndéré kíye do bi bɨ tụ́'dụ́ 'yị e yokoní royé doa ní. 6 Tí lá nɨyí ógụ íri ní, owoní eyé yée wá. Zíye útúye ro Yásona e kí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ kóo ore ní óvo yée ndéré kíye kó'dụ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ore ní. Zíye ndịsịyé gbúrógbóye kídí, “Ya'dá ga ba sinyi onzóní do tụ́'dụ́ 'yị e go do tụ́'dụ́ ngíti géyị bi e. Cakaba ní, ogụní kí ledre née go zíze gara ona. 7 Bɨ ba ní, Yásona 'di'bioto yée go káa do ṇgu e 'be 'bɨ ené. Ndịsịní 'déwe lorụ 'bɨ mongụ́ ngére Káyísara* kídí ngíti Mongụ́ ngére nɨ bo kí ịrịné Yésụ.” 8 Sɨmɨ bɨ uwúní ledre née kenée ní, zía útúne sɨmɨ 'yị e kí mɨngburoko 'yị ga bɨ ore ní 'duo

* **17:7** 17:7 Káyísara: Káyísara ini ledre gɨ sɨmɨa kídí mongụ́ ngére 'bɨ Róma. Nɨ mongụ́ ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bɨ 'bɨ ngíti géyị káṇgá e káa zí Yụdáya kí Galiláya.

káa zɨ́ pho'dụ ní. 9 Zɨ́ mɨngburoko 'yɨ ga gére née óto Yásona kɨ́ ngíti géyɨ lafúne ga gére née í'bí késɨ́ gɨ ro do í'dí sɨ́lɨ́ye gɨ royé zíye ndéréye.

Páwulo uku kúrú Lomo zɨ́ 'yɨ e sɨmɨ Beréya

10 Geré kɨ́ ndụlụ a née ní, zɨ́ 'yɨ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Yésụ 'dɨ́yɨ́óto ókpó Páwulo e kɨ́ Síla gɨ ore 'dá'ba sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ɨrɨné Beréya ní. Sɨmɨ bɨ ogụní íri ní, zíye ndéréye sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro 'bɨ Yụ́da e. 11 'Yɨ 'bɨ Beréya nɨyí yɨ́ eyé 'yɨ ga bɨ kɨ́ mɨngburoko sɨmɨ doyé rómo do 'bɨ 'yɨ ga bɨ sɨmɨ Tasaloníka ní. Zíye ndɨ́sɨyé índi mbílíye kɨ́ 'búne ro ledre bɨ Páwulo ndɨsɨ́ úku a gɨ ro Yésụ ní. Zíye ndɨ́sɨyé kpá ólo kúrú Lomo kací kadra mbá gɨ ro ówo a togú́ ledre bɨ Páwulo ndɨsɨ́ úku a ba nɨ ma'díi yá. 12 Zɨ́ tú́'dú́ Yụ́da e ŋgúŋgu ledre Yésụ nda kpá kɨ́ mɨngburoko kará Gɨrɨ́gɨ ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó kɨ́ tú́'dú́ ngíti géyɨ ya'dá ga bɨ Gɨrɨ́gɨ e ní.

13 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ Yụ́da ga bɨ sɨmɨ Tasaloníka uwúní ya Páwulo nɨ go kpá úku kúrú Lomo zɨ́ 'yɨ e sɨmɨ Beréya ní, zíye kpá ɨ́nyɨ́yé ndéréye íri úku ledre zɨ́ 'yɨ e gɨ ro zɨ́ mɨmbé'de tú́'dú́ 'yɨ ga gére née ésɨ́ne ro Páwulo. 14 Geré née ní, zɨ́ 'yɨ lódú́ kací Yésụ ga bɨ ore ní kásaókpó Páwulo kó'dú́ mɨkavu, tɨ́ lá Síla e kɨ́ Timatíyo idíakání ye sɨmɨ Beréya ore ye. 15 'Yɨ ga bɨ kóo 'dɨyɨotoní Páwulo ní, 'dɨyɨotoní wo gɨ sɨmɨ mongú́ gara bɨ kɨ́ ɨrɨné Átani ní, zíye ndá'balúgu royé kɨ́ sanda zɨ́ Síla e kɨ́ Timatíyo gɨ ro zíye lódú́ Páwulo íri 'diya.

Páwulo uku kúrú Lomo zɨ́ 'yɨ e sɨmɨ Átani

16 Sɨmɨ bɨ kóo Páwulo nɨ ndɨsɨ́ sóngó Síla e kɨ́ Timatíyo sɨmɨ Átani ní, zía ídíne kɨ́ mongú́ lerɨ́ do mɨmbé'dené kɨ́ lúrú lomo ga bɨ yemení yée mɨyéme kɨ́ sɨ́lɨ́ 'yɨ ní do bi e sɨmɨ mongú́ gara ore za mbá. 17 Née ní, zía ɨ́nyɨ́né ndéréne sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrụro ódroné kɨ́ Yụ́da e kɨ́ Gɨrɨ́gɨ ga bɨ ndɨsɨ́ní óto úndru Lomo ní, kpá kɨ́ 'yɨ ga bɨ nɨ ówo yée sɨmɨ sụ́ụ ní kací kadra mbá. 18 Zɨ́ ngíti géyɨ 'yɨ 'dódo ledre ga bɨ ndɨsɨ́ní ndólo yée Epɨkụríya e kɨ́ Sotéke ní tónóye ítí kangú kɨ́ Páwulo. Zɨ́ ngíti géyɨ ndúndu'yú kídí, “Wo bɨ owo kací ledre kpá wá ba, ili úku 'bɨ ené ba kpá yaá 'di?” Zɨ́ ngíti géyɨ úkulúgu ledre kídí, “Káa zɨ́ ndɨsɨ́ úku ledre gɨ ro lomo 'bɨ ngíti géyɨ 'yɨ e ní.” Ukuní ledre née kenée gɨ zía Páwulo ndɨsɨ́ 'dódo bɨlámá ledre gɨ ro Yésụ kɨ́ mɨúrú a gɨ sɨmɨ umbu. 19 Gɨ ore, zíye 'dí'bi Páwulo ógụyé kɨe do bi bɨ ndɨsɨ́ní ndólo a Arupágu kídí bɨ mɨngburoko 'yɨ lúrú bi kací gara ndɨsɨ́ní kótrụ royé doa ní. Zíye úku ledre zɨ́ Páwulo kídí, “Ilizé ówo a gɨ zíyɨ, mɨkánda ledre bɨ ndɨsɨ́ 'dódo a ba nɨ gɨ ro ambi? 20 Ngíti géyɨ ledre ga bɨ ndɨsɨ́zé úwú yée ní utúasání eyé gu mbílíze wá. Ilizé gɨ ro zíze úwú yéme ini ledre bɨ gɨ sɨmɨ a ní.” 21 Gɨ zía, 'yɨ 'bɨ Átani e kɨ́ ŋgu ga bɨ ogụní ndɨsɨ́ ona sinyi onzoní sɨndɨ́ kadra eyé go gbékpɨ́ne ndɨsɨ́ úwú mɨkánda ledre kɨ́ ódro gɨ ro mɨkánda ledre máa née.

22 Zɨ́ Páwulo ɨ́nyɨ́ógụné 'dága do bi kótrụro ore do úku ledre kídí, “Sée 'yɨ 'bɨ Átani e, máówo go kídí sɨmɨ ledre e mbá, ledre 'bɨ Lomo nɨ sɨmɨsé kíngaya. 23 Káa zɨ́ bɨ mándɨsɨ́ gámá sɨmɨ gara ona kɨ́ lúrú éyɨ́ ga bɨ ndɨsɨsé óto úndruyé ní, zíma lúrúndíki mbayi kɨ́ mɨéké ledre roné kídí, ‘ZÍ LOMO BÍ OWOZÉ WO WÁ NÍ.’ Éyɨ́ bɨ ndɨsɨsé óto úndrua abú bɨ ówosé wo wá ní, cakaba, mándɨsɨ́ 'dódo ba ledre gɨ roa zíse.

24 “Lomo nɨ 'yɨ bɨ otoogụ do sogo

káṇgá kɨ́ éyị́ ga bɨ simɨné ba mbá ne ní. Nɨ ne Ngére 'bɨ do sogo káṇgá kɨ́ ere. Ndịsị ené simɨ 'dịcị́ ga bɨ 'yịma'dí e ụbṵ́ɲɨ́ yée kɨ́ sịlíye ní wá. 25 Ili ené kpá éyị́ ga bɨ azé í'bí a zía simɨ bɨ azé ndịsị méngị moko ené ní wá. Gɨ zía bɨ nɨ ne 'yị í'bí trịdrị kɨ́ 'dówṵ́ nda kɨ́ éyị́ e mbá zí 'yị e ní. 26 Lomo otoogụ kóo 'yịma'dí dụṵ́ kị́é'do, gɨ simɨa zí ṛị́kị́ sị́ do 'yịma'dí e ógụyé do sogo káṇgá ba mbá. Zía kpá yéme ledre gɨ ro bi bɨ sị́ do 'yị ga gére née nɨyí ndịsị doa kɨ́ sịndị́ kadra bɨ nɨ útúásá zíye simɨ bi máa née ní ní. 27 Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro zí 'yị e gámásó'do née. Ngíti géyị yá zíye ógụyé zíne gɨ ro zíye ówo née, abú ndaá gɨ rozé gbála wá. 28 Yị́ ené gɨ zí ówo ledre ené kɨ́ ze, zíze ídíze trịdrị kɨ́ ndịsị gámáze kɨ́ méngị ledre ga bɨ ndịsịzé méngị yée ba, káa zí bɨ kóo ngíti mongṵ́ 'yị éké ledre esé uku kídí, ‘Azé owṵ́ 'bɨ Lomo ní.’

29 “Gɨ zía bɨ azé go owṵ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndazé sómṵ́ a bɨ kídí Lomo nɨ éyị́ bɨ káa zí lị́lị́ éyị́ bɨ 'yị e yemení gɨ simɨ dábu, togṵ́ késị́, togṵ́ mbú gɨ simɨ tutú kɨ́ ówo ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní wá. 30 'Desị́ ga kóo ní, Lomo ndịsị lúrú cáyi ledre née gɨ zía bɨ 'yị e owoní aka wo wá ní, tí lá bɨ nda ba ní, Lomo ndịsị go í'bí lorụ zí 'yị e do bi e mbá kídí 'yị e idíní óyóló'bó sómṵ́ ledre eyé. 31 Otoyeme sịndị́ kadra bɨ née nɨ ógụ 'décị ngbanga 'yịma'dí e simɨ a do bɨlámá mɨsi'diné do sogo káṇgá mbá kpịnị kací mɨméngị ledre eyé ní go kpụrṵ́ gɨ simɨ 'yị ené bɨ gelé wo ní. 'Dodo ledre née go zí 'yị e ma'díi kɨ́ mɨúru a bɨ uru wo gɨ simɨ umbu ní.”

32 Simɨ bɨ uwúní ledre gɨ ro ledre úrú gɨ simɨ umbu ní, zí ngíti géyị 'yị e kúkugú fóló Páwulo kíe. Tí lá zí ngíti géyị úku ledre kídí, “Ilizé aka úwú ándá ledre bɨ úku née.” 33 Gɨ do kací ledre bɨ ukuní kenée ní, zí Páwulo ndéréókpó ené gɨ do bi kótrụro gɨ ore 'dá'ba. 34 Gɨ ore née ní, zí ngíti géyị 'yị e útúye kpa do kací Páwulo zíye ṇgúṇgu ledre Yésụ. Dongará 'yị máa ga gére née kóo ngíti o'do bɨ ndịsị ógụ gbụṵ́ do bi kótrụro ore kɨ́ ịrịné Diyonósisi kpá kɨ́ ngíti kára kɨ́ ịrịné Damaríya nda kɨ́ ngíti géyị 'yị e.

18

Páwulo uku kúrú Kírésịto zí 'yị e simɨ Korînndo

1 Gɨ do kací ledre née ní, zí Páwulo ịnyịné gɨ simɨ mongṵ́ gara bɨ Átani ní ndéréne simɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Korînndo ní. 2 Zía ógụndíki ngíti Yụ́da bɨ ogụ gɨ simɨ káṇgá bɨ kɨ́ ịrịné Ponítiyo ịrịa Akúwíla. Ogụní kɨ́ me'bené Purisíla gɨ simɨ káṇgá bɨ kɨ́ ịrịné Ítali ní, kacíye lu'bú aka wá, gɨ zía Káyísara Kɨladiyo mongṵ́ ngére 'bɨ Róma 'di'biogụ lorụ kídí Yụ́da e idíní ólụ́ógụ gɨ simɨ Róma mbá 'dá'ba. Zí Páwulo ndéréne lúrú yée. 3 Nda gɨ zía bɨ Páwulo nɨ kpá 'yị yéme kụ́tụ́ káa zí ye ní, zía ndịsịné zíye ndịsị méngị moko eyé kéye ndro. 4 Kací Sịlị́ 'bɨ 'Dówụ́ro mbá, zí Páwulo ndịsị ndéréne ódroné simɨ 'Dịcị́ Kótrụro 'bɨ Yụ́da e, gámásó'do mɨsi'di bɨ née nɨ 'dí'bi do Yụ́da e kɨ́ Gịrígị e kíe ní.

5 Simɨ bɨ Síla e kɨ́ Timatíyo ogụní gɨ simɨ káṇgá bɨ Mekedoníya ní, zí Páwulo í'bí roné mbá ndịsị 'dódo ledre gɨ ro Yésụ kɨ́ ndịsị úku 'dódo a zí Yụ́da e kídí Yésụ nɨ Kírésịto. 6 Simɨ bɨ Yụ́da e falaní Páwulo kɨ́ ndịsị úku sínyi ledre gɨ roa ní, zía ụ́'bṵ́ 'bụrụ gɨ ro bongó ené kɨ́ simɨ késị́ zía úku ledre kídí, “Sámasé idí ndá'ba dosé kɨ́ rosé. Ledre amá ndaá lolụ simɨ a wá. Gɨ ona ndéréne 'dá'dá mááyí go

ndéré amá zɨ́ 'yɨ ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yʉ́da e wá ní.”

7 Gɨ ore zɨ́a ólʉ́ógʉné ótoómo yée sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrʉro ore, zɨ́a ndéréne ndɨ́sɨné 'be 'bɨ Titíyo Zʉ́sʉto bɨ ngárá ndaá Yʉ́da wá ní, nɨ 'yɨ óto úndru Lomo. 'Be 'bɨ ené nɨ gbóo cigí 'Dɨ́cɨ́ Kótrʉro ore. 8 Zɨ́ Kɨrísipo manda 'bɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrʉro 'bɨ Yʉ́da e kɨ́ 'yɨ 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá ŋgúŋgu ledre Ngére Yésʉ. Zɨ́ tʉ́'dʉ́ 'yɨ 'bɨ Korɨ́ndo ga bɨ uwúnɨ́ ledre née ní kpá ŋgúŋgu ledre Yésʉ do ɨ́nyɨyé bábátɨ́zɨ́ yée.

9 Sɨmɨ ndʉlʉ kɨ́é'do, zɨ́ Ngére Yésʉ ódroné zɨ́ Páwulo sɨmɨ 'duru kɨ́dí, “Ndá éré ngɨrɨ wá. Ídí kpá fú ódro zɨ́ 'yɨ e gɨ romá, ndá mʉ́kʉ́ wá. 10 Mááyí sáká yɨ́ɨ, 'yɨ bɨ kɨ́é'do káa bɨ nɨ útúásá méngɨ bɨsinyí ledre kɨ́yɨ ona ní ndaá 'bɨ ené wá, gɨ zɨ́a tʉ́'dʉ́ 'yɨ amá e nɨyí bo sɨmɨ mongʉ́ gara ba ona.” 11 Nda gɨ ore zɨ́ Páwulo ndɨ́sɨné ore kɨ́ sɨmɨbi kɨ́é'do kɨ́ yanané, ndɨ́sɨ 'dódo ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yɨ e.

12 Sɨmɨ bɨ otonɨ́ Galíyo káa do gávana 'bɨ káŋgá bɨ Ákaya ní, zɨ́ Yʉ́da ga bɨ íri ní kótrʉ royé 'dí'bi Páwulo do ndéré kíe do ngbanga. 13 Zɨ́ye úkuóto ledre ro Páwulo kídí, “O'do ba ndɨsɨ ɾáɾanga zɨ́ 'yɨ e kɨ́dí née ndɨsɨ 'dódo ledre 'bɨ Lomo. Zɨ́a 'dí'bióto yée do mɨsi'di 'bɨ óto úndru Lomo bɨ kpɨ́ gɨ zɨ́ wo bɨ 'bɨ lorʉ ní.”

14 Sɨmɨ bɨ Páwulo ayí aka lá gɨ ro sɨ́kpɨ tarané gɨ ro ódro ní, zɨ́ Galíyo úku ledre zɨ́ Yʉ́da ga gére née kɨ́dí, “Togʉ́ o'do ba luyú gáa lá owʉ́ ledre cúku'dée, togʉ́ mbú mongʉ́ bɨsinyí ledre yá, nɨ gáa ídí mɨútúásáne zíma índi mbílíma úwú ledre esé. 15 Bɨ togʉ́ yɨ́ ené tɨ́ lá ledre bɨ kálasé tarasé gɨ ro ledre 'bɨ ódro kɨ́ ledre 'bɨ ɨrɨ e nda kɨ́ ledre lorʉ esé ní, ásé yéme ledre esé ga gére née se. Mándá 'yɨ 'décɨ́ ngbanga ledre ga bɨ kenée née wá.” 16 Nda née ní, zɨ́a lágaóyó yée gɨ do ngbanga gɨ ore 'dá'ba. 17 Née ní, zíye óyóló'bó royé 'dí'bi ngíti o'do kɨ́ ɨrɨné Soseténe bɨ nɨ manda 'Dɨ́cɨ́ Kótrʉro 'bɨ Yʉ́da e ní, ócó a tɨ́ do ngbanga ore. Tɨ́ bɨ mengɨnɨ́ kenée ní, Galíyo somʉ́ ené do ledre eyé née wá.

Páwulo nda'balugu roné sɨmɨ Ánatiyoko

18 Páwulo ndɨsɨ sɨmɨ Korɨ́ndo kɨ́ tʉ́'dʉ́ sɨ́lɨ́ e, zɨ́a ótoómo 'yɨ ga bɨ 'yɨ lódʉ́ kací Yésʉ ní ndéréne yéme roné gɨ ro zíne 'dógʉ bi ndéréne sɨmɨ káŋgá bɨ Sʉ́rɨya ní. Purisíla e kɨ́ Akúwíla 'dɨyɨotonɨ́ kóo wo ye. 'Dá'dá gɨ zíye kɨ́ 'dógʉ bi, zɨ́ Páwulo ndéréne ólo doné sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ɨrɨné Kenekaríya ní gɨ zɨ́ ledre bɨ kóo mocʉ́ wo zɨ́ Lomo ní. 19 Zíye ndéréógʉyé sɨmɨ gara bɨ Éfeso ní, kɨ́'dí bɨ Páwulo otoomo Purisíla e kɨ́ Akúwíla ní. Zɨ́a ndéréne ódroné kɨ́ Yʉ́da e sɨmɨ 'Dɨ́cɨ́ Kótrʉro. 20 Sɨmɨ bɨ ucʉomonɨ́ wo kídí yée idínɨ́ aka ndɨsɨ kéye ore kɨ́ ngbángbá sɨndɨ́ kadra ní, zɨ́ Páwulo ási ené. 21 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ ɨnyɨ go gɨ ro ndéré ní, zɨ́a mocʉ́ éyɨ́ kídí, “Togʉ́ Lomo ŋguŋgu go, mááyí gɨrí ndá'baógʉ.” Nda née ní, zɨ́a ɨnyɨné 'dógʉ bi gɨ sɨmɨ Éfeso ndéréókpóne.

22 Sɨmɨ bɨ 'dogʉogʉnɨ́ bi sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní, zɨ́a ndéréne ɨ'bí mandá zɨ́ 'yɨ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Yésʉ ga bɨ sɨmɨ Yerʉsaléma ní. Nda gɨ ore zɨ́a ndéréókpóne sɨmɨ gara bɨ Ánatiyoko sɨmɨ Sʉ́rɨya ní.

23 Gɨ do kací ndɨsɨ bɨ ndɨsɨ sɨmɨ Ánatiyoko ní, zɨ́ Páwulo ɨnyɨné gɨ ore ndéré kɨ́ gámáne kací bi ga bɨ kóo gámá go doyé sɨmɨ káŋgá ga bɨ Galatíya kɨ́ Pharagáyi ní mbá, kɨ́ úku ledre bɨ nɨ óto 'yɨ lódʉ́ kací Yésʉ zíye ídíye kɨ́ roko'bʉyé ní.

24 Sɨmɨ sɨndɨ́ kadra máa bɨ kóo née ní, Yʉ́da nɨ kóo bo kɨ́ ɨrɨné

Apólo, arání wo simi gara bi Alakizandaríya ogụ gi simi Éfeso. Ni 'yị bi olo ledre go ḱíngaya, owoyeme ledre gi ro miéké kúrú Lomo go bú ní. 25 'Dodoní kóo misi'di 'bi Ngére Yésụ go zía, zía ndịsịné 'dódo ma'dii ledre gi ro Yésụ ḱí mongụ́ rokinyi do mimbé'dené do bilámá misi'diné, abú owo dụ́ụ́ ledre gi ro babatịza 'bi Yiwáni. 26 Zía tónóne ódroné o'bụóbụ zí 'yị e simi 'Dịcị Kótrụro. Simi bi Purisíla e ḱí Akúwíla uwúní ledre bi ndịsị 'dódo a ní, zíye 'dí'bi wo ndéré ḱie 'be 'bi eyé, do úku yéme ledre gi ro misi'di 'bi Yésụ zí Apólo.

27 Simi bi Apólo yéme ledre gi ro zíne ndéréne simi Ákaya ní, zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bi simi Éfeso ore ní sáká wo éké wáraga zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bi simi Ákaya ní ḱídí idíní 'dí'bi wo simi sụmụ. Simi bi ogụ íri ní, ni kóo mongụ́ sáká éyị́ zí 'yị ga bi ṇguṇguní ledre 'bi Yésụ kpụrụ́ gi simi sáká éyị́ 'bi Lomo zíye ní. 28 Gi zí ódro bi tara Apólo ḱí roko'bụné ní, zía 'dí'bi ledre gi tara Yụ́da e dongará tụ́'dụ́ 'yị e, ḱí ledre bi gi simi miéké kúrú Lomo ní, bi 'dódo ḱídí ma'dii, Yésụ ni Ḱírésịto ní.

19

Páwulo nda'balugu roné simi Éfeso

1 Simi bi Apólo ni simi gara bi Korịndo ní, zí Páwulo 'décị bi ḱí misi'di bi gi yana ní ndéréógụné simi Éfeso. Zía ógụndíki ngíti géyị 'yị ga bi 'yị lódụ́ kací Yésụ ní íri, 2 do ndú'yú yée ḱídí, “Ndíkisé 'Dówụ́ Lomo go simi bi ṇgúṇgusé ledre 'bi Yésụ ní?”

Zíye úkulúgu ledre zía ḱídí, “Ɨ'i, uwúzé gbawá ledre ḱídí 'Dówụ́ Lomo ni bo.”

3 Gi ore, zí Páwulo ndú'yú yée ḱídí, “Bi kenée ní babatịzíní sée ḱí babatịza máa wo be 'di?”

Zíye úkulúgu ledre zía ḱídí, “Babatịza 'bi Yiwáni.”

4 Zí Páwulo úku ledre ḱídí, “Babatịza 'bi Yiwáni ni kóo babatịza bi zí 'yị e oyólo'bó sómụ́ ledre eyé ní. Uku kóo ledre zí 'yị e ḱídí, idíní ṇgúṇgu ledre 'yị bi ni ógụ gi do kacíne ní, 'yị ma'dáa ni Yésụ.” 5 Simi bi uwúní ledre née kenée ní, do bábátịzị́ yée ḱí ịrị Ngére Yésụ. 6 Nda simi bi Páwulo óto sị́lị́ne doyé ní, zí 'Dówụ́ Lomo ógụ ndịsịné simiyé, do í'bí roko'bụ zíye, zíye ndịsị ódroyé simi ṛịḱị tara e kpá ḱí úku 'dódo ledre bi 'Dówụ́ Lomo 'dodo zíye ní. 7 Niyí kóo mbá 'yị e káa zí sokó doa gbre (12) ní.

8 Zí Páwulo ndịsị ndéréne ódroné o'bụóbụ zí 'yị e simi 'Dịcị Kótrụro simi éfé bi kóo ota (3) née mbá. Zía ndịsịné úku ledre bi ni 'dí'bi doyé gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo 'dáa ní. 9 Tí lá ngíti géyị 'yị e gi dongaráye doyé orụ yị ené miórụ ṇguṇguní eyé ledre Yésụ wá. Tí dongará 'yị e ore zíye ndịsiyé úku sínyi ledre gi ro misi'di 'bi Ngére Yésụ. Gi ore, zí Páwulo ótoómo yée zía lá 'dí'bi 'yị ga bi 'yị lódụ́ kací Yésụ ní zíye ndịsị ódroyé do ledre e ḱí ndịsị 'dódo ledre zíye simi mongụ́ 'dịcị 'bi ngíti o'do ḱí ịrịné Tarána. 10 Ledre máa née mengị kóo kenée ḱí simibi gbre gi ro zí Yụ́da e ḱí Gịrị́gị ga bi ndịsịní ndịsị simi káṇgá bi Ásiya ní úwú ledre gi ro Ngére Yésụ.

Bicayi lomo odro zí wotị Sekéva e

11 Zí Lomo ndịsị méngị mingburoko biku'dú ledre e kpụrụ́ gi simi Páwulo. 12 Gba mandịlị ḱí bongó bi Páwulo esị roné togụ́ 'di'biní ndéré ḱie zí 'yị ndíyá e yá, zí ndíyá eyé ndịsị

ụ́kụ́ne gɨ royé kpá zí bɨcayi lomo e ndịsị ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨyé.

13 Ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ndịsịní gámá kí lágaóyó bɨcayi lomo e gɨ sɨmɨ 'yị e ní, ayíní kóo gɨ ro 'dí'bi ịrị Ngére Yésụ ndịsịyé lágaóyó bɨcayi lomo e kɨ́e. Zíye úku ledre zí bɨcayi lomo e kídí, “Máúku zíse, ídísé ólụ́ógụ 'dá'ba kí ịrị Yésụ bɨ Páwulo ndịsị 'dódo ledre gɨ roa ní.” 14 Wotị Sekéva bɨ manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị ga bɨ kóo ịnyị doa gbre ní ndịsịní kóo méngị ledre née ye. 15 Kadra kị́é'do zí bɨcayi lomo úkulúgu ledre zíye ya, “Máówo Yésụ bú, máówo kpá ledre gɨ ro Páwulo bú, ásé 'bɨ esé náambi?” 16 Nda née ní, zí o'do bɨ kí bɨcayi lomo e sɨmɨné ba útú'dí'bi yée tónóne ócó yée zí roko'bụ a rómoné gɨ do 'bɨ eyé mbá. Zíye ụ́dụyé ngásáye gɨ 'be 'bɨ ené, kí uṇgú royé, bongó e mbá mɨlófoné.

17 Sɨmɨ bɨ Yụ́da e kí Gịrị́gị ga bɨ sɨmɨ Éfeso ore uwúní ledre née kenée ní, zí ngịrị útúne sɨmɨyé, zíye ndịsịyé óto úndru Ngére Yésụ. 18 Sɨmɨ sịndị́ kadra née ní, zí tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go ní ógụyé úkuógụ bɨsinyí ledre eyé fúó dongará 'yị e. 19 Zí tụ́'dụ́ 'yị máa yée ga bɨ 'bɨ eyé 'yị kágá e ní ógụyé kí kágá eyé e do óngbóóyó yée mbá 'dá'ba do komo tụ́'dụ́ 'yị e. Sɨmɨ bɨ oloní késị́ kágá ga bɨ ongbóní yée née mbá ní, késị́ a nɨ kóo mongúne kíngaya. 20 Gɨ zí kéyị née ní, zí ledre 'bɨ Ngére Yésụ ngbóróne, zía báyiné kí roko'bụné kíngaya.

21 Gɨ do kací ledre ga bɨ mengịní royé née mbá ní, zí Páwulo yéme ledre gɨ ro ndéréne sɨmɨ Yeṛụsaléma kpụṛ́ụ́ gɨ sɨmɨ káṇgá ga bɨ Mekedoníya kí Ákaya ní. Zía úku ledre yaá, “Gɨ do kací máógụmá íri, Mááyí kpá ndéré sɨmɨ mongú gara bɨ Róma ní.” 22 Gɨ ore, zía kása Timatíyo e gbre kí Erésito gɨ dongará 'yị ené ga bɨ ndịsịní sáká wo ní 'dá'dá sɨmɨ Mekedoníya íri, sɨmɨ bɨ ndịsị kí owú sị́lị́ ngbara sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní.

'Yị 'boro e zinginí sɨmɨ Éfeso

23 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zí mongú 'do'dó ídíne kíngaya ro 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Ngére Yésụ ní. 24 Ngíti 'yị 'boro nɨ kóo bo kí ịrịné Dometị́rịyo nɨ 'yị yéme lílị 'dịcị́ 'bɨ kára lomo bɨ kí ịrịné Aratémisi ní gɨ sɨmɨ késị́. Moko née ndịsị kóo 'di'biogụ késị́, zí 'yị ụ́cụ ga kíngaya. 25 Zí Dometị́rịyo ndóloyóko lafúne e mbá kí ngíti géyị lafúye ga bɨ ndịsịní kpá ụ́cụ éyị́ káa zí 'bɨ eyé ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Ya'dá e, ówosé bú kídí ndịsịzé ówo tụ́'dụ́ késị́ gɨ do moko bɨ ndịsịzé méngị a ba. 26 Cakaba ní, ledre bɨ 'yị bɨ Páwulo ba ndịsị méngị a ní, lúrúsé go cụ́ kí komosé, úwúsé kpá go cụ́ kí mbílíse. 'Di'bi do tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ sɨmɨ Éfeso ona kí sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní go mbá kí ledre bɨ yaá lomo ga bɨ 'yịma'dí yemení ye ní, ndaní eyé lomo e wá. 27 Bɨsinyí a, moko ezé bɨ ndịsịzé méngị a ba ní ịrịa nɨ go ógụ sínyí. Nda kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, tí lá moko utúasá lolụ kpá ídí sɨmɨ 'dịcị́ 'bɨ lomo bɨ Aratémisi bɨ 'yị e ndịsịní óto úndrua sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya kí do sogo káṇgá mbá ní wá. Úndru née utúasá lolụ ídí zía wá.”

28 Sɨmɨ bɨ uwúní ledre née kenée ní, zía ónzó komoyé 'duo ṛifu. Zíye tónóye gbúrógbóye, “Mongú úndru idí ídí zí Aratémisi bɨ 'bɨ lomo 'bɨ Éfeso e ní.” 29 Kpá lá 'diya née ní, zí ledre née báyiné sɨmɨ gara ore mbá. Zí 'yị e yóko royé tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ ndịsị méngị ledre ga bɨ utúasání wá

ní kɨ́ gbúrógbóye. Zɨ́ye útú'dí'bi Gáyosi e kɨ́ Arisitáka 'yị 'bɨ Mekedonîya bɨ ndịsịní gámá kɨ́ Páwulo e ní do ngásá kɨ́ye do mongú bi bɨ 'yị e ndịsịní yóko royé doa ní. 30 Páwulo ili kóo go gɨ ro zíne ndéréne zɨ́ye dongará tú'dú 'yị ga gére née íri, tɨ́ lá 'yị lódú kací Yésụ otoomoní sílîye gɨ roa zía ndéréne wá. 31 Gba ngíti géyị mɨngburoko 'yị ga bɨ ore ní, zaá ezegámá ga mbá, zɨ́ye kákasa zía kídí, ndá ndéré do mongú bi bɨ 'yị e ndịsịní yóko royé doa née íri wá.

32 Sɨmɨ bɨ kotrụnɨ́ royé nɨyí nda go lá gbúrógbó faa, yée ga bɨ nɨyí kɨ́ 'bɨ eyé, ngíti géyị nɨyí kɨ́ 'bɨ eyé gɨ 'dí keṛị́ gɨ zía tú'dú 'yị e owonɨ́ eyé sị́ ledre bɨ kotrụnɨ́ royé gɨ roa ní wá. 33 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e úku ledre kídí Alakɨzánde nɨ ne manda 'dá'dá, gɨ zía bɨ Yúda e ịtrịnɨ́ wo 'dá'dá ní. Zɨ́ Alakɨzánde méngị kéyị kɨ́ sílîne zɨ́ 'yị e gɨ ro zɨ́ye múkúye, gɨ ro zíne úku yéme ledre née zɨ́ye. 34 Tɨ́ lá sɨmɨ bɨ owonɨ́ ya Alakɨzánde nɨ Yúda ní, zɨ́ye gbúrógbóye kɨ́ kúrúye kɨ́é'do kɨ́ sịndị́ kadra gbre, “Mongú úndru idí ídí zɨ́ Aratémisi bɨ 'bɨ lomo 'bɨ Éfeso e ní.”

35 Odụ a, zɨ́ 'yị éké ledre 'bɨ mongú 'yị bɨ sɨmɨ gara ore ní ógụné úcụómo tú'dú 'yị ga gére née. Zía úku ledre zɨ́ye ya, “Lafúma e 'yị 'bɨ Éfeso e. 'Yị e mbá owonɨ́ bú kídí gara bɨ Éfeso ba nɨ bi bɨ ndịsịní bándá 'dịcị́ 'bɨ mongú kára lomo Aratémisi doa kɨ́ líliạ bɨ utúogụ gɨ komo ere ní. 36 'Yị bɨ nɨ kála ledre ba ní ndaá. Bɨ kenée ní, ndécịsé mu ndásé méngị bɨcayi ledre e wá. 37 'Dí'biógụsé ya'dá ga ba go ngákáne, abú ngakanɨ́ eyé éyị́ gɨ sɨmɨ 'dịcị́ 'bɨ lomo ezé e wá, uku sinyiní kpá gbawá ledre gɨ ro kára lomo ezé. 38 Togú Dometịrịyo e kɨ́ 'yị 'bɨ moko ené e nɨyí kɨ́ ledre kɨ́ 'yị yá, mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ezé e nɨyí bo kací sílî ga bɨ 'bɨ 'décị ngbanga ní mbá, nɨyí 'décị ngbanga née ye íri. 39 Tɨ́ lá togú ledre nɨ bo, wo bɨ ílisé bɨ romo gɨ do wo máa ba ní, nɨyí ótoyéme a do bi kótrụro bɨ 'yị e ịnyịní za mbá ówo ledre gɨ roa ní. 40 Gɨ do kací ledre bɨ mengị roné karaba ba ní, 'yị e nɨyí úku a kídí ndịsịzé gbúrógbó bɨsinyí gbúrógbó sɨmɨ gara. Sɨmɨ ledre née ní, utúasázé úku ma'díi wá gɨ zía sị́ ledre bɨ zía ídíne káa ní ndaá 'bɨ ené wá.” 41 Gɨ do kací bɨ uku ledre káa ní, zía úku ledre zɨ́ 'yị ga bɨ kotrụnɨ́ royé ní zɨ́ye báyiyé.

20

Páwulo nderé sɨmɨ Mekedonîya kɨ́ Ákaya

1 Sɨmɨ bɨ mongú gbúrógbó née ụkú ní, zɨ́ Páwulo kákasa kací 'yị ga bɨ 'yị lódú kací Yésụ ní. Zía úku ledre zɨ́ye bɨ nɨ óto yée zɨ́ye ídíye kɨ́ roko'bụyé ní. Zía í'bí mandá zɨ́ye zía ndéréókpóne sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedonîya ní. 2 Zía ndéréne gɨ do bi ga gére née mbá, ndịsị sáká 'yị e kɨ́ ledre bɨ nɨ í'bí roko'bụ zɨ́ye ní, do ndéréókpóne sɨmɨ káṇgá bɨ Ákaya, 3 kɨ́'dí bɨ ndịsị íri kɨ́ éfé ota (3) ní. Ndịsị kóo ore kɨ́ yéme roné gɨ ro 'dógụ bi sɨmɨ káṇgá bɨ Sụ́rịya ní. Sɨmɨ bɨ owo kídí Yúda e nɨyí go ndịsị yéme bɨsinyí ledre gɨ ro méngị née kíe ní, zía yéme sómú ledre gɨ ro ndá'balúgu roné kpụrú gɨ sɨmɨ Mekedonîya. 4 Zɨ́ Sopáta wotị Pịrísa bɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ Beréya ní ndéréye kɨ́ Páwulo. Nɨyí kóo kɨ́ Arisitáka e kɨ́ Sékendụsụ nɨyí 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ gara bɨ Tasalonîka, Gáyo e kɨ́ Timatíyo gɨ sɨmɨ gara bɨ Dérebe, Takíka e kɨ́ Tarafímo nɨyí 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní. 5 Ya'dá ga gére nderénɨ́ 'bɨ eyé

kóo sóngó zée sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Tóra ní. 6 Tɨ́ lá zíze 'dógụ 'bɨ ezé bi gɨ sɨmɨ gara bɨ Phịlịpoyị gɨ do kací Ayímbi bɨ ndịsịní ndólo a Ambata bɨ 'De'dị́ ndaá ní. Zíze ndíki ze kéye sɨmɨ Tóra gɨ do kací sị́lị́ ịnyị. Zíze ndịsizé ore kɨ́ sị́lị́ ịnyị doa gbre (7).

Odụ ógụ 'bɨ Páwulo sɨmɨ Tóra

7 Sɨmɨ sị́lị́ gɨ do kací Sị́lị́ 'bɨ 'Dówụ́ro, zíze kótrụ rozé ndịsizé ánu éyị́ mɨánu 'bɨ sómụ́ndíki ledre umbu Ngére Yésụ. Zí Páwulo tónóne ódroné zɨ́ 'yị e, ódroné, ódroné zaá gị kɨ́ yana nduḷụ, gɨ zía kílóndó a née ili go gɨ ro ndéréókpó. 8 Tụ́'dụ́ lámba e nɨyí kóo bo mɨndícíye sɨmɨ 'dịcị bɨ o'bọ́rongóní gá do ezené kɨ́'dí bɨ kotrụzé rozé ní. 9 Phɨ rangá nɨ kóo bo kɨ́ ịrịné Yụtịka nɨ kóo mɨndịsịné do subáa kenée, sɨmɨ bɨ Páwulo nɨ nda go fú lá ódro ngbángbáne ní, zɨ́ Yụtịka tónóne ṛị'bịne, ṛị'bịne, odụ a ṛí 'bí 'di'bi wo go, zía ndé'déne kú gɨ 'dága gɨrí útúne gbụ bi. Sɨmɨ bɨ sịkpịní wo káa ní, uyu yị́ ené go. 10 Zɨ́ Páwulo ndítíógụné útúne doa fáka wo, zía úku ledre ya, “Ndásé íni ini wá, nɨ go trịdrị.” 11 Nda née ní, zɨ́ Páwulo ékịlúgu roné 'dága sɨmɨ 'dịcị bɨ gáa nɨyí sɨmɨ a ní, zía 'déwe ambata ánu a. Gɨ do kací ledre née ní, zɨ́ Páwulo ódroné zɨ́ 'yị e tɨ́ má zaá gị kɨ́ phɨyị. Zía ịnyịné ótoómo yée zía ndéréne. 12 Zɨ́ ngíti géyị 'yị e 'dí'bi phɨ rangá née ndá'bayé kíe 'be trịdrị zíye nda ídíye kɨ́ mongụ́ rokinyi.

Mɨndéréze gɨ sɨmɨ Tóra sɨmɨ Meléto

13 Nderézé kóo 'dá'dá do bi kuṛúngba 'dógụ bi ndéréze sɨmɨ gara kɨ́ ịrịné Áso, kɨ́'dí bi bɨ kóo azé ógụ 'dí'bi Páwulo doa sɨmɨ kuṛúngba ní. Yeme kóo ledre née kenée gɨ zía nderé kóo íri kɨ́ sịndịne. 14 Sɨmɨ bɨ ndikízé sɨmɨ Áso ní, zíze 'dí'bi wo kíze sɨmɨ kuṛúngba ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ Mịtụléne ní. 15 Zíze ịnyịzé gɨ ore sɨmɨ bi mɨárá a née ndéréze sɨmɨ cúkú bɨ Kíyo. Gɨ do kací sị́lị́ kị́é'do zíze 'dógụ bi ndéréógụzé sɨmɨ cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Sámo. Nda káa zɨ́ kílóndó a née, zíze ógụzé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ịrịné Meléto ní. 16 Páwulo yeme kóo sómụ́ ledre gɨ ro zíne 'décị bi geré mɨ'décị gɨ cigí gara bɨ Éfeso ní, káa bɨ née nɨ sínyi sịndị́ kadra sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní ke. Nderé kóo 'di'diya gɨ ro togụ́ nɨ útúásá yá, zíne ídíne sɨmɨ Yeṛụsaléma sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ Pénítakote.

Páwulo odro kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ Éfeso ní

17 Gɨ sɨmɨ Meléto, zɨ́ Páwulo kákasa sɨmɨ Éfeso kací mɨngburoko 'yị ga bɨ 'bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ní. 18 Sɨmɨ bɨ ogụní ní, zía úku ledre zíye ya, “Ówosé káa zɨ́ bɨ kóo ndịsizé kése ní bú, gɨ sɨmɨ mɨzefị kadra bɨ máógụ sɨmɨ a sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní. 19 Mándịsị 'bó'bụ́ romá zɨ́ iní komomá ndịsị ídíne trịị kɨ́ ndịsị méngị moko káa zɨ́ 'yị 'bɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ mbágá tụ́'dụ́ 'do'dó bɨ mándịsị ndíki yée gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre 'bɨ Yụ́da e ní. 20 Ówosé bú bɨlámáne, máótoómo kémbị ledre kị́é'do wo bɨ nɨ útúásá sáká sée, sɨmɨ bɨ mándịsị úku kúrú Lomo zíse kɨ́ 'dódo ledre zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kpá kɨ́ 'be 'bɨ esé e ní wá. 21 Máúku 'dódo go zɨ́ Yụ́da e kɨ́ Gịṛịgị e mbá kídí, idíní óyóló'bó sómụ́ ledre eyé ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ gɨ ro zíye ógụyé zɨ́ Lomo.

22 “Cakaba ní, kací íli ledre 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, mááyí go ógụ ndéré sɨmɨ Yeṛụsaléma, máówo éyị́ bɨ nɨ méngị roné zíma íri ní wá. 23 Éyị́ bɨ máówo ní, 'Dówụ́ Lomo mada máa go kídí, sɨmɨ mɨngburoko

gara ga bɨ mááyí ógụ sɨmɨyé ní mbá, sígịnị kɨ́ 'do'dó nɨyí bo ndịsị sóngó máa íri. 24 Tɨ́ lá máóto amá ledre trịdrịmá zíma owóowó wá, máíli dụ́ụ́ méngịónzó ledre bɨ mándịsị óto komomá gɨ roa ní kɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ bɨ i'bí zíma ndịsịmá méngị a, bɨ nɨ úku 'dódo bɨlámá ledre gɨ ro sáká éyị 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e ní.

25 “Mágámá go kɨ́ úku ledre gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo 'dáa ní zíse mbá. Bɨ ba ní, máówo go kídí útúásásé lolụ lúrú máa ona wá. 26 Bɨ kenée ní, máúku zíse ba go wo karaba, togụ́ 'yị luyú ledre go, ledre amá ndaá lolụ sɨmɨ a wá. 27 Gɨ zía máótoómo amá kɨ́ ótrụ́ kodo mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme go gɨ rosé ní zíse wá. 28 Bɨ kenée ní, ídísé bándá rosé kpá kɨ́ kábịrị́kị ga bɨ 'Dówụ́ Lomo i'bí yée zíse ndịsịsé lúrú bi kacíye née ní. Ídísé ídí 'yị lúrú bi kací 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go, bɨ ugú yée kɨ́ sáma Wotịne ní. 29 Máówo bú kídí gɨ do kacíma ba, ngíti géyị 'yị e nɨyí ógụ ólụ́ dongaráse káa zí máárára e ní, gɨ ro báyi kábịrị́kị ga gére née 'dá'ba. 30 Sịndị́ kadra nɨ ógụ kɨ'dí bɨ ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse nɨyí ndịsị ṛáṛanga gɨ ro sínyíónzó sɨmɨ do 'yị lódụ́ kací Yésụ gɨ ro do ndịsịyé lódụ́ kacíye ní. 31 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, komosé idí ídí rosé, zíse ndịsịsé sómụ́ndíki ledre ga bɨ má'dódo yée zíse kɨ́ iní komomá trịị kací kadra e kɨ́ ndụlụ mbá kɨ́ sɨmɨbi ota ba ní.

32 “Cakaba máótoómo sée go do sị́lị́ Lomo kɨ́ ledre 'bɨ sáká éyị ené bɨ utúasá go í'bí roko'bụ zíse gɨ ro zíse ndíki úndru 'bɨ Lomo bɨ yeme gɨ ro mɨgélé 'yị ené e ní. 33 Máóto amá 'bú késị́, togụ́ mbú dábu kɨ́ bongó 'bɨ 'yị e wá. 34 Sée kɨ́ rosé ówosé bú, mándịsị kóo méngị moko amá kɨ́ sị́lị́ma gɨ ro éyị ga bɨ ilizé yée ní kɨ́ 'yị amá e. 35 Má'dódo go zíse sɨmɨ ledre ga bɨ mbá mándịsị méngị yée ní kídí, méngị moko kɨ́ roko'bụné kenée nɨ óto ze zíze sáká 'yị ga bɨ ngárá roko'bụyé ndaá ní kɨ́ sómụ́ndíki kúrú Ngére Yésụ bɨ uku ya, ‘Rokinyi 'bɨ 'yị í'bí éyị rómo gɨ do 'bɨ 'yị 'dí'bi nzíyi éyị ní.’ ”

36 Sɨmɨ bɨ Páwulo uku ledre née zíye kenée ní, zíye útúye do ngụ́rụ́ sịndịye bi íni ini zí Lomo. 37 Zíye ụ́dụyé mbá íni ini kɨ́ óto sị́lịye do go Páwulo fáka wo sɨmɨ bɨ nɨyí í'bí mandá dongaráye kɨ́ Páwulo e ní. 38 Sɨmɨkozo 'di'bi kóo yée kíngaya gɨ zía bɨ Páwulo uku go zíye kídí utúasání lolụ lúrú née wá ní. Nda née ní zíye 'dịyịóto wo do bi kuṛúngba.

21

Mɨndéré Páwulo sɨmɨ Yeṛụsaléma

1 Gɨ do kací odụ mandá bɨ i'bízé dongaráze ní, zíze ótoómo yée ndéréze do ékịze sɨmɨ kuṛúngba, zíze 'dógụ bi geré mbị́ sɨmɨ cúkú bɨ Kóso ní. Sɨmɨ bi mɨárá a née zíze ndéréógụzé sɨmɨ cúkú bɨ kɨ́ ịrịné Róde, nda gɨ ro zíze ndéréókpóze sɨmɨ cúkú bɨ Patára ní. 2 Gɨ sɨmɨ Patára, zíze ówo kuṛúngba bɨ ndịsị ndéré sɨmɨ káṇgá bɨ Fonịsịya ní, zíze ékịze sɨmɨ a zía 'dógụ ógụ zée sága. 3 Zíze ndéréze do iní zaá gị do bi bɨ lurúzé nda do cúkú bɨ Sáyípuroso ní go za mbá, zíze óyó rozé do gboṛụ a mɨ'dí do anú ndéréze sɨmɨ káṇgá bɨ Sụ́rịya ní. Zíze ndítíógụzé do gbụ́róngó sɨmɨ gara bɨ Táyire do bi bɨ ịmbịoyóní éyị ga bɨ kóo sɨmɨ mongụ́ kuṛúngba máa née 'dá'ba doa ní. 4 Zíze ówo ngíti géyị 'yị lódụ́ kací Yésụ ore, zíze ndịsịzé kéye ore kɨ́ sị́lị́ ịnyị doa gbre. Sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, zíye úku ledre zí Páwulo kídí ndaá ndéré sɨmɨ

Yerụsaléma wá. 5 Tí lá bɨ sịndị́ kadra ezé utúasá ní, zíze 'dí'bi mɨsi'di ndéréze Yerụsaléma. Zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ ore ní ịnyịyé kí me'beyé e, owụ́ 'bɨ eyé e mbá, 'dịyịóto zée gɨ sɨmɨ gara gɨ ore gị kó'dụ́ mɨkavu, kí'dí bɨ utúzé do ngụ́rụ́ sịndịze kéye bi íni ini zí Lomo ní. 6 Nda gɨ ore, zíze í'bí mandá dongaráze, azé 'bɨ ezé ékị́ sɨmɨ kuṛúngba, zíye ịnyị 'bɨ eyé yóó ndá'bayé 'be 'bɨ eyé.

7 Zíze ịnyịzé kí kuṛúngba gɨ sɨmɨ Táyire née ní ndéréze sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Potolemáyi, kí'dí bɨ ndéréze í'bí mandá zí 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ ore ní, zíze 'dú'duzé ore sị́lị́ kị́é'do. 8 Kílóndó a née ní, zíze ịnyịzé ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní. Ndịsịzé kóo íri 'be 'bɨ Phị́lịpo bɨ ndịsị úku kúrú Lomo zí 'yị e ní, nɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga bɨ kóo gelénɨ́ yée ịnyị doa gbre* ní. 9 Nyị ga nɨyí kóo bo eso 'di'binɨ́ aka ya'dá e wá, ndịsịnɨ́ úkutátá ledre bɨ Lomo ukui'bí tarayé ní zí 'yị e.

10 Gɨ do kací bɨ ndịsịzé ore go kí sị́lị́ nyere ní, zí nébị bɨ kí ịrịné Ágaba óguné gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Yụdáya ní. 11 Sɨmɨ bɨ ogụ lúrú zée ní, zía í'dí ká'dá bɨ gɨ ro Páwulo ní, ódó sị́lịne kí sịndịne kíe, zía ịnyịné úku ledre ya, "'Dówụ́ Lomo uku ya, 'Yụ́da ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní nɨyí ódó mịngị́ ká'dá ba káa, do í'bí wo do sị́lị́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní.' "

12 Sɨmɨ bɨ uwúzé ledre née kenée ní, zíze ịnyịzé kí 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ go ní mbá úku ledre zí Páwulo kídí ndaá ndéré sɨmɨ Yerụsaléma wá. 13 Nda née ní, zí Páwulo úkulúgu ledre zíze ya, "Éyị́ bɨ ndịsịsé íni ini, zíse ndịsịsé 'déci mɨmbé'demá kenée gɨ roa ní 'di? Mándá nzíyimá lá dụ́ụ́ gɨ ro do ódó máa sɨmɨ Yerụsaléma wá, kpá gɨ ro zíma úyumá íri gɨ ro ledre Ngére Yésụ." 14 Sɨmɨ bɨ ṇguṇgu ené ledre bɨ ukuzé zía née wá ní, zíze ndécị́ ezé. Zíze lá úku ledre zía ya, "Idí mu méngị roné kací íli ledre 'bɨ Ngére Yésụ."

15 Gɨ do kací née ní, zíze ndịsịzé ore cúku'dée kí yéme éyị́ ezé e zíye ídíye nzíyiyé gɨ ro zíze ndéréze sɨmɨ Yerụsaléma. 16 Zí ngíti géyị 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní 'dịyịóto ógụ zée zaá gị 'be 'bɨ Menasóna, kí'dí bɨ ilizé ndéré ndịsị ní. Nɨ 'yị gɨ sɨmɨ cúkú bɨ Sáyípuroso ní, nɨ kuṛú 'yị lódụ́ kací Yésụ kú 'desị́.

Páwulo nderé ṇgu 'be 'bɨ Yakóbo

17 Sɨmɨ bɨ ogụzé sɨmɨ Yerụsaléma ní, zí 'yị lódụ́ kací Yésụ ga bɨ íri ní 'dí'bi zée sɨmɨ sụmụ bɨlámáne kíngaya. 18 Sɨmɨ bi mɨárá a née, zí Páwulo 'dí'bi zée zíze ndéréze lúrú Yakóbo kí mɨngburoko 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kací Yésụ ní, nɨyí kóo mbá 'be 'bɨ ené ore. 19 Zí Páwulo í'bí mandá zíye mbá, zía tónóne lị́kpị́ ledre ga bɨ Lomo mengị yée zí 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní kpụrụ́ gɨ sɨmɨ moko bɨ née mengị ní.

20 Sɨmɨ bɨ uwúnɨ́ ledre née ní, zíye mbófo ịrị Lomo. Gɨ ore, zíye úku ledre zí Páwulo ya, "Lúndu 'bɨ ené, lúrú káa zí bɨ tụ́'dụ́ álifu Yụ́da e ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Yésụ ní go, ówo kpá káa zí bɨ ndịsịnɨ́ í'bí royé lódụ́ lorụ 'bɨ Mụ́sa ní bú. 21 Uwúnɨ́ ledreyị́ go kídí ndịsị kóo 'dódo ledre zí Yụ́da ga bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní ya, ndanɨ́ ndịsị lódụ́ kací lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá, owụ́ 'bɨ eyé e ndanɨ́ kpá útú ngbuṛu togụ́ mbú lódụ́ ondụ́ 'bɨ Yụ́da e wá. 22 Ma'díi, nɨyí go ógụ úwú a

* **21:8** 21:8 Ya'dá e ịnyị doa gbre: Ólo ledre gɨ ro ya'dá ga ịnyị doa gbre ba sɨmɨ Moko 'bɨ 'yịmɨkása e 6:1-6.

kídí ógụ go, azé méngị go 'di? 23 Ba ledre bɨ ilizé zíyị méngị a
ní. Ya'dá e nɨyí ona eso mocṵ́ní
éyị́† go zí Lomo. 24 Ídí 'dí'bi yée
zíse ndérése méngị ondṵ́ bɨ ndịsị
óto 'yị zía ídíne drá ní gɨ rosé
ndro kéye, zíyị í'bí késị́ gɨ ro eyị
bɨ nɨyí 'dáná éyị́ zí Lomo sɨmɨ bɨ
nɨyí ólo doyé ní. Gɨ ore 'yị e nɨyí
ówo a mbá kídí ábuwá ndịsị yí eyị́
méngị ledre e kací lorụ 'bɨ Mṵ́sa,
ledre bɨ ndịsịní lḭ́kpḭ́ a gɨ royị́ ba
nda 'bɨ ené ma'díi wá. 25 Tí lá
'yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledre
'bɨ Yésụ ngárá ndaní Yṵ́da e wá
ní, kasazé wáraga go zíye kídí,
ndaní ánu éyị́ miánu bɨ 'danání
lomo ga bɨ 'yịma'dí yemení ye kí
sḭ́lḭ́ye ní wá. Ndaní ánu esị́ bɨ kí
sáma sɨmɨné ní wá, esị́ bangá bɨ
kpuṛonyó 'dewení lá goa sáma a
loloonzó roné gɨ sɨmɨ a wá ní wá,
ndaní kpá só'do royé kí 'yị ga bɨ
ofṵ́ní aka royé kéye wá ní wá."

26 Zí Páwulo 'dí'bi ya'dá ga gére
née kílóndó a née, zíye ndéréye
méngị ondṵ́ bɨ ndịsị́ óto 'yị zía
ídíne drá ní gɨ roné ndro kéye.
Nda gɨ ore zía ndéréne úku 'dódo
ledre odụ sḭ́lḭ́ 'bɨ ondṵ́ bɨ mengịní
ní kí sịndị́ kadra bɨ nɨyí 'dáná éyị́
gɨ royé sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní.

Yṵ́da e 'di'biní Páwulo sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo

27 Sɨmɨ bɨ sḭ́lḭ́ 'bɨ ondṵ́ bɨ ịnyị
doa gbre nɨ go gbóo gɨ ro ṵ́kṵ́ ní,
zí ngíti géyị Yṵ́da e gɨ sɨmɨ káṇgá
bɨ Ásiya ní lúrúndíki Páwulo sɨmɨ
'Dịcị́ 'bɨ Lomo. Zíye óto 'yị e
zí mɨmbé'deyé ésịne ro Páwulo
gɨ ro zíye 'dí'bi wo. 28 Zí Yṵ́da
ga gére née gbúrógbóye, "Lafúze
Isiréle e, sákásé zée. Ba o'do bɨ
ndịsị gámá kí 'dódo bɨsinyí ledre
ro 'yị ezé e kí lorụ bɨ Mṵ́sa eké
ní, kí ledre gɨ ro bi 'bɨ Lomo.
Cakaba ní, 'di'biogụ Gịrḭ́gị e go
sínyíónzó do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo bɨ
ngárá lúyú ledre ndaá doa wá ní."
29 Ukuní kóo ledre née kenée gɨ zía
lurúndikịní Páwulo e kí Tarafímo
'yị 'bɨ Éfeso sɨmɨ mongṵ́ gara,
somṵ́ní 'bɨ eyé ya, Páwulo nderé
kíe go do ligá 'Dịcị́ 'bɨ Lomo.

30 Sɨmɨ bɨ 'yị e uwúní ya bɨsinyí
ledre nɨ go méngị roné do ligá
'Dịcị́ 'bɨ Lomo 'dáa ní, zíye ṵ́dụyé
ngásáye íri, kací tara mɨsi'di e
mbá 'yị e. Zíye 'dí'bi Páwulo
óvoógụ wo 'dá'ba gɨ do ligá 'Dịcị́
'bɨ Lomo, geré zíye 'dṵ́tụ mbotụ e
mbá. 31 Sɨmɨ bɨ tṵ́'dṵ́ 'yị ga gére
née ayíní go gɨ ro úfu Páwulo
ní, zí sanda ógụné zí mongṵ́
manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma e‡
kídí, bɨsinyí ledre nɨ go méngị
roné sɨmɨ Yerụsaléma, gara 'dáa.
32 Zí mongṵ́ manda 'bɨ asikíri
'bɨ Róma née geré 'dí'bi asikíri e
'diya ndéréye íri. Sɨmɨ bɨ 'yị e
lurúndikiní wo kí asikíri ené e ní,
zíye ótoómo kí ócó Páwulo.

33 Zí mongṵ́ manda 'bɨ asikíri e
née ógụné zí Páwulo, do 'dí'bi
wo. Zía úku ledre zí 'yị ené e
kídí idíní ódó wo kí ká'dá késị́ e
gbre. Gɨ ore zía ndúndu'yú ya,
"O'do máa ba 'bɨ ené náambi, éyị́
bɨ mengị ní 'di?" 34 Zí ngíti géyị
'yị e gɨ dongará tṵ́'dṵ́ 'yị ga gére
née ndịsịyé gbúrógbóye kí ledre
kḭ́é'do, ngíti géyị gburogbóní 'bɨ
eyé kí ngíti ledre kpḭ́. Gɨ zí ledre
ga bɨ faa née ní, mongṵ́ manda 'bɨ
asikíri ga gére utúasá ówo mbigí
ma'díi sḭ́ ledre bɨ mengị roné ní
wá. Zía úku ledre zí 'yị ené e
kídí, idíní mu 'dí'bi Páwulo ndéré
kíe do bi eyé 'bɨ asikíri e. 35 Sɨmɨ
bɨ Páwulo nderéogụní do bi bɨ gɨ
ro zíye ékḭ́ ókpóye sɨmɨ 'dịcị́ bɨ
o'bóní wo do ezené ní, zí asikíri

† **21:23** 21:23 Mocṵ́ éyị́: Ídí ólo ledre gɨ ro éyị́ bɨ kóo Yṵ́da e ndịsịní méngị a sɨmɨ bɨ mocṵ́ní éyị́ go ní sɨmɨ bṵ́kṵ bɨ Ólo 'yị e ní 6:1-27. ‡ **21:31** 21:31 Mongṵ́ manda 'bɨ asikíri e: Ndịsị́ lúrú bi kací asikíri e álifu. Nɨ 'bɨ ené do manda ga bɨ 'bɨ asikíri e ní.

ga gére née ɨmbɨ wo gɨ zía roko'bụ 'bɨ okó bɨ kóo tụ́'dụ́ 'yɨ ga gére née ndɨsɨní ógụ kɨe ní ofụ go. 36 Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yɨ ga gére née ɨnyɨyé lódụ́ wo kɨ́ ndɨsɨ gbúrógbóye ya, “Úfusé wo mɨúfu.”

Páwulo odro zɨ́ tụ́'dụ́ 'yɨ ga gére née

37 Sɨmɨ bɨ asikíri nɨyí go gbóo gɨ ro ógụ kɨ́ Páwulo do bi eyé 'bɨ asikíri e ní, zía úku ledre zɨ́ mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née kídí, “Máútúásá go úku ledre ba zíyɨ?”

Zía úkulúgu ledre zɨ́ Páwulo kídí, “Úku tara Gɨrɨgɨ bú? 38 Bɨ kenée ní, ndá 'bɨ eyɨ 'yɨ 'bɨ Ízibiti bɨ kóo 'di'bi do okó álifu eso do ólụ́ kíye sɨmɨ súwú ní wá?”

39 Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mááyí yɨ amá Yúda, arání máa sɨmɨ gara bɨ Tarasísi sɨmɨ Silísiya ní, 'yɨ gɨ sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní. Mándéndɨ romá gɨ ro zíyɨ í'bí mɨsi'di zíma ódromá kɨ́ 'yɨ ga ba.”

40 Sɨmɨ bɨ mongụ́ manda née i'bí mɨsi'di zía ní, zɨ́ Páwulo tóroné 'dága méngɨ kéyɨ zɨ́ 'yɨ e kɨ́ sɨ́lɨ́ne gɨ ro zíye mụ́kụ́ye. Sɨmɨ bɨ mụkụ́ní ní, zɨ́ Páwulo úku ledre zíye kɨ́ tara Aramáyika.

22

1 “Owụ́ 'bɨ babá e kɨ́ babá e, ídísé índi mbílíse úwú ledre bɨ mááyí úku a zíse ba.” 2 Sɨmɨ bɨ uwúní́ kídí ndɨsɨ ódro zíye kɨ́ tara Aramáyika ní, zíye mụ́kụ́ye 'duo sií.

Gɨ ore, zɨ́ Páwulo úku ledre zíye kídí, 3 “Mááyí yɨ amá Yúda, arání máa sɨmɨ gara bɨ Tarasísi sɨmɨ Silísiya ní, tɨ́ lá mángbóró sɨmɨ Yerụsaléma ona. Gamaléle 'dodo kóo ledre gɨ ro lorụ 'bɨ bulúnduzé e go zíma bɨlámáne kíngaya, zíma í'bí romá karaba méngɨ ledre 'bɨ Lomo kɨ́ roko'bụmá kpá cé káa zɨ́ se ní. 4 Mándɨsɨ kóo 'dó'do 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní́ lódụ́ kací Mɨsi'di 'bɨ Yésụ ní, kɨ́ úfu yée, kpá kɨ́ ódó ya'dá e kɨ́ karáe ónzó yée sɨmɨ sɨ́gɨnɨ. 5 Mongụ́ 'yɨ 'dáná éyɨ́ kɨ́ mɨngburoko 'yɨ lúrú bi sɨmɨ ledre ga bɨ sɨmɨ gara ona ní, nɨyí ngúngu ledre bɨ mááyí úku a zíse ba ya nɨ ma'díi. I'bíní wáraga bɨ ekéní zɨ́ lafúma Yúda ga bɨ sɨmɨ Damásika ní zíma 'dí'bi a ndéré kíe gɨ ro 'dí'bi 'yɨ lódụ́ kací Yésụ máa yée ga bɨ íri ní, ógụ kíye sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro do 'dó'do yée.

Mɨsi'di bɨ Páwulo oyólo'bó sómụ́ ledre ené doa ní

6 “Káa zɨ́ bɨ mándéréógụ go gbóo kɨ́ Damásika ní, kɨ́ yana kadra, zɨ́ mongụ́ bimɨóngó óngóne gɨ komo ere cigíma gbaá. 7 Zíma útúma bi, nda née ní zíma úwú kúrú 'yɨ kɨ́ úku ledre zíma kídí, ‘Sáwulo, Sáwulo, Éyɨ́ bɨ ndɨsɨ 'dó'do máa gɨ roa kenée ní 'di?’

8 “Zíma ndúndu'yú kídí, ‘Áyí náambi Ngére?’

“Zía úkulúgu ledre zíma kídí, ‘Née máa Yésụ, 'yɨ 'bɨ Nazeréta bɨ ndɨsɨ 'dó'do wo ní.’ 9 'Yɨ ga bɨ kóo azé kéye ní lurúndikiní́ 'bɨ eyé lá bimɨóngó, uwú 'di'biní́ eyé kúrú 'yɨ bɨ ndɨsɨ ódro zíma ba wá.

10 “Zíma ndúndu'yú kídí, ‘Máídí méngɨ 'di Ngére?’

“Zɨ́ Ngére úku ledre zíma kídí, ‘Ɨnyɨógụ mu 'dága zíyɨ ndéréyɨ sɨmɨ Damásika. Nɨyí úku 'dódo ledre ga bɨ Lomo ili yée zíyɨ méngɨ a ní zíyɨ íri.’ 11 Gɨ ore, zɨ́ komomá 'dụ́tụné gɨ zɨ́ mongụ́ bimɨóngó bɨ utú komomá ní. Zɨ́ 'yɨ amá ga bɨ kóo azé kéye ní 'dí'bi sɨ́lɨma kókó máa ndéré kíma sɨmɨ Damásika.

12 “Zɨ́ ngíti o'do kɨ́ ɨrɨné Ananíya ógụné lúrú máa. Nɨ 'yɨ bɨ ndɨsɨ óto úndru Lomo kɨ́ ndɨsɨ lódụ́ kací lorụ ezé ní. Yúda ga bɨ sɨmɨ Damásika ní ndɨsɨní́ óto

dokuwu a kíngaya. 13 Zía ógụné tóroné cigíma, zía úku ledre ya, ‘Lúndu 'bɨ ené e Sáwulo, komoyị idí mu líkpí, zíyị lúrú bi.’ Geré sɨmɨ sịndị kadra née ní, zí komomá líkpíne, zíma lúrúndíki wo.

14 “Nda née ní, zía úku ledre zíma ya, ‘Lomo 'bɨ bulúnduzé e gelé yị́ị go zíyị ówo íli ledre ené, zíyị lúrú 'Yị bɨ ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zíyị úwú ledre cụ́ gɨ taraa kí mbílíyị. 15 Áyí ídí 'yị bɨ nɨ ndịsị úku 'dódo ledre ga bɨ lúrú yée kí komoyị kí yée ga bɨ úwú yée gɨ roa ní zí 'yị e mbá. 16 Éyị bɨ ndịsị sóngó a ní 'di? Ịnyịógụ mu 'dága, do bábátịzị yị́ị, zíyị íni ini kí ịrị Yésụ nɨ lúguóyó lúyú ledre eyị 'dá'ba.’

17 “Sɨmɨ bɨ mándá'balúgu romá sɨmɨ Yeṛụsaléma ndịsịmá íni ini zí Lomo sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo zí Ngére Yésụ 'dódo roné zíma. 18 Zía úku ledre zíma ya, ‘'Di'diya. Ídí mu geré ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma gɨ ona 'dá'ba, gɨ zía 'yị e utúasánɨ eyé ṇgúṇgu ledre bɨ áyí úku a gɨ romá ní wá.’

19 “Zíma úkulúgu ledre zía kídí, ‘Ngére, 'yị ga gére née owonɨ bú kídí mándịsị kóo tátá kí 'dí'bi 'yị e gɨ sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro kí ndịsị ócó 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ ledre eyị go ní. 20 Sɨmɨ bɨ kóo nɨyí úfu Sitifáno 'yị eyị bɨ ndịsị úku ledre gɨ royị ní, mááyí kóo bo íri ndịsị ṇgúṇgu ledre mɨúfu a kí ndịsị lúrú bi kací bongó 'bɨ 'yị ga bɨ ufunɨ wo ní.’

21 “Zí Ngére úku ledre zíma kídí, ‘Ndéré mu, Mááyí kása óyó yị́ị gɨ ona 'dá'ba gbála zí 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ Yụ́da e wá ní.’ ”

Páwulo nɨ 'yị 'bɨ Róma

22 Zí tụ́'dụ́ 'yị ga gére née ndịsịyé úwú ledre née tí kenée e, lá sɨmɨ bɨ Páwulo ukuogụ ledre gɨ ro 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ Yụ́da e wá ní, zí ledre née útúne sɨmɨyé 'duo vuu zíye tónóye gbúrógbóye kí kúrúye 'dága, “Úfusé wo mɨúfu. Utúasá zía ídíne trịdrị wá.”

23 Káa zí bɨ kóo nɨyí ndịsị gbúrógbó kɨ lálaóyó bongó gɨ royé ụ́cụóyó a, kɨ ndịsị óyụ 'bụrụ sɨmɨ síli ní, 24 zí mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére née úku ledre zí asikíri ené e idínɨ 'dí'bi Páwulo ndéré kíe do bi eyé 'bɨ asikíri e. Zía úku ledre idínɨ ócó wo gɨ ro zía úku 'dódo sị ledre bɨ 'yị e ndịsịnɨ gbúrógbó doa kenée gɨ roa ní. 25 Tí lá sɨmɨ bɨ odóonzónɨ wo go bi kenée gɨ ro do ócó wo ní, zí Páwulo úku ledre zí mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e bɨ kóo mɨtóroné ore ní kídí, “Nɨ mɨútúásáne zíse ócó 'yị 'bɨ Róma bɨ 'decịnɨ aka ngbanga a do ówo lúyú ledre ené wá ní?”

26 Sɨmɨ bɨ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e née uwú ledre née kenée ní, zía ndéréne ndú'yú mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née kídí, “Áyí méngị go 'di? O'do ba nɨ yị ené 'yị 'bɨ Róma.”

27 Zí mongụ́ manda née ndéréne ndú'yú Páwulo, “Ídí aka úku a zíma, ma'díi áyí 'yị 'bɨ Róma?”

Zí Páwulo úkulúgu ledre zía ya, “Ɨi, mááyí 'yị 'bɨ Róma.”

28 Gɨ ore, zí mongụ́ manda 'bɨ asikíri e née úku ledre kídí, “Máí'bí kóo mongụ́ késị gɨ ro zíma ídíma 'yị 'bɨ Róma.”

Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Arání 'bɨ eyé máa kú 'yị 'bɨ Róma.”

29 Geré zí 'yị ga bɨ kóo nɨyí gɨ ro ndú'yú Páwulo ní, ígí royé gɨ roa. Zí ngịrị útúne sɨmɨ mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére née sɨmɨ bɨ owo kídí née odó Páwulo bɨ nɨ 'yị 'bɨ Róma ní go kí ká'dá késị e ní.

'Di'biogụnɨ Páwulo do ngbanga

30 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zí mongụ́ manda 'bɨ asikíri ga gére née áyíne fú lá gɨ ro zíne ówo sị ledre bɨ Yụ́da e ndịsịnɨ í'bí ngbángá Páwulo gɨ roa ní. Zía

líkpí ká'dá késị gɨ ro Páwulo, zía úku ledre zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní kí mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga e yóko royé. Gɨ ore zía 'dí'biógụ Páwulo, zí Páwulo tóroné kó'dụ́ye.

23

1 Zí Páwulo lúrú bi mbị komo mɨngburoko 'yị 'déci ngbanga ga gére née, zía úku ledre zíye kídí, “Lafúma e Yụ́da e, gị karaba máméngịónzó moko amá go zí Lomo bɨlámáne, máówo amá éyị bɨ máméngị wo nɨ bɨsinyí ní wá.” 2 Gɨ zí ledre bɨ uku kenée ní, zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị, Ananíya úku ledre zí 'yị ga bɨ toroní gbóo cígí Páwulo ní kídí, idíní óngbo tara a. 3 Zí Páwulo úku ledre zía kídí, “Lomo nɨ 'dó'do yị́ị bɨ lóndo royị ya née nɨ 'yị lódụ́ kací lorụ ní. Ndịsị 'déci ngbanga romá née kací lorụ, zíyị tóroyị 'déwe lorụ ya idíní ócó máa.”

4 Zí 'yị ga bɨ kóo toroní gbóo cigí Páwulo ní úku ledre zía kídí, “Ngịrị mengị yị́ị kí úku ledre zí mongụ́ 'yị 'dáná éyị 'bɨ Lomo wá gɨ zí 'di?”

5 Zí Páwulo úkulúgu ledre zíye kídí, “Owụ́ 'bɨ babá e, máówo amá bɨ ya née mongụ́ 'yị 'dáná éyị ní wá. Nɨ mɨékéne kídí, ‘Ndá úku tara sinyí ro ngére bɨ nɨ do 'yị eyị e ní wá.’ ”

6 Sɨmɨ bɨ Páwulo owo kídí ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráye nɨyí Sadụkáyo, ngíti géyị 'bɨ eyé Farụsáyo ní, zía úku ledre kí kúrúne 'dága do ngbanga ore kídí, “Lafúma e Yụ́da e, mááyí owụ́ Farụsáyo, babá nɨ kpá Farụsáyo. 'Di'biogụnɨ́ máa do ngbanga ona gɨ zía bɨ máóto komomá kídí 'yị ga bɨ uyuní go ní nɨyí karanée úrú gɨ sɨmɨ umbu ní.”

7 Sɨmɨ bɨ Páwulo uku ledre née kenée ní, zí Farụsáyo e kí Sadụkáyo e tónóye ófụ́ye. Nda née ní, zí kótrụro ífi roné. 8 Sadụkáyo e ṇguṇguní eyé bɨ ya 'yị nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu bú ní wá, ṇguṇguní eyé kpá bɨ ya maláyika e kí lomo e nɨyí bo ní wá. Tí lá Farụsáyo e ṇguṇguní 'bɨ eyé ledre ga gére née ye ota cé. 9 Gɨ ore tonóní nda go gbúrógbó eyé 'dága, zí ngíti géyị 'yị 'dódo lorụ ga bɨ 'bɨ eyé 'yị 'bɨ Farụsáyo e ní tóroyé 'dága ítí kangú o'bụ́o'bụ kídí, “Owozé ezé lúyú ledre ro o'do ba wá. Ambí owone, maláyika e, ngíti géyị yá lomo e ukuní ledre go zía?”

10 Zí kangú née ólụ́ne sɨmɨ mɨólụ́mbịrị. Zí ngịrị útúne sɨmɨ mongụ́ manda 'bɨ asikíri e ba kídí, nɨyí go ógụ lófo báyi Páwulo nzénzéré. Zía úku ledre zí asikíri ené e kídí idíní ndéré 'dí'bióyó Páwulo gɨ dongaráye gɨrí kí cóngó ro ógụ kíe do bi eyé 'bɨ asikíri e yáa.

11 Kí ndụlụ a née, zí Ngére Yésụ ógụ tóroné cigí Páwulo, zía úku ledre zía ya, “Ndá éré ngịrị wá, úku ledre gɨ romá go zí 'yị e sɨmɨ Yerụsaléma, ídí méngị a kpá cé kenée sɨmɨ mongụ́ gara bɨ Róma ní.”

Yụ́da e yemení royé gɨ ro úfu Páwulo

12 Kí phịyị́ née ní, zí ngíti géyị Yụ́da e kótrụ royé yéme ledre gɨ ro úfu Páwulo. Zíye lólóbụ́ kídí, yée utúasání ánu éyị́ togụ́ mbú éwé éyị́ wá, 'búó togụ́ yée ufuní Páwulo go. 13 'Yị ga bɨ kóo kotrụní royé ndro yeme ledre née ní romoní kóo gɨ do cị́ gbre go. 14 Gɨ ore, zíye ndéréye úku ledre ba zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kí mɨngburoko 'yị 'bɨ Yụ́da e ní kídí, “Lobụ́zé lóbụ́ go ya, utúasázé ánu éyị́ togụ́ mbú éwé éyị́ wá, 'búó

23:5 23:5 Ólụ́ógụ 22:28

togú ufuzé Páwulo go. 15 Bɨ go kenée ní, ili go yíị kí mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga eyí e zíse kákasa zí mongú manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma née, lóndo wo idí ógụ kí Páwulo zíse, ílisé ówo mbigí ledre gɨ roa. Azé ídí nzíyizé gɨ ro úfu wo 'dá'dá gɨ zía kí ógụné ona."

16 Tí lá sɨmɨ bɨ wotị lémị a uwú ledre bɨ yemení née ní, zía ndéréne úku ledre zí Páwulo sɨmɨ bɨ bɨ nɨ doa, bi 'bɨ asikíri e ní.

17 Née ní, zí Páwulo ndólo ngúru mongú 'yị 'bɨ asikíri e úku ledre zía ya, "'Dí'bi phɨrangá ba ndéré kíe zí mongú manda esé, ledre nɨ bo taraa ili úku a zía." 18 Zía 'dí'bi phɨrangá née ndéré kíe zí mongú manda eyé.

Zía úku ledre zí mongú 'yị 'bɨ asikíri e née ya, "Páwulo bɨ sɨmɨ sígịnị ona ba kakasa kacíma, zía úku ledre zíma ya máídí ógụ kí phɨrangá ba zíyị, gɨ zía ledre nɨ bo taraa ili úku a zíyị."

19 Zí mongú manda 'bɨ asikíri e née 'dí'bi sịlị phɨrangá née, zíye ólúógụyé kíe 'dí sogo, zía ndú'yú wo ya, "Ledre bɨ íli úku a zíma ní ledre 'di?"

20 Zía úkulúgu ledre zía kídí, "Mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga 'bɨ Yúda e yemení ledre go gɨ ro zíyị 'dí'biógụ Páwulo zíye kílóndó, ya kídí yée iliní ówo mbigí ledre gɨ roa. 21 Ndá 'bɨ eyị úwú ledre eyé née wá. Gɨ zía 'yị e yemení royé go rómo gɨ do 'yị e cị gbre mɨló'boyé sóngó wo. Lobúní lóbú go kídí, yée utúasání ánu éyí togú mbú éwé éyí wá 'búó togú yée ufuní Páwulo go. Nɨyí cakaba go nzíyiyé gɨ ro zíye sóngó ledre bɨ nɨ ógụ gɨ tarayị ní."

22 Zí mongú manda 'bɨ asikíri e née úku ledre zía ya, "Ndá úku a zí ngíti 'yị kídí née uku'dodo ledre née go zíma ní wá."

Asikíri e 'dɨyịotoní Páwulo sɨmɨ Kayisaríya

23 Nda née ní, zí mongú manda 'bɨ asikíri e née ndólo mongú 'yị 'bɨ asikíri ené e gbre, zía úku ledre zíye ya, "Ídísé yéme asikíri e míya gbre, 'yị ịcị okó kí Usáni e cị ota doa sokó ndro kí ya'dá e míya gbre mbá kí phala do sịlíye, zíse ndérése kéye sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní kí ndụlụ ba sɨmɨ sịndị kadra ịnyị doa eso. 24 Zíse 'dí'biógụ usáni gɨ ro zí Páwulo ndéréne kíe. Zí komosé ídíne roa gɨ ro zíse ógụsé kíe kí sanáne filo 'be gávana Fịlekisi."

25 Zí mongú manda 'bɨ asikíri e éké wáraga.

26 Mandá eyị. Máa Kɨládiyo Lịsịya, máéké ledre ba máa zíyị gávana Fịlekisi.

27 Yúda e 'di'biní o'do ba áyíye go gɨ ro úfu wo, tí lá zíma ógụmá kí asikíri amá e yómo wo gɨ zíye, gɨ zía máúwú ledre gɨ roa kídí nɨ 'yị 'bɨ Róma. 28 Máíli kóo gɨ ro zíma ówo éyí bɨ ndịsịní í'bí ngbángá a gɨ roa ní. Zíma 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dú mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e. 29 Zíma ówo a kídí luyú ené ledre bɨ nɨ útúásá do úfu wo togú mbú do óto wo sɨmɨ sígịnị gɨ roa ní wá. Ledre bɨ uku otoní roa ní, yí ené ledre lorụ eyé 'bɨ Yúda e. 30 Sɨmɨ bɨ máúwú ya yemení ledre go gɨ ro úfu wo ní, geré zíma kása wo zíyị íri. Máúku ledre go zí 'yị ga bɨ uku otoní ledre roa ní, idíní ndéré úku ledre ga gére née kó'dúyị íri.

31 Gɨ ore née ní, zí asikíri ga gére née méngị a tí káa zí bɨ manda eyé uku ní. Zíye 'dí'bi Páwulo kí ndụlụ née ndéréógụyé gị sɨmɨ gara bɨ Anitipatirịsi ní. 32 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zí asikíri máa yée ga bɨ nderéní

'bɨ eyé kɨ́ sịndịye ní ndá'balúgu royé do bi eyé 'bɨ asikíri e bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní. Zíye ga bɨ nderénɨ́ 'bɨ eyé kɨ́ usáni ní ókpóye kɨ́ Páwulo. 33 Sɨmɨ bɨ asikíri ga bɨ 'dịyịotonɨ́ Páwulo ogụnɨ́ sɨmɨ Kayisaríya ní, zíye í'bí wáraga bɨ mongụ́ manda eyé eké zɨ́ gávana ní, do ótoómo Páwulo do sílị a. 34 Zɨ́ gávana ólo wáraga née, zía ndú'yú Páwulo kídí, “Ógụ gɨ sɨmɨ káṇgá máa wo be 'di?” Zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Gɨ sɨmɨ Silísiya.” 35 Gɨ ore, zɨ́ gávana úku ledre kídí, “Mááyí úwú ledre gɨ royị sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ i'bíní ngbángáyị ní ogụnɨ́ go ní.” Zía úku ledre kídí Páwulo idí ídí mɨbándáne sɨmɨ mongụ́ 'be 'bɨ ngére Eróde.

24

Páwulo do ngbanga kó'dụ́ Fịlekɨsi

1 Kacɨ́ ledre née mengị lá sílị ịnyị, zɨ́ mongụ́ 'yị 'dáná éyị, Ananíya ịnyịyé kɨ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e nda kɨ́ ngíti o'do bɨ owo ofụ lorụ go ní kɨ́ ịrịné Tetúlụ ndéréye sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ní kɨ́ ledre eyé bɨ uku otonɨ́ ro Páwulo ní, óto a kó'dụ́ gávana. 2 Sɨmɨ bɨ ndolo ogụnɨ́ Páwulo ní, zɨ́ Tetúlụ tónóne óto ledre ené e kó'dụ́ Fịlekɨsi káa zɨ́ ba, “Mongụ́ 'yị, tụ́'dụ́ sɨmɨbi bɨ mengịzé sị́ sílịyị ní oto zée go zɨ́ ndịsị ezé ídíne bɨlámáne. Komokenzị eyị́ bɨ 'bɨ ótoyéme ledre oyólo'bó toso ledre go zíye ídíye bɨlámáye sɨmɨ káṇgá ba. 3 Bɨ kenée ní, mongụ́ 'yị Fịlekɨsi, azé kɨ́ mongụ́ rokinyi kɨ́ ndịsị í'bílúgu mbófo éyị́ zíyị kacɨ́ ledre bɨ méngị yée zíze do tụ́'dụ́ mɨsi'di e do bi e mbá ní. 4 Tɨ́ lá káa bɨ mááyí 'dí'biónzó sịndị́ kadra eyị́, mándéndị́ romá zíyị gɨ ro zíyị índi mbílíyị úwú owụ́ gbụ́gbụ́ ledre bɨ tarazé ba.

5 “Owozé go, o'do ba nɨ 'yị méngị bɨsinyí ledre. Ndịsị ésị mɨmbé'de késị́ sɨmɨ Yụ́da e zíye ndịsị ịnyịyé kɨ́ okó do sogo káṇgá ba mbá ne. Nɨ kpá ne manda 'bɨ 'yị ga bɨ 'yị lódụ́ kacɨ́ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta ní. 6 Ayí go kpá íngbí roné óto 'Dịcị 'bɨ Lomo káa do bi lúyú ledre. Gɨ zɨ́ kéyị née zíze 'dí'bi wo. 7 Tɨ́ lá zɨ́ Lịsíya bɨ manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma e ní ógụné kɨ́ asikíri ené e do 'dí'bióyó wo gɨ zíze kɨ́ cóngó ro. 8 Togụ́ ndú'yú wo ní, áyí útúásá ówo a kídí ledre ga bɨ ukuzé yée gɨ roa ba ní, nɨyí mbá ma'díi ledre e.”

9 Zɨ́ Yụ́da ga bɨ kóo ore ní ṇgúṇgu a kídí, ledre ga gére née nɨyí mbá ma'díi.

Páwulo uku yomo roné kó'dụ́ Fịlekɨsi

10 Sɨmɨ bɨ gávana ndolo Páwulo gɨ ro úwú ledre gɨ tara a ní, zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mongụ́ 'yị, máówo bú kídí 'décị ngbanga go kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụ́da e ona. Bɨ kenée ní, mááyí kɨ́ rokinyi gɨ ro zíma úku ledre gɨ romá gɨ 'dáa kó'dụ́yị ona. 11 Káa zɨ́ bɨ ówo bú kɨ́ royị́ ní, sílị́ okpó aka sokó doa gbre (12) sɨmɨ bɨ mándéré íni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ Yerụsaléma ní wá. 12 Yụ́da e ogụ ndikiní eyé máa kɨ́ ítí kangú kɨ́ 'yị e sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo wá. Gbawá kɨ́ ésị ledre sɨmɨ 'yị e sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e togụ́ mbú do ngíti bi kpị́ sɨmɨ Yerụsaléma ona ní kpá wá. 13 Bɨ kenée ní, utúasáníɨ eyé 'dódo ma'díi ledre máa bɨ nɨ 'dódo ledre bɨ ndịsịníɨ úkuóto a romá née wá.

14 “Ledre bɨ mááyí ṇgúṇgu a zíyị ní nɨ, Mándịsị óto úndru Lomo 'bɨ bulúnduzé e kɨ́ ndịsị lódụ́ Mɨsi'di 'bɨ Ngére Yésụ bɨ Yụ́da e ukuníɨ kídí nɨ bɨcayiné ní. Máṇgúṇgu zaá ledre ga bɨ utúasáníɨ kacɨ́ lorụ 'bɨ Mụ́sa ní, kɨ́ yée ga bɨ mɨékéye sɨmɨ bụ́kụ

'bɨ nébị e ní mbá. 15 Mááyí kɨ́ óto komo ro Lomo cé káa zí 'bɨ Farụsáyo e bɨ kɨ́dí Lomo nɨ karanée úru 'yị e mbá gɨ sɨmɨ umbu, bɨlámáye kɨ́ bɨsinyíye ní. 16 Gɨ zí kéyị née ní, zíma í'bí romá ndịsị méngị ledre bɨ ma'díi do komo Lomo kpá kɨ́ 'yịma'dí e ní.

17 “Gɨ do kací tụ́'dụ́ sɨmɨbi bɨ ngárá mándá sɨmɨ Yerụsaléma wá ní, mándéré kóo íri kɨ́ késị́ zí 'yị amá e, sáká éyị́ zí 'yị lerị́ e nda kɨ́ 'dáná éyị́ e zí Lomo. 18 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo mándịsị méngị ondú bɨ nɨ óto 'yị zía ídíne drá ní, zíye ogụ ndíki máa do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo kɨ́ méngị a. Ndazé kóo íri tụ́'dụ́ wá, ledre bɨ zía ídíne bɨsinyíne ní ndaá kpá wá. 19 Tí lá ngíti géyị Yúda ga bɨ ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Ásiya ní nɨyí kóo ore. Utúasá kóo mɨútúásá zíye ógụyé kó'dụ́yị ona í'bí ngbángáma togú ledre nɨ tarayé romá yá. 20 Togú mbú yée ga bɨ nɨyí ona ba, idíní úku 'dódo lúyú ledre bɨ owonɨ́ romá sɨmɨ bɨ 'di'biogụnɨ́ máa kó'dụ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga e ní. 21 Odụ ledre bɨ máúku ní dụú kị́é'do sɨmɨ bɨ mááyí mɨtóromá kó'dụ́ye ní yaá, ‘'Di'biogụnɨ́ máa karaba do ngbanga ona ba gɨ zía bɨ máṇgúṇgu kídí Lomo nɨ karanée úru 'yị e gɨ sɨmɨ umbu ní.’ ”

22 Gɨ ore, Fị́lekɨsi bɨ owoyeme ledre gɨ ro Mɨsi'di 'bɨ Ngére Yésụ bú ní, zía ụ́cụómo Páwulo e kɨ́ 'yị ga bɨ ukuotonɨ́ ledre roa ní kɨ́dí idíní mụ́kụ́. Zía úku ledre zíye kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ Lịsịya mongú manda 'bɨ asikíri 'bɨ Róma e nɨ ógụ ní, mááyí ógụ úku ledre sɨmɨ ledre esé née.” 23 Zía úku ledre zí mongú 'yị 'bɨ asikíri bɨ ndịsị lúrú kací Páwulo káa bɨ nɨ ngásá ní kɨ́dí, idí ídí mɨbándáne, tí lá idíní otoomo owú bifúó zía ídíne kɨ́ ro doné kɨ́ ezegámága, ga bɨ ndịsịnɨ́ sáká wo kɨ́ éyị́ ga bɨ ili yée ní.

Páwulo lịkpị́ ledre Yésụ zí Fị́lekɨsi e kɨ́ Durusíla

24 Gɨ do kací sị́lị́ cúku'dée, zí Fị́lekɨsi kɨ́ me'bené Durusíla, bɨ nɨ 'yị 'bɨ Yúda ní ndéréye do bi bɨ ndịsịnɨ́ bándá Páwulo doa ní. Zí Fị́lekɨsi kákasa kací Páwulo gɨ ro zíye úwú ledre ṇgúṇgu ledre Kɨ́résịto Yésụ gɨ tara a. 25 Tí lá bɨ Páwulo odro aka lá gɨ ro éyị́ bɨ 'yị nɨ méngị a zía óto Lomo kɨ́ rokinyi, bándá ro'yị kɨ́ ledre 'bɨ sịndị́ kadra 'bɨ 'décị ngbanga ní, zí ngịrị́ útúne sɨmɨ Fị́lekɨsi zía úku ledre kɨ́dí, “Cakaba ba ní asá go ore. Mááyí ndólo yị́ị togú máówo bifúó go ní.” 26 Sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kéyị kẹ́rị́ née, Fị́lekɨsi oto kóo komoné kɨ́dí Páwulo nɨ úgú komoné kɨ́ késị́. Née sị́ ledre bɨ kóo ndịsị kákasa kací Páwulo kpụ́rú kpụ́rú zíye ndịsị ódroyé kéne ní.

27 Gɨ do kací sɨmɨbi gbre, zí Porụ́kịyo Fésito ógụné káa do gávana do bi kací Fị́lekɨsi. Tí lá gɨ zía bɨ Fị́lekɨsi ili zí Yúda e ídíye kɨ́ rokinyi gɨ zíne ní, zía ótoómo Páwulo zía ídíne sɨmɨ sị́gịnị́.

25

Páwulo úku yómo roné kó'dụ́ Fésito

1 Sị́lị́ ota (3) gɨ do kací bɨ Fésito ogụ káa do gávana 'bɨ káṇgá née ní ní, zía ịnyịné gɨ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma, 2 kɨ́'dí bɨ manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị 'bɨ Yúda e ogụnɨ́ kɨ́ ledre bɨ ukuotonɨ́ ro Páwulo ní. Zíye úku ledre zí Fésito, 3 gɨ ro zía sáká yée 'dí'biógụ Páwulo zíye sɨmɨ Yerụsaléma kɨ́ sómú ledre bɨ gɨ ro zíye sóngó wo do mɨsi'di gɨ ro zíye úfu wo ní. 4 Zí Fésito úkulúgu ledre zíye kɨ́dí, “Páwulo nɨ mɨbándáne sɨmɨ sị́gịnị́ sɨmɨ gara bɨ Kayisaríya, máa kɨ́ romá mááyí ógụ ndá'balúgu romá íri do

sịlị ga ba. 5 Idízé ndéré kɨ́ ngíti géyị manda esé e sɨmɨ Kayisaríya zíye í'bí ngbángá Páwulo íri togú luyú tɨ́ ledre go yá.”

6 Gɨ do kací née ní zí Fésito ndịsịné kíye ore éyị 'bɨ sịlị ịnyị doa ota (8) togú mbú sokó (10) yá, zía ịnyị ndá'balúgu roné sɨmɨ Kayisaríya. Sɨmɨ bi mɨárá née zía ndéréne do bi bɨ ndịsị úku ngbanga doa ní, zía úku ledre ya idíní ógụ kɨ́ Páwulo. 7 Sɨmɨ bɨ Páwulo ogụ ní, zí Yúda ga bɨ ogụní gɨ sɨmɨ Yerụsaléma ní tónóye úkuóto mɨngburoko ledre máa yée ga bɨ utúasání úku 'dódo ma'díi ledre ga gére wá ní ro Páwulo.

8 Tɨ́ lá zɨ́ Páwulo úku yómo roné kídí, “Máméngị amá bɨsinyí ledre kɨ́ lorụ 'bɨ Yúda e wá, togú mbú ro 'Dịcị 'bɨ Lomo kɨ́ Káyísara kpá wá.”

9 Tí lá gɨ zía bɨ Fésito ili zí ledre ené émené ro Yúda e ní, zía ndú'yú Páwulo kídí, “Útúásá go ndéré sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro do 'décị ngbanga eyị kó'dúma íri?”

10 Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mátóro ba do bi bɨ Káyísara ndịsị 'décị ngbanga doa ní, nɨ bɨlámáne do 'décị ngbanga romá ona. Máméngị amá bɨsinyí ledre zí Yúda e kị́é'do káa wá, káa zí bɨ yị́ị́ ówoyéme bú bɨlámá née ní. 11 Togú máídí bɨsinyí 'yị bɨ máméngị ledre bɨ nɨ útúásá gɨ ro do úfu máa ní, káa bɨ máígí romá gɨ zía wá. Tɨ́ lá togú ledre bɨ ukuotoní romá née nda 'bɨ ené ma'díi wá, 'yị bɨ nɨ í'bí máa zíye gɨ ro do úfu máa ní ndaá 'bɨ ené wá. Nɨ bɨlámáne zí Káyísara 'décị ngbangamá ne.”

12 Gɨ ore, sɨmɨ bɨ Fésito lurúní bi sɨmɨ ledre née kɨ́ mɨngburoko 'yị 'décị ngbanga ené e ní, zí Fésito úkulúgu ledre zía kídí, “Káa zí bɨ úku go kídí née nɨ ndéré kɨ́ ledre ené zɨ́ Káyísara 'décị ngbangané ne ní, áyí go ógụ ndéré kɨ́ ledre eyị 'dá'dá kó'dú Káyísara.”

'Di'biogụní Páwulo kó'dú Agụrîpa e kɨ́ Bụrụnîke

13 Gɨ do kací owú sịlị cúku'dée, zɨ́ ngére bɨ Agụrịpa kɨ́ lémịné Bụrụnịke ní ógụyé ngu sɨmɨ Kayisaríya gɨ ro 'dí'bi Fésito sɨmɨ sụmụ. 14 Gɨ do kací bɨ ndịsịní ore kɨ́ sịlị cúku'dée ní, zí Fésito úku yéme ledre bɨ gɨ ro Páwulo zɨ́ ngére née kídí, “Ngíti o'do nɨ bo Fịlekɨsi otoomo wo sɨmɨ sịgịnị ona. 15 Nda sɨmɨ bɨ mándéré sɨmɨ Yerụsaléma ní, zí manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e kɨ́ mɨngburoko Yúda e í'bí ngbángá a zíma. Zíye ndú'yú máa gɨ ro zíma 'décị ngbanga roa.

16 “Zíma úkulúgu ledre zíye kídí, ondú 'bɨ Róma e 'decị ené ngbanga ro 'yị 'dá'dá gɨ zɨ́ ngbanga wá, 'búó togú 'yị bɨ i'bíní ngbángá a kɨ́ 'yị bɨ i'bí ngbángá ní toroní go úku ngbanga dongaráye, zí 'yị bɨ i'bíní ngbángá a ní úkulúgu ledre kací ledre bɨ ukuotoní roa ní.

17 “Sɨmɨ bɨ ogụní ní, lu'bú wá, kílóndó a née geré zíma sịkpị ngbanga, zíma úku ledre do ndéré 'dí'biógụ o'do née. 18 Zí 'yị ga bɨ i'bíní ngbángá ní tóroyé 'dága úku ngbanga. Tí lá ukuogụní eyé ledre bɨ Páwulo mengị bɨsinyíne káa zí bɨ kóo mándịsị sómú a ní wá. 19 Ledre bɨ kóo ndịsịní úku a ní, yị́ ené ledre gɨ ro ngúngu ledre eyé 'bɨ Yúda e kɨ́ ledre ngíti o'do bɨ kóo uyu kɨ́ ịrịné Yésụ bɨ Páwulo ndịsị úku ledrea ya nɨ trịdrị ní.

20 “Ma'díi ledre bɨ zíma ówo'dí'bi a sɨmɨ ledre ba, gɨ ro zíma ndú'yú Páwulo kíe ní nda 'bɨ ené wá. Zíma ndú'yú wo togú nɨ útúásá zía ndéréne sɨmɨ Yerụsaléma gɨ ro do 'décị ngbanga máa née íri yá. 21 Tí lá zɨ́ Páwulo úkulúgu ledre kídí, nɨ

bɨlámáne do bándá née ona gɨ ro zí Káyísara 'décị ngbangané. Zíma úku ledre idíní ótolúgu wo sɨmɨ sígịnị, gɨ sɨmɨ sịndị kadra bɨ mááyí kása wo do ngbanga 'be 'bɨ Káyísara ní.”

22 Zí Agụrîpa úkulúgu ledre zí Fésito kídí, “Máili úwú ledre née cụ́ máa gɨ tara o'do née.” Zí Fésito úkulúgu ledre zía kídí, “Áyí úwú a gɨ tara a kílóndó.”

'Di'biogụnɨ́ Páwulo kó'dụ́ Agụrîpa

23 Zí bi áráló'bó roné, zí ngére Agụrípa e kɨ́ Bụrụníke ésị bɨlámá bongó 'bɨ 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní royé ógụ ólụ́ye kíe sɨmɨ 'dịcị ngbanga. Nɨyí kɨ́ mɨngburoko manda 'bɨ asikíri e kɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó sɨmɨ gara ore ní. Zí Fésito úku ledre idíní 'dí'biógụ Páwulo 'dịcị íri. 24 Zí Fésito úku ledre kídí, “Ngére Agụrípa kɨ́ 'yị ga bɨ azé kéye 'dịcị ona ní mbá, lúrúsé aka o'do ba. Bɨ Yụ́da ga bɨ sɨmɨ Kayisaríya ona kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Yerụsaléma ogụnɨ́ í'bí ngbángá a zíma ní. Ukunɨ́ ledre gɨ roa kɨ́ ndịsị gbúrógbóye kídí mándá ótoómo wo zía ídíne trịdrị wá. 25 Tɨ́ lá máówo amá éyị bɨ mengị bɨsinyíne zía útúásáne gɨ ro do úfu wo ní wá. Bɨ uku ledre go kídí née ili ndéré kɨ́ ledre née 'dá'dá kó'dụ́ Káyísara ní, máyéme sómụ́ ledre go gɨ ro kása wo sɨmɨ mongụ́ gara bɨ Róma ní. 26 Tɨ́ lá ledre ndaá taramá bɨ zíma éké a gɨ roa zí ngére Káyísara ní wá. Née sị ledre bɨ má'dí'biógụ wo kó'dụ́se okpó ṛá kó'dụ́ ngére Agụrípa gɨ ro zíse lúrú bi sɨmɨ ledre ené, ambí owone mááyí ówo ledre bɨ zíma éké a gɨ roa ní gɨ zíse. 27 Ndaá mɨútúásáne gɨ ro zíma kása 'yị bɨ nɨ mɨ'dí'biné sɨmɨ sígịnị ngárá ma'díi ndaá sɨmɨ ngbángá bɨ i'bíní roa wá ní wá.”

26

Páwulo uku ledre gɨ roné zí Agụrîpa

1 Zí Agụrípa úku ledre zí Páwulo kídí, “Otoomoní mɨsi'di go zíyị, gɨ ro zíyị úku ledre bɨ gɨ royị ní.” Zí Páwulo kóco komo sịlíne, zía tónóne lịkpị ledre gɨ roné káa zí ba. 2 “Ngére Agụrípa, málúrú romá kídí kodo amá nɨ bo, bɨ karaba mááyí go úku ledre gɨ romá kó'dụ́yị ona gɨ sɨmɨ tụ́'dụ́ ledre ga bɨ mbá Yụ́da e ndịsịní úku a gɨ romá ní. 3 Kíngaya gɨ zía bɨ ówoyéme ondụ́ kɨ́ kangú 'bɨ Yụ́da e mbá bú ní, mándéndị romá go zíyị gɨ ro zíyị ịdrị mɨmbé'deyị úwú ledre bɨ mááyí úku a ba.

4 “Yụ́da e mbá owoní ndịsị amá sɨmɨ bɨ mááyí aka do owụ́ma ní bú. Owoní ledre ga bɨ mándịsị méngị yée sɨmɨ mɨzefị ndịsị amá dongará 'yị amá e sɨmɨ mbigí káṇgá amá kɨ́ sɨmɨ Yerụsaléma ní mbá bú. 5 Owoní ledre gɨ romá go kɨ́ tụ́'dụ́ sɨmɨbi e. Utúasání bú lịkpị a zíyị togụ́ iliní go kenée ní kídí 'dá'dá kóna mááyí ngúru 'yị bɨ toro ngbúó gɨ ro ledre ṇgúṇgu ledre ezé káa zí Farụsáyo e ní. 6 Bɨ ba ní 'di'biogụnɨ́ máa go do ngbanga gɨ zía bɨ mándịsị óto komomá gɨ ro éyị bɨ kóo Lomo mócụ́ ledre a zí bulúnduzé e ní. 7 Ba mócụ́ éyị bɨ sị dozé ga bɨ sokó doa gbre ndịsịní óto komoyé gɨ roa, zíye ndísiyé íni ini zí Lomo kɨ́ ndụlụ e kɨ́ kadra mbá ní. Ngére, Yụ́da e i'bíní ngbángáma ba gɨ zí kéyị née. 8 Éyị bɨ nɨ mɨórụné zíse ga bɨ ona gɨ ro zíse ṇgúṇgu a kídí Lomo uru umbu bú gɨ zía ní 'di?

9 “Máa kɨ́ romá, mándịsị kóo gámásó'do mɨsi'di bɨ nɨ útúásá fála ledre 'bɨ Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta ní. 10 Née ledre bɨ máméngị wo sɨmɨ Yerụsaléma ní. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní i'bíní roko'bụ

zíma ndịsịmá óto tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní sɨmɨ sịgịnị. Sɨmɨ bɨ togụ́ 'decịní ngbangayé gɨ ro do úfu yée yá, zíma ndịsị tóromá sogo ledre bɨ kídí idíní úfu yée ní. 11 Zíma ndịsị gámá andá romá kɨ́'dí tụ́'dụ́ sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro e gɨ sɨmɨ ngíti a 'duo sɨmɨ ngíti a ndịsị í'bí 'do'dó royé, gɨ ro zíye úku sínyi ledre gɨ ro Kírésịto. Mɨmbé'demá esị kóo royé go gbála zíma ndéréma kí gámásó'do yée gba sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị lóṇgó e gɨ ro 'dó'do yée.

12 “Née sị ledre bɨ kóo mándéré gɨ roa sɨmɨ gara bɨ Damásika ní. Manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'dáná éyị e ní ukuní ye kí roko'bụ bɨ i'bíní zíma ní. 13 Ngére, sɨmɨ bɨ 'di'bizé mɨsi'di go mɨndéréze ní, kí yana kadra zí mongụ́ bimɨóṇgó óṇgóne gɨ komo ere cigíma kí 'yị ga bɨ kóo azé kéye ní gbaá. 14 Zíze útúze mbá bi, nda née ní zíma úwú kúrú 'yị kí úku ledre zíma kí tara Araméyika kídí, ‘Sáwulo, Sáwulo. Éyị bɨ ndịsị 'dó'do máa gɨ roa kenée ní 'di? Ndịsị née 'dí'biógụ bɨsinyí ledre zíyị kí royị.’

15 “Zíma ndúndu'yú kídí, ‘Áyí náambi Ngére?’

“Zía úkulúgu ledre zíma kídí, ‘Née máa Yésụ 'yị 'bɨ Nazeréta bɨ ndịsị 'dó'do wo ní. 16 Tí lá Ịnyịógụ mu zíyị tóroyị 'dága do sịndíyị. Má'dódo romá zíyị gɨ ro zíyị ídíyị káa do 'yị moko amá ndịsị úku 'dódo ledre ga bɨ ówo yée gɨ romá ní kɨ́ yée ga bɨ mááyí karanée 'dódo yée zíyị ní. 17 Mááyí yómo yịị gɨ zí Yúda e kí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní. Mááyí ógụ kása yịị zíye 18 gɨ ro zíyị líkpí komoyé, zíye ólụ́ógụyé gɨ sɨmɨ mɨtụlụrụ sɨmɨ bimɨóṇgó, gɨ sị sị́lị́ roko'bụ 'bɨ Satána do sị́lị́ Lomo, gɨ ro zíye ṇgúṇgu ledremá, Lomo nɨ ótoómo lúyú ledre eyé, zíye ólụ́ye dongará 'yị ga bɨ Lomo gelé yée go ní.’

19 “Ngére Agụrípa, gɨ ore mákála amá ledre bɨ Ngére Yésụ uku ya máídí méngị a sɨmɨ bɨ 'dodo roné zíma gɨ komo ere ní wá. 20 Má'dódoụ́tụ ledre gɨ roa zí Yúda ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Damásika ní, gɨ ore sɨmɨ Yerụsaléma, nda kɨ́ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya mbá, odụ a zí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní. Má'dódo zíye kídí idíní óyóló'bó mɨmbé'deyé zíye ndá'baógụyé zí Lomo, zíye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ nɨ 'dódo a kídí oyólo'bóní mɨmbé'deyé go ní.

21 “Née sị́ ledre bɨ Yúda e 'di'biní máa gɨ do ligá 'Dịcị 'bɨ Lomo áyíye gɨ ro úfu máa ní. 22 Tí lá do sị́lị́ ba, Lomo ndịsị sáká máa née. Mátóro ona ba uku ledre zíse mɨngburoko 'yị ga bɨ kɨ́ ledreyé owóowó ní kɨ́ yée ga bɨ ndaní kɨ́ ledreyé owóowó wá ní mbá. Máúku amá ledre rómo gɨ do ledre bɨ nébị e kɨ́ Mụsa ukuní kídí nɨ ógụ méngị roné ní wá. 23 Bɨ ya kídí, Kírésịto nɨ 'dó'dó kí, zía ídíne ne mɨzefị 'yị bɨ nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu, nɨ ótrụ́ kodo bimɨóṇgó zí 'yị ené e kɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní.”

24 Páwulo lịkpị́ ogụ aka ledre lá gɨ kíra ní, zí Fésito gbúrógbóne kídí, “Páwulo, ṛífu yị́ eyị́ go. Mongụ́ ólo ledre bɨ ólo ba nɨ go óto yịị zíyị ṛífuyí.”

25 Zí Páwulo úkulúgu ledre zí Fésito kídí, “Gávana, mándá amá 'yị ṛịfu wá. Mándịsị lị́kpị́ née mbigí cóngó ledre bɨ ma'díi ní. 26 Máéré amá ngịrị kí úku ledre zí ngére Agụrípa wá, gɨ zía owo ledre gɨ ro ledre ga gére née bú. Máówo bú ma'díi kídí ledre ga bɨ máúku yée ba, 'di'bi do ledre ga gére née go mbá gɨ zía mengịní kóo royé mɨótoécịné dogboṛụ bi wá. 27 Ngére Agụrípa, ṇgúṇgu ledre ga bɨ 'bɨ nébị e ní bú? Máówo bú kídí ṇgúṇgu bú.”

28 Nda gɨ ore zí Agụrípa úku ledre zí Páwulo, “Sómụ́ 'bɨ eyị́ yá sɨmɨ owụ́ sịndị́ kadra bɨ cúku'dée ba útúásá go óto máa zíma ídíma 'yị 'bɨ Kírésịto?”

29 Zí Páwulo úkulúgu ledre kídí, “Togụ́ owụ́ sịndị́ kadra cúku'dée togụ́ mbú mongụ́ne, ini amá nɨ zí Lomo kídí yịị́ kí 'yị ga bɨ karaba bɨ uwúní ledre bɨ máúku ba ní, idíní ṇgúṇgu ledre Yésụ káa zí máa ní, tí lá ndaní ónzó sée sɨmɨ sịgịnị wá.”

30 Gɨ ore zí ngére e ịnyịyé 'dága, kí gávana e kí Bụrụṇíke nda kí 'yị ga bɨ kóo nɨyí kéye ní. 31 Zíye ólụ́ógụyé gɨ 'dịcị́ ndéréye, sɨmɨ bɨ ndịsịní ódro kí úkuló'bó ledre née dongaráye ní, zíye úku ledre ya, “O'do née mengị ené bɨsinyí ledre bɨ gɨ ro do úfu wo togụ́ mbú óto wo sɨmɨ sịgịnị ní wá.”

32 Zí Agụrípa úku ledre zí Fésito ya, “Idí o'do née ndaá úku ledre kídí née nɨ ndéré 'dá'dá zí Káyísara 'décị ngbangané ne wá, káa bɨ i'dízé sịlịze gɨ roa go zía ndéré ené.”

27

Páwulo 'dogụ bi ndéréne sɨmɨ Róma

1 Sɨmɨ bɨ yemezé sómụ́ ledre gɨ ro zíze 'dógụ bi ndéréze sɨmɨ káṇgá bɨ Ítali ní, do í'bí Páwulo e kí ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí kéye sɨmɨ sịgịnị ní do sịlị́ mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e kí ịrịné Zụ́lụya, bɨ nɨ ne manda zí asikíri ga bɨ ndịsịní ndólo yée do okó 'bɨ Káyísara ní. 2 Zíze ékịze sɨmɨ mongụ́ kuṛúngba gɨ sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Adaramíṭị bɨ nɨ go nzíyiné gɨ ro ndéréne sɨmɨ gara ga bɨ do mama bɨ dongaráye kí káṇgá bɨ Ásiya ní. Zíze 'dógụ bi sága. Azé kóo kí Arisitáka bɨ 'yị 'bɨ gara bɨ Tasaloṇíka bɨ sɨmɨ Mekedoníya ní.

3 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, zíze ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Sidóna. Mɨmbé'de Zụ́lụya nɨ kóo bɨlámáne ro Páwulo kíngaya, zía í'bí mɨsi'di zí Páwulo zía ndéréne kí lúrú ezegámáne e gɨ ro zíye sáká wo kí éyị bɨ ili ní. 4 Zíze ịnyịzé ndéréze gɨ ore, gɨ zía bɨ kóo azé sị́ síli ní, zíze ízi rozé óyóómo cúkú Sáyípuroso mɨ'dí do ngelị. 5 Sɨmɨ bɨ 'dogụzé mɨkavu sága do mama káṇgá ga bɨ Silísiya kí Pamafíliya ní, zíze ógụzé sɨmɨ gara bɨ ndịsịní ndólo a Mịra bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Lịsịya ní. 6 Gɨ sɨmɨ Mịra, zí mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e née óto zée sɨmɨ mongụ́ kuṛúngba bɨ ogụ gɨ sɨmɨ gara bɨ Alakɨzandarịya bɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ ro ndéréne sɨmɨ Ítali ní. 7 Zíze ndéréze gɨ ore tí ndoo kí tụ́'dụ́ sị́lị́ e zíze ndéréógụzé gbóo cigí gara bɨ kí ịrịné Nidụ́sụ ní. Sɨmɨ bɨ síli nɨ nda go kí roko'bụné kíngaya, utúasázé lolụ ndéré mbị́ kó'dụ́ze wá ní, zíze ízi rozé dogboṛụ cúkú bɨ Keréto bɨ oto asá roné ndro kí bi bɨ ndịsịní ndólo a Salamúne mɨ'dí do anú ní. 8 Gɨ ore zíze ndéréze fú lá ndoo gbóo kací kó'dụ́ gbụ́róngó Keréto, zíze ndéréógụzé do bi bɨ kí ịrịné Bɨlámá bi bándá kuṛúngba e bɨ gbóo kí gara bɨ Laséya ní.

9 Ndịsịzé kóo ore kí ngbángbá sị́lị́, ndéré kí kuṛúngba nɨ yị ené kóo go bɨsinyíne kíngaya gɨ zía née kóo gɨ do kací Sị́lị́ 'bɨ Órụ́ Éyị́* mɨánu. Zí Páwulo úku ledre zí 'yị ga bɨ nɨyí kéye ní ya, 10 “Ya'dá e, mɨndéréze gɨ ona 'dá'dá nɨ ógụ ídí bɨsinyíne kíngaya. Kuṛúngba ezé nɨ sínyí kí éyị ga bɨ roné ní mbá, ngíti géyị yá, iní nɨ kpá 'dí'bi ókpó 'yị.” 11 Tí lá mongụ́ 'yị 'bɨ asikíri e née oto ené

* **27:9** 27:9 Sị́lị́ 'bɨ Órụ́ Éyí: Née sị́lị́ bɨ mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ ndịsị́ ólụ́ sɨmɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo bɨ sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní ndịsị́ óyụ sáma gɨ ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ Isiréle e ní. Zí Isiréle e ndịsịyé órụ́ éyị́ sɨmɨ kadra máa née ní. Ólo Lévị 16.

komoné ro ledre bɨ Páwulo uku ní wá, lodṵ nda yị ené kací ledre 'bɨ 'yị kpṵrónyó kuṛúngba e kí ledre bɨ mịngị kuṛúngba ukuní ní. 12 Gɨ zía bɨ gbúṛóngó mɨkavu bɨ ndịsịní bándá kuṛúngba e sɨmɨ a ní utúasá gɨ ro zí 'yị e ndísiyé sɨmɨ a kí lịmị wá. Zí tṵ'dṵ 'yị e yéme sómṵ ledre kídí, idízé mu ndéré gɨ ona kí óto komo gɨ ro zíze ógụzé sɨmɨ gara bɨ kí ịrịné Phonékisi bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Keréto ní togṵ nɨ útúásá yá, zíze ndísizé ore kí lịmị ba.

Mɨgombị kangba kuṛúngba komo mɨkavu

13 Sɨmɨ bɨ owṵ síli tonó ílí gɨ 'dí do anú ní, zí 'yị kpúṛónyó kuṛúngba e sómṵ 'bɨ eyé kídí ledre bɨ kóo yée iliní wo ní utúasá go. Zíye ịmbịóyó késị bɨ ndịsị ódóngéṛị kuṛúngba sɨmɨ iní káa bɨ nɨ ndéré ní, zíze tónóze ndéréze kací kó'dṵ gbúṛóngó Keréto. 14 Tí lá gɨ do kací owṵ sịndị kadra cúku'dée, zí mongṵ bɨsinyí síli bɨ 'yị e ndịsịní ndólo a “síli gɨ 'dí do ngelị mɨ'dí gbére ní” ógụné kpụrṵ gɨ 'dí sɨmɨ cúkú girí. 15 Zía kpére mongṵ kuṛúngba ba bɨsinyíne kíngaya bi ndéréze ndaá 'dá'dá gɨ zí mɨgombị née wá. Zí 'yị kpúṛónyó kuṛúngba e nda lá ótoómo a zí mɨgombị ndéréne kíe kí'dí bɨ ndịsị ílí 'díyị roné ní. 16 Sɨmɨ bɨ okpóomozé owṵ cúkú bɨ kí ịrịné Kawuda mɨ'dí do anú ní, kí 'do'dó ga gére née mbá, zíze 'dí'biógụ owṵ kuṛúngba bɨ ndịsị sáká 'yị e sɨmɨ ledre bɨ kakara ní tí do roné. 17 Zíye ịmbịóto owṵ kuṛúngba née do mongṵ kuṛúngba zíye ódóngéṛị mongṵ kuṛúngba née kí ká'dá ngịrị. Eréní ngịrị káa bɨ yée nɨyí ngásá ógụ do bi bɨ sayi ụrṵ 'dụtụ komo iní do bi bɨ ndịsịní ndólo Sítiresi bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Líbịya ní, zíye ónzólúgu késị bɨ ndịsị ówóngéṛị kuṛúngba káa bɨ nɨ ndéré ní sɨmɨ iní do ótoómo síli zía ndịsịné ịtrị mongṵ kuṛúngba ne ndéré kíe. 18 Sɨmɨ bɨ bi arálo'bó roné ní, cóngó ro mɨgombị kí mɨkáda iní tatá nda 'dá'dá zíze tónóze ụ́cụóyó éyị ga bɨ sɨmɨ mongṵ kuṛúngba ní 'dá'ba. 19 Sịlị ota gɨ do kací ledre née ní, zíye ụ́cụóyó ambá éyị ga bɨ sɨmɨ mongṵ kuṛúngba ní 'dá'ba cṵ kí sịlịye. 20 'Di'bi zée tṵ'dṵ sịlị utúasázé lúrúndíki kadra togṵ mbú kele wá. Mɨgombị nɨ 'bɨ ené fú lá ro moko ílí ené kí roko'bụné kíngaya. Odụ a, zíze 'dí'bióyó ledre bɨ ya azé ómo ní gɨ sɨmɨ dozé 'dá'ba.

21 Gɨ do kací bɨ 'yị ga bɨ sɨmɨ kuṛúngba mengịní go tṵ'dṵ sịlị anuní éyị wá ní, zí Páwulo ịnyịógụné 'dága úku ledre zíye kídí, “Ya'dá e idí úwúsé kóo ledre bɨ máúku zíse kídí ndazé ịnyị gɨ sɨmɨ Keréto ndéréze wá ní, káa bɨ éyị bɨ zía sínyíne kí ịndrịné káa ní ní ndaá. 22 Tí lá cakaba ní, mándéndị romá go zíse ídísé ódó mɨmbé'desé, 'yị bɨ nɨ úyu gɨ dongaráse ní ndaá, mongṵ kuṛúngba nɨ sínyí lá ne. 23 Kí ndụlụna, Lomo bɨ mááyí 'yị ené, mándịsị méngị moko zía ní, kasa maláyika ené zíma, 24 zía úku ledre kídí, ‘Ndá éré ngịrị wá Páwulo. Áyí tóro kó'dṵ Káyísara úku ngbanga née. Lomo yomo 'yị ga bɨ ásé kéye sɨmɨ kuṛúngba née go mbá gɨ zí bikịdrị mɨmbé'dea bɨ royị ní.’ 25 Bɨ kenée ní, ya'dá e ídísé ódó mɨmbé'desé. Máówo bú kídí Lomo nɨ méngị ledre née tí káa zí bɨ maláyika uku zíma ní. 26 Tí lá mongṵ kuṛúngba nɨ útru roné zía sínyíne kíze do ngíti cúkú.”

27 Sɨmɨ sokó doa eso (14) sịlị, mɨgombị nɨ fú lá ndịsị ịtrị ló'bó zée komo mɨkavu bɨ kí ịrịné Mediterénịya ní. Kí yana ndụlụ zí sómṵ ledre ógụné sɨmɨ do 'yị kpúṛónyó mongṵ kuṛúngba e

kídí azé go gbóo gɨ ro 'dógụ bi. 28 Zíye ndírábɨ mɨólụ́ iní do ówo a kídí mɨólụ́ a nɨ mítiri cị́ gbre. Zíye ndéré 'dóso royé cúku'dée 'dá'dá do kpá ndírábɨ ándá a, zíye ówo a kídí mɨólụ́ a nɨ go mítiri cị́ kẹ́rị́ a doa sokó. 29 Ngịrị́ ndịsị́ kóo méngị́ yée káa bɨ mongụ́ kụrúngba nɨ ndéré útru roné ro tutú e, zíye ónzóóto késị́ ga bɨ ndịsịní ówóngẹ́rị́ kụrúngba ní eso (4) sɨmɨ iní gɨ 'dí sogo mongụ́ kụrúngba. Zíye ndịsịyé íni ini zí Lomo gɨ ro zí bi árá ndíki yée. 30 Gɨ ore, 'yị́ kpúrónyó kụrúngba e ayíní kóo go gɨ ro lólo eyé gɨ sɨmɨ mongụ́ kụrúngba 'dá'ba. Zíye ị́mbị́óto owụ́ kụrúngba bɨ sɨmɨ mongụ́ kụrúngba ní sɨmɨ iní, lóndo royé káa zí ayíní ndéré óto késị́ bɨ ndịsị́ ówóngẹ́rị́ kụrúngba ní tara somo mongụ́ kụrúngba. 31 Tí lá zí Páwulo úku ledre zí mongụ́ 'yị́ 'bɨ asikíri e kí asikíri e ya, “Togụ́ 'yị́ kpúrónyó mongụ́ kụrúngba e ndịsịní eyé sɨmɨ kụrúngba ona wá, ndásé óto komosé kídí ásé ídí trịdrị́ ní wá.” 32 Née ní, zí asikíri e óngo 'décị́ ká'dá bɨ odóní owụ́ kụrúngba kíe ní tụ do í'dí sị́lị́ye gɨ roa zía ndéréókpóne.

33 Sɨmɨ bɨ bi nɨ aka lá 'bo'boṇgo gɨ ro árá ní, zí Páwulo úku ledre zí 'yị́ ga bɨ kóo nɨyí kéye sɨmɨ mongụ́ kụrúngba ní gɨ ro zíye ánu éyị́. “Órụ́sé tarasé cakaba go kí sị́lị́ sokó doa eso zíse ídíse kí mongụ́ sómụ́ ledre, sịndị́ kadra ga gére née mbá ánusé éyị́ mɨánu wá. 34 Cakaba ní, mándéndị́ romá go zíse gɨ ro zíse ánu éyị́ mɨánu. Sanáse ili éyị́ mɨánu gɨ ro zíse ídíse trịdrịsé. 'Yị́ bɨ dongaráse kị́ẹ́'do káa bɨ nɨ úyu ní ndaá.” 35 Gɨ do kací bɨ Páwulo uku ledre née kenée ní, zía 'dí'bi ambata do í'bí mbófo éyị́ zí Lomo do komoyé ore, zía 'déwe a tónóne ánu a. 36 Zí ledre née í'bí roko'bụ zíze, zíze ị́nyịzé mbá ánu éyị́ mɨánu. 37 Azé kóo sɨmɨ mongụ́ kụrúngba za mbá (276) míya gbre cị́ ota doa sokó doa ịnyị doa kẹ́rí. 38 Gɨ do kací bɨ 'yị́ e anuní éyị́ go zíye léreyé mbá mɨlére ní, zíye ụ́cụóyó kúfú éyị́ ga bɨ kóo sɨmɨ mongụ́ kụrúngba ní sɨmɨ mɨkavu gɨ ro óto kụrúngba zía ídíne fáfáka.

39 Sɨmɨ bɨ bi oṇgoonzó nda roné go ní, 'yị́ kpúrónyó mongụ́ kụrúngba e owo'di'biní mbị́ ịrịgbére bɨ nɨyí sɨmɨa ní wá. Zíye lúrúndíki do mongụ́ nyárá bi were kí sayi doné kó'dụ́ gbúróngó ore. Zíye yéme sómụ́ ledre ya, togụ́ nɨ útúásá yá, yée nɨyí kpúrónyó mongụ́ kụrúngba ndéré tóro kíe do ngáká bi née íri. 40 Gɨ ore, zíye óṇgo 'décị́ ká'dá gɨ ro késị́ bɨ ndịsị́ ówóngẹ́rị́ kụrúngba ní do ótoómo a zía ólụ́ne sị́ iní. Nda sɨmɨ sịndị́ kadra máa née ní, zíye líkpíóyó ká'dá bɨ ro éyị́ bɨ ndịsịní kịrịgbị́ iní kíe gɨ ro zí kụrúngba ndéréne ní 'dá'ba. Nda née ní, zíye sị́kpịóyó éyị́ bɨ tara somo mongụ́ kụrúngba ní 'dága gɨ ro zí síli ndịsịné ílí mongụ́ kụrúngba ndéré kíe 'dá'dá, née go mɨndéréze do gbúróngó. 41 Tí lá zí mongụ́ kụrúngba útru roné ro mɨụ́rụ́ sayi do ngásá ógụné do ngáká bi. Zí tara somo a lányáne ngịrị́ utúasá lolụ ndéré wá. Zí sono mongụ́ kụrúngba 'déwe sínyi roné nzéré nzéré gɨ zí bɨsinyí mɨkáda iní bɨ kí roko'bụné ní.

42 Zí asikíri e yéme ledre gɨ ro úfu 'yị́ ga bɨ kóo nɨyí mɨ'dí'biyé sɨmɨ sị́gịnị́ ní mbá 'dá'ba káa bɨ nɨyí ndéré 'dógụ bi zíye ngásáókpóye ke. 43 Tí lá mongụ́ 'yị́ 'bɨ asikíri ga gére née ili kóo gɨ ro yómo Páwulo zía ídíne trịdrị́, zía ụ́cụómo asikíri ga gére née kí méngị́ ledre bɨ kóo yemení née. Zía nda yị́ ené úku ledre zí 'yị́ ga bɨ ụcụní́ bada bú ní kídí idíní́ mu

útú sɨmɨ iní zíye 'dógụ́ụ́tụ bi sága. 44 Ngíti géyɨ 'yɨ ga gére née idíní 'dí'bi sɨ́lɨ́ye ro ngbangbála kágá togụ́ mbú mɨ'déwe éyɨ́ ga bɨ gɨ ro mongụ́ kụ́rúngba ní zíye 'dógụ lódụ́ kací lafúye. Née mɨsi'di bɨ 'dogụzé bi doa sága kɨ́ sanáze bɨlámáne ní.

28

Páwulo do cúkú bɨ Maláta ní

1 Sɨmɨ bɨ 'dogụogụzé bi go mbá bɨlámáne do gbúróngó ní, zíze úwú ledre kídí azé ba do cúkú bɨ ndɨsɨnɨ́ ndólo a Maláta ní. 2 Zí 'yɨ ga bɨ sɨmɨ cúkú ore ní, 'dí'bi zée sɨmɨ sụmụ do bɨlámá mɨsi'di. Zíye kótụ́ pho'dụ zíze ndɨsɨzé roa gɨ zí drụ́ gɨ zía iní ndɨsɨ kóo é'dɨ kíngaya.

3 Zí Páwulo káka ụ́rụ́ nzɨ ngɨ́rɨ́, sɨmɨ bɨ nɨ go óto a ku pho'dụ ní, zí kámá gbúgbuógụné gɨ sɨmɨ nzɨ ngɨ́rɨ́ née gɨ zí bi mɨ́rɨ́ zía náná Páwulo ro sɨ́lɨ́a. 4 Sɨmɨ bɨ 'yɨ ga bɨ ndɨsɨnɨ́ ndɨsɨ sɨmɨ cúkú ore lurúndikiní kámá kɨ́ cɨ́ríngbí roné sɨ́lɨ́ Páwulo ní, zíye úku ledre dongaráye kídí, “O'do ba nɨ 'yɨ úfu 'yɨ e. Abú omo gɨ zí umbu gɨ sɨmɨ mɨkavu go ní, ngúru lomo ga bɨ 'yɨ 'décɨ ngbanga 'bɨ 'yɨ e ní, utúasá ótoómo wo zía ídíne trɨdrɨ wá.” 5 Gɨ ore, zí Páwulo fúfuóyó kámá née gɨ ro sɨ́lɨ́ne ku pho'dụ, éyɨ́ bɨ zía ídíne roa bɨsinyíne ní ndaá. 6 Ndɨsɨnɨ́ kóo go lá sóngó Páwulo zí saná a ụ́rụ́ne ngíti géyɨ yá, 'diya káa ní nɨ útú geré fí umbu. Tí lá bɨ ndɨsɨnɨ́ má, lurúndikiní éyɨ́ bɨ bɨsinyí zía méngɨ wo ní wá ní, zíye óyóló'bó tarayé kídí, “O'do ba nɨ ngúru lomo káa zí lomo bɨ kɨ́ ɨrɨné 'Yɨ 'décɨ yéme ngbanga ní.”

7 Gbóo cigí bi bɨ kotụ́ní pho'dụ zíze doa née ní, yáká 'bɨ ngíti o'do kɨ́ ɨrɨné Pábụlɨsɨ nɨ kóo ore, nɨ ne 'yɨ bɨ kɨ́ ledrené owóowó sɨmɨ cúkú máa née. Zía 'dí'bi zée sɨmɨ sụmụ kɨ́ sɨ́lɨ́ ota (3) azé ŋgu e 'be 'bɨ ené. 8 Sɨmɨ sɨndɨ́ kadra née ní, 'bụ Pábụlɨsɨ nɨ kóo kɨ́ ro mɨ́rɨ́ kpá kɨ́ sɨmɨkowo mɨ'dú'duné komo ŋangba. Zí Páwulo ólụ́ne lúrú wo 'dɨcɨ́ íri, gɨ do kací ini zí Lomo, zí Páwulo óto sɨ́lɨ́ne doa zí saná a zázáne. 9 Sɨmɨ bɨ ledre née mengɨ roné kenée ní, zí ngíti géyɨ 'yɨ ga bɨ kóo kɨ́ ndíyá do cúkú ore ní ógụyé zí Páwulo zí sanáye kpá zázáne. 10 Zíye óto úndruzé do tụ́'dụ́ mɨsi'di e. Sɨmɨ bɨ azé go nzíyizé gɨ ro 'dógụ bi ní, zíye ógụyé kɨ́ éyɨ́ ga bɨ ilizé yée ní í'bí yée zíze.

Mɨndéréze gɨ sɨmɨ Maláta sɨmɨ Róma

11 Gɨ do kací éfé ota (3), zíze ɨnyɨzé ndéréze kɨ́ mongụ́ kụ́rúngba bɨ kóo nɨ mɨtóroné ore kɨ́ lɨmɨ ní. Mongụ́ kụ́rúngba máa née nɨ kóo gɨ sɨmɨ gara bɨ Alakɨzandarɨya ní, kɨ́ lɨ́lɨ́ kụ́rógbó do lomo ga bɨ toŋgo e, kɨ́ ɨrɨyé Kásata e kɨ́ Póluṣụ ní roné. 12 Zíze ndéréógụzé sɨmɨ mongụ́ gara bɨ kɨ́ ɨrɨné Surakúso ní. Zíze ndɨsɨzé ore kɨ́ sɨ́lɨ́ ota (3). 13 Gɨ ore, zíze 'dógụ bi ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ɨrɨné Rɨgɨmu ní. Sɨmɨ bi mɨárá a née ní zí síli tónó ílíne gɨ 'dí do anú, lá sɨ́lɨ́ gbre zíze ndéréógụzé sɨmɨ gara bɨ kɨ́ ɨrɨné Potɨyólɨsɨ ní. 14 Zíze ówo ngíti géyɨ 'yɨ ga bɨ 'yɨ lódụ́ kací Yésụ ní ore. Zíye úku ledre zíze kídí, idízé ndɨsɨ kéye ore kɨ́ sɨ́lɨ́ ɨnyɨ doa gbre. Nda née ní, zíze 'dí'bi mɨsi'di ndéréze sɨmɨ mongụ́ gara bɨ Róma ní.

15 Zí 'yɨ ga bɨ 'yɨ lódụ́ kací Yésụ sɨmɨ Róma ní úwú ledrezé kídí azé go ógụ. Zíye lódụ́ ndíki zée zaá gɨ sɨmɨ gara bɨ Sụ́ụ 'bɨ Apíyosụ bɨ kɨ́ 'Dɨcɨ́ 'bɨ Ŋgu e Ota ní. Sɨmɨ bɨ Páwulo lurúndiki yée ní, zí ledre née í'bí rokinyi do mɨmbé'dea zía í'bí mbófo éyɨ́ zí Lomo gɨ ro ledre née. 16 Sɨmɨ bɨ ogụzé sɨmɨ Róma ní, do í'bí mɨsi'di zí Páwulo idí

ndịsị kɨ́ ro doné zɨ́ kémbị asikíri ndịsịné bándá wo.

Páwulo 'dodo ledre 'bɨ Lomo sɨmɨ Róma

17 Gɨ do kacɨ́ sịlị ota (3), zɨ́ Páwulo ndóloyóko manda 'bɨ Yụ́da e. Sɨmɨ bɨ yokonɨ́ royé ní, zía úku ledre zíye kídí, “Lafúma e Yụ́da e, abú máúku bɨsinyí ledre ro 'yị ezé e kɨ́ gɨ ro ledre ondụ́ bɨ bulúnduzé e i'bínɨ́ zíze ní wá, zɨ́ manda ezé e 'dí'bi máa sɨmɨ Yerụsaléma do í'bí máa do sịlị 'yị 'bɨ Róma e. 18 Sɨmɨ bɨ mɨngburoko 'yị 'bɨ Róma e lurúnɨ́ bi sɨmɨ ledre née ní, iliní go gɨ ro í'dí sịlíye gɨ romá gɨ zía owonɨ́ eyé bɨsinyí ledre bɨ máméngị zía útúásáne gɨ ro do úfu máa ní wá. 19 Tɨ́ lá gɨ zía bɨ ngárá Yụ́da e ngụnguní eyé kenée wá ní, zía óto máa zíma úku ledre kídí nɨ bɨlámáne zíma ndéré kɨ́ ledre née kó'dụ́ Káyísara. Ndaá 'bɨ ené bɨ ya mándéré née í'bí ngbángá mbigí 'yị amá e ní wá. 20 Gɨ zɨ́ kéyị née zíma ndólo sée gɨ ro lúrú sée zíma kpá ódromá kɨse. Onzónɨ́ máa sɨmɨ sịgịnị gɨ zía bɨ mángúngu ledre bɨ zée Isɨréle e ndịsịzé óto komozé gɨ roa ní.”

21 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ndikizé ezé wáraga gɨ sɨmɨ kángá bɨ Yụdáya kɨ́ ịrịyị wá. Gbawá 'yị ezé bɨ zía ógụné lịkpị ledre togú mbú úku bɨsinyí ledre kɨ́ ịrịyị ní ndaá. 22 Tɨ́ lá ilizé úwú sómú ledre eyị gɨ ro 'yị ga bɨ ngụnguní ledre 'bɨ Yésụ go ní, gɨ zía owozé bú kídí do bi e mbá 'yị e ndịsịnɨ́ úku sínyi ledre gɨ ro 'yị lódụ́ kacíga.”

23 Zíye óto sịndị kadra kɨ́ Páwulo e bɨ yée nɨyí ndíkí sɨmɨ a ní. Kadra née ní, zɨ́ Yụ́da ga gére née óguyé kɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị lafúye do bi bɨ Páwulo ndịsị ndịsị doa ní. Zɨ́ Páwulo úku yéme ledre gɨ ro ledre ga bɨ 'be 'bɨ Lomo ní zíye kú kɨ́ phịyị gị kɨ́ tagá. Zía áyíne gɨ ro zíne 'dí'bi doyé kɨ́ ledre Yésụ gɨ sɨmɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa kɨ́ 'bɨ nébị e. 24 Zɨ́ ledre née 'dí'bi do ngíti géyị, tɨ́ lá ngíti géyị ngụnguní 'bɨ eyé e wá. 25 Zíye báyiyé kɨ́ ndịsị ítí kangú dongaráye gɨ do kacɨ́ bɨ Páwulo uku odụ kúrúne zíye kídí, “'Dówụ́ Lomo uku kóo ledre go ma'díi sɨmɨ bɨ ukui'bí ledre tara nébị Isáya zɨ́ bulúndusé e kídí Lomo uku ya,

26 “ ‘Ndéré mu úku ledre zɨ́ 'yị ga
ba,
“Ásé índi mbílíse úwú sanda bɨ gɨ
ro Lomo ní má,
tɨ́ lá útúásá esé úwú yéme ini
ledre bɨ sɨmɨ a ní wá.
Ásé kpá lúrú éyị ga bɨ ndịsị
méngị yée ní, tɨ́ lá útúásásé
esé lúrúndíki a wá.”
27 Gɨ zía sɨmɨ do 'yị ga ba nɨ yị ené
go mɨ'dụ́tụné, esị 'dụtụnɨ́
gu mbílíye go,
'dụtụnɨ́ komoyé kpá go
mɨ'dụ́tụ.
Idí kóo ndaá kenée wá,
káa bɨ nɨyí lúrú bi kɨ́ komoyé zíye
úwú ledre kɨ́ mbílíye,
zɨ́ sɨmɨ doyé ówo'dí'bi ini
ledre gɨ sɨmɨ a,
zíye ndá'balúgu royé zíma.
Nda née ní, zíma yómo yée.’

28-29 “Bɨ kenée ní, máíli sée Yụ́da e, zíse ówo a kídí Lomo kasa sanda bɨ 'bɨ yómo 'yị e ní go zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. Nɨyí úwú a zíye ngúngu a.”

30 Zɨ́ Páwulo ndịsịné ore kɨ́ sɨmɨbi gbre sɨmɨ 'dịcị ené bɨ ndịsị í'bí késị gɨ roa née ní. 'Yị ga bɨ mbá ndịsịnɨ́ ógụ lúrú wo ní, zía ndịsịné 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ. 31 Gɨ ore, zía ndịsịné úku ledre zɨ́ 'yị e gɨ ro 'be 'bɨ Lomo nda kɨ́ 'dódo ledre gɨ ro Ngére Kírésịto Yésụ, ngịrị ndaá roa wá. 'Yị bɨ zía ụcụómo wo ní ndaá kpá wá.

28:27 28:27 Isáya 6:9-10

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi simi Róma ní

Ledre gi ro bụ́kụ bi Róma ní

Páwulo bi 'yịmikása ní eké ledre ba ne zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Róma ní. Eké gi ro ótoyéme ledre gi ro ledre ga bi née 'dodo kóo yée simi ngíti géyị bi e ní zíye. Uku kídí bilámá ledre 'bi Yésụ 'dodo kídí Lomo oto 'yị e do sogo káṇgá mbá káa do mbigí 'yị ené e kací mimémgị ledre eyé e kpá kí ledre ené bi ṇguṇguní ní káa be 'di? Uku zí Yụ́da ga bi ṇguṇguní kpá ledre 'bi Kírésịto go ní kídí bilámá ledre née ni kpá bo simi kurú bụ́kụ, zí 'yị máa yée ga bi ngárá ndaní Yụ́da e wá ní, kídí bilámá ledre née oto yée go zíye kpá ídíye mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo ní. Uku kpá kídí utúasázé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e, éyị ndaá lolụ íri bi kídí azé óto Lomo kí rokinyi simi bi azé ndịsị lódụ́ kací lorụ ené kí roko'bụzé ní wá. Togụ́ otoomozé 'Dówụ́ Lomo go zía ndịsịné simizé kí 'dodo mbigí ledre e zíze yá, azé ndịsị méngị ledre e káa zí bi Lomo ili ní.

Simi kápita ga bi 12-15 ní, Páwulo í'bí lorụ zí 'yị e ro misi'di bi niyí útúásá ídí doa káa do mbigí 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní. Uku ledre gi ro óto 'bú lafú 'yị e, ndro kí yée ga bi iliní ledre ezé e wá, kpá kí yée ga bi ndịsịní méngị lárá ze ní. Kídí idízé kpá óto úndru yée ga bi simi akúma Lomo óto yée dozé ní. Odụ a simi kápita 16 i'bí mandá zí ezelámáne ga bi simi Róma ní kí ịrịyé kékị́é'do mbá.

1 Máa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yị 'bi moko ené, kpá 'yịmikása ené gi ro ndéré kí úku bilámá ledre ené zí 'yịma'dí e ní, máéké ledre ba máa zíse, sée 'yị ga bi 'bi Kírésịto Yésụ ásé simi Róma ní. 2 Née bilámá ledre bi kóo Lomo yemeomo, zía úku a zí nébị ga bi kóna 'desị ékéómo a simi miéké kúrú Lomo ní. 3 Ábuwá, Lomo uku kóo ba ledre kásaógụ owụ́ 'bi ené do ndíkiógụ wo simi kúfú Dawídi bi kóo ni ngére ní. 4 Simi bi Lomo uru wo gi simi umbu ní, zí Lomo ma'dáa í'bí roko'bụ zía simi 'Dówụ́ne, zía ídíne Owụ́ 'bi ené bi kí roko'bụné ní. Née Kírésịto Yésụ bi ni Ngére ezé ní. 5 Nda gi zí Yésụ ma'dáa, zí Lomo í'bí roko'bụ zíze gi ro zíze ndịsịzé úku bilámá ledre ené kíe zí kúfú 'yị ga bi ndaní Yụ́da e wá ní gi ro zíye ṇgúṇgu a, zíye ndịsịyé óto úndruné. 6 Née éyị bi oto máa zíma éké ledre ba zíse gi roa ní, gi zía ásé go kpá ngíti géyị 'yị ga bi 'bi Kírésịto Yésụ ní.

7 Lomo oto 'búse go kíngaya, née sị ledre bi gelé sée gi roa zíse ídíse káa do 'yị ené e ní. 'Bụzé Lomo ma'dáa kí Kírésịto Ngére Yésụ idíní í'bí úndru zíse gi do bi zíse ndịsịsé bilámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyị̂ zí Lomo

8 'Dá'dá gi zí ledre e za mbá, máí'bí mbófo éyị̂ zí Lomo gi rosé za mbá, gi zía phanda ledre aṇga go do bi e kpá za mbá kídí 'dí'bisé sị̀lị́se go ngbúó ro ledre 'bi Kírésịto Yésụ bi ṇgúṇgusé ní. 9 Lomo bi mándịsị 'dódo bilámá ledre 'bi Owụ́ 'bi ené zí 'yị e kí mimbé'demá mbá ní, owo bú bilámáne kídí mándịsị íni ini zíne gi rosé kací kadra mbá.

10 Mándịsị kpá íni ini kídí togụ́ utúasá go kací komo Lomo yá, idí líkpí misi'di zíma, gi ro zíma ngásáógụmá íri ónzó komomá

rosé. 11 Máíli ngásáógụ lúrú sée gɨ ro í'bí yata komokenzị zíse gɨ ro zíse ídíse kɨ́ roko'bụsé sɨmɨ moko 'bɨ Kɨ́résịto. 12 Togú azé kése kɨ́é'do sɨmɨ ledre 'bɨ Kɨ́résịto bɨ ṇguṇguzé ní yá, azé ndịsị sáká rozé, zíze ídíze kése mbá kɨ́ roko'bụzé. 13 Káa bɨ máógụ ba kóo go íri 'desị, ngíti géyị ledre e ndịsịnɨ́ 'décịómo máa ye. Máíli ógụ úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zíse káa zɨ́ bɨ máúku zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e ní.

14 Lomo iline kɨ́dí máídí úku bɨlámá ledre née zɨ́ 'yị e mbá. 'Yị komokenzị e, kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ngárá ndaní 'yị komokenzị e wá ní. 15 Née sị ledre bɨ máíli ndéré úku bɨlámá ledre née zíse sɨmɨ gara 'bɨ Róma íri gɨ roa ní.

Odụ mɨsi'di nɨ dụ́ụ́ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto

16 Domá utúasá ówó kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e wá. Roko'bụ 'bɨ Lomo nɨ sɨmɨ a gɨ ro yómo 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené go ní kɨ́e. Tonó kóo go 'dá'dá kɨ́ Yụ́da e, zía nda ndéréógụné gị ro ṛịkị́ sị do ngíti géyị 'yịma'dí e mbá. 17 Bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto née 'dodo mɨsi'di bɨ azé ídí doa káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní go zíze. Odụ mɨsi'di nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do togú ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto go zíyị lányáyị roa. Káa zɨ́ bɨ nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí, “Mbigí 'yị amá e nɨyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zía ṇguṇguní ledre amá go ní.”

Lomo nɨ 'dó'do 'yị lúyú ledre e

18 Lomo uku'dodo kóo go zíze fúó gɨ komo ere kɨ́dí née nɨ 'dó'do 'yị ga bɨ asiní kɨ́ ṇgúṇgu ma'díi ledre ené 'du'dorụ́ zíye nda ndịsịyé méngị bɨsinyí ledre e ní. 19 Lomo 'dodo tí ledre ené go zíye do tụ́'dụ́ mɨsi'di e mɨngúngúcua. 20 Abú utúasázé lúrú Lomo kɨ́ roko'bụné bɨ odụ a ndaá née wá yá, azé ówo wo kpụrụ́ gɨ sɨmɨ éyị ga bɨ otoogụ yée ní. Gɨ zɨ́ kéyị née, utúasáníɨ́ ítí kangú bɨ kɨ́dí yée owoní wo wá ní wá.

21 Tɨ́ bɨ owoní Lomo bú ní, iliníɨ́ óto úndrua wá, i'bíníɨ́ gbawá mbófo éyị zía. Mɨmbé'deyé nɨ yị ené dụ́ụ́ ro bɨcayi ledre eyé ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé wá ní. 22 Abú ukuníɨ́ ledre ya yée nɨyí 'yị komokenzị e yá, ɨ́'ɨ, ndaníɨ́ eyé 'yị komokenzị e wá. 23 Iliníɨ́ eyé óto úndru Lomo bɨ nɨ trịdrị za fí ní wá. Ndịsịníɨ́ nda yị eyé óto úndru lị́lị éyị ga bɨ 'yị yemeníɨ́ yée ní, káa zɨ́ lị́lị 'yịma'dí, lị́lị solụ́, lị́lị bangá nda kɨ́ lị́lị ngíti géyị éyị ga bɨ káa zɨ́ kámá ní. Éyị ga gére née nɨyí úyu eyé mɨúyu.

24 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zɨ́ Lomo i'bí mɨsi'di zíye idíníɨ́ ndịsị méngị bɨsinyí eyé ledre ga bɨ mɨmbé'deyé ili ní. Zíye nda ndịsịyé go méngị ledre ga bɨ ndịsị 'dí'biógụ dokuwu zɨ́ 'yị e ní, akpa dongaráye. 25 Ma'díi ledre bɨ 'bɨ Lomo ní iliníɨ́ eyé ṇgúṇgu a wá, zíye nda ṇgúṇgu yị eyé ledre ṛanga. Zíye ótoómo kɨ́ óto úndru Lomo kenée do nda yị eyé óto úndru éyị ga bɨ Lomo otoogụ yée née ní. Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'Yị bɨ do ndịsị óto úndrua ní. Idí kenée.

26 Gɨ zɨ́ ledre cayi eyé ga gére ní, Lomo otoomo sị́lị́ne gɨ royé go. Karáɨ́ e ndịsịníɨ́ nda go óto lafúye karáɨ́ e sogoyé káa do karáɨ́ e. Née ndaá 'bɨ ené ledre máa wo bɨ kóo Lomo otoogụ ní wá. 27 Ya'dáɨ́ e go kpá kenée. Mbigí ledre máa wo bɨ kóo Lomo otoogụ ní, otoomoníɨ́ nda go kenée ndịsịníɨ́ nda óto lafúye ya'dáɨ́ e sogoyé káa do karáɨ́ e. Lomo nɨ 'dó'do yée gɨ zɨ́ ledre née bɨsinyíne.

28 Káa zɨ́ bɨ asiníɨ́ go 'du'dorụ́ gɨ ro Lomo ní, Lomo otoomo yée go, idíníɨ́ aka mu méngị ledre bɨ mɨmbé'deyé ili ní. 29 'Yị ga gére

1:17 1:17 Abụkụ́kụ 2:4

née ndịsịní méngị bịsinyí ledre e. Nɨyí 'yị mɨmbé'de e, ngíti géyị 'yị sógó lafúye, ngíti géyị 'yị óto mɨmbé'de sinyí ro lafúye, ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị úfu 'yị e, ngíti géyị 'bɨ 'yị méngị okó e, ngíti géyị 'yị lóndo 'yị e, ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị lịkpị́ e, 30 ngíti géyị 'yị tara sinyí e, ngíti géyị 'yị sógó Lomo, ngíti géyị 'yị úku kese e, ngíti géyị 'yị ị̀lí́ e, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị sị́kpị fúndúye 'dága, kací kadra mbá ngíti géyị ndịsịní gámásó'do mɨsi'di gɨ ro méngị bịsinyí ledre e, nda kɨ́ yée ga bɨ iliní 'bɨ eyé úwú kúrú 'yị ndíki yée wá ní. 31 'Yị ga gére née yị́ eyé bɨcayi 'yị e, ma'díi ndaá sɨmɨ ledre eyé e mbá wá. Otoní kpá 'bú 'yị e wá, lerị́ 'yị e mengị yée kpá wá. 32 Tɨ́ bɨ owoní bú bɨlámáne kídí togú́ 'yị e ndịsịní méngị kéyị kenée yá, Lomo nɨ karanée 'décị ngbangayé, odụ a dụ́ụ́ umbu. Ndịsịní nda yị́ eyé méngị ledre máa ga gére née akpa ye. Zíye ndịsịyé lóndo 'yị e kídí ga gére née ndaá 'bɨ ené bɨsinyí ledre wá, 'yị idíní ndịsị méngị yée.

2

Lomo nɨ 'décị ngbanga 'yị e

1 Máúku zíse, ndásé ídí 'yị 'décị ngbanga lafúse e wá, káa bɨ Lomo nɨ 'décị ngbangasé ke. Gɨ zía bɨsinyí ledre bɨ ndịsịní méngị a zíse ídíse 'yị 'décị ngbangayé gɨ roa née ní, ndịsịsé méngị kpá wo. 2 Owozé bú bɨlámáne kídí Lomo nɨ útúásá ne 'décị yéme ngbanga bɨsinyí ledre 'bɨ 'yịma'dí e káa zɨ́ ga gére ní gɨ zía nɨ ne kɨ́ ma'díi zíne. 3 Sée ga bɨ ásá kpá 'yị lúyú ledre e káa zɨ́ lafúse ga gére ní, ásá 'décị ngbangayé ní, sómụ́sé Lomo nɨ ótoómo sée? Ɨ'ɨ, otoomo ené sée wá, nɨ kpá 'décị ngbangasé. 4 Bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zíse ili aka 'décị ngbangasé wá, zía ndịsị úṭụsɨmɨné kɨ́ ótoómo ledre zíse ní, lúrúsé yị́ esé káa zɨ́ éyị́ bɨ ṛifu mɨṛífu ní? Lomo ili ídísé óyóló'bó mɨmbé'desé zíse ótoómo kɨ́ méngị lúyú ledre.

5 Gɨ zía bɨ dosé orụ yị́ ené mɨórụ ngárá ílisé óyóló'bó mɨmbé'desé wá ní, ómosé esé e wá. Kɨ́'dí bɨ karanée sịndị́ kadra ogụ go gɨ ro zɨ́ Lomo 'décị ngbanga 'yịma'dí e ní, nɨ 'décị ngbangasé bɨsinyíne kɨngaya.

6 Lomo “nɨ 'décị ngbanga 'yịma'dí e mɨútúásáne kací mɨméngị ledre eyé.” 7 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịní méngị bɨlámá ledre gɨ zía iliní gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi kɨ́ye, kpá gɨ ro zía óto úndruyé gɨ zía ndịsịní óto komoyé gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní, Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí ní zíye. 8 Yée ga bɨ iliní ledre 'bɨ Lomo wá, iliní yị́ eyé ndịsị méngị ledre bɨ iliní yị́ eyé ye ní, Lomo nɨ 'décị ngbangayé bɨsinyíne. 9 Kúfú 'yị ga bɨ ndịsịní lúyú ledre káa zɨ́ ga gére ní, Lomo nɨ 'décị ngbangayé bɨsinyíne. Nɨ tónó a aka fị kɨ́ kúfú Yụ́da e, zía nda ógụné kɨ́e ro kúfú 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní. 10 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịní méngị bɨlámá ledre ní, Lomo nɨ mbófo yée, zía ndịsịné óto úndruyé. Mɨndịsịyé nɨ ídí bɨlámáne, nɨ tónó kɨ́ Yụ́da e zía nda ógụné ro 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní. 11 Lomo ifi ené sɨmɨ 'yị e zía méngị bɨlámá ledre kpara zɨ́ ngíti géyị, zía ótoómo ngíti géyị wá.

12 Kúfú 'yị ga bɨ ndaní Yụ́da e wá, owoní kpá lorụ bɨ kóo Lomo i'bí zɨ́ Mụ́sa ndịsịné 'dódo a ní wá ní, togú́ luyúní ledre yá, Lomo nɨ 'décị ngbangayé kpá kací 'bɨ eyé mɨméngị ledre. Togú́ Yụ́da e luyúní ledre ye yá, Lomo nɨ 'dí'bi akpa lorụ bɨ kóo Mụ́sa ndịsị

2:6 2:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 62:12, Muruwayi 24:12

'dódo a zíye ní 'déciị ngbangayé kíe. 13 'Yị ga bɨ nɨyí útúásá kací komo Lomo ní, ndaá 'bɨ ené yée ga bɨ ndịsịní úwúómo lorụ 'bɨ Lomo lá kí mbílíye ní wá, yị ené yée ga bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ lorụ 'bɨ Lomo ili ní. 14 'Yị máa yée ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá, owoní eyé kpá lorụ 'bɨ Lomo wá, zíye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ Lomo nɨ kí rokinyi gɨ royé ní, mengịní née go ledre ga bɨ lorụ ili yée ní. 15 Utúasá yị ené go káa zí éyị bɨ eké omoní kóo lorụ 'bɨ Lomo go 'desị do mɨmbé'deyé zíye ndịsịyé méngị ledre e dụ́ụ́ kací a ní. Gɨ zía owoyemení go, mɨméngị ledre máa wo be 'di nɨ bɨlámáne, wo be 'di nɨ bɨsinyíne. 16 Karanée sɨmɨ odụ sịndị́ kadra, Lomo nɨ 'dí'biógụ 'yịma'dí e mbá kó'dụ́ne zí Kírésịto Yésụ ndịsịné 'déciị ngbangayé kací mɨméngị ledre eyé kpá kí mɨsómụ́ ledre eyé e mbá. Née ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zí 'yị e ní.

Lorụ bɨ Mụ́sa eké ní

17 Sée ga bɨ ásé Yúda e ndịsịsé mbófo rosé kídí ówoyémesé lorụ 'bɨ Lomo se, zíse óto rosé kídí ásé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 18 Ówoyémesé mɨméngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní go, gɨ zía ówosé lorụ ené bú bɨlámáne útúásásé go ífiyéme dongará ledre e bɨsinyí a kí bɨlámá a. 19 Nɨ sɨmɨ dosé kídí útúásásé go 'dódoyéme ledre 'bɨ Lomo zí 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ ní, zíse ídíse zíye káa zí bɨmɨọ́ngó ní. 20 Gɨ zía bɨ komokenzị kí ma'díi nɨ sɨmɨ lorụ 'bɨ Lomo ówosé bú bɨlámáne ní, zía ídíne sɨmɨ dosé kídí ásé útúásá 'dódo a zí 'yị ga bɨ owoní aka wá ní, togụ́ mbú zí yée ga bɨ owoní aka lá cúku'dée ní. 21 Káa zí bɨ ótosé rosé ya ásé 'yị 'dódo ledre zí 'yị e ní, sara méngịsé lolụ ledre máa ga bɨ ndịsịsé 'dódo a née wá gɨ zí 'di? Ndịsịsé úku ledre kídí 'yị e ndaní úgu ugu wá, zíse nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndịsị úgu ugu. 22 Ndịsịsé úku ledre kídí 'yị e ndaní só'do royé kí 'yị ga bɨ ofụ́ní royé kéye wá ní wá, zíse nda mbú ndịsị méngị ledre ga gére née kpá akpa se. Ndịsịsé kpá úku ledre kídí 'yị e ndaní ndéré zí lomo ga bɨ yemení yée mɨyéme ní wá, zíse nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndịsị 'dí'biúgu dábu ga bɨ 'bɨ lomo ga bɨ yemení yée mɨyéme ní. 23 Ndịsịsé úku ledre kídí ówoófụsé lorụ 'bɨ Lomo go, zíse ndịsị ndítí'dófụsé do lorụ ma'dáa kpá akpa se, ndịsịsé née í'bílúgu komokenyị zí Lomo. 24 Mɨméngị ledre esé nɨ yị ené go cé káa zí ledre kóo ekéní sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Sée Yúda e, 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní nɨyí ndịsị úku sínyi ịrị Lomo gɨ zíse ní.”

25 Sée Yúda e, togụ́ ótosé mɨmbé'desé lá dụ́ụ́ ro útú ngbụru, ndaá ro lorụ 'bɨ Lomo wá, moko ndaá sɨmɨ útú ngbụru wá. Togụ́ ndịsịsé go ndítí'dófụsé gɨ do lorụ 'bɨ Lomo yá, ásé ídí esé kpá cé káa zí 'yị ga bɨ ngárá owoní lorụ 'bɨ Lomo wá ní. 26 'Yị máa yée ga bɨ owoní lorụ 'bɨ Lomo wá, togụ́ ndịsịní go méngị mbá ledre ga bɨ Lomo nɨ kí rokinyi gɨ royé ní, nɨyí útúásá ídí kací komo Lomo káa do 'yị úwú lorụ ené e. 27 'Yị máa yée ga bɨ owoní lorụ 'bɨ Lomo wá, zíye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ ndịsịní óto Lomo zía ídíne kí rokinyi ní, nɨyí útúásá í'bí ngbángáse, sée ga bɨ ndịsịsé ndítí'dófụ gɨ do lorụ 'bɨ Lomo ní.

28 Ndịsịsé útú ngbụru gɨ ro do ówo a kídí ásé Yúda e, née lá ledre 'bɨ sága ba, ndaá 'bɨ ené gɨ ro zíse ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá. 29 Sée Yúda e

2:24 2:24 Isáya 52:5, Izikéle 36:22

gɨ ro zíse útúásáse kací komo Lomo káa do mbigí Yúda e, ídísé óyóló'bó mɨmbé'desé, ndaá 'bɨ ené dụ́ụ́ méngị ledre kací lorụ wá.

3

Bɨlámá mɨméngị ledre 'bɨ Lomo

1 Mándú'yú aka sée, togú 'yị nɨ gɨ sɨmɨ kúfú bɨ Yúda ní, togú 'yị utú ngbuṛu kací lorụ 'bɨ ondú 'bɨ Yúda e ní, éyị bɨ nɨ kí ledrené owóowó ní 'di? 2 Máówo bú kídí zée Yúda e Lomo 'dodoụtụ kóo ledre ené zíze.

3 Nɨ ma'díi ngíti géyị Yúda ga gére née ṇguṇguní eyé ledre 'bɨ Lomo wá. Ndásé sómú ledre bɨ kídí Lomo nɨ ótoómo Yúda e go mbá gɨ ro yée ga bɨ ṇguṇguní ledre ené wá ní wá. Mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme gɨ ro í'bí trịdrị bɨ za fí zí 'yị e ní, nɨ yị ené fú lá bo nɨ í'bí trịdrị née zíye. 4 Lomo oyólo'bó ené ledre ené wá, éyị bɨ uku go ní, nɨ fú lá méngị a. 'Yịma'dí e nɨyí yị eyé 'yị ṛanga ye. Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“Lomo, ndaá 'bɨ eyị 'yị ṛanga wá.
Sɨmɨ bɨ Lomo i'bí trịdrị née
go zí 'yị e ní, 'yị e mbá nɨyí
ówo a kídí Lomo ndaá 'bɨ
'yị ṛanga wá.”

5 Kací kadra mbá lúyú ledre ezé ndịsị 'dódo a zí 'yị e kídí Lomo ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá. Togú kenée yá nɨ mɨútúásáne zí Lomo 'décị ngbangazé. Mándịsị úku ledre ba kí sómú ledre bɨ 'bɨ 'yịma'dí ní. 6 Ɨ'ɨ, ndaá 'bɨ ené kenée wá. Togú idí kóo kenée yá, sị ledre bɨ zí Lomo 'décị ngbanga 'yị lúyú ledre e gɨ roa ní ndaá 'bɨ ené e wá. 7 Togú 'yị uku ledre kídí, “Ṛanga bɨ mándịsị ṛánga ndịsị óto ngíti géyị 'yị e zíye ndịsịyé kófó ịrị Lomo gɨ zía bɨ Lomo ndaá 'bɨ ené 'yị ṛanga wá ní, Lomo nɨ nda 'décị ngbangamá gɨ ro 'di?” 8 Ngíti 'yị utúasá kpá go úku ledre kídí, “Idízé ndịsị úku sínyi ledre gɨ ro zí 'yị e ówo éyị bɨ nɨ bɨlámáne ní 'di?” Ngíti géyị 'yị e ukuní kídí ndịsịzé úku ledre kenée. Éyị ndaá 'bɨ ené kenée wá, ṛanganí yí eyé née ṛanga. Nɨ mɨútúásáne zí Lomo 'dó'do 'yị ga gére née.

'Yị e nɨyí mbá 'yị lúyú ledre e

9 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráze Yúda e somụ́ní 'bɨ eyé kídí mɨméngị ledre eyé nɨ dụ́ụ́ ne bɨlámáne do komo Lomo rómo 'bɨ kúfú 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní. Éyị ndaá 'bɨ ené kenée wá, gɨ zía zée Yúda e kí 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e wá ní, azé mbá 'yị lúyú ledre e. 10 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“'Yị bɨ kị́é'do káa yaá nɨ
mɨútúásáne kací komo
Lomo ní ndaá.
11 'Yị bɨ kị́é'do káa yaá owoyeme
ledre 'bɨ Lomo go, bɨlámáne
ní ndaá.
'Yị bɨ nɨ kí 'bú Lomo doné ní
ndaá.
12 'Yị e za mbá oyóní sogoyé go zí
Lomo,
Nɨyí yị eyé go káa zí gbékpị́
cící éyị ní.
'Yị bɨ kị́é'do káa yaá ndịsị
méngị bɨlámá ledre ní
ndaá.”
13 “Ledre ga bɨ ndịsịní úku yée ní
inyiní wá.
Dondeneyé ndịsị ṛánga yị ené
dụ́ụ́ ṛanga.”
“Ódro bɨ ndịsị ólụ́ógụ gɨ tarayé
ní nɨ bɨsinyíne káa zí wowó
kámá okó ní.”
14 “'Yị ga gére née odụ ledre
eyé nɨ dụ́ụ́ lómụ 'yị e.”

3:4 3:4 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 51:4 **3:12** 3:12 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 14:1-3, 53:1-3, 'Yị 'dódo ledre e 7:20 **3:13** 3:13 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 5:9 **3:13** 3:13 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 140:3 **3:14** 3:14 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 10:7

15 “Mɨmbé'deyé ndịsị ésị̀ 'diya zíye
ndịsịyé óto uṇgú ro 'yị e.
16 Ogụnɨ́ eyé dongará 'yị e kɨ́
bikịdrị́ wá, ndịsịnɨ́ ógụ 'bɨ
eyé yị́ eyé fú lá kɨ́ bɨsinyí
ledre.
17 Iliní eyé ledre bɨ ndịsị óto 'yị e
zíye ídíye kɨ́ rokinyi ní wá.”
18 “Sɨmɨ ledre ga gére née
mbá, erénɨ́ eyé kpá Lomo
wá.”
19 Née sị́ ledre bɨ máúku ledre
gɨ zía zíse lorụ uku kídí, 'yị bɨ
kị́é'do yaá ndaá 'yị lúyú ledre wá
ní ndaá. 'Yịma'dí e za mbá nɨyí
'yị lúyú ledre e do komo Lomo.
20 'Yị nɨ bo nɨ úku ledre ya née
ndaá 'yị lúyú ledre wá, Née ndịsị
méngị ledre e za mbá kací lorụ?
Lorụ ndịsị úku 'dódo mbá bɨsinyí
mɨméngị ledre ezé e.

Ṇgúṇgu ledre nɨ mɨsi'di 'bɨ ómo

21 Bɨ ba ní, mɨkánda mɨsi'di nɨ
goó bo kpị́ gɨ zí lorụ bɨ kóo Mụ́sa
eké sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo bɨ 'yị
nɨ útúásá ídí doa káa do mbigí
'yị 'bɨ Lomo ní. Lomo 'dodo ogụ
go. Mɨsi'di máa née nɨ ledre
bɨ kóo Mụ́sa éké, zí nébị e kpá
ódroyé kóo gɨ roa go 'desị́ ní.
22 Odụ mɨsi'di bɨ zí 'yị e ídíye doa
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní nɨ
dụ́ụ́ ṇgúṇgu ledre Kírésịto Yésụ,
abú áyí gɨ sɨmɨ kúfú máa wo be
'di. 23 'Yịma'dí e za mbá luyúnɨ́
kóo ledre go, utúasánɨ́ útúásá kací
komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e
wá. 24 Yị́ ené tɨ́ lá gɨ zía bɨ Lomo
nɨ bɨlámá 'yị ní, 'búze 'yịma'dí e
ofụ doa go. Zía kása Kírésịto
Yésụ ógụ yómo zée gɨ sɨmɨ umbu
bɨ kóo azé úyu a ze gɨ zí lúyú
ledre ezé e ní. 25 Lomo kasaogụ
Yésụ úyuné káa do 'dáná éyị́ gɨ
ro yémelúgu dongaráze kéne. 'Yị
ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Yésụ go
ní, Lomo nɨ yómo yée. 'Dá'dá zí
Yésụ kɨ́ ógụné, Lomo ndịsị kóo
ụ́tụsɨmɨné mɨ́ụ́tụ 'do'do ené kóo
'yị lúyú ledre e wá. 26 Gɨ zí kéyị
née ní, cakaba Lomo 'dódo ma'díi
ledre ené go kpụrụ́ gɨ sɨmɨ umbu
bɨ Yésụ uyu gɨ rozé ní. Mengị
ledre ga gére née kenée gɨ ro
zía 'dódo a kídí née lụlụoyó lúyú
ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre
'bɨ Yésụ ní go 'dá'ba.

27 Bɨ née ní ní, éyị́ nɨ bo
zíze mbófo rozé gɨ roa? Ɨ'ɨ,
éyị́ ndaá. 'Yịma'dí utúasá ené
útúásá kací komo Lomo gɨ zí
lódụ́ kací lorụ 'bɨ Mụ́sa wá, yị́
ené gɨ zía bɨ ṇguṇguzé ledre
Yésụ ní. 28 Utúasázé kací komo
Lomo ba ndaá 'bɨ ené gɨ zía bɨ
ndịsịzé méngị ledre ga bɨ lorụ
'bɨ Mụ́sa uku yée ní wá, yị́ ené
gɨ zía bɨ ṇguṇguzé ledre Yésụ
ní. 29 Ndịsịsé sómụ́ a káa zí éyị́
bɨ Lomo oto lá dụ́ụ́ 'bú kúfúze
Yụ́da e ní? Ɨ'ɨ, oto kpá 'bú kúfú 'yị
ga bɨ ngárá ndaní Yụ́da e wá ní.
30 Lomo nɨ dụ́ụ́ kị́é'do. Mɨsi'di bɨ
azé útúásá doa kací komoa togụ́
zée Yụ́da e togụ́ mbú 'yị ga bɨ
ngárá ndaní Yụ́da e wá ní, nɨ dụ́ụ́
kị́é'do togụ́ ṇguṇguzé ledre Yésụ
go ní. 31 Káa zí bɨ ṇguṇguzé nda
go ledre Yésụ ní, idízé mu ụ́cụóyó
lorụ ga bɨ Mụ́sa éké yée ní 'dá'ba?
Ɨ'ɨ, ndaá kenée wá. Ndịsịzé née
óto ledre ga bɨ kóo Mụ́sa eké yée
ní zíye ídíye ma'díi.

4

Abarayáma nɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, ídísé ówo a
bɨlámáne kídí Abarayáma nɨ tí
ma'díi 'yị bɨ 'di'bi ledre 'bɨ
Lomo go kíngaya, nɨ kpá mongụ́
bulúnduzé tara mbotụ ezé 'bɨ
Yụ́da e ní. 2 Idí ya kóo bɨlámá
mɨméngị ledre 'bɨ Abarayáma
oto wo ne zía útúásáne káa do
mbigí 'yị 'bɨ Lomo, káa bɨ nɨ

3:17 3:17 Isáya 59:7,8 **3:18** 3:18 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 36:1

kóo ndịsị mbófo roné gɨ roa. Ɨ'ɨ, ndaá 'bɨ ené kenée wá. 3 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Abarayáma utúasá kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené yị ené gɨ zía bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní.”

4 Késị bɨ ndịsịní í'bí a zí 'yị 'bɨ moko do odụ éfé ní ndaá 'bɨ ené káa do sáká éyị wá, yị ené gɨ zía mengịní moko go gɨ roa. 5 Togú 'yị ndịsị tí fú dụú méngị moko óyóló'bó sómú ledre ené zía ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo wá, utúasá útúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené wá.

6 Ngúru mongú 'yị Dawídi eké omo kóo ledre sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, éyị bɨ ndịsị óto 'yị zía ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo ní ndaá 'bɨ ené bɨlámá moko ené wá, yị ené ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo. 7 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“'Yị ga bɨ nɨyí ídí kɨ́ rokinyi
kíngaya ní
yị ené yée ga bɨ Lomo otoomo
lúyú ledre eyé go ní.
8 Ma'díi, 'yị née nɨ ídí kɨ́ rokinyi
kíngaya
gɨ zía lúyú ledre bɨ kóo roa ní
Ngére Lomo 'di'bioyó go.”

9 Sómúsé 'bɨ esé kídí rokinyi née nɨ ídí dụú zíze Yúda e gɨ zía bɨ utúzé go ngbuṛu ní, togú kpá zí kúfú 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ní? Káa zí bɨ kóo máúku úwúsé go ní, kídí Abarayáma utúasá kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené gɨ zía bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní. 10 Abarayáma utúasá kací komo Lomo ndaá 'bɨ ené gɨ do kací a bɨ utú go ngbuṛu ní wá, yị ené 'dá'dá gɨ zía kɨ́ útúne ngbuṛu. 11 Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo 'dá'dá nɨ nda fú útú ngbuṛu. Utú nda ngbuṛu gɨ 'dá'ba lá gɨ ro do 'dódo a kídí née nɨ go mbigí 'yị 'bɨ Lomo. Née sị ledre bɨ nɨ gɨ zía bulúndu 'yị ga bɨ za mbá ṇguṇguní ledre Lomo go abú utúní ngbuṛu wá ní. 12 Abarayáma nɨ kpá bulúndu 'yị ga bɨ utúní go ngbuṛu ní, 'búó togú ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go káa zí bɨ kóo Abarayáma ma'dáa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo 'dá'dá zía kí útúne ngbuṛu ní.

13 Lomo uku kóo ledre kídí née nɨ í'bí do sogo káṇgá mbá zí Abarayáma kí owú 'bɨ ené e zía ídíne káa do 'bɨ eyé. Lomo uku ené kóo ledre née gɨ zía bɨ Abarayáma ndịsị lódú kací lorụ ga bɨ Músa eké yée ní wá, yị ené gɨ zía bɨ Abarayáma ma'dáa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní. 14 Idí yaá Lomo ili kóo méngị bɨlámá ledre dụú zí 'yị ga bɨ ndịsịné lódú kací lorụ ní yá, káa bɨ moko ndaá ba sɨmɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo wá. 15 Togú lorụ nɨ bo yá, 'do'dó nɨ bo zí 'yị ga bɨ nɨyí 'déwe lorụ ma'dáa ní. Togú lorụ ndaá yá, éyị bɨ nɨyí 'déwe a ní ndaá.

16 Lomo ndịsị í'bí éyị zí 'yị e kací bɨlámá mɨmbé'dené gɨ zía ili idíní ótoómo royé mbá zíne. Éyị bɨ kóo Lomo uku ledre a kídí née nɨ í'bí a zí Abarayáma kí owú 'bɨ ené e ní, nɨ gɨ ro 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go káa zí Abarayáma ní. Ndaá 'bɨ ené dụú zí 'yị ga bɨ nɨyí kí lorụ zíye ní wá. Gɨ zí kéyị née zí Abarayáma ídíne go bulúnduzé ga bɨ ṇguṇguzé ledre 'bɨ Lomo ní. 17 Née sị ledre bɨ Lomo uku ledre zí Abarayáma kídí, “Máóto yíị go káa do bulúndu tú'dú ṛịkị́ sị do 'yịma'dí e.” Gɨ zía mɨméngị ledre 'bɨ Abarayáma nɨ mɨútúásáne kací komo Lomo, zía ịnyịné ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsị úru 'yị e ne gɨ sɨmɨ umbu, kpá 'yị otoogụ éyị e ní.

18 Gɨ zía bɨ Abarayáma oto komoné kací ledre bɨ Lomo uku zía ní, zía ídíne 'bụ 'yị ga bɨ

4:3 4:3 Dosị éyị e 15:6 **4:8** 4:8 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 32:1,2 **4:17** 4:17 Dosị éyị e 17:5

ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní za mbá tí káa zí kóo Lomo uku zía kídí, “Bulúnduyị e nɨyí karanée ídí kpá tụ́'dụ́ kenée.” 19 Abú Abarayáma owo tí go kídí née ngoko go gɨ zía sɨmɨbi doné go cí ịnyị (100), me'bené Sára nɨ go kpá ngokoné yée utúasání lolụ kóo ndíki owụ́ e wá yá, 20 zía kóo fú lá óto komoné kací ledre kóo Lomo uku zía ní. Zí ŋgúŋgu ledre ené í'bí roko'bụ zía, zía ndịsịné í'bí mbófo éyị zí Lomo. 21 Gɨ zía owo bú kídí ledre bɨ Lomo uku zíne ba ní, nɨ méngị roné gɨ zía, roko'bụ nɨ zí Lomo ma'dáa. 22 Née sị ledre bɨ Abarayáma utúasá kací komo Lomo gɨ zía káa do mbigí 'yị ené ní. 23 Abú Abarayáma nɨ mɨútúásáne kací komo Lomo yá, ndaá lá dụ́ụ́ wo wá, 24 azé kpá mɨútúásáze kací komo Lomo gɨ zía ŋguŋguzé ledre ené go, gɨ zía uru Ngére ezé Yésụ ne gɨ sɨmɨ umbu. 25 Yésụ uyu gɨ ro lúguóyó lúyú ledre ezé.

5

Utúasázé go kací komo Lomo

1 Éyị bɨ karaba oto zée zíze útúásáze kací komo Lomo ní, nɨ ledre ené bɨ ŋguŋguzé ní. Gɨ zí kéyị née zía kásaógụ owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ní 'dí'bilúgu zée zíne. 2 Gɨ zía bɨ ŋguŋguzé ledre 'bɨ Lomo ní, oto zée go zíze ówoyéme mɨmbé'de Lomo bɨ bɨlámáne rozé ní. Azé go kɨ́ mongụ́ rokinyi gɨ zía owoyemezé go kídí, azé karanée ídí 'be 'bɨ Lomo sɨmɨ mongụ́ rokinyi. 3 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, togụ́ 'do'dó ndiki zée mbú ne yá, azé kpá lá ndịsị í'bí mbófo éyị zí Lomo gɨ zía karanée gɨ do kací 'do'dó née, azé ídí kɨ́ rokinyi gɨ zí Lomo. 4 Togụ́ torozé go kpá fú lá ngbúó yá, azé útúásá kací komo Lomo gɨ zía azé go kɨ́ mongụ́ óto komo zía. 5 Utúasá ené ótoómo zée fú lá sɨmɨ 'do'dó wá gɨ zía oto 'búze go doné kíngaya zía i'bí 'Dówụ́ne ógụ ndịsịné sɨmɨzé ndịsị í'bí roko'bụ zíze gɨ ro zíze óto 'búne kíngaya.

6 Mengị bɨlámá ledre née zíze kenée gɨ zía owo bú kídí utúasázé yómo rozé kɨ́ rozé wá. Zía kása Kírésịto ógụ yómo zée. 7 Ma'díi 'yị bɨ kị́é'do do sogo káŋgá ba nɨ ŋgúŋgu a zíne úyuné gɨ ro ezené ní ndaá. Abú eze a máa née nɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo togụ́ nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre. Togụ́ zí 'yị úyuné gɨ ro ezené kenée yá, 'búó togụ́ nɨ ódó mɨmbé'dené mɨódó. 8 Lomo oto 'búze go kíngaya tí bɨ ngárá ndazé bɨlámá 'yị e wá ní, zía kásaógụ Kírésịto úyuné do bi kacíze.

9 Káa zí bɨ Yésụ uyu go gɨ rozé, Lomo 'di'bioyó lúyú ledre ezé go gɨ zía ní, azé nda go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, mɨmbé'de Lomo esị lolụ rozé wá. 10 Abú azé kóo ezeokó Lomo yá, sɨmɨ bɨ Yésụ ogụ úyu gɨ rozé ní, dongaráze eme go kɨ́ Lomo. Azé ídí go trịdrịzé za fí káa zí bɨ Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu zía ídíne trịdrịné za fí ní. 11 Ndaá ídí lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, idízé ndịsị mbófo Lomo gɨ ro bɨlámá ledre bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé mengị, zía yéme dongaráze kɨ́ Lomo gɨ ro zíze ídíze mbigí 'yị ené e ní.

Ledre gɨ ro Ádama e kɨ́ Kírésịto

12 Gɨ zía bɨ Ádama nɨ mɨzefị 'yị lúyú ledre ní, zí lúyú ledre ógụné do sogo káŋgá mbá, zí umbu ógụné do 'yịma'dí e gɨ zía nɨyí go mbá 'yị lúyú ledre e. 13 Lomo nɨ úkuí'bí lorụ zí Mụ́sa éké a ní, lúyú ledre nɨ kóo kú goó bo. Tí lá gɨ zía bɨ lorụ ndaá 'bɨ ené aka kóo wá ní, éyị bɨ nɨ 'dódo a kídí 'yị ndítí'dófụ do lorụ go ní ndaá.

4:18 4:18 Dosị éyị e 15:5

14 'Yịma'dí e tonóní kóo úyu go kú
'desị do ndéréógụné gị sịmị sịndị
kadra bị zí Lomo í'bíógụ lorụ zí
Mụsa éké a ní. Abú 'yị ga gére
née ndití'dofụní eyé gị do lorụ 'bị
Lomo káa zí bị kóo Ádama mengị
ní wá ndotó.

Ledre née 'dodo kídí Ádama nị
manda 'bị 'yị ga bị kóo 'desị ní,
Yésụ nị 'bị ené manda 'bị 'yị ga bị
utúasání go kací Lomo ní. 15 Éyị
ga bị Ádama kí Yésụ mengịní ní
oto éyị e gbre zíye méngị royé
zí tụ́'dụ́ 'yị e. Éyị ga bị mengịní
yée ní nịyí mbá mịngúngúcua
nderéní eyé do mịsi'di kị́é'do wá.
Kála ledre bị Ádama kala kúrú
Lomo ní 'di'biogụ umbu go do
tụ́'dụ́ 'yị e. Kpá kenée úwú kúrú
Lomo bị Kírésịto Yésụ uwú ní,
'di'biogụ trịdrị go zí tụ́'dụ́ 'yị e
gị zí bịlámá mịmbé'de Lomo bị
royé ní. 16 Lúyú ledre 'bị bịkéṛị́
'yị oto mịmbé'de Lomo ésịne zía
'décị ngbanga 'yịma'dí e. Sáká éyị
bị Lomo mengị kpụrụ́ gị sịmị Yésụ
ní oto tụ́'dụ́ 'yị e go zíye útúásáye
komo Lomo káa do mbigí 'yị
ené e. 17 Bịkéṛị́ 'yị luyú ledre ne
zí umbu ógụné komo 'yịma'dí e
mbá. Sịmị bị Kírésịto Yésụ ogụ
zía úyuné gị ro 'yịma'dí e ní, zí
mịmbé'de Lomo ị́drịne ro 'yị ga
bị ndikiní sáká éyị bị gị zí Lomo
ma'dáa ní, zía yómo yée.

18 Káa zí bị kenée ní, kála
ledre bị kóo Ádama kala ledre
'bị Lomo ní, zí ledre ené kpá kí
ledre 'bị 'yịma'dí e mbá sínyíne
komo Lomo zía 'décị ngbangayé
mbá. Nda gị zía bị ngárá Yésụ
kala ené kúrú Lomo wá ní, zía
ógụné úyuné gị rozé karaba zíze
útúásáze kací komo Lomo káa do
mbigí 'yị ené e. 19 Gị zí kála ledre
'bị bịkéṛị́ 'yị, zí tụ́'dụ́ 'yị e ídíye
mbá 'yị lúyú ledre e. Kpá kenée
gị zí bịkéṛị́ 'yị bị uwú kúrú Lomo
ní, zí tụ́'dụ́ 'yị e ídíye mbigí 'yị ga
bị 'bị Lomo ní.

20 Ekéní lorụ gị ro zía 'dódoógụ
lúyú ledre nda za kíngaya.
Sịmị bị 'yị e nịyí ndịsị lúyú
ledre nda za kíngaya ní, zí
mịmbé'de Lomo nda ị́drịne royé
kíngaya. 21 Káa zí bị lúyú ledre
ala'dụtụ do 'yịma'dí e mbá, zía
'dí'biógụ umbu doyé ní, kpá
kenée mịmbé'de Lomo ala'dụtụ
do 'yị ga bị utúasání go kací
komoa ní zía 'dí'biógụ trịdrị bị
za fí ní zíye kpụrụ́ gị sịmị Kírésịto
Yésụ bị nị Ngére ezé ní.

6

Urúzé gị sịmị umbu 'bị lúyú ledre go

1 Owozé go kídí mịmbé'de Lomo
nị bịlámáne káa zí bị goó kenée
ní, idízé fú ndịsị lúyú ledre
'du'dorụ́ gị ro zí Lomo ndịsịné
ótoómo ledre zíze gị zía bị
mịmbé'dea nị bịlámáne ní? 2 Ɨ'ị,
ndaá kenée wá. Sịmị bị kóo
ngárá ṇguṇguzé aka ledre Yésụ
wá ní, azé yị ezé kóo go mbá
umbuzé sịmị lúyú ledre. Nda bị
i'bíní babatịza zíze ní, uruní zée
go gị sịmị umbu 'bị lúyú ledre
zíze ídíze trịdrịzé. 3 Zée ga bị
za mbá 'di'bizé babatịza kí ịrị
Kírésịto Yésụ ní, nị yị ené kóo
go káa zí éyị bị uyuzé go ndro kí
Yésụ ní. 4 Sịmị bị i'bíní babatịza
zíze ní, nị kóo káa zí éyị bị kóo
uyuzé go mịúyu do óto zée ndro kí
Kírésịto ní. I'bíní babatịza zíze gị
ro zíze úrúze sịmị mịkánda trịdrị
cé káa zí bị 'Bụzé Lomo kí mongụ́
roko'bụné uru Kírésịto ní.

5 Káa zí bị azé kóo go kí Yésụ
éyị kị́é'do sịmị mịúyua ní, azé go
kpá éyị kị́é'do kéne sịmị mịúrúa.
6 Owozé go kídí kụrú mịméngị
ledre ga bị kóo azé kíe ní, Yésụ
'di'bi kóo go mbá roné úyuné kíe
do mịngbúngbu kágá. Gị zí kéyị
née ní, ndazé lolụ fú lá 'yị lúyú
ledre e wá. 7 Lúyú ledre ndaá lolụ

kí roko'bụné dozé wá gɨ zía uyuzé go zíze ólụ́ógụ ezé gɨ sɨmɨ a.
8 Káa zí bɨ Kírésịto uyu gɨ rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Nda sɨmɨ bɨ urú ní, zíze úrúze ndro kéye. 9 Gɨ zí kéyị née, owoyemezé go bɨlámáne, kídí bɨ kóo Kírésịto uyu zía úrúne ní, uyu andá ené lolụ roné wá, nɨ nda ídí ené go trịdrị za fí. 10 Sɨmɨ bɨ uyu gɨ ro lúyú ledre ezé ní, uyu dụ́ụ́ kí'di kérị́, urú kpá dụ́ụ́ kí'di kérị́. Nɨ cakaba mɨndịsịné trịdrị kí Lomo do bi kị́é'do za fí.
11 Ídísé ówo a kídí lúyú ledre ala'dụtụ lolụ dosé wá, Kírésịto Yésụ i'bí mɨkánda trịdrị go zíse, ásé go trịdrịsé zí Lomo. 12 Káa zí bɨ goó kenée ní, ndásé ótoómo lúyú ledre zía ídíne ngére esé, zíse ndịsịsé méngị dụ́ụ́ bɨsinyí ledre ga bɨ rosé ili yée ní wá, gɨ zía rosé née nɨ ógụ úyu ené mɨúyu. 13 Káa zí bɨ Lomo i'bí mɨkánda trịdrị go zíse ní, ndásé lolụ í'bí rosé ndịsị méngị bɨcayi ledre ga bɨ rosé ili yée ne ní wá. Ídísé í'bí rosé ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní. 14 Lúyú ledre nda ídí ngére dosé wá gɨ zía lorụ bɨ Mụ́sa eké ní ala'dụtụ ené dosé wá. Bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ rosé ní, ala'dụtụ yị́ ené dosé goó ne.

Azé nda go owụ́kụlụ́ 'bɨ Lomo

15 Káa zí bɨ ndazé lolụ sị́ lorụ bɨ Mụ́sa eké ní wá ní, bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ rozé ní, ala'dụtụ yị́ ené dozé goó ne ní, idízé mu ndá'ba ndịsị lúyú ledre? Ɨ'ɨ, éyị́ ndaá ídí kenée wá.
16 Ndásé ótoómo rosé káa do owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre zía ídíne ngére esé wá, gɨ zía lúyú ledre ndịsị 'dí'biógụ umbu. Bɨlámá a ídísé ótoómo Lomo zía ídíne ne Ngére esé zíse ndịsịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ ili yée ní. 17 Kóo 'desị́ ní, ásé kóo owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre. Mbófo éyị́ zí Lomo gɨ zía 'dí'bisé bɨlámá ledre ené bɨ ndịsịní 'dódo a zíse ní go kí mɨmbé'desé kị́é'do. 18 Lomo otoomo sée gɨ sɨmɨ lúyú ledre esé e go, ásá nda go owụ́kụlụ́ ené e.
19 Mándịsị úku ledre owụ́kụlụ́ e zíse gɨ ro zíse ówoyéme ledre ga bɨ mándịsị úku yée ní gɨ zía ṇgúṇgu ledre esé ndaá aka kí roko'bụné wá. Kóo 'desị́ ní, ótoómosé kóo rosé káa do owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre, zíse ndịsịsé méngị ledre ga bɨ Lomo ndaá kí rokinyi gɨ royé wá ní. Ili nda go zíse í'bí rosé mbá ndịsị méngị dụ́ụ́ éyị́ ga bɨ Lomo ili yée ní. 20 Sɨmɨ bɨ kóo lúyú ledre nɨ aka ngére esé ní, sómụ́ndíkisé esé kóo ledre méngị bɨlámá ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye kací komo Lomo ní wá. 21 Sɨmɨ sɨndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, éyị́ bɨ kóo ndíkisé sɨmɨ mɨméngị ledre ga bɨ kóo ásé sɨmɨ a ní 'di? Bɨ tí lá komokenyị́ kí umbu ní. 22 Káa zí bɨ lúyú ledre ndaá lolụ ngére esé wá ní, ásé nda go owụ́kụlụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Ndịsịsé nda go méngị ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye kací komo Lomo ní, odụ a ásé ndíki trịdrị bɨ za fí ní. 23 Lúyú ledre ndịsị 'di'biogụ zí 'yị e umbu, Lomo 'di'biogụ 'bɨ ené zí 'yị e sáká éyị́ bɨ nɨ trịdrị bɨ za fí ní gɨ zí bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rozé kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Kírésịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní.

7

Ólụ́ógụsé gɨ sɨmɨ lorụ 'bɨ Mụ́sa go

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, másómụ́ ówosé bú bɨlámáne kídí lorụ nɨ kí roko'bụné dụ́ụ́ do 'yị bɨ nɨ aka trịdrị ní. Máúku ledre ba zíse, sée ga bɨ ówosé lorụ bú ní. 2 Lị́lị a nɨ káa zí togụ́ ofụ́ní kára go yá, lorụ odóngeṛị wo go dụ́ụ́ zí o'do bɨ ofụ́ wo née. 'Búó togụ́ o'do máa née uyu go yá, kára née ndaá lolụ mɨódóngéṛịné zí o'do

máa née wá. 3 Togụ́ o'do 'bɨ kára
née nɨ aka bo zía ndéréne só'do
ngíti o'do yá, lorụ ya kídí née go
lúyú ledre, kára née mengị 'berị
go. Togụ́ o'do 'bɨ kára née uyu
go mɨúyu yá, kára máa née mengị
ené née 'berị wá.

4 Zée kése, azé kóo mbá sị́ lorụ.
Simɨ bɨ Kírésịto uyu gɨ rozé ní,
uyuzé kóo go ndro kéye. Zíze
úrúze kpá ndro kéye gɨ ro zíze
ndịsịzé méngị éyị́ ga bɨ Lomo
ili yée ní. 5 Simɨ bɨ kóo ngárá
ṇguṇguzé aka ledre Yésụ wá ní,
ndịsịzé kóo mbá méngị ledre ga
bɨ rozé ili yée ní, ambá ledre
maáge ndịsịní 'dí'biógụ umbu gɨ
zía ndịsịzé kóo lódụ́ dụ́ụ́ kací lorụ
bɨ Mụ́sa eké ní. 6 Bɨ ba ní, ndazé
ezé lolụ sị́ lorụ wá gɨ ro zíze méngị
dụ́ụ́ éyị́ ga bɨ Lomo ili yée ní gɨ
zía kurú ledre ga bɨ azé kɨ́e ní
uyuní gɨ simizé go, mɨkánda ledre
nɨ nda goó ne simizé simɨ roko'bụ
'bɨ 'Dówụ́ Lomo.

Ịcị okó kɨ́ lúyú ledre

7 Bɨ née ní ní, lorụ nɨ bɨsinyí
éyị́ ke? Ɨ'ɨ, togụ́ lorụ ndaá kóo
ídí wá yá, káa bɨ máútúásá ówo a
bɨ kídí lúyú ledre nɨ bo ní wá.
Káa zí bɨ lorụ uku kídí, “Ndá óto
'bú éyị́ 'bɨ 'yị wá ní.” Káa bɨ
máútúásá kpá ówo a bɨ kídí óto
'bú éyị́ 'bɨ lafú 'yị e nɨ bɨsinyí ledre
ní wá. 8 Lúyú ledre oyólo'bó lorụ
gɨ ro zí 'bú bɨsinyí ledre ndịsị
ngbóróne simimá. Idí kóo lorụ
nda ídí wá, káa bɨ lúyú ledre
ndaá ba kɨ́ roko'bụné wá. 9 Simɨ
bɨ kóo ngárá máówo aka kóo
lorụ wá ní, mááyí yị́ amá kóo kɨ́
ro domá. Simɨ bɨ máówo nda
lorụ ní, zí komomá líkpíne zíma
ówoyéme a kídí lúyú ledre nɨ go
simimá kíngaya. 10 Másómụ́ 'bɨ
amá kóo kídí mɨndịsịmá nɨ ídí
bɨlámáne gɨ zí lorụ, ábuwá lorụ
ogụ nda yị́ ené óto mɨndịsịmá zía
ídíne bɨsinyíne.

11 Lúyú ledre owo mɨ'dogụ ené
kpụrụ́ gɨ simɨ lorụ, zía lóndo máa.
Gɨ zí kéyị née ní, zí mɨndịsịmá nda
ídíne go bɨsinyíne. 12 Abú kenée
ndotó, lorụ nɨ yị́ ené 'bɨ Lomo, nɨ
bɨlámáne ndịsị 'dódo mbigí ledre
ga bɨ Lomo ili yée ní.

13 Togụ́ lorụ nɨ bɨlámá éyị́ ní, nɨ
óto mɨndịsịmá zía ídíne bɨsinyíne
lárá a káa be 'di? Ɨ'ɨ, éyị́ ndaá
kenée wá. Yị́ ené lúyú ledre bɨ
owo mɨ'dogụ ené kpụrụ́ gɨ simɨ
lorụ zía óto mɨndịsịmá bɨsinyíne
ní. Gɨ zí kéyị née ní, 'dodo
go kídí lúyú ledre nɨ bɨsinyí éyị́.
14 Owozé go kídí lorụ nɨ yị́ ené
'bɨ Lomo. Lúyú ledre nɨ yị́ ené
gɨ zíma bɨ málányá yị́ amá fú
ro méngị bɨsinyí mɨméngị ledre
ní. 15 Máówoyéme amá éyị́ bɨ
mándịsị méngị a ní wá, máméngị
nda yị́ amá éyị́ bɨ ili zíma méngị a
wá ní. 16 Togụ́ mándịsị méngị éyị́
ga bɨ ili kóo zíma méngị yée wá ní
yá, máṇgúṇgu go kídí ma'díi lorụ
nɨ yị́ ené bɨlámá éyị́. 17 Máméngị
amá éyị́ ga gére née máa wá, yị́
ené lúyú ledre bɨ ála'dụ́tụ domá
ní, oto máa née zíma ndịsịmá
méngị ledre ga gére née.

18 'Bú méngị bɨlámá ledre nɨ yị́
ené kóo tí bo domá, bi méngị a
ndaá kóo zíma wá gɨ zía lúyú ledre
oto kóo 'be 'bɨ ené go simimá.
19 Gɨ zía bɨ 'be 'bɨ lúyú ledre nɨ nda
kóo simimá ní, zía ndịsịné gága
máa, zíma nda ndịsịmá méngị
ledre ga bɨ ili yée ní. 20 Togụ́
máméngị lúyú ledre yá, née ndaá
'bɨ ené ledre amá wá, née ledre
'bɨ lúyú ledre bɨ oto 'be 'bɨ ené
simimá ní.

21 Lorụ ndịsị 'dódo a zíma,
kí'dí bɨ máíli go méngị bɨlámá
ledre ní, lúyú ledre bɨ simimá ní
ndịsine 'dụ́tụ misi'di a gɨ zíma.
22 Abú kenée ndotó, zíma í'bí

7:7 7:7 Ólụ́ógụ 20:17, Gbre lorụ 5:21

romá kɨ́ sómṵ́ ledre amá mbá méngị dụ́ṵ́ ledre bɨ lorụ 'bɨ Lomo ili zíma méngị a ní. 23 Máówo go kɨ́dí do okó e nɨyí bo gbre do mɨmbé'demá kací kadra mbá ndịsị ọ́ṛó royé. Ngíti a ili máídí ndịsị méngị bɨsinyí ledre, ngíti a ili 'bɨ ené máídí ndịsị méngị ledre bɨ Lomo ili ní. 24 Máówo kóo wá, mááyí kóo ólṵ́ógụ gɨ sị́ sílị́ lúyú ledre bɨ ala'dụtụ domá ní lárá a káa be 'di? 25 Mbófo éyị́ zí Lomo, zía kásaógụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé yómo máa.

Mándịsị nda go méngị éyị́ bɨ lorụ ené ili ní, tí lá gɨ zía bɨ mááyí 'yịma'dí ní, romá ili fú lá máídí méngị bɨsinyí ledre.

8

Mɨkánda trịdrị nɨ gɨ zí 'Dówṵ́ Lomo

1 Káa zí bɨ azé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní, Lomo 'decị ené ngbangazé bɨsinyíne wá, 2 gɨ zía 'Dówṵ́ Lomo 'di'bioyó zée gɨ sɨmɨ roko'bụ 'bɨ lúyú ledre bɨ kóo nɨ 'dí'biógụ umbu dozé ní go. I'bí nda mɨkánda trịdrị go zíze gɨ zí bɨlámá ledre bɨ Kírésịto Yésụ méngị zíze ní. 3 Lorụ 'bɨ Mṵ́sa utúasá ené í'bí mɨkánda trịdrị zíze wá, gɨ zía lúyú ledre bɨ ala'dụtụ dozé ní 'di'bioyó roko'bụ gɨ zíze go. Née sị́ ledre bɨ Lomo kasaogụ owṵ́ 'bɨ ené Yésụ zíze yáa káa do 'yịma'dí gɨ ro zía rómo komo lúyú ledre. 4 Lomo mengị ledre née kenée gɨ ro zíze ndịsịzé méngị dụ́ṵ́ bɨlámá ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye káa zí bɨ Lorụ 'bɨ Mṵ́sa uku ní. Ndịsịzé nda go méngị dụ́ṵ́ ledre ga bɨ 'Dówṵ́ Lomo uku yée ní, ndaá lolụ kací ledre ga bɨ rozé ili yée ní wá.

5 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre ga bɨ royé ili ní, i'bíní 'bɨ eyé sómṵ́ ledre eyé mbá gɨ ro ledre ga bɨ royé ili yée ní. 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịní lódṵ́ kací ledre ga bɨ 'Dówṵ́ Lomo ndịsị úku yée ní, i'bíní 'bɨ eyé sómṵ́ ledre eyé mbá zí 'Dówṵ́ Lomo. 6 Mɨméngị ledre kací sómṵ́ ledre bɨ rozé ili yée ní, ndịsị 'dí'biógụ zí 'yị umbu. Mɨméngị ledre kací sómṵ́ ledre bɨ 'Dówṵ́ Lomo ndịsị í'bí a ne ní, ndịsị óto 'yị e zíye ídíye kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní kpá kɨ́ mɨmbé'de kịdrị́. 7 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị dụ́ṵ́ ledre ga bɨ royé ili yée ní, nɨyí ezeokó Lomo. Gɨ zí kéyị née utúasání eyé méngị ledre kací lorụ 'bɨ Lomo wá. 8 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị dụ́ṵ́ ledre ga bɨ royé ili yée ní, utúasání eyé óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi wá.

9 Sée ga bɨ ngárá méngịsé lolụ ledre ga bɨ rosé ili yée ní wá ní, ásá nda go kpị́ gɨ zía 'Dówṵ́ Lomo nɨ nda go sɨmɨsé ndịsịsé nda go méngị ledre ga bɨ ndịsị úku yée zíse ní. 'Yị ga bɨ ngárá Kírésịto ndaá do mɨmbé'deyé wá ní, ndaní eyé 'yị ené e wá. 10 Káa zí bɨ Kírésịto nɨ go do mɨmbé'desé ní, abú gbékpị́ rosé née nɨ úyu gɨ zía bɨ lúyú ledre 'di'biogụ umbu go do sogo káṇgá ní yá, 'Dówṵ́ Lomo nɨ í'bí mɨkánda trịdrị zíse gɨ zía útúásásé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 11 Lomo bɨ kóo uru Kírésịto Yésụ gɨ sɨmɨ umbu ní, nɨ kpá úru sée gɨ sɨmɨ umbu gɨ zía 'Dówṵ́ Lomo nɨ go sɨmɨsé.

12 Owṵ́ 'bɨ Babá e, káa zí bɨ ngárá lúyú ledre ala'dụtụ lolụ dosé wá ní, ndásé lolụ ndịsị méngị éyị́ ga bɨ rosé ili yée ní wá. 13 Togṵ́ ndịsịsé méngị bɨsinyí ledre, Lomo nɨ 'décị ngbangasé bɨsinyíne. Ídísé ótoómo mɨmbé'desé zí 'Dówṵ́ Lomo ndịsịné sɨmɨ a zía í'bí roko'bụ zíse, gɨ ro zíse ótoómo bɨsinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

14 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre e kací kúrú 'Dówṵ́ Lomo ní, nɨyí go mbigí owṵ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

15 Lomo i'bí 'Dówụ́ne simɨzé née gɨ ro 'dí'bióyó ngịrị kíe gɨ rozé 'dá'ba, gɨ do bɨ zíze ówo née káa do 'Bụzé. 16 'Dówụ́ Lomo ndịsị ódro do mɨmbé'dezé kídí ma'díi, azé owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 17 Káa zí bɨ ŋguŋguzé ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ owụ́ 'bɨ Lomo go ní, azé go ndro kí Yésụ owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Káa zí bɨ kóo Yésụ 'do'dó gɨ rozé ní, nɨ bɨlámáne zíze kpá 'dó'dóze gɨ ro ledre ené azé karanée ídí ndro kí Yésụ ma'dáa sɨmɨ rokinyi.

Idízé kpá fú tóro ngbúó

18 'Do'dó ga bɨ ndịsịzé 'dó'dó yée ba za mbá nɨ lá owụ́ éyị́ cúku'dée, utúasání́ ótoásá a kací mongụ́ úndru bɨ Lomo nɨ karanée í'bí a zíze ní wá. 19 Éyị́ ga bɨ Lomo otoogụ yée do sogo káŋgá ba za mbá ndịsịní́ óto komoyé gɨ ro mongụ́ úndru bɨ karanée Lomo nɨ í'bí a zíze owụ́ 'bɨ ené ní. Nɨyí kpá ndíki éyị́ gɨ sɨmɨ a. 20 Lomo otoogụ yị́ ené kóo éyí ga bɨ do sogo káŋgá ba go za mbá bɨlámáne. Karaba ba ní, éyị́ ga gére née ledre eyé sinyí go za mbá ndaá 'bɨ ené bɨ yaá iliní́ ye kenée ní wá. Yị́ ené gɨ zí lúyú ledre 'bɨ bulúnduzé Ádama. Abú kenée ndotó, sinyíonzó ené roné za fí wá, 21 gɨ zía Lomo nɨ líkpí éyị́ ga bɨ otoogụ yée ní gɨ sɨmɨ umbu bɨ nɨyí ógụ úyu a ní za mbá. Zía kpá í'bí éyị́ gɨ sɨmɨ mongụ́ úndru bɨ nɨ gú í'bí a zí owụ́ 'bɨ ené e ní zíye.

22 Owozé go kídí éyị́ ga bɨ do sogo káŋgá ní za mbá ndịsịní́ náná do soyé gɨ zí éyị́ mɨówo bɨ royé ní káa zí mbámɨowụ́ ndịsị náná do soné gɨ zí owụ́ mɨówo gɨ ro árá ní. 23 Abú kenée ndotó, zée ga bɨ kí 'Dówụ́ Lomo sɨmɨzé ní, ndịsịzé aka kpá fú náná do sozé kí́ óto komozé gɨ ro zí́ Lomo 'dí'bi zée zíze ídíze káa do mbigí owụ́ 'bɨ ené e. Owozé go kídí ma'díi karanée óyóló'bó zée zíze ídíne mɨkándazé. 24 Sɨmɨ bɨ Lomo yomo zée ní, zía í'bí óto komo née zíze. Sị́ ledre bɨ zí 'yị ndịsị óto komoné gɨ ro éyị́ bɨ i'bíní́ go zía ní ndaá. 25 Káa zí́ bɨ ngárá ledre née mengị aka roné wá ní, idízé tóro ngbúó kí́ ndịsị ụ́tụsɨmɨzé káa zí́ bɨ azé go ndịsị óto komozé gɨ ro ledre máa née ní ní.

26 Sɨmɨ bɨ azé go íni ini zí́ Lomo ní, ngíti géyị yá owozé ezé kací́ íni ini ma'dáa do bɨlámá mɨsi'diné wá. Zí́ 'Dówụ́ Lomo nda ógụné sáká zée ndịsị íni ini kí́ ŋgúŋgú roné zí́ Lomo gɨ rozé. 27 Lomo owo ledre ga bɨ do mɨmbé'dezé ní mbá bú, káa zí́ bɨ owo sómụ́ ledre 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bú sɨmɨ bɨ 'Dówụ́ Lomo ma'dáa nɨ ndịsị ŋgúŋgú roné gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní káa zí́ bɨ Lomo ili ní.

28 'Yị ga bɨ otoní́ 'bú Lomo go za kí́ mɨmbé'deyé mbá ní, Lomo nɨ ndịsị lúrú bi kacíye kí́ roko'bụné kpá za mbá. Gɨ zía geléogụ yée go káa do mbigí 'yị ené e. 29 Lomo owo kóo kú go 'desị́ kídí née nɨ géléógụ zée, zíne óyóló'bó zée zí́ sómụ́ ledre ezé ídíne káa zí́ 'bɨ Yésụ ní. Yésụ ma'dáa nɨ nda 'bɨ ené zíze káa zí́ mɨzefị owụ́ ní. 30 'Yị máa yée ga bɨ Lomo géléógụ yée go ní, nɨ 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yị ené e. Sɨmɨ bɨ nɨyí go 'yị ené e kenée ní, zíye nda ídíye kéye kị́é'do sɨmɨ rokinyi.

Éyị́ bɨ nɨ 'dí'bióyó zée gɨ ro Lomo ní ndaá

31 Ledre nɨ bo tarazé zíze úku a kací́ bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zíze née ní? Káa zí́ bɨ Lomo oto 'búze go cụ́ kenée ní, ngíti éyị́ nɨ bo zíze ndịsịzé sómụ́ sɨmɨzé gɨ zía? 32 Káa zí́ bɨ Lomo kasaogụ za cụ́ owụ́ 'bɨ ené ógụ úyuné gɨ rozé ní, sómụ́sé 'bɨ esé kídí éyị́ ga bɨ za mbá ilizé yée ní Lomo utúasá í'bí yée zíze wá? 33 Togú Lomo gelé yị́ ené zée go cụ́ ne káa do

mbigí 'yị ené e ní, ngíti 'yị nɨ bo nɨ ógụ tóro zía 'décị ngbanga rozé?
34 'Yị 'décị ngbangazé nda gɨ zía
Kírésịto Yésụ uyu kóo ne gɨ rozé.
Zí Lomo kóo úru wo gɨ sɨmɨ umbu,
nɨ cakaba mɨndịsịné do sịlị a 'bɨ
anú ndịsị ṇgúṇgú roné zía gɨ rozé.
35 Káa zí bɨ goó kenée ní, éyị
bɨ nɨ 'dí'bióyó 'bú Kírésịto Yésụ gɨ
dozé ní 'di? 'Do'dó bɨ rozé gɨ zí
ngíti géyị 'yị e ní, rokinyi bɨ ndaá
rozé wá ní, ndịsị bɨ ndịsị yemezé
rozé wá ní, 'bú bɨ ndịsị méngị zée
gɨ zía 'yị í'bí éyị mɨánu ndaá zíze
wá ní, lerị bongó bɨ ndịsị méngị
zée ní, nda kí umbu? 36 Káa zí bɨ
mɨéké kúrú Lomo uku ní,

“Ndịsịzé ótoómo rozé zí umbu gɨ
rosé kací kadra mbá
káa zí Kábịrịkị e ní.”

37 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá,
Kírésịto oto 'búze go, zía ndịsịné
kpá fú í'bí roko'bụ zíze, zíze
ndịsịzé rómo komo ledre ga gére
née kíe. 38 Gɨ zí kéyị née ní,
máówo go bɨlámáne kídí éyị bɨ nɨ
'dí'bióyó zée gɨ ro Kírésịto Yésụ ní
ndaá. Togụ́ umbu, togụ́ rokinyi,
abú kpá za maláyika e gɨ komo
ere, togụ́ mbú bɨcayi lomo e, togụ́
mbú ledre ga bɨ nɨyí ndíki zée kí
yée ga bɨ nɨyí ndíki zée karanée
ní. 39 Gba roko'bụ ga bɨ komo ere
'dága kí yée ga bɨ do sogo káṇgá
ona ní, togụ́ kpá mbú ngíti géyị
éyị ga bɨ gɨ do dongará éyị ga bɨ
Lomo otoogụ yée ní yá, utúasání
'dí'bióyó zée gɨ ro Lomo bɨ oto
'búze kpụ́rụ́ gɨ sɨmɨ Kírésịto Yésụ
Ngére ezé ní wá.

9

Lomo gelé 'yị ené e

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, Máa Páwulo
máúku zíse ma'díi do komo
Kírésịto kpá do komo 'Dówụ́
Lomo bɨ 'yị ówo ledre gɨ do
mɨmbé'demá ní. 2 Mááyí kí
mongụ́ sɨmɨkozo gɨ ro 'yị ezé e
Yụ́da e gɨ zía bɨ asiní kí ṇgúṇgu
ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní. 3 Idí
kóo éyị́ bɨ Lomo ṇguṇgu bo zíne
'dí'bióyó máa 'dá'ba gɨ ro Kírésịto
gɨ do bɨ zíne yómo Yụ́da e yá,
mááyí geré ṇgúṇgu a. 4 Lomo
gelé kóo Isɨréle e go 'desị́ káa
do mbigí 'yị ené e gɨ ro zíye
ídíye kéye éyị́ kị́é'do. Zía 'dódo
roko'bụné zíye, zía óto mɨyéme
ledre dongaráne kéye, zía í'bí
lorụ ené zíye kí mɨsi'di bɨ nɨyí
ndịsị íni ini doa sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ
Lomo ní, zía mócụ́ éyị́ zíye kídí,
née nɨ í'bí úndru zíye kíngaya.
5 Mɨngburoko bulúnduzé ga bɨ
kúfú Yụ́da e tonó gɨ royé ní, nɨyí
kpá ye bulúndu Kírésịto bɨ nɨ
ngére do éyị́ e za mbá ní. Ịrị
Lomo idí ídí mɨmbófoné za fí. Idí
kenée.

6 Úndru bɨ kóo Lomo uku ledre
í'bí a zí bulúndu Abarayáma e ní,
tụ́'dụ́ye ndikiní eyé e wá. Bɨ née
ní ní Lomo nɨ 'yị ṛanga? Ɨ'ɨ,
ndaá kenée wá. Yị́ ené gɨ zía bɨ
Isɨréle e ndaní eyé mbá mbigí 'yị
ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá. 7 Ndaá 'bɨ
ené bɨ kídí bulúndu Abarayáma
ịnyịní za mbá ṇgúṇgu ledre 'bɨ
Lomo káa zí 'bɨ Abarayáma ní wá.
Lomo uku ledre zí Abarayáma
kídí, “Ịrịyị́ nɨ ówụ́ do Isáka e kí
owụ́ 'bɨ ené e.” 8 Káa zí bɨ kenée
ní, ndaá 'bɨ ené bɨ kídí bulúndu
Abarayáma nɨyí za mbá 'yị ga bɨ
ṇguṇguní ledre bɨ Lomo mocụ́ wo
ní káa zí bɨ Abarayáma ma'dáa
ṇguṇgu ní wá, lá dụ́ụ́ yée ga bɨ
Lomo mocụ́ ledre gɨ royé 'desị́
ní. 9 Ba mocụ́ éyị́ bɨ Lomo mocụ́
ní kídí, kíbi ngíti a káa zí ba ní,
“Mááyí ndá'baógụ ndíki Sára go
kí owụ́o'do kó'dụ́ne.”

10 Ówosé kpá Ledre kóo mengị
roné zí Rebéka me'be Isáka sɨmɨ
bɨ kóo nɨ kí sɨmɨné ní go. 11 Sɨmɨ

8:36 8:36 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 44:22 **9:7** 9:7 Dosị́ éyị́ e 21:12 **9:9** 9:9 Dosị́ éyị́ e 18:10,14

bɨ aránɨ́ aka toŋgo ga gére née wá
ní, zɨ́ Lomo úku ledre zɨ́ Rebéka
kídí, 'dá'dá zɨ́ ngúruyé kɨ́ méngị
bɨlámá ledre togụ́ mbú bɨsinyí
ledre, mócụ́ éyị 'bɨ Lomo nɨ 'bɨ
ené yị ené tɨ́ fú do biné. 12 Ndaá
'bɨ ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre
kpá wá, Lomo ili yị ené kú ne
kídí, “Owụ́'dá'dá nɨ ídí 'yị ɨ́nyị
kasa zɨ́ owụ́'dá'ba.” 13 Káa zɨ́ bɨ nɨ
mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní
kídí, “'Bú Yakóbo ofụ domá go, 'bú
Ésawu ndaá 'bɨ ené domá wá.”

14 Káa zɨ́ bɨ kenée ní, azé úku a
kídí Lomo nɨ bɨsinyí 'yị? Ɨ'ɨ, ndaá
bɨsinyí 'yị wá. 15 Lomo uku kóo
ledre zɨ́ Mụ́sa kídí,

“'Yị bɨ mágélé wo go ní,
mááyí méngị ledre zía dụ́ụ́
kací mɨmbé'demá.”

16 Lomo ndɨsɨ́ méngị ledre ené
kací mɨmbé'dené ndaá 'bɨ ené kací
mɨméngị ledre 'bɨ 'yɨma'dí e wá.
17 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú
Lomo kídí, Lomo uku kóo ledre
zɨ́ mongụ́ ngére 'bɨ Ízibiti kídí
“Máóto yɨ́ị́ káa do ngére gɨ ro zɨ́
'yị e ówo roko'bụmá gɨ ro zíye
ndɨsɨyé mbófo nda dụ́ụ́ máa do
sogo káŋgá.” 18 Lomo ndɨsɨ́ méngị
bɨlámá ledre dụ́ụ́ zɨ́ 'yị bɨ ili go
méngị bɨlámá ledre zía ní. 'Yị
máa wo bɨ ili go zɨ́ doa óruné
mɨórụ ní, nɨ óto wo zɨ́ doa óruné.

19 Ngíti géyị 'yị e nɨyí úku ledre
kídí, “Sara Lomo nɨ nda 'décị
ngbangazé lárá a káa be 'dɨ? Ndaá
'bɨ ené bɨ ndɨsɨ́ óto ngíti géyị 'yị e
ne zɨ́ doyé óruné mɨórụ ní wá?”
20 'Yị bɨ nɨ útúásá ɨ̀trɨ̀ ledre do
Lomo ní 'be náambi? “Éyɨ́ bɨ
Lomo yeme ne ní, utúasá go úku
ledre kɨ́ Lomo kídí, ‘Yéme máa
káa gɨ ro 'díya?’ ” 21 'Yị ó'bó pheŋé
nɨ kɨ́ roko'bụ do ko'bó bɨ ogo gɨ ro
ó'bó a ní. Nɨ ó'bó a kací íli ledre
ené togụ́ kɨ́ bɨlámá tífí roné ɽɨ́ɽɨ́ɽɨ́
togụ́ mbú fufuroto.

22 Abú utúasá kóo go mɨútúásá
kací komo Lomo gɨ ro 'dó'do 'yị ga
bɨ uwúnɨ́ ledre ené wá, utúasánɨ́
go mɨútúásá gɨ ro do 'dó'do
yée, gɨ ro zíye ówo roko'bụné
yá, zía 'dó'dóne kɨ́ ụ́tụsɨmɨné
ngbángbáne. Lomo nɨ kɨ́ ma'díi
zíne gɨ ro méngị éyɨ́ e kenée.
23 Lomo mengị ledre née kenée gɨ
ro do 'dódo mongụ́ óto 'bú 'yị e
kɨ́ mɨ́ɽɨ́ɽɨ́ mɨmbé'dené bɨ née oto
ro 'yị ga bɨ née yemeoto gɨ royé
ní. 24 'Yị ga bɨ Lomo ndolo yée ní,
ndaá 'bɨ ené lá dụ́ụ́ kúfúze Yụ́da e
wá, ndolo kpá kúfú 'yị ga bɨ ngárá
ndanɨ́ Yụ́da e wá ní. 25 Uku sɨmɨ
bụ́kụ 'bɨ Uzíya kídí,

“'Yị ga bɨ kóo ngárá ndanɨ́ 'yị
amá e wá ní, zíma ndɨsɨmá
ndólo yée 'yị amá e,
yée ga bɨ kóo 'búye ndaá
domá wá ní, zɨ́ 'búye ídíne
domá.”

26 Zɨ́ Uzíya úku ándá a kídí,

“Kpá tɨ́ do bi bɨ ndɨsɨnɨ́ kóo úku a
kɨ́dí
ndásé 'yị e amá e wá ní,
nɨyí ndolo sée owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo
bɨ nɨ trɨdrɨ ní.”

27 Nébị Isáya uku kóo ledre
o'bụó'bụ zɨ́ Isɨréle kídí Lomo uku
kídí,

“Abú Isɨréle etrɨnɨ́ káa zɨ́ sayi bɨ
kó'dụ́ mongụ́ ngbuŋu ní yá,
'yị ga bɨ nɨyí ómo ní nɨyí ídí lá
ca.
28 Tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo Ngére Lomo uku
kídí née nɨ 'décị ngbanga
'yị e do sogo káŋgá mbá ní,
nɨ tɨ́ 'décị ngbangayé kíngaya
kenée.”

29 Isáya uku kpá ngíti ledre kídí,

“Idí Ngére Lomo bɨ roko'bụ a ofụ
go ní ndaá kóo
ótoómo ngíti géyị 'yị e káa do
kúfú wá,
káa bɨ ụkụ́zé go káa zɨ́ kúfú 'yị ga
bɨ kóo

9:12 9:12 Dosɨ́ éyɨ́ e 25:23 **9:13** 9:13 Maláki 1:2,3 **9:15** 9:15 Ólụ́ógụ 33:19 **9:17** 9:17 Ólụ́ógụ 9:16 **9:20** 9:20 Isáya 29:16, 45:9 **9:25** 9:25 Uzíya 2:23 **9:26** 9:26 Uzíya 1:10 **9:28** 9:28 Isáya 10:22,23

simi gara bi Sodóma kí
Gomóra bi Lomo ufuonzó
yée ní.”

Misi'di ómo ni dụ́ụ́ kị́é'do

30 'Yị ga bi kóo ngárá iliní ledre
'bi Lomo wá ní, simi bi oyólo'bóní
mimbé'deyé zíye ngunụgu ledre 'bi
Lomo ní, zíye útúásáye kací komo
Lomo káa do mbigí 'yị ené e.
31 Isiréle e iliní 'bi eyé, yée idíní
éme komo Lomo ba gi zía bi yée
ndịsịní méngị ledre e mbá kací
lorụ 'bi ondụ́ eyé ní. Ábuwá
lorụ 'bi ondụ́ yomo ené 'yị wá.
32 Utúasáni kạcí komo Lomo wá
gi zía iliní eyé ngúngu ledre 'bi
Yésụ zíye ndịsịyé méngị ledre e
káa zí bi Lomo ili ní wá. 33 Ledre
née utúasá go kpịnị kí ledre bi
kóo ngíti nébị uku kídí ni miékéne
simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Lúrúsé aka máayí go óto tutú bi
'yị e niyí ndịsị 'díkí roa ní
simi gara amá bi Záyono ní.
Kpá tutú bi 'yị e niyí ndịsị
léseútú doa ní ngunguní
ledre 'bi 'yị née wá,
utúasáni ndíki misi'di zíye
ógụyé zíne wá.
'Yị ga bi niyí ngúngu ledre a ní,
komokenyị utúasá ídí ro
doyé e wá.”

10

Páwulo ini ini zí Lomo gi ro Yụ́da e

1 Owụ́ 'bi Babá e, mándịsị íni
ini zí Lomo gi ro Yụ́da e cụ́ kí
simimá, idíní ómo. 2 Máówo bú
iliní tí go kíngaya gi ro méngị
ledre ga bi Lomo ili yée ní, tí lá
owoyemení aka eyé éyị bi Lomo
ili zíye méngị a ní wá. 3 Gi zía
bi owoyemení misi'di bi Lomo ni
óto 'yị doa káa do mbigí 'yị ené
wá ní, zíye ndịsịyé lódụ́ 'bi eyé
misi'di eyé bi iliní wo ní. Née sị
ledre bi iliní lódụ́ misi'di 'bi Lomo
ní wá ní. 4 Simi bi Kírésịto ogụ ní
née go odụ lorụ bi Mụ́sa eké ní, gi
do bi zí 'yị e ídíye mbigí 'yị ga bi
'bi Lomo ní togụ́ ngunguní ledre
Kírésịto go ní.

5 Mụ́sa uku kídí, “'Yị bi ili
zíne útúásáne kạcí komo Lomo
káa do mbigí 'yị ené gi zía bi
née ndịsị lódụ́ kací lorụ ní yá,
idí ndịsị méngị ledre ga bi lorụ
ili yée ní kí mimbé'dené mbá.”
6 'Yị bi ngúngu ledre Yésụ go
ní, ni go mbigí 'yị bi 'bi Lomo,
úku ené ledre bi kídí, “Ambí ni
ndéré komo ere ne gi ro 'dí'biógụ
Kírésịto girí bi do sogo Kángá ona
ní ne?” 7 Uku ené kpá ledre bi
kídí, “'Yị bi ni ndéré do bi bi 'bi
trịdrị 'yị ga bi uyuní go ní ne,
gi ro 'dí'biógụ Kírésịto girí ní?”
8 'Yị bi ngúngu ledre Yésụ go, gi
zí kéyị née ni go mbigí 'yị 'bi
Lomo ní, ni úku ledre kídí, “Kúrú
Lomo ni go gbóo kíyị, ni kpá go
tarayị kí do mimbé'deyị.” Kúrú
Lomo née ni sanda 'bi ngúngu
ledre Kírésịto bi ndịsịzé úku a ba.
9 Togụ́ ngúngu go do mimbé'deyị
kídí, Lomo uru kóo Yésụ go gi simi
umbu, zíyị úku a fúó yá, “Yésụ ni
Ngére amá,” Lomo ni í'bí trịdrị bi
za fí ní zíyị. 10 Gi zía bi ngúngu
go do mimbé'deyị útúásá go komo
Lomo káa do 'yị ené ní, zíyị kpá
úku a go fúó kí tarayị ní, Lomo
ni í'bí trịdrị zíze. 11 Ni miékéne
simi miéké kúrú Lomo kídí, “'Yị bi
ngunguni ledre a go ní, komokenyị
utúasá ídí ro doa wá.” 12 Ndaá 'bi
ené kí ledre wá togụ́ ayí gi simi
kúfú Yụ́da e togụ́ gi simi kúfú 'yị
ngárá ndaní wá ní yá, Ngére esé
ni za mbá dụ́ụ́ kị́é'do Yésụ. 'Yị ga
bi niyí íni ini zía idí yómo yée ní,
ni tí yómo yée ma'díi. 13 Ni kenée

9:29 9:29 Isáya 1:9 **9:33** 9:33 Isáya 8:14, 28:16 **10:5** 10:5 Lévị 18:5 **10:6** 10:6 Gbre lorụ 30:13 **10:7** 10:7 Gbre lorụ 30:13 **10:8** 10:8 Gbre lorụ 30:14 **10:11** 10:11 Isáya 28:16 **10:13** 10:13 Yowéle 2:32

ma'díi, “'Yị bɨ nɨ íni ini zí Ngére Lomo ní, Lomo nɨ tí yómo wo.”

14 'Yị e nɨyí ndú'yú Yésụ yaá idí sáká yée lárá a káa be 'di togú ṇguṇguní ledre a wá ní? Nɨyí ṇgúṇgu ledre a káa be 'di togú uwúní ledre a wá ní? Nɨyí úwú ledre a lárá a káa be 'di togú 'yị úku ledre a nda zíye wá ní? 15 Nɨyí 'dódo ledre 'bɨ Lomo káa be 'di idí kóo ndaní kása yée wá ní? Gɨ zía bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “'Yị ga bɨ ndịsịní úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e ní, ledre eyé ma'dáa ịnyịofụ go, 'yị e ndịsịní úwú a mbá kí 'búne.”

16 Ndaá 'bɨ ené kóo bɨ ya Yúda e ịnyịní kóo mbá ṇgúṇgu bɨlámá ledre 'bɨ Lomo ní wá. Nébị Isáya eké kóo kídí, “Ngére Lomo, ukuzé tí ledre eyị go zí 'yị e, ambí ṇguṇgu kóo ne?” 17 Nɨyí aka úku bɨlámá ledre gɨ ro Kírésịto zí 'yị e úwú a kí, nɨyí nda fú ṇgúṇgu a. 18 Bɨ née ní ní Yúda e uwúní aka bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Kírésịto ní fú lá wá? Uwúní go gɨ zía mɨéké kúrú Lomo uku kídí,

“Ledre 'bɨ Lomo aṇga go zaá do
sogo káṇgá mbá.”

19 Bɨlámá ledre bɨ gɨ ro Kírésịto née Isɨréle e owoyemení kóo goó? Ɨ, owoyemení go gɨ zía Músa éké kóo go kídí, Lomo uku yaá,

“Mááyí óto 'yị ga bɨ ngárá ndaní
Yúda e wá, bɨ ndịsịní lúrú
yée kídí owoní ledre amá
wá ní, zíye ídíye mbigí 'yị
amá e.
Mááyí óto sée Yúda e zí
mɨmbé'desé ndịsị ésịne
royé mɨésị.”

20 Lomo ukui'bí kóo ledre zí nébị Isáya uku tátá a o'bụó'bụ kídí,

“'Yị ga bɨ kóo owoní máa wá ní,
owoyemení nda máa go.
Má'dódo ledre bɨ gɨ do bimá
ní go zí 'yị ga bɨ kóo ngárá
owoyemení máa wá ní.”

21 Zí Lomo úku ledre kídí,

“Máóto 'bú Isɨréle e go kíngaya.
Mándịsị yáya sịlịma gɨ royé
kí kadra kí ndụlụ mbá gɨ ro
zíye ógụyé zíma,
doyé orụ yị ené fú lá mɨórụ
iliní eyé ledre amá née mbá
wá.”

11

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e wá

1 Owú 'bɨ Babá e, bɨ née ní ní Lomo oyó sogoné go zí Isɨréle e? Ɨ'ɨ, mááyí ngúruyé. Mááyí bulúndu Abarayáma gɨ tara mbotụ bɨ 'bɨ Benzemúna ní. 2 Máúku zíse, zée Isɨréle e azé yị ezé 'yị ga bɨ kóo Lomo gelé ụtụ kóo zée 'desị zíne káa do mbigí 'yị ené e ní. Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo, nébị Ilíya uku sinyi kóo ledre gɨ do bɨ zée Isɨréle e zí Lomo kídí, 3 “Áko Ngére Lomo, Yúda ga gére née emení ngú, 'di'biní kóo ngíti géyị nébị ga bɨ kóo 'dá'dá ní úfu yée 'dá'ba, zíma ngásá ómomá gɨ zíye dụú máa. Zíye ịnyịyé ólúye sɨmɨ 'dịcị bɨ 'bɨ mbófo yíị ní zíye óngbo lóko mbayi ga bɨ o'bóní yée gɨ sɨmɨ tutú gɨ ro ndịsị 'dáná éyị e zíyị doyé ní mbá 'dá'ba.” 4 Zí Lomo úkulúgu ledre zí Ilíya kídí, “Ndá sómú ledre wá. Tú'dú 'yị amá e nɨyí bo éyị 'bɨ álifu ịnyị doa gbre (7,000) mábándá óto yée go zíma, née 'yị ga bɨ iliní eyé ledre 'bɨ bɨcayi lomo bɨ ndịsịní ndólo a Bála ní wá.” 5 Ngítíze ngíti géyị nɨyí bo Lomo bandá oto yée go gɨ zí bɨlámá mɨmbé'de a bɨ royé ní gɨ zía ṇguṇguní ledre ngére Yésụ go.

10:15 10:15 Isáya 52:7 **10:16** 10:16 Isáya 53:1 **10:18** 10:18 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 19:4 **10:19** 10:19 Gbre lorụ 32:21 **10:20** 10:20 Isáya 65:1 **10:21** 10:21 Isáya 65:2 **11:3** 11:3 1 Mingburoko ngére e 19:10,14 **11:4** 11:4 1 Mingburoko ngére e 19:18

6 Bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị́ née
ndaá 'bɨ ené gɨ zí bɨlámá mɨménggị́
ledre 'bɨ 'yɨma'dí e wá, yị́ ené gɨ
zí bɨlámá mɨmbé'dea bɨ royé ní.

7 Ngíti géyị́ Isɨréle ga bɨ Lomo
gelé yée ní ndikiní bɨlámá ledre
bɨ gɨ zí Lomo ní dụ́ụ́ ye. Yée ga
bɨ doyé orụ mɨórụ ní ndikiní eyé
bɨlámá ledre máa née wá. 8 Nɨ
mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo
kídí,

“Gɨ zía bɨ doyé orụ mɨórụ ní, zí
Lomo ótoómo yée. Gɨ zí
kéyị́ née,
abú komoyé nɨ ba tí ro ledre
ga bɨ Lomo nɨ ndɨ́sị́ méngị́
yée ní yá, ɨ'ɨ utúasání eyé
lúrú yéme a wá gɨ zía nɨyí
yị́ eyé go káa zí 'yị́ ga bɨ
komoyé ndaá ní.
Abú nɨyí ba tí ndɨ́sị́ kí úwú
ledre 'bɨ Lomo bɨ 'yị́ ené e
nɨyí ndɨ́sị́ úku a zíye ní yá,
utúasání úwú yéme a wá gɨ
zía nɨyí yị́ eyé go káa zí
mɨmbílí ngbụtụ́ e ní.”

9 Ngére Dawídi uku kóo ledre kídí,

“Áko Lomo, 'yị́ ga gére née rokinyi
'bɨ sága ba 'dụtụ komoyé
go, gɨ zí kéyị́ née utúasání
eyé lúrúndíki ledre eyị́ wá,
nɨyí go mɨlákayé sɨmɨ ká'dá
eyị́ nzíyiyé gɨ ro zíyị́ 'dó'do
yée.
10 Gɨ zía bɨ iliní ledre eyị́ wá ní, ídí
'dụ́tụ komo sómụ́ ledre eyé,
gɨ ro zí odụ ledre eyé ídíne
dụ́ụ́ méngị́ bɨsinyí ledre.”

Lomo nɨ i'bí trɨdrị́ zí kúfú ngíti géyị́ 'yị́ e

11 Ma'díi Lomo oyó sogoné go
zí Yụ́da e za fí utúasá 'dí'bilúgu
yée zíne wá? Ɬ'ɨ, ndaá kenée
wá. Lomo i'bí trɨdrị́ zí kúfú ngíti
géyị́ 'yị́ e, zí ledre née sínyíne ro
Yụ́da e zíye ngúngu ledre Yésụ.
12 Togụ́ Lomo i'bí trɨdrị́ zí kúfú
ngíti géyị́ 'yị́ e gɨ zía bɨ Yụ́da asiní
mɨási ní, sɨmɨ bɨ Yụ́da maáge nɨyí
ngúngu ledre 'bɨ Lomo ní, nɨyí
ídí kí mongụ́ rokinyi kíngaya gɨ zí
Lomo.
13 Máúku ledre ba rị́ zíse,
sée ga bɨ ndásé gɨ sɨmɨ Yụ́da e
wá ní. Moko bɨ Lomo i'bí
zíma gɨ ro méngị́ a dongaráse
ní, mááyí méngị́ a kí roko'bụmá
mbá. 14 Máíli kpá zí ngíti géyị́
'yị́ amá e Yụ́da e ngúngu ledre 'bɨ
Lomo káa zíse ní gɨ ro zíye ómoyé.
15 Sɨmɨ bɨ Yụ́da e oyóní sogoyé zí
Lomo ní, zí Lomo yị́ ené í'bí trɨdrị́
zí kúfú ngíti géyị́ 'yị́ e. Sɨmɨ bɨ
Yụ́da ga gére née nɨyí óyóló'bó
mɨmbé'deyé zíye ngúngu ledre
Kírésịto ní, nɨ ídí bɨlámá ledre káa
zí éyị́ bɨ Lomo uru yée gɨ sɨmɨ
umbu ní. 16 Káa zí bɨ bulúnduzé
nɨ mbigí 'yị́ 'bɨ Lomo ní, zée owụ́
ga bɨ gɨ sɨmɨ a ní, azé go kpá mbigí
'yị́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Cé káa
zí togụ́ cíyí kágá nɨ sɨmɨ káŋgá
bɨlámáne yá, mɨrásága nɨyí ídí
kpá mbá bɨlámáye.

17 Ngíti géyị́ Yụ́da e, owụ́ ga bɨ
gɨ sɨmɨ bulúnduzé Abarayáma ní
Lomo asi gɨ royé go. Sée ga bɨ
ndásé Yụ́da e wá ní, ásé zí Lomo
go kí ledresé owóowó. 18 Káa zí bɨ
ásé go zí Lomo kí ledresé owóowó
ní, ndásé ndɨ́sị́ mbófo rosé wá.
Gɨ zía í'bísé esé úndru zí Lomo
se wá, Lomo í'bí yị́ ené úndrune
zíse. 19 Ngíti géyị́ yá, sómụ́sé
ledre go kídí, Lomo oyó sogoné zí
Yụ́da e gɨ ro zí ledresé ídíne zía
owóowó. 20 Nɨ kpá tí kenée, Lomo
oyó sogoné zíye gɨ zía bɨ ngunguní
ledre ené wá ní. Sée, ásé zía kí
ledresé owóowó gɨ zía ngúngusé
ledre ené go. Káa zí bɨ goó kenée
ní, ndásé ndɨ́sị́ ɨlɨ́ kí óto ledresé
owóowó wá. Ídísé óto komosé gɨ
ro éyị́ bɨ Lomo nɨ karanée méngị́ a
zíse ní. 21 Togụ́ ótoómosé ledre
ené, nɨ óyó sogoné zíse kpá káa

11:8 11:8 Gbre lorụ 29:4, Isáya 29:10 **11:10** 11:10 Ke'bị́ 'bɨ Dawídi e 69:22,23

zí bɨ oyó sogoné zí Yụ́da e gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre ené wá ní.
22 Ídísé ówo a kídí 'yị bɨ ṇguṇgu
ledre 'bɨ Lomo go ní, Lomo nɨ
ídí kɨe kɨ rokinyi. Wo bɨ ṇguṇgu
ledre 'bɨ Lomo wá ní, Lomo nɨ
'dí'bióyó wo 'dá'ba gɨ dongará 'yị
ené e. 23 Togụ́ Yụ́da ga gére née
nda'baogụní go ṇgúṇgu ledre 'bɨ
Lomo yá, Lomo nɨ 'dí'bilúgu yée
zíne. Nɨ kɨ roko'bụ 'bɨ méngị
ledre e káa zí ga gére née zíne.
24 Sée ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá ní,
nda gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ
Lomo go zía 'dí'bióto sée go káa
do mbigí 'yị enée ní, wo Lomo nɨ
'dí'bilúgu Yụ́da e kɨ ledreyé zíne
owóowó.

Lomo oyó ené sogoné zí Yụ́da e fĩ wá

25 Sée ga bɨ ndásé Isɨréle e
wá ní, máili ídísé ówo mongụ́
ledre bɨ Lomo mengị ba bɨlámáne,
káa bɨ ásé ndịsị mbófo rosé
ke. Ngíti géyị Isɨréle e esị'dụtụní
mbílíye kɨ úwú ledre 'bɨ Lomo go.
Nɨyí méngị ledre née kenée 'búó
togụ́ sée ga bɨ ndásé Yụ́da e wá
ní ịnyịsé go mbá ṇgúṇgu ledre
Kɨrésịto. 26 Nda gɨ 'dá'ba zí Lomo
yómo Isɨréle ga gére née kpá za
mbá. Lomo uku kóo go sɨmɨ
mɨéké kúrúne kídí,

"'Yị yómo 'yị e bɨ mááyí kásaógụ
wo ní, nɨ ógụ gɨ do landa
bɨ Záyono sɨmɨ gara bɨ
Yeruṣaléma ní,
'dí'bióyó bulúndu Yakóbo e gɨ
sị sị́lị́ Satána 'dá'ba.
27 Ledre kóo máyéme dongaráze
kɨ Yụ́da e
kídí mááyí lúlụóyó lúyú ledre
eyé ní nɨ do biné."

28 Gɨ zía bɨ kóo Yụ́da e asiní
kɨ ṇgúṇgu bɨlámá ledre bɨ gɨ ro
Kɨrésịto Yésụ ní, zíye ídíye go
ezeokó Lomo. Gɨ zí kéyị née ní,
zí Lomo nda yị ené méngị bɨlámá
ledre zíse ga bɨ 'yị lóṇgó e ní. Abú
kenée ndotó, Yụ́da e nɨyí kpá fú kɨ
ledreyé owóowó gɨ zía bulúnduyé
Abarayáma ṇguṇgu ofụní kóo
ledre 'bɨ Lomo go. 29 Togụ́ Lomo
yeme ledre go zí 'yị yá, oyólo'bó
enée wá, ledre lịgị ené kpá wo
gɨ roa wá. 30 Sée ga bɨ ndásé
Yụ́da e wá ní, ásisé kóo gɨ ro ledre
'bɨ Lomo kpá káa zí Yụ́da e ní.
Sɨmɨ bɨ Yụ́da e asiní 'bɨ eyé ní,
zí Lomo nda méngị bɨlámá ledre
née zíse. 31 Gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé
ledre 'bɨ Lomo zía méngị bɨlámá
ledre zíse ní, togụ́ Yụ́da ga gére
née oyólo'bóní mɨmbé'deyé zíye
ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo yá, Lomo
nɨ ịdrị mɨmbé'dené zía méngị
bɨlámá ledre zíye kpá kenée.
32 'Yịma'dí e za mbá nɨyí 'yị lúyú
ledre e gɨ zía asiní kóo gɨ ro Lomo
go mbá mɨási. Zíye ídíye go
mbá mɨódóye sɨmɨ ká'dá 'bɨ Lomo.
Mengị kenée gɨ ro zíne ótoómo
ledre zí 'yịma'dí e za mbá.

33 Ambí nɨ útúásá kɨ mongụ́ ówo
ledre 'bɨ Lomo kpá kɨ komo-
kenzị bɨ Ngére Lomo nɨ kɨe
ní ne?
Sara ambí nɨ útúásá ówo
mɨméngị ledre ga bɨ 'bɨ
Lomo ní ne
zía ndịsịné úkuógụ a kídí
Lomo ndịsị méngị kéyị káa
ní ní ne?
34 "Ambí utúasá bɨ ówoyéme
sómụ́ ledre 'bɨ Ngére Lomo
ní ne,
bɨ zía ndịsịné í'bí lorụ zía ní?"
35 "'Yị nɨ bo Lomo 'di'bi éyị gɨ zía
bɨ
ili zí Lomo í'bílúgu a zíne?"
36 Lomo nɨ ne mịngị́ éyị e za mbá
gɨ zía otoogụ éyị e za mbá
ne.
Gɨ zí kéyị née, ịrị Lomo idí ídí
mɨmbófoné za fí. Idí kenée.

11:27 11:27 Isáya 59:20,21, 27:9, Yeremáya 31:33,34 **11:34** 11:34 Isáya 40:13 **11:35** 11:35 Eyóbo 41:11

12

Yésụ nɨ mbigí éyị̀ 'dáná

1 Owụ́ Babá e, mɨméngị ledre
'bɨ Lomo nɨ bɨlámáne gɨ ro
'yịma'dí e za mbá. Gɨ zí kéyị née
ní, ídísé í'bí rosé zí Lomo káa do
éyị̀ 'dáná bɨ nɨ trịdrị ní. 2 Mɨméngị
ledre esé nda ídí káa zí 'bɨ 'yị
ga bɨ owoní aka ledre 'bɨ Ngére
Yésụ wá ní wá. Lomo idí óyóló'bó
mɨmbé'desé gɨ ro zí sómụ́ ledre
esé ḱí mɨméngị ledre esé ídíne kpị̀
mɨkándané. Toso mɨméngị ledre
ga bɨ ndịsị óto Lomo zía ídíne ḱí
rokinyi ní ásé ówo a zíse ndịsịsé
méngị dụ́ụ́ wo nɨ ídí ḱí rokinyi
kíse.

3 Káa zí bɨ Lomo ma'dáa gelé
máa ne káa do 'yịmɨkása ené ní,
máésị sị́lị́ma go komosé o'bụ́o'bụ
ndásé lúrú rosé ḱídí rómosé go do
'yị e mbá ní wá. Mɨméngị ledre
esé idí ídí bɨlámáne mɨútúásáne
kpịnị ḱí ledre 'bɨ Lomo bɨ do
mɨmbé'desé ní. 4 Kụrụ'bụzé bɨ
kị́é'do ní nɨ mɨífi báyiné tụ́'dụ́,
zíye ídíye ḱí moko eyé e mbá
mɨngúngúcua. 5 Ledre née nɨ gɨ
rozé kpá kenée, abú azé tụ́'dụ́ yá
tokozé rozé mbá ro Ḱírésịto bɨ
kị́é'do ní, azé ndịsị ídí ndro ḱí
lafúze. 6 Lomo i'bí moko e zíze
go mbá kpị̀ kpị̀ kpị̀. Yị̀ị̀ bɨ Lomo
i'bí zíyị moko 'bɨ úku 'dódo ledre
bɨ née Lomo ili méngị a ní yá, ídí
úku a ḱí roko'bụ 'bɨ ṇgúṇgu ledre
bɨ Lomo i'bí zíyị ní. 7 Togú 'bɨ eyị̀
moko bɨ Lomo i'bí zíyị ní nɨ 'bɨ
ndịsị sáká 'yị e yá, ídí méngị a ḱí
'búne. Yị̀ị̀ bɨ áyí 'yị 'dódo ledre
zí 'yị e ní, ídí 'dódo a do bɨlámá
mɨsi'diné. 8 Yị̀ị̀ bɨ áyí 'bɨ eyị̀ 'yị
ị́drị mɨmbé'de 'yị e sɨmɨ bɨ bi sinyí
royé mɨsínyí ní yá, ídí méngị a ḱí
'búne. Yị̀ị̀ bɨ késị̀ nɨ bo zíyị ní,
ídí sáká 'yị ga bɨ iliní sáká éyị̀
ní ḱíe. Togú Lomo i'bí zíyị moko
'bɨ ídí káa do manda yá, ídí tóro
zíye 'dá'dá ḱí bɨlámá mɨmbé'deyị̀
kị́é'do. Togú áyí 'bɨ eyị̀ 'yị méngị
bɨlámá ledre zí 'yị e yá, ídí ndịsị
méngị a ḱí rokinyi.

Óto 'bú lafúse idí ógụ gɨ yana mɨmbé'desé

9 Togú gɨ ro óto 'bú lafú 'yị e
yá, 'búye idí ídí zaá gɨ yana
mɨmbé'deyị̀. Ídí sógó bɨsinyí
mɨméngị ledre zíyị lányáyị dụ́ụ́ ro
méngị bɨlámá ledre. 10 Ídí lúrú
'yị e zíyị mbá káa do lúnduyị̀ e
ḱí lémɨyị̀ e zíyị óto 'búye doyị̀
kíngaya. Zí ledreyé ídíne zíyị
owóowó rómo do ledreyị̀ bɨ zíyị ḱí
royị̀ ní. 11 Ngɨdrị moko nda méngị
yị̀ị̀ wá, ídí méngị moko 'bɨ Ngére
Lomo ḱí 'búne kací kúrú 'Dówụ́
Lomo. 12 Ledre ga bɨ za mbá Lomo
yéme yée ní, idíní méngị royé zíyị
ní togú nɨyí go ndịsị méngị royé
yá, ídí ídí ḱí rokinyi. Togú 'do'dó
ogụ ne zíyị yá, ídí ụ́tụsɨmɨyị̀, zí
mongú ledre eyị̀ ídíne ini zí Lomo.
13 Togú ngíti géyị lafúse 'yị 'bɨ
Ḱírésịto ogụní zíse ro sáká éyị̀ yá,
ídísé sáká yée. Mbotụ 'be 'bɨ esé
idí ídí zí ṇgu e fúó.

14 Togú 'yị e mengịní bɨsinyí
ledre zíse gɨ zía bɨ ásé 'yị ga bɨ
'bɨ Ḱírésịto ní yá, ndásé méngị
lúgu bɨsinyí ledre zíye wá. Ídísé
íni ini zí Lomo gɨ royé, Lomo
ndaá méngị bɨsinyí ledre zíye
wá. 15 'Yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ rokinyi
ní, ídísé ndéré zíye gɨ ro zíse
ídíse kéye sɨmɨ rokinyi ma'dáa.
Yée ga bɨ nɨyí sɨmɨ ini ní, ídísé
ndéré zíye sɨmɨ ini. 16 Mɨndịsị
esé ḱí 'yịma'dí e za mbá idí ídí
bɨlámáne. Ndásé óto rosé zí 'yị e
káa zí éyị̀ bɨ rómosé go do 'yị e
mbá ní wá.

17 Ndásé méngị lúgu bɨsinyí
ledre 'bɨ 'yị ga bɨ mengịní bɨsinyí
ledre zíse ní wá. Ídísé méngị
zí 'yị e mbá bɨlámá ledre gɨ ro
zíye óto úndrusé. 18 Ídísé méngị
za mbá ledre ga bɨ utúasání
mɨútúásá ní gɨ ro zí mɨndịsịsé ḱí

'yị e ídíne sɨmɨ bikịdrị́. 19 Owụ́ 'bɨ Babá e, mááyí kpá úku ándá a zíse, ndásé méngị lúgu bɨsinyí ledre zí 'yị ga bɨ mengịní bɨsinyí ledre zíse ní wá, ídísé ótoómo a zí sɨmɨkesị bɨ 'bɨ Ngére Lomo ní gɨ zía nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Mááyí dụ́ụ́ máa wo bɨ nɨ mɨútúásáne gɨ ro méngị lúgu bɨsinyí ledre zí 'yị ní.” 20 Gɨ zía nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“Togụ́ ezeokóyị nɨ 'bú yá, ídí í'bí éyị́ mɨánu zía.
Togụ́ nɨ kodró, ídí í'bí iní zía éwé a.
Bɨlámá ledre bɨ méngị zía née nɨ í'bí zía komokenyị́ gɨ zía mengị kóo bɨsinyí ledre go zíyị.” 21 Ndásé ótoómo bɨsinyí ledre zí roko'bụ a rómoné dosé wá. Roko'bụ 'bɨ bɨlámá mɨméngị ledre esé idí rómo ne.

13

Ídísé óto úndru manda esé e

1 Ídísé óto úndru manda esé e gɨ zía Lomo gelé yée ne. 'Yị bɨ Lomo gelé ené wo ne wá ní, utúasá ídí káa do manda wá. Manda e za mbá ndịsịní méngị moko kí roko'bụ bɨ gɨ zí Lomo ní. 2 Togụ́ 'yị asi go kí óto úndru lorụ bɨ gɨ tara manda ní, asi née go cụ́ gɨ ro ledre bɨ Lomo ukui'bíne ní. 'Yị bɨ mengị kéyị go kenée ní, Lomo nɨ 'déci ngbanga roa. 3 Manda e ndịsịní lengbe 'dó'do 'yị ga bɨ ndịsịní méngị bɨsinyí ledre ní mɨ'dó'do. Togụ́ ílisé gɨ ro zíse ndịsịsé bɨlámáne sɨmɨ bikịdrị́ gɨ zí manda esé e yá, ídísé úwú lorụ gɨ tarayé. 4 Lomo gelé manda e ne gɨ ro zíye sáká sée. Gɨ ro zíse ndịsịsé kéye bɨlámáne ngịrị mengị sée wá. Ídísé ndịsị méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre e gɨ zí ngịrịyé kí méngị sée ke. Manda ga gére ní, moko eyé nɨ ndịsị 'dó'do 'yị ga bɨ ndịsịní méngị bɨsinyí ledre e ní. 5 Nɨ bɨlámáne zíse óto úndru manda esé e, ndaá lá gɨ zía bɨ ndịsịní 'dó'do 'yị méngị bɨsinyí ledre e ní wá, kpá gɨ ro zíse ídíse kí bɨlámá ówo ledre sɨmɨ dosé.

6 Éyị́ ga bɨ manda iliní gɨ zíse ní, togụ́ ya ídísé í'bí ụsórụ yá, ídísé í'bí a gɨ ro zíye útúásáye mengị moko bɨ Lomo gelé yée gɨ roa née do bɨlámá mɨsi'diné. 7 'Yị ga bɨ nɨyí manda e ní, éyị́ ga bɨ iliní gɨ zíse ní, ídísé í'bí a zíye. Togụ́ ya ídísé ụsórụ yá, ídísé í'bí a. Togụ́ ngíti moko eyé nɨ bo iliní késị gɨ zíse gɨ roa yá, ídísé í'bí a. Togụ́ iliní ídíse lúrú yée zíse kí ledreyé owóowó zíse ndịsịsé óto úndruyé yá, ídísé méngị a.

Óto 'bú lafú'yị e nɨ bɨlámá ledre

8 Togụ́ sáká éyị́ go gɨ zí 'yị yá, ídí í'bílúgu a zía kpá 'diya. Ídí ndịsị óto 'bú lafúyị e kíngaya. 'Yị bɨ ndịsị óto 'bú lafúne ní, ndịsị go méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní gɨ zía nɨ mɨékéne sɨmɨ lorụ kenée. 9 Ndaá lá dụ́ụ́ wo née wá, tụ́'dụ́ ngíti géyị ledre e nɨyí kpá bo sɨmɨ lorụ máa née káa zí, “Ndá méngị 'berị wá. Ndá úfu 'yị wá. Ndá úgu ugu wá. Ndá óto 'bú éyị́ 'bɨ 'yị wá.” Ledre ga gére née nɨyí go za mbá sɨmɨ lorụ bɨ uku kídí, “Ídí óto 'bú lafúyị káa zí bɨ óto 'búyị kí royị́ ní.” 10 'Yị bɨ kí 'bú 'yị e doné ní, ndaá 'bɨ ené 'yị méngị bɨsinyí ledre zí 'yị e wá. Gɨ zí kéyị née ní, óto 'bú lafú'yị e kotrụ go za tụ́'dụ́ lorụ ga gére née mbá sɨmɨné.

11 Ndásé ndịsị lígị rosé káa zí bɨ kóo ŋgúŋgusé aka ledre 'bɨ Lomo lá mɨkándané ní wá. Líkpísé komosé mu sɨndí kadra bɨ zí Ngére Yésụ ndá'baógụné yómo zée sɨmɨ a ní nɨ go gbóo.

12:19 12:19 Gbre lorụ 32:35 **12:20** 12:20 Muruwayi 25:21-22 **13:9** 13:9 Ólụ́ógụ 20:13-15,17, Gbre lorụ 5:17-19, 5:21 **13:9** 13:9 Lévị 19:18

12 Ndịsịzé aka kóo ndịsị káa zí 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ ní, bɨ ba ní, bimɨóŋgó nɨ go ógụ. Gɨ zí kéyị née, ndazé lolụ fú lá ndịsị káa zí 'yị ga bɨ nɨyí sɨmɨ mɨtụlụrụ ní wá. Mɨméngị ledre ezé idí ídí 'bɨ 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ Ngére go ní. 13 Mɨméngị ledre ezé e za mbá idíní ídí bɨlámáye ledre 'bɨ 'yị bimɨóŋgó e. Ndásé ndéré sɨmɨ ayímbi bɨ kí bɨsinyí mɨméngị ledre sɨmɨné ní, zíse ndịsịsé éwé le'yị kí kóyó kíe, kí só'do rosé kí 'yị ga bɨ ófúsé rosé kéye wá, zíse ndịsịsé méngị okó kí óto mɨmbé'desé bɨsinyíne gɨ ro éyị 'bɨ lafúse e wá. 14 Kací kadra za mbá, ídísé 'dí'bi sịlịse ngbúó ro Kírésịto Yésụ Ngére ezé, idí 'dí'bióyó 'bú bɨsinyí ledre 'bɨ sága ba gɨ dosé 'dá'ba.

14

Ídísé 'dí'bi lafúse sɨmɨ sụmụ

1 'Yị ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kírésịto ndaá aka sɨmɨyé rịngị wá ní, ndásé ndịsị ítí kangú kéye gɨ ro mɨméngị ledre eyé e wá. 2 'Yị ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kírésịto nɨ go ngịrị sɨmɨyé ní, anuní yị eyé éyị e mbá mɨánu. Yée ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kírésịto nɨ aka sɨmɨyé lá cúku'dée ní, ukuní 'bɨ eyé kídí yée nɨyí ánu lá dụ́ụ́ mbílí ụkụ́. 3 'Yị ga bɨ anuní 'bɨ eyé éyị e mbá mɨánu ní ndaní lúrú cáyi yée ga bɨ gelení 'bɨ eyé éyị e mɨgélé ní wá. Gɨ zía utúasání go kpá mɨútúásá kací komo Lomo. 4 'Yị ga gére née ndaní eyé 'yị kasa esé e wá, nɨyí yị eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. Togú ledre eyé ndaá mbị wá, Ngére eyé nɨ 'dózo yéme yée ne.

5 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse somụ́ní 'bɨ eyé kídí odụ sịlị bɨ kí ledrené owóowó ní nɨ dụ́ụ́ kịé'do sịlị gɨ do kací Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro. Ngíti géyị ya sịlị e nɨyí kí ledreyé mbá owóowó. Ídísé óto a sɨmɨ dosé kídí sịlị e mbá nɨyí yị eyé kí ledreyé owóowó zí Lomo. 6 'Yị bɨ ya kídí sịlị gɨ do kací Sịlị 'bɨ 'Dówụ́ro nɨ dụ́ụ́ ne kí ledrené owóowó ní, mengị go kpá bɨlámáne zí Ngére Yésụ. Wo bɨ ya née gelé éyị ánua wá ní, mengị go kpá bɨlámáne zí Ngére Yésụ. Wo bɨ ya née nɨ gélé éyị mɨgélé ánu a gɨ ro zí Lomo ídíne kí rokinyi ní, mengị go kpá bɨlámáne zí Ngére Yésụ. 7 Ndazé ezé lá kí ro dozé gɨ ro ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ ilizé yée gɨ ro zíze ídíze kí rokinyi ní wá, ledre ga bɨ gɨ do bizé ní nɨyí za mbá do sịlị Lomo. 8 Togú azé trịdrị, azé 'yị 'bɨ Ngére Yésụ. Abú uyuzé kpá mbú mɨúyu yá, azé fú 'yị ené e. Trịdrị kí umbu, éyị ga bɨ gbre née ngúruyé utúasá ené 'dí'bióyó zée gɨ zí Ngére Yésụ wá.

9 Née sị ledre bɨ Kírésịto uyu zía úrúne gɨ zía ní, gɨ ro zía ídíne Ngére 'bɨ 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị kpá kí yée ga bɨ uyuní go ní. 10 Gɨ zí kéyị née ní, ndásé lúrú'dófụ bi gɨ do 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní zíse ndịsịsé 'décị ngbangayé wá. Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị bɨ nɨ 'décị ngbangazé ní. 11 Ngére Lomo uku sɨmɨ mɨéké kúrúne kídí,

“Málóbú romá kí romá,
'yịma'dí e za mbá nɨyí ndịsị
ŋgúŋgú royé zíma
zíye ndịsịyé mbófo dụ́ụ́ máa.”

12 Zée mɨkékeṛịa mbá, 'yị nɨ úku té 'bɨ ené ledre bɨ gɨ do biné ní ne zí Lomo kí tarané.

13 Gɨ zí kéyị née ní, ídísé ótoómo kí 'décị ngbanga lafúse 'dá'ba. Ndásé ndịsị 'dụ́tụ mɨsi'di ledre 'bɨ Kírésịto gɨ zí lafúse wá. 14 Ngére Yésụ 'dodo yeme go bɨlámáne kídí Lomo otoogụ eyị e za mbá bɨlámáne gɨ ro ánu yée. Togú ngíti 'yị uku ledre kídí ngíti éyị nɨ bo ndaá bɨlámáne gɨ ro zíne ánu a

14:11 14:11 Isáya 45:23

wá, lúyú ledre ndaá née go éyị bɨ eme zía ngụ́ ní. 15 Éyị bɨ ndịsị ánu a ní togụ́ bi ndịsị sínyí ro ngíti géyị lafúyị e 'yị 'bɨ Kírésịto gɨ zía mɨsínyí yá, ndá gága a wá káa bɨ nɨyí ótoómo kɨ́ lódụ́ kací Kírésịto gɨ zía Kírésịto ma'dáa uyu kóo kpá gɨ royé. 16 Bɨlámá éyị mɨánu eyị ndaá óto ngíti 'yị e zíye ndịsị úku sínyi ledre gɨ do bi a wá. 17 'Yị utúasá ené ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo gɨ zí éyị mɨánu wá, yị ené gɨ zí méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, kɨ́ bɨlámá ndịsị, nda kɨ́ rokinyi bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị í'bíógụ a ne ní. 18 Yịị bɨ ndịsị méngị moko 'bɨ Kírésịto kɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre ní, áyí óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi. Zí 'yị e kpá ídíye kɨ́yị kɨ́ rokinyi.

19 Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, idízé ídí éyị kị́é'do gɨ ro zí lafúze ídíye kɨ́ roko'bụ royé. 20 Ndá sínyiónzó moko 'bɨ Lomo lá gɨ ro éyị mɨánu wá. Abú éyị mɨánu nɨyí kpá tí za mbá bɨlámáye yá, togụ́ lúrú éyị bɨ ndịsị ánu a ní nɨ óto ngíti 'yị zía ótoómo kɨ́ lódụ́ kací Kírésịto, zía kpá ótoómo kɨ́ méngị bɨlámá ledre yá, ndá gága a ánu a wá. 21 Nɨ bɨlámáne togụ́ mbú ánu esị, togụ́ éwé le'yị́, togụ́ mbú ngíti géyị mɨméngị ledre ga bɨ nɨyí óto lafúyị e zíye ótoómo kɨ́ lódụ́ kací Kírésịto, zía kpá lúyú ledre yá, ídí ótoómo yée 'dá'ba.

22 Mɨméngị ledre bɨ lúrú nɨ ídí zɨ́ ngíti géyị 'yị 'bɨ Kírésịto bɨsinyíne abú nɨ yị́ ené tɨ́ bɨlámáne yá, idí nda ídí lá dụ́ụ́ do mɨmbé'deyị́ zɨ́ Lomo ówo a kpá dụ́ụ́ ne. Lomo nɨ í'bí úndru zɨ́yị gɨ zía ówoyéme mɨméngị ledre eyị́ bú. 23 Éyị́ bɨ ngárá ówoyéme wá, sómụ́ ledre eyị́ nɨ gɨ roa gbre gbre ní ndá ánu a wá, togụ́ ánu yá nɨ ídí zɨ́yị lúyú ledre gɨ zía née ndaá 'bɨ ené ledre bɨ ṇgúṇgu ní wá.

15

Idízé óto lafúze e zíye ídíye kɨ́ rokinyi

1 Zée ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Kírésịto olụ́ go do mɨmbé'dezé ní, idízé sáká lafúze ga bɨ cíyí ledre ma'dáa ndaá aka do mɨmbé'deyé wá ní kɨ́ bɨlámá 'dódo ledre gɨ ro zíze óto yée zíye ídíye kɨ́ rokinyi. 2 Togụ́ 'dodozé ledre go zíye kenée yá, nɨ óto yée zíye ídíye kɨ́ rokinyi gɨ zía 'dɨyɨ́zé née go ledre 'bɨ Lomo zía ngbóróne sɨmɨyé. 3 Kírésịto oto ené roné zíne ídíne kɨ́ rokinyi wá. Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo, Kírésịto uku kídí, “Babá, 'yị ga bɨ ndịsịní úkucáyi yịị ní nɨyí go kpá ndịsị úku máa kenée.” 4 Eké omoní kóo ledre ga gére née kenée zíye ídíye káa do 'dódo ledre zíze gɨ ro zíze ídíze kɨ́ roko'bụ rozé kɨ́ ndịsị óto komozé dụ́ụ́ ro ledre bɨ 'bɨ Lomo ní.

5 Lomo bɨ ndịsị í'bí roko'bụ zíze, zíze ndịsịzé ụ́tụsɨmɨzé ní, ídí sáká sée zɨ́ mɨndịsịsé kɨ́ lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní ídíne bɨlámáne. 6 Gɨ ro zíse ịnyịsé mbá ndịsị kófó ịrị Lomo bɨ 'Bụ Ngére ezé Kírésịto Yésụ ní.

7 Ledre lafúse idí ídí zíse owóowó káa zɨ́ bɨ ledresé nɨ zɨ́ Kírésịto owóowó ní gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsịyé í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo. 8 Máúku zíse, Kírésịto ogụ zía ídíne káa do 'yị kasa zɨ́ Yụ́da e gɨ ro zíye ówo a kɨ́dí ledre kóo Lomo ukuomo zɨ́ bulúnduyé ní mengị roné go. Kírésịto ogụ tɨ́ go ma'dii. 9 Nɨ kenée gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ ndaní Yụ́da e wá ní kpá í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo gɨ zía mengị kpá bɨlámá ledre go zíye. Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Mááyí ndịsị mbófo yịị dongará 'yị
ga bɨ ndaní Yụ́da e wá ní.

15:3 15:3 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 69:9 **15:9** 15:9 2 Sámele 22:50, Ke'bị 'bɨ Dawídi e 18:49

Zíma ndịsịmá kófó ịrịyị́ sịmị
ke'bị.”
10 Ngíti a nị kpá mịékéne kídí,
“Sée ga bị ndásé Yúda e wá ní,
ídísé ịnyị kí Yúda e mbá
ndịsị kófó ịrị Lomo.”
11 Do kpá éké ngíti a kídí,
“Sée 'yị ga bị ngárá ndásé Yúda e
wá ní, ídísé kófó ịrị Ngére
Lomo.
Sée 'yịma'dí e do sogo káṇgá
za mbá, ídísé kófó ịrịa.”
12 Nébị Isáya uku kóo ledre kídí,
“Ngúru 'yị gị sịmị kúfú ngére
Dawídi nị karanée ógụ
zía ídíne ngére do 'yị ga bị
ngárá ndanị́ Yúda e wá ní
mbá.
Zíye ịnyịyé mbá ndịsị óto úndru
'yị máa née.”
13 Lomo bị ndịsị sáká 'yị e zíye
ndịsịyé óto komoyé ro ledre ené
ní, idí 'dúcu sée kí rokinyi gị
ro zíse ndịsịsé bịlámáse. Gị zía
'Dówṵ́ Lomo i'bí roko'bụ go zíse
ṇgúṇgu ledre ené kíe.

Páwulo dongará 'yị ga bị ndanị́
Yúda e wá ní

14 Owṵ́ 'bị Babá e, máówo bú
bịlámáne kídí ásé 'yị́ ówo ledre e,
ledre bị máéké ba útúásásé go
'dódo yée zí lafúse. 15 Máúkulógṵ́
née lá ledre ma'dáa zíse káa bị
nị lịgị sée ke. Née bịlámá ledre
bị Lomo mengị zía í'bí moko ené
gị ro zíma ndịsịmá méngị a ní.
16 Gelé máa káa do 'yị kasa zí
Kírésịto Yésụ gị ro zíma ndịsịmá
úku bịlámá ledre ené zí 'yị ga
bị ndanị́ Yúda e wá ní gị ro zíye
ṇgúṇgu bịlámá ledre máa née,
gị do bị zí 'Dówṵ́ Lomo lúguráyi
yée drá zíye útúásáye kací komo
Lomo káa do mbigí 'yị ené e.

17 Mááyí kí mongṵ́ rokinyi gị
ro roko'bụ bị Kírésịto Yésụ i'bí
zíma, zíma ndịsịmá méngị moko
kíe zí Lomo ní. 18 Máútúásá
'dó'dó kí ndịsị úku gbékpị́ ledre e
wá. Odụ ledre bị mááyí ndịsị
úku a ní dụṵ́ ledre Kírésịto bị i'bí
roko'bụ zíma, ndịsịmá úku bịlámá
ledre ené kíe zí 'yị ga bị ndanị́
Yúda e wá ní, gị ro zíye óto úndru
Lomo. 19 Mbófo éyị́ gị ro 'Dówṵ́
Lomo kí roko'bụné bị sịmịmá
ní. Zía sáká máa zíma méngị
mịngburoko ledre e kpá kí úku
bịlámá ledre 'bị Kírésịto zí tṵ́'dṵ́
'yị e kú gị sịmị gara bị Yerụsaléma
ní, ndéréógụ kíe gị sịmị káṇgá bị
ndoloní kídí Ilírikúma ní. 20 Kací
kadra mbá, mongṵ́ sómṵ́ ledre
amá nị kíngaya gị ro úku bịlámá
ledre 'bị Kírésịto zí 'yị ga bị ngárá
uwúní aka wá ní, gị zí wo bị mááyí
úku ándá a kpá fú zí 'yị ga bị
ukuní go zíye ní. 21 Gị zía nị
mịékéne sịmị mịéké kúrú Lomo
kídí,
“'Yị ga bị ukuní ledrea zíye wá ní,
nịyí lúrú wo kí komoyé,
yée ga bị uwúní ledre a
kí mbílíye wá ní, nịyí
ówoyéme ledre gị roa.”
22 Moko 'bị úku bịlámá ledre 'bị
Kírésịto zí ngíti géyị 'yị e ụcụomo
kóo máa ne kí ógụmá zíse íri
'diya, gị zí kéyị née zíse sóngó
máa kí tṵ́'dṵ́ sịmịbi e.

Páwulo yeme roné gị ro
ndéréne sịmị Róma

23 Bị ba ní moko bị do sịl̩íma
ní ụkṵ́ go. Mááyí go nzíyimá gị
ro ógụmá zíse íri. 24 Máa yéme
romá go gị ro ndéréma sịmị káṇgá
bị Isipáyini ní, 'dá'dá zíma kí
ndéréókpóma geré mịndéréókpó,
mááyí aka ógụ zíze ndịsịzé
cúku'dée kése sịmị Róma ore
kí, zíse nda í'bí mịsi'di zíma
ndéréókpóma. 25 Ngíti géyị
'yị ga bị 'bị Kírésịto sịmị gara
ga bị Mekedonịya kí Ákaya ní,
yokoní késị sáká lafúye ga bị sịmị
Yerụsaléma ní kíe, mááyí aka

15:10 15:10 Gbre lorụ 32:43 **15:11** 15:11 Ke'bị 'bị Dawídi e 117:1 **15:12** 15:12 Isáya 11:10 **15:21** 15:21 Isáya 52:15

ókpó kɨ́ késị́ née geré í'bí a zíye íri kí zíma nda ndá'baógụmá zíse ore. 26 'Yị ga gére née yokoní késị́ gɨ zía uwúnɨ́ kídí lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ Yerụsaléma ní nɨyí mɨ'dó'dóye kíngaya. 27 Gɨ zía bɨ 'yị ga bɨ ngárá ndanɨ́ Yúda e wá ndikiní bɨlámá ledre 'bɨ Kírésịto gɨ zí Yúda e ní, utúasá mɨútúásá zíye méngị éyị́ kenée zí Yúda e. 28 Togú máí'bí sáká éyị́ eyé née go zí Yúda e sɨmɨ Yerụsaléma íri yá, mááyí geré ógụ zíse íri zíma nda ókpóma sɨmɨ Isipáyini. 29 Máówo bú mɨógụmá zíse íri nɨ kí mongú úndru bɨ gɨ zí Kírésịto ní.

30 Owú 'bɨ Babá e, mándú'yú sée kí roko'bụ bɨ gɨ zí Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní, kpá gɨ zía 'Dówú Lomo oto 'búma go dosé. Ídísé íni ini zí Lomo gɨ romá. 31 Ídísé íni ini zí Lomo gɨ zía ngíti géyị 'yị ga bɨ sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ní iliní eyé ledre 'bɨ Lomo wá, Lomo idí yómo máa gɨ zíye. Ídísé kpá íni ini zí Lomo gɨ ro zí moko bɨ mááyí ndéré méngị a sɨmɨ Yerụsaléma íri ní ndéréne bɨlámáne. 32 Lomo idí líkpí mɨsi'di zíma ógụmá kɨ́ rokinyi do mɨmbé'demá gɨ ro zíze sáká rozé kése kɨ́ 'búne. 33 Mándịsị kpá íni ini kídí Lomo bɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e ídí ndịsị lúrú bi kacíse mbá. Ídí kenée.

16

Mandá gɨ zí Páwulo

1 Owú 'bɨ Babá e, kára bɨ Fóyịbe ba, nɨ ngúru 'yị 'bɨ moko sɨmɨ Kaníṣa bɨ ndoloní Kenekaríya ní. Togú ogụ go zíse íri yá, ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ sɨmɨ Lomo. 2 Ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ kɨ́ ledrené zíse owóowó gɨ zía nɨ ngúru 'yị 'bɨ Ngére Yésụ. Ndịsị go sáká tú'dú 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní do bɨlámá mɨsi'diné. Ndịsị sáká máa kpá kenée.

3 Mandá zí Akúwíla kɨ́ me'bené Purisíla. Née 'yị ga bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Kírésịto Yésụ kéye ní. 4 I'bíní royé cú zí umbu gɨ ro sáká máa. Gɨ zí kéyị́ née ní, zíze ịnyịzé kɨ́ 'yị ga bɨ ndanɨ́ Yúda e wá ní za mbá ndịsị mbófo yée. 5 Mandá kpá zí 'yị ga bɨ ndịsịní yóko royé íni ini zí Lomo zíye 'be íri ní mbá. Mandá kpá zí Epenétono, 'bú a nɨ domá kíngaya gɨ zía nɨ mɨzefị 'yị bɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ṇguṇgu ledre Kírésịto ní. 6 Mandá kpá zí Maríya bɨ ndịsị méngị moko zíse íri kíngaya gɨ ro zíse ndịsịsé bɨlámáne ní. 7 Androníka e kí Zụníya, ga gére née sụmụmá e onzóní kóo zée kéye sɨmɨ sịgịnị gɨ ro ledre Kírésịto. Ṇguṇgu ụtụní ledre Kírésịto 'dá'dá gɨ zíma. 'Yịmɨkása e ndịsịní óto úndruyé kíngaya. Máí'bí mandá go zíye kíngaya. 8 Nda kpá lá dụ́ụ́ yée ga gére née wá, mandá kpá zí Ambilétono, máóto 'bú a go domá kíngaya gɨ zía ṇguṇgu ledre Ngére go. 9 Máí'bí kpá mandá zí Ụrụbáno e kí Isitéka. Ga gére née kpá 'yị ga bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Kírésịto kéye ní. 10 Mandá zí Ápelene, nɨ 'yị bɨ mɨútúásáne kací komo Kírésịto ní. Mandá kpá zí 'yị ga bɨ 'be 'bɨ Arisitobúlụ. 11 Máí'bí kpá mandá zí Erodiyána sụmụmá bɨ íri ní. Mandá kpá zí 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ndịsịní yóko royé íni ini zí Lomo 'be 'bɨ Narakisówụ ní. 12 Mandá zí Traphéna e kí Traphósa. Kará ga gére née ndịsịní méngị moko 'bɨ Ngére za kɨ́ mɨmbé'deyé mbá. Mandá kpá zí Peresísi née kpá ngúru kára bɨ ndịsị méngị moko 'bɨ Ngére kɨ́ mɨmbé'dené mbá ní. 13 Mandá zí Rụfúsa e kí mbágáne. Née 'yị ga bɨ Ngére gelé yée go zíne ní. Kára née mááyí zía káa zí mbigí owú gɨ sɨmɨ a ní.

14 Mandá zɨ́ Asenekịrịto e kɨ́
Phélégono e kɨ́ Érémesi e kɨ́
Pátroba e kɨ́ Érémasi e nda kɨ́
ngíti géyị 'yị ga bɨ niyí kéye íri
ní mbá. 15 Máí'bí kpá mandá zɨ́
Philólogụ e kɨ́ Zụ́lịya e kɨ́ Néra e
kɨ́ Lémịné, nda kɨ́ Ólimbása kpá
kɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto niyí kéye
íri ní mbá. 16 Kɨ́'dí bɨ ndíkísé go
do bi kịé'do íni ini zɨ́ Lomo ní,
ídísé ndịsị í'bí mandá dongaráse
kɨ́ 'búne. 'Yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto azé
kéye yáa ní, i'bíní mandá zɨ́se íri
kíngaya.

Odụ lorụ gɨ zɨ́ Páwulo

17 Komosé idí ídí rosé gɨ zɨ́ ngíti
géyị 'yị ga bɨ iliní 'bɨ eyé dụ́ụ́
bɨsinyí ledre gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsịyé
ífi dongaráye kɨ́ lafúye ní. 'Yị
ga gére née 'dódo ledre eyé nɨ
bɨsinyíne kpị gɨ zɨ́ ledre ga bɨ
'dodozé yée zɨ́se ní. Ndásé ndịsị,
ndịsị kótrụ rosé kéye wá. 18 'Yị ga
gére née mengịní eyé née moko
bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní
wá, mengịní yị́ eyé moko eyé gɨ
royé. Ndịsịní lóndo 'yị ga bɨ
owoyemení aka ledre 'bɨ Kírésịto
wá ní kɨ́ bɨkinyi ódro gɨ ro zíye
ngúngu ledre ranga eyé ga gére
née. 19 Tụ́'dụ́ 'yị e owoní go kídí
ndịsịsé go óto úndru ledre 'bɨ
Kírésịto kíngaya. Éyị́ bɨ méngịsé
née oto máa go zíma ídíma kɨ́
mongụ́ rokinyi. Ídísé ídí 'yị komo-
kenzị e, zɨ́se ígí rosé mɨígí gɨ zɨ́
méngị lúyú ledre.

20 Lomo 'yị í'bí bikịdrị́ zɨ́ 'yị e
nɨ í'bí roko'bụ zɨ́se rómo komo
ezeokóse Satána kíe zía nda ídíne
káa do sɨmɨ sịndịse.

Kírésịto Yésụ Ngére ezé idí sáká
sée.

21 Timatíyo eze 'yị mokozé i'bí
mandá zɨ́se. Lụkụ́yo e kɨ́ Zésona e
kɨ́ Sosopéta ga bɨ sụmụmá e ní,
i'bízé mandá kéye zɨ́se íri za mbá.

22 Máa Teritáyo 'yị éké ledre ba,
máí'bí kpá mandá go zɨ́se 'yị ga bɨ
'bɨ Ngére Yésụ ní.

23 Gáyo bɨ mándịsị zía 'be gɨ zía
'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ndịsịní yóko
royé zía 'be íni ini ní, i'bí kpá
mandá zɨ́se íri.

Ngíti mongụ́ 'yị bɨ 'bɨ akúma
yáa, Erésito, nda kɨ́ Kúta lúnduzé
sɨmɨ Lomo, i'bíní mandá zɨ́se íri.

24 Kírésịto Yésụ Ngére ezé idí
sáká sée.

25 Lomo bɨ mándịsị 'dódo
bɨlámá ledre 'bɨ owụ́ 'bɨ ené
Kírésịto Yésụ zɨ́se ní, idí í'bí
roko'bụ zɨ́se. Bɨlámá ledre née
nɨ kóo mɨótoécịné gɨ zɨ́se kɨ́ tụ́'dụ́
sɨmɨbi e. 26 Bɨ ba ní, nɨ nda go
mɨ'dódoné zɨ́se fúó. Lomo bɨ
nɨ trịdrị za fí ní ukui'bí ledre zɨ́
nébị e éké bɨlámá ledre máa née
gɨ ro zɨ́ ṛịkị́ sị́ do 'yịma'dí e mbá
ówo a gɨ do bɨ zíye ngúngu a.
27 Gɨ zía bɨ Lomo nɨ 'yị komokenzị
kasaogụ Kírésịto Yésụ ne ní, ịrịa
idí ndịsị ídí mɨmbófoné za fí. Idí
kenée.

Mizefị wáraga bị Páwulo eké zí 'yị ga bị simị Koṛịndo ní

Ledre gị ro mizefị bụ́kụ bị Koṛịndo ní

Páwulo bị 'yịmịkása ní eké ledre ba ne zí 'yị ga bị 'bị Kírésịto simị Koṛịndo bị ngúru mongụ́ gara simị Gịrịsị ní. Páwulo 'dodo kóo bịlámá ledre 'bị Yésụ zí 'yị e simị Koṛịndo rómo do simịbi kị́é'do. Simị Moko 'bị 'yịmịkása e kápita 18, zí tụ́'dụ́ 'yị e kóo ṇgúṇgu ledre Yésụ. Simị bị Páwulo nderéokpó do ngíti bi ní, zí bisinyí ledre e óguyé dongará 'yị ga bị 'bị Kírésịto ní íri. Née éyị́ bị oto Páwulo éké ledre ba kása a simị koṛịndo ní gị ro zíye ótoómo kí méngị bisinyí ledre káa zí ga gére née 'dá'ba.

Simị kápita 1-4 Páwulo eké kídí ndaá bịlámáne zí 'yị ga bị 'bị Kírésịto ní ífi simịyé ndịsị ófụ́ye dongaráye wá. Simị kápita 5-6 esị sịlịne komo yée ga bị ndịsịní méngị kéyị kenée káa zí éyí bị owoní aka Lomo wá ní. Simị kápita 7, 'dodo ledre gị ro toso ndịsị 'bị 'yị ga bị ṇguṇguní ledre Kírésịto go ní nịyí ndịsị kí me'beyé e, ya'dá 'bị eyé e kí 'yị 'bị 'be 'bị eyé e mbá ní. Zía í'bí lorụ zíye gị ro 'yị ga bị ṇguṇguní ledre 'bị Lomo go ní nịyí ndịsị kí yée ga bị ṇguṇguní eyé ledre 'bị mbigí Lomo wá ní káa be 'di. 'Yị ga bị ṇguṇguní ledre 'bị Lomo go ní nịyí ndịsị íni ini zí Lomo káa be 'di? Zía kpá úku ledre kídí 'Dówụ́ Lomo i'bí úndru moko go zíze tụ́'dụ́ mịngúngúcua, kíngaya simị kápita 13 uku ledre úndru 'bị óto 'bú lafú 'yị e. 'Dówụ́ Lomo née nị sáká zée zíze ndịsịzé íni ini zí Lomo do bịlámá misi'diné tí káa zí 'yị ga bị ṇguṇgní ledre Kírésịto go ní. Née ní zía úku ledre zíye kídí káa zí bị Lomo uru kóo Kírésịto go gị simị umbu ní togụ́ karanée uyuzé go yá nị kpá úru zée.

Mandá zí 'yị ga bị 'bị Kírésịto simị Koṛịndo ní

1 Owụ́ 'bị Babá e, máa Páwulo bị Lomo gelé máa, zía óto zée kí Sosoténe káa do 'yịmịkása 'bị Kírésịto Yésụ ní.

2 Máéké ledre ba máa zíse, sée 'yị ga bị ṇgúṇgusé ledre 'bị Lomo go simị Koṛịndo íri ní. Ledre bị máéké ní, ndaá kpá lá dụ́ụ́ zíse wá, kpá zí 'yị ga bị do ngíti géyị bi e ṇguṇguní kpá ledre Kírésịto Yésụ Ngére ezé gị zía gelé zée go kéye káa do mbigí 'yị ga bị Lomo ní.

3 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére ezé, idíní lúrú bi kacíse, zíye méngị bịlámá ledre zíse gị do bị zíse ndịsịsé bịlámáse.

4 Kací kadra mbá, mándịsị í'bí mbófo éyị́ zí Lomo kací bịlámá ledre bị mengị zíse, zíse ídíse go mbigí 'yị ga bị 'bị Kírésịto Yésụ ma'dáa ní. 5 Ngére Yésụ i'bí roko'bụ née zíse gị ro zíse ndịsịsé ówoyéme ledre ené zaá bịlámáne kpá gị ro zíse ndịsịsé 'dódoyéme a zí 'yị e do bịlámá misi'diné. 6 Gị zí kéyị née ní, 'yị e nịyí ịnyị mbá ówo a kídí ledre bị 'dodozé zíse gị ro Kírésịto Yésụ ní nị ma'díi ledre. 7 'Dówụ́ Lomo i'bí tákpásịlị́ ga gére née zíse kenée gị ro zíse ndịsịsé méngị mbá ledre ga bị utúasání mịútúásá ní gị zía ndịsịsé go óto komosé gị ro mịndá'baógụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé. 8 Ngére Yésụ nị ndịsị 'dókó sée gị ro zíse ndịsị tórosé fú lá ngbúó gị simị sịndị́ kadra bị Ngére ezé Kírésịto Yésụ ma'dáa

nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 9 Ɨ, tí ma'díi, Lomo gelé sée ne gɨ ro zí mɨndịsịsé ídíne kịé'do kí Owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní. Ledre ga bɨ uku yée gɨ rosé ní nɨ méngị yée mbá tí káa zí bɨ uku yée ní.

'Yị 'bɨ Kírésịto idíní ndịsị kí mɨmbé'deyé kịé'do

10 Owụ́ 'bɨ Babá e, máésị sịlịma komosé kí roko'bụ bɨ zíma gɨ zí Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní kídí, ndásé sógó rosé zíse ndịsịsé kí ófúse dongaráse wá. Ídísé ndịsị káa do 'yị e kịé'do. Mɨmbé'desé kí mɨméngị ledre esé idí ídí mbá kịé'do. 11 Máúku ledre née gbékpị̀e wá, mbílíma uwú ndiki ledre go. Ngíti géyị 'yị e ogụní gɨ 'be 'bɨ Kulúwe yáa zíye úku ledre zíma kídí, ndịsị esé ndaá 'bɨ ené íri bɨlámáne wá. Ndịsịsé ndịsị íri fú lá kí ófụ́ dongaráse. 12 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ya yée nɨyí yị́ eyé 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Páwulo ní.” Ngíti géyị ya yée nɨyí yị́ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Apólo ní.” Ngíti géyị ya yée nɨyí yị́ eyé 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Pétero ní.” Ngíti géyị ya yée nɨyí yị́ eyé 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ “Kírésịto ní.”

13 Ásé ífi sɨmɨ Kírésịto kenée lárá a káa be 'di? Ambí uyu kóo gɨ ro yómo sée ní ne? Páwulo? Babatịzịní kóo sée kí ịrị ambi? Kí ịrị Páwulo? 14 Mámbófo Lomo go, gɨ zía máí'bí amá kóo babatịza zí bɨkéŕị́ 'yị gɨ dongaráse wá. Odụ 'yị ga bɨ má ówo, máí'bí kóo babatịza go zíye ní dụ́ụ́, Kɨrísipo e kí Gáyo. 15 Gɨ zí kéyị née ní, bɨkéŕị́ 'yị gɨ dongaráse bɨ nɨ úku ledre kídí babatịzịní kóo née kí ịrịmá ní ndaá. 16 Woyíị, ledre Sitifáno ayí go lịgị máa. Ngíti 'yị bɨ kóo máí'bí bábátịzị go zía ní, Sitifáno kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e. Gɨ do kacíye née togụ́ ngíti 'yị nɨ kpá bo mábábátịzị kóo wo go yá, másómụ́ndíki aka wá. 17 Kírésịto Yésụ kasa ené kóo máa lá dụ́ụ́ í'bí babatịza zí 'yị e wá, kasa máa úku bɨlámá ledre ené zí 'yị e za mbá. Mándịsị úku zí 'yị e dụ́ụ́ ledre mɨúyu kí mɨúrú Yésụ gɨ sɨmɨ umbu nda kí ledre roko'bụ 'bɨ yómo 'yị e bɨ zía ní. Idí mándịsị kóo úku ledre née kí sómụ́ 'bɨ 'yịma'dí e yá, káa bɨ mɨúyu Yésụ bɨ kóo do mɨngbúngbu kágá ní moko ndaá ba sɨmɨ a wá.

Ledre gɨ ro umbu Yésụ

18 Owụ́ 'bɨ Babá e, ledre gɨ ro umbu Yésụ nɨ mongụ́ ledre gɨ zía 'Bụzé Lomo yeme ledre née kenée gɨ ro yómo zée. Owozé ledre née kenée gɨ zía owoyemezé ledre gɨ ro roko'bụ 'bɨ Lomo go. 'Yị máa yée ga bɨ ngárá owoyemení ledre gɨ ro roko'bụ 'bɨ Lomo wá ní, lurúní yị́ eyé ledre umbu bɨ kóo Yésụ uyu do mɨngbúngbu kágá ní zíye káa zí ledre cayi ní. 19 Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“'Yị ga gére née kí ówo ledre ga gére née nɨyí yị́ eyé kací komomá mbá bɨcayiyé moko ndaá sɨmɨyé wá.
Mááyí óto yée zí bi ndịsị sínyíne royé mɨsínyí kí ówo ledre ga gére née mbá.”

20 Togụ́ nda go kenée ní, 'yị ga bɨ ndịsịní méngị kéyị kídí yée owoofụní ledre go ní, nɨyí kací komo Lomo go káa be 'di? Nɨyí go mbá bɨcayiyé. Gɨ zía Lomo uku go kenée. 21 Lomo nɨ dụ́ụ́ ne 'yị bɨ owoonzó ledre gɨ ro ledre e za mbá ní, ili ené zí 'yịma'dí e ówo née kí 'bɨ eyé ówo ledre eyé 'bɨ 'yịma'dí e wá. Gɨ zí kéyị née ní zía úku ledre kídí, ledre ené bɨ ndịsịzé 'dódo a zí 'yị e, zí ngíti géyị 'yị e ndịsịyé lúrú a kídí moko ndaá sɨmɨ a wá ní, nɨ ídíne mɨsi'di 'bɨ ómo zí 'yị ga

1:19 1:19 Isáya 29:14

bɨ ŋguŋguní ledre ma'dáa go ní. 22 'Yị ga bɨ Yúda e ní, iliní 'bɨ eyé yée idíní lúrú mɨngburoko lárá ledre e kí méngị royé té kí yée nɨyí fú ŋgúŋgu a kídí ma'díi, Lomo kasaogụ Yésụ ne. Ngíti géyị 'yị máa yée ga bɨ ndaní gɨ sɨmɨ kúfú Yúda e wá ní, iliní 'bɨ eyé idízé 'dódo ledre ma'dáa kí ówo ledre bɨ 'yịma'dí e 'bɨ do sogo káŋgá ní yée nɨyí fú ŋgúŋgu a. 23 Ndịsịzé 'dódo dụ́ụ́ ledre umbu bɨ kóo Kírésịto Yésụ uyu do mɨngbúngbu kágá ní. Yúda e ŋguŋguní eyé bɨ kídí Lomo nɨ kásaógụ Kírésịto zía úyuné do mɨngbúngbu kágá ní wá. Kúfú ngíti géyị 'yị e lurúní 'bɨ eyé kídí née ledre cayi. 24 'Yị máa yée ga bɨ Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yị ené e ní, togụ́ Yúda e togụ́ kúfú ngíti géyị 'yị e yá, lurúní ledre ga bɨ 'dodozé yée née káa do ledre bɨ kí roko'bụné ní gɨ zía owoní go bɨlámáne kídí, Kírésịto 'dodo ledre máa ga gére née ne zíze. Zía kpá 'dódo ledre gɨ ro roko'bụ bɨ 'bɨ Lomo kpá komokenzị ené ní zíze. 25 Ledre bɨ Lomo mengị née ngíti géyị 'yị e lurúní yị́ eyé kací komoyé káa do bɨcayi ledre. Ábuwá roko'bụ 'bɨ Lomo kí owo ledre ené romo gɨ do 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káŋgá go za mbá.

26 Owụ́ 'bɨ Babá e, sómụ́sé aka kí rosé. Sɨmɨ bɨ kóo ngárá Lomo ndolo aka sée gɨ ro zíse ídíse káa do 'yị lódụ́ kací Kírésịto wá ní ndásé kóo kací komo 'yị e káa zí 'yị ówo ledre e ní wá, ndásé kóo kpá káa zí mɨngburoko 'yị e ní wá. 27 Lomo otoomo bɨcayi ledre ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba gɨ ro zí dokuwu méngị 'yị ga bɨ ya yée nɨyí 'yị ówo ledre e ní gɨ zía. Zía ótoómo ledre máa yée ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé wá ní zí dokuwu méngị 'yị ga bɨ kí cóngó royé ní gɨ zía. 28 Lomo ndịsị lengbe gélé 'yị ga bɨ yaá owoní ledre wá ní gɨ ro zíye ídíye káa do 'dódo ledre zí 'yị ga bɨ otoní royé ya yée owoofụní ledre go ní kídí ówo ledre eyé née moko ndaá 'bɨ ené sɨmɨ a zíne wá. 29 Lomo mengị ledre née kenée káa bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí ndịsị mbófo royé zíne. 30 Lomo 'di'bilugu zée, zía óto zée zíze ídíze kí Kírésịto Yésụ káa do 'yị e kị́é'do ba ndaá gbékpịne wá, gɨ zía Yésụ ma'dáa uyu kóo go gɨ rozé, zía kpá 'dódo ledre bɨ gɨ ro Lomo ní zíze ówoyéme a. Gɨ zí kéyị née, zía yómo zée, zía 'dí'bióyó lúyú ledre gɨ rozé, zíze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 31 Nɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Togụ́ 'yị ili mbófo roné yá, idí mbófo roné gɨ ro éyí ga bɨ Ngére Lomo ndịsị méngị yée ní.”

2

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, sɨmɨ bɨ kóo máógụ zíse sɨmɨ Koṛndo íri ní, má'dódo kóo zíse dụ́ụ́ ledre bɨ 'bɨ Lomo ní. Mándịsị amá kóo mbófo romá kí úku mɨngburoko ledre e zíse káa zí éyí bɨ máówoófụ ledre go ní wá. 2 Máóto kóo sómụ́ ledre amá ndịsị 'dódo zíse lá dụ́ụ́ ledre Yésụ kí ledre umbu bɨ kóo Kírésịto Yésụ ma'dáa uyu wo do mɨngbúngbu kágá ní. 3 Sɨmɨ bɨ kóo mándịsị 'dódo ledre ga gére née zíse ní, mɨmbé'demá ndaá kóo wá. Máyá 'bɨ amá útúásásé esé kóo ŋgúŋgu ledre ga bɨ kóo mándịsị 'dódo yée zíse née wá. 4 Ngúŋgusé kóo ledre ga bɨ má'dódo yée zíse gɨ ro Ngére Yésụ née ndaá gɨ zía bɨ ya máówo kací 'dódo a go ní wá, yị́ ené gɨ zía 'Dówụ́ Lomo ndịsị kóo 'dódoyéme ledre máa ga gére née zíse za cụ́ ne kí mongụ́ roko'bụné kídí, née mbigí ledre bɨ gɨ zí Lomo ní. 5 Gɨ zí kéyị née, ndásé óto mɨmbé'desé ro mɨsómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá.

1:31 1:31 Yeremáya 9:24

Ídísé óto mɨmbé'desé dụ́ụ́ ro ledre bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zía bɨ Lomo nɨ kí roko'bụ ledre e za mbá zíne ní.

Cóngó komokenzị nɨ dụ́ụ́ gɨ zí 'Dówụ́ Lomo

6 Ledre ga bɨ ndịsịzé 'dódo yée zí 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Kírésịto go kíngaya ní, nɨyí komokenzị bɨ 'bɨ Lomo ní. Ndaá komokenzị bɨ gɨ zí 'yịma'dí e ní wá, ndaá kpá komokenzị gɨ zí 'yị ga bɨ kí mɨngburoko roko'bụyé do sogo káŋgá ba ní ní wá. Gɨ zía moko nda sɨmɨ komokenzị 'bɨ 'yịma'dí e zí Lomo wá. 7 Ndịsịzé úku ba ledre komokenzị bɨ 'bɨ Lomo bɨ Lomo ma'dáa otoecị kóo mɨótoécị gɨ zí 'yịma'dí e ní. Lomo yemeomo kóo ledre go gɨ rozé 'desị 'dá'dá zía kí ótoógụ éyị e, kídí, née nɨ óto zée kí ledrezé zíne owóowó. Otoecị yị ené kóo ledre née mɨótoécị uku'dodo ené kóo zí bɨkéŗí 'yị do sogo káŋgá wá. 8 Mɨngburoko ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba owoyemení ledre gɨ ro mongụ́ komokenzị bɨ Lomo yemeomo kóo ledre kɨe gɨ ro 'yịma'dí e née wá. Idí owoyemení kóo bo yá, káa bɨ i'bíní kóo lorụ do phéphéónzó Ngére Yésụ bɨ nɨ kí mongụ́ úndruné ní wá. 9 Ledre née utúasá go 'duo kpịnị kí ledre bɨ kóo nébị Isáya uku ní kídí,

“'Yị e utúasání lúrú a,
'yị e utúasání kpá úwú a wá,
abú uku'dodoní zíye utúasá kpá
ólụ́ sɨmɨ doyé wá.
Née Ledre bɨ Lomo yemeomo gɨ
ro méngị a zí 'yị ga bɨ otoní
'búa go ní.”

10 Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, Lomo 'dodo yeme kóo ledre máa née go zíze sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne.

Gɨ zía 'Dówụ́ Lomo ma'dáa owoyeme sómụ́ ledre 'bɨ Lomo bú bɨlámáne. 11 Ngíti 'yị kpị utúasá bú ówoyéme sómụ́ ledre 'bɨ ezené? Ŧ'ɨ, éyị ndaá kenée wá. 'Yị ndịsị ówoyéme sómụ́ ledre ené dụ́ụ́ ne kí roné. Nɨ gɨ ro Lomo kpá kenée. 'Dówụ́ Lomo ndịsị ówoyéme sómụ́ ledre 'bɨ Lomo dụ́ụ́ ne. 12 Owoyemezé ledre bɨ Lomo mengị zíze ní go bɨlámáne. Bɨ owoyemezé ní, ndaá bɨ ya kídí 'yị ga bɨ do sogo káŋgá ba 'dodoní ye zíze ní wá. Lomo kasa 'Dówụ́ne ne zía ógụ ndịsịné sɨmɨzé ndịsị 'dódoyéme ledre ga bɨ yeme yée go gɨ rozé ní zíze.

13 Gɨ zí kéyị née ní, zíze ndịsịzé 'dódo zí 'yị e 'duo dụ́ụ́ cóngó ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo 'dodo yée ne zíze ní. 'Dodozé ezé ledre bɨ ogụ gɨ zí 'yịma'dí kí sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí sɨmɨné ní wá. 14 'Yị máa wo bɨ ngárá 'Dówụ́ Lomo ndaá sɨmɨ a wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị 'dódo yée zíze ní wá. Ledre ga gére née nɨyí ídí eyé zía káa zí ledre cayi ní gɨ zía utúasá ené ówoyéme yée lá kí roné wá. 'Búó togụ́ 'Dówụ́ Lomo 'dódo yée ne zía nɨ fú ówoyéme yée gɨ zía ledre ga gére née ogụní yị eyé gɨ zí Lomo. 15 'Yị bɨ nɨ kí 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní, útúásá go ówoyéme dongará ledre e za mbá bɨlámáne. 'Yị máa wo bɨ ngárá ŋguŋgu ené ledre 'bɨ Lomo wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre 'bɨ 'yị máa wo bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo go, nɨ kí 'Dówụ́ Lomo sɨmɨné ní wá. 16 Ledre née utúasá go kpịnị kí ledre bɨ nébị Isáya uku ní kídí,

“Ambí utúasá bɨ ówoyéme sómụ́
ledre 'bɨ Ngére Lomo ní ne,
bɨ zía ndịsịné í'bí lorụ zía ní?”

Tí lá utúasázé ówoyéme ledre bɨ Kírésịto ndịsị sómụ́ ní.

3

'Yị 'bɨ Kírésịto ndaní ífi royé wá

2:9 2:9 Isáya 64:4 **2:16** 2:16 Isáya 40:13

1 Owú 'bi Babá e, simi bi kóo mááyí zíse simi Koríndo íri ní, mándísi kóo 'dódo ledre 'bi Lomo zíse lá ndoo káa zí éyí bi ngúngusé aka ledre 'bi Lomo wá ní. Mándísi kóo 'dé'de sée née mi'dé'de gi zía cíyí ledre 'bi Kírésito Yésu bi ngúngusé ní ndaá aka kóo simisé kíngaya wá. 2 Togú owú ni aka síríne yá, ndísi aka úlu 'bi ené lá duú umba. Née sí ledre bi kóo mándísi 'dódo ledre zíse gi zía ndoo ní, gi zía roko'busé ndaá aka kóo gi ro mingburoko 'dódo ledre ga bi 'bi Lomo ní wá. 3 Máméngi kenée gi zía ambá miméngi ledre esé ni aka yí ené fú lá 'bi 'yi ga bi owoyemení aka ledre 'bi Lomo wá ní. Ásé aka fú kí ledre 'bi simikesí ro lafúse e kíngaya, ledre 'bi ófú kí lafúse e ni aka kpá fú zíse kíngaya. Miméngi ledre ga gére née 'dodoní kídí cíyí ledre 'bi Lomo ndaá aka simisé wá. Miméngi ledre esé ni aka yí ené mbá 'bi 'yi ga bi ngunguní aka ledre 'bi Lomo wá ní. 4 Togú ngíti 'yi gi dongaráse uku ledre kídí, “Káa zí bi ásé lúrú máa ba, máúwú amá ledre 'bi ngíti 'yi kpí wá, mándísi úwú duú ledre ga bi Páwulo ndisi 'dódo yée ní.” Zí ngítia úku 'bi ené kídí, “Í'i, mándá 'bi amá simi tú'dú ledre esé ga gére née wá. Mándísi úwú 'bi amá ledre amá duú gi zí Apólo.” Máúku zíse ma'díi, ndísisé née aka fú lá méngi miméngi ledre 'bi 'yi máa yée ga bi ngunguní aka ledre Kírésito káa do Ngére eyé fú lá wá ní.

5 Máa Páwulo kí Apólo, ndazé ezé mingúngúcua wá. Azé lá duú kié'do 'yimikása ga bi 'bi Ngére Yésu ní. Née sí ledre bi 'dodozé ledre ené zíse, zíse go ngúngu a ní. Ndisizé méngi née moko bi Lomo i'bí zíze ní. 6 Máa Páwulo, mááyí 'bi amá káa zí 'yi bi o'doomo kére yáká ní. Ezemá Apólo ni nda 'bi ené káa zí 'yi ící tó'dó gi komo kére ma'dáa ní. 'Yi bi ndisi í'bí roko'bu zí kére ga bi yáká née ngbóróye kíe ní, yí ené Lomo ndaá 'bi ené zée 'yima'dí e wá. 7 Gi dongaráze ga bi gbre née, 'yi ó'do yáká kí 'yi ící tó'dó, wo bi romo do ezené ní ndaá 'bi ené wá. Odu 'yi bi romo ní duú Lomo bi i'bí roko'bu zí éyí ga bi yáká née ngbóróye kíe ní. 8 Abú moko ga bi ndisizé méngi yée kí Apólo née niyí cúku'dée kpí kpí yá, ndisizé méngi yée mbá kí sómú ledre kié'do. Tákpásílí ni nda ífi simizé goó ne. Lomo ni nda í'bí tákpásílí zí 'yi kací 'bi ené moko bi mengi ní. 9 Zée gbrengárá, azé 'yi moko ga bi 'bi Lomo ní. Gelé zée gi ro zíze méngi moko simi yáká ené. Sée 'yi ga bi 'bi Koríndo ní, ásé se yáká 'bi Lomo. Ndaá kpá lá duú yáká wá, ásé kpá káa zí 'dící ní.

10 Máa Páwulo, Lomo mengi bilámá ledre zíma zía kásaútu máa ógu 'dódoútu ledre ené zíse. Mááyí káa zí 'yi bi otoutu si 'dící gi ro ó'bó a ní. 'Yi ga bi ndisiní 'dódotátá ledre née zíse ní, niyí 'bi eyé nda káa zí 'yi ga bi ndisiní ó'bótátá 'dící ma'dáa ní. Mongú ledre bi máíli gi zí 'yi máa ga gére ní, idíní 'dódo ledre ma'dáa zíse do bilámá misi'diné káa zí 'yi ga bi o'bótatání 'dící ma'dáa go bilámáne ní. 11 Kírésito Yésu ni duú ne dosí 'dící bi 'yi e ndisiní ó'bótátá ní, ngíti 'yi bi ni óto ngíti dosí 'dící kpí gi zí wo máa née ní ní ndaá. 12 Simi mi'dódo ledre 'bi Ngére Yésu, ngíti géyi 'yi e 'dodoní 'bi eyé tí kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo gi ro zía ídíne kí roko'buné. Ledre née ni cé káa zí 'dící bi ubúní kí bilámá kágá e do íti doa kí ngoko súwú bi utúasá énye 'diya wá ní. Ngíti géyi 'yi e ubúní 'bi eyé kí ngoru kágá kpá kí ngoru súwú e. 13 Simi bi karanée

Yésụ nɨ ndá'baógụ do sogo káŋgá ona ní, nɨ lúrú kací moko ezé, zée 'yɨ lódụ́ kacíga mɨkékeŗ́a mbá togụ́ mengɨzé moko ené go do bɨlámá mɨsi'diné togụ́ ndaá do bɨlámá mɨsi'diné wá yá. Éyɨ́ bɨ kɨ́é'do togụ́ mengɨzé go nɨ ló'bo gɨ zí Yésụ ma'dáa yaá lurú wá ní nda. 14 'Yɨ máa wo bɨ kací moko ené nɨ ídí bɨlámáne do komo Yésụ káa zí 'dɨcɨ́ bɨ ụbụ́ní rɨngɨ́ utú gɨ zí mongụ́ síli wá ní, zí Yésụ ma'dáa í'bí tákpásɨ́lɨ́ bɨ trɨdrɨ bɨ za fí ní zí 'yɨ máa née. 15 'Yɨ máa wo bɨ Yésụ nɨ ndá'baógụ ndíki kací moko ené ndaá bɨlámáne wá, cé káa zí 'yɨ bɨ ụbụ́ 'dɨcɨ́ bɨcayiné zí 'dɨcɨ́ ma'dáa ndụ́rụné gɨ zí mongụ́ síli ní, 'yɨ máa née abú nɨ aka tɨ́ ómo tako yá ní, utúasá ídí kɨ́ ledrené owóowó zí Ngére Yésụ wá.

16 Sée 'yɨ ga bɨ 'bɨ Koŗndo ní, ídísé ówo a kídí ásé 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo, 'Dówụ́ Lomo ndɨsɨ́ ndɨsɨ́ sɨmɨsé. 17 Máúku zíse, togụ́ ngíti 'yɨ sinyi dosé kɨ́ bɨcayi 'dódo ledre, nɨ yɨ́ ené go káa zí 'yɨ bɨ ili ndụ́rụ 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo ní. Lomo nɨ 'dó'do 'yɨ máa née kɨ́ 'do'dó bɨ ngárá odụ a ndaá ní gɨ zía ásé yɨ́ esé mbigí 'Dɨcɨ́ 'bɨ Lomo, Lomo ma'dáa ndɨsɨ́ ndɨsɨ́ sɨmɨsé.

18 Gɨ zí kéyɨ née ní, owụ́ 'bɨ Babá e, ndásé lóndo rosé kídí ásé 'yɨ ówo ledre e ní wá. Ídísé óto rosé káa do 'yɨ ga bɨ owonɨ́ ledre wá ní, gɨ ro zí Lomo í'bí mbigí ówo ledre zíse ne. 19 Éyɨ́ ga bɨ ndɨsɨzé méngɨ yée kɨ́ ówo ledre 'bɨ 'yɨma'dí e ní, nɨyí yɨ eyé kací komo Lomo mbá bɨcayiyé. Gɨ zí kéyɨ née, nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, "'Yɨ ga bɨ otonɨ́ royé ya yée owoofụnɨ́ ledre e go ní, Lomo ndɨsɨ́ lengbe óyóló'bó ówo ledre eyé née káa do gbékpɨ́ cící éyɨ́ e bɨ moko ndaá sɨmɨyé zí Lomo wá." 20 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, uku kóo kpá kídí, "'Yɨ ga bɨ ya yée owoofụnɨ́ ledre go ní, sómụ́ ledre eyé nɨ yɨ ené kací komo Ngére Lomo 'duo bɨcayiné moko ndaá sɨmɨ a wá." 21 Gɨ zí kéyɨ née ní, ndásé ndɨsɨ́ mbófo rosé kɨ́ ledre manda e wá. Gɨ zía Lomo kasa zée 'yɨ kasa e 'dódo ledre ené zíse gɨ do bɨ zíse ídíse kɨ́ roko'bụ zíse sɨmɨ ledre e za mbá. 22 Mbágá tụ́'dụ́ éyɨ́ ga bɨ do sogo káŋgá ba nɨyí go mbá 'bɨ esé, kpá cụ́ mbigí do sogo káŋgá ma'dáa kɨ́ ledre 'bɨ ndɨsɨ́ bɨ sɨmɨ a trɨdrɨ, kpá kɨ́ ledre mɨúyu 'yɨ, nda kpá kɨ́ ledre máa wo bɨ nɨ méngɨ roné karaba togụ́ mbú kílóndó ní, ledre gɨ ro ledre ga gére née nɨyí go mbá do sílɨse. Née ledre ga bɨ máa Páwulo, kɨ́ Apólo nda kɨ́ Pétero, Lomo kasa zée ógụ 'dódoyéme mɨsi'diyé zíse ní. 23 Gɨ zí kéyɨ née ní, sée ga bɨ ŋgúŋgusé ledre Kírésɨto Yésụ go ní, ídísé ndɨsɨ́ méngɨ dụ́ụ́ ledre ga bɨ Kírésɨto ili zíse méngɨ yée ní. Gɨ zía ndɨsɨ́ yɨ́ ené méngɨ lá dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili idí méngɨ yée ní.

4

'Yɨmɨkása ga bɨ 'bɨ Yésụ ní

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, máa Páwulo máúku zíse, ndásé lúrú zée kɨ́ ledrezé owóowó rómo do ngíti 'yɨ e wá, azé lá dụ́ụ́ 'yɨmɨkása ga bɨ 'bɨ Kírésɨto Yésụ ní. Yésụ ma'dáa kasa zée ne ndéré kɨ́ 'dódo ledre bɨ kóo Lomo yemeomo 'desɨ́ ní zí 'yɨma'dí e gɨ zía, sɨndɨ́ kadra utúasá go gɨ ro zíye ówo a. 2 Nɨ mɨútúásáne togụ́ i'bíní moko go zíyɨ méngɨ a yá, ídí méngɨ a kɨ́ 'búne, gɨ zía mɨngɨ́ moko ma'dáa owo bú kídí áyí útúásá méngɨ moko ené née káa zí bɨ née ili ní. 3 Gɨ romá ní, togụ́ 'yɨ ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba 'decɨní ngbangamá ya, máówo kací moko 'bɨ Ngére Yésụ wá yá,

3:19 3:19 Eyóbo 5:13 **3:20** 3:20 Ke'bɨ 'bɨ Dawídi e 94:11

owo ené romá wá. Máútúásá amá kpá 'déciŋ ngbangamá kí romá kídí máméngiŋ yéme moko go ní wá. 4 Málúrúndíki amá bisinyí ledre amá simi moko 'bi Yésụ bi mándísiŋ méngiŋ a ní wá. Máúku amá née bi ya kídí mándá 'yiŋ lúyú ledre wá ní wá. Ngére Yésụ ni ówo kací 'déciŋ ngbangamá ne miútúásáne kpiŋi kací miméngiŋ ledre amá.

5 Sée 'yiŋ ga bi simi gara bi Koŗndo ní, ndásé ndísiŋ 'déciŋ ngbanga lafúse 'dá'dá zí siŋdí kadra 'bi 'déciŋ ngbanga bi gi zí Ngére Yésụ kí útúásáne ní wá. Ídísé ndísiŋ zí Yésụ ndá'baógụné té kí. Lúyú ledre ga bi 'yiŋ e otoeciŋí yée miótoéciŋ ní, Yésụ ma'dáa ni 'dódoógụ yée mbá, zía nda 'déciŋ ngbangayé gi roa. 'Yiŋ máa yée ga bi ledre eyé ni yí ené mbá bilámáne ní, zí Lomo óto yée zíye ídíye kí rokinyi.

6 Owú 'bi Babá e, Máa Páwulo, máúku ledrezé kí eze 'yiŋ mokomá Apólo zíse gi do bi zíse 'dí'bi miméngiŋ ledre ezé. Ledre ga bi ngárá ndaní miékéye simi miéké kúrú Lomo wá ní, ndásé méngiŋ yée wá. Káa bi ásé ndísiŋ lúrú ngíti géyiŋ manda e kí ledreyé owóowó rómo gi do lafúye ke. 7 Ndásé óto rosé káa zí éyí bi ówo rómosé ledre go gi do lafúse e ní wá. Ndaá 'bi ené bi Lomo i'bí roko'bụ née zíse ne ní wá? Sara togú i'bíní éyí zíyiŋ kpá mií'bí ní zíyiŋ ndísiŋ mbófo royí káa zí éyí bi yémeógụ éyí máa née yíiŋ ní?

8 Ma'díi, éyí ga bi ílisé yée ní, niyí go zíse. Lúrúsé rosé go éyí ofụní zíse go. Née go sí ledre bi ílisé úwú ledre gi tarazé gi zía wá ní. Idí kóo Lomo oto sée bo káa do ngére e yá, káa bi ba ní azé ídí ba go káa do ngére e kése do lafúze e. 9 Gi rozé, zée 'yi ga bi Lomo gelé zée káa do 'yimikása ené e kí Ngére Yésụ, gi zí ledre ga bi ndisizé úku yée zí 'yi e ní, zíze nda ídíze go káa zí 'yi ga bi ufuní umbu ní, ili idíní úfu zée kpá 'dá'ba. Azé cé kenée gi ro zí 'yima'dí e kpá kí maláyika e mbá lúrú a. Gi zía i'bízé rozé zí leri kí umbu gi ro ledre Ngére Yésụ. 10 Ma'díi, zée 'yi kasa ga bi 'bi Kírésito ní, ndísisé lúrú zée káa zí moko ndaá simizé wá ní. Zíse ndísisé úku ledre kídí, ówosé yí esé ledre 'bi Kírésito bú bilámáne. Ndísisé lúrú zée kací komosé káa do 'yi ga bi ngárá roko'bụyé nda ní, zíse óto rosé yí esé káa do 'yi ga bi kí roko'bụyé kíngaya ní. 'Yima'dí e ndisiní óto úndrusé, zíye ndísiyé lúrúcáyi zée milúrúcáyi. 11 Tí bi kóo i'bízé rozé ndísi méngi moko née ní ní, azé yí ezé fú lá 'yi leri e. Simi ngíti géyi siŋdí kadra, ndisizé 'dú'du 'bú, ngíti géyi yá, zíze 'dú'duzé kodró, ngíti géyi yá, bilámá bongó bi zíze ési a rozé ní ndaá. Simi ledre ga gére née mbá, 'be ndaá zíze kpá wá. Zí ngíti géyi 'yi e ndisiyé kí ócó'dó'do zée kpá drú. 12 Simi 'do'dó ga gére née mbá, ndisizé méngi moko ezé cú ze kí sílize kí bisuwu komozé trii gi ro zíze ndísizé sáká rozé. 'Yi máa yée ga bi ndisiní úkucáyi zée ní, kugúzé zíye lá kugú. Yée ga bi ndisiní kí ócó zée ní, zíze ndísizé útusimizé gi ro zí moko 'bi Ngére Yésụ ndéréne fú 'dá'dá. 13 'Yi ga bi ndisiní trótro ranga rozé ní, ndisizé úkulúgu zíye fú lá bilámá ledre e. Simi ledre ga gére née mbá, zíze ídíze kací komoyé 'duo bicayizé káa zí cící éyí bi moko ndaá lolụ simi a wá lefeoyóní go do gúsụ ní.

14 Owú 'bi amáa e, máúku ényí née komosé wá, máénzi née komosé gi zía máóto 'búse go gbála. 15 Abú tú'dú ngíti géyi 'yi e niyí bo ndisiní kpá 'dódo ledre 'bi

Kírésịto Yésụ zíse yá, máa Páwulo mááyí zíse go káa zí 'bụsé ní gị zía má'dódoụ́tụ ledre 'bị Lomo zíse go fị́ máa gị zí ngíti géyị 'yị máa ga gére née. 16 Máíli ídísé ṇgúṇgu ledre 'bị Yésụ kíngaya káa zí bị máṇgúṇgu ní. 17 Née sị́ ledre bị mákása owụ́ 'bị amá sịmị Lomo, Timatíyo zíse íri gị roa ní, 'bú a ofụ domá go, gị zía ndịsị́ méngị moko 'bị Ngére Yésụ kí mịmbé'dené mbá káa zíma ní. Mákása wo zíse íri née gị ro zía ndéréne énzị yata komosé kí ledre 'bị Kírésịto. Nị énzị komosé tí káa zí bị mándịsị́ énzị komo tụ́'dụ́ 'yị e do tụ́'dụ́ ngíti géyị bi e ní.

18 Mákása wo gị zía bi eme go ro ngíti géyị 'yị e, somụ́ní yị́ eyé go kídí máútúásá amá lolụ ógụ zíse sịmị Koríndo íri wá. 19 Togụ́ Ngére Yésụ saká máa yá, mááyí ngásáógụ lúrú sée íri sị́lị́ a ndaá lolụ gbála wá. Gị ro zíma aka lúrú ledre 'bị 'yị ga bị ndịsịní ṛánga ṛanga royé íri kídí yée nịyí go manda esé e ní, togụ́ ndikiní roko'bụ 'bị ledre máa ga gére née gị 'dáya yá. 20 Mịsi'di bị 'yị e ndịsịní útúásá ídíye doa káa do manda 'bị Lomo ní, ndaá 'bị ené lá dụ́ụ́ gị zí ódro ga bị ndịsịní ódro yée lá kí tarayé née wá. Lomo ndịsị yị́ ené í'bí roko'bụ ne zí 'yị gị ro zía ídíne káa do manda. 21 Ílisé máídí ógụ zíse íri láráma káa be 'di, kí sí'dí ndịsị ócó sée kɨe mɨócó? Ɨ'ɨ, ndaá kenée wá. Mááyí ógụ ndịsịmá mịndịsị zíse bi gị zí 'búse bị domá ní. Ledre ga bị nịyí bo ní, zíma úku yée zíse ndoo gị ro zíye ólụ́ye sịmị dosé bilámáne.

5

'Yị 'bị Kírésịto ndaní méngị bịsinyí ledre wá

1 Owụ́ 'bị Babá e, máúwú ledre kídí bịcayi ledre ofụ dongaráse íri go. Ngíti 'yị gị dongaráse 'yị ga bị 'bị Kírésịto íri ní, mengị 'berị kí me'be 'bụné. Abú gba 'yị ga bị ṇguṇguní ledre Yésụ wá ní, mengịní kéyị kenée kpá wá. 2 Bịcayi, ledre káa zí née bi ndịsị éme rosé kí lúrú a kí ndịsị méngị roné dongaráse née lárá a káa be 'di? Née éyị́ bị kóo nị ndịsị í'bí lerị́ rose ní. 'Yị bị ndịsị méngị kéyị káa zí née ásé kóo ógóóyó wo gị dongaráse gére 'dá'ba. 3 Máúku zíse máa Páwulo, abú kụrụ'bụmá ndaá dongaráse íri wá yá, azé kése sịmị 'Dówụ́ Lomo. 'Yị bị mengị bịcayi ledre née, má'décị ngbanga a go káa zí éyị́ bị azé kése íri do bi kɨé'do ní. 4 Ídísé yóko rosé tí káa zí 'yị ga bị 'bị Ngére Yésụ ní, zíse lúrú bi sịmị bịcayi ledre 'bị o'do née zíse 'décị ngbanga roa. Ndásé ngúcusé wá, azé kése sịmị 'Dówụ́ Lomo. Roko'bụ 'bị Ngére Yésụ nị sáká sée zíse 'décị ngbanga née bilámáne. 5 Gị zía bị ili ndịsị méngị ledre bị Satána ili ní, ídísé 'dí'bióyó wo gị dongaráse 'dá'ba zíse ótoómo wo zí Satána 'dó'do wo gị ro zía óyóló'bó sómụ́ ledre ené. Gị do bị karanée zí Ngére Yésụ ndá'baógụné ndíki wo otoomo méngị bịsinyí ledre go gị ro zía ídíne kí trịdrị bị za fí ní.

6 Owụ́ 'bị Babá e, ndásé mbófo rosé káa zí éyị́ bị bịsinyí ledre káa zí née utúasá sínyiónzó sée wá ní wá. Ówosé bị kídí togụ́ ngáká esị nịyí tụ́'dụ́ zí kidri ólụ́ne sịmị wo bị kɨé'do ní, nị óto ngáká esị ga gére née zíye ényeyé mbá ní wá? Mbé ówosé tí bú? 7 Máúku zíse, bịsinyí 'yị káa zí née dongaráse nị go cé káa zí ngénye esị bị kɨé'do dongará lafúne e ní. Ídísé 'dí'bióyó ledre káa zí ga gére née gị dongaráse 'dá'ba gị do bị zíse ídíse mbigí 'yị ga bị 'bị Kírésịto ní, gị zía i'bí kóo roné úyuné káa zí owụ́ kábịṛɨkị bị Yúda e ndịsịní oṇgoonzó a sịmị Ayímbi

Umbuokpó* ní gɨ ro yómo zée gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre ezé. 8 Káa zí bɨ goó kenée ní, idízé ótoómo ledre 'bɨ méngị bɨsinyí ledre e kací sị doyé za mbá 'dá'ba. Zíze ndịsizé dụ́ụ́ méngị ledre ga bɨ nɨyí ndịsị óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi ní.

9 Máúku kóo ledre go zíse 'dá'dá kídí, ndásé ndịsị kótrụ rosé kɨ́ 'yị ga bɨ mongú ledre eyé lá dụ́ụ́ ndịsị só'do royé kɨ́ ngíti géyị kará e togú mbú ngíti géyị ya'dá e 'dí sogo ní wá. 10 Ledre bɨ kóo máúku née, ndaá 'bɨ ené zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní aka ledre Ngére Yésụ wá, káa zí 'yị ga bɨ ndịsịní só'do royé kí 'yị ga bɨ ofúní royé kéye wá ní, 'yị 'bú éyí e, 'yị lóndo 'yị e, nda kí yée ga bɨ ndịsịní óto úndru lomo ga bɨ yemení yée kí sị́lị́ 'yị ní wá. Togú ótoómosé kɨ́ ndịsị kótrụ rosé kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní méngị ledre káa zí ga gére née go yá, ásé ási gɨ ro 'yị ga bɨ ṇguṇguní aka ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní mbá. 11 Máéké ledre ba tí zíse ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Ngére Yésụ go ní. Ngíti géyị 'yị e nɨyí bo ndịsịní úku ledre kídí, “Yée nɨyí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní.” Abú ndịsịní úku ledre kenée yá, mengịní eyé nda ledre ga bɨ Yésụ ma'dáa ili yée ní wá. Ngíti géyị ndịsịní yị́ eyé só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofúní royé kéye wá ní, ngíti géyị yí eyé nda 'yị 'bú éyí e, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị íni ini zí lomo ga bɨ yemení yée kɨ́ sị́lị́ 'yị, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị úku tarasinyí, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé dụ́ụ́ 'yị ndịsị kóyó e kací kadra mbá, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị lóndo lafúye e gɨ ro ndịsị 'dí'bi éyí e gɨ zíye. 'Yị káa zí ga gére née ndásé esé kótrụ sị́lị́se kéye sɨmɨ éyí mɨánu wá.

12 Gɨ ro 'yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá, asiní yị́ eyé mɨási ní, née ndaá 'bɨ ené ledre amá gɨ ro 'décị ngbanga royé wá, ásé ídí se 'yị ífiyéme sɨmɨ mɨméngị ledre 'bɨ lafúse ga bɨ 'yị 'bɨ Ngére Yésụ ní. 13 'Yị ga bɨ iliní ótoómo bɨsinyí ledre wá ní, mɨéké kúrú Lomo uku kídí, “Ídísé ógóoyó yée gɨ dongaráse 'dá'ba.” Gɨ zía Lomo nɨ 'décị ngbanga 'yị ga bɨ ngárá iliní ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ wá ní.

6

'Yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní

1 Owú 'bɨ Babá e, togú owú ledre nɨ goó bo dongaráse kí lafúse e yá, ndásé ndéré kɨ́e zí ngére e do ngbanga wá gɨ zía ndaní eyé 'yị 'bɨ Kírésịto wá. Bɨlámá a ídísé yéme ledre esé e dengbịse. 2 Ówosé esé bɨ kídí Lomo nɨ karanée óto sée zíse ndịsịsé ífiyéme sɨmɨ ledre dongaráse kí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní wá? Sara togú útúásásé bú ífi sɨmɨ ledre e kenée ní, éyí bɨ mengị sée togú owú ledre nɨ go bo dongaráse yá, ílisé yéme a dengbịse gɨ zía wá ní 'di? 3 Ówosé esé bɨ kídí sɨmɨ bɨ karanée Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ ní azé ndịsị ndro kéye zíze 'décị ngbanga maláyika e kéye ní wá? Togú roko'bụ nɨ bo zíze gɨ ro méngị mɨngburoko ledre e kɨ́e kenée ní, sara mɨnzéré ledre ga bɨ dongaráse ní útúásásé yéme yée wá gɨ zí 'di? 4 Togú owú ledre luyú go dongaráse kí lafúse yá, ídísé ndólo ngíti géyị 'yị ga bɨ dongaráse ní zíye ógụyé ódroyé sɨmɨ ledre née do bɨlámá mɨsi'di

* **5:7** 5:7 Ólụ́ógụ 12:21-22 Ayímbi Umbuokpó: Nɨ sịndị́ kadra bɨ Yúda e ndịsịní sómụ́ndíki ledre bɨ kóo Ngére Lomo okpó gɨ do 'be 'bɨ eyé e ufu owú 'bɨ eyé e wá gɨ zía bɨ ọ́ọ́ní sáma owú kábịṛịkị ro kágá mbotụ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogụ yée gɨ sɨmɨ Ízibiti gɨ sɨmɨ 'do'dó bɨ kóo nɨyí sɨmɨ a ní. Ólo Ólụ́ógụ 12:14-17. **5:13** 5:13 Gbre lorụ 17:7, 19:19, 21:21, 22:21,24, 24:7

bɨ 'bɨ Lomo ní, gɨ ro zí dongaráse ídíne tí fú lá bɨlámáne. 5 Komosé enyị wá gɨ zí 'di? 'Yị bɨ kɉé'do káa dongaráse íri nɨ útúásá yéme ledre e dongaráse ní ndaá? 6 Ledre bɨ ndíṣịsé méngị a, zíse ndíṣịsé ndólo lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto do ngbanga kó'dụ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní emengú.

7 Née ndaá kóo éyị bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go zíye ndíṣịyé méngị a ní wá. Togú ezeyị mengị bɨsinyí ledre zíyị ní, útúásá úṭụsɨmɨyị́ zíyị ótoómo ledre zí 'yị née wá? 8 Ndíṣịsé lúyú ledre ro lúndusé ga bɨ sɨmɨ Lomo ṇguṇguní ledre Ngére Yésụ go káa zí se ní. Née ndaá bɨlámá ledre wá.

9 Ówosé ledre bɨ kídí, togú 'yị ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo wá yá, 'yị née utúasá ógụ 'be 'bɨ Lomo wá ní wá? 'Yị ga bɨ ndíṣịní méngị 'berị, nda kí ya'dá ga bɨ ndíṣịní só'do royé kí lafúye ya'dá e ní, kpá kí 'yị ga bɨ ndíṣịní íni ini zí lomo ga bɨ yemení yée kí sịlị 'yị ní omoní wá 10 'Yị mɨmbé'de e kí 'yị ugu e kí 'yị éwé le'yị e nda kpá kí 'yị úku kese e, yée ga gére née mbá, Lomo nɨ 'décị ngbangayé bɨsinyíne. 11 Ga kóo 'desị ní, ndíṣịsé kóo méngị tí ledre ga gére ní. Eme lá gɨ zía ótoómosé ledre máa ga gére née go, zí Lomo lúguráyi sée kí sáma Owú 'bɨ ené Kírésịto Yésụ Ngére ezé kpá kí roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo zíse nda ídíse karaba go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Ídísé óto Lomo zía ídíne kí rokinyi.

'Berị nɨ lúyú ledre

12 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ndíṣịní sómú ledre kídí, “Éyị ndaá, yée utúasání go méngị ledre eyé e mbá káa zí bɨ yée iliní ní.” 'Be tí kenée mbị ní, ndaá 'bɨ ené bɨ ya kídí éyị e za mbá nɨyí ídí zíse bɨlámáye ní wá. Máútúásá ṇgúṇgu a zí ngíti géyị ledre e óto máa zíma lúyú ledre wá. 13 Ngíti géyị 'yị e ndíṣịní úku ledre kídí, “Togú́ éyị mɨánu, yée nɨyí ánu a gɨ zía Lomo otoogụ 'yịma'dí tí gɨ ro zía ánu éyị.” 'Be tí kenée ní, ídísé ówo a kídí 'yịma'dí kí éyị mɨánu nɨyí ú́kú́ eyé mɨú́kú́. Gɨ zí kéyị née máúku zíse, Lomo otoogụ ené zée 'yịma'dí e gɨ ro zíze ndíṣịzé kí só'do rozé sɨkala 'dí sogo kí 'yị ga bɨ ofú́zé rozé kéye wá ní wá gɨ zía kụrụ'bụzé nɨ 'bɨ Ngére Yésụ. 14 Lomo uru kóo Owú 'bɨ ené Ngére Yésụ gɨ sɨmɨ umbu. Zée ga bɨ ṇguṇguzé ledre 'bɨ Lomo ma'dáa go ní, nɨ úru zée gɨ sɨmɨ umbu kpá kenée.

15 Owú 'bɨ Babá e, ásé go kí Kírésịto ma'dáa kụrụ'bụ 'yịma'dí kɉé'do. Káa zí bɨ azé go kí Kírésịto kụrụ'bụ 'yị kɉé'do ní, utúasá mɨútúásá zíze ndíṣịzé kpá fú kí só'do rozé kí kará ga bɨ ofú́zé rozé kéye wá ní? Ɨ'ɨ. Éyị utúasá ndíṣị méngị roné kenée wá. 16 Ówosé bɨ kídí togú́ 'yị olú́ogụ 'dí sogo só'do royé kí 'yị bɨ ofú́ní royé kéne wá ní, “Nɨyí goó éyị kɉé'do” káa zí bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní wá? 17 'Yị bɨ i'bí roné go mbá zí Ngére Yésụ ní, nɨyí kí Yésụ ma'dáa go 'yị kɉé'do sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú́ Lomo.

18 Ídísé ótoómo só'do rosé kɨ 'yị ga bɨ ófú́sé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Mɨméngị ledre káa zí ga gére née nɨ óto sée zíse ídíse bɨsinyí 'yị e do komo Lomo. Abú ngíti géyị lúyú ledre e nɨyí bo yá, née yée ga bɨ 'yị e nɨyí lúyú yée ro lafúye ní. Lúyú ledre 'bɨ só'do ro'yị 'dí sogo ndíṣị óto kụrụ'bụ 'yịma'dí zía lúyúne roné kí roné. 19 Ndásé lúrú rosé káa zí éyị bɨ ndásé 'yị 'bɨ Lomo wá ní wá, ásé 'yị ga bɨ

6:16 6:16 Dosị éyị e 2:24

'bi Lomo ní. Lomo ma'dáa kasa 'Dówų́ne zía ógụ ndịsịné simisé gi zí kéyị née. 20 Lomo ugú sée kí sáma owụ́ 'bi ené, ásé go mbigí 'yị ené e. Ídísé óto úndrua simi mimémgị ledre esé e mbá.

7

Ledre gi ro ófų́ ro'yị

1 Ékésé kóo ledre ndú'yú máa gi ro ledre ófų́ ro'yị kídí ndaá bilámáne zí 'yị e ófų́ royé wá ya? Ni bilámáne togụ́ 'yị e ofų́ní royé wá. 2 Nda lá gi zía bi ambá ya'dá e mimbé'deyé ni mbá gi ro karáe ní, bilámá a idíní mu ófų́ karáe. Togụ́ kára yá, idí kpá mu 'dí'bi o'do. 3 O'do idí ndịsị méngị ledre zí me'bené bilámáne. Zí kára kpá ndịsịné méngị ledre zí o'do 'bi ené bilámáne. 4 Gi zí kéyị née ní, kára nda lúrú roné ngíti 'yị kpị gi zí o'do, zí o'do lúrú roné kpá 'yị kpị wá, niyí go dụ́ụ́ 'yị kị́é'do. 5 Gi zí kéyị née, 'yị nda ási gi zí ezené wá. 'Búó togụ́ yemení miyéme kídí karaba yée ndaní 'dú'dukótrụ royé wá gi zía yée iliní íni ini zí Lomo. Nda simi bi inionzóní ini go ní, idíní ndá'baógụ 'dú'dukótrụ royé káa bi Satána ni lóndo ngúruyé zía lúyú ledre gi zí 'bú ledre bi doa ní. 6 Máúku ledre née zíse kenée nda káa do lorụ wá, mái'bí lá sómų́ ledre. 7 Ni kóo ídí bilámáne zí 'yị e ndịsiyé mbá káa zíma ní ofų́ní kára wá. Nda lá gi zía bi Lomo i'bí toso mimémgị ledre e zí 'yị e go mbá mingúngúcua ní, ni miútúásáne zí ngíti géyị 'yị e ófų́ karáe zí ngíti géyị ndịsiyé bángá.

8 Togụ́ gi ro karáumbu e, nda kí 'yị máa yée ga bi ofų́ní aka royé wá ní yá, mááyí úku a máyá ni bilámáne togụ́ ndịsịní nda yị́ eyé geré fí ngúcuyé káa zíma ní, ndaní lolụ fú lá sómų́ ledre gi ro ófų́ royé wá. 9 Togụ́ yị́ị bi útúásá ụ́tụsimiyị́ wá ní yá, ni bilámáne ídí 'dí'bi kára togụ́ o'do. Gi zí wo bi áyí ndịsị 'dó'dó kí sómų́ simiyị́ gi zí 'bú ledre bi doyị́ ní.

10 Sée ga bi ófų́sé rosé go ní, máúku zíse kí roko'bụ 'bi Ngére Yésụ, kára ndaá ịnyị gi zí o'do 'bi ené née wá. 11 Kára bi ịnyị gi zí o'do 'bi ené go ní, ndaá lolụ 'dí'bi ngíti o'do wá, idí nda ndịsị geré gbékpị́e, togụ́ kenée wá, idí ndá'balúgu roné té zí o'do 'bi ené née. Kpá kenée, o'do nda ótoómo me'bené wá.

12 Yị́ị 'yị máa wo bi ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ go, togụ́ me'beyị́ ni 'yị bi ŋguŋgu ledre Yésụ wá ní yá, ndá ógó kára máa née wá, ídísé mu óto 'be kéne. Née lorụ bi mái'bí máa zíse ní, ogụ ené gi zí Ngére Yésụ wá. 13 Kpá kenée gi ro yị́ị kára bi ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ go, togụ́ o'do 'bi eyị́ ni 'yị bi ŋguŋgu ledre Yésụ wá ní yá, togụ́ ili kpá fú zíse ndịsịsé kéne káa do kára kí o'do yá, ndá ịnyị gi zí o'do máa née wá, ídísé mu óto 'be kéne. 14 Kára bi ŋguŋgu ledre Yésụ go, togụ́ o'do 'bi ené ndaá 'yị bi ŋguŋgu ledre Yésụ go ní wá yá, Lomo ni ídí kí rokinyi kí o'do née gi zía oto 'be go kí 'yị bi ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ go ní. Ni kpá kenée, o'do bi ŋguŋgu ledre Yésụ go, togụ́ me'be a ni 'yị bi ŋguŋgu ledre Yésụ wá ní yá, Lomo ni ídí kí kára née kí rokinyi gi zía oto 'be go kí 'yị bi ŋguŋgu ledre 'bi Yésụ go ní. Lomo yéme ledre née kenée gi ro zí owụ́ 'bi 'yị ga bi káa zí née, zíye ídíye mbigí 'yị ga bi 'bi Ngére Yésụ ní.

15 Togụ́ kára bi ŋguŋgu ledre Yésụ wá ili go ịnyị gi zí o'do 'bi ené bi ŋguŋgu ledre Yésụ go ní yá, o'do 'bi ené ndaá ási kíe wá, kára máa née ịnyị yị́ ené mu. Kpá kenée o'do bi ŋguŋgu ledre Yésụ wá togụ́ ili ótoómo me'bené bi ŋguŋgu ledre 'bi Yésụ

go ní yá, kára née ndaá ási wá, idí mu ndá'ba ené 'be 'bɨ eyé gɨ zía Lomo ili zí mɨndịsịzé ídíne bɨlámáne. 16 Ambí owo ne o'do bɨ kóo otoomo yịị, togụ́ kára bɨ kóo ịnyị gɨ zíyị ní nɨ oyólo'bó mɨmbé'dené zía ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo.

17 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zí bɨ Ngére Yésụ ifi bayi mɨméngị ledre e zí 'yị e za mbá mɨngúngúcua ní, ídísé ndịsị méngị ledre e 'duo dụ́ụ́ kacɨ ndóló bɨ Lomo ndolo sée gɨ roa ní. Née lorụ bɨ máa Páwulo mái'bí zíse, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨrésịto do bi ga bɨ ásé doyé mbá ní. 18 Togụ́ 'yị gɨ dongaráse ndịsị kóo méngị ledre e dụ́ụ́ kací ondụ́ 'bɨ Isɨréle e yá, ndaá lolụ óyóló'bó a wá. 'Yị bɨ ngárá ndaá Isɨréle wá, ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ go ní, ndaá gámásó'do ngíti géyị mɨsi'di gɨ ro zíne ndịsịné méngị ondụ́ 'bɨ Isɨréle e wá. 19 Togụ́ méngị ledre kací ondụ́ 'bɨ Yụ́da e togụ́ méngị wá ndaá 'bɨ ené káa do ledre wá. Éyị́ bɨ kɨ́ ledrené zí Lomo owóowó ní, yị́ ené óto lorụ 'bɨ Lomo kɨ́ ledrené owóowó. 20 'Yị idí ndịsị mengị ledre ené e tɨ́ káa zí bɨ kóo ndịsị méngị yée ndéréógụné kíe gɨ sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo zí Lomo óyóló'bó wo káa do mbigí 'yị ené 'bɨ Lomo ní.

21 Yíị bɨ áyí owụ́kụlụ́ ní bi nda sínyí royị́ wá, ídí ídí kɨ́ rokinyi. Togụ́ 'yị bɨ áyí do sị̀lị́ a née áyí ótoómo yíị gɨ zía bɨ ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ ní yá, bi ndaá sínyí royị́ wá ídí ndéré eyị́. 22 Togụ́ 'yị nɨ owụ́kụlụ́ zía ŋgúŋgu ledre Ngéré Yésụ yá, Ngére nɨ ídí kíe kɨ́ rokinyi gɨ zía ndaá lolụ owụ́kụlụ́ wá. Kpá kenée togụ́ 'yị ndaá owụ́kụlụ́ wá, zía ŋgúŋgu ledre Kɨrésịto yá, 'yị máa née nɨ go owụ́kụlụ́ 'bɨ Kɨrésịto. 23 Lomo kasaogụ Yésụ úyuné gɨ rozé káa bɨ azé kpá fú ídí owụ́kụlụ́ e ke. Gɨ zí kéyị née 'yị ndaá ŋguŋgu ledre gɨ ro ídíne owụ́kụlụ́ 'bɨ ngíti 'yị wá. 24 Togụ́ áyí Isɨréle togụ́ mbú gɨ sɨmɨ ngíti kúfú zí Lomo go ndólo yíị káa do mbigí 'yị ené yá, ídí ídí tɨ́ fú gɨ sɨmɨ kúfú máa wo née. Mááyí úku a kpá kenée zí 'yị bɨ nɨ owụ́kụlụ́ kɨ́ wo bɨ ndaá owụ́kụlụ́ wá ní.

25 Gɨ ro owụ́ kará ga bɨ bángá e ní, Yésụ i'bí ené lorụ gɨ ro ledre eyé wá. Máa Páwulo mándịsị í'bí lorụ zíse gɨ ro ledre ga gére née gɨ zía Ngére Yésụ i'bí roko'bụ gɨ ro ledre káa zí ga gére née go zíma gɨ ro zíma ndịsịmá kɨ́ í'bí lorụ zí 'yị e sɨmɨ ledre káa zí ga gére ní. 26 Lúrúsé aka lá bɨsinyí sịndị́ kadra bɨ azé sɨmɨ a ba. Togụ́ kóo lá máa yá, ndaá 'bɨ ené lúyú ledre zí 'yị ídíne kɨ́ kára zíne togụ́ mbú ídíne bángá wá. 27 Yíị bɨ ófụ́ kára go ní, ndá lolụ 'dí'biógụ sómụ́ ledre gɨ ro ótoómo wo wá. Yíị bɨ ófụ́ kára wá ní, ndá lolụ 'dí'biógụ sómụ́ ledre gɨ ro ófụ́ kára wá. 28 Yíị bɨ ófụ́ kára go ní, ndaá 'bɨ ené zíyị lúyú ledre wá. Kára bɨ 'di'bi o'do wá ní, ndaá 'bɨ ené kpá lúyú ledre zía wá. Sée ga bɨ ófụ́sé kará e go ní, 'do'dó esé nɨ ídí go 'bɨ sómụ́ ledre gɨ ro mɨndịsị kará ga gére ní. Gɨ zí kéyị née ní, máyá ídísé ndịsị gbékpíne ndásé ófụ́ kará e wá káa bɨ ásé ndịsị ídí kɨ́ yata 'do'dó 'bɨ somụ́ ledre ke.

29 Máúku zíse, sịndị́ kadra nɨ go gbóo. Sée ga bɨ kɨ́ karáe zíse ní, ídísé mu tónó ndịsị káa zí éyị́ bɨ karáe ndaní zíse wá ní. 30 Sée ga bɨ 'yị esé e uyuní go ní, ndásé íni yée za kɨ́ roko'bụsé mbá wá. Sée ga bɨ ásé sɨmɨ rokinyi ní, rokinyi née ndaá ídí zíse kɨ́ ledrené owóowó wá. Sée ga bɨ ásé ndịsị úgú ógụ éyị́ e ní, éyị́ esé máa ga gére née ndaní ídí zíse kɨ́ ledreyé owóowó wá. 31 'Yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zíye ní. Do sogo

káŋgá ba nɨ ógụ ụ́kụ́ ené kɨ́ éyɨ́ ga bɨ sɨmɨné née cakaba.
32 Ndásé ndɨ́sɨ́ sómụ́ ledre éyɨ́ ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá. Yɨ́ɨ́ bɨ kára ndaá zíyɨ wá ní, ídí sómụ́ dụ́ụ́ ledre éyɨ́ bɨ áyɨ́ méngɨ a zía óto Ngére Yésụ zía ídíne kɨ́ rokinyi ní. 33 'Yɨ bɨ kɨ́ kára zíne ní, sómụ́ ledre ené ndaá dụ́ụ́ gɨ ro óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi wá. Ambá sómụ́ ledre ené nɨ ídí ené ro me'bené gɨ zía ili óto me'bené née zía ídíne kɨ́ rokinyi. 34 Mɨsómụ́ ledre ené nɨ ídí ené gbre gbre. Kára máa wo bɨ o'do 'bɨ ené ndaá ní, sómụ́ ledre ené ndaá 'bɨ ené kenée wá. Sómụ́ ledre ené nɨ dụ́ụ́ ro Ngére Yésụ. Togụ́ 'di'bi o'do yá, sómụ́ ledre ené nɨ ídí gbre gbre. Nɨ ndɨ́sɨ́ óto mɨmbé'dené ro éyɨ́ ga bɨ 'bɨ sága ba gɨ ro zɨ́ ledre ené émené komo o'do 'bɨ ené. 35 Máúku ledre ga gére née zíse gɨ ro kụrụ'bụsé ndaá bɨ ya máódóngéŗɨ sée ní wá, máíli mɨsómụ́ ledre esé idí ídí bɨlámáne dụ́ụ́ kɨ́é'do zɨ́ Ngére Yésụ.

36 Togụ́ o'do owo kára gɨ ro ófụ́ a, sɨndɨ́ kadra nɨ nda go fú lá ndéré ofụ́nɨ́ aka royé fú lá wá yá, mɨmbé'de o'do máa née nɨ nda go fú 'dága gɨ ro kára máa née yá, idí mu geré 'dí'bi kára máa née, née ndaá lúyú ledre wá. 37 'Yɨ bɨ oyólo'bó sómụ́ ledre ené gɨ ro ófụ́ kára go, ya née nɨ útúásá ndɨ́sɨ́ bángá ní, nɨ bɨlámáne née ndaá lúyú ledre zɨ́ 'yɨ máa née wá. 38 'Yɨ bɨ ofụ́ kára go ní, mengɨ go bɨlámáne. 'Yɨ máa wo bɨ ya née ili ené ófụ́ kára wá, née ili ndɨ́sɨ́ bángá ní, mengɨ go bɨlámáne kíngaya.

39 Kára bɨ ofụ́nɨ́ wo go ní, nɨ ídí dụ́ụ́ me'be o'do bɨ kɨ́é'do née. Togụ́ o'do 'bɨ ené máa née uyu go yá, kára umbu née nɨ nda fú 'dí'bi ngíti o'do. Mɨkánda o'do ma'dáa idí ídí 'yɨ bɨ ŋguŋgu ledre Ngére Yésụ go ní. 40 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, togụ́ kóo lá máa yá, 'yɨ bɨ nɨ kɨ́ dokụlụ́ ní ndaá lolụ kóo lúrú bi kpá fú gɨ ro zíye ófụ́ royé kɨ́ ngíti 'yɨ wá. Másómụ́ 'Dówụ́ Lomo ụkui'bí ledre née taramá ne gɨ ro zíma úku a.

8

'Dáná lomo e

1 Togụ́ gɨ ro ledre éyɨ́ bɨ ndɨ́sɨŋɨ́ 'dáná lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sɨ́lɨ́ 'yɨ ní yá, owozé ledre gɨ roa kése kpá mbá bú. Ówo ledre nɨ kpá tɨ́ bɨlámá éyɨ́, mongụ́ a óto 'bú lafú 'yɨ e nɨ ne éyɨ́ bɨ ndɨ́sɨ́ óto 'yɨ e zíye ídíye kɨ́é'do kɨ́ lafúye ní. 2 'Yɨ bɨ ya, née owoofụ ledre go ní, ŗanga yɨ́ ené ŗanga owo aka ené ledre wá. 3 'Yɨ bɨ oto 'bú Lomo go doné ní, zɨ́ Lomo ówo wo káa do mbigí 'yɨ ené.

4 Togụ́ gɨ ro ánu éyɨ́ bɨ 'danánɨ́ lomo ga gére kíe ní yá, owozé bú moko ndaá 'bɨ ené sɨmɨ lomo e wá, Lomo nɨ yɨ́ ené nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do. 5 Togụ́ tụ́'dụ́ ngíti géyɨ 'yɨ e ndɨ́sɨŋɨ́ sómụ́ a kɨ́dí lomo e nɨyí tụ́'dụ́, ngére nɨyí 'bɨ eyé kpá tụ́'dụ́ yá, ngíti géyɨ nɨyí komo ere ngíti géyɨ nɨyí do sogo káŋgá. 6 Owozé bú kɨ́dí, mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ kɨ́é'do Lomo bɨ nɨ 'Bụzé ní. Nɨ kpá ne Lomo bɨ otoogụ éyɨ́ e, zíze ídíze 'yɨ ené ní. Gɨ zɨ́ kéyɨ́ née, zíze ŋgúŋgu ledre ené. Ngére ezé nɨ kpá dụ́ụ́ kɨ́é'do Kɨ́résɨto Yésụ. Lomo i'bí éyɨ́ ga bɨ mengɨ yée do sogo káŋgá ba go za mbá do sɨ́lɨ́ Yésụ ma'dáa. Trɨdrɨ bɨ za fí azé kíe ní nɨ kpá gɨ zɨ́ Yésụ ma'dáa.

7 Ngíti géyɨ 'yɨ e owonɨ́ eyé ledre née wá. Somụ́nɨ́ 'bɨ eyé kɨ́dí togụ́ yée anunɨ́ éyɨ́ bɨ 'danánɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sɨ́lɨ́ 'yɨ ní yá, yée luyúnɨ́ ledre go. 8 Éyɨ́ mɨánu 'di'biogụ 'yɨ gbóo kɨ́ Lomo wá, togụ́ anuzé wá yá, ndaá 'bɨ ené lúyú ledre wá, togụ́ anuzé yá, oto ené kpá zée kɨ́ Lomo kɨ́é'do wá.

9 Sée ga bɨ ndịsịsé úku ledre
kídí ásé 'yị ówo ledre e ní, ndásé
méngị ledre e sɨsɨkala zí sómụ́
ledre 'bɨ 'yị máa yée ga bɨ owoní
aka ledre wá ní ndịsị sínyíne gɨ zí
se wá. 10 Yịị bɨ yá née ŋguŋgu
ledre Kírésịto go ndịsị úku ledre
yá moko ndaá sɨmɨ 'dáná éyị zí
lomo ga gére née wá, nda sɨmɨ
ngíti sịlị, zí ngíti ezeyị 'yị 'bɨ
Kírésịto ndéré ndíki yịị do bi
'dáná éyị zí lomo e kpá kí ánu
éyị ga bɨ ndịsịní 'dáná yée ore
ní, ezeyị née nɨ sómụ́ a kídí togụ́
kenée yá, ma'dii nɨ bo sɨmɨ ledre
née. Née nɨ ba kpá ndá'ba ndịsị
méngị a kenée. 11 Yịị bɨ ndịsị
méngị kéyị kenée ní, áyí go 'yị bɨ
zí lafúyị ga bɨ 'yị 'bɨ Kírésịto, bɨ
Kírésịto uyu gɨ royé ní ótoómo kí
lódụ́ kací Kírésịto gɨ zíyị. 12 Yịị
bɨ ndịsị méngị kéyị kenée, zí
sómụ́ ledre 'bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsị
sínyíne gɨ zíyị ní, áyí go 'yị lúyú
ledre ro Kírésịto Yésụ. 13 Togụ́ éyị
bɨ mándịsị ánu a ní ayí óto sómụ́
ledre 'bɨ ngíti 'yị zía lúyú ledre yá,
bɨlámá a máídí ótoómo a 'dá'ba
káa bɨ sómụ́ ledre 'bɨ ezemá née
nɨ sínyí zía lúyú ledre ke.

9

Máa Páwulo, mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Ngére Yésụ

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, kídí mándá kí
ro domá wá? Mándá 'yịmɨkása
wá? Málúrú kóo Ngére Yésụ cụ́
kí komomá wá? Ŋgúŋgusé ledre
Yésụ née, ndaá bɨ má'dódo ledre
ené zíse máa ní wá? 2 Abú ngíti
géyị 'yị e owoní kenée wá, sée 'yị
ga bɨ 'bɨ Koŗndo ní, ŋgúŋgusé
ledre Ngére Yésụ née ndaá gɨ
zí ngíti 'yị kpị wá, má'dódo
ledre ené tí máa zíse. Ore, nɨ
go mɨówoné kídí ma'dii, mááyí
'yịmɨkása 'bɨ Ngére Yésụ.

3 Née go kúrúma zí 'yị ga bɨ
iliní ndịsị ítí kangú roko'bụ moko
bɨ do sịlịma ní. 4 Sɨmɨ sómụ́
ledre esé ní, zée ga bɨ ndịsịzé
méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ ní,
ndaá mɨútúásáne zíse í'bí éyị
mɨánu zíze kací kụ́rụ́ moko née
wá? 5 Ndaá mɨútúásáne zíze
'dí'bi me'bezé e kpa kíze gɨ zía
ŋguŋguní kpá ledre 'bɨ Lomo go
ní wá? Káa zí bɨ kóo ngíti géyị
'yịmɨkása e kí lúndu Ngére Yésụ
nda kpá kí Pétero mengịní ní wá?
6 Ala ílisé kóo tí lá dụ́ụ́ zée kí
Baranába ịdízé sáká rozé kí rozé
'yị e ndaní sáká zée wá? 7 Lịlị
ledre bɨ mándịsị úku a ba nɨ káa
zí 'yị bɨ nɨ asikíri 'bɨ akúma ní,
ndaá bɨ akúma nɨ ndịsị í'bí késị
zía ne ní wá? Kpá kenée 'yị bɨ
ndịsị 'bá'bá yáká ní, ndaá bɨ nɨ
ndíki éyị mɨánu zíne cịkị gɨ yáká
gɨ ore ní wá? Sara aka nda 'yị bɨ
ndịsị lúrú bi kací ịtị e ní, ndaá bɨ
nɨ ndịsị éwé kpá tí akpa iní umba
ịtị ga gére née ní wá?

8 Ledre bɨ máúku née ndaá lá kí
sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí wá, ndaá
bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ Lorụ bɨ Mụ́sa
eké ní ní wá? 9 Lorụ bɨ Mụ́sa eké
ní nɨ kídí, “Ndá ótoómo 'yị moko
eyị zía ndịsịné méngị moko yáká
kí 'bú wá.” Sómụ́sé Lomo uku
ledre née kenée dụ́ụ́ gɨ ro 'yị ga
bɨ ndịsịní méngị moko yáká ní?*
10 Odro née ndaá lá dụ́ụ́ gɨ ro 'yị
ga bɨ ndịsịní méngị moko yáká
ní wá, ódro née nɨ kpá gɨ rozé
zée ga bɨ ndịsịzé gámá kí 'dódo
ledre 'bɨ Yésụ zí 'yị e ní. Ndaá
'bɨ ené bɨ togụ́ otoní 'yị o'do éyị
yáká ní, nɨ ánu éyị gɨ sɨmɨ yáká
née ní ní wá? Kpá kenée togụ́
ndịsị ócó kére ní, ndaá 'bɨ ené
bɨ nɨ 'dí'bi tákpásịlị ne ní wá?
11 Zée 'dodozé ledre 'bɨ Lomo go
zíse káa zí 'dịyịzé kúfú ní. Azé ze
mɨzefị 'yị ga bɨ 'dodozé ledre 'bɨ

9:9 9:9 Gbre lorụ 25:4 * **9:9** 9:9 Lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, uku kídí togụ́ óto ịtị go méngị moko zíyị yá, idí ánu cịkị kére bɨ ore ní.

Lomo zíse ní. Bɨ née ní, utúasázé ndíki tákpásɨ̨lɨ̨ gɨ zíse kací moko bɨ mengɨzé ní wá? 12 Togɨ́ ngíti géyɨ 'yɨ e ndikiní sáká éyɨ́ bú gɨ zíse ní, ndaá 'bɨ ené bɨ ásé í'bí sáká éyɨ́ zíze rómo do 'bɨ eyé kíe ní wá? Ilizé ezé óto ledre 'bɨ sáká zée zíse kí ledrené owóowó wá, káa bɨ nɨ 'dɨ́tɨ́ mɨsi'di 'bɨ ngbóró moko 'bɨ Kírésɨto dongaráse ke.

13 Ówosé bɨ kídí 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní méngɨ moko sɨmɨ 'Dɨ̨cɨ̨ 'bɨ Lomo ní ndɨsɨní ndíki sáká éyɨ́ zíye cɨ̨kɨ̨ gɨ ore ní wá? Yée ga bɨ ndɨsɨní 'bɨ eyé 'dáná éyɨ́ sɨ́ mbayi 'bɨ Lomo ní ndɨsɨní sáká royé akpa kí éyɨ́ ga bɨ ndɨsɨní 'dáná Lomo kíe ní wá? 14 Nɨ kpá kenée gɨ rozé, zée ga bɨ Ngére Yésɨ̨ kasa zée ndéré kí 'dódo ledre ené zí 'yɨ e ní, uku kídí azé ndíki sáká éyɨ́ cɨ̨kɨ̨ gɨ sɨmɨ moko bɨ ndɨ́sɨzé méngɨ a née.

15 Abú ma'díi née nɨ tí bo kenée yá, máúku amá té bu kídí idíní ndɨsɨ sáká máa ní wá. Máéké amá ledre ba zíse gɨ ro zíse í'bí éyɨ́ sáká máa kíe wá. Togɨ́ máúyu gɨ zí 'bú ngbɨ́rɨ́ kí méngɨ moko 'bɨ Lomo yá, mengɨ éyɨ́ wá gɨ zí wo bɨ mááyí ótoómo moko 'bɨ Lomo gɨ zí 'bú ní. 16 Máíli amá ndɨsɨ mbófo romá gɨ zía bɨ mándɨsɨ 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨ ní wá gɨ zía née moko bɨ i'bí zíma méngɨ a ní. Nɨ ídí zíma mongɨ́ lerɨ́ togɨ́ máótoómo moko 'bɨ Ngére ní. 17 Idí mándɨsɨ méngɨ née moko bɨ máyéme ledre gɨ roa máa ní yá, nɨ kóo ídí bɨlámáne zí 'yɨ e sáká máa. Bɨ Lomo i'bí moko máa née ne ní, mááyí méngɨ a káa zí bɨ ili ní. 18 Káa zí bɨ kenée ní, máútúásá ndíki sáká éyɨ́ sɨmɨ moko bɨ mándɨsɨ méngɨ a née mbá wá? Mongɨ́ sáká éyɨ́ bɨ mándɨsɨ ndíki a ní nɨ rokinyi bɨ Yésɨ̨ ndɨsɨ í'bí a zíma ní. Yésɨ̨ ndɨsɨ í'bí rokinyi née sɨmɨmá gɨ zía mándɨsɨ 'dódo bɨlámá ledre ené zíse lá gbékpɨe. Née sɨ́ ledre bɨ máíli amá sáká éyɨ́ gɨ zíse gɨ zía wá ní gɨ zía rokinyi bɨ mááyí kíe gɨ zí Yésɨ̨ ní romo do éyɨ́ e go mbá.

19 'Yɨ bɨ kɨ́é'do káa ya mááyí sɨ́ sɨ́lɨ̨a ní ndaá. Máóto yɨ́ amá romá máa ídíma owɨ́kɨ̨lɨ́ 'bɨ 'yɨma'dí e gɨ zía máíli 'yɨ e idíní úwú ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨. 20 Sɨmɨ bɨ mándɨsɨ 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨ zí Yɨ́da e ní, mándɨsɨ méngɨ kpá té toso ledre ga bɨ ndɨsɨní méngɨ yée ní. Zíma ndɨsɨmá kpá té méngɨ kéyɨ kací lorɨ eyé 'bɨ Isɨréle e bɨ Mɨ́sa eké ní abú lorɨ eyé ma'dáa ndaá 'bɨ ené lolɨ kí ledrené zíma owóowó wá. Máíli tí lá óto yée zíye ídíye kí rokinyi gɨ ro úwú 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨. 21 Kpá kenée togɨ́ mándɨsɨ 'dódo ledre 'bɨ Kírésɨto zí kúfú ngíti géyɨ 'yɨ e kpɨ́ yá, zíma ótoómo Lorɨ bɨ Mɨ́sa eké ní kenée, zíma ndɨsɨmá méngɨ ledre e té káa zí wo bɨ kúfú ngíti géyɨ 'yɨ ga gére née ndɨsɨní méngɨ a ní. Máméngɨ ledre ga gére née kenée ndaá 'bɨ ené bɨ ya kídí máóyó sogomá go zí Lorɨ 'bɨ Lomo ní wá, máíli tí lá zí 'yɨ ga gére née ídíye kí rokinyi gɨ ro úwú 'dódo ledre 'bɨ Kírésɨto Yésɨ̨. 22 Togɨ́ mááyí nda mbú dongará 'yɨ ga bɨ owoní aka ledre wá ní yá, zíma ídíma zíye kpá káa zí 'yɨ bɨ owo ledre wá ní. Máíli tí lá gɨ ro zíye úwú ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨. Mándɨsɨ ólɨ́ dongará 'yɨ e zíma ndɨsɨmá méngɨ té ledre ga bɨ ndɨsɨní méngɨ a ní gɨ ro zíye úwú ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨ gɨ do bɨ zíye ómoyé. 23 Mándɨsɨ méngɨ ledre ga gére née kenée gɨ ro 'yɨ e mbá idíní úwú bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésɨ̨ gɨ taramá gɨ do bɨ zí Lomo í'bí úndru zíze kéye ndro.

24 Owɨ́ 'bɨ Babá e, ówosé bú bɨlámáne kídí togɨ́ 'yɨ e ndɨsɨní ngásá mɨdogelɨ́gélɨ yá, gɨ dongará tɨ́'dɨ́ 'yɨ ga gére ní, kémbɨ́ 'yɨ nɨ ngásá rómo doyé dɨ́ɨ́ ne. Bɨ

kenée ní, ídísé ínyị mbá ngásá gɨ ro zí Ngére Yésụ í'bí tákpásíl̀ị́ zíse.
25 Ma'díi, 'yị ga bɨ ndịsịní ngásá mɨdogelígélị ní, yemení royé gɨ roa mɨyéme kíngaya, zíye ndịsị ngásáye kí roko'bụyé za mbá gɨ do bɨ zíye ndíki tákpásíl̀íye. Tí lá 'bɨ eyé tákpásíl̀ị eyé ndịsị ụ́kụ́ ené mɨụ́kụ́. Ngasázé 'bɨ ezé gɨ ro tákpásíl̀ị bɨ ngárá ụkụ́ wá ní.
26 Née sị ledre bɨ mái'bí romá méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kí roko'bụmá gɨ zía mbá ní, kpá káa zí 'yị bɨ i'bí roné sɨmɨ mɨdogelígélị zía ngásáne za kí roko'bụné gɨ ro zíne ngásá ógụ́ụ́tụ roné ne ní.
27 Máí'bí romá kí sómụ́ ledre amá za kí roko'bụmá mbá ndịsị 'dódo dụ́ụ́ ledre 'bɨ Ngére Yésụ zí 'yị e gɨ ro zía í'bí tákpásíl̀ị bɨ trịdrị bɨ za fí ní zíma.

10

Isɨréle e olụ́ogụnɨ gɨ sɨmɨ Ízibiti
1 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndásé sómụ́língị ledre bɨ kóo Lomo mengị zí bulúnduzé ga kóna Isɨréle e sɨmɨ bɨ kóo oto roko'bụné zía ídíne doyé gɨ zí pho'dụ kadra gɨ sɨmɨ Ízibiti zíye 'dógụ Bɨkesị Mɨkavu sága ní wá.
2 'Dógụ bi bɨ kóo 'dogụní née nɨ kóo zíye káa zí i'bíní babatịza zíye sɨmɨ mongú iní née ní ní gɨ zía lanyáni kóo go ro ledre ga bɨ Mụ́sa ndịsị úku a zíye ní.
3 Ndịsịní kóo ánu tí fú lá dụ́ụ́ toso éyị mɨánu bɨ Lomo ndịsị kóo í'bíógụ a zíye ne ní.
4 Zíye kpá ndịsị éwé iní bɨ Lomo ndịsị í'bíógụ a zíye ne ní. Iní máa née ndịsị ógụ gɨ sɨmɨ roko'bụ bɨ kóo ndịsị ndéré ndro kéye bɨ nɨ Kírésịto ní.
5 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, tụ́'dụ́ ngíti géyị mengịní eyé ledre ga bɨ Lomo ndịsị úku a zíye ní wá. Gɨ zí kéyị née zí Lomo ótoómo yée zíye ndịsị úyuyé, zí káṇgáye ídíne kací mɨsi'di faa.
6 Ledre née idí ídí zíze káa do 'dódo ledre káa bɨ azé ndịsị méngị bɨsinyí ledre káa zí bulúnduzé ga kóna née ke.
7 Ngíti géyị lanyáni yị eyé fú lá ro ledre 'bɨ 'dáná éyị zí lomo ga bɨ yemení kí sị́lị 'yị ní. Ndásé ídí káa zí ye wá. Nɨ mɨékéne kídí, "'Yị ga gére née ndịsịní fú lá óṇgoónzó bangá sị mbayi, do ndá'bayé kpá akpa ndịsị ánu esị máa ga gére ní. Zíye ídíye kí rokinyi do ndịsịyé éwé le'yị kóyó kíe kí ndịsị lé'bé ke'bị." 8 Ngíti géyị ndịsịní kóo kpá méngị bɨcayi ledre kí só'do royé kí 'yị ga bɨ ofụ́ní royé kéye wá ní. Gɨ zí kéyị née, zí mɨmbé'de Lomo ésị́ne royé zía úfu tụ́'dụ́ ngíti géyị sɨmɨ ndụlụ kị́é'do álifu cị́ kẹ́rị́ a doa ota (23,000).
9 Ndazé kála ledre Kírésịto káa zí 'bɨ lafúze ga bɨ kóna née wá káa bɨ mɨmbé'de Lomo nɨ ésị rozé zía úfu zée káa zí bɨ kóo kasaogụ tụ́'dụ́ kámá e úfu lafúze ga bɨ kóna née ní ní ke.
10 'Yị ga bɨ Lomo gelé yée go zíye ndịsị úku ledre ené zíse ní, ndásé kála ledre gɨ tarayé wá. Isɨréle ga gére née ngíti géyị ndịsịní kóo kála ledre gɨ tara manda eyé e kenée, zí Lomo kóo kása ngíti géyị maláyika ené e ógụ úfu 'yị kála ledre ga gére née mbá 'dá'ba.

11 Ledre née mengị kóo roné káa do 'dódo ledre zíze. Ekéotoní kóo ledre máa née sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kenée gɨ ro zée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, zíze lúrútóko ledre gɨ roa gɨ zía sịndị kadra 'bɨ ndá'baógụ Yésụ ma'dáa nɨ go gbóo.

12 Sée ga bɨ ówosé rosé go kídí ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kírésịto go ní, ídísé tóro ngbúó káa bɨ ásé lúyú ledre ke.
13 Ídísé ówo a kídí 'do'dó ga bɨ ogụní rosé ní mbá gɨ ro zíse lúyú ledre ní, ogụ́ụtụní kóo royé go zí ngíti géyị lafúse 'dá'dá. Abú kenée ndotó, Lomo otoomo

10:7 10:7 Ólụ́ógụ 32:6

ené 'do'dó née zía rómo roko'bụsé wá, nɨ í'bí roko'bụ 'bɨ ụ́tụsimɨ zíse gɨ do bɨ zíse ólụ́ógụsé gɨ simɨ 'do'dó máa née.
14 Káa zí bɨ goó kenée ní owụ́ 'bɨ Babá e, ídísé ótoómo óto úndru lomo ga bɨ yemení yée kí sịlị 'yị ní 'dá'ba. 15 Sée ga bɨ ásé 'yị ówo ledre e ní, ówosé bú kídí ledre bɨ máúku ba nɨ ma'díi.
16 Sáma Kírésịto bɨ ndịsịzé éwé a kí í'bílúgu mbófo éyị zí Lomo gɨ roa ní, 'dodo kídí azé kí Kírésịto go kị́é'do. Kpá kenée gɨ ro ambata bɨ ndịsịzé 'déweífi a dongaráze kí ánu a ní 'dodo kídí anuzé née kụrụ'bụ Kírésịto. 17 Zée ga bɨ ndịsịzé ánu ambata bɨ kị́é'do née abú azé tụ́'dụ́ ndotó, azé go dụụ́ 'yị kị́é'do.
18 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro Isɨréle ga bɨ kóna ndịsịní ánu éyị ga bɨ kóo ndịsịní 'dáná mbayi 'bɨ Lomo kɨe ní. Née 'dodo kídí nɨyí kí Lomo go éyị kị́é'do. 19 Máúku zíse ma'díi, togụ́ 'yị ánu éyị ga bɨ ndịsịní 'dáná lomo ga bɨ yemení yée kí sịlị 'yị ní, togụ́ anuní wá, moko ndaá simɨ lomo ga gére née wá. 20 Éyị bɨ 'danání lomo ga gére kɨe ní, ndịsịní 'dáná a née zí bɨcayi lomo e, mengịní eyé moko kí 'Bụzé Lomo wá. Máíli ndásé ídí kị́é'do kí bɨcayi lomo e wá. 21 Utúasá ené zíse ndịsịsé éwé sáma Ngére Yésụ kpá kí ánu kụrụ'bụ a, zíse nda mbú ndá'basé kpá ndịsị kí 'dáná éyị zí bɨcayi lomo e wá. 22 Ílisé óto mɨmbé'de Ngére Yésụ zía ésịne rosé? Togụ́ mɨmbé'de a esị́ go rosé ní, roko'bụsé nɨ bo zíse rómo komo a kɨe?

'Yị 'bɨ Kírésịto nɨyí kí ro doyé

23 Abú ngíti géyị 'yị e ukuní ledre kídí ledre e emení kací komoyé mbá mɨéme gɨ ro méngị yée yá, í'ɨ, utúasání eyé mbá sáká yée wá. Ngíti géyị mɨméngị ledre e nɨyí bo ndịsịní sínyíónzó sómụ́ ledre 'bɨ 'yị e. 24 Ndásé ndịsị sómụ́ dụụ́ ledresé gɨ ro bɨlámá ledre wá, ídísé kpá sómụ́ ledre lafúse e.
25 Togụ́ ógụndíkisé esị go 'bɨ mɨúgú a yá, ídísé lá geré úgú a ánu a ndásé ndú'yú a bɨ kídí, 'danání bɨcayi lomo e kí esị máa née wá ya ní wá. 26 Gɨ zía mɨéké kúrú Lomo uku kídí, "Do sogo káṇgá ba kí éyị ga bɨ simɨné ní za mbá Ngére Lomo otoogụ yée ne."
27 Togụ́ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ wá, ndolo sée go gɨ ro éyị mɨánu yá, ídísé geré ánu a mɨánu ndásé ndú'yú a kídí esị ba 'danání lomo e kɨe wá ya ní wá, éyị mɨánu sinyionzó ené 'yị do komo Lomo wá. 28 'Búó togụ́ ngíti 'yị uku go kídí, "Ndásé ánu esị née wá 'danání lomo ga bɨ yemení kí sịlị 'yị go kɨe yá," zíse ótoómo a kí ánu a. Togụ́ kálasé ledre bɨ 'yị née uku née yá, ótosé 'yị máa née go zí sómụ́ ledre ené lúyúne zía ánu esị bɨ 'danání bɨcayi lomo e go kɨe ní gɨ zíse. 29 'Yị née nɨ úku ledre kídí, togụ́ kenée yá, née utúasá ótoómo bɨlámá ledre ené gɨ zí sómụ́ ledre 'bɨ ngíti 'yị wá. Gɨ zí kéyị née ní, ndá ánu éyị bɨ 'danání wo zí bɨcayi lomo e wá káa bɨ sómụ́ ledre 'bɨ 'yị nɨ sínyi gɨ zíyị ke. 30 Togụ́ éyị bɨ gáa máíli go ánu a, mái'bí mbófo éyị go zí Lomo gɨ roa ní, éyị bɨ ngíti 'yị idí ụ́cụómo máa kí ánu a ní 'di?
31 Mɨméngị ledre esé e za mbá togụ́ éyị mɨéwé togụ́ mbú éyị mɨánu yá, idíní ídí bɨlámáye gɨ do bɨ zí 'yị e í'bí mbófo éyị zí Lomo gɨ royé. 32 Ndásé méngị ledre bɨ zí bi ndịsị sínyíne ro lafúse gɨ zía mɨsínyí ní wá. Togụ́ 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go, togụ́ mbú Yụ́da e, Gịrígị e, togụ́ mbú ngíti 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní, bi ndaá sínyí roa gɨ zí mɨméngị ledre esé

10:26 10:26 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 24:1

wá. 33 Máa Páwulo, mongụ́ ledre amá nɨ kací kadra mbá ndísị́ óto 'yị e zíye ídíye kí rokinyi. Máóto amá ledremá owóowó gɨ zí ledre 'yị e wá, mándísị́ óto ledre 'yị e owóowó. Gɨ ro zíye ŋgúŋgu ledre Ngére Yésụ zíye ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zí Lomo.

11

1 Ídísé méngị lódụ́ kací mɨméngị ledre amá e gɨ zía mándísị́ méngịlódụ́ ledre ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní.

Yata lorụ zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní

2 Mbófo éyị́ zíse gɨ zía ledremá lịgị sée wá, ledre ga bɨ kóo má'dódo yée zíse ní, ndísịsé go kpá fú méngị yée káa zí bɨ kóo má'dódo yée zíse ní.

3 Ídísé ówo a kídí, Ngére Yésụ nɨ dụ́ụ́ ne kí mongụ́ roko'bụné do ya'dá e, zí ya'dá e nda ídí 'bɨ eyé kí roko'bụyé do me'beyé e. 'Bụzé Lomo nɨ nda 'bɨ ené ne kí roko'bụné do Kírésịto. 4 Gɨ zí kéyị́ née, togụ́ o'do ini ini zí Lomo, togụ́ ndísị́ mbú úku kúrú Lomo yá, ndaá ódó'dụ́tụ doné wá. Togụ́ odó 'dụtụ doné yá, 'yị e nɨyí fála wo gɨ zí ledre máa née. 5 Gɨ ro kára e, togụ́ kára ịnyịne íni ini zí Lomo, togụ́ mbú úku kúrú Lomo togụ́ odó doné wá, 'yị e nɨyí fála wo nda káa zí éyị́ bɨ kára máa née luyú kóo ledre do ólo doa mɨólo gɨ zí lúyú ledre ma'dáa ní. 6 Togụ́ kára ili ódó 'dụtụ doné wá, idí geré ólo doné ma'dáa drá 'dá'ba. Gɨ zí kéyị́ née ní, karáe ndaní ótoómo doyé fúó wá, idíní ndísị́ ódó'dụ́tụ doyé mɨódó'dụ́tụ.

7 Gɨ ro o'do, ndaá mɨútúásáne zía ódó'dụ́tụ doné wá, gɨ zía Lomo yeme o'do kí roko'bụ ledre e zíne káa zíne Lomo ní, gɨ ro zí 'yị e ndísịyé mbófo née. Karáe idíní ndísị́ ódó doyé mɨódó gɨ ro zí 'yị e ndísị́ mbófo ya'dá 'bɨ eyé e gɨ zí bɨlámá mɨméngị ledre eyé. 8 Lomo yemeogụ ené mɨzefị o'do bɨ kpá mɨzefị bulúnduzé ní gɨ sɨmɨ kára wá, yemeógụ mɨzefị kára bɨ kpá mɨzefị tetéze ní gɨ sɨmɨ o'do máa née. 9 Lomo yemeogụ ené o'do zí kára wá, yemeogụ kára zía ndísị́ sáká o'do ma'dáa. 10 Káa zí bɨ goó kenée ní, utúasá mɨútúásá zí kára ndísị́ ódó doné mɨódó gɨ ro zí 'yịma'dí e do sogo káŋgá kpá kí maláyika e komo ere ówo a mbá kídí kára née ndísị́ go óto úndru o'do 'bɨ ené.

11 Lomo yeme o'do zía kpá yéme kára gɨ ro zíye ndísịyé kí sáká lafúye gɨ zía nɨyí dụ́ụ́ 'yị kị́é'do sɨmɨ Ngére Yésụ. 12 Nɨ tí kenée, Lomo yemeogụ kára gɨ sɨmɨ cóngó kó'dụ́ o'do, nda gɨ 'dá'ba zí kára ndíkiógụ o'do. Lomo yeme ledre ga gére née kenée gɨ zía nɨ ne 'yị yéme éyị́ e.

13 Sómụ́sé aka ledre née kí rosé. Nɨ mɨútúásáne zí kára ndísịné íni ini zí Lomo do komo 'yị e odó'dụtụ doné wá ní, nɨ mbị́? 14 Nɨ gɨ ro o'do kpá kenée. Togụ́ o'do otoomo doné ụ́'bụsínyi roné gbụkụ yeme wá, 'yị e nɨyí ndísị́ kúgú wo mɨkúgú. 15 Zí karáe ní, kára máa wo bɨ bị doa ala mɨála ní, lámá nɨ nda ídí roa za kíngaya. Zí 'yị e ndísịyé mbófo wo kídí, “Lámá ofụ ro kára née go.” Bị doa née oto nda doa go zía ídíne káa zí éyị́ bɨ ndísị́ ódó'dụ́tụ a fú lá mɨódó'dụ́tụ ní. 16 Togụ́ ngíti 'yị kpị́ nɨ kí ledre tarané gɨ ro ledre ódó do'yị zí karáe yá, zée bɨ kése, 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, lorụ nɨ zíze kídí, karáe idíní ndísị́ ódó doyé mɨódó do bi ga bɨ nɨyí ndísị́ doyé íni ini zí Lomo ní.

Sómụ́ ledre 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní idí ídí kị́é'do

17 Mɨzefị ledre amá, mándá kí rokinyi gɨ zíse wá, gɨ zía kí'dí

bɨ yókosé rosé go do bi kɟé'do íni ini zí Lomo ní, bɨlámá ledre ndaá dongaráse wá. 18 Mándɟsɨ úwú a kídí kí'dí bɨ yókosé rosé go do bi kɟé'do ní, sómṵ ledre esé ndaá kɟé'do wá, ífisé rosé mbá mɨífi. Másómṵ ledre née ndaá ṛanga wá nɨ ma'díi. 19 Ɨ, mbigí mɨífi sɨmɨ 'yɨ e nɨ bo wo bɨ nɨ 'dódo a kídí ba goó mbigí 'yɨ 'bɨ Kírésɨto kí mɨmbé'dené kɟé'do ní, wo ba mɨmbé'de a nɨ 'bɨ ené gbre gbre. 20 Mándá kí rokinyi gɨ zíse wá. Gɨ zía kí'dí bɨ yókosé rosé go do bi kɟé'do ánu éyɟ mɨánu 'bɨ sómṵndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ ní, mɨméngɨ ledre esé ndaá bɨlámáne wá. 21 Kɟ'dí bɨ 'di'biogụní éyɟ mɨánu go ní, ngíti géyɨ 'yɨ e songóní eyé lafúye wá, tonóní geré ánu éyɟ zí lafúye ga bɨ gɨ 'dá'ba ní ídíáká 'bɨ eyé 'bú. Yée ga bɨ tonóní éwé le'yɟ kóṛó go ní, nɨyí 'bɨ eyé go mɨkóyóye. 22 'Be 'bɨ esé ndaá gɨ ro zíse ndɟsɨsé kí ánu éyɟ e kí éwé éyɟ e sɨmɨ a wá? Ílisé tí lá óto ɨrɨ 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kírésɨto ní zía ndɟsɨ ázáne, zí komokenyɟ ndɟsɨ ndá'bané do 'yɨ ga bɨ éyɟ mɨánu nda zíye wá ní. Ma'díi, née ndaá ledre bɨ mááyí mbófo sée gɨ roa ní wá.

23 Ledre sómṵndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ kóo máúku zíse ní, máúwú kóo za cṵ gɨ tara a. Sɨmɨ bɨ kóo i'bíní ngbángá a zí ezeokóga ní, zía kóo ɨnyɨné 'dí'bi ambata, 24 sɨmɨ bɨ í'bí mbófo éyɟ zí Lomo gɨ roa ní, zía 'déweífi sɨmɨ a zía úku ledre kídí, “Ba kụṛụ'bụmá bɨ mái'bí gɨ rosé ní. Ídísé ndɟsɨ ánu a kí sómṵndíki ledremá.” 25 Kpá kenée gɨ do kací éyɟ mɨánu, zía 'dí'bi kó'do bɨ kí éyɟ mɨéwé sɨmɨné ní, zía úku ledre kídí, “Bɨ sɨmɨ kó'do ba sámamá bɨ 'di'biogụ mɨkánda yéme ledre dongaráse kí Lomo ní. Ídísé éwé a zíse ndɟsɨsé kí sómṵndíki ledremá.” 26 Sɨmɨ bɨ ásé ndɟsɨ ánu ambata née kpá kí éwé sáma née ní ní, ndɟsɨsé née go 'dódotátá ledre gɨ ro mɨúyu Ngére Yésụ ndéréógụné gɨ sɨmɨ sɨndɟ kadra bɨ karanée nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

27 Togṵ 'yɨ lurú éyɟ mɨánu 'bɨ sómṵndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ lá káa zí owṵ ledre cúku'dée, zía ndɟsɨné ánu a yeme roné gɨ roa mɨyéme wá, 'yɨ née luyú ledre go cṵ ro Ngére Yésụ. 28 Togṵ ílisé go ánu éyɟ mɨánu 'bɨ sómṵndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ yá, ídísé órṵ rosé bɨlámáne kpó kpó kí, ásé nda fú 'dí'bi éyɟ mɨánu ánu a kí éwé sáma. 29 'Yɨ bɨ ndɟsɨ ánu éyɟ mɨánu née kí éwé sáma née lá káa zí gbékpɟ éyɟ ní, Lomo nɨ 'dó'do wo bɨsinyíne. 30 Née sɟ ledre bɨ ndíyá ndɟsɨ méngɨ ngíti géyɨ 'yɨ e gɨ dongaráse, zí ngíti géyɨ ndɟsɨ kí ó'bóye bɨsinyíne, gɨ zí kéyɨ née tṵ'dṵ ngíti géyɨ uyuní go. 31 Togṵ ndɟsɨzé órṵ rozé bɨlámáne zíze ndɟsɨzé ánu éyɟ mɨánu 'bɨ sómṵndíki ledre mɨúyu 'bɨ Ngére Yésụ yá, éyɟ bɨ bi nɨ sínyí ro Lomo zía 'décɨ ngbanga rozé gɨ zía bɨsinyíne ní ndaá. 32 Togṵ Ngére Yésụ i'bí 'do'dó rozé yá, ndaá bɨsinyí ledre wá. Ndɟsɨ née énzɨ komozé gɨ ro zíze óto komozé dụṵ roné, zíne yómo zée sɨmɨ bɨ karanée, née nɨ 'décɨ ngbanga 'yɨ ga bɨ ṇguṇguní ledrené wá ní.

33 Togṵ yókosé rosé go do bi éyɟ mɨánu 'bɨ sómṵndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ yá, ídísé sóngó lafúse kí, zíse nda ánu éyɟ ma'dáa ndro. 34 Togṵ lúrúsé mɨyóko rosé née 'bú ndɟsɨ méngɨ sée kíngaya yá, bɨlámá a kí'dí bɨ ásé go ɨnyɨ gɨ 'be ní, ídísé ánu owṵ éyɟ kí. Gɨ ro kí'dí bɨ ásé nda ánu éyɟ mɨánu 'bɨ sómṵndíki ledre mɨúyu Ngére Yésụ ní, zíse ánu a ndoo do bɨlámá mɨsi'di, bɨsinyí ledre utúasá ídí sɨmɨ a wá.

Togṵ ngíti géyɨ yata ledre e nɨyí bo yá, mááyí úku yée zíse sɨmɨ bɨ

máógụ go zíse simi Koŗndo íri ní.

12

Roko'bụ 'Dówụ́ Lomo

1 Owụ́ 'bi Babá e, máili ídísé
ówoyéme ledre gi ro ledre ga bi
'Dówụ́ Lomo ndịsị́ méngị yée zíse
ní bilámáne. 2 Simi bi kóo ngárá
ṇgúṇgusé aka ledre Ngére Yésụ
wá ní, ndịsịsé kóo óto úndru lomo
ga bi yemení yée kí sị́lị́ 'yị ní.
3 Gi zí kéyị née máúku zíse, 'yị
bi ngárá 'Dówụ́ Lomo ndaá simi a
wá ní, ndịsị ukusinyi ledre gi do
bi Yésụ ne. 'Yị bi kí 'Dówụ́ Lomo
siminé ní, ndịsị úku ledre fúó
kídí, “Yésụ ni Ngére.”

4 'Yịma'dí e za mbá niyí kí
moko eyé e mbá mingúngúcua.
'Dówụ́ Lomo bi kị́é'do ní ífibáyi
moko née zíye ne. 5 Abú 'yị
ga bi 'bi Kírésịto ndịsịní méngị
toso moko e mingúngúcua yá,
méngịní née mbá moko 'bi Ngére
Yésụ bi kị́é'do ní. 6 Tụ́'dụ́ moko
ga bi za mbá ndịsịzé méngị
yée mingúngúcua née, Lomo bi
kị́é'do ní ndịsị í'bí roko'bụ zíze
ndịsịzé méngị moko ga gére née
kíe ne.

7 'Dówụ́ Lomo ndịsị í'bí roko'bụ
zí 'yị e gi ro zíye ndịsiyé sáká
lafúye kíe. 8 I'bí roko'bụ zí ngíti
géyị 'yị e gi ro zíye ówoyéme kúrú
Lomo bi ekéní ní kíe bilámáne.
Zía í'bí zí ngíti géyị 'yị e roko'bụ
'bi úkuógụ ini ledre gi simi miéké
kúrú Lomo zí lafúye. Éyị ga gére
née ogụní mbá gi zí 'Dówụ́ Lomo.
9 I'bí zí ngíti géyị 'yị e roko'bụ 'bi
ṇgúngu ledre 'bi Lomo kíngaya,
zía í'bí zí ngíti géyị 'yị e roko'bụ
'bi íni ini zí Lomo geré zí ndíyá
ụ́kụ́ne gi ro 'yị 'dá'ba. 10 I'bí
zí ngíti géyị 'yị e 'bi ené roko'bụ
'bi méngị mingburoko ledre ga
bi 'yị e utúasání méngị yée kí
gbékpị́ roko'bụyé wá ní kíe, 'bi
ngíti géyị 'bi ené úkutátá ledre bi
Lomo ukui'bí ní. 'Bi ngíti géyị
'yị e 'bi ené roko'bụ 'bi ífiyéme
simi ledre e wo bi gi zí 'Dówụ́
Lomo kí wo bi gi zí bicayi lomo e
ní. Zía í'bí zí ngíti géyị 'yị e 'bi ené
roko'bụ 'bi ndịsị ódro simi ṛị́kị́
tụ́'dụ́ tara e. 'Bi ngíti géyị 'bi ené
roko'bụ 'bi ówo ini ledre gi simi
ngíti géyị tara e do ndịsiyé úku
'dódo a zí lafúye. 11 Bikéṛị́ 'Dówụ́
Lomo bi kị́é'do ní ndịsị ífibáyi
tụ́'dụ́ moko ga bi mingúngúcua
née zí 'yị e ne kací íli ledre ené.

Kụṛụ'bụ 'yịma'dí ni kị́é'do bi tókoga tụ́'dụ́

12 Ledre gi ro 'yịma'dí e ni cé
kenée. Abú bi tóko 'yịma'dí
niyí tụ́'dụ́ yá, kụṛụ'bụ 'yịma'dí
ni dụụ́ kị́é'do. Ni kpá kenée
gi rozé azé tụ́'dụ́, tokozé rozé
mbá ro Kírésịto Yésụ bi kị́é'do
ní. 13 Togụ́ azé gi simi kúfú
Yụ́da e, togụ́ mbú gi simi Gịṛị́gị e,
togụ́ mbú owụ́kụlụ́ e, togụ́ azé
lá gbékpị́ 'yị e yá, i'bíní babatịza
zíze mbá simi roko'bụ 'bi 'Dówụ́
Lomo bi kị́é'do ní. Zí 'Dówụ́
Lomo ma'dáa ndịsiné simizé kí
í'bí roko'bụ ledre e zíze.

14 Lúrútókosé aka ledre née lá
gi ro 'yịma'dí. 'Yịma'dí ni kụṛụ'bụ
éyị́ kị́é'do bi tókoga niyí 'bi eyé
nda tụ́'dụ́. 15 Togụ́ sịndị́ uku ledre
kídí, ngárá née ndaá sị́lị́ wá ní,
née ndaá 'bi ené ngúru éyị́ gi ro
'yịma'dí wá. Abú kenée yá, sịndị́
ni kpá fú ngúru éyị́ gi ro 'yịma'dí.
16 Kpá kenée togụ́ mbílí uku ledre
kídí, ngárá née ndaá komo wá ní,
née ndaá 'bi ené ngúru éyị́ gi ro
'yịma'dí wá, Abú kenée yá, mbílí
ni kpá fú ngúru éyị́ gi ro 'yịma'dí.
17 Sara togụ́ kụṛụ'bụ 'yịma'dí ni
kóo lá dụụ́ komo ní, ni nda ndịsị
úwú ledre kí 'di? Togụ́ kụṛụ'bụ
'yịma'dí ni kóo lá dụụ́ mbílí ní,
ni nda kóo ndịsị ótụlúrú ndonyo
éyị́ kí 'di? 18 Éyị́ ga bi rozé ní
za mbá, Lomo oto yée kí sị́ ne
gi ro zíye ídíye kpá mbá kí moko

eyé e. 19 Togú kụŗụ'bụ 'yịma'dí nɨ lá dụú éyị bɨ kɉé'do ní, 'yị máa née nɨ nda kóo ndịsị méngị moko lárá a káa be 'di? 20 Abú éyị nɨyí ro 'yịma'dí tụ́'dụ́ ndịsịní méngị moko e mbá mɨngúngúcua yá, kụŗụ'bụ 'yịma'dí nɨ dụú kɉé'do.

21 Komo utúasá go úku ledre zí sílị kídí, “Sílị máili yịị wá?” Do utúasá go úku ledre zí sịndị kídí, “Sịndị máili yịị wá.” 22 Ngíti géyị éyị nɨyí bo rozé, lurúzé yée káa zí éyị bɨ ngárá moko ndaá sɨmɨyé wá ní. Togú éyị ga gére née ndaní kóo wá, káa bɨ utúasázé méngị yéme moko wá. 23 Tụ́'dụ́ éyị e nɨyí bo rozé, nɨyí kí ledreyé owóowó. Ngíti géyị nɨyí bo, nɨyí 'bɨ eyé 'bɨ dokuwu. Gɨ zí kéyị née, zíze ndịsizé ésị bongó rozé káa bɨ azé ndịsị gámá kí dokuwu ke. 24 Ngíti géyị éyị nɨyí bo rozé utúasázé ótoécị yée mɨótoécị wá, éyị ga bɨ rozé née za mbá, Lomo yeme yée kí sị ne, abú lurúzé ngíti géyị káa zí moko ndaá sɨmɨyé wá yá, nɨyí mbá kí ledreyé mbá owóowó. 25 Gɨ zí kéyị née, wo bɨ romo do ezené do ndịsị 'yị ífi sɨmɨyé gɨ zía mɨífi ní ndaá. 26 Káa zí bɨ éyị ga bɨ rozé nɨyí mbá kɉé'do ní, togú ngúruyé nɨ go ówo yá, zí éyị ga bɨ rozé née ówoyé kpá za mbá. Togú éyị owo ro ngúruyé wá, zí rozé ídíne kpá za mbá bikịdŗịne.

27 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, ídísé ówo a kídí, abú ásé tụ́'dụ́ yá, ásé mbá mɨtókosé ro Yésụ bɨ kɉé'do ní. 28 Née sị ledre bɨ Lomo ifibayi moko e zíze gɨ zía mbá mɨngúngúcua ní. Mɨzefị a, zée ga bɨ gelé zée káa do 'yɨmɨkása ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. Gbre, 'yị e 'bɨ eyé nda nébị e. Ota, 'bɨ eyé yée ga bɨ 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e ní. Zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ kí roko'bụyé ní. Zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé 'yị íni ini do 'yị ndíyá e, zí ndíyá ndịsị úkúne gɨ ro'yị. Ngíti géyị 'yị e nɨyí 'bɨ eyé 'yị sáká lafúye. Ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị ótoyéme mɨsi'di moko zí lafúye. Ngíti géyị 'bɨ eyé 'yị ódro sɨmɨ ŗíkị tara e káa zí bɨ 'Dówụ́ Lomo i'bí roko'bụ a zíye ní. 29 'Yị e ndaní eyé mbá 'yɨmɨkása 'bɨ Kírésịto wá, ndaní kpá mbá nébị e wá, ndaní kpá mbá 'yị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e wá, ndaní kpá mbá kí roko'bụ 'bɨ méngị mɨngburoko ledre zíye wá. 30 Ndaní kpá mbá 'yị íni ini do 'yị ndíyá e zí ndíyá ndịsị úkúne wá. Ndaní kpá mbá 'yị ódro sɨmɨ ŗíkị tara e wá, ndaní kpá mbá 'yị úkuógụ ini ledre e gɨ sɨmɨ ngíti géyị tara e wá. 31 Ídísé óto komosé gɨ ro bɨlámá mɨméngị ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo i'bí wo zíse gɨ ro zíse ndịsị sáká lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto kíe ní.

Ba go éyị bɨ kí ledrené owóowó máili úku a zíse ní.

13

Óto 'bú lafú'yị e

1 Togú mááyí 'yị úku ŗíkị tara ga bɨ do sogo káŋgá ba, zíma kpá úku tara ga bɨ maláyika e ndịsịní úku a dụú ye ní, togú 'bú 'yị e ndaá domá wá, éyị ga bɨ mándịsị méngị yée née mbá, moko ndaá sɨmɨyé wá. 2 Kpá kenée togú mááyí nébị 'yị úkutátá ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e, togú mááyí kpá 'yị bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo go kíngaya, máówoyéme ledre gɨ ro mɨngburoko ledre ga bɨ 'bɨ Lomo ní mbá bú bɨlámáne bɨ utúasá bú óto máa zíma méngị mɨngburoko ledre kíe ní, togú 'bú 'yị e ndaá domá wá, ŗanga, moko ndaá sɨmɨ tụ́'dụ́ ledre amá ga gére née za mbá wá. 3 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, togú má'dí'bi éyị ga bɨ zíma 'be ní mbá í'bí yée zí 'yị lerị e, zíma kpá ótoómo romá za cú zí ezeokó Kírésịto úfu máa gɨ zía

bɨ máyá mááyí go 'yɨ 'bɨ Kírésɨto ní, togú 'bú 'yɨ e ndaá domá wá, ŗanga, ledre amá ga gére née mbá moko ndaá 'bɨ ené sɨmɨyé wá.

4 'Yɨ óto 'bú 'yɨ e nɨ 'yɨ sɨmɨkụtụ, nɨ 'yɨ méngɨ bɨlámá ledre zíye. 'Yɨ óto 'bú 'yɨ e ndaá kpá 'yɨ mongú mɨmbé'de gɨ ro éyɨ 'bɨ 'yɨ e wá, ndaá kpá 'yɨ ílɨ́ wá. 5 Óto 'bú 'yɨ e ndaá 'bɨ ené ndɨ́sɨ́ méngɨ bɨsinyí ledre zíye wá. 'Yɨ óto 'bú 'yɨ e oto ené roné zɨ́ 'yɨ e fú lá 'dá'dá wá, nda kpá 'yɨ 'bɨ sɨmɨ késɨ́ wá, nda kpá 'yɨ óto ledre sɨmɨné wá. 6 'Yɨ bɨ nɨ kɨ́ 'bú 'yɨ e doné ní, togú bɨsinyí ledre mengɨ go zɨ́ ngíti 'yɨ yá, bi ndɨsɨ sínyí roa mɨsínyí. Ndɨsɨ ídí kɨ́ rokinyi sɨmɨ bɨ bɨlámá ledre mengɨ go zɨ́ lafúga ní. 7 Óto 'bú 'yɨ e nɨ ótoómo bɨsinyí ledre bɨ 'yɨ mengɨ ní zía, 'yɨ óto 'bú 'yɨ e, 'bú ledre 'bɨ 'yɨ e nzulú ené doa wá ndɨsɨ lúrú ledre eyé zíne mbá ma'díi, kací kadra mbá mɨmbé'dea nɨ fú lá kɨ́ rokinyi gɨ ro zɨ́ bɨlámá ledre ndɨsɨ méngɨ roné zíye. Zɨ́ 'bú 'yɨ bɨ mengɨ bɨsinyí ledre née kpá fú ídíne zía sɨmɨ ledre e mbá.

8 Óto 'bú 'yɨ e nɨ éyɨ bɨ ngárá ụkụ́ wá ní. Abú áyí ba nébɨ, abú áyí 'yɨ owo ŗɨ́kɨ́ tara e, zíyɨ ídíyɨ 'yɨ úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ŗɨ́kɨ́ tara e, zíyɨ ídíyɨ kɨ́ mongú ówo ledre gɨ ro ledre 'bɨ Lomo, éyɨ ga gére née mbá ndɨsɨní ụ́kụ́ eyé mɨụ́kụ́ zɨ́ óto 'bú 'yɨ e ídíákáne dụ́ụ́ ne. 9 Zée 'yɨma'dí e, utúasázé ówoyéme ledre 'bɨ Lomo lá kɨ́ roko'bụzé wá, gɨ zía tụ́'dụ́ ngíti géyɨ ledre e nɨyí aka bo zɨ́ Lomo lurúzé aka yée wá. 10 Sɨmɨ bɨ karanée Lomo otoyeme ledre ga bɨ ili yée ní go mbá ní, azé lúrú ngíti géyɨ ledre ga bɨ lurúzé aka yée wá ní mbá kɨ́ komozé. 11 Sɨmɨ bɨ kóo mááyí aka owú ní, mɨódromá kɨ́ mɨsómú ledre amá kɨ́ mɨméngɨ ledre amá e mbá nɨyí kóo 'bɨ owú e. Nda té sɨmɨ bɨ mángbóróógụ go mongú ya'dá 'yɨ ní, zíma nda ndɨsɨmá méngɨ dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ mɨngburoko 'yɨ e ní. 12 Cakaba ní, azé aka sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo káa zɨ́ mɨnzéré owú e ní, gɨ zía owoyemezé aka za mbɨ́ mbɨ́ wá. 'Búó sɨmɨ bɨ karanée ogụzé go za cụ́ 'be 'bɨ Lomo íri ní, zíze nda ówoyéme mbigí ledre 'bɨ Lomo zaá bɨlámáne kpá káa zɨ́ bɨ wo Lomo ma'dáa owoyeme zée kɨ́ mɨméngɨ ledre ezé e ní. Káa zɨ́ bɨ mááyí aka ba ní, máówoyéme aka ledre 'bɨ Lomo za kíngaya wá, mááyí ówoyéme a sɨmɨ bɨ karanée máógụ go 'be 'bɨ ené íri ní.

13 Ledre e nɨyí bo ota, ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo, óto komo 'yɨ gɨ ro ledre ga bɨ Lomo yemeomo yée gɨ rozé ní, nda óto 'bú lafú'yɨ e. Gɨ dongará ledre ga bɨ ota née mbá, óto 'bú 'yɨ e okpó romo do lafúne e mbá gɨ zía Lomo nɨ dosɨ́ a ne.

14

Tákpásɨ̂lɨ̣ 'bɨ ódro sɨmɨ ngíti géyɨ tara e

1 Mongú ledre esé, ídísé ndɨsɨ́ óto 'bú 'yɨ e za kíngaya, zíse óto mɨmbé'desé ro ledre ga bɨ 'Dówú Lomo nɨ ndɨsɨ́ 'dódo yée zíse ní. Mongú a, 'dódo ledre bɨ Lomo ukui'bí ne ní zɨ́ 'yɨ e. 2 Gɨ zía togú 'yɨ ndɨsɨ́ ódro sɨmɨ ngíti tara bɨ ngárá tú'dú 'yɨ e owoní wá ní yá, ledre bɨ 'yɨ née ndɨsɨ́ úku a ní, Lomo uwú dụ́ụ́ ne gɨ zía née yɨ́ ené mɨótoécɨ ledre bɨ 'Dówú Lomo ndɨsɨ́ úkuí'bí a ne ní. 3 Togú 'yɨ 'dodo ledre bɨ Lomo ukui'bí ne ní zɨ́ lafúne yá, ledre née nɨ geré sáká lafúga ga gére née zíye ídíye kɨ́ roko'bụ royé zíye ndɨsɨ́yé bɨlámáne.

4 'Yɨ bɨ ndɨsɨ́ úku ledre 'bɨ Lomo lá dụ́ụ́ sɨmɨ tara máa bɨ lafúga owoní wá ní, uku ledre née yɨ́ ené dụ́ụ́ zíne ngúcuné. Togú uku

ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yị e sɨmɨ tara bɨ 'yị e owonɨ́ mbá bú nɨ́, nɨ ídí mongṵ́ sáká éyị zɨ́ tṵ́'dṵ́ lafúga. Gɨ zía nɨyí úwúyéme ledre 'bɨ Lomo zíye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ. 5 Nɨ kóo ídí bɨlámáne togṵ́ ásé ba kóo mbá kɨ́ roko'bụ 'bɨ ówo ngíti géyị tara e zíse. Mongṵ́ a, 'yị idí ídí kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'dódo ledre bɨ Lomo ukui'bí ne nɨ́ zɨ́ lafúne gɨ ro zɨ́ lafúga máa ga gére née ṇgúṇgu ledre Yésụ.

6 Owṵ́ 'bɨ Babá e, togṵ́ máógụ 'dódo ledre bɨ Lomo ukui'bí nɨ́ zíse sɨmɨ ngíti tara bɨ ngárá ówosé wá nɨ́, É'e útúásásé ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá. 'Búó togṵ́ má'dódo ledre 'bɨ Lomo zíse, sɨmɨ tara bɨ ówosé bú nɨ́, ásé fú ówoyéme ini ledre gɨ sɨmɨ a. 7 Togṵ́ sɨmɨ ke'bị, mɨcéyé kɨ́ kịdrị́ kɨ́ alabịrị, 'di'bioguní bɨlámá gboṛụyé wá nɨ́ ambí nɨ lé'bé ke'bị ne? 'Yị lé'bé ke'bị ndaá. 8 Kpá kenée togṵ́ dịbịlị owṵ́yeme roné gɨ ro mara wá nɨ́, 'yị e nɨyí yóko royé lárá a káa be 'di? 9 Gɨ rosé kpá kenée, togṵ́ ódrosé zɨ́ 'yị e sɨmɨ tara bɨ ngárá owonɨ́ wá nɨ́, nɨyí úwúyéme a lárá a káa be 'di? Uwúyemenɨ́ eyé ini ledre gɨ sɨmɨ a wá.

10 Tṵ́'dṵ́ ṛịkị́ tara e nɨyí bo do sogo káṇgá ndịsịní mbá úkuógụ ini ledre e. 11 Togṵ́ 'yị ódro zíma sɨmɨ tara bɨ ngárá máówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá nɨ́, 'yị née ndazé kéne gɨ sɨmɨ kúfú kị́é'do wá. 12 Ndịsịsé sómṵ́ ledre kɨ́dí 'Dówṵ́ Lomo idí í'bí roko'bụ zíse gɨ ro méngị moko kɨ́e. Káa zɨ́ bɨ goó kenée nɨ́, ídísé íni ini zɨ́ Lomo idí í'bí 'Dówṵ́ne zíse gɨ ro zíse ndịsịsé sáká lafúse e gɨ ro zɨ́ moko 'bɨ Kɨ́résịto ngbóróne dongaráse.

13 Kpá kenée, togṵ́ 'Dówṵ́ Lomo 'dodo ledre zíyị ndịsịyị́ úku a sɨmɨ ngíti tara yá, ídí ndú'yú Lomo idí í'bí roko'bụ zíyị, gɨ ro zíyị úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti tara máa née zɨ́ lafúyị e ówoyéme a bɨlámáne. 14 Togṵ́ máíni ini zɨ́ Lomo sɨmɨ tara bɨ ngárá máówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá nɨ́, lomo romá ndịsị́ íni ini née lá dụṵ́ ne cíyí a ndaá yana mɨmbé'demá wá. 15 Gɨ zɨ́ kéyị née nɨ́, ngíti géyị yá ledre ga bɨ mándịsị́ úku yée sɨmɨ ini zɨ́ Lomo nɨ́, 'Dówṵ́ Lomo owoyeme dụṵ́ ne, ngíti yá zíma ówoyéme a. Ngíti géyị yá, zíma ndịsịmá kófó ịrị Lomo máówo ini ledre gɨ sɨmɨ a wá, ngíti géyị yá zíma ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a. 16 Togṵ́ ndịsị́ í'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo sɨmɨ tara bɨ kpị́ nɨ́, sara 'yị máa wo bɨ dongaráse ore ngárá owo tara máa née wá nɨ́, nɨ ṇgúṇgu a kɨ́dí, “Idí kenée” nɨ́ lárá káa be 'di? 17 Ambí owo ne, ngíti géyị yá, ledre ga bɨ áyí ndịsị́ úku yée née yị́ eyé mbá bɨlámá ledre. Nda lá togṵ́ 'yị e uwúní ini ledre máa née wá, éyị́ bɨ nɨ sáká yée gɨ sɨmɨ a nɨ́ ndaá 'bɨ ené e wá.

18 Máí'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo gɨ zía mándịsị́ ódro sɨmɨ ṛịkị́ tṵ́'dṵ́ tara e rómo dosé kɨ́e mbá. 19 Togṵ́ nda dongará tṵ́'dṵ́ 'yị e yá, mándịsị́ ódro zíye sɨmɨ tara bɨ owonɨ́ bú nɨ́. Abú máúku lá owṵ́ ledre cúku'dée, zíye ówo ini ledre gɨ sɨmɨ a yá eme romo do wo bɨ mááyí úku tṵ́'dṵ́ ledre sɨmɨ tara bɨ kpị́ owonɨ́ ini ledre gɨ sɨmɨ a wá nɨ́.

20 Mɨsómṵ́ ledre esé sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo ndaá ídí káa zɨ́ 'bɨ mɨnzéré owṵ́ e wá, ídísé ídí tɨ́ mɨngburoko 'yị e. Togṵ́ nda sɨmɨ méngị bɨsinyí ledre yá, ídísé ási ndásé méngị bɨsinyí ledre wá. 21 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kɨ́dí,

“Máa Ngére Lomo, abú mákása
'yị lóṇgó e
ndéré úku ledre amá sɨmɨ tara
bɨ kpị́ nɨ́,
zíma kpá ódromá zɨ́ 'yị ga gére
née yá,
iliní eyé uwú wá.”

14:21 14:21 Isáya 28:11-12

22 Togú Lomo ódro zí 'yị ga bɨ
ŋguŋguní ledre ené wá ní sɨmɨ
tara bɨ ngárá owoní wá ní yá,
ili née zí 'yị máa ga gére née
ógụyé zíne. Togú nda zí 'yị ga bɨ
ŋguŋguní ledre ené go ní, ndịsị
ódro zíye kí tara bɨ owoní bú
ní gɨ ro zíye ídíye fú kí roko'bụ
royé. 23 Togú yókosé rosé kí
tụ́'dú 'yị e do bi kịé'do íni ini zí
Lomo, zíse ndịsịsé ódrosé dụ́ụ́
sɨmɨ tara bɨ ngíti géyị 'yị e owoní
wá ní yá, 'yị ga bɨ dongaráse
ore ŋguŋguní aka ledre 'bɨ Lomo
wá ní nɨyí úku ledre kídí sɨmɨ
dosé sinyí go mɨsínyí gɨ zía bɨ
owoní ini ledre bɨ ndịsịsé úku a
née wá ní. 24 Togú 'yị bɨ ŋgúŋgu
aka ledre 'bɨ Lomo wa ní ogụ
ólú dongaráse do bi ini zí Lomo,
ndịsịsé ódro sɨmɨ tara bɨ 'yị née
owoyeme ledre gɨ sɨmɨa bú ní, 'yị
née nɨ geré óyóló'bó sómú ledre
ené, zía úku ledre kídí ábuwá
ledre ga bɨ née ndịsị méngị yée
ní emení ngú zía ŋgúŋgu ledre 'bɨ
Lomo. 25 Kpá kenée, togú 'yị lúyú
ledre nɨ dongaráse, ndịsịsé úku
ledre 'bɨ Lomo sɨmɨ tara bɨ owo bú
ní, ngịrị nɨ útú sɨmɨ a zía úkuógụ
lúyú ledre ga bɨ kóo mɨótoécịné
do mɨmbé'dea ní. Nda gɨ ore,
zía tónóne mbófo Lomo. Zía úku
ledre kídí, “Lomo nɨ dongaráse
ona.”

Ledre gɨ ro ini zí Lomo

26 Owú 'bɨ Babá e, togú yókosé
rosé go do bi kịé'do íni ini zí
Lomo, zí ngíti 'yị gɨ dongaráse
ídíne kí ke'bị mbófo Lomo yá, née
bɨlámá ledre. Togú ngíti 'yị nɨ
'bɨ ené kí lorụ gɨ ro lórụ lafúne
kíe yá, nɨ bɨlámáne. Togú ngíti
'yị nɨ kí ledre bɨ Lomo ukui'bí
zía ní, ili úkutátá a zí lafúne e
yá, nɨ bɨlámáne. Togú ngíti 'yị
nɨ kí roko'bụ 'bɨ ódro sɨmɨ ngíti
tara yá, nɨ bɨlámáne. Togú ngíti a
nɨ 'bɨ ené kí roko'bụ 'bɨ úkuógụ
ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti tara yá, nɨ
bɨlámáne. Ídísé méngị éyị ga
gére née mbá kenée do bɨlámá
mɨsi'diné gɨ ro zía óto ledre 'bɨ
Kírésịto zía ídíne kí roko'bụné
sɨmɨsé. 27 Togú 'yị e nɨyí bo, ilɨní
gɨ ro ódro sɨmɨ ngíti géyị tara e
yá, ndaní ídí tụ́'dụ́ wá. Idíní
ídí lá 'yị e gbre kí ota zíye ndịsị
ódroyé kékịé'do gɨ ro zí ngíti géyị
'yị e ndịsịyé úkuógụ ini ledre gɨ
sɨmɨ ledre ga bɨ nɨyí ndịsị úku yée
née zí lafúye. 28 Togú ngíti 'yị bɨ
zía úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ ngíti
géyị tara ga gére née ndaní wá
yá, 'yị ga bɨ iliní ódro sɨmɨ ngíti
géyị tara e née ndaní ódro fúó
fúó wá. Idíní ódro lá cịkị gɨ do
mɨmbé'deyé Lomo nɨ úwú a.

29 Togú yókosé rosé go do bi
íni ini zí Lomo yá, lá dụ́ụ́ 'yị e
gbre kí ota idíní úkutátá ledre
bɨ Lomo ukui'bí zíye ní ye, ngíti
géyị 'yị e idíní ndịsị 'bɨ eyé lá lúrú
bi sɨmɨ ledre ga bɨ lafúye ndịsịní
úkutátá a née togú ukuní née tí
ledre bɨ Lomo ukui'bí zíye ne ní
yá. 30 Togú Lomo ukui'bí ledre
zí ngíti 'yị, nɨ go úkutátá a, zí
Lomo kpá úkuí'bí ledre zí ngíti
'yị gɨ ro úkutátá a yá, 'yị máa
wo bɨ gáa ndịsị úkutátá ledre
'dá'dá née, idí ótoómo bi zí ezené
née kpá ódroné. 31 Ndásé ínyị
ndro sɨmɨ sịndị kadra kịé'do úku
kúrú Lomo wá. Ídísé ndịsị úku
kúrú Lomo kékịé'do. Gɨ do bɨ
zíse ówoyéme ledre 'bɨ Lomo zíse
ídíse kí roko'bụsé. 32 'Yị ga bɨ
ndịsịní úkutátá ledre bɨ Lomo
ukui'bí ní 'Dówú Lomo ndịsị í'bí
sịndị kadra gɨ roa ne zíye. 33 Gɨ
zía Lomo nɨ yị ené 'yị 'bɨ bikịdrị,
ndịsị ótoyéme ledre ené e mbá
mɨótoyéme.

Sɨmɨ bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto
yokoní royé go gɨ do bi e mbá
ndịsị íni ini zí Lomo ní, 34 karáe
ndaní ídí káa do manda e ndịsị
'dódo ledre 'bɨ Kírésịto zí 'yị e

wá. Idíní ídí sị lorụ 'bi ya'dá 'bi eyé e káa zí bi ni miékéne simi lorụ bi Mụ́sa eké ní. 35 Togụ́ ngíti géyị ledre e niyí bo iliní gi ro ówoyéme a yá, idíní ndú'yú ya'dá 'bi eyé 'be. Gi zía ni miékéne kará e ndaní ódro do bi yóko ro'yị do bi 'bi ini zí Lomo wá.
36 Sée 'yị 'bi Koŗndo, óworómosé esé ledre 'bi Lomo gi do ngíti géyị 'yị e wá. Ndásé esé kpá se mizefị 'yị ga bi ledre 'bi Lomo ogụụtụ roné zíye ní wá.
37 'Yị bi owo roné bú kídí née ni 'yị úkutátá ledre 'bi Lomo zí 'yị e ní, idí kpá ówo a kídí ledre bi máéké zíse ba ni lorụ gi zí Ngére Yésụ.
38 Ledre bi máéké zíse ba 'yị bi lurú kí ledrené owóowó wá ní, ndásé kpá lúrú wo kí ledrené zíse owóowó wá.
39 Mongụ́ ledre esé idí ídí úku kúrú Lomo zí 'yị e. Togụ́ ngíti 'yị ili kpá úkutátá kúrú Lomo simi ngíti tara yá, ndásé ụ́cụómo wo wá. 40 Ídísé ndịsị méngị yéme ledre e mbá miméngị yéme do bilámá misi'diné.

15

Miúrú Yésụ gi simi umbu

1 Owụ́ 'bi Babá e, máíli úku ándá ledre zíse gi ro bilámá ledre kóo má'dódo zíse gi ro Kírésịto Yésụ, zíse ŋgúŋgu a kí mimbé'desé kị́é'do ní. 2 Bilámá ledre née ni óto sée zíse ndíki trịdrị bi za fí ní. Togụ́ karanée zíse zángá trịdrị yá, kídí ŋgúŋgusé esé kóo ledre máa née kí mimbé'desé kị́é'do wá.
3 Máéké zíse ba ledre bi 'Bụzé Lomo 'dodoyeme ní, ni ledre bi kí ledrené owóowó ní, kídí Kírésịto uyu kóo simi lúyú ledre ezé, káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní, 4 do kóo óto wo. Nda simi sị́lị́ ota zía úrúne, Ledre née mengị kóo roné tí cé káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní. 5 Zía kóo 'dódo roné zí Pétero kpá kí ngíti géyị lafúga bi kóo niyí kéye sokó doa gbre (12) ní. 6 Zía kóo kpá 'dódo roné zí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e rómoní cị ịnyị (500) go. Abú ngíti géyị uyuní kóo go yá, tụ́'dụ́ ngíti géyị niyí aka bo kí komoyé. 7 Zía kóo kpá 'dódo roné zí Yakóbo, nda gi do kací a née, zí 'yịmikása ené e za mbá.
8 Odụ a nda dụụ́ zía ógụ 'dódo roné zíma 'duo kakara káa zí owụ́ bi utúogụ miútúógụ sịndị kadra ené 'bi árá utúasá ené wá ní.
9 Mááyí gi dongará 'yịmikása ga bi gbála 'dá'ba ní. Miútúásá kóo gbawá ídíma káa do 'yịmikása 'bi Yésụ gi zía mándịsị kóo méngị 'yị ga bi 'bi Yésụ ma'dáa ní bisinyíne kpá kí úfu ngíti géyị. 10 Simi ledre ga gére née mbá, Lomo oyó sogoné zíma wá. Gi zí kéyị née, zíma ídíma káa zí bi mááyí ba. Ịdrị mimbé'dené romá zía í'bí moko ené zíma ndịsịmá méngị a. Abú máméngị moko ené née za kí roko'bụmá mbá rómo ngíti géyị 'yị e kíe yá, yị ené gi zí roko'bụ bi Lomo i'bí zíma ní. 11 Ídísé ówo a kídí ledre 'bi Ngére Yésụ ni yị ené dụụ́ kị́é'do, togụ́ má'dódo máa zíse, togụ́ ngíti géyị 'yị e 'dodoní ye, née dụụ́ ledre bi kị́é'do ŋgúŋgusé ní.

Miúrú 'yị e gi simi umbu

12 Togụ́ máa kí ngíti géyị lafúma e, 'dodozé kóo ledre go zíse kídí Lomo uru kóo Kírésịto gi simi umbu ní, sara mengị káa be 'di zí ngíti géyị 'yị e gi dongaráse ndịsị ítí kangú kídí togụ́ 'yị uyu go yá utúasá úrú gi simi umbu wá ní? 13 Máúku zíse togụ́ úrú gi simi umbu ndaá yá, káa bi sị́ ledre bi zí Kírésịto úrúne gi simi umbu ní ndaá. 14 Togụ́ Kírésịto nda kóo úrú gi simi umbu wá, ledre ga bi kóo ndịsịzé 'dódo yée zíse ní moko ndaá simiyé mbá wá, moko ndaá kpá simi ŋgúŋgu ledre esé

wá. 15 Azé kóo ídí go 'yị ṛanga e
ro Lomo gɨ zía ukuzé kídí uru kóo
Kírésịto gɨ sɨmɨ umbu. Ábuwá uru
ené wo wá, 'yị e urúní eyé kpá gɨ
sɨmɨ umbu wá.
16 Idí yaá 'yị e urúní gɨ sɨmɨ
umbu wá, káa bɨ Kírésịto urú ené
kpá wá. 17 Idí Kírésịto ndaá kóo
úrú gɨ sɨmɨ umbu wá, ṇgúṇgu
ledre esé née moko ndaá ba sɨmɨ a
wá, káa bɨ ásé aka ba fú lá 'yị
lúyú ledre e. 18 Káa bɨ lafúze
'yị 'bɨ Kírésịto ga kóna ṇguṇguní
ledre a uyuní go ní, moko ndaá
lolụ ba sɨmɨyé wá, uyuní go fí.
19 Idí Kírésịto nda kóo ídí kí
roko'bụ 'bɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu wá,
zée ga bɨ azé aka trịdrị ba ní, éyị
bɨ zíze óto komozé gɨ roa káa do
trịdrị bɨ za fí ní ndaá. Odụ a azé
kóo ídí kací komo 'yị e éyị bɨ moko
ndaá sɨmɨ a wá ní.
20 Bɨlámá a Kírésịto nɨ go ne
mɨzefị 'yị bɨ urúụtụ roné ne gɨ
sɨmɨ umbu gɨ zí lafúze ga bɨ
uyuní kóo go 'dá'dá ní. 21 Kóo
'desị ní, mɨzefị 'yịma'dí bɨ Ádama
ní 'di'biogụ lúyú ledre ne zí
'yịma'dí e ndịsị úyuyé. Kpá kenée
Yésụ bɨ Lomo kasaogụ káa do
'yịma'dí ní urúụtụ roné ne gɨ sɨmɨ
umbu karaba zí 'yịma'dí e ndịsị
úrúye gɨ sɨmɨ umbu. 22 Máúku
zíse ma'díi, 'yịma'dí e za mbá
nɨyí úyu mɨúyu gɨ zía Ádama
'di'biogụ umbu doyé ne. Yée ga
bɨ ṇguṇguní ledre Kírésịto go ní,
togú uyuní go yá, nɨyí úrú. 23 Gɨ
zía bɨ Kírésịto nɨ ne mɨzefị 'yị
bɨ urúụtụ roné gɨ sɨmɨ umbu ní,
zée ga bɨ 'yị ené e ní, togú sịndị
kadra 'bɨ úrú ogụ go yá, azé úrú
mbá. 24 Sɨmɨ bɨ Yésụ romo komo
roko'bụ 'bɨ bɨcayi lomo e gɨ do
sogo káṇgá ba go ní, zía nda
ótoómo bi zí 'Bụné Lomo ídíne ne
Ngére za fí. Née go mɨúkú do sogo
káṇgá kí bɨsinyí ledre ga bɨ sɨmɨné
ní za mbá.
25 Cakaba ní, Yésụ ma'dáa nɨ
aka fú ne Ngére do sogo káṇgá
ba gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ zía rómo
komo ezeokóne zíye ídíye mbá sị
sịndịa ní. 26 Odụ ezeokó Yésụ
bɨ Yésụ nɨ rómo komo a ní dụ́ụ́
umbu. 27 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké
kúrú Lomo kídí, “Lomo oto éyị e
goó za mbá sị sịndịa.” Ndaá bɨ kídí
Yésụ nɨ kpá ídí Ngére do Lomo
ní wá, gɨ zía Lomo oto wo ne
zía ídíne káa do Ngére do éyị e
mbá. 28 Gɨ do kací a bɨ Yésụ nɨ kóo
go Ngére do éyị e za mbá ní, zía
nda ótoómo bi zí 'Bụné Lomo nda
ídíne ne Ngére doné kí éyị e za fí.
Gɨ zía wo Lomo, i'bí roko'bụ ne zí
Yésụ zí Yésụ ídíne káa do Ngére.

29 Togú bɨ Lomo uru 'yị e gɨ sɨmɨ
umbu wá ní, sara 'yị ga bɨ i'bíní
babatịza zíye do bi kací sụmụyé
ga bɨ uyuní ní, nɨyí nda méngị
goó 'di? Sara togú Lomo uru ené
'yị e wá ní, éyị bɨ 'yị e ndịsịní
ṇgúṇgu ledre babatịza do í'bí a
zíye gɨ roa ní 'di? 30 Aka nda zée,
idí ndaá gɨ zía bɨ ya kídí 'yị e nɨyí
úrú gɨ sɨmɨ umbu ní wá ní, káa
bɨ i'bízé ezé rozé ndịsị 'dó'dóze
gbékpịe wá? 31 Máí'bí romá zí
umbu zíma ndịsị 'dó'dóma gɨ ro
Kírésịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé née
ndaá gbékpịe wá, gɨ zía ma'díi nɨ
sɨmɨ ledre ené. Zíma kpá ídíma
kí mongú rokinyi gɨ zía ṇgúṇgusé
ledre ené go. 32 Máótoómo romá
zí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Éfeso yée
ga bɨ ṇguṇguní aka ledre 'bɨ Lomo
wá ní ndịsị 'dó'do máa kíngaya
née gbékpịne wá, gɨ zía máówo go
bɨlámáne kídí úrú gɨ sɨmɨ umbu nɨ
bo. Idí ndaá kóo kenée wá,

“Idízé lá ndịsị ánu éyị e kí éwé
éyị e,
sịndị kadra ogụ go yá, zíze
úyuzé.”

15:27 15:27 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 8:6 **15:32** 15:32 Isáya 22:13

33 Ndásé ótoómo rosé zí 'yị e lóndo sée wá. “'Yị bɨ sómú ledre ené ndaá bɨlámáne wá ní, ndịsị sínyiónzó ezené bɨ kí bɨlámá sómú ledre sɨmɨné ní.” 34 Ídísé ótoómo ledre cayi 'bɨ 'yị ga gére née 'dá'ba. Zíse ídíse tí fú bɨlámáse. Zíse kpá ótoómo méngị bɨsinyí ledre 'dá'ba. Ngíti géyị 'yị e nɨyí fú lá bo gɨ dongaráse owoní aka eyé ledre 'bɨ Lomo fú lá wá. Dosé owó gɨ zí ledre née wá gɨ zí 'di?

Umbu e nɨyí úrú kí mɨkánda sanáye royé

35 Ngíti 'yị nɨ ndúndu'yú kídí, “Togú 'yị uyu go mɨúyu ní nɨ nda úrú 'bɨ ené gɨ sɨmɨ umbu lárá a káa be 'di? Nɨ ólụ́ógụ kí toso sanáne máa wo bɨ káa be 'di?” 36 Née kenée bɨcayi sómú ledre bɨ káa be 'di. Bɨ ndịsịsé 'dịyị kúfú ní, ndịsị ụ́tụ zía ólụ́ógụné nyé kí kụrú sókóne roné, mbé uyu kí? 37 Éyị ga bɨ ndịsịsé 'dịyị yée ní, togú mbómú togú 'díya, ndaá 'bɨ ené bɨ kídí 'dí'bisé kụrụ'bụ éyị née 'dịyị a ní wá, tí lá dụ́ú kúfú a. 38 Lomo ndịsị nda í'bí mɨkánda saná zíye ne kací mɨyéme ledre ené. 39 Éyị trịdrị ga bɨ za mbá ní, Lomo i'bí saná zíye kpá za mbá mɨngúngúcua. 'Yịma'dí togú bangá togú solú togú kénzé éyị ga gére née za mbá, toso sanáye nɨ mbá mɨngúngúcua. 40 Éyị ga bɨ komo ere ní nɨyí 'bɨ eyé kpá bo tosoyé kí lámáye nɨ mbá mɨngúngúcua gɨ ro éyị máa yée ga bɨ do sogo káŋgá ona ní. 41 Mɨsúwu kadra nɨ kpị gɨ zí éfé, zí kele e ídíye kpá kpị. Ngíti géyị ndịsịní ndící kí roko'bụyé rómo do lafúye.

42 Ledre nɨ gɨ ro mɨúrú 'yị e gɨ sɨmɨ umbu kpá kenée. Saná 'yị bɨ nɨyí óto wo kíe sɨmɨ gu ní, nɨ wo bɨ ndịsị úyu mɨúyu ní. Wo bɨ nɨ úrú kíe ní, nɨ nda 'bɨ ené toso saná bɨ ngárá uyu lolụ wá ní. 43 Togú 'yịma'dí uyu go yá zí saná a née ényené, roko'bụ a ndaá lolụ wá do óto a sɨmɨ káŋgá. Sɨmɨ bɨ Lomo nɨ nda úru wo gɨ sɨmɨ umbu ní, saná a enye lolụ wá, zía nda ídíne kí roko'bụné. 44 Sanáze bɨ azé kíe ba ní, nɨ 'bɨ do sogo káŋgá. Mɨkánda a bɨ Lomo nɨ í'bí a sɨmɨ bɨ nɨ úru zée ní, nɨ nda ídí sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo za fí.

45 Mɨéké kúrú Lomo uku kídí, “Zí mɨzefị 'yịma'dí bɨ Lomo otoogụ wo Ádama ní, ídíne trịdrị.” Zí gbre 'yị ídí 'bɨ ené nda Yésụ, 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị e sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo ní. 46 Lomo otoụtụ aka kóo sanáze bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ní. Nda gɨ do kací a née, zía ótoógụ sanáze bɨ kí roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo ní. 47 Lomo yeme mɨzefị 'yịma'dí gɨ sɨmɨ káŋgá, zía nda kásaógụ gbre 'yịma'dí bɨ nɨ Yésụ ní 'bɨ ené gɨ komo ere. 48 'Yị 'bɨ do sogo káŋgá nɨyí 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Ádama ní gɨ zía nɨ 'yị 'bɨ do sogo káŋgá. 'Yị 'bɨ komo ere nɨyí 'bɨ eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní gɨ zía nɨ yị ené 'yị 'bɨ komo ere. 49 Cakaba ní, azé aka káa zí mɨzefị 'yị bɨ 'bɨ do sogo káŋgá bɨ Ádama ní. Nda karanée zíze ídíze káa zí Yésụ bɨ ogụ gɨ komo ere ní.

50 Owú 'bɨ Babá e, sanáze bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba, utúasázé ndéré ndịsị kíe komo ere 'be 'bɨ Lomo wá, gɨ zía ndịsị úyu mɨúyu, zía ndịsị énye ené kpá mɨénye. 51 Máúku zíse ma'díi, ndaá 'bɨ ené bɨ kídí Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ bɨ zée 'yị ené uyuonzózé rozé go mbá ní wá. Nɨ ndá'baógụ ndíki ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráze aka tí kí komoyé. Zía nda oyóló'bó sanáze mbá kpị mɨkándané, yée ga bɨ uyuní go kí yée ga bɨ uyuní aka wá ní. 52 Ledre máa née nɨ líyị 'yị e mɨlíyị sɨmɨ bɨ nɨyí ímí dịbịlị

15:45 15:45 Dosị éyị e 2:7

gi ro úru 'yi ga bi kóo uyuní go ní, zíye ólúógúyé kí mikánda sanáye royé née go saná máa bi enye lolu wá ní, zíze ídíze kéye nda mbá tridrizé za fí. 53 Rozé máa wo bi ndisi úyu miúyu, zía ndísi ényené kpá miénye ní, Lomo ni óyóló'bó a simi ngíti tosoné kpí ndaá lolu wo bi ni kpá fú úyu miúyu ní wá.

54 Simi bi Lomo i'bí mikánda saná go zíze mbá ní, zí ledre ma'dáa ídíne tí káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní kídí, “Umbu, éyí ndaá lolu wá, roko'buyí úkú go.” 55 “Umbu, roko'buyí bi dozé káa zí ngére ní ndaá lolu wá, úkú go. Útúásá lolu ndísi í'bí éyí miówo do mimbé'dezé wá.” 56 Lúyú ledre ndisi 'dí'biógu umbu. Gi zía lúyú ledre ndisi óto loru 'bi Lomo káa do roko'bu zíne. 57 Mbófo éyí zí Lomo kásaógu Ngére ezé Kírésito Yésu ógu úyuné 'dí'bióyó umbu bi kóo azé úyu a ze gi zí lúyú ledre ezé e ní gi komozé.

58 Owú 'bi Babá e, káa zí bi goó kenée ní, ídísé tóro simi moko 'bi Lomo ngbúó. Ndásé ótoómo rosé zí ngíti géyi ledre e 'dí'bióyó sée wá. Gi zía kúrú moko 'bi Ngére Yésu bi ndisisé méngi a née nderé ené gbékpíne wá.

16

Yóko késî gi ro kása a simi Yerusaléma

1 Owú 'bi Babá e, togú gi ro yóko komo késî sáká lafúze 'yi ga bi 'bi Kírésito ní kíe yá, ídísé méngi ledre bi kóo máúku zí yée ga bi simi kángá bi Galatíya ní. 2 Simi síli gi do kací Síli 'bi 'Dówúro mbá, ídíse ndísi 'dí'bióto ngíti géyi késî e kpí kí iri lafúze ga gére ní, gi do bi zíma ógúmá ndíki a nzíyiné gi ro zíma kása a sáká yée kíe. Gi zí wo bi ásé méngi a gbagbagba simi bi mááyí go zíse íri ní. 3 Ídísé kpá lúrúómo ngíti géyi 'yi e gi do ngárá 'yi ga bi ásé kéye íri miméngi ledre eyé ni za mbá bilámáne ní gi ro togú máógu go zíse íri yá, zíma éké wáraga í'bí a kí késî bi yókosé ní do síliye gi ro zíye ndéré sáká lafúze ga bi simi Yerusaléma íri ní kíe. 4 Togú málúrú utúasá miútúásá zíma ndéréma yá, zíze ndéréze kéye.

Miyéme ledre 'bi Páwulo

5 Ni kóo ídí tí bilámáne zíma ndéréma geré zíse íri, tí lá máili aka ndéré lúrú ngíti géyi lafúze 'yi ga bi 'bi Kírésito simi kángá bi Mekedoníya ní kí, mááyí nda fú ógu zíse íri. 6 Togú máógu go zíse íri yá, azé aka lú'bú kése zaá milú'bú kí. Gi zía kí limi ba máili ndísi bi. Togú nda go kí ndumu yá, mááyí nda fú ínyi ndéré do ngíti géyi bi e. Ili kpá zíse sáká máa gi ro gámá ga bi mándísi kí gámá yée kací moko e ní. 7 Ndaá bilámáne zíma ógúmá zíse íri lá 'dá'dága wá. Togú Ngére Yésu ngungu go zíma ógúmá zíse íri yá, azé aka lú'bú kése zaá milú'bú kí. 8 Mááyí aka ídí fú simi Éfeso yáa gi simi sindí kadra bi 'bi Pénítakote ní.* 9 Máili aka fú ndísi simi gara bi Éfeso yáa gi zía Lomo ili aka zíma ndísimá 'dódo ledre ené zí 'yi ga bi yáa ní abú tú'dú ngíti géyi iliní kenée wá.

10 Togú Timatíyo ogu go zíse íri yá, ndásé lúrú wo lá kí komosé wá, ídísé 'dí'bi wo simi sumu kí síliíse sokó gi zía ni 'yi bi ndisi méngi moko 'bi Ngére

15:54 15:54 Isáya 25:8 **15:55** 15:55 Uzíya 13:14 * **16:8** 16:8 Sindí kadra 'bi Pénítakote: Née síli sokó doa ínyi doa kéri gi do kací Umbuokpó. Yúda e ndísiní ógu simi síli née simi Yerusaléma í'bí mizefi éyí eyé ga bi gi yáká ní zí Lomo. Née kpá síli bi kóo 'Dówú Lomo ogu do 'yi ga bi ngunguní ledre ené ní. Ólo Lévi 23:15-21, Moko 'bi 'yimikása e 2:1-4.

Yésụ kí mɨmbé'dené mbá kɨ́é'do kpá káa zí bɨ mándịsị méngị a ní. 11 Ndásé lúrúcáyi wo wá. Ídísé sáká wo gɨ ro zía gámáne kací moko 'bɨ Ngére Yésụ kí rokinyi do mɨmbé'dené kpá gɨ ro zía ndá'baógụné zíma yáa 'diya. Mándịsị yáa óto komomá kací a kpá kí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní.

12 Máúku ledre go zí Apólo eze 'yị mokozé o'bụó'bụ idíní ndéré kí ngíti géyị 'yị 'bɨ Kírésịto lúrú sée íri. Másómụ́ utúasá aka kací komoa wá, togụ́ ndiki bɨlámá sịndị́ kadra go yá, nɨ ógụ lúrú sée íri.

Odụ ledre zíse

13 Ídísé 'dí'bi sị́lịse ro ledre Kírésịto sokó gɨ do bɨ zíse ídíse kí roko'bụsé do ndịsị tórosé ngbúó. 14 Ídísé ndịsị óto 'bú lafúse e sɨmɨ ledre e za mbá.

15 Káa zí bɨ ówosé Sitifáno kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá bú bɨlámáne nɨyí ye mɨzefị 'yị ga bɨ kóo sɨmɨ káŋgá bɨ Ákaya ŋguŋguní ledre 'bɨ Ngére Yésụ zíye ndịsịyé sáká 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní, 16 máúku zíse, ídísé 'dí'bi lorụ gɨ tara sitifáno kpá kí ngíti géyị 'yị ga bɨ nɨyí íri ŋguŋguní ledre 'bɨ Ngére Yésụ go ní. 17 Sɨmɨ bɨ kóo Sitifáno ma'dáa, kí Forotonáto nda kí Akayíka ogụní zíma yáa ní, abú ndásé yáa wá, mááyí geré kí mongụ́ rokinyi gɨ zíye zíma ndịsịmá mbófo yée kíngaya gɨ ro sáká éyị bɨ ogụní kíe zíma gɨ zíse girí ní. 18 I'bíní rokinyi go zíma kíngaya kpá káa zí bɨ ndịsịní í'bí rokinyi zíse íri ní. Idízé ndịsị mbófo yée kíngaya gɨ zía ndịsịní go méngị moko 'bɨ Kírésịto cụ́ kí sɨmɨyé.

Odụ ledre gɨ zí Páwulo

19 'Yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto gɨ sɨmɨ ngíti géyị gara ga bɨ sɨmɨ káŋgá bɨ Ásiya yáa ní, i'bíní mandá zíse kíngaya. Akúwíla kí me'bené Purisíla nda kpá kí 'yị ga bɨ ndịsịní yóko royé 'be 'bɨ Akúwíla íni ini zí Ngére Yésụ ní, i'bíní kpá mandá zíse kíngaya. 20 Lafúze 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto yáa ní, i'bíní mandá zíse íri kíngaya. Ídísé ndịsị ídí kí rokinyi dongaráse kací kadra za cé.

21 Máa Páwulo, mái'bí kása kpá mandá zíse íri.

22 'Yị ga bɨ nɨyí óyó sogoyé zí Lomo ní, Lomo ma'dáa idí í'bí 'do'dó royé. Ngére Yésụ ndá'baógụ mu 'diya.

23 Ngére Yésụ idí ndịsị lúrú bi kacíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse.

24 Kací kadra mbá ásé sɨmɨ yana mɨmbé'demá sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní.

Gbre wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi simi Koŕndo ní Ledre gi ro gbre bụ́kụ bi Koŕndo ní

Páwulo eké ledre ba ne zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Koŕndo ngúru mongú gara simi káṇgá 'bi 'yị ga bi Girịsị e ní. Eké ledre née zíye simi bi ni do misi'di mindéréne íri ní. Oto kóo dosị ledre 'bi Lomo go zíye íri, gi zí kéyị née ili ndéré íri í'bí yata bilámá sómú ledre zíye. Née sị ledre bi eké ledre ba kása zíye íri gi roa ní. Abú ni tí kí ledre ga gére née kenée yá, bisinyí ledre ni fú lá yị ené bo dongaráye íri. Páwulo ili 'yị ga bi 'bi Kírésịto née idíní yéme dongaráye 'dá'dá zíne kí ógụné íri.

Ngíti géyị ukuní 'bi eyé kídí Páwulo ndaá 'bi ené mbigí 'yịmikása 'bi Kírésịto wá ndịsị sínyi késí 'bi kaníṣa. Simi ledre bi eké ba, uku mbigí ledre gi roné kí ledre bilámá ledre 'bi Yésụ bi Lomo i'bí zíne bi née ndịsị úku a zí 'yị e ní. Simi kápita 9-10 'dodo ledre zí 'yị e gi ro káa zí bi niyí ndịsị sáká 'yị ga bi 'bi Lomo kpá kí Kaníṣa ga bi do ngíti géyị bi e kí késí ga bi zíye née.

1 Sée 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi gara bi Koŕndo kí lafúse ga bi simi káṇgá bi Ákaya ní.

Máa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yịmikása 'bi Kírésịto Yésụ ní, máéké wáraga ba máa zíse. Lúnduzé Timatíyo simi Lomo, bi azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéne zíse íri kíngaya.

2 'Bụzé Lomo kí Ngére ezé Kírésịto Yésụ, idíní í'bí úndru zíse gi do bi zíse ndịsịsé bilámáne.

Páwulo i'bí mbófo éyị zí Lomo

3 Mbófo éyí zí Lomo bi 'Bụ Ngére ezé Kírésịto Yésụ ní. Ni ne 'yị bi ndịsị sáká zée do ŕíkí tú'dú misi'di e za mbá ní. 4 Lurúomo zée lá kí komoné wá, simi bi azé go simi ledre ní, ndịsị sáká zée kí í'bí roko'bụ zíze gi do bi zíze útúásáze ndịsị sáká lafúze e simi ledre e káa zí bi ndịsị sáká zée ní. 5 Ni kenée ma'díi, káa zí bi kóo Kírésịto 'do'dó gi rozé ní, zée ga bi azé go 'yị ené e ní, azé 'dó'dó kpá kenée. Káa zí bi kóo Lomo ndịsị í'bí roko'bụ zía simi bi ndịsị 'dó'dó ní, Lomo ni kpá í'bí roko'bụ zíze kenée. 6 Simi bi azé go ndịsị 'dó'dó ní, zíze ndịsị ndíki roko'bụ kí komokenzị gi zí Lomo gi ro sáká sée kíe gi ro zíse ndíki trịdrị. Saká zée simi 'do'dó ga bi ndịsịní ndíki zée ní gi do bi zíse ówo a kídí ndịsị í'bí roko'bụ zíze ne gi do bi zíze sáká sée. Simi bi ásé ndịsị ụ́tụsimisé cé káa zí bi ndịsizé ụ́tụsimizé ní. 7 Owozé go bilámáne kídí gi zía bi ndịsịsé go ụ́tụsimisé simi 'do'dó kpá cé káa zíze ní, Lomo ni í'bí roko'bụ zíse káa zí bi i'bí zíze ní.

8 Owú 'bi Babá e, utúasá miútúásá zíze úku ledre 'do'dó bi kóo 'dodozé simi Ásiya ní zíse. Née ndaá kóo 'do'dó wá, yí ené umbu, olúogụzé gi simi gu. 9 Lomo rozé ndaá lolụ kóo wá, gi zía owozé nda kóo tí go kídí azé yị ezé go umbu. Gi zí kéyị née, zíze nda kóo ótoómo rozé mbá dụ́ú zí Lomo gi zía roko'bụ 'bi úru 'yị e gi simi umbu ni dụ́ú zía. 10 Ma'díi, zía kóo yómo zée gi tara umbu née. Owoyemezé go bilámáne kídí ni ndịsị sáká zée fú kenée simi ledre e za mbá. 11 Ídísé íni ini zí Lomo gi rozé. Simi bi ni ndịsị sáká zée ní, ni óto

tụ́'dụ́ 'yị e zíye ídíye kí rokinyi do ndịsịyé mbófo Lomo gi zíse.

Páwulo oyólo'bó ledre kóo yeme ní

12 Dukuwu ndaá ro dozé wá. Ndịsịzé ndịsị kí dozé 'dága gi zía ndịsị bi ndịsịzé ndịsị a kí 'yị e kpá kése ní ni do misi'di bi Lomo ili ní. 13 Togụ́ mákása ledre go zíse yá, ndịsịsé ówoyéme a 'diya gi zía sómụ́ ledre amá ndaá 'bi ené gbre gbre wá. 14 Abú ówoyémesé aka ledre ga bi ukuzé yée zíse ba wá, simi bi karanée Ngére Yésụ ni ndá'baógụ ní, ásé ídí kí rokinyi kíze kpá káa zí bi azé kí rokinyi gi zíse ní.

15 Máówo go bilámáne kídí ásé kí rokinyi. Ni bilámáne zíma ógụ andá romá zíse íri gi ro zíse ídíse kí úndru za kíngaya. 16 Mizefị sómụ́ ledre amá ni kídí, mááyí ịnyị gi simi káŋgá bi Ásiya ní ndéréma simi Mekedoniya. Mááyí 'décị bi kpụrụ́ gi zíse gi ore kí lúrú sée. Kpá kenée simi mindá'baógụma, mááyí ógụ kpá kpụrụ́ gi 'dí zíse gi ore gi ro zíse sáká máa gi ro zíma ndéréma simi Yụdáya káŋgá 'bi Yụ́da e. 17 Ndásé lúrú máa káa zí 'yị bi togụ́ yeme ledre go yá, zía ndịsịné óyóló'bó a gbụ́ gbụ́ gbụ́ ní wá.

18 Mándá 'yị óyóló'bó ledre wá, éyị́ bi máúku go ní, ni méngị roné tí káa zí bi máúku ní. Máúku née ledre bi Lomo owo bú ní. 19 Kírésịto Yésụ Owụ́ 'bi Lomo bi zée kí Timatíyo e kí Siliváno e ndịsịzé úku ledre a zíse ba ní, ni 'yị bi togụ́ uku ledre go yá zía tí méngị a ní. 20 Ledre ga bi za mbá Lomo yeme yée gi ro yómo 'yịma'dí ní, Yésụ ogụ mengị yée go mbá. Gi zí kéyị née, zíze ndịsịzé í'bí mbófo éyị́ zí Lomo. Zíze ŋgúŋgu a kídí “Idí kenée.” 21 Wo, Lomo ma'dáa geléogụ zée ne zía í'bí roko'bụ née zíze kése gi do bi zíze ŋgúŋgu ledre Kírésịto kíngaya zíze ndịsị tórozé ngbúó simi moko ené bi i'bí zíze ní. 22 'Dá'dá kasa 'dówụ́ne simizé káa do mizefị sáká éyị́ zíze gi ro zíze ndịsịzé méngị dụ́ụ́ ledre ené gi do bi zí 'yị e ówo a mbá kídí azé go mbigí 'yị ené e.

23 Lomo owo sị ledre bi máógụ gi zía zíse íri 'diya wá ní bú. Togụ́ máógụ kóo 'diya yá, mááyí kóo ódro zíse o'bụó'bụ. 24 Otozé ezé rozé zíse zíze ídíze kí ledrezé owóowó wá. Ilizé zíze ndịsị méngị moko 'bi Kírésịto kése ndro gi zía bi ŋgúŋgusé ledre ené go ní gi do bi zíse ídíse kí rokinyi.

2

1 Gi zí kéyị née, máóyóló'bó sómụ́ ledre amá go kí ndéréma zíse íri káa bi mááyí úku ledre bi ni óto uŋgú do mimbé'desé ní zíse ke. 2 Togụ́ máóto uŋgú do mimbé'desé kí ódro bi o'bụó'bụ zí bi sínyíne rosé ní, ásé nda óto máa zí bi émené romá ní lárá a káa be 'di? Ótosé esé lolụ máa zí bi émené romá wá. 3 Máódro 'díyị romá simi ledre bi máéké ba kenée gi zía simi bi mááyí ógụ íri ní, ásé óto máa se zí bi émené romá. Rokinyi bi ásé ídí kíe ní, ni óto máa ne zíma ídíma kí rokinyi. 4 Simi bi kóo mááyí éké ledre née zíse ní, rokinyi ndaá kóo romá wá, bi sinyí kóo romá misínyí zía oto máa zíma ndịsịmá gi zía gboó simi iní komomá. Máéké kóo ledre née zíse kenée gi zía 'búse ofụ domá go.

Ótoómo ledre zí 'yị lúyú ledre e

5 Togụ́ ngúrusé luyú ledre yá, abú bi ni tí sínyí romá gi zía yá ní, bi ni sínyí rosé mbá rómo domá. 6 'Do'dó bi í'bísé zía gi zí ledre bi luyú wo née ní utúasá go kíe kpịnị. 7 Bi ba ní, sịndị kadra ogụ go gi ro zíse ótoómo ledre zía, zíse 'dí'bilúgu wo simi sụmụ dongaráse káa bi ni nda

lúrú roné káa zí kémbị moko ndaá lolụ sịmịné wá ní ke. 8 Ídísé fú lá 'dódo a zía kídí nị ngúrusé bị 'bú a nị fú bo dosé ní. 9 Máéké kóo ledre zíse 'dá'dá gị ro ówo a togú ásé tí óto úndrumá sịmị ledre ga bị mándịsị úku yée zíse ní yá. 10 Togú ótoómosé ledre go zí 'yị yá, mááyí kpá ótoómo ledre zía. Togú máótoómo ledre go zí 'yị yá, Kírésịto Yésụ owo tí go kídí ma'díi máótoómo ledre go zí 'yị née gị zía ótoómosé kpá ledre go zía. 11 Nị mịútúásáne zíse ndịsịsé ótoómo ledre zí 'yị bị luyú ledre go ní káa bị Satána nị ndíki bifúó zía ólúne dongaráze, gị zía owozé mịméngị ledre ené bú.

12 Sịmị bị máịnyị ndéré sịmị gara bị Tóra gị ro úku ledre 'bị Kírésịto zí 'yị ga bị íri ní, mááyí ógụ íri ní, Ngére Yésụ olú go do mịmbé'de tú'dú 'yị e nịyí go nzíyiyé ndịsị sóngó bịlámá ledre bị máógụ kíe ní. 13 Gị zía bị ngárá máógụ ndíki lúnduzé Tịto sịmị Lomo ore wá ní, má'dú'du nda kóo zíye ore lá ca, zíma 'dícíómo kacíma zíye, yóó zíma ndéréókpóma sịmị Mekedonịya.

14 Mbófo éyị zí Lomo zía óto Kírésịto káa do mongú manda zía ndịsị útúne zíze 'dá'dá sịmị ledre e za mbá kí mongú roko'bụné káa zí mongú manda 'bị asikíri e ní. Zí Lomo ma'dáa ndịsịné sáká zée zíze ndịsizé úku bịlámá ledre bị gị do bị Yésụ ní zí 'yị e. Bịlámá ledre née inyi kóo zí 'yị e rómo do bikinyi ledre e mbá. 15 Azé zí Lomo kí ledrezé owóowó káa zí bịlámá sụ'bú mịndonyo ní. Kpá zí 'yị ga bị ṇguṇguní ledre Kírésịto go ní, kí yée ga bị ṇguṇguní wá ní. 16 'Yị ga bị ṇguṇguní ledre Yésụ wá ní, ndịsịní éré gị zí ndonyozé ngịrị gị zía ndonyozé née nị zíye káa zí ndonyo umbu ní gị zía nịyí úyu kpá kenée. Ambí nị útúásá méngị moko 'bị Lomo ní ne? Nda zí yée ga bị ṇguṇguní ledre Yésụ go ní ndonyozé nị zíye ndonyo trịdrị gị zía nịyí ídí 'bị eyé trịdrị. 17 Ndazé ezé káa zí tú'dú ngíti géyị 'yị ga bị iliní ndịsị úku kúrú Lomo gị do bị do í'bí éyị zíye ní wá. Ndịsizé úku zí 'yị e mbigí ledre 'bị Lomo gị zía uzu zée, go utúasázé go komoa 'yị ga bị 'bị Kírésịto ní gị ro moko ené.

3

Mịkánda mịyéme ledre 'bị Lomo

1 Ndịsịsé lúrú a íri káa zí éyị bị ndịsizé mbófo rozé ní? Ílisé kóo idíní éké do sílíze wáraga káa zí bị ndịsịní éké a do sílí ngíti géyị 'yị e ní ógụ 'dódo a zíse kídí azé 'yị ga bị 'bị moko 'bị Lomo ní, togú kenée wá ní, ílisé kóo éké wáraga ma'dáa zíze se? Ɨ'ị, ndaá 'bị ené kenée wá. 2 Ásé se zíze káa zí mịéké wáraga ní. Gị zía 'dódosé kací moko bị ndịsizé méngị a dongaráse ní go zí 'yị e ówo a mbá kídí azé 'yị 'bị moko 'bị Lomo. 3 Ásé go káa zí mbigí wáraga bị Kírésịto eké ne ní, gị zía 'dódosé bịlámá moko bị mengizé zí Lomo ní go sịmị mịméngị ledre esé e. Ledre ga bị gị do bisé ní ekéní eyé mịéké wá, 'Dówú Lomo mengị yị ené ne.

4 Ukuzé ledre ga gére née kenée gị zía owozé go ma'díi kídí Lomo i'bí roko'bụ go zíze ndịsizé méngị moko ené kíe sị sílí Kírésịto. 5 Utúasázé úku ledre bị kídí ndịsizé méngị ledre ga gére née kí roko'bụ ezé 'bị 'yịma'dí e ní wá. Lomo i'bí roko'bụ ledre ga bị mengizé née zíze ne. 6 Geléogụ zée ne gị ro zíze ndịsizé úku bịlámá ledre bị yeme mịkándané ní. Ndaá 'bị ené lorụ bị kóo Músa eké ní wá. Gị zía 'Dówú Lomo ndịsị í'bí trịdrị ne zí 'yị e, ndaá 'bị ené lorụ wá.

Lorụ i'bí ené trịdrị zí 'yị e wá

7 Lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké ní
uku kídí togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre
'bɨ Lomo wá yá, nɨ úyu. Lorụ
née nɨ kóo mɨékéótoné ro tutú.
Abú kenée ndotó, lorụ máa née
oto kóo sɨmɨ komo Mụ́sa ndịsị
ṛíṛíne mɨṛírí Isɨréle e utúasáńí
ndịsị lúrú a wa. Abú kenée ndotó,
roko'bụ máa née nɨ ụ́kụ́ ené
mɨụ́kụ́. 8 Mɨkánda yéme ledre bɨ
Lomo yeme zía kásaógụ 'Dówụ́ne
gɨ ro í'bí trịdrị bɨ za fí ní romo do
lorụ bɨ ekéńí mɨéké ní. 9 Togụ́ 'yị e
nɨyí kí rokinyi lá gbóo gɨ ro lorụ bɨ
ngárá i'bí ené trịdrị zí 'yị e wá ní,
sara nɨyí nda ídí kí rokinyi gɨ ro
mɨkánda ledre bɨ nɨ í'bí trịdrị zíye
ní cụ́ káa be 'di? 10 Mɨkánda lorụ
bɨ Lomo i'bíogụ ba, romo do lorụ
bɨ kóo Mụ́sa eké ní. 11 Togụ́ 'yị e
nɨyí kóo kí rokinyi gɨ ro lorụ bɨ
ndịsị ụ́kụ́ mɨụ́kụ́ ní, sara nɨyí nda
ídí kí rokinyi gɨ ro lorụ bɨ ngárá
ụkụ́ 'bɨ ené kú wá cụ́ káa be 'di?

12 Káa zí bɨ Lomo gelé zée
ne zíze ndịsịzé 'dódo mɨkánda
mɨyéme ledre ené ba zí 'yị e
ní, azé óto komozé ndịsị méngị
moko née ngịrị ndaá rozé wá.
13 Ndazé ezé káa zí Mụ́sa bɨ kóo
onzó'dụtụ komoné kí mbílí bongó
gɨ zí Isɨréle e kí lúrú roko'bụ 'bɨ
Lomo bɨ nɨ ókpó gɨ roné ní wá.
14 Bɨ ba ní, 'dụtụńí yị́ eyé sɨmɨ
doyé go, abú 'dodoní ba nda tí
mbigí lorụ ga bɨ Mụ́sa ekéńí ní
zíye yá, utúasáńí eyé úwú a wá.
'Búó togụ́ ṇguṇguńí ledre Kírésịto
go, zí sɨmɨ doyé líkpíne. 15 Gɨ zí
kéyị née ní, abú oloní ba nda tí
lorụ ga bɨ kóo Mụ́sa eké yée ní
zíye yá, mɨmbé'deyé utúasá ené
lolụ ṇgúṇgu a wá gɨ zía sɨmɨ doyé
nɨ yị́ ené fú lá mɨ'dụ́tụné. 16 'Búó
togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go,
Ngére Lomo nɨ fú ótoómo ledre
zía. 17 Ngére Lomo kí 'Dówụ́ Lomo
nɨ kị́é'do. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ
Lomo go ní, 'Dówụ́ Lomo nɨ go
sɨmɨ a gɨ zía owo yị́ ené Lomo go,
nɨ go sɨmɨ rokinyi. 18 Gɨ zía bɨ
ngárá komozé ndaá mɨ'dụ́tụné wá
ní, 'yị e ndịsịńí lúrútóko bɨlámá
mɨméngị ledre 'bɨ Ngére bɨ ndịsị
ngbóró tátá roné sɨmɨzé ní gɨ zí
roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ sɨmɨzé
ní.

4

Úku ledre 'bɨ Lomo

1 Yị́ ené gɨ zí 'búze bɨ do Lomo
ní, zía gélé zée gɨ ro zíze ndịsịzé
'dódo mɨkánda yéme ledre ené
zí 'yị e. Gɨ zí kéyị née ní, rozé
uyu ené kí méngị moko ma'dáa
wá. 2 Ledre ga bɨ ndịsịzé méngị
yée ní za mbá, kémbị́ ledre bɨ nɨ
'dí'biógụ dokuwu zí 'yị ní ndaá.
Ukuingbízé ezé ledre zí 'yị e sɨmɨ
bɨ azé ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo
zíye ní wá. Ledre ezé e nɨyí
za mbá mɨózoyé zí kadra 'yị bɨ
nɨ úkuóto ledre rozé ní ndaá.
3 Bɨlámá ledre ga bɨ ndịsịzé 'dódo
yée ní togụ́ ngíti géyị 'yị e owoye-
meńí ini ledre gɨ sɨmɨ a wá, née
yị́ ené yée ga bɨ asiní mɨási kí
úwú a ní. 4 Gɨ zía Satána bɨ
oto roné ngére 'bɨ do sogo káṇgá
ba 'dụtụ yị́ ené sɨmɨ doyé go ní.
Utúasáńí eyé 'dí'bi bɨlámá ledre
'bɨ Kírésịto bɨ nɨ káa zí Lomo bɨ
ndịsịzé 'dódo ledre ené zíye káa
zí bɨmɨóṇgó zíye ndịsịyé méngị
ledre e kací a ní wá. 5 Ledre ga
bɨ ndịsịzé 'dódo yée ní, ndaní eyé
ledre e ga bɨ gɨ rozé ní wá, ndịsịzé
'dódo bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Kírésịto
Yésụ Ngére ezé ní. Kasa zée kí
bɨlámá ledre née ne zíse. 6 Lomo
uku kóo ledre kídí, “Bɨmɨóṇgó idí
óṇgó sɨmɨ mɨtụlụrụ.” Karaba ní
bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ Kírésịto
ogụ kíe ní, oto zée go zíze ndịsịzé
lúrú roko'bụ 'bɨ Lomo gɨ zía azé
go sɨmɨ bɨmɨóṇgó.

4:6 4:6 Dosị́ éyị́ e 1:3

7 Abú azé 'yịma'dí e roko'bụzé ndaá, azé káa zí pheŗé ní yá, Lomo i'bí moko ené bɨ kí ledrené owóowó ní go do sịlịze. Gɨ zí kéyị née, zí 'yị e ówo a mbá kídí ma'díi, Lomo ndịsị í'bí roko'bụ zíze ne, zíze ndịsịzé méngị moko ma'dáa kíe utúasázé ótoómo a wá. 8 Abú 'yị e ndịsịní 'dó'do zée kací kadra mbá yá, cóngó rozé utúasá ụ́kụ́ wá. Abú sɨmɨ ngíti géyị sịndị́ kadra owo'di'bizé éyị́ bɨ azé méngị a ní wá yá, oyózé sogozé zí Lomo wá. 9 Togụ́ azé go sɨmɨ 'do'dó yá, Lomo ndịsị kpá fú sáká zée. Abú sɨmɨ ngíti géyị sịndị́ kadra azé go gbóo gɨ ro do úfu zée yá, Lomo ndịsị kpá fú sáká zée. 10 Kací kadra mbá ndịsịzé gámá kí umbu komozé gɨ zí 'yị e káa zí 'bɨ Yésụ kóna ní. Togụ́ uyuzé yá nɨ úru zée zí 'yị e lúrútóko roko'bụa rozé.

11 Nɨ ma'díi, kací kadra mbá 'yị e nɨyí fú lá nzíyiyé gɨ ro úfu zée gɨ zía bɨ ndịsịzé úku bɨlámá ledre ené ní. Nda gɨ ore, zí 'yị e ówo a mbá kídí Yésụ nɨ kí roko'bụ gɨ ro yómo rozé bɨ ndịsị úyu mɨúyu ba. 12 Ndịsịzé gámá kí umbu komozé kací kadra mbá gɨ zía bɨ ilizé gɨ ro zíse ndíki trịdrị bɨ za fí ní.

13 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Mándịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo gɨ zía máŋgúŋgu go.” Gɨ zía bɨ zée kése ŋguŋguzé go mbá ledre bɨ kɨ́é'do née ní ní, zíze ndịsịzé go 'dódo a zí 'yị e. 14 Gɨ zía owozé go kídí Lomo uru kóo Ngére Yésụ go gɨ sɨmɨ umbu, nɨ úru zée kpá kenée. 15 Ledre ga gére née mbá, nɨyí gɨ do bɨ zíse ídíse mbɨ́, sɨmɨ bɨ 'yị e nɨyí ówoyéme a gɨ zíse kídí ábuwá Lomo nɨ bɨlámáne ní, zíye ndịsịyé mbófo wo kpá kí óto úndrua.

16 Née sɨ́ ledre bɨ utúasázé ótoómo ledre née gɨ zía wá ní. Abú roko'bụzé ili ba za ụ́kụ́ mɨụ́kụ́ yá, zí 'Dówụ́ Lomo ndịsịné í'bí roko'bụ zíze. 17 'Do'dó ga gére née ndịsịní yéme zée gɨ ro zíze ndíki trịdrị bɨ za fí ní. 18 Gɨ zí kéyị née ní, otozé ezé komozé ro éyɨ́ ga bɨ ndịsịzé go lúrú yée née wá, ndịsịzé óto komozé gɨ ro éyɨ́ ga bɨ ngárá lurúzé aka yée wá ní.

5

Azé ndịsị sɨmɨ mɨkánda 'be

1 Kụrụ'bụ rozé ba trịdrịzé ndịsị ndịsị sɨmɨ a do sogo káŋgá ona. Togụ́ kụrụ'bụ rozé bɨ trịdrị ndịsị ndịsị sɨmɨ a ba uyu go yá, Lomo nɨ 'dí'bióto trịdrịzé sɨmɨ mɨkánda 'be bɨ yemeomo gɨ rozé komo ere ní, zíze ndịsịzé íri za fí. 2 Abú 'do'dózé kí ndịsị ndándada gɨ zí éyɨ́ mɨówo rozé do sogo káŋgá ona ndotó, azé kí mongụ́ óto komo gɨ ro 'dówụ́ro bɨ Lomo yemeomo go zíze komo ere íri ní, 3 gɨ zía utúasázé ndịsị íri kí sanáze bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá. Azé ídí íri kí mɨkánda sanáze bɨ 'Dówụ́ Lomo yemene ní. 4 Kụrụ'bụ rozé 'bɨ sága ba ndịsị ówo mɨówo zíze ndịsịzé íni ini gɨ zí éyɨ́ mɨówo. Abú kenée ndotó, ilizé ezé zí trịdrịzé ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ a wá. Éyɨ́ bɨ ilizé ní, mɨkánda trịdrị bɨ 'bɨ Lomo ní idí ógụ ndịsị sɨmɨzé óyóló'bó zée mɨkándané. 5 Lomo yeme ledre née ne zíze bɨlámáne kenée. Kasa 'Dówụ́ne gɨ ro zíze ówo a kídí ledre ga bɨ née yeme yée gɨ rozé ní, née nɨ méngị yée mbá.

6 Gɨ zí kéyị née, zíze ówoyéme a bɨlámáne kídí togụ́ azé aka kí kụrụ'bụ rozé 'bɨ do sogo káŋgá ba yá, ndazé aka mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní wá. 7 Ndịsịzé ndịsị ba gɨ zía ŋguŋguzé go kenée abú ledre ma'dáa mengị aka roné wá ndotó. 8 Idízé ídí kí rokinyi gɨ zía bɨ azé ótoómo do sogo káŋgá

4:13 4:13 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 116:10

ba zíze ndéré ndịsịzé kɨ́ Ngére Yésụ do bi kɉé'do ní. 9 Togṵ́ azé go kéne do bi kɉé'do, togṵ́ ndazé kéne do bi kɉé'do wá, ili zíze óto wo zía ídíne kɨ́ rokinyi. 10 Gɨ zía azé karanée tóro mbá kó'dṵ́ Kɨ́résịto zía 'déci ngbangazé mbá mɨkékeṛịa kací mɨméngị ledre ezé e do sogo káṇgá ona.

Mɨyéme ledre dongará 'yị e kɨ́ Lomo

11 Gɨ zía bɨ ṇguṇguzé ledre Ngére Yésụ go, zíze ndịsịzé óto úndrua kɨ́ ndịsị 'dí'biógụ 'yị e zía ní, Lomo owo bú kídí ndịsịzé úku ma'díi ledre e. Sée ówosé kpá bú kenée. 12 Ndịsịzé ezé née mbófo rozé zíse wá, ilizé gɨ ro zíse ídíse kɨ́ ledre tarasé. Gɨ do bɨ zíse útúásáse úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ mbófo royé abú mengịnɨ́ eyé ma'díi ledre zɨ́ Lomo wá ní. 13 Togṵ́ lúrúsé zée kací komosé káa zɨ́ ṛifuzé mɨṛífu ní yá, yị́ ené gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsị í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo. Togṵ́ ṛifuzé wá, ilizé sáká sée gɨ ro zíse ówoyéme Lomo. 14 'Búze bɨ Kɨ́résịto oto ní, oto zée née zíze ndịsịzé méngị ledre ga gére née kenée gɨ zía nɨ dụṵ́ ne bɨkéṛɨ́ 'yị bɨ uyu yómo tṵ́'dṵ́ 'yị ga bɨ kóo uyunɨ́ sɨmɨ́ lúyú ledre ní. 15 Uyu káa bɨ yée ga bɨ nɨ yómo yée ní, nɨyí ndịsị ngúcuyé ke. Ili gɨ ro zíye ídíye káa do 'yị ené e zíye ndịsị ndịsịyé kéye. Gɨ zía uyu zía úrúne gɨ royé.

16 Bɨ ba ní, 'deciẓé ezé lolṵ ngbanga 'yịma'dí e kací ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị a ní kɨ́ sómṵ́ ledre ezé 'bɨ 'yịma'dí e wá. Abú bɨ ndịsịzé kóo 'dá'dá 'déci ngbanga Kɨ́résịto kenée yá, bɨ ba ní, owoyemezé wo go 'deciẓé ezé lolṵ ngbanga a kenée wá. 17 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre Kɨ́résịto go ní, nɨ go mɨkánda 'yị sɨmɨ́ mɨméngị ledre ené e. Ledre ga bɨ kóo ndịsị méngị yée 'dá'dá bɨsinyíye ní otoomo yée go mbá, ndịsị nda go méngị ledre ga bɨ bɨlámáye ní. 18 Lomo oyólo'bó zée ne zɨ́ mɨméngị ledre ezé e ídíye bɨlámáye née. Kasaogụ Kɨ́résịto ógụ yéme ledre dongaráze kéne Lomo. Zía kása zée kɨ́ bɨlámá ledre ndịsị úku a zɨ́ 'yị e idíní yéme dongaráye kɨ́ Lomo gɨ ro zɨ́ mɨndịsịyé ídíne bɨlámáne. 19 Gɨ zía bɨ Lomo kɨ́ Kɨ́résịto nɨyí kɉé'do ní, zía kása Yésụ ógụ yéme ledre dongaráne Lomo kɨ́ 'yịma'dí e. Gɨ zía ili ené lolṵ fú lá lúrú 'yịma'dí e káa do 'yị lúyú ledre e wá, idíní ndá'baógụ zíne. 20 Azé ba 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Ndịsịzé úku ba ledre ga bɨ gɨ taraa ní. Éyị́ bɨ Lomo ili gɨ zíse ní ídísé úwú ledre ma'dáa zíse ndá'baógụsé zíne. 21 Abú Yésụ ma'dáa ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá, zɨ́ Lomo kásaógụ wo ógụ 'dí'bi lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e roné. Zía úyuné káa zɨ́ 'yị lúyú ledre ní gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e útúásáye kací komoné káa do mbigí 'yị ené e.

6

1 Káa zɨ́ bɨ azé go kɉé'do kɨ́ Yésụ sɨmɨ́ mɨméngị ledre ezé e ní, bɨlámá ledre bɨ kóo Lomo mengị zíze zɨ́ Yésụ úyuné gɨ rozé ní, ṇguṇgúzé rozé zíse ndásé ótoómo a zía ndéréne gbékpịne wá. 2 Gɨ zía bɨ Lomo uku sɨmɨ́ mɨéké kúrúne kídí,

“Togṵ́ ínisé ini zíma gɨ ro sáká éyị́, zíma lúrú a kídí née go bɨlámá sịndị́ kadra gɨ ro zíma sáká sée yá, mááyí sáká sée.
Togṵ́ sịndị́ kadra 'bɨ yómo 'yị e utúasá go yá, mááyí kása 'yị yómo 'yị e zía ógụné yómo sée.”

6:2 6:2 Isáya 49:8

Máúku zíse, ba goó sịndị kadra 'bɨ sáká éyị gɨ zí Lomo kí sịndị kadra 'bɨ yómo 'yị e.

'Do'dó ga bɨ ndikiní Páwulo ní

3 Ndịsịzé óto komozé ro moko bɨ ndịsịzé méngị a ní kíngaya gɨ do bɨ zía ndéréne do bɨlámá mɨsi'diné káa bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí lúrúndíki lúyú ledre rozé zíye ásiyé kí ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo ke. 4 Sɨmɨ ŗịkị tú'dú 'do'dó ga bɨ ndikizé née za mbá, ndịsịzé tí fú lá ụ́tụsɨmɨzé zíye gɨ ro zía 'dódo zée kídí azé mbigí 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 5 Sɨmɨ ngíti géyị sịndị kadra ndịsịní ócó zée, 'dí'bi zée ónzó zée sɨmɨ sịgịnị, ndịsị kí gbúrógbóye dozé kí sɨmɨkesị, do ndịsịyé kí í'bí mɨngburoko moko e zíze. Sɨmɨ ngíti géyị ndụlụ 'bí 'di'bi komozé wá, zíze ndịsị kí 'dú'duzé kpá 'bú. 6 Ledre ga bɨ mengịzé yée ní za mbá 'dodoní go kídí, azé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zía lúyú ledre ndaá sɨmɨ mɨméngị ledre ezé e wá, owozé éyị ga bɨ Lomo ili zíze ndịsịzé méngị yée ní go bú, zíze kí ụ́tụsɨmɨzé sɨmɨ ledre e kpá kí méngị bɨlámá ledre zí yée ga bɨ ndịsịní méngị zée bɨsinyíne ní kí mbigí óto 'bú 'yị e dozé nda kpá kí 'Dówú Lomo bɨ sɨmɨzé ní. 7 Ndịsịzé úku mbigí ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e, zí Lomo ndịsịné í'bí roko'bụ moko ma'dáa zíze ne. Gɨ zía bɨ utúasázé go komo Lomo ní, zíze ndịsịzé dụ́ú méngị éyị ga bɨ Lomo ili yée ní. Sɨmɨ 'do'dó ezé mbá, ledre ga bɨ ndịsịzé úku yée kí éyị ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní, nɨyí mbá mɨútúásáye. 8 Ndịsịzé 'dódo dụ́ú mbigí ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e. Togú ngíti géyị otoní úndruzé bú togú otoní wá, togú ngíti géyị mbofoní zée bú née ndaá 'bɨ ledre ezé wá, kací kadra mbá ndịsịzé úku dụ́ú mbigí ledre. Sɨmɨ ma'díi ga gére née mbá, ngíti géyị 'yị e ya azé fú lá 'yị ŗanga e. 9 Abú owoní bú kídí azé 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Lomo ní yá, ɬɨ, ngíti géyị 'yị e iliní eyé kenée wá. Zíye ndịsịyé ócó zée í'bí zíze 'duo umbu, abú kenée ndotó uyuzé ezé gɨ zí ócó née wá. 10 Abú mɨmbé'dezé ndịsị 'décị mɨ'décị gɨ zí ledre ga gére née yá, azé kpá fú lá kí rokinyi. Abú éyị ga bɨ 'bɨ sága ba ndaní zíze wá, ndịsịzé kpá fú óto ledre 'bɨ Lomo zía ngbóróne mɨngbóró sɨmɨyé. Éyị ga bɨ Lomo otoogụ yée sága ba nɨyí mbá 'bɨ ezé.

11 Sée lúnduzé e sɨmɨ Lomo 'yị ga bɨ 'bɨ Koŗndo ní, ukuzé kóo ledre go fúó zíse kídí otozé 'búse go dozé kíngaya. 12 Ma'díi, 'búse nɨ yị ené fú bo dozé. Yị ené sée, ílisé yị esé 'dí'bióyó 'búze gɨ dosé se. 13 Mándịsị ódro zíse ba káa zí 'yị odro zí owú 'bɨ ené ní, ídísé óto 'búze.

'Yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Yésụ wá ní

14 'Yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Yésụ go ní, ndịsị kotrụní eyé royé kí yée ga bɨ ŋguŋguní ledre a wá ní wá. 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị bɨlámá ledre ní ndịsị kotrụní eyé royé kí 'yị méngị bɨsinyí ledre e wá. Kpá káa zí bɨ bimɨóŋgó ndikiní eyé kí mụtụlụrụ wá ní. 15 Kpá kenée, togú Kírésịto ndịsị kotrụní royé kí Satána wá ní, sara zée 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní azé nda ndịsị kótrụ 'bɨ ezé rozé kí 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre Yésụ wá ní lárá a káa be 'di? Kenée ogụ wá. 16 Sée 'yị ga bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Yésụ go ní, ásé go káa zí 'Díćí 'bɨ Lomo ní gɨ ro zía ndịsịné sɨmɨsé. Gɨ zí kéyị née ní, ndaá mɨútúásáne zíse ndá'basé ndịsị óto úndru lomo ga bɨ yemení yée kí sịlị 'yị ní wá. Lomo uku kenée kídí, “Mááyí ndịsị dongará 'yị amá e, zíma ndịsị gámáma dongaráye gɨ zía

mááyí Lomo eyé nɨyí 'bɨ eyé nda 'yị amá e.” 17 Zí Ngére kpá lórụ 'yị
ené ga gére née kídí,
“'Yị ga bɨ ŋguŋguní ledre amá wá
ní,
ndásé ndịsị kótrụ rosé kéye
wá.
Ndásé ndịsị méngị lódụ́ ledre eyé
wá,
gɨ ro zíse útúásáse kací ko-
momá.”
18 Zí Lomo úku ledre kídí,
“Mááyí ídí 'Bụsé, zíse ídíse
owụ́ 'bɨ amáa e,
Mááyí Ngére Lomo, bɨ kí roko'bụ
ledre e zíma ní, máúku
ledre ga gére née máa.”

7

1 Owụ́ 'bɨ Babá e simɨ Lomo, káa
zí bɨ 'Bụzé uku ledre go zíze kenée
ní, idízé í'bí rozé za mbá zía zíze
ndịsịzé dụ́ụ́ méngị ledre ga bɨ nɨyí
óto wo zía ídíne kíze kí rokinyi ní.

Páwulo nɨ go kí rokinyi gɨ ro Tịto

2 Máŋgúŋgú romá zíse, ídísé
óto 'búze. Luyúzé ezé ledre
rosé mbá wá, mengịzé ezé gbawá
ledre máa wo bɨ zí bi sínyíne ro
ngúrusé ní wá. Londozé gbawá
ngúru 'yị gɨ dongaráse gɨ ro éyị
ené. 3 Máúku amá ledre née kí
sómụ́ ledre bɨ kídí ásé bɨsinyí 'yị e
ní wá. Máúku ledre née kenée gɨ
zía 'búse nɨ domá kíngaya káa zí
bɨ kóo máúku zíse 'dá'dá ní. Togụ́
mbú umbu yá, azé úyu kése, togụ́
mbú ídí trịdrị yá, azé ídí trịdrị kpá
kése. 4 Máówo bú kídí ásé ndịsị
méngị fú lá ledre ga bɨ Lomo ili
yée ní. Gɨ zí kéyị née zí bi ndịsị
émené romá gɨ zíse. Mɨméngị
ledre esé esị roko'bụ go simimá.
Simɨ 'dó'dó ga bɨ mándịsị 'dó'dó
yée née za mbá, mááyí fú lá kí
rokinyi gɨ zíse.

5 Simɨ bɨ ogụzé simɨ káŋgá
bɨ Mekedoníya, síli ilí rozé wá,
'di'bizé mɨmbé'dezé mbá do sịlịze
gɨ zí ŗíkị 'do'dó ga bɨ 'do'doní
zée kíe ní. 6 Lomo ndịsị lengbe
í'bí rokinyi zí 'yị ga bɨ utúasání
ndíki a wá ní. Mɨndá'baógụ Tịto
gɨ zíse gɨrí i'bí mongụ́ rokinyi
go zíze. 7 Ma'díi, mɨndá'baógụ a
oto zée go zíze ídíze kí mongụ́
rokinyi. Mongụ́ a, nɨ wo bɨ ndịsịsé
kóo sáká wo íri ní. Uku zíze kídí
ásé íri kí mongụ́ sómụ́ ledre gɨ
romá. Ledre ga gére née mbá
oto máa go zíma ídíma kí mongụ́
rokinyi.

8 Máówo bú kídí wáraga kóo
máéké ní, oto uŋgú go ca ro
mɨmbé'desé. Abú kenée ndotó,
mándá kí mongụ́ sómụ́ ledre wá,
gɨ zía máówo bú nɨ zíse káa do
sáká éyị. 9 Káa zí bɨ mááyí úku
ledre ba ní, azé go kí rokinyi.
Ndaá gɨ zía bɨ ya odrozé kóo go
zíse zía ówoné rosé ní wá, yị ené
gɨ zía ówosé kóo go kí rosé kídí
lúyúsé kóo ledre go. Gɨ zí kéyị
née, zíse nda go óyóló'bó sómụ́
ledre esé gɨ zía Lomo ili kenée.
Ídísé ówo a kídí otozé ezé uŋgú ro
mɨmbé'desé wá. 10 Togụ́ bi sinyí
ro 'yị gɨ zía bɨ luyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ
Lomo ní, zía óyóló'bó sómụ́ ledre
ené do ndá'baógụné do mɨsi'di 'bɨ
Lomo yá, Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ
za fí ní zía, zía ídíne kí rokinyi.
Togụ́ do sogo káŋgá ba oto yịị zí
bi sínyíne royị, zíyị ídíyị kí lerị gɨ
zía yá, nɨ 'dí'biógụ yịị zí umbu.

11 Lúrúsé aka bɨlámá mɨmbé'de
Lomo rosé. Simɨ bɨ lúyúsé ledre,
zíse óyóló'bó mɨmbé'desé do
ndá'baógụsé zía ní, zía 'dí'bilúgu
sée zíne simɨ sụmụ. Gɨ zí kéyị née
nɨ cakaba go mɨówóné kídí ásé
go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, gɨ
zía lúyú ledre ndaá lolụ rosé wá.
12 Máéké amá ledre née gɨ ro óto

6:16 6:16 Lévị 26:12, Yeremáya 32:38, Izikéle 37:27 **6:17** 6:17 Isáya 52:11, Izikéle 20:34,41
6:18 6:18 2 Sámele 7:14, 7:8

'yị bɨ luyú ledre née do bɨsinyí mɨsi'di, togú gɨ ro úku yéme ledre gɨ ro 'yị máa wo bɨ mengịní bɨsinyí ledre zía ní wá. Máéké gɨ ro zíse ówo a kídí méngị yémesé ledre go gɨ rozé. 13 Ledre née oto zée go zíze ídíze kɨ́ rokinyi.

Ndaá kpá lá dụ́ụ́ zée wá, kpá Tịto. Gɨ zía Sɨmɨ bɨ kóo kasazé wo zíse íri ní, zíse 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ kɨ́ 'búne, zía ndịsịné bɨlámáne somú ledre wá. 14 Máúku ledresé zía máyá ásé bɨlámá 'yị e. Sɨmɨ bɨ ogụ zíse íri ní, zía lúrú ledre ga bɨ máúku yée zía gɨ rosé ní za cú kɨ́ komoné. Ótosé máa go zíma ídíma kɨ́ rokinyi. 15 Ledresé nɨ go zía owóowó gɨ zí bɨlámá ledre bɨ méngịsé zía, zíse 'di'bi wo kɨ́ 'búne sɨmɨ sụmụ ní. 16 Mááyí kɨ́ mongú rokinyi gɨ zíse, ledresé nɨ zíma owóowó.

8

'Yị 'bɨ Mekedonîya e sakání lafúye

1 Owú 'bɨ Babá e, ilizé úku 'dódo a zíse kídí Lomo mengị bɨlámá ledre go sɨmɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ káṇgá bɨ Mekedoníya ní. 2 'Yị 'bɨ Mekedoníya ga gére née abú tú'dú 'do'dó ndịsị ndíki yée, zíye kpá ídíye 'yị lerị e yá, yokoní sílíye za kɨ́ sómú ledre eyé mbá sáká lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. 3 Sílíye bɨ yokoní ní, rorómó go, gɨ zía i'bíní za kɨ́ mɨmbé'deyé mbá. 4 Bɨ ba ní, nɨyí ba ndịsị ṇgúṇgú royé zíze, idízé ṇgúṇgu a gɨ do bɨ zíye yóko sílíye sáká lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ Yerụsaléma ní kíe. 5 Éyí bɨ mengịní ní, nɨ nda yị ené go kpí gɨ zí ledre bɨ ndịsịzé sómú a gɨ royé ní. I'bíụtụní aka yị eyé royé mbá zí Ngére Yésụ kí, zíye nda ndá'baógụyé ndịsị lódú kacíze káa zí bɨ Lomo ndịsị úkuí'bí a zíye ní. 6 Káa zí bɨ kóo ówosé bú Tịto lúnduzé sɨmɨ Lomo ndịsị kóo 'dókó sée ne kɨ́ sómú ledre 'bɨ yóko sílí ní, azé go kpá kásalúgu wo zíse íri gɨ ro zía kpá fú 'dókó sée kɨ́ sómú ledre gɨ ro zíse yóko sílíse rómo gɨ do wo bɨ kóo 'dá'dá ní. 7 Ásé go ndịsị méngị tú'dú bɨlámá ledre e. Ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ṇgúṇgusé ní i'bí roko'bụ 'bɨ 'dódo ledre go zíse, ásé go kɨ́ mɨngburoko ówo ledre e, kpá nzíyisé gɨ ro sáká 'yị e gɨ zía ótosé 'búze go. Bɨ ba ní, ídísé nda mu ndịsị sáká 'yị e rómoné mɨrómo.

8 Máúku amá bɨ kídí ídísé mu yóko sílíse ní wá, máúku 'dódo lá ledre ga bɨ lafúse 'yị 'bɨ Kírésịto ndịsịní méngị a ní zíse, togú ndịsịsé go kpá méngị a kenée kɨ́ mɨmbé'desé kíé'do yá. 9 Lúrútókosé aka ledre bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní. Ịnyị za cú gɨ komo ere ógụné do sogo káṇgá ona káa zí 'yɨma'dí ní, ídíne káa do 'yị lerị gɨ do bɨ zíse ídíse kɨ́ éyị zíse bɨ nɨ trịdrị bɨ fí ní.

10 Kíbi kóna ásé se mɨzefị 'yị ga bɨ i'bíní royé ndịsị yóko sílíye gɨ ro sáká lafúse ga bɨ 'yị 'bɨ Kírésịto nɨyí 'yị lerị e ní. 11 Káa zí bɨ kóo tónósé go yóko sílíse ní, ídísé kpá fú mu méngị a kenée gɨ do bɨ zía útúásáne kpịnị kací mɨmbé'desé bɨ kóna née. Ídísé í'bí a kpịnị kací roko'bụ éyị bɨ do sílíse ní. 12 Éyị bɨ nɨ kɨ́ ledrené owóowó ní ndaá 'bɨ ené bɨ ya í'bí go cú kíe 'di ya ní wá, yị ené bɨlámá mɨmbé'deyị bɨ ndịsị í'bí a kíe ní, ndịsị óto Lomo ne ídíne kɨ́ rokinyi.

13 Máíli amá gága sée mɨgága gɨ ro í'bí éyị zí 'yị e, zíse ídíákase sɨmɨ 'do'dó wá. Yị ené dụ́ụ́ sáká éyị bɨ kɨ́ 'búne ní gɨ ro zíse ídíse mbá kɨ́ éyị e zíse. 14 Bɨ ba ní, éyị nɨ bo zíse ídísé mu í'bí a zí lafúse. Sɨmɨ ngíti sịndị kadra nɨyí óyóló'bó royé í'bí a zíse. Mɨméngị kéyị bɨ kenée ní

nɨ ótosé e mbá zíse ídíse kɨ́ éyɨ́ e zíse. 15 Káa zɨ́ bɨ nɨ miékéne simɨ miéké kúrú Lomo kídí, “'Yɨ ga bɨ 'do'dú yokoní éyɨ́ miánu go kíngaya ní, bandáomoní eyé ngíti a gɨ royé wá. Yée ga bɨ 'do'dú yokoní 'bɨ eyé lá ca ní, idíakání eyé lá kɨ́ wo bɨ zíye ca née wá.”

Kasaluguní Tɨ̨to simɨ Koŗndo

16 Mbófo éyɨ́ zɨ́ Lomo zía óto 'búse do Tɨ̨to kpá káa zɨ́ bɨ óto 'búse domá ní. 17 Simɨ bɨ ukuzé ledre zía gɨ ro zía ndá'ba ándá roné zíse íri ní, nɨ kóo kɨ́ rokinyi gɨ zía ili kpá fú gɨ ro ndɨ̨sɨ̨ sáká sée kɨ́ sómú ledre. 18 Kasazé yée gɨ yáa kɨ́ ngíti lúnduzé simɨ Lomo, nɨ 'yɨ bɨ 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to owoní wo mbá bú gɨ zɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ ndɨ̨sɨ̨ úku a ní. 19 Lafúze e 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to gelení wo ye gɨ ro zía 'dɨ̨yɨ̨óto zée kɨ́ éyɨ́ ga bɨ yókosé yée zíze ndéréze saká lafúze ga bɨ simɨ Yerụsaléma ní kíe ní. Née mɨméngɨ ledre bɨ nɨ óto 'yɨ e zíye ndɨ̨sɨ̨yé í'bí mbófo éyɨ́ zɨ́ Ngére Lomo gɨ roa ní. 'Dodo kírí née kídí azé nzíyizé gɨ ro ndɨ̨sɨ̨ sáká lafúze e ga bɨ iliní sáká éyɨ́ ní. 20 Nɨ mɨútúásáne zíze ndéréze kɨ́ lúnduzé bɨ gélésé wo ní, káa bɨ ngíti géyɨ 'yɨ e nɨyí sómụ́lúyú ledre kídí késɨ́ bɨ yókosé ní, sinyizé go kíe. 21 Máúku ledre née kenée, gɨ zía máíli Ngére Lomo kɨ́ 'yɨma'dí e mbá idíní ówo a kídí ndɨ̨sɨ̨zé go méngɨ moko ené do bɨlámá mɨsi'diné.

22 Káa do yata ledre, esɨzé ngíti lúnduzé simɨ Lomo go zɨ́ Tɨ̨to e kɨ́ ezené bɨ máúku ledre a née, nɨyí ndéré gɨ yáa zíse íri ní. Owoyemezé ledre gɨ roa go bɨlámáne do tụ́'dụ́ mɨsi'di e, moko ené zɨ́ Ngére Yésụ nɨ bɨlámáne. Nɨ kɨ́ rokinyi gɨ ro zíye ndéréye kɨ́ lafúne ga gére née zíse íri. 23 Togụ́ 'yɨ nɨyí ndú'yú sée gɨ ro Tɨ̨to yá, née kú ngúru eze 'yɨ mokomá bɨ ndɨ̨sɨ̨zé méngɨ moko kéne gɨ ro sáká sée ní. Gɨ ro ngíti géyɨ ya'dá ga bɨ gbre née, 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to ga bɨ yáa ní kasaní yée ye gɨ ro zíye ndɨ̨sɨ̨ mengɨ moko zíse íri. Kací moko eyé ndɨ̨sɨ̨ óto tụ́'dụ́ 'yɨ e zíye ndɨ̨sɨ̨yé í'bí mbófo éyɨ́ zɨ́ Yésụ. 24 Ídísé óto 'búye, zíse 'dí'bi yée simɨ sụmụ gɨ do bɨ zɨ́ 'yɨ ga bɨ kasaní yée ní, ówo a kídí ledre ga bɨ ndɨ̨sɨ̨zé mbófo sée kíe ní, nɨyí ma'díi.

9

Yóko sɨ̨lɨ̨ zɨ́ 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to ga bɨ simɨ Yerụsaléma

1 Máíli amá fú lá ndɨ̨sɨ̨ éké ándá ledre gɨ ro yóko sɨ̨lɨ́ bɨ yémesé ledre gɨ ro ndɨ̨sɨ̨ í'bí a gɨ ro zía sáká 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to ga bɨ simɨ Yerụsaléma ní wá. 2 Máówo bú kídí í'bísé rosé go zíse ndɨ̨sɨ̨ sáká lafúse. Née sɨ́ ledre bɨ mándɨ̨sɨ̨ mbófo sée zɨ́ 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to ga bɨ simɨ káŋgá bɨ Mekedoníya ní, kídí sée 'yɨ 'bɨ Koŗndo simɨ káŋgá bɨ Ákaya ní yémesé kóo rosé go 'desɨ́ kɨ́bi kóna gɨ ro yóko sɨ̨lɨ́se sáká lafúse kíe. Ledre bɨ méngɨsé née, oto tụ́'dụ́ ngíti géyɨ 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kírésɨ̨to ní go ndɨ̨sɨ̨ yóko sɨ̨lɨ́ye gɨ ro sáká lafúye kíe. 3 Gɨ zɨ́ kéyɨ́ née, mááyí gɨ yáa go kása Tɨ̨to kɨ́ lafúne ga gére née gɨ do bɨ zíye sáká sée kɨ́ moko 'bɨ yóko sɨ̨lɨ́ gɨ ro zíse ídíse kɨ́ nzíyi éyɨ́ do sɨ̨lɨ́se. Gɨ zía togụ́ ogụzé íri ndásé nzíyisé wá, nɨyí sómụ́ ledre kídí mbágá tụ́'dụ́ ledre ga bɨ mándɨ̨sɨ̨ úku yée gɨ do bisé ní nɨyí yɨ́ eyé mbá ṛanga. 4 Máúku kenée gɨ zía togụ́ ogụzé gɨ yáa kɨ́ ngúru 'yɨ gɨ dongará 'yɨ 'bɨ Kírésɨ̨to ga bɨ simɨ Mekedoníya ní togụ́ nzíyi éyɨ́ ndaá yá, mááyí ídí kɨ́ mongụ́ komokenyɨ́, zɨ́ 'bɨ esé nda rómoné cụ́ gɨ do 'bɨ amá. 5 Née sɨ́ ledre bɨ mákása Tɨ̨to kɨ́ lafúne ga gére née idíní ndéré 'dá'dá íri gɨ ro

8:15 8:15 Ólụ́ógụ 16:18

sáká sée kɨ moko 'bɨ yóko sịlị́ née. Gɨ ro zíse í'bí a káa zí bɨ yémesé ní, ndaá káa zí gaganí sée gɨ roa mɨgága ní wá.

6 Ásé lúrú lị́lị ledre née gɨ ro ledre 'bɨ yóko sịlị́. Togú 'yị i'bí éyị cúku'dée, Lomo nɨ í'bí úndru zía kpá cúku'dée, togú 'yị i'bí éyị mongúne, Lomo nɨ í'bí úndru zía kpá mongúne. 7 'Yị idí í'bí éyị kací mɨmbé'dené bɨ ili ní, ndaá sómú sɨmɨné káa zí éyị bɨ gaganí wo roa mɨgága ní wá. Lomo ndịsị lengbe óto 'bú 'yị ga bɨ iliní ndịsị í'bí éyị kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́é'do ní. 8 Togú ndịsị go í'bí éyị zí 'yị e kɨ́ mɨmbé'deyị kɨ́é'do kenée yá, Lomo nɨ í'bí úndru zíyị, zíyị ídíyị kɨ́ ŗíkɨ́ tú'dú éyị e, zíyị ndịsịyí sáká ngíti géyị 'yị e kíe. 9 Káa zí bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní kídí,

“'Yị ga bɨ ndịsịní sáká 'yị lerị́ e ní,
Lomo nɨ ndịsị méngị bɨlámá
ledre zíye za fí.”

10 Lomo bɨ nɨ 'yị í'bí kúfú kɨ́ éyị mɨánu zí 'yị e ní, nɨ í'bí úndru zíse gɨ ro zí éyị e ú̱wú̱ye zíse mɨú̱wú̱ gɨ do bɨ zíse ndịsịsé sáká 'yị e kíe. 11 Lomo nɨ í'bí úndru zíse, zíse ídíse kɨ́ éyị e do sịlị̱se ndịsị sáká 'yị e kíe. Zíye ndịsịyé í'bí mbófo éyị zí Lomo sɨmɨ bɨ togú i'bízé sáká éyị bɨ gɨ zíse ní go zíye ní.

12 Ídísé ówo a kídí, yóko sịlị́ bɨ ndịsịsé yóko a sáká 'yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ sɨmɨ Yeru̱saléma kíe ní, nɨ óto yée zíye ndịsịyé í'bí mbófo éyị zí Lomo kíngaya. 13 Yóko sịlị̱se née nɨ óto 'yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ sɨmɨ Yeru̱saléma ní, zíye ndịsịyé mbófo Lomo kídí ma'díi, ŋgúŋgusé bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésu̱ go. 14 Bɨ ba ní, nɨyí ba ndịsị íni ini gɨ rosé kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do gɨ do bɨ zíye kóo ídíye kése do bi kɨ́é'do. Gɨ zía bɨ owoní sáká éyị 'bɨ Lomo go gɨ zíse ní. 15 Mbófo éyị zí Lomo zía kásaógu owú 'bɨ ené káa do mongú sáká éyị ené zíze.

10

Páwulo uku yeme ledre gɨ ro moko 'bɨ Kírésịto

1 Ba máa Páwulo, índisé aka mbílíse zíma, zíse úwú ledre bɨ máíli úku a zíse ndoo kpá kɨ́ bikịdrị́ mɨmbé'demá káa zí bɨ Kírésịto ndịsị méngị a ní. Abú ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ukucayiní ledre kídí mándịsị ódro o'bụó'bụ zíse lá dụ́ú sɨmɨ mɨéké ledre togú nda goó do komosé yá, máódro kenée wá. 2 Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse ndịsịní úku ledre kídí ndazé ezé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní wá. Máŋgúŋgú romá zíse, ídísé ú̱cụómo yée. Gɨ zía sɨmɨ bɨ togú máógụ go zíye íri ní, mááyí ésị sịlị́ma komoyé o'bụó'bụ. 3 Máówo bú azé 'yịma'dí e do sogo káŋgá, ndịsịzé méngị 'bɨ ezé yị ezé ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, ndaá káa zí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ owoní Lomo wá ní wá. 4 Éyị ga bɨ ndịsịzé ịcị okó kíe ní mbá ogụní gɨ zí Lomo, ndaní eyé komokenzị 'bɨ okó ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba wá. Yị ené roko'bụ 'bɨ Lomo bɨ zíze ní ndịsịne rómo cóngó ro Satána. 5 Ndịsịzé 'déweóyó cóngó ro 'bɨ Satána bɨ ndịsị ú̱cụómo 'yị e kɨ́ ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo, zíze kpá ndịsịzé 'déweóyó cóngó ro bɨcayi ledre ga bɨ ndịsịní úku yée ní. Zíze ndịsịzé 'dódo ledre 'bɨ Kírésịto zíye kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo bɨ zíze née gɨ do bɨ zíye ŋgúŋgu a. 6 Sée ga bɨ 'bɨ Koŗndo ní, ilizé ídísé ịnyị mbá ŋgúŋgu ledre 'bɨ Kírésịto. Togú méngịsé go tí kenée yá, azé ịnyị kése mbá ésị sịlị́ze o'bụó'bụ komo 'yị ga bɨ iliní ŋgúŋgu ledre Kírésịto wá ní.

9:9 9:9 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 112:9

7 Sómų́ ledre née ogụ simisé
kenée yį́ ené gi zía bi ótosé ko-
mosé lá dụ́ų́ ro ledre ga bi ndịsịní
méngị royé do sogo káŋgá ona
ní. Ídísé ówo a bilámáne kídí
ndazé ezé káa zí ngíti géyị 'yị ga
bi ndịsịní ímí dịbịlị kí ledreyé kídí
yée niyí 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní
wá. Azé yį́ ezé ze mbigí 'yị ga
bi 'bi Kírésịto ma'dáa ní. 8 Togų́
lúrúsé káa zí éyį́ bi mándịsị ịlị́ kí
úku ledre roko'bụ bi Ngére i'bí
zíze née yá, ni bilámáne. I'bí
roko'bụ née gi ro zíze 'dódo ledre
kí zíse, ndaá gi ro ónzóóto sée kíe
bi wá. Née sị ledre bi dokuwu
mengị máa gi zía wá ní. 9 Bi
goó kenée ní, ndásé sómų́ a bi
kídí mándịsị ési ngịrị simisé kí
wáraga ga bi mándịsị éké yée
zíse ní wá. 10 Máúku ledre née
kenée, gi zía ngíti géyị 'yị e gi
dongaráse ukuní ledre kídí, “Togų́
Páwulo eké kasa ledre miékékása
yá, ledre ga bi uku kasa yée ní
niyí kí roko'bụyé. Togų́ nda do
komosé yá, ledre ga bi zía úku a
zíse kí roko'bụné kenée ní ndaá.”
11 'Yị ga gére née ndịsịní úku née
gbékpį́ ledre. Ledre bi máúku
o'bụ́o'bụ simi wáraga ní, ni ídí
kpá ledre bi mááyí úku a simi bi
máógụ go zíse íri ní.

12 Otozé ezé ledrezé zía ídíne
owóowó káa zí bi ngíti géyị 'yị e
ndịsịní méngị a ní wá, ndịsịní
yį́ eyé née lá óto royé kí royé
kídí ledreyé ni owóowó, ṛifuní
yį́ eyé née miṛífo. 13 Ndịsịzé
úku dụ́ų́ ledre moko bi Lomo
i'bí zíze ndịsịzé méngị a gi ro
ndéréógụmá kíe gị zíse íri ní. 14 Sį́
ledre bi zíze ndịsịzé mbófo rozé
gi roa ní ndaá. Owozé bú azé ze
mizefị 'yị ga bi ogụ́ụtụní royé kí
bilámá ledre 'bi Kírésịto zíse ní.
15 Ilizé ezé kpá mbófo rozé gi ro
éyį́ ga bi ngíti géyị 'yị e mengịní
ye, káa zí éyį́ bi mengịzé ze ní
wá. Mongų́ óto komozé ni gi ro
zí ledre 'bi Lomo ngbóróne simisé
zía óto moko ga bi ndịsịzé méngị
yée née áŋgané do bi e mbá. 16 Gi
do bi zíze útúásáze ndéréze kí
bilámá sanda 'bi Kírésịto kpá zí
ngíti géyị 'yị ga bi simi ngíti géyị
gara e kí'dí bi ngíti géyị 'yị e ogụní
aka íri wá ní. Ilizé ezé mbófo
rozé kí moko bi ngíti géyị 'yị e
mengịní go simi ngíti géyị gara ní
wá. 17 Miéké kúrú Lomo uku kídí,
“Togų́ 'yị ili mbófo roné yá, idí
mbófo roné gi ro éyį́ ga bi Ngére
Lomo ndịsị méngị yée ní.” 18 'Yị
ndaá sómų́ a bi yaá ledre ga bi
née ndịsị méngị yée ní utúasání
go miútúásá ní wá. Ngére Lomo
ndịsị ówoyéme miméngị ledre 'bi
'yị bi utúasá go miútúásá ní dụ́ų́
ne.

11

Páwulo ukucayi ledre gi ro 'yị ṛanga e

1 Owų́ 'bi Babá e, togų́ ni zíse
káa zí éyį́ bi mándịsị mbófo romá
ní yá, ónzósé aka mimbé'desé
zíma ndoo simi ledre ṛifu máa
née. 2 Kací kadra mbá ledresé
ni zíma owóowó kpá káa zí bi
ledresé ni zí Lomo owóowó ní.
Máili ídísé ídí dụ́ų́ 'yị ga bi 'bi
Kírésịto ní zíse ndịsịsé méngị dụ́ų́
ledre ené. 3 Mándịsị sómų́ simimá
gi rosé kídí karanée ngíti géyị
'yị e niyí lóndo sée káa zí bi kóo
Satána londo Áwa ní, zíse óyó
sogosé zí Kírésịto. 4 Ótosé komosé
kị́é'do wá gi zí 'di? Simi bi kóo
'dodozé ledre 'bi Ngére Yésụ zíse
ní, zíse kóo ŋgúŋgu a zí 'Dówų́
Lomo kóo go ógụné simisé. Bi
ba ní ótoómosé bilámá ledre 'bi
Lomo bi kóo née go kenée, ndịsịsé
nda yį́ esé go úwú 'dódo ledre bi
kpį́ ngárá ndaá 'bi Yésụ kí 'Dówų́
Lomo siminé wá ní. 5 Abú 'yị
ṛanga ga gére née ukuní ledre

10:17 10:17 Yeremáya 9:24

kídí yée nɨyí mbigí 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Yésụ ní yá née ṛanga, utúasání rómo domá kɨ́ ledre wá. 6 Abú 'yị ṛanga ga gére née ndịsịní 'dódo ledre káa éyị bɨ owo romoní ledre domá ní yá, wo bɨ ma'díi ní, máowo rómo doyé kɨ́ ledre. Ówo yémesé go bɨlámáne sɨmɨ ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ní.

7 Ndaá 'bɨ ené kóo lúyú ledre zíma ndịsịmá 'bó'bụ́ romá kɨ́ óto úndrusé sɨmɨ bɨ mándịsị 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Lomo zíse lá gbékpịne má'dí'bi éyị gɨ zíse wá ní wá. 8 Má'dí'bi gága amá éyị gɨ zí 'yị e méngị moko 'bɨ Kírésịto kíe dongaráse wá. 'Yị e i'bíní yị eyé éyị e ye kí mɨmbé'deyé kị́é'do. 9 Sɨmɨ bɨ kóo mááyí dongaráse íri ní, abú lerị ngíti géyị éyị e mengịní kóo máa ndotó, máómbo amá kóo éyị e gɨ zíse wá. Ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ogụní gɨ sɨmɨ Mekedoníya ní, i'bíní sáká éyị go zíma. Gɨ zí kéyị née, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máíli ídí káa do éyị mɨówó dosé gɨ ro sáká éyị wá. 10 Máúku zíse ma'díi káa zí bɨ mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Kírésịto ní, ledre bɨ kóo mándịsị mbófo romá kíe máyá ndásé í'bí éyị sáká máa kíe wá ní, mááyí fú lá ndịsị mbófo a sɨmɨ Ákaya ona 'yị bɨ nɨ úcụómo máa ní ndaá. 11 Ndaá 'bɨ ené gɨ zía bɨ ya 'búse ndaá domá wá ní wá. Lomo owo bú kídí 'búse nɨ domá kíngaya. 12 Mááyí ndịsị méngị moko amá tí fú káa zí bɨ lengbe ní. Káa bɨ 'yị ṛanga ga gére née nɨyí ndịsị mbófo royé kídí moko eyé nɨ kpá káa zí 'bɨ ezé ní ke. 13 'Yị ga gére née ndaní eyé mbigí 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní wá, moko eyé ndaá kpá mɨútúásáne wá. Ndịsịní lá lóndo sée kɨ́ úku ledre kídí yée nɨyí 'yịmɨkása 'bɨ Kírésịto. 14 Mɨméngị ledre eyé née utúasá ówó kací komomá wá, gɨ zía Satána utúasá kpá bú lóndo roné zí 'yị e, ndịsị lóndo 'yị e kídí née nɨ maláyika 'bɨ Lomo. 15 Gɨ zí kenée née, 'yị ṛanga ga gére née utúasání yị́ eyé bú kɨ́ roko'bụ bɨ gɨ zí Satána ní ógụ ndịsị 'dódo ledre zí 'yị e káa zí 'yịmɨkása ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. Karanée Lomo nɨ 'dó'do yée ásáne kpịnị kɨ́ mɨméngị ledre ga gére née.

Páwulo 'do'dó gɨ ro ledre 'bɨ Kírésịto

16 Mááyí kpá úku ándá zíse, 'yị ndaá sómụ́ a bɨ ya mándịsị mbófo romá née mááyí 'yị ṛifu ní wá. Togụ́ nɨ káa zí mándịsị mbófo romá ní yá, índisé aka mbílíse zíma zíse úwú ledre ga bɨ mándịsị úku yée ní mbịmbị. 17 Mámbófo amá romá née kɨ́ sómụ́ ledre bɨ kídí Ngére ili ne ní wá, máíli máa zíma ídíma káa zí 'yị ṛifu ní. 18 Káa zí bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịní mbófo royé gɨ ro éyị ga bɨ mengịní yée ye ní. Mááyí kpá ndịsị mbófo romá gɨ ro moko 'bɨ Kírésịto bɨ mándịsị méngị a ní. 19 Káa zí bɨ lúrúsé kídí ásé 'yị ówo ledre e ní, ídísé mu ndịsị ndịsị kótrụ rosé fú kɨ́ 'yị ṛanga ga gére née ásé ówo mɨsínyíye. 20 Ówosé ledre wá gɨ zí 'di? 'Yị ga bɨ ndịsịní óto sée káa do owụ́kụlụ́ eyé e, zíye ndịsịyé lóndo sée kɨ́ 'dí'bi éyị esé e ní, do ndịsịyé kɨ́ óngbo komosé kpá drú ní. Éyị bɨ mengị sée zíse ndá'ba ndịsị ndịsị kótrụ rosé kéye ní 'di? 21 Máṇgúngu go kídí máúku kóo ledre e go zíse káa zí 'yị bɨ owo ledre wá ní káa zí bɨ ngíti géyị 'yị e somụ́ní ní.

Abú 'yị ṛanga ga gére née ndịsịní mbófo royé gɨ ro ledre ga bɨ ndịsịní méngị yée née yá, mááyí mbófo romá kpá kenée abú nɨ zíse káa zí ledre ṛifu ní. 22 Togụ́ ukuní kídí yée nɨyí gɨ sɨmɨ kúfú bɨ Ébere ní yá, mááyí kpá gɨ sɨmɨyé, togụ́ ya gɨ sɨmɨ kúfú

Isiréle e yá, mááyí kpá gɨ simɨyé, togú ukuní ya yée nɨyí gɨ simɨ bulúndu Abarayáma yá, mááyí kpá bulúndu Abarayáma. 23 Togú ukuní ledre zíse kídí yée nɨyí 'yị 'bɨ moko 'bɨ Kírésịto yá, mááyí úku ledre zíse káa zí 'yị bɨ doa sinyí misínyí ní, mándịsị méngị moko 'bɨ Kírésịto rómo doyé mbá, do óto ándá máa mɨótoándá simɨ sígịnị, do ndịsiyé ócó máa kíngaya do í'bí zíma 'duo umbu zíma ndịsị ólúógụmá gɨ zíye 'duo gɨ gu.

24 Kí'dí ịnyị simɨ ngíti géyị sịndị kadra, Yúda ga gére née ndịsịní ócó máa kí sí'dí cịkérị a doa sokó doa ịnyị doa eso (39). 25 Mɨngburoko 'yị 'bɨ Róma ocóní máa kí ngbángbá kí'dí ota (3), zí ngíti géyị 'yị e óngbo máa kí tutú e kí'di kérị. Simɨ ngíti sịndị kadra zí kuŗúngba 'déwené kíma kí'dí ota (3), zí bi áráne domá ndre kí ndịsị éle do iní. 26 'Do'dó ga bɨ mándíki yée simɨ gámá ga bɨ kací moko 'bɨ Kírésịto ní, ngíti géyị nɨyí ngbuŗu e ndịsịní kí úcu'dútụ mɨsi'di e, ngíti géyị yá 'yị ugu e ndịsịní kí tóro 'dútụ mɨsi'di e, ngíti géyị yá 'yị amá e kí 'yị lóŋgó e ndịsiyé 'dó'do máa. Ngíti géyị yá zíma ndíki 'do'dó gɨ zí 'yị ga bɨ simɨ gara ní. Zíma kí 'dó'dóma simɨ yana súwú gɨ zí ndéré ga bɨ gbála ní, ngíti géyị yá, gɨ zí mɨngburoko síli ga bɨ ndịsị kịzị kuŗúngba do iní ní, ngíti géyị yá gɨ zí 'yị ga bɨ ndịsịní óto royé kídí yée nɨyí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. 27 Mándịsị méngị moko kí roko'bụmá mbá gɨ ro zíma sáká romá. Ngíti géyị yá 'bí 'di'bi komomá kí nduḷụ wá. Ngíti géyị yá zíma ndịsịmá kadra teké éyị mɨánu kí iní ogụní taramá wá. Ngíti géyị zíma ndịsị 'dó'dóma gɨ zí drú gɨ zí lerị bongó. 28 Simɨ ledre ga gére née mbá, mongú a mándịsị sómú ledre 'do'dó ga bɨ ndịsị ndíki 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. 29 Kací kadra mbá mándịsị sómú ledre gɨ ro yée ga bɨ roko'bụ 'bɨ Lomo ndaá aka simɨyé wá ní gɨ ro zíma sáká yée, zí mɨmbé'demá ndịsị ésịne mɨésị gɨ ro yée ga bɨ londoní yée go gɨ ro zíye lúyú ledre ní.

30 Togú mándịsị mbófo romá, nɨ mɨútúásáne zíma ndịsị mbófo romá gɨ ro éyị ga bɨ mándịsị méngị yée zíse ndịsịsé lúrú máa káa zí mááyí 'yị ŗifu ní. 31 Máúku zíse ba ma'díi ledre. Lomo bɨ 'Bụ Ngére Yésụ, bɨ nɨ mɨútúásáne zí 'yị e ndịsiyé mbófo wo ní owo bú kídí márạnga amá ŗanga wá, mándịsị úku mbigí ledre. 32 Simɨ bɨ kóo mááyí simɨ gara bɨ Damásika ní, gávana bɨ kóo ndịsị méngị moko sị sílị mongú ngére bɨ Aréta ní oto kóo asikíri ené e tara mbotụ gara máa née gɨ do bɨ zíye 'dí'bi máa. 33 Gɨ zí kéyị née ní, zíma ékị ndịsịmá simɨ mongú gbété zí ngíti géyị 'yị e ésịógụ máa kíe kí ká'dá sága gɨ do bifúó bɨ ro gara bɨ o'bóní ro gara máa née ní ní. Née mɨsi'di bɨ máómo doa ní.

12

Lomo 'dodo ere zí Páwulo

1 Nɨ mɨútúásáne zíma ndịsị mbófo romá, abú máútúásá amá ndíki éyị gɨ simɨ a wá ndotó. Ledre ga bɨ Ngére Yésụ 'dodo yée zíma ndịsị lúrú yée ní, mááyí fú lá ndịsị úku ledreyé. 2 Máówo bú bɨlámáne kídí Lomo 'di'bi kóo ngúru 'yị 'bɨ Kírésịto go gị komo ere 'desị. Kací ledre máa née mengị simɨbi go sokó doa eso (14). Éyị bɨ máówo'dí'bi wá ní, togú Lomo 'di'bi kóo née kụŗụ'bụ a nyé, togú lá lomo roa yá máówo wá. Lomo owo yị ené ne. 3 Ma'díi éyị bɨ máówo'dí'bi ní, Lomo 'di'bi kóo wo go. Togú kụŗụ'bụ a nyé, togú lá lomo roa yá, Lomo owo ne. 4 Lomo 'di'bi kóo wo go

gị komo ere sịmị 'be 'bị rokinyi bị ndịsịní ndólo a paradịsa ní. Zíma úwú tụ́'dụ́ ledre e íri wo bị 'yịma'dí utúasá lịkpị a ne zíse wá ní. 5 Togú gị ro ledre mbófo ro 'yị káa zí o'do née yá, née kóo go éyị bị mááyí mbófo romá gị roa ní, tí lá máili méngị ledre máa wo née wá. Mááyí ndịsị gbúrógbó dụ́ụ́ kí ledre máa wo bị kídí mááyí 'yị lúyú ledre ní. 6 Abú mááyí kóo mbófo romá yá, ndaá 'bị ené ṛifu wá, gị zía máúku yị amá née ma'dii ledre. Tí lá máili amá mbófo romá wá. Máíli 'yị e idíní óto komoyé dụ́ụ́ ro ledre bị mándịsị mengị a kpá kí úku a zíye ní.

7 Gị zía bị mándịsị mbófo ledre ga bị Lomo 'dodo yée zíma ní, zí Lomo ótoómo mịsi'di zí Satána ógụné ndịsị í'bí 'do'dó romá.

8 Máíni ini go zí Ngére Yésụ kí'dí ota, idí 'dí'bióyó 'do'dó née gị romá 'dá'ba. 9 Zí Kírésịto úkulúgu ledre zíma kídí, “Ndá sómụ́ ledre wá, mááyí sáká yịị, roko'bụmá nị bo kíngaya gị ro sáká 'yị ga bị roko'bụyé ndaá ní kíe.” Káa zí bị goó kenée ní, mááyí ndịsị mbófo romá kíngaya gị zía máówo go kídí Kírésịto nị ndịsị í'bí roko'bụ zíma. 10 Née éyị bị mááyí gị zía kí rokinyi ní. Abú roko'bụ ndaá romá wá, abú ukucayiní máa, abú 'do'dó ndiki máa ba káa zí 'díya, abú kpá umbu, mááyí ṇgúṇgu éyị ga gére née mbá gị zía mááyí 'yị 'bị Kírésịto. Abú nị káa zí roko'bụmá ndaá yá, roko'bụmá nị bo.

Sómụ́ ledre 'bị Páwulo gị ro 'yị ga bị 'bị Koríndo ní

11 Nị zíma komokenyị zíma ndịsịmá ódromá gị romá káa zí 'yị ṛifu ní, ndaá káa do ledre wá, ótosé máa sée zíma ndịsị ódromá kenée. Ásé kóo ídí se 'yị ndịsị úku yéme ledre gị romá. Abú mááyí kenée yá, ndaá 'bị ené bị yaá 'yị ṛanga ga gére née romoní domá ní wá, márómo doyé sịmị mịméngị ledre e. 12 Sịmị bị kóo mááyí dongaráse íri ní, mándịsị kóo méngị mbá éyị ga bị kí roko'bụyé 'dodoní kídí ma'dii, mááyí 'yịmịkása 'bị Kírésịto mándịsị ụ́tụsịmịmá mịụ́tụ. 13 Togú lúrúsé kóo káa zí éyị bị 'búse ndaá domá wá gị zía bị mándú'yú sée gị ro zíse sáká máa wá káa zí bị mándịsị ndú'yú ngíti géyị 'yị ga bị 'bị Kírésịto ní wá ní, ídísé ótoómo ledre zíma.

14 Ba ní sịndị kadra ogụ go gị ro ota ngásáógụmá lúrú sée íri. Máútúásá ídí káa do éyị mịówó dosé gị ro zíse sáká máa wá. Mongú ledre amá nị gị ro sáká sée gị do bị zí ledre 'bị Kírésịto ngbóróne sịmịsé. Gị zía mááyí 'bụsé sịmị Lomo. Ówosé bú bịlámáne kídí mịnzéré owụ́ e sakání eyé 'yị ndíki yée ye wá, 'yị ndíki yée ndịsịní sáká yée ye gị ro zíye ngbóróye. 15 Gị zí kéyị née ní, mááyí í'bí éyị ga bị zíma ní za mbá ndịsị sáká sée kíe zíma kpá í'bí cú kụrụ'bụmá zí ṛíkị 'do'dó e gị ro sáká sée. Sara togú máméngị éyị e go gị rosé kenée ní, útúásásé gbawá óto 'búma cúku'dée? 16 Ma'dii, tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e gị dongaráse owoní bú kídí sịmị bị kóo mááyí zíse íri ní, mándá 'bị amá kóo éyị mịówó dosé zíse ndịsị sáká máa wá. Abú kenée ndotó, ngíti géyị 'yị e ndịsịní kóo fú uku ledre kídí mándịsị kóo 'dí'bi éyị e gị zíse sịmị ugu roné. 17 Abú gba 'yị ga bị kóo mákása yée zíse íri ní, 'di'biní kóo eyé éyị e gị zíse ógụ kíe zíma wá. 18 Mákása kóo Tịto e kí ngíti 'yị lódụ́ kací Yésụ zíse íri. Mịméngị ledre ezé kí ya'dá ga gére née nị yị ené kóo mbá kịé'do, bịkéṛị 'yị bị gị dongaráye 'di'bi kóo éyị e go gị zíse ní ndaá.

19 Ledre bɨ mááyí úku a ba, ndásé sómụ́ a bɨ kídí ndịsịzé née ítí kangúze gɨ zía bɨ ngíti géyị 'yị e ukuní kídí 'di'bizé kóo éyị e go gɨ zíse ní wá. Ukuzé zíse mbigí ledre do komo Lomo gɨ zía azé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́ɾésịto Yésụ ní. Ilizé sáká sée gɨ do bɨ zíse ídíse mbigí 'yị ené e. 20 Mándịsị yáa sómụ́ sɨmɨmá gɨ rosé gɨ ro ledre ga kóna mándịsị 'dódo yée zíse ní. Sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zíse íri ní, máógụndíki amá lolụ gú sée do mɨsi'di 'bɨ Kɨ́ɾésịto káa zɨ́ kóo má'dódo zíse ní wá. Ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse nɨyí nda yị́ eyé ba íri go ndịsị ófú dongaráye kɨ́ lafúye, kɨ́ óto 'bú éyị 'bɨ lafúye doyé, kɨ́ ledre 'bɨ rará dongaráye, zíye ndịsị kɨ́ ífi dongaráye kɨ́ lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́ɾésịto ní, kɨ́ ɾánga óto ɾanga ro lafúye, kɨ́ lị́lịkpị́ dongaráye, kɨ́ ndịsị óto royé kídí yée oworomoní ledre gɨ do lafúye, nda kpá kɨ́ úkuóto ledre ga bɨ zía ífi dongaráye ní. 21 Mándịsị kpá sómụ́ ledre kídí, sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zíse íri ní, mááyí ídí kɨ́ mongú dokuwu kó'dú Lomo. Gɨ zía tụ́'dú ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo luyúní ledre ní, oyólo'bóní eyé aka sómụ́ ledre eyé zíye ndá'baógụyé zɨ́ Lomo fú lá wá. Nɨyí aka yị́ eyé fú lá ndịsị méngị ledre 'bɨ dukuwu 'bɨ ndịsị méngị 'beɾị.

13

Páwulo mada 'yị 'bɨ Kɨ́ɾésịto ga bɨ sɨmɨ Koɾịndo ní

1 Ídísé ówo a kídí ba go ota mɨógụmá gɨ ro lúrú sée íri. “Ledre ga bɨ za mbá ásé ótoyéme yée dongará 'yị kɨ́ ezené ní idí ídí do komo 'yị e gbre togú mbú ota.” 2 Máésị kóo sị́lị́ma go komosé sɨmɨ gbre mɨógụmá bɨ kóo íri ní. Mááyí ba go kpá ésị ándá sị́lị́ma komosé abú mándá aka íri wá. Sɨmɨ bɨ mááyí ógụ íri ní, mááyí í'bí 'do'dó ro 'yị ga bɨ kóo luyúní ledre go ní. 3 Idí ídí mɨówoné zíse kídí, Kɨ́ɾésịto ndịsị úku ledre ga gére née ne kpụɾụ́ gɨ sɨmɨmá zíse. Ndaá 'bɨ ené bɨ kídí roko'bụ ndaá zía méngị ledre kíe wá ní wá. Roko'bụa romo do ledre e mbá. 4 Abú ufuní kóo Yésụ káa zɨ́ 'yị bɨ roko'bụa ndaá ní yá, Lomo ili ne kenée. Zɨ́ Lomo kóo go úru wo kɨ́ roko'bụné. Zée 'yị ené e azé kpá cé káa zía ní, Lomo nɨ í'bí roko'bụ zíze káa zɨ́ bɨ kóo i'bí roko'bụné zía ní gɨ ro zíze ndịsị́zé sáká sée kíe.

5 Ídísé lúrú mɨméngị ledre esé e bɨlámáne, togú nɨyí bɨlámáye yá kídí ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Kɨ́ɾésịto Yésụ go, ásé kéne go éyị kị́é'do. 6 Másómụ́ ówoyémesé go bɨlámáne kídí azé mbigí 'yị 'bɨ moko ga bɨ 'bɨ Kɨ́ɾésịto ní. 7 Ndịsị́zé íni ini zɨ́ Lomo idí ndịsị sáká sée gɨ do bɨ zíse ndịsị́sé méngị mbá ledre ga bɨ nɨyí mɨútúásáye ní. Ukuzé ezé ledre née kenée gɨ zía bɨ yaá azé bɨlámá 'yị e ní wá. Ilizé gɨ ro zíse ndịsị́sé méngị ledre ga bɨ nɨyí bɨlámáye ní, abú ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse lurúní zée káa zɨ́ moko ndaá sɨmɨzé wá ndotó. 8 Ilizé yị́ ezé ndịsị méngị dụ́ụ́ mbigí ledre ga bɨ Kɨ́ɾésịto ili yée ní, káa bɨ azé ndịsị méngị ledre bɨ ngárá ndaní eyé ma'díi ledre e wá ní ke. 9 Azé kɨ́ rokinyi abú 'yị e lurúní zée káa zɨ́ roko'bụ ndaá zíze wá, owozé go bɨlámáne kídí ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Kɨ́ɾésịto bɨ 'dodozé zíse ní go. Azé ndịsị íni ini gɨ rosé gɨ ro zíse útúásáse kací komo a káa do mbigí 'yị ené e. 10 Née sị́ ledre bɨ máéké ledre ba kása zíse énzị komosé kíe ní. Sɨmɨ bɨ mááyí ógụ zíse íri ní, mááyí ógụndíki sée fú ndịsị méngị ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní. Gɨ zía roko'bụ bɨ

13:1 13:1 Gbre loɾụ 19:15

Ngére Yésụ i'bí zíma ní, ndaá gɨ ro zíma ndịsị 'dó'do sée kíe wá, nɨ gɨ ro sáká sée.

Odụ mandá gɨ zí Páwulo

11 Owụ́ 'bɨ Babá e, ba go odụ kúrúma zíse. Ídísé ndịsị bɨlámáne. Zíse óto komosé ro ledre ga bɨ máúku yée zíse ní, gɨ ro zí ndịsị esé kí lafúse ídíne bɨlámáne. Mááyí íni ini gɨ rosé zí Lomo idí óto 'bú lafúse dosé gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse.

12 Ídísé ndịsị í'bí mandá dongaráse kí lafúse kí 'búne. 13 'Yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ azé kéye yáa ní, i'bí mandá zíse íri kíngaya.

14 Sáká éyị́ 'bɨ Ngére ezé Kírésịto Yésụ, kí óto 'bú 'yị e bɨ 'bɨ Lomo ní, kí kéyị lámá 'bɨ 'Dówụ́ Lomo idí ídí kíze cakaba za fí.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi simi Galatíya ní Ledre gi ro bụ́kụ bi Galatíya ní

Kápita 1-2, Galatíya ni káṇgá bi ndịsịní karaba ndólo a Táki ní. Simi Moko 'bi 'Yịmikása e kápita 13-14, Páwulo e kí Baranába ukuní kóo bilámá ledre 'bi Kírésịto simi ngíti géyị gara bi 'bi Galatíya ní. Zí tụ́'dụ́ 'yị e kóo ṇgúṇgu ledre 'bi Kírésịto. Simi sịndị́ kadra máa bi kóo née ní, zí ngíti géyị 'yị e kpị́ kóo ógụyé 'dódo ngíti ledre kpị́ kídí 'yị 'bi Kírésịto idíní óto úndru lorụ kí ondụ́ 'bi Yụ́da e. Ndaá lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, ya'dá e mbá, idíní útú ngburu. Née ní zí Páwulo úku ándá ledre zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto née kídí Lomo yomo 'yị e go mbá, ndaá 'bi ené 'yị ga bi ndịsịní lódụ́ lorụ 'bi ondụ́ eyé e ní wá. Simi Moko 'bi 'Yịmikása e 15, uku ledre zíye kídí née go ledre bi 'yịmikása ga bi 'bi Kírésịto simi Yerụsaléma odóní go kenée ní.

Simi kápita 3-4, Páwulo otoyeme do bilámá misi'diné kídí utúasázé ezé óto Lomo zía ídíne kí rokinyi kí ledre ga bi ndịsịzé méngị yée ní wá. Zía kpá úku ledre kídí azé ídí mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo ní gi zí ledre ené bi ṇguṇguzé go ní cé káa zí Abarayáma bi mizefị bulúndu Yụ́da e ní. Zía kpá úku ngíti ledre simi kápita ga bi 5-6 ní kídí 'Dówụ́ Lomo idí ndịsị ótoyéme zée gi ro zíze ndịsịzé úwú ledre 'bi Lomo kí ndịsị óto 'bú 'yị e.

1 Máa Páwulo, mááyí 'yịmikása 'bi 'Bụzé Lomo kpá 'bi Kírésịto Yésụ 'yị yómo 'yị e. Roko'bụ bi zíma ní Kírésịto Yésụ kí 'Bụzé Lomo bi uru Yésụ ma'dáa gi simi umbu ní i'bíní ye ndaá 'bi ené 'yịma'dí e wá.

2 Máéké ledre ba máa zíse, sée ga bi ṇgúṇgusé ledre Kírésịto Yésụ ásé do bi e mingúngúcua simi káṇgá bi Galatíya ní. Lafúze ga bi ṇguṇguní kpá ledre Kírésịto Yésụ go azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéye zíse íri kíngaya.

3 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ* Ngére† ezé idíní ndịsị sáká sée, gi ro zíse ndịsịsé bilámáse. 4 Ídísé ówo a bilámáne kídí 'Bụzé Lomo yeme ledre née ne gi rozé. Zí Yésụ úyuné gi ro lúyú ledre ezé gi ro zí Lomo yómo zée gi zí bisinyí ledre ga bi 'bi do sogo káṇgá ba. 5 Gi zí bilámá ledre née ní, idízé ndịsị mbófo Lomo kací kadra za mbá. Idí kenée.

Mbigí 'dódo ledre ni dụ́ụ́ 'bi Kírésịto

6 Owụ́ 'bi Babá e, éyị́ bi mengị sée ní 'di? Lomo yeme ledre go zíse, gi zía bi oto 'búse go kíngaya zíse ṇgúṇgu ledre owụ́ 'bi ené Kírésịto Yésụ ní, mengị káa be 'di, zíse óyó sogosé 'diya zí Lomo. Zíse ṇgúṇgu ledre bi ngárá ndaá bilámá 'dódo ledre wá ní. 7 Máówo go kídí ngíti géyị 'yị 'bi Kírésịto ogụní go zíse íri ndịsị sínyi dosé kí 'dódo ledre kpị́ gi ro bilámá ledre bi 'bi Kírésịto ní. 8 Mááyí kpá úku ándá a zíse, togụ́ ngúruzé, togụ́ mbú ngúru maláyika ogụ ne 'dódo bilámá ledre kpị́ gi ro ledre 'bi Kírésịto bi 'dodozé zíse ní yá, 'yị máa née Lomo idí 'décị ngbanga roa bisinyíne. 9 Mááyí úku ándá a

* **1:3** 1:3 Kírésịto Yésụ: Ini ledre gi simia kídí, 'yị bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésụ, ledre gi simi ịrị née kídí, ómo, 'yị yómo 'yị e. † **1:3** 1:3 Ngére: Ndólo bi Ngére ní, ni zí Lomo kpá zí Yésụ gi zía niyí gbrengárá mbá Lomo kpá Ngére e.

kídí togú 'yị ogụ kí ngíti 'dódo ledre kpị gɨ zí wo bɨ 'dodozé zíse ní yá, 'yị máa née Lomo idí 'décị ngbanga roa bisinyíne.

10 Máili amá 'dódo ledre lá gɨ ro zíse ídíse kí rokinyi wá. Lomo idí ídí ne kí rokinyi gɨ zí 'dódo ledre amá. Idí máili gɨ ro zí 'yị e mbófo máa gɨ ro zíma ídíma kí rokinyi yá, káa bɨ mándá ba 'yị moko 'bɨ Kírésịto wá.

Lomo gelé Páwulo

11 Owú 'bɨ Babá e, ídísé ówo a kídí bɨlámá ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée zíse ba ní, ogụ ené gɨ zí 'yịma'dí e wá. 12 Ɨɨ, nɨ kenée 'yịma'dí i'bí ené ne, togú mbú 'yịma'dí 'dodo ne zíma ní wá. Kírésịto Yésụ i'bí ne zíma sɨmɨ bɨ kóo 'dodo roné zíma ní.

13 Úwúsé kóo go sɨmɨ bɨ kóo Ngére Yésụ 'dodo aka kóo roné zíma wá ní, mándịsị kóo méngị dụú ledre ga bɨ kací ondú ezé bɨ mɨngburoko 'yị ezé 'bɨ Yúda e 'dodoní yée zíze ní. Gɨ zí kéyị née ní, zíma kóo ndịsịmá méngị 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ ní bɨsinyíne, kí ónzó ngíti géyị sɨmɨ sígịnị zíma ídíma kpá nzíyimá gɨ ro úfu ngíti géyị. 14 Má'dí'bi kóo sílíma sokó ro ondú bɨ Lomo i'bí zíze Yúda e ní rómo do 'bɨ eze sịndịma e mbá. Máóto kóo sómú ledre amá mbá dụú 'dódo ledre bɨ kóo bulúnduzé e Yúda e 'dodoní yée zíze ní.

15 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ábuwá Lomo oto 'búma go kíngaya, yeme yị ené kóo ledre go gɨ ro zíma ídíma 'yị méngị moko ené 'dá'dá ndikiogụní aka kóo máa do sogo káṇgá ba wá. Sɨmɨ bɨ Lomo ili 16 'dodo Owú 'bɨ ené Yésụ zíma gɨ do bɨ zíma ndịsịmá 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Owú 'bɨ ené máa née zí kúfú 'yị ga bɨ ndaní Yúda e wá ní, mándéré amá kóo zí ngíti géyị 'yị e gɨ ro zíye í'bí komokenzị 'bɨ moko máa née zíma wá. 17 Máínyị amá kóo kpá geré ndéré sɨmɨ Yeṛụsaléma ndéré 'dí'bi komokenzị moko máa née gɨ zí ngíti géyị 'yịmɨkása ga bɨ nɨyí kóo kú sɨmɨ Yeṛụsaléma íri 'dá'dá gɨ zíma ní wá. Mándéré yị amá kóo geré sɨmɨ káṇgá bɨ 'bɨ Árabi e ní. Nda gɨrí, zíma ndá'balúgu romá sɨmɨ Damásika.

18 Nda gɨ do kací sɨmɨbi ota, zíma ịnyịmá ndéréma lúrú Pétero sɨmɨ Yeṛụsaléma, máméngị kóo zía íri sịlị sokó doa ịnyị. 19 Ngíti 'yịmɨkása bɨ kóo mándíki wo zí Pétero íri ní nɨ Yakóbo, bɨ lúndu Ngére Yésụ ní. 20 Máúku zíse ba ma'díi ledre do komo Lomo ndaá ṛanga wá.

21 Nda gɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma gɨ ore zíma ịnyịmá ndéréma sɨmɨ káṇgá 'bɨ 'yị ga bɨ Súṛiya kí yée ga bɨ Silísiya e ní. 22 Sɨmɨ sịndị kadra máa bɨ kóo née ní, 'yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ nɨyí sɨmɨ Yụdáya ní, owoní aka eyé kóo máa wá. 23 Ndịsịní tí lá úwú ledre kídí, “O'do bɨ kóo nɨ okó ro 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledrea ní, oyólo'bó sómú ledre ené go, ṇguṇgu ledre Yésụ go, ndịsị nda go cú ne 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ zí 'yị e.” 24 Zíye mbófo Lomo kí mongú rokinyi gɨ zía máṇgúṇgu ledre Yésụ go.

2

'Yịmɨkása e ṇguṇguní ledre 'bɨ Páwulo

1 Gɨ do kací sɨmɨbi sokó doa eso (14), zíma kpá ndéré ándá romá sɨmɨ Yeṛụsaléma. Nderézé kí Baranába, mándóloútú Tịto kpa do kacíma. 2 Mándéré ándá romá íri née gbékpị́e wá. Lomo yeme ne kídí máídí ndéré ótoyéme bɨlámá ledre ené bɨ mándịsị 'dódo a zí kúfú 'yị ga bɨ ndaní Yúda e wá ní zí 'yị ga bɨ kí ledreyé owóowó, zí 'yị ga bɨ 'bɨ

Kírésịto íri ní, gɨ zí moko ga bɨ kóo máméngị yée ké yée bɨ mááyí ndịsị méngị yée ba ké ndéréye gbékpịe. Ndịsizé kóo céré ze ké manda máa ga gére née simɨ bɨ mándịsị ótoyéme ledre née zíye ní.
3 Abú Tịto ndaá Yụ́da wá, utú ngbụru kací ondụ́ ezé 'bɨ Yụ́da e wá, nda gɨ zía bɨ ṇguṇgu ledre Kírésịto go ní, simɨ bɨ azé simɨ Yerụsaléma íri ní, zí manda ga gére née kpá fú ówo wo káa do mbigí 'yị 'bɨ Kírésịto. 4 Nderézé simɨ Yerụsaléma gɨ zía ngíti géyị 'yị ṛanga e ya yée nɨyí kpá 'dódo ledre 'bɨ Yésụ. Iliní tí lá sínyíónzó moko 'bɨ Kírésịto bɨ do sịlịze ní gɨ ro zíze ídíze mɨódóze káa do owụ́kụlụ́ 'bɨ lúyú ledre. 5 Abú nɨyí ké ledre eyé ga gére née kenée yá, indizé ezé mbílíze zíye wá, gɨ zía ilizé zí bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsizé 'dódo a ní ndíki bi do mɨmbé'desé kíngaya.
6 Abú manda ga bɨ 'bɨ 'yị 'bɨ Kírésịto ga gére née nɨyí kací komo tụ́'dụ́ 'yị e mɨngburokoyé yá, née ndaá 'bɨ ené mongụ́ ledre zíma wá. Gɨ zía zée 'yịma'dí e ledrezé nɨ kací komo Lomo mbá owóowó. Ndaní ké yata ledre ési a simɨ ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée ní wá. 7 Manda ga gére née owoní bú bɨlámáne kídí Lomo kasa máa ne 'dódo bɨlámá ledre ené zí kúfú 'yị ga bɨ ndaní Yụ́da e wá ní. Kpá káa zí bɨ kasa Pétero ké ledre máa née ndéré 'dódo a zí Yụ́da e ní. 8 Lomo bɨ kasa Pétero 'yịmɨkása nderé 'dódo ledre ené zí Yụ́da e ní, nɨ kpá ne bɨkéṛị́ Lomo bɨ kasa máa káa do 'yịmɨkása ndéré 'dódo ledre ené zí 'yị ga bɨ ndaní Yụ́da e wá ní.
9 Zí Pétero e ké Yakóbo e kpá ké Yiwáni e bɨ nɨyí ké ledreyé owóowó zí 'yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ simɨ Yerụsaléma ní ídíye ké mongụ́ rokinyi kíze ké Baranába gɨ zía Lomo ifi bayi moko ené go zíze kéye. Zíze ndịsị 'bɨ ezé 'dódo ledre zí kúfú 'yị ga bɨ ndaní Yụ́da e wá ní. Zí Pétero e ké Yakóbo e ké Yiwáni ndịsị 'bɨ eyé 'dódo ledre zí Yụ́da e. 10 Odụ owụ́ ledre bɨ ukuní zíze ní nɨ idízé sáká lafúze ga bɨ 'yị 'bɨ Kírésịto ngárá éyị ndaá zíye wá ní. Née kóo ledre bɨ mándịsị gámá kíe simɨ domá kací kadra mbá ní.

Páwulo mada Pétero simɨ Ánatiyoko

11 Simɨ bɨ kóo Pétero ogụndiki máa simɨ Ánatiyoko ní, zíma kóo máda wo zaá o'bụó'bụ gɨ zía ndịsị nda go méngị ledre ga bɨ utúasání wá ní. 12 Simɨ bɨ kóo Yụ́da ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto ogụní aka gɨ zí Yakóbo gɨ simɨ Yerụsaléma wá ní, Pétero ndịsịní aka kóo tí ánu kótrụ éyị ké kúfú 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto utúní ngbụru wá ní. Nda gɨ 'dá'ba, simɨ bɨ ngíti géyị Yụ́da ga bɨ nɨyí ké Yakóbo e simɨ Yerụsaléma ogụní ní, zí Pétero ásiné ké ánu kótrụ éyị ké 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto utúní ngbụru wá ní káa bɨ Yụ́da e ga gére née nɨyí sínyi ịrịné ke. 13 Ngíti géyị Yụ́da ga bɨ ṇguṇguní ledre Kírésịto go, simɨ bɨ lurúní Pétero ké méngị kéyị kenée ní, zíye kpá ásiyé ké ánu kótrụ éyị ké 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto utúní ngbụru wá ní. Zí Baranába kpá 'dí'bi ledre 'bɨ Pétero née, zí mɨméngị ledre eyé ndịsị ídíne kpị gɨ zí ledre ga bɨ ṇguṇguzé gɨ ro ndịsị méngị yée ní.
14 Simɨ bɨ málúrú mɨméngị ledre 'bɨ 'yị 'bɨ Kírésịto ga gére née utúasá ené lolụ kací bɨlámá ledre 'bɨ Kírésịto ní wá gɨ zí mɨméngị ledre 'bɨ Pétero ní, zíma ịnyịmá máda Pétero do komoyé o'bụó'bụ kídí, “Pétero, née kenée lárá ledre 'di? Abú áyí Yụ́da yá, méngị lolụ ondụ́ bɨ 'bɨ Yụ́da e wá

ní, sara íli nda gága 'yị máa yée ga bɨ kúfúye ndaní Yúda e wá ní, idíní ndịsị méngị ledre máa wo bɨ ondú 'bɨ Yúda e iliní gɨ ro 'di?”

15 Simɨ bɨ 'bụzé e ndikiní zée ní, 'dodoní zíze tí za mbá lorụ ga bɨ Lomo i'bí zíze Yúda e ní. 'Yị máa yée ga bɨ ndikiní yée simɨ ngíti kúfú ndaní Yúda e wá ní, ndịsịzé kóo lúrú yée káa do 'yị lúyú ledre e gɨ zía bɨ mengịní eyé ledre kací lorụ bɨ Lomo i'bí zíze wá ní. 16 Nda gɨ 'dá'ba zíze ógụzé ówoyéme a kídí, í'ɨ, 'yịma'dí utúasá ené ídí mbigí 'yị 'bɨ Lomo gɨ zía bɨ ndịsị méngị ledre e dụ́ụ́ kací lorụ bɨ Lomo i'bí zíze ní wá, yị ené dụ́ụ́ togú 'yị ṇguṇgu ledre Kírésịto Yésụ go. Née sị ledre bɨ ṇguṇguzé ledre Yésụ gɨ zía ní, gɨ do bɨ zíze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

17 Gɨ zía bɨ otoomozé lorụ ezé 'bɨ Yúda e kenée zíze ṇguṇgu ledre Kírésịto ní, zí ngíti géyị 'yị ezé e lúrú zée káa do 'yị lúyú ledre e. Ma'díi, ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kírésịto, oto zée go káa do 'yị lúyú ledre e? Ṛanga, éyị ndaá kenée wá. 18 Mááyí ídí 'yị lúyú ledre togú máótoómo mbigí 'dódo ledre bɨ 'bɨ Lomo ní go, zíma ndá'bamá kpá té méngị ledre kací ondú 'bɨ lorụ ezé 'bɨ Yúda e bɨ kóo máótoómo go ní.

19 Simɨ bɨ kóo máṇgúṇgu aka ledre 'bɨ Kírésịto wá ní, lorụ ezé 'bɨ Yúda e nɨ kóo dụ́ụ́ ne kí ledrené zíma owóowó. Gɨ zí kéyị née zíma ówo a máyá mándá mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá. Bɨ ba ní, ledre 'bɨ lorụ ezé ndaá 'bɨ ené lolụ lá dụ́ụ́ ne zíma owóowó wá, mándịsị nda méngị yị amá go dụ́ụ́ éyị ga bɨ Lomo ili yée ní. 20 Mɨméngị ledre ga bɨ kóo mándịsị méngị yée 'dá'dá ngárá ndaní bɨlámáye wá ní, mɨúyu Kírésịto Yésụ do mɨngbúngbu kágá ufuoyó yée go mbá gɨ zía máṇgúṇgu go kídí nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo, mááyí nda go mbigí 'yị ené. Mándịsị nda go méngị dụ́ụ́ ledre ené gɨ zía oto 'búma go zía úyuné gɨ romá. 21 Sómụ́sé kídí bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zíze zía yómo zée née gɨ zía bɨ ndịsịzé méngị ledre kací ondú 'bɨ lorụ ezé 'bɨ Yúda e ní? Ɨ'ɨ, ndaá 'bɨ ené gɨ zí ledre née wá. Yị ené gɨ zía bɨ 'búze nɨ doa kíngaya ní. Máási amá gɨ ro bɨlámá ledre bɨ mengị zíma née wá. Idí yaá lorụ nɨ yómozé e ne yá, káa bɨ umbu bɨ kóo Kírésịto uyu wo ní moko ndaá simɨ a wá.

3

Lorụ bɨ Lomo i'bí ní yomo ené 'yị wá

1 Áko, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Galatíya ní, méngịsé kéyị káa zí éyị bɨ ówosé ledre wá ní gɨ zí 'di? Ambí londo sée ne? Tí bɨ kóo 'dodozé ledre gɨ ro Kírésịto Yésụ go zíse fúó kídí ufuní wo do mɨngbúngbu kágá gɨ rosé ní. 2 Úkusé aka zíma, sómụ́ ledre esé nɨ kídí Lomo i'bí kóo 'Dówụ́ne simɨsé gɨ zía bɨ ndịsịsé méngị kéyị kací lorụ bɨ Lomo i'bí zíze Yúda e ní? Ɨ'ɨ, yị ené gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre Kírésịto bɨ 'dodozé zíse ní. 3 Ṛífusé mɨṛífu, zíse óyó sogosé zí 'Dówụ́ Lomo bɨ ndịsịsé go lódụ́ a ní, zíse ndịsị lódụ́ kací lorụ kídí gɨ do bɨ zíse ómosé? 4 Kụ́rụ́ ga bɨ rosé gɨ zí ngíti géyị 'yị e gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kírésịto ní, ílisé zía ídíákáne lá goo rosé gbékpịne? 5 Lomo i'bí 'Dówụ́ne simisé zíse ndịsịsé méngị mɨngburoko ledre e kíe née gɨ zía bɨ ndịsịsé méngị kéyị kací lorụ bɨ 'bɨ Yúda e ní? Ɨ'ɨ, yị ené gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre Kírésịto bɨ 'dodozé zíse ní.

6 Ídísé óto ledre ba simɨ dosé, “Abarayáma útúásá kací komo

Lomo káa do mbigí 'yị yį́ ené gɨ zía bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní.” 7 Ídísé ówo a bɨlámáne kídí 'yị ga bɨ za mbá ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní, nɨyí go owṵ́ ga bɨ 'bɨ Abarayáma ní sɨmɨ Lomo. 8 Nɨ kóo go mɨékéne 'desị́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, 'yị ga bɨ nɨyí zí Lomo kɨ́ ledreyé owóowó káa do mbigí 'yị ené e ní, dụṵ́ yée ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní. Káa zí bɨ kóo Lomo ma'dáa uku zí Abarayáma ní kídí, “Mááyí í'bí úndru zí ṛịkị́ kúfú 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá kpụrṵ́ gɨ sɨmɨyị.” 9 'Yị ga bɨ za mbá ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní, Lomo nɨ í'bí úndru zíye káa zí bɨ kóo i'bí úndru zí Abarayáma ní.

10 'Yị máa yée ga bɨ i'bíní 'bɨ eyé royé dụṵ́ ndịsị méngị ledre kací lorụ bɨ Lomo i'bí zí Yṵ́da e gɨ do bɨ zíye útúásáye kací komo Lomo ní, utúasánɨ́ eyé méngị lorụ ga gére née mbá wá. Gɨ zí kéyị née, Lomo nɨ í'bí 'do'dó royé. Káa zí bɨ nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “'Yị bɨ mengị ledre kací lorụ ga bɨ mɨékéye sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo née mbá wá ní, Lomo nɨ 'dó'do wo bɨsinyíne ní.” 11 Owoyemezé go bɨlámáne kídí, 'yịma'dí utúasá ídí mbigí 'yị 'bɨ Lomo kɨ́ méngị kéyị kací lorụ bɨ kóo i'bí zí Yṵ́da e ní wá, gɨ zía “Mbigí 'yị amá e nɨyí ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zía ṇguṇguní ledre amá go ní.” 12 'Dí'bi lorụ bɨ Lomo i'bí zí Yṵ́da e kɨ́ ledre ené owóowó ndaá 'bɨ ené mbigí mɨsi'di 'bɨ ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo wá. Yị́ ené ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo nɨ óto 'yị ne kɨ́ ledrené owóowó. “'Yị bɨ ili zíne útúásáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené gɨ zía bɨ née ndịsị lódṵ́ kací lorụ ní yá, idí ndịsị méngị ledre ga bɨ lorụ ili yée ní kɨ́ mɨmbé'dené mbá.” 13 Umbu bɨ kóo azé úyu a gɨ zí Lomo gɨ zía bɨ utúasázé lúrú bi kací lorụ bɨ Lomo i'bí ní bɨlámáne wá ní, Kɨ́rẹsịto 'di'bioyó gɨ komozé go, uyu nda kóo go ne do bi kacíze. Nɨ mɨékéne kídí, “Mɨmbé'dekesị́ 'bɨ Lomo nɨ nda ídí go ro 'yị bɨ nɨyí úfu wo do mɨngbúngbu kágá ní.” 14 Sɨmɨ bɨ Yésụ uyu do bi kacíze 'yịma'dí e ní, zí úndru bɨ kóo Lomo i'bí zí Abarayáma ní báyiné ndéréógụné gị zí kúfú 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá gɨ zía bɨ ṇguṇguzé ledre Kɨ́rẹsịto Yésụ ní. Zí 'Dówṵ́ Lomo bɨ Lomo uku ledrea ní ógụ ndịsịné sɨmɨzé.

Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo

15 Owṵ́ 'bɨ Babá e, máúku aka zíse kací mɨméngị ledre 'bɨ 'yịma'dí e, sómṵ́sé togṵ́ 'bụmɨowṵ́ yeme ledre go zí owṵ́ 'bɨ ené, zí 'bụmɨowṵ́ máa née go úyuné ní, ngíti 'yị gɨ 'dí sogo nɨ ógụ 'dí'bióyó ledre née togṵ́ 'dí'bi ngíti ledre ésị a sɨmɨ a? Ɨ́'ɨ, éyị́ utúasá méngị roné kenée wá. Nɨ gɨ ro ledre bɨ Lomo yeme ní kenée. 16 Kpá kenée, Lomo yeme ledre go i'bí úndru zí Abarayáma kɨ́ ngúru owṵ́ gɨ dongará bulúnduga owṵ́ ga bɨ gɨ sɨmɨ kúfú Abarayáma ma'dáa ní. “Ngúru owṵ́” bɨ Lomo uku ledre a née nɨ “Kɨ́rẹsịto.” Ndaá 'bɨ ené Yṵ́da e wá. 17 Ba éyị́ bɨ máíli zíse ówoyéme a gɨ sɨmɨ ledre bɨ kóo Lomo yemeomo zí Abarayáma ní. Do kací a mengị kóo sɨmɨbi míya eso, cị́kẹ́rị́ a doa sokó (430), zí Lomo kóo í'bí lorụ zí Mṵ́sa. Bɨ kenée ní, lorụ bɨ kóo Mṵ́sa ekéomo née, roko'bụ a ndaá zía 'dí'bióyó mɨyéme ledre bɨ Lomo yeme zí Abarayáma ní wá. 18 Ndásé sómṵ́ lúyú ledre kídí, Lomo nɨ í'bí úndru bɨ nɨ trịdrị ní zíse gɨ zía bɨ ndịsịsé 'dí'bi

3:6 3:6 Dosị́ éyị́ e 15:6 **3:8** 3:8 Dosị́ éyị́ e 12:3, 18:18, 22:18 **3:10** 3:10 Gbre lorụ 27:26 **3:11** 3:11 Abụkṵ́kụ 2:4 **3:12** 3:12 Lévị 18:5 **3:13** 3:13 Gbre lorụ 21:23 **3:16** 3:16 Dosị́ éyị́ e 12:7, Dosị́ éyị́ e 13:15, Dosị́ éyị́ e 24:7

sịlịse ro lorụ ndá ní wá. Yị ené gɨ zía Lomo ma'dáa yemeomo yị ené ledre máa née ne kú kenée. Née sị ledre bɨ zía úku a zí Abarayáma gɨ roa ní. 'Yị bɨ nɨ 'dí'bióyó mɨyéme ledre 'bɨ Lomo née ní ní ndaá.

19 Sara togụ́ Lomo yeme kóo ledre go kenée ní, i'bíogụ nda kóo lorụ zí Mụ́sa éké a gɨ ro 'di? Lomo kasa kóo maláyika ené ógụ úkuí'bí lorụ née zí Mụ́sa éké a gɨ do bɨ zí lorụ ma'dáa ndịsịné 'dókó zée gɨ zía zée 'yịma'dí e ndịsịzé lúyú kací kadra za mbá. Lorụ máa née nɨ ndịsị 'dókó zée gɨ ro zíze ówo ma'díi ledre gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ bulúndu Abarayáma Kírésịto nɨ ógụ dongaráze, zía nda ndịsịné 'dódo ma'díi ledre e zíze ní. 20 Lomo kasa ené kóo ngíti 'yị do bi kacíne idí ndéré úku ledre zí Abarayáma kídí née yeme ledre go zía ní wá. Lomo ịnyị yị ené cụ́ ne úku ledre kídí, “Abarayáma, máyéme ledre go zíyị.”

21 Ndásé sómụ́ lúyú ledre kídí, lorụ bɨ Lomo i'bí zí Mụ́sa eké a ní nɨ nda go ne do bi kací mɨyéme bɨ ledre bɨ kóo Lomo yeme zí Abarayáma gɨ ro í'bí úndru zí kúfú 'yịma'dí e za mbá ní wá. Ɨ'ɨ, ndaá kenée wá. Lorụ née ndaá kpá gɨ ro zía óto zée zíze útúásáze kací komo Lomo gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní wá. 22 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Zée 'yịma'dí e za mbá, azé mɨlákazé sɨmɨ ká'dá 'bɨ mɨlúyú ledre e.” Nda gɨ zí ledre née ní, zía yéme ledre kídí, née nɨ yómo zée gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre 'búó togụ́ ŋguŋguzé ledre Kírésịto Yésụ go.

23 Sɨmɨ bɨ kóo ŋguŋguzé aka ledre Kírésịto wá ní, azé kóo mbá mɨlákazé sɨmɨ ká'dá 'bɨ mɨlúyú ledre e. Lorụ nɨ kóo fú lá ndịsị kụ́'dụ sịlịne rozé kídí ndazé méngị lúyú ledre e wá. Omozé karaba ba gɨ zía bɨ Kírésịto ogụ go, ŋguŋguzé ledre ené nda go ní. 24 Lorụ ndịsị 'bɨ ené kóo 'dódo zíze lá dụ́ụ́ mɨsɨ'di. Nda té sɨmɨ bɨ Kírésịto ogụ, zíze ŋgúŋgu ledre ené ní, karaba utúasázé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e. 25 Mbófo éyị gɨ zía Kírésịto ogụ go líkpíóyó zée gɨ sɨmɨ ká'dá 'bɨ mɨlúyú ledre e. Lorụ kụ'dụ lolụ sịlịne rozé fú lá kídí azé 'yị lúyú ledre e wá, gɨ zía ŋguŋguzé ledre 'bɨ Kírésịto go.

Mbigí owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní

26 Lúrúsé aka, gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledre Kírésịto Yésụ go ní, útúásásé kací komo Lomo go káa do owụ́ 'bɨ ené e. 27 Gɨ zía bɨ kóo ŋgúŋgusé ledre Kírésịto ma'dáa ní, née sị ledre bɨ do í'bí babatịza zíse gɨ zía ní. Gɨ ro do ówo a mbá kídí ásé go mbigí 'yị ené e, ndịsịsé go méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'bɨ ené e ní. 28 Nda gɨ ore, azé do komo Lomo go dụ́ụ́ owụ́ 'bɨ ené e. Ngíti éyị ndaá lolụ íri, yaá wo ba nɨ 'bɨ ené gɨ sɨmɨ ngíti kúfú kpị́, togụ́ wo ba nɨ 'bɨ ené Yụ́da, ba 'bɨ ené gbékpị́ kára, togụ́ wo ba 'bɨ ené ya'dá 'yị, togụ́ 'yị bɨ kí ro doné togụ́ mbú owụ́kụlụ́ ní wá. Éyị ndaá lolụ íri kenée wá gɨ zía ŋgúŋgusé ledre Kírésịto Yésụ go, ásé go dụ́ụ́ éyị kị́é'do sɨmɨ Lomo. 29 Gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Kírésịto go ní, ásé nda go kpá bulúndu Abarayáma sɨmɨ Lomo. Ásé ómo gɨ sɨmɨ umbu mbá káa zí bɨ kóo yeme go kenée zí Abarayáma ní.

4

1 Gɨ ro zíse ówoyéme ledre née bɨlámáne, mááyí aka úku lị́lị ledre zíse gɨ ro owụ́ 'bɨ 'be. Togụ́ 'bụ a uyuomo wo nɨ aka lá cúku'dée, abú éyị ga bɨ 'bɨ 'bụ a ní nɨyí tɨ́ 'bɨ ené yá, gɨ zía bɨ nɨ aka cúku'dée ní, nɨ aka yị ené káa zí owụ́kụlụ́ ní. 2 Owụ́ née ngíti 'yị nɨ aka

ndịsị lúrú bi kací a ne, gị sịmị sịndị kadra bị 'bụ a yéme zí owụ́ née útúásáne 'dí'bi 'be ní, zía nda 'dí'bi 'be.
3 Do sogo káŋgá ba odóngeŋị zée kenée, káa zí 'yị bị 'di'bigaganí wo mị'dí'bigága ní gị ro zíze ndịsịzé méngị dụ́ụ́ ledre ga bị ili yée ní. 4 Sịmị bị sịndị kadra bị kóo Lomo oto utúasá nda go ní, zí Lomo kásaógụ mbigí owụ́ 'bị ené do ndíkiógụ wo káa do 'yịma'dí dongará Yụ́da e bị kóo Lomo i'bí lorụ zíye ní. 5 'Bụ a Lomo kasaogụ wo lálaógụ zée gị sị́ sị́lị́ lorụ 'bị Yụ́da e gị ro zíze ídíze mbigí 'yị ené e. 6 Gị zí kéyị née ní, sée mbá, ídísé ówo a kídí ásé go mbigí 'yị ga bị 'bị Lomo ní ma'díi, gị zía kasa 'Dówụ́ne go ógụ ndịsịné sịmị mịmbé'dezé 'dódo Lomo zíze gị ro zíze ówo wo káa do 'Bụzé. 7 Gị zí mịyéme ledre 'bị Lomo gị rozé, ndásé lolụ owụ́kụlụ́ e wá, ásé go owụ́ 'bị ené e, bịlámá ledre ga bị ndịsị méngị yée zí 'yị e ní, nị kpá méngị yée zíse.

Ídísé kpá fú ídí mbigí 'yị ga bị 'bị Lomo ní

8 Sịmị bị kóo ngárá ówoyémesé aka ledre gị ro mbigí Lomo wá ní, ndịsịsé aka kóo íni ini zí lomo ga bị ngárá ndaní mbigí Lomo wá ní. 9 Bị ba ní, ówoyémesé Lomo go káa do mbigí 'Bụsé, ásé zía go kí ledresé owóowó káa do mbigí owụ́ 'bị ené e gị zía 'di'bi sée go zíne. Sara ílisé óyó sogosé zía, zíse ndá'basé méngị bịcayi ledre 'bị lomo ga bị ngárá ndaní mbigí Lomo wá ní gị zí 'di? 10 Ngíti géyị 'yị e ukuní zíma kídí ndá'basé yị́ esé go drú ndịsị méngị ondụ́ ga bị, óto úndru mịkánda éfé kí ngíti géyị sị́lị́ ga bị sịmị 'dú'du 'bị éfé ní nda kpá kí ngíti géyị mịngburoko ayímbi ga bị kací ondụ́ 'bị Yụ́da e ní. 11 Éyị bị méngịsé née oto máa go zíma ídíma kí mongụ́ sómụ́sịmị gị zí ledre bị méngịsé née. Ngịrị mengị máa gị zía, máíli zí mongụ́ 'dódo ledre bị kóo má'dódo zíse íri ní ndéréne gbékpịe wá.

12 Owụ́ 'bị Babá e, máŋgúŋgú romá zíse, ídísé ótoómo ledre 'bị ndịsị óto úndru ondụ́ bị 'bị Yụ́da e ní 'dá'ba, zíse ídíse káa zí máa ní gị zía mándá 'bị amá mịódóngéŋịmá kí ondụ́ 'bị Yụ́da ga gére née wá, mááyí nda go káa zí bị kóo ásé 'dá'dá ní. Bịsinyí ledre ndaá dongaráze kése wá. 13 Ówosé bú bịlámáne sịmị bị kóo máógụ 'dódo bịlámá ledre 'bị Kírésịto zíse íri ní, sịmị sanáma ndaá kóo bịlámáne wá. 14 Abú mịídíma bị kóo kí ndíyá dongaráse íri née nị kóo zíse mongụ́ úzu éyị́ yá, zíse kpá fú 'dí'bi máa sịmị sụmụ kí sị́lịse sokó. Zíse ídíse kí rokinyi gị romá káa zí maláyika, togụ́ kenée wá, nda káa zí éyị́ bị mááyí go za cụ́ Kírésịto Yésụ ní. 15 Máówo kóo bú bịlámáne kídí sịmị sịndị kadra bị kóo née, togụ́ ya ídísé kóo útú ku pho'dụ gị romá, ásé kóo tí geré méngị a kenée. Bị nda ba ní, éyị́ ndaá 'bị ené lolụ kenée wá, bịlámá ledre née lelị́ nda gị zí 'di? 16 Óyósé nda máa karaba go káa do ezeokóse ba gị zía bị mándịsị 'dódo mbigí ledre zíse ní?

17 'Yị 'dódo ledre ga gére née ogụní ndịsị úku bịlámá ledre ga gére née zíse za mbá gbékpịe, iliní tí lá lóndo sée. 'Dódo ledre eyé ga gére née ndaní eyé ma'díi 'dódo ledre e wá. Iliní tí lá gị do bị zíse ótoómo 'dódo ledre amá, zíse lányáse ro 'dódo ledre eyé. 18 Utúasá mịútúásá zí mịmbé'desé ídíne 'dága gị ro méngị bịlámá ledre e, abú sịmị sịndị kadra bị ndazé kése do bi kéŋí a wá ní. 19 Owụ́ 'bị amáa e sịmị Lomo, máí'bí ándá kpá romá go zí 'do'dó gị ro 'dódo ándá ledre 'bị Lomo

zíse 'búó togụ́ málúrú kɨ́dí 'dí'bisé Kírésịto go ngịrị do mɨmbé'desé.
20 Má'dí'bi mɨmbé'demá yáa do sịl̀íma gɨ rosé. Nɨ kóo ídí bɨlámáne
togụ́ azé kése ba do bi kị́é'do, káa bɨ máútúásá úku ledre zíse
o'bụó'bụ káa zí ba wá.

'Yị ga bɨ iliní fú lá ídí sị̀ sị̀l̀ị́ lorụ ní

21 Sée ga bɨ 'dí'bisé lorụ bɨ Mụ́sa ekéomoní zí Yụ́da e ndá do sịl̀ise
ní, ówosé ini ledre gɨ sɨmɨ a bú, uku yaá 'di? 22 Mɨéké kúrú Lomo
uku kɨ́dí, Abarayáma ndiki kóo owụ́ e gbre. Ngúru a mbágáa nɨ
kára 'be. Ngúru a mbágáa nɨ 'bɨ ené gɨ 'dí sogo owụ́kụlụ́. 23 Owụ́
máa wo bɨ mbágáa nɨ 'bɨ ené gɨ 'dí sogo ní, ndikiní 'bɨ eyé wo kí
sómụ́ ledre bɨ gɨ zí 'yịma'dí ní. Wo bɨ mbágáa nɨ kára 'be ní, ndikiní
'bɨ eyé wo gɨ zía Lomo yemene kenée.
24 Kará ga bɨ gbre née, Agára kí Sára, ledre ga bɨ gɨ royé ní
'dodoní mɨsi'di ga bɨ gbre nɨyí mɨyéme ledre 'bɨ Lomo gɨ ro 'yị
ené e ní. Mɨyéme ledre bɨ kóo Lomo i'bí zí Mụ́sa do Landa bɨ
kí ịrịné Sináya ní, owụ́ ga bɨ 'bɨ Agára nɨyí 'bɨ eyé mbá káa zí 'yị
ga bɨ nɨyí sị́ sị́l̀ị́ lorụ ní, gɨ zía mbágáye nɨ owụ́kụlụ́. 25 Ledre gɨ
ro Agára 'dodo ledre gɨ ro Landa bɨ kí ịrịné Sináya ní. Landa née
nɨ sɨmɨ káṇgá bɨ ndoloní Arábiya ní, nɨ cé káa zí Yerụsaléma bɨ do
sogo káṇgá ona ní. Gɨ zía 'yị ga bɨ 'bɨ Yerụsaléma ní, lorụ nɨ ne kí
roko'bụné doyé. 26 Sára bɨ nɨ 'bɨ ené kára 'be ní, nɨ 'bɨ ené go káa zí
mɨkánda Yerụsaléma bɨ nɨ ógụ gɨ komo ere ní. Zée ga bɨ ṇguṇguzé
ledre Kírésịto go ní, azé go mbá owụ́ 'bɨ ené e ndazé lolụ sị́ sị́l̀ị́ lorụ
káa zí owụ́kụlụ́ e wá. 27 Ledre ba nɨ kpá mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú
Lomo kɨ́dí,

“Bi eme royị́ mu yị́ị kára mɨkoto,
Ídí mu yéyéyị́ 'dága kí rokinyi
abú ndíki eyị́ owụ́ kú wá.
Áyí ndíki tụ́'dụ́ owụ́ e
rómo kára bɨ tonó ndíki
owụ́ e go gɨ zíyị́ 'dá'dá ní.”

28 Bɨ ba ní owụ́ 'bɨ babá e, azé go
owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zía Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú
kenée 'desị́ kpá káa zí bɨ kóo yeme ledre gɨ ro Isáka zí Sára ndíki
wo zí Abarayáma ní. 29 Sɨmɨ bɨ kóo owụ́ 'bɨ Abarayáma ga bɨ gbre
née nɨyí aka nzéré, zí wo bɨ kóo mbágáa nɨ gɨ 'dí sogo owụ́kụlụ́
ní, i'bí 'do'dó ro owụ́ máa wo bɨ ndikiní wo kací mɨyéme ledre
'bɨ Lomo sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ mbágáa nɨ kára 'be ní.
Nɨ karaba zíze kpá kenée, 'yị ga bɨ gɨ 'dí sogo ní ndịsịní 'dó'do zée
'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní mɨ'dódo.
30 Owụ́ 'bɨ Abarayáma ga bɨ gbre
née, mɨéké kúrú Lomo uku 'bɨ ené gɨ royé yaá 'di? Mɨéké kúrú
Lomo uku kɨ́dí, “Ídí ógóóyó kára owụ́kụlụ́ née kí owụ́ 'bɨ ené née
gɨ 'be gɨ ona 'dá'ba. Máíli zí owụ́ gɨ sɨmɨ kára owụ́kụlụ́ née karanée
ífi sɨmɨ éyị́ sị́l̀ị́yị́ kí wotịma Isáka
wá.” 31 Gɨ zí kéyị́ née ní owụ́ 'bɨ babá e, máúku zíse kɨ́dí ndazé ezé
owụ́ ga bɨ mbágáze nɨ owụ́kụlụ́ ní wá. Azé yị́ ezé gɨ sɨmɨ kára bɨ nɨ
mbigí kára 'be ní.

5

Idízé lányá dụ́ụ́ ro ledre 'bɨ Kírésịto

1 Máúku zíse owụ́ 'bɨ babá e, Kírésịto uyu gɨ ro 'dí'bióyó zée gɨ
sị́ roko'bụ 'bɨ lorụ. Káa zí bɨ goó kenée ní, idízé lányá dụ́ụ́ ro ledre
'bɨ Yésụ káa bɨ azé fú ídí sị́ lorụ ke.
2 Máúku zíse ma'díi, togụ́ ótosé komosé fú lá gɨ ro ledre 'bɨ útú
ngbuṛu gɨ do bɨ zíse útúásásé kací komo Lomo káa do mbigí 'yị

4:27 4:27 Isáya 54:1 **4:30** 4:30 Dosị́ éyị́ e 21:10

ené e yá, umbu bɨ kóo Kírésịto uyu do mɨngbúngbu kágá gɨ rosé ní, moko ndaá sɨmɨ a zíse wá. 3 Mááyí kpá úku ándá a zíse, togú 'yị ya née ili útú ngbuṛu té kí kací loṛu yá, idí ndịsị méngị ledre ga bɨ loṛu uku yée ní za cé. 4 Sée ga bɨ ílisé ndịsị méngị ledre dụ́ụ́ kací loṛu gɨ do bɨ zíse útúásásé kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e ní, ídísé ówo a bɨlámáne kídí óyósé sogosé go zí Kírésịto, trịdrị bɨ Lomo yemeomo gɨ rosé ní, ndaá lolụ 'bɨ esé wá. 5 Gɨ zía 'bɨ ezé ní, 'Dówụ́ Lomo 'dodo yeme go zíze bɨlámáne kídí togú sịndị kadra utúasá go yá, azé útúásá ídí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zía ṇguṇguzé ledre Kírésịto go. 6 Yị́ị 'yị bɨ ṇgúṇgu ledre Kírésịto Yésụ go ní, togú útú go ngbuṛu togú útú wá, née ndaá 'bɨ ené mongú ledre zí Lomo wá. Éyị bɨ nɨ kí ledrené owóowó ní, yị ené ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ṇgúṇgusé, zía óto sée zíse ndịsịsé óto 'bú lafúse ní.*

7 Málúrú, 'dí'bisé kóo ledre 'bɨ Kírésịto bɨ 'dodoní zíse ní go kíngaya ndịsị lódú a, sara ambí lóndo nda sée ne, zíse óyó sogosé zí mbigí 'dódo ledre ní? 8 Sómú ledre bɨ 'bɨ óyó sogo 'yị zí mbigí 'dódo ledre ní, ogụ ené gɨ zí Lomo wá. Gɨ zía Lomo ma'dáa ndolo sée née gɨ ro zíse ṇgúṇgu ledre Kírésịto. 9 Bɨsinyí 'dódo ledre nɨ káa zí kidri ní. Nɨ óto ngáká esị kị́é'do zía énye né. Zí ngáká esị bɨ kị́é'do née nda óto tú'dú lafúne e zíye énye yé mbá. 10 Gɨ zía ṇgúṇgusé ledre Ngére Yésụ go, máówo bú kídí ledre bɨ mááyí úku a ba ásé úwú a. 'Yị bɨ ndịsị sínyi dosé née, karanée 'dá'dá íri Lomo nɨ 'décị ngbanga roa bɨsinyíne.

11 Owú 'bɨ Babá e, idí mándịsị ba kóo fú 'dódo ledre gɨ ro útú ngbuṛu yá, káa bɨ 'yị e 'do'doní máa ba wá. Ledre bɨ kóo má'dódo zí 'yị e ní, nɨ dụ́ụ́ wo bɨ kídí Yésụ uyu kóo do mɨngbúngbu kágá gɨ ro 'yịma'dí e, 'yị e idíní ṇgúṇgu ledrea gɨ ro zíye ómoyé ní. Née éyị bɨ oto Yú́da e zí mɨmbé'deyé ésịne ní. 12 Áko, 'yị ga bɨ ndịsịní sínyi dosé kídí, útú ngbuṛu emesá, útú ngbuṛu emesá ní, ndaá kóo ídí zíye dụ́ụ́ útú ngbuṛu née wá, 'be kóo zí Lomo í'díóyó yée gɨ sɨmɨ bongó mɨí'díóyó 'dá'ba gɨ do bɨ zíye ídíákáye lá woṛóye kenée.

13 Owú 'bɨ Babá e, Lomo 'di'bioyó sée gɨ sɨmɨ kuṛú loṛu 'bɨ Yú́da ga gére née go, ásé nda go kí ro dosé. Ndásé lolụ 'dí'bi bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zíse née ndịsị méngị bɨsinyí ledre kíe gɨ zí 'bú ledre bɨ dosé ní wá. Bɨlámá a, ídísé óto 'bú lafúse e zíse ndịsịsé ịnyị kasa zíye. 14 Loṛu bɨ Mú́sa ekéomo zíze ní mongú ledre gɨ sɨmɨ a nɨ wo bɨ uku kídí, “Ídí óto 'bú lafúyị e káa zí bɨ óto 'búyị kí royị ní.” 15 Togú ndịsịsé kpá fú kí méngị okó dengbịse yá, bɨlámá ledre utúasá ené lolụ ídíne dongaráse wá, zí moko 'bɨ Kírésịto úyuné gɨ dongaráse.

'Dówụ́ Lomo idí sáká sée ne

16 Máúku zíse, ídísé í'bí rosé ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndịsị 'dódo yée zíse ní. 'Bú ledre 'bɨ do sogo káṇgá ba ndaá lóndo sée zíse lúyú ledre wá. 17 'Dówụ́ Lomo nderéní eyé do mɨsi'di kị́é'do kí 'bú méngị bɨsinyí ledre wá. 'Dówụ́ Lomo bɨ sɨmɨsé kpá kí 'bú méngị bɨsinyí ledre bɨ sɨmɨsé ní, éyị ga bɨ gbre née ndịsịní óṛó royé sɨmɨsé. Gɨ zí kéyị née ní, útúásásé ndịsị méngị

* **5:6** 5:6 Ónzó wo ngbuṛu: Lomo i'bí loṛu zí Abarayáma kídí togú Yú́da e ndikiní mɨkánda owú go, owú́o'do yá, idí méngị 'dịcị sị́lị́ ịnyị doa ota do ónzó wo ngbuṛu gɨ ro zía ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo. **5:14** 5:14 Lévị 19:18

bɨlámá ledre bɨ ílisé ndịsị méngị a
ní wá. 18 Togú ndịsịsé méngị dụ́ụ́
ledre ga bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndịsị
'dódo yée zíse ní yá, moko esé
ndaá lolụ kɨ́ lorụ bɨ kóo Mụ́sa eké
ní wá.
19 Ga ba bɨsinyí ledre ga bɨ kɨ́
'búne dozé ili zíze ndịsị méngị yée
ní, só'do ro'yị kɨ́ 'yị bɨ ófụ́sé rosé
kéne wá ní, ledre ga bɨ ndịsịnɨ́
'dí'biógụ dokuwu, ledre bɨ 'yị e
ndịsịnɨ́ 'dí'biógụ royé do sị́lí́ye ní,
20 óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́
yée kɨ́ sị́lị́ 'yị ní, ledre 'bɨ lóndú,
kɨ́ méngị okó, bɨsinyí mɨmbé'de,
mɨmbé'dekesị́, sómú ledre bɨ 'yị
oto lá gɨ roné ní, 21 óto 'bú éyị́ 'bɨ
lafú 'yị e, kóyó, nda kpá kɨ́ ngíti
géyị bɨsinyí ledre ga bɨ nɨyí bo
ní. Mááyí kpá úku ándá a zíse,
'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị toso ledre
káa zɨ́ ga gére ní, bi ndaá gɨ royé
dongará 'yị ga bɨ Kɨ́résịto nɨ ídí
Ngére doyé karanée ní wá.
22 Mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ kɨ́
'Dówụ́ Lomo sɨmɨyé ní nɨ káa, Nɨyí
'yị óto 'bú lafúye, nɨyí 'yị ga bɨ kɨ́
rokinyi 'bɨ Lomo do mɨmbé'deyé
ní, nɨyí 'yị mɨmbé'de kịdrị́, nɨyí 'yị
ga bɨ sómú ledre eyé nɨ bɨlámáne
ní. Nɨyí 'yị úṭụsɨmɨ, 'yị í'bí sị́lị́
zɨ́ lafúye e, kpá 'yị ndịsị méngị
cóngó ledre e. 23 Kpá 'yị ódro
ndoo zɨ́ lafúye e, nɨyí 'yị ódó
mɨmbé'deyé sɨmɨ ledre e. 'Yị bɨ
mengị icí sị́ do bɨlámá ledre ga
gére née go mbá kenée ní, utúasá
lúyú ledre zɨ́ Lomo 'décị ngbanga
roa bɨsinyíne ní wá.
24 'Yị bɨ ṇgụnụ ledre Kɨ́résịto
Yésụ go ní, ufu oyó 'bú bɨsinyí
ledre ga bɨ 'bɨ sága ba gɨ doné go
za mbá. 25 Káa zɨ́ bɨ 'Dówụ́ Lomo
nɨ nda go sɨmɨzé ní, idízé nda
ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'Dówụ́
Lomo ma'dáa ili zíze ndịsị méngị
yée ní. 26 Ndazé ndịsị mbófo rozé,
zíze óto rozé rómo do lafúze e wá.
Ndazé kpá ndịsị óto mɨmbé'dezé
bɨsinyíne ro lafúze wá.

6

Sáká lafú 'yị e sɨmɨ ledre

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zɨ́ bɨ ásé
'bɨ esé go kɨ́ 'Dówụ́ Lomo sɨmɨsé
ní, togú lúrúsé ngíti 'yị nɨ go lúyú
ledre yá, ídísé ódro zía ndoo gɨ
ro zíse ótolúgu wo do mɨsi'di 'bɨ
Lomo. Sɨmɨ bɨ ásé go kɨ́ ledre máa
née kenée ní, ídísé kpá 'bá'bá rosé
bɨlámáne káa bɨ ásé lúyú ledre ke.
2 Ídísé ndịsị sáká lafúse ga bɨ kɨ́
mɨówóowó ledre doyé ní mɨsáká.
Togú ndịsịsé go méngị kéyị kenée,
kɨ́dí ndịsịsé née go méngị ledre ga
bɨ Kɨ́résịto ili yée ní.
3 Togú 'yị ya née nɨ kɨ́ ledrené
owóowó, tɨ́ bɨ ledrea ndaá 'bɨ ené
owóowó wá ní, ndịsị née lóndo
roné kɨ́ roné. 4 'Yị idí lúrú 'bɨ
ené mɨméngị ledre ené e, togú
nɨyí bɨlámáye yá, zía nda ídíne kɨ́
rokinyi. Tɨ́ lá ndaá óto ásé roné kɨ́
'yị wá. 5 Idí kpá ndịsị méngị 'bɨ
ené moko bɨ Lomo i'bí zía ní.
6 Togú 'yị ndịsị sáká yị́ị do
mɨsi'di máa wo bɨ 'bɨ 'dódo ledre
'bɨ Lomo zɨ́yị ní yá, ídí nda 'bɨ eyị́
sáká wo kɨ́ éyị́ máa wo bɨ nɨ bo do
sị́lí́yị ní.
7 Ndásé lóndo rosé wá, gɨ zía 'yị
utúasá ené méngị fóló ro Lomo
wá. Lomo ndịsị í'bí tákpásị́lị́ zɨ́
'yị té kacɨ́ mɨméngị ledre ené.
Lúrúsé aka lá, 'yị ó'do yáká ndịsị
'dí'bi té éyị́ bɨ o'do wo ní ndá'ba
kɨ́e 'be. 8 Togú 'yị ndịsị méngị
bɨsinyí ledre gɨ zɨ́ 'bú bɨsinyí ledre
ga bɨ doa ní yá, tákpásị́lị́ ené nɨ
ídí umbu bɨ nɨ úyu a ní. 'Yị máa
wo bɨ ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ
'Dówụ́ Lomo ndịsị úkuí'bí yée zía
ne ní yá, Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za
fí ní zía káa do tákpásị́lị́. 9 Ndásé
'dó'dó kɨ́ méngị bɨlámá ledre zɨ́
'yị e wá, gɨ ro karanée kadra bɨ
Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, zɨ́
Lomo í'bí tákpásị́lị́ ezé trịdrị bɨ za
fí ní. 10 Togú ledre nɨ goó bo ili
sáká éyị́ gɨ zíse yá, ídísé sáká a.

Ídísé ndịsị mẹngị bɨlámá ledre e kenée zí 'yị e za mbá. Kíngaya zí lafúse ga bɨ ṇguṇguní ledre Kírésịto go ní.

Odụ kúrúma zíse

11 Ledre ba máéké máa zíse, ídísé lúrú lá kací sịlịma ga bɨ máéké mɨngburokoné née.

12 'Yị ga bɨ ndịsịní gága sée kídí nɨ mɨútúásáne ídísé útú ngbuṛu ní, gaganí sée née gbékpịe wá, iliní gɨ ro zí Yúda e ídíye kí rokinyi kíye gɨ zía iliní eyé do 'dó'do yée gɨ ro ledre Kírésịto bɨ uyu do mɨngbúngbu kágá ní wá. 13 Máúku ledre née kenée gɨ zía yée ga bɨ ndịsịní úku ledre kídí ídísé mẹngị ledre e kací loṛụ 'bɨ ondú ní, kụṛụ'bụyé, mengịní eyé kpá wá. Iliní tí lá ídísé útú ngbuṛu gɨ ro zíye ndịsịyé mbófo royé kídí ṇgúṇgusé ledre eyé go. 14 Togú lá máa Páwulo ba yá, máili amá mbófo romá gɨ ro éyị ga bɨ mándịsị mẹngị yée ní wá. Éyị bɨ mámbófo 'bɨ amá Lomo gɨ roa ní dụú Kírésịto Yésụ Ngére ezé bɨ ufuní wo do mɨngbúngbu kágá gɨ ro yómo 'yịma'dí e ní. Gɨ zí kéyị née, 'bú do sogo káṇgá ba ndaá domá wá, kpá káa zí bɨ 'búma ndaá doa wá ní.

15 Útú ngbuṛu, togú útú ngbuṛu wá, ndaá 'bɨ ené kí ledrené owóowó wá. Mongú éyị bɨ kí ledrené owóowó ní yị ené togú Lomo oyólo'bó 'yị go mɨkándané gɨ zía ṇguṇgu ledre Yésụ go ní.

16 'Yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ba go ní, Lomo idí kíye gɨ ro zíye ndịsịyé bɨlámáye bɨsinyí ledre nda ndíki yée wá gɨ zía nɨyí go mbigí 'yị ené e.

17 Máúku zíse tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, 'yị ndaá lolụ fú lá ndịsị 'dó'do máa gɨ zí ledre ga bɨ mándịsị 'dódo yée ní wá. Ambá mbiṛi ga bɨ romá ba 'dodoní go kídí mááyí mbigí 'yị 'bɨ Ngére Yésụ.

18 Owú 'bɨ Babá e, Kírésịto Yésụ Ngére ezé idí mẹngị bɨlámá ledre zíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse. Idí kenée.

Wáraga bɨ Páwulo eké zí 'yị ga bɨ sɨmɨ Éfeso ní Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Éfeso ní

Éfeso nɨ kóo ngúru mongụ́ gara sɨmɨ bɨ káŋgá bɨ karaba ndịsịní ndólo a Táki ní mɨ'dí gólụ. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'Yịmɨkása e kápita 19 Páwulo ndịsị kóo íri sɨmɨbi ota ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e íri. Zí 'yị ga bɨ sɨmɨ gara ore kí yée ga bɨ sɨmɨ ngíti géyị bi ga bɨ gbóo gbóo ore mbá ŋgúŋgu ledre 'bɨ Kírésịto. Nda gɨ do kací a née sɨmɨ bɨ otoní Páwulo sɨmɨ sígịnị sɨmɨ Róma ní, zía eké ledre ba zíye kídí Lomo yeme ne gɨ ro zíye ŋgúŋgu ledre ené gɨ ro zíye ówo a kídí Kírésịto nɨ ne Ngére do éyị ga bɨ do sogo káŋgá ba kí yée ga bɨ komo ere ní za mbá.

Sɨmɨ kápita 1-3 Páwulo uku yeme kídí Lomo yeme ledre ne gɨ ro zí Kírésịto ógụ úyuné sɨmɨ lúyú ledre eyé gɨ ro zíye ómoyé sɨmɨ mɨúrúye ndro kí Yésụ sɨmɨ bɨ nɨ úrú gɨ sɨmɨ umbu ní. Nda sɨmɨ kápita 4-6 uku ledre zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní idíní ndịsị bɨlámáne tí káa zí 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre kírésịto ndịsịní ndịsị ní.

1 Máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa
káa do 'yịmɨkása 'bɨ Kírésịto Yésụ ní.
Máéké ledre ba máa zíse 'yị ga
bɨ 'bɨ Lomo bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ
Kírésịto ásé sɨmɨ gara bɨ Éfeso ní.
2 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ
Ngére ezé, idíní ówo ledre kíse,
zíye méngị bɨlámá ledre zíse gɨ do
bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse.

Úndru bɨ gɨ komo ere ní

3 Idízé í'bí mbófo éyị zí Lomo bɨ
'Bụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní, gɨ
zía i'bí úndru bɨ gɨ komo ere ní
go mbá zíze, gɨ zía azé 'yị ga bɨ
'bɨ Kírésịto ní. 4 Wo Lomo, uku
kóo go 'desị zí Kírésịto idí gélé
zée zíne, zíze ídíze drá do komoné
lúyú ledre ndaá rozé wá, gɨ zía bɨ
oto 'búze go ní. Yeme kóo ledre
née go 'desị sɨmɨ bɨ kóo otoogụ aka
do sogo káŋgá ba wá ní. 5 Ledre
bɨ kóo yeme gɨ ro zíze ídíze káa
do owụ́ 'bɨ enée kpụrụ́ gɨ sɨmɨ
umbu bɨ Kírésịto Yésụ uyu gɨ rozé
ní, oyólo'bó ené e wá, nɨ kóo kí
mongụ́ rokinyi gɨ roa.

6 Idízé í'bí mbófo zí Lomo gɨ zí
bɨlámá ledre bɨ mengị wo zíze, gɨ
zía ŋguŋguzé ledre owụ́ 'bɨ ené bɨ
'búa ofụ doa go ní go. 7 Kírésịto
i'bí roné úyuné gɨ rozé gɨ ro zí
Lomo líkpí zée gɨ do ká'dá 'bɨ
lúyú ledre gɨ zía otoomo ledre go
zíze, gɨ zí bɨlámá mɨmbé'dea bɨ
rozé ní. 8 Lomo mengị ledre née
kenée gɨ ro zíze ówo a kídí née
otoofụ 'búze go, née nɨ kpá 'yị
í'bí ówo ledre gɨ ro ledre e mbá
zíze. 9 Mɨyéme ledre 'bɨ Lomo bɨ
nɨ mɨótoécịné gɨ zíze ní, 'dodo go
zíze. Lomo ma'dáa nɨ kí rokinyi
zía kása ógụ Yésụ méngị ledre bɨ
kóo otoecị wo née. 10 Ba mɨyéme
ledre ma'dáa. Togụ́ sịndị́ kadra
utúasá go kací komo Lomo yá, zí
Kírésịto ídíne Ngére do éyị e mbá,
yée ga bɨ komo ere kí yée ga bɨ do
sogo káŋgá ní.

11 Lomo gelé kóo zée Yụ́da e
go 'desị́ káa do 'yị ené e gɨ zía
azé go kị́é'do kí Kírésịto. Éyị́ bɨ
Lomo yeme go ní, nɨ tí méngị a.
12 Gɨ zí kéyị née, nɨ mɨútúásáne zí
'yị e í'bí mbófo éyị́ zí Lomo, gɨ zía
ŋguŋgu ụtụzé ledre Kírésịto ze gɨ
zí ngíti géyị 'yị e mbá. 13 Bɨ ba
ní, sée ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e
wá ní, úwúsé ma'díi ledre go kí
mbílíse, kídí Lomo yomo sée go.

Gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé bɨlámá ledre 'bɨ Kírésịto go ní, zí Lomo kása 'Dówụ́ne ógụ ndịsịné simisé káa zí bɨ uku ní, gɨ ro do ówo a kídí ásé go 'yị ené e za fí. 14 'Dówụ́ Lomo bɨ kasa simizé ní, 'dodo go kídí bɨlámá ledre ga bɨ yeme yée ní nɨ méngị yée zíze za mbá. Gɨ zí kéyị née, idízé ndịsị kófó ịrịa kpá kí óto úndru a.

Páwulo íni ini zí Lomo

15 Máúwú go kídí ŋgúŋgusé ledre Ngére Yésụ go, ndịsịsé kpá go óto 'bú lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. 16 Gɨ zí kéyị née, kací kadra mbá zíma ndịsịmá í'bí mbófo éyị́ zí Lomo gɨ rosé simɨ bɨ mááyí go ndịsị íni ini zía ní. 17 Mándịsị íni ini zí 'Bụzé Lomo bɨ kí roko'bụné, bɨ kpá 'Bụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní, idí í'bí komo-kenzị bɨ gɨ komo ere ní zíse gɨ ro zíse ówoyéme ledre ené kíe. 18 Mándịsị kpá íni ini zía, idí líkpí mbotụ mimbé'desé gɨ ro zíse ówo a kídí rokinyi bɨ yemeomo gɨ rosé kí ngíti géyị lafúse ní, nɨ kí ledrené owóowó. Ídísé ówo a kídí i'bí mongú́ úndru go zíse 'yị ené e. 19 Ídísé kpá ówo a kídí Lomo i'bí mongú́ roko'bụ go zíze ga bɨ ŋguŋguzé ledre Kírésịto go ní. 20 Née roko'bụ bɨ kóo uru Kírésịto kíe, zía 'dí'bióto wo zíye ndịsiyé kéne do bi bɨ kí ledrené owóowó bɨ komo ere ní. 21 Lomo i'bí roko'bụ go zí Kírésịto ídíne Ngére do 'yị ga bɨ kí roko'bụ zíye kpá kí ngíti géyị éyị́ ga bɨ komo ere kí roko'bụ zíye ní mbá. Nɨ Ngére do éyị́ trịdrị e do sogo káŋgá za mbá, yée ga bɨ nɨyí go bo kpá kí yée ga bɨ nɨyí ídí karanée ní. 22 Ma'díi, Kírésịto nɨ go Ngére do éyị́ e za mbá. Nɨ kpá Ngére do 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre ené go ní. 23 'Yị ga bɨ ŋguŋguní ledre Kírésịto go ní, nɨyí go kụrụ'bụ Kírésịto ma'dáa. Zía ndịsịné kéye ndro komo ere kpá do sogo káŋgá ndịsị í'bí roko'bụ zíye gɨ ro ledre e za mbá.

2

Lomo i'bí trịdrị go zíze

1 Ásé kóo go mbá umbusé gɨ zí lúyú ledre esé zí Lomo. 2 Ndịsịsé yị́ esé kóo méngị mbá ledre 'bɨ 'yị 'bɨ do sogo káŋgá e, zíse ndịsịsé óto úndru Satána bɨ nɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ kí roko'bụné do 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo wá ní. 3 Azé kóo kpá kenée, ndịsịzé kóo méngị mbá ledre ga bɨ rozé kí somú́ ledre ezé iliní yée ní. Otozé kóo mimbé'de Lomo go ésịne rozé. Ayí kóo go í'bí 'do'dó rozé káa zí 'bɨ 'yị ga bɨ kóo ŋguŋguní ledre ené wá ní. 4 Nda lá gɨ zía bɨ 'búze nɨ doa kíngaya ní, zía ndịsịné ówo ledre kíze. 5 Abú uyuzé kóo go gɨ zí lúyú ledre ezé yá, bɨ nda ba ní, gɨ zía bɨ azé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, Lomo i'bí trịdrị go zíze simɨ bɨ kóo uru Kírésịto gɨ simɨ umbu ní. Yomo zée gɨ zí bɨlámá mimbé'dea bɨ rozé ní. 6 Gɨ zía bɨ uru kotrụ zée gɨ simɨ umbu ndro kí Kírésịto ní, i'bí bi ndịsị go zíze cigí Kírésịto Yésụ komo ere 'dága. 7 Lomo oto ledre née zía méngị roné kenée, gɨ ro 'dódo a kídí née ịdrị mimbé'dené go rozé. Owo ledre kíze kenée née, gɨ zía bɨ Kírésịto Yésụ uyu gɨ rozé ní. 8 Máúku zíse, Lomo yomo ené sée née gɨ zí bɨlámá mimémgị ledre esé wá, yị́ ené tákpásíl̀ị́ gɨ zía kí bɨlámá mimbé'dea bɨ rosé gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledre ené ní. 9 Ómo bɨ omozé gɨ simɨ umbu née ndaá 'bɨ ené gɨ zí bɨlámá mimémgị ledre ezé wá, gɨ zí kéyị née ní, sị́ ledre bɨ zí 'yị mbófo roné ní ndaá. 10 Zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní, Lomo otú́ zée zía í'bí moko ené ga bɨ ili zíze méngị yée ní mbá zíze.

Yemeomo kóo ledre máa ga gére
née go kú 'desị.

Kírésịto kotrụ zée go

11 Sée ga bɨ ngárá ndásé Yúda e
wá ní, ledre mɨndịsịsé ga bɨ kóo
'dá'dá ní ndaá lịgị sée wá. Yúda e
ndịsịní kóo lúrú cáyi sée ga bɨ
útúsé ngbụru káa zí 'bɨ eyé wá
ní. Ídísé ówo a kídí útú ngbụru
utúasá ené í'bí trịdrị zí 'yị wá.
12 Ga kóo 'desị ní, ówosé aka esé
kóo ledre 'bɨ Kírésịto wá. Lomo
gelé ené aka kóo sée zía óto sée
dongará 'yị ené e Isɨréle e kpá wá.
Ówosé aka esé ledre bɨ kóo Lomo
yeme kɨ 'yị ené e ní wá. Éyí bɨ zíse
óto komosé gɨ ro a ní ndaá gɨ zía
ówosé aka esé Lomo wá. 13 Bɨ nda
ba ní, Lomo 'di'biogụ sée go truú
roné gɨ zía bɨ Kírésịto Yésụ uyu
kóo gɨ ro yómo sée ní.

14 Karaba ní, Yúda e kɨ 'yị ga
bɨ ndaní Yúda e wá ní ndaní lolụ
mɨngúngúcua wá, nɨyí nda go
dụ́ụ́ 'yị e kɨ́é'do, gɨ zía Kírésịto
yeme ledre bɨ kóo dongaráye ní
go gɨ ro zí mɨmbé'de késị bɨ kóo
dongaráye ní ụ́kụ́ne. 15 Kírésịto
uyu gɨ ro zí lorụ 'bɨ ondụ́
'bɨ Yúda e bɨ kóo Mụ́sa eké ní
ụ́kụ́ne 'dá'ba, gɨ ro zí Yúda e kɨ
'yị ga bɨ ndaní Yúda e wá ní
ídíye kɨ́é'do zí mɨndịsịyé ídíne
bɨlámáne. 16 Umbu bɨ Kírésịto
uyu wo do mɨngbúngbu kágá ní
'di'bioyó sógó ro bɨ kóo do ngárá
Yúda e kɨ 'yị ga bɨ ngárá ndaní
Yúda e wá ní go, gɨ zía nɨyí go 'yị e
kɨ́é'do kó'dụ́ Lomo. 'Di'biogụ kpá
bɨkịdrị́ go dongaráze 'yɨma'dí e kɨ
Lomo. 17 Kírésịto ogụ úku bɨlámá
ledre 'bɨ bɨkịdrị́ zí Yúda ga bɨ kóo
owoní ledre 'bɨ Lomo go ní kpá
zíse 'yị ga bɨ ngárá ndaní Yúda e
wá ní bɨ ówosé aka ledre 'bɨ Lomo
wá ní. 18 Gɨ zí umbu bɨ Kírésịto
uyu ní, 'Dówụ́ Lomo oto zée go
zíze ídíze dụ́ụ́ 'yị e kɨ́é'do kó'dụ́
'Bụzé Lomo.

19 Sée 'yị ga bɨ ngárá ndásé
Yúda e wá ní, ndásé lolụ fú lá
'yị lóṇgó e wá, ásé go kɨ́é'do kɨ
'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo
go ní, ásé go mbigí 'yị 'bɨ Lomo.
20 Ásé káa zí 'dịcị bɨ 'yɨmɨkása e kɨ
nébị e o'bóní ye ní, Kírésịto Yésụ
nɨ nda 'bɨ ené káa zí cóngó tutú
bɨ o'bóní 'dịcị máa née doa ní.
21 Kírésịto ma'dáa i'bí roko'bụ ne
zí 'dịcị máa née ídíne rịngị mbigí
'Dịcị 'bɨ Lomo. 22 Sée 'yị ga bɨ
ngárá ndásé Yúda e wá ní, ásé go
ndro kɨ Yúda ga bɨ ṇguṇguní ledre
'bɨ Kírésịto go ní, gɨ zía Kírésịto
yeme sée go gɨ ro zí 'Dówụ́ Lomo
ndịsịné sɨmɨsé.

3

*Moko bɨ Lomo i'bí zí Páwulo
méngị a ní*

1 Máa Páwulo, mááyí sɨmɨ sị́gịnị
ba gɨ zía bɨ mándịsị úku bɨlámá
ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ zíse ga bɨ
ndásé Yúda e wá ní.

2 Úwúsé kóo go bɨlámáne kídí
Lomo i'bí moko née ne do sị́lị́ma
gɨ ro zíma ndịsịmá úku bɨlámá
ledre bɨ yeme gɨ rosé ní zíse ga
bɨ ngárá ndásé Yúda e wá ní, gɨ
zía oto 'búze go kíngaya. 3 Káa zí
bɨ máúku 'dá'dá ní, Lomo 'dodo
ledre bɨ kóo nɨ mɨótoécịné 'desị
ní go zíma. 4 Sɨmɨ bɨ ásé ólo
ledre bɨ máéké zíse ba ní, ásé
ówo a kídí, máówoyéme ledre bɨ
nɨ mɨótoécịné gɨ ro Kírésịto ní go.
5 Ledre bɨ kóo Lomo otoecị née
'dodo aka ené kóo zí 'yị e wá, gị
sɨmɨ sịndị́ kadra máa 'bɨ ezé ba
ní, zí 'Dówụ́ Lomo úku 'dódo a zí
'yɨmɨkása ené e kɨ nébị e. 6 Ba
ledre bɨ kóo Lomo otoecị ní.
Úndru 'bɨ Lomo nɨ go zí 'yị e mbá,
zí Yúda e kpá kɨ 'yị ga bɨ ngárá
ndaní Yúda e wá ní. Bɨlámá ledre
bɨ gɨ ro Kírésịto Yésụ ní, ogụ go
zí Yúda e kɨ 'yị ga bɨ ngárá ndaní
Yúda e wá ní mbá.

7 Lomo i'bí moko née zíma gɨ zí bɨlámá mɨmbé'dea bɨ romá
ní. Zía í'bí roko'bụ zíma ndịsịmá
úku bɨlámá ledre ené kíe zí 'yị e.
8 Mándá 'bɨ amá kí ledremá
owóowó káa zí 'bɨ ngíti géyị 'yị
ga bɨ 'bɨ Lomo kí ledreyé owóowó
ní wá. Abú kenée ndotó, zía ówo
ledre kíma, zía kása máa ndéré
úku bɨlámá ledre ené zí 'yị ga bɨ
ngárá ndaní Yụ́da e wá ní kídí,
togụ́ ŋguŋguní ledre Kírésịto go
yá, nɨyí ídí kí úndru bɨ ụkụ́ wá
ní. 9 Lomo bɨ 'yị ótoógụ éyị e mbá
ní, kasa máa ne ndéré úku 'dódo
mɨyéme ledre bɨ kóo née otoecị
gɨ zí 'yị e ní, gɨ ro zíye ówo a.
10 Lomo mengị ledre née kenée, gɨ
ro zí maláyika e kí bɨcayi lomo e
ówo a kídí Lomo nɨ mongụ́ 'yị
ówo ledre kíngaya, gɨ zía 'yị ené e
nɨyí go éyị kị́é'do. 11 Lomo yeme
kóo ledre née go kenée kú 'desị.
Zí Kírésịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé
ní ógụ úyuné gɨ ro zí ledre née
méngị roné. 12 Gɨ zía bɨ ŋguŋguzé
ledre Kírésịto go ní, azé kéne
go ndro kị́é'do, utúasázé go ógụ
kó'dụ́ Lomo kí rokinyi, ngịrị ndaá
lolụ rozé wá. 13 Bi ndaá sínyí rosé
gɨ zía bɨ ndịsịní 'dó'do máa yáa ba
gɨ zía bɨ mándịsị úku bɨlámá ledre
'bɨ Lomo zíse ní wá. 'Do'dó née nɨ
'dí'biógụ zíse bɨlámá ledre.

Páwulo íni ini gɨ ro 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní

14 Gɨ zí kéyị née, zíma ndịsịmá
íni ini zí 'Bụzé Lomo, 15 gɨ zía i'bí
trịdrị ne zí éyị ga bɨ komo ere kí
yée ga bɨ do sogo káŋgá ona ní.
16 Lomo nɨ kí tụ́'dụ́ éyị e zíne gɨ
ro sáká zée kíe. Máíni ini zía,
'Dówụ́a idí í'bí roko'bụ zíse, gɨ ro
zíse ídíse kí roko'bụsé kíngaya.
17 Kací kadra mbá, Kírésịto idí
ídí sɨmɨ yana mɨmbé'desé gɨ zía
ŋgúŋgusé ledre ené go. Ídísé
óto 'bú lafúse kíngaya gɨ ro zíse
ídíse kí roko'bụsé. 18 Sée 'yị
ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní kí lafúse e
za mbá, Lomo idí sáká sée zíse
ówo a kídí ma'díi Kírésịto oto
'búse go kíngaya. 19 Ídísé ówo a
kídí Kírésịto oto 'búse go za
kíngaya abú bɨ nɨ mɨórụné gɨ ro do
ówoónzó a. Máíni ini zía, idí ndịsị
sɨmɨsé, gɨ ro zí mɨméngị ledre esé
ídíye káa zí 'bɨ ené ní.

20 Lomo nɨ kí roko'bụné kíngaya
gɨ ro méngị ledre e kíe zíze rómo
do éyị ga bɨ zée kí ówo ledre ezé
azé ndú'yú wo gɨ royé ní. Nɨ
nzíyiné gɨ ro méngị ledre e zíze
kí roko'bụné máa née. 21 Kírésịto
Yésụ kí 'yị ené e mbá, idíní ndịsị
í'bí mbófo éyị zía odụ a ndaá ídí
wá. Idí kenée.

4

Ídísé ídí kị́é'do sɨmɨ Kírésịto

1 Máa Páwulo, mááyí sɨmɨ sị́gịnị
ba gɨ zía bɨ mándịsị úku bɨlámá
ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní. Máúku
zíse mɨndịsịsé kí mɨméngị ledre
esé e mbá idíní ídí tí 'bɨ 'yị ga bɨ
Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yị
ené e ní. 2 Kací kadra mbá, ídísé
'búó'bụ́ rosé mɨ'búó'bụ́, ídísé ídí
ndoo. Ídísé ídí 'yị ụ́tụsɨmɨ zí
lafúse gɨ zía 'búye nɨ dosé. 3 Zíse
ódó rosé kí lafúse káa do éyị
kị́é'do. 'Dówụ́ Lomo idí kótrụ sée
gɨ ro zí mɨmbé'desé ídíne kị́é'do
gɨ do bɨ zí mɨndịsịsé ídíne sɨmɨ
bikịdrị. 4 Azé go éyị kị́é'do, 'Dówụ́
Lomo bɨ sɨmɨzé ní nɨ kpá dụ́ụ́
kị́é'do. Lomo ndolo zée dụ́ụ́ gɨ ro
bɨlámá éyị kị́é'do bɨ ndịsịzé óto
komozé gɨ roa ní. 5 Ngére ezé nɨ
dụ́ụ́ kị́é'do bɨ nɨ Kírésịto ní, zíze
ŋgúŋgu dụ́ụ́ ledrea, do bábátịzị
zée kpá dụ́ụ́ kí babatịza bɨ kị́é'do
ní. 6 Lomo nɨ dụ́ụ́ kị́é'do kpá 'Bụ
'yị e za mbá. Nɨ ne do 'yị e kpá za
mbá, ndịsị sáká zée ne zíze ndịsị
tórozé ngbúó gɨ zía ndịsị ndịsị
sɨmɨzé.

7 Kírésịto kací mɨyéme ledre
ené zíze, i'bí úndru ledre e zíze go
mbá mɨngúngúcua. 8 Née sị́ ledre

bɨ nɨ mɨékéne gɨ zía sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,
“Sɨmɨ bɨ kóo ịnyị ndá'bané komo ere ní,
'dodo aka kóo kí kídí née romo komo ezeokóne e go.
Zía nda ífi báyi úndru zí 'yị ené e.”
9 Ledre bɨ yaá, “Ịnyị ndá'bané komo ere ní,” ledre gɨ sɨmɨ a kídí ogụ aka kóo nde do sogo káṇgá ona kí. 10 Kírésịto kóo ogụ nde do sogo káṇgá ní, nda'balugu roné 'dága komo ere. Roko'bụa nɨ do éyị ga bɨ komo ere kí do sogo káṇgá ní mbá.

11 I'bí bayi moko e ne zíze. Oto ngíti géyị 'yị e káa do 'yịmɨkása ené e. Zía óto ngíti géyị káa do nébị e. Zía óto ngíti géyị káa do 'yị ndéré kí úku bɨlámá ledre ené zí 'yị e. Ngíti géyị 'bɨ eyé pásɨta e. Zía óto ngíti géyị káa 'yị 'dodo ledre e. 12 Kírésịto ifi bayi moko zí 'yị ga gére née kenée gɨ ro zíye sáká 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené go ní zíye ídíye kí roko'bụyé gɨ ro zíye ndịsịyé méngị moko ené do tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé. 13 Ledre née nɨ ídí fú kenée 'búó togú zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní mbá, azé go kị́é'do sɨmɨ ledre ené bɨ ṇguṇguzé ní, zíze ówoyéme wo káa do mbigí Owú 'bɨ Lomo zí ledre ené ndịsị ngbóró tátá roné sɨmɨzé yá, azé útúásá ídíze káa zía ní.

14 Nda gɨ ore, 'yị ṛanga e utúasání lolụ lóndo zée káa zí mɨnzéré owú ga bɨ ṇguṇguní 'bɨ eyé tí lá ledre máa wo bɨ ukuní go zíye ní wá. 15 Ambá ledre ezé idí ídí 'dódo ma'díi ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e, zíze ndịsịzé kí óto 'búye. Gɨ ro zíze ndịsị útúásáze kací kadra mbá, tí káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto bɨ nɨ manda ezé ní. 16 Gɨ zía tokozé rozé go mbá roa, nɨ nda 'bɨ ené zíze go káa zí do ní. Ndịsị í'bí roko'bụ ne zíze, zíze ịnyịzé mbá ndịsị méngị moko ené kíe do bɨlámá mɨsi'diné.

Mɨméngị ledre esé idí nda mu ídí mɨkándané

17 Kí roko'bụ bɨ Ngére Yésụ i'bí zíma ní, máúku zíse ndásé lolụ fú lá ndịsị lúyú ledre káa zí 'yị ga bɨ owoní aka ledre 'bɨ Lomo wá ní wá, gɨ zía sómú ledre eyé toro yeme aka roné wá. 18 Owoní eyé dongará bɨlámá ledre kí bɨsinyí ledre wá, mɨkánda ledre bɨ Lomo i'bíogụ zíye ba owoní aka eyé e wá. Iliní eyé kpá do 'dódo mɨkánda ledre zíye wá. 19 Otoní nda yị eyé somú ledre eyé go mbá ndịsị méngị dụú ledre ga bɨ royé ili ní.

20 Ledre 'bɨ Kírésịto bɨ 'dodoní zíse ní ndaá 'bɨ ené ledre máa wo née wá. 21 Úwúsé kóo ledre Yésụ go, 'dodoní zíse tí ma'díi bɨ gɨ do bi a ní 22 'Dodoní kóo zíse kídí ledre ga bɨ kóo ndịsịsé méngị yée sɨmɨ bɨ kóo ṇgúṇgusé aka ledre Kírésịto wá ní, ídísé ótoómo yée mbá 'dá'ba gɨ zía, nɨyí lóndo sée zíye 'dí'biógụ zíse umbu. 23 Mɨsómú ledre esé kí mɨméngị ledre esé idí nda mu ídí mbá mɨkándané. 24 Káa zí bɨ ásé nda go mɨkánda 'yị e ní, ledre ga bɨ za mbá ásé ndịsị méngị yée ní, idíní ídí kpá za mbá mɨkándayé gɨ ro zíse ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní lúyú ledre ndaá lolụ rosé wá.

25 Ndazé lolụ ídí fú 'yị ṛanga e wá, idízé ndịsị úku dụú ma'díi ledre zí lafúze 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní gɨ zía azé go dụú 'yị e kị́é'do. 26 “Sɨmɨkesị eyị ndaá óto yịị zíyị lúyú ledre wá.” Ndá ndịsịútú kadra kí sɨmɨkesị do mɨmbé'deyí wá. 27 Ndá ótoómo mɨsi'di zí ngére 'bɨ bɨcayi lomo e wá. 28 Yịị bɨ áyí 'yị ugu ní, ídí ótoómo kí úgu ugu, zíyị ndá'bayị méngị moko gɨ

4:8 4:8 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 68:18 **4:26** 4:26 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 4:4

ro zí éyị́ ídíne zíyị, zíyị ndịsịyị́ sáká 'yị lerị́ e.

29 Ídísé ótoómo tara sinyí 'dá'ba, ódro ga bɨ gɨ tarasé ní idíní ídí mbá bɨlámáye gɨ ro zíye ndịsịyé sáká 'yị e. 30 Bi nda ndịsị sínyí ro 'Dówụ́ Lomo gɨ zí mɨméngị ledre esé wá, gɨ zía 'Dówụ́ Lomo bɨ sɨmɨyị́ née 'dodo go kídí karanée kadra 'décị ngbanga, Lomo nɨ yómo sée. 31 Ídísé ótoómo rará, kɨ́ bɨsinyí mɨmbé'de, kɨ́ ndịsị gbúrógbó do lafú'yị e, kɨ́ 'déwe ledre zí lafú'yị e, kɨ́ mɨmbé'de késị ro lafú'yị e, kɨ́ lịkpị́, kɨ́ sógó lafúse mbá 'dá'ba. 32 Ídísé ídí 'yị sáká lafúse e, 'yị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e, zíse kɨ́ ótoómo ledre zí yée ga bɨ mengịní sée bɨsinyíne ní, zíse ndịsịsé ótoómo ledre zí 'yị e káa zí bɨ Lomo otoomo ledre zíse ní, gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto ní.

5

1 Káa zí bɨ ásé go owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ídísé 'dí'bi mɨméngị ledre ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 2 Zíse ndịsịsé óto 'bú lafúse e káa zí bɨ Kɨ́résịto oto 'búze zía í'bí roné zí umbu do úyuné káa do 'dáná éyị́ gɨ ro zí Lomo ídíne kɨ́ rokinyi zía ótoómo lúyú ledre ezé e ní.

3 Káa zí bɨ goó kenée ní, ídísé ótoómo ledre 'bɨ só'do ro'yị kɨ́ 'yị ga bɨ ófụ́sé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Ídísé kpá ótoómo mɨméngị ledre ga bɨ ngárá ndaní bɨlámáye wá ní, kpá kɨ́ mongụ́ mɨmbé'de mbá 'dá'ba, gɨ zía ásé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 4 Gba toso ódro ga bɨ ndịsị 'dí'biógụ dokuwu ní, kɨ́ lịkpị́ ledre cayi ga bɨ ngárá utúasá sáká 'yị e wá ní, ídísé ótoómo yée za mbá 'dá'ba. Nɨ mɨútúásáne zíse ndịsịsé mbófo Lomo. 5 'Yị mongụ́ mɨmbé'de ndịsị óto mɨmbé'dené mbá ro éyị́ ga ili yée ní. Ówo yémesé bú bɨlámáne kídí 'yị ga bɨ ndịsịní méngị toso ledre káa zí ga gére ní, utúasání ndịsị kótrụ royé kɨ́ Kɨ́résịto kpá kɨ́ Lomo do bi kịé'do wá. Gɨ zía 'yị mongụ́ mɨmbé'de nɨ yị́ ené káa zí 'yị bɨ óto úndru bɨcayi lomo ní. 6 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị bɨsinyí ledre káa zí ga gére née, ndaní lóndo sée zíse 'dí'bi ledre eyé ga gére née wá. Mɨmbé'de Lomo ndịsị ésị́ ro 'yị ga bɨ káa zí ga gére née mɨésị́. 7 'Yị káa zí ga gére née, ndásé óto ezegámá kéye wá.

8 Ga kóo 'desị́ ní, ndịsịsé kóo méngị ledre e sɨmɨ mɨtụlụrụ káa zí 'yị ga bɨ owoní ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní. Bɨ nda ba ní, ásé go mɨkándasé káa zí 'yị ga bɨ ndịsịní ndịsị sɨmɨ bimɨóṇgó ní. Gɨ zía ṇgúṇgusé ledre ené go. Mɨméngị ledre esé idí ídí káa do bimɨóṇgó zí 'yị e. 9 Bɨlámá mɨméngị ledre esé nɨ 'dódo ma'díi ledre bɨ zí 'yị e méngị a ní. 10 Ídísé ndịsị méngị dụ́ụ́ éyị́ ga bɨ Ngére Yésụ ili yée ní. 11 Ndásé ndịsị méngị ledre káa zí 'bɨ 'yị ga bɨ ndịsịní ndịsị sɨmɨ mɨtụlụrụ ní wá. Ídísé úku a fúó kídí ga gére née bɨsinyí mɨméngị ledre e. 12 Abú nɨ komokenyị́ do ndịsị úkuógụ ledre 'bɨ 'yị ga bɨ owoní Lomo wá ndịsịní méngị yée sɨmɨ mɨtụlụrụ ní. 13 Sɨmɨ bɨ uku lokoní yée go ní, zí 'yị e ówo a mbá kídí née lúyú ledre. 14 Ma'díi ledre 'bɨ Lomo nɨ káa zí bimɨóṇgó ní. Ndịsị 'dódo ógụ lúyú ledre sága, káa zí bɨ ukuní sɨmɨ ke'bị sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní kídí,

“Sée ga bɨ sɨmɨ 'bí ní, úrúsé mu,
ịnyịógụsé mu gɨ sɨmɨ umbu,
gɨ ro zí Kɨ́résịto í'bí bimɨóṇgó
mɨmbé'desé.”

15 Mɨméngị ledre esé idí ídí 'bɨ 'yị ga bɨ owoní ledre bú ní, ndásé ídí káa zí 'yị ga bɨ owoní ledre wá ní wá. 16 Togú bifúó nɨ go bo gɨ ro méngị bɨlámá ledre yá,

ídísé mu méngị a gɨ zía ambá 'yị e ndịsịní nda go méngị bɨsinyí ledre. 17 Ídísé ídí 'yị komokenzị e, zíse ówo éyị bɨ Ngére Yésụ ili zíse méngị a ní, zíse méngị wo. 18 Ndá éwé le'yị wá, káa bɨ roko'bụa nɨ ála'dụ́tụ doyị. 'Dówụ́ Lomo idí ála'dụ́tụ doyị ne gɨ ro zíyị ndịsị méngị bɨlámá ledre. 19 Togụ́ ndíkísé go kɨ́ lafúse yá, ódro ga bɨ nɨyí ndịsị ólụ́ógụ gɨ tarasé ní idíní ídí bɨkinyiyé, ke'bị ga bɨ Dawídi ekéní yée ní, kpá kɨ́ ngíti géyị ke'bị ga bɨ 'bɨ mbófo Lomo ní, nda kɨ́ yée ga bɨ 'Dówụ́ Lomo ukui'bí yée do mɨmbé'desé ní ídísé úku yée zí Ngére Yésụ. 20 Kací kadra mbá, ídísé ndịsị í'bí mbofo éyị zí 'Bụzé Lomo gɨ ro ledre e mbá kɨ́ ịrị Ngére ezé Kɨ́résịto Yésụ.

Karáe kɨ́ Ya'dá 'bɨ eyé e

21 Ídísé óto ledre lafúse owóowó rómo gɨ dosé gɨ zía bɨ ndịsịsé óto úndru Kɨ́résịto ní.

22 Kára idí óto ledre o'do 'bɨ ené owóowó káa zí bɨ ndịsị óto ledre Ngére Yésụ owóowó ní. 23 Gɨ zía lorụ 'bɨ ledre e mbá ndịsị ólụ́ógụ gɨ zí o'do 'bɨ ené, káa zí bɨ lorụ ndịsị ólụ́ógụ zíze gɨ zí Kɨ́résịto bɨ yomo zée ní. 24 Káa zí goó bɨ kenée ní, karáe idíní óto ledre ya'dá 'bɨ eyé e zíye owóowó káa zí bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto otoní ledre Kɨ́résịto zíye owóowó ní.

25 Ya'dáe, ídísé óto 'bú me'besé e dosé kíngaya káa zí bɨ Kɨ́résịto oto 'búze, zée ga bɨ ngụngụzé ledre ené go ní. Zía í'bí roné úyuné gɨ rozé, 26 gɨ ro zíze idízé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, lúyú ledre ndaá lolụ rozé wá gɨ zía bɨ ngụngụzé ledre Kɨ́résịto go, zía go lúguráyi zée drá káa zí 'yị bɨ ndugú mɨndúgú ní. 27 Kɨ́résịto mengị ledre née kenée gɨ ro zíne 'dí'biógụ zée zíne káa do mbigí 'yị ené e, ngíti owụ́ lúyú ledre ndaá rozé wá. 28 Kpá kenée, ya'dáe idíní óto 'bú me'beyé e káa zí bɨ ndịsịní óto 'búye kɨ́ royé ní. 'Yị bɨ ndịsị óto 'bú me'bené ní, ndịsị née go óto 'búne kɨ́ roné. 29 'Yị bɨ sogó roné bú ní ndaá. Ndịsị ánu éyị, zía ndịsịné kɨ́ lúrú bi kací kụrụ'bụné káa zí bɨ Kɨ́résịto ndịsị lúrú bi kacíze ní, 30 gɨ zía azé go kụrụ'bụa. 31 Née sị ledre bɨ nɨ gɨ zía mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní kídí, “O'do nɨ ótoómo 'bụné kɨ́ mbágáne zía ófụ́ kára zíye óto 'be 'bɨ eyé gɨ zía nɨyí goó éyị kɨ́é'do.” 32 Née líli ledre bɨ o'bụ mɨó'bụ ní, née líli ledre gɨ ro Kɨ́résịto kɨ́ 'yị ené e. 33 Káa zí bɨ goó kenée ní, o'do idí óto 'bú me'bené káa zí bɨ oto 'búne kɨ́ roné ní. Kára idí óto úndru o'do 'bɨ ené.

6

Owụ́ e kɨ́ 'yị ndíki yée

1 Owụ́e, ídísé úwú kúrú 'yị ndíki sée. Née ledre bɨ ili zí owụ́ ga bɨ ngụngụní ledre Ngére Yésụ go zíye ndịsịyé méngị a ní. 2 Ba mɨzefị lorụ bɨ Lomo uku ledre a kídí née í'bí úndru zí 'yị e gɨ roa ní. Uku kídí, “Ídí óto úndru 'bụyị kɨ́ mbágáyị, 3 gɨ ro zí mɨndịsịyị ídíne bɨlámáne, zíyị lú'búyị mɨlú'bú do sogo káṇgá ba.” 4 Sée 'bụmɨowụ́e kɨ́ mbámɨowụ́e, ndásé ndịsị méngị owụ́ 'bɨ esé e bɨsinyíne zí mɨmbé'deyé ndịsị ésịne wá. Ídísé 'dódo bɨlámá ledre zíye gɨ ro zíye ngúngu ledre Ngére Yésụ.

Owụ́kụlụ́ e kɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e

5 Owụ́kụlụ́e, ídísé úwú kúrú mɨngburoko 'yị esé e, zíse ndịsịsé óto úndruyé kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do káa zí ótosé née úndru Kɨ́résịto ní. 6 Ndásé ndịsị méngị moko kɨ́ roko'bụné lá gɨ zí komoyé gɨ ro

5:31 5:31 Dosị éyị e 2:24 **6:3** 6:3 Gbre lorụ 5:16

zíye ídíye kɨ́ rokinyi wá. Ídísé méngị moko kɨ́ mɨmbé'desé mbá gɨ zía ndịsịsé méngị moko née zí Kírésịto, née éyị bɨ Lomo iline kenée ní. 7 Ídí méngị moko eyị kɨ́ 'bú ne kpa kɨ́ rokinyi gɨ zía méngị moko née zí Ngére Yésụ nda 'bɨ ené dụ́ụ́ zí 'yịma'dí wá. 8 Ídísé ówo a kídí Ngére Yésụ ndịsị í'bí tákpásịlị zí 'yị bɨ ndịsị méngị moko kɨ́ 'búne ní. Togú 'yị née nɨ owụ́kụlụ́ togú nɨ 'yị bɨ kɨ́ ro doné ní.

9 Kpá kenée, sée mɨngburoko 'yị e ídísé méngị owụ́kụlụ́ esé e bɨlámáne, ndásé ésị ngịrị sɨmɨyé wá, gɨ zía ásé kéye mbá owụ́kụlụ́ 'bɨ Mongú 'yị esé bɨ nɨ komo ere ní. 'Yịma'dí e nɨyí zía kɨ́ ledreyé mbá owóowó.

Okó kɨ́ Satána

10 Odụ ledre, káa zí bɨ ásé 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Ngére ezé ní, idí í'bí roko'bụ zíse gɨ ro zíse ndịsị tórosé ngbúó. 11 Bɨlámá ledre ga bɨ Lomo i'bí yée zíse ní, ídísé ụ́nzụ yée káa do éyị sị́lị́ ya'dá e gɨ ro zíse ị́cị́ okó kíe ro mani ga bɨ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní. 12 Okó bɨ ndịsịzé ị́cị́ a née nda kɨ́ lafúze 'yịma'dí e wá. Ndịsịzé ị́cị́ okó kɨ́ Satána kɨ́ 'yị ené e ga bɨ i'bí roko'bụ zíye, zíye ídíye do bi e za mbá do sogo káṇgá ní. 13 Káa zí bɨ goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sị́lị́se ro éyị sị́lị́se e bɨ Lomo i'bí ní ngbúó gɨ ro ị́cị́ okó kɨ́ Satána kɨ́ mani ené e, gɨ ro zíse tórosé ngbúó káa bɨ nɨ lóndo sée ke.

14 Kací kadra mbá, ídísé tóro ngbúó sɨmɨ mbigí ledre 'bɨ Lomo gɨ ro zíse ídíse nzíyisé káa bɨ Satána nɨ lóndo sée ke. Káa zí bɨ Lomo lugurayi sée go ásé go mbigí 'yị ené e ní, ídísé lányá ro ledre née káa bɨ Satána nɨ úkuóto ledre rosé. 15 Bɨlámá ledre bɨ Lomo yeme dongaráne kɨ́ 'yịma'dí e ní, ídísé ndéré kɨ́ úku a zí 'yị e, gɨ ro zíse ídíse mbá nzíyisé ị́cị́ okó kɨ́ Satána. 16 Kací kadra mbá, ídísé lányá ro ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ṇgúṇgusé ní zía bándá sée. Togú méngịsé go kenée, abú Satána uzu sée ba cú káa zí 'díya yá, útúásásé lúyú ledre wá. 17 Kpá kenée, ídísé ówo a kídí, Kírésịto yomo sée go nɨ bándá sómú ledre esé. Ídísé lányá ro úku kúrú Lomo bɨ nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ 'Dówú a sɨmɨné ní, nɨ rómo komo Satána. 18 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ídísé ndịsị íni ini zí Lomo gɨ ro éyị ga bɨ ílisé yée ní, káa zí bɨ 'Dówú Lomo nɨ 'dódo yée zíse ní. Ídísé ndịsị kɨ́ komosé rosé zíse kpá fú ndịsị íni ini gɨ ro lafúse 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní.

19 Zíse kpá íni ini gɨ romá, Lomo idí í'bí bɨlámá ódro taramá gɨ ro úku bɨlámá ledre 'bɨ Kírésịto zí 'yị e kɨ́ roko'bụmá mbá. 20 Née ledre bɨ onzónɨ́ máa gɨ roa sɨmɨ sị́gịnị́ ní. Lomo i'bí moko née ne zíma ndịsịmá méngị a. Bɨ kenée ní, ídísé íni ini gɨ romá, zíma ndịsịmá méngị moko née kɨ́ roko'bụmá mbá.

Odụ ledre gɨ zí Páwulo

21 Takíka lúndumá sɨmɨ Lomo, bɨ 'yị méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ kɨ́ mɨmbé'dené kị́é'do ní, togú ogụ go zíse íri yá, nɨ úku yéme ledre gɨ rozé kɨ́ ledre ga bɨ mándịsị méngị yée yáa ní zíse íri. 22 Née sị́ ledre bɨ mákása wo zíse íri gɨ roa ní gɨ ro ówoyéme ledre gɨ do bizé gɨ ro zíse ídíse kɨ́ rokinyi.

23 'Bụzé Lomo kɨ́ Ngére ezé Kírésịto Yésụ, idíní lúrú bi kacíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse kɨ́ óto 'bú lafúse, zíse tórosé ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ṇgúṇgusé ní. 24 'Yị ga bɨ za mbá ndịsịní óto 'bú Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní, Lomo idí lúrú bi kacíye.

Wáraga bɨ Páwulo eké zí 'yị ga bɨ sɨmɨ Phịlịpoyị ní Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Phịlịpo ní

Gara bɨ Phịlịpoyị ní nɨ sɨmɨ Mekedoníya bɨ nɨ mongụ́ gara 'bɨ káŋgá bɨ Gɨrịsị mɨ'dí do ngelị ní. Sɨmɨ Moko 'bɨ 'Yịmɨkása e kápita 16 Páwulo uku kóo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e íri zía kpá óto dosị kanịsa zí 'yị e íri. Nda gɨ do kací tụ́'dụ́ sɨmɨbi, do kóo ónzó Páwulo sɨmɨ sịgịnị, zí 'yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ sɨmɨ Phịlịpo íri ní kása késị sáká wo kíe. Gɨ zí kéyị née zí Páwulo éké ledre ba kása zíye mbófo yée kíe.

Zía kpá úku ledre zíye sɨmɨ ledre bɨ eké ba kídí née Páwulo, née eré ené ngịrị umbu wá. Née uku ba wo zíye idíní tóro ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo bɨ ŋguŋguní ní sɨmɨ bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí karanée go ndịsị méngị láráye ní. Páwulo ili 'yị 'bɨ Kírésịto ga gére née idíní ndịsị 'búó'bụ́ royé mɨ'búó'bụ́ káa zí 'bɨ Kírésịto ní. Zía úku andá ledre zíye kídí ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ŋguŋguní zíye ídíye go éyị́ kịé'do kí kírésịto ní nɨ tákpásị́lị́ 'bɨ Lomo zíye. Gɨ zí kéyị née ndaní lódụ́ kací 'yị 'dódo ledre ga bɨ yị́ eyé 'yị ṛanga e ndịsịní úku ledre kídí 'yị e idíní lódụ́ kací toso mɨméngị ledre 'bɨ Lomo bɨ kací ondụ́ 'bɨ Yụ́da e ní wá.

1 Sée 'yị ga bɨ sɨmɨ gara bɨ Phịlịpoyị, ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní, máa Páwulo kí Timatíyo ezemá 'yị moko 'bɨ Kírésịto Yésụ.

Máéké ledre ba máa zíse kí manda esé ga bɨ íri ní, nda kpá kí 'yị ga bɨ do kacíye ní.

2 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére ezé idíní ówo ledre kíse, zíye méngị bɨlámá ledre zíse.

Páwulo i'bí mbófo éyị́ zí Lomo

3 Mándịsị sómụ́ ledresé kací kadra mbá, zíma ndịsịmá kí mbófo Lomo gɨ rosé. 4 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, mándịsị íni ini zí Lomo kí rokinyi do mɨmbé'demá gɨ rosé, 5 gɨ zía í'bísé rosé go kíngaya ndịsị sáká máa gɨ ro zí bɨlámá ledre 'bɨ Kírésịto bɨ mándịsị méngị a ní ngbóró tátá roné fú 'dá'dá. Tónósé kóo sáká máa go kú geré gɨ sɨmɨ mɨzefị ógụ kóo máógụ zíse sɨmɨ Phịlịpoyị íri ní. 6 Gɨ zí kéyị née, máówo go kídí bɨlámá ledre bɨ Lomo oto do mɨmbé'desé ásé go ndịsị méngị ledre e kíe kenée née, utúasá ídí lá gbékpịne wá. Wo Lomo nɨ ndịsị í'bí roko'bụ zíse, gɨ ro zíse ndịsịsé méngị bɨlámá ledre ga gére née kíe fú kenée ndéréógụné gị sɨmɨ sịndị kadra bɨ karanée Kírésịto Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

7 Utúasá mɨútúásá zíma kpá óto 'búse gɨ zía bɨ ótosé 'búma go gbála ní. Ótoómosé máa sɨmɨ bɨ mááyí ndịsị úkulúgu ledre kací ndu'yú 'bɨ 'yị e kídí ledre 'bɨ Kírésịto nɨ ma'díi, kpá sɨmɨ bɨ onzóní máa sɨmɨ sịgịnị gɨ ro moko 'bɨ Kírésịto ní óyósé sogosé zíma wá. Ndịsịsé kpá fú tóro ngbúó sogomá kí sáká máa do tụ́'dụ́ mɨsi'di e. 8 Gɨ zí kéyị née ní, Lomo owo go bɨlámáne kídí máóto 'búse go kí mɨmbé'demá kịé'do káa zí bɨ Kírésịto Yésụ oto 'búze ní.

9 Ba sị́ ledre bɨ mándịsị íni ini zía, idí sáká sée zíse ndịsịsé óto 'búse kí lafúse e gɨ ro zí cíyí ledre ené ídíne sɨmɨsé ngịrị, zíse ówoyéme ledre ené nda za kíngaya gɨ zía ní, 10 gɨ ro zíse ówo mbigí ledre 'bɨ Lomo bɨlámáne kpá gɨ ro zíse ídísé 'yị ga bɨ lúyú ledre ndaá royé

wá, ndéréógụné gị sịmị sịndị kadra bị karanée Kírésịto Yésụ nị ndá'baógụ sịmị a ní. 11 Togú ndịsịsé tí go ndịsị méngị ledre ga bị utúasáni mịútúásá ní do komo Lomo kí 'yịma'dí e sịmị roko'bụ 'bị Kírésịto Yésụ ndéré kíe fú kenée 'dá'dá yá, nị óto 'yị e zíye ndịsịyé í'bí mbófo éyị zí Lomo kíngaya.

Moko 'bị Kírésịto idí ngbóró

12 Owú 'bị Babá e, máíli zíse ówo a kídí mịónzó máa bị sịmị sígịnị ní, likpí mịsi'di go zí bịlámá ledre 'bị Kírésịto ngbóró tátá roné 'dá'dá. 13 Ndaá 'bị ené mịótoécị ledre wá, asikíri ga bị yáa kpá kí ngíti géyị mịngburoko 'yị e owoní go mbá kídí onzóní máa sịmị sígịnị ba gị zía bị mándịsị méngị moko 'bị Kírésịto ní. 14 Gị zía bị onzóní máa sịmị sígịnị ní, zí Lomo í'bí roko'bụ zí tú'dú ngíti géyị 'yị ga bị 'bị Ngére Yésụ ní, zíye ndịsịyé úku bịlámá ledre ené zí 'yị e nda za kí roko'bụyé, gị zía ngịrị ndaá lolụ royé wá.

15 Ngíti géyị 'yị e ndịsịní 'bị eyé méngị moko 'bị Kírésịto ma'dáa kí bịsinyí mịmbé'deyé gị zía iliní gị ro zí 'yị e ndịsịyé mbófoyé, ngíti géyị mengịní 'bị eyé kí bịlámá mịmbé'deyé. 16 Yée ga bị ukuní 'bị eyé ledre ma'dáa kí bịlámá mịmbé'deyé kí 'búne ní, gị zía owoní go kídí onzóní máa sịmị sígịnị gị zía bị mándịsị úku yéme bịlámá ledre gị ro Kírésịto ní. 17 Yée ga bị ndịsịní úku ledre 'bị Kírésịto kí bịsinyí mịmbé'deyé née, gị zía bị iliní 'bị eyé zíma ídíma kí lerị do mịmbé'demá sịmị sígịnị yáa ní. 18 Yée ga bị ukuní 'bị eyé kí bịsinyí mịmbé'deyé, kí yée ga bị ukuní 'bị eyé kí bịlámá mịmbé'deyé ní, ledre ga gére née ata ené komo wá, mááyí kí rokinyi gị zía moko 'bị Kírésịto nị mịndéréne 'dá'dá.

Gị zí ledre ga gére née mááyí kpá fú ídí kí rokinyi, 19 gị zía máówo bú kídí ini bị ndịsịsé íni a zí Lomo gị romá ní, Lomo nị úwú a, karanée nịyí 'dí'biógụ máa gị sịmị sígịnị sịmị roko'bụ 'bị 'Dówú Lomo bị Kírésịto Yésụ kasa ní. 20 Ba ledre bị mándịsị óto komomá gị roa ní, dokuwu mengị máa wá. Máíli í'bí romá ndịsị méngị moko 'bị Kírésịto za kí sómú ledre amá mbá. Togú ídí trịdrị, togú mbú umbu yá, mááyí nzíyimá gị roa. 21 Mongú sómú ledre amá cakaba dụú ndịsị méngị moko 'bị Kírésịto. Togú ufuní mbú máa gị zía bị mándịsị méngị moko zía ní yá, mengị éyị wá, kasaluguní née máa 'diya zí Kírésịto ma'dáa. 22 Togú umbu 'di'bi aka máa wá, nị kpá bịlámáne zíma aka 'dódo yata ledre 'bị Kírésịto zía ndịsịné sáká sée. Máówo wá wo be 'di nị mịútúásáne. 23 Ledre e nịyí bo gbre mbá gị romá. Mongú a nị wo bị utúasá mịútúásá zíma úyumá gị ro zíma ndá'bamá zí Kírésịto Yésụ ní. 24 Nda lá gị rosé gị ro zíma 'dódo yata ledre 'bị Kírésịto zíse, utúasá mịútúásá zíma aka ídíma fú kí komomá. 25 Gị zí kéyị née máówo bú bịlámáne kídí, Lomo nị yómo máa gị sịmị 'do'dó bị mááyí sịmị a ba máúyu wá, gị ro zíma 'dódo ledre ené zíse gị do bị zíse ŋgúŋgu a za kí mịmbé'desé mbá, zíse ndịsị ídíse kí rokinyi. 26 Togú luguogụní máa gị sịmị sígịnị go, sịmị bị mááyí ógụ zíse íri ní, ásé ídí mbá kí mongú rokinyi kí ndịsị í'bí mbófo éyị zí Kírésịto Yésụ gị romá.

27 Abú ledre e nịyí kí méngị máa yá, mịndịsịsé idí ídí fú 'bị 'yị ga bị 'bị Kírésịto ní, gị ro zí 'yị e ndịsịyé óto úndru bịlámá ledre ené bị ndịsịsé 'dódo a née. Togú máógụ go lúrúsé e togú máógụ wá, mááyí kpá fú úwú a kídí

mɨndịsịsé nɨ kị́é'do tí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, gɨ ro zí moko ené ngbóróne. 28 Togú 'yị ga bɨ nɨyí okó ro Kírésịto ní ayíní ndịsị úkucáyi sée yá, ndásé éré ngịrị gɨ zíye wá, gɨ ro zí 'yị e ówo a kídí Lomo yomo sée ne, nɨ 'dó'do yée gɨ rosé. 29 Bɨlámá ledre bɨ Lomo yeme zíse ní ndaá 'bɨ ené lá dụ́ụ́ gɨ ro ṇgúṇgu ledre Kírésịto Yésụ wá, kpá gɨ ro zíse 'dó'dóse mɨ'dó'dó gɨ ro ledre ené. 30 Togú 'dó'dósé yá, má'dó'dó kóo kpá kenée, ndéréógụné gị karaba ní mááyí aka kpá fú 'dó'dó gɨ ro moko 'bɨ Kírésịto.

2

Ídísé 'bó'bú rosé káa zí 'bɨ Yésụ ní

1 Owú 'bɨ Babá e, káa zí bɨ ásé go kị́é'do kí Kírésịto gɨ zí kéyị née zía óto 'búse zía ndịsịné sáká sée sɨmɨ ledre e ní, kpá káa zí bɨ ásé go kị́é'do kí 'Dówú Lomo, ndịsị go í'bí roko'bụ zíse zí lerị lafúse ndịsịné méngị sée kíngaya ní. 2 Káa zí bɨ goó kenée ní, máíli ídíse ndịsị kí mɨmbé'desé mbá kị́é'do kí 'bú lafúse dosé. Togú máúwú go kídí ásé go ndịsị méngị ledre ga gére née kenée yá, mááyí ídí kíse kí rokinyi kíngaya. 3 Ndásé óto rosé káa zí éyị bɨ rómosé go do 'yị e mbá ní wá. Ídísé 'bó'bú rosé mɨ'búó'bú. Ledre lafúse idí ídí zíse owóowó rómo do ledresé. 4 Ndásé ndịsị sómú lá dụ́ụ́ ledresé wá, ídísé kpá ndịsị sómú ledre lafúse zíse ndịsịsé sáká yée.

5 Mɨsómú ledre esé idí ídí mbá bɨlámáne kpá cé káa zí 'bɨ Kírésịto Yésụ ní.

6 Tí bɨ Yésụ ma'dáa nɨ ma'díi Lomo ní,
tí lá ili ené óto roné zí 'yị e owóowó káa zí Lomo wá.
7 Otoomo roné zía ógụné do sogo káṇgá
káa do 'yịma'dí ídíne
káa zí owúkụlú ní.
8 'Búó'bú roné mɨ'búó'bú zí Lomo,
zía ótoómo roné zí umbu,
do phéphé wo do mɨngbúngbu kágá káa zí 'yị lúyú ledre ní.
9 Gɨ zía bɨ uwú kúrú Lomo ní,
zí Lomo óto ledrea owóowó rómo do 'bɨ 'yịma'dí e kí maláyika e komo ere mbá.
Gɨ zí kéyị née zía ídíne kí úndruné kíngaya rómo do éyị e za mbá.
10 Káa zí bɨ ledre nɨ goó gɨ ro Yésụ kenée ní, 'yịma'dí e,
yée ga bɨ nɨyí aka trịdrị kí yée ga bɨ uyuní go ní, kí maláyika e komo ere kpá mbá, nɨyí ịnyị mbá óto úndru Yésụ,
11 nɨyí ịnyị kpá mbá ndịsị úku ledre kí tarayé kídí ma'díi Kírésịto Yésụ nɨ Ngére.
Gɨ zí kéyị née ní, zí ịrị 'Bụzé Lomo ídíne mɨkófóne kíngaya.

Mɨméngị ledre esé idí 'dí'biógụ 'yị e zí Yésụ

12 Owú bɨ Babá e, máówo bú bɨlámáne kídí 'dí'bisé kóo sị́lịse go ro ledre 'bɨ Lomo kíngaya sɨmɨ bɨ kóo mááyí dongaráse íri ní. Abú cakaba mándá dongaráse íri wá, ídíse nda méngị ledre 'bɨ Lomo kíngaya rómoné mɨrómo kí óto úndrua. Nɨ óto 'Bụzé Lomo zía ídíne kí rokinyi karanée zía í'bí trịdrị bɨ za fí ní zíse. 13 Káa zí bɨ Lomo iline ídísé ndịsị méngị éyị ga bɨ ili yée ní, nɨ í'bí roko'bụ zíse gɨ royé.

14 Ndásé ndịsị méngị moko 'bɨ Lomo kí mɨngúngúrú ledre e dongaráse kpá kí ndịsị ítí kangú wá, 15 ídísé ndịsị méngị bɨlámá ledre gɨ zí 'yị ga bɨ asiní gɨ ro ledre 'bɨ Lomo ásé dongaráye íri née, kí lúrúndíki lúyú ledre rosé gɨ zía ásé zíye go bimɨóṇgó, 16 gɨ

zía lányásé go ro 'dódo ledre bɨ ndịsị í'bí trịdrị zí 'yị e ní. Ídísé ndịsị méngị ledre e kenée, gɨ ro zíma ídíma kɨ́ mongṵ́ rokinyi sɨmɨ bɨ karanée Kɨ́résịto Yésụ nɨ ndá'baógụ ní, káa bɨ kṵ́rṵ́ moko bɨ mándịsị méngị a dongaráse ní nɨ ndéré lá gbékpịne ke. 17 Togṵ́ ṇgúṇgusé ledre Kɨ́résịto go yá, kɨ́dí í'bísé née go rosé káa do 'dáná éyị́ zí Lomo. Abú ufuní máa ndotó, née mbá yata 'do'dó bɨ ndịsịsé ndíki a gɨ ro ledre Kɨ́résịto ní. Nɨ óto máa zíma ídíma kɨ́ rokinyi gɨ zía máúyu née gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto ma'dáa. 18 Bi ndaá kpá sínyí rosé wá, idízé ídí kése mbá kɨ́ rokinyi.

Ledre gɨ ro Timatíyo

19 Togṵ́ Ngére Yésụ ṇguṇgu zíma yá, mááyí kása Timatíyo zíse íri do sịlị́ ga ba gɨ ro zía ndá'baógụné úku yéme ledre ga bɨ gɨ do bisé íri ní zíma gɨ ro zí mɨmbé'demá ịdrịne. 20 Nɨ yáa kɨ́ ledresé kíngaya. Ngíti 'yị bɨ máówo yáa káa zía ní ndaá. 21 Lúrúsé aka, tṵ́'dṵ́ 'yị e somṵ́nɨ́ eyé ledre lafúye 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní wá, ndịsịnɨ́ somṵ́ yị́ eyé ledreyé kíngaya. 22 Tɨ́ lá nɨ go mɨówoné Timatíyo nɨ go bɨlámá 'yị 'bɨ Yésụ. Ndịsị sáká máa yáa ne kɨ́ moko 'bɨ úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto káa zí owṵ́ bɨ ndịsị sáká 'bụné kɨ́ moko ní. 23 Másómṵ́ nɨyí 'décị ngbangamá do sịlị́ ga ba. Ledre bɨ nɨyí úku a gɨ do bimá ní mááyí kása Timatíyo kíe zíse íri gɨ ro zíse ówo a. 24 Máówo go bɨlámáne kɨ́ roko'bụ 'bɨ Ngére Yésụ, mááyí ógụ lúrú sée.

Páwulo mbofo Epáfaradịta

25 Másómṵ́ nɨ mɨútúásáne zíma aka nda mbú kásalúgu lúndumá sɨmɨ Lomo Epáfaradịta zíse íri. Nɨ bɨlámá 'yị moko káa zí asikíri bɨ kóo kásasé wo gɨ ro zía ógụné sáká máa ní, saká máa go do bɨlámá mɨsi'di. 26 Ili ndéré lúrú sée gɨ zía 'búse ndịsị go méngị wo kíngaya. Zía ídíne kpá kɨ́ mongṵ́ sómṵ́ ledre gɨ do kací mongṵ́ ndíyá kóo mengị wo zíse úwú ledre a kíe ní. 27 Ma'díi, ndíyá née mengị kóo wo go kíngaya Lomo saká kóo wo lá ne. Lomo saká ené née kóo lá dụṵ́ wo wá, saká née kóo kpá máa gɨ zía lerị́ nɨ kóo méngị máa gɨ do kací a kíngaya. 28 Utúasá mɨútúásá zía aka kpá ndá'bané gị́ zíse íri gɨ ro zíse lúrú wo zíse ídíse kpá kɨ́ rokinyi káa zí máa ní. 29 Ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ zíse óto úndru a gɨ zía ndịsị méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ, zíse ndịsịsé kpá óto úndru ngíti géyị 'yị ga bɨ káa zía née ní. 30 Ma'díi, Epáfaradịta i'bí kóo roné go zí umbu gɨ ro moko 'bɨ Kɨ́résịto káa zí bɨ kóo ogụ gɨ ro ndịsị sáká máa ní gɨ zía ndásé yáa wá.

3

Owo Kɨ́résịto nɨ bɨlámá ledre

1 Owṵ́ 'bɨ Babá e, máútúásá 'dó'dó kɨ́ úku ándá ledre ga ba zíse wá, máíli zíse ídíse kɨ́ rokinyi gɨ zía ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. Ledre bɨ mááyí úku a ba nɨ sáká sée.

2 Komosé idí ídí rosé gɨ zí 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ lóndo 'yị e kɨ́ úku ledre kídí 'búó togṵ́ 'yị utú ngbuṵru kí nɨ fú útúásá káa do 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ní. 3 Azé yị́ ezé go ze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, togṵ́ utúzé go ngbuṵru togṵ́ utúzé wá. 'Dówṵ́ Lomo i'bí roko'bụ ne zíze ndịsịzé óto úndru Ngére Yésụ kíe. Mbofozé ezé rozé gɨ zí éyị́ ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní wá. 4 Idí kóo mɨméngị ledre kací ondṵ́ 'bɨ Yụ́da e i'bí trịdrị zí 'yị e bo yá, káa bɨ ledrea nɨ kóo ídí zíma owóowó rómo 'bɨ ngíti géyị 'yị e mbá. 5 Mááyí ba mbigí Ébere 'yị 'bɨ Isɨréle gɨ sɨmɨ kúfú Benzemúna. Sɨmɨ bɨ kóo aráni

máa ní, zíma méngịmá sịlị ịnyị doa ota do ónzó máa ngbụru káa zí bɨ kóo Mụsa eké káa do lorụ ní. Ledre lorụ née nɨ kóo zíma owóowó gɨ zía bɨ mááyí Farụsáyo ní. 6 Gɨ zí kéyị née, zíma kóo í'bí romá ndịsị 'dó'do 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní kíngaya, gɨ ro do ówo a kídí má'dí'bi sịlịma go ro lorụ née kíngaya. Gɨ zí kéyị née lafúma e utúasání kóo lúrúndíki lúyú ledre romá wá.

7 Gɨ zía bɨ máówo nda ma'díi ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ go ní, ledre ga bɨ kóo 'bɨ ondụ́ ní, moko ndaá 'bɨ ené lolụ sɨmɨyé zíma wá. 8 Bɨ ba ní, ledre ga bɨ kóo mándịsị sómụ́ yée kí méngị yée ní mbá, ma'díi moko ndaá 'bɨ ené kóo sɨmɨyé wá, máụ́cụóyó yée gɨ do sịlịma go mbá gɨ ro zíma 'dí'bi Ngére Yésụ kí sịlịma sokó (10). Odụ ma'díi ledre nɨ dụ́ụ́ ówo Kírésịto bɨ nɨ Ngére amá ní. 9 Née éyị bɨ oto máa zíma útúásáma kací komo Lomo gɨ zía káa do mbigí 'yị ené ní. Ndaá 'bɨ ené gɨ zía bɨ má'dí'bi ledre lorụ kíngaya ní wá, yị ené gɨ zía bɨ máŋgúŋgu ledre Kírésịto ní. 10 Máíli ówoyéme wo bɨlámáne. Lomo i'bí kóo roko'bụ zía úrúne gɨ sɨmɨ umbu. Idí kpá í'bí roko'bụ máa née zíma gɨ ro tóromá ngbúó sɨmɨ 'do'dó gị zí umbu ógụndíki máa kpá káa zí 'bɨ Yésụ ma'dáa ní, 11 gɨ ro togụ́ máúyu go yá, zíma kpá úrúma káa zí bɨ kóo Yésụ ma'dáa urú ní.

Í'bí ro'yị kíngaya zí Yésụ

12 Ndaá 'bɨ ené bɨ ya máméngị ledre ga gére née go mbá ní wá. Mándịsị méngị moko kí roko'bụmá mbá gɨ ro zía ídíne káa zí bɨ Kírésịto Yésụ ili zíma méngị a ní. 13 Owụ́ 'bɨ Babá e, ma'díi máméngị ógụ aka amá moko ma'dáa gị do odụné wá, éyị bɨ máówo ní, máótoómo ledre ga bɨ kóo mándịsị méngị yée ní go mbá 'dá'ba, máóto nda komomá go lá dụ́ụ́ ro ledre bɨ do'dónomá ní. 14 Máí'bí romá méngị moko 'bɨ Kírésịto Yésụ kí roko'bụmá mbá gɨ ro tákpásịlị bɨ komo ere gɨ zí Lomo kí Kírésịto ní zíma ndíki a.

15 Zée ga bɨ kése komozé enzị go sɨmɨ moko 'bɨ Kírésịto ní, sómụ́ ledre káa zí ga gére née idí ídí sɨmɨ dozé. Togụ́ mɨsómụ́ ledre 'bɨ ngíti 'yị nɨ kpị́ yá, Lomo nɨ 'dódo ma'díi zía. 16 Zíze lányáze ro ledre 'bɨ Kírésịto kíngaya rómoné mɨrómo.

17 Owụ́ 'bɨ Babá e, ili ídísé ịnyị mbá í'bí rosé méngị moko ma'dáa káa zí bɨ mándịsị méngị a ní. Zíse kpá ndịsịsé méngị lódụ́ kací yée ga bɨ kóo 'dodozé ledre ma'dáa zíye 'dá'dá ní. 18 Máúku kóo ledre ba go zíse 'dá'dá. Máŋgúŋgú romá zíse kí iní komomá, ídísé 'bá'bá rosé gɨ zí 'yị lóndo 'yị e. Otoní royé go káa do okó ro Kírésịto bɨ uyu do mɨngbúngbu kágá ní. 19 'Yị ga gére née Lomo nɨ karanée 'dó'do yée bɨsinyíne. Ledre ga bɨ royé ili ní, nɨ yị ené zíye go lomo eyé. Ledre ga bɨ 'bɨ dokuwu ní, bi ndịsị éme ené royé gɨ zía mɨéme. Mongụ́ sómụ́ ledre eyé nɨ yị ené gɨ ro éyị ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ba. 20 Azé 'bɨ ezé yị ezé 'yị ga bɨ 'bɨ komo ere ní. Ndịsịzé yị ezé ba sóngó mɨndá'baógụ 'Yị yómo zée, bɨ nɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní. 21 Nɨ ndá'baógụ kí mongụ́ roko'bụné bɨ nɨ ídí do éyị e mbá ní, zía óyóló'bó kụrụ'bụzé káa zí ne ní, uyuzé lolụ wá.

4

Ídísé kpá fú 'dí'bi sịlịse ngbúó ro ledre 'bɨ Lomo

1 Owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, ledresé ndịsị ówo romá gɨ zía máóto 'búse go kíngaya. Ngére Yésụ idí í'bí roko'bụ zíse gɨ ro zíse tórosé ngbúó sɨmɨ moko ené.

Máówo go kídí karanée Yésụ nɨ mbófo máa gɨ rosé. Mááyí kí rokinyi gɨ zíse.

2 Kará ga gére née, Ewudíya kí Sitíke idíní nda mu ndịsị kí mɨmbé'deyé kịé'do gɨ zía nɨyí go 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní. 3 Yịị lúndumá sɨmɨ Lomo, ídí sáká kará ga gére née, i'bíní kóo royé go ndịsị sáká máa sɨmɨ moko 'bɨ Kírésịto. Ídí sáká yée idíní ndịsị bɨlámáye kí mɨmbé'deyé kịé'do. Kará ga gére née ndro kí Kelémeniti kpá kí ngíti géyị 'yị e, nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịní sáká máa kíngaya sɨmɨ moko 'bɨ úku bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ zí 'yị e ní. Ga gére née go 'yị ga bɨ ịrịyé nɨ go mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị ní.

4 Gɨ zía bɨ ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, kací kadra mbá ídísé ídí kí rokinyi. Mááyí kpá úku ándá a, ídísé ídí kí rokinyi. 5 Kací kadra mbá ídísé ídí kí bikịdrị mɨmbé'de zí 'yị e za mbá. Gɨ zía sịndị kadra nɨ go gbóo gɨ ro zí Ngére Yésụ ndá'baógụné. 6 Mɨmbé'desé nda ndịsị ídí kpụkpụkpụ gɨ ro éyị ga bɨ 'bɨ sága ba wá. Éyị ga bɨ ílisé yée ní, ídísé úku ledreyé zí Lomo, nɨ í'bí yée zíse. Zíse í'bí mbófo éyị zía gɨ ro éyị ga bɨ mengị yée go zíse ní. 7 Togụ́ méngịsé kéyị go kenée yá, Lomo nɨ 'dí'bióyó mɨmbé'de bɨ kpụkpụkpụ gɨ ro éyị ní gɨ sɨmɨsé 'dá'ba, zía í'bí mongụ́ sɨmɨkụtụ zíse gɨ zía ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní.

8 Owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, ngíti yata ledre nɨ ba máíli kpá úku a zíse. Ídísé óto mɨmbé'desé dụ́ụ́ gɨ ro ledre 'bɨ Lomo, gɨ ro ledre bɨ nɨ óto 'yị e zíye óto úndrusé gɨ zía ní, gɨ ro ledre bɨ utúasá mɨútúásá ní, gɨ ro bɨlámá mɨméngị ledre, gɨ ro ledre bɨ 'yị e iliní ní, gɨ ro ledre bɨ utúasá kací komo 'yị e mbá mɨútúásá ní, gɨ ro ledre bɨ nɨ bɨlámáne ní, nda kí ledre bɨ nɨyí mbófo sée gɨ zía mɨmbófo ní. 9 Ówosé ledre ga bɨ kóo má'dódo yée zíse ní go, úwúsé kpá yée ga bɨ kóo máúku yée zíse ní go, nda kí yée ga bɨ lúrúsé máa cụ́ kí komosé kí méngị yée ní, ídísé ndịsị méngị yée kpá kenée. Lomo 'yị í'bí bikịdrị zí 'yị e nɨ sáká sée.

Páwulo mbofo 'yị 'bɨ Phị̀lị̀poyị e

10 Mbófo éyị zí Ngére Yésụ gɨ ro ngíti sáká éyị bɨ méngị ándásé zíma ní. Tónósé kóo íci rosé gɨ ro sáká ándá máa go 'desị, tí lá mɨsɨ'di ndaá kóo zíse wá ne. 11 Máúku amá ledre née gɨ zía bɨ mááyí do lerị ní wá, máówo yị amá kací ídí kí rokinyi kí owụ́ éyị bú. 12 Togụ́ tụ́'dụ́ éyị nɨyí bo zíma, togụ́ mbú cúku'dée yá, máówo yị amá kací ídí kí rokinyi kíe bú. 13 Ngére Yésụ ndịsị í'bí roko'bụ zíma ne sɨmɨ ledre e za mbá.

14 Abú kenée ndotó, mámbófo sée go gɨ zía í'bísé rosé sáká máa sɨmɨ sịndị kadra 'bɨ lerị. 15 Sée 'yị ga bɨ 'bɨ Phị̀lị̀poyị, sɨmɨ bɨ kóo ṇgúṇgusé aka ledre 'bɨ Kírésịto mɨkándané ní, sákásé kóo máa dụ́ụ́ se sɨmɨ bɨ kóo máíṇyị gɨ sɨmɨ káṇgá esé Mekedoníya ní. 16 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, kpá sɨmɨ bɨ kóo mááyí sɨmɨ gara bɨ Tasaloníka ní, sáká ándásé kóo máa go mɨsáká ándá sɨmɨ bɨ mááyí do lerị ní. 17 Máúku amá née gɨ zía bɨ máíli gága sée gɨ ro sáká éyị ní wá, yị ené Lomo idí méngị bɨlámá ledre zíse gɨ zí sáká éyị bɨ ndịsịsé méngị a zíma ní. 18 Éyị ga bɨ kásasé sáká máa kíe do sị̀lị́ lúnduzé sɨmɨ Lomo Epáfaradịta ní, mándíki yée go mbá, utúasání go mɨútúásá. Lomo nɨ kí mongụ́ rokinyi gɨ royé gɨ zía nɨyí káa zí bɨlámá 'dáná éyị ní. 19 'Bụzé Lomo bɨ nɨ mịngị́ éyị e mbá, nɨ í'bí éyị ga bɨ za mbá ílisé yée ní zíse gɨ zía ásé go 'yị ga bɨ 'bɨ Owụ́ 'bɨ

ené Kírésịto Yésụ ní. 20 Idízé ndịsị
kófó ịrị 'Bụzé Lomo kací kadra za
mbá. Idí kenée.

Mandá gɨ zí Páwulo e kɨ lafúne

21 Mandá zíse íri za mbá. 'Yị
ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ azé kéye
yáa ní, i'bíní mandá zíse íri kpá za
mbá. 22 'Yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ
Róma yáa ní mbá, kíngaya yée
ga bɨ ndịsịní méngị moko 'be 'bɨ
Káyísara ngére 'bɨ Róma ní, i'bíní
mandá zíse íri kíngaya. 23 Kírésịto
Yésụ Ngére ezé idí méngị bɨlámá
ledre zíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé
bɨlámáse. Idí kenée.

Wáraga bɨ Páwulo eké zí 'yị ga bɨ sɨmɨ Kolósayi ní

Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Kolósayi ní

Kolósayi nɨ gara mɨ'dí gólụ sɨmɨ káṇgá bɨ karaba ndịsịní ndólo a Táki ní. 'Yịmɨkása Páwulo nderéogụ aka ené íri wá, nɨ kí mongụ́ sómụ́ ledre gɨ zía uwú go kídí 'yị ṛanga e nɨyí dongará 'yị 'bɨ Kírésịto ga bɨ íri ní. Ukuní ledre zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto íri ní kídí idíní lódụ́ kací ondụ́ 'bɨ Yụ́da e bɨ káa zí útú ngbuṛu, óto úndru maláyika e ní gɨ ro zí Lomo ídíne kí rokinyi. Née ní zí Páwulo úku ándá ledre zíye sɨmɨ ledre bɨ eké ba kídí umbu bɨ Kírésịto uyu ní omoní ba gɨ zía, nɨ cakaba komo ere 'dága Ngére do maláyika e kí lomo e kpá za kí éyị ga bɨ do sogo káṇgá ní mbá. Zía kpá úku ledre zíye kídí gɨ do kací Kírésịto ngíti éyị bɨ nɨyí óto úndrua ní ndaá. Idíní óto dụ́ụ́ úndru Kírésịto. Mɨméngị ledre eyé idí ídí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ Lomo gelé yée go káa do 'yị ené e ní.

1 Máa Páwulo bɨ Lomo gelé máa káa do 'yịmɨkása zí Kírésịto Yésụ ní, azé kí lúnduzé sɨmɨ Lomo Timatíyo.

2 Ekézé ledre ba zíse ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kírésịto go, zíse ídíse go mbigí 'yị ené e sɨmɨ Kolósayi ní.

'Bụzé Lomo idí lúrú bi kacíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyị́ zí Lomo

3 Kací kadra e mbá ndịsịzé, í'bí mbófo éyị́ zí Lomo bɨ 'Bụ Ngére ezé Kírésịto Yésụ ní gɨ rosé sɨmɨ bɨ azé go ndịsị́ íni ini zía ní. 4 Gɨ zía uwúzé go kídí ṇgúṇgusé ledre Kírésịto Yésụ go kíngaya, zíse ndịsịsé go óto 'bú lafúse e ga bɨ 'yị ené e ní dosé kíngaya. 5 Ndịsịsé méngị ledre née kenée, gɨ zía ndịsịsé go óto komosé gɨ ro rokinyi bɨ Lomo ndịsị́ bándáóto a zíse komo ere ní. Ówo yémesé ledre a sɨmɨ bɨ kóo úwúsé bɨlámá ledre ené ní. 6 Bɨlámá ledre née nɨ go fú lá aṇga do sogo káṇgá. Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí go ndịsị́ óyóló'bó sómụ́ ledre eyé gɨ zía, cé káa zí bɨ kóo mengị roné zíse sɨmɨ bɨ kóo úwúsé ma'díi ledre zíse ówoyéme a kídí Lomo yomo sée gɨ zí bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rosé ní. 7 Úwúụ́tụsé kóo bɨlámá sanda née gɨ tara Epáfura, ngúru ezezé. Nɨ bɨlámá 'yị moko 'bɨ Kírésịto, ndịsị́ sáká sée ne ngárá ndazé íri wá ní. 8 Uku ledresé ne zíze kídí ndịsịsé go óto 'bú lafúse sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo.

9 Sɨmɨ bɨ uwúzé ledre née kenée ní, zíze ndịsịzé íni ini zí Lomo gɨ rosé kací kadra mbá. Idí 'dódo éyị́ bɨ ili ídísé méngị a ní zíse gɨ ro zíse ídíse kí komokenzị 'bɨ 'Dówụ́ Lomo. 10 Ndịsịzé íni ini zí Ngére ezé Kírésịto gɨ ro zí mɨméngị ledre esé óto wo zía ówo a kídí ndịsịsé go óto úndruné zía ídíne kí rokinyi kí ledre esé e mbá. Zía ndịsịné í'bí mɨkánda ówo ledre 'bɨ Lomo zíse kací kadra mbá, zíse ndịsịsé méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre e. 11 Ndịsịzé kpá íni ini, idí í'bí roko'bụ zíse kíngaya gɨ ro togụ́ mɨndịsịsé ndaá bɨlámáne wá yá, zíse ndịsịsé ụ́tụsɨmɨsé gɨ ro zíse ídíse kpá fú kí rokinyi. 12 Ídísé mbófo 'Bụzé Lomo gɨ zía oto sée go zíse ídíse mbigí 'yị ené e gɨ ro ndịsịsé sɨmɨ bɨlámá bi bɨ bandá oto go gɨ ro 'yị ené ga bɨ nɨyí go sɨmɨ bɨmɨóṇgó ené ní. 13 Lomo yomo zée go gɨ zí Satána kí ídíne ngére dozé. Zía nda óto Owụ́

'bɨ ené bɨ 'búa nɨ doa kíngaya ní, káa do Ngére ezé. 14 Ngére Yésụ ma'dáa ugú gozé ne gɨ sɨmɨ umbu 'bɨ lúyú ledre, zí Lomo ótoómo ledre zíze gɨ zía.

Kírésịto romo do eyị e mbá

15 Mɨméngị ledre 'bɨ Kírésịto ndịsị 'dódo mɨméngị ledre 'bɨ Lomo bɨ lurúzé wo kí komozé wá ní. Romo do éyị ga bɨ Lomo otoogụ yée ní za mbá, zía kpá ídíne kí roko'bụné doyé. 16 Sɨmɨ bɨ Lomo otoogụ do sogo káṇgá ba kí ere kí éyị ga bɨ sɨmɨné ní mbá, yée ga bɨ lurúzé bú kí yée ga bɨ lurúzé wá ní, otoogụní kóo yée kí Owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ. Zíye kpá ótoógụ mɨngburoko ngére e kí tụ́'dụ́ ngíti géyị mɨngburoko 'yị e, kí roko'bụ ga bɨ zíye ní mbá, zía óto Kírésịto káa do Ngére doyé. 17 'Dá'dá gɨ zí éyị ga gére née mbá, Kírésịto nɨ yị ené goó bo. Ndịsị bándá éyị ga gére née ne zíye ndịsị ídíye. 18 Nɨ káa zí do ní zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené go ní. Nɨ ne mɨzefị 'yị bɨ urúụtụ roné gɨ sɨmɨ umbu ní. Gɨ zí kéyị née zía ídíne kí ledrené owóowó rómo do 'yịma'dí e kí éyị e mbá. 19 Lomo nɨ kí rokinyi gɨ zía Owụ́ 'bɨ ené née nɨ cé káa zí ne ní sɨmɨ ledre e za mbá. 20 Yeme ledre ba gɨ ro zí Kírésịto i'bí roné úyuné do mɨngbúngbu kágá gɨ ro zíne ídíne kí rokinyi, zíne 'dí'bilúgu éyị ga bɨ komo ere kí yée ga bɨ do sogo káṇgá ní mbá sɨmɨ sụmụ.

21 Bɨsinyí mɨméngị ledre esé kí mɨsómụ́ ledre esé oto kóo sée go zíse ídíse ezeokó Lomo. 22 Cakaba ní Lomo 'di'bilugu sée go sɨmɨ sụmụ gɨ zí umbu bɨ Owụ́ 'bɨ ené Kírésịto uyu wo gɨ rosé ní. Mengị ledre née kenée gɨ ro sɨmɨ bɨ karanée kadra ngbanga ásé ógụ tóro kó'dụ́ne ní, ásé go drá lúyú ledre bɨ do 'décị ngbanga rosé gɨ zía ní ndaá lolụ wá. 23 Gɨ zí kéyị née, ídísé lányá ngbúó ro ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ṇgúṇgusé ní. Ndásé óyóló'bó sómụ́ ledre esé kpị́ kpá kí óto komosé bɨ ótosé gɨ ro bɨlámá sanda bɨ kóo ogụní kíe zíse ní wá. Bɨlámá sanda née ukuní go zí tụ́'dụ́ 'yị e do sogo káṇgá za mbá. Máa Páwulo Lomo gelé máa gɨ ro ndịsị úku ledre bɨlámá sanda máa née zí 'yị e.

Kírésịto nɨ gɨ ro 'yị e mbá

24 Mááyí kí rokinyi sɨmɨ bɨ mááyí ndịsị 'dó'dó gɨ rosé ní. Rokinyi máa née nɨ gɨ zía 'do'dó bɨ mándịsị 'dó'dó a ba, máméngị í'dí ba ledre bɨ kóo Kírésịto yemeoto ya máídí 'dó'dó gɨ rosé 'yị ené e ní. 25 Lomo i'bí moko née zíma gɨ ro ndịsịmá gámáma kí úku bɨlámá sanda née mbá zíse 'yị ga bɨ ndásé Yụ́da e wá ní. Mándịsị méngị née moko bɨ Lomo ili zíma méngị a zí 'yị ené e ní. 26 Bɨlámá sanda née nɨ kóo mɨótoécịné gɨ zí 'yị e kí tụ́'dụ́ sɨmɨbi e. Karaba ní Lomo 'dodo ogụ nda go gbuṛaṛa zí 'yị ené ga bɨ ṇguṇguní ledrené go ní. 27 Lomo ili zí 'yị ené e mbá ówoyéme mongụ́ ledre bɨ née mengị zíse ga bɨ ngárá ndásé Yụ́da e wá ní bɨlámáne. Ledre máa née, nɨ Kírésịto ndịsị go ndịsị sɨmɨsé kací kadra mbá zíse kpá go ówo a bɨlámáne kídí, karanée Lomo i'bí úndru zíse.

28 Kací kadra mbá komokenzị bɨ Lomo i'bí zíze ní, ndịsịzé 'dódo ledre gɨ ro Kírésịto kíe zí 'yị e mbá, gɨ ro zí 'yị máa yée bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto go ní, zíye ídíye kí roko'bụ royé ndịsị ngbóróye nda 'dá'dá za kíngaya. 29 Née sị́ ledre bɨ mándịsị méngị moko née kí roko'bụ ga bɨ mbá Lomo í'bí zíma ní.

2

1 Ídísé ówo a kídí máí'bí romá go mbá ndịsị méngị moko gɨ rosé kí ngíti géyị 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto nɨyí

simi Lawudikíya nda kpá kí ngíti géyị ga bi ngárá owoní aka máa wá ní. 2 Mándịsị méngị ledre
née kenée gi ro zíse ídíse kí
roko'bụ rosé, zíse ndịsịsé óto
'bú lafúse kí rokinyi, zíse ídíse
éyị kị́é'do simi ledre e mbá gi
ro zíse ówoyéme Kírésịto bi kóo
Lomo otoecị ledre a ní do bilámá
misi'diné. 3 Owo ledre kí komo-
kenzị niyí za mbá do sị́lị́ Kírésịto.
4 Mándịsị úku a kenée née káa bi
ásé ótoómo rosé zí 'yị e sínyi simi
dosé kí bikinyi ódro bi utúasá
sáka sée wá ní ke. 5 Abú ndazé
kése do bi kị́é'do wá, másómụ́lị́gị
ledresé wá. Mááyí kí mongú
rokinyi romá kací kadra mbá kí
úwú ledre bilámá ndịsị esé kpá
kí ṇgúṇgu ledre esé bi ni kí
roko'bụné kíngaya óyósé sogosé zí
Kírésịto wá ní.

Kírésịto 'dodo mikánda miméngị ledre go zíze

6 Káa zí bi ṇgúṇgusé ledre
Kírésịto Yésụ go káa do Ngére esé
ní, ídísé nda mu lányá ro moko
'bi Kírésịto, 7 zíse ésị cíyíse ngị́rị
kí ndịsị ó'bó yéme ndịsị esé simi
Kírésịto gi ro zí ṇgúṇgu ledre
esé ídíne ngbúó káa zí bi kóo
'dodoní wo zíse ní. Mimbé'desé
idí 'dúcu kí rokinyi simi bi ásé
ndịsị í'bílúgu mbófo éyị zía ní.

8 Ídísé mu bándá rosé bilámáne
kíngaya káa bi bicayi 'yị 'dódo
ledre ga bi sága ona ba niyí sínyi
simi dosé kí 'dó'do ledre bi ndịsị
ógụ gi zí komokenzị 'bi 'yịma'dí e
ní. 'Dódo ledre eyé ndịsị ógụ gi
zí roko'bụ 'bi do sogo káṇgá ba,
ndaá gi zí Kírésịto wá.

9 Kírésịto ogụ do sogo káṇgá
ona 'dódo miméngị ledre 'bi
Lomo zí 'yị e. Úndru kí roko'bụ
'bi Lomo ni mbá roa. 10 Gi zí
kéyị née ní, ngíti éyị bi lerị a ni
ídí rosé ní ndaá, gi zía 'dú'du
esé ni go nyé káa zí 'bi Kírésịto
ní. Ni ne Ngére do ngére e kí
roko'bụ bi do sogo káṇgá ona ní
mbá. 11 Gi zía bi ásé go kị́é'do kí
Kírésịto ní, née kóo go miútúse
ngbuṛu. Ndaá 'bi ené útú ngbuṛu
bi 'yịma'dí mengị ne ní wá. Ni
útú ngbuṛu bi Kírésịto oṇgooyó
lúyú ledre ezé ụ́cụóyó a 'dá'ba,
zíze ídíze karaba kí ro dozé, gi
zí roko'bụ 'bi lúyú ledre bi simi
rozé ní. 12 Kadra bi kóo babatịzị́ní
sée ní, ásé kóo go miótosé gu
kí Kírésịto, zí Lomo úru sée gi
simi umbu, gi zía ṇgúṇgusé ledre
roko'bụ 'bi Lomo bi uru Kírésịto
kíe gi simi umbu ní go.

13 Gi zía kóo 'desị ní, ásé
kóo miúyusé simi Lomo gi zí
lúyú ledre esé e kpá gi zía bi
ṇgúṇgusé kóo ledre 'bi Lomo
zíse ídíse káa do mbigí 'yị ené
wá ní. Zía 'dí'biógụ sée go
gi ro zíse ídíse tṛịdṛịsé ndro kí
Kírésịto. Cakaba ní Lomo otoomo
ledre go zíze gi simi lúyú ledre
ezé e za mbá. 14 Mengị ledre
née kenée gi zía lụlụoyó bisinyí
miméngị ledre ezé ga kóna eké
otoní wo do sogozé ní go mbá
'dá'ba. Zía 'dí'bi a mbá ndéré kíe
phéphé a do mingbúngbu kágá.
15 Simi bi phephéní Yésụ ni aka
cịkị do mingbúngbu kágá ní, zía
'dí'bióyó roko'bụ gi zí ezeokóne
kpá kí bicayi lomo ga bi ndịsịní
óto úndru Satána ma'dáa ní mbá.
Zí Lomo 'dódo a zí 'yị e ówo a
mbá kídí ma'dii, Kírésịto romo
komo Satána go.

16 Bi kenée ní, ndásé óto ko-
mosé ro ledre 'bi 'yị e bi yaá Lomo
ni í'bí 'do'dó zíse gi ro toso éyị ga
bi ndịsịsé ánu yée kí éwé yée bi
lorụ 'bi Yúda e ili zíse ánu yée kí
éwé yée wá ní wá. Kpá kenée,
ndásé óto komosé ro ledre 'bi 'yị
ga bi ya ídísé ndịsị lódú ondú 'bi
mingburoko sị́lị́ ga bi kí ledreyé
owóowó, Sị́lị́ 'bi 'Dówúro nda kí
mikánda éfé wá. 17 Ledre ga gére
née mbá niyí yị eyé lá lị́lị ledre bi

gú karanée nɨ ógụ ní. Mbigí ledre nɨ yį́ ené dụ́ụ́ Kírésịto Yésụ.

18 Ndásé óto komosé ro ledre 'bɨ 'yị ga bɨ yaá, Lomo utúasá í'bí úndru zíse wá, gɨ zía 'bó'bụ́sé esé rosé do komo Lomo kpá kɨ́ ótosé úndru maláyika káa zɨ́ yée wá ní wá. 'Yị ga gére née ndịsịnɨ́ ị́lị́ kɨ́ ledre ga bɨ yaá Lomo ukui'bíne zíye sɨmɨ 'duru ní, ledre máa née ogụ ené gɨ zɨ́ Lomo wá, yį́ ené sómụ́ ledre eyé 'bɨ 'yịma'dí e. 19 Bɨ kenée ní, 'dodonɨ́ eyé mbigí 'dódo ledre 'bɨ Kírésịto bɨ nɨ manda 'dá'dá ezé ní wá, gɨ zía 'dódo ledre eyé nɨ yį́ ené kɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Kírésịto bɨ nɨ manda 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené ní ndịsị í'bí roko'bụ ne zɨ́ 'yị ené e gɨ ro zíye kótrụ royé ndịsị tátá kɨ́ ledre ené 'dá'dá kɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo.

20 Káa zɨ́ bɨ kóo kụrú rosé bɨ 'bɨ lúyú ledre uyu go ndro kɨ́ Kírésịto bɨ uyu ní, roko'bụ 'bɨ sága ba ndaá lolụ dosé wá. Éyį́ bɨ ndịsịsé méngị rosé káa zɨ́ ásé aka fú lá sị́ sị́lį́ lorụ ga 'bɨ sága ba káa zɨ́, 21 “Ndásé óto sị́lịse ro ngíti géyị éyį́ e wá, Ndásé ánu ngíti géyị éyį́ e wá.” 22 Lorụ ga gére née za mbá ogụnɨ́ gɨ sɨmɨ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí gɨ ro éyį́ ga bɨ nɨyí ụ́kụ́ eyé mɨụ́kụ́ ní. 23 Ngíti géyị 'yị e somụ́nɨ́ ya lorụ ga gére née nɨyí bɨlámáye gɨ ro zɨ́ 'yị e ndịsịyé lódụ́ a, gɨ zía oto yée go ndịsị méngị mɨngburoko ledre ga bɨ nɨ 'dódo a kɨ́dí yée ndịsịnɨ́ née go ma'díi óto úndru Lomo ní. Lorụ ga gére née otoní 'yị e go zíye ndịsị 'bó'bụ́ royé kpá kɨ́ ásiyé gɨ ro éyį́ ga bɨ royé ndịsị íli yée ní. Tɨ́ lá roko'bụ 'bɨ lorụ ga gére née utúasá ené sáká 'yị e gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ éyį́ ga bɨ royé ndịsị íli yée ní wá.

3

1 Lomo uru kótrụ kóo sée go ndro kɨ́ Kírésịto, ídísé nda mu óto komosé dụ́ụ́ ro cóngó ledre ga bɨ komo ere kɨ́'dí bɨ Kírésịto ma'dáa nɨ mɨndịsịné do sị́lį́ 'bụné 'bɨ anú káa do Ngére ní. 2 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, ídísé nda mu óto komosé dụ́ụ́ ro ledre ga bɨ komo ere, ndaá éyį́ ga bɨ do sogo káṇgá ona ní wá. 3 Cakaba ní, trịdrịsé nɨ go do sị́lį́ Kírésịto bɨ nɨyí mɨndịsịyé kɨ́ Lomo komo ere ní. 4 Kírésịto Yésụ nɨ née 'yị bɨ i'bí trịdrị zíze ní. Sɨmɨ bɨ karanée nɨ ndá'baógụ ní, azé ídí kéye mbá 'yị ga bɨ nɨyí go mɨútúásáye do komo Lomo ngárá lúyú ledre ndaá royé wá ní.

5 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, 'bú bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ba, ledre 'bɨ só'do ro'yị kɨ́ 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní, mongụ́ mɨmbé'de bɨ nɨ óto mɨmbé'de 'yị dụ́ụ́ ro éyį́ ga bɨ 'yị ili yée ní kɨ́ ledre ga bɨ emenɨ́ ngụ́ ní mbá, ídísé úfuóyó 'búye gɨ dosé za mbá 'dá'ba. Mɨméngị ledre ga gére née nɨ káa zɨ́ 'yị ndịsị óto úndru lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sị́lį́ 'yị ní. 6 Née mɨméngị ledre ga bɨ mɨmbé'de Lomo ndịsị ésị́ gɨ zía ro 'yị e mɨésị́ ní. 7 Sɨmɨ bɨ kóo ṇgúṇgusé aka ledre Yésụ wá ní, ndịsịsé kóo méngị mbá ledre ga gére ní. 8 Ga ba kpá ngíti géyị ledre ga bɨ ili zíse ótoómo yée 'dá'ba ní. Mɨmbé'dekesị́, óto bɨsinyí mɨmbé'de ro lafú'yị e, bɨsinyí ódro ga bɨ ndịsị 'dí'biógụ dokuwu ní kɨ́ á'bá ledre, ídísé ótoómo ledre ga gére née za mbá 'dá'ba, 9 gba ṛanga, káa zɨ́ bɨ ásé go mɨkánda 'yị e ní, ídísé ótoómo ṛanga kpá 'dá'ba. 10 Lomo oyólo'bó sómụ́ ledre esé go, ásé go mɨkánda 'yị ené e, mɨméngị ledre esé nɨ go cé káa zɨ́ 'bɨ ené ní, gɨ zía ásé go ówoyéme wo kíngaya. 11 Azé dụ́ụ́ kúfú 'yịma'dí e kị́é'do. Éyį́ nda íri kɨ́dí ba 'bɨ ené Yụ́da, wo ba 'bɨ

Gịrịgị, togụ́ wo bɨ utú go ngbuṵu togụ́ utú wá, togụ́ áyí 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zɨ́yị togụ́ éyị́ ndanɨ́ zɨ́yị wá, togụ́ áyí owụ́kụlụ́ togụ́ ndá owụ́kụlụ́ wá. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Kɨ́résịto nɨ dụ́ụ́ ne kɨ́ ledrené owóowó. Ndịsị ndịsị sɨmɨzé mɨkékeṛịa mbá.

12 Káa zɨ́ bɨ Lomo oto 'bú sée go zɨ́a gélé sée káa do mbigí 'yị ené e ní, ídísé ídí 'yị lúrú leṛị́ lafúse, 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, 'yị sáká 'yị e kacɨ́ kadra e mbá. Zɨ́se ídíse 'yị lúrú bi sɨmɨ ledre e kere kí ásé fú ịtị. Zɨ́se ídíse ndoo kpá 'yị 'bó'bụ́ ro sɨmɨ ledre e. 13 Ídísé ídí 'yị ótoómo ledre zɨ́ 'yị e, káa zɨ́ bɨ kóo Ngére Yésụ otoomo ledre zɨ́se ní. 14 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ídísé óto 'bú lafúse gɨ zɨ́a née éyị́ bɨ ndịsị ódókótrụ 'yị e zɨ́ye ídíye kị́é'do ní.

15 Gɨ zɨ́a bɨ Lomo gelé sée go káa do mbigí 'yị ené e ní, Kɨ́résịto i'bí roko'bụ go zɨ́se gɨ ro zɨ́ mɨndịsịsé ídíne kị́é'do kɨ́ lafúse. Bɨ kenée ní, zɨ́se ndịsịsé kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do sɨmɨ ledre e mbá kpá kɨ́ ndịsị í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo. 16 Kacɨ́ kadra mbá cíyí ledre 'bɨ Kɨ́résịto idí ídí sɨmɨsé ngị́rị gɨ ro zɨ́se útúásásé ndịsị 'dódo ledre ené kpá kɨ́ í'bí lorụ kɨ́e zɨ́ lafúse. Zɨ́se ndịsịsé úku ke'bị mbófo Lomo kéye kacɨ́ kadra mbá. 17 Éyị́ ga bɨ ásé méngị yée ní mbá, togụ́ mɨódrosé togụ́ mɨméngị ledre esé e, ídísé méngị a za mbá kɨ́ ịrị Ngére Yésụ. Káa zɨ́ bɨ ndịsịsé í'bí mbófo éyị́ zɨ́ 'Bụzé Lomo gɨ zɨ́a ní.

Lorụ zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní

18 Sée ga bɨ me'be ya'dá e ní, ídísé úwú kúrú ya'dá 'bɨ esé e gɨ do bɨ zɨ́se útúásásé káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní.

19 Sée ya'dá 'bɨ karáe, ídísé óto 'bú me'besé e kíngaya, ndásé ndịsị ésị leṛị́ royé wá.

20 Sée owụ́ e ídísé ídí 'yị úwú kúrú 'yị ndíki sée gɨ ro zɨ́ Ngére Yésụ ídíne kɨ́ rokinyi kíse.

21 Sée 'bụmɨowụ́ e kɨ́ mbámɨowụ́ e, ndásé ndịsị lorụ owụ́ 'bɨ esé e kɨ́ bɨsinyí mɨmbé'desé wá káa bɨ sómụ́ ledre eyé nɨ sínyí ke.

22 Sée owụ́kụlụ́ e, ídísé ndịsị méngị moko zɨ́ mɨngburoko 'yị esé e kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do káa zɨ́ éyị́ bɨ méngịsé moko née zɨ́ Ngére Yésụ ní. Ndásé méngị a kenée 'búó togụ́ komo mɨngburoko 'yị esé e nɨ rosé gɨ ro zɨ́ye ídíye kɨ́ rokinyi ní wá. 23 Sɨmɨ moko esé e mbá, ídísé ndịsị méngị a kɨ́ mɨmbé'desé kị́é'do gɨ zɨ́a ndịsịsé méngị moko née zɨ́ Ngére Yésụ, ndaá 'bɨ ené zɨ́ 'yịma'dí wá. 24 Ndịsịsé méngị moko née zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére. Ma'díi, nɨ í'bí tákpásị́lị́ zɨ́se kacɨ́ bɨlámá moko bɨ méngịsé wo née. 25 Tɨ́ lá ídísé ówo a kɨ́dí, togụ́ 'yị luyú ledre go yá, Lomo nɨ 'décị ngbanga roa útúásáne kpịnị kɨ́ bɨsinyí ledre bɨ mengị wo ní.

4

1 Sée mɨngburoko 'yị ga bɨ owụ́kụlụ́ e ndịsịnɨ́ méngị moko zɨ́se ní, ídísé í'bí zɨ́ye tí éyị́ bɨ nɨ útúásá sáká yée ní, gɨ zɨ́a 'bɨ esé mongụ́ 'yị nɨ kpá bo dosé komo ere.

Ídísé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kíngaya

2 Ídísé ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé mbá, zɨ́se ndịsịsé kɨ́ 'bá'bá rosé gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre, zɨ́se ndịsịsé í'bí mbófo éyị́ zɨ́ Lomo. 3 Ídísé kpá íni ini zɨ́ Lomo gɨ rozé, idí likpí mɨsi'di zɨ́ze gɨ do bɨ zɨ́ze úku bɨlámá ledre 'bɨ Kɨ́résịto zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá owonɨ́ aka wá ní. Née sị́ ledre bɨ onzónɨ́ máa gɨ zɨ́a sɨmɨ sị́gịnị ní. 4 Ídísé íni ini, Lomo idí í'bí roko'bụ zíma úku bɨlámá

ledre 'bɨ Kɨ́résɨto kɨ́e zɨ́ 'yɨ e do bɨlámá mɨsi'diné. 5 Kacɨ́ kadra mbá ídísé ídí 'yɨ komokenzɨ e dongará 'yɨ ga bɨ owonɨ́ aka ledre 'bɨ Kɨ́résɨto wá ní. Ídísé ndɨsɨ úku 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résɨto zɨ́ye kacɨ́ kadra mbá. 6 Sɨmɨ bɨ ásé ndɨsɨ 'dódo ledre zɨ́ye ní, ídísé ódro do bɨlámá mɨsi'diné gɨ do bɨ zɨ́se ídíse nzíyisé gɨ ro úkulúgu ledre kacɨ́ ndu'yú ga bɨ togú nɨyí ndú'yú sée kɨ́e ní.

Odụ ledre zɨ́se

7 Mákása Takíka gɨ yáa go zɨ́se íri. Ledre ga bɨ gɨ do bimá ní, ásé úwú yéme yée gɨ taraa. Nɨ bɨlámá ezemá bɨ ndɨsɨzé méngɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ kéne ní. 'Búa nɨ domá kɨngaya. 8 Mákása wo gɨ ro zía úku mbigí ledre bɨ gɨ do bizé yáa ní zɨ́se gɨ ro zí mɨmbé'desé ɨdrɨ́ne. 9 Takíka ma'dáa nɨyí gɨ yáa go do mɨsi'di kɨ́ Onésɨmo bɨ kpá ngúru bɨlámá 'yɨ 'bɨ moko 'bɨ Kɨ́résɨto nɨ kpá kɨ́ 'búne domá kɨngaya ní. Nɨyí úku mbigí ledre ga bɨ gɨ do bizé yáa ní zɨ́se íri.

10 Ezemá bɨ azé kéne sɨmɨ sɨ́gɨnɨ yáa, Arisitáka kɨ́ Máriko bɨ kóo máúku ledre a zɨ́se yaá nɨ owụ́ 'bɨ sụmụ Baranába ní i'bíní mandá zɨ́se íri. Togú Máriko ma'dáa ogụ go zɨ́se íri yá, ídísé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ bɨlámáne. 11 Yásuwa bɨ ndɨsɨní kpá ndólo wo Yụ́sɨto ní i'bí kpá mandá zɨ́se íri. Ya'dá ga bɨ ota née, Arisitáka, Máriko nda kɨ́ Yụ́sɨto, ga gére née Yụ́da ga bɨ yáa i'bíní mɨmbé'deyé go zí Ngére Yésụ ní. Ndɨsɨní sáká máa yáa ye kɨ́ moko 'bɨ Ngére Yésụ bɨ mándɨsɨ méngɨ a ní.

12 Epáfura bɨ nɨ kpá ngúru 'yɨ 'bɨ Kolósayi, lúndusé sɨmɨ Lomo, i'bí kpá mandá zɨ́se íri. Nɨ kpá ngúru bɨlámá 'yɨ moko 'bɨ Kɨ́résɨto Yésụ. Kacɨ́ kadra mbá ndɨsɨ íni ini zí Lomo gɨ rosé, Lomo idí í'bí roko'bụ zɨ́se gɨ ro zɨ́se tórosé ngbúó sɨmɨ moko ené 'bɨ Lomo bɨ ásé sɨmɨ a ní. 13 Máúku zɨ́se ma'díi, Epáfura i'bí roné go ndɨsɨ méngɨ moko gɨ rosé Kolósayi ní kɨngaya. Zía kpá í'bí roné gɨ ro lafúse ga bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní kpá kɨ́ yée ga bɨ sɨmɨ Yerapolísi ní. 14 Ezelámáze Lúka, bɨ dokotóro ní kɨ́ Démasi i'bíní kpá mandá zɨ́se kɨngaya.

15 Mandá zí 'yɨ 'bɨ Kɨ́résɨto ga bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní, okpó mbá zí Nífa kɨ́ 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kɨ́résɨto ndɨsɨní yóko royé ndɨsɨ íni ini zí Lomo zía 'be íri ní.

16 Togú ólosé ledre ba go yá, ídísé kpá kása a zí lafúse ga bɨ sɨmɨ Lawudikíya ní. Wo bɨ kóo mákása zíye íri ní, idíní kása zɨ́se gɨ ro zɨ́se kpá ólo a.

17 Ídísé úku ledre zí Arakípo idí méngɨ moko bɨ Ngére i'bí do sɨ́lɨ́a ní bɨlámáne ndéréógụné kɨ́e gɨ do odụné.

18 Máa Páwulo, máéké ledre ba máa kɨ́ sɨ́lɨ́ma zɨ́se. Mandá zɨ́se íri kɨngaya. Ndásé sómú́lɨ́gɨ ledremá sɨmɨ sɨ́gɨnɨ yáa wá. Lomo idí méngɨ bɨlámá ledre zɨ́se. Idí kenée.

Mizefị wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi simi Tasaloṇika ní

Ledre gi ro mizefị bụ́kụ bi Tasaloṇika ní

Simi Moko 'bi 'yịmikása e kápita ené 17, 'yịmikása Páwulo tonó kóo kaṇịsa simi Tasaloṇika, bi ni ne mongụ́ gara 'bi Makedoṇiya simi káṇgá bi Girịsị ní. Páwulo ịnyị kóo ndá'ba girí 'diya gi zía ngíti géyị Yụ́da e iliní kóo gi ro útú doa méngị wo bisinyíne. Nda gi 'dá'ba zí Timatíyo bi ndịsị sáká Páwulo ní óguné úku ledre zía kídí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Tasaloṇika ní niyí yị eyé kpá fú mitóroyé ngbúó simi ledre 'bi Lomo bi ṇguṇguní ní abú ngíti géyị 'yị e ndịsịní kí méngị yée bisinyíne ndotó. Née ní zí Páwulo éké ledre ba zíye gi ro í'bí roko'bụ zíye kpá kí úkulúgu ledre kací ndu'yú eyé zía.

Simi ledre bi Páwulo eké ní, i'bí mbófo éyị zí Lomo kpá zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Tasaloṇika ní gi ro ledre 'bi Lomo bi ṇguṇguní, kpá kí ledre 'bi óto 'bú lafúye bi ndịsịní óto a ní. Zía kpá úku ledre gi ro ndịsị bi kóo née ndịsị dongaráye íri tí ndịsị 'bi 'yị bi ṇguṇgu ledre Kírésịto go ní. Zía kpá úku ledre zíye gi ro ledre ga bi niyí méngị royé zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto gi do kací umbu kpá wo bi ni méngị roné zíye simi bi Kírésịto ni ndá'baógụ do sogo káṇgá ní. Odụ a zía í'bí lorụ zíye káa zí bi niyí ndịsị ndịsị tí káa zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní gị simi sịndị kadra bi ni útúásá ní.

Mizefị wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Tasaloṇika ní

1 Sée 'yị ga bi 'bi Tasaloṇika bi ṇgúṇgusé ledre 'bi 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e go ní, mandá zíse.

Azé, máa Páwulo, Siliváno nda kí Timatíyo.

Lomo idí lúrú bi kacíse gi do bi zíse ndịsịsé bilámáse.

Mbófo éyị zí Lomo gi ro 'yị ené ga bi simi Tasaloṇika ní

2 Kí'dí bi azé go íni ini zí 'Bụzé Lomo ní, ndịsịzé sómụ́ndíki ledresé, zíze ndịsịzé mbófo wo gi zía bi ówosé wo bú bilámáne, zíse ṇgúṇgu ledre ené, zíse ndịsịsé méngị moko zía ní. 3 Kací kadra mbá ndịsịzé mbófo bilámá moko bi méngịsé gi zía bi ṇgúṇgusé ledre 'bi Kírésịto go zíse ndịsị tórosé ngbúó kpá kí mióto komosé gi ro mindá'baógụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní zí 'bụzé Lomo.

4 Owụ́ 'bi Babá e, ndịsịzé kpá mbófo ándá Lomo gi zía bi owozé bú kídí oto 'búse go, zía géléógụ sée káa do 'yị ené e ní. 5 Owozé ledre née gi zía, 'Dówụ́ Lomo ndịsị sáká zée ne, zíze ndịsịzé ódro ódro bi kí roko'bụné simi bi azé ndịsị úku bilámá ledre 'bi Lomo zíse ní. Zí 'Dówụ́ Lomo kpá sáká sée kíngaya, zíse ówo a kídí ledre bi ukuzé zíse ní, ni ma'díi ledre. Ówosé mindịsịzé bi kóo dongaráse íri gi ro sáká sée ní bú. 6 Nda simi bi 'yị e tonóní 'dó'do sée kíngaya gi zía bi ndịsịsé úwú ledre ga bi ndịsịzé úku yée zíse ní, zíse ụ́tụsimisé kíngaya do tórosé ngbúó, cé káa zí bi kóo lúrúsé zée, ụtụzé simizé kíngaya, zíze tórozé kpá ngbúó káa zí Ngére ezé Yésụ ní. Abú 'dó'dósé kíngaya yá, 'Dówụ́ Lomo ndịsị kpá fú sáká sée, zíse ndịsị ídíse kí rokinyi. 7 Nda simi bi 'yị 'bi Mekedoṇiya e

kí 'yị 'bi Ákaya ga bi ṇguṇguní ledre 'bi Ngére Yésụ go, lurúní 'dú'du esé kí miméngị ledre esé e niyí nda yị eyé go kpị bilámáye ní, zíye ịnyịyé mbá ndịsị méngị lódụ́ kací bilámá ledre ga bi ndịsịsé méngị yée ní. 8 Bi ndịsịsé úku ledre gi ro Ngére Yésụ ndaá lá dụ́ụ́ zíye wá, gi zía bi phanda ledre máa née aṇga go kací bi e za mbá ní. Ndaá lolụ miútúásáne zíze úku ledre gi ro ledre 'bi Lomo bi ṇgúṇgusé ní wá. 9 'Yị máa ga gére née mbá, itíní phanda ledre go kídí méngị yémesé ledre go gi rozé. Kpá kí ledre bi ótoómosé ledre 'bi bicayi lomo ga bi 'bi sága ba, zíse go óyóló'bó mimbé'desé ndịsị mbófo lá dụ́ụ́ Lomo bi ni Ma'díi kpá Trịdrị ní kí méngị moko zía. 10 Zíse ndịsịsé kí óto komosé gi ro mindá'baógụ Yésụ Owụ́ 'bi Lomo gi komo ere, wo bi kóo 'Bụzé Lomo uru wo gi simi umbu ní, ni yómo zée gi tara mongụ́ nduwú bi ni gú ógụ ní.

2

Mindịsị Páwulo bi kóo simi Tasaloṇika ní

1 Owụ́ 'bi Babá e, ngíti géyị 'yị e ukuní kídí, ogụzé kóo zíse íri lá gbékpịe. Éyị ndaá kenée wá. 2 Ówosé bú kídí, 'yị ga bi ngárá ṇguṇguní ledre 'bi Lomo wá ní, 'do'doní kóo zée simi Phịlịpoyị kí úku zée. Nda née ní, simi kadra bi kóo ogụzé zíse íri ní, ndịsịní kóo kpá kála ledre 'bi Lomo bi ndịsịzé úku a zíse ní. Abú kenée ndotó, Lomo i'bí kóo roko'bụ ené go zíze gi ro úku bilámá ledre ené kíe zíse. 3 Ukuzé ezé kóo ledre née zíse gi ro zíse í'bí késị zíze wá, ndaá kpá gi ro zí 'yị e mbófo zée wá. Ingbízé ezé kóo rozé zíse kí lóndo sée gi ro zí bi émené rosé wá. 4 Londozé ezé kóo kpá komosé gi zía bi azé 'yị mimbé'de e ní wá. Ukuzé kóo zíse mbigí bilámá ledre 'bi Lomo káa zí 'yị ga bi Lomo ma'dáa uzu yée go, zíye útúásáye kací komoa, zía ṇgúṇgu a zíye gi ro zíye úku ledre ené ní. 5 Ilizé óto Lomo, wo bi owo ledre gi simizé bú ní, zía ídíne kí rokinyi, ndaá gi ro zí 'yị e ídíye kí rokinyi ye wá, ndaá kpá sée kí ngíti géyị 'yị e wá.

6 Ndịsịzé ezé kóo íri gi ro zíse kí ngíti géyị 'yị e mbófo zée wá.

Káa zí 'yịmikása ga bi 'bi Kírésịto ní, ásé kóo 'dó'dó mi'dó'dó kí lúrú bi kacíze, 7 tí lá ndịsịzé kóo lúrú bi kacíse káa zí mbámiowụ́ ndịsị lúrú bi kací owụ́ 'bi ené e ní. 8 Ukuzé kóo bilámá ledre 'bi Lomo zíse, gi zía otozé 'búse go kíngaya, zíze kpá méngị ledre bi ni miútúásáne gi rosé ní. 9 Simi bi kóo azé ndịsị úku bilámá ledre 'bi Lomo zíse ní, ndịsịzé ezé kóo gbékpịe lá lúrú bi zíse gi ro éyị miánu wá, ndịsịzé kóo méngị moko ezé cụ́ ze kí sílízе kací kadra za mbá, káa bi kụ́rụ́ 'bi lúrú bi kacíze ni kóo méngị sée ke.

10 Ledre bi máúku ba ní, ṛanga ndaá simi a wá ówosé bú, Lomo owo kpá bú. Milúyú ledre ndaá simi ndịsị ezé bi kóo kése íri ní wá. 11 Mengịzé kóo ledresé kí úku ledre zíse, kí lórụ sée káa zí 'bụmiowụ́ mengị ledre owụ́ 'bi ené e ní, 12 gi ro zí miméngị ledre esé í'bí rokinyi zí Lomo, gi zía ndolo sée gi ro zíse ówo née káa do Ngére esé kpá kí mbófo née.

13 Ndịsịzé í'bí mbófo éyị zí Lomo kací kadra za mbá, gi zía kadra bi kóo úwúsé ledre bi ukuzé zíse ní, úwúsé káa zí kúrú Lomo ní. Sómụ́sé kóo go kídí, née ndaá ledre bi gi zí 'yịma'dí ní wá, ówosé kóo go téké kídí, née ledre bi gi zí Lomo ní. Ni óto sée, zíse ídíse kí roko'bụ rosé gi zía ílisé ledre ma'dáa go. 14 Ụ́tụsé simisé go bilámáne simi bi kóo 'yị esé e ndịsịní 'dó'do sée ní, cé káa zí

'yị 'bɨ Kírésịto Yésụ ga kóna sɨmɨ káṇgá 'bɨ Yụdáya ụtụní sɨmɨyé sɨmɨ bɨ kóo 'yị eyé e 'do'doní yée ní. 15 'Yị 'bɨ Yụ́da ga gére ní, ngíti géyị ufuní kóo Ngére Yésụ ye. 'Dá'dá gɨ zía née ní, ndịsịní kóo go úfu nébị e 'desị. Ogóoyóní kóo zée kpá ye gɨ sɨmɨ gara esé. Kací kadra za mbá, ndịsịní fú lá méngị éyị bɨ mɨmbé'de Lomo ndịsị ésị gɨ zía mɨésị ní. Owozé go kídí otoní royé go ndịsị 'dó'do 'yị e za mbá, 16 gɨ zía bɨ iliní ụcụómo zée kí úku ledre 'bɨ Lomo zí kúfú ngíti géyị 'yị e gɨ ro zíye ómoyé ní. 'Yị 'bɨ Yụ́da ga gére ní, lúyú ledre eyé rorómó go. Lomo nɨ karanée í'bí ndúwu royé kíngaya.

Páwulo oto 'bú 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo sɨmɨ Tasaloṇika ní

17 Owụ́ 'bɨ Babá e, yemezé ezé kóo rozé mɨyéme gɨ ro ndéréómo sée wá, gaganí kóo zée mɨgága. Abú kenée ndotó, azé fú lá ndịsị sómụ́ ledresé. Ndịsịzé sómụ́ ledre kíngaya gɨ ro ógụzé lúrú sée. 18 Mengịzé kéyị za kí roko'bụzé mbá. Mongụ́ a, máa Páwulo, máyéme romá kí'dí tụ́'dụ́ gɨ ro ógụmá zíse íri, utúasá mbá wá. Satána sinyi mɨsi'di ledre ga gére née mbá mɨsínyi. 19 Ilizé ógụ ndịsị lúrú sée kenée, gɨ zía ásé se 'yị ga bɨ nɨyí óto zée, zíze ídíze kí rokinyi, kadra bɨ Ngére ezé Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. 20 Azé ídí kí mongụ́ rokinyi gɨ zíse kadra máa née.

3

1 Gɨ zía bɨ 'búse ofụ dozé go ní, zíze ndịsịzé sómụ́ ledresé kíngaya. Zía útúásáne kací komozé kídí abú ndịsịzé sɨmɨ Átani kí ngúcuzé yá mengị éyị wá. 2 Zíze kása lúnduzé Timatíyo, eze 'yị mokozé bɨ Lomo ndolo wo, zíze ndịsịzé úku bɨlámá ledre gɨ ro Kírésịto Yésụ 'Yị yómo 'yị e ndro kéye ní. Ukuzé kóo ledre zía kídí, idí sáká sée sɨmɨ sómụ́ ledre kpá kí lórụ sée kíngaya gɨ ro zí cíyí ledre 'bɨ Lomo ídíne sɨmɨsé kíngaya. 3 Káa bɨ ngúru 'yị gɨ dongaráse nɨ ótoómo ledre 'bɨ Lomo gɨ zí úzu éyị bɨ ásé sɨmɨ a née. Ówosé bú kídí, zée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ní, gɨ zía bɨ ndịsịzé fú lódụ́ kací a ní, ezeokóga nɨyí ndịsị úzu zée. 4 Sɨmɨ bɨ kóo azé íri ní, enzịzé kóo komosé go kí ledre 'dá'dá kídí, ídísé tóro ngbúó, nɨyí karanée 'dó'do zée. Ówosé go bɨlámáne, mengị zíze go tí káa zí bɨ kóo ukuzé zíse ní. 5 Née sị ledre bɨ kasazé Timatíyo zíse íri gɨ roa ní, gɨ zía ilizé úwúyéme ledresé, togụ́ ngúngu ledre esé zí Lomo nɨ fú bo yá. Ndịsịzé sómụ́ló'bó ledre gɨ rosé kídí ambí owo ne Satána londo yị ené sée ba go, ụcụomo sée go kí ngúngu ledre 'bɨ Lomo, zí moko bɨ kóo mengịzé dongaráse íri ní ndéréne lá gbékpịe.

Ledre bɨ Timatíyo lịkpị gɨ rosé ní oto zée kí mongụ́ rokinyi

6 Mbófo éyị gɨ ro mɨndá'baógụ Timatíyo gɨ zíse gɨrí. Ledre bɨ uku zíze gɨ rosé ní, síli ilí rozé gɨ zía mɨílí kídí, née lurúndiki ené bɨsinyí ledre gɨ zíse íri wá. Ledre 'bɨ Yésụ bɨ ngúngusé kí óto 'búse bɨ dengbịse kpá gị zí ngíti géyị 'yị e ní, nɨ yị ené do biné kídí, ndịsịsé kpá fú sómụ́ ledrezé káa zí mbigí ezelámáse ní. Ílisé gɨ ro ówo zée kpá káa zí bɨ ilizé gɨ ro ówo sée ní. 7 Owụ́ 'bɨ Babá e, abú azé ndíki tụ́'dụ́ ṛịkị́ úzu ledre e gɨ zí ngíti géyị 'yị e ndotó, sɨmɨ bɨ uwúzé ledre ga gére ní, oto mɨmbé'dezé go ịdrịne. 8 Abú azé sɨmɨ tụ́'dụ́ úzu éyị e kpá kí 'do'dó ndotó yá, azé kí mongụ́ rokinyi kíngaya, gɨ zía bɨ ngúngu ledre esé oto sée go fú ndịsị lódụ́

kací Ngére Yésụ ma'dáa ndéré kɨe 'dá'dá ní. 9 Éyị bɨ méngịsé née ní, oto zée go zíze ídíze kí mongụ́ rokinyi, owozé wá azé í'bí mbófo éyị zí Lomo ba lárá a káa be 'di kací bɨlámá ledre bɨ méngịsé zíze née? 10 Kací kadra za mbá, ndịsịzé kí íni ini zí Lomo kíngaya gɨ rosé, gɨ do bɨ zíze ógụzé zíse íri sáká sée kí énzị komosé, gɨ ro zíse ndísisé lódụ́ kací Yésụ kí roko'bụsé nda za kíngaya rómo do wo bɨ ndísisé méngị a née ní.

11 Ndịsịzé íni ini kídí, 'Bụzé Lomo kí Ngére ezé Yésụ idíní líkpí mɨsi'di zíze gɨ ro ógụzé zíse íri. 12 Ngére ezé idí sáká sée, zíse óto 'búse dengbịse kí 'bú ngíti géyị 'yị e kíngaya kpá káa zí bɨ otozé 'búse ní. 13 Idí sáká sée zíse óto 'bú lafúse e kenée gɨ ro zí mɨméngị ledre esé e ídíye bɨlámáye káa bɨ ásé ídí kí lúyú ledre rosé do komo Lomo bɨ 'Bụzé ní kadra bɨ Ngére ezé Yésụ nɨ ndá'baógụ kí maláyika ené e sɨmɨ a ní ke.

4

Bɨlámá ndîsị bɨ zí Lomo ídíne kí rokinyi gɨ roa ní

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zí bɨ kóo enzịzé komosé kí 'dódo ledre gɨ ro bɨlámá ndîsị kí bɨlámá mɨméngị ledre bɨ nɨ óto Lomo zía ídíne kí rokinyi gɨ zíse ní, owozé go, ásé go tí ndîsị méngị a kenée. Azé kpá fú úku ándá a, ídísé ndîsị méngị bɨlámá ledre ga gére née fú kenée zía rómoné mɨrómo. Ukuzé ledre née zíse kenée do bi kací Ngére Yésụ. 2 Ówosé mbá bú, i'bí lorụ ledre ga gére née zíze ne, bɨ zíze kóo ndịsịzé 'dódo ledre ené kíe zíse íri ní.

3 Lomo ili ídísé ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ lúyú ledre 'dá'ba, gɨ ro zíse útúásásé kací komoné káa do mbigí 'yị ené e. Sée ga bɨ ófụ́sé rosé go ní, ndásé méngị 'berị wá. Sée ga bɨ ngárá ófụ́sé aka rosé wá ní, ídísé ófụ́'dóro rosé kí, ásé nda fú ówo rosé káa do kára kí o'do. 4 Ídísé óto dokuwu ófụ́ ro'yị, zía ídíne bɨlámáne do komo Lomo kpá kí 'yịma'dí e. 5 'Yị ga bɨ ngárá iliní ledre 'bɨ Lomo wá, zíye 'dí'bi lá dụ́ụ́ ledre 'bɨ só'do royé ní, sée, ndásé méngị ledre eyé née wá. 6 Sɨmɨ ledre káa zí ga gére ní, 'yị ndaá méngịsínyi ledre zí ezené lá gɨ zí 'bú ledre gɨ doné wá. Gɨ zía Ngére Yésụ nɨ gú í'bí ndúwu ro'yị e gɨ zí lúyú ledre káa zí ga gére ní. Ukuzé kóo ledre ga gére née zíse go 'dá'dá, kpá kí úcụómo sée gɨ ro lúyú ledre káa zí ga gére ní, 7 Lomo ndolo ené kóo zée gɨ ro zíze ídíze 'yị lúyú ledre e wá, ili zíze ídíze mbigí 'yị ené e do komoné. 8 Togụ́ 'yị asi go kí úwú ledre ba ní, asi ené née kí úwú ledre 'bɨ 'yịma'dí wá, asi yị ené née kí úwú ledre 'bɨ Lomo bɨ kasa zía sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne ní.

9 Togụ́ gɨ ro bɨlámá ndîsị kí óto 'búse dengbịse kpá kí ngíti géyị 'yị e yá, utúasázé éké ledre gɨ roa zíse wá, gɨ zía Lomo 'dodo ledre gɨ roa go zíse. 10 Méngịsé go tí kenée, ótosé 'bú 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ Mekedoníya íri ní go mbá. Ili, ídísé fú ndîsị méngị a kenée zía rómoné mɨrómo.

11 Idí ídí sɨmɨ dosé kídí, mɨméngị ledre esé nɨ bɨlámáne. Ndásé ésị tarasé sɨmɨ ledre 'bɨ 'yị e wá. Ídísé méngị moko kíngaya káa zí bɨ kóo 'dodozé zíse ní. 12 Ídísé méngị a kenée gɨ do bɨ zí 'yị ga bɨ ngárá iliní ledre 'bɨ Lomo wá ní óto dokuwusé, kpá káa bɨ ásé ndîsị óto komosé dụ́ụ́ go ro sáká éyị gɨ zí 'yị e ke.

Ledre gɨ ro mɨndá'baógụ Ngére Yésụ

13 Owụ́ 'bɨ Babá e, ilizé zíse ówo ledre gɨ ro 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Lomo, uyuní go 'dá'dá ní, káa bɨ ásé ndîsị íni yée káa zí 'yị ga bɨ somụ́ní 'bɨ eyé kídí, Lomo uru 'yị e gɨ sɨmɨ

umbu wá ní ke. 14 Owozé go kídí, 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Yésụ uyuní 'dá'dá ní, Lomo nɨ úru yée gɨ sɨmɨ umbu mbá, cé káa zí bɨ kóo uru Yésụ ma'dáa ní. 15 Ndásé sómụ́ a bɨ yaá kadra bɨ Ngére ezé Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, 'yị ené ga kóo uyuní 'dá'dá ní, nɨyí ídí 'bɨ eyé fí sɨmɨ gu, nda lá zée ga bɨ azé trịdrị ní, azé ịnyị dụ́ụ́ ze ndéré ndíkí kíe wá. Éyị ndaá kenée wá. Uku'dodozé ba ledre bɨ uku ne ní. Ledre ma'dáa nɨ ídí káa. 16 Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ gɨ komo ere, zía ótrụ́ lorụ kí mongụ́ kúrúne 'dága, zí ngére maláyika e úku ledre zí ngíti maláyika gɨ do bɨ zía ímí dịbịlị 'bɨ Lomo gɨ ro zí 'yị ga bɨ kóo 'bɨ Kírésịto uyuní ní úrúye mbá. 17 Gɨ ro zí lafúne e 'dó'dụ́yóko zée 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ azé aka trịdrị ní ndro kí lafúze ga bɨ Yésụ nɨ úru yée ní, zíze ịnyịzé kéye mbá ndéré ndíkí kí Ngére Yésụ ma'dáa sɨmɨ síli 'dága. Zíze nda ídíze kéye kpá kí Ngére Yésụ do bi kị́é'do za fí. 18 Idízé ndịsị úku ledre káa zí wo ba zí lafúze e gɨ ro 'dí'bióyó mongụ́ sómụ́ ledre kíe gɨ dozé 'dá'ba, káa bɨ azé ndịsị ídí kí mongụ́ lerị gɨ ro 'yị ezé ga bɨ uyuní go ní ke.

5

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndazé kí ngíti ledre kpị́ tarazé úku zíse gɨ ro kadra mɨndá'baógụ Ngére Yésụ wá, 2 gɨ zía ówoyémesé go bɨlámáne kídí, mɨndá'baógụ a nɨ lịyị 'yị e mbá mɨlịyị. 3 Kadra mɨndá'baógụ Ngére Yésụ, 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené wá ní owoní eyé e wá. Nɨyí ndịsị úku ledre eyé kídí, éyị ndaá, yée nɨyí yị́ eyé bɨlámáye. Bɨsinyí ledre nɨ ógụ zíye 'diya káa ní, utúasání ómo gɨ zía wá, cé káa zí mbámɨowụ́ bɨ sɨmɨa tonó ówo gɨ ro árá ní, utúasá ụ́cụ́ómo a wá.

4 Bɨ gɨ rosé ní, sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre Yésụ go ní, lịyị ené sée mɨlịyị wá. 5 Zée kése, gɨ zía ṇguṇguzé ledre Yésụ go, azé yị́ ezé go 'yị ga bɨ 'bɨ bimɨóṇgó ní. Ndazé ezé 'yị ga bɨ 'bɨ mɨtụlụrụ ní wá, bɨ kenée ní, ndazé ídí káa zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ wá ní wá. 6 Gɨ zía, owoní eyé ledre gɨ ro ledre 'bɨ Lomo wá, nɨyí yị́ eyé cé káa zí 'yị ga bɨ nɨyí mɨ'dú'duyé, ngíti géyị mɨkóyóye, owo'di'biní eyé ledre ga bɨ nɨyí ndịsị méngị royé ní wá. 7 Abú kenée ndotó, azé yị́ ezé káa zí 'yị ga bɨ nɨyí dilá kí kadra sɨmɨ bimɨóṇgó ní, owozé ledre ga bɨ gɨ ro ledre 'bɨ Yésụ ní bú. Idízé óto komozé ro ledre ené kpá kí 'bá'bá rozé gɨ zí Satána. 8 Ledre 'bɨ Ngére Yésụ bɨ ṇguṇguzé kí óto 'bú 'yị e kpá kí óto komozé kací 'Yị yómo zée ma'dáa ní, idí tátá fú 'dá'dá. Togụ́ mengịzé go fú kenée yá, azé útúásá 'bá'bá rozé gɨ zí Satána, zíze ídíze nzíyizé gɨ ro mɨndá'baógụ Yésụ. 9 Lomo ili go kídí zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ní, azé ídí kí trịdrị bɨ za fí ní, gɨ zía Ngére Yésụ 'yị yómo 'yị e uyu kóo go gɨ rozé. Nduwú bɨ za fí ní, ogụ rozé wá. 10 Togụ́ azé fú trịdrị, zíze ndịsịzé fú kí óto komozé kací Yésụ ma'dáa, gị kadra bɨ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní yá, azé ídí kéne do bi kẹ́rị́ a. Togụ́ uyuụtụzé rozé mbú ze 'dá'dá, bɨsinyí ledre ndaá, azé kpá fú ídí kéne do bi kẹ́rị́ a. 11 Bɨ kenée ní, ídísé ndịsị énzị komosé dengbịse kí lafúse e kí sáká rosé tí káa zí wo bɨ ndịsịsé méngị a née, gɨ ro zí Lomo ídíne kí rokinyi kíse.

Odụ lorụ gɨ zí Páwulo gɨ ro bɨlámá ndịsị

12 Owụ́ 'bɨ Babá e, dodózé rozé rosé, ídísé óto úndru 'yị ga bɨ Ngére ezé Yésụ oto yée go zíse káa do manda 'dá'dá e, bɨ ndịsịní lórụ

sée kɨ́ méngị moko kíngaya dongaráse ní. 13 Ídísé óto 'búye, zíse ndịsịsé kéye bɨlámáne gɨ zɨ́ moko bɨ ndịsịnɨ́ méngị a dongaráse íri ní. Ndásé ndịsị kɨ́ ófụ́ dongaráse kéye wá. 14 Ídísé lórụ 'yị ngịdrị e idínɨ́ méngị moko, zíse kpá lórụ 'yị máa yée ga bɨ kɨ́ ngịrị royé, roko'bụyé ayí go ndá'ba 'dá'ba kɨ́ lódụ́ kacɨ́ Yésụ ní. Zíse sáká yée ga bɨ ngárá utúasánɨ́ sáká royé wá ní, zíse óto mɨmbé'desé bɨlámáne kɨ́ 'yị e za mbá. 15 Ndásé méngịlúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị ga bɨ méngịnɨ́ bɨsinyí ledre go zíse ní wá. Ídísé ndịsị méngị yéme ledre zíse dengbịse kpá gị zɨ́ 'yị e za mbá.

16 Ídísé ídí kɨ́ rokinyi kacɨ́ kadra za mbá. 17 Zíse ndịsịsé kɨ́ íni ini zɨ́ Lomo kpá kacɨ́ kadra za mbá. 18 Abú ledre e mengịnɨ́ sée ndotó, ídísé ɨ'bí mbófo éyị zɨ́ Lomo, gɨ zía, née ledre bɨ Lomo ma'dáa ili, zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ zíze ndịsịzé méngị a ní.

19 Ndásé úkucáyi ledre gɨ ro kúrú Lomo bɨ ndịsịnɨ́ úkutátá a zíse ní wá, 20 káa bɨ ásé úfu moko 'bɨ 'Dówụ́ Lomo ke. 21 Ídísé ndịsị lúrú ledre e mbá mɨlúrú bɨlámáne kpó kpó kpó. Wo bɨ nɨ gɨ zɨ́ 'Dówụ́ Lomo ní, ásé ówo a, zíse 'dí'bi dụ́ụ́ wo, 22 zíse ótoómo bɨsinyí a 'dá'ba.

23 Lomo 'Yị ɨ'bí bikịdrị́ zɨ́ 'yị e, idí óyóló'bó sée ne káa do mbigí 'yị ené e. Zía lúrú bi kacíse bɨlámáne, kɨ́ mɨmbé'desé, kɨ́ mɨsómụ́ ledre esé kpá kɨ́ mɨméngị ledre esé e za mbá, káa bɨ ásé ídí kɨ́ mɨlúyú ledre rosé sɨmɨ kadra bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére 'Yị yómo 'yị e nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní ke. 24 Káa zɨ́ bɨ Lomo ndoloogụ sée go káa do 'yị ené e ní, nɨ tí méngị ledre máa ga gére née zíse ma'díi.

Odụ mandá gɨ zɨ́ Páwulo e

25 Owụ́ 'bɨ Babá e, ídísé íni ini zɨ́ Lomo kpá gɨ rozé. 26 I'bízé mandá zíse 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní za mbá kíngaya. 27 Máúku ba wo zíse do komo Ngére Yésụ kídí, idínɨ́ ólo ledre ba zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo bɨ nɨyí íri ní za mbá.

28 Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé idí kíse.

Gbre wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi simi Tasaloṇika ní
Ledre gi ro gbre búkụ bi Tasaloṇika ní

Páwulo eké gbre Tasaloṇika ba gi do kací bi eké mizefị Tasaloṇika go ní gi do kací éfé e ca zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Tasaloṇika ní. Uku zíye simi ledre bi eké ba kídí idíní tóro kpá fú ngbúó simi ledre 'bi Lomo bi ṇguṇguní ní abú ngíti géyị 'yị e niyí kí ndịsị méngị yée bisinyíne ndotó. Ngíti géyị 'yị e ndịsịní kóo úku ledre zí 'yị ga bi Kírésịto née kídí Kírésịto ogụ yị ené go, ngíti géyị ya ni ógụ ca cakaba, ndaní lolụ ndịsị méngị 'dó'dó royé kí moko wá. Páwulo ya 'yị ga bi 'bi Kírésịto née ndaní úwú ledre 'bi 'yị ṛanga ga gére née wá. Zía ótoyéme a zíye kídí 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní ndaní ídí 'yị ngịdrị e wá, gi zía 'dá'dá zí Kírésịto ndá'baógụné, sịndị kadra ni ídí zí mingburoko bisinyí ledre e ndịsị méngị tátá royé 'dá'dá do sogo, née ní zí manda 'yị méngị bisinyí ledre útúne 'dá'dá zí tú'dú 'yị ga bi oyóní sogoyé go zí Lomo ní ịcị okó ro Lomo.

Gbre wáraga bi Páwulo eké zí 'yị ga bi 'bi Kírésịto simi Tasaloṇika ní

1 Sée 'yị ga bi 'bi Tasaloṇika bi ílisé ledre 'bi 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére 'Yị yómo 'yị e ní, i'bízé mandá zíse.

Azé, máa Páwulo kí Siliváno kpá kí Timatíyo e.

2 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére 'Yị yómo 'yị e, idíní lúrú bi kacíse gi do bi zíse ndịsịsé bilámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyị zí Lomo gi ro 'yị ga bi 'bi Ngére Yésụ ní

3 Owú 'bi Babá e, utúasá miútúásá zíze í'bí mbófo éyị zí Lomo gi rosé za mbá, gi zía bi ásé kpá fú ndịsị lódú kací Ngére Yésụ kíngaya ndéré kíe 'dá'dá kpá kí óto 'búse bi dengbịse kíngaya ní. 4 Gi zí kéyị née ní, zíze ndịsịzé kpá fú mbófo ledresé zí ngíti géyị 'yị ga bi 'bi Lomo ní, gi zía, ásé kpá fú mitórosé ngbúó simi mingburoko úzu éyị e, kí mingburoko 'do'dó ga bi gi zí 'yị e ní.

5 Ndịsịní méngị láráse née gi zía bi ásé 'yị ga bi 'bi Lomo ní, abú kenée ndotó, cíyí ledre 'bi Lomo ni yị ené kpá fú simisé kíngaya. Simi ledre máa ga gére née mbá, owozé go kídí Lomo ni karanée 'décị ngbanga esé bilámáne kídí, útúásásé go zíye ndịsiyé kése 'be 'bi ené. 6 Ídísé ówo a kídí, 'yị ga bi ndịsịní 'dó'do sée née, Lomo ni karanée kpá 'dó'do yée bisinyíne kíngaya. 7 Gi do kací 'do'dó esé née, Lomo ni nda í'bí mongú 'dówúro zíze kése. Kadra bi 'yị e za mbá niyí lúrú Ngére Yésụ kí ndá'baógụ gi komo ere girí kí maláyika ené ga bi cóngó royé ofụ go ní, kí mongú pho'dụ. 8 Ni í'bí ndúwu ro 'yị ga bi ṇguṇguní ledre Lomo wá ní. Gi zía, asiní go kí úwú bilámá ledre 'bi Ngére Yésụ. 9 Bisinyí 'yị ga gére née, Ngére Yésụ utúasá ené lolụ méngị bilámá ledre bi kí roko'bụné ní zíye wá. Ni ógóóyó yée gi do komoné 'dá'ba, do í'bí ndúwu royé, nduwú bi ngárá odụ a ndaá ní. 10 Ledre máa née, ni méngị roné simi bi Yésụ ma'dáa ni ndá'baógụ gi ro zí 'yị ené e mbófo wo kíngaya ní.

Ásé kpá ídí dongaráye gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledre 'bɨ Lomo bɨ ukuzé kóo zíse ní go.

11 Káa zí bɨ owozé bú kenée ní, ndịsịzé íni ini zí Lomo gɨ rosé kací kadra mbá kídí, idí óto sée, zíse útúásásé káa do mbigí 'yị ené e, káa zí bɨ geléogụ sée go née ní. Idí í'bí roko'bụ zíse gɨ ro zíse méngịónzó bɨlámá ledre kíe zía, gɨ zía ŋgúŋgusé ledre ené go. 12 Sɨmɨ kadra bɨ nɨ méngị ledre máa ga gére ní, 'yị e nɨyí mbófo ịrị Kírésịto Yésụ Ngére gɨ zí mɨméngị ledre esé. Nda née ní, Kírésịto Yésụ nɨ úku ledre kídí, méngị yémesé ledre go bɨlámáne. Ledre née nɨ ídí kenée, gɨ zía 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e iliní gɨ ro sáká sée.

2

Ídí ídí nzíyiyị̂ gɨ ro mɨndá'baógụ Yésụ

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, somụ́zé nɨ mɨútúásáne zíze úku ándá ledre gɨ ro mɨndá'baógụ Kírésịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e kpá kí ledre mɨndíkíze kéne zíse. 2 Sómụ́ ledre esé nda ídí sɨkala gɨ ro mɨndá'baógụ ené wá. Togụ́ ngíti 'yị uku kóo ledre go ya, Ngére nda'baogụ go yá, ndásé ŋgúŋgu a wá. Togụ́ ngíti 'yị uku kóo ledre go kenée káa zí nébị ní yá, ndásé kpá ŋgúŋgu a wá. Togụ́ kasaogụnɨ́ kóo wáraga go zíse kí ledre káa zí née lóndo sée kíe kídí, kasaogụzé ze yá, ndásé kpá ŋgúŋgu a wá. 3 'Yị e ndaní lóndo sée kí ledre káa zí née wá. Gɨ zía, ngíti géyị ledre e nɨyí aka méngịụ́tụ royé kí, Yésụ ma'dáa nɨ nda fú ndá'baógụ. Mɨzefị a, 'yị e nɨyí aka ási gɨ ro mbigí Lomo kíngaya kí, zí ngíti mongụ́ bɨsinyí 'yị lóndo 'yị e ólúógụné, zía ndịsịné úku sínyi ledre gɨ ro lomo ga bɨ 'yị e ndịsịní íni ini zíye ní 'duo gbála. 4 Nɨ óto roné káa do Lomo, do lomo máa ga gére née. Zía ógụ ndịsịné dongará 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ndịsị úku ledre kídí, née nɨ mbigí Lomo, ábuwá yị ené ṛanga. Nda gɨ do kací a née ní, zí Yésụ ógụné í'bí ndúwu roa, nduwú bɨ ngárá odụ a ndaá ní.

5 Máúku kóo ledre ga gére née go zíse fúó sɨmɨ bɨ kóo azé kése íri ní kídí, 6 ngíti éyị nɨ bo bɨ ndịsị aka 'dí'bingéṛị bɨsinyí 'yị máa née kí ógụ ní, ówosé éyị́ máa née bú. Ledre máa née mengị roné kenée gɨ zí bɨsinyí 'yị née aka kí ógụné, 'búó togụ́ kadra a utúasá go gɨ ro do 'dó'do bɨsinyí 'yị máa née. 7 Roko'bụ 'bɨ méngị okó ro mbigí Lomo nɨ go kí okó roa mɨótoécịné, ngíti 'yị nɨ bo ndịsị 'dí'bingéṛị roko'bụ máa née ne, nɨ ndịsị méngị a kenée 'búó togụ́ oyó roné go 'dá'ba. 8 Née ní, zí bɨsinyí 'yị máa née nda ógụné. Nda gɨ 'dá'ba sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ nɨ ógụ 'bɨ ené kí mongụ́ roko'bụné ní, zía lụ́wụ́ónzó bɨsinyí 'yị máa née za fí umbu.

9 Bɨsinyí 'yị née nɨ ógụ kí roko'bụ 'bɨ Satána, 10 zía ndịsịné méngị mɨngburoko ledre ṛanga e kí bɨsinyí mɨméngị ledre e gɨ ro lóndo 'yị ga bɨ ngárá iliní ŋgúŋgu ma'díi ledre gɨ ro ómoyé wá ní mɨlóndo. 11 Gɨ zía bɨ asiní kí ŋgúŋgu ledre 'bɨ mbigí Lomo go ní, Lomo otoomo yée go gɨ ro zíye méngị ledre cayi bɨ iliní ndịsị méngị a ní, gɨ ro zí bi émené royé. 12 Gɨ zí kéyị née ní, Lomo nɨ gú kpá í'bí ndúwu royé, nduwú bɨ ngárá odụ a ndaá ní.

Ídísé tóro ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Kírésịto

13 Owụ́ 'bɨ Babá e, utúasá mɨútúásá ma'díi, zíze ndịsịzé í'bí mbófo éyị́ zí Ngére Yésụ gɨ rosé, gɨ zía oto 'búse go kíngaya, zía géléógụ sée kpụrụ́ gɨ sɨmɨ roko'bụ

'bɨ 'Dówụ́ Lomo káa do mbigí 'yị ené e, gɨ zía ṇgúṇgusé ledre ené go. 14 Gelé sée, gɨ zía sɨmɨ bɨ kóo ogụzé kí bɨlámá ledre ené 'dódo a zíse íri ní, zíse kóo ṇgúṇgu a. Gɨ zí kéyị née, zíse útúásásé kací komoa, do ídíse káa do mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní za fí. 15 Bɨ goó kenée ní, owụ́ 'bɨ Babá e, ledre ga bɨ kóo 'dodozé yée zíse kí yée ga bɨ ekézé yée mɨéké ní, ídísé 'dí'bi sịlịse royé ngbúó, gɨ ro zíse ídíse kí roko'bụsé sɨmɨ ledre e za mbá.

16 Kírésịto Yésụ Ngére ezé kí 'Bụzé Lomo yemení ledre née kenée gɨ ro zíze ídíze kí rokinyi kpá kí óto komo gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní. Lomo mengị ledre née kenée gɨ zí bɨlámá mɨmbé'dea rozé kpá kí 'búze bɨ oto ní. 17 Idíní ndịsị 'dí'bióyó ngịrị gɨ sɨmɨsé 'dá'ba, zíye í'bí roko'bụ zíse gɨ ro zí mɨméngị ledre esé e kí mɨódrosé e ídíye mbá bɨlámáye.

3

Páwulo i'bí lorụ zí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, azé kpá fú kí yata ledre gɨ ro úku a zíse. Ídísé ndịsị íni ini zí 'Bụzé Lomo gɨ rozé kídí, ledre 'bɨ Ngére Yésụ idí ngbóró ndéréne fú 'dá'dá, 'yị e idíní ówo a káa do mongụ́ ledre zíye ṇgúṇgu a káa zí bɨ ówoyémesé go bú ní. 2 Ídísé kpá íni ini zí Lomo gɨ ro zía yómo zée gɨ zí bɨsinyí 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní aka ledre 'bɨ Lomo ma'dáa wá ní. 3 Ma'díi, Ngére Yésụ nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e, nɨ í'bí roko'bụ zíse, nɨ kpá 'bá'bá sée gɨ zí bɨsinyí ledre e. 4 Azé go kí mongụ́ rokinyi gɨ zí Ngére Yésụ, gɨ zía ásé go tí ndịsị méngị kéyị káa zí bɨ kóo ukuzé zíse ní. Owozé go yaá, ledre ga bɨ ukuzé yée zíse ní, ásé ndịsị méngị yée fú kenée ndéré kíe 'dá'dá. 5 Ngére Yésụ idí sáká sée, gɨ ro zíse ówo óto 'búse bɨ Lomo oto ní, zíse kpá ówo a kídí, Kírésịto bɨ nɨ 'yị yómo 'yị e ní, nɨ ndịsị sáká sée gɨ ro zíse ndịsịsé lódụ́ kacíne nda za kíngaya.

Lorụ gɨ ro moko

6 Owụ́ 'bɨ Babá e, lorụzé sée ba do bi kací Kírésịto Yésụ Ngére 'yị yómo 'yị e. Ídísé ígí rosé gɨ ro 'yị ngịdrị bɨ dongaráse íri ní 'dá'ba, wo bɨ ngárá ili 'bɨ ené méngị moko kíngaya wá, káa zí bɨ kóo 'dodozé zíse ní. 7 Ówosé bú kídí, utúasá mɨútúásá zíse méngị moko za kíngaya káa zí bɨ kóo mengịzé dongaráse íri ní. Ndazé ezé kóo 'yị ngịdrị e wá. 8 Otozé ezé kóo komozé lá ro 'yị e gɨ ro éyị́ mɨánu wá. Mengịzé kóo moko ezé cụ́ ze kí sịlịze kí bɨsuwu trịị kadra teké, káa bɨ kụ́rụ́ 'bɨ lúrú bi kacíze nɨ kóo méngị sée ke. 9 Eme mɨéme gɨ ro zíse í'bí éyị́ mɨánu zí 'yị 'dódo ledre e zíse. Abú kenée ndotó, sɨmɨ bɨ kóo ogụzé 'dódo ledre zíse íri ní, ilizé ezé kóo ledre máa née wá. Mengịzé kóo moko ezé cụ́ ze kí sịlịze gɨ ro éyị́ mɨánu zíze, gɨ ro zía ídíne káa do 'dódo ledre zíse, zíse ndịsịsé méngị moko kpá kenée. 10 I'bízé kóo lorụ zíse gɨ ro 'yị ngịdrị e sɨmɨ bɨ kóo azé kése íri ní kídí, togụ́ 'yị ili méngị moko wá, ndaní í'bí éyị́ mɨánu zía wá.

11 Ukuzé ledre née kenée, gɨ zía uwúzé go kídí, ngíti géyị 'yị e nɨyí bo dongaráse íri, nɨyí 'yị ngịdrị e, iliní eyé méngị moko wá. Ambá ledre eyé lá ndịsị ésị tarayé sɨmɨ ledre 'bɨ lafúye e. 12 Ukuzé ledre ba zíse kí roko'bụ 'bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé, ídísé lórụ 'yị ga gére née, ndaní ndịsị gbékpịe wá, idíní ndịsị méngị moko kí sịlịye gɨ ro éyị́ mɨánu zíye. 13 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndásé 'dó'dó kí méngị bɨlámá ledre wá.

14 'Yị bɨ asi go kɨ́ éré ngịrị ledre
bɨ ekézé sɨmɨ wáraga ba ní ní,
ídísé lúrúómo wo kɨ́ komosé gɨ ro
zɨ́ komoa ényịne. 15 Ndásé sógó
wo wá, ídísé ésị sịlịse komoa tɨ́
káa zɨ́ 'yị esị sịlịne komo lúnduné
ní, gɨ ro zɨ́a ndá'baógụné méngị
ledre bɨ utúasá mɨútúásá ní.

Odụ mandá gɨ zɨ́ Páwulo e

16 Ngére Yésụ 'yị í'bí bikịdrị́ zɨ́
'yị e, idí ídí kɨ́se, abú tụ́'dụ́ bɨsinyí
ledre e nɨyí ndịsị méngị sée
ndotó, Lomo idí ịdrị mɨmbé'desé,
zɨ́se ídíse kɨ́ bikịdrị́ kacɨ́ kadra za
mbá.
17 Máa, Páwulo, máí'bí mandá
zɨ́se, máéké ledre ba máa kɨ́
sịlịma, gɨ ro zɨ́se ówo a kídí, ledre
ma'dáa ba nɨ tɨ́ gɨ zíma ma'díi, gɨ
zía mándịsị éké ledre amá e kú
kenée.
18 Kírésịto Yésụ Ngére ezé idí
méngị bɨlámá ledre zɨ́se.

Mɨzefɨ wáraga bɨ Páwulo eké zí Timatíyo ní Ledre gɨ ro mɨzefɨ bṵkṵ bɨ Timatíyo ní

Timatíyo nɨ kóo owṵphɨrangá bɨ ŋguŋgu ledre Kírésɨto do owṵne ní. Gamání kóo go kí 'yɨmɨkása Páwulo kí tṵ'dṵ sɨmɨbi e. Ndɨsɨ sáká Páwulo sɨmɨ moko 'bɨ úku bɨlámá ledre gɨ ro Kírésɨto Yésṵ zí 'yɨ e. Gɨ do kací ledre ga gére née, zí Páwulo kása wo ídíne káa do manda 'bɨ kanɨsa sɨmɨ gara bɨ Éfeso ní.

Páwulo eké ledre ba kása a zí Timatíyo í'bí lorṵ kíe zía gɨ ro bɨlámá mɨsi'di 'bɨ ini zí Lomo sɨmɨ kanɨsa ga bɨ íri ní kpá kí lorṵ zía gɨ ro 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní 'dódo ledre ŋanga zí 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kírésɨto ní. Páwulo uku ledre kpá gɨ ro toso 'yɨ ga bɨ nɨyí útúásá do gélé yée káa do manda e sɨmɨ kanɨsa. 'Yɨ bɨ nɨ go manda ní nɨ ndɨsɨ kí ngíti géyɨ 'yɨ ga bɨ káa zí owṵphɨrangá e, ngoko 'yɨ e nda kí karáumbu e lárá e káa be 'di.

Mɨzefɨ wáraga bɨ Páwulo eké zí Timatíyo ní

1 Timatíyo, máa Páwulo bɨ 'Bṵzé Lomo 'yɨ yómo 'yɨ e gelé máa zíma ídíma káa do 'yɨmɨkása zí Kírésɨto Yésṵ bɨ ndɨsɨzé óto komozé kací a ní.

2 Máéké ledre ba máa zíyɨ, gɨ zía áyɨ zíma go mbigí owṵ 'bɨ amá sɨmɨ Lomo.

'Bṵzé Lomo ma'dáa kí Ngére ezé Kírésɨto Yésṵ idíní ówo ledre kíyɨ, zíye méngɨ bɨlámá ledre zíyɨ gɨ do bɨ zíyɨ ndɨsɨyɨ bɨlámáne.

Páwulo i'bí lorṵ zí Timatíyo

3 Ledre kóo máúku zíyɨ sɨmɨ bɨ kóo mááyí ɨnyɨ ndéré sɨmɨ Mekedoníya ní, nɨ aka fú do biné. Ídí aka ndɨsɨ fú sɨmɨ Éfeso íri, gɨ ro ṵcṵómo 'yɨ ŋanga ga bɨ íri née káa bɨ nɨyí ndɨsɨ sínyi do 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kírésɨto ní kí bɨsinyí 'dódo ledre e ke. 4 Ídí ésɨ sɨlíyɨ komo 'yɨ ŋanga ga gére née, idíní ótoómo kí lɨkpɨ́ kuṛú ledre ga bɨ kóo 'bɨ bulúnduyé e bɨ utúasá sáká 'yɨ e wá, ndɨsɨ 'dí'biógṵ kangú dongará 'yɨ e ní 'dá'ba. Gɨ zía ledre káa zí ga gére née sakání eyé 'yɨ e gɨ ro zíye ndɨsɨyé bɨlámáye méngɨ moko 'bɨ Lomo wá. 5 Máúku ledre née kenée gɨ zía, máíli 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kírésɨto bɨ ndɨsɨ 'dódo ledre zíye íri ní, idíní méngɨ yéme ledre dongaráye kí lafúye kí mɨmbé'deyé mbá kɨé'do bɨlámáne, gɨ ro zíye ídíye mbigí 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kírésɨto ní. 6 Ídí ówo a yá 'yɨ ŋanga ga gére née luyúní gɨ do bɨlámá mɨsi'di bɨ 'bɨ Lomo ní go, mongṵ ledre eyé nda yí ené go lá ndɨsɨ ítí kangú bɨ ngárá moko ndaá sɨmɨ a wá ní. 7 Iliní gɨ ro zíye ídíye 'yɨ 'dódo lorṵ 'bɨ Lomo zí 'yɨ e, abú kenée ndotó, owoní eyé ledre ga bɨ ndɨsɨní úku yée kí roko'bṵyé née wá.

8 Owozé bú bɨlámáne kídí, lorṵ 'bɨ 'Bṵzé Lomo bɨ kóo Mṵsa eké ní, nɨ bɨlámáne gɨ ro zía sáká 'yɨ e, bɨlámá a tí lá ili do ndɨsɨ méngɨ ledre kací a bɨlámáne. 9 Lorṵ ma'dáa ndaá 'bɨ ené gɨ ro 'yɨ ga bɨ nɨyí 'yɨ méngɨ bɨlámá ledre e ní wá. Yí ené gɨ ro 'déci ngbanga 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní méngɨ bɨsinyí ledre e, káa zí 'yɨ úfu 'yɨ e, kí 'yɨ máa yée ga bɨ ufuní 'yɨ ndíki yée ní. Kpá kí ngíti géyɨ 'yɨ máa yée ga bɨ 10 ndɨsɨní só'do royé kí ngíti géyɨ karáe. Nda kpá kí karága bɨ ndɨsɨní méngɨ 'berɨ ní. Kpá kí ngíti géyɨ ya'dá ga bɨ oyólo'bóní lafúye ya'dá e káa do kára e óto yée sogoyé ní. Nda kpá kí yée ga

bɨ ndịsịní só'do mɨnzéré owụ́kará ga bɨ utúasání aka gɨ ro ya'dá e wá ní. Nda kpá kɨ́ 'yị máa yée ga bɨ ndịsịní úgu 'yị e kɨ́ úgúóyó yée ní. Kɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịní lólóbụ́ sɨmɨ ṛanga ní. Nda kɨ́ ngíti géyị bɨcayi ledre ga bɨ nɨyí bo ní. 11 Née bɨlámá ledre bɨ 'Bụzé Lomo bɨ kɨ́ mongụ́ roko'bụné ili zíma ndịsịmá 'dódo a zí 'yị e ní.

Páwulo i'bí mbófo éyị̂ zí Ngére Yésụ

12 Mbófo éyị́ zí Kírésịto Yésụ Ngére ezé, gɨ zía, lurú máa máútúásá mɨútúásá kací komoa, zía í'bí moko ené née zíma ndịsịmá méngị a. Zíma kpá mbófo ándá wo, gɨ ro roko'bụ bɨ i'bí zíma, zíma ndịsịmá méngị moko máa née kɨe ní. 13 Wo, Yésụ owo bú kídí, ledre ga kóo mándịsị méngị yée faa, kɨ́ úku sínyi ledre gɨ do biné, kpá kɨ́ 'dó'do 'yị ené e kíngaya ní, yị́ ené gɨ zía bɨ kóo máṇgúṇgu aka kóo ledre ené wá ní. Gɨ zí kéyị née ní, zía ị̀drị mɨmbé'dené romá, zía ótoómo ledre zíma. 14 Bɨ ba ní, máówoyéme go kídí, Ngére Yésụ oto 'búma go kíngaya, nɨ kɨ́ rokinyi gɨ romá. Saká máa go gɨ ro zíma ṇgúṇgu ledre ené nda za kíngaya, kpá gɨ ro zíma ídíma 'yị óto 'bú 'yị e za mbá. Née éyị́ bɨ nɨ ndịsị méngị roné sɨmɨ bɨ togụ́ azé go 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ ma'dáa ní.

15 Ba zaá mbigí ledre, 'yị e idíní ṇgúṇgu a zíye lányáye roa kídí, “Ógụ bɨ kóo Kírésịto Yésụ ogụ ní, ndaá gbékpị́e wá. Ogụ gɨ ro yómo 'yị lúyú ledre e.” Máa Páwulo, lúyú ledre amá romo kóo rómó go. 16 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, 'Bụzé Lomo oyó sogoné zíma wá. Oyólo'bó máa go káa do 'yị méngị moko zí Kírésịto Yésụ, zíma ídíma káa do mongụ́ 'dódo ledre zí 'yị e kídí, Lomo nɨ 'yị ótoómo ledre zí 'yị lúyú ledre e, gɨ ro zíye ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ, zíye ómoyé za fí. 17 'Yị e idíní ndịsị í'bí mbófo éyị́ zí 'Bụzé Lomo ma'dáa kací kadra za mbá odụ a ndaá ídí wá, gɨ zía nɨ Lomo bɨ nɨ trịdrị kpá Ngére bɨ ngárá roko'bụ ené odụ a ndaá, 'yị e utúasání lúrú wo kɨ́ komoyé wá ní.

Páwulo enzị komo Timatíyo

18 Timatíyo owụ́ 'bɨ amáa, ledre ga bɨ kóo 'Bụzé Lomo ukui'bí tara ngíti géyị 'yị ené e 'desị́ zíye ndịsịyé úku yée gɨ royí ní, ndaní lígị yị̀ị wá. Idíní ídí zíyị éyị́ sị̀lịyị 'bɨ okó, zíyị ndịsịyị́ méngị okó kɨ́ 'yị ṛanga ga gére née kɨe. 19 Ledre Ngére Yésụ bɨ ṇgúṇgu ní, idí ngbóró sɨmɨyị́ ndéréne fú 'dá'dá. Ndá ídí káa zí 'yị ga bɨ otoomoní cóngó 'dódo ledre kóo 'dodoní zíye ní go, nɨyí nda yị́ eyé go ndịsị méngị bɨcayi ledre e ní wá. 20 Lúrú aka, Amána e kɨ́ Alakɨzánde nɨyí go gɨ dongará 'yị ga bɨ otoomoní kací Lomo go, lodụ́ní nda yị́ eyé go 'dódo ledre máa wo bɨ 'bɨ Satána ní. Gɨ zí kéyị née ní, má'dí'bióyó yée gɨ sɨmɨ moko go, máótoómo nda yée go zí Satána ma'dáa gɨ ro zíye ówo a kídí, togụ́ 'yị ndịsị úku sínyi ledre gɨ do bi Lomo yá, emengụ́, 'yị máa née luyú go bɨsinyíne.

2

Lorụ gɨ ro ini zí Lomo

1 Timatíyo owụ́ 'bɨ amáa, utúasá mɨútúásá zíyị ndịsịyị́ íni ini zí Lomo, idí í'bí éyị́ zí 'yị e za mbá, idí ndịsị lúrú bi kacíye. Zíyị ndịsịyị́ kɨ́ í'bí mbófo éyị́ zí Lomo ma'dáa gɨ ro éyị́ ga bɨ mengị yée go zí 'yị e ní. 2 Ídí íni ini gɨ ro ngére e kɨ́ 'yị ga bɨ sị̀ sị̀lịye ní za mbá, gɨ ro zí mɨndịsịzé ídíne bɨlámáne, zíze ndịsịzé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ 'Bụzé Lomo ili yée ní dongará 'yị e. 3 Togụ́ ndịsị go kɨ́ méngị kéyị gɨ ro lafúze e kenée

yá, 'Bụzé Lomo 'Yị yómo zée nɨ ídí kɨ́ rokinyi. 4 Gɨ zía ili 'yị e za mbá, idíní́ ówo ma'díi ledre, zíye ṇgúṇgu ledre Yésụ gɨ ro zíye ómoyé. 5 Ledre née mengị roné kenée, gɨ zía wo mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ ne Lomo bɨ nɨ 'Bụ 'yịma'dí e za mbá ní. Gɨ zí lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e, zíye kóo ídíye go gɨ ro 'Bụzé Lomo ma'dáa gbála. Née ní, zí Kírésịto Yésụ ógụné yéme dongará 'yị e kí Lomo, zía kótrụlúgu 'yị e cigí 'Bụzé gɨ ro zí ndịsị eyé ídíne bɨlámáne, gɨ zía nɨ dụ́ụ́ ne 'yị bɨ utúasá go kótrụlúgu 'yị e ro Lomo ní. 6 I'bí roné do úyuné do bi kací 'yị lúyú ledre e, gɨ ro zí Lomo yómo yée, gɨ zía Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú kenée 'desị gɨ ro zíne yómo 'yịma'dí e. 7 Née sị ledre bɨ Lomo ma'dáa gelé máa zíma ídíma gɨ roa 'yịmɨkása zí Ngére Yésụ kí ndịsị 'dódo ledre ené zí kúfú 'yị e za mbá ní.

8 Bɨ kenée ní, togụ́ yókosé rosé go do bi 'bɨ íni ini zí Lomo yá, ngíti géyị 'yị e dongaráse ndaní́ ótoécị bɨsinyí ledre do mɨmbé'deyé, togụ́ mbú sɨmɨkesị ro lafúye, togụ́ mbú ófụ́ kí lafúye wá.

9 Gɨ ro karáe kpá kenée. Karága bɨ nɨyí go 'yị lódụ́ kací Yésụ ní, mɨméngị ledre eyé idí útúásá kací komo 'yị e mbá mɨútúásá. Ndaní́ ésị lárá bongó bɨ lá ṇgúrụ́nyụ, togụ́ mbú wo bɨ odó 'yị ngbí'dáká do lúrú bi gɨ sɨmɨ a ví, zíye kpá ndịsị ésị lárá éyị́ mbílí e ro mbílíye wá. 10 Karáe káa zí ga gére née, lámá eyé yị́ ené méngị bɨlámá ledre e zí 'yị e, gɨ ro zíye útúásáye kací komo 'yị e.

11 Karáe idíní́ ídí 'yị 'búó'bụ́ royé zíye ídíye ndoo sɨmɨ bɨ ya'dá 'bɨ eyé e nɨyí ndịsị ódro zíye ní. 12 Karáe ndaní́ ídí do ya'dá e kpá kí́ ndịsị 'dódo ledre zí ya'dá e wá. Sɨmɨ bɨ togụ́ ásé go do bi ini zí Lomo ní, karáe idíní́ ndịsị 'bɨ eyé tí, lá úwú nzíyi ledre. 13 Máúku ledre née kenée gɨ zía, sɨmɨ bɨ kóo Lomo otoogụ 'yịma'dí e ní, otoogụ kóo fị Ádama, zía nda ótoógụ Áwa gɨ 'dá'ba. 14 Nda sɨmɨ bɨ kámá ogụ ní, 'yị bɨ kóo kámá londo wo zía lúyú ledre ní, ndaá 'bɨ ené kóo Ádama wá, yị́ ené kóo Áwa. 15 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, gɨ zía bɨ karáe nɨyí ye 'yị ndíkiógụ 'yịma'dí e do sogo káṇgá ní, sɨmɨ bɨ nɨyí go kí́ sɨmɨyé ayíní́ go gɨ ro árá ní, zí Lomo ndịsịné sáká yée. Togụ́ mɨndịsị eyé nɨ bɨlámáne. Nɨyí kí́ 'bú Lomo doyé zíye kpá kí́ óto 'bú 'yịma'dí e mbá ní.

3

Ledre gɨ ro mandae sɨmɨ kaṇịsa

1 Timatíyo, ídí ówo a bɨlámáne kídí máúku zíyị ba mbigí ledre. 'Yị bɨ i'bí roné go gɨ ro zíne ídíne manda sɨmɨ kaṇịsa ní, 'yị née gelé go cóngó moko gɨ dongará moko e za mbá. 2 Manda máa née, ledre ga bɨ gɨ roa ní nɨyí ídí káa, ndaá 'yị méngị bɨsinyí ledre wá. Nɨ dụ́ụ́ o'do 'bɨ kára kị́é'do. Nɨ 'yị 'búó'bụ́ roné sɨmɨ ledre e za mbá. Nɨ 'yị ótoyéme ledre e. 'Yị 'dí'bi ṇgu e sɨmɨ sụmụ, kpá 'yị bɨ utúasá go 'dódo ledre zí 'yị e bɨlámáne ní. 3 Ndaá 'yị éwé le'yí ndịsị kóyó kíe kpá kí́ méngị kéyị kíe faa wá. Idí ídí ndoo, zí mɨméngị ledre ené ídíne zí 'yị e kpá za mbá bɨlámáne, ndaá ídí 'yị mongụ́ mɨmbé'de gɨ ro késị wá.

4 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, idí ídí 'yị 'dódo ledre zí 'yị 'be 'bɨ ené e, zí owụ́ 'bɨ ené e ídíye kí́ bɨlámá ówo ledre do ndịsịyé óto úndrua kpá kí́ óto úndru 'yị e mbá. 5 Gɨ zía togụ́ 'yị utúasá 'dódo ledre zí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e zíye ídíye bɨlámáye wá, 'yị máa née utúasá ené kpá 'dódo ledre zí

tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní zíye ídíye bɨlámáye wá. 6 Manda idí ídí 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Kírésịto go 'desị ní, káa bɨ nɨ ndịsị ịlị́, zía lúyú ledre, zí Lomo 'décị ngbanga roa káa zí bɨ 'decị ngbanga ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní ke. 7 Manda ma'dáa idí ndịsị méngị zaá mbigí moko bɨ 'bɨ Lomo ní dongará 'yị e káa bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní aka ledre Ngére Yésụ wá ní, nɨyí ndịsị úkucáyi wo, zí ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ólụ́ne sɨmɨ a zí mɨmbé'dea ésị̀ne zía méngị bɨsinyí ledre.

8 Kpá kenée gɨ ro manda máa wo bɨ ndoloní wo dị́kono, ngárá utúasá aka méngị moko ngúcuné wá, nɨ aka sị́ sị́lị́ mɨngburoko manda e kɨ́ sáká yée ní. Idí ídí 'yị bɨ nɨ kɨ́ úndruné, mɨódro ené kɨ́ mɨméngị ledre ené nɨ mbá bɨlámáne ní. Ndaá kpá ídí 'yị bɨ ndịsị éwé le'yị́ kɨ́ ndịsị kóyó kɨ́e wá, ndaá kpá 'yị bɨ kɨ́ mongụ́ mɨmbé'dené gɨ ro késị́ ní wá.

9 Cíyí ledre 'bɨ Lomo idí ídí sɨmɨ a kíngaya, gɨ ro zía ídíne kɨ́ bɨlámá sómụ́ ledre sɨmɨ mɨméngị ledre ené e za mbá. 10 'Yị máa wo bɨ káa zí née, idíní ówoyéme ledre gɨ roa zaá bɨlámáne togụ́ utúasá go kací komo 'yị e yá, do nda í'bí moko née zía.

11 'Yị káa zí née, ledre nɨ kpá gɨ ro me'bea káa, me'bea idí ídí kára bɨ mɨméngị ledre ené nɨ bɨlámáne, ndaá 'yị lịkpị́ wá ní. Idí ídí 'yị bɨ ndịsị 'búó'bụ́ roné mɨ'búó'bụ́, zía ídíne ndoo sɨmɨ ledre e za mbá ní. Ndaá kpá ídí 'yị éwé le'yị́ ndịsị kóyó kɨ́e wá.

12 Manda 'bɨ kanị̀sa ndaá ídí 'yị bɨ nɨ kɨ́ kará e zíne tụ́'dụ́ ní wá. Idí ídí dụ́ụ́ o'do 'bɨ kára kɨ́é'do, zía óto komoné dụ́ụ́ ro kára máa née. Idí ídí 'yị bɨ ndịsị í'bí lorụ zí owụ́ 'bɨ ené e, zí 'be 'bɨ ené ídíne bɨlámáne ní. 13 Dị́kono bɨ mengị moko ené e za mbá do bɨlámá mɨsi'diné ní, 'yị e nɨyí ị̀nyị za mbá óto úndrua, gɨ zía 'di'bi go bɨlámá mɨsi'di. Gɨ ore, nɨ ídí kɨ́ roko'bụ zía ndịsịné 'dódo ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ zí 'yị e.

14 Timatíyo, abú máóto sómụ́ ledre yáa go kíngaya gɨ ro ngásáógụmá lúrú sée íri ndotó yá, nɨ mɨútúásáne zíma éké ledre ba kása a zíse 'dá'dá. 15 Gɨ zía máówo wá ke, togụ́ ngíti géyị ledre e nɨyí ụ́cụ́ómo máa, máógụ aka íri 'diya wá yá, gɨ ro zí ledre bɨ sɨmɨ wáraga ba sáká sée. Gɨ do bɨ zíse ndịsịsé méngị tí fú mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ nɨyí go 'yị ndịsị lódụ́ kací Ngére ezé Yésụ ní. Gɨ zía 'yị lódụ́ kací Yésụ nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịní tóro ngbúó sogo bɨlámá 'dódo ledre bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ma'dáa ní. Gɨ ro zí 'dódo ledre máa née ídíne fú kɨ́ roko'bụné ndéréne 'dá'dá kíngaya.

16 Lúrúsé aka mongụ́ ledre bɨ 'Bụzé Lomo mengị ní. Kasaogụ Ngére Yésụ bɨ 'yị yómo zée ní sága yáa sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, zí maláyika e lúrú wo cụ́ kɨ́ komoyé. Do ndịsị 'yị 'dódo ledre a zí kúfú 'yị e do sogo káṇgá za mbá, zí tụ́'dụ́ 'yị e ṇgúṇgu ledrea, gɨ do kací a née zía ndá'balúgu roné komo ere.

4

'Yị ga bɨ otoomoní ma'díi 'dódo ledre 'bɨ Lomo ní

1 Timatíyo, 'Dówụ́ Lomo uku'dodo ledre go zíze fúó kídí, ngíti géyị 'yị e gɨ dongará 'yị ga bɨ kóo ṇguṇguní ledre Ngére Yésụ go ní, nɨyí karanée ótoómo kɨ́ lódụ́ kací ledre ga bɨ kóo 'dodoní zíye ní kenée. Zíye nda ndịsị lódụ́ yí eyé kací 'dódo ledre ga bɨ ndịsịní ógụ gɨ zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní yí eyé ledre ga bɨ 'bɨ bɨcayi lomo e ní. 2 'Yị ṛanga e nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịní 'dódo ledre ṛanga née zí 'yị e ní. Ndịsịní méngị ledre ga gére née kenée, gɨ zía sómụ́

ledre eyé nɨ yị ené go umbuné. Somụ́ní 'bɨ eyé ya yée mengịní née go cóngó ledre, ábuwá sómụ́ ledre eyé uyu yị ené go. 3 'Yị ṛanga ga gére née, sɨmɨ 'dódo ledre eyé, ndịsịní úku ledre kídí, ndaá bɨlámáne zí 'yị e ndịsịyé ófụ́ royé wá, ndaá kpá bɨlámáne zí 'yị e ndịsịyé ánu esị wá. Ukuní ledre née kenée, gɨ zía owoní eyé bɨ kídí, Lomo oto éyị ga gére née zí mbigí 'yị ené e ndịsịyé ánu yée sɨmɨ bɨ 'yị ené maáge nɨyí go íni ini zíne ní wá. 4 Éyị ga bɨ za mbá Lomo otoogụ yée ní, kémbị bɨsinyí a ndaá dongaráye wá. 'Yị e idíní ndịsị ánu yée kí rokinyi kí í'bí mbófo éyị zí Lomo bɨ i'bíogụ éyị máa ga gére née zíye ní. 5 Gɨ zía, éyị bɨ ilizé ánu a ní, abú nɨ gáa 'díya, togú ndu'yúzé Lomo go gɨ roa kí mɨmbé'dezé kị́é'do yá, azé ánu éyị née bɨlámáne bɨsinyí ledre mengị zée wá, gɨ zía Lomo nɨ go kí rokinyi gɨ roa.

Mbigí 'yị 'bɨ moko 'bɨ Kírésịto

6 Timatíyo, ledre ga bɨ má'dódo yée zíyị ba, ídí kpá fú ndịsị 'dódotátá yée zí lúnduzé e kí lémịzé e, yée ga bɨ ṇgụṇguní ledre Kírésịto Yésụ go kpá káa zí ze ní. Zíyị kpá fú óto mɨmbé'deyị́ kíngaya ro mbigí 'dódo ledre bɨ nɨ 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Yésụ ní, gɨ ro zíyị útúásá ídíyị káa do mbigí 'yị kasa 'bɨ Yésụ ma'dáa. 7 Gbékpị́ ledre 'bɨ 'yị ga gére née, bɨ ndịsịní lịkpị́ yée, ngárá moko ndaá sɨmɨyé wá ní, ídí 'dí'bióyó royị́ gɨ sɨmɨyé 'dá'ba, zíyị ndịsịyị́ lódụ́ dụ́ụ́ kací 'dódo ledre bɨ 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. 8 Togú 'yị ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre máa yée ga bɨ ili yị ené ne gɨ ro zíne ídíne kí roko'bụné yá ní, roko'bụ 'yị née nɨ ndịsị ụ́kụ́ ené mɨụ́kụ́. Togú 'yị ndịsị méngị ledre máa yée ga bɨ bi ndịsị éme ro Lomo gɨ zíye mɨéme ní yá, 'yị née, rokinyi ené ụkụ́ wá, abú uyu yá, nɨ kpá fú ídí kí rokinyi.

9 Ba zaá mbigí ledre ídí ṇgúṇgu a zíyị lányáyị roa. 10 Moko ga bɨ ndịsịzé méngị yée kí bɨsuwu komozé trịị ba, ndaá gbékpị́ne wá, otozé komozé gɨ ro Lomo 'Yị yómo 'yị e, ilizé gɨ ro zíze ídíze trịdrịzé za fí, gɨ zía Lomo ma'dáa yemeomo go gɨ rozé kenée. Nɨ ne 'yị bɨ nɨ yómo 'yị ené e, kíngaya yée ga bɨ ṇgụṇguní ledre ené go ní.

11 Ídí 'dódo ledre née kenée zí 'yị e. Idíní ndịsị méngị ledre ga bɨ ndịsị úku yée zíye ní kíngaya. 12 Kụrụ'bụyị́, mɨódroyị́ zí 'yị e, kí mɨméngị ledre eyị́ e mbá, 'bú 'yị e bɨ ndịsị óto a doyị́, kí ledre 'bɨ Ngére Yésụ bɨ ṇgúṇgu kíngaya, gɨ zí kéyị née, 'yị e utúasání lúrúndíki lúyú ledre royé wá. Ledre ga bɨ gɨ royị́ ní za mbá, idí ídí káa do 'dódo ledre zí 'yị e. 13 Káa zí bɨ sịndị́ kadra utúasá aka zíma ógụmá íri wá ní. Ledre ga bɨ ndịsị méngị yée íri ní za mbá, ólo kúrú Lomo zí 'yị e, kí 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíye, nda kpá kí ngíti géyị bɨlámá 'dódo ledre ga bɨ nɨyí bo ní, idíní kpá fú ndéré 'dá'dá ndá ótoómo yée wá. 14 Komokenzị bɨ kóo 'Dówụ́ Lomo i'bí zíyị, zí 'yị e kóo lúrúndíki a gɨ royị́ 'dá'dá zí sịndị́ kadra 'bɨ moko kóo ógụné, zí mɨngburoko manda e óto sílíye doyị́ kí í'bí úndru moko zíyị ní, ndá ótoómo a wá.

15 Káa zí bɨ kadra moko ma'dáa ogụ nda go ní, ídí mu méngị a kí komokenzị máa née kíngaya gɨ ro zí 'yị e mbá lúrú bɨlámá kací moko eyị́. 16 Sɨmɨ ledre máa ga gére née mbá, ídí ndịsị bɨlámá ndịsị dongará 'yị e kí ledre ga bɨ áyí ndịsị 'dódo yée zí 'yị e ní. Ledre ga bɨ za mbá máúku yée zíyị ní, ndá ótoómo sílíyị gɨ royé wá.

Lomo nɨ karanée yómo kụrụ'bụyị́ kpá kɨ́ tụ́'dụ́ 'yị e kpụrụ́ gɨ sɨmɨ moko bɨ áyí ndịsị́ méngị a née.

5

Yata lorụ zɨ́ Timatíyo gɨ ro 'yị e mbá

1 Togụ́ áyí go ódro zɨ́ 'yị e, ya'dá máa yée ga bɨ nɨyí go mɨngburokoyé, eze sịndị́ 'bụyị́ ní, owụ́phɨrangá e ídí ódro zíye do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ ódro zɨ́ 'bụyị́ bɨ ndiki yíị ní. Mɨnzéré owụ́ ya'dá e, ídí ódro zíye kpá kenée do bɨlámá mɨsi'diné ndoo, káa zɨ́ ódro zɨ́ mbigí lúnduyị́ e ní. 2 Kará ga bɨ nɨyí mɨngburokoyé, eze sịndị́ mbágáyị ní, ídí ódro zíye kpá ndoo do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ ódro zɨ́ mbágáyị bɨ ndiki yíị ní. Gɨ ro mɨnzéré owụ́kará e kpá kenée, ídí ódro zíye kpá ndoo do bɨlámá mɨsi'diné káa zɨ́ ódro zɨ́ mbigí lémɨyị́ e ní. Ídí ndịsị́ méngị ledre ga gére née za mbá kenée kɨ́ mɨmbé'deyị́ kị́é'do bɨlámáne.

Ledre gɨ ro kará umbu e

3 Kará umbu máa yée ga bɨ 'yị ndaá gɨ royé geré wá ní, ídísé lúrú bi kacíye. 4 Togụ́ kára umbu máa wo bɨ owụ́ 'bɨ ené e nɨyí bo, togụ́ mbú owụ́ 'bɨ owụ́ 'bɨ ené e yá, idíní nda lúrú bi kací 'yị eyé máa née ye. Gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ye kɨ́ rokinyi, gɨ zía ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go. Ndịsịní née go méngị ledre bɨ Lomo ma'dáa ili ní. 5 Ngíti ledre nɨ kpá káa, kára umbu máa wo bɨ owo roné bú kídí 'yị ndaá roné wá ní, oto ené lolụ sómụ́ ledre ené gɨ ro ngíti géyị ledre e wá. Mongụ́ ledre ené yị́ ené go dụụ́ íni ini zɨ́ Lomo, gɨ ro zɨ́ Lomo ndịsịné sáká née dụụ́ ne. 6 Kára umbu máa wo bɨ oto mɨmbé'dené lá dụụ́ gɨ ro rokinyi ní, 'Dówụ́ Lomo ndaá 'bɨ ené lolụ sɨmɨ a wá. Bi ndịsị́ éme ro kụrụ'bụ a née ngbékpị́e, nɨ yị́ ené go umbuné, abú nɨ aka tɨ́ trịdrị́ ndịsị́ gámá. 7 Ídí kpá 'dódo ledre née kenée zɨ́ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ íri ní mbá, káa bɨ nɨyí lúyú ledre ke. 8 Gɨ zía, togụ́ 'yị lurú bi kací 'yị ené e wá, kɨ́ngaya 'yị ga bɨ sị́ sịndị́ne ní, 'yị née oyó sogoné go zɨ́ mbigí ledre bɨ ndịsịní 'dódo a zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní. Lúyú ledre 'bɨ 'yị máa née romo go gɨ do 'bɨ 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní ledre Yésụ káa do Ngére eyé wá ní.

9 Kára umbu máa wo bɨ ásé éké ịrịa dongará lafúga kará umbu e gɨ ro sáká éyị́ ní, idí ídí wo máa bɨ sɨmɨbi ené romo cị́ ota go ní, ásé fú ndịsị́ sáká wo. Idí ídí kára máa wo bɨ 'di'bi o'do dụụ́ kị́é'do, zía kóo ndịsịné óto komoné dụụ́ ro o'do máa née ní ní. 10 Nɨ kára bɨ mɨméngị ledre ené nɨ bɨlámáne, ngboróogụ owụ́ e go do bɨlámá mɨsi'di, nɨ 'yị bɨ ṇgu e ogụní bú zía 'be, nɨ 'yị bɨ ndịsị́ méngị ledre e ndoo bɨlámáne zɨ́ lafúne ga bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ní. Nɨ kpá 'yị bɨ togụ́ lafúga nɨyí go kɨ́ 'do'dó yá, zía ndịsịné sáká yée, zɨ́ mongụ́ ledre ené ídíne kací kadra mbá méngị bɨlámá ledre e ní.

11 Togụ́ kára umbu máa wo nɨ aka sɨmɨ owụ́kára roné, utúasá bú kpá 'dí'bi ngíti o'do ní, ndá óto ịrịa dongará lafúga kará umbu e wá. Gɨ zía, sɨmɨ bɨ 'bú 'dí'bi ngíti o'do nɨ méngị wo ní, nɨ geré óyó sogoné zɨ́ Kɨ́résịto zía ndéréne 'dí'bi o'do ené. 12 Mongụ́ mócụ́ éyị́ bɨ kóo mocụ́ ní, zía ndéréne lá gbékpị́e, moko ndaá sɨmɨ a wá, née nda go bɨsinyí ledre do komo 'Bụzé Lomo. 13 Nɨ nda óto komoné lá ro gbékpị́ ledre 'bɨ gámá rị́ị́ gɨ sɨmɨ 'be sɨmɨ ngíti a. Ndaá kpá lá dụụ́ wo née wá, do ndịsịné kɨ́ lị́lịkpị́ kɨ́ngaya kɨ́ úku ledre ga bɨ ngárá ndaá mɨútúásáne zía úku yée wá ní. 14 Gɨ zɨ́ kéyị́ née ní, togụ́ kára umbu nɨ aka owụ́kára yá, utúasá mɨútúásá zía 'dí'bi

ngíti o'do. Gɨ ro zía óto 'be zía ndịsịné kɨ́ lúrú bi kací 'be 'bɨ ené káa bɨ 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá ní, nɨyí ndịsị úku zée 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní ke. 15 Mengị roné go kenée zɨ́ ngíti géyị kará umbu ga bɨ nɨyí owṵ́kará e ní. Otoomoní ledre 'bɨ Lomo go, nɨyí nda yị́ eyé go ndịsị lódṵ́ kací Satána.

16 'Yị máa wo bɨ sụmụga, kará umbu e, nɨyí zía 'be ní, ndaá ótoómo kará umbu ga gére née gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ kanịsa ní ndịsịyé lúrú bi kacíye ye wá. Idí geré í'bí roné ndịsị lúrú bi kacíye ne. Gɨ ro zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ kanịsa ní nda ndịsị 'bɨ eyé lúrú bi dụṵ́ kací kará umbu máa yée ga bɨ ngárá 'yị ndaní gɨ royé wá ní.

17 'Yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, idíní ịnyị mbá óto úndru 'yị bɨ Lomo gelé wo go káa do manda, nɨ go ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíye kíngaya ní. 18 Gɨ zía, nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Ndá ótoómo 'yị moko eyị́ zía ndịsịné méngị moko yáká kɨ́ 'bú wá.” “Nɨ mɨútúásáne zɨ́ 'yị 'bɨ moko ndíki éyị́ kací moko bɨ mengị wo ní.” 19 Togṵ́ 'yị e ogụní go kó'dụ́yị kɨ́ ledre ro ngíti manda gɨ dongará manda ga bɨ 'bɨ kanịsa ní yá, ndá ịnyị geré gbagbagba 'décị ngbanga ro manda máa née wá. 'Búó togṵ́ 'yị e gbre, ota, ukuní go kídí, ɨɨ, manda née luyú ledre tɨ́ go, yée lurúní go cṵ́ kɨ́ komoyé, áyí nda fú 'décị ngbanga roa. 20 Manda ga bɨ luyúní ledre tɨ́ go ní, ídí úkulóko a doyé fúó kídí, luyúní ledre go, gɨ ro zɨ́ lafúga lúrútóko a gɨ royé, zíye éré ngịrị káa bɨ nɨyí ndịsị lúyú ledre ke.

21 Timatíyo, máúku zíyị do komo Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ kpá za kɨ́ maláyika e mbá, ídí ndịsị méngị zaá mbigí moko bɨ Lomo ili ní. 'Yị bɨ luyú ledre go ní, ídí tɨ́ úku a doa kídí, luyú ledre go. Wo bɨ ngárá luyú ené ledre wá ní, ídí tɨ́ úku a fúó kídí ɨ'ɨ, wóyí luyú ené ledre wá.

Yata lorṵ zɨ́ Timatíyo

22 Ndá lúrú 'yị lá gbagbagba geré zíyị óto sịlị́ doa, ɨ'bí úndru moko zía, gɨ ro zía ídíne manda sɨmɨ kanịsa wá, káa bɨ áyí ídí sɨmɨ lúyú ledre 'bɨ 'yị máa née ke. Ídí 'bá'bá royị́ gɨ zɨ́ lúyú ledre mɨ'bá'bá.

23 Káa zɨ́ bɨ sɨmɨ sanáyị ndaá bɨlámáne wá, sɨmɨyị́ ndịsị lengbe fú lá kɨ́ 'dó'do yị́ị ní, ndá ndịsị éwé fú lá dụṵ́ gbékpị́ iní sɨmɨ a wá, ídí 'dí'bi owṵ́ le'yị́ kóṛó cúku'dée káa do kágá zíyị éwé a, gɨ ro zía yéme sɨmɨyị́ máa née.

24 Ngíti géyị 'yị e nɨyí bo, ledre ga bɨ luyúní yée ní, nɨ geré mɨówoné, do 'décị ngbanga a kpá 'diya. Lúyú ledre 'bɨ ngíti géyị 'yị e nɨ 'bɨ ené mɨló'boné, ndịsị 'dódo roné ndoo gɨ 'dá'ba ngíti géyị 'yị e nɨyí nda fú ówo a. 25 Nɨ kpá kenée gɨ ro mɨméngị ledre. Togṵ́ 'yị mengị bɨlámá ledre, ledre bɨ 'yị née méngị ní lo'bo wá. Abú gɨ dosị́ a ndaá mɨówoné wá, gɨ 'dá'ba, 'yị e nɨyí kpá fú ówoyéme a kídí ledre ba nɨ bɨlámáne, togṵ́ nɨ bɨsinyíne yá, do kpá ówo a kídí ledre ba nɨ bɨsinyíne.

6

1 Owṵ́kụlṵ́ ga bɨ ṇguṇguní ledre Ngére Yésụ go, ndịsịní méngị moko zɨ́ mɨngburoko 'yị eyé e ní, idíní óto úndru mɨngburoko 'yị eyé máa ga gére née kíngaya. Gɨ zɨ́ 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá ní kɨ́ ndịsị úku sínyi ledre gɨ do bɨ Lomo kpá kɨ́ ledre ené ga bɨ azé ndịsị 'dódo yée zɨ́ 'yị e ní ke. 2 Owṵ́kụlṵ́ máa yée ga

5:18 5:18 Gbre lorṵ 25:4 **5:18** 5:18 Lúka 10:7

bi mingburoko 'yị eyé e niyí kpá 'yị ga bi ṇguṇguní ledre 'bi Ngére Yésụ go ní, yée owụ́kụlụ́ maáge ndaní lúrúcáyi mingburoko 'yị eyé ga gére née wá. Idíní ndịsị óto úndru mingburoko 'yị eyé ga gére née gi ro zí ndịsị eyé ídíne bilámáne káa do lúndu. Gi zía, niyí kí mingburoko 'yị eyé maáge go mbá 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní. Ídí 'dódo ledre née kenée zí 'yị e.

Yata lorụ gi ro 'yị ga bi ndịsịní 'dódo ledre ṛanga zí 'yị e ní

3 Togú ngíti 'yị ogụ kí ngíti 'dódo ledre kpí gi ro ledre ga bi má'dódo yée zíyị ba ní, 'yị née uku née kídí, ledre ga bi 'bi Kírésịto Yésụ Ngére ezé bi ndịsịzé 'dódo yée zí 'yị e ní, niyí yị eyé mbá ṛanga, ndaní eyé ma'díi 'dódo ledre e wá.

4 'Yị káa zí ga gére née, odụ ledre eyé yị ené go lá dụ́ụ́ ílí, ngíti éyí bi owoní bú gi do kací ílí née ndaá 'bi ené e wá. Niyí yị eyé go káa zí 'yị ga bi simi doyé sinyí go misínyí ní. Née sị ledre bi iliní ledre 'bi kangú kí ófú gi zía kí ngíti géyị 'yị e kíngaya gi ro ini ledre bi gi simi ledre ga bi simi miékéne kúrú Lomo ní. Kangú káa zí ga gére ní, ndịsịní lengbe 'dí'biógụ bisinyí ledre ga bi káa zí simikesị kí bisinyí ódro dongará 'yị e, zí 'yị e ndịsịyé kí ífi ngaráye kí lafúye. 5 'Yị kangú ga gére née simi doyé sinyí gi zí lúyú ledre go misínyí. Odụ mongú ledre eyé nda yị ené go lá kangú kí 'yị e. Ndịsịní gága ledre ga gére née kenée gi ro zíye ídíye 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní, gi zía somụ́ní 'bi eyé kídí, togú 'yị ni go 'yị lódụ́ kací Kírésịto yá, misi'di ndíki tụ́'dụ́ éyị e likpíní go zía. Ábuwá ledre ma'dáa ndaá 'bi ené kenée wá.

Misi'di 'bi ndíki bilámá ledre gi zí 'Bụzé Lomo

6 Misi'di 'bi ndíki bilámá ledre gi zí Lomo ndaá 'bi ené té bi yaá 'yị idí ídí kí tụ́'dụ́ éyị e zíne ní wá, yị ené 'yị idí ṇgúṇgu ledre 'bi 'Bụzé Lomo ma'dáa, wo, 'yị ma'dáa, zía ídíne kí rokinyi kí éyị bi ni bo zía ní. 7 Gi zía simi bi mbágáze e ndikiní zée ní, ndikiogụní eyé kóo zée kí éyị e do sị́lị́ze wá. Kpá kenée, simi bi karanée azé úyu ní, 'di'bizé éyị gi do sogo káṇgá gi ona kpa ndéré kíe 'be 'bi Lomo komo ere wá. Azé ndéré kpá kí gbékpị sị́lị́ze káa zí bi kóo ogụzé ní. 8 Togú éyị miánu kí bongó e gi ro zíze ésị yée rozé niyí goó bo yá, ledre ezé e emení go mbá. 9 'Yị máa yée ga bi kí mongú mimbé'de simiyé, mongú ledre eyé yị ené lá gi ro zíye ídíye kí tụ́'dụ́ éyị e zíye ní, mongú mimbé'deyé née oto yị ené yée go zíye ndịsịyé méngị lúyú ledre. Bi ólụ́ógụyé gi simi lúyú ledre ma'dáa ndaá 'bi ené lolụ wá, lúyú ledre máa née odóngeṛị yị ené yée go ndá káa zí éyị bi utúní sị abára ní. Odụ a, niyí úyu go té miúyu omoní wá. 10 Togú 'yị sịkpị mimbé'dené 'dága gi ro zíne ídíne kí tụ́'dụ́ késị zíne yá, 'yị née ni ndịsị lúyú tụ́'dụ́ ledre e, gi zía mimbé'dea ni yị ené go dụ́ụ́ gi ro tụ́'dụ́ késị. Mengị roné go zí ngíti géyị 'yị e kenée, gi zía bi otoní mimbé'deyé mongúne gi ro tụ́'dụ́ késị ní, otoomoní ledre 'bi Lomo go, ndịsịní nda yị eyé go lódụ́ misi'di ga bi yée niyí ndíki tụ́'dụ́ késị doyé ní.

Yata lorụ zí 'yị 'bi Kírésịto ga bi kí tụ́'dụ́ éyị e zíye ní

11 Timatíyo, káa zí bi Lomo gelé yị́ị go zía óto yị́ị káa do 'yị 'dódo mbigí ledre ené zí 'yị e ní, ídí 'dí'bióyó sómụ́ ledre eyị gi ro méngị bisinyí ledre 'dá'ba. Ídí ndịsị méngị dụ́ụ́ éyị ga bi bi ni ndịsị éme ro Lomo gi zíye

mɨéme ní. Zɨ́ 'bú Ngére Yésụ ídíne doyɨ́ za kíngaya kacɨ́ kadra za mbá. Zíyị kpá kɨ́ óto 'bú 'yị e doyɨ́. Zɨ́ mongụ́ ledre eyɨ́ ídíne óto komoyɨ́ gɨ ro ledre bɨ kó'dụ́yị ní. Zíyị ídíyị kɨ́ 'yị e mbá ndoo do bɨlámá mɨsi'di. 12 Ídí ngúngu ledre Ngére Yésụ kíngaya gɨ ro zíyị ówo kacɨ́ ụ́tụsɨmɨyɨ́ sɨmɨ ledre e, gɨ ro karanée zíyị ndíki trịdrị bɨ za fí ní gɨ zɨ́ Lomo. Gɨ zía Lomo ma'dáa ndolo ené yị́ị gbékpị́e wá, ndolo yị́ị gɨ ro zɨ́ mɨméngị ledre éyɨ́ ídíne bɨlámáne gɨ ro zíyị tóroyɨ́ kɨ́ roko'bụyɨ́ dongará 'yị e úku ledre zíye fúó, gɨ ro zíye tɨ́ ówo a kídí, ngúngu ledre Ngére Yésụ go ma'díi.

13 Timatíyo, máúku zíyị do komo 'Bụzé Lomo bɨ otoogụ éyɨ́ trịdrị e za mbá ne ní, kpá do komo Kírésịto Yésụ bɨ kóo ụtụ sɨmɨné zía úku mbigí ledre fúó zɨ́ Pánato Piláto, ngére bɨ kóo 'bɨ Yúda e ní. 14 Ledre ga bɨ máúku yée zíyị née, ídí ndịsị méngị yée tɨ́ kenée za cé, gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ karanée Kírésịto Yésụ Ngére ezé nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, káa bɨ 'yị e nɨyí lúrúndíki kémbị́ lúyú ledre royɨ́ ke. 15 'Bụzé Lomo bɨ 'yị e ndịsịní kófó ịrịa, bɨ nɨ kpá ne mongụ́ Ngére do sogo káṇgá ba za mbá ní, nɨ ne wo bɨ karanée nɨ 'dódoógụ Yésụ ne sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ utúasá go mɨútúásá ní kídí, née go mongụ́ Ngére ezé. 16 Wo Lomo, nɨ dụ́ụ́ ne Lomo bɨ nɨ trịdrịné za fí ní. Bi bɨ ndịsị ndịsị doa ní, ndịsị ṛíṛí mɨṛíṛí ganya, ganya, ganya káa zɨ́ sụ́lụ́ kadra ní, 'yịma'dí utúasá lúrú a kɨ́ komoné wá. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, 'yị e idíní ndịsị kófó ịrị Lomo ma'dáa kacɨ́ kadra za mbá odụ a ndaá ídí wá. Idí kenée.

Mɨsi'di bɨ 'yị 'bɨ Kírésịto nɨyí ndịsị kíe ní

17 'Yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyɨ́ e zíye ní, ídí lórụ yée, ndaní óto komoyé lá dụ́ụ́ ro tụ́'dụ́ éyɨ́ ga bɨ zíye née, zíye ndịsịyé ílịye kíe wá. Idíní óto komoyé dụ́ụ́ ro Lomo bɨ ndịsị í'bí éyɨ́ e zɨ́ 'yịma'dí e za mbá ne, zɨ́ bi ndịsị émené royé gɨ zía ní. 18 Ídí lórụ 'yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyɨ́ e zíye née, idíní ndịsị méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre kɨ́ tụ́'dụ́ éyɨ́ ga bɨ zíye née. Bɨlámá mɨméngị ledre eyé, idí éye rómo do tụ́'dụ́ éyɨ́ ga bɨ zíye ní. Idíní ídí 'yị sáká lafúye kɨ́ éyɨ́ ga bɨ Lomo i'bí zíye ní. 19 Togụ́ ndịsịní go méngị kéyị kenée zɨ́ 'yị e yá, ndịsịní née go yémeómo bɨlámá ledre zíye komo ere. Karanée, Lomo nɨ méngịlúgu bɨlámá ledre zíye kacɨ́ bɨlámá ledre ga bɨ ndịsịní méngị yée zɨ́ 'yị e née.

Odụ lorụ zɨ́ Timatíyo

20 Timatíyo, ledre bɨ Lomo i'bí do sị́lị́yị née, ídí 'dí'bi sị́lị́yị roa ngbúó. Ndá ólụ́ sɨmɨ ngíti géyị bɨcayi ledre e wá, káa bɨ nɨyí 'dí'bióyó yị́ị gɨ ro Lomo 'dá'ba ke. Ídí ígí royɨ́ 'dá'ba gɨ ro bɨcayi kangú ga bɨ moko ndaá sɨmɨyé wá, 'yị kangú ndịsịní ndólo a ya née komokenzị, ábuwá yị́ ené bịrifu ledre ní. 21 Ngíti géyị 'yị ga bɨ kóna otoní komoyé ro ledre ṛifu ga gére ní, karaba ní luyúní gɨ do bɨlámá mɨsi'di 'bɨ Lomo go. Ndá ídí káa zɨ́ ye wá.

Lomo idí kɨ́yị.

Gbre wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ Timatíyo ní Ledre gɨ ro gbre bṵ́kṵ bɨ Timatíyo ní

Páwulo eké ledre ba gɨ sɨmɨ sɨ́gɨnɨ. Sómṵ́ ledre ené nɨ kóo kɨ́dí nɨyí go úfu née 'diya. Gɨ zɨ́ kéyɨ née ili kóo zɨ́ Timatíyo ógṵné zɨ́ne 'diya 'dá'dá zɨ́ye kɨ́ úfu née. Gɨ zɨ́a bɨ kóo Timatíyo ndɨsɨ sáká Páwulo kɨ́ngaya kɨ́ moko ní, zɨ́a ídíne zɨ́ Páwulo káa zɨ́ owṵ́ 'bɨ ené ní, zɨ́ 'bú Timatíyo ídíne doa kɨ́ngaya.

Páwulo eké ledre ba gɨ zɨ́a bi sinyí roa mɨsínyí gɨ ro 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kɨ́rɛ́sɨto bɨ nɨyí ndɨsɨ 'dódo yée bɨsinyíne ní. Gɨ zɨ́ kéyɨ née zɨ́a úku ledre zɨ́ Timatíyo idí tóro ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Kɨ́rɛ́sɨto bɨ ṇgúṇgu ní, ndɨsɨ úku ledre 'bɨ Lomo zɨ́ 'yɨ e ngɨrɨ ndaá roa wá abú sɨmɨ sɨndɨ́ kadra 'bɨ 'do'dó, idí kpá ndɨsɨ úkucáyi ledre 'bɨ 'yɨ 'dódo ledre ga bɨ 'yɨ ṛanga e ní.

1 Timatíyo, máa Páwulo bɨ 'Bṵzé Lomo gelé máa, zíma ídíma káa do 'yɨmɨkása zɨ́ Kɨ́rɛ́sɨto Yésṵ bɨ ndɨsɨzé óto komozé kací a gɨ ro trɨdrɨ bɨ za fí ní.

2 Máéké ledre ba máa zɨ́yɨ, gɨ zɨ́a, áyí zíma go mbigí owṵ́ 'bɨ amá sɨmɨ Lomo.

'Bṵzé Lomo ma'dáa kɨ́ Kɨ́rɛ́sɨto Yésṵ Ngére ezé, idíní ndɨsɨ lúrú bi kacíyɨ gɨ do bɨ zíyɨ ndɨsɨyɨ́ bɨlámáne.

Páwulo I'bí mbófo éyɨ́ zɨ́ Lomo gɨ ro Timatíyo

3 Timatíyo owṵ́ 'bɨ amáa, ledreyɨ́ lɨgɨ máa wá. Kací kadra za mbá, kɨ́'dí bɨ mááyí go íni ini zɨ́ 'Bṵzé Lomo ní, mándɨsɨ óto yɨ́ɨ kó'dṵ́ a. Gɨ zɨ́a, nɨ ne mbigí Lomo, bulúndu bulúnduzé e ndɨsɨnɨ́ kóo íni ini zɨ́a kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do. Kpá káa zɨ́ bɨ ndɨsɨzé karaba íni ini zɨ́a kɨ́ mɨmbé'dezé kɨ́é'do ní. 4 Máóyó sogomá zɨ́yɨ wá, mááyí ógṵ lúrú yɨ́ɨ. Máówo bú, sɨmɨ bɨ kóo ifizé sɨmɨzé kéyɨ ní, nɨ kóo zɨ́yɨ mongṵ́ lerɨ́, née sɨ́ ledre bɨ kóo léfe iní komoyɨ́ gɨ zɨ́a kɨ́ngaya ní. 5 Máówo bú bɨlámáne kɨ́dí, ṇgúṇgu ledre Yésṵ go káa do Ngére eyɨ́ cṵ́ kɨ́ mɨmbé'deyɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo tetéyɨ Lóyisi kɨ́ mbágáyɨ Yṵ́nɨsɨ ṇguṇguní ledre a ní. 6 Moko 'bɨ Lomo bɨ do sɨ́lɨ́yɨ née ndaá úyu wá, idí ngbóró tátá roné fú 'dá'dá káa zɨ́ bɨ kóo máí'bí úndru moko máa née go zíyɨ ní. 7 Ídí ndɨsɨ méngɨ moko née fú kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá, gɨ zɨ́a, 'Bṵzé Lomo i'bí 'dówṵ́ne go zíze gɨ ro zɨ́a ndɨsɨné óto zée zíze ídíze kɨ́ roko'bṵzé, do ndɨsɨ tórozé ngbúó sɨmɨ úzu éyɨ́, zíze ndɨsɨzé óto 'bú lafúze e, kpá gɨ ro zíze ndɨsɨzé méngɨ mbá bɨlámá ledre e.

8 Káa zɨ́ bɨ 'Dówṵ́ Lomo nɨ bo kíze, nɨ ndɨsɨ sáká zée ní, ngɨrɨ ndaá méngɨ yɨ́ɨ kɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésṵ zɨ́ 'yɨ e wá. Dokuwu ndaá kpá méngɨ yɨ́ɨ kɨ́ 'dódo ledre ené zɨ́ 'yɨ e gɨ zɨ́a bɨ kóo otoní máa sɨmɨ sɨ́gɨnɨ gɨ ro bɨlámá ledre ené ní wá. Kací kadra mbá, ídí ídí nzíyiyɨ́. Togṵ́ 'do'dó ogṵ royɨ́ gɨ zɨ́a bɨ ṇgúṇgu ledre Ngére Yésṵ ní yá, ídí ótoómo royɨ́ zɨ́yɨ 'dó'dóyɨ. Máótoómo kóo romá kpá kenée zíma ndɨsɨmá 'dó'dóma gɨ ro ledre ené. 9 Gɨ zɨ́a, wo Lomo, yomo ené kóo zée kéyɨ kpá kɨ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyɨ 'yɨ e, zíze ídíze káa do mbigí 'yɨ ené e ba ndaá gɨ zɨ́a bɨ azé bɨlámá 'yɨ e, mɨméngɨ ledre ezé e nɨyí mbá bɨlámáye ní wá. Yeme kóo ledre née gɨ rozé go kú 'desɨ́ kpṵrṵ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́rɛ́sɨto Yésṵ 'dá'dá zɨ́a kóo kɨ́ ótoógṵ ere e kɨ́ káṇgá, gɨ zɨ́a, nɨ yɨ́ ené kú Lomo 'yɨ méngɨ

bɨlámá ledre zɨ́ 'yɨ e. 10 Bɨ ba ní, owoyemezé nda bɨlámá ledre bɨ kóo sɨmɨ bɨ Kɨ́rɨ́sɨto Yésụ 'Yɨ yómo 'yɨ e bɨ úyu do mɨngbúngbu kágá gɨ rozé ní go. Mɨúrúa bɨ kóo gɨ sɨmɨ umbu ní, 'dodo zíze kɨ́dí, wo Yésụ, roko'bụa romo do umbu go. Zée 'yɨ ga bɨ 'bɨ Yésụ ma'dáa ní, togú uyuzé yá, Yésụ ma'dáa nɨ úru zée, gɨ zía, urúụtụ kóo roné go ne gɨ sɨmɨ umbu ma'dáa, roko'bụ a romo do 'bɨ umbu go. 11 Máa Páwulo, 'Bụzé Lomo gelé máa káa do 'yɨmɨkása ené, 'yɨ 'dódo ledre ené kpá 'yɨ ndɨ́sɨ úku bɨlámá ledre ené zɨ́ 'yɨ e za mbá. 12 Née sɨ́ ledre bɨ otoní máa gɨ zía sɨmɨ sɨ́gɨnɨ do ndɨ́sɨ kɨ́ 'dó'do máa ní. Abú kenée ndotó, dokuwu mengɨ ené máa gɨ zɨ́ ledre ga gére née wá, gɨ zía, máówo bú, máŋgúŋgu yɨ́ amá ledre mbigí Lomo. Wo Lomo ma'dáa nɨ ndɨ́sɨ yómo máa gɨ sɨmɨ 'do'dó ga gére née gɨ sɨmɨ odụ sɨndɨ́ kadra bɨ karanée Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

13 Owú 'bɨ amáa, ledre ga bɨ kóo má'dódo yée zɨ́yɨ ní, ndaní lɨ́gɨ yɨ́ɨ wá. Ídí ndɨ́sɨ 'dódo dụ́ụ́ ledre ga gére née zɨ́ 'yɨ e, sɨmɨ bɨ áyí go ndɨ́sɨ méngɨ ledre máa ga gére ní, ledre Kɨ́rɨ́sɨto Yésụ bɨ ŋgúŋgu ní, cíyí a idí ngbóró sɨmɨyɨ́ mongúne, zɨ́yɨ ídíyɨ kpá 'yɨ óto 'bú 'yɨ e za mbá. 14 Máówo bú, 'Dówú Lomo nɨ ndɨ́sɨ sáká yɨ́ɨ, zɨ́yɨ ndɨ́sɨyɨ́ méngɨ moko 'bɨ Lomo do bɨlámá mɨsi'diné.

15 Máúku ledre née kenée gɨ zía, éyɨ́ bɨ 'yɨ 'bɨ Ásiya mengɨní ní, oto máa, mándá kɨ́ rokinyi gɨ roa wá. Lúrú aka, Fugélo e kɨ́ Amogéno kɨ́ ngíti géyɨ lafúye e, oyóní sogoyé go zɨ́ ledre 'bɨ Lomo bɨ má'dódo zíye ní. Ndɨ́sɨní nda yɨ́ eyé go lódú ngíti géyɨ mɨsi'di eyé e kpɨ́.

16 Abú mengɨní kenée ndotó, Onésɨforụ otoomo máa wá. Tɨ́ bɨ owo bú otoní máa sɨmɨ sɨ́gɨnɨ ba gɨ zía bɨ máŋgúŋgu ledre Yésụ ní. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Onésɨforụ otoomo máa wá. Ndɨ́sɨ kpá fú ngásáógụ kɨ́ lúrú máa, zɨ́ mɨmbé'demá gɨe ndɨ́sɨ ɨ́drɨne, zɨ́ síli ndɨ́sɨ ílíne romá. Mámbófo wo go kíngaya sɨmɨ ledre bɨ mengɨ yée zíma née. Ngére Yésụ ídí méngɨ bɨlámá ledre zía kɨ́ 'yɨ 'bɨ 'be 'bɨ ené mbá. 17 Sɨmɨ bɨ ogụ sɨmɨ Róma ní, zɨ́ mɨmbé'dea ídíne 'dága kíngaya gɨ ro zíne lúrú máa. Zía tónóne ndú'yúsó'do ledre gɨ romá, tɨ́ bɨ zía óguné gɨ zíma do bi bɨ otoní máa doa ní.

18 Bɨlámá ledre ga bɨ kóo Onésɨforụ ndɨ́sɨ méngɨ yée zíma sɨmɨ Éfeso née, ndaní mɨló'boyé wá, ówo kóo bú bɨlámáne. Gɨ zɨ́ kéyɨ née ní, zíma ndɨ́sɨmá óto wo kɨ́ 'yɨ 'bɨ 'be 'bɨ ené e do sɨ́lɨ́ Lomo. 'Bụzé Lomo kɨ́ Ngére Yésụ, idíní ndɨ́sɨ lúrú bi kací a gɨ ro zía ndɨ́sɨné bɨlámáne.

2

Páwulo énzɨ komo Timatíyo

1 Áko Timatíyo owú 'bɨ amáa, káa zɨ́ bɨ Lomo mengɨ bɨlámá ledre go zíyɨ kpụrú gɨ sɨmɨ Owú 'bɨ ené Kɨ́rɨ́sɨto Yésụ ní, ídí ídí kɨ́ roko'bụyɨ́, zíyɨ ndɨ́sɨ tóroyɨ́ ngbúó sɨmɨ ledre e kací kadra za mbá. 2 Ledre ga bɨ kóo lúrútóko gɨ zíma, mándɨ́sɨ 'dódo yée zɨ́ tú'dú 'yɨ e ní, ídí 'dí'bi ledre máa ga gére née, zíyɨ 'dódotátá yée zɨ́ 'yɨ ga bɨ lúrú yée utúasání go gɨ ro 'dódotátá ledre e ní, zíye ndɨ́sɨyé 'dódotátá yée zɨ́ ngíti géyɨ 'yɨ e. 3 Ídí ódó mɨmbé'deyɨ́ sɨmɨ ledre e káa zíze ní, zíyɨ tóroyɨ́ ngbúó káa zɨ́ asikíri 'bɨ Kɨ́rɨ́sɨto Yésụ ní. 4 Bɨ áyí go asikíri 'bɨ Ngére Yésụ ní, ndá lolụ ndɨ́sɨ méngɨ mɨméngɨ ledre 'bɨ gbékpɨ́ 'yɨ e wá. Ídí ndɨ́sɨ méngɨ dụ́ụ́ ledre máa yée ga bɨ Yésụ nɨ ídí kɨ́ rokinyi gɨ royé ní. 5 Togú kenée wá, ídí

ídí káa zí 'yị bɨ ndịsịní ngásá mɨdogelịgélị ní. Lúrú, togú 'yị nɨyí go ngásá mɨdogelịgélị kí lafúne e ní, oto ené sómú ledre ené gbre gbre wá. Nɨ óto komoné dụ́ụ́ ro ngásá bɨ kó'dụ́ne ní, 'búó togú ngasáonzónɨ ngásá máa née go.

6 Ngíti sómú ledre nɨ kpá káa,
ídí ídí káa zí 'yị bɨ nɨ 'yị ó'do éyị kíngaya ní.
'Yị bɨ nɨ 'yị ó'do éyị kíngaya ní, nɨ yí ené lengbe
fú lá kí rokinyi. 7 Ledre ga bɨ máúku yée zíyị née, ídí sómú
sɨmɨyé kpó kpó kpó. Ngére Yésụ
nɨ í'bí komokenzị zíyị kpụrú gɨ sɨmɨ ledre káa zí ga gére née.

8 Ídí óto komoyị ro Kírésịto Yésụ
bɨ nɨ gɨ sɨmɨ kúfú ngére Dawídi bɨ
kóo 'Bụzé Lomo uru wo gɨ sɨmɨ
umbu ní. Née bɨlámá ledre bɨ
mándịsị 'dódo a zí 'yị e ní. 9 Gɨ
zía bɨ mándịsị 'dódo bɨlámá ledre
née zí 'yị e ní, 'yị máa yée ga bɨ
ngárá iliní bɨlámá ledre máa née
wá ní, zíye ndịsịyé 'dó'do máa kpá
kí ónzó máa sɨmɨ sịgịnị káa zí éyị
bɨ mándịsị méngị bɨsinyí ledre ní.
10 Abú kenée ndotó, mái'bí romá
go zíma 'dó'dóma gɨ ro 'yị e za
mbá, gɨ do bɨ zíye ṇgúṇgu ledre
'bɨ Kírésịto Yésụ, zíye ídíye mbigí
'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní za fí.

11 Ma'díi,

togú otoomozé bɨsinyí ledre ga bɨ
kóo ndịsịzé méngị yée ní
mbá 'dá'ba yá,
Yésụ nɨ yómo zée, zía óto zée,
zíze ídíze trịdrịzé za fí káa
zíne ní.

12 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née
wá, togú ụtụzé sɨmɨzé sɨmɨ
'do'dó ga bɨ nɨyí kí ndịsị
méngị zée ní gị sɨmɨ sịndị
kadra bɨ Yésụ ma'dáa nɨ
ndá'baógụ sɨmɨ a ní yá,
azé ídí dongará 'yị ga bɨ Yésụ
ma'dáa nɨ ídí Ngére doyé
ní.

Togú otoomozé wo gɨ zí 'do'dó bɨ
ndịsịzé ndíki a gɨ ro ledre
ené ní yá,
sɨmɨ bɨ karanée nɨ ndá'baógụ
káa do Ngére do 'yịma'dí e
do sogo káṇgá ona ní, nɨ
ótoómo zée kpá kenée, zía
úku ledre kídí, née owo ené
zée wá.
13 Togú owozé wo káa do Ngére
ezé, zíze ndịsịzé lódú kací a
yá,
oyólo'bó ené ledre ené wá,
ledre ga bɨ uku yée ní, nɨ
méngị yée mbá.

'Yị 'bɨ moko bɨ Lomo nɨ kí rokinyi kíe ní

14 Káa zí bɨ kenée ní, ledre ga
bɨ máúku yée zíyị née, ídí ndịsị
úku yée zí 'yị ga bɨ sị́ sị́lịyị íri
ní mbá, ndaní ndịsị méngị kangú
sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo wá. Kangú
káa zí bɨ ngíti géyị 'yị ga gére
ndịsịní méngị yée née, sakání eyé
'yị e wá. Bi ndịsị sínyí ro 'yị
ga bɨ ndịsịní úwú yée ní mɨsínyí.
15 Máúku zíyị, dokuwu moko 'bɨ
Lomo ndaá méngị yị́ị wá. Ídí
í'bí royị́ ndịsị méngị moko ené
kí ndịsị 'dódo bɨlámá ledre ené
zí 'yị e. 16 'Yị ga bɨ ambá ledre
eyé lá kangú kí úkucáyi ledre gɨ
do bi ledre 'bɨ Lomo ní, ndá í'bí
royị́ zíse ndịsịsé ítí kangú kéye
wá. Gɨ zía 'yị tara sinyí káa zí ga
gére née, ndịsịní lengbe 'dí'bióyó
'yị e gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo 'dá'ba.
17 Bɨsinyí ódro ga bɨ káa zí bɨ
Amána e kí Phịléta ndịsịní ódro
yée emení ngú, ndịsịní 'dí'bióyó
ledre 'bɨ Lomo gɨ do mɨmbé'de
'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní 'dá'ba,
zí mɨméngị ledre eyé nda ndịsị
ídíne bɨsinyíne. 18 'Yị ga gére née
ukuní eyé ma'díi ledre wá, ambá
ledre eyé yị́ ené lá dụ́ụ́ ṛanga.
Lúrú aka lá ledre bɨ ukuní kídí,
'yị e ndaní lolụ́ óto komoyé gɨ ro
ledre úrú gɨ sɨmɨ umbu wá, 'yị

ga kóo uyuní ní, Ngére Yésụ uru yị ené yée go. Ngíti éyị ndaá lolụ íri ya úrú gɨ sɨmɨ umbu wá. Ledre eyé ga gére née ndịsị nda go sínyi sómụ́ ledre 'bɨ 'yị e kí lódụ́ kací Yésụ. 19 Timatíyo, ídí ówo a bɨlámáne kídí, ledre 'bɨ Lomo ndaá owụ́ éyị cúku'dée zí 'yị e ndịsịyé ndéndeke kíe wá. Nɨ éyị bɨ Lomo yeme ne kí ledrené owóowó zí 'yị e za mbá ní, “Lomo ma'dáa owo mbigí 'yị ené ga bɨ ṇguṇguní ledre ené go ní mbá bú.” Kpá kenée, “'Yị bɨ ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go ma'dii ní, idí nda ndịsị méngị dụ́ụ́ éyị ga bɨ Yésụ ma'dáa ili yée ní.”

20 Ngíti ledre nɨ kpá káa, 'yị bɨ nɨ do mongụ́ moko kpá kí mongụ́ 'be zíne ní, éyị 'bɨ éyị mɨánu ga bɨ zía 'be ní, nɨyí kací ṛịkị sị doyé mbá mɨngúngúcua. Ngíti géyị 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ dábu, ngíti géyị gɨ sɨmɨ késị bɨ ndịsịní ṛíṛí mɨṛíṛí ní. Zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé gɨ sɨmɨ káṇgá kpá kí yée ga bɨ cecení gɨ sɨmɨ kágá ní. Éyị ga gére née ndịsịní méngị moko kíye kací sịndị kadra eyé e mɨngúngúcua. Ngíti géyị gɨ ro mɨngburoko sịlị e, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé gɨ ro gbékpị sịlị e. 21 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro 'yị ga bɨ i'bíní royé go ndịsị lódụ́ kací Ngére Yésụ ní. Togụ́ 'yị otoomo kí méngị bɨsinyí ledre, zía ndịsịné méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní yá, Lomo nɨ í'bí moko bɨ kí ledrené owóowó ní zía, gɨ zía 'yị ma'dáa née i'bí roné go ndịsị lódụ́ kací Ngére ené Yésụ. Gɨ zí kéyị née ní, 'yị máa née nɨ go kpá nzíyiné gɨ ro ndịsị méngị ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní.

22 Timatíyo owụ́ 'bɨ amáa, máúku zíyị fúó, lafúyị ga bɨ ambá ledre eyé lá dụ́ụ́ bɨcayi ódro kí bɨcayi mɨméngị ledre e ní, ídí ígí royị gɨ royé 'dá'ba. Ídí ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní. Zíyị óto komoyị ro ledre 'bɨ Lomo kíngaya. Ídísé ndịsị bɨlámáse kí mɨmbé'desé kị́é'do kí 'yị ga bɨ i'bíní royé go ndịsị lódụ́ kací Ngére Yésụ ní.

23 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa yée ga gére née wá, ndá í'bí royị zíse ndịsịsé méngị kangú kí 'yị ga gére née wá, gɨ zía, kangú ndịsị lengbe 'dí'biógụ ófụ́ kí okó dongará 'yị e. 24 Ídí óto ledre ba sɨmɨ doyị. Togụ́ 'yị nɨ go 'yị kasa 'bɨ Ngére Yésụ yá, 'yị máa née ndaá lolụ 'yị ófụ́ kí 'yị e wá. Nɨ nda go 'yị bɨ mɨmbé'dea nɨ go bɨlámáne ro 'yị e za mbá, ambá ledre ené nda go 'bɨ 'dódo bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Lomo ní zí 'yị e. 25 'Yị ga gére née, bɨ ndịsịní úkucáyi ledre gɨ do bi ledre 'bɨ Lomo ní, ídí 'dódo ledre zíye kpá kí íni ini gɨ royé. Lomo idí óyóló'bó mɨmbé'deyé gɨ ro zíye ówo dụ́ụ́ mbigí ledre ené. 26 Zíye óyóló'bó sómụ́ ledre eyé zíye ídíye nda 'yị lódụ́ kací Yésụ. Gɨ ro zíye ólụ́ógụ́yé gɨ sị́ sị́lị́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e, gɨ zía ndịsịní nda kóo go méngị ledre ga bɨ Satána ili yée ní.

3

Tụ́'dụ́ 'yị e nɨyí karanée óyó sogoyé zí Lomo

1 Timatíyo, ídí óto ledre ba sɨmɨ doyị bɨlámáne, kadra mɨndá'baógụ Yésụ nɨ ídí bɨsinyíne zí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e. 2 Gɨ zía ndịsịní yị eyé méngị dụ́ụ́ éyị bɨ bi ndịsị éme royé gɨ zía ní, do ndịsịyé óto komoyé kpá dụ́ụ́ ro késị eyé ga bɨ ndịsịní yóko yée ní, zíye ndịsịyé kí ịlíye káa zí éyị bɨ romoní do 'yị e go za mbá ní. Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa yée ga gére née wá, zíye ndịsịyé kí óto 'yị e káa do sɨmɨ sịndíye, zíye

2:19 2:19 Ólo 'yị e 16:5

'dụ́tụ mbílíye ngbụ́rụ́ kɨ́ úwú lorụ ga bɨ 'yị ndíki yée ndịsịní úku a zíye ní. Ndaní kpá 'yị í'bí mbófo éyị́ zɨ́ 'yị e wá, zíye ndịsị óto royé 'duo káa zɨ́ éyị́ bɨ romoní do 'yị e go ví, gɨ zɨ́ kéyị née, ledre 'bɨ Lomo ndaá zíye owóowó wá. 3 'Bú 'yị e ndaá doyé wá. Ndaní 'yị ótoómo ledre zɨ́ 'yị e wá. Ambá ledre eyé lá lịkpị́, zíye ndịsịyé méngị ledre e 'duo faa káa zɨ́ éyị́ bɨ sɨmɨ doyé sinyí go mɨsínyí ní, sókụ́ nɨ royé 'duo sága, iliní bɨlámá ledre wá. 4 Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa yée ga gére née wá, nɨyí kpá 'yị í'bí ngbángá 'yị e zɨ́ bɨsinyí 'yị e. Ndịsịní méngị ledre e 'duo faa somụ́ní eyé sogo a kí wá, zíye ndịsị sị́kpị fúndúye 'dága sɨmɨ ledre e za mbá, somụ́ní do Lomo wá, mongụ́ ledre eyé dụ́ụ́ rokinyi eyé bɨ iliní ní. 5 Owụ́ 'bɨ amáa, máúku zíyị, ídí ígí royị́ gɨ ro 'yị e káa zɨ́ ga gére née 'dá'ba. Londoní royé kɨ́dí, yée nɨyí 'yị lódụ́ kací Yésụ, ɨ́'ɨ, née gbékpị́ ledre, mɨméngị ledre eyé nɨ yị́ ené fú lá bɨsinyíne, gɨ zía Lomo ndaá 'bɨ ené kíye wá.

6 Ngíti géyị ndịsịní ndéré 'be 'bɨ 'yị e kɨ́ sínyi do kará ga bɨ kɨ́ sómụ́ ledre eyé cúku'dée ní, gɨ ro zɨ́ kará máa ga gére née ndịsịyé méngị ledre ga bɨ yée iliní ní. 7 Kará ga gére née iliní tɨ́ gɨ ro zíye ówo ledre gɨ sɨmɨ 'dódo ledre bɨ gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní, iciní royé má, utúasání ndíki a wá. 8 'Yị ṛanga ga gére née ndịsịní tóro'dụ́tụ mɨsi'di ledre 'bɨ Lomo gɨ zí 'yị e cé káa zɨ́ bɨ kóo sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ Mụ́sa, Yóna e kɨ́ Yombere otoní royé okó ro Lomo zíye ndịsịyé úkucáyi Mụ́sa ní. 'Yị ṛanga ga gére née sɨmɨ doyé sinyí gɨ zɨ́ lúyú ledre go mɨsínyí gɨ zía, ledre 'bɨ Lomo ndaá do mɨmbé'deyé wá. 9 Nɨyí méngị ledre ga gére née kenée má, kacíye utúasá akpa kíe wá, gɨ zía 'yị e nɨyí lúrúcáyi yée mbá mɨlúrúcáyi, cé káa zɨ́ bɨ kóo 'yị e lurúcayiní Yóna e kɨ́ Yombere sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo 'bɨ Mụ́sa ní.

Yata lorụ gɨ zɨ́ Páwulo zɨ́ Timatíyo

10 Owụ́ 'bɨ amáa, káa zɨ́ bɨ 'dí'bi ledre ga bɨ kóo mɨ'dódo yée zíyị ní go, zíyị 'dí'bi mɨméngị ledre amá e kpá go mbá, zíyị ndịsịyị́ go méngị kéyị cé káa zíma. Mɨsi'di bɨ mándịsị lódụ́ kací Yésụ kíe, kɨ́ mɨtóromá ga bɨ ngbúó sɨmɨ úzu éyị́ e, kɨ́ 'bú 'yị e bɨ mándịsị óto a, nda kɨ́ ụ́tụsɨmɨ ga bɨ mándịsị ụ́tụ yée mbá ní, ídí ndịsị méngị ledre máa ga gére née kpá té kenée ndéré kíe 'dá'dá za fí. 11 Lúrú aka lá ledre ga bɨ kóo mengịní royé zíma, 'yị e sogóní máa, do ndịsịyé 'dó'do máa kɨ́ toso 'do'dó e mɨngúngúcua ní. Nda kpá kɨ́ wo bɨ mengịní máa kíe sɨmɨ Ánatiyoko kɨ́ Ikonịyomo kpá kɨ́ Lísitra ní. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Ngére Yésụ otoomo máa wá. Ndịsị kóo kpá fú sáká máa gɨ sɨmɨ ledre ga gére née za mbá. 12 Máúku zíyị ma'díi, 'yị ga bɨ ṇguṇguní Kírésịto Yésụ go káa do Ngére eyé, i'bíní royé go ndịsị lódụ́ kací a ní, ezeokó Yésụ nɨyí ndịsị 'dó'do 'yị 'bɨ Yésụ ga gére née, gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ ma'dáa go ní. 13 Bɨsinyí 'yị ṛanga ga gére née, nɨyí yóko royé kɨ́ ngíti géyị lafúye do ídíye tụ́'dụ́, zíye ndịsịyé sínyi do tụ́'dụ́ 'yị e káa bɨ nɨyí ídí 'yị ndịsị lódụ́ kací Yésụ ke.

14 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ledre 'bɨ Ngére idí ngbóró sɨmɨyị́ ndéréne fú 'dá'dá. Ledre ga bɨ kóo 'dodoní yée zíyị ní, ídí lányá royé kíngaya. 15 Káa zɨ́ bɨ kóo tonóní 'dódo ledre 'bɨ Lomo go zíyị kú gɨ do owụ́yị, zíyị ówoyéme mɨéké kúrú Lomo

go bɨlámáne, bɨ karaba ndịsị go í'bí komokenzị zíyị, zíyị ndịsịyị́ lódṵ́ kací Kírésịto Yésụ kíe gɨ ro zíyị ídíyị trịdrịyị́ za fí ní. 16 Ledre
máa ga gére née, 'Dówṵ́ Lomo
'dodo kóo yée ne do ékéómo yée
gɨ ro zíye ídíye bɨlámá mɨsi'di 'bɨ
'dódo ma'díi ledre zí 'yị e. Kpá
gɨ ro do ndịsị ụ́cụómo 'yị e kíe
káa bɨ nɨyí ndịsị lúyú ledre ke.
Ndaá kpá lá dụṵ́ wo née wá, nɨ
kpá gɨ ro togṵ́ 'yị luyú ledre go
yá, do 'dózoyéme wo kíe. Kpá gɨ
ro 'dódoyéme mɨsi'di 'bɨ bɨlámá
ndịsị kíe zí 'yị e. 17 Née mɨsi'di
bɨ 'Bụzé Lomo yeme gɨ ro do ndịsị
yéme zée 'yị kasa ga bɨ 'bɨ Ngére
Yésụ ní kíe, gɨ ro zíze ndịsịzé
méngị dụṵ́ ledre ga bɨ utúasání
mɨútúásá ní.

4

Yata lorụ zí Timatíyo

1 Timatíyo, ba ledre bɨ o'bụ
mɨó'bụ ní. Ídí óto a sɨmɨ doyị́,
ndaá lị́gị yị́ị wá. Mɨndá'baógụ
Yésụ ndaá owṵ́ ledre wá. Yésụ nɨ
ndá'baógụ 'déci ngbanga 'yị e za
mbá. Yée ga bɨ nɨyí aka trịdrị kɨ́
yée ga bɨ uyuní go ní. Gɨ zí kéyị
née, zíma énzị komoyị́ 'desị́ do bi
kací 'Bụzé Lomo kɨ́ Kírésịto Yésụ
ma'dáa. 2 Ídí í'bí royị́ kíngaya
ndịsị 'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e.
Zíyị kɨ́ énzị komoyé. Idíní ndịsị
méngị dụṵ́ ledre ga bɨ bi nɨ ndịsị
éme ro Lomo gɨ zíye mɨéme ní.
Ndaní lúyú ledre wá. Ídí ndịsị
'dódo ledre née kenée zí 'yị e kɨ́
mɨmbé'deyị́ kɨ́é'do. 3 Gɨ zía sịndị́
kadra nɨ ógụ, 'yị e nɨyí ésị'dútụ
mbílíye ngbṵ́rṵ́ kɨ́ úwú ledre 'bɨ
Lomo. Zíye óto komoyé yị́ eyé dụṵ́
ndịsị úwú ledre ga bɨ ngárá ndaní
'bɨ Lomo wá ní kíngaya. Gɨ zía
née ledre ga bɨ iliní yị́ eyé yée
ní. 4 Nɨyí ási gɨ ro cóngó 'dódo
ledre bɨ 'bɨ Lomo ní kenée, do nda
óto komoyé ro gbékpị́ bɨcayi 'dódo
ledre ga bɨ ngárá ndaní 'bɨ Lomo
wá ní. 5 Kací kadra za mbá, ídí
ndịsị tóro ngbúó, mɨmbé'deyị́ idí
ídí dụṵ́ ro moko 'bɨ Lomo bɨ do
sị́lị́yị ní, gɨ ro zíyị ndịsịyị́ 'dí'biógụ
'yị e zí Ngére Yésụ.

6 Máúku ledre ga gére née zíyị
kenée, gɨ zía kacíma akpa do sogo
káṇgá go, mááyí nda go káa zí
kadra tagá ní, mááyí go gbóo gɨ ro
ndá'balúgu romá zí 'Bụzé Lomo
komo ere. 7 Moko bɨ kó'dụ́ma
ní, máméngịónzó go. Máódó
mɨmbé'demá zíma méngị a za kɨ́
sɨmɨmá mbá, gị do odụné tí káa
zí bɨ Lomo, mịngị́ moko ma'dáa
ili ní. 8 Gɨ zí kéyị née ní, Lomo
ma'dáa yemeomo bɨlámá bi go
zíma 'be 'bɨ ené komo ere, gɨ
zía mɨútúásá go kací komoa káa
do mbigí 'yị ené. Ngére Yésụ
nɨ 'dí'bióto máa née do bɨlámá
bi máa née. Ndaá kpá lá dụṵ́
máa ngúcumá wá, azé ídí kɨ́ 'yị
ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go,
otoní royé go ndịsị lódṵ́ kací a gị
sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ karanée Yésụ
ma'dáa nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní.

Páwulo ndolo Timatíyo

9 Timatíyo, méngị aka kéyị zíyị
ngásáógụyị́ zíma yáa 'diya. 10 Éyị́
bɨ Démasi e kɨ́ Kɨrɨséne e kɨ́ Tịto e
mengịní ní, ndaá bɨlámáne wá.
Bayiomoní moko bɨ Lomo i'bí zíye
ní go. Démasi nderé go sɨmɨ
Tasaloṇịka, Kɨrɨséne nderé 'bɨ ené
go sɨmɨ Galatíya, Tịto ndéré 'bɨ
eyị́ sɨmɨ Dalamatíya. 'Yị ga gére
née mbá, 'bú ledre 'bɨ sága ba
'di'bioyó yée go. 11 Idíakázé nda
yáa go lá dụṵ́ gbre kɨ́ Lúka. Togṵ́
áyí gɨrí go ógụ yá, ndá óyó sogoyị́
zí Máriko wá, 'dí'biútú wo gɨrí
kpa, gɨ ro zía ógụné ndịsị sáká
máa, 12 gɨ zía máíli aka kása
Takíka sɨmɨ Éfeso. 13 Sɨmɨ bɨ togṵ́
áyí gɨrí go ịnyị ní, mongṵ́ bongó
drṵ́ amá kóo máótoómo lị́gị sɨmɨ
Tóra 'be 'bɨ Karapó ní, 'dí'biútú

girí kpa zíma. Kpá kí miéké kúrú Lomo ga bɨ kóo máótoómo yée íri ní, 'dí'biútú yée girí kpá kpa zíma.

14 Éyị bɨ Alakɨzánde 'yị 'boro mengị zíma ní, sinyí romá go gbála. Máútúásá méngịlúgu bɨsinyí ledre zía kací ledre bɨ mengị zíma née wá. Odụ a, Ngére Yésụ idí lúrú bi zía sɨmɨ ledre máa née dụ́ụ́ ne. 15 Komoyị idí ídí royị gɨ zí Alakɨzánde ma'dáa. Oto roné go okó rozé, ndịsị go úkucáyi ledre gɨ do bi ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịzé 'dódo a zí 'yị e ní kíngaya.

16 Sɨmɨ mɨzefị 'dí'bi bɨ kóo 'di'biní máa ógụ kíma kó'dú 'yị 'décị ngbanga e gɨ zía bɨ mándịsị 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zí 'yị e ní, bɨkéṛí 'yị bɨ kóo i'bí roné útúne do kacíma ndéré úku yéme ledre gɨ romá ní ndaá. Abú mengịní kóo bɨsinyí ledre zíma kenée ndotó, Lomo ndaá méngịlúgu bɨsinyí ledre zíye kací a wá. 17 Sɨmɨ ledre máa bɨ kóo née mbá, Ngére Yésụ otoomo ené kóo máa wá. Nɨ kóo fú kíma, ndịsị kí í'bí roko'bụ zíma, zíma ndịsịmá úku bɨlámá ledre ené kɨe zí ṛíkị́ kúfú 'yị e za mbá. Née sị ledre bɨ kóo yomo máa gɨ roa gɨ zí kemị ga gére ní. 18 Máówo bú, Ngére Yésụ nɨ ndịsị sáká máa gɨ zí bɨsinyí ledre fú kenée gị zíma ndéréma ndịsịmá sị sịndịa komo ere, gɨ zía, nɨ ne Ngére amá. 'Yị e idíní ndịsị mbófo wo kací kadra za mbá, kenée za fí. Idí kenée.

Mandá kɨ úndru gɨ zí Páwulo zí 'yị e

19 Mandá zí Akúwíla e kí me'bené, Purisíla e kí Onésịforụ kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyé e za mbá. 20 Sɨmɨ bɨ kóo máínyị ógụmá sɨmɨ Róma ní, Erésito idíaká kóo cịkị sɨmɨ Korịndo, zíma nda kóo ótoómo Tarafímo sɨmɨ Meléto gɨ zía nɨ kɨ ndíyá. 21 Odụ ledre, ndá lú'bú wá, ídí méngị kéyị, zíyị ógụyị 'dá'dá zí iní kí ndá'baógụné. 'Yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ azé kéye yáa ní, Yubúla e kí Pódene e kí Lịno e kí Kụlịda e, I'bíní mandá zíyị kíngaya.

22 Ngére Yésụ idí ídí kíyị, zía í'bí úndru zíse za mbá.

Wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ Tịto ní Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Tịto ní

Tịto nɨ Gịrígị, ṇguṇgu kóo ledre Kírésịto go zɨa ndịsịné sáká Páwulo kíngaya do tṵ'dṵ́ ngíti géyị mɨsi'di e sɨmɨ bɨ Páwulo nɨ ndịsị gámá kɨ́ úku bɨlámá ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ zɨ́ 'yị e ní. Gɨ do kacɨ́ a née zɨ́ Páwulo kása wo sɨmɨ káṇgá bɨ Kuréto ní káa do manda 'bɨ Kanísa íri.

Páwulo eké sɨmɨ wáraga ba kídí Tịto idí gélé 'yị ga bɨ mɨméngị ledre eyé nɨ bɨlámáne ní gɨ ro zíye ídíye káa do manda 'bɨ Kanísa e. Zía kpá í'bí yata lorṵ zɨ́ Tịto káa zɨ́ bɨ nɨ ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị e kacɨ́ ówo ledre eyé e mɨngúngúcua ní. Mɨngburoko ya'dá e, karáe, owṵ́phɨ́rangá e nda kpá kɨ́ owṵ́kṵlṵ́ e. Odṵ a zía úku ledre zɨ́ Tịto idí 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, idíní ndịsị mbá kɨ́ mɨmbé'deyé kɨ́é'do gɨ do bɨ zíye ídíye éyị kɨ́é'do.

Wáraga bɨ Páwulo eké zɨ́ Tịto ní

1 Tịto owṵ́ 'bɨ amá sɨmɨ Lomo, máa Páwulo bɨ 'yị 'bɨ moko 'bɨ Lomo kpá 'yịmɨkása 'bɨ Kírésịto Yésụ ní. 'Bụzé Lomo kɨ́ Yésụ kasaní máa go ndéré kɨ́ 'dódoyéme yata ledre gɨ ro Yésụ, zɨ́ 'yị ga bɨ Lomo geléogụ yée go káa do mbigí 'yị ené e ní. Gɨ ro zíye ṇgúngu ledre Yésụ káa do Ngére eyé nda za kíngaya, zíye ndịsịyé dụṵ́ méngị ledre ga bɨ bi nɨ ndịsị éme ro Lomo gɨ zíye mɨéme ní. 2 Bɨlámá 'dódo ledre bɨ gɨ ro Yésụ née, nɨ óto 'yị e zíye ndịsịyé óto komoyé kídí, ma'díi karanée Lomo nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí ní zíye, gɨ zía Lomo ma'dáa uku kóo go fúó kídí, 'yị ené e nɨyí karanée ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 3 'Bụzé Lomo bɨ 'Yị yómo 'yị e mbá ní, 'dodoogụ ledre née go sɨmɨ bɨlámá sịndị kadra, zía gélé máa ya máídí ndịsị 'dódo ledre máa née kenée zɨ́ 'yị e mbá.

4 Máéké ledre ba rị zíyị Tịto, áyí zíma go káa zɨ́ owṵ́ bɨ gɨ sɨmɨmá ní, gɨ zía ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo go kpá káa zíma ní.

Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zíma ndịsịmá íni ini zɨ́ 'Bụzé Lomo kpá kɨ́ Kírésịto Yésụ 'Yị yómo zée, idíní méngị bɨlámá ledre zíyị, zíye í'bí úndru zíyị, gɨ ro zíyị ndịsịyị́ bɨlámáne.

Páwulo i'bí moko zɨ́ Tịto sɨmɨ kuréto

5 Moko bɨ kóo 'bɨ ótoyéme moko 'bɨ Lomo sɨmɨ Keréto, bɨ kóo idíaká gɨ zíma ngárá sịndị kadra ndaá kóo zíma méngịónzó a wá ní, nɨ bɨlámáne ídí ótoyéme yée tɨ́ káa zɨ́ bɨ kóo máúku zíyị ní. Ídí géléógụ ngíti géyị 'yị e gɨ sɨmɨ gara ga bɨ nɨyí sɨmɨyé ní, zíyị óto yée káa do manda 'dá'dá zɨ́ lafúye. 6 'Yị bɨ áyí gélé wo káa do manda 'dá'dá ní, mɨméngị ledre ené idí ídí bɨlámáne do komo 'yị e za mbá. Idí ídí dụṵ́ o'do 'bɨ kára kɨ́é'do. Ndịsị ené kɨ́ me'bené idí ídí bɨlámáne do komo 'yị e. Owṵ́ 'bɨ ené e idíní kpá ídí owṵ́ ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre Ngére Yésụ go bɨlámáne ní, káa bɨ 'yị e nɨyí ndịsị úku sínyi ịrị Lomo gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre eyé ke. 7 Gɨ zía togṵ́ 'yị nɨ go manda 'dá'dá moko 'bɨ Lomo yá, ndaá ídí 'yị lúyú ledre wá. Ndaá kpá ídí 'yị bɨ ili 'yị e idíní ndịsị méngị dụṵ́ ledre ené ní wá. Ndaá ídí 'yị mbɨ́rɨ́ wá. Ndaá kpá ídí 'yị éwé le'yị́ kɨ́ ndịsị kóyó kɨ́e kpá kɨ́ ndịsị méngị okó

wá. Ndaá ídí 'yị mongụ́ mɨmbé'de gɨ ro késị́ wá. 8 Ndaá kpá ídí 'yị bɨ 'yị e ndịsịní éré 'be 'bɨ ené mɨéré gɨ zí bɨsinyí mɨméngị ledre ní wá. Idí ídí 'yị bɨ 'bú mɨméngị bɨlámá ledre nɨ doa kíngaya zí 'yị e za mbá ní. Zía ídíne 'yị bɨ ndịsị 'bá'bá roné gɨ zí bɨsinyí ledre mɨ'bá'bá ní, mɨméngị ledre ené e idíní ídí mbá bɨlámáye, ndaá ídí 'yị lúyú ledre wá. 9 Idí ídí 'yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ go kíngaya tí káa zí bɨ 'dodoní zía ní, gɨ ro zía útúásáne ndịsị 'dódoyéme ledre a do bɨlámá mɨsi'diné zí 'yị ga bɨ ndịsịní kála a mɨkála ní gɨ ro zíye ówoyéme a, zíye ṇgúṇgu a.

Páwulo i'bí roko'bụ zí Tịto

10 Tịto, máúku ledre née zíyị kenée, gɨ zía tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e asiní kí úwú mbigí 'dódo ledre bɨ gɨ ro Ngére Yésụ 'yị yómo zée ní go, ambá ledre eyé nda yị ené go lá gbékpị́ ódro kí ndịsị ṛáṛanga zí 'yị e. 'Yị ga bɨ máúku ledreyé zíyị née, ndaá ngíti géyị 'yị e sɨkala wá, kpá tí akpa Yụ́da ga kóna ukuní ledre ya yée ṇguṇguní ledre Yésụ go káa do ngére 'yị yómo yée ní, oyóní sogoyé zí Yésụ née akpa ye. 11 Ndá ótoómo 'yị ṛanga ga gére née zíye ndịsịyé 'dódo ledre zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ go ní wá. Bɨsinyí mɨ'dódo ledre káa zí ga gére née, nɨ óto 'yị e zíye ótoómo kí lódụ́ kací Yésụ. 'Yị ṛanga ga gére née, 'dodoní eyé née mbigí ledre wá. Ndịsịní lá gámásó'do mɨsi'di gɨ ro zí 'yị e ndịsịyé í'bí késị́ zíye.

12 Tịto, 'yị 'bɨ Kuréto ga gére née ngúru mongụ́ 'yị gɨ dongaráye, nɨ nébị sɨmɨ Kuréto íri uku kóo ledreyé go 'desị́ kídí, 'yị ga bɨ 'bɨ Kuréto ní, mongụ́ ledre eyé yị ené ṛanga. Nɨyí 'yị ga bɨ mɨmbé'deyé emengụ́, yị eyé káa zí bangá sinyí e ní. Nɨyí kpá 'yị ngịdrị e, iliní eyé méngị moko wá. Ambá ledre eyé yị ené lá dụ́ụ́ anu. 13 Máówo go kídí, ledre bɨ mongụ́ 'yị née uku gɨ royé 'yị ga bɨ 'bɨ Kuréto ní, nɨ ma'díi. Gɨ zí kéyị née ní, ídí ésị sị́líyị komoyé, idíní ótoómo ledre cayi ga gére née mbá 'dá'ba, zíye ṇgúṇgu dụ́ụ́ mbigí ledre bɨ 'bɨ Yésụ ní. 14 Ndaní óto sómụ́ ledre eyé ndịsị úwú ledre gɨ tara Yụ́da ga gére née wá, gɨ zía oyóní sogoyé go zí mbigí 'dódo ledre bɨ 'bɨ Yésụ ní. 15 'Yị ga bɨ ngárá ndaní 'yị lúyú ledre e wá ní, bɨsinyí ledre kí bɨsinyí éyị́ ndaá 'bɨ ené lolụ zíye wá. 'Yị máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésụ káa do Ngére eyé wá ní, mengịní eyé éyị́ ga bɨ bi ndịsị éme ro Lomo gɨ zíye mɨéme ní kú wá. Sɨmɨ doyé nɨ yị ené lá rịị káa, owoní eyé dongará bɨlámá ledre kí bɨsinyí a wá, gɨ zía mɨméngị ledre eyé nɨ yị ené go bɨsinyíne. 16 'Yị ṛanga máa ga gére née ndịsịní úku ledre ya yée nɨyí go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, í'ɨ, mɨméngị ledre eyé nɨ yị ené kpị́ gɨ zí ledre ga bɨ ukuní yée ní. Nɨyí nda yị eyé 'yị sógó 'yị e kíngaya. Eréní eyé ngịrị lorụ 'bɨ Lomo kpá wá. Gɨ zí kéyị née ní, utúasánɨ eyé méngị bɨlámá ledre wá.

2

Bɨlámá 'dódo ledre emene zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní

1 Tịto máúku zíyị, káa zí bɨ ówoyéme 'bɨ eyị́ ledre gɨ ro Ngére Yésụ go bú ní, ídí ndịsị 'dódo zí 'yị e dụ́ụ́ ledre bɨ utúasá mɨútúásá bɨ 'bɨ Ngére Yésụ ma'dáa ní. 2 Ídí úku ledre zí mɨngburoko ya'dá e, idíní ndịsị 'dí'bióyó royé gɨ sɨmɨ bɨcayi ledre e za mbá 'dá'ba. Zíye ndịsịyé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ utúasánɨ mɨútúásá ní. Kpá kí 'búó'bụ́ royé mɨ'búó'bụ́, gɨ ro zíye ídíye 'yị óto 'bú 'yị e za mbá. Do ídíye kpá 'yị ụ́tụsɨmɨyé kíngaya sɨmɨ ledre e za mbá.

3 Gɨ ro mɨngburoko kará e kpá
kenée, ídí úku ledre zíye idíní
ndịsị méngị dụ́ụ́ mɨméngị ledre
máa yée ga bɨ nɨyí mɨútúásáye,
tí toso mɨméngị ledre 'bɨ kará
máa yée ga bɨ ṇguṇguní ledre
Ngére Yésụ go ní. Ndaní ídí 'yị
tara sinyí zí lafúye, zíye ídíye
'yị ndịsị éwé le'yị́ kíngaya wá.
Idíní ídí 'yị 'dódo bɨlámá ledre e zí
lafúye, gɨ ro zí lafúye maáge ídíye
kpá 'yị méngị bɨlámá ledre e.
4 Mɨngburoko karáe idíní 'dódo
bɨlámá ledre zí owṵ́karáe, gɨ ro
zí owṵ́karámaáge ndịsɨyé óto 'bú
ya'dá 'bɨ eyée, do ndịsɨyé kí lúrú
bi kací owṵ́ 'bɨ eyée bɨlámáne.
5 Zíye ndịsɨyé kí 'búó'bṵ́ royé
mɨ'búó'bṵ́ sɨmɨ ledre e za mbá, do
ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.
Zíye ídíye karáyị úwú kúrú ya'dá
'bɨ eyée gɨ ro zí 'yị e lúrútóko
bɨlámá ndịsị gɨ zíye. Kenée,
utúasání óto 'yị e zíye ndịsɨyé úku
sínyi ledre gɨ do bi 'Bụzé Lomo
wá.

6 Ídí 'dódo ledre zí owṵ́ ya'dá e
kpá kenée. Mɨndịsɨyé kí mɨméngị
ledre eyée za mbá, idí ídí
bɨlámáne. 7 Kụrụ'bụyị́ idí ídí zíye
mongṵ́ sáká éyị́. Zíye lúrútóko
bɨlámá mɨméngị ledre gɨ royị́,
gɨ ro zíye ndịsɨyé méngị lódṵ́ a.
8 Sɨmɨ bɨ áyí ndịsị 'dódo ledre
'bɨ Lomo zí 'yị e ní, ídí 'dódo
zaá mbigí ledre, káa bɨ 'yị e nɨyí
lúrú'dófụ bi gɨ doyị́ zíye ndịsɨyé
úkucáyi ledre gɨ do biyị́ ke.

9 Ídí kpá 'dódo ledre zí
owṵ́kụlṵ́ e. Idíní ndịsị méngị
kéyị dụ́ụ́ kací kúrú mɨngburoko
'yị eyée, gɨ ro zí mɨngburoko
'yị eyé maáge ídíye kí rokinyi
gɨ zíye. Ndaní ndịsị kí tarakafa
zí mɨngburoko 'yị eyée wá.
10 Ndaní kpá ndịsị kí 'dí'biúgu
éyị́ e kací mɨnbguroko 'yị eyé
maáge wá. Idíní ídí bɨlámá 'yị e zí
mɨngburoko 'yị eyé e ówo a mbá,
gɨ ro zí 'yị e óto úndru ledre ga bɨ
ndịsị 'dódo yée gɨ ro 'Bụzé Lomo
bɨ 'Yị yómo zée ní.

11 Gɨ zía Lomo ma'dáa mengị
bɨlámá ledre go zí 'yị e za mbá, zía
kásaógụ bɨkéṛị́ Owṵ́ 'bɨ ené ógụné
yómo 'yị e za mbá. 12 Bɨlámá
ledre bɨ Lomo mengị née ofụ go.
Ili zíze ótoómo ledre máa yée
ga bɨ 'yị ga iliní ledre 'bɨ Lomo
wá ndịsɨní méngị yée ní za mbá
'dá'ba, zíze ndịsɨzé méngị dụ́ụ́
ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní,
gɨ ro zíze ídíze mbigí 'yị ga bɨ
'bɨ Lomo ma'dáa. 13 Ndịsɨzé go
óto komozé gɨ ro sɨndị́ kadra 'bɨ
bɨlámá ledre bɨ nɨ ógụ méngị roné
zíze, bɨ nɨ mɨndá'baógụ Lomo ezé
bɨ kí mongṵ́ roko'bụné, kí Kírésịto
Yésụ 'Yị yómo zée. 14 Yésụ ma'dáa
i'bí kóo roné do úyuné née nda
gbékpị́ wá, gɨ ro yómo zée gɨ sɨmɨ
umbu bɨ kóo azé úyu a ze gɨ zí
lúyú ledre ezé e ní. Yomo zée gɨ
ro zíze ídíze dụ́ụ́ mbigí 'yị ené e,
'yị méngị bɨlámá ledre e.

15 Tịto, ga gére née za mbá
ledre ga bɨ máíli ídí 'dódo yée zí
'yị e ní. Ídí 'dódo yée do bɨlámá
mɨsi'diné gɨ ro zí 'yị e lúrú roko'bụ
moko ma'dáa gɨ royị́ káa bɨ nɨyí
lúrú'dófụ bi gɨ doyị́ ke.

3

Bɨlámá mɨméngị ledre emene

1 Tịto, ídí úku ledre zí 'yị ga
bɨ 'bɨ Kírésịto íri ní, idíní óto
úndru 'yị ga bɨ sɨmɨ akúma, nɨyí
kí roko'bụ 'bɨ lúrú bi kací káṇgá
do sḭlḭye ní. Idíní ndịsị kéye
bɨlámáne kí mɨmbé'deyé kḭ́é'do.
'Yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, idíní
fú lá ndịsị méngị bɨlámá ledre e
kací kadra za mbá. 2 Ndaní
ndịsị kí úku sínyi ledre zí 'yị e
wá. Idíní ndịsị méngị zí 'yị e za
mbá bɨlámá ledre e, zíye ndịsɨyé
'búó'bṵ́ royé zí 'yị e kpá mbá
mɨ'búó'bṵ́, zí mɨméngị ledre eyée

ídíye bɨlámáne do komo 'yị e za mbá.
3 Kóo 'desị, sɨmɨ bɨ kóo ngárá ŋguŋguzé aka ledre Yésụ káa do ngére ezé wá ní, ndazé ezé kóo 'yị komokenzị e wá, ndịsịzé kóo kála ledre 'bɨ Lomo mɨkála, zíze ndịsịzé kpá méngị ledre ga bɨ Lomo ndaá kɨ́ rokinyi gɨ royé wá ní. Mongụ́ ledre ezé yị́ ené kóo lá dụ́ụ́ méngị bɨsinyí ledre e kɨ́ ndịsị óto bɨsinyí mɨmbé'dezé ro lafúze e. Gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsịzé méngị yée ní, zɨ́ 'yị e ndịsịyé sógó zée mɨsógó. Sɨmɨ bɨ lurúzé kenée ní, zíze kpá ndịsịzé sógó yée. 4 Abú kenée ndotó, sɨmɨ ledre ga gére née mbá, zɨ́ 'búze kpá fú ídíne do 'Bụzé Lomo 'Yị yómo 'yị e kíngaya zía méngị bɨlámá ledre zíze, zía yómo zée. 5 Yomo zée née, ndaá 'bɨ ené gɨ zía bɨ ya kɨ́dí mengịzé bɨlámá ledre ní wá, yị́ ené gɨ zɨ́ bɨlámá mɨmbé'dea bɨ rozé ní, zía lúguóyó lúyú ledre ezé sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ne, gɨ ro zíze ídíze dụ́ụ́ zíne, mbigí 'yị ené e. 6 Lomo kasaogụ 'Dówụ́ne zía ndịsịné sɨmɨzé gɨ zɨ́ bɨlámá ledre bɨ Kírésịto Yésụ 'Yị yómo zée mengị zíze, zía úyuné gɨ rozé ní, 7 gɨ ro zíze ídíze owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní, zíze ídíze do bi kɨ́é'do kɨ́ 'Bụzé Lomo ma'dáa sɨmɨ trịdrị bɨ za fí ndịsịzé óto komozé gɨ roa ní. 8 Tịto, ga gére née za mbá mbigí ledre e, idíní́ ídí zɨ́yị kɨ́ ledreyé owóowó. Sɨmɨ bɨ áyí go ndịsị 'dódo ledre zɨ́ 'yị ga bɨ ŋguŋguní́ ledre 'bɨ Lomo go ní, ledre ga bɨ za mbá máúku yée zɨ́yị ní, ídí kpá fú ndịsị úkutátá yée zɨ́ 'yị e gɨ ro zíye óto sómụ́ ledre eyé mbá ndịsị méngị bɨlámá ledre e. Bɨlámá ledre ga gére née nɨ óto yée zíye ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.
9 Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e nɨyí bo ambá ódro eyé yị́ ené dụ́ụ́ 'bɨ kangú gɨ ro ledre ga bɨ 'bɨ ndíkiógụ 'yị e do sogo káŋgá ona, zíye ndịsịyé kɨ́ ófụ́ye gɨ ro lorụ bɨ kóo Lomo i'bíogụ zɨ́ Mụ́sa éké a ní. Máúku zíyị Tịto, ndá ólụ́ dongará bɨcayi 'yị ga gére née zíse ndịsịsé méngị bɨcayi kangú kéye wá, gɨ zía ledre ga bɨ ndịsịní́ úku yée née ndaní́ eyé ledre ga bɨ nɨyí sáká 'yị e ní wá. 10 'Yị ga bɨ ndịsị 'dódo ledre zíye íri née, togụ́ ngíti 'yị gɨ dongaráye ili 'dí'biógụ ledre 'bɨ ífi dongará 'yị e yá, ídí ésị́ sịlịyị komoa, ndaá méngị kéyị kenée wá. Togụ́ uwú wá, ídí kpá ésị ándá sịlịyị komoa. Gɨ do kací a née togụ́ uwú kpá fú wá, ídí 'dí'bióyó sómụ́ ledre eyị́ gɨ roa zíyị ndịsị eyị́. 11 Ídí ówo a kɨ́dí, togụ́ 'yị nɨ go kenée ukuní́ ledre zía má, nɨ yị́ ené go 'yị bɨ sómụ́ ledre ené sinyí go mɨsínyí ní. 'Yị e nɨyí ówo wo mbá kɨ́dí, 'yị née ndaá cóngó 'yị wá, mɨméngị ledre ené eme ené e ngụ́.

Odụ lorụ zɨ́ Tịto

12 Ba ngíti ledre zíyị Tịto, máíli ídí aka ngásáógụ zíma yáa 'diya. 'Dá'dá zíyị kɨ́ ịnyịyị́ gɨrí, mááyí aka kása ngúru 'yị gɨ dongará Aratéma e kɨ́ Takíka, zía ndéré ndịsịné méngị moko do bi kacíyị íri, gɨ ro zíyị óguyị́. Ndá lú'bú wá, sɨmɨ bɨ ngúru 'yị gɨ dongará 'yị ga gére née ogụ go íri ní, ídí geré ịnyị ógụ, áyí ógụ ndiki máa sɨmɨ gara Nịkopólị yáa. Ídí ógụ 'dá'dá gɨ zɨ́ yana ndumu. Gɨ zía, kɨ́ ndumu ba máíli ndịsị bi sɨmɨ Nịkopólị ore mágámá wá. 13 Káa zɨ́ bɨ ówo bú togụ́ 'yị ili ndéré do ngíti bi, ili tí sáká éyị́ ní, nɨ bɨlámáne ídí sáká mongụ́ 'yị, Zená e kɨ́ Apólo kɨ́ éyị́ ga bɨ iliní́ yée ní, gɨ zɨ́ 'do'dó kɨ́ ndíki yée do mɨsi'di ke. 14 Ídí úku ledre zɨ́ 'yị ezé ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ Kuréto íri ní, ndaní́ 'dó'dó kɨ́ méngị bɨlámá ledre wá. Idíní́ ndịsị méngị bɨlámá ledre

kacɨ́ kadra za mbá, zɨ́ 'yị ga bɨ iliníɨ́
sáká éyị ní.
15 'Yị ga bɨ yáa ní, i'bíníɨ́ mandá
zíse íri za mbá. Máí'bí kpá mandá
zíse kɨ́ 'yị ga bɨ íri ní mbá.
Lomo idí ídí kɨ́se kéye za mbá.

Wáraga bɨ Páwulo eké zí Felemúna ní Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Felemúna ní

'Yịmɨkása Páwulo eké ledre ba zí Felemúna ngúru 'yị 'bɨ Kírésịto bɨ kí tụ́'dụ́ éyị́ e zíne ní. Ngúru 'yị 'bɨ moko 'bɨ Felemúna ma'dáa ịrịa Onésịmo ngasáoyó kóo roné gɨ do bi moko. Nda gɨ do kací a née zía ṇgúṇgu ledre Kírésịto, zía ndịsịné sáká Páwulo kíngaya sɨmɨ bɨ otoní Páwulo sɨmɨ sị́gịnị ní. Née ní, zí Páwulo éké ledre ba kása Onésịmo kíe zí Felemúna, ndú'yú Felemúna idí ótoómo ledre zí Onésịmo abú lorụ 'bɨ Róma uku kídí owụ́kụlụ́ bɨ ngasá go gɨ do bi moko ní mongụ́ 'yị ené idí úfu wo 'dá'ba. Páwulo ya Felemúna idí 'dí'bi Onésịmo sɨmɨ sụmụ tí káa zí 'yị bɨ 'di'bi mbigí lúnduné ní.

Wáraga bɨ Páwulo eké zí Felemúna ní

1 Áko Felemúna lúndu 'bɨ ené e, máa Páwulo bɨ otoní máa sɨmɨ sị́gịnị gɨ zía bɨ mándịsị 'dódo ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ zí 'yị e ní.

Máéké ledre ba máa zíyị Felemúna, azé kí lúnduzé Timatíyo bɨ nɨ kpá eze 'yị mokozé ní. 2 Ledre bɨ ekézé ba ndaá kpá lá dụ́ụ́ zíyị ngúcuyí wá, kpá zí Afíya bɨ nɨ zíze káa zí mbigí lémịzé ní, kpá zí Arakípo bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Ngére Yésụ ndro kéye ní.

3 'Bụzé Lomo kí Kírésịto Yésụ Ngére ezé idíní lúrú bi kacíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse.

Páwulo i'bí mbófo éyị́ zí Lomo gɨ ro Felemúna

4 Felemúna, kací kadra za mbá, ịrịyị́ 'decị gɨ taramá wá. Kí'dí bɨ mááyí go íni ini zí 'Bụzé Lomo ní, mándịsị fú lá óto yị́ị kó'dụ́ a, idí ndịsị lúrú bi kacíyị. 5 Ndaá gbékpị́e wá, gɨ zía, máúwú ledre bɨlámá ledre ga bɨ ndịsị méngị yée zí 'yị e ní go mbá. Tụ́'dụ́ 'yị e ndịsịní go úku ledreyị́ zíma kídí, ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ go cụ́ kí sɨmɨyí, zí 'bú 'yị e kpá ídíne doyí kíngaya. 6 Mándịsị íni ini zí Lomo, idí sáká yị́ị, gɨ ro zíyị ndịsịyí méngị bɨlámá ledre zí 'yị e nda za kíngaya rómoné mɨrómo, gɨ do bɨ zíye ndịsịyé mbófo Kírésịto. 7 'Bú 'yị e bɨ óto doyí kíngaya née, oto máa go zíma ídíma kí mongụ́ rokinyi. Gɨ zía óto 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní go zíye ṇgúṇgu ledrea nda za kíngaya.

Páwulo ṇguṇgú roné gɨ ro Onésịmo

8 Gɨ zí kéyị née ní, zíma ṇgúṇgú romá zíyị kí roko'bụ bɨ Kírésịto i'bí zíma ní, ídí méngịtátá bɨlámá ledre née kenée ndéré kíe 'dá'dá kíngaya. 9 Káa zí bɨ mááyí 'yịmɨkása 'bɨ Yésụ ní, mááyí kóo úku ledre née zíyị kenée za kí roko'bụ bɨ 'bɨ moko ní, í'ɨ, utúasá zíma í'bí lorụ zíyị kenée wá, gɨ zía máówo bú, óto 'bú lafúyị e, 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní go doyị, mááyí lá ndú'yú yị́ị gɨ ro zíyị méngị ledre ma'dáa.

10 Máṇgúṇgú romá zíyị, gɨ ro Onésịmo. Sɨmɨ bɨ mááyí sɨmɨ sị́gịnị yáa ní, mándịsị 'dódo ledre gɨ ro Ngére Yésụ zía. Bɨ ba ní, ṇguṇgu ledre Yésụ go káa do Ngére ené. Gɨ zí kéyị née ní, nɨ zíma go owụ́ 'bɨ amá sɨmɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ. 11 Togú mɨméngị ledre 'bɨ Onésịmo ndaá kóo zíyị bɨlámáne wá, káa zí bɨ ṇguṇgu nda ledre 'bɨ Lomo go ní, ídí nda kpá ówo a kídí, nɨ nda ídí go 'yị méngị yéme ledre zíze kéyị gbrengárá.

12 Abú 'búa nɨ domá kíngaya ndaá kóo mɨútúásáne zía ndéréóyó roné gɨ cigíma wá yá, málúrú kenée, máyá í'ɨ, utúasá mɨútúásá zíma kása wo zíyị íri.

13 Nɨ kóo ídí bɨlámáne zí Onésịmo ndịsịné zíma yáa kí sáká máa do bi kacíyị káa zí bɨ mááyí aka fú sɨmɨ sị̀gịnị gɨ zí bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ bɨ mándịsị 'dódo a zí 'yị e ní. 14 Ɨ'ɨ, máíli méngị kéyị kenée wá, káa bɨ nɨ nda ídí káa zí éyí bɨ mágága yíị mɨgága gɨ ro méngị bɨlámá ledre zíma ní ke, 'búó togú ledre bɨ ṇgúṇgu go yíị ní. 15 Ambí owone, ngíti géyị yá, Lomo yeme kóo ne kenée kídí, Onésịmo idí aka kóo ịnyị gɨ cigíyị cúku'dée, sɨmɨ bɨ nɨ ndá'baógụ ní, zíse ndịsịsé kéne bɨlámáne za fí. 16 Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolụ lúrú Onésịmo ma'dáa zíyị fú káa do owụ́kụlụ́ wá, idí nda ídí zíyị cé káa zí lúnduyí owụ́ 'bɨ 'bụyí ní, gɨ zía ṇguṇgu ledre Ngére Yésụ go.

17 Felemúna, káa zí bɨ 'dí'bi máa sɨmɨ sụmụ káa do bɨlámá eze 'yị mokoyí ní, mándú'yú yíị, ídí mu 'dí'bilúgu Onésịmo zíyị sɨmɨ sụmụ káa do bɨlámá eze 'yị mokoyí. 18 Togú Onésịmo ma'dáa mengị kóo bɨsinyí ledre zíyị, togú 'di'bi kóo mbú késí gɨ zíyị, i'bílugu wá yá, ídí úku ledre a zíma gɨ ro zíma í'bílúgu a zíyị. 19 Máúku zíyị ma'díi, togú éyí nɨ bo Onésịmo 'di'bi gɨ zíyị i'bílugu wá, ídí úku a zíma mááyí í'bílúgu a zíyị. Kpá káa zí bɨlámá ledre kóo máméngị, zíma 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zíyị ní, éyí bɨ méngịlúgu zíma kací a ní ndaá.

20 Lúndu 'bɨ ené e, káa zí bɨ azé kíyị 'yị lódú kací Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní, ídí mu 'dí'bilúgu Onésịmo zíyị, gɨ ro zíma ídíma kí rokinyi. 21 Abú mándú'yú yíị mɨndú'yú wá, máówo bú kídí, áyí tí méngị ledre née zíma kenée.

22 Ídí óto komoyí kacíma, mááyí yáa kí mɨsómú ledre togú Lomo likpí mɨsi'di zíma, zíye 'dí'biógụ máa gɨ sɨmɨ sị̀gịnị yá, mááyí ógụ zíyị íri.

Mandá gɨ zí tú'dú 'yị e zí Felemúna

23 Epáfura ezemá bɨ azé kéne sɨmɨ sị̀gịnị yáa gɨ zía bɨ ndịsị kpá 'dódo ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ zí 'yị e ní, i'bí mandá zíse íri za mbá kíngaya. 24 Máriko e kí Arisitáka e kí Démasi e kí Lúka e bɨ ndịsịní sáká máa kí moko 'bɨ Kírésịto yáa ní, i'bíní kpá mandá zíse íri za mbá.

25 Kírésịto Yésụ Ngére ezé idí í'bí úndru zíse íri za mbá, gɨ ro zíse ndịsịsé bɨlámáne.

Wáraga zí 'yị ga bɨ Ébere ní Ledre gɨ ro bṵkṵ bɨ Ébere ní

'Yị bɨ eké bṵkṵ bɨ Ébere ba 'yị ówo a ndaá. Tí lá nɨ mɨówoné bɨlámáne ngíti manda 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, sɨmɨ sịndị́ kadra máa née nɨ kí roko'bṵ zíne sɨmɨ kanísa eké ledre née ne zí 'yị ga bɨ sɨmɨ kanísa ní. Née sịndị́ kadra bɨ kóo Páwulo ndịsị́ éké ledre e kí kása yée sɨmɨ kanísa e ní. 'Yị née eké bṵkṵ ba zí ngíti géyị Yṵ́da ga bɨ ṇguṇguní ledre Kírésịto go, ngíti géyị 'yị e nɨyí go ndịsị́ lóndo yée gɨ ro zíye ótoómo ledre Yésṵ bɨ ṇguṇguní ní.

Bṵkṵ ba uku ledre kíngaya zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Yésṵ go ní kídí Yésṵ nɨ 'yị bɨ kí ledrené owóowó zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené go ní. Uku kpá kídí Yésṵ nɨ Owṵ́ 'bɨ Lomo, roko'bṵ ené romo do roko'bṵ maláyika ga bɨ Yṵ́da e ndịsịní ṇgúṇgu ledreyé ní. Roko'bṵ Yésṵ romo do roko'bṵ nébị ga kóo 'desị́ ní, romo kpá do roko'bṵ Mṵ́sa bɨ i'bíogṵ lorṵ ga bɨ 'bɨ Lomo zí Yṵ́da e ní. Uku kpá kídí ledre Yésṵ owó romo do 'yị 'dáná éyị ga bɨ 'bɨ Yṵ́da e ní mbá gɨ zía luyú ené ledre kú wá, zía í'bí roné káa do mbigí éyị 'dáná gɨ ro lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e za mbá kí'dí kẹ́rị́ za fí.

Bṵkṵ ba uku odṵ ledre kídí mɨngburoko bulúndu Yṵ́da ga kóo 'desị́ bɨ ledre gɨ royé nɨ mɨékéne sɨmɨ kurú lorṵ 'bɨ Lomo ní, ótoní kóo Lomo zía ídíne kí rokinyi gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre ené ní. Kídí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní idíní kpá fú ndịsị ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo ndaní ótoómo lígị ledre ga bɨ Yésṵ mengị yée ní kí yée ga bɨ ndịsị 'dódo a ní wá.

Owṵ́ 'bɨ Lomo ogṵ ódro zíze

1 Sɨmɨ sịndị́ kadra ga kóo 'desị́ ní, 'Bṵzé Lomo ndịsị́ kóo úkuí'bí ledre ené zí 'yị kasa ené ga bɨ nébị e ní, zíye ndịsịyé úkutátá a zí bulúnduzé e do ṛíkị́ tṵ'dṵ́ mɨsi'di e mɨngúngúcua. 2 Bɨ nda sɨmɨ sịndị́ kadra máa 'bɨ ezé ba ní, kasaogṵ nda go za cṵ́ mbigí Owṵ́ 'bɨ ené 'dódoyéme née zíze. Otoogṵní kóo ere kí do sogo káṇgá kí éyị e za mbá kéne. Gɨ zí kéyị née, zía i'bí roko'bṵ ledre e za mbá zí Owṵ́ 'bɨ ené máa née. 3 Owṵ́ máa née nɨ za nyé káa zí 'Bṵné Lomo ní. 'Dodo mongṵ́ roko'bṵ 'Bṵné go kí mɨméngị ledre ené e za mbá. Éyị e za mbá nɨyí sị́ roko'bṵ ené. Sɨmɨ bɨ uyu, zía 'dí'bióyó lúyú ledre ezé 'bɨ 'yịma'dí e ní, zí 'Bṵ a 'dí'bilúgu wo komo ere zíye ndịsịyé kéne do bi kịé'do gɨ zía mengịonzó moko ené go. 4 Owṵ́ máa née nɨ go kí ledrené owóowó rómo do 'bɨ maláyika e, gɨ zía Lomo i'bí roko'bṵ ledre e go za mbá zía. Gɨ zí kéyị née zí ịrịa ówṵ́ rómoné gɨ do 'bɨ maláyika e za mbá.

Owṵ́ 'bɨ Lomo romo do maláyika e

5 Maláyika be 'di Lomo uku ledre go zía kídí,

“Áyí Owṵ́ 'bɨ amá,
karaba mááyí go 'Bṵyị́”?

Togṵ́ mbú maláyika máa wo be 'di bɨ uku ledre zía kídí,

“Mááyí 'Bṵyị́,
áyí Owṵ́ 'bɨ amá”?

6 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo kasaogṵ owṵ́ 'bɨ ené née do sogo káṇgá ní, zí Lomo ma'dáa kóo úku ledre kídí,

1:5 1:5 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 2:7 **1:5** 1:5 2 Sámele 7:14, 1 Ledre ga kóo 'desị́ ní 17:13

“Máíli maláyika e mbá idíní óto úndru owụ́ 'bi amá née káa zí bi ndịsịní óto úndrumá ní.”
7 Zí Lomo kpá úku ngíti ledre kídí,
“Mááyí kí roko'bụ zíma óyóló'bó maláyika e kíe, zíye ndịsị ílíye káa zí síli ilí ne ní.
Togụ́ kenée wá, zíma óyóló'bó yée, zíye ndịsị ndícíye káa zí pho'dụ ndicí ne ní.”
8 Zía kpá úku ledre zí Owụ́ 'bi ené née kídí,
“Áyí Lomo, áyí ídí Ngére za fí.
Úndru 'bi roko'bụ bi mái'bí zíyị née, áyí ndịsị méngị kíe tí fú ledre ga bi miútúásáye ní.
9 Gi zía bi íli bisinyí ledre wá, íli ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bi ndịsịní óto máa zíma ídíma kí rokinyi ní,
máa 'Bụyị bi Lomo ní, máóto yịị go zí ledreyị ídíne owóowó rómo do 'bi 'yị e mbá
gi ro zíyị ídíyị kí rokinyi.”
10 Lomo uku kóo ledre gi ro Owụ́ 'bi ené simi miéké kúrú Lomo kídí,
“Éyị ga bi za mbá ba, Ngére, ótoógụ yée yịị.
Ere kí do sogo káṇgá niyí kací sịlịyị.
11 Sịndị kadra ni ógụ zí éyị ga gére née ụ́kụ́ye mbá,
gi zía niyí káa zí bongó e ní, zíyị ídiákáyị dụ́ụ́ yịị gi zía áyí yị eyị trịdrị za fí.
12 Ma'dii, éyị ga gére née niyí lélị káa zí nzenze bongó ga bi ụcụoyóní yée 'dá'ba ní,
áyí ídiáká dụ́ụ́ yịị
gi zía áyí yị eyị trịdrịyị za fí.”
13 Lomo uku ledre zí maláyika be 'di kídí,
“Ndịsị do sịlịma 'bi anú ona,
gị simi sịndị kadra bi Mááyí óto ezeokóyị e mbá
sị sịndịyị káa zí owụ́ gbá'dá bi ndịsị óto sịndịyị doa ní.”
14 Maláyika niyí 'bi eyé 'yị kasa 'bi Lomo. Lomo ndịsị kásа yée zíye ndéréye kí sáká 'yị ga bi ṇguṇguní Kírésịto go niyí go nzíyiyé gi ro trịdrị bi za fí ní.

2

Lomo yeme ledre goó gi rozé

1 Owụ́ 'bi Babá e, káa zí bi Lomo yeme ledre go gi rozé kenée ní, idízé 'dí'bi sịlịze sokó ro ledre 'bi Lomo bi 'dodoní zíze ní gi ro zí cíyí a ídíne simizé ngịrị káa bi azé lúyú ledre ke. 2 Gi zía lorụ bi kóo Lomo kasa maláyika ené e ógụ 'dodo a, zí bulúnduzé ga bi kóo 'desị ní, ni lorụ bi kí ledrené owóowó ní, Lomo ili ené do ndítí 'dófụ 'yị doa wá. 'Yị ga bi kóo ndítí'dofụní do lorụ née ní, Lomo 'do'do kóo yée go. 3 Máúku zíse, ledre bi Ngére Yésụ ogụ 'dódo a gi ro trịdrị ní, owó romo do lorụ bi kóo maláyika e 'dodoní zí Mụ́sa éké a ní. 'Yị ga bi kóo uwúní Ngére Yésụ kí 'dódo ledre née gi zíze 'dá'dá ní, owoní kóo go kídí ni ma'dii zíye 'dódotátá a zíze. Sómụ́sé togụ́ ṇguṇguzé ledre née zíze 'dí'bi sịlịze ro a sokó wá ní, azé ómo? 4 Idízé ówo a kídí mingburoko ledre ga bi Lomo mengị yée kí roko'bụyé, nda kpá kí 'Dówụ́ Lomo bi kasa zía ndịsịné kí sáká 'yị e ní 'dodo go kídí ledre ga bi 'dodoní yée gi ro Yésụ ní, niyí za mbá ma'dii ledre e.

Yésụ oyólo'bó roné káa do 'yịma'dí

5 Máúku zíse, simi bi karanée Lomo ni óyóló'bó do sogo káṇgá ba, zí ledre ga bi simi a ídíye mbá mikándayé ní, maláyika e

1:6 1:6 Gbre lorụ 32:43 **1:7** 1:7 Ke'bị 'bi Dawídi e 104:4 **1:9** 1:9 Ke'bị 'bi Dawídi e 45:6-7 **1:12** 1:12 Ke'bị 'bi Dawídi e 102:25-27 **1:13** 1:13 Ke'bị 'bi Dawídi e 110:1

utúasání eyé ídíye 'yị ga bɨ nɨyí lúrú bi kací a ye ní wá. 6 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“Áko Lomo, 'yịma'dí 'be kpá éyị kí
ledrené owóowó
zíyị ndịsiyị sómụ ledre a kí
mɨmbé'deyị mbá kí ndịsị
lúrú bi kací a ní?

7 Ótoómo kóo wo zía ídíne sị
roko'bụ 'bɨ maláyika e kí
owụ́ sịndị kadra cúku'dée.
Nda gɨ 'dá'ba zíyị í'bí roko'bụ
zía, zía nda ídíne kí ledrené
owóowó,
8 do óto éyị e goó za mbá sị
sịndịa.”

Mɨóto a bɨ Ngére do éyị e mbá, nɨ go kenée ma'díi, abú lurúzé aka ledre máa née kí méngị roné kenée wá ndotó. 9 Owozé bú kídí Lomo oto kóo Yésụ zía ídíne káa zí éyị bɨ maláyika e nɨyí kí roko'bụ doa kí owụ́ sịndị kadra cúku'dée ndotó. Sɨmɨ bɨ uyu zía úrúne gɨ sɨmɨ umbu ní, zí Lomo í'bí roko'bụ ledre e za mbá zía. Gɨ zí bɨlámá mɨmbé'de Lomo bɨ ro 'yịma'dí e za mbá ní, zía yéme ledre kídí Yésụ idí úyu ne do bi kacíye.

10 Gɨ zía bɨ Lomo otoogụ éyị e za mbá ne ní, zía yéme ledre zí Yésụ úyuné gɨ ro 'yịma'dí e za mbá gɨ do bɨ zíye ndá'baógụyé zí Lomo. Gɨ zí kéyị née zía ídíne zí Lomo kí ledrené owóowó. 11 'Yị ga bɨ za mbá Yésụ uyu gɨ royé ní, nɨyí go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, ndaní lolụ 'yị lúyú ledre e wá. Née sị ledre bɨ dokuwu mengị Yésụ ma'dáa kí ndịsị ndólo yée lúnduné e kí lémịné e gɨ zía wá ní.
12 Zía úku ledre kídí,

“Babá, máayí ndịsị kófó ịrịyị́ don-
gará lúndumá kí lémịmá ga
gére ní.
Zíma kpá ndịsịmá kí mbófo
yị́ị dongará tụ́'dụ́ 'yị e.”

13 Nɨ kpá mɨékéne do ngíti bi sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo, Yésụ uku ledre kídí,

“Máayí óto mɨmbé'demá dụ́ụ́ ro
Lomo.”

Zía kpá úku ngíti ledre kídí,

“Zée kí lúndumá e kí lémịmá ga bɨ
í'bí yée zíma ba, azé go do
komoyị.”

14 Káa zí bɨ owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo née nɨyí 'yịma'dí e ní, zí Yésụ ógụné do sogo káṇgá ídíne káa do 'yịma'dí káa zí yée ní. Mengị kenée gɨ ro togụ́ née uyu go yá, zíne rómo komo ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ nɨ kí roko'bụné do umbu ní. 15 Mengị kenée gɨ ro zí owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní ówo a mbá kídí née romo komo umbu go káa bɨ nɨyí ndịsị éré ngịrị umbu ke.

16 Owoyemezé go bɨlámáne kídí Yésụ ogụ ené kóo gɨ ro sáká maláyika e wá, ogụ yị ené gɨ ro sáká zée 'yịma'dí ga bɨ bulúndu Abarayáma ní. 17 Gɨ zí kéyị née ní, utúasá mɨútúásá zí Yésụ ídíne cé káa zí lúnduné e kí lémịné e ní, gɨ zía i'bí roné go mbá kí mɨmbé'dené kị́é'do ídíne ne mongụ́ 'yị 'dáná éyị́* ezé do komo Lomo gɨ ro zí Lomo 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e gɨ zía. 18 Abú Satána uzu kóo wo zía 'dó'dóne yá, romo kóo komo Satána ma'dáa go. Nɨ cakaba go ndịsị sáká 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené go ní sɨmɨ bɨ Satána nɨ go ndịsị úzu yée ní.

3

Ledre Yésụ owó romo do ledre Mụ́sa

2:8 2:8 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 8:4-6 **2:12** 2:12 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 22:22 **2:13** 2:13 Isáya 8:17 **2:13** 2:13 Isáya 8:18 * **2:17** 2:17 Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́: Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ romo do manda 'bɨ 'yị 'dáná éyị́ e zí Lomo. Ndịsị lengbe ólụ́ dụ́ụ́ ne sɨmɨ 'dịcị́ bɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní gɨ ro 'dáná éyị́ zí Lomo kí'di kẹ́rí́ sɨmɨ sɨmɨbi kị́é'do. Ndịsị 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzóní gɨ ro 'dáná a zí Lomo ní ólụ́ kíe 'dịcí íri gɨ ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e.

1 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zí bɨ Lomo
ndolo sée go ndásé lolụ, 'yị lúyú
ledre e wá, azé kése go kị́é'do sɨmɨ
Lomo ní, idízé óto komozé kése
kíngaya ro Yésụ bɨ 'yịmɨkása kpá
mongụ́ 'yị 'dáná éyí e ní. 2 Kací
kadra mbá, Yésụ ndịsị́ méngị
dụ́ụ́ éyí ga bɨ Lomo kasaogụ wo
gɨ royé ní kí mɨmbé'dené mbá
kị́é'do, cé káa zí bɨ kóo Mụ́sa
ndịsị́ méngị moko 'bɨ Lomo kpá kí
mɨmbé'dené mbá kị́é'do ní. 3 Abú
kenée ndotó, Lomo oto Yésụ go
zí ledrea ídíne owóowó rómo do
ledre Mụ́sa. Lílị ledre née nɨ káa
zí, togụ́ 'yị ụbụ́ bɨlámá 'dịcị́ ené
yá, 'yị e nɨyí mbófo wo rómo do
'dịcị́ bɨ ụbụ́ née. 4 'Dịcị́ e za mbá
'yịma'dí e ndịsịní ụ́bụ́ yée ye, tí lá
Lomo otoogụ éyí e za mbá ne.

5 Mụ́sa ndịsị́ kóo méngị moko bɨ
Lomo i'bí zía gɨ ro 'yị ené ga bɨ
'bɨ Lomo ní kí mɨmbé'dené kị́é'do.
Zía kóo kpá ndịsịné úku 'dódo
ledre zí 'yị máa ga gére née kídí,
karanée Lomo nɨ méngị bɨlámá
ledre zɨye. 6 Yésụ ndaá 'bɨ ené lá
'yị méngị moko zí Lomo wá, nɨ
'bɨ ené za cụ́ mbigí Owụ́ 'bɨ Lomo
kpá Ngére 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo
ní. Togụ́ otozé komozé kpá fú
ngbúó roa, bɨlámá ledre bɨ ndịsịzé
óto komozé gɨ roa ní, nɨ karanée
méngị yée zɨze.

7 Née sị́ ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo
uku ledre gɨ zía kídí,
“Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá,
togụ́ Lomo odro go zíse yá,
8 ndásé ésị́ 'dụ́tụ mbílíse
'du'dorụ́
káa zí bɨ kóo bulúndusé e oyónɨ
sogoyé zí Lomo,
sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ kóo 'bɨ úzu
éyí sɨmɨ súwú ní wá.
9 Bulúndusé e uzunɨ́ máa sɨmɨ
súwú íri
kí sɨmɨbi cị́ gbre abú owonɨ́ tí
ledre ga bɨ mándịsị́ méngị
yée ní bú.
10 Née sị́ ledre bɨ kóo zí
mɨmbé'demá ésị́ne royé,
zíma kóo úku ledre zíye
máyá, ‘Ndịsịní 'dụ́tụ
mbílíye kí úwú ledre ga bɨ
mándịsị́ úku yée zíye ní.’
11 Gɨ zí mɨmbé'demá bɨ esị́ royé ní,
zíma kóo móócụ́ éyí máyá,
‘Bɨlámá bi bɨ kóo máyémeómo
gɨ ro zíye ógụ 'dówụ́royé
doa ní, utúasání lolụ ógụ
doa wá.’ ”
12 Máúku zíse owụ́ 'bɨ Babá e,
komosé idí ídí rosé káa bɨ Satána
nɨ lóndo ngíti 'yị gɨ dongaráse
zía ótoómo ledre 'bɨ Lomo zía
ndá'bané lúyú ledre. 13 Mé bɨ káa
zí bɨ sịndị́ kadra nɨ aka bo ba ní,
ídísé ndịsị́ sáká lafúse e kí bɨlámá
sómụ́ ledre káa bɨ nɨyí ótoómo
ledre 'bɨ Lomo zíye ndá'bayé lúyú
ledre ke. 14 Káa zí bɨ ŋguŋguzé
ledre Kírésịto Yésụ go, azé kéye
go kị́é'do ní, idízé tóro kpá fú
ngbúó kenée gɨ sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ
karanée Yésụ ma'dáa nɨ í'bí trịdrị
bɨ za fí zíze sɨmɨa ní. 15 Mɨéké
kúrú Lomo uku kídí,
“Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá,
togụ́ Lomo odro go zíse yá,
ndásé ésị́ 'dụ́tụ mbílíse
'du'dorụ́
káa zí bɨ kóo bulúndusé e oyónɨ
sogoyé zí Lomo ní wá.”
16 'Yị ga bɨ kóo Lomo odro
zíye, zíye 'dụ́tụ mbílíye 'du'dorụ́,
do óyó sogoyé zía ní 'be kóo
náambi e? Kpá tí akpa bulúnduzé
ga bɨ kóo Mụ́sa olụ́ogụ kíye gɨ
sɨmɨ Ízibiti ní. 17 Sara 'yị ga bɨ
kóo mɨmbé'de Lomo esị́ royé kí
sɨmɨbi cị́ gbre ní nda yée wá?
Née kpá tí yée ga bɨ kóo oyónɨ
sogoyé zí Lomo zíye úyuyé cịkị
sɨmɨ súwú íri ní. 18 Sara yée ga
bɨ Lomo lolóbụ́ gɨ royé kídí née
utúasá 'dí'biógụ yée do bɨlámá
bi bɨ née yemeomo gɨ ro zíye
ógụ 'dówụ́royé doa ní wá ní 'be

3:11 3:11 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 95:7-11 **3:15** 3:15 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 97:7,8

náambi e? Kpá tí fú bulúnduzé ga bɨ kóo oyóní sogoyé zía ní. 19 Owoyemezé go kídí ogụní eyé kóo 'be 'bɨ Lomo wá, gɨ zía bɨ ŋguŋguní eyé kóo ledre ené e wá ní.

4

Bɨlámá 'dówụ́ro nɨ wo bɨ gɨ zí Lomo ní

1 Bɨlámá ledre bɨ Lomo yemeomo gɨ rozé kídí karanée, née nɨ í'bí 'dówụ́ro zíze ní, nɨ aka fú lá bo do biné. Idízé tóro ngbúó káa bɨ ngúru 'yị gɨ dongaráze nɨ lúyú ledre, karanée zía zángá 'dówụ́ro máa née ke. 2 Bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ ukuní zíze karaba ní ní, nɨ kpá wo bɨ kóo ukuní zí bulúnduzé ga bɨ kóna ní. Iliní eyé kóo ŋgúŋgu ledre ma'dáa wá gɨ zía moko ndaá 'bɨ ené kóo sɨmɨ a zíye wá. 3 Nɨ zíze karaba go bɨlámáne gɨ zía ŋguŋguzé bɨlámá ledre máa née go. Uku kóo ledre zí bulúnduzé ga bɨ kóo ŋguŋguní bɨlámá ledre máa née wá ní.

“Gɨ zía bɨ kóo mɨmbé'demá esị́
royé ní, zíma kóo mócụ́ éyị́
máyá,
‘Bɨlámá bi bɨ kóo máyémeómo gɨ
ro zíye ógụ 'dówụ́royé doa
ní, utúasání lolụ ógụ doa
wá.’ ”

Abú kenée ndotó, moko ené ụkụ́ kóo go kú sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ ótoógụ do sogo káŋgá. 4 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Lomo 'dowụ́ kóo roné gɨ sɨmɨ moko bɨ kóo ndɨsị́ méngị a ní, sɨmɨ sílí ịnyị doa gbre (7).” 5 Nɨ kpá mɨékéne sɨmɨ ngíti bi sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí, “Bɨlámá bi bɨ kóo máyémeómo gɨ ro zíye ógụ 'dówụ́royé doa ní, utúasání lolụ ógụ doa wá.”

6 Nɨ kpá fú mɨyémené kídí 'dówụ́ro née ngíti géyị 'yị e nɨyí karanée ndíki a ye. Yée ga bɨ kóo ukuní bɨlámá ledre née zíye ngárá iliní ŋgúŋgu a wá ní, Lomo utúasá í'bí 'dówụ́ro née zíye wá. 7 Nda gɨ 'dá'ba gɨ do kací tụ́'dụ́ sɨmɨbi zí Lomo úku ledre zí Dawídi káa zí bɨ kóo odro zí bulúnduzé ga kóo 'desị́ ní kídí,

“Karaba ndéréne 'dá'dá, togụ́
Lomo odro go zíse yá,
ndásé ésị 'dụ́tụ mbílíse
'du'dorụ́ kí úwú a wá.”

8 Idí kóo Yósuwa i'bí 'dówụ́ro bɨ kóo Lomo uku ledre a née bo zí owụ́ 'bɨ Isɨréle ga kóo nderé kíye do bi bɨ kóo Lomo uku ledre a ní, káa bɨ Lomo uku andá ené lolụ ledre ngíti sịndị́ kadra 'bɨ 'dówụ́ro wá.* 9 Ledre née 'dodo kídí, ngíti bɨlámá 'dówụ́ro nɨ bo Lomo nɨ í'bí a zí 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre ené go ní. 10 'Yị máa yée ga bɨ Lomo nɨ í'bí 'dówụ́ro née zíye ní, kụ́rụ́ moko mengị lolụ yée wá, cé káa zí bɨ kóo Lomo 'dowụ́ roné sɨmɨ bɨ kóo mengịonzó moko 'bɨ ótoógụ éyị e ní. 11 Káa zí bɨ goó kenée ní, idízé tóro ngbúó gɨ ro zí Lomo í'bí 'dówụ́ro née zíze káa bɨ azé zángá a káa zí bɨ kóo bulúnduzé ga kóna zangání ní.

12 Owụ́ 'bɨ Babá e, ledre 'bɨ Lomo nɨ kí roko'bụné, zía ídíne kpá afaáfa káa zí bɨkafu maku ní. Idí óŋgolóko sɨmɨsé gberé zía ólụ́ ndɨsịné sɨmɨ mɨmbé'desé, zía ówoónzó ledre ga bɨ íri kí sómụ́ ledre esé e kpá mbá gɨ ro zí Lomo 'déciyéme ngbanga gɨ roa káa zí bɨ owoyeme ní. 13 Lomo owoofụ ledre go, éyị bɨ kị́é'do káa azé útúásá ótoécị a yaá owo wá ní ndaá. Ledre e nɨyí zí Lomo mbá do nyárá bi. Née 'yị bɨ

4:3 4:3 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 95:11 **4:4** 4:4 Dosị éyị e 2:2 **4:5** 4:5 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 95:11 **4:7** 4:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 95:7-8 * **4:8** 4:8 Yósuwa: Yósuwa nderéokpó nda ne kí Isɨréle e gɨ do kací umbu Mụ́sa sɨmɨ káŋgá bɨ kóo Lomo uku ledre a ní. Nda gɨ kací tụ́'dụ́ sɨmɨbi gɨ do kací umbu Yósuwa zí Dawídi nda ídíne mongụ́ ngére 'bɨ Isɨréle e.

karanée azé tóro kó'dụ́ a kadra 'décị ngbanga ní.

Ndazé ótoómo kací Yésụ wá

14 Káa zí bɨ ŋguŋguzé ledre
Yésụ Owụ́ 'bɨ Lomo go, nɨ ne
Mongụ́ 'yị 'dáná éyị e, nda'balugu
roné go zí 'Bụzé Lomo komo ere
ní, idízé tɨ́ fú 'dí'bi sịlịze roa
ngbúó ndazé ótoómo kací a wá.
15 Mongụ́ 'yị 'dáná éyị ezé née
owoyeme ledre gɨ do bizé dụ́ụ́ ne.
Tɨ́ bɨ ngárá ndaá 'yị lúyú ledre
wá ní, zía ótoómo roné 'dó'dóne
káa zí 'yị lúyú ledre ní sɨmɨ lúyú
ledre ezé e. 16 Ndazé éré ngịrị wá,
idízé ódó mɨmbé'dezé zíze ndéré
ndịsịzé sị́ sịndị́ Lomo gɨ ro zía ị́drị
mɨmbé'dené rozé, gɨ do bɨ zía sáká
zée karanée kí éyị ga bɨ ilizé yée
ní.

5

Lomo yemeomo Yésụ káa do mbigí 'yị 'dáná éyị́

1 Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́, Lomo
ndịsị gélé wo ne gɨ tara mbotụ 'bɨ
Isɨréle e gɨ ro zía ndịsịné íni ini
zíne gɨ ro lúyú ledre 'bɨ 'yị ené e
kpá gɨ ro 'bɨ ené lúyú ledre. Zía
kpá ndịsịné kɨ́ í'bí tákpásị́lị́ kpá kɨ́
'dáná éyị́ zɨ́ Lomo gɨ ro lúyú eyé e
mbá. 2 Gɨ zía bɨ nɨ kpá 'yịma'dí
kɨ́ sómụ́ ledre 'bɨ 'yịma'dí e sɨmɨné
ní, togụ́ ili go 'dódo ledre 'bɨ Lomo
zí 'yị ga bɨ luyúnɨ́ go ní yá, zía
ndịsị ónzó mɨmbé'dené mɨónzó
ndoo. 3 Gɨ zí kéyị née ní, zía
ndịsịné 'dáná éyị́ zɨ́ Lomo, idí
ótoómo lúyú ledre ené kpá kɨ́ lúyú
ledre 'bɨ 'yị e 'dá'ba.

4 'Yịma'dí utúasá óto roné kɨ́
roné káa do 'yị 'dáná éyị́ wá,
Lomo ndịsị gélé 'yị e gɨ ro moko
káa zí wo née ne cé káa zí bɨ
kóo gelé ngúru mongụ́ 'yị kɨ́ ịrịné
Aróna káa do 'yị 'dáná éyị́ ní.*
5 Ledre nɨ gɨ ro Kírésịto kpá
kenée, gelé ené roné kɨ́ roné gɨ ro
ídíne káa do mongụ́ 'yị 'dáná éyị́
wá, Lomo gelé wo ne. Káa zí bɨ
ukunɨ́ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,
“Áyí Owụ́ 'bɨ amá,
karaba mááyí go 'Bụyị́.”
6 Nɨ kpá mɨékéne do ngíti bi sɨmɨ
mɨéké kúrú Lomo, Lomo uku kídí,
“Áyí ídí 'yị 'dáná éyị́ za fí,
káa zɨ́ Malekesédeke kóna
ní.”
7 Sɨmɨ bɨ kóo Yésụ nɨ aka do
sogo káŋgá ona ní, ndịsị kóo íni
ini zɨ́ Lomo za cụ́ kɨ́ iní komoné
gɨ zía owo bú kídí Lomo nɨ dụ́ụ́
ne 'yị 'dí'bióyó umbu gɨ komo
'yị. Gɨ zía bɨ kóo otoomo roné
za mbá zɨ́ Lomo ní, zɨ́ Lomo úwú
ini ené. 8 Abú Yésụ nɨ ba za
cụ́ Owụ́ 'bɨ Lomo ní, ndịsị úwú
kúrú Lomo zía ndịsịné ụ́tụsɨmɨné
kíngaya sɨmɨ 'do'dó ga bɨ ndịsị
kɨ́ ndíki wo ní. 9 Gɨ zí kéyị née
zía útúásáne kacɨ́ komo Lomo káa
do mbigí 'yị 'dáná éyị́, kpá 'yị
í'bí trịdrị bɨ za fí ní zɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịní́ óto úndrua ní. 10 Née sị́
ledre bɨ Lomo i'bí roko'bụ zía, zía
ídíne mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ kɨ́ ndịsị
ótoyéme ledre gɨ ro 'yịma'dí e
káa zí bɨ kóo Malekesédeke ndịsị
méngị a ní.

Idízé í'bí rozé gɨ ro ledre 'bɨ Lomo

11 Owụ́ 'bɨ Babá e, tụ́'dụ́ ledre e
nɨyí bo gɨ ro zíze 'dódo yée zíse,
utúasání́ ólụ́ sɨmɨ dosé wá gɨ zía
bɨ nyikiri dosé nɨ yị́ ené ndoo ní.
12 Káa bɨ ásé ídí ba kóo goó se
'yị 'dódo ledre 'bɨ Yésụ zɨ́ ngíti
géyị 'yị e. Sɨmɨ ledre ga gére née
mbá, ílisé idíní́ kpá fú ndịsị 'dódo
ledre mɨnzénzéré ledre 'bɨ Lomo
zíse mɨ'dódo. Ásé aka yị́ esé fú lá
káa zɨ́ owụ́ ga bɨ soyé ụtụ aka gɨ
ro zíye ánu ndụkụ kíe wá ní, ílisé

* **5:4** 5:4 Aróna e kɨ́ Mụ́sa nɨyí do lúndu. Nɨyí gɨ sɨmɨ kúfú 'yị ga ndịsịní́ ndólo yée Lévị ní. Zí Lomo gélé Aróna zía ídíne káa do mɨzefị 'yị 'dáná éyị́ zíne. **5:5** 5:5 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 2:7 **5:6** 5:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 110:4

aka yị esé fú lá umba gɨ ro ụ́lụ́ a.
13 Ídísé ówo a kídí owụ́ owo ené
dongará bɨlámá ledre kí bɨsinyí a
wá, owo yị ené dụ́ụ́ umba ené bɨ
ndịsị ụ́lụ a ní. 14 Mɨngburoko 'yị e
ndịsịní ánu ndụkụ ye gɨ zía owoní
dongará bɨlámá ledre kí bɨsinyí a
go bú sɨmɨ ledre ga bɨ ndịsịní
sómụ́ yée kpó kpó kpó ní.

6

1 Káa zí bɨ goó kenée ní, odụ
ledre esé ndaá ídí lá dụ́ụ́ mɨzefị
ledre 'bɨ Kírésịto kóo 'dodoní zíse
ní, ledre 'bɨ ótoómo lúyú ledre
do ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo ní wá.
Ídísé ówo rómo ledre nda gɨ do
yée ga gére née 'dá'dá. Cíyí ledre
'bɨ Lomo idí ngbóró sɨmɨsé rómo
wo née kíngaya gɨ ro zíse ídíse
kí roko'bụsé. 2 Ledre máa yée
ga bɨ kóo 'dodoní yée zíse gɨ ro
babatịza kí ledre 'bɨ óto sị́lị́ do'yị,
kí ledre 'bɨ úru 'yị e nda kpá kí
ledre ngbanga bɨ karanée Lomo
nɨ 'décị a sɨmɨ odụ sịndị́ kadra ní,
ndásé tóro tí fú lá dụ́ụ́ do yée
ga gére née wá. 3 Cíyí ledre 'bɨ
Lomo idí ngbóró sɨmɨsé rómo yée
ga gére née kɨe gɨ zía née ledre bɨ
Lomo ma'dáa ili gɨ zíze ní.

4 Togụ́ 'yị bɨ kóo 'dodoní ledre
'bɨ Lomo go zía, zía ŋgúŋgu a
go, zí 'Dówụ́ Lomo ógụ ndịsịné
go sɨmɨ a, 5 uwú yeme kóo kúrú
Lomo go bɨlámáne, owoyeme
kpá go kídí karanée, née nɨ ídí
kí roko'bụ ledre e zíne. 6 Zía
ndá'bané óyó sogoné zí ledre ga
gére née yá, Lomo utúasá ídí kí
rokinyi gɨ ro 'dí'bilúgu wo wá gɨ
zía nɨ nda yị ené go káa zí éyị
bɨ 'di'bɨní Owụ́ 'bɨ Lomo kpá úfu
ándá wo mɨkándané ní.

7 Togụ́ 'yị o'do yáká zí iní é'dɨné
do kúfú ené bɨlámáne, zía 'dí'bi
éyị mɨánu kíngaya yá, née úndru
'bɨ Lomo. 8 Yáká bɨ ngárá éyị
mɨánu ndaá sɨmɨ a wá, tó'dó ụ'bụ
'dụtụ wo lá ne yeré ní, úndru
'bɨ Lomo ndaá sɨmɨ a wá, nɨyí
óngbóóyó a mbá 'dá'ba.

9 Owụ́ 'bɨ Babá e, abú ukuzé
ledre káa zí ga gére née zíse
yá, owozé yị ezé bú kídí trịdrị
bɨ za fí ní Lomo nɨ í'bí a zíse.
10 Lomo nɨ 'yị méngị yeme ledre
zí 'yị e. Bɨlámá ledre ga bɨ
za mbá méngịsé yée zía, zíse
í'bí rosé kí 'búne ndịsị sáká 'yị
ené e ní, ledreyé lịgị wo wá.
Nɨ karanée 'décị ngbanga esé
bɨlámáne. 11 Ídísé kpá fú ndịsị
óto 'bú lafúse e kenée gɨ sɨmɨ
odụ sịndị́ kadra bɨ karanée Yésụ
nɨ í'bí trịdrị bɨ za fí zíse sɨmɨ a
ní. 12 Ngịdrị ndaá méngị sée
wá. Ídísé ídí káa zí lafúse ga bɨ
kóo ŋguŋguní ledre Yésụ gɨ zíse
'dá'dá, nɨyí ba ndịsị ụ́tụsɨmɨyé
do tóroyé kpá fú ngbúó gị sɨmɨ
sịndị́ kadra bɨ karanée zí Lomo
í'bí trịdrị bɨ za fí zíye sɨmɨ a ní.

Éyị bɨ Lomo uku go ní, nɨ méngị roné

13 Lomo uku kóo ledre zí
bulúnduzé Abarayáma, nda lá
gɨ zía bɨ ngíti Lomo bɨ romo do
Lomo ma'dáa ndaá ní, zía lóbụ́
roné kí roné kídí, 14 “Máa Lomo,
ledre bɨ máúku go ní, mááyí
méngị a. Mááyí í'bí úndru zíyị,
zí bulúnduyị e étrịyé do ídíye
tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ tụ́'dụ́.” 15 Sɨmɨ bɨ kóo
Abarayáma uwú ledre née kenée
ní, sịkpị ené kóo mɨmbé'dené
'dága wá, onzó kóo mɨmbé'dené
ndoo, gị zí Lomo kóo í'bí éyị bɨ
mocụ́ ledre a ní zía.

16 'Yịma'dí e ndịsịní lólóbụ́ kí
ịrị mɨngburoko 'yị eyé e gɨ ro do
ówo a kídí ledre bɨ yée ukuní ba
nɨ ma'díi. 17 Nɨ kpá kenée gɨ ro
Lomo. Togụ́ uku ledre go, ili zí
'yị ené ga bɨ née uku ledre zíye
née ówo a kídí ledre bɨ née uku
ní nɨ ma'díi, zía lóló'bụ́. 18 Togụ́
Lomo uku ledre go yá oyólo'bó

6:14 6:14 Dosị éyị e 22:17

ené e wá zía lólóbú gi ro zíne ódóngéṛị ledre bi née uku go ní zía ídíne kenée. Née sị ledre bi kací kadra mbá ndịsịzé óto komozé gi ro ledre bi uku go ní. 19 Mịóto komozé bi otozé ro Lomo ní i'bí roko'bụ go zíze gi ro zíze ólụ́ókpóze do mongú bi 'bi Lomo kpụrụ́ gi tara mbotụ bi odó'dụtụní kí mongú mbílí bongó ní.* 20 Yésụ nderéụtụ roné gi zíze go fị ne íri kpụrụ́ gi tara mbotụ máa née káa do mongú 'yị 'dáná éyị e za fí cé káa zí Malekesédeke ní.

7

Malekesédeke 'yị 'dáná éyị

1 Malekesédeke ni kóo ngére 'bi ngíti gara ndoloní Salímu, ni kpá 'yị 'dáná éyị zí mbigí Lomo. Simi bi kóo Abarayáma nda'baogụ gi simi okó bi kóo romo komo ezeokó née simi a ní, zí Malekesédeke ndéréne zía úku ledre zí Abarayáma kídí, “Lomo bi roko'bụa ofụ go ní, bi otoogụ ere kí do sogo káṇgá ní idí ídí kíyị.” 2 Nda gi ore zí Abarayáma 'dí'bi tákpásịlị kị́é'do gi simi sokó 'bi éyị ga bi ngakaní yée gi simi okó ní i'bí yée zí Malekesédeke. Ịrị bi Malekesédeke ní, ini ledre gi simi a kídí, “Mbigí 'yị 'bi Lomo.” Kpá kí ledre bi kídí ngére 'bi Salímu ní, ini ledre gi simi a kídí, “Ngére 'bi bikịdrị.”* 3 Ịrị 'bụa kí ịrị mbágáa kpá kí bulúnduga ndaní míékéye simi míéké kúrú Lomo wá. Gbawá ledre gi ro míárá a kí míúyu a 'yị ówo a ndaá. Ni yị ené cé káa zí Owụ́ 'bi Lomo ní, 'yị 'dáná éyị 'bi Lomo za fí odụ a ndaá.

4 Lúrúsé aka ledre Malekesédeke kí ówó zí Abarayáma. Zía ịnyịné za cụ́ ne 'dí'bi tákpásịlị í'bí a zí Malekesédeke gi ro óto úndru Lomo kíe. 5 Gi zí kéyị née, ni míékéne simi lorụ bi Mụ́sa eké ní kídí 'yị 'dáná éyị ga bi gi simi bulúndu Lévị ní, idíní ndịsị 'dó'dụ́ tákpásịlị gi zí 'yị e za mbá abú kpá yée ga bi niyí kéye do lúndu gi simi bulúnduyé Abarayáma ní. 6 Abú Malekesédeke ndaá gi simi bulúndu Lévị wá, zía 'dí'bi tákpásịlị gi zí Abarayáma zía kpá úku ledre, Lomo idí í'bí úndru zí Abarayáma tí bi Lomo i'bí úndru go zí Abarayáma ma'dáa ní. 7 Ni míówoné kídí, 'yị í'bí úndru romo do 'yị bi 'di'bi úndru ní.

8 Abú 'yị 'dáná éyị ga bi gi simi bulúndu Lévị ndịsịní née 'dí'bi tákpásịlị yá, niyí úyu míúyu gi zía niyí 'yịma'dí e. Tí lá Malekesédeke ni 'bi ené yị ené trịdrịné za fí.† 9 Abú bulúndu Lévị ndịsịní kóo 'dó'dụ́ tákpásịlị ga gére née ye yá, née kpá fú tákpásịlị bi kóo Lévị i'bí zí Abarayáma í'bí a zí Malekesédeke ní. 10 Ukuní ledre née kenée gi zía simi bi Abarayáma ni í'bí tákpásịlị zí Malekesédeke ní, ndikiní aka kóo Lévị wá.

'Dáná éyị 'bi 'yịma'dí e 'di'bioyó ené lúyú ledre wá

11 Abú lorụ bi kóo Mụ́sa eké ní uku kídí 'yị 'dáná éyị idíní ídí dụ́ụ́ gi simi kúfú Lévị yá, 'dáná éyị eyé 'di'bioyó ené lúyú ledre gi ro 'yị e wá. Née sị ledre bi kasaogụní mikánda 'yị 'dáná éyị káa zí Malekesédeke ndaá kúfú

* **6:19** 6:19 Mongú 'yị 'dáná éyị: Mongú 'yị 'dáná éyị e ndịsị ólụ́ simi 'Dịcị 'bi Lomo máa née íri kpụrụ́ gi ku mbotụ bi odó'dụtụní kí mongú mbílí bongó ní gi ro 'dáná éyị zí Lomo bi kí roko'bụné ní kí'di kẹ́rị́ simi simibi kị́é'do gi zía Lomo ma'dáa ndịsị ndịsị ore. Ólo Lévị 16:2.

7:1 7:1 Dosị éyị e 14:14-20 * **7:2** 7:2 Zí Abarayáma í'bí tákpásịlị gi simi éyị ga bi ogụ kíe gi simi okó ní zí Malekesédeke. I'bí kị́é'do gi simi sokó. † **7:8** 7:8 Isiréle e ndịsịní ífi simi éyị eyé ga bi gi yáká ní sokó, zíye í'bí kémbị bi gi simia zí bulúndu Lévị e káa zí bi kóo Abarayáma i'bí tákpásịlị zí Malekesédeke ní.

Lévị kí Aróna gɨ zía wá ní. 12 Nɨ lengbe kenée togú mɨkánda 'yị 'dáná éyí nɨ go ógụ wo bɨ ngárá ndaá gɨ sɨmɨ bulúndu Lévị wá ní, nɨyí aka óyóló'bó lorụ bɨ 'bɨ Mụ́sa ní kí. 13 Máúku ledre née gɨ ro Ngére Yésụ, ndaá 'bɨ ené gɨ tara mbotụ 'bɨ 'yị 'dáná éyí sị́ mbayi 'bɨ Lomo gɨ do sogo káŋgá ba wá, 'bɨ ené mɨméngị moko ené nɨ kpí. 14 Ngére ezé Yésụ bɨ ukuní ledre a née ndaá 'bɨ ené gɨ tara mbotụ máa bɨ 'bɨ Lévị ní wá, nɨ 'bɨ ené yí ené gɨ tara mbotụ bɨ 'bɨ Zúda ní. Sɨmɨ ledre ga bɨ za mbá Mụ́sa eké yée ní, ịfị ené ịrị kúfú bɨ Zúda ní káa do 'yị 'dáná éyí wá.

15 Ma'dii, nɨ mɨútúásáne gɨ ro zí mɨkánda yéme ledre ídíne togú ngíti mɨkánda 'yị 'dáná éyí káa zí Malekesédeke nɨ goó bo ní. 16 Mɨógụ a bɨ zía ídíne 'yị 'dáná éyí née ní, ndaá 'bɨ ené gɨ zía bɨ yaá tara mbotụ ené nɨ kú 'bɨ 'yị 'dáná éyí káa zí tara mbotụ 'bɨ Lévị ní wá. Yí ené gɨ zía nɨ 'bɨ ené yí ené trịdrịné za fí uyu ené e wá ní. 17 Nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo gɨ ro Yésụ kídí,

“Áyí ídí 'yị 'dáná éyí za fí,
káa zí Malekesédeke kóna ní.”

18 Mɨyéme ledre kóo yemení 'dá'dá gɨ ro do ndịsị gélé 'yị 'dáná éyí e kíe ní oyólo'bóní go gɨ zía utúasá ené óto 'yị zía ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá. 19 Mɨméngị ledre ga bɨ kací lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, oto ené 'yị zía ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá, éyí bɨ nɨ nda goó bo ní, mɨkánda yéme ledre 'di'bi nda bi goó ne. Née nda go mɨyéme ledre máa bɨ nɨ 'dí'biógụ zée gbóo kí Lomo ní.

Yésụ nɨ 'yị 'dáná éyí bɨ nɨ trịdrịné za fí ní

20 Mɨógụ Yésụ bɨ káa do 'yị 'dáná éyí ní ndaá 'bɨ ené káa zí 'bɨ ngíti géyị 'yị 'dáná éyí e ní wá. Lomo lobú 'bɨ ené gɨ roa za cú lóbú gɨ ro zía ídíne káa do 'yị 'dáná éyí. 21 Zí Lomo úku ledre gɨ ro Yésụ kídí,

“Ledre 'bɨ Ngére Lomo bɨ mááyí
úku a ba,
máóyóló'bó wá,
‘Áyí ídí 'yị 'dáná éyí za fí.’ ”

22 Káa zí bɨ Lomo lobú kóo lóbú gɨ ro zí Yésụ ídíne káa do 'yị 'dáná éyí ní, bɨ ba ní Yésụ yeme mɨkánda ledre go kí roko'bụné kíngaya.

23 'Yị 'dáná éyí ga kóna ní nɨyí lengbe tú'dú gɨ zía nɨyí 'yịma'dí e ndịsịní úyu mɨúyu, togú ngíti a uyu go yá, geré zí eze a 'dí'bi bi kací a. 24 Gɨ ro Yésụ ní ndaá 'bɨ ené kenée wá, nɨ 'bɨ ené yí ené 'yị 'dáná éyí za fí gɨ zía uyu ené 'bɨ ené e wá. 25 Káa zí bɨ goó kenée ní, togú ndịsịzé kací kadra mbá íni ini zí Lomo kí ịrị Yésụ yá, Lomo nɨ yómo zée gɨ zía Yésụ ma'dáa ndịsị kpá fú ódro zí Lomo gɨ rozé kídí Lomo idí yómo zée.

26 Idízé ówo a kídí Yésụ nɨ ne mongú 'yị 'dáná éyí bɨ azé óto komozé roa ní, gɨ zía kémbí lúyú ledre ndaá roa wá. 'Yị e za mbá ndịsịní óto úndru a romo do 'bɨ maláyika e komo ere mbá. 27 Ndaá 'bɨ ené káa zí ngíti géyị mɨngburoko 'yị 'dáná éyí e zía ndịsịné 'dáná éyí kací kadra mbá ní wá. 'Yị ga bɨ ndịsịní 'dáná éyí kací kadra mbá ní ndịsịní 'dáná éyí née kpá gɨ ro 'bɨ eyé lúyú ledre kpá gɨ ro 'bɨ 'yịma'dí e. Yésụ 'daná 'bɨ ené éyí dụ́ú kí'dí kérí sɨmɨ bɨ i'bí roné do úyuné do mɨngbúngbu kágá ní. 28 'Yị máa yée ga bɨ nɨyí mɨngburoko 'yị 'dáná éyí e kací lorụ bɨ Mụ́sa eké ní, nɨyí née lá gbékpị 'yịma'dí e roko'bụ ndaá royé wá. Sɨmɨ bɨ Lomo i'bíogụ nda mɨkánda lorụ

7:17 7:17 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 110:4 **7:21** 7:21 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 110:4

ní, zía 'dí'bi mbigí Owụ́ 'bi ené Yésụ bi utúasá miútúásá kací komoa ní zía ídíne káa do 'yị 'dáná éyị za fí.

8

Mikánda yéme ledre

1 Simi tụ́'dụ́ ledre ga bi 'dodozé yée zíse ní za mbá, ídísé ówo a kídí wo bi ni kí roko'bụné ní, ni kídí Yésụ ni mongụ́ 'yị 'dáná éyị, niyí cakaba mindịsịyé kí Lomo do bi kịé'do komo ere. 2 Ni ndịsị 'dáná éyị simi mbigí 'Dịcị 'bi Lomo bi komo ere ní. Mbigí 'Dịcị née Ngére ụbụ́ ne, ndaá 'bi ené 'yịma'dí wá.

3 Káa zí bi mongụ́ 'yị 'dáná éyị ndịsị í'bí tákpásịlị e kpá kí 'dáná éyị e ní, Yésụ bi ni kpá mongụ́ 'yị 'dáná éyị ní, ni kpá í'bí 'bi ené éyị zía kpá 'dáná éyị. 4 Idí Yésụ ma'dáa ni kóo ba do sogo káṇgá ona yá, káa bi sị ledre bi zía kpá ídíne 'yị 'dáná éyị gi roa ní ndaá, gi zía 'yị 'dáná éyị e niyí yị eyé goó bo ndịsịní 'dáná éyị kací lorụ bi 'bi Mụ́sa ní. 5 Moko 'bi 'dáná éyị bi ndịsịní méngị a simi 'Dịcị 'bi Lomo do sogo káṇgá ona ní, ni lá dụụ́ lílị moko 'bi 'dáná éyị bi komo ere ní. Née sị ledre bi simi bi kóo Mụ́sa ni ndịsị ụbụ́ kútú gi ro ndịsị íni ini zí Lomo simi a, zí Lomo kóo ési sịlịne komo a kídí, “Ídí méngị moko ga gére née tí za cé káa zí bi kóo máúku ledreyé zíyị do landa bi Sináyi ní.” 6 Moko 'bi 'dáná éyị bi Lomo i'bí zí Yésụ méngị a ní, romo do 'bi ngíti géyị 'yị 'dáná éyị e go mbá. Kpá káa zí mikánda ledre bi Lomo yeme gi rozé ní, ni kí ledrené owóowó rómo do kurú a bi kóo 'dá'dá ní mbá. Gi zía Yésụ toro 'dá'dá ne.

7 Idí mizefị yéme ledre kóo 'dá'dá ní mengị kóo moko bo bilámáne, káa bi Lomo yeme ené kóo ngíti mikánda ledre wá. 8 Lomo owo bú bilámáne kídí ledre kóo née yeme ní, 'yịma'dí e nderéní eyé kací a wá, gi zí kéyị née ní, zía úku ledre kídí,

“Sịndị kadra ni ógụ,
zíma yéme mikánda miyéme ledre
kí kúfú Isiréle
kpá kí bulúndu Zúda e.
9 Mikánda ledre bi mááyí yéme a ní ni kpị gi zí wo bi kóo
máyéme gi ro bulúndusé e
simi bi máútú zíye 'dá'dá
zíma 'dí'biógụ yée gi simi Ízibiti ní.
Gi zía ledre bi máyéme gi royé ní ndaá 'bi ené zíye kí ledrené owóowó wá.
Gi zía bi mengịní ledre kenée ní, zíma óyó sogomá zíye.
10 Ba nda go mikánda miyéme ledre bi mááyí yéme a kí 'yị 'bi Isiréle e
gi kací a ba.
Mááyí 'dódo lorụ amá e zíye
ówoyéme a,
zí cíyí a ólụ́ne ngịrị simi mimbé'deyé.
Nda née zíma ídíma Lomo bi zíye ndịsịyé óto úndru a,
gi zía niyí go 'yị amá e.
11 Nda gi ore, 'yị bi ni ídíáká yaá owoyeme máa káa do Ngére eyé wá,
ili kpá fú do 'dódo ledre amá zíne ní ndaá.
Niyí go za mbá 'yị ga bi owoyemení máa go ní,
mingburoko 'yị e kí minzéré owụ́ e mbá.
12 Gi zía bi owoyemení máa go ní, ledre ga bi kóo luyúní yée 'dá'dá ní mbá máótoómo yée go mbá,
mááyí lụ́lụóyó yée gi royé za mbá 'dá'ba.”

13 Ledre máa wo bi Lomo yeme ba ní, ni mikánda yéme ledre. Gi zía ledre máa wo bi kóo yeme

8:5 8:5 Ólụ́ógụ 25:40 **8:12** 8:12 Yeremáya 31:31-34

'dá'dá née nɨ yį eyé go kuṛúne, moko ndaá lolụ sɨmɨ a wá nɨ ụ́kụ́ ené mɨụ́kụ́.

9

Lorụ gɨ ro mɨzefį yéme ledre

1 Ídísé ówo a kɨ́dí, mɨzefį ledre kóo Lomo yeme zɨ́ bulúndusé ga kóna ní, í'bí kóo lorụ káa do mɨsi'di 'bɨ ndịsị óto úndruné zíye, zía kpá úku ledre idíní ụ́bụ́ kụ́tụ́ káa do 'dịcị́ zíne gɨ ro do ndịsị íni ini sɨmɨ a zíne. 2 Sɨmɨ bɨ ụbụ́ní kụ́tụ́ née ní ní, zíye ífi sɨmɨ a gbre kɨ́ mbílí bongó. Mɨzefį sɨmɨ a bɨ mɨ'dí tara mbotụ ní, zíye 'dí'bióto éyį bɨ ndịsịní ụ́ndụóto pho'dụ doa ní, kɨ́ tarabíza kpá kɨ́ ambata bɨ yemení kɨ́ ịrị Lomo ní mbá sɨmɨ a ore. Ndịsịní ndólo sɨmɨ 'dịcị́ máa née kɨ́dí, Bi 'bɨ Lomo. 3 Nda sogo mbílí bongó bɨ ingí'dụtụní zaá yana íri ní, ndoloní 'bɨ eyé sɨmɨ 'dịcị́ máa wo née kɨ́dí, Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo. 4 Éyį ga bɨ 'di'biotoní yée sɨmɨ bi máa wo née íri ní, nɨyí 'bɨ eyé mbá kpį. Nɨyí mbayi bɨ o'bóní gɨ sɨmɨ dábu gɨ ro ndịsị óngbó abụ́rengú kɨ́ bɨlámá ndonyoné doa gɨ ro zɨ́ cika a ndịsị ndéréne zɨ́ Lomo ní, nda kɨ́ sondụ́ụ bɨ kuṛụṛuní sɨmɨ a kɨ́ roa mbá kɨ́ dábu, née sondụ́ụ 'bɨ yéme ledre. Do 'dí'bióto owụ́ pheṛé bɨ o'bóní gɨ sɨmɨ dábu kɨ́ éyį mɨánu bɨ kóo Lomo ndịsị ụ́cụógụ a gɨ komo ere ndoloní mána* ní, kɨ́ ngbángbá 'bɨ Aróna bɨ mbílía ndịsị ụ́'bụ mɨụ́'bụ gɨ zɨ́ roko'bụ 'bɨ Lomo ní, nda kpá kɨ́ mɨsɨsɨlekpe tutú bɨ ekéní lorụ 'bɨ mɨyéme ledre 'bɨ Lomo bɨ sokó ní roa. 5 Do yéme lị́lị́ éyį e gbre káa zɨ́ lị́lị́ maláyika e ní, zíye yáya fúndúye mbá mɨyáya do sondụ́ụ kɨ́'dí bɨ ndịsịní óyụ sámá bɨ gɨ ro zɨ́ Lomo 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e ní. Utúasázé úku yéme ledre gɨ ro ledre máa née wá.

6 Sɨmɨ bɨ 'yị 'dáná éyį e yemeonzóní éyį ga gére née go mbá kenée ní, zíye nda ndịsị ólụ́ye sɨmɨ mɨzefį sɨmɨ kụ́tụ́ née ndịsị íni ini zɨ́ Lomo kacɨ́ kadra mbá. 7 Sɨmɨ odụ sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo máa bɨ 'bɨ ené Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo ní, mongụ́ 'yị 'dáná éyį e ndịsị lengbe ólụ́ sɨmɨ a íri dụụ́ ne sɨmɨ sɨmɨbi kị́é'do kpá kɨ́'dí kéṛí.† Togụ́ olụ́ go íri yá, ndịsị lengbe íni ini zɨ́ Lomo kɨ́ óyụ sáma bangá bɨ gáa oṇgoonzóní ní gɨ ro zɨ́ Lomo lụ́lụóyó lúyú ledre ené, kpá kɨ́ lúyú ledre bɨ 'yị e luyúní ngárá owoní wá ní. 8 'Dówụ́ Lomo ndịsị 'dódo ledre máa ga ba zíze ne, kɨ́dí 'yị ndaá ólụ́ do Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo née wá, káa zɨ́ bɨ 'yị e ndịsịní aka lódụ́ ba fú mɨsi'di bɨ kóo lorụ 'bɨ Mụ́sa 'dodo ndịsịní íni ini kɨ́e zɨ́ Lomo sɨmɨ kụ́tụ́ ní. 9 Lị́lị́ ledre née 'dodo karaba zíze kɨ́dí, bangá ga bɨ kóo ndịsịní óṇgoónzó yée 'dáná éyį kɨ́e zɨ́ Lomo ní, utúasá ené óto 'yị zía ídíne mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá. 10 Lorụ ga gére née nɨ yį eyé lá gɨ ro zɨ́ 'yịma'dí e ánu éyį kpá kɨ́ éwé éyį e nda kpá kɨ́ ledre 'bɨ lúgu éyį e. Ambá yéme ledre née nɨ dụ́ụ́ gɨ ro kụṛụ'bụ 'yịma'dí, 'búó togụ́ sịndị́ kadra ogụ go zɨ́ Lomo óyóló'bó ledre ga gére née ne.

Ledre sáma Yésụ owó romo do 'bɨ bangá

11 Bɨ ba ní Yésụ ogụ nda go cụ́ ne. Nɨ goó ne mongụ́ 'yị 'dáná éyį zíze sɨmɨ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo komo ere. Moko ené ndaá kɨ́ bi máa yée ga bɨ 'yịma'dí yemení ye kɨ́ ịrị Lomo do sogo káṇgá ona ní wá. 12 I'bí mbigí kụṛụ'bụné bɨ romo do bangá e ní do úyuné káa do

* **9:4** 9:4 Mána: Née éyį miánu bɨ kóo Lomo ndịsị ụ́cụógụ a zɨ́ Isiréle e gɨ komo ere sɨmɨ bɨ nɨyí sɨmɨ súwú kɨ́ sɨmɨbi cị gbre ní. Ólo Ólụ́ógụ 16:1-36. † **9:7** 9:7 Ólo ledre gɨ ro ledre bɨ mengị roné sɨmɨ ba sɨmɨ Lévị 16.

mongụ́ 'yị 'dáná éyị. Zía ólụ́ne simi Mongụ́ Bi 'bi Lomo kí mbigí sámané. Gi zí kéyị née, zí Lomo geré lụ́lụóyó lúyú ledre ezé 'bi 'yima'dí e za fí. 13 Sáma bangá kí mbụkụ bangá ga bi ongbóní yée zí 'yị 'dáná éyị ndịsị óyụ yée ní, ndịsịní lúgu lá dụ́ụ́ gbékpị ro 'yima'dí. 14 Sáma Kírésịto utúasá dụ́ụ́ ne lúguráyi 'yị e gi simi lúyú ledre gi zía 'Dówụ́ Lomo i'bí roko'bụ ne zí Yésụ ma'dáa zía í'bí roné zí umbu do úyuné káa do mongụ́ 'dáná éyị zí Lomo. Gi ro zí sáma née lúguráyi sómụ́ ledre ezé káa bi azé ndísị sómụ́ ledre ga bi ni 'dí'biógụ zíze umbu ní, gi do bi zíze ndịsịzé méngị moko zí Lomo bi trịdrị ní.

15 Gi zía bi i'bí roné zí umbu ní, zía ndịsị ódroné do bi kací 'yima'dí e zí Lomo gi zía 'di'biogụ mikánda miyéme ledre 'bi Lomo go zí 'yima'dí e gi ro zíye ndíki trịdrị bi za fí ní. Sị ledre bi uyu gi roa ní, ni gi ro úgú go 'yị e gi simi lúyú ledre bi kóo luyúní simi kụrú miyéme ledre kóna ní.

16 Káa zí ledre bi gi ro odụ kúrú 'yị ní. Togụ́ 'yị ukuomo ledre zía úyuné yá, 'yị ga bi 'yị née ukuomo ledre née zíye ní, idíní méngị a tí kenée gi zía née ledre bi 'yị née ili ní. 17 Togụ́ 'yị ni aka kí komoné yá, ledre bi ni úku a ní owó ené e wá, ledre née ni ówó komo 'yị e zíye méngị a nda gi do kací umbua. 18 Née sị ledre bi simi mizefị miyéme ledre bi dongará Lomo kí 'yima'dí e gi ro zía ídíne kí roko'bụné yá, ili zí sáma ndé'yíne gi zía té kí ní. 19 Simi bi Mụ́sa 'dodo asá lorụ 'bi Lomo go zí 'yị 'bi Isiréle ní, zía 'dí'bi mbílí tịyị kí mimoli kálá bangá zía ési yée simi sáma owụ́ ịtị kí ína gáa oŋgoonzóní ní, óyụ yée ro bụ́kụ 'bi lorụ 'bi Lomo nda kpá kí 'yima'dí e. 20 Simi bi ni ndịsị óyụ sáma ma'dáa ní, “Zía úku ledre kídí, sáma ba 'dodo go kídí ledre bi Lomo yeme wo dongaráne kíse 'yima'dí e ní ni ma'díi.” 21 Zía kpá óyụ sáma née ro kụ́tụ́ kpá kí éyị ga bi ore ndịsịní íni ini kíe zí Lomo ní mbá. 22 Ni kenée gi zía lorụ 'bi Lomo uku kídí éyị e mbá niyí útúásá kací komo Lomo 'búó togụ́ sáma nde'yị go gi royé. Kpá kenée née Lomo ni ótoómo lúyú ledre 'bi 'yima'dí e 'búó togụ́ sáma nde'yí go gi royé.

23 'Dáná éyị ga bi za mbá 'yị 'dáná éyị e ndịsịní 'dáná yée kí bangá do sogo káŋgá ona gi ro óto 'yị e ídíye mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo ní, ndaní née mbigí a wá, née líli a. Mbigí 'dáná éyị ni wo bi kí éyị bi gi komo ere ní. 24 Kírésịto 'daná 'bi ené éyị do bi máa wo bi 'yima'dí e yemení ye kí sịlịye kídí née bi 'bi Lomo ní wá. Bi máa wo bi 'yima'dí yemení ye ní, née lá líli 'Díci 'bi Lomo bi komo ere ní. Ndịsị 'bi ené yí ené geré simi mbigí 'Díci bi 'bi Lomo ní kí Lomo do bi kị́é'do komo ere íri za fí. 25 Nderé ené 'bi ené do Mongụ́ Bi 'bi Lomo kí'dí tụ́'dụ́ gi ro úyuné káa do 'dáná éyị gi rozé káa zí bi Mongụ́ 'yị 'dáná éyị e bi do sogo káŋgá ndịsịní ndéré ándá royé mindéré ándá kací simibi e mbá do Mongụ́ Bi 'bi Lomo ní kí sáma bangá e ndịsị óyụ yée wá. 26 Idí née kóo mbigí ledre bi Lomo yeme ne kídí 'dáná éyị idí méngị roné kí'dí tụ́'dụ́ ní yá, káa bi Yésụ ni úyu ándá roné miúyu ándá tónóne kú gi simi kadra bi kóo Lomo yeme do sogo káŋgá ba ní ní. Ɨ'ɨ, ogụ do sogo káŋgá lá dụ́ụ́ kí'dí kẹ́rị́ do úyuné gi ro 'dí'bióyó lúyú ledre ezé za fí. 27 Gi zía Lomo yeme go kenée kídí 'yima'dí e idíní úyu dụ́ụ́ kí'di kẹ́rị́ nda gi do kací mizefị umbu née zíne nda 'décị ngbangayé. 28 Cé káa zí bi

9:20 9:20 Ólụ́ógụ 24:8

kóo Kírésịto uyu dụ́ụ́ kɨ́'di kéɽ́ gɨ ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e gɨ ro karanée zíne kpá ndá'baógụ ándá roné do sogo káṇgá. Mɨndá'baógụ a née ndaá lolụ kpá gɨ ro 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá, nda gɨ ro í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị máa yée ga bɨ ndịsịní óto komoyé gɨ ro mɨndá'baógụ a ní.

10

Yésụ nɨ mbigí 'yị 'dáná éyḭ

1 Tṵ'dṵ́ ledre ga bɨ za mbá Mụ́sa eké yée káa do lorụ ní, ndaní eyé mbigí ledre ma'dáa wá, née za mbá lḭ́lḭ bɨlámá ledre bɨ mɨúyu Yésụ káa do mbigí 'dáná éyḭ 'dí'biógụ ní. Abú 'yị 'dáná éyḭ e ndịsịní 'dáná ándá éyḭ mɨ'dáná ándá kací sɨmɨbi e mbá yá, kụrú mɨsi'di bɨ ndịsịní 'dí'bi a ndéré kɨe íni ini zí Lomo ní, oto ené Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e wá. 2 Idí kóo kụrú mɨsi'di bɨ 'bɨ íni ini zí Lomo ní oto kóo Lomo bo zía ídíne kɨ́ rokinyi zía ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e, káa bɨ 'yị 'dáná éyḭ e otoomoní kɨ́ 'dáná éyḭ go gɨ zía 'yị ga bɨ 'yị 'dáná éyḭ e ndịsịní 'dáná éyḭ kpá gɨ royé ní ndaní lolụ ba fú lá kɨ́ ngịrị 'bɨ lúyú ledre royé wá. 3 Ngịrị ndịsị́ méngị yée gɨ zía 'dáná éyḭ ga bɨ 'yị 'dáná éyḭ ndịsịní 'dáná a kací kadra kɨ́ sɨmɨbi e mbá née ní ndịsị́ óto 'yị e zíye ndísiyé éré ngịrị kídí togṵ́ 'danání éyḭ zí Lomo gɨ royé wá yá, lúyú ledre ụkṵ́ gɨ royé wá. 4 'Dáná éyḭ bɨ 'yị 'dáná éyḭ e ndịsịní 'dáná a kɨ́ sáma ḭ́tḭ e kɨ́ ína e ní, Lomo 'di'bioyó ené lúyú ledre gɨ ro 'yịma'dí e gɨ zía wá.

5 Sɨmɨ bɨ Kírésịto Yésụ ogụ ní, zía kóo úku ledre zí Lomo kídí,

“Lomo íli eyḭ zíma óṇgoónzó
bangá zíyị káa do éyḭ 'dáná wá,
née sḭ́ ledre bɨ óto máa káa do 'yịma'dí ní.

6 Ndá 'bɨ eyḭ kɨ́ rokinyi gɨ ro do ndḭ́sị́ óṇgoónzó bangá e kpá kɨ́ ngíti géyị éyḭ e óngbó yée káa do 'dáná éyḭ zíyị gɨ ro lúyú ledre wá.

7 Née sḭ́ ledre bɨ máúku ledre gɨ zía
máyá mááyí ba ní ní, gɨ zía
ekéní kóo ledre go kenée gɨ
romá sɨmɨ mɨéké kúrúyị.
‘Máógụ go méngị éyḭ bɨ íli ní.’ ”

8 Zí Yésụ kpá úku ngíti ledre kídí, “'Dáná éyḭ bɨ ndịsịní 'dáná yée zíyị kɨ́ bangá, togṵ́ mbú mɨkánda éyḭ gɨ yáká, togṵ́ mbú bangá bɨ oṇgoonzóní do óngbó a zíyị sḭ́ mbayi ní, ndá 'bɨ eyḭ kɨ́ rokinyi gɨ ro éyḭ ga gére née mbá wá.” Abú Mụ́sa eké kóo go sɨmɨ lorụ kenée ní. 9 Wo Yésụ, zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Lomo máógụ go do sogo káṇgá méngị éyḭ bɨ íli ní.” Née ní, zía ḭnyḭné 'dṵ́tụ tṵ́'dṵ́ mɨsi'di ga bɨ kóo 'bɨ mɨzefḭ mɨyéme ledre ní mbá 'dá'ba zía líkpí mɨsi'di 'bɨ mbigí 'dáná éyḭ bɨ 'bɨ gbre yéme ledre ní. 10 Ma'díi, née ledre bɨ Lomo ili ní. Umbu bɨ Kírésịto Yésụ uyu wo kɨ́'dí kéɽ́ káa do mbigí 'dáná éyḭ ní, oto zée go káa mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, gɨ zía lúyú ledre ndaá lolụ rozé wá.

11 Kací kadra mbá, 'yị 'dáná éyḭ e ndịsịní tóro 'dáná éyḭ e zí Lomo kací lorụ 'bɨ 'dáná éyḭ bɨ Mụ́sa eké ní. Abú ndịsịní 'dáná éyḭ ga gére née tí kenée yá ní, í'ɨ, oto ené Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e gɨ royé fú lá wá. 12 Sɨmɨ bɨ Ngére Yésụ ogụ káa do mbigí 'yị 'dáná éyḭ ní, i'bí roné

10:7 10:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 40:6-8 **10:9** 10:9 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 40:8

do úyuné káa do mbigí 'dáná éyị dụ́ụ́ kɨ'dí kéɽí, geré zí Lomo ídíne kɨ́ rokinyi zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e gɨ royé za fí. Yésụ ma'dáa nɨyí cakaba mɨndịsịyé kɨ́ Lomo do bi kị́é'do za fí. 13 Tónóne gɨ sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née, ndéréógụné gị karaba ní, nɨ mɨndịsịné sóngó sịndị́ kadra bɨ gɨ ro zíne ídíne Ngére do ezeokóne e za mbá ní. 14 I'bí roné do úyuné káa do mbigí 'dáná éyị kɨ'di kéɽí gɨ ro zí 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo go ní ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní za fí.

15 Ledre née utúasá go kpịnị kɨ́ ledre bɨ kóo 'Dówụ́ Lomo uku ní,

16 “Ba mɨyéme ledre bɨ mááyí
yéme a kíye
gɨ do kací a ba.
Mááyí 'dódo lorụ amá e zíye
ówoyéme a,
zí cíyí a ólụ́ne ngịrị sɨmɨ
mɨmbé'deyé.”

17 Zía kpá úku ándá ledre kɨ́dí,

“Mááyí lụ́lụóyó lúyú ledre esé e za
mbá 'dá'ba,
gɨ zía má'dí'bilúgu sée go
zíma káa do mbigí 'yị
amá e.”

18 Káa zí bɨ Lomo lụlụoyó lúyú ledre ezé e go, azé nda go mbigí 'yị ené ní, sị́ ledre bɨ zíze ndá'bazé kpá fú ndịsị óŋgoónzó bangá ndịsị 'dáná éyị kíe zía ní ndaá lolụ wá.

Ndazé óyó sogozé zɨ́ Lomo wá

19 Owụ́ 'bɨ Babá e, ndazé lolụ ónzó komozé mɨónzó gɨ ro ndéréze sɨmɨ Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo bɨ komo ere ní wá, gɨ zí sáma Yésụ bɨ lefe bi gɨ rozé ní, mɨsi'di ere likpí go zíze fúó. 20 Gɨ zía bɨ Yésụ i'bí roné káa do mbigí 'dáná éyị do úyuné gɨ rozé ní, nɨ zíze go káa zí mbílí bongó bɨ ingíní 'Dịcị 'bɨ Lomo zíze ólụ́ze kpụrụ́ gɨ sɨmɨ a ndéréógụzé zɨ́ Lomo ní.

21 Káa zɨ́ bɨ Yésụ nɨ nda goó ne Mongụ́ 'yị 'dáná éyị gɨ rozé sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ní, 22 idízé kpá fú ndịsị ndéré zí Lomo kɨ́ mɨmbé'dezé kị́é'do kací kadra za mbá. Gɨ zía umbu bɨ Yésụ uyu wo gɨ rozé ní, sáma a lugurayi zée káa zí éyị bɨ luguní kɨ́ iní bɨ kɨ́ komoné drá ní.

23 Idízé lányá ro ledre máa née kɨ́ mɨmbé'dezé kị́é'do gɨ zía togụ́ Lomo uku ledre go yá, nɨ tí méngị a ma'dii. 24 Idízé ódó rozé káa do éyị kị́é'do kɨ́ lafúze e, zíze ndịsịzé óto 'búye kpá kɨ́ sáká yée kɨ́ bɨlámá mɨméngị ledre. 25 Togụ́ go sịndị́ kadra 'bɨ ini zí Lomo yá, ídísé yóko rosé ndro kɨ́ lafúse e. Ndásé ídí káa zí ngíti géyị 'yị ga bɨ iliní yóko royé kɨ́ lafúye ndịsị íni ini zɨ́ Lomo wá ní wá. Ídísé ndịsị sáká lafúse e kpá kɨ́ lórụ rosé dengbíse gɨ zía sịndị́ kadra 'bɨ mɨndá'baógụ Ngére Yésụ nɨ go gbóo.

26 Káa zɨ́ bɨ ŋguŋguzé ledre Yésụ go, togụ́ zíze ndá'bazé ndịsị lúyú ledre káa zí éyị bɨ owozé aka fú lá wo wá ní, ngíti 'dáná éyị bɨ nɨyí 'dáná a gɨ rozé gɨ ro zí lúyú née ụ́kụ́ne ní ndaá lolụ wá. Gɨ zía Yésụ ma'dáa uyu kóo gɨ rozé dụ́ụ́ kɨ'di kéɽí. 27 Togụ́ úwúsé ledre ba wá, zíse 'dụ́tụ mbílíse 'du'dorụ́ do ndá'basé lúyú ledre yá, ídísé ówo a kɨ́dí ásé go ezeokó Lomo ndịsịsé go dụ́ụ́ sóngó umbu 'bɨ pho'dụ bɨ owoofụ go nɨ úfu ezeokó née kíe ní. 28 Ídísé ówo a kɨ́dí ledre ba nɨ ma'díi, lị́lị a nɨ káa zɨ́ lorụ 'bɨ Lomo bɨ kóo Mụ́sa ekéní kɨ́dí, togụ́ 'yị mengị lúyú ledre go, zɨ́ ngíti géyị 'yị e, togụ́ gbre kɨ́ ota úku ledre go kɨ́dí ma'díi 'yị née luyú tí ledre go kenée yá, nɨyí tí geré úfu wo 'dá'ba. 29 Togụ́ ledre nɨ kóo kenée bo gɨ ro lorụ, ídísé ówo a kɨ́dí togụ́ 'yị lurúcayi Owụ́

10:16 10:16 Yeremáya 31:33 **10:17** 10:17 Yeremáya 31:34

'bɨ Lomo, kɨ́ umbu bɨ kóo uyu káa do mɨkánda mɨyéme ledre bɨ gɨ ro 'yɨma'dí e ní yá, kídí 'yɨ née ndɨsɨ go úkucáyi roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo bɨ oto mɨmbé'de Lomo zía ɨdrɨ́ne ro 'yɨma'dí e ní. Lomo nɨ 'décɨ ngbanga 'yɨ máa née bɨsinyíne kíngaya. 30 Ídísé ówo a bɨlámáne kídí togụ́ Lomo uku ledre kídí, “Mááyí dụ́ụ́ máa wo bɨ nɨ mɨútúásáne gɨ ro méngɨ lúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yɨ ní.” Zɨ́ úku ándá ledre kídí, “Ngére Lomo nɨ 'décɨ ngbanga 'yɨ ené e.” 31 Ídísé ówo a kídí roko'bụ 'bɨ Lomo ofụ go. 'Yɨ bɨ nɨ lúrú komoa kɨ́ ledre ní ndaá, togụ́ 'décɨ ngbanga 'yɨ go yá, nɨ ídí zɨ́ 'yɨ ma'dáa bɨsinyíne kíngaya.

32 'Do'dó ga bɨ kóo 'dó'dósé yée gɨ zɨ́ lerɨ́, zɨ́ ngíti géyɨ 'yɨ e kpá 'dó'do sée gɨ zía bɨ ŋgúŋgusé ledre Ngére Yésụ ní, ndaá lɨgɨ sée wá. 33 Sɨmɨ ngíti géyɨ sɨndɨ́ kadra, 'yɨ ga bɨ ŋguŋguní ledre Ngére Yésụ wá ní, ndɨsɨní kóo 'dó'do sée kɨ́ énɨ́ komosé, kɨ́ ócó sée do komo tɨ́'dɨ́ 'yɨ e. Ngíti géyɨ yá, zíse ndɨsɨsé kɨ́ sáká lafúse e togụ́ 'yɨ ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo wá ní nɨyí go méngɨ yée bɨsinyíne ní. 34 Bi ndɨsɨ kóo sínyí rosé mɨsínyí kɨ́ lúrú lafúse ga bɨ otoní yée sɨmɨ sɨ́gɨnɨ gɨ zía bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Ngére Yésụ ní. Zíse ndɨsɨsé ụ́tụsɨmɨsé kíngaya sɨmɨ bɨ 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní méngɨ sée 'yɨ ga bɨ 'bɨ Kɨ́résɨto bɨsinyíne zíye ndɨsɨyé kɨ́ ngáka éyɨ́ esé e gɨ zíse ní. Ụ́tụsé sɨmɨsé née gɨ zía ówosé yɨ́ esé bú kídí Lomo yemeomo bɨlámá ledre bɨ ngárá ụkụ́ wá ní go zíse komo ere.

35 Ídísé 'dí'bi sɨ́lɨ́se ro Lomo kpá fú ngbúó, ndásé óyó sogosé zía wá gɨ zía ówosé go bú kídí bɨlámá ledre nɨ go ndɨsɨ sóngó sée komo ere. 36 Ídísé ndɨsɨ ụ́tụsɨmɨsé kíngaya gɨ do bɨ zíse ndɨsɨsé méngɨ moko 'bɨ Lomo ndéré kíe kpá fú 'dá'dá gɨ ro zí Lomo í'bí úndru bɨ yemeomo gɨ rosé ní zíse. 37 Gɨ zía ekénɨ́ ledre gɨ ro Ngére Yésụ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo kídí,

“Ngítí sɨ́lɨ́ idíaká go lá cúku'dée gɨ
ro zía ndá'baógụné, lụ'bú
lolụ wá.
38 Tɨ́ lá mbigí 'yɨ amá e nɨyí
ndíki trɨdrɨ bɨ za fí ní gɨ zía
ŋguŋguní ledre amá go ní.
Wo bɨ nɨ oyó sogoné zíma ní,
máútúásá ídí kɨ́ rokinyi kíe
wá.”

39 Ndazé ezé káa zɨ́ 'yɨ máa yée ga bɨ oyónɨ́ sogoyé go zɨ́ Lomo bɨ Lomo nɨ úfu yée ní wá. Zée ga bɨ ŋguŋguzé ledre 'bɨ Kɨ́résɨto go ní, azé ídí dụ́ụ́ ze trɨdrɨ za fí.

11

Ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo

1 Ŋgúŋgu ledre nɨ ówoyéme a kídí ledre bɨ Lomo uku go ní, abú lurúzé aka kɨ́ komozé wá, ledre ma'dáa nɨ tí méngɨ roné. 2 Née sɨ́ ledre bɨ karaba mɨngburoko 'yɨ ga bɨ kóo 'dá'dá ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní ɨrɨyé nɨ mɨékéne sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo gɨ zía ní.

3 Gɨ zía bɨ ŋguŋguzé go kídí Lomo nɨ bo ní, zíze kpá ŋgúŋgu a kídí Lomo ma'dáa otoogụ ere kɨ́ do sogo káŋgá za mbá ne. Uku lá ledre zɨ́ éyɨ́ maáge méngɨ royé tí kenée. Owozé go bɨlámáne kídí éyɨ́ ga bɨ za mbá ndɨsɨzé lúrú yée ba ní, Lomo bɨ ngárá lurúzé aka wá ní, otoogụ yée ne. 4 Gɨ zía bɨ kóo Ábele ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, zía kóo 'dí'bi mɨzefɨ yɨ́ ené e káa do tákpásɨ́lɨ́ í'bí a zɨ́ Lomo kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́é'do. 'Bɨ ené éyɨ́ máa ga gére emeromoní kóo gɨ do 'bɨ Káyina. Zɨ́ Lomo kóo ídíne kɨ́

10:30 10:30 Gbre lorụ 32:35 **10:30** 10:30 Gbre lorụ 32:36, Ke'bɨ 'bɨ Dawídi e 135:14 **10:38** 10:38 Abụkụ́kụ 2:3-4

rokinyi gɨ ro éyị ga gére née gɨ zía wo Lomo, owo go kídí Ábele ṇguṇgu ledrené go nɨ go mbigí 'yị ené. Abú karaba Ábele ndaá lolụ do sogo káṇgá ona wá yá, éyị ga bɨ kóo mengị yée ní, azé aka fú ówotátá ledre gɨ royé.

5 Gɨ zía bɨ kóo ndịsị 'bɨ Enóka kɨ́ mɨméngị ledre ené nɨ kóo bɨlámáne do Lomo ní, zí Lomo 'dí'bi wo nyé trịdrị komo ere káa bɨ nɨ úyu kí ke. Lomo mengị ledre née zía kenée, gɨ zía mɨméngị ledre ené oto kóo Lomo go kɨ́ rokinyi. 6 Togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo kí wá, utúasá óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi wá. Mbigí 'yị 'bɨ Lomo nɨ ídí dụụ́ 'yị bɨ ṇguṇgu go kídí Lomo nɨ bo ma'díi, zía kpá ṇgúṇgu a kídí ma'díi, Lomo ndịsị lengbe í'bí tákpásíl̩ zí 'yị ga bɨ nɨyí mbigí 'yị ené e ní.

7 Gɨ zía bɨ kóo Nówa ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zía kóo yéme kuṛúngba zíye ómoyé sɨmɨ a kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e gɨ zí mongụ́ iní kóo ucu ní. Omoní née kóo gɨ zía uwú ledre bɨ kóo Lomo uku zía ní. Gɨ zía bɨ ṇguṇgu kóo ledre 'bɨ Lomo dụụ́ ne sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní ní, zí Lomo kóo 'décị ngbanga tụ́'dụ́ 'yị e. Úndru bɨ Lomo ndịsị í'bí a zí 'yị ga bɨ ndịsịní óto wo zía ídíne kɨ́ rokinyi ní, zía kóo í'bí a zí Nówa.

8 Gɨ zía bɨ kóo Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní, zía kóo úwú ledre bɨ Lomo uku zía kídí idí ndéré ndịsị sɨmɨ ngíti káṇgá kpị́ zí káṇgá máa née nda ídíne káa do káṇgá ené ní. Sɨmɨ bɨ Abarayáma uwú ledre née kenée ní, zía tɨ́ geré ịnyịné ndéréne. Abú owo kóo bi bɨ Lomo uku ledre a zía née wá. 9 Sɨmɨ bɨ kóo Abarayáma nderéogụ sɨmɨ káṇgá bɨ kóo Lomo uku ledre a zía ní, ndịsị kóo íri kɨ́ sómụ́ ledre bɨ kídí née nɨ ona 'yị mɨógụ, née ndịsị ndịsị sɨmɨ kụ́tụ́. Nda gɨ do kací tụ́'dụ́ sɨmɨbi e, zí wotịa Isáka kí owụ́ 'bɨ ené Yakóbo kóo kpá ndịsị 'bɨ eyé sɨmɨ kụ́tụ́. Ledre bɨ Lomo uku zí Abarayáma ní, nɨ kpá kémbị ledre bɨ kóo uku zí Isáka e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené Yakóbo ní. 10 Sɨmɨ bɨ Abarayáma nderéogụ sɨmɨ káṇgá bɨ Lomo uku ledre a zía ní, zía kóo kpá fú ndịsị óto komoné gɨ ro 'be máa wo bɨ Lomo yeme cụ́ ne bɨ nɨ ídí 'bɨ ené za fí odụ a ndaá ní.

11 Gɨ zía bɨ kóo Sára e kɨ́ o'do 'bɨ ené Abarayáma ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo ní, abú nɨyí kóo go ngokoyé yá, zí Lomo kóo í'bí owụ́ zíye ndíki a abú Sára nɨ kóo kára mɨkoto ndotó. Abarayáma owo bú kídí togụ́ Lomo uku ledre go yá, ledre ma'dáa nɨ méngị roné. 12 Tí ma'díi kpụrụ́ gɨ sɨmɨ owụ́ bɨ Abarayáma ndikiní wo kɨ́ me'bené Sára nda do ngokoyé ní, zí owụ́ máa née nda ndíkiógụ ṛịkị́ sị́ do 'yịma'dí do sogo káṇgá tụ́'dụ́ tụ́'dụ́ tụ́'dụ́, 'yị óloónzó yée ndaá.

13 Mɨngburoko 'yị ezé ga kóna ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo ní, abú uyuní kóo go mbá 'dá'dá zíye kɨ́ ndíki trịdrị bɨ za fí Lomo uku ledre a zíye ní yá, owoní kpá fú bú kídí Lomo nɨ karanée í'bí trịdrị née zíye gɨ zía yée nɨyí yị eyé kóo do sogo káṇgá lá 'yị mɨógụ e. 14 Togụ́ 'yị e káa zí ga gére ukuní ledre ya yée nɨyí do sogo káṇgá lá 'yị mɨógụ e yá, ndịsịní née lúrú bi gɨ ro mbigí bi bɨ yée nɨyí ndịsị doa za fí odụ a ndaá ní. 15 Togụ́ ukuní née ledre bi bɨ kóo ogụní gɨ doa do sogo káṇgá yáa ní yá, éyị bɨ nɨ úcụómo yée kɨ́ ndá'balúgu royé sɨmɨ a 'dága íri ní ndaá. 16 Gɨ zía yị ené ṇgúṇgu ledre eyé zí 'bú bi bɨ komo ere ní ídíne doyé. Gɨ zí kéyị née zí Lomo ídíne kɨ́ rokinyi kíye sɨmɨ bɨ nɨyí ndịsị ndólo wo Lomo eyé ní gɨ zía Lomo ma'dáa yemeomo bi máa née go zíye.

17 Gɨ zía bɨ kóo Abarayáma ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, ạbú Lomo uzu kóo wo kídí idí óŋgoónzó Isáka káa do 'dáná éyị zíne yá, asi ené kóo wá nɨ kóo go nzíyiné gɨ ro óŋgoónzó Isáka. 18 Abú Lomo uku kóo ledre gɨ ro Isáka ma'dáa kenée yá, “Ịrịyị nɨ ówụ́ do Isáka e kɨ́ owụ́ 'bɨ ené e.” 19 Simɨ bɨ Lomo ya Abarayáma idí óŋgoónzó Isáka káa do 'dáná éyị ní, Abarayáma owo yị ené kóo bú kídí, Lomo nɨ úrulúgu wo. Tí ma'díi, zí Lomo kóo yómo Isáka.

20 Gɨ zía bɨ kóo Isáka ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, zía kóo í'bí úndru zí owụ́ 'bɨ ené ga bɨ kóo gbre, Yakóbo e kɨ́ Ésawu ní kídí, Lomo idí í'bí úndru zíye karanée zíye ídíye mɨngburoko 'yị e.

21 Gɨ zía bɨ Yakóbo ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, simɨ bɨ kóo lurú roné née ngoko go kíngaya née utúasá lolụ méngị tụ́'dụ́ simɨbi 'dá'dá wá ní, zía 'dí'biógụ owụ́ 'bɨ owụ́ 'bɨ ené ga bɨ gbre ní, wotị Yoséfa zía ịnyịógụné 'dága 'dókó roné ro ngbángbá ené bɨ do sịlịne ní íni ini zí Lomo kídí Lomo idí í'bí úndru zí owụ́ ga gére née.

22 Gɨ zía bɨ kóo Yoséfa ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo, simɨ bɨ lurú roné, née ngoko go kíngaya née utúasá lolụ méngị tụ́'dụ́ simɨbi e 'dá'dá wá ní, zía ịnyịné úku ledre zí lafúne Isɨréle e bɨ kóo nɨyí kéye mbá simɨ Ízibiti íri ní kídí, togụ́ karanée nɨyí go ólụ́ógụ gɨ simɨ Ízibiti gɨ ona ndéréye do bi bɨ Lomo ili idíní ndéré ndịsị doa ní yá, ndaní óyó sogoyé zí cóngóne wá, idíní 'dí'biútú a kpa ndéré kíe.

23 Gɨ zía bɨ kóo 'bụ Mụ́sa kɨ́ mbágáa ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní, zíye kóo kála bɨcayi lorụ bɨ ngére 'bɨ Ízibiti i'bí kídí idíní úfu owụ́ 'bɨ Isɨréle e bɨ owụ́ ya'dá e ní mɨkála. Zíye 'dí'bi Mụ́sa ndéré ótoécị a, zía méngịné íri éfé ota káa bɨ nɨyí úfu a gɨ zía nɨ kɨ́ lámá roné kíngaya.

24 Gɨ zía bɨ Mụ́sa ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, simɨ bɨ lurú roné ngboróogụ nda yị ené go ya'dá 'yị ní, zía ási ené kídí ndaní lolụ fú lá ndịsị ndólo née wotị nyị ngére 'bɨ Ízibiti wá. 25 Ili ené óyó sogoné zí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo zíne ndịsịné 'be 'bɨ ngére gɨ ro ídíne kɨ́ rokinyi simɨ bɨ née nɨ ndịsị méngị bɨsinyí ledre ní wá, née ili ndá'ba zíye gɨ ro zíye 'dó'dóye ndro kéye. 26 Owo bú kídí Isɨréle ga gére née nɨyí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní, yée idíní 'dó'dó ndro kéye gɨ ro Kɨ́résịto bɨ karanée nɨ óto yée zíye ídíye kɨ́ rokinyi, gɨ zí wo bɨ née nɨ ídí kɨ́ rokinyi gɨ zí éyị ga bɨ 'bɨ Ízibiti bɨ ndịsịní í'bí yée zíne bɨ nɨyí ụ́kụ́ eyé mɨụ́kụ́ ní. 27 Gɨ zía bɨ Mụ́sa ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, kɨ́ ndéréóyó roné gɨ simɨ Ízibiti eré ené ngịrị wá. Gɨ zía oto yị ené komoné dụ́ụ́ ro Lomo bɨ ngárá lurú wo kɨ́ komoné wá, ndaá ro ngére née wá. 28 Gɨ zía bɨ Mụ́sa ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, zía úku ledre zí Isɨréle e kídí idíní ndịsị sómụ́ndíki Ayímbi Umbuokpó bɨ kóo oŋgoonzóní kábịrịkị e zíye óṛó sámayé ro kágá mbotụ e gɨ ro togụ́ maláyika ga bɨ Lomo nɨ kása yée kɨ́ okó do 'yị 'bɨ Ízibiti e ní ogụní go yá, nɨyí ówo sáma bɨ ro kágá mbotụ 'bɨ Isɨréle e ní, zíye ókpóye geré mɨókpó ufuní owụ́ e kírí née wá.

29 Gɨ zía bɨ Isɨréle e ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní, zíye 'dógụ Bɨkesị mɨkavu káa zí éyị bɨ nderéní yị eyé gɨ do ngáká bi ní. Simɨ bɨ asikíri 'bɨ Ízibiti ogụní kpá gɨ ro 'dógụ lódụ́ kacíye ní, zí iní kúkú'dụ́tụ yée yeré, zíye úyuyé mbá.

11:18 11:18 Dosị éyị e 21:12 **11:28** 11:28 Ólụ́ógụ 12:21-30

30 Gɨ zía bɨ Isiréle e ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní, ledre bɨ Lomo uku zíye ní, zíye méngị a. Zíye gámá 'díkí gara bɨ kɨ́ ịrịné Zérịko ní gbaá kɨ́ sílị́ ịnyị doa gbre. Geré, zí gara bɨ o'bó'dikíní gara máa née kɨe gbaá ní, zía ndṵ́rụ́ónzó roné rụ bi.

31 Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, ngíti kára nɨ kóo bo 'yị gámá kací ya'dá e faa, kɨ́ ịrịné Rába, gɨ zía bɨ ŋguŋgu ledre 'bɨ Lomo ní, zía yómo Isiréle e ga bɨ lafúye kasaní yée káa do mbeze e sɨmɨ Zérịko ní. Nda gɨ zí kéyị née, sɨmɨ bɨ Isiréle e ufuní 'yị e sɨmɨ Zérịko ní, zíye kóo ótoómo Rába ufuní eyé wo wá.

32 Owṵ́ 'bɨ Babá e, ŋgúŋgu ledre 'bɨ Lomo tonó ené lá geré kíze kése wá. Tṵ́'dṵ́ tṵ́'dṵ́ tṵ́'dṵ́ ngíti géyị 'yị e gɨ zíze 'dá'dá ŋguŋguní kóo ledre 'bɨ Lomo go, máútúásá óloónzó yée zíse wá. Yée ga bɨ ca gɨ dongaráye mááyí ólo yée zíse ní go káa zí, Gịdịyóna, Baráka, Samasóna, Zéfete, Dawídi, Sámele nda kɨ́ nébị e. 33 Gɨ zía bɨ 'yị ga gére née ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní, zí Lomo í'bí roko'bụ zíye. Zí ngíti géyị ndịsị rómo ezeokóye. Zí ngíti géyị ídíye ngére e ndịsị 'déciyéme ngbanga zí 'yị e. Ledre ga bɨ kóo Lomo mocṵ́ zí ngíti géyị ní, zía tí méngị a zíye. Yée ga bɨ kóo bangá sinyí ga bɨ káa zɨ́ kemị ayíní nánáónzó yée ní, zí Lomo yómo yée, bangá sinyí oto soné royé wá. 34 Ngíti géyị ezeokó yée ayíní kóo 'dí'bi yée úcụ yée ku pho'dụ gɨ ro zíye áŕáónzó royé 'dá'ba. Zí Lomo yómo yée gɨ sɨmɨ bɨsinyí pho'dụ née aŕání wá. Ngíti géyị roko'bụ nda zíye wá, zí Lomo í'bí roko'bụ zíye, zíye ndịsiyé rómo komo ezeokóye. 35 Ngíti géyị kará ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní, zí Lomo kóo úru sụmụyé ga bɨ uyuní ní gɨ sɨmɨ umbu. Yée ga bɨ 'di'biní yée gɨ ro 'dó'do yée gɨ zía bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo ní, zíye tóroyé ngbúó oyóní sogoyé zí Lomo wá gɨ zía owoní bú kɨ́dí abú ufuní yée yá, Lomo nɨ úru yée karanée. 36 Odóní ngíti géyị mɨódó, 'dí'biógụ yée dongará tṵ́'dṵ́ 'yị e do ndịsị úkucáyi yée kɨ́ ócó yée bɨsinyíne. Do 'dí'bi ngíti géyị ndéré ónzó yée sɨmɨ sịgịnị. 37 Ongboonzóní 'bɨ eyé ngíti géyị mɨóngboónzó kɨ́ tutú. Do óŋgo 'décị sɨmɨ ngíti géyị mɨóŋgo'décị tụ. Do óŋgoónzó ngíti géyị mɨóŋgoónzó kɨ́ maku e. Zí ngíti géyị ídíye 'yị lerị e, zíye ndịsị ésị royé dụ́ụ́ saná ndịsị kíe gɨ zí lerị. Do ndịsị 'dó'do yée do tṵ́'dṵ́ mɨsi'di e zíye ndúwúye mɨndúwú kíngaya. 38 'Yị ga bɨ 'bɨ Lomo née, ngíti 'yị bɨ zía ídíne bɨlámáne do komo Lomo káa zí yée ní ndaá. 'Yị ga bɨ iliní ledre 'bɨ Lomo wá ní gɨragá báyiní bɨlámá 'yị ga gére née go. Zí ngíti géyị ídíye sɨmɨ súwú faa, zí ngíti géyị ndéré kɨ́ ndịsịyé do landa e faa, ngíti géyị olṵ́ ndịsịní 'bɨ eyé sɨmɨ gu landa e, zí ngíti géyị ólṵ́ ndịsị 'bɨ eyé sɨmɨ gu e sɨmɨ káŋgá.

39 'Yị ga gére née utúasání komo Lomo go kpịnị gɨ zía ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo go za cṵ́ kɨ́ mɨmbé'deyé. Bɨlámá ledre bɨ Lomo yemeomo gɨ royé ní, nɨyí karanée ndíki a. 40 'Yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo née, Lomo ili idíní karanée ndiki trịdrị bɨ za fí ní. Ledre máa née nɨ méngị roné sɨmɨ bɨ mengịonzózé moko bɨ Lomo i'bí zíze méngị a ní go gɨ ro zíze ídíze ndro kɨ́ lafúze máa ga gére née.

12

Ndásé óyó sogosé zí Lomo wá

1 Káa zí bɨ azé go méngị moko 'bɨ Lomo dongará tṵ́'dṵ́ 'yị ga

bɨ kóo ŋguŋguní ledre ené go 'dá'dá gɨ zíze káa zí ndɨsɨzé ngásá mɨdogelígélɨ ní, idízé ótoómo ledre ga bɨ nɨyí ʋ́cʋ́ómo zée kí méngɨónzó moko máa née ní ní mbá 'dá'ba, gɨ ro zíze méngɨógʋ a gɨ do odʋné. 2 Bɨ goó kenée ní, idízé óto komozé kíngaya ro Yésʋ bɨ nɨ cíyí ŋgúŋgu ledre ezé ní. Otoomo kóo roné káa zí éyɨ bɨ ledre romo wo go ní zí 'yɨ ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo wá ní úfu née do mɨngbúngbu kágá. Mengɨ kenée, gɨ zía owo bú kídí gɨ do kací a née, née nɨ ídí kí rokinyi. Tí kenée ma'díi, nɨyí karaba mɨndɨsɨyé kí Lomo do bi kɨé'do. 3 Káa zí bɨ azé kése karaba go kpá 'yɨ ga bɨ 'bɨ Yésʋ ní, idízé lúrú tóko mɨtóro a bɨ kóo toro ngbúó sɨmɨ 'do'dó bɨ 'yɨ ga bɨ ngárá ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo wá 'do'donɨ wo kɨe ní, zíze ndɨsɨ tórozé kpá kenée sɨmɨ bɨ togʋ́ 'do'dó nɨ ógʋ rozé ní káa bɨ azé óyó sogozé zía ke.

4 Máúku zíse, káa zí bɨ 'do'dó ndiki aka sée kí ási gɨ ro lúyú ledre wá ní, togʋ́ ndiki sée go yá ídísé tóro ngbúó, togʋ́ umbu yá ídísé úyu. 5 Ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku zíze gɨ ro zía í'bí roko'bʋ zíse ní lɨgɨ sée go? Bɨ uku kídí,

“Owʋ́ 'bɨ amáa e, togʋ́ Ngére nɨ go
lórʋ yɨ́ɨ yá, ndá lúrú a káa
zí owʋ́ ledre wá,
togʋ́ ʋcʋomo mbú yɨ́ɨ káa bɨ
áyí ndɨsɨ lúyú ledre yá, bi
ndaá sínyí royɨ wá.
6 Ngére ndɨsɨ lengbe lórʋ owʋ́ 'bɨ ené e
kpá kí 'dó'do yée kíngaya tí
káa zí 'bʋmɨowʋ́ ndɨsɨ lórʋ
owʋ́ 'bɨ ené e ní gɨ zía 'búye
nɨ doa.”

7 Togʋ́ ngíti géyɨ 'do'dó ogʋní rosé yá, ídísé ówo a kídí Lomo ndɨsɨ née énzɨ komosé gɨ zía ásé owʋ́ 'bɨ ené e. Owʋ́ e za mbá, 'bʋyé e ndɨsɨní lórʋ yée mɨlórʋ. 8 Owʋ́ 'bɨ Lomo nɨyí tʋ́'dʋ́, togʋ́ lorʋ sée káa zí bɨ ndɨsɨ lórʋ ngíti géyɨ owʋ́ 'bɨ ené e ní wá, kídí ndásé esé née mbigí owʋ́ 'bɨ ené e wá. 9 Káa zí bɨ ndɨsɨzé óto úndru 'Bʋzé máa yée ga bɨ nɨyí 'yɨma'dí e do sogo káŋgá ona ndɨsɨní lórʋ zée gɨ ro zíze ídíze mbɨ́ ní, idízé óto úndru 'Bʋzé máa wo bɨ Lomo komo ere ní kpá kenée gɨ ro zíze ídíze kí trɨdrɨ bɨ za fí ní.

10 'Bʋzé máa yée ga bɨ nɨyí 'yɨma'dí e do sogo káŋgá ní, ndɨsɨní lórʋ zée kí 'bɨ eyé sómʋ́ ledre 'bɨ 'yɨma'dí e 'diya káa ní zíye úyu eyé. 'Bʋzé máa wo bɨ Lomo nɨ komo ere ní, ndɨsɨ 'bɨ ené lórʋ zée za cʋ́ kí sómʋ́ ledre bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ ro zíze ídíze mbigí owʋ́ 'bɨ ené e. 11 Sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨsɨ lólorʋ ní, 'yɨ ndaá kí rokinyi wá gɨ zía owo yɨ ené mɨówo. 'Yɨ bɨ lorʋní wo née, togʋ́ 'di'bi tí lorʋ máa née yá, nɨ ndɨsɨ méngɨ bɨlámá ledre zía ídíne kí rokinyi gɨ zí Lomo.

12 Bɨ goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sílɨse ro Yésʋ ndá gɨ ro zíse ndɨsɨ tórosé kpá fú ngbúó. 13 “Ídísé ndɨsɨ méngɨ moko 'bɨ Lomo tí káa zí bɨ Lomo ma'dáa ili ní.” Gɨ ro zí lafúse máa yée ga bɨ ŋguŋguní aka ledre 'bɨ Lomo kíngaya wá ní ndɨsɨyé méngɨ lódʋ́ kacíse, káa bɨ nɨyí lúyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo ke.

Ídísé ndɨsɨ méngɨ dʋ́ʋ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní

14 Ídísé ndɨsɨ ndɨsɨ kí 'yɨ e mbá kí mɨmbé'desé kɨé'do. Zíse ndɨsɨsé méngɨ dʋ́ʋ́ éyɨ ga bɨ Lomo ili zíse méngɨ yée ní gɨ ro zíse ídíse mbigí 'yɨ ené e. Togʋ́ 'yɨ ndaá mbigí 'yɨ 'bɨ Lomo wá yá, utúasá lúrú Ngére wá. 15 Ídísé ndɨsɨ kí sáká rosé kí lafúse káa bɨ ngíti

12:6 12:6 Muruwayi 3:11-12 **12:13** 12:13 Muruwayi 4:26

'yị gɨ dongaráse nɨ lúyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo ke. Togụ́ ngíti 'yị oyólo'bó roné go ídíne bɨsinyíne káa do gụ́rụ mbiya dongaráse yá, nɨ sínyi sɨmɨ do ngíti géyị 'yị e zíye ótoómo bɨlámá ledre bɨ 'dodonɨ́ zíye ní kenée zíye óyó sogoyé zɨ́ Yésụ. 16 Ídísé 'bá'bá rosé káa bɨ ásé lúyú ledre ke. 'Yị bɨ ngárá ófụ́sé rosé kéne wá ní, ndásé só'do rosé kéne wá. Ndásé ónzóóto ledre 'bɨ Lomo lá gɨ ro gbékpị́ éyị́ ga bɨ 'bɨ sága ba káa zɨ́ bɨ kóo Ésawu mengịnɨ́ wá. Tɨ́ bɨ kóo nɨ ne ndíká, nɨ 'dí'bi 'be kacɨ́ 'bụné zɨ́ Lomo í'bí úndru zía ní, onzóoto kóo ledre née lá gɨ ro owụ́ éyị́ mɨánu bɨ lá cúku'dée ní. 17 Nda gɨ 'dá'ba sɨmɨ bɨ ili úndru gɨ zɨ́ 'bụné ní, úndru ogụ ené lolụ zía wá. Ini ini má, 'bụa i'bí ené lolụ kóo úndru zía wá.

18 Ndérésé esé 'bɨ esé zɨ́ Lomo té do landa bɨ Sináyi* kɨ́'dí bɨ kóo ndịsị ódro zɨ́ Isɨréle e zɨ́ roko'bụa ndịsị 'bílé'bené káa zɨ́ mbílí pho'dụ ní wá. Sɨmɨ sịndị́ kadra máa bɨ kóo née ní, zɨ́ mɨtụlụrụ kóo útúne mbụ́ụ́ zɨ́ bi ídíne mbị́rị, zɨ́ mongụ́ síli ílíne káa zɨ́ mɨgombị ní, 19 togụ́ mbú dịbịlị owụ́ne. Sɨmɨ bɨ Lomo ndịsị ódro ní, zɨ́ sɨmɨ kúrúa ndịsị ówụ́ne kɨ́ roko'bụné 'dága. Bi tóro Isɨréle e ndaá kóo gɨ ro ndịsị úwú a wá. Zíye úku ledre zɨ́ mongụ́ 'yị eyé Mụ́sa kɨ́dí, Lomo ma'dáa idí lá úkuí'bí ledre taraa zía ógụné úku a zíye, yée nɨyí úwú a. 20 Ukunɨ́ ledre née kenée gɨ zía ledre bɨ Lomo uku zíye ní, ngịrị a olụ́ go royé. Bɨ Lomo uku kɨ́dí, “Togụ́ 'yị, togụ́ bangá ekị́ go do landa ba yáa yá, idínɨ́ óngboónzó wo kɨ́ tutú 'dá'ba ní.” 21 Zɨ́ ngịrị ledre née ólụ́ne kpá za cụ́ ro Mụ́sa bɨ nɨ manda 'bɨ Isɨréle maáge ní. Zía úku ledre kɨ́dí, “Ngịrị ledre née olụ́ go kpá za cụ́ romá.”

22 Lomo mengị bɨlámá ledre go zíse owụ́ 'bɨ Babá e. Likpí mɨsi'di go zíse ógụsé kó'dụ́ne sɨmɨ bɨlámá gara ené bɨ Yerụsaléma do landa bɨ Záyono ní. Ógụsé go dongará tụ́'dụ́ maláyika ené ga bɨ komo ere íri ní gɨ ro zíse ndịsịsé kéye sɨmɨ rokinyi. 23 Ásé go ndịsị mbófo Lomo ndro kɨ́ ngíti géyị 'yị ené ga bɨ nɨyí komo ere íri bɨ ịrịyé nɨ mɨékéne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị ní. Ógụsé go zɨ́ Lomo ma'dáa gɨ zía nɨ ne 'yị 'décị ngbanga 'yịma'dí e mbá. Lúyú ledre ndaá lolụ rosé wá, útúásásé kacɨ́ komoa gɨ zía ásé go ndro kɨ́ 'yị ené ga bɨ nɨyí go zía íri ní. 24 Ógụsé kpá go zɨ́ Yésụ gɨ zía nɨ ne wo bɨ yeme mɨkánda ledre go dongaráse 'yịma'dí e kɨ́ Lomo ní. Zía léfe sámané 'di'bioyó umbu bɨ kóo azé úyu a ze gɨ zɨ́ lúyú ledre ezé e ní gɨ komozé 'dá'ba. 'Bɨ ené ledre bɨ sámaa mengị ní nɨ bɨlámáne gɨ zɨ́ ledre bɨ kóo sáma Ábele mengị zía ndá'bané do lúndua Káyina bɨ kóo ufu wo ní.

25 Bɨ goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sịlịse ro ledre 'bɨ Lomo ngbúó. Togụ́ bɨ Lomo 'do'do kóo Isɨréle e gɨ zía bɨ kalanɨ́ ledre bɨ kóo kasa Mụ́sa úku a zíye mɨkála ní, sara togụ́ bɨ uku nda kúrúne cụ́ ne gɨ komo ere zíze kála a ní nɨ nda 'dó'do zée cụ́ káa be 'di? Nɨ rómo mɨrómo. 26 Sɨmɨ bɨ kóo Lomo odro zɨ́ Isɨréle e do landa Sináyi ní, kị'dị káŋgá ndịsị kóo méngị roné geré ne gɨ zɨ́ roko'bụa. Zía úku ándá ledre kɨ́dí, “Sɨmɨ bɨ karanée mááyí úku ándá kúrúma gɨ ro zɨ́ ledre e óyóló'bó royé mbá mɨkándayé ní, do sogo káŋgá kɨ́ ere nɨyí kị́zị mbá mɨkị́zị gɨ zɨ́ roko'bụmá.” 27 Ledre née uku kɨ́dí, Lomo nɨ kị́zị éyị́ ga bɨ

* **12:18** 12:18 Landa Sináyi: Née landa bɨ kóo Lomo i'bíogụ lorụ zɨ́ Mụ́sa doa ní. **12:20** 12:20 Ólụ́ógụ 19:12-13 **12:21** 12:21 Gbre lorụ 9:19 **12:26** 12:26 Agáya 2:6

otoogụ yée ní, zía 'dí'bióyó yée za mbá 'dá'ba. Éyị́ máa yée ga bɨ kịzịní wá ní, nɨyí ídíáká dụ́ụ́ ye 'di'bioyoní yée wá.
28 Káa zí bɨ azé go ndéréógụ sɨmɨ Káṇgá 'bɨ Lomo kɨ́'dí bɨ ngíti éyị́ utúasá kịzị zée íri wá ní, idízé íni ini kpá kɨ́ í'bí mbófo éyị́ zí Lomo ma'dáa za kɨ́ mɨmbé'dezé mbá gɨ zía azé go sị́ sị́lịa nɨ go Ngére ezé za fí. 29 “Lomo bɨ ndịsịzé íni ini zía ba roko'bụa nɨ káa pho'dụ 'boro bɨ ndịsị ánuónzó ngánza bɨ ro késị́ ní.” Nɨ ánuónzó lúyú ledre e kenée.

13

Ídísé óto 'bú lafúse

1 Káa zí bɨ ṇgúṇgusé ledre Kírésịto go ní, ídísé ndịsị óto 'bú lafúse kací kadra za mbá. 2 Togụ́ ṇgu ogụní go zíse 'be, ídísé 'dí'bi yée sɨmɨ sụmụ. Ambí owone éyị́ née kenée yị́ ené maláyika e, Lomo kasa yée ne. Ngíti géyị 'yị e 'di'binɨ́ kóo maláyika e go kenée sɨmɨ sụmụ owonɨ́ eyé bɨ kídí née maláyika e ní wá. 3 Lafúse ga bɨ otonɨ́ yée sɨmɨ sị́gịnị gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre Ngére Yésụ ní, ídísé ndịsị sómụ́ndíki ledreyé kpá kɨ́ sáká yée. Ídísé ndịsị 'dó'dó gɨ royé káa zí ásé kéye mbá sɨmɨ sị́gịnị ní. Ngíti géyị lafúse ga bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịní 'dó'do yée kpá gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre Kírésịto ní, 'do'dó bɨ royé née idí ndịsị́ ówoógụ gị mɨmbé'desé zíse ídíse kéye ndro sɨmɨ 'do'dó ma'dáa.
4 Sée ga bɨ ófụ́sé rosé go ní, ídísé óto úndru ófụ́ ro'yị. Ngíti 'yị ndaá ólụ́ógụ 'dí sogo só'do 'yị bɨ ngárá ofụ́ní royé kéne wá ní wá. Lomo ndịsị lengbe 'décị ngbanga 'yị ga bɨ ndịsịní só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́ní royé kéye wá ní mɨ'décị. 5 'Yị ndaá ídí kɨ́ mongụ́ mɨmbé'de gɨ ro késị́ wá. Ídí ídí kɨ́ rokinyi gɨ ro wo bɨ nɨ go zíyị ní. Gɨ zía Lomo uku kídí,

“Máútúásá amá ótoómo yị́ị́ zí
ledre rómo yị́ị́ wá.
Máútúásá óyó sogomá zíyị
kpá wá.”

6 Née sị́ ledre bɨ 'yị utúasá bú úku ledre kídí,

“Ngére nɨ ne 'yị sáká máa, gɨ zí
kéyị née,
sị́ ledre bɨ zíma éré ngịrị éyị́
bɨ 'yịma'dí nɨ méngị a kíma
ní ndaá.”

7 Ledre manda ga bɨ kóo ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo gɨ zíse 'dá'dá zíye ndịsịyé 'dódotátá a zíse ní, ndaá lígị sée wá. Ídísé lúrú tóko mɨndịsịyé bɨ kóna ní, zíse ndịsịsé méngị a kpá kenée. 8 Gɨ zía, Kírésịto Yésụ oyólo'bó ené roné wá, nɨ 'bɨ ené yị́ ené fú lá mbị́ kací kadra mbá. Nɨ ídí kenée za fí.
9 Togụ́ ngíti géyị 'yị e ogụní go kɨ́ ngíti mɨkánda 'dódo ledre kpị́ yá, ndásé ṇgúṇgu a wá. Roko'bụ bɨ ndịsịzé méngị moko 'bɨ Lomo kíe ní, Lomo ma'dáa i'bí ne kací bɨlámá mɨmbé'dené. Lorụ 'bɨ Mụ́sa ndịsị úku ledre gɨ ro ngíti géyị éyị́ e idíní ánu a, ngíti géyị ndaní ánu a wá. 'Yị ga bɨ kóo otoní komoyé ro lorụ née ní ní, ndikiní eyé kóo éyị́ gɨ sɨmɨ a wá.
10 Kírésịto Yésụ nɨ mbigí Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́, i'bí za cụ́ kụrụ'bụné zí Lomo káa do 'dáná éyị́ gɨ rozé. 'Yị 'dáná éyị́ ga bɨ ndịsịní 'dáná éyị́ sị́ mbayi* sɨmɨ kụ́tụ́ bɨ do sogo káṇgá ona ní, utúasání ndíki sáká éyị́ gɨ zía wá.
11 Mongụ́ 'yị 'dáná éyị́ 'bɨ Yụ́da e ndịsị lengbe 'dí'bi sáma bangá bɨ oṇgoonzóní ní, ndéré kíe do Mongụ́ Bi 'bɨ Lomo. Ndịsị 'dáná a

12:29 12:29 Gbre lorụ 4:24 **13:5** 13:5 Gbre lorụ 31:6 **13:6** 13:6 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:6

* **13:10** 13:10 Mbayi: Née bi bɨ 'yị 'dáná éyị́ e ndịsịní 'dáná éyị́ doa zí Lomo ní?

zí Lomo gɨ do bɨ zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Umbu bangá máa née do 'dí'bi a ndéré óngbóóyó a do bi bɨ ngárá 'yị ndaní doa wá ní gɨ zía moko ndaá lolụ sɨmɨ a wá. 12 'Di'bioyóní kóo Yésụ gɨ dongará 'yị e kpá kenée káa zí éyị bɨ moko ndaá sɨmɨ a wá ní ndéréye úfu wo gɨ ro zí 'yịma'dí e ídíye mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní kpụrụ́ gɨ sɨmɨ sámaa bɨ lefe gɨ royé ní. 13 Idízé lányá ro Yésụ za kíngaya. Abú 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené wá ní nɨyí 'dó'do zée yá mengị éyị wá, idízé ụ́tụsɨmɨzé gɨ ro zíze ídíze sɨmɨ 'do'dó máa née ndro kí Yésụ ma'dáa. 14 Do sogo káṇgá ba ndaá 'bɨ ené 'be 'bɨ ezé wá. 'Be 'bɨ ezé nɨ yí ené komo ere. Ndịsịzé ba óto komozé gɨ ro zíze ndéréze íri.

15 Gɨ zí bɨlámá ledre bɨ Yésụ mengị zíze ní, idízé ndịsị kófó ịrị Lomo kací kadra mbá nɨ óto Lomo zía ídíne kí rokinyi gɨ zía ndịsịzé née go 'dódo a zí 'yị e kídí azé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní. 16 Ídísé ndịsị sómụ́ ledre lafúse kí sáká yée kí mɨmbé'desé kị́é'do. Née ngíti éyị bɨ bi ndịsị éme ro Lomo gɨ zía ní.

17 'Yị ga bɨ nɨyí manda e ndịsịní 'dódo ledre 'bɨ Lomo zíse ní, ídísé ndịsị úwú yée gɨ zía née moko bɨ Lomo gelé yée ne zíye ndịsịyé méngị a gɨ rosé ní. Ídísé óto yée zíye ndịsịyé méngị moko née kí bikịdrị mɨmbé'deyé gɨ ro zí Lomo ídíne kíse kí rokinyi.

Odụ kúrú

18 Ídísé ndịsị íni ini zí Lomo gɨ rozé. Owozé go kídí mɨmbé'dezé nɨ go kị́é'do zí Lomo, ilizé ndịsị méngị dụ́ụ́ éyị bɨ ili ní. 19 Ídísé kpá íni ini gɨ romá, idí líkpí mɨsi'di gɨ ro zíma óguma zíse íri 'diya.

20 Lomo 'yị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e, nɨ ne wo bɨ kóo uru Yésụ bɨ kóo kasaogụ wo ógụ léfe sámané káa do mɨkánda yéme ledre bɨ za fí dongaráne Lomo kí 'yịma'dí e ní. Yésụ nɨ Ngére ezé kpá Mongụ́ 'yị 'bá'bá zée. 21 'Bụzé Lomo idí í'bí bɨlámá éyị e zíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé méngị moko ené bɨlámáne. Idí kpá í'bí roko'bụ zíze gɨ do bɨ zíze ndịsịzé méngị moko ené bɨlámáne. Owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ bɨ kóo ogụ í'bí roné do úyuné do bi kacíze káa do mɨkánda yéme ledre dongaráze kí Lomo ní, 'yịma'dí e idíní ndịsị mbófo wo za fí. Idí kenée.

22 Owụ́ 'bɨ Babá e, ledre bɨ máéké kása zíse ba ní, ídísé í'bí mbílíse ndịsị úwú a. Idí í'bí roko'bụ sɨmɨsé gɨ ro ledre e za mbá.

23 Otoomoní síḷị́ 'yị gɨ ro lúnduzé Timatíyo gɨ sɨmɨ síginị go. Togụ́ ogụ go 'diya zíma yáa yá, kí'dí bɨ mááyí go ndéré lúrú sée íri ní, mááyí 'dí'biútú wo kpa zíze óguzé kéne zíse íri.

24 Mandá zíse kí manda esé ga bɨ ásé kéye íri ní mbá. Lafúze 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto, ogụní gɨ sɨmɨ káṇgá bɨ Ítali ní i'bíní kpá mandá zíse íri kíngaya.

25 Lomo idí lúrú bi kacíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáne.

Wáraga bɨ Yakóbo eké ní
Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Yakóbo ní

Yakóbo ngúru lúndu Yésụ bɨ kóo nɨ nda go manda 'bɨ kanị́sa sɨmɨ Yerụsaléma ní eké ledre ba ne. Eké zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ngasá bayinɨ́ royé gɨ sɨmɨ Yerụsaléma gɨ zɨ́ okó do báyiyé sɨmɨ ngíti géyị káṇgá e faa ní.

Yakóbo uku zɨ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨ́dí mɨménḡị ledre eyé kɨ́ mɨndị́sịyé idí 'dódo a zɨ́ 'yị e kɨ́dí ma'díi ṇguṇguní ledre 'bɨ Kɨ́résịto go. Zɨ́a ɨ́'bí lorụ zɨ́ye gɨ ro ledre ga bɨ káa zɨ́ ledre 'bɨ ị́lị́, lerị́, mongú mɨmbé'de, mɨmbé'de sinyí gɨ ro éyị́ 'bɨ lafú 'yị e, úzu éyị́ nda kɨ́ ófụ́. Zɨ́a kpá úku ledre gɨ ro ídí 'yị mbigí 'yị 'bɨ Lomo, 'bó'bú ro 'yị, ini zɨ́ Lomo, ụ́tụsɨmɨ 'yị sɨmɨ ledre e nda kɨ́ ledre gɨ ro komokenzị tɨ́ káa zɨ́ 'yị bɨ nɨ go 'yị lódú́ kací Kɨ́résịto ní.

1 Máa Yakóbo bɨ 'yị moko 'bɨ Lomo kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé ní.

Máéké ledre ba máa zɨ́se, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Ngére Yésụ, bɨ báyisé ndéré kɨ́ ndị́sị kací bi e faa ní.

Mandá zɨ́se za mbá kɨ́ngaya do bi ga bɨ ásé doyé íri ní.

Ụ́tụsɨmɨ sɨmɨ ledre

2 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, togú úzu éyị́ kɨ́ 'do'dó nɨyí ndị́sị ndiki sée yá, ndásé 'dí'bi a káa do bɨsinyí ledre wá. 3 Sɨmɨ úzu éyị́ ga gére née mbá, togú komosé nɨ yị́ ené kpá fú lá ngbúó ro Lomo kɨ́ Ngére Yésụ yá, Lomo nɨ ɨ́'bí roko'bụ zɨ́se ódó mɨmbé'desé kɨ́ngaya. 4 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, utúasá mɨútúásá, ídísé ndị́sị ụ́tụsɨmɨsé za kɨ́ngaya sɨmɨ ledre e za mbá gɨ ro zɨ́se ídíse kɨ́ roko'bụsé, zɨ́se útúásásé kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené e éyị́ bɨ lerị́ a nɨ ménḡị sée ní ndaá. 5 Togú 'yị gɨ dongaráse owo'di'bi éyị́ bɨ Lomo ili zɨ́ne ménḡị a ní wá yá, idí íni ini zɨ́ Lomo, Lomo nɨ ɨ́'bí cóngó sómú́ ledre zɨ́a. Gɨ zɨ́a wo Lomo ndị́sị lengbe ɨ́'bí bɨlámá sómú́ ledre zɨ́ 'yị ené e kɨ́ mɨmbé'dené kɨ́é'do.

6 Mongú ledre nɨ wo ba. Togú 'yị nɨ go íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro éyị́ yá, 'yị máa née mɨsómú́ ledre ené ndaá ídí gbre gbre wá. 'Yị bɨ nɨ kɨ́ mɨsómú́ ledre gbre gbre ní, bi tóro ené ndaá kɨ́é'do wá. Nɨ yị́ ené go cé káa zɨ́ mɨkáda mɨkavu bɨ ndị́sị ílíló'bó roné gɨ zɨ́ mongú síli 'dáa 'dáa 'dáa ní. 7 'Yị bɨ nɨ kɨ́ mɨsómú́ ledre gbre gbre kenée ní, Ngére ndaá 'bɨ ené kɨ́ rokinyi gɨ ro ɨ́'bí éyị́ zɨ́a wá. 8 Gɨ zɨ́a, mɨsómú́ ledre 'bɨ 'yị máa née ndaá 'bɨ ené kɨ́é'do wá.

9 Máúku zɨ́se lúndumá e sɨmɨ Lomo, abú 'yị ndaá kɨ́ ledrené owóowó wá, bi ndaá sínyí roa wá, nɨ zɨ́ Lomo kɨ́ ledrené owóowó. 10 Tɨ́ lá 'yị bɨ kɨ́ tụ́'dú́ éyị́ e zɨ́ne ní, sɨmɨ bɨ Lomo oyólo'bó wo go zɨ́a ídíne káa do 'yị lerị́ ní, bi ndaá sínyí roa wá, gɨ zɨ́a nɨ gágáóyó roné káa zɨ́ mɨsúrú kágá ní. 11 Gɨ zɨ́a kadra ndị́sị ólụ́ógụ kɨ́ pho'dụné do óngbó kágá. Zɨ́ mɨsúrú ga gágáóyó royé kɨ́ lámá ga bɨ royé née mbá. 'Yị bɨ kɨ́ tụ́'dú́ éyị́ e zɨ́ne ní nɨ gágáóyó roné kpá kenée sɨmɨ bɨ nɨ ndị́sị ngásá kací moko ené e ní.

12 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị bɨ ndị́sị ódó mɨmbé'dené sɨmɨ úzu ledre ní, gɨ zɨ́a sɨmɨ bɨ toro go ngbúó sɨmɨ úzu ledre ní, Lomo nɨ ɨ́'bí trịdrị bɨ za fí bɨ mocú́ ledre a ní zɨ́ 'yị ga bɨ otoní 'búa ní.

13 Sɨmɨ bɨ 'do'dó ndiki ngíti 'yị go gɨ dongaráse ní, 'yị née ndaá sómú́ a bɨ ya kɨ́dí, Lomo uzu née

ne ní wá. Gɨ zía bɨsinyí ledre uzu ené Lomo wá, Lomo uzu ené kpá kú 'yị wá. 14 Bɨsinyí mɨsómụ́ ledre 'bɨ 'yị nɨ yį́ ené óto 'yị ma'dáa ne zía lúyú ledre. Zí lúyú ledre nda 'dí'bióyó wo gbála gɨ ro Lomo.

15 Gɨ zía 'bú bɨsinyí ledre ndịsị́ óto 'yị, zí 'yị ma'dáa tí lúyú ledre. Sɨmɨ bɨ 'yị máa née luyú ledre go ní, zí lúyú ledre ma'dáa nda 'dí'biógụ umbu do 'yị máa née.

16 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, 'yị ndaá lóndo sée zíse lúyú ledre wá. 17 Bɨlámá éyį́ e kí bɨlámá tákpásį́lį́ e za mbá, 'Bụzé bɨ komo ere otoogụ bimɨóṇgó ne ngárá oyólo'bó ené roné káa zí lịndị́ wá ní, otoogụ yée ne. 18 Lomo gelé zée go zíze ídíze káa do owụ́ 'bɨ ené e gɨ zía bɨ ṇguṇguzé ledre ené bɨ ma'díi ní go ní. Gɨ zí kéyị née ní, azé zía go mɨzefị́ éyį́ ga bɨ kí ledreyé owóowó gɨ dongará éyį́ ga bɨ za mbá 'yị e ndịsịní í'bí yée zí Lomo ma'dáa káa do mɨzefị́ éyį́ gɨ yáká ní.

Ledre ga bɨ Lomo ili yée ní

19 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ídísé úwú ledre ba bɨlámáne. 'Yị e idíní ídí 'díya gɨ ro úwú ledre, togụ́ nda gɨ ro úkulúgu ledre yá, idíní ídí ndo, mɨmbé'deyé nda kpá ndịsị́ ésį́ 'diya wá, 20 gɨ zía, togụ́ ílisé gɨ ro zíse ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní yá, ndásé ídí 'yị mɨmbé'dekesį́ e 'di'diya wá. 21 Gɨ zí kéyị née ní, ledre cayi ga bɨ kóo ndịsịsé méngị yée, kí bɨsinyí sómụ́ ledre ga bɨ kóo sɨmɨsé ní, ídísé ótoómo yée za mbá 'dá'ba. Zíse ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do, gɨ zía wo Lomo oto ledre née kenée gɨ ro zíne yómo sée.

22 Mɨméngị ledre esé e idíní ídí za mbá kací kúrú Lomo bɨ ndịsịsé úwú a ní. Ndásé úwú kúrú Lomo lá kí mbílíse káa zí ndịsịní ócó gbékpị́ gboṛụ éyį́ ní wá. 23 Togụ́ méngị kéyị kací ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsị́ úwú a ní wá yá, áyí ídí cé káa zí 'yị bɨ 'di'bi miráyi lúrú komoné sɨmɨ a, 24 kpálá bɨ oto miráyi bi zía ịnyịné ndéréóyó roné ní, geré zí tosoa bɨ gáa lurú ní lịgị wo. 25 Togụ́ ndịsị́ méngị kéyị kací lorụ 'bɨ Lomo bɨ oto yį́ị zíyị ídíyị kí ro doyį́ ní yá, Lomo nɨ í'bí úndru 'bɨ tụ́'dụ́ ledre e zíyị togụ́ úwúómo ledre ené lá kí mbílíyị lịgị yį́ị wá ní.

26 Togụ́ yá née nɨ mbigí 'yị 'bɨ Lomo, útúásá lolụ úku bɨlámá ledre zí 'yị e wá lóndo royį́ go, moko ndaá sɨmɨ éyį́ ga bɨ ndịsị́ méngị yée ní mbá wá. 27 Mbigí 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní, nɨ 'yị máa wo bɨ ndịsị́ méngị ledre ga bɨ 'Bụzé Lomo uku yée ní, káa zí sáká kará umbu e kí owụ́sala e ní. Nda kpá kí ótoómo méngị bɨsinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

2

'Yị e nɨyí za mbá kí ledreyé owóowó

1 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, káa zí bɨ ṇguṇguzé ledre Kírésịto Yésụ Ngére ezé bɨ roko'bụa romo do ngíti géyị ngére e do sogo káṇgá ba go za mbá ní, ndazé méngị bɨlámá ledre lá kpara zí ngíti géyị 'yị e wá. 2 Togụ́ 'yị e gbre ogụní do bi kótrụro, ngíti a esị roné bɨlámá bongó kpá kí ngo'di gɨ sɨmɨ dábu ro sį́lį́ne, zí ngíti a ídí 'bɨ ené 'yị lerį́ kí nzenze bongó roné, 3 togụ́ zíse úku ledre zí wo bɨ kí bɨlámá bongó roné ní kídí, “Mongụ́ 'yị, bɨlámá bi ndịsị́ nɨ bɨ yáa ba,” tí lá nda zí 'yị lerį́ née yá, zíse úku ledre zía kídí, “Bi ndịsị́ ndaá gɨ royį́ yáa wá, ndịsị́ 'bɨ eyį́ bi ore,” 4 ndaá 'bɨ ené bɨ ndịsịsé née ífi sɨmɨsé dengbíse zíse ndịsị́ 'décị ngbanga 'yị e kí bɨsinyí sómụ́ ledre bɨ sɨmɨsé ní wá?

5 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ówosé esé bɨ kídí Lomo gelé 'yị ga bɨ

'yị e ndịsịní lúrú yée káa do 'yị lerị e née ne zíye tóroyé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre eyé, gɨ ro zíye ógụyé do bi bɨ wo Lomo uku ledre a gɨ ro 'yị ga bɨ kí 'búne doyé ní wá?

6 Tí lá ndịsịsé née lúrú'dófụ bi do 'yị lerị e. Ndaá 'bɨ ené bɨ 'yị ga bɨ kí tụ́'dụ́ éyị e zíye née ndịsịní méngị láráse yée ní wá? Ndaá 'bɨ ené bɨ ndịsịní ndéré kíse ye do ngbanga ní wá? 7 Ndaá 'bɨ ené bɨ ndịsịní kpá ye úkucáyi ledre gɨ do bɨ Ngére esé Yésụ ní wá?

8 Togú ndịsịsé go mengị ledre kací lorụ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kídí, “Ídí óto 'bú lafúyị e káa zí bɨ óto 'búyị kí royị ní,” ndịsịsé née go méngị cóngó ledre. 9 Togú ndịsịsé lúrú'dófụ bi gɨ do 'yị lerị e, lúyúsé née go ledre, Lomo nɨ 'décị ngbangasé gɨ zía ndítí'dófụsé do lorụ go.

10 Togú 'yị ndịsị méngị ledre kací lorụ ga gére zía lé'bé'dófụ gɨ do wo kị́é'do ní yá, 'déwe née go zaá lorụ ga gére née mbá. 11 Káa zí bɨ Lomo uku ledre kídí, “Ndá só'do me'be 'yị wá,” zía kpá úku a kídí, “Ndá úfu 'yị wá.” Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, togú só'dosé rosé kí 'yị bɨ ófúsé rosé kéne wá ní wá tɨ lá zíyị úfu 'yị yá, Lomo nɨ 'décị ngbanga royị bɨsinyíne gɨ zía lé'bé'dófụ do lorụ 'bɨ Lomo go.

12 Mɨódrosé kí mɨméngị ledre esé e mbá, idí ídí káa zí 'bɨ 'yị ga bɨ owoní go kídí ngbanga bɨ nɨyí 'décị a royé ní nɨ óto yée zíye ídíye kí ro doyé. 13 Gɨ zía 'yị bɨ lerị lafúga mengị wo wá ní, lerịa utúasá méngị Lomo kadra 'décị ngbanga wá. Gba kadra 'décị ngbanga Lomo lurú lerị 'yị bú.

Ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kí méngị moko a

14 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, togú 'yị uku ledre kídí née ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go mengị moko a wá ní, bɨlámá a nɨ ore wo be? Toso ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo máa wo née ní utúasá goó yómo wo? 15 Lúrúsé aka, togú ezesé gɨ dongaráse nɨ do lerị bongó kpá kí 'bú roné kíngaya, 16 zí ngúrusé úku ledre zí 'yị lerị née kídí, “Lomo idí kíyị, idí í'bí éyị mɨánu kí bongó zíyị.” Togú 'yị née uku lá ledre kí tarané saká 'yị lerị née wá ní, mengị née go ledre bɨ Lomo iliní ní? 17 Nɨ kpá kenée gɨ rosé. Togú ngíti 'yị ya née ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go togú mengị ené bɨlámá ledre zí 'yị e wá, 'yị née ṛanga yị ené ṛanga, ṇguṇgu ené aka ledre 'bɨ Lomo wá.

18 Togú ngíti 'yị uku ledre kídí, “Áyí 'yị bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo go, mááyí 'bɨ amá 'yị méngị bɨlámá ledre.”

Mááyí úku ledre zía kídí 'dódo aka ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịní úku a lá kí tara 'yị ní zíma, gɨ ro zíma 'dódo ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo amá zíyị kí bɨlámá ledre bɨ mándịsị méngị a ní. 19 Ṇgúṇgusé go kídí mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ kị́é'do, née bɨlámá ledre. Ídísé ówo a kídí, bɨcayi lomo e ṇguṇguní kpá kenée kídí mbigí Lomo nɨ dụ́ụ́ kị́é'do. Zíye ndịsịyé éré ngịrị a.

20 Ówosé nzíyi ledre née wá gɨ zí 'di? Mááyí 'dódo a zíse ma'díi kídí togú 'yị ṇgúṇgu lá ledre 'bɨ Lomo, mengị moko a wá moko ndaá sɨmɨ ṇgúṇgu ledre ené née wá. 21 Lúrúsé aka éyị bɨ kóo bulúnduzé Abarayáma mengị zía útúásáne gɨ zía komo Lomo ní. Mengị ené kóo lá éyị kị́é'do wá, i'bí za cú owú 'bɨ ené Isáka káa do éyị 'dáná zí Lomo. 22 Ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo ené ndịsị kóo ndéré ndro kí mɨméngị ledre ené.

2:8 2:8 Lévị 19:18 **2:11** 2:11 Ólụ́ógụ 20:14, Gbre lorụ 5:18 **2:11** 2:11 Ólụ́ógụ 20:13, Gbre lorụ 5:17

Zí ṇgúṇgu ledre ené útúásáne kpịnị kací ledre bɨ mengị wo ní. 23 Ledre née utúasá go kpịnị kí ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kídí, “Abarayáma ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo, zía útúásáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené,” do ndịsị ndólo wo gɨ zía ezegámá Lomo ní. 24 Ídísé ówo a kídí 'yị ndịsị útúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yị ené yị ené kací mɨméngị ledre ené bɨ bɨlámáne ní ndaá 'bɨ ené lá gɨ zía bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Lomo ní wá.

25 Lúrúsé aka Rába bɨ kóo kára 'yị gámá kací ya'dá e faa ní, utúasá kóo kací komo Lomo gɨ zí bɨlámá mɨméngị ledre ené bɨ kóo 'di'bi mbeze 'bɨ Isɨréle e óto yée zíne 'be káa bɨ nɨyí úfu yée, do kásalúgu yée gɨ do ngíti mɨsi'di kpị ní. 26 Káa zí bɨ ówosé bú, 'yị bɨ 'dówụ́ ndáa sɨmɨ a wá ní nɨ yị ené goó umbuné. Kpá kenée ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo nɨ yị ené umbuné togụ́ moko ndaá ní.

3

'Yị idí bándá dondenené

1 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ndaá 'bɨ ené bɨ ya kídí tụ́'dụ́ se nɨyí ídí mbá 'yị 'dódo ledre zí 'yị ga bɨ ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ Kírésịto go ní wá, gɨ zía ówosé bú kídí zée ga bɨ i'bízé rozé 'dódo ledre 'bɨ Kírésịto zí lafúze ní, togụ́ 'dodozé do bɨlámá mɨsi'diné wá, Lomo nɨ 'dó'do zée kíngaya rómo 'bɨ ngíti géyị 'yị e. 2 Másómụ́ ówosé bú bɨlámáne kídí zée 'yɨma'dí e do sogo káṇgá za mbá azé 'yị lúyú ledre e, do mɨsi'di e mɨngúngúcua. Togụ́ 'yị bɨ taraa uku lúyú ledre wá ní, kídí née go cóngó 'yɨ. Utúasá go ndịsị 'bá'bá roné gɨ zí bɨsinyí ledre.

3 Ndịsịzé ódóóto ká'dá ro tara usáni e gɨ ro óyó komoyé kíe zíye ndéréye kí'dí bɨ ilizé ní. 4 Nɨ kpá kenée gɨ ro mongụ́ kụṛúngba. Abú tí bɨ nɨ mongụ́ne kíngaya mongụ́ síli bɨ roko'bụné ndịsị ịtrị a ne ndéré kíe yá, 'yị kpụ́ṛónyó a nɨ óyó komo mongụ́ kụṛúngba née lá kí owụ́ ngodrụ́ cúku'dée bɨ ndịsịní kpụ́ṛónyó a kíe zía ndéréne do bi bɨ ili ní. 5 Ledre née nɨ kpá kenée gɨ ro dondene. Dondene nɨ owụ́ éyị́ cúku'dée rozé tí lá ndịsị mbófo roné mɨmbófo. Nɨ éyị́ bɨ kí roko'bụné kíngaya cé káa zí so pho'dụ bɨ cúku'dée ní, togụ́ utú sɨmɨ ngáká súwú yá, zía árá mongụ́ bi ndéré kíe mɨndéré. 6 Dondene ndịsị óngbó 'yị káa zí pho'dụ ní. Nɨ bɨsinyí éyị́ kíngaya gɨ dongará éyị́ ga bɨ rozé ní. Ndịsị sínyíónzó kụṛụ'bụ 'yị nyé, zía ónzó a vuu ku pho'dụ. Zí dondene ma'dáa nda árá 'bɨ ené ku pho'dụ bɨ ịlị́ wá ní.

7 'Yị e utúasání́ bú 'dí'bi ṛíkị́ sị́ do bangá e, solụ́ e, kí éyị́ trịdrị ga bɨ ndịsịní́ ndéré kí do sɨmɨyé bi kí ngíti géyị éyị́ trị ga bɨ sɨmɨ iní ní do ụ́lụ́ yée 'be, 8 tí lá 'yị bɨ nɨ útúásá 'dí'bingéṛị dondene ní ndaá. Nɨ bɨsinyíne kíngaya sɨmɨ ndịsị ené kpá bɨsinyí súrú éyị́ bɨ ndịsị 'dí'biógụ umbu ní.

9 Ledre nɨ gɨ ro dondene ore kpá káa, ndịsịzé kófó ịrị Ngére Yésụ kí 'Bụzé Lomo kí dondenezé. Zíze ndịsịzé úku sínyi ledre gɨ do bi lafúze kpá kíe, káa zí éyị́ bɨ Lomo otoogụ yée née sɨmɨ tosoné wá ní. 10 Kémbị́ tarazé bɨ kị́é'do ba ndịsịzé í'bí mbófo eyị́ kí úku bɨsinyí ledre e mbá kíe. Owụ́ 'bɨ babá e sɨmɨ Lomo, ndaá mɨútúásáne zíze ndịsịzé méngị kéyị kenée wá. 11 Bɨlámá iní mɨéwé kí bɨsinyí iní utúasání́ bú kúkúógụ mbá gɨ sɨmɨ gu 'dawú kị́é'do? 12 Owụ́ 'bɨ babá e sɨmɨ Lomo, bongó utúasá go ánáógụ mɨáná olíva, togụ́ mbú zí kọ́ṛó

2:23 2:23 Dosị éyị́ e 15:6

ánáógụ mɨáná bongó? Kpá kenée, bɨsinyí 'dawú utúasá ené 'dí'bɨógụ bɨlámá iní mɨéwé wá.

Komokenzị bɨ gɨ zí Lomo ní

13 Ambí nɨyí 'yị ówo ledre kpá 'yị komokenzị dongaráse ní ye? 'Yị idí 'dódo a sɨmɨ bɨlámá ndịsị ené kɨ́ mɨméngị ledre bɨ ndoo bɨ ndịsị ógụ gɨ zí komokenzị ené ní. 14 Tɨ́ lá togú mɨmbé'desé eme ro lafúse e ngú kpá kɨ́ mongú 'bú éyị ndásé ndịsị sịkpị fúndúse gɨ zía 'dága, togú mbú ásisé gɨ ro ledre bɨ cóngóne ní wá. 15 Toso komokenzị máa wo née ní ogụ ené gɨ zí Lomo komo ere wá, ogụ yị ené gɨ zí Satána do sogo káṇgá ona. 16 Gɨ zía togú ndịsịsé óto bɨsinyí mɨmbé'desé ro lafúse e, zíse ídíse 'yị 'bú éyị e yá, ndịsị esé utúasá ídí bɨlámáne wá, komo bɨsinyí ledre nɨ ndịsị óṇgó dosé dụ́ụ́ ne.

17 Tɨ́ lá komokenzị máa wo bɨ ndịsị ógụ gɨ zí Lomo gɨ komo ere ní mɨzefị ledre ené, luyú ndaá sɨmɨ wá, yị ené 'yị méngị bɨlámá ledre zí 'yị e, mɨmbé'dea nɨ zí 'yị e mbá bɨlámáne, nɨ 'yị bɨ ndịsị lúrú bi sɨmɨ ledre e cii kí, zía ídíne 'yị úwú ledre e gɨ zí lafúne ní. Nɨ kpá 'yị bɨ lerị 'yị e ndịsị méngị wo mɨméngị ní, zía ídíne 'yị sáká 'yị lerị e. Ndaá 'yị lóndo 'yị e wá. 18 'Yị ga bɨ ndịsịní óto 'yị e zí mɨndịsị 'yị e ídíne bɨlámáne ní, sɨmɨ odụ sịndị kadra nɨyí ídí mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

4

'Bú éyị ndịsị sínyi dongará 'yị e

1 Éyị bɨ ndịsị 'dí'bɨógụ ófú kɨ́ okó dongaráse ní 'dí? Ndaá 'bú éyị bɨ dosé ní ndịsị 'dí'bɨógụ ledre ga gére née ne wá? 2 Ílisé éyị e tɨ́ lá útúásásé ndíki yée wá. Zíse ndịsịsé úfu 'yị e kpá kɨ́ óto 'bú éyị 'bɨ lafúse e, tɨ́ lá útúásásé esé ndíki éyị bɨ ílisé ní wá. Ndịsịsé kpá ófú kɨ́ ndịsị méngị okó. Ndíkisé wá gɨ zía ínisé esé ini gɨ roa zí Lomo wá. 3 Togú íni ini gɨ ro éyị zí Lomo má ndíki wá, yị ené gɨ zía sómú ledre eyị nɨ yị ené bɨsinyíne. Íli yị eyị éyị ga gére née lá gɨ rokinyi eyị.

4 Sée 'yị méngị bɨsinyí ledre e, ówosé esé bɨ kídí togú ótosé 'bú do sogo káṇgá ba yá ní ásé go ezeokó Lomo ní wá? 'Yị bɨ oto roné go káa do ezegámá do sogo káṇgá ba ní ní, nɨ goó ezeokó Lomo. 5 Sómụ́sé kídí ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kídí, Lomo kasa 'dówụ́ne zía ógụ ndịsịné sɨmɨzé ní nɨ gbékpịne? Yị ené gɨ ro zíze ídíze káa do mbigí 'yị ené e. 6 Tɨ́ lá Lomo ndịsị sáká zée ne kíngaya. Née sị ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku kídí,

“Lomo ndaá kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịní óto ledreyé kɨ́ royé
owóowó ní wá,
tɨ́ lá zía ndịsịné sáká 'yị
ga bɨ ndịsịní 'búó'bụ́ royé
mɨ'búó'bụ́ ní.”

7 Gɨ zí kéyị née ní, ídísé í'bí rosé ṇgúṇgu dụ́ụ́ ledre 'bɨ Lomo. Zíse óyó sogosé zí ngére 'bɨ bɨcayi lomo e geré za fí gɨ ro zía ótoómo kacíse. 8 Ídísé ídí gbóo kɨ́ Lomo gɨ ro zía ídíne gbóo kíse. Sée 'yị lúyú ledre e ídísé ótoómo kɨ́ lúyú ledre. Zíse óyóló'bó mɨmbé'desé ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo kɨ́ mɨmbé'desé kɨ́é'do sée ga bɨ sómụ́ ledre esé ndaá kɨ́é'do wá ní. 9 Ídísé ídí kɨ́ lerị zíse ndịsịsé íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́. Zíse óyóló'bó kugú esé káa do ini do óyóló'bó rokinyi esé káa do lerị. 10 Ídísé 'búó'bụ́ rosé zí Ngére Yésụ gɨ ro zía óto sée zí ledresé ídíne owóowó.

11 Owụ́ 'bɨ babá e, ndásé ndịsị lịlịkpị wá. 'Yị bɨ ndịsị lịlịkpị ro lúnduné sɨmɨ Lomo, togú mbú úku sínyi ledre roa ní, ndịsị née

4:6 4:6 Muruwayi 3:34

úku sínyi ledre ro lorụ kpá kɨ́ 'décị ngbanga a. Togụ́ ndịsị 'décị ngbanga ro lorụ yá, óto royị go kɨ́ ledreyị owóowó rómo do lorụ, lodụ́ eyị née kacɨ́ lorụ wá. 12 Lomo nɨ dụụ́ ne 'yị ɨ́'bí lorụ kpá 'yị 'décị ngbanga. Nɨ ne kɨ́ roko'bụ 'bɨ yómo 'yị, togụ́ úfu 'yị zíne. Sara áyí 'bɨ eyị náambi zíyị ndịsịyị́ 'décị ngbanga ro lafúyị e ní?

Ledre gɨ óto ro'yị kɨ́ ledre 'yị owóowó

13 Úwúsé aka ledre bɨ mááyí úku a ba, ásé náambi zíse úku ledre kɨ́dí, “Karaba togụ́ kɨ́lóndó azé ndéré sɨmɨ gara bɨ 'dáa zíze ndịsịzé íri sɨmɨbi kɨ́é'do, do ndịsịzé méngị moko íri zíze ídíze kɨ́ késị́ zíze kɨ́ngaya.” 14 Ndịsịsé úku ledre kenée gɨ zɨ́ 'di? Ngárá ówosé gbawá éyị́ bɨ nɨ méngị roné kɨ́lóndó ní. Ówosé káa zɨ́ bɨ ásé ógụ ídí trịdrị ní bú? Trịdrịsé nɨ lá káa zɨ́ mụ́kụ́ bɨ 'dụtụ bi kuu kpá ba ní ongó yị́ ené go ní. 15 Ledre bɨ kóo ásé útúásá úku a ní nɨ kɨ́dí, “Togụ́ Ngére Lomo ṇguṇgu zíze yá, azé méngị éyị́ ba togụ́ mbú wo bɨ 'dáa.” 16 Ndịsịsé nda yị́ esé óto rosé kɨ́ ledresé owóowó. Mɨméngị ledre bɨ 'bɨ sịkpị fúndú'yị kenée née nɨ bɨsinyíne. 17 Togụ́ 'yị owo tɨ́ bɨlámá ledre bɨ gɨ ro méngị a ní bú, zía ótoómo a kenée, luyú ledre go.

5

Lorụ zɨ́ 'yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zɨ́ye ní

1 Sée 'yị ga bɨ kɨ́ tụ́'dụ́ éyị́ e zíse ní, úwúsé aka ledre bɨ mááyí úku a zíse ba, ídísé íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́ gɨ zɨ́ mongụ́ bɨsinyí 'do'dó bɨ nɨ go ógụ dosé ba. 2 Tụ́'dụ́ éyị́ ga bɨ zíse née, enyeonzónɨ́ royé go mbá, mɨmbúrédé e anu sinyiní bongó e kacíse kpá go mbá. 3 Ngánza anu sinyi dábu kɨ́ mɨrɨ́rɨrɨ́ késị́ esé e kpá go mbá. Ngánza née nɨ 'dódoyéme ledre gɨ rosé zía ndịsịné óngbó sanáse káa zɨ́ pho'dụ ní. Sɨmɨ ledre ga gére née mbá ásé ba fú lá bándáóto tụ́'dụ́ éyị́ e kacíse sɨmɨ odụ sịndị́ kadra ba.

4 Lúrúsé aka, késị́ 'bɨ 'yị ga bɨ kóo méngịnɨ́ moko gɨ roa zíse sɨmɨ yáká esé e zíse ásisé kɨ́ ɨ́'bí a zíye ní nɨ go ndịsị́ íni ini kɨ́ ịrịsé. Ini 'bɨ ngíti géyị 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ 'dó'dụ́ógụ éyị́ e gɨ yáká esé e ní owụ́ ndiki mbílí Ngére Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní go. 5 Ndịsịsé do sogo káṇgá ona ndịsị ánu láya éyị́ e kɨ́ mongụ́ rokinyi. Zíse ótosé gɨ zía káa zɨ́ kábịṛɨ́kị bɨ otoyeme roné go bɨlámáne nɨ go nzíyiné gɨ ro do óṇgoónzó a ní. 6 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, zíse ndịsịsé ɨ́'bí ngbángá 'yị ga bɨ ngárá ledre eyé ndaá kíse wá ní do úfu yée lá gbékpịne abú ndanɨ́ ezeokóse e wá.

Ụ̀tụsɨmɨ sɨmɨ 'do'dó

7 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, ídísé úṭụsɨmɨsé zíse tórosé ngbúó gị sɨmɨ sịndị́ kadra bɨ Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní. Lúrúsé aka 'yị ó'do yáká, sɨkpị ené mɨmbé'desé 'dága wá. Ndịsị sóngó té ndumu nɨ fú 'dịyị́ éyị́ kɨ́ sịndị́ kadra bɨ éyị́ ga gére née nɨyí aná zíye ngókoyé té kí nɨ fú tónó ánu a ní. 8 Gɨ rosé kpá kenée, ídísé úṭụsɨmɨsé zíse tórosé ngbúó gɨ zía sịndị́ kadra bɨ Ngére Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní nɨ go gbóo. 9 Lúndumá e sɨmɨ Lomo ndásé ndịsị sínyi ịrị lafúse e gɨ zɨ́ bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsịnɨ́ méngị yée zíse ní wá, káa bɨ Lomo nɨ 'décị ngbangasé. Kadra 'décị ngbanga 'yị e nɨ go gbóo.

10 Lúndumá e sɨmɨ Lomo, káa do líḷị ledre 'bɨ ụ́ṭụsɨmɨ sɨmɨ 'do'dó zíse, ídísé lúrútóko ledre née gɨ ro nébị ga kóna ndịsịnɨ́ 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zɨ́ 'yị e ní.

11 Káa zí bɨ ówosé bú ní, ndɨsɨzé mbófo kíngaya 'yɨ ga bɨ ndɨsɨní ódó mɨmbé'deyé zíye tóroyé ngbúó sɨmɨ ledre e ní. Úwúsé ledre 'do'dó bɨ kóo Eyóbo ụtụsɨmɨné sɨmɨ a ní go. Zíse kpá lúrú ledre bɨ Ngére Lomo mengɨ zía kací a ní. Ngére Lomo nɨ 'yɨ lúrú lerɨ 'yɨ kpá 'yɨ méngɨ bɨlámá ledre zí 'yɨ e.

12 Wo bɨ mbá ní, ndásé lólóbú wá. Ndásé kpá lóbú ɨrɨ éyɨ ga bɨ komo ere togú mbú kí ɨrɨ éyɨ ga bɨ do sogo káŋgá ba togú kpá ɨrɨ ngíti géyɨ éyɨ e wá. Ledre esé idí ídí dụ́ụ́ “Ɨɨ,” togú “Ɨ'ɨ,” káa bɨ Lomo nɨ 'décɨ ngbanga rosé.

Ini 'bɨ 'yɨ ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo go ní

13 'Yɨ nɨ bo dongaráse bɨ bɨsinyí ledre mengɨ zía ní? Idí íni ini zí Lomo. Sara 'yɨ nɨ bo sɨmɨ rokinyi? Idí úku ke'bɨ kófó ɨrɨ Lomo kíe. 14 Togú ngúrusé nɨ kí ndíyá yá, idí ndólo manda ga bɨ 'bɨ kanɨsa ní zíye ógụyé íni ini doa zí Lomo do sụ́sụ sụ'bú roa kí ɨrɨ Ngére Yésụ. 15 Togú ininí ini gɨ ro 'yɨ ndíyá kí mɨmbé'de 'yɨ kɨ́é'do yá, ndíyá nɨ ụ́kụ́ gɨ roa zí Ngére Yésụ yómo wo. Togú 'yɨ née luyú ledre, Ngére Yésụ nɨ ótoómo ledre zía. 16 Bɨ goó kenée ní, ídísé úkuógụ lúyú ledre esé e kó'dụ́ lafúse zí Lomo, zíse íni ini zí Lomo gɨ rosé mɨkékeɾɨ́a gɨ ro zí Lomo yómo sée. Íni 'bɨ mbigí 'yɨ 'bɨ Lomo zí Lomo nɨ kí roko'bụné kíngaya zí Lomo ndɨsɨné méngɨ ledre kací a.

17 Lúrúsé aka, Ilíya kóo kpá 'yɨma'dí káa zíze ní. Zía Íni ini zí Lomo cụ́ kí mɨmbé'dené kídí iní ndaá é'dɨ wá, zí Lomo úwú ini ené, zí iní óroné kí sɨmɨbi ota kí yanané. 18 Gɨ do kací ledre máa wo née ní, zí Ilíya íni ini kídí iní idí mu é'dɨ, zí Lomo kása iní gɨ komo ere é'dɨné do sogo káŋgá za mbá, zí fụtụ́ éyɨ e ụ́tụógụyé. 19 Máúku zíse lúndumá e sɨmɨ Lomo, togú ngúrusé luyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo go yá, ndásé lúrú wo lá mɨlúrú kí komosé wá, ídísé sáká wo zíse 'dí'bilúgu wo óto wo do mɨsi'di 'bɨ Lomo. 20 Ídísé ówo a kídí, togú sákásé 'yɨ luyú ledre, zía ótoómo kí lúyú ledre yá, sáká née go wo zía ómoné gɨ sɨmɨ umbu. Tú'dụ́ lúyú ledre ga bɨ mengɨ yée ní, Lomo nɨ lụ́lụóyó yée gɨ roa.

Mizefị wáraga bi Pétero eké ní
Ledre gi ro mizefị bụ́kụ bi Pétero ní

Pétero 'yịmikása eké ledre ba zí 'yị 'bi Kírésịto ga bi simi káṇgá bi karaba ndịsịní ndólo a Táki ní. Eké gi ro í'bí roko'bụ kíe zíye gi zía ngíti géyị 'yị e ndịsịní go 'dó'do yée kíngaya gi zía bi ṇguṇguní ledre 'bi Kírésịto ní. Uku zíye kídí 'do'doní kóo Kírésịto do sogo káṇgá ona kíngaya, gi zí kéyị née 'yị ga bi ṇguṇguní ledre Kírésịto go ní, niyí 'dó'dó kpá kenée. Zía ịdrị mimbé'deyé kí ledre bi kídí Lomo ni óyóló'bó 'do'dó eyé née káa do bilámá ledre zíye simi bi karanée ni 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yị ené e zía í'bí úndru zíye ní. Odụ a zía úku ledre zíye kídí idíní kpá fú ídí káa do mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo ní.

1 Máa Pétero bi 'yịmikása 'bi Kírésịto Yésụ ní.

Máéké ledre ba máa zíse, sée ga bi Lomo geléogụ zée go kése káa do mbigí 'yị ené e ní. Nda gi zí okó zíse báyisé faa simi káṇgá ga bi Pánato, Galatíya, Kapadósiya, Ásiya, nda kí Beteníya ní. 2 Abú kenée ndotó, máúku zíse 'Bụzé Lomo geléogụ yị ené kóo sée kú go 'desị, zí 'Dówụ́ Lomo lá lụ́lụóyó lúyú ledre esé gi ro zíse ídíse káa do mbigí 'yị ené 'bi Lomo, kpá 'yị úwú kúrú Kírésịto Yésụ gi zí sámaa bi kóo nde'yị lúguóyó lúyú ledre esé e ní.

'Bụzé Lomo idí lúrú bi kacíse kíngaya gi ro zíse ndịsịsé kpá fú bilámáse.

Mbófo éyị zí Lomo gi ro Kírésịto Yésụ

3 Idízé í'bí mbófo éyị zí Lomo bi 'Bụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ní. Kací bilámá mimbé'dea bi rozé ní, i'bí mikánda trịdrị kí óto komo bi za fí ní go zíze kpụrụ́ gi simi miúrú Kírésịto Yésụ gi simi umbu. 4 Lomo yemeomo éyị go zíze nzíyiné komo ere do bi bi ngárá éyị utúasá sínyí zía énYené do ụ́kụ́ne doa wá ní. 5 Nda gbékpịe wá, yị ené gi zía ṇgúṇgusé ledre 'bi Lomo go ní. Ni ndịsị lúrú bi kacíse kí roko'bụné mbá gị odụ sịndị́ kadra. Nda gi ore ni yómo sée káa zí bi yemeomo go nzíyiné gi ro zíne méngị a ní. 6 Kadra née ní mimbé'desé ni ịdrị, abú cakaba ásé aka tí ndịsị 'do'dó gi zí tụ́'dụ́ ṛịkị́ úzu ledre e ndotó. 7 Ledre 'bi Lomo bi ṇgúṇgusé ní ni káa zí dábu bi kí ngánza roné do ésị a ku pho'dụ zí pho'dụ ánuónzó ngánza née ní ní. 'Do'dó ga gére née ógụní rosé kenée, gi ro 'dódo a kídí ledre 'bi Lomo bi ṇgúṇgusé ní romo goó gi do dábu bi utúasá go ndịsị sínyí ní. Gi zí kéyị née ní Lomo ni mbófo sée do óto úndrusé gi zía ásé zía go kí ledresé owóowó simi sịndị́ kadra bi Kírésịto Yésụ ni ndá'baógụ simi a ní. 8 Méngịsé bilámá ledre go, zíse óto 'búa dosé 'dá'dá zíse kí lúrú wo cụ́ kí komosé kí, ndaá kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, zíse kpá ṇgúṇgu ledre ené tí bi ngárá lúrúsé aka wo cụ́ kí komosé kí wá ní. Ndịsịsé go kpá drú kófó ịrịa kpá kí mbófo wo kí mongụ́ rokinyi kíngaya. 9 Gi zí kéyị née, ni go ndéré í'bí trịdrị bi za fí ní zíse gi zía bi ṇgúṇgusé ledre ené go ní.

10 Nébị e tonóní kóo ící royé gi ro zíye ówoyéme ledre gi ro trịdrị née go kú 'desị. Née sị ledre bi kóo ukuogụní ledre sáká éyị bi Lomo yemeomo go zíse ní gi roa ní. 11 Iciní kóo royé kíngaya gi ro zíye ówoyéme sịndị́ kadra

bɨ ledre máa née nɨ méngị roné sɨmɨ a ní gɨ zía, 'Dówụ́ Lomo tonó kóo go ódro gɨ ro ledre 'do'dó bɨ Kírésịto nɨ ógụ 'dó'dó a kpá kí ledre rokinyi bɨ nɨ ógụ ídí gɨ do kací 'do'dó néẹ ní ní zíse. 12 Lomo uku kóo go zí nébị ga gére née fúó kídí ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo uku zíye née nɨ ógụ méngị roné gɨ do kací umbuyé, nda yị ené zíse ndaá lolụ zíye wá. Bɨ ba ní, 'yị ga bɨ ndịsịní 'dódo bɨlámá ledre 'bɨ Lomo ní, nɨyí go ndịsị 'dódo ledre máa ga gére née zíse sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo gɨ komo ere. Ledre ma'dáa nɨ kí ledrené owóowó, maláyika e iliní ba kpá cụ́ ye gɨ ro ówoyéme ledre máa née.

Ndásé ídí 'yị lúyú ledre e wá

13 Káa zí bɨ éyị nɨ bo kenée ní, ídísé ódó mɨmbé'desé ndá, zíse óto komosé kíngaya gɨ ro bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zíse sɨmɨ bɨ Kírésịto Yésụ nɨ ndá'baógụ ní. 14 Káa zí bɨ ásé go kí mɨkánda bɨlámá sómụ́ ledre kpị́ ní, ndásé lolụ ótoómo mɨsi'di zí bɨsinyí mɨméngị ledre ga kóna ní ndá'baógụyé sɨmɨsé wá. 15 Gɨ zía Lomo bɨ gelé sée ndaá 'yị lúyú ledre wá ní, ndásé lolụ ídí 'yị lúyú ledre sɨmɨ ledre ga bɨ ásé kí ndịsị méngị yée ní wá. 16 Gɨ zía mɨéké kúrú Lomo uku kídí, “Ndásé lúyú ledre wá gɨ zía, mándá 'bɨ amá 'yị lúyú ledre wá.”

17 Káa zí bɨ ndịsịsé ndólo Lomo, Babá ní, ifi ené sɨmɨ 'yị e wá. Ndịsị 'déci ngbanga 'bɨ 'yị e dụ́ụ́ kací mɨméngị ledre eyé. Káa zí bɨ go kenée ní, tí mé bɨ ásé aka trịdrị née ní, ídísé ndịsị méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ nɨyí óto wo zía ídíne kíse kí rokinyi ní. 18 Ówosé bú bɨlámáne kídí, Lomo ugú ené gosé gɨ sɨmɨ bɨsinyí mɨméngị ledre bɨ ówosé kací a gɨ zí bulúndusé ní kí éyị ga bɨ ndịsịní sínyí mɨsínyí káa zí mɨrírɨrí késị togụ́ mbú dábu ní wá. 19 Ugú gosé kí sáma Kírésịto bɨ kí ledre née owóowó bɨ nɨ káa zí owụ́ kábịrịkị bɨ ngárá kémbị lúyú ledre ndaá roa wá ní. 20 Lomo geléomo kóo Kírésịto Yésụ go kú 'desị 'dá'dá, zía kóo kí ótoógụ do sogo káṇgá ba. Bɨ ba ní, kasaogụ nda Yésụ ma'dáa go cụ́ do sogo káṇgá ona gɨ rosé. 21 Yésụ ma'dáa likpí mɨsi'di ne zíse ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo bɨ uru Yésụ ma'dáa gɨ sɨmɨ umbu, do óto wo kí ledrené owóowó kíngaya, bɨ kenée ní nɨ go mɨówoné kídí, ótoómosé rosé go mbá zí Lomo.

22 Káa zí bɨ ṇgúṇgusé nda bɨlámá ledre bɨ 'bɨ Lomo ní go ní, ndásé lolụ 'yị lúyú ledre e kpá wá ní, ndịsịsé go óto 'bú lafúse e ní, ídísé ndịsị óto 'bú lafúse e za kí mɨmbé'desé mbá.

23 Gɨ zía Lomo óto sée go zíse ídíse mɨkándasé. Ndásé lolụ káa zí kúfú 'yị ga bɨ nɨyí ụ́ngbụ mɨụ́ngbụ ní wá, yị ené nda go kúfú 'yị ga bɨ utúasá ụ́ngbụ wá ní. Gɨ zía ṇgúṇgusé bɨlámá ledre 'bɨ Lomo bɨ trịdrịné za fí ní go kí mɨmbé'desé kị́é'do. 24 Née ledre bɨ mɨéké kúrú Lomo uku gɨ zía kídí,

“'Yịma'dí e nɨyí yị eyé lá káa zí
súwú ní,
lámá bɨ ro 'yị máa ga gére
née ní, nɨ yị ené lá káa zí
mɨsúrú kágá ní.
'Diya káa ní súwú gagá yị ené
go, kpá 'diya káa ní mɨsúrú
kágá ṛeṛeoyó yị ené roné
go.
25 Éyị bɨ ndịsị ndịsị za fí ní yị
ené dụ́ụ́ kúrú Ngére.”

Née bɨlámá ledre ga bɨ ndịsịní 'dódo yée zíse ní.

2

1 Bɨ nda goó kenée ní, ídísé 'dí'bióyó ledre ga bɨ ndịsịní óto

1:16 1:16 Lévị 11:44,45, 19:2, 20:7 **1:25** 1:25 Isáya 40:6-8

dongará 'yị e zía sínyíne kɨ́ lafúye
ní gɨ simisé za mbá 'dá'ba. Ndásé
lolụ ndịsị ṛángaóto ṛanga ro
lafúse, togú mbú lóndo yée gɨ
ro yị eyé e wá. 2 Ówosé éyị bɨ
mɨnzéré owú e ndịsịnɨ́ méngị a ní
bú, ndịsịnɨ́ íni ini gɨ ro umba
ini. Ásé cakaba zɨ́ Lomo káa zɨ́
mɨnzéré owú e ní. Ídísé ndịsị
íni ini zía gɨ ro ledre ené, nɨ í'bí
roko'bụ simisé zíse ówo wo nda za
kɨ́ngaya gɨ ro zíse ídíse kɨ́ trịdrị bɨ
za fĩ ní. 3 Bɨ ba ní, ówoyémesé go
bɨlámáne kídí, ma'díi, Ngére Yésụ
nɨ yị ené tɨ́ bɨlámá 'yị.

Kɨ́résịto Yésụ kɨ́ mɨgélé 'yị ené e

4 Ídísé ógụ zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ. Nɨ
kɨ́ roko'bụné káa zɨ́ cóngó tutú bɨ
'yị ó'bó 'dịcị e asinɨ́ gɨ roa, tɨ́ lá
Lomo géléógụ cóngó tutú ené née
go zíne kɨ́ ledrené owóowó.

5 Bi ba ní, ásé nda go ídí zɨ́
Lomo kɨ́ ledresé owóowó káa zɨ́
bɨlámá tutú gɨ ro ó'bó éyị kíe ní.
Lomo idí ó'bótátá moko ené kíse,
zíse ídíse zía káa zɨ́ 'yị 'dáná éyị
ené e, zíse ndịsịsé 'dáná éyị e zía
simɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówú Lomo kpá
kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ gɨ ro zɨ́ Lomo
ma'dáa ídíne kɨ́ rokinyi. 6 Nɨ
mɨékéne simɨ mɨéké kúrú Lomo
kídí Lomo uku kóo kídí,

“Lúrúsé aka mááyí go óto tutú
amá simɨ mongú gara amá
bɨ Záyono ní,
nɨ mɨgéléógụné kpá kɨ́ le-
drené owóowó káa zɨ́ cóngó
tutú zɨ́ 'yị ó'bó 'dịcị e ní,
'yị ga bɨ nɨyí ṇgúṇgu ledre a ní
komokenyị utúasá ídí ro
doyé e wá.”

7 Sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'yị máa
née go ní, ledrea nɨ zíse owóowó.
Tɨ́ lá 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledrea wá
ní,

“Tutú bɨ 'yị ó'bó 'dịcị e asinɨ́ gɨ roa
ní,
ogụ nda yị ené go tutú bɨ kɨ́
ledrené owóowó ní,”

8 nɨ kpá

“Tutú bɨ nɨ óto 'yị e zíye ndịsị 'díkí
roa
kpá tutú bɨ 'yị e nɨyí ndịsị
léseútú doa ní.”

Ndịsịnɨ́ 'díkí kɨ́ útú gɨ zía asinɨ́ kɨ́
úwú kúrú Lomo go. Gɨ zɨ́ kéyị née
ní 'do'dó nɨ ndíki yée.

9 Ásé go 'yị ga bɨ Lomo geléogụ
sée go zíne káa do 'yị 'dáná éyị e
zɨ́ mongú Ngére eyé, kúfú 'yị ga
bɨ Lomo yemeomo yée dụ́ụ́ zíne
gɨ ro moko ené gɨ ro zíye ndịsịyé
méngị mɨngburoko ledre ga bɨ
Lomo ndịsị méngị yée ní zɨ́ 'yị e.
10 Ga kóo 'desị́ ní, Lomo gelé aka
ené kóo sée káa do 'yị ené e wá,
bɨ nda ba ní ásé nda go mbigí 'yị
ené e, bɨ kóo ngárá ledresé nda
zía zaá owóowó wá ní, bɨ nda
ba ní ledresé nɨ go zía owóowó
kɨ́ngaya.

11 Áko owú 'bɨ babá e, káa zɨ́ bɨ
azé kése 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre
'bɨ Kɨ́résịto go ní, máṇgúṇgú
romá zíse, káa zɨ́ bɨ ngárá do sogo
káṇgá ba ndaá 'bɨ azé za fĩ ní wá
ní, ndásé ótoómo rosé zɨ́ 'bú sága
ba úlụ sée wá. Togú ụlụ sée go
yá, karanée 'dá'dá íri, trịdrịsé nɨ
ídí simɨ 'do'dó.

12 Mɨméngị ledre esé idí ídí
bɨlámáne dongará 'yị ga bɨ iliní
ledre 'bɨ Lomo wá ní. Abú
nɨyí ṛáṛanga rosé 'du'dorú yá,
bɨlámá ledre ga bɨ ndịsịsé méngị
yée ní, nɨyí fú lá ndịsị 'dódoógụ
royé. Gɨ zɨ́ ledre née ní, 'yị ga
bɨ kóo ndịsịnɨ́ ṛáṛanga rosé ní,
zíye ndá'baógụyé í'bí mbófo éyị
zɨ́ Lomo simɨ bɨ karanée Yésụ nɨ
ndá'baógụ 'décị ngbanga 'yị e za
mbá ní.

*Ídísé óto úndru mɨngburoko 'yị
esé e*

13 Gɨ ro zɨ́ moko 'bɨ Kɨ́résịto
ndéréne bɨlámáne káa zɨ́ bɨ ásé

2:6 2:6 Isáya 28:16 **2:7** 2:7 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 118:22 **2:8** 2:8 Isáya 8:14

'yị ené e ní, ídísé kpá ídí bɨlámáse kí 'yị ga bɨ Lomo oto yée go mɨngburoko 'yị e sɨmɨ akúma togú mbú ngére e yá ní. 14 Nda kpálá dụ́ụ́ mɨngburoko 'yị e wá kpá yée ga bɨ ndịsịní méngị moko sị́ sị́lị́ mɨngburoko 'yị ga gére née gɨ ro ndísị 'dó'do 'yị méngị bɨsinyí ledre e nda kpá kí yéme ledre zí 'yị máa yée ga bɨ mɨméngị ledre eyé nɨ bɨlámáne ní. 15 Bɨlámá mɨméngị ledre esé idí 'dí'bi'dútụ tara 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo wá ní. Idíní gámásó'do ledre e má gɨ ro úkuóto yée rosé. 16 Ndásé esé sị́ sị́lị́ ngíti géyị 'yị e wá, ásé yị́ esé kí ro dosé. Bɨ kenée ní, ndásé lolụ méngị kéyị bɨsinyíne gɨ zía bɨ ásé kí ro dosé ní wá. Mɨméngị ledre esé e idí ídí bɨlámáne, tí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga bɨ 'bɨ moko Lomo ní. 17 'Yị e za mbá idíní ídí zíse kí ledreyé owóowó kpá kí 'yị ga bɨ ngére e ní. Ídísé ndịsị kí óto 'búse dengbɨ̣se tí káa zí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní.

18 'Yị 'bɨ moko e za mbá, ledre mɨngburoko 'yị eyé e idí ídí zíye owóowó. Idíní í'bí royé mbá zí mɨngburoko 'yị eyé máa ga gére née. Tí lá 'yị bɨ nɨ míngị moko ní, togú mɨméngị ledre ené nɨ bɨlámáne, togú mbú bɨsinyíne, ledrea idí ídí zí 'yị 'bɨ moko owóowó. 19 Togú ódósé mɨmbé'desé ndá sɨmɨ 'do'dó bɨ ngíti géyị 'yị e nɨyí ndịsị 'dó'do sée kíe ní méngịlúgusé bɨsinyí ledre zíye mbá wá gɨ ro zí ledre 'bɨ Lomo ndéréne bɨlámáne yá, Lomo nɨ méngị bɨlámá ledre zíse. 20 Bɨlámá a ndaní 'dó'do sée gɨ zí lúyú ledre bɨ méngịsé se ní wá. Togú 'do'doní sée gɨ zí bɨlámá ledre bɨ ndịsịsé méngị a ní yá, Lomo nɨ méngị bɨlámá ledre zíse. 21 Née sị́ ledre bɨ Lomo ndolo sée gɨ roa ní, gɨ zía, kụrụ'bụ Kírésịto 'do'dó kóo gɨ rosé kpá kenée, ásé karaba go 'yị méngịlódú kací a kí ledre ga bɨ kóo ndịsị mengị yée ní.

22 “Yésụ ma'dáa luyú ené ledre kú wá.
'Yị e uwúní kóo gbawá ṛanga gɨ taraa.”

23 Sɨmɨ bɨ kóo ndịsịní úku wo ní, ukulugu ené kóo kese zí 'yị ga bɨ ndịsịní úku wo ní wá. Sɨmɨ bɨ kóo nɨyí ndịsị 'dó'do wo ní, mengịlugu ené bɨsinyí ledre zíye kpá wá, otoomo roné lá dụ́ụ́ zí Lomo 'yị 'décị yéme ngbanga zí 'yị e. 24 Yésụ ma'dáa oto kóo roné gɨ ro 'yịma'dí e káa do 'yị lúyú ledre, zía kóo ótoómo roné do kóo úfu wo do mɨngbúngbu kágá. Ugúoyó umbu bɨ kóo 'yị e nɨyí úyu a ye gɨ zí lúyú ledre eyé ní gɨ komoyé gɨ ro zíye ídíye trịdrịyé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 25 Ásé kóo káa zí kábịṛíkị ga bɨ luyúní gɨ do kací míngíye go, zíye ídíye nda lá faa ní. Bɨ ba ní ndá'balúgusé rosé zí míngíse 'yị lúrú bi kacíse kotrụlugu sée go trịe sị́ sị́lị́ne.

3

Karáe kí ya'dá 'bɨ eyé e

1 Ledre ba nɨ kpá zíse, sée karága bɨ ásé me'be ya'dá e ní, ídísé ndịsị méngị kéyị dụ́ụ́ kací kúrú ya'dá 'bɨ esé e gɨ ro zíye ídíye kí rokinyi zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo gɨ zí bɨlámá mɨméngị ledre esé bɨ zíye ní. Ndaá bɨ ya kídí ásé rókpó yée mɨrókpó ní wá, 2 nɨyí lúrú lá bɨlámá mɨméngị ledre esé bɨ zíye ní, zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ Lomo. 3 Ndásé gága lámá mɨgága rosé gɨ ro zíse émesé wá, kíngaya lárá toso ụ́nzụ do 'yị kí ésịóto lárá éyị e ro sị́lị́ 'yị kí íngíóto ngíti géyị ro mbílí 'yị kpá kí ésị ngíti géyị bongó ga bɨ kí lárá tosoyé ní. 4 Lámá esé idí ídí bɨlámá

2:22 2:22 Isáya 53:9

mɨméngị ledre esé kɨ́ mɨụ́tụsɨmɨsé sɨmɨ ledre, zíse kɨ́ ídíse ndoo sɨmɨ mɨméngị ledre. 5 Kará ga bɨ kóo 'desị ní, lámá eyé ogụ kóo ídí kíngaya gɨ zía sɨmɨ bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo ní, zíye óto sómụ́ ledre eyé za mbá ro ya'dá 'bɨ eyé e do ndịsịyé méngị kéyị dụ́ụ́ kací kúrú ya'dá 'bɨ eyé maáge. 6 Sára me'be Abarayáma nɨ kóo kenée ndịsị úwú kúrú Abarayáma kíngaya, zía ndịsịné méngị dụ́ụ́ ledre bɨ o'do 'bɨ ené uku go zía ní. Káa zɨ́ bɨ áyí kára ní, ídí ówo a kídí née nɨ go nyị́ Sára. Togụ́ ndịsị méngị yị́ eyị́ dụ́ụ́ bɨlámá ledre yá, ngɨrị mengị ené yị́ị́ wá.

7 Sée ya'dá ga bɨ ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Lomo go ní, ídísé ndịsị kɨ́ mɨmbé'desé bɨlámáne kɨ́ mɨsómụ́ ledre esé kɨ́é'do. Ídísé ótoyéme ledre e zíye bɨlámáne gɨ zía, roko'bụyé ndaá káa zɨ́ 'bɨ esé 'bɨ ya'dá e wá. Nda kpá lá dụ́ụ́ wo née wá, Lomo nɨ í'bí trịdrị zíse kéye za mbá cee kɨ́é'do. Ídísé ndịsị méngị kéyị kenée gɨ ro togụ́ ásé go íni ini zɨ́ Lomo yá, zía ídíne kɨ́ rokinyi gɨ ro méngị kéyị kací a zíse.

'Do'dó gɨ ro moko 'bɨ Lomo

8 Mɨméngị ledre esé kɨ́ mɨsómụ́ ledre esé idí ídí mbá kɨ́é'do, zíse ídíse dụ́ụ́ lúndu e do ídíse bɨlámáse kpá kɨ́ ndịsị 'búó'bụ́ rosé mɨ'búó'bụ́ zɨ́ lafúse e. 9 Ndásé méngịlúgu bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị e káa do kulú bɨsinyí ledre bɨ 'yị e mengịní sée kɨ́e ní wá, kulú ledre esé do bi kací bɨsinyí a idí ídí bɨlámá ledre, gɨ zía ledre bɨ Lomo yeme gɨ ro méngị a zíse káa zɨ́ bɨ ndoloogụ sée go zíne ní, nɨ yị́ ené bɨlámá ledre. 10 Káa zɨ́ bɨ mɨéké kúrú Lomo uku ní,

“Togụ́ ílisé gɨ ro zɨ́ mɨndịsịsé ídíne
bɨlámáne káa zɨ́ bɨ ásé aka
trịdrị do sogo káṇgá ba ní ní,
ndásé ndịsị kɨ́ tarasinyí kpá kɨ́
ndịsị ṛáṛanga wá.
11 Ndásé méngị bɨsinyí ledre wá,
odụ mɨméngị ledre esé idí
ídí dụ́ụ́ bɨlámá ledre,
zíse méngị kéyị za kɨ́
roko'bụsé mbá gɨ ro zɨ́
mɨndịsịsé kɨ́ lafúse ídíne
bɨlámáne.
12 Gɨ zía, Ngére ndịsị yị́ ené óto
komoné dụ́ụ́ ro 'yị ga bɨ
ndịsịní méngị dụ́ụ́ ledre ga
bɨ mɨmbé'de Lomo ma'dáa
ili ní,
zía ndịsịné úwú kpá dụ́ụ́ ini
eyé.
'Yị máa yée ga bɨ ngárá iliní
ndịsị méngị bɨlámá ledre
wá ní, Lomo ndaá lengbe kɨ́
rokinyi kíye wá, zía ndịsịné
'dí'bióyó sómụ́ ledre ené gɨ
royé 'dá'ba.”

13 Togụ́ mɨméngị ledre esé nɨ yị́ ené bɨlámáne ní, ambí nɨ ógụ óto sịlịne rosé kɨ́ bɨsinyí ledre ní ne? 14 'Yị máa yée ga bɨ ndịsịní 'dí'biógụ 'do'dó rosé gɨ zía bɨ ndịsịsé méngị bɨlámá ledre ní. “Ndásé éré ngɨrị gɨ zɨ́ ledre eyé née wá, née gbékpị́ ledre.” Lomo nɨ óto sée zɨ́ bi émené rosé. 15 Sɨmɨ mɨndịsị esé, ídísé ótoómo sómụ́ ledre esé za mbá zɨ́ Kírésịto káa zɨ́ bɨ nɨ Ngére esé ní. Zíse kpá ídíse nzíyisé gɨ ro úkulúgu ledre zɨ́ 'yị ga bɨ togụ́ ndu'yúní sée kídí ṇgúṇgusé ledre Yésụ gɨ ro 'díya ní. 16 Ídísé ídí ndoo sɨmɨ ledre bɨ ásé úkulúgu a zɨ́ 'yị bɨ ogụ ndú'yú sée ní káa bɨ ásé úkuógụ ngíti géyị ledre ga bɨ zíye ídíye zíse káa do lúyú ledre ní ke. Nda sɨmɨ bɨ ngárá lúyúsé esé ledre mbá wá ní, 'yị ga kóo ndịsịní úku sée kpá kɨ́ ṛáṛanga rosé gɨ zía bɨ ṇgúṇgusé ledre Kírésịto go ní, zɨ́ dokuwu méngị yée kíngaya. 17 Nɨ

3:12 3:12 Ke'bị 'bɨ Dawídi e 34:12-16 **3:14** 3:14 Isáya 8:12

mɨútúásáne togụ́ 'do'doní yị́ị gɨ zía bɨ méngị bɨlámá ledre ní, gɨ zí wo bɨ nɨyí 'dó'do yị́ị gɨ zía bɨ méngị bɨsinyí ledre ní. 18 Toso a nɨ káa zí bɨ Kírésịto mengị ní, tí bɨ ngárá ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá ní, zía úyuné sɨmɨ lúyú ledre 'bɨ 'yịma'dí e gɨ ro likpí mɨsi'di bɨlámá mɨméngị ledre dongaráze kí 'Bụzé Lomo. Sɨmɨ bɨ kóo ayíní úfu wo ní, zía óto roné káa do 'yịma'dí do úfu wo. Nda sɨmɨ bɨ Lomo uru wo gɨ sɨmɨ umbu ní, zía nda ídíne trịdrịné kí roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo 'yị úfu ándá wo ndaá lolụ wá. 19 Sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo, zí Yésụ ma'dáa kóo ndéréne 'dódo ledre zí ngíti géyị 'yị ga bɨ kóo ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo wá uyuní go 'desị́ ndịsịní nda lá sóngó ngbanga ní. 20 Née 'yị ga bɨ kóo iliní úwú kúrú Lomo wá sɨmɨ bɨ kóo Lomo ma'dáa odro zíye sɨmɨ sịndị́ kadra 'bɨ Nówa geré zí Nówa kóo 'bɨ ené tónóne yéme kuŋúngba ní. Gɨ zí kéyị née ní, odụ 'yị ga bɨ kóo omoní ní kpá lá dụ́ụ́ Nówa ma'dáa kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e mbá nɨyí dụ́ụ́ 'yị e ịnyị doa ota. 21 Née mɨ'dódo ledre gɨ ro babatịza bɨ 'dí'bisé, bɨ zíse ómosé gɨ zía ba. Ndaá 'bɨ ené mɨlúguóyó índrị gɨ ro'yị wá, yị́ ené mbigí ledre bɨ úkusé zí Lomo gɨ yana mɨmbé'desé ní. Ómosé gɨ zía bɨ Kírésịto Yésụ urú gɨ sɨmɨ umbu go ní. 22 Yésụ ma'dáa nda'balugu kóo roné go komo ere, nɨ go mɨndịsịné cigí Lomo do sị́lị́a 'bɨ anú, káa do Ngére do maláyika e kpá kí ngíti géyị lomo ga bɨ kí roko'bụyé ní.

4

Mɨméngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní

1 Káa zí bɨ kóo Yésụ otoomo roné zí 'yịma'dí e 'dó'do née ní, ídísé óto mɨmbé'desé zíse méngị kéyị kpá kenée, gɨ zía, 'yị bɨ i'bí roné go gɨ ro zí kụrụ'bụné 'dó'dóne kenée ní, 'yị née ndaá 'bɨ ené lolụ 'yị lúyú ledre wá. 2 Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, mɨméngị ledre esé idí ídí dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo ili yée ní, ndaá ledre ga bɨ rosé ili yée ní wá. 3 Ndịsịsé kóo go kí tụ́'dụ́ sɨmɨbi e lá dụ́ụ́ ndịsị méngị éyị ga bɨ 'yị ga bɨ ngárá iliní ledre 'bɨ Lomo wá ndịsịní méngị yée ní, máúku zíse ndásé lolụ méngị ándá ledre ga bɨ kóo ndịsịsé méngị yée 'desị́, ledre 'bɨ só'do ro'yị kí 'yị bɨ ófụ́sé rosé kéne wá ní wá, kí ngíti géyị ledre ga bɨ 'bɨ dokuwu, kí éwé le'yị́ do bɨsinyí mɨsi'diné, kpá kí íni ini zí lomo ga bɨ 'yịma'dí e yemení ye ní, ledre ga gére née mbá, ndásé lolụ méngị ándá yée wá. 4 Káa zí bɨ ngárá ndịsị kótrụsé lolụ rosé kí 'yị ga bɨ nɨyí aka fú lá méngị bɨsinyí ledre káa zí ga gére née wá ní, mɨmbé'deyé ndịsị nda ésị́ rosé go mɨésị́, zíye ndịsịyé úku sínyi ledre zíse. 5 Abú mengịní kenée ndotó, Lomo bɨ 'yị 'décị ngbanga 'yị ga bɨ nɨyí trịdrị kí yée ga bɨ uyuní go ní, nɨ karanée 'décị ngbanga 'yị ga bɨ ndịsịní úku tarasinyí zíse née bɨsinyíne. 6 Née sị́ ledre bɨ Yésụ nderé kóo kpá 'dódo bɨlámá ledre zí 'yị ga bɨ kóo uyuní go ní. Abú kụrụ'bụ royé uyu go mɨúyu ndotó, ukuní ledre 'bɨ Lomo zíye gɨ ro zí lomo royé ídíne káa zí bɨ Lomo ili ní.

7 Ndásé ndịsị lígị rosé wá, ídísé ndịsị íni ini zí Lomo kíngaya, gɨ zía, sịndị́ kadra bɨ zí Yésụ ógụné 'décị ngbanga bɨsinyí ledre ga bɨ do sogo káŋgá ba sɨmɨ a ní nɨ goó gbóo. 8 Ídísé óto 'bú lafúse dosé kíngaya, gɨ zía, 'yị bɨ 'búa nɨ doyị ní, abú mengị kóo bɨsinyí ledre zíyị yá, áyí ótoómo ledre née gɨ ro zí ndịsị esé kí 'yị máa née ídíne bɨlámáne. 9 Mɨndịsịsé 'be 'bɨ esé, komosé idí ídí zí 'yị e

fúó. 10 Lomo i'bí misi'di ledre e zíse go mbá mingúngúcua, 'yị idí ówo kací méngị kéyị kací misi'di ledre bi Lomo i'bí zía ní do bilámá misi'diné. 11 'Yị máa wo bi moko ené ni 'bi ené 'bi úku kúrú Lomo zí 'yị e ní, idí úku a zía ídíne tí mbigí kúrú Lomo. 'Yị máa wo bi moko ené ni 'bi ené 'bi sáká 'yị e ní, idí ndịsị sáká 'yị e za kí mbigí roko'bụ bi Lomo i'bí zía ní. Gi ro zí 'yị e ndịsiyé mbófo Lomo kpụrú gi simi Kírésịto Yésụ bi ni kí roko'bụ ledre e zíne za mbá ní. Zí mbófo éyị máa née ndịsị ídíne kenée za fí odụ a ndaá. Idí kenée.

'Dó'dó gi zía bi ṇgúṇgu ledre Kírésịto ní

12 Bilámá ezelámáma e, 'do'dó ga bi ásé ndịsị 'dó'dó yée za mbá née ní, ndásé ónzóló'bó komosé gi zíye káa zí éyị bi niyí ngíti mikánda ledre kpị ndịsịní méngị royé ye zíse ní wá. 13 Abú 'dó'dósé káa zí bi kóo Kírésịto 'do'dó ní yá, ásé ógụ ídí kí rokinyi simi bi karanée Yésụ ma'dáa ni ndá'baógụ kí mongú roko'bụné ní. 14 Ídísé ídí kí rokinyi togú 'yị e ndịsịní úku sée gi zía bi ṇgúṇgusé ledre Kírésịto ní yá, roko'bụ 'bi 'Dówú Lomo ni ndịsị sáká sée. 15 Togú 'do'dó ogụ ro ngíti 'yị gi dongaráse yá, ndaá ídí gi zía ya kídí 'yị máa née ufu 'yị, togú mbú 'yị ugu, togú mbú 'yị bi ndịsị ési tarané simi ledre 'bi 'yị e ní wá. 16 Togú 'do'doní sée gi zía bi ásé 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní yá, dokuwu ndaá méngị sée gi zí ledre née wá, ídísé í'bí mbófo éyị zí Lomo gi zía, ndịsịsé née go 'dódo Yésụ zí 'yị ga bi ngárá owoní aka wo wá ní. 17 Ídísé ówo a kídí kadra 'déci ngbanga ni go gbóo, Lomo ni 'déciútu ngbanga 'yị ené e 'dá'dá. Azé ídí ze 'yị ga bi Lomo ni 'déciútu ngbanga eyé 'dá'dá ní. Ngbanga ni 'dí'bi 'yị ga bi ṇguṇguní bilámá ledre ené wá ní bisinyíne. 18 Ni simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Togú bi ni miórụné zí 'yị ga bi
ṇguṇguní ledre 'bi Lomo go
zíye ndíki trịdrị 'diya ní,
sara 'yị ga bi ngárá ṇguṇguní
ledre 'bi Lomo wá ní 'bi eyé
'do'dó ni nda ídí 'bi ené cú
káa be 'di?”

19 'Yị máa yée ga bi 'do'dóní gi zía Lomo yeme kú ne zíye kenée ní, idíní ótoómo royé za mbá zí Lomo, zíye ndịsiyé méngịtátá bilámá ledre nda 'dá'dá za kíngaya.

5

Lorụ zí manda ga bi 'bi kaṇisa ní

1 Máa Pétero, málúrú kóo komo kadra go 'desí, ba gi yáa kúrúma zíse, sée mingburoko 'yị ga bi 'bi kaṇisa ní. Ídísé ówo a kídí mááyí kpá ngúru manda 'dá'dá 'bi 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní. Málúrú kóo 'do'dó bi ndịsịní 'dó'do Yésụ kíe ní cú kí komomá. Simi bi karanée Yésụ ma'dáa ni ndá'baógụ kí mongú roko'bụné zí 'yị e lúrú a mbá ní, mááyí ídí ngúru 'yị bi ni ídí simi rokinyi máa née ní ní. 2 Káa zí Lomo geléogụ sée go káa do 'yị lúrú bi kací kábịṛịkị ené e ní, ídísé lúrú bi kacíye za kí roko'bụsé mbá kí 'búne káa zí bi Lomo ili zíse méngị moko máa née ní ní. Ídísé méngị moko máa née kí 'búne gi yana mimbé'desé, ndaá lá gi zía bi ílisé do í'bí éyị zíse ní wá. 3 'Yị ga bi ndịsịsé lúrú bi kacíye ní, ídísé lúrú bi kacíye tí fú bilámáne káa zí mịngị kábịṛịkị bi ndịsị lúrú bi kací kábịṛịkị ené e kí 'búne ní. 4 Simi bi Ngére Yésụ 'yị 'bá'bá 'yị e ni ógụ ní, ni ídí kí rokinyi, zía í'bí mongú bilámá éyị

4:18 4:18 Muruwayi 11:31

zíse, éyị bɨ ngárá utúasá sínyí kú wá ní.
5 Sée ga bɨ ásé aka 'bɨ esé owụ́phɨ̀rangá e ní, ídísé óto komosé ro 'yị ga bɨ nɨyí manda 'dá'dá zíse ní. Ídísé ndịsị méngị ledre e zɨ́ 'yị e za mbá kɨ́ bɨlámá mɨmbé'desé, gɨ ro zɨ́ Lomo ídíne kɨ́ rokinyi, gɨ zía,

“Lomo ndaá kɨ́ rokinyi kɨ́ 'yị ga bɨ
ndịsịní óto ledreyé kɨ́ royé
owóowó ní wá,
tɨ́ lá zía ndịsịné sáká 'yị
ga bɨ ndịsịní 'búó'bụ́ royé
mɨ'búó'bụ́ ní.”

6 Ídísé 'bó'bụ́ rosé zíse ídíse zɨ́ Lomo ndoo sɨmɨ roko'bụ ené, nɨ sịkpị sée ne kɨ́ roko'bụ ené zíse ídíse kɨ́ ledresé owóowó. 7 Lomo nɨ bɨlámá 'yị lúrú bi kací 'yị e, ídísé ótoómo rosé kɨ́ ledre esé e za mbá zía, nɨ sáká sée gɨ sɨmɨyé.

8 Komosé idí ídí rosé kací kadra za mbá gɨ zɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e bɨ ezeokó 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Gɨ zía kací kadra mbá wo ngére 'bɨ bɨcayi lomo e, ndịsị gámásó'do mɨsi'di gɨ ro zɨ́ne lóndo 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ ro zíye lúyú ledre. 9 Ndásé ótoómo rosé zɨ́ Satána ma'dáa lóndo sée wá. Ídísé ndịsị ngúngú rosé zɨ́ Lomo kíngaya. Ídísé ówo a kídí lafúse ga bɨ do ngíti géyị bi e ní, 'do'dó ndịsị ndíki yée kpá kenée, zíye ndịsịyé útụsɨmɨyé kíngaya.

10 Mbigí Lomo bɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e, bɨ geléogụ sée káa do 'yị ené e ní, oto sée go zíse ídíse kɨ́ Kɨ́résịto Yésụ za fí. Abú 'dó'dósé kenée ndotó, 'do'dó née mengị éyị wá. Lomo nɨ 'dí'bióyó a, zía óto sée zɨ́ ledre ené ídíne nda kɨ́ roko'bụné sɨmɨsé kíngaya, zíse ndịsị tórosé ngbúó. 11 Lomo idí ídí kɨ́ roko'bụné do sogo káṇgá za fí. Idí kenée.

Odụ kúrúma zíse

12 Ledre bɨ máéké ba Siliváno ngúru lúnduzé bɨ ṇguṇgu ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní saká máa kɨ́e ne. Kɨdí Lomo nɨ 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e. Ídísé fú ṇgúṇgu a zíse lányáse roa. 13 Lafúse 'yị 'bɨ Kɨ́résịto ga bɨ sɨmɨ kaníṣa 'bɨ Babelóniya yáa ní, kpá kɨ́ Máriko bɨ má'dódo ledre 'bɨ Lomo zía, zía nda ídíne go káa zɨ́ mbigí owụ́ 'bɨ amá ní, i'bíní mandá zíse za mbá. 14 Sée ga bɨ za mbá ṇgúṇgusé ledre 'bɨ Kɨ́résịto go ní, Lomo idí lúrú bi kacíse zíse ndịsịsé bɨlámáse. Ídísé ndịsị bɨlámáse kɨ́ lafúse kɨ́ mɨmbé'desé za mbá kɨ́é'do.

5:5 5:5 Muruwayi 3:34

Gbre wáraga bɨ Pétero eké ní
Ledre gɨ ro gbre bụ́kụ bɨ Pétero ní

Pétero eké ledre ba zí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́rɛ́sịto ní gɨ zía ówo go kɨ́dí nɨyí go ógụ úfu née 'díya. Ili úku zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́rɛ́sịto ní idíní kpá fú ndịsị méngị ledre ga bɨ nɨ óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi ní. Uku zíye kɨ́dí ledre ga bɨ yée kɨ́ ngíti géyị 'yị e yée owoyemení gɨ zí Kɨ́rɛ́sịto zíye 'dódo a zíye ní, ndaní ótoómo a wá. Zía énzị komoyé kɨ́dí idíní bándá royé gɨ zía ngíti géyị 'yị ṛánga olụ́ní go sɨmɨ kanịsa káa bɨ nɨyí londo yée ke. 'Yị ṛanga ga gére née ndịsịní lóndo 'yị e zíye ndịsịyé méngị bɨsinyí ledre, kpá káa bɨ nɨyí óto komoyé gɨ ro ledre mɨndá'baógụ Kɨ́rɛ́sịto karanée ke. Pétero ya zíye ní, ma'díi Kɨ́rɛ́sịto nɨ ndá'baógụ zɨ́ Lomo sínyiónzó kụrú do sogo káṇgá ba zía nda ótoógụ mɨkánda a bɨ lúyú ledre ndaá lolụ sɨmɨ a wá ní.

Pétero i'bí mandá zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́rɛ́sịto ní

1 Máa Simúna Pétero, bɨ owụ́kụlụ́ kpá 'yịmɨkása 'bɨ Kɨ́rɛ́sịto Yésụ ní.

Máéké ledre ba máa zíse, sée ga bɨ ṇgúṇgusé bɨlámá ledre 'bɨ Ngére Yésụ go kpá cé káa zɨ́ bɨ ṇguṇguzé ní. Yésụ ma'dáa nɨ kpá mbigí Lomo bɨ ndịsịzé íni ini zía ní, kpá 'Yị yómo 'yị e. Oyólo'bó zée ne, bɨ karaba zíze ṇgúṇgu ledre ené ní. Mengị ledre née kenée, gɨ zía bɨ nɨ yị ené kú 'yị méngị bɨlámá ledre zɨ́ 'yị e ní.

2 Lomo ma'dáa idí méngị bɨlámá ledre zíse. Idí óto mɨmbé'desé zía ídíne teé teké káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé ledre ené go, zíse go kpá ṇgúṇgu ledre Ngére Yésụ káa do 'yị yómo sée ní.

Mɨsi'di bɨ 'yị 'bɨ Kɨ́rɛ́sịto nɨyí ndịsị doa ní

3 Gɨ zía bɨ owoyemezé Lomo go bɨlámáne ní, éyị ga bɨ za mbá ilizé yée gɨ ro zíze ídíze mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo, kpá gɨ ro zíze ídíze trịdrịzé za fí ní, i'bí yée go mbá zíze. 4 Mengị ledre née kenée, gɨ ro zíse ótoómo méngị bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ 'yị ga bɨ iliní ledre 'bɨ Lomo wá ní 'dá'ba, zíse ídíse mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

5 Káa zɨ́ bɨ ṇgúṇgusé ledre Yésụ go ní, odụ ledre ma'dáa nda ídí lá dụ́ụ́ wo née wá, ídísé kpá í'bí rosé ndịsị méngị bɨlámá ledre e zɨ́ 'yị e mbá. 6 Káa zɨ́ bɨ ásé go 'yị komo-kenzị e ówosé nda ledre go bú ní, ídísé kpá ndịsị kɨ́ 'bá'bá rosé kɨ́ ụ́tụsɨmɨsé, gɨ ro zíse ndịsịsé méngị dụ́ụ́ ledre ga bɨ Lomo nɨ ndịsị ídí gɨ royé kɨ́ rokinyi ní. 7 Kɨ́'dí bɨ ásé go ndịsị méngị éyị ga bɨ zɨ́ Lomo ndịsị ídíne gɨ royé kɨ́ rokinyi ní, ídísé kpá ndịsị óto 'bú 'yị e za mbá mɨóto káa zɨ́ bɨ ótosé 'bú 'yị 'bɨ 'be 'bɨ esé e ní. 8 Ga gére née mɨméngị ledre ga bɨ máíli zíse ídíse kɨ́e ní. Máúku zíse ma'díi, togụ́ méngịsé ledre ga gére née tɨ́ fú kenée ndéré kɨ́e 'dá'dá, ledre 'bɨ Kɨ́rɛ́sịto Yésụ Ngére ezé bɨ ṇgúṇgusé ní, nɨ ndɨkiógụ tụ́'dụ́ bɨlámá ledre e. 9 'Yị máa yée ga bɨ iliní méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní wá ní, nɨyí yị eyé go cé káa zɨ́ 'yị ga bɨ komoyé ndaá ní. Mongụ́ bɨlámá ledre bɨ Lomo méngị zíye, bɨ zía lúguóyó lúyú ledre eyé ní, lịgị yị ené yée go.

10 Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, mɨméngị ledre esé e idíní nda ídí mbá bɨlámáye kɨ́ngaya, gɨ ro zɨ́ 'yị e ówo a mbá kɨ́dí, ma'díi, Lomo

gelé sée go tí ne gɨ ro zíse ídíse káa do mbigí 'yị ené e. 11 Gɨ do kací ledre ga gére née mbá, kɨ'dí bɨ sịndị kadra utúasá go ní, Lomo nɨ 'dí'bi sée kɨ́ mongụ́ rokinyi zía óto sée do bi bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé 'Yị yómo 'yị e nɨ ídí doa káa do ngére za fí ní, gɨ ro zíse ídíse sị́ sị́lịa trịdrịsé za fí.

Úkuógụ ini ledre gɨ sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo

12 Abú ówosé tɨ́ ledre ga gére née go kenée, ndịsịsé go tɨ́ lányá ro ledre 'bɨ Yésụ bɨ ndịsịní 'dódo yée zíse ní yá, ndaá 'bɨ ené lúyú ledre wá, utúasá mɨútúásá zíma kpá fú ndịsịmá úku ándá yée zíse. 13 Tɨ́ káa zɨ́ bɨ mááyí aka kɨ́ komomá ní, utúasá mɨútúásá zíma ndịsịmá úku ándá ledre ga gére née zíse. 14 Máúku ledre née kenée, gɨ zía máówo bú, sɨmɨbi ndaá lolụ domá kpá fú tụ́'dụ́ 'dá'dá wá, káa zɨ́ bɨ Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé 'dodo go zíma kenée ní.

15 Gɨ zɨ́ kéyị née ní, zíma ndịsịmá 'dódo ledre ga gére née zíse kenée za kɨ́ roko'bụmá mbá, abú karanée gɨ do kací umbumá yá, ledre ga gére née, lanyáni go sɨmɨ dosé.

Roko'bụ 'bɨ Kɨ́résịto

16 Sɨmɨ bɨ kóo ukuzé ledre zíse kídí, Kɨ́résịto Yésụ Ngére ezé nɨ karanée ndá'baógụ kɨ́ mongụ́ roko'bụné ní, ukuzé ezé kóo née lá gbékpị́ ledre bɨ uwúzé lá kɨ́ mbílíze gɨ tara ngíti 'yị ní wá, ukuzé mbigí ledre, gɨ zía lurúzé Yésụ ma'dáa go cụ́ kɨ́ komozé, roko'bụa ofụ tɨ́ go ma'díi. 17 Owozé ledre née, gɨ zía sɨmɨ bɨ kóo 'Bụzé Lomo 'dodo roné zíze do mongụ́ landa ní azé kóo kɨ́ Yésụ maáge. Zɨ́ Lomo ma'dáa kóo ndịsịné óto úndrua, zɨ́ Lomo ma'dáa úku ledre kídí, “Ba Owụ́ 'bɨ amá, 'búa ofụ domá go ní, Mááyí kɨ́ rokinyi gɨ zía.” 18 Ndaá bɨ ené lá dụ́ụ́ bɨ lurúzé wo kɨ́ komozé ní wá, sɨmɨ bɨ odro zíze gɨ komo ere gɨ ro Yésụ ní, zíze kóo úwú kúrú a kpá za cụ́ kɨ́ mbílíze.

19 Gɨ zɨ́ ledre ga gére née ní, ledre ga kóo nébị e ukuní gɨ ro Yésụ ma'dáa, do ékéómo yée bi ní, nɨyí yị eyé zaá mbigí ledre. Ledre ga gére née utúasání go kpịnị kɨ́ ledre ga bɨ ndịsịzé 'dódo yée zíse ba. 20 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, ídísé ówo a bɨlámáne kídí, ledre ga bɨ kóo mbá nébị e ukuní yée do ékéómo yée bi ní, ndaá 'bɨ ené lá ódro gɨ tarayé wá, yị ené ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní. 21 'Dówụ́ Lomo ndịsị úkuí'bí ledre ga gére née tarayé ne, zíye ndịsịyé lá úkutátá nzíyi a zɨ́ 'yị e.

2

'Yị 'dódo ledre ga bɨ 'yị ṛanga e ní

1 Ídísé ówo a bɨlámáne kídí, nébị 'yị ṛanga e nɨyí kóo bo dongará 'yị e 'desị́, cé káa zɨ́ 'yị 'dódo ledre ga bɨ 'yị ṛanga e nɨyí ógụ ídí dongaráse ní. Nɨyí lólo ndoo ndịsị 'dódo bɨsinyí ledre zɨ́ 'yị e do ásiyé gɨ ro Lomo bɨ otoogụ yée ní. Gɨ zɨ́ kéyị née ní, ledre née nɨ 'dí'biógụ umbu komoyé.

2 Tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní, nɨyí karanée ndịsị lódụ́ kací 'yị ṛanga ga gére née, nɨyí óto lafúye zíye ndịsịyé úku sínyi ledre gɨ do bɨ ma'díi ledre 'bɨ Lomo bɨ ndịsịní 'dódo a zɨ́ 'yị e ní. 3 'Yị ṛanga ga gére née, nɨyí kpá 'yị mɨmbé'de e. Nɨyí ndịsị lóndo sée gɨ ro zíse ndịsịsé í'bí tụ́'dụ́ éyị́ e zíye. Ledre bɨ kóo Lomo uku kídí, née nɨ 'dó'do yée ní, ledre née nɨ fú bo. Ma'díi, Lomo nɨ 'dó'do yée.

4 Ówosé go bɨlámáne kídí, sɨmɨ bɨ kóo ngíti géyị maláyika e luyúní ledre ní, Lomo lurúomo

1:17 1:17 Matáyo 17:5, Máriko 9:7, Lúka 9:35

ené kóo yée lá kɨ́ komoné wá, 'di'bi kóo yée ónzó yée sɨmɨ bi 'bɨ 'do'dó. Nɨyí aka ídí fú sɨmɨ 'do'dó máa née kenée íri gị sɨmɨ odụ sɨndị́ kadra 'bɨ 'décị ngbanga. 5 Cé káa zɨ́ bɨ kóo mengị roné sɨmɨ sɨndị́ kadra 'bɨ Nówa ní. Lomo lurúomo ené kóo 'yị ga bɨ asɨní kɨ́ úwú ledre ené ní wá. Zɨ́a ufuonzó yée kɨ́ mongụ́ iní kóo ucu ní. Zɨ́a kóo yómo dụ́ụ́ Nówa kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e ịnyị doa gbre, gɨ zɨ́a Nówa ma'dáa ndɨsị kóo úku mbigí ledre zɨ́ 'yị e.

6 Lomo ongbóonzó kóo mɨngburoko gara ga bɨ Sodóma kɨ́ Gomóra zɨ́ mbụlụyé ídíákáne lá dụ́ụ́ ne gɨ ro 'dódo a kídí née ledre bɨ nɨ méngị roné zɨ́ 'yị ga bɨ nɨyí ási kɨ́ úwú ledre 'bɨ Lomo ní. 7 Zɨ́ Lomo yómo lá Lóto e kɨ́ 'yị 'bɨ 'be 'bɨ ené e, gɨ zɨ́a Lóto ma'dáa nɨ yị́ ené mbigí 'yị 'bɨ Lomo. Zɨ́ bi kóo ndɨsị sínyíne roa kɨngaya kɨ́ ndɨsị lúrú bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị e bɨ ofụ nda go ní. 8 Lóto ma'dáa ndɨsị kóo dongará bɨsinyí 'yị ga gére ní. Kacɨ́ kadra mbá, zɨ́ bi ndɨsị sínyí roa kɨ́ lúrú bɨsinyí mɨméngị ledre 'bɨ 'yị ga gére ní, zɨ́ mbílía kpá ndɨsị ịwịne mɨịwị́ kɨ́ úwú bɨsinyí ódro bɨ gɨ tarayé. 9 Togụ́ kenée yá Ngére Lomo owo ofụ kacɨ́ yómo 'yị ené e go sɨmɨ bɨ ledre nɨ ndɨsị úzu yée ní, zɨ́a ndɨsịné 'dó'do 'yị máa yée ga bɨ asɨní kɨ́ úwú ledre ené ní sɨmɨ bɨ nɨyí ndɨsị sóngó sɨndị́ kadra ngbanga ní. 10 Sɨmɨ ledre ga gére née mbá, Lomo nɨ karanée 'dó'do 'yị ga bɨ ndɨsɨní méngị ledre cayi ga bɨ kụrụ'bụ royé ili ní, née 'yị ga bɨ iliní zɨ́ Lomo ídíne káa do Ngére eyé wá ní.

'Yị ṛanga ga bɨ mándɨsị úku ledreyé zíse née, ngɨrị mengị ené yée kɨ́ méngị bɨsinyí ledre bɨ togụ́ iliní go méngị a ní wá. Bi ndɨsị éme ené royé mɨéme kɨ́ méngị bɨsinyí ledre. Iliní gbawá óto úndru maláyika e. 11 Lúrúsé aka, maláyika e, kɨ́ mbágá roko'bụyé ga gére née mbá, romoní tí do 'yị ṛanga ga gére née, sɨmɨ bɨ ndɨsɨní úku ledre bɨsinyí ledre 'bɨ 'yị ṛanga ga gére née zɨ́ Ngére Yésụ ní, ukuní eyé kóo 'yị ṛanga máa ga gére née mɨúku kɨ́ kese wá. 12 'Yị ṛanga ga gére née ndɨsɨní úku sínyi ledre gɨ do bi ledre bɨ ngárá owoyemení wá ní. Nɨyí yị́ eyé káa zɨ́ bangá rará ga bɨ ndikiní yée lá gɨ ro ndɨsị 'dí'bi lafúye bangá e kɨ́ ndɨsị úfu yée ní. Kɨ́ rará née mbá ndɨsɨní kpá úyu.

13 Lomo nɨ karanée 'dó'do 'yị ṛanga ga gére née bɨsinyíne, gɨ zɨ́a ndɨsɨní óto 'yị e zíye ndɨsị 'dó'dóye. Ambá ledre eyé lá anu, zíye ndɨsɨyé kɨ́ méngị ledre cayi e 'duo faa do ndéré kɨ́e mɨndéré. 14 'Yị ṛanga ga gére née, otoní yị́ eyé komoyé lá dụ́ụ́ ro só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́ní royé kéye wá ní, ko'dóní eyé kpá kɨ́ méngị bɨsinyí ledre wá. Zíye ndɨsɨyé óto 'yị máa yée ga bɨ cíyí ledre 'bɨ Lomo ndaá aka sɨmɨyé wá ní, ndɨsɨyé lúyú ledre. Owoní kacɨ́ méngị bɨsinyí ledre go kɨngaya zíye ídíye kpá 'yị mongụ́ mɨmbé'de e. 15 Asɨní kɨ́ méngị bɨlámá ledre go do útú eyé nda go ndɨsị méngị bɨsinyí ledre cé káa zɨ́ ledre ga bɨ kóo Baláma wotị́ Bowéra ndɨsị méngị yée, 'bɨ óto 'bú késị́ kɨ́ ndɨsị 'dí'bi késị́ gɨ zɨ́ 'yị e do bɨsinyí mɨsi'di ní. 16 Tɨ́ lá zɨ́ dongí máda Baláma gɨ ro bɨsinyí ledre ga bɨ kóo ndɨsị méngị yée ní, sɨmɨ bɨ odro zɨ́a káa zɨ́ 'yɨma'dí odrone gɨ ro zɨ́a ótoómo kɨ́ méngị bɨsinyí ledre bɨ utúasá zɨ́ nébị méngị a wá ní.

17 'Yị ṛanga ga gére née nɨyí yị́ eyé káa zɨ́ gu 'dawú bɨ iní ndaá sɨmɨ a wá kpá káa zɨ́ mongụ́ iní bɨ ụlụ zɨ́ síli ịmbị́ókpó a ní. Mongụ́ gu bɨ kɨ́ mɨtụlụrụ sɨmɨné mbị́rị ní nɨ goó mɨyémeómoné

nzíyiné gɨ royé. 18 Ndịsịní úku ledre e kí roko'bụyé ledre máa ga gére née yị ené mbá ledre cayi. Zíye ndịsiyé úku ledre gɨ ro ledre ga bɨ royé ili ní káa zí cóngó ledre ní ábuwá ndaní eyé cóngó ledre e wá. Ndịsịní née lóndo komo 'yị ga bɨ otoomoní aka lúyú ledre lá mɨkándané ní drú 'dá'ba, gɨ ro zíye ndá'bayé lúyú ledre. 19 Ndịsịní úku ledre ídí kí ro do'yị zí 'yị e, ábuwá nɨyí yị eyé owụ́kụlú 'bɨ lúyú ledre, gɨ zía lúyú ledre nɨ go mịngịye. 20 Togú olụ́ogụní kóo gɨ sɨmɨ méngị bɨsinyí ledre e 'bɨ sága ba go gɨ zía bɨ ŋguŋguní ledre Kírésịto Yésụ Ngére ezé bɨ nɨ 'Yị yómo 'yị e ní, zíye ndá'bayé drú 'dá'ba ndịsị lúyú ledre, 'do'dó bɨ nɨ ídí royé sɨmɨ odụ sịndị kadra ní nɨ nda rórómó. 21 Nɨ kóo ídí bɨlámáne ndaní ówo ledre gɨ ro ídí káa do mbigí 'yị 'bɨ Lomo wá gɨ zí wo bɨ owoní nda go zíye ndá'bayé óyó sogoyé zí bɨlámá ledre ga bɨ kóo ndịsịní 'dódo a zíye ní. 22 Ledre ga gére née, utúasání go kí muruwayi ga bɨ gbre bɨ kídí, “Ịsị nda'ba ánulúgu si'dí ne.” Kpá kí wo bɨ kídí, “Mụkụ́rụ́ nda'ba ló'dó roné sɨmɨ monyó gɨ do kací ndúgú” ní.

3

Yésụ nɨ ndá'baógụ ma'díi

1 Owú 'bɨ Babá e, ba goó gbre ledre bɨ máéké zíse ní. Máéké yée gbrengárá gɨ ro sáká sée zí sómú ledre esé ídíne kpá fú bɨlámáne. 2 Máíli zíse ndịsịsé fú sómụ́ndíki kúrú Lomo bɨ kóo nébị e ukuní yée 'desị ní, kpá kí ledre 'bɨ Ngére Yésụ 'Yị yómo zée bɨ kóo 'yɨmɨkása ené e 'dodoní yée zíse ní.

3 Mɨzefị ledre bɨ ili zíse ówoyéme a ní nɨ, sɨmɨ odụ sịndị kadra 'yị e nɨyí ógụ zíye ndịsiyé fólo sée kí kúgú sée kací bɨsinyí ledre eyé ga bɨ royé ili ní. 4 Nɨyí úku ledre kídí, “Óo, Yésụ mocú kóo ledre kídí née nɨ ndá'baógụ ní, nɨ kí ndá'baógụ goó 'dáa? 'Bụzé e uyuonzóní royé go mbá sɨmɨ ledre née, ledre nɨyí yị eyé fú lá do biyé káa zí ga kóo 'desị ní.”

5 Tí lá zíye sómụ́lịgị ledre bɨ kídí Lomo i'bí kóo lá lorụ zí ere ídíne zía ótoógụ do sogo káŋgá gɨ sɨmɨ iní kí iní ní 'du'dorú. 6 Kpá akpa kí iní née ní zí Lomo úfuónzó éyị trịdrị ga bɨ do sogo káŋgá ní mbá. 7 Née kpá lorụ bɨ Lomo 'di'bingeṛị ere kí do sogo káŋgá kíe gɨ ro óngbóóyó a kí pho'dụ ní. 'Di'bingeṛị sóngó sịndị kadra 'bɨ 'décị ngbanga gɨ ro zíne úfuónzó 'yị ga bɨ asiní gɨ ro ledre ené ní.

8 Owú 'bɨ Babá e, ndásé sómụ́lịgị ledre ba wá. Sị́lị́ kị́é'do nɨ yị ené zí Ngére Lomo káa zí tú'dú sɨmɨbi e ní, zí tú'dú sɨmɨbi e ídíye zía káa zí sị́lị́ kị́é'do ní. 9 Ngíti géyị 'yị e ndịsịní 'bɨ eyé sómú a kídí, Ngére ndịsị ówó mɨówó kí méngị ledre ga bɨ uku yée go ní, née sị ledre bɨ kasalugu Yésụ gɨ zía 'diya wá ní. Ɨ'ɨ, ledre ma'dáa ndaá 'bɨ ené káa zí bɨ 'yị ga gére née ndịsịní sómú a née wá. Oto yị ené mɨmbé'dené ndoo gɨ ro 'yɨma'dí e mbá. I'bí yị ené sịndị kadra zí 'yɨma'dí e óyóló'bó mɨmbé'deyé gɨ ro zíye ŋgúŋgu ledrené.

10 Kadra mɨndá'baógụ Ngére kémbị 'yị ówo a ndaá. Nɨ ógụ káa zí 'yị ugu ogụ ne ní. Kadra mɨógụ a mongú gboṛụ éyị nɨ ídí kíngaya komo ere, geré zí ere ma'dáa lélíne sií. Zí éyị ga bɨ ndịsịní ndịsị komo ere, kadra, éfé nda kí kele e ní, zí Lomo óngbóóyó yée mbá. Zía 'dódoógụ bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ 'yɨma'dí e ní za mbá, zía nda 'décị ngbangayé.

2:22 2:22 Muruwayi 26:11

11 Ma'díi, káa zí bɨ née go mɨsi'di bɨ Lomo nɨ sínyiónzó éyị e doa ní, ili nda go zíse ówo a togú mɨméngị ledre esé nɨ ídí káa be 'díya káa bɨ Lomo nɨ 'décị ngbangasé. Mɨméngị ledre esé idí ídí mbá bɨlámáne gɨ ro zí Lomo ídíne kí rokinyi kíse. 12 Káa zí bɨ ásé go ndịsị sóngó Lomo togú nɨ ógụ 'décị ngbanga do sogo káṇgá ba kí be 'díya ní, ndịsịsé óto sịlị 'bɨ ledre máa née gɨ ro zía méngị roné 'diya. Ɨ'ɨ tí mbị́ káa zí bɨ ndịsịsé sómụ́ a ní, tí lá ídísé ówo a kídí Lomo nɨ óngbó ere zí éyị ga bɨ 'dága íri káráónzó royé za mbá. 13 Zée 'yị ga bɨ ṇguṇguzé ledre Ngére Yésụ go ní, ledre ezé ndaá. Azé 'bɨ ezé lá ndịsị óto komozé gɨ ro mɨkánda ere kí mɨkánda do sogo káṇgá bɨ Lomo uku ledre a zíze, gɨ ro zíze ndịsịzé sɨmɨ a méngị ledre ené ní.

14 Owụ́ 'bɨ Babá e, káa zí bɨ ásé go ndịsị sóngó ledre ga gére née gɨ ro zíye méngị royé ní, ídísé méngị kéyị za kí roko'bụsé mbá gɨ ro zí mɨméngị ledre esé ídíye mbá bɨlámáye kadra bɨ Yésụ nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní gɨ ro zí Lomo ídíne kí rokinyi gɨ zía ásé go mbigí 'yị ené e. 15 Idí ídí sɨmɨ dosé kídí, Ngére Yésụ lu'bú gɨ zía mɨmbé'dea nɨ gɨ ro 'yị e, i'bí sịndị́ kadra zí 'yị e gɨ ro zíye óyóló'bó sómụ́ ledre eyé gɨ ro zíye ṇgúṇgu ledrené gɨ do bɨ zíne yómo yée. Ídísé lúrú toso ledre ga gére née tí lá gɨ ro lúnduzé Páwulo bɨ kí 'búne dozé kése mbá ní. Sɨmɨ bɨ kóo eké ledre zíse ní, uku zíse ledre ga bɨ kí roko'bụyé bɨ Lomo ukui'bí yée zía ní. Uku kpá té ledre ga bɨ máúku yée zíse ní. 16 Zaá ledre ga bɨ eké yée kí yée ga bɨ uku yée zí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní, eké zíse ba kpá té ledre ga gére née. Ngíti géyị ledre ga bɨ eké yée ní, oruní yị́ eyé mɨórụ ngíti géyị 'yị e utúasání eyé ówo ini ledre gɨ sɨmɨyé 'diya wá. 'Yị ga bɨ owoyemení ledre gɨ ro ledre 'bɨ Ngére Yésụ mbị́ wá ní, zíye ndịsịyé óyóló'bó ini ledre ga gére née nda do ngíti mɨsi'diné kpị́, káa zí bɨ oyólo'bóní ngíti géyị ledre e sɨmɨ bụ́kụ ga bɨ 'bɨ mɨéké kúrú Lomo ní. Ledre bɨ ndịsịní méngị a née nɨ 'dí'biógụ 'do'dó royé.

17 Káa zí bɨ sée, ówosé 'bɨ esé ledre ga gére née bú kídí, nɨyí méngị royé tí kenée ní, ídísé tóro ngbúó káa bɨ gbékpị́ 'yị ṛanga e káa zí ga gére née nɨyí lóndo sée, zíse lúyúse gɨ do bɨlámá mɨsi'di 'bɨ Lomo bɨ ásé go ndịsị lódụ́ a ní ke. 18 Tí lá sáká éyị́ kí ówo kací ledre bɨ ndịsị ógụ gɨ zí Kírésịto Yésụ Ngére ezé bɨ 'Yị yómo 'yị e ní idí sáká sée zí ledre ené ngbóróne sɨmɨsé ndéréne 'dá'dá. 'Yị e idíní ndịsị óto úndru a za fí odụ a ndaá. Idí kenée.

Mɨzefi wáraga bɨ Yiwáni eké ní
Ledre gɨ ro mɨzefi búkụ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni 'yịmɨkása eké ledre ba ne zí ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto bɨ oto 'búye nɨyí zía káa zí owụ́ 'bɨ ené e ní. Uku zíye kídí idíní fú ndịsị méngị ledre ga bɨ Lomo kɨ́ Kírésịto iliní yée ní. Zía ésị sịlịne komoyé gɨ ro 'yị ṛanga ga bɨ nɨyí go sɨmɨ kanịsa ní, káa bɨ nɨyí lóndo yée ke. Uku zíye kídí née owoyeme ledre gɨ ro Kírésịto bú, yée ndịsịní go kéne, nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo, zía ídíne kpá 'yịma'dí. Zía úku ledre zíye kídí togụ́ ṇguṇguní tí fú ledre Kírésịto yá, nɨyí ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. Zía nda úku odụ ledre zíye kídí idíní lányá ro óto 'bú Lomo bɨ ṇguṇguní ledrea ní, zíye kpá fú ndịsịyé óto 'bú lafúye.

Ledre gɨ ro trịdrị bɨ za fí ní

1 Máa Yiwáni, mááyí kɨ́ rokinyi kɨ́ éké ledre ba zíse. Nɨ ledre gɨ ro 'yị bɨ ogụ kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 'Yị máa née nɨ kóo kú go bo 'desị. Zée 'yị kasa ené e, lurúzé wo go cụ́ kɨ́ komozé, zíze óto sịlịze kpá za cụ́ ro kụrụ'bụa, zíze úwú ledre ga bɨ ndịsị úku yée ní za cụ́ kɨ́ mbílíze. 2 Nɨ dụ́ụ́ ne 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní zí 'yị e. Zée 'yị ené e, ndịsịzé ba úku ma'díi ledre bɨ gɨ do bi a ní zíse. Gɨ zía kací kadra za mbá nɨ kóo kɨ́ 'Bụzé do bi kɨ́é'do. 'Bụzé Lomo 'dodoyeme wo go zíze. 3 Ukuzé zíse ba ledre bɨ lurúzé go cụ́ kɨ́ komozé, zíze úwú a kpá za cụ́ kɨ́ mbílíze ní, gɨ ro zí mɨmbé'dezé ídíne kése kɨ́é'do, kɨ́ 'bɨ 'Bụzé Lomo kpá kɨ́ 'bɨ owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ. 4 Née sị ledre bɨ ekézé ledre ba zíse gɨ roa ní, gɨ ro zíze ídíze kése ndro mbá kɨ́ rokinyi gɨ ro ledre máa née.

Idízé lányá dụ́ụ́ ro ledre 'bɨ Lomo

5 Ledre bɨ ukuzé zíse ba ní, nɨ ledre bɨ kóo uwúzé gɨ zí Yésụ ma'dáa ní kídí, Lomo nɨ bimɨóṇgó, ledre ené e za mbá, mɨtụlụrụ ndaá sɨmɨ a wá. 6 Togụ́ ukuzé go kídí mɨmbé'dezé nɨ kɨ́ Lomo go kɨ́é'do, zíze ndá'bazé ndịsị méngị ledre ga bɨ 'bɨ mɨtụlụrụ ní, ṛangazé ṛanga go, mengịzé ezé née mbigí ledre bɨ 'bɨ Lomo ní wá. 7 Tí lá togụ́ ndịsịzé méngị ledre ga bɨ 'bɨ bimɨóṇgó, gɨ zía bɨ Lomo nɨ yị ené bimɨóṇgó ní yá, ma'dii, mɨmbé'dezé nɨ ídí kɨ́ lafúze kɨ́é'do. Lomo nɨ lúguráyi zée drá gɨ sɨmɨ lúyú ledre ezé e kɨ́ sáma owụ́ 'bɨ ené Yésụ.

8 Togụ́ itízé kangú kídí, ndazé 'yị lúyú ledre e wá, ṛangazé ṛanga go. Mengịzé aka ezé mbigí ledre 'bɨ Lomo wá. 9 Idízé úkuógụ lúyú ledre ezé e za mbá zí Lomo, nɨ yị ené bɨlámá 'yị, ledre ga bɨ uku yée ní, nɨ méngị yée za mbá zíze, zía lúguráyi zée drá gɨ sɨmɨ lúyú ledre ezé e. 10 Togụ́ itízé kangú kídí ndazé ezé 'yị lúyú ledre e wá yá, ṛangazé ṛanga go roa, otozé wo go káa do 'yị ṛanga, ṇguṇguzé aka ezé ledre ené kɨ́ mɨmbé'dezé kɨ́é'do wá.

2

Yésụ nɨ dụ́ụ́ ne 'yị 'dí'bióyó lúyú ledre

1 Owụ́ 'bɨ amáa e, máéké ledre ba zíse káa bɨ ásé lúyú ledre ke. Togụ́ ngíti 'yị gɨ dongaráse luyú kóo ledre go yá, ndaá éré ngịrị wá, idí úku 'dódo a. Kírésịto Yésụ nɨ bo, bɨ nɨ dụ́ụ́ ne mbigí 'yị 'bɨ Lomo ní, nɨ ṇgúṇgú roné gɨ rozé zí 'Bụné Lomo. 2 Yésụ ma'dáa nɨ ne 'yị bɨ kóo i'bí roné zí umbu do úyuné nda lá dụ́ụ́ gɨ ro lúyú ledre

ezé wá, zaá gɨ ro lúyú ledre 'bɨ
'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá.
3 Éyị́ bɨ nɨ 'dódo a kídí owozé
Lomo go ní, 'búó togṵ́ ndịsịzé go
méngị dụṵ́ ledre ga bɨ ili yée ní.
4 Togṵ́ 'yị ya née owo Lomo go,
mengị lolụ ledre ga bɨ Lomo ili
yée ní wá yá, ṛaṛanga go. Uku
ené née ma'díi wá. 5 Togṵ́ 'yị
ndịsị go úwú ledre 'bɨ Lomo, 'bú
Lomo nɨ go doa ma'díi. Née ledre
bɨ nɨ 'dódo a kídí azé go kɨ́ Lomo
kị́é'do ní. 6 Kpá kenée, togṵ́ 'yị ya
yée nɨyí go kɨ́ Lomo kị́é'do yá, 'yị
ma'dáa idí dụṵ́ ndịsị méngị ledre
ga bɨ kóo Ngére Yésụ ndịsị méngị
yée ní.
7 Sée ga bɨ mándịsị óto 'búse
kíngaya, lorụ bɨ mándịsị í'bí a zíse
ba, ndaá 'bɨ ené mɨkánda lorụ
wá. Nɨ lorụ bɨ kóo ndịsịsé úwú a
go 'desị ndéréógụné gị karaba ní
ní. 8 Ɨɨ, nɨ kpá ídí zíse káa do
mɨkánda lorụ ma'díi. Gɨ zía éyị́ bɨ
Yésụ mengị ní nɨ go mɨkándané.
Gɨ zí kéyị née ní, mɨméngị ledre
esé nɨ go kpá mɨkándané. Cak-
aba mɨtụlụrụ bɨ kóo ásé sɨmɨ a
ní okpó go, mbigí bimɨóṇgó ndịsị
nda óṇgó goó ne.
9 Gɨ zí kéyị née, togṵ́ 'yị ya née
nɨ go sɨmɨ bimɨóṇgó 'bɨ Lomo, nɨ
kpá fú ndịsị sógó lafúne e yá, 'yị
née nɨ aka yị́ ené fú sɨmɨ mɨtụlụrụ.
10 'Yị bɨ óto 'bú lafúne go ní, 'yị
née nɨ go sɨmɨ bimɨóṇgó 'bɨ Lomo.
Utúasá lolụ ndịsị lúyú ledre wá.
11 'Yị bɨ oto 'bú lafúne wá ní,
mɨméngị ledre ené kɨ́ gámá ené e
nɨyí aka yị́ eyé fú lá 'bɨ mɨtụlụrụ.
Owoyeme aka ené mbị́ éyị́ bɨ née
nɨ ndịsị méngị a ní wá, gɨ zía
mɨtụlụrụ 'dụtụ yị́ ené komoa go.
12 Owṵ́ 'bɨ amáa e, máéké ledre ba
zíse gbékpị́e wá
gɨ zía máówo go, Lomo
lụlụoyó lúyú ledre esé go gɨ
zía Yésụ uyu umbu bɨ kóo
ásé úyu a se gɨ zɨ́ lúyú ledre
esé e ní go.
13 Máéké ledre ba kpá zíse, sée ga
bɨ komosé enzị go ní,
gɨ zía ówoyémesé Ngére Yésụ
bɨ kóo nɨ yị́ ené kú bo gɨ
dosịne ní go.
Kpá zíse ga bɨ ásé owṵphɨ̀rangá e
rómosé komo Satána go ní.
Nda kpá kíse ga bɨ ásé aka
mɨnzéré owṵ́ e ní,
gɨ zía, ówosé Lomo go káa do
'Bụzé ma'díi.
14 Ma'díi, sée mɨngburoko 'yị e
utúasá mɨútúásá zíma úku
ledre ba zíse,
gɨ zía, ówoyémesé Ngére Yésụ
bɨ kóo nɨ yị́ ené kú bo gɨ
dosịne ní go.
Máéké kpá zíse owṵphɨ̀rangá e,
gɨ zía ásé kɨ́ roko'bụsé
cíyí ledre 'bɨ Lomo nɨ go
sɨmɨsé,
rómosé komo Satána go.
15 Ndá óto 'bú do sogo káṇgá
togṵ́ mbú éyị́ ga bɨ sɨmɨ a ní wá.
Togṵ́ 'yị oto 'bú do sogo káṇgá
togṵ́ mbú éyị́ ga bɨ sɨmɨ a ní yá,
'bú 'Bụzé Lomo utúasá ídí doa wá.
16 Toso bɨsinyí mɨméngị ledre ga
bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ méngị yée gɨ zɨ́
'bú ledre ga bɨ doyé ní, mongṵ́
mɨmbé'de gɨ ro éyị́ 'bɨ lafú'yị, nda
kɨ́ sị̀kpị fúndú'yị ogụnɨ́ eyé gɨ zɨ́
'Bụzé Lomo wá yị́ ené gɨ zɨ́ do sogo
káṇgá. 17 Do sogo káṇgá kɨ́ éyị́ ga
bɨ sɨmɨné bɨ 'yị e ndịsịnɨ́ óto 'búa
kíngaya ní nɨ úkṵ́ ené mɨṵ́kṵ́. Tɨ́ lá
'yị máa wo bɨ ndịsị méngị ledre ga
bɨ Lomo ili yée ní nɨ ídí trịdrịné za
fí.

'Yị ga bɨ ezeokó Yésụ ní

18 Owṵ́ 'bɨ amáa e, odụ do sogo
káṇgá ba nɨ go gbóo. Káa zɨ́ bɨ
úwúsé kídí ezeokó Kírésịto nɨ ógụ
ní, bɨ ba ní tṵ́'dṵ́ ezeokóga ogụnɨ́
go. Née ledre bɨ owozé gɨ zía kídí
odụ do sogo káṇgá ba nɨ go gbóo
ní. 19 'Yị ga gére née olṵ́ogụnɨ́ gɨ
dongaráze, tɨ́ lá ndanɨ́ eyé mbigí
lafúze e wá. Idí ṇguṇgunɨ́ kóo

ledre Yésụ bo, káa bɨ azé ba tí kéye. Mɨólụ́ógụyé 'dodo go kídí ndaní eyé lafúze wá.

20 Owụ́ 'bɨ amáa e, ásé go kí 'Dówụ́ Lomo sɨmɨsé gɨ zí Kírésịto Yésụ bɨ ngárá lúyú ledre ndaá roa wá ní, bɨ ba ní ówosé ma'díi go bú. 21 Máéké ledre ba zíse ndaá 'bɨ ené gɨ zía bɨ ya ówosé ma'díi wá ní wá, yị ené gɨ zía bɨ ówosé bú ní. Kpá gɨ zía bɨ 'yị úku ṛanga uku ené ma'díi wá ní.

22 Ambí nɨ 'yị ṛanga ne? 'Yị ṛanga nɨ 'yị bɨ uku ledre yaá, “Yésụ ndaá 'bɨ ené Kírésịto wá ní.” 'Yị máa née nɨ ezeokó Kírésịto. Asi goó gɨ ro 'Bụzé Lomo kpá gɨ ro Owụ́ 'bɨ ené Yésụ bɨ Ngére ezé ní. 23 'Yị bɨ asi gɨ ro Yésụ go ní, asi go kpá gɨ ro Lomo bɨ 'Bụ Yésụ ní. 'Yị bɨ ṇguṇgu ledre Yésụ owụ́ 'bɨ Lomo go ní, ṇguṇgu kpá ledre Lomo go.

24 Nda gɨ rosé ní, ledre 'bɨ Lomo bɨ tonózé kóo 'dódo a zíse kú gɨ dosịne zíse lúrú a káa do ma'díi ledre do tónóse ṇgúṇgu a ní, ídísé lányá roa fú kenée ndéré kíe 'dá'dá. Togụ́ méngịsé go tí kenée, Yésụ kí 'Bụné Lomo nɨyí kíse kị́é'do. 25 Née sị ledre bɨ Yésụ mocụ́ éyị zíze gɨ roa kídí azé ídí kí trịdrịzé bɨ za fí ní.

26 Máéké ledre ba zíse gɨ ro 'yị ga bɨ iliní ndịsị lóndo sée ní kí lóndo sée ke. 27 Bɨ gɨ rosé ní owụ́ 'bɨ amáa e, 'Dówụ́ Lomo bɨ Yésụ i'bí zíse ní idí ídí sɨmɨsé gɨ zía ílisé esé lolụ ngíti 'yị gɨ ro zía 'dódo ledre zíse wá. Káa zí bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'yị úku ma'díi ní, nɨ go ógụ 'dódo ledre e za mbá zíse. Kí'dí bɨ 'dodo go zíse ní, ídísé 'dí'bi ledre née gɨ ro zíse ídíse kí Yésụ kị́é'do.

Lomo oto 'búze go kíngaya

28 Owụ́ 'bɨ amáa e, ídísé óto komosé fú lá ro Yésụ gɨ ro zíse ídíse kéne kị́é'do. Togụ́ méngịsé tí go kenée, kadra bɨ karanée nɨ ndá'baógụ sɨmɨ a ní, azé ídí kí mongụ́ rokinyi dokuwu mengị zée wá.

29 Togụ́ ówosé go kídí Kírésịto nɨ 'yị méngị ma'díi, née ní ídísé kpá ówo a kídí 'yị ga bɨ ndịsịní méngị ma'díi ní nɨyí owụ́ 'bɨ Lomo.

3

1 Lúrúsé aka mongụ́ bɨlámá ledre bɨ Lomo mengị zíze, zía óto 'búze kíngaya, zía ndịsịné ndólo zée kídí, owụ́ 'bɨ ené e ní. Ma'díi azé tí owụ́ 'bɨ ené e. Tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị e owoní eyé kenée wá, gɨ zía owoní eyé Lomo wá. 2 Máéké ledre ba zíse owụ́ 'bɨ amáa e, azé go owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní ma'díi. Owozé aka azé éyị ga bɨ Lomo nɨ méngị yée zíze ní wá. Éyị bɨ kị́é'do owozé ní, nɨ togụ́ Yésụ ogụ go yá, Lomo nɨ óyóló'bó zée zíze ídíze káa zía ní. Gɨ zía azé lúrú Yésụ ma'dáa za cụ́ kí komozé. 3 Bɨ goó kenée ní, idízé óto komozé ro ledre máa née, zíze ótoómo lúyú ledre e za mbá 'dá'ba zíze ídíze drá káa zí Yésụ bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní.

4 'Yị bɨ ndịsị lúyú ledre ní, 'dewe lorụ 'bɨ Lomo go, gɨ zí lúyú ledre nɨ cé káa zí 'déwe lorụ 'bɨ Lomo ní. 5 Tí lá ídísé ówo a kídí Yésụ ogụ kóo do sogo káṇgá gɨ ro lụ́lụóyó lúyú ledre e ezé 'dá'ba, gɨ zía ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá. 6 'Yị bɨ oto komoné go ro Yésụ ní, nɨyí kéne go kị́é'do, ndaá lolụ kpá fú ndịsị méngị lúyú ledre wá. Gɨ zía, 'yị bɨ ndịsị méngị lúyú ledre ní, ṇguṇgu aka ené ledre Yésụ wá, owo aka kpá wo wá.

7 Owụ́ 'bɨ amáa e, ngíti 'yị ndaá lóndo sée wá. 'Yị bɨ ndịsị méngị ma'díi ledre ní nɨ 'yị bɨ lúyú ledre ndaá roa wá ní gɨ zía Kírésịto ndaá 'bɨ ené 'yị lúyú ledre wá. 8 'Yị bɨ ndịsị méngị bɨsinyí ledre ní, nɨ yí ené 'yị 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e, gɨ zía ngére 'bɨ bɨcayi

lomo e ma'dáa nɨ yį́ ené 'yį méngį bɨsinyí ledre kú gɨ dosį́ne. Née sį́ ledre bɨ kóo Yésụ Owụ́ 'bɨ Lomo ogụ gɨ roa do sogo káṇgá ona gɨ ro sínyiónzó moko 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e ní.

9 'Yį bɨ nɨ go owụ́ 'bɨ Lomo ní, ndɨsɨ ené lolụ fú lá luyú ledre wá, gɨ zía bɨlámá mɨméngį ledre 'bɨ 'bụa Lomo nɨ go sɨmɨ a. Utúasá ené lolụ méngį lúyú ledre wá, gɨ zía nɨ go mbigí owụ́ 'bɨ Lomo. 10 Ba ledre bɨ ndɨsɨzé ówo dongará owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo kɨ́ owụ́ ga bɨ 'bɨ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e gɨ roa ní. 'Yį bɨ mengį bɨlámá ledre wá, oto 'bú lafúne kpá wá ní, née ndaá mbigí owụ́ 'bɨ Lomo wá.

Óto 'bú lafú 'yɨ e

11 Úwúsé kóo ledre ba go kú gɨ dosį́ne kídí, idízé óto 'bú lafúze e dozé. 12 Ndásé ídí káa zɨ́ Káyina wá. Nɨ yį́ ené 'yį 'bɨ Satána ufu kóo lúnduné Ábele. Ufu kóo wo gɨ ro 'di? Gɨ zía mɨméngį ledre ené nɨ yį́ ené bɨsinyíne, mɨméngį ledre 'bɨ lúndua nɨ 'bɨ ené yį́ ené za mbá bɨlámáne. 13 Owụ́ 'bɨ Babá e, togụ́ do sogo káṇgá ba nɨ go sógó sée yá, ndásé sį́kpį mɨmbé'desé 'dága wá.

14 Owozé go kídí okpózé gɨ sɨmɨ umbu go, azé go trɨdrɨ gɨ zía azé 'yį óto 'bú lafúze. Tɨ́ lá 'yį máa wo bɨ oto 'bú lafúne wá ní, idíaká 'bɨ ené go sį́ sį́lį́ umbu. 15 'Yį bɨ 'yį sógó lafúne ní, nɨ 'yį úfu 'yį e. Ówoyémesé go kídí 'yį úfu 'yį e ndiki ené trɨdrɨ bɨ za fɨ́ ní wá.

16 Ba ledre bɨ azé lúrútóko óto 'bú lafú 'yį e gɨ roa ní. Kírésịto Yésụ í'bí roné úyuné gɨ rozé. Káa zɨ́ bɨ goó kenée ní, idízé kpá í'bí rozé zɨ́ umbu gɨ ro lafúze. 17 Togụ́ 'yį nɨ kɨ́ éyį́ e zíne, zɨ́ lúndua ndɨsɨné ánu lerį́ cigí a somụ́ ledre a wá ní, nɨ úku ledre bɨ kídí 'bú Lomo nɨ doné ní lárá káa be 'di? 18 Owụ́ 'bɨ amáa e, ndazé ndɨsɨ ódro lá mɨódro kɨ́ tarazé gbékpį́ne wá. Idízé óto 'bú lafúze e zíze kɨ́ sáká yée gɨ ro zía 'dódo a kídí otozé 'búye go ma'díi.

19 Sɨmɨ bɨ azé go ndɨsɨ óto 'bú lafúze ní, azé ówo a kídí azé go 'yį méngį ma'díi ledre. Nɨ óto mɨmbé'dezé zía útúásáne kpịnị utúasá ndósó sɨmɨ bɨ azé ógụ kó'dụ́ Lomo ní wá. 20 Togụ́ mɨmbé'dezé ndɨsɨ ndósó sɨmɨ bɨ azé ógụ kó'dụ́ Lomo ní, roko'bụ Lomo romo do mɨmbé'dezé, owo ledre gɨ ro éyį́ e mbá bú.

21 Owụ́ 'bɨ amáa e, togụ́ mɨmbé'dezé ndosó lolụ kɨ́ ógụ kó'dụ́ Lomo wá, nɨ óto mɨmbé'dezé zía útúásáne kpịnị ngịrị utúasá méngį zée wá. 22 Éyį́ ga bɨ azé íni ini zía gɨ royé ní, nɨ méngį yée zíze gɨ zía ndɨsɨzé úwú lorụ ené zíze ndɨsɨzé méngį éyį́ ga bɨ bi ndɨsɨ éme roa gɨ zíye mɨéme ní. 23 Ba ledre bɨ kúrú Lomo uku zíze ní kídí, idízé ṇgúṇgu ledre Owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ kíngaya. Zíze kpá óto 'bú lafúze dozé káa zɨ́ bɨ Yésụ ma'dáa uku zíze ní. 24 Ma'díi togụ́ ndɨsɨzé tɨ́ úwú kúrú Lomo, zíze ndɨsɨzé lányáze roa kíngaya, azé ídí kéye éyį́ kɨ́é'do. Kasa 'Dówụ́ne go zía ídíne sɨmɨzé. Née éyį́ bɨ 'dodo yeme kídí, azé go éyį́ kɨ́é'do kɨ́ Lomo ní.

4

Ledre gɨ ro nébɨ 'yɨ ṛanga e

1 Sée ga bɨ máóto 'búse kíngaya ní, ndásé ṇgúṇgu ledre ga bɨ za mbá nɨyí ndɨsɨ úku yée zíse kídí 'Dówụ́ Lomo ukui'bí ne ní wá. Ídísé lúrú bi sɨmɨ ledre ga bɨ ndɨsɨní úku yée née bɨlámáne kí gɨ ro zíse ówo dongará togụ́ née ledre bɨ ogụ gɨ zɨ́ Lomo ní yá. Gɨ zía tụ́'dụ́ nébɨ ga bɨ 'yɨ ṛanga e ní bayiní go do sogo káṇgá mbá. 2 Ásé ówoyéme ledre bɨ gɨ zɨ́

'Dówụ́ Lomo ní gɨ ro ledre ba. 'Yị bɨ nɨ ṇgúṇgu a kídí, Yésụ nɨ Kírésịto bɨ Lomo kasaogụ wo káa do 'yịma'dí ní ogụ gɨ zí Lomo ní. 3 Tí lá 'yị bɨ ṇguṇgu ledre née kenée gɨ ro Yésụ wá ní, 'Dówụ́ Lomo bɨ sɨmɨ a ní ogụ ené gɨ zí Lomo wá. 'Dówụ́ bɨ sɨmɨ a née nɨ gɨ zí ezeokó Kírésịto,* bɨ kóo úwúsé ledreyé kídí nɨyí ógụ ní. Bɨ ba ní, ogụní go. Nɨyí go do sogo káṇgá ona.

4 Owụ́ 'bɨ amáa e, ásé yị esé go mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Rómosé komo nébị ga bɨ 'yị ṛanga e ní go, gɨ zía 'Dówụ́ Lomo bɨ sɨmɨsé ní, nɨ kɨ roko'bụné rómo do roko'bụ 'dówụ́ bɨ sɨmɨ lomo ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní. 5 Nébị 'yị ṛanga ga gére ní, nɨyí 'yị ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní. Ledre ga bɨ ndịsịní úku yée ní, yị eyé ledre ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní, zí 'yị ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá ní ndịsịyé úwú ledre máa ga gére née dụ́ụ́ ye. 6 Gɨ rozé, azé yị ezé mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 'Yị ga bɨ owoní Lomo bú ndịsịní úwú ledre ga bɨ ndịsịzé úku yée ní. Yée ga bɨ owoní Lomo wá ní, uwúní eyé ledre ezé e wá. Bɨ goó kenée ní, née go éyị bɨ azé ówo dongará ma'díi ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo ndịsị úku yée ní kɨ wo bɨ 'dówụ́ bɨ sɨmɨ 'yị ṛanga ga gére ndịsịní úku yée ní.

Óto 'bú lafú 'yị e

7 Sée ga bɨ máóto 'búse kíngaya ní, ídíze ídí 'yị óto 'bú lafúze. Gɨ zía roko'bụ bɨ ndịsịzé óto 'bú lafúze kíe ní ogụ gɨ zí Lomo. Togụ́ ndịsịzé kací kadra mbá fú lá kɨ 'bú lafúze dozé yá, ma'díi azé ídí mbigí owụ́ ga bɨ 'bɨ Lomo ní gɨ zía owoyemezé wo go. 8 'Yị bɨ oto 'bú lafúne wá ní, owo ené Lomo wá, gɨ zía Lomo nɨ yị ené 'yị óto 'bú 'yị e. 9 Lomo oto 'búze 'yịma'dí e káa, kasaogụ bɨkéṛị́ Owụ́ 'bɨ ené Yésụ ógụ úyuné do sogo káṇgá ona gɨ ro zíze ídíze trịdrịzé za fí. 10 Óto 'bú 'yị e nɨ káa, ndaá 'bɨ ené bɨ yaá otozé 'bú Lomo ze ní wá. Oto yị ené 'búze ne zía kásaógụ bɨkéṛị́ Owụ́ 'bɨ ené bɨ 'búa ofụ doa go ní ógụ úyuné gɨ ro lúyú ledre ezé. 11 Sée ga bɨ máóto 'búse kíngaya ní, káa zí bɨ Lomo oto 'búze go kíngaya kenée ní, idízé kpá óto 'bú lafúze. 12 'Yị bɨ kị́é'do káa lurú Lomo go kɨ komoné ní ndaá. Tí lá togụ́ otozé 'bú lafúze go yá, azé kɨ Lomo go éyị́ kị́é'do. Ma'díi óto 'yị bɨ 'bɨ Lomo ní nɨ go do mɨmbé'dezé.

13 Owozé bɨ kídí ndịsịzé go méngị ledre bɨ Lomo ili ní zíze ídíze kéye go éyị́ kị́é'do ní, gɨ zía kasa 'Dówụ́ne ógụ ndịsịné sɨmɨzé. 14 Lurúzé wo go cụ́ kɨ komozé, zíze ndịsịzé úkutátá ledrea zí 'yị e kídí, Lomo bɨ 'Bụ ní kasaogụ Owụ́ 'bɨ ené káa do 'Yị yómo 'yị e do sogo káṇgá. 15 Togụ́ 'yị ṇguṇgu ledre Yésụ kídí nɨ Owụ́ 'bɨ Lomo yá, 'yị née nɨyí kɨ Lomo go éyị́ kị́é'do ndịsị go méngị ledre bɨ Lomo ili ní. 16 Owozé go zíze ṇgúṇgu a ma'díi kídí Lomo oto 'búze go kíngaya.

Lomo nɨ 'yị oto 'bú 'yị e. 'Yị bɨ nɨ 'yị óto 'bú 'yị e ní, ndịsị méngị ledre ga bɨ Lomo ili yée ní zíye ídíye kɨ Lomo go éyị́ kị́é'do. 17 Káa zí bɨ azé go kɨ Lomo éyị́ kị́é'do ní, azé ndịsị óto 'bú lafúze káa zí bɨ ili ní. Gɨ ro karanée kadra 'décị ngbanga, ngịrị mengị zée wá. Gɨ zía mɨndịsịzé do sogo ona nɨ yị ené kị́é'do kɨ Lomo. 18 'Yị óto 'bú 'yị e eré ené ngịrị wá. Tí lá mbigí óto 'bú 'yị e ndịsị lágaóyó ngịrị gɨ sɨmɨ 'yị 'dá'ba, gɨ zía ngịrị nɨ éyị́ bɨ ndịsịní 'décị ngbanga roa ní. 'Yị bɨ 'yị ngịrị ndaá 'bɨ ené mbigí 'yị óto 'bú 'yị e wá.

* **4:3** 4:3 'Dówụ́ bɨ gɨ zí ezeokó Kírésịto: Nɨ 'dówụ́ bɨ Satána kasa wo ógụ lóndo 'yị e ní.

19 Ndịsịzé óto 'bú lafúze, gɨ zía Lomo otoụtụ 'búze ne. 20 Togú 'yị uku ledre kídí, “Máóto 'bú Lomo go” zía ndịsịné ságó lafúne ní nɨ 'yị ṛanga. Gɨ zía 'yị bɨ oto 'bú 'yị bɨ lurú wo go cú kɨ́ komoné wá ní, útúásá óto 'bú Lomo bɨ lurú wo kɨ́ komoné wá ní wá. 21 Ba kúrú Ngére Yésụ zíze kídí, “'Yị bɨ oto 'bú Lomo go ní, idí kpá óto 'bú lafúne kenée.”

5

Idízé ṇgúṇgu ledre Owú 'bɨ Lomo

1 'Yị bɨ ṇguṇgu go kídí Yésụ nɨ Kírésịto ní, nɨ go owú 'bɨ Lomo. 'Yị bɨ oto 'bú 'bụzé Lomo go ní, oto kpá 'bú owú 'bɨ Lomo go. 2 Ba ledre bɨ azé ówo a gɨ roa kídí otozé 'bú owú ga bɨ 'bɨ Lomo ní go ní, nɨ óto 'bú Lomo kɨ́ méngị ledre ga bɨ lorụ ené ili yée ní. 3 Óto 'bú Lomo nɨ úwú lorụ ené. Lorụ bɨ Lomo i'bí zíze ní, utúasá rómo zée wá. 4 Gɨ zía 'yị bɨ nɨ go owú 'bɨ Lomo ní, romo komo do sogo káṇgá go. Ṇgúṇgu ledre ezé i'bí roko'bụ née ne zíze romo komo do sogo káṇgá kɨ́e. 5 Ambí nɨ romo komo do sogo káṇgá ba ne? Dụú 'yị máa wo bɨ ṇguṇgu go kídí, Yésụ nɨ Owú 'bɨ Lomo ní.

6 Kírésịto Yésụ ma'dáa nɨ ne wo bɨ kóo ogụ do bábátịzị wo kɨ́ iní zí sámaa ndé'yịne gɨ rozé ní. Ndaá 'bɨ ené lá babatịza bɨ kɨ́ iní ní wá kpá sámaa bɨ nde'yị ní. Ledre née mengị roné go káa zɨ́ bɨ 'Dówú Lomo 'dodo ní gɨ zía 'Dówú Lomo nɨ yị́ ené 'yị úku ma'díi. 7 Éyị́ ga bɨ 'dodo yemenɨ́ sị́ ledre e ní nɨyí ota. 8 Mɨzefị a, nɨ 'Dówú Lomo, gbre a, nɨ iní, ota a (3) 'bɨ ené sáma. Éyị́ ga bɨ ota (3) née 'dodonɨ́ ledre mbá kị́é'do kídí, Ngére Yésụ nɨ owú 'bɨ Lomo ma'díi. 9 Abú azé tɨ́ úwú ledre gɨ tara 'yịma'dí e yá, ledre bɨ gɨ zɨ́ Lomo ní romo do ledre 'bɨ 'yịma'dí e. Gɨ zía nɨyí ledre bɨ gɨ ro Owú 'bɨ ené ní. 10 'Yị bɨ ṇguṇgu go kídí Yésụ nɨ owú 'bɨ Lomo ní, ledre bɨ Lomo uku ní utúasá do mɨmbé'dea go kpịnị. 'Yị bɨ ṇguṇgu kenée wá ní, oto Lomo go káa do 'yị ṛanga. Gɨ zía ṇguṇgu ené ledre bɨ Lomo uku gɨ ro Owú 'bɨ ené ní wá. 11 Lomo uku kpá go kídí née i'bí trịdrị bɨ za fí ní go zíze. Trịdrị máa née ogụ gɨ zɨ́ Owú 'bɨ ené. 12 'Yị bɨ nɨyí kɨ́ Owú 'bɨ Lomo kị́é'do ní, nɨ ídí kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 'Yị bɨ ndanɨ́ kɨ́ owú 'bɨ Lomo kị́é'do wá ní, utúasá ndíki trịdrị bɨ za fí ní wá.

Odụ kúrú Yiwáni

13 Máéké ledre ba zíse gɨ ro zíse ówoyéme a kídí, sée ga bɨ ṇgúṇgusé ledre Owú 'bɨ Lomo go ní, ásé go kɨ́ trịdrị bɨ za fí ní. 14 Ngịrị ndaá rozé kɨ́ ógụ kó'dú Lomo wá. Gɨ zía owozé go kídí éyị́ ga bɨ azé ndú'yú wo gɨ royé ní, nɨ úwú a zía méngị yée zíze kacɨ́ íli ledre ené. 15 Togú owozé bú kídí Lomo nɨ uwú ini ezé, idízé kpá ówo a kídí, éyị́ bɨ azé ndú'yú wo gɨ roa ní, nɨ í'bí a zíze.

16 Togú 'yị gɨ dongaráse luyú ledre bɨ nɨ 'di'biogụ umbu wá ní, ídísé íni ini gɨ roa. Lomo nɨ yómo wo. Máúku née ledre 'yị ga bɨ lúyú ledre eyé 'dí'biógụ umbu wá ní. 'Yị nɨ bo lúyú ledre ené ndịsị 'dí'biógụ umbu. Máúku amá ba kídí, ídísé íni ini zɨ́ Lomo gɨ ro 'yị máa wo née wá. 17 Bɨsinyí mɨméngị ledre nɨyí za mbá lúyú ledre. Tɨ́ lá lúyú ledre nɨ bo wo bɨ 'di'biogụ umbu wá.

18 Owozé go kídí 'yị bɨ nɨ go mbigí owú 'bɨ Lomo ní, ndịsị ené lolụ fú lá lúyú ledre wá. Gɨ zía, Ngére Yésụ owú 'bɨ Lomo nɨ nda ndịsị lúrú bi kací a goó ne. Satána utúasá méngị lárá kéyị kɨ́e wá.

19 Owozé bú kídí azé owú ga bɨ 'bɨ Lomo ní. Do sogo káṇgá za mbá nɨ 'bɨ ené sị́ sị́lị́ roko'bụ

'bɨ Satána. 20 Owozé kpá go kɨ́dí Owụ́ 'bɨ Lomo ogụ kóo go, i'bí ówo ledre go zíze gɨ ro zíze ówo mbigí Lomo. Azé go kɨ́ Lomo kɨ́é'do kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Owụ́ 'bɨ ené Kɨ́résịto Yésụ. Nɨ ne mbigí Lomo kpá 'yị í'bí trịdrị bɨ za fí ní.

21 Owụ́ 'bɨ amáa e, ídísé ígí rosé gɨ zɨ́ lomo ga bɨ yemenɨ́ yée kɨ́ sịlị́ 'yị ní.

Gbre wáraga bɨ Yiwáni eké ní Ledre gɨ ro gbre bụ́kụ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni 'yịmɨkása eké ledre ba ne zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ kanísa bɨ ndolo kídí “Owụ́kára ní”, nɨ kóo kpá ne 'yị bɨ ndịsị lúrú bi kací kanísa ma'dáa née ní. Uku ledre zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní idíní úwú lorụ 'bɨ Yésụ zíye ndịsiyé kí óto 'bú lafúye. Zía kpá lórụ yée idíní ówo dongará bɨlámá 'dódo ledre bɨ 'bɨ Kírésịto ní kí wo bɨ 'bɨ 'yị ṛanga e ní.

1 Nyịma sɨmɨ Lomo, máa ngúru 'bụyị́ máéké ledre ba máa zíyị kí owụ́ 'bɨ eyị́ e, zée kí 'yị ga bɨ za mbá owoní ledre 'bɨ Lomo go ní, otozé 'búse go kíngaya, 2 gɨ zía cíyí ledre 'bɨ Lomo olụ́ go do mɨmbé'dezé kíngaya, éyị́ bɨ nɨ 'dí'bióyó a ní ndaá.

3 'Bụzé Lomo kí owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ idíní ịdrị mɨmbé'deyé zíye méngị bɨlámá ledre zíze. Idíní óto zée zíze ídíze sɨmɨ bikịdrị, zíze ówo mbigí ledre ené zíze kí óto 'bú lafúze.

4 Mááyí kí mongụ́ rokinyi kí úwú ledre kídí, ngíti géyị 'yị e gɨ dongaráse íri ndịsịní go kpá fú méngị ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní kací lorụ bɨ 'Bụzé Lomo i'bí zíze ní. 5 Cakaba ní Nyịma, máéké amá ba mɨkánda lorụ wá. Née lorụ bɨ kóo uwúzé go 'desị́ kú gɨ dosị̀ne ní. Máṇgúṇgú romá zíze kídí idízé óto 'bú lafúze kí mɨmbé'dezé kị́é'do. 6 Éyị́ bɨ óto 'bú 'yị ba ní, nɨ lódụ́ kací lorụ bɨ Lomo i'bí zíze ní. Káa zí bɨ kóo úwúsé go kú gɨ dosị̀ne kídí, lorụ bɨ Lomo i'bí zíze ní, nɨ idízé óto 'bú lafúze.

7 Máúku zíse tụ́'dụ́ 'yị ṛanga e bayiní go do sogo káṇgá mbá. 'Yị ṛanga ga gére née ṇguṇguní eyé bɨ kídí ndikiní kóo Kírésịto Yésụ káa do 'yịma'dí ní wá. Ídísé ówo a kídí, 'yị káa zí ga gére ní nɨyí 'yị ṛanga e kpá ezeokó Kírésịto. 8 Gɨ zí kéyị née, máyá komosé idí ídí rosé, káa bɨ ásé zángá éyị́ bɨ kóo méngịsé moko gɨ roa ní, togụ́ kenée wá Lomo utúasá í'bí tákpásị́lị́ esé née karanée nyé wá.

9 'Yị ndaá óyóló'bó ledre bɨ 'dodoní zía gɨ ro Kírésịto Yésụ ní wá. 'Yị bɨ ndịsị óyóló'bó ledre bɨ 'dodoní gɨ ro Kírésịto ní do mɨsi'diné kpị́ ní, ndaní eyé kị́é'do kí Lomo wá. 'Yị máa wo bɨ ndịsị 'dódo 'bɨ ené dụ́ụ́ ledre 'bɨ Kírésịto Yésụ ní, nɨyí kí 'Bụzé Lomo kí Owụ́ 'bɨ ené Kírésịto Yésụ go kị́é'do. 10 Bɨ goó kenée ní, togụ́ 'yị ogụ zíse 'be kí 'dódo ledre kpị́ gɨ ro 'bɨ Kírésịto Yésụ ní yá, ndásé 'dí'bi wo sɨmɨ sụmụ pị́rị́ wá. 11 'Yị bɨ 'di'bi 'yị káa zí née go sɨmɨ sụmụ ní, nɨyí ndro kéne go 'yị méngị bɨsinyí ledre.

12 Tụ́'dụ́ ledre nɨyí taramá gɨ ro zíma éké kása yée zíse, tí lá máíli amá éké yée mbá mɨéké wá. Mááyí kí óto komo Lomo idí likpí mɨsi'di gɨ ro zíma ógụ zíse íri. Zíze ndịsịzé kése bi, zíma lị́kpị́ ledre ga bɨ do mɨmbé'demá ní gɨ ro zíze ídíze kése mbá kí rokinyi.

13 Owụ́ 'bɨ lémịyị́ ga bɨ yáa sɨmɨ Lomo ní, i'bíní mandá zíyị íri.

Ota wáraga bɨ Yiwáni eké ní Ledre gɨ ro ota bụ́kụ bɨ Yiwáni ní

Yiwáni eké ledre ba zí 'yị 'bɨ Kírésịto kí ịrịné Gáyo. Mbofo wo gɨ zía Yiwáni kása kóo ngíti géyị 'yịmɨkása e zí Gáyo, zía 'dí'bi yée bɨlámáne sɨmɨ sụmụ. Zía úku ledre zí Gáyo idí kpá fú ndịsị lódụ́ kací ledre 'bɨ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Kírésịto bɨ ndịsịní méngị bɨlámá ledre e ní. Kídí ndaá ndịsị méngị bɨsinyí ledre kí óto roné kí ledrené owóowó káa zí bɨ ngíti géyị 'yị e ndịsịní méngị a sɨmɨ kaṇịsa ní wá.

1 Gáyo bɨlámá eze lámáma, máa bɨ manda eyị ní, máéké ledre ba máa zíyị, 'búyị nɨ domá kíngaya gɨ zía ṇgúṇgu ledre 'bɨ Kírésịto go ní.

2 Lomo idí kíyị yịị bɨ máóto 'búyị kíngaya ní. Zí sɨmɨ sanáyị kí mɨméngị ledre eyị ídíye bɨlámáye kpá káa zí bɨ lomo royị nɨ bɨlámáne sɨmɨ Lomo ní. 3 Mááyí kí mongú rokinyi kí úwú bɨlámá ledre bɨ lúnduzé e sɨmɨ Lomo ogụní úku yée gɨ ro ledre ga bɨ ndịsị méngị yée íri kídí áyí fú méngị ledre ga bɨ Kírésịto ili yée ní. 4 Ngíti éyị bɨ nɨ óto máa kí mongú rokinyi gɨ do kací úwú ledresé owú 'bɨ amáa e kídí, ásé fú ndịsị lódụ́ kací ledre ga bɨ Kírésịto ili yée ní ndaá.

5 Bɨlámá ezelámáma bɨ máóto 'búyị kíngaya ní, mbófo éyị zíyị kíngaya gɨ ro bɨlámá ledre bɨ ndịsị méngị yée zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní abú nɨyí 'yị lóṇgó e. 6 'Yị ga gére née mbofoní yịị go sɨmɨ 'Dịcị Kótrụro zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto yáa ní kíngaya. Máṇgúṇgú romá zíyị ídí kpá fú ndịsị sáká yée kí sáká éyị bɨ nɨ mɨútúásáne zí 'yị kasa ga bɨ 'bɨ Lomo ní sɨmɨ bɨ nɨyí go ndéréókpó kací moko eyé ní. 7 Gɨ zía gamání eyé née lá gbékpị gámá wá. Ndịsịní gámá née kí 'dódo ledre 'bɨ Ngére Yésụ zí 'yị e. Gɨ zí kéyị née, iliní eyé 'dí'bi sáká éyị gɨ zí 'yị ga bɨ ngárá ṇguṇguní ledre 'bɨ Ngére Yésụ wá ní wá. 8 Utúasá mɨútúásá zíze ndịsịzé sáká 'yị 'bɨ Lomo káa zí ga gére née ze, gɨ ro zíze ídíze ndro kéye sɨmɨ moko 'bɨ Ngére Yésụ.

9 Máéké kóo ledre go kása a zí 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto íri ní mbá. Tí lá Diyoterépfe* bɨ ili zíne ídíne ne káa do manda zíse ní, utúasá ené ṇgúṇgu ledre ezé née wá. 10 Togú máógụ go zíse íri yá, ledre ga bɨ ndịsị méngị yée ní mbá mááyí úkuógụ yée. Bɨsinyí ledre ga bɨ ndịsị úku yée rozé ní kpá kí ṛanga ga bɨ ndịsị ṛánga yée ní. Ndaá kpá lá dụ́ụ́ ledre máa wo née wá, ili gbawá 'dí'bi 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní sɨmɨ sụmụ. Zí Diyoterépfe ndịsịné ụ́cụ́ómo 'yị ga bɨ iliní ndịsị sáká 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní do ndịsịné kpá ụ́cụ́ómo yée kí ólụ́ sɨmɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo.

11 Bɨlámá ezelámáma, toso ledre káa zí bɨ Diyoterépfe ndịsị méngị a née, éyị ndaá lóndo yịị zíyị 'dí'bi a pịṛị wá. Ídí méngị dụ́ụ́ bɨlámá ledre. 'Yị bɨ ndịsị méngị bɨlámá ledre ní nɨ mbigí owú 'bɨ Lomo. 'Yị máa wo ndịsị méngị 'bɨ ené bɨsinyí ledre ní, owo ené Lomo wá.

12 Tú'dú 'yị e ndịsịní go úku ledre bɨlámá mɨméngị ledre 'bɨ Demetịrịyo. Bɨlámá ledre bɨ ndịsị 'dódo a gɨ ro Yésụ ní 'dodo go kpá kenée. Ndịsịzé úku bɨlámá ledre gɨ roa kpá kenée. Ówosé bú

* **1:9** 1:9 Diyoterépfe: Nɨ mɨówoné kídí Diyoterépfe e kí Gáyo ndịsịní kóo íni ini zí Lomo sɨmɨ Kaṇịsa bɨ kịé'do ní.

bɨlámáne éyị ga bɨ mándịsị úku yée ní nɨyí mbá ma'díi.
13 Tụ́'dụ́ ledre e nɨyí bo taramá,
máíli éké kása yée mbá mɨéké
kása wá. 14 Málú'bú wá, mááyí
ógụ íri zɨ́ze ndịsịzé mɨndịsị bi
zɨ́ma lḭ́kpḭ́ ledre máa ga gére
née zɨ́yị kpịnị kpịnị kpịnị kací
mɨmbé'demá.
15 Lomo idí kɨ́yị. 'Yị ga bɨ 'bɨ
Kɨ́résịto yáa ní i'bíní mandá zɨ́yị
kíngaya. Máí'bí kpá mandá go
zíse íri kékḭ́é'do mbá.

Wáraga bɨ Yụ́da eké ní Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ Yụ́da ní

Owụ́ gbụ́gbụ́ ledre ba Yụ́da bɨ nɨ kpá owụ́ 'bɨ mbágá Yésụ ní ekéne. Eké zɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ngíti géyị 'yị ṛánga e ndịsịnɨ́ sínyi doyé ní. 'Yị ṛanga ga gére née iliní ndịsị óyóló'bó bɨlámá 'dódo ledre 'bɨ Kɨ́résịto kenée nda yị eyé 'dí'biógụ ledre máa wo bɨ 'yị idíní ndịsị méngị bɨsinyí ledre ní. Yụ́da i'bíogụ tụ́'dụ́ bɨlámá lị́lị ledre e gɨ sɨmɨ kụrú mɨéké kúrú Lomo gɨ ro énzị komo 'yị ga bɨ 'bɨ Kɨ́résịto ní kɨe gɨ ro zíye tóroyé kpá fú ngbúó sɨmɨ ledre 'bɨ Lomo kɨ́ bɨlámá ledre 'bɨ Yésụ bɨ uwúní gɨ tara 'yịmɨkása ené e ní.

1 Máa Yụ́da lúndu Yakóbo, máa bɨ 'yị moko 'bɨ Kɨ́résịto Yésụ ní.

Máéké ledre ba máa zíse, sée 'yị ga bɨ 'Bụzé Lomo oto 'búse go, zía gélé sée káa do mbigí 'yị ené e, zɨ́ Kɨ́résịto Yésụ ndịsịné go lúrú bi kacíse ní.

2 'Bụzé Lomo idí óto 'búse, zía méngị bɨlámá ledre e zíse rómoné mɨrómo gɨ ro zíse ndịsịsé bɨlámáse.

'Yị ṛanga e

3 Owụ́ 'bɨ Babá e sɨmɨ Lomo, mándịsị kóo go yéme romá gɨ ro éké ledre gɨ ro trịdrị bɨ za fí bɨ gɨ rozé ní zíse. Máyá ɨ'ɨ, utúasá mɨútúásá zɨ́ma éké ledre máa wo ba ṇgúṇgú romá kɨe zíse gɨ ro zíse tórosé ngbúó sɨmɨ ṇgúṇgu ledre esé bɨ Lomo i'bí zíse mbigí 'yị ené e ní za fí. 4 Gɨ zía 'yị ṛanga ga bɨ kóo ukuní ledreyé sɨmɨ mɨéké kúrú Lomo ní ólụ́ uguní royé go dongaráse. 'Yị ga gére ní oyólo'bóní bɨlámá 'dódo ledre bɨ kóo 'dodozé zíse ní go nda yị eyé gɨ ro bɨsinyí 'dódo ledre eyé. Zíye kpá ásiyé gɨ ro Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní.

5 Máúku zíse, ledre bɨ kóo mengị roné zɨ́ Isɨréle e sɨmɨ bɨ kóo Ngére Lomo 'di'bioyó yée gɨ sɨmɨ Ízibiti ní, ndaá lị́gị sée wá. Gɨ 'dá'ba, zɨ́ mɨmbé'de Lomo ésịne royé do úfu yée ga bɨ kóo ṇguṇguní ledre ené wá ní mbá 'dá'ba. 6 Ówosé kpá ledre bɨ kóo mengị roné zɨ́ ngíti géyị maláyika ga bɨ kóo toroní do bi eyé kací moko bɨ i'bí zíye ní wá ní go. Lomo odó yée go kɨ́ ká'dá késị bɨ utúasá 'décị kú wá ní, do ónzó yée sɨmɨ mongú gu bɨ kɨ́ mɨtụlụrụ sɨmɨné ní, ndịsị sóngó kadra ngbanga. 7 Kpá kenée, ídísé aka sómụ́ndíki ledre Sodóma kɨ́ Gomóra kɨ́ gara ga bɨ gbóo gbóo ore ní. 'Yị ga bɨ sɨmɨ gara ga gére née i'bíní kóo royé kíngaya lá gɨ ro ndịsị só'do royé kɨ́ 'yị ga bɨ ofụ́ní royé kéye wá ní, kpá kɨ́ méngị ledre ga bɨ utúasá óto Lomo zía ídíne kɨ́ rokinyi wá ní. Gɨ zɨ́ ledre née ní, zɨ́ Lomo óngbóónzó yée kɨ́ pho'dụ bɨ utúasá ịlị́ wá ní gɨ ro zɨ́ 'yị e lúrútóko ledre gɨ roa.

8 'Yị ga bɨ máésị sị́lị́ma komosé gɨ royé née, ndịsịnɨ́ méngị kéyị cé káa zɨ́ 'yị ga bɨ ndịsịnɨ́ ṛáṛanga kɨ́dí Lomo ndịsị ódro zíye sɨmɨ 'duru bɨ ufuní royé go kɨ́ royé ní. Asiní kpá kɨ́ úwú kúrú mɨngburoko 'yị eyé e go do ndịsịyé kpá úku maláyika e. 9 Gba ngére maláyika e bɨ kɨ́ ịrịné Máyikolo ní, sɨmɨ bɨ ndịsịnɨ́ ófụ́ kɨ́ ngére 'bɨ bɨcayi lomo e gɨ ro ledre umbu Mụ́sa ní, uku ené kóo kese wá. Uku lá dụ́ụ́ kɨ́dí, “Lomo idí 'décị ngbanga eyị ne” 10 Tɨ́ lá 'yị ṛanga ga gére née ndịsịnɨ́ úku tara sínyi kɨ́ úku kese sɨmɨ ledre bɨ owoní wá ní. Nɨyí yị́ eyé káa zɨ́ bangá rará ga bɨ ndịsị́ ówo éyị́ e lá

kí somoyé somụ́ 'dikíní sogo ledre kí wá ní. Née sị́ kókó umbuyé.

11 Mongụ́ nduwú nɨ karanée ógụ ro 'yị ṛanga ga gére née. Gɨ zía 'di'biní go nyé bɨsinyí mɨmbé'de bɨ kóo 'bɨ Káyina ní. 'Bú késị́ oto yée go zíye ndịsiyé méngị bɨsinyí ledre e káa zí 'bɨ o'do bɨ kóo kí ịrịné Baláma ní. Oyóní kpá sogoyé go zí Lomo cé káa zí ngíti o'do bɨ kóo kí ịrịné Kóra ní. Gɨ zí kéyị née Lomo nɨ karanée úfu yée mbá.

12 'Yị ṛanga ga gére née dokuwu ndaá royé wá. Sɨmɨ bɨ togụ́ ogụní go dongaráse sɨmɨ ayímbi ní, sómụ́ní eyé do lafúye kí'dí bɨ 'yị nɨyí go ánu éyị ní wá. Nɨyí yị eyé káa zí iní bɨ ụlụ zí síli ịmbịókpó a e'dị wá ní. Kpá káa zí kágá bɨ mbílía ndaá, ị'bịní cíyía uyu go utúasá lolụ áná wá ní. 13 Dokuwu ledre ga bɨ ndịsịní méngị yée ní oto yée go zíye ídíye káa zí iní bɨ ucu zía ụ́nzụ cící éyị e doné sụụ ndéré kíe kpá káa zí cící éyị bɨ síli ndịsị ílí a moko ndaá sɨmɨ a wá ní. Máúku zíse, Lomo nɨ karanée 'dó'do yée zíye úyuónzó royé kí bɨsinyí ledre eyé ga gére née mbá 'dá'ba za fí.

14 Enóka bɨ kóo bulúndu bulúndu Ádama gbála gɨ 'dá'ba gɨrí ní, uku'dodo kóo ledre bɨ Lomo nɨ méngị a kí 'yị e káa zí 'yị ṛanga ga gére ní go 'desị́ kídí, “Karanée Ngére Lomo nɨ ógụ, tụ́'dụ́ maláyika ené e, 15 gɨ ro 'déci ngbanga 'yị e do í'bí bɨsinyí 'do'dó ro 'yị ga bɨ za mbá ndịsịní méngị bɨsinyí ledre e ní. Lomo nɨ 'dódo 'yị méngị bɨsinyí ledre ga gére née gɨ zí tarasinyí bɨ ndịsịní úku a roa ní.”

16 'Yị ga gére née kací kadra mbá, mongụ́ ledre eyé tí lá ndịsị á'bá ledre. Zíye ndịsiyé méngị ledre ga bɨ royé ili ní. Do ndịsiyé óto royé kí ledreyé owóowó zí 'yị e mbá. Ndịsịní úku mbá mɨngburoko ledre e lóndo 'yị e kíe gɨ ro zí 'yị e ndịsiyé méngị ledre ga bɨ royé iliní zíye.

Komosé idí ídí rosé

17 Owụ́ 'bɨ Babá e, tí lá ledre ga bɨ kóo 'yɨmɨkása ga bɨ 'bɨ Kírésịto Yésụ Ngére ezé ukuní zíse ní ndaní lígị sée wá. 18 Ukuní kóo zíse kídí, “Sɨmɨ odụ sɨndị́ kadra, 'yị ṛanga e kí 'bú ledre bɨ royé ili doyé ní, nɨyí ógụ do tónóye úkucáyi ledre gɨ ro Ngére Yésụ.” 19 'Yị ga gére née nɨyí ye 'yị ga bɨ ndịsịní óto 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto ní ndịsị ífi sɨmɨyé. 'Bú ledre bɨ royé ili ní romo komoyé go, gɨ zía 'Dówụ́ Lomo ndaá sɨmɨyé wá.

20 Máúku zíse, ídísé 'dí'bi sị́lịse sokó (10) ro ledre 'bɨ Yésụ bɨ ṇgúṇgusé ní. Zíse ndịsịsé íni ini zí Lomo káa zí bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ 'dódo a ní kí mɨmbé'desé kịé'do. 21 Ídísé lányá ro ledre 'bɨ Lomo kíngaya. Zíse ndịsịsé óto komosé gɨ ro kadra mɨndá'baógụ Kírésịto Yésụ Ngére ezé gɨ ro zía í'bí trịdrị bɨ za fí ní zíse, gɨ zía mɨmbé'de a nɨ yị́ ené bɨlámáne ro 'yị e za mbá.

22 'Yị máa yée ga bɨ sómụ́ ledre eyé nɨ goó gbre gbre ní, ídísé sáká yée kí bɨlámá sómụ́ ledre. 23 Ídísé 'dí'bilúgu 'yị ga bɨ luyúní gɨ do mɨsi'di 'bɨ Lomo go ní káa zí 'di'biogụní éyị gɨ ku pho'dụ ní gɨ ro zíye ómoyé. Ngịrị méngị bɨsinyí ledre idí ídí rosé zí mɨmbé'desé ídíne ro lafúse bɨlámáne. Ídísé sógó gba bongó eyé bɨ lúyú ledre nɨ go roa gɨ zí bɨsinyí mɨméngị ledre eyé ní.

Ini kí í'bí mbófo éyị́ zí Lomo

24 'Bụzé Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní, idízé ndịsị kófó ịrị a. Gɨ zía nɨ ne 'yị bɨ nɨ yómo sée káa bɨ ásé lúyú gɨ do mɨsi'di 'bɨ Yésụ, gɨ ro karanée zíse ídíse kí rokinyi kí'dí bɨ ásé ógụ kó'dụ́ a lúyú ledre ndaá rosé wá ní. 25 Lomo, ndịsịzé kófó ịrịyị́ gɨ zía áyí mbigí Lomo, bɨ

yómo zée kpụrụ́ gɨ sɨmɨ Kɨ́résịto Yésụ bɨ nɨ Ngére ezé ní. Otozé úndruyị́ gɨ zía áyí dụụ́ yị́ị Ngére 'bɨ 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá, cóngóro kɨ́ roko'bụ bɨ zíyị ní odụ a ndaá. Idí kenée.

'Dódoógụ
Ledre gɨ ro bụ́kụ bɨ 'Dódoógụ ní

Yiwáni 'yịmɨkása eké ledre ba ne sɨmɨ kanísa ga bɨ ịnyị doa gbre bɨ ndịsịne lúrú bi kacíye ní. Sɨmɨ kápita 2-3, eké ledre e mɨngúngúcua sɨmɨ kanísa ga gére ní lórụ yée idíní́ óyóló'bó mɨmbé'deyé zíye ídíye tɨ́ fú mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní abú ngíti géyị 'yị e nɨyí kɨ́ ndịsị 'dó'do yée ndotó. Ngíti géyị ledre ga bɨ eké yée ní nɨyí ledre ga bɨ Lomo 'dodo yée zía ní. Lurú roko'bụ 'bɨ Lomo kɨ́ zingi ené bɨ ro 'yị luyú ledre e do sogo káṇgá nda kɨ́ roko'bụ 'bɨ Kírésịto sɨmɨ bɨ karanée nɨ 'décị ngbanga 'yị lúyú ledre e gɨ zía bɨ kalaní ledre ené 'bɨ Kírésịto ní cụ́ kɨ́ komoné. Zɨ́ Lomo nda óto mɨkánda do sogo káṇgá zíye ndịsiyé sɨmɨ a kɨ́ 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre ené ní zía fí odụ a ndaá.

Ledre ga bɨ 'dodoní yée zɨ́ Yiwáni ní

1 Ba ledre ga bɨ Lomo i'bí yée zɨ́ Kírésịto Yésụ gɨ ro zía 'dódo yée zɨ́ 'yị kasa ené kɨ́dí nɨyí méngị royé 'diya ní. Kasa maláyika ndéré 'dódo yée zɨ́ 'yị kasa ené Yiwáni. 2 Eké ga ba tɨ́ za mbá ledre ga bɨ lúrú yée za cụ́ kɨ́ komoné nɨyí za mbá ma'díi ledre e 'bɨ Lomo bɨ Kírésịto Yésụ 'dodo yée zía ní. 3 Úndru nɨ ídí zɨ́ 'yị bɨ nɨ ólo mɨúkutátá ledre ba, úndru nɨ kpá ídí zɨ́ yée ga bɨ nɨyí úwú ledre bɨ ekéní́ ba zíye 'dí'bióto a do mɨmbé'deyé ní, gɨ zía sịndị́ kadra nɨ go gbóo.

Mandá zɨ́ kanísa ga bɨ ṇguṇguní ledre Kírésịto ní

4 Máa Yiwáni, máéké ledre ba zíse, sée 'yị ga bɨ 'bɨ Kírésịto, ásé sɨmɨ Kanísa ga bɨ ịnyị doa gbre sɨmɨ káṇgá bɨ Ásiya ní.

Lomo bɨ nɨ yị ené kóo kú bo 'desị, nɨ karaba kpá fú bo, nɨ ídí ené kpá fú bo ní. Idí ówo ledre kíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse. 'Dówụ́ Lomo* idí kpá ídí kíse gɨ zía kací kadra mbá nɨ fú lá ndịsị tóro kó'dụ́ kịtị ngére 'bɨ Lomo. 5 Kírésịto Yésụ bɨ 'yị ótoyéme ledre e, bɨ nɨ ne mɨzefị 'yị bɨ urú gɨ sɨmɨ umbu ní, nɨ kpá ne Ngére do ngére e do sogo káṇgá za mbá. Idí kpá ídí kíse.

Oto 'búze go kíngaya zía í'bí roné zɨ́ umbu úyuné gɨ rozé. 6 Oto zée go zíze ídíze káa zɨ́ ngére e kpá káa zɨ́ 'yị 'dáná éyị e ní ndịsị méngị moko zɨ́ 'Bụné Lomo. 'Yị e za mbá idíní́ ndịsị í'bí mbófo éyị zía za fí. Idí kenée.

7 Lúrúsé aka, Yésụ nɨ go
ndá'baógụ sɨmɨ bụrụngụ́,
'Yị e za mbá nɨyí lúrú wo,
abú kpá 'yị ga bɨ kóo ufuní́ wo ní,
'yị e do sogo káṇgá mbá nɨyí
útú ndịsị íni ini gɨ zɨ́ ngịrị
mɨógụ a née.
Ledre ma'dáa nɨ ídí kenée.

8 Zɨ́ Ngére Lomo úku ledre kídí, “Mááyí dosị éyị e kpá odụ éyị e.” Nda kpá lá dụ́ụ́ née wá, “Mááyí kpá wo nɨ bo, nɨ kóo kú bo, kpá wo bɨ nɨ ógụ ní. Mááyí Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní.”

Kírésịto 'dodo roné zɨ́ Yiwáni

9 Máa Yiwáni, lúndusé, ndịsịzé 'dó'dó ndro kése gɨ zía bɨ Yésụ nɨ Ngére ezé, i'bí roko'bụ 'bɨ ụ́tụsɨmɨ ne zíze gɨ ro zíze ndịsịzé ụ́tụsɨmɨzé. Onzóní́ máa sɨmɨ sịgịnị sɨmɨ cúkú bɨ Pátomosa ní gɨ zía mándịsị úku bɨlámá ledre 'bɨ Lomo kpá kɨ́ ma'díi ledre gɨ ro

* **1:4** 1:4 'Dówụ́ Lomo ga ịnyị doa gbre ní: Ba ngíti mɨsi'di 'bɨ ódro gɨ ro 'Dówụ́ Lomo.

Yésụ zí 'yị e. 10 Sịmị ngíti sịndị
kadra 'bị ini zí Ngére Lomo, sịmị
roko'bụ 'bị 'Dówụ́ Lomo, zíma
úwú kúrú 'yị kí ódro zíma 'dága
gị 'dí sogomá káa zí dịbịlị owụ́ne
ní. 11 Zía úku ledre kídí, “Ídí éké
ledre ga bị áyí lúrú yée ba zíyị
kása yée sịmị kanịsa ga bị ịnyị
doa gbre (7), Éfeso, Samuróna,
Peragamóna, Tayatíra, Saradịsị,
Filadelifíya nda kí Lawudikíya
ní.”
12 Zíma óyó komomá lúrú 'yị
bị ndịsị ódro ba. Mááyí lúrú
bi káa ní, zíma lúrúndíki éyị bị
ndịsịní óto lámba doa ní, ịnyị doa
gbre yemení yée gị sịmị dábu.
13 Zíma lúrúndíki 'yị káa zí “Owụ́
'bị 'yịma'dí ní,” mịtóroné dongará
éyị ga bị ndịsịní óto lámba doa
ịnyị doa gbre née. Esị roné
mongụ́ ngbángbá bongó bị ak-
paogụ gị do sogo sịndịa ní. Zía
'dí'bi bongó bị káa zí yemení
gị sịmị dábu ní ónzó ngílífi a
do kó'dụ́ne. 14 Bị doa nị 'duo
bịkenyíne káa zí bịkenyị bụ́rụngụ́
ní, togụ́ wá, 'dófị ní, zí kụ́rụ'bụ
komoa ndịsị ndícíne káa zí mbílí
pho'dụ ní. 15 Zí sịndịga ésíye káa
zí késị gị zí pho'dụ 'boro ní, zí sịmị
kúrúa ndịsị ngúndruné kí ódro
káa zí mongụ́ vụrụ ní. 16 'Di'bi
kele e go ịnyị doa gbre do sílíne 'bị
anú, zí mongụ́ bukafu maku ndịsị
ólụ́ógụné gị kua. Zí sịmị komoa
ndịsị ríríne káa zí bị kadra bị nị
kpitere sịmị do ní.
17 Sịmị bị málúrú wo ní, zíma
ndụ́rụmá bi kó'dụ́ a kenée káa zí
éyị bị máúyu go mịúyu ní. Zía óto
sílíne 'bị anú romá, zía úku ledre
kídí, “Ndá éré ngịrị wá. Mááyí
dosị éyị e kpá odụ éyị e.” 18 Mááyí
nda go trịdrịmá za fí. Ufuní kóo
máa, zíma úrúma. Bị ba ní,
mááyí nda yị amá go trịdrịmá za
fí. Roko'bụmá romo 'bị umbu go,
mááyí go ngére do umbu za fí.

19 Ledre ga bị áyí ndịsị lúrú yée
née, yée ga bị nịyí méngị royé
cakaba, kí yée ga bị nịyí méngị
royé karanée ní, ídí éké yée za
mbá mịéké ndaá ótoómo bịkéṛị a
wá. 20 Mááyí ba 'dódo ini ledre gị
sịmị kele ga bị ịnyị doa gbre (7)
do sílíma 'bị anú ba, kpá kí éyị
ga bị ịnyị doa gbre (7) ndịsịní óto
lámba doyé yemení yée gị sịmị
dábu ní zíyị. Kele ga gére, nịyí
manda e sịmị kanịsa ga bị ịnyị
doa gbre (7) ní. Éyị ga bị ịnyị doa
gbre (7) ndịsịní óto lámba doyé
yemení yée gị sịmị dábu née nịyí
'bị eyé kanịsa ga bị ịnyị doa gbre
(7) ní.

2

Sanda zí manda 'bị kanîsa bị
sịmị Éfeso ní

1 Zía úku ledre zíma kídí, “Ídí
éké ledre ga ba zí manda 'bị
kanịsa bị sịmị Éfeso ní kídí,

“Ba kúrú 'yị bị nị kí kele e
do sílíne 'bị anú ịnyị doa gbre,
zía ndịsị gámáne dongará éyị
ga bị ịnyị doa gbre ndịsịní óto
lámba doyé yemení yée gị sịmị
dábu ní. 2 Máówo mịméngị
ledre eyị e go, moko ga bị
méngị yée kíngaya, zíyị ídíyị
kí mongụ́ ụ́tụsịmị ní. Íli eyị
kpá zíse ndịsị kótrụ rosé kí 'yị
méngị bịsinyí ledre e wá. Sịmị
bị úzu 'yị ga bị ndịsịní úku
ledre kídí yée nịyí 'yịmịkása
amá e ní, zíyị ówo a kídí, í'ị,
ṛanganí yị eyé ṛanga ndaní eyé
'yịmịkása amá e wá. 3 Máówo
bú bịlámáne kídí í'bí royị go
ndịsị 'dó'dó gị romá. Sịmị
'do'dó ga bị ndịsị 'dó'dó yée
née mbá, zíyị ndịsịyị ụ́tụsịmịyị
kíngaya óyó sogoyị zíma wá.
4 “Tí lá ngíti ledre nị bo
mándá kí rokinyi gị zíyị gị roa
wá, óto lolụ 'búma doyị káa zí

1:13 1:13 Dániyele 7:13

wo bɨ kóo 'dá'dá ní wá. 5 Ídí
ówo lúyú ledre eyị, zíyị óyóló'bó
sómụ́ ledre eyị zíyị ndá'baógụyị
méngị ledre ga bɨ kóo ndịsị
méngị yée 'dá'dá ní. Togụ́
óyóló'bó sómụ́ ledre eyị wá,
mááyí ógụ 'dí'bióyó éyị ga bɨ
ndịsịní óto lámba doyé née gɨ
zíyị 'dá'ba. 6 Ngíti éyị nɨ bo
méngị wo mááyí kɨ́ rokinyi gɨ
zíyị gɨ roa. Née ledre bɨ sógó
bɨsinyí mɨméngị ledre ga bɨ 'bɨ
'yị 'bɨ Nikóla e ní. Máa, másógó
bɨsinyí mɨméngị ledre eyé née
kpá mɨsógó.

7 "Togụ́ mbílíyị nɨ tɨ́ bo yá, ídí
úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo uku
zɨ́ kanịsa ní. 'Yị bɨ nɨ tóro ngbúó
zía rómo komo Satána ní, mááyí
ɨ́'bí mɨsi'di zía ólụ́ne sị́ kágá 'bɨ
trịdrị bɨ sɨmɨ yáká 'bɨ Lomo ní."

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Samuróna ní

8 "Ídí éké ledre ba zɨ́ manda 'bɨ
kanịsa bɨ sɨmɨ Samuróna ní kídí,

"Ba sanda gɨ zɨ́ wo bɨ nɨ mɨzefị
'yị, bɨ nɨ kpá odụ 'yị ní, wo
bɨ kóo uyu zía kpá úrúne ní.
9 Máówo 'do'dó kɨ́ lerị eyị go.
Abú kenée ndá 'bɨ eyị 'yị lerị e
wá. Máówo kpá bɨsinyí ledre 'bɨ
'yị ga bɨ ya yée nɨyí Yụ́da e ní
go, ndaní eyé Yụ́da e wá. Nɨyí yị́
eyé 'yị ga bɨ 'bɨ Satána ní. 10 Ndá
éré ngịrị gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ nɨ go ógụ
royị́ ní wá. Máúku zíyị ngére 'bɨ
bɨcayi lomo e nɨ ónzó ngíti géyị
lafúyị e sɨmɨ sị́gịnị gɨ ro úzu yị́ị.
Áyí ógụ 'dó'dó kɨ́ sị́lị́ sokó (10).
Abú ayíní úfu yị́ị za cụ́ mɨúfu,
ídí tóro ngbúó. Odụ a mááyí ɨ́'bí
trịdrị zíyị káa do tákpásị́lị́.

11 "Togụ́ mbílíyị uwú ledre bú,
ídí úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ
ndịsị úku a zɨ́ kanịsa ní. 'Yị máa
wo bɨ nɨ tóro ngbúó sɨmɨ 'do'dó
ní, utúasá 'dó'dó gɨ zɨ́ mɨówo
gbre umbu* lolụ wá."

Sanda zɨ́ manda 'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Peragamóna ní

12 "Ídí éké ledre ba zɨ́ manda
'bɨ kanịsa bɨ sɨmɨ Peragamóna ní
kídí,

"Ledre ba nɨ gɨ zɨ́ wo nɨ kɨ́
mongụ́ bɨkafu maku zíne ní.
13 Máówo bi ndịsịyị́ bú, ndịsị
dongará 'yị ga bɨ kɨ́'dí bɨ Satána
oto kịtị ngére ené ní. Abú kenée
ndotó, óyósé esé sogosé zíma
wá, abú gba sɨmɨ bɨ kóo 'di'biní
ezesé Andipá bɨ nɨ ngúru 'yị
amá zíye úfu wo za cụ́ do ko-
mosé kɨ́'dí bɨ Satána nɨ ore ní.

14 "Sɨmɨ ledre ga gére née
mbá, ngíti owụ́ lúyú ledre nɨ
bo rosé. Ngíti géyị 'yị e nɨyí
dongaráse íri lanyání go fú ro
'dódo ledre bɨ kóo Baláma 'dodo
zɨ́ Baláka† ní kídí, togụ́ Isiréle e
anuní éyị bɨ 'danání lomo ga bɨ
yemení kɨ́ sị́lị́ 'yị ní, kpá kɨ́ ndịsị
méngị 'berị yá, née ndaá 'bɨ
ené lúyú ledre wá. 15 Kpá séré
kenée, ngíti géyị 'yị e gɨ don-
garáse ndịsịní go méngị ledre
ga bɨ 'yị 'bɨ Nikóla ndịsịní 'dódo
yée ní. 16 Bɨlámá a, ídísé mu
óyóló'bó mɨmbé'desé. Togụ́
ílisé úwú ledre née wá, mááyí
ógụ méngị okó kɨ́ye kɨ́ mongụ́
bɨkafa maku bɨ nɨ ndịsị ólụ́ógụ
gɨ komá ní.

17 "Togụ́ mbílíse nɨ tɨ́ bo yá,
ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo
uku zɨ́ kanịsa ní kídí, 'yị bɨ nɨ
tóro ngbúó oyó sogoné zíma wá
ní, mááyí ɨ́'bí mɨótoécị mána
zía. Mááyí kpá ɨ́fị́ mɨkánda ịrị bɨ
mɨékéne ro mɨsɨsɨlekpe bɨkenyị́
owụ́ tutú ní doa. Ngíti 'yị kpị́
utúasá ówo ịrị née wá dụ́ụ́ 'yị
bɨ máɨ́fị́ ịrị née doa ní."

* **2:11** 2:11 Gbre umbu: Ídí ólo ledre gɨ ro gbre umbu sɨmɨ 'Dódoógụ 20:6,14, 21:8. † **2:14** 2:14 Baláma e kɨ́ Baláka: Ólo ledre gɨ ro Baláma e kɨ́ Baláka sɨmɨ Ólo 'yị e 22-24.

Sanda zí manda 'bɨ kanḭsa bɨ sɨmɨ Tayatíra ní

18 “Ídí éké ledre ba zí manda 'bɨ
kanḭsa bɨ sɨmɨ Tayatíra ní kídí,
“Ledre ba nɨ gɨ zí Owụ́
'bɨ Lomo, bɨ kụrụ'bụ komoa
ndḭsḭ ndící káa zí mbílí pho'dụ,
zí nzísḭndḭga ésḭye káa zí so
pho'dụ ní. 19 Máówo mɨméngḭ
ledre eyḭ e, 'bú 'yḭ e bɨ ndḭsḭ
óto a, kí ledremá bɨ ṇgúṇgu,
bɨlámá moko ga bɨ ndḭsḭ méngḭ
yée, nda kí sɨmɨkụtụ bɨ áyí kíe
ní bú. Máówoyéme kpá go kídí
cakaba ní, ndḭsḭ go méngḭ moko
rómo yée ga bɨ kóo 'dá'dá ní
mbá.
20 “Abú kenée ndotó, ledre nɨ
kpá fú bo sɨmɨmá royḭ. Nɨ ledre
bɨ ótoómo bɨsinyí kára née Iz-
ibéle,‡ bɨ oto roné káa do Nébḭ
íri ní. Kí bɨsinyí 'dó'do ledre
ené, londo tṵ'dṵ́ 'yḭ 'bɨ moko
amá e go zíye ndḭsḭyé só'do royé
kí 'yḭ ga bɨ ofṵ́ní royé kéye wá
kpá kí ánu éyḭ ga bɨ 'danání
zí lomo ga bɨ yemení yée kí
sḭ̀lḭ́ 'yḭ ní. 21 Máí'bí tí sɨndḭ
kadra go zía gɨ ro zía óyóló'bó
sómṵ́ ledre ené gɨ sɨmɨ bɨsinyí
mɨméngḭ ledre ga gére ní, tí lá
ili ené e wá. 22 Mááyí ódóngéṛḭ
wo kí bɨsinyí ndíyá zía ídíne
mɨ'dú'duné do ṛangba bi gamá
wá. Zíma kpá í'bí 'do'dó ro
ya'dá ga bɨ so'doní royé kéne ní,
'búó togṵ́ oyólo'bóní sómṵ́ ledre
eyé go. 23 Mááyí kpá úfu 'yḭ ga
bɨ ṇguṇguní ledre ené ní 'dá'ba.
Gɨ ro zí 'yḭ ga bɨ ṇguṇguní ledre
amá go ní ówo a kídí ma'díi
máówo sómṵ́ ledre 'bɨ 'yḭ kí
ledre ga bɨ do mɨmbé'dea ní
mbá bú. Gɨ zí kéyḭ née mááyí
í'bí tákpásḭ̀lḭ́ zí 'yḭ kací mɨméngḭ
ledre ené.
24 “Sée ngíti géyḭ 'yḭ ga bɨ 'bɨ
Tayatíra, ásisé gɨ ro bɨsinyí 'dódo
ledre 'bɨ kára née ní ní, ówosé
esé éyḭ bɨ 'yḭ 'bɨ Satána ndḭsḭní
ndólo a mɨótoécḭ ledre 'bɨ Satána
ní wá. Gɨ zí kéyḭ née ní, máóto
ngíti lorụ dosé owóowó lolụ wá.
25 Ídísé lányá ro ledre bɨ 'dodoní
zíse ní gḭ sɨmɨ sḭndḭ kadra 'bɨ
mɨndá'baógụmá.
26 “'Yḭ bɨ nɨ tóro kíma sɨmɨ
ledre kací kadra mbá gḭ sɨmɨ
odụ sḭndḭ kadra ní, mááyí í'bí
roko'bụ zía. Zía ídíne ngére do
sḭ do 'yḭma'dí e mbá.
27 “ ‘Nɨ ídí Ngére do ṛḭ́kḭ́ sḭ do 'yḭ e
kí mongṵ́ roko'bụné káa zí
késḭ ní.
Zía ndḭsḭné kánya yée káa zí
pheṛé ndoko ne ní.’
Ledre née nɨ ídí kenée gɨ zía
bɨ Babá í'bí roko'bụ go zíma ní.
28 Mááyí kpá í'bí bimɨóṇgó zíye
káa zí kéṛḭ́kobḭ bɨ ndḭsḭ ólụ́ógụ ne
kí sɨmɨ bi ní. 29 Togṵ́ ásé tí 'yḭ úwú
ledre e, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówṵ́
Lomo ndḭsḭ úku a zíse ní.”

3

Sanda zí manda 'bɨ kanḭsa bɨ sɨmɨ Saradḭsḭ ní

1 “Ídí éké ledre ga ba zí manda
'bɨ kanḭsa bɨ sɨmɨ Saradḭsḭ ní kídí,
“Ba sanda gɨ zí wo bɨ nɨ kí
'Dówṵ́ 'bɨ Lomo zíne ịnyḭ doa
gbre (7) kpá kí kele e ịnyḭ doa
gbre (7) ní. Máówo mɨméngḭ
ledre eyḭ e go bú. 'Yḭ e mbá
nɨyí sómṵ́ ledre kídí áyí trḭdrḭ,
ábuwá úyu yḭ eyḭ go. 2 Káa zí
bɨ goó kenée ní, úrú mu zíyḭ
ó'bụ ngítíyḭ née gɨ zía idíaká
go lá cúku'dée zíyḭ úyu ókpó
royḭ za fí. Máówo go kídí éyḭ
bɨ ndḭsḭ méngḭ a ní ndaá 'bɨ
ené bɨlámáne do komo Lomo
wá. 3 Ídí sómṵ́ndíki ledre kóo

‡ **2:20** 2:20 Izibéle: Nɨ ne kára bɨ ndḭsḭ lóndo Isiréle e zíye ndḭsḭyé íni ini zí lomo ga bɨ yemení yée kí sḭ̀lḭ́ 'yḭ ní. Ólo ledre gɨ roa sɨmɨ 1 Mɨngburoko ngére e 16:29-31, 18:4, 19, 2 Mɨngburoko ngére e 9:22. **2:27** 2:27 Ke'bḭ 'bɨ Dawídi e 2:9

'dodoní zíyị bɨ kóo úwú ní. Ídí lányá roa zíyị óyóló'bó sómụ́ ledre eyí gɨ sɨmɨ́ lúyú ledre. Togụ́ méngị ledre née kenée wá, mɨndá'baógụmá mááyí lí̱yị yí̱ị mɨlí̱yị káa zí bɨ 'yị ugu ndɨsị lí̱yị 'yị e ní.

4 “Abú kenée ndotó, sée ngíti géyị 'yị e sɨmɨ́ Saradí̱sị íri bongó esé ndaá 'bɨ ené kí́ ị́ndrị roné wá. Gɨ zí kéyị née azé ndɨsị gámá kése kí́ bɨkenyí bongó rozé gɨ zía útúásásé go mɨútúásá. 5 'Yị máa wo bɨ toro go ngbúó ní, nɨ kpá ésị bɨkenyí bongó roné. Málụ́lụóyó ị́rị̀a gɨ sɨmɨ́ bụ́kụ 'bɨ trɨdrị wá. Mááyí úku ledre zí Babá kí́ maláyika ené e máyá née 'yị amá. 6 Togụ́ úwúsé tí́ ledre bú, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo ndɨsị úku a zíse ní.”

Sanda zí manda 'bɨ kanɨ̂sa bɨ sɨmɨ́ Filadelifíya ní

7 “Ídí éké ledre ga ba zí manda 'bɨ kanɨ́sa bɨ sɨmɨ́ Filadelifíya ní kídí,

“Ba kúrúma bɨ mándá 'yị lúyú ledre wá, kpá 'yị méngị cóngó ledre do komo Lomo kpá go Ngére do bi kací Dawídi ní. Sɨmɨ́ bɨ málíkpí mbotụ ledre go ní, 'yị 'dụ́tụ a ndaá. Sɨmɨ́ bɨ má'dụ́tụ mbotụ ledre go ní, 'yị líkpí a ndaá. 8 Máówo mɨméngị ledre esé e za mbá bú. Lúrúsé aka málíkpí mbotụ ere go zíse 'yị bɨ nɨ 'dụ́tụ a gɨ zíse ní ndaá. Máówo kpá bú abú owụ́ roko'bụsé nɨ cúku'dée yá, óyósé esé sogosé zíma wá. Ásé kpá fú mɨtórosé ngbúó sogomá do bɨlámá 'dódo ledre bɨ kóo 'dodoní zíse gɨ romá ní. 9 'Yị 'bɨ Satána ga gére ní ndɨsɨní́ úku ledre kídí yée nɨyí Yụ́da e, yị́ ené ṛanga ndaní́ eyé Yụ́da e wá. Mááyí óto yée zíye ídíye káa do mbigí sɨmɨ́ sɨndɨse gɨ ro zíye ówo a kídí, 'búse ofụ domá go. 10 Mbófo éyí zíse, gɨ zía ṇgúṇgusé ledremá zíse go ụ́tụ sɨmɨsé kíngaya. Mááyí kpá lúrú bi kacíse kadra úzu éyí bɨ nɨ ógụ do sogo káṇgá úzu 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledremá wá ní.

11 “Ídísé ówo a bɨlámáne kídí mááyí go 'duo gbóo gɨ ro ndá'baógụ. Ídísé tóro fú lá ngbúó sogomá káa bɨ nɨyí 'dí'bióyó tákpásí̱lí̱ bɨ nɨ trɨdrị bɨ za fí ní gɨ zíse. 12 'Yị máa wo bɨ nɨ rómo komo Satána ní, mááyí óto wo kí́ ledrené owóowó sɨmɨ́ 'Dí̱cí̱ 'bɨ Lomo. Utúasání 'di'bioyó wo gɨ do bi máa née wá. Mááyí ékéóto ị́rị Lomo amá kí́ ị́rị mongụ́ gara bɨ mɨkánda Yeṛụsaléma bɨ nɨ ógụ gɨ komo ere gɨ zí Lomo ní sɨmɨ́ komoa. Mááyí ékéóto mɨkánda ị́rị amá sɨmɨ́ komoa. 13 Togụ́ úwúsé tí́ ledre bú, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndɨsị úku a zíse ní.”

Sanda zí manda 'bɨ kanɨ̂sa bɨ sɨmɨ́ Lawudikíya ní

14 “Ídí éké ledre ba zí manda bɨ sɨmɨ́ kanɨ́sa 'bɨ Lawudikíya ní kídí,

“Ba kúrú 'yị bɨ togụ́ uku ledre go yá, zí ledre née ídíne tí kenée ní. Nɨ 'Yị bɨ ndɨsị méngị dụ́ụ́ ledre bɨ Lomo ili ní, kpá Ngére do éyí e za mbá ní. 15 Máówo mɨméngị ledre eyí e bú. Ndá 'bɨ eyí bikɨdrɨ́ 'yị togụ́ mɨ́rɨ́ 'yị wá. Máíli kóo zíyị ídíyị ngúruyé. 16 Gɨ zía bɨ ndá 'bɨ eyí lolụ bikɨdrɨ́yị, ndá kpá mɨ́rɨ́yị wá ní mááyí sí'dígụ yí̱ị gɨ komá 'dá'ba. 17 Ndɨsị úku ledre yá éyí ofụní́ zíyị go, íli lolụ ngíti éyí e wá. Ówo bɨ kídí kémbí́ éyí ndaá zíyị wá, áyí mongụ́ 'yị lerí́, komoyí ndaá, ndɨsị gámá kpá ngíṛá ní wá gɨ zí 'di? 18 Ídí 'dí'bi somụ́ ledre gɨ zíma, nɨ óto yí̱ị zíyị ídíyị

mbigí 'yị 'bɨ Lomo, kémbị́ lúyú ledre ndaá royị́ wá. Éyị́ ga bɨ kóo ndịsịní 'dí'biógụ dokuwu zíyị, kɨ́ yée ga bɨ ndịsịní 'dụ́tụ komoyị́ ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó yée mbá 'dá'ba gɨ zía áyí go mbigí 'yị ené.

19 “'Yị ga bɨ máíli ófụ yée go ní, mándịsị lórụ yée zíma ndịsị 'dó'do yée mɨ'dó'do káa bɨ nɨyí lúyú ledre. Mé ba, ídísé óyóló'bó sómụ́ ledre esé zíse ótoómo kɨ́ lúyú ledre. 20 Mááyí goó mɨtóromá tara mbotụ ndịsị kóko mbotụ ba, 'yị bɨ uwú domá go zía líkpí mbotụ zíma ní, mááyí ólụ́ zía 'dịcị́ íri zíze ánu éyị́ kéne.

21 “'Yị bɨ nɨ tóro ngbúó zía rómo komo ezeokóne e ní, azé ndịsị kéne do kị́tị ngére amá, cé káa zɨ́ bɨ márómo komo ezeokóma zíze go ndịsịzé kɨ́ Babá do kị́tị ngére ené ní. 22 Togụ́ úwúsé tɨ́ ledre bú, ídísé úwú ledre bɨ 'Dówụ́ Lomo nɨ ndịsị úku a zɨ́ 'yị ené e ní.”

4

'Yị e otonɨ́ úndru Lomo komo ere

1 Gɨ do kacɨ́ a née zíma lúrúndíki bifúó komo ere káa zɨ́ mbotụ ní lɨkpɨní go fúó. Zɨ́ kúrú 'yị gáa máúwú 'dá'dá ní ówụ́ne zíma gɨrí káa zɨ́ dịbịlị ní kɨ́dí, “Ógụ gɨrí yáa zíma 'dódo ngíti éyị́ bɨ nɨ méngị roné ní zíyị.” 2 'Diya káa ní, zɨ́ roko'bụ 'Dówụ́ Lomo sólụ máa yeré, zíma lúrúndíki kị́tị ngére komo ere ngíti 'yị nɨ mɨndịsịné doa. 3 'Yị bɨ ndịsị do kị́tị íri née, sɨmɨ komoa ndịsị ɽírí káa owụ́ tutú bɨ ndịsị ɽírí mɨɽírí ní. Zɨ́ bi óŋgóne cigí kị́tị ngére née gbaá do ndịsị ndícíne káa zɨ́ bi oŋgó gɨ zɨ́ míkóɽụ́ ní. 4 Zɨ́ ngíti géyị kị́tị ngére e cị́kérị́ doa eso (24) ídíye cigí wo máa née gbaá. Mɨngburoko 'yị e nɨyí do kị́tị máa ga gére née kpá cị́kérị́ doa eso (24). Nɨyí mbá kɨ́ bɨkenyị́ bongó royé kpá mbá kɨ́ tagíya ga bɨ mɨɽíríye gɨ sɨmɨ dábu ní ro doyé. 5 Gɨ 'dí zɨ́ kị́tị ngére née gɨrí 'duo mongụ́ bimɨóŋgó wéé. Zɨ́ kúrú 'yị ndịsị ówụ́ne gɨrí káa zɨ́ nzagba ndịsị émbé née ní. Zɨ́ lámba e ịnyị doa gbre ídíye mɨndícíye kó'dụ́ kị́tị ngére née íri. Ga gére née 'Dówụ́ Lomo. 6 Zíma kpá lúrúndíki mongụ́ nyárá bi wéé kó'dụ́ kị́tị née íri.

Zɨ́ éyị́ trịdrị e eso (4) ídíye gbaá cigí kị́tị ngére máa née, zɨ́ komo ídíne royé mbá. 7 Mɨzefị́ éyị́ trịdrị máa ga gére née toso a nɨ káa zɨ́ kemị ní. Gbre, toso a 'bɨ ené káa zɨ́ ya'dá ɨ́tɨ́ ní. Ota (3), toso a 'bɨ ené káa zɨ́ 'yịma'dí ní. Eso (4), toso a nda 'bɨ ené káa zɨ́ gɨ́'dụ ní. 8 Éyị́ trịdrị ga bɨ eso (4) née, nɨyí mbá kɨ́ fúndúye ịnyị doa kéɽí (6), ịnyị doa kéɽí (6) kacíye eso (4) cé. Zíye ídíye kɨ́ tɨ́'dɨ́ komoyé royé gbaá kpá gba sɨ́ fúndúye mbá. Zíye ndịsịyé kófó ịrị Lomo kɨ́ ndụlụ kɨ́ kadra mbá kɨ́dí,

“Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, nɨ Ngére.
Nɨ Lomo bɨ kɨ́ mongụ́ roko'bụné kíngaya ní,
nɨ kóo kú bo, nɨ cakaba kpá bo,
nɨ ne wo bɨ nɨ ógụ ní.”

9 Sɨmɨ bɨ éyị́ trịdrị ga gére née nɨyí ndịsị kófó ịrị mbigí Lomo, kɨ́ ndịsị óto úndru a zíye ndịsịyé kɨ́ mbófo wo bɨ nɨ ídí trịdrịné za fí ní, 10 geré zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ cị́ kéɽí a doa eso mɨndịsịyé cigí Lomo do kị́tị ngére ní, ịnyịyé útúye do ngụ́ɽụ́ sịndíye bi ótɨ́ doyé óto úndru wo bɨ nɨ trịdrịné za fí ní. Zíye óto tagíya gɨ ro doyé bi kó'dụ́ kị́tị ngére do ndịsịyé úku ledre zía kɨ́dí,

11 “Áyí Ngére ezé kpá Lomo ezé,
utúasá mɨútúásá
zíze kófó ịrịyị́,

zíze kpá óto úndruyị gɨ zía
roko'bụyị ofụ go.
Ótoógụ éyị e mbá yịị,
gɨ zí mɨyéme ledre eyị zíye
ídíye kenée,
káa zí bɨ otoogụ yée ní.”

5

'Yị e mbofoní Yésụ

1 Née ní zíma lúrúndíki mɨkụ́rókụ́ mbílí wáraga do sịlị anú 'bɨ 'yị bɨ nɨ mɨndịsịné do kịtị ngére ní. Ekéní ledre ro mbílí wáraga máa née gɨ 'dí kó'dụ́ a kpá gɨ 'dí sogo a, do kúrúru tara a kí ko'dó e ịnyị doa gbre. 2 Zíma lúrúndíki ngíti maláyika bɨ kí mongụ́ roko'bụné ní kí ndịsị ótrụ́ ledre kídí, “Ambí nɨ útúásá sókooyó ko'dó ga bɨ ro wáraga ba ne?” 3 Tí lá 'yị bɨ togụ́ komo ere, togụ́ do sogo káṇgá ona, togụ́ mbú sị káṇgá bɨ nɨ útúásá líkpí wáraga née zía ólo ledre bɨ sɨmɨ a ní ndaá. 4 Gɨ zía bɨ 'yị bɨ zía útúásáne líkpí mbílí wáraga née ólo a ndaá ní, zí lerị méngị máa zíma íni ini kíngaya. 5 Zí ngúru mongụ́ 'yị úku ledre zíma kídí, “Ndá íni ini wá, lúrú aka wo bɨ ndịsịní ndólo wo kemị bɨ gɨ sɨmɨ sị do Zụ́da e bɨ bulúndu ngére Dawídi ní nɨ útúásá líkpí wáraga née.”

6 Née ní, zíma lúrúndíki Owụ́ Kábịṛíkị káa zí éyị bɨ oṇgoonzóní go mɨóṇgoónzó ní dongará kịtị ngére ga gére née. Zí éyị trịdrị e eso (4) kpá kí mɨngburoko 'yị e ídíye gbaá cigí a. Nɨ kí ngịrí e ịnyị doa gbre (7), kí komo e ịnyị doa gbre (7) nɨyí 'Dówụ́ Lomo ga bɨ Lomo ifi bayi yée go do sogo káṇgá mbá ní. 7 Zí Owụ́ Kábịṛíkị née ndéréne 'dí'bi mɨkụ́rókụ́ wáraga bɨ sịlị anú 'bɨ 'yị bɨ ndịsị do kịtị ngére ní. 8 Sɨmɨ bɨ 'di'bi wáraga née ní ní, zí éyị trịdrị ga bɨ eso (4) nda kpá kí mɨngburoko 'yị ga bɨ cị kéṛị a doa eso (24) ní útú ló'bụ komoyé bi kó'dụ́ Owụ́ Kábịṛíkị née. Yée kékị́é'do mbá nɨyí kí kụ'dụ́ do sịlíye kpá kí kó'do bɨ yemení gɨ sɨmɨ dábu ní kí abúṛengú sɨmɨyé. Née ini zí Lomo 'bɨ mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní. 9 Zíye úku mɨkánda ke'bị kídí,

“Útúásá go 'dí'bi wáraga née,
zíyị líkpí taraa,
Gɨ zía oṇgoónzóní kóo yịị go,
zíyị úgú lúgu 'yịma'dí e zí
Lomo kí sámayị
kací ṛịkị sị do 'yịma'dí e kí
tara eyé e mbá do ídíye
mbigí 'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní.

10 Óto 'yị e go gɨ ro zíye ídíye 'yị
'dódo ledre 'bɨ Lomo zí 'yị e
káa zí 'yị 'dáná éyị e ní,
zíye ídíye zí 'yị e do sogo
káṇgá káa zí mɨngburoko
ngére e ní.”

11 Mááyí ídí kíe ní, zíma úwú do tụ́'dụ́ maláyika e, toro'dikíní kịtị ngére kí éyị trịdrị e kí mɨngburoko 'yị ga gére née go gbaá. 12 Zí maláyika máa ga gére née ndịsịyé úku ke'bị kídí,

“Owụ́ kábịṛíkị bɨ kóo ufuní wo ní,
utúasá mɨútúásá zía ídíne kí
cóngóro, kí tụ́'dụ́ éyị e, kí
komokenzị nda kí roko'bụ
zíne.
Zí 'yị e ndịsịyé óto úndrua kí kófó
ịrịa.”

13 Zíma kpá úwú do éyị trịdrị ga bɨ komo ere ní mbá, kí yée ga bɨ do sogo káṇgá ní kí yée ga bɨ sị káṇgá ní, kí yée ga bɨ sɨmɨ mɨngburoko iní e ní, nda kí ngíti géyị éyị trịdrị e mbá, zíye ndịsịyé úku ke'bị kídí,

“Kófó ịrị kí mongụ́ úndru,
idí ídí zí Lomo kpá zí Owụ́ kábịṛíkị
za fí.”

14 Zí éyị trịdrị ga bɨ eso née ịnyịyé ṇgúṇgu a yiii kídí, “Idí kenée.” Geré zí mɨngburoko 'yị ga gére née útú ándá royé bi ndịsịyé óto úndru Lomo kí Ngére Yésụ.

6

Mɨzefị Ko'dó

1 Mááyí ídí kíe ní, Owụ́ Kábịŕíkị likpí mɨzefị ko'dó bɨ odó'dụtụní tara wáraga née kíe ní. Zí ngúru éyị trịdrị gɨ dongará éyị trịdrị ga bɨ eso (4) ní ndóndóló kí kúrúne 'dága káa zí nzagba embéne ní kídí, “Ógụ mu.” 2 Mááyí lúrú bi káa ní, bɨkenyị usáni nɨ mɨtóroné kó'dụ́ma. O'do bɨ ekị ndịsị doa ní nɨ kí sama do síl̀íne kpá kí tagíya doné. Zí usáni née ndịsị ngásáne kíe zí 'yị e ówo a mbá gɨ zía romo komo ezeokóne e go.

3 Sɨmɨ bɨ Owụ́ kábịŕíkị likpí gbre ká'dá ní, zíma úwú kúrú gbre éyị trịdrị kídí, “Ógụ mu.” 4 Zí ngíti bɨkesị bɨrará usáni kpá ógụné. 'Yị bɨ ndịsị ngásá káa ní nɨ kí mongụ́ maku do síl̀íne 'di'biogụ 'bɨ ené mɨmbé'de késị zía óto 'yị e ndịsiyé úfu royé.

5 Sɨmɨ bɨ Owụ́ kábịŕíkị likpí ota (3) ko'dó ní, zíma úwú kúrú ota (3) éyị trịdrị kídí, “Ógụ mu.” Mááyí lúrú bi káa ní, bụkụlụ usáni nɨ mɨtóroné kó'dụ́ma. 'Yị bɨ ekị doa ní kí kakpá 'bɨ ụ́nzụ éyị do síl̀íne. 6 Zíma úwú kúrú gɨ dongará éyị trịdrị ga bɨ eso (4) née kídí, “Éyị bɨ nɨyí ụ́nzụ a zí 'yị kí owụ́ kakpá née nɨ ídí kí tụ́'dụ́ késị. Áyí ótoómo dụụ́ yáká ga bɨ kí éyị ga bɨ sɨmɨyé gɨ ro ndịsị lụ́rụ yée káa do sụ'bụ́ kí yée ga bɨ gɨ ro le'yị kọ́ró ní.”

7 Sɨmɨ bɨ Owụ́ Kábịŕíkị likpí eso (4) ká'dá ní, zíma úwú kúrú eso (4) éyị trịdrị kídí, “Ógụ mu.” 8 Mááyí lúrú bi káa ní, usáni bɨ kí roné káa zí mbụkụ ní nɨ go ógụ. 'Yị bɨ ndịsị doa ní ịrịa Owụ́ Umbu. Ịrị ezegámá a 'bɨ ené Zíumbu. I'bíní roko'bụ zíye do kị́é'do gɨ sɨmɨ eso (4) * 'bɨ do sogo káṇgá zíye ndịsiyé úfu 'yị e kí mɨngburoko maku e, kí mongụ́ 'bú, kí ndíyá, zí bangá sinyí e ánu ngíti géyị ye.

9 Sɨmɨ bɨ likpí ịnyị (5) ko'dó ní, mááyí lúrú bi sị mbayi bɨ káa ní, zíma lúrúndíki lafúze ga bɨ ufuní yée gɨ zía bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo zíye ndịsiyé úku ledre a kíngaya ní. 10 Zíye úku ledre kí kúrúye 'dága zí Lomo bɨ roko'bụné kíngaya ní kídí, “Ngére ezé Lomo, yị̀ị bɨ kémbị́ lúyú ledre ndaá royị wá ní. 'Yị ga bɨ 'do'doní zée zíye úfu zée ba, áyí í'bí 'do'dó royé nda kíbe'di?” 11 Zí Lomo í'bí bɨkenyị bongó zí 'yị ga bɨ ufuní yée ní. Zía úku ledre zíye kídí, ndịsịsé aka kí 'búó togụ́ ufu asání 'yị amá ga bɨ ṇguṇguní ledre amá go nɨyí lúndu e mbá gɨ ro zí 'do'dó ma'dáa útúásáne kpịnị.

12 Sɨmɨ bɨ likpíní ịnyị doa kẹ́ŕí (6) ká'dá ní, zí kị'dị káṇgá méngị roné, geré zí kadra íl̀íne mbụ́ụ́, zí komo éfé ésíne káa zí sáma ní. 13 Zí kele e ndịsị útúógụyé káa zí mɨáná kágá ndịsịní útúógụyé gɨ zí mongụ́ síli ní. 14 Do kíŕókụ́óyó ere káa zí kíŕokụ́ní sáka ní. Zí landa e kí cúkú e lélíye mbá.

15 Zí mɨngburoko ngére e, kí 'yị 'bɨ 'be 'bɨ eyé e, kí mɨngburoko manda 'bɨ asikíri eyé e, kí 'yị ga bɨ kí tụ́'dụ́ éyị e zíye ní, kí 'yị ga bɨ kí roko'bụ ledre e zíye ní, kí owụ́kụlụ́ e kí gbékpị 'yị e mbá zíye ídíye kí ngịrị royé bɨsinyíne zíye ndịsiyé kí ló'boyé sɨmɨ gu landa e ngíti géyị sogo landa e. 16 Zíye ndịsị ngásáye kí úku ledre kídí, “Áko landa ga ba, ịnyịsé gɨrí ógụ útú'dụ́tụ zée wá gɨ zí 'di, líkpísé rosé mu zíze ólụ́ ló'bozé sɨmɨsé gɨ zí sɨmɨkesị 'bɨ Lomo e kí Owụ́ kábịŕíkị. 17 Sịndị́ kadra 'bɨ sɨmɨkesị eyé utúasá go zía gɨ ro úfuónzó zée. Ambí nɨ yómo zée gɨ zía née?”

* **6:8** 6:8 Kị́é'do gɨ sɨmɨ eso: Togụ́ ifiní kóo sɨmɨ 'yị e eso do sogo káṇgá née ní nɨyí úfuónzó ngúru a bɨ ifiní ní mbá 'dá'ba.

7

Otoní kací sịlị Lomo simi komo 'yị e (144,000)

1 Gi do kací ledre née ní,
zíma lúrúndíki maláyika e eso
kí toro do sogo káṇgá do bi e
mingúngúcú a. 'Di'bingeṛiní
bisinyí síli bi kí roko'bụné ayí
ógụ ílí do sogo káṇgá, togú
do mikavu e kí kágá e ní go
ndá. 2 Zíma kpá lúrúndíki ngíti
maláyika kí ógụ 'díyị roné gi 'dí
gbére, gi ro óto kací sịlị Lomo
simi komo 'yị ga bi 'bi Lomo
ní. Zía úku ledre kí kúrúne
'dága zí maláyika ga bi eso i'bíní
roko'bụ zíye gi ro sínyiónzó do
sogo káṇgá kí mikavu ní kídí,
3 “Ndásé aka sínyiónzó do sogo
káṇgá kí mikavu e kí kágá e wá,
'búó togú otozé kací sịlị Lomo
go simi komo mbigí 'yị ené e za
mbá.” 4 Zíye úku ledre kídí, otozé
kací sịlị Lomo go simi komo 'yị e
álifu kị́é'do doa cị gbre doa eso
(144,000) née sị do Isiréle e.

5 Gi tara mbotụ 'bi Zúda 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
gi tara mbotụ 'bi Rúbene 'bi ené,
álifu sokó doa gbre (12,000),
gi tara mbotụ 'bi Gáda 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
6 gi tara mbotụ 'bi Aséra 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
gi tara mbotụ 'bi Nafatáli 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
gi tara mbotụ 'bi Manási 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
7 gi tara mbotụ 'bi Simiyóna 'bi
ené álifu sokó doa gbre
(12,000),
gi tara mbotụ 'bi Lévị 'bi ené álifu
sokó doa gbre (12,000),
gi tara mbotụ 'bi Isakára 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
8 gi tara mbotụ 'bi Zebụlúna 'bi
ené álifu sokó doa gbre
(12,000),
gi tara mbotụ 'bi Yoséfa 'bi ené
álifu sokó doa gbre (12,000),
gi tara mbotụ 'bi Benzemúna 'bi
ené álifu sokó doa gbre
(12,000).

Tú'dú ṛîkî sị do 'yima'dí e

9 Gi do kací ledre née ní,
zíma lúrúndíki tú'dú tú'dú 'yị e,
'yị bi ni útúásá óloónzó yée ní
ndaá. Tú'dú sị do 'yima'dí e do
sogo káṇgá, kací kúfúye kí tara
eyé e mingúngúcua niyí kenée
mbá mitóroyé kó'dú Lomo kí Owú
kábịṛíkị. Esini royé mbá bikenyí
bongó, kpá kí mbílí mbịró do
sílíye. 10 Zí 'yị ga gére née úku
ke'bị kí kúrúye 'dága kídí,

“Lomo ezé bi ni mindísiné
do kị́tị ngére ní
ni kí roko'bụ zíne
'bi yómo 'yị ené e.
Owú kábịṛíkị ni kpá kenée.”

11 Zí maláyika e ga bi toro'dikíní
kị́tị Ngére née gbaá ní, kí ngíti
géyị mingburoko 'yị ga bi ore, nda
kpá kí ngíti géyị mingburoko éyí
trịdrị ga bi eso (4) ní ínyiyé mbá
útúló'bụ komoyé bi ndísiyé óto
úndru Lomo. 12 Zíye úku ledre
kídí,

“Idí kenée.
Azé ndísị mbófo yíị kí kófó ịrịyí,
áyí 'yị komokenzị, azé mbófo yíị
kí ndísị óto úndruyí,
áyí kí roko'bụ ledre e za mbá zíyị,
azé ndísị óto úndruyí kenée za fí.
Idí kenée.”

13 Zí ngúru mingburoko 'yị ga
gére née ndú'yú máa kídí, “Ówo
'yị ga bi kí bikenyí bongó royé née
bú? Ogụní gi 'da?”

14 Zíma úkulúgu ledre zía kídí,
“Mongú 'yị, ówo yée yíị.”

Zía úku ledre zíma kídí, “Ga
gére née 'yị ga bi kóo nduwúní
kíngaya ní. Luguní bongó eyé go
drá kí sáma Owú Kábịṛíkị. 15 Gi zí
kéyị née,

“utúasání go tóroyé cigí kị́tị ngére
'bi Lomo

ndịsịyé óto úndrua sɨmɨ 'dịcị
ené kí kadra kpá kí nduḷụ
mbá,
gɨ zía owoní bú kídí Lomo ma'dáa
ndịsị sáká yée ne gɨ sɨmɨ
ledre e.
16 Éyị bɨ 'bú ní mengị lolụ yée wá,
kodró mengị yée wá.
Pho'dụ kadra ongbó lolụ yée wá,
gba bɨsinyí bimɨịrị ogụ lolụ
royé kpá wá.
17 Owụ́ kábịrịkị bɨ toro kó'dụ́ kịtị
ngére ní nɨ ndịsị lúrú bi
kacíye,
zía ndịsị ndéré kíye do 'dawú
'bɨ trịdrị bɨ za fí ní.
Lomo nɨ ó'dó iní ini gɨ komoyé
drá.”

8

Ledre gɨ ro odụ ko'dó bɨ likpíní ní

1 Sɨmɨ bɨ Owụ́ kábịrịkị likpí ịnyị
doa gbre ko'dó ní, zí bi ídíne komo
ere sií gbóo kí yana sịndị kadra.
2 Mááyí ídí kɨe ní, i'bíní dịbịlị
go zí maláyika ga bɨ ịnyị doa gbre
ndịsịní tóro kó'dụ́ Lomo ní kacíye
mbá.
3 Zí ngíti maláyika bɨ kí saáni bɨ
gɨ sɨmɨ dábu do sḷḷịne kɨ abúrengú
sɨmɨné ní ógụ tóroné cigí mbayi
'bɨ Lomo. Zía óngbó a 'dáná a
zí Lomo káa zí bɨ mbigí 'yị 'bɨ
Lomo ndịsịní íni ini zí Lomo ní
do mbayi bɨ gɨ sɨmɨ dábu ní kó'dụ́
kịtị ngére née. 4 Zí cika abúrengú
née kí ini 'bɨ 'yị ga gére née
ndéréne gɨ do sḷḷí maláyika née zí
Lomo 'dága. 5 Née ní zí maláyika
née 'dí'bi saáni do úṇzụ 'dúcu a
kí so pho'dụ bɨ gɨ sị mbayi 'bɨ
Lomo ní, zía léfe a ruu bi do sogo
káṇgá. Gɨ ore geré zí pho'dụ
née ndícíphụ́trụ roné kí mongụ́
roko'bụné zía ndịsị 'bílé'bené zí
káṇgá kpá ndịsị kịzịné.

Maláyika imíní dịbịlị e

6 Nda gɨ ore, zí maláyika ga bɨ
gáa ịnyị doa gbre (7) i'bíní dịbịlị e
ịnyị doa gbre do sḷḷíye ní, yéme
royé gɨ ro ímí yée.
7 Zí mɨzefị maláyika ímí 'bɨ ené
dịbịlị. Geré zí mɨnguṛogó iní káa
zí mongụ́ 'dófị ní kí ngíti éyị bɨkesị
pho'dụ ní kpá kí sáma útúógụyé
gɨ komo ere do káṇgá. Zí dogboṛụ
do sogo káṇgá kɨé'do gɨ sɨmɨ ota*
kí kágá e kí súwú e áṛáye mbá.
8 Zí gbre maláyika ímí 'bɨ ené, zí
mongụ́ so pho'dụ káa zí landa ní
útúógụné bu sɨmɨ mongụ́ mɨkavu.
Zí komo dogboṛụ mɨkavu née
ésịne káa zí sáma ní. 9 Zí
tụ́'dụ́ ngíti géyị éyị trịdrị ga bɨ
sɨmɨ a ní úyuyé mbá, zí dogboṛụ
kuṛúngba e 'déweyé gɨ zí roko'bụ
iní.
10 Zí ota maláyika ímí 'bɨ ené
dịbịlị. Zí mongụ́ kele bɨ ndịsị
ndící 'bɨ ené káa zí mɨụ́ndụ
pho'dụ ní útúógụné ṛee buu sɨmɨ
ngbuṛu e kí dokụ́'dụ ngbuṛu e.
11 Ịrị kele née nɨ Átá. Gɨ zí kéyị
née, zí dogboṛụ iní e átáye mɨátá,
zí tụ́'dụ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ ewéní
ní úyuyé mbá.
12 Zí eso maláyika ímí 'bɨ ené
dịbịlị. Zí dogboṛụ kadra kí
dogboṛụ éfé kí kele e ídíye nda
lụḷụ'dụ oṇgoní lolụ bi mbị wá. Zí
bi rịrịfị née ídíne gbóo kí yana
kadra kpá gbóo kí yana nduḷụ.
13 Gɨ do kací ledre née, zíma
lúrúndíki agi komo kadra 'dága,
zía ndịsị gbúrógbóne 'dága kídí,
“Nduwú, nduwú, nduwú ro 'yị
ga bɨ do sogo káṇgá ní gɨ zía
maláyika ga bɨ ota ní nɨyí go gɨ ro
ímí 'bɨ eyé dịbịlị cakaba.”

9

Ịnyị maláyika imí 'bɨ ené dịbịlị

1 Zí ịnyị (5) maláyika ímí 'bɨ ené
dịbịlị. Kpá lá bɨ imí ní, geré zíma

* **8:7** 8:7 Kɨé'do gɨ sɨmɨ ota 'bɨ do sogo káṇgá: Togụ́ ifiní kóo sɨmɨ do sogo ota, nɨyí óngbóónzó ngúru a mbá 'dá'ba.

lúrúndíki kele bɨ utúogụ do sogo káŋgá ní. 'Di'biogụ mafutáa 'bɨ líkpí tara gu bɨ olú olú* kíngaya ní kpa kíne. 2 Sɨmɨ bɨ likpí tara gu née ní, zí bụkụlụ cika ólúógụné kụụ káa zí cika mɨ'dụtú ní, zía 'dútụ komo kadra kí ere yeré. 3 Zí mbíra e ólúógụyé gɨ sɨmɨ cika née sụụ ógụyé do káŋgá. Nɨyí kí roko'bụ 'bɨ é'be 'yị zíye káa zí ágarabu ní. 4 Ukuní zíye kídí ndaní é'be súwú e kí éyí ga bɨ ụtụní ní kí kágá e wá. Idíní é'be dụú 'yị ga bɨ ngárá otoní kací sílí Lomo sɨmɨ komoyé wá ní. 5 Ukuní zíye kídí ndaní úfu 'yị ga bɨ nɨyí é'be yée née mɨúfu wá. Idíní tí lá 'dó'do yée mɨ'dódo kí éyị mɨówo bɨ káa zí 'bɨ ágarabu ní kí éfé e ịnyị. 6 Sɨmɨ sịndí kadra née gɨ zí éyí mɨówo, zí tú'dú 'yị e ndísiyé ŋgúŋgú umbu, é'e umbu ogụ ené 'dí'bi yée wá, zíye ídíye tí nzíyiyé gɨ ro úyuyé, umbu ngásá nda yị ené gɨ zíye mɨngásá.

7 Mbíra ga gére née, tosoyé káa zí usáni ga bɨ yemeomoní yée go nzíyiyé gɨ ro okó ní. Nɨyí mbá kí tagíya ro doyé gɨ sɨmɨ dábu. Sɨmɨ komoyé nɨ mbá káa zí sɨmɨ komo 'yịma'dí ní. 8 Zí bị doyé ídíne mbá káa zí bị do kará e ní. Zí soyé ídíne mbá kí mɨngburoko ngɨríné káa zí so kemị ní. 9 Zí do kó'dúye órụné gbɨgaga káa zí késị ní. Zí ngboŋụ fúndúye kí ịnyị 'dága ndịsị ngúndruné káa zí gboŋụ tú'dú usáni e kí ndéréye sɨmɨ okó ní. 10 Sono mbíra ga gére née nɨ kí wowóne káa zí ágarabu ní. Nɨyí ndísị é'be 'yị e kí sonoyé née kí éfé ịnyị (5). 11 Maláyika bɨ ndịsị lúrú bi kací mongú gu ní, nɨ ne ngére doyé. Ịrịa sɨmɨ tara Ébere nɨ Abadóno, sɨmɨ Gɨrígɨ 'bɨ ené Apolóno† ledre gɨ sɨmɨa kídí, 'do'dó.

12 Mɨzefị 'do'dó ụkú aka née lá ne. Ngíti géyị 'do'dó e gbre nɨyí kpá ógụ.

13 Zí ịnyị doa kérí (6) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Zíma úwú kúrú 'yị kí ódroné gɨ sị mbayi kɨ'dí bɨ ndịsịní 'dáná éyị zí Lomo sị mbayi 'bɨ Lomo bɨ gɨ sɨmɨ dábu ní. 14 Zí 'yị née úku ledre zí ịnyị doa kéŋí (6) maláyika née kídí, “Líkpí maláyika ga bɨ eso (4) 'di'bingeŋịní yée sɨmɨ ngbuŋu Efaráta ní mu.” 15 Née ní do likpí maláyika ga bɨ eso (4) yemeotoní yée nzíyiyé gɨ ro sịndí kadra, kí éfé nda kí sɨmɨbi 'bɨ ledre née ní ní, ịnyịyé ndéréye úfu tú'dú ngíti géyị 'yịma'dí e do sogo káŋgá. 16 Maláyika ga bɨ eso (4) née, nɨyí kí tú'dú asikíri e do usáni e, oloní yée zíma úwú a romoní cị sokó mịlịyono (200,000,000) go.

17 Zíma lúrú usáni e kí 'yị ga bɨ doyé ní, odóní mbá sókó késị e do kó'dúye ngíti géyị bɨkesịne, ngíti géyị káa zí cika ní, zí ngíti géyị ídí 'bɨ eyé rerembeyé káa. Usáni ga gére née toso doyé nɨ káa zí do kemị ní. Zí pho'dụ kí cika nda kí barútụ ndísị ólúógụyé gɨ koyé. 18 Zí éyị ga bɨ olụogụní gɨ ku bangá ga gére née úfu tú'dú tú'dú 'yị e. 19 Bangá ga gére née, roko'bụ 'bɨ úfu 'yị e nɨ sɨmɨ koyé, kpá ro sonoyé. Sonoyé nɨ kí doné káa zí do kámá ní togú naná 'yị go yá, zí wowó a ídíne kíngaya.

20 'Yị máa yée ga bɨ omoní gɨ sɨmɨ umbu ga gére née, iliní eyé óyóló'bó mɨmbé'deyé wá. Otoomoní eyé óto úndru dokéké e, kí lomo ga bɨ 'yịma'dí yemení yée gɨ sɨmɨ mɨŕíŕɨrí késị e kí dábu togú mbú yée ga bɨ gɨ sɨmɨ tutú kí kágá, bɨ ngárá lurúní bi wá, uwúní ledre wá, gamání kpá wá ní wá. 21 Otoomoní eyé ledre

* **9:1** 9:1 Gu bɨ olú olú kíngaya ní: Ba bi bɨ kí'dí bɨ bandáotoní Satána doa ní. † **9:11** 9:11 Apolóno: Sɨmɨ tara Ébere ini ledre sɨmɨ a kídí sínyiónzó éyị e.

'bɨ úfu 'yị e, lóndụ́, 'berị, kpá kɨ́ ledre 'bɨ ugu ní wá.

10

Maláyika kɨ́ Owụ́ Wáraga do sịlịne

1 Nda née ní, zíma lúrúndíki ngíti maláyika bɨ kɨ́ roko'bụné kíngaya ní kɨ́ ógụné gɨ komo ere do káṇgá, bụrụngụ́ solụ wo go yeré, zɨ́ mɨkóṛụ́ ídíne ro doa gbaá. Zɨ́ sɨmɨ komoa ndịsị ṛíṛíne káa zɨ́ sụ́lụ́ kadra ní, zɨ́ kágá sịndị ga ídíye mbá káa zɨ́ ngbuṛu ngírị ga bɨ kɨ́ pho'dụ royé ní. 2 Maláyika máa née ogụ kɨ́ owụ́ wáraga do sịlịne kɨ́ tarané mɨlíkpíne fúó. Zía ógụ tóroné óto sịndịne 'bɨ anú do mɨkavu, sịndị a 'bɨ ngelị 'bɨ ené do káṇgá. 3 Zía gbúrógbóne 'dága káa zɨ́ kemị gburogbóne ní. Sɨmɨ bɨ gburogbó ní, geré zɨ́ nzagba émbéne kɨ́'dí ịnyị doa gbre (7). 4 Sɨmɨ bɨ nzagba ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née embéní gɨrí ní, geré zíma ịnyịmá gɨ ro éké ledre ga bɨ ukuní yée née. Zɨ́ ngíti 'yị ótrụ́ kása ledre zíma gɨrí kídí, “Ndá aka éké 'dódo ledre ga bɨ úwú yée née wá, ɨdíní aka ídí mɨótoécịyé.”

5 Zɨ́ maláyika bɨ gáa toro do mɨkavu kɨ́ ngíti sịndịne do iní, ngíti a do káṇgá ní ịnyịné sịkpị sịlịne 'bɨ anú 'dága. 6 Zía lólóbụ́ kɨ́ ịrị Lomo bɨ nɨ trịdrị za fí, bɨ otoogụ ere kɨ́ éyị ga bɨ sɨmɨné ní mbá, kpá kɨ́ do sogo káṇgá za kɨ́ éyị ga bɨ sɨmɨyé ní mbá kídí, “Sịndị kadra ogụ go. 7 Sɨmɨ bɨ sịndị kadra ogụ go gɨ ro zɨ́ ịnyị doa gbre (7) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị ní, ledre ga bɨ kóo Lomo yemeomo yée sɨmɨ roko'bụ ené ní geré zíye méngị royé tɨ́ káa zɨ́ kóo ukui'bí zɨ́ ngíti géyị 'yị kasa ené ga bɨ nébị e ní.”

8 Zɨ́ kúrú bɨ gáa mɨúwú gɨ komo ere ní kpá ówụ́ ándá roné zíma kídí, “Ndéré mu zíyị 'dí'bi wáraga bɨ lɨkpíomoní tara go fúó do sịlị maláyika bɨ tóro kɨ́ kémbị sịndịne do iní kpá do káṇgá ní.”

9 Zíma ndéréma úku ledre owụ́ wáraga née zɨ́ maláyika née gɨ ro zía í'bí a zíma. Zía úkulúgu ledre zíma kídí, “'Dí'bi mu, ídí esị a koyị zíyị ánu a. Sɨmɨ bɨ áyí ndịsị ánu a ní, nɨ ídí koyị ngbéngbeté káa zɨ́ tezị ní, nɨ ndéréókpó sɨmɨyị nda mɨndogóne.” 10 Zíma 'dí'bi owụ́ wáraga gɨ do sịlị maláyika née ésị a komá ánu a. Nɨ komá tɨ́ ngbéngbeté káa zɨ́ tezị ní, máụ́lụ nda ní, okpó nda sɨmɨmá mɨndogóne. 11 Do úku kása ledre zíma kídí, “Ídí kpá fú úku ledre bɨ nɨ ógụ méngị roné zɨ́ ṛịkị kúfú 'yịma'dí e, kɨ́ ṛịkị sị doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua kɨ́ ngére eyé e ní za mbá.”

11

Ledre gɨ ro 'dịcị 'bɨ ini zɨ́ Lomo

1 Zɨ́ Maláyika í'bíógụ kágá 'bɨ ndárába éyị e zíma. Do úku ledre zíma kídí, “Ndéré mu ndárába sɨmɨ 'dịcị 'bɨ Lomo, zíyị kpá ndárába mbayi 'bɨ Lomo, zíyị kpá ólo 'yị ga bɨ ndịsịní óto úndru Lomo íri ní mbá. 2 Tɨ́ lá, ndá ndárába ligá 'dịcị máa née wá gɨ zía i'bíní go zɨ́ 'yị ga bɨ ndaní Yụ́da e wá ní. Nɨyí ndịsị 'dítí sɨmɨ gara bɨ lúyú ledre ndaá sɨmɨ a wá ní kɨ́ éfé e cị gbre doa gbre (42). 3 Mááyí í'bí roko'bụ zɨ́ 'yị amá e gbre nɨyí ésị royé mbá nzenze bongó zíye ndịsịyé úku bɨlámá ledre amá zɨ́ 'yị e kɨ́ sịlị álifu kɨ́é'do míya gbre doa cị ota (1,260).” 4 'Yị ga bɨ gbre née nɨyí káa zɨ́ kágá bɨ kɨ́ ịrịné olíva ní, kpá káa zɨ́ lámba bɨ 'dịcị kací Ngére 'bɨ do sogo káṇgá ní. 5 Togụ́ 'yị ili méngị bɨsinyí ledre kɨ́ 'yị amá ga gére née yá, pho'dụ nɨ ólụ́ógụ gɨ koyé óngbóónzó 'yị máa née. Née

mɨsi'di bɨ 'yị bɨ nɨ méngị bɨsinyí ledre kɨ́ 'yị amá ga gére née ní nɨ úyu doa ní. 6 Ya'dá ga gére née nɨyí kɨ́ roko'bụ zíye úku ledre zɨ́ iní tóroné kɨ́ é'dị sɨmɨ bɨ nɨyí ndịsị úku bɨlámá ledre amá zɨ́ 'yị e ní. Nɨyí kpá kɨ́ roko'bụ zíye úku ledre zɨ́ iní óyóló'bó roné káa zɨ́ sáma ní gɨ ro zɨ́ bɨsinyí ṛịkị ndíyá e útúye do 'yị e 'diya káa zɨ́ bɨ iliní ní.

7 Sɨmɨ bɨ mengịonzónɨ́ moko bɨ mákása yée kɨ́e née go ní, bangá sinyí bɨ nɨ ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ mongụ́ gu ní nɨ útú kɨ́ okó doyé do rómo komoyé zɨ́a úfu yée. 8 Umbuyé nɨ ídí sága do mongụ́ mɨsi'di sɨmɨ Yerụsaléma ore. Née sị́ ledre bɨ ndoloní gara née gɨ zɨ́a kpá “Sodóma” do ndólo a kpá kɨ́dí, “Ízibiti ní.”* Née gara bɨ kóo phephéonzónɨ́ Ngére eyé sɨmɨ a ní. 9 Umbu ga gére née nɨyí ídí sága kenée kɨ́ sị́lị́ ota kɨ́ yanané gɨ ro zɨ́ ṛịkị́ kúfú 'yịma'dí e, kɨ́ ṛịkị́ sị́ doyé kɨ́ tara eyé e mɨngúngúcua ndịsị ógụyé lúrú cáyi yée. Née sị́ ledre bɨ yaá ndaní óto yée gu gɨ zɨ́a wá ní. 10 Zɨ́ 'yị 'bɨ do sogo káṇgá e ídíye mbá kɨ́ rokinyi gɨ ro umbu ya'dá ga bɨ gbre née. Do ndịsịyé méngị ayímbi kɨ́ í'bí tákpásị́lị́ zɨ́ lafúye gɨ zɨ́a ya'dá ga gére née i'bíní kóo 'do'dó go ro 'yị e do sogo káṇgá kɨngaya.

11 Nda gɨ do kacɨ́ sị́lị́ ota (3) kɨ́ yanané, zɨ́ Lomo úru yée. Zɨ́ tụ́'dụ́ 'yị ga bɨ lurúnɨ́ ya'dá ga gére née uruní yị́ eyé gɨ sɨmɨ umbu go ní, ídíye kɨ́ mongụ́ ngịrị royé. 12 Zíye úwú kúrú 'yị gɨ komo ere kɨ́ ndólo yée kɨ́dí, “Ógụsé gɨrí mu yáa.” Zíye ịnyịyé tɨ́ do komo ezeokóye ga gére née ndéréye komo ere 'dága kpụrụ́ gɨ sɨmɨ bụrụngụ́.

13 Sɨmɨ sɨndị́ kadra née ní, zɨ́ kị'dị káṇgá ídíne zɨ́ tụ́'dụ́ ngíti géyị kụ́tụ́ e sɨmɨ gara ore ndụ́rụyé mbá. Zɨ́ 'yị e úyuyé álifu ịnyị doa gbre (7,000), zɨ́ yée ga bɨ omoní ní ndịsịyé mbófo Lomo bɨ nɨ komo ere ní gɨ zɨ́ ngịrị.

14 Gbre 'do'dó ụkụ́ aka née lá ne, otayé (3) nɨ go kpá ógụ cakaba.

Ịnyị doa gbre maláyika imí dịbịlị

15 Zɨ́ ịnyị doa gbre (7) maláyika ímí 'bɨ ené dịbịlị. Zíma úwú kúrú tụ́'dụ́ 'yị e komo ere kɨ́ úku ledre kɨ́dí,

“Do sogo káṇgá ba nɨ sị́ sị́lị́ Ngére
Lomo, kpá sị́ sị́lị́ Kɨ́résịto,
Nɨ goó ne Ngére doa za fí.”

16 Geré zɨ́ mɨngburoko 'yị ga bɨ cị́kéṛị́ a doa eso (24) ndịsịní gbaá cigí Lomo ní, ịnyịyé útúye do ngụ́rụ́ sịndịye bi óto úndru Lomo,
17 kɨ́dí,

“Mbófo éyị́ zíyị Ngére Lomo bɨ
roko'bụyị́ ofụ go ní,
Áyí cakaba bo, gɨ zɨ́a áyí kóo
kú yị́ eyị́ bo,
Áyí 'yị mongụ́ roko'bụ
tónó moko eyị́ 'bɨ Ngére go.
18 'Yị ga bɨ kóo mɨmbé'deyé nɨ royị́
bɨsinyíne ní, sịndị́ kadra 'bɨ
'dó'do yée ogụ go.
Sịndị́ kadra ogụ 'décị ngbanga 'yị
ga bɨ kóo uyuní go ní,
kpá gɨ ro í'bí tákpásị́lị́ zɨ́ 'yị
ịnyị kasa eyị́ ga bɨ nébị e ní
kpá mbigí 'yị eyị́ ga bɨ kóo ndịsịní
óto úndru ịrịyị́ ní,
mɨngburoko yée kɨ́ mɨnzéréye,
kpá sịndị́ kadra 'bɨ úfu yée ga bɨ
kóo ndịsịní úfu lafúye do
sogo káṇgá ní.”

19 Nda gɨ ore, do líkpí mbotụ 'dịcị́ 'bɨ Lomo komo ere. 'Dịcị́ íri zíma lúrúndíki sondụ́ụ bɨ kɨ́ mɨyéme ledre 'bɨ Lomo gɨ ro 'yị e ní sɨmɨné. Zɨ́ bimɨóṇgó 'bílé'bené, zɨ́ mongụ́ gboṛụ éyị́ ówụ́ne káa zɨ́

* **11:8** 11:8 Sodóma kɨ́ Ízibiti: Lomo sinyionzó Sodóma gɨ zɨ́ bɨsinyí mɨméngị ledre eyé e. Ólo Dosị́ éyị́ e 19:1-29. Lomo yomo 'yị ené e Isiréle e gɨ sɨmɨ 'do'dó 'bɨ owụ́kụlụ́ gɨ sɨmɨ Ízibiti. Ólo Ólụ́ógụ 12.

nzagba embéne ní, zí káṇgá ndịsị kịzịné zí 'dófị̀ e ndịsị ṛéṛeógụyé gị komo ere bi.

12

Kára 'yị lárá

1 Mongú lárá ledre mengị komo ere. Kára esị kadra roné, zía óto sịndịne e gá do éfé, tagíya bị oto doné ní, yemení gị sịmị kele e sokó doa gbre (12). 2 Nị kí sịmịné, owú nị go ówo gị ro árá. Gị zí mịówo owú, zía mbúmbúdú 'dága.

3 Zí ngíti mịlárá kámá bịkesịne 'dódoógụ roné komo ere. Doa 'dényé ịnyị doa gbre (7), kí ngịṛíne e sokó (10), zí tagíya e ídíye ro doa ga bị ịnyị doa gbre (7) née kékịé'do mbá. 4 Zía sịkpị sononé ndịsị kpírákpị tú'dú kele e kíe, zíye ndịsị ṛéṛeógụyé gị komo ere do sogo káṇgá. Zí kámá née ndéré tóroné mbị kó'dú kára bị ayí árá née, gị ro togú árá go yá, zíne 'dí'bi owú née úlụ a. 5 Zí kára née árá owúo'do bị nị ógụ ídíne ngére do kúfú 'yịma'dí e mbá kí mongú roko'bụné káa zí késị ní. Sịmị bị ará ní, geré do 'dí'bi wo ndéré kíe zí Lomo 'dága óto wo do kịtị ngére. 6 Zí mbágá owú née ngásá ndịsịné sịmị súwú gbála do bi bị Lomo yemeomo zía ní gị ro do lúrú bi kací a kí sịlị álifu kịé'do míya gbre doa cị ota (1,260) doné. 7 Zí okó útúne komo ere. Zí Máyikolo ịnyịné kí tú'dú maláyika ené e ịcị okó kí lárá kámá née kí lafúga ga bị gị do kací a ní. 8 Tí lá zí maláyika e rómo komo kámá née, do ógóóyó wo gị komo ere gịrí cú 'dá'ba. 9 Do úcụógụ lárá kámá née bi. Bị kóo ndịsịní ndólo a 'desị ngére 'bị bịcayi lomo e togú mbú Satána ní, bị 'yị lóndo 'yị e do sogo káṇgá mbá ní. Ụcụogụní wo do sogo káṇgá kí maláyika ené e.

10 Zí kúrú 'yị ówúne komo ere gbélị kídí,

“Mbófo éyị, Lomo bị kí roko'bụné
'yị yómo 'yị e ní 'dodo roko'bụné go,
nị go ngére 'bị 'yịma'dí e mbá.
Wo bị kóo oto roné kací kadra
kí ndụlụ mbá ndịsị úkuóto ledre ro lúndu zée kí lémị zée ní,
ndaá lolụ karaba komo ere wá, ogóoyóní wo go, nị nda goó bi do sogo káṇgá.
11 Lafúze ga gére née romoní komo Satána
gị zía oyóní sogoyé zí Owú kábịṛíkị kí úku ledre umbu bị uyu gị royé ní wá.
Gị zí kéyị née, ngịrị umbu mengị ené yée wá.
12 Sée ga bị ndịsịsé ndịsị komo ere ní mbá, ídísé mu ídí kí rokinyi.
Lerị zí do sogo káṇgá kí mịkavu,
gị zía Satána nị go zíse íri
kí mongú mịmbé'dekesị sịmịné.
Gị zía owo go kídí ngítí sịlị ené nị nda go lá cúku'dée.”

13 Sịmị bị Satána owoyeme kídí ụcụogụní née go do sogo káṇgá ní, zía ndịsịné gámásó'do kára bị ndikiogụ owúo'do ní. 14 Zí Ngére Lomo í'bí fúndú e gbre zí kára née káa zí 'bị agi ní gị ro zía ịnyịné kíe ndéréne gbála sịmị súwú, do ndịsị lúrú bi kací kára née íri kí sịmịbi ota kí yanané gị zí kámá.* 15 Zí Satána née sí'dí 'dịyị iní kpúya káa zí ngburu ní ma'díi do bi bị kára née ngasá doa ní, gị ro zí iní née ndéré úfu wo 'dá'ba. 16 Zí káṇgá líkpí roné, zí iní bị Satána si'dí née kúkúne mbá sịmị a, zí kára née ómoné. 17 Zí mịmbé'de Satána ésị

* **12:14** 12:14 Kámá: Ndịsịní kpa ndólo a daragóna, ịrịa Satána ngére 'bị bịcayi lomo e.

tátá roné ro kára née nda 'dá'dá. Zía nda ídíne go kpá ezeokó ngíti géyị owụ́ ga bɨ 'bɨ kára née ní gɨ zía nɨyí née go mbá 'yị úwú kúrú Lomo zíye ndịsịyé méngị ledre ga bɨ Yésụ 'dodo zíye ní. 18 Zí Satána née ndéré tóroné kó'dụ́ ngbụru née ndịsị óndó bi.

13

Bangá sinyí e gbre

1 Zíma lúrú lárá bangá sinyí káa zí bangá iní ní kí ólụ́ógụ gɨ sɨmɨ mɨkavu.

Doa 'dényé ịnyị doa gbre (7) kí ngịríne sokó (10). Zí tagíya e ídíye do ngịríga ga bɨ sokó (10) née mbá. Ekéotoní kese ga bɨ ndịsị úku Lomo kɨe ní ro doa ga bɨ ịnyị doa gbre (7) née mbá. 2 Bangá sinyí née, tífí a nɨ káa zí tífí kérị ní, sókó sịndịga 'bɨ eyé nda mbá mɨngburokoyé káa zí 'bɨ ngíti bangá sinyí bɨ kí ịrịné bíya ní, zí taraa ídíne káa zí tara kemị ní. Zí lárá kámá née i'bí roko'bụ bɨ nɨ kɨe káa do ngére ní zía gɨ ro zía ndịsịné méngị lárá ledre e kɨe. 3 Ngúru do lárá kámá née nɨ kí mongụ́ mbịri roné. Zí tara 'yịma'dí e do sogo káṇgá ịdrịye mbá mɨịdrị kí lúrú mbịri née. Gɨ zí kéyị née zí 'yị e do sogo káṇgá mbá ṇgúṇgu ledre bangá sinyí née. 4 'Yịma'dí e ndịsịní óto úndru lárá kámá née gɨ zía bɨ i'bí roko'bụ zí bangá sinyí née ní ní. Zíye ndịsịyé óto úndru bangá sinyí née kídí, “Ambi nɨ káa zía ne? Ambi nɨ útúásá méngị okó kɨe ne?”

5 Lomo otoomo aka sịndị kadra ne zí bangá sinyí née ndịsị úku née kí bɨsinyí kese e kpá kí ndịsị 'dódo roko'bụné kí éfé e cị gbre doa gbre. 6 Nɨ ndịsị úku Lomo kí úku sínyi ledre gɨ do bi ere kí 'yị ga bɨ komo ere íri ní mbá. 7 Otoomoní aka wo zía ndịsịné ịcị okó ro 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre Lomo go ní gɨ ro zía rómo komoyé. Lomo i'bí aka kpá roko'bụ go zía gɨ ro zía aka ídíne káa zí éyị bɨ nɨ go ngére do 'yịma'dí e do sogo káṇgá za mbá ní. 8 'Yị ga bɨ ndịsịní óto úndru bangá sinyí née nɨyí ye yée ga bɨ ịrịyé ndaá mɨékéne kú gɨ do sịne sɨmɨ bụ́kụ 'bɨ trịdrị bɨ za fí 'bɨ Owụ́ kábịṛịkị bɨ kóo ufuní wo ní wá.

9 'Yị bɨ mbílí a uwú ledre bú ní ídí úwú ledre née.

10 Togụ́ Lomo ṇguṇgu ne kídí idíní
'dí'bi 'yị yá,
nɨyí 'dí'bi wo.
Togụ́ ṇguṇgu kídí idíní óṇgoónzó
'yị mɨóṇgoónzó yá,
nɨyí tí óṇgoónzó wo.
Ledre née 'dodo kídí 'yị ga bɨ ṇguṇguní ledre 'bɨ Lomo go ní idíní ndịsị úṭụ sɨmɨyé zíye ndịsị tóroyé ngbúó.

Mɨlárá bangá olụ́ogụ gɨ sɨmɨ káṇgá

11 Zíma kpá lúrúndíki ngíti mɨlárá bangá sinyí kí ólụ́ógụné gɨ sɨmɨ káṇgá. Nɨ kí ngịríne e gbre káa zí ngịrí kábịṛịkị ní, zía ndịsị ódroné káa zí lárá kámá ní. 12 Bangá máa wo née ndịsị méngị moko kí roko'bụ 'bɨ bangá sinyí máa wo bɨ kí mongụ́ mbịri ro doné ní. Ili ndịsị lóndo 'yị e gɨ ro zíye ṇgúṇgu mbá ledre 'bɨ bangá máa wo bɨ kí mbịri ro doné née. 13 Bangá máa wo bɨ olụ́ogụ gɨ sɨmɨ gu née, nɨ kí roko'bụ 'bɨ méngị lárá ledre zíne, oto pho'dụ zía útúógụné gɨ komo ere zí tụ́'dụ́ 'yịma'dí e lúrú a mbá cụ́ kí komoyé. 14 Gɨ zí roko'bụ ledre ga bɨ ndịsị méngị yée do bi kací mɨzefị bangá sinyí née ní, zía lóndo tụ́'dụ́ 'yịma'dí e do sogo káṇgá. Oto 'yị e zíye yéme lịlị mɨzefị bangá sinyí bɨ kí mongụ́ mbịri ro doné ní, zíye ndịsịyé óto úndrua. 15 I'bíní roko'bụ zía gɨ ro zía óto lịlị mɨzefị bangá sinyí bɨ

'yị e yemení ní gɨ ro zí líliga máa
née ídíye mbá trịdrị do ndịsiyé
ódroyé mɨódro. Gɨ ro zíye úku
ledre gɨ ro 'yị ga bɨ otoní úndru
líli máa ga gére née wá ní, idíní
úfu yée 'dá'ba.
16 Zía kpá úku ledre kídí, 'yị e za
mbá, yée ga bɨ kí ledreyé owóowó
kí yée ga bɨ ledreyé owó wá, yée
ga bɨ kí éyị e zíye kí yée ga bɨ 'yị
lerị e ní, gbékpị 'yị e kí owụ́kụlụ́ e
mbá, idíní éké líli mɨzefị bangá
sinyí née ro kágá síliye 'bɨ anú
togụ́ sɨmɨ komoyé, 17 gɨ ro 'yị bɨ líli
née togụ́ mbú éyị mɨólo do bi kací
líli née ndaá mɨékéne roa wá ní,
ndaá ndéré úgú éyị, togụ́ úgúóyó
éyị e wá.
18 Ekéní líli mɨzefị bangá sinyí
née kí námba. Mɨólo a nɨ míya
ịnyị doa kéṛí kí cị ota doa ịnyị doa
kéṛí doné (666). Ídí sómụ́ sị ledre
'bɨ mɨólo ịrị bangá née bɨlámáne
gɨ ro zíyị ówo ledre gɨ sɨmɨ a, gɨ
zía, mɨólo a née 'dodo ịrị 'yị.

14

Owụ́ kábịṛ̂ịkị kí 'yị ené e

1 Zíma lúrúndíki Owụ́ kábịṛ́ịkị
kí tóro do Landa Záyono kí 'yị
ené e míya kị́é'do cị gbre doa
eso álifu (144,000). 'Yị maáge
nɨyí mbá kí ịrịa kpá kí ịrị 'Bụa
mɨékéne sɨmɨ komoyé. 2 Zíma
úwú kúrú 'yị kí ndịsị ngúndruné
komo ere káa zí mongụ́ vụrụ ní,
kpá káa zí nzagba ndịsị émbé ne
ní. Gboṛụ éyị bɨ máúwú ní nɨ káa
zí 'yị ímí káṇgá e ndịsịní tólo kófó
ke'bị kí káṇgá ní. 3 Zí tụ́'dụ́ 'yị
ga gére née ndịsiyé úku mɨkánda
ke'bị kófó ịrị Lomo kó'dụ́ kị́tị
ngére kpá kó'dụ́ éyị trịdrị ga bɨ
eso nda kí mɨngburoko 'yị ga bɨ
nɨyí mɨndịsiyé ore ní. 'Yị bɨ
útúásá ówo ke'bị née ní ndaá dụ́ụ́
'yị ga bɨ míya kị́é'do cị gbre doa
eso álifu (144,000) omoní go do
sogo káṇgá ní. 4 Née 'yị ga bɨ
otoomoní royé kí sómụ́ ledre eyé e
mbá zíye ndịsiyé méngị dụ́ụ́ ledre
ga bɨ Owụ́ kábịṛ́ịkị ili yée ní. Gɨ
zía i'bí roné do úyuné gɨ royé
'dí'bióyó umbu bɨ kóo ayíní úyu a
ye gɨ zí lúyú ledre eyé ní, nɨyí
nda go zí Lomo kí Owụ́ kábịṛ́ịkị kí
ledreyé owóowó. 5 Kémbị ṛanga
owụ́ogụ gɨ tarayé wá, nɨyí yị eyé
go mbigí 'yị 'bɨ Lomo.

Maláyika e ota

6 Zɨma lúrúndíki ngíti maláyika
kí ịnyị kí fúndúne komo ere.
Nderé kí ótrụ́ bɨlámá ledre bɨ za fí
ní zí kúfú 'yɨma'dí e kací sị doyé kí
tara eyé e mɨngúngúcua do sogo
káṇgá za mbá. 7 Ndịsị ótrụ́ a
kídí, “Sée 'yɨma'dí e za mbá, ídísé
óto úndru Lomo zíse ndịsịsé kófó
ịrị a, gɨ zía sịndị kadra ené 'bɨ
'décị ngbanga ogụ go. Ídísé mu
óto úndru Lomo zíse ndịsịsé kófó
ịrị a gɨ zía bɨ otoogụ ere kí do sogo
káṇgá kí ngburu e kí dokụ́'dụ ng-
burụ e mbá ne ní.”
8 Zí gbre maláyika ógụné gɨ do
kací ezené née ndịsịné úku ledre
kídí, “Mongụ́ gara bɨ Babelóniya*
ba ụkụ́ go, ụkụ́ go. Gɨ zía tụ́'dụ́
ṛ́ịkị́ sị do 'yị e mbá 'di'biní nda yị
eyé go bɨsinyí mɨméngị ledre ga bɨ
sɨmɨ mongụ́ gara máa née ní ní.”
9 Zí ota maláyika ógụné ndịsịné
úku ledre kídí, “Togụ́ 'yị e
ṇguṇgunɨ́ ledre 'bɨ bangá sinyí
née, zíye ndịsiyé óto úndru a, zí
ịrịa ídíne mɨékéne sɨmɨ komoyé
togụ́ mbú ro síliye yá, 10 Lomo nɨ
'dó'do yée kí 'do'dó 'bɨ odụ a ndaá

* **14:8** 14:8 Babelóniya: Gɨ do kací sịndị kadra 'bɨ Nówa, zí 'yị e ó'bó mongụ́ 'dịcị mbíwu
'dága sɨmɨ Babelóniya, tí lá zí Lomo gírágá báyi yée gɨ ro zíye ndịsị ódro tụ́'dụ́ ṛ́ịkị́ tara e.
Nda gɨ do kací tụ́'dụ́ sɨmɨbi e, zí mongụ́ ngére 'bɨ Babelóniya 'dí'bi Isiréle e káa do owụ́kụlụ́ e
sɨmɨ Babelóniya. Lurúní nda kóo Babelóniya káa zí mongụ́ gara bɨ ndịsị ịcị okó ro Lomo kí
'yị ené e ní. Ólo ledre gɨ roa sɨmɨ Dosị éyị e 10 kí Dániyele 1:1-2.

ní, zíye ndúwúye kíngaya, zíye ndịsịyé náná do soyé gɨ zí mɨówo pho'dụ do komo Owụ́ Kábịrịkị kí maláyika e. 11 Cika pho'dụ bɨ gɨ doyé ní ụkụ́ wá nɨ ídí fú lá gụ́ndrụ. 'Yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ bangá sinyí née, zíye ndịsịyé óto úndru a, zí ịrịa ídíne mɨékéne sɨmɨ komoyé togụ́ mbú ro sịlíye ní, 'do'dó eyé nɨ ídí kí ndụlụ kí kadra 'dowụ́ní royé wá."

12 Káa zí bɨ goó kenée ní, 'yị ga bɨ ŋguŋguní ledre 'bɨ Lomo go, nɨyí go mbigí 'yị ené e ní, kací kadra mbá, idíní ndịsị úwú kúrú Lomo zíye ndịsị tóroyé ngbúó tí káa do 'yị lódụ́ kací Yésụ.

13 Zíma úwú kúrú gɨ komo ere kídí, "Ídí éké ledre ba kídí tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá 'yị ga bɨ umbu nɨ 'dí'bi yée kí lódụ́ kací Yésụ oyóní sogoyé zía mbá wá ní, Lomo nɨ í'bí úndru zíye."

Zí 'Dówụ́ Lomo úku ledre kídí, "Nɨ kenée ma'díi, nɨyí 'dówụ́ royé gɨ zí kụ́rụ́ zí bɨlámá mɨméngị ledre eyé 'dí'biógụ rokinyi zíye."

Nduwú ro 'yị lúyú ledre e

14 Nda gɨ ore, zíma lúrúndíki bɨkenyị bụrụngụ́ kí 'yị doné "káa zí owụ́ 'bɨ 'yịma'dí ní." Nɨ kenée kí tagíya gɨ sɨmɨ dábu doné, kí bɨkafa maku do sịlíne. 15 Zí ngíti maláyika ólụ́ógụné gɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo ótrụ́ ledre zía kídí, "Sịndị kadra ogụ go gɨ ro zíyị 'décị ngbanga 'yị e kí maku eyị née káa zí sịndị kadra ogụ ne zí mịngị yáká tónóne óngo kére gɨ yáká ní." 16 Tí ma'díi, zía tónóne óngo kére ga bɨ 'bɨ do sogo káŋgá ní mbá 'dá'ba.

17 Zí ngíti maláyika kpá ólụ́ógụné gɨ 'Dịcị 'bɨ Lomo komo ere kpá kí 'bɨ ené bɨkafa maku do sịlíne. 18 Nda gɨ ore, zí maláyika máa wo bɨ ndịsị lúrú bi kací pho'dụ kí'dí bɨ ndịsịní 'dáná mbayi 'bɨ Lomo ní ólụ́ógụné ótrụ́ ledre zí maláyika bɨ kí bɨkafa maku do sịlíne ní kídí, "Ndéré mu zíyị líkpí mɨáná kọ́rọ́ ga bɨ yáká kọ́rọ́ íri née mbá 'dá'ba gɨ zía sịndị kadra 'bɨ líkpí yée ogụ go." 19 Zí maláyika née tí ịnyị ndéréne do sogo káŋgá, zía líkpí mɨáná kọ́rọ́ ga bɨ yáká kọ́rọ́ íri née mbá do léfe yée sɨmɨ tóvị́ do útru yée gɨ ro 'dódo mɨmbé'dekesị 'bɨ Lomo. 20 Zí maláyika née ịnyịyé kí lafúne e ụ́nzụ mɨáná kọ́rọ́ ga gére née mbá ólụ́ógụ kíye gɨ sɨmɨ yana gara 'dí sogo do ndịsịyé útru kánya yée. Zí sámayé ndịsị kúkúne bi kpúya káa zí mongụ́ ngbuṵru bɨ olụ́ mɨólụ́ ní.

15

Maláyika bɨ kí odụ nduwú ní

1 Zíma kpá lúrú ngíti lárá ledre komo ere. Maláyika e ịnyị doa gbre kí ṛịkị 'do'dó e ịnyị doa gbre kpá gɨ ro 'dó'do 'yị e kíe. Togụ́ wo née mengịní royé go yá, zí mɨmbé'de Lomo nda ịdrịne.

2 Málúrú éyị kí ṛịrí káa zí do mɨkavu kí mɨndící pho'dụ ní gɨ gbála. 'Yị ga bɨ mɨtóroyé kó'dụ́ mɨkavu née íri, nɨyí 'yị ga bɨ romoní komo bangá sinyí née kí lịlịa nda kí námba bɨ ndịsị 'dódo ịrị bangá sinyí née ní ní. Nɨyí kenée kí kụ'dụ́ bɨ Lomo i'bí zíye ní do sịlíye. 3 Ndịsịní úku ke'bị ga bɨ kóo Mụ́sa 'yị 'bɨ moko 'bɨ Lomo ndịsị kóo úku yée 'desị, kpá kí kófó ịrị Owụ́ kábịrịkị kídí,

"Ngére Lomo, áyí 'yị roko'bụ,
ndịsị méngị mbá mɨnbguroko ledre e.
Kací kadra mbá, ndịsị méngị ledre ga bɨ utúasání mɨútúásá ní, gɨ zía áyí yị eyí 'yị méngị ma'díi, gɨ zí kéyị née,
áyí Ngére 'bɨ kúfú 'yịma'dí e mbá.

14:14 14:14 Dániyele 7:13

4 Ngére Lomo, ambi utúasá ndịsị
óto úndruyị,
kí ndịsị kófó ịrịyị wá ní ne?
Áyí dụ́ụ́ yị̀ị 'yị bɨ lúyú ledre ndaá
roa wá ní.
Zée 'yịma'dí e do sogo káṇgá za
mbá,
azé ndịsị kófó ịrịyị
gɨ zía owozé go kídí ndịsị méngị
dụ́ụ́ bɨlámá ledre e.”
5 Gɨ do kací a née, zíma kpá
lúrúndíki ngíti ledre kpị̀ komo
ere. Née kụ́tụ́ bɨ yemení káa
do lị́lị̀ 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ní, likpíní
mbotụ a go fúó. 6 Zíma lúrúndíki
maláyika e ịnyị doa gbre yemení
yée gɨ ro 'dí'biógụ 'do'dó do
'yịma'dí e do sogo káṇgá kí
ólụ́ógụ gɨ do mbotụ bɨ likpíní
née gɨrí. Esịní royé mbá bɨkenyị̀
bongó, zíye ódó royé ká'dá bɨ
yemení gɨ sɨmɨ dábu ní. 7 Zí
ngúru éyị̀ trịdrị ga bɨ eso ní, 'dí'bi
kó'do e ga bɨ gɨ sɨmɨ dábu ịnyị doa
gbre (7) mbá kí 'do'dó e sɨmɨyé
ní í'bí yée zí maláyika ga bɨ ịnyị
doa gbre (7) née. Ga gére née
bɨsinyí ledre ga bɨ Lomo bɨ nɨ
trịdrị za fí ili 'dó'do 'yịma'dí e
kíe ní. 8 Zí cika mongụ́ roko'bụ
'bɨ Lomo ídíne 'dịcị́ íri kụụ. 'Yị
utúasá ndéré ólụ́ne íri wá, 'búó
togụ́ maláyika ga bɨ ịnyị doa gbre
née mengịonzóní moko eyé go.

16

Kó'do 'do'dó e ịnyị doa gbre

1 Gɨ do kací ledre née ní, zíma
úwú kúrú 'yị kí úku ledre gɨ 'Dịcị́
'bɨ Lomo gɨrí zí maláyika ga bɨ ịnyị
doa gbre (7) née kídí, “Ndérésé
mu léfe 'do'dó ga gére née do
'yịma'dí e do sogo káṇgá.”
2 Zí mɨzefị maláyika ịnyịné
ndéréne léfe 'bɨ ené 'do'dó do
sogo káṇgá. Zí éyị̀ ko'bo e ndịsị
óto royé ro 'yị ga bɨ lị̀lị́ní lị́lị̀ bangá
sinyí royé zíye ndịsị óto úndrua
ní.
3 Zí ngíti a ndéréne léfe 'bɨ ené
sɨmɨ mɨkavu. Zí komo iní óyóló'bó
roné káa zí sáma umbu 'yị ní, zí
éyị̀ trịdrị ga bɨ sɨmɨ iní máa née
úyuyé mbá.
4 Zí otayé (3) ndéré léfe 'bɨ
ené sɨmɨ ngbuṛu e kí dokụ́'dụ ng-
buṛu e mbá. Zí komo iní ga gére
née óyóló'bó royé kpá mbá káa
zí sáma ní. 5 Zí maláyika bɨ kí
roko'bụ 'bɨ do iní ní úku ledre
kídí,
“Áyí yị̀ eyị́ kóo kú bo,
áyí ídí fú lá bo.
Ndá 'bɨ eyị́ 'yị lúyú ledre wá.
Utúasá mɨútúásá zíyị
kása 'do'dó ro 'yị e káa zí née.
6 Ufuní kóo tụ́'dụ́ 'yị eyị́ ga bɨ
kóo ṇguṇguní ledre eyị́ ní
kí nébị eyị́ e.
Méngị go bɨlámáne, zíyị
óyóló'bó iní káa do sáma
zíye ndịsịyé éwé a. Née
ledre bɨ iliní ní utúasá go
kpịnị kíye.”
7 Zíma úwú kúrú 'yị gɨ sị́ mbayi 'bɨ
Lomo gɨrí kídí,
“Ma'díi, Ngére Lomo, roko'bụyị́
ofụ go,
mɨ'décị ngbanga eyị́ nɨ
mɨútúásáne.”
8 Zí eso (4) maláyika née léfe
'bɨ ené komo kadra. Zí 'yị e ndịsị
áráye gɨ zía káa zí pho'dụ ní. 9 Zí
'yị e ndịsị áráye gɨ zí pho'dụ kadra
bɨsinyíne, iliní eyé nda oyólo'bó
mɨmbé'deyé zíye ṇgúṇgu ledre 'bɨ
Lomo wá, iliní eyé zíye mbófo
Lomo wá. Ndịsịní nda yị̀ eyé úku
sínyi ledre kí mɨmbé'de késị́ zí
Lomo bɨ nɨ kí roko'bụ 'bɨ ụ́cụ́mo
'do'dó née ní ní.
10 Zí ịnyị maláyika léfe 'bɨ ené
mbá do kị̀tị ngére 'bɨ bangá sinyí,
zí mɨtụlụrụ útúne sɨmɨ bi bɨ nɨ
doa káa do ngére ní mbá. Zí 'yị
ené ndịsịyé náná do soyé gɨ zí éyị̀
mɨówo. 11 Gɨ zí bɨsinyí éyị̀ mɨówo
bɨ royé gɨ zí éyị̀ ko'bo ní, zíye
ndịsịyé úku bɨsinyí ledre gɨ do bi

Lomo bɨ nɨ Ngére 'bɨ komo ere ní. Zíye kpá fú ndịsị eyé nda méngị bɨsinyí ledre e.

12 Zɨ́ ịnyị doa kẹ́rị́ (6) maláyika
léfe 'bɨ ené sɨmɨ mongụ́ ngbuṛu
bɨ kɨ́ ịrịné Efaráta ní, zɨ́ mongụ́
ngbuṛu née ndụ́kụ́ne gɨ ro yéme
mɨsi'di zɨ́ ngére ga bɨ 'dí gbére
ní. 13 Zíma lúrúndíki bɨcayi
lomo e ota (3) káa zɨ́ mbó'dó e
ní. Ngíti a olụ́ogụ 'bɨ ené gɨ ku
mongụ́ kámá, ngíti a olụ́ogụ 'bɨ
ené gɨ ku bangá sinyí, zɨ́ ngíti a
ólụ́ógụ 'bɨ ené gɨ ku nébị bɨ 'yị
ṛanga ní. 14 Bɨcayi lomo ga bɨ ota
née nɨyí kɨ́ roko'bụyé gɨ ro méngị
ledre ga bɨ kɨ́ roko'bụyé ní kɨ́e.
Ịnyịnɨ́ ndéré zɨ́ ngére 'bɨ káṇgá e
mɨngúngúcua yéme ledre kéye gɨ
ro asikíri e gɨ ro zíye ídíye nzíyiyé
ịcị okó sɨmɨ bɨ Lomo bɨ roko'bụa
ofụ go ili go 'décị ngbanga ní.

15 “Mɨndá'baógụmá, nɨ lɨ́yị 'yị e
mbá mɨlɨ́yị. Yée ga bɨ nɨyí ndịsị
kɨ́ komoyé kacíma ní, Lomo nɨ í'bí
úndru zíye. Yée ga bɨ ndịsịnɨ́ yị́
eyé sɨkala ní, dukuwu nɨ méngị
yée gbála káa zɨ́ éyị́ bɨ ndịsịnɨ́
ngɨ́ṛá do nyárá bi ní.”

16 Zíye yóko ngére e mbá do bi
bɨ ndịsịnɨ́ ndolo a kɨ́ tara Ébere e,
Aramagédo ní.

17 Zɨ́ ịnyị doa gbre (7) maláyika
léfe 'bɨ ené kụụ sɨmɨ síli 'dága.
Zɨ́ kúrú 'yị ówụ́ne gɨ 'dịcị 'bɨ
Lomo gɨrí kɨ́dí, “Utúasá go.”
18 Zɨ́ zangba 'bílé'bené, zía ndịsị
émbéne, zɨ́ bɨsinyí kị'dị káṇgá
ídíne 'dá'dá a ndaá aka kenée kú
wá. 19 Gɨ zɨ́ kị'dị káṇgá née ní,
zɨ́ mongụ́ gara bɨ Babelóṇiya ní
ndụ́ṛụ ífi sɨmɨné za 'dényé ota.
Zɨ́ gara 'bɨ kúfú ngíti géyị 'yị e
kpá ndụ́ṛụné. Ledre lúyú ledre
bɨ 'yị 'bɨ Babelóṇiya lịgị Lomo
wá, 'do'do yée bɨsinyíne gɨ zɨ́
sɨmɨkesị. 20 Zɨ́ mɨngburoko cúkú e
kpá kɨ́ mɨngburoko landa e lélɨ́ye
za mbá gɨ zɨ́ mongụ́ roko'bụ bɨ 'bɨ
Lomo ní. 21 Zɨ́ mɨngburoko 'dófị e
káa zɨ́ mɨsɨsɨlekpe tutú e owóowó
kɨ́ngaya ní ndịsɨyé útúkánya
'yɨma'dí e. Zɨ́ 'yị ga bɨ uyuní aka
wá ní ndịsɨyé úku sínyi ledre zɨ́
Lomo gɨ zɨ́ 'do'dó bɨ i'bíogụ doyé
ní.

17

Kára kɨ́ bangá sinyí

1 Zɨ́ ngúru maláyika ga bɨ ịnyị
doa gbre (7), wo bɨ lefe bɨsinyí éyị́
gɨ sɨmɨ kó'do ené ní ógụné úku
ledre zíma kɨ́dí, “Ógụ mu zíma
'dódo 'do'dó bɨ Lomo ili 'dó'do
kẹ́ré kára 'yị gámá kací ya'dá e*
bɨ ndịsị ndịsị do tụ́'dụ́ iní e ní zɨ́yị.
2 Kára née ngére ga bɨ 'bɨ do sogo
káṇgá ní ndịsịnɨ́ go mbá kɨ́e káa
do kára. Mɨméngị ledre ené 'yị e
ndịsịnɨ́ nda kóyó gɨ zía mɨkóyó.”

3 Sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo,
zɨ́ maláyika bɨ gáa née 'dí'bi
máa ndéré kɨ́ma gbála sɨmɨ súwú.
Zíma lúrú kára née ekị́ ndịsị go
gá do bɨkesị bangá sinyí.† Bangá
sinyí máa née nɨ kɨ́ doné 'dényé
ịnyị doa gbre (7) kpá kɨ́ ngɨṛíne e
sokó (10). Ekéní kese bɨ ndịsị úku
Lomo kɨ́e ní go roa yeré. 4 Kára
née esị roné bɨlámá bɨkesị bongó,
do kpá íngí ngíti géyị éyị́ ga bɨ
yemení gɨ sɨmɨ dábu kɨ́ tutú ga
bɨ ṛɨṛíní mɨṛírí ní roné. Zía 'dí'bi
kó'do bɨ yemení gɨ sɨmɨ dábu ní
do sị́lị́ne. Kó'do máa née nɨ 'bé kɨ́
bɨsinyí ledre ga bɨ 'bɨ Satána ní,
kpá kɨ́ 'bɨ kára máa née sɨmɨné.
5 Mɨéké ledre nɨ sɨmɨ komoa kɨ́dí,

BABELÓṆIYA Bɨ MONGỤ́ GARA
NÍ,

* **17:1** 17:1 Kéré kára 'yị gámá kací ya'dá e: Ngíti géyị ndịsịnɨ́ kpá ndólo wo mongụ́ gara Babelóṇiya ngíti géyị kɨ́'dí bɨ nɨyí go ódro gɨ ro mongụ́ gara Babelóṇiya ní, ndịsịnɨ́ ódro née gɨ roa. † **17:3** 17:3 Bɨkesị bangá sinyí: Bangá sinyí bɨ kɨ́ doné 'dényé ịnyị doa gbre kɨ́ ngɨṛíne e sokó ba, nɨ mɨzefị bangá sinyí bɨ olụ́ogụ gɨ sɨmɨ mɨkavu ní. Lúrú 'Dódoógụ 13:1.

NI MBÁGÁ ṚIKỊ BISINYÍ MIMÉNGỊ
LEDRE E DO SOGO KÁṆGÁ.

6 Mááyí úku a máyá kára née ufu tụ́'dụ́ 'yị ga bi 'yị lódụ́ kací Yésụ ní go, koyó nda gi zí sámayé go mikóyó.

Simi bi málúrú wo ní, zí bi sínyíne romá gi zía gbála. 7 Zí maláyika née úku ledre zíma kídí, "Bi sinyí royị gi zí ledre 'bi kára née kenée gi ro 'dí? Mááyí 'dódo bisinyí miméngị ledre 'bi kára née, kpá kí 'bi bangá sinyí bi kí doné ịnyị doa gbre kí ngiṛíne sokó bi kára máa née ndịsị ndịsị doa ní zíyị. 8 Bangá sinyí née ni kóo trịdrị, bi ba ní, ndaá lolụ wá. Sịndị́ kadra ni go gbóo do úru wo gi simi mongụ́ gu bi kóo 'dụtụní wo simi a ní do nda kpá úfu ándá wo zía úyuné bisinyí umbu. 'Yị ga bi ịrịyé ndaá miékéne simi bụ́kụ 'bi trịdrị bi kóo ni goó miyémeómoné 'desị 'dá'dá do sogo káṇgá ba ndaá aka wá ní, tarayé ni ị́drị́ mbá mị́drị́ kí lúrú bangá sinyí née trịdrị.

9 "Ídí ówo'dí'bi ini ledre gi simi ledre 'bi bangá sinyí née. Doa ga bi ịnyị doa gbre (7) née, 'dodo bi ekịekị́ ga bi ịnyị doa gbre bi kára née ndịsị doyé ní. 10 'Dodo ledre kpá gi ro ngére e ịnyị doa gbre (7). Yée ga bi ịnyị ní uyuní go mbá. Ị́nyị doa kéṛíye (6) ni aka bo. Ngítíye bi kị́é'do ní ogụ aka wá. Togụ́ ogụ go yá, ni ndịsị lá ca, zía úyuné. 11 Bangá sinyí née ni kóo 'dá'dá ngére, bi ba ní ndaá aka lolụ ngére wá. Ni kóo ngúru ngére ga bi ịnyị doa gbre (7) ní. Ni ógụ ídíne káa zí ịnyị doa ota (8) ngére ní. Zí Lomo nda úfu wo geré 'dá'ba za fí simi bi sịndị́ kadra ogụ go ní.

12 "Ngiṛí ga bi lúrú yée sokó (10) née, née miṇgburoko ngére e sokó tonóní aka moko eyé wá. Niyí karanée tónó moko ndro kí bangá sinyí née, tí lá kacíye akpa kíe wá. 13 Miméngị ledre eyé ni za mbá kị́é'do, zíye ndịsiyé í'bí cóngóro kí roko'bụ bi zíye ní zí bangá bisinyí née. 14 Niyí ị́cị́ okó ro Owụ́ kábịṛịkị, zía rómo komoyé gi zía ni Ngére 'bi ngére e za mbá. 'Yị lódụ́ kacíga niyí migéléye gi zía bi i'bíní royé ndịsị lódụ́ wo ní."

15 Maláyika née ya zíma ní, "Mongụ́ iní bi lúrú kára née ndịsị ndịsị doa ní, née ṛ́ikị́ sị́ do 'yịma'dí e kí tara eyé e miṇgúngúcua. 16 Bangá sinyí bi kí ngiṛíne sokó (10) née ni karanée sógó bisinyí kára née. Niyí karanée 'dódo wo zíye í'díógụ bongó ené gi roa do ótoómo wo woṛóne. Zíye ánu wo, zíye 'dí'bi ngítí a do ụ́cụ a bu ku pho'dụ. 17 Lomo yeme ledre née kenée ne gi ro zí miṇgburoko ngére ga gére née óto sómụ́ ledre eyé kị́é'do zíye í'bí roko'bụ bi zíye ní zí bangá sinyí née gi ro zía ídíne ngére 'búó togụ́ ledre bi Lomo uku ní mengị roné go. 18 Kára bi lúrú wo née, ni go káa zí mongụ́ gara bi ngére ené ni kí roko'bụné do lafúne ngére e do sogo káṇgá mbá ní."

18

*Mi*ú*tú gara Babelónịya*

1 Gi do kací ledre née ní, zíma lúrúndíki ngíti maláyika kí ógụ gi komo ere. Ni kí mongụ́ roko'bụné, zí bi óṇgóne do sogo káṇgá wé gi zí roko'bụa née. 2 Zía ótrụ́ ledre 'dága kídí,

"Utú go, mongụ́ gara Babelónịya utú go.
Ni nda go 'be 'bi ṛ́ikị́ dokéké e mbá,
solụ́ ku'dú e kpá kí ngíti géyị bicayi lomo e niyí ógụ óto 'be 'bi eyé nda simi a ye.
3 Ṛ́ikị́ sị́ do 'yịma'dí e mbá koyóní go mikóyó,

koyóní gɨ zí bisinyí mɨméngị
ledre 'bɨ kára née.
Mɨngburoko ngére ga bɨ 'bɨ do
sogo káṇgá ní 'di'biní go
mbá bisinyí mɨméngị ledre
ené,
gɨ zí bisinyí 'dódo ledre
'bɨ kára née, zí tụ́'dụ́ 'yị
úgúóyó éyị e ídíye kí tụ́'dụ́
éyị e zíye kíngaya."
4 Zíma kpá úwú ngíti kúrú gɨ
komo ere kídí,
"Sée 'yị amá e, ídísé ólụ́ógụ gɨ
sɨmɨ Babelóniya 'dá'ba,
káa bɨ ásé 'dí'bi bisinyí
mɨméngị ledre ené,
do 'dó'do kótrụ sée ndro kéye
ke.
5 Bisinyí mɨméngị ledre 'bɨ Ba-
belóniya nɨ go mɨówoné gị
komo ere,
Lomo owoyeme lúyú ledre
ené e go bɨlámáne.
6 Ídísé méngịlúgu zía kpá ledre bɨ
mengị zíse ní,
zíse 'dó'do wo bisinyíne káa
zí bɨ 'do'do sée ní.
Idí ndúwú káa zí bɨ nduwu
sée ní.
7 Ídísé 'dó'do wo zía ndịsịné íni ini
gɨ zí éyị mɨówo útúásáne
kpịnị kí mongụ́ rokinyi bɨ
kóo nɨ sɨmɨ a ní.
Ndịsị ílị́ kíngaya zía ndịsịné
úku ledre kídí,
'Mááyí yị amá káa zí me'be mongụ́
ngére ní, mándá 'bɨ amá 'yị
lerị́ káa zí kára umbu wá,
éyị́ bɨ mááyí ndịsị íni ini gɨ roa
ní ndaá.'
8 Kadra kị́é'do ledre ga ba nɨyí ógụ
zía,
umbu, ini kí 'bú nɨyí ógụ zía.
Nɨ áṛáónzó roné za mbá,
Ngére Lomo, 'yị roko'bụ nɨ
'décị ngbanga roa ne.
9 "Ngére ga bɨ 'bɨ do sogo káṇgá
'di'biní bisinyí méngị ledre 'bɨ
Babelóniya zíye ídíye kí rokinyi
gɨ roa ní, sɨmɨ bɨ nɨyí lúrú cika
pho'dụ gɨ doa gụ́ndrụ ní geré zíye
útúye ndịsị íni wo. 10 Zí mongụ́
ngịrị útúne sɨmɨyé, zíye ngásá
tóroyé gbála ndịsị ndịsị ótrụ́ kása
ini kí ledre kídí,
" 'Bɨ káa laká nduwú 'di, áko Ba-
belóniya,
áyí tí go ụ́kụ́ do komozé ba,
lá sɨmɨ owụ́ sịndị́ kadra cúku'dée
ba ke.'
11 "Zí 'yị úgúóyó éyị e kpá
ndịsịyé íni ini gɨ zía 'yị úgú éyị
eyé e nɨyí go úyuónzó royé. 12 'Yị
bɨ nɨ úgú éyị eyé ga bɨ dábu e,
mɨṛí́ṛịṛí késị e, tutú ga bɨ kí lámá
royé ní, bongó ga bɨ kí lámá
royé ní, kágá ga bɨ kí ndony-
oyé ní, bɨlámá éyị ga bɨ yemení
yée gɨ sɨmɨ kágá kí so ki'di ní,
kpá kí bɨlámá éyị ga bɨ yemení
yée gɨ sɨmɨ késị e kí tutú e ní
ndaá. 13 Gba sụ'bụ́ mɨndonyo, kí
kágá mɨndonyo e, kí kágá ụkụ́,
le'yị e, sụ'bụ́ e, tụdụ e, kére e,
ịtị e, kábịṛí́kị e, usáni e, arabíya
ga bɨ bangá ndịsịní lála yée ye ní,
owụ́kụlụ́ e, kpá kí 'yị ga bɨ nɨyí bo
ní 'yị úgú ndaá.
14 "Zí 'yị úgúóyó éyị e ndịsịyé íni
ini kí mbụ́mbụ́dụ́ wáwá, wáwá,
kí úku ledre kídí, 'Sée 'yị 'bɨ
Babelóniya e, née kenée laká lerị́
'di. Mbágá éyị ga bɨ kóo zíse
ba ndụkụ́ní gɨ zíse go mbá,
nda'baogụní lolụ wá.'
15 "Zí 'yị ga bɨ ndịsịní úgúóyó
éyị ga gére née zíye ndịsị ndíki
tụ́'dụ́ késị e ní ídíye kí ngịrị royé.
Do ngásá tóroyé gbála íni kása
ini gɨ zí ngịrị ledre bɨ nɨ ndịsị
méngị roné ní. 16 Zíye ndịsịyé
mbụ́mbụ́dụ́ wáwá wáwá kí úku
ledre kídí,
" 'Bɨ káa lerị́ 'di, Babelóniya
mongụ́ gara,
tụ́'dụ́ éyị ga bɨ kóo zíyị
kí ledreyé owóowó káa zí
ledre dábu e, késị e,
kí tutú ga bɨ ṛịṛíní mɨṛí́ṛí ní
ndaní lolụ mbá wá.

17 Káa zí ledre izi ní, tụ́'dụ́ éyị́ ga
bɨ kóo sɨmɨ Babelónɨya ba
ndụkụ́ní go mbá.'
"Zí 'yị lála kụrúngba e, kpá kɨ́
'yị máa yée ga bɨ ndɨsɨní gámá
kɨ́ kụrúngba maáge ní, kpá kɨ́
yée ga bɨ ndɨsɨní méngị moko
sɨmɨ iní ní, ɨnyɨyé ngásá tóroyé
gbála ndɨ́sɨ lúrúkása bi íri. 18 Sɨmɨ
bɨ lurúní cika pho'dụ gɨ do Ba-
belónɨya gụ́ndrụ káa zí cika ṛɨndɨ́
ní, zíye ndɨ́sɨyé mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́ úku
ledre kɨ́dí, 'Ngíti mongụ́ gara bɨ
zía rómoné gɨ do wo bɨ nɨ go
ạ́ṛáónzó roné ba ndaá.' 19 Zíye
ndɨ́sɨyé íni ini kɨ́ mbụ́mbụ́dụ́ kɨ́
léfe káṇgá kɨ́ mbụkụ sɨmɨ doyé, kɨ́
úku ledre kɨ́dí,
" 'Bɨ káa lerɨ́ 'di, Babelónɨya ụkụ́
go.
'Yị ga bɨ za mbá ndɨsɨní gámá
kací komo ngbuṛu ní,
nɨyí kóo go mbá kɨ́ éyɨ́ e zíye
gɨ zía.
Káa zí ledre izi ní, éyɨ́ ga gére née
ụkụ́ní go mbá.
20 Sée 'yị 'bɨ komo ere e, ídísé ídí
kɨ́ rokinyi.
'Yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní,
'yɨmɨkása e kɨ́ nébɨ e mbá,
ídísé ídí kɨ́ rokinyi,
Gɨ zía Lomo 'do'do Babelónɨya
go gɨ zí bɨsinyí ledre ga bɨ
mengị sée kɨe ní.' "
21 Zí maláyika bɨ kɨ́ mongụ́
roko'bụné ní 'dí'bi mongụ́ tutú
káa zí 'bɨ ụ́sụ éyɨ́ ní, ụ́cụ a bu sɨmɨ
mongụ́ iní zía úku ledre kɨ́dí,
"Kɨ́ mɨmbé'dekesɨ́,
Lomo nɨ ụ́cụóyó mongụ́ gara
ga bɨ Babelónɨya ní kenée,
utúasá ndá'baógụ ídíne lolụ
káa zí wo bɨ 'dá'dá ní wá.
22 Do 'yị úku ke'bɨ e kɨ́ kụ'dụ́, kɨ́
káṇgá,
utúasáníɨ lolụ úwú a íri wá.
'Yị 'bɨ moko 'bɨ 'yị úgúóyó éyɨ́ e,
utúasá lolụ ídí íri wá.
Utúasáníɨ lolụ úwú gboṛụ tutú kɨ́
ụ́sụ éyɨ́ ówụ́ íri wá.
23 Bimɨóṇgó utúasá lolụ ídí íri wá.
Kúrú o'do kɨ́ mɨkánda me'bené
utúasá lolụ ówụ́ sɨmɨ gara née
íri wá.
'Yị ga bɨ kóo ndɨsɨní úgúóyó
éyɨ́ e ore ní nɨyí kóo ye kɨ́
roko'bụyé.
Londoníɨ ṛɨ́kɨ́ sɨ́ do 'yɨma'dí e
go zíye 'dí'bióyó komoyé gɨ
ro Lomo.
24 'Yị ga bɨ 'bɨ Babelónɨya ní
ndɨsɨní kóo go úfu nébɨ e kɨ́
'yị ga bɨ 'bɨ Lomo ní
kpá kɨ́ ngíti géyɨ do sogo
káṇgá."

19

Mbófo éyɨ́ zí Lomo

1 Gɨ do kací a née, zíma úwú
kúrú tụ́'dụ́ 'yị e komo ere kɨ́ úku
ledre kɨ́dí,
"Idízé mbófo Lomo.
Gɨ zía nɨ kɨ́ roko'bụ 'bɨ yómo 'yị e
zíne. Roko'bụ gɨ ro ledre e
mbá nɨ zía.
2 Idízé mbófo wo gɨ zía ndɨsɨ
'décɨyéme ngbanga.
Gɨ zía nɨ bɨlámá ngére, owoofụ
kací 'décɨ ngbanga go.
'Decɨ ngbanga mongụ́ gara bɨ
ndɨsɨ sínyiónzó 'yị e ní go.
Idízé mbófo wo gɨ zía 'do'do
mongụ́ gara née go gɨ ro 'yị
éné ga bɨ ufuní yée sɨmɨ a
íri ní."
3 Zíye kpá úku ándá ledre kɨ́dí,
"Idízé mbófo Lomo
gɨ zía cika bɨ gɨ sɨmɨ Babelónɨya ní
ụkụ́ wá."
4 Zí mɨngburoko 'yị ga bɨ cɨ́kéṛɨ́ a
doa eso (24) kpá kɨ́ éyɨ́ trɨdrɨ ga
bɨ eso (4) ní mbá útúye do ngụ́ṛụ́
sɨndɨ́ye bi óto úndru Lomo do
kɨ́tɨ Ngére éné. Do ɨnyɨyé mbá
ṇgúṇgu a kɨ́dí,
"Idí kenée, Mbófo éyɨ́ zí Lomo."
5 Zí kúrú 'yị ówụ́ne gɨ kó'dụ́ kɨ́tɨ
ngére gɨrí kɨ́dí,
"Ídísé í'bí mbófo éyɨ́ zí Lomo,
sée 'yị kasa éné e
ga bɨ ndɨsɨsé óto úndru a ní,

mingburokoyé kí minzéréye
mbá.”
6 Zíma úwú kúrú kí ngúndru
káa zí kúrú tụ́'dụ́ 'yị e ní, kpá káa
zí gboṛụ mongụ́ vụrụ ní, nda kpá
káa zí nzagba embéne ní kídí,
“Mbófo éyị zí Lomo.
Lomo bi kí mongụ́ roko'bụné
ní ni goó ne Ngére ezé.
7 Idízé ídí kí mongụ́ rokinyi,
zíze ndịsịzé óto úndrua.
Sịndị kadra 'bi ófụ́ ro 'bi Owụ́
Kábịṛịkị ni go ógụ.
Me'bea* yeme roné go
nzíyiné.
8 I'bíní bilámá mikánda bikenyị
bongó go
zía ésị a roné.”
Bikenyị bongó née ini ledre gi
simi a kídí bilámá miméngị ledre
'bi mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo ní.
9 Zí maláyika úku ledre zíma
kídí, “Ídí éké ledre ga gére née
miéké, ‘Lomo ni í'bí úndru zí
'yị ga bi ogụní simi ayímbi 'bi
ófụ ro 'bi Owụ́ Kábịṛịkị ní.’ ” Zí
maláyika née kpá úku ándá ledre
kídí, “Ledre ga bi Lomo uku yée
née niyí mbá ma'díi.”
10 Zíma útúma bi óto úndrua.
Zía úku ledre zíma kídí, “Ndá
óto úndrumá wá, gi zía mándịsị
méngị 'bi amá kpá moko zí Lomo,
káa zíyị kpá káa zí ngíti géyị
lúnduzé e kí lémịzé e yée ga bi
ndịsịní úku ledre Yésụ zí 'yị e ní.
Ídí óto úndru Lomo gi zía 'yị bi
ndịsị úku ledre gi ro Yésụ zí 'yị e
ní, ni kí 'Dówụ́ Lomo simíné.”

'Yị do bikenyị Usáni

11 Zíma lúrú ere likpí roné go
fúó, bikenyị usáni, ni go tóro
kó'dụma kenée. 'Yị bi ndịsị
doa ní ndoloní wo, Bilámá 'yị
kpá 'Yị méngị ma'díi. Ni 'yị
'décị yéme ngbanga kpá 'yị méngị
yéme okó. 12 Kụrụ'bụ komoa ésị
'duo pho'dụ, zía ésị tagíya e ro
doné, zí ịrị ídíne miékéótoné roa.
'Yị ówo'dí'bi ini ledre gi simi ịrị
máa née ndaá, owo yí ené dụ́ụ́ ne.
13 Esị roné bongó bi pha'daní simi
sáma ní, ịrịa ni, “Kúrú Lomo.”
14 Zí tụ́'dụ́ asikíri ga bi komo ere
ní útúye do kací a, esịní royé kpá
mbá bilámá bikenyị bongó, do
ékíye kpá mbá do bikenyị usáni.
15 Odro bi olụ́ogụ gi kua ní ni káa
zí bikafu maku bi gi ro úfu ṛịkị sị
do 'yịma'dí e kíe ní. “Ni ídí Ngére
do ṛịkị sị do 'yịma'dí e kí mongụ́
roko'bụné káa zí késị.” Zía 'dódo
simikesí 'bi Ngére Lomo bi royé
gi zí bisinyí miméngị ledre eyé
ní zíye. Ni ndịsị 'dítí kánya yée
káa zí 'yị 'dití kanya miáná kóró
ní. 16 Bongó bi esị roné ní, miéké
ledre ni roa kídí,
“BA NGÉRE 'BI ngére e ZA MBÁ.”

17 Zíma lúrú maláyika kí tóroné
do kadra, zía ótrụ́ ledre zí solụ́
ga bi ndịsịní ịnyị simi síli ní kídí,
“Ógụsé mu simi mongụ́ ayímbi
bi Lomo yeme zíse ní. 18 Ógụsé
mu ánu umbu ngére e kí umbu
manda 'bi asikíri e, umbu 'yị ga bi
kí roko'bụ zíye ní, umbu usáni e
kí 'yị ngásá kíye, umbu 'yị e mbá,
yée ga bi kí ro doyé, kí owụ́kụlụ́ e
mingburoko 'yị e kí minzéréye e
mbá.”

19 Zíma lúrúndíki bangá sinyí kí
ngíti géyị ngére ga bi 'bi do sogo
káṇgá ní kí asikíri eyé e, yokoní
royé go, nzíyiyé gi ro útú kí okó
do 'yị bi do usáni ní kí asikíri
ené e. 20 Do 'dí'bingéṛị bangá
bisinyí kí nébị bi 'yị ṛanga ní. Née
nébị bi ndịsị méngị mingburoko
ledre e do bi kací bangá sinyí née
gi ro lóndo 'yị ga bi kí lílị bangá
sinyí née royé ní zíye óto úndru
lílị a. Ụcụní yée go gbrengárá
simi mongụ́ pho'dụ bi ngárá ịlị́ kú

* **19:7** 19:7 Me'be Kírésịto: Kára bi ona ba toro do bi kací 'yị ga bi ṇguṇguní ledre 'bi Yésụ go ní. **19:15** 19:15 Ke'bị 'bi Dawídi e 2:9

wá ní. 21 Ufuní 'bi eyé ngíti géyị kí mongú maku bi ndịsị ólụ́ógụ gi ku 'yị bi do bikenyị usáni ní. Zí solú e ógụyé sụụ ndịsị ánu umbu e gi bi.

20

Simibi e álifu

1 Zíma lúrúndíki maláyika kí ógụné gi komo ere, ni kí mafutáa 'bi mbotụ mongú gu kpá kí mongú ká'dá késị do sịlịne. 2 Zía 'dí'bingéṛị mongú kámá bi kpá Satána ní do ódó wo kí ká'dá késị née ngịṛị zía ndịsịné kíe roné kí simibi e álifu. 3 Do ụ́cụ wo simi mongú gu, do 'dụ́tụ mbotụ gu née kací a ngbụ́rụ́ káa bi ni fú ndịsị lóndo 'yị e ke. 'Búó togú simibi bi álifu (1,000) ní ụkú go, do nda líkpí mbotụ kací a kí owú sịlị cúku'dée.

4 Zíma lúrúndíki 'yị ga bi i'bíní roko'bụ zíye gi ro 'déci ngbanga ní kí ndịsị do kịtị ngére. Zíma kpá lúrú 'yị ga bi kóo ufuní yée gi zía bi ndịsịní kóo úku ledre Yésụ kpá kí ledre 'bi Lomo ní. 'Yị ga gére née iliní eyé kóo ṇgúṇgu ledre bangá sinyí née wá. Iliní kóo kpá gbawá do éké ịrịa ro sịlíye togú mbú simi komoyé. Zíye ídíye trịdrị kí Kírésịto Yésụ do bi kịé'do 'déciyéme ngbanga kí tú'dú simibi e éyị 'bi álifu kịé'do (1,000). 5 Ngíti géyị 'yị e niyí aka ídí 'bi eyé fú simi bi 'búó togú gi do kací simibi álifu kịé'do (1,000) zí Lomo nda úru yée gi simi umbu. Née aka lá mizefị úru 'yị e.

6 'Yị ga bi i'bíní úndru zíye niyí go mbigí ga bi 'bi Lomo ní, niyí yée 'yị ga bi urúní go gi simi mizefị úrú gi simi umbu ní. Gbre umbu ndaá lolụ kí roko'bụ doyé wá, niyí nda yị eyé go 'yị 'dáná éyị 'bi Lomo kpá 'bi Kírésịto, zíye ídíye kéye ngére e kí simibi e álifu (1,000).

Kírésịto kí 'yị ené e romoní komo Satána

7 Gi do kací simibi álifu (1,000), do líkpí Satána gi simi sịgịnị, 8 zía tónó gámáne kí lóndo 'yị e do bi eyé e do sogo káṇgá, kí káṇgá ga bi ndoloní Gógo kí Magógo ní mbá gi ro zíye ídíye nzíyiyé gi ro méngị okó. Niyí ídí káa zí sayi ní 'yị óloónzó yée ndaá. 9 Zíye ázayé do sogo káṇgá mbá ndéré 'díkí táya 'bi 'yị ga bi 'bi Lomo ní kpíki, née gara bi kí 'búne do Lomo ní. Tí lá zí pho'dụ ógụné gi komo ere óngbóónzó yée za mbá. 10 Do ụ́cụ ngére 'bi bicayi lomo e bi londo 'yị ga gére née ku mongú pho'dụ bi ngárá ịlị kú wá ní, kí'dí bi ụcụní bangá sinyí kí nébị ga bi 'yị ṛanga e íri ní. Zíye ndịsị ndúwúye íri kí ndụlụ kí kadra e mbá za fí.

Lomo oto Satána kí tú'dú simibi e simi sịgịnị

11 Zíma lúrúndíki bikenyị usáni kí 'yị bi ekị ndịsị doa ní. Zí káṇgá kí ere ngásáóyó royé gi kó'dụ́a 'dá'ba, bi bi zíye ndéré ndịsịyé doa ní ndaá. 12 Zíma lúrúndíki 'yị ga bi kóo uyuní go ní mingburokoyé kí minzéréye mitóroyé kó'dú kịtị ngére née, likpíní bụ́kụ e go fúó, ngíti a 'bi ené bụ́kụ 'bi trịdrị. Do ndịsị 'déci ngbanga 'yị ga bi uyuní ní kací miménginị ledre eyé e simi bi kóo niyí aka trịdrị ní káa zí bi ni miékéne simi bụ́kụ ma'dáa ní. 13 Umbu ga bi kóo niyí simi iní kí yée ga bi otoní yée mióto ní, zíye ólụ́ógụyé mbá do 'déci ngbangayé kací miménginị ledre eyé e simi bi kóo niyí aka trịdrị ní. 14 Nda gi ore do 'dí'bi umbu kí roko'bụ ené bi do 'yị e ní, do ụ́cụ yée simi mongú pho'dụ bi ịlị kú wá ní. Née go gbre umbu. 15 'Yị bi ịrịa ndaá miékéne simi bụ́kụ 'bi trịdrị wá ní, niyí ụ́cụ

wo komo mongụ́ pho'dụ bɨ ịlị́ kú wá ní.

21

Mɨkánda ere kɨ́ mɨkánda do sogo káṇgá

1 Zíma lúrúndíki mɨkánda ere kɨ́ mɨkánda do sogo káṇgá, yée ga bɨ 'dá'dá ní lelíṇí go mbá. Mɨngburoko ngbụru e lelíṇí go mbá. 2 Zíma lúrúndíki mbigí gara 'bɨ Lomo bɨ Yerụsaléma ní kɨ́ ógụné gɨ komo ere bi. Nɨ kɨ́ lámá roné kíngaya káa zí mɨkánda kára bɨ yeme roné gɨ zía o'do 'bɨ ené nɨ go ógụ kɨ́ lafa kací a ní. 3 Zíma úwú kúrú 'yị gɨ do kị́tị ngére gɨrí kídí, “Lomo oto 'be 'bɨ ené go dongará 'yị ené e, nɨyí go ndịsị́ kéye gɨ zía nɨyí 'yị ené e. Nɨ ídí Lomo eyé za fí. 4 Nɨ ndịsị ó'dóóyó iní komo gɨ komoyé. Éyị́ bɨ kɨ́ ịrịné umbu, ini, éyị́ mɨówo ní ndaní lolụ wá gɨ zía mɨyéme ledre ga bɨ kóo 'dá'dá ní ndaní lolụ wá.”

5 Zí 'yị bɨ ndịsị do kị́tị ngére ní úku ledre kídí, “Mááyí go méngị éyị́ e za mbá mɨkándayé.” Zía úku ledre zíma kídí, “Ídí éké ledre ga bɨ úwú yée née mbá, gɨ zía nɨyí kɨ́ ledreyé owóowó kpá ma'díi ledre e.”

6 Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Utúasá go kenée, mengịní royé go. Mááyí Álafa kpá Ómega, dosị́ éyị́ e kɨ́ odụ éyị́ e. 'Yị bɨ kɨ́ kodró roné ní mááyí í'bí iní mɨéwé zía, gɨ sɨmɨ 'dawú 'bɨ trịdrị bɨ za fí ní zía éwé a gbékpị́e.

7 “'Yị ga bɨ nɨyí tóro ngbúó ní, mááyí í'bí úndru zíye, zíma ídíma Lomo eyé, zíye ídíye owụ́ 'bɨ amá e.

8 “Tí lá 'yị ga bɨ toroní ngbúó wá kɨ́ yée ga bɨ ṇguṇguní ledremá wá, 'yị óto úndru lomo ga bɨ yemení yée kɨ́ sị́lị́ 'yị ní, 'yị úfu 'yị e, 'yị 'berị e, 'yị lóndó e, 'yị mála e, 'yị kágá e, kɨ́ 'yị ṛanga e, nɨyí ụ́cụ yée mbá sɨmɨ mongụ́ pho'dụ bɨ ngárá ịlị́ kú wá ní. Née go gbre umbu.”

9 Zí ngúru maláyika ga bɨ ịnyị doa gbre wo bɨ kí odụ kó'do 'do'dó e ịnyị doa gbre ní ógụné úku ledre zíma kídí, “Ógụ mu zíma 'dódo mɨkánda kára bɨ iliní ófụ́ a ba zíyị. Née me'be Owụ́ kábịrị́kị.” 10 Zía 'dí'bi máa sɨmɨ roko'bụ 'bɨ 'Dówụ́ Lomo ndéré kíma do mongụ́ ngbángbá landa 'dága, zía 'dódo Mbigí gara bɨ Yerụsaléma ní kɨ́ ógụ gɨ zí Lomo gɨ komo ere bi. 11 Gara máa née ndịsị ṛírí gɨ zí lámá roko'bụ 'bɨ Lomo bɨ roa ní mɨṛírí káa zí mɨṛírí owụ́ tutú bɨ kɨ́ ledrené owóowó ní. 12 Gara bɨ o'bó'dikíní gbaá ro mongụ́ gara née mɨólóne 'dága kɨ́ mbotụné sokó doa gbre (12). Zí maláyika e kpá sokó doa gbre (12) ndịsịyé do mbotụ máa ga gére née kɨ́ óndó bi. Do mbotụ ga gére née do ekéoto ịrị sị́ do Isiréle ga bɨ sokó doa gbre (12) ní. 13 Mbotụ máa ga gére née, ifiní yée káa, ota (3) 'dí gbére, ota (3) 'dí gólụ, ota (3) 'dí do ngelị, ota (3) 'dí do anú. 14 Otoní dosị́ gara máa née do tutú e sokó doa gbre (12). Tutú máa ga gére née, nɨyí mbá kɨ́ ịrị 'yịmɨkása ga bɨ sokó do a gbre 'bɨ Owụ́ Kábịrị́kị ní mɨékéye royé.

15 Maláyika bɨ ndịsị ódro zíma née, nɨ cụ́ kɨ́ ngbángbá bɨ yemení gɨ sɨmɨ dábu ní do sị́lị́ne gɨ ro ndɨrábɨ mongụ́ gara née, kɨ́ mbotụ a nda kɨ́ gara bɨ o'bó'dikíní kíe ní. 16 Mɨákpa mongụ́ gara née kɨ́ mɨáya kɨ́ mɨóló gara bɨ o'bóní roa ní nɨyí mbá ndro, kilomịta álifu gbre doa míya eso (2,400). 17 Zía ndɨrábɨ mɨịndị gara née kɨ́ mɨóló a, káa zí 'yịma'dí ndɨrabɨ éyị́ née ní zía ndíki a kídí mɨịndị a kɨ́ mɨóló a nɨ mbá mítiri cị́ ota (60). 18 Éyị́ ga bɨ o'bóní gara née kíe ní, ṛịríní mbá mɨṛírí káa zí éyị́ bɨ yemení yée mbá gɨ

sɨmɨ dábu togụ́ késị́ bɨ ndịsị ṛíṛí mɨṛíṛí kíngaya ní. 19 Tutú ga bɨ o'bóní gara née doyé ní, farání yée mbá kí tosoyé mɨngúngúcua kpá mbá mɨṛíṛíye kíngaya. Mɨzefịyé ndoloní zásepa, gbreyé ndoloní safíra, otayé (3) ndoloní kalasedóni, esoyé (4) ndoloní emeraláda, 20 ịnyịyé (5) ndoloní saradonịḱị, ịnyị doa kéṛíye (6) ndoloní karaneliyána, ịnyị doa gbreyé (7) ndoloní kirisolíte, ịnyị doa otayé (8) ndoloní berịyále, ịnyị doa esoyé (9) ndoloní topáza, sokóye (10) ndoloní kɨrɨsoparéze, sokó doa kéṛíye (11) ndoloní zasínita, sokó doa gbreyé (12) ndoloní ametayiséte. 21 Mbotụ ga bɨ sokó doa gbre 'bɨ gara née o'bóní yée mbá kí lísá. Mɨsi'di ga bɨ sɨmɨ Yeṛụsaléma ní mbá o'bóní yée kí dábu, zía ndịsị ṛíṛíne káa zí do mongú iní gɨ gbála ní.

22 Málúrúndíki 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ndaá sɨmɨ gara ore wá, gɨ zía Ngére Lomo bɨ roko'bụa ofụ go ní nɨyí go ye kí Owú kábịṛịḱị 'Dịcị́ 'bɨ Lomo ma'dáa. 23 Sị́ ledre bɨ ili kadra togú éfé gɨ ro zía ídíne sɨmɨ gara ore ní ndaá gɨ zía roko'bụ Lomo kí Owú kábịṛịḱị ndịsịní nda óṇgó bi ore goó ye. 24 Ṛịḱị sị́ do 'yịma'dí e nɨyí ndịsị gámá kací bimɨóṇgó máa née, zí tú'dú mɨngburoko ngére e ndịsị ógụyé kí tú'dú éyị ga bɨ zíye ní ore. 25 Kací kadra mbá, mbotụ gara bɨ roa née nɨ fú lá fúó gɨ zía bɨ bimɨúlú bɨ do 'dútụ mbotụ gɨ zía ní ndaá. 26 Ṛịḱị sị́ do 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá nɨyí ndịsị ndéré kí tú'dú éyị ga bɨ zíye ní sɨmɨ mongú gara née íri. 27 Mɨsi'di ndaá zí bɨsinyí ledre ólúne sɨmɨ gara née íri wá. 'Yị ga bɨ ndịsịní méngị bɨsinyí ledre e kí 'yị ṛanga e utúasání ólú íri kpá wá. 'Yị ga bɨ nɨyí ólú sɨmɨ gara née íri ní dụ́ụ́ yée ga bɨ ịrịyé nɨ go mɨékéne sɨmɨ bú́kụ trịdrị 'bɨ Owú kábịṛịḱị ní.

22

Ngbuṛu bɨ iní a ndịsị ɨ'bí trịdrị zí 'yị e ní

1 Zí maláyika née 'dódo ngbuṛu bɨ iní a ndịsị ɨ'bí trịdrị zí 'yị e ní zíma. Komo iní máa née nɨ 'duo drá ngbeé ngbeé káa. Ndịsị kúkúógụ gɨ sị́ kị́tị ngére 'bɨ Lomo kí Owú kábịṛịḱị. 2 Iní máa née ndịsị kúkú kpụrú gɨ yana mongú mɨsi'di bɨ sɨmɨ gara ore ní. Zí kágá trịdrị útụyé dogboṛụ ngbuṛu née gɨ 'dí keṛị́ kpá gɨ 'dí keṛị́. Ndịsịní áná kí'dí sokó doa gbre sɨmɨ sɨmɨbi kɨ́é'do kací sɨmɨbi e mbá. Mbílía nɨ kágá ndíyá zí 'yịma'dí e do sogo káṇgá mbá 3 'Yị ga bɨ 'bɨ gara née éyị bɨ kɨ́é'do bi nɨ sínyí ro Lomo gɨ zíye gɨ ro a ní ndaá. Lomo kí Owú kábịṛịḱị ndịsịní nda ndịsị goó ye ore zí 'yị 'bɨ moko ené e ndịsịyé óto úndru a. 4 Nɨyí ndịsị lúrú Lomo za cú kí komoyé, zí ịrịa ídíne mɨékéne sɨmɨ komoyé mɨkékeṛịa mbá. 5 Mɨtụlụrụ ndaá lolụ sɨmɨ gara née íri wá. Gɨ zí kéyị née, éyị bɨ zíye ídíye kí somú ledre gɨ ro ngíti bimɨóṇgó kpị́ gɨ roa ní ndaá. Ngére Lomo ndịsị nda óṇgó bi zíye goó ne. Zíye nda ídíye káa zí ngére e ní za fí.

6 Zí maláyika née úku ledre zíma kídí, “Ba zaá ma'díi ledre e, Ngére Lomo ndịsị kóo úkuí'bí ledre zí nébị e, úkutátá a, bɨ nda ba ní, kasa nda go maláyika ené ógụ úku ledre ga bɨ nɨyí méngị royé 'diya ní.”

Yésụ nɨ ndá'baógụ cakaba

7 Zí Yésụ Úku ledre kídí, “Lúrúsé aka, mááyí go ógụ cakaba. Lomo nɨ ɨ'bí úndru zí 'yị ga bɨ nɨyí 'dí'bi ledre bɨ sɨmɨ bú́kụ ba kí 'búne ní.”

8 Máa, Yiwáni, máúwú ledre ga gére née, zíma lúrú yée za cú kí

komomá. Simɨ bɨ máúwú, zíma lúrú yée kpá za cṵ kɨ́ komomá ní, zíma útúma bi óto úndru maláyika bɨ 'dodo ledre ga gére née zíma ní. 9 Zía úku ledre zíma kídí, “Ndá óto úndrumá wá. Mándịsị méngị 'bɨ amá kpá moko káa zíyị, kpá káa zí bɨ ngíti géyị lúnduyị ga bɨ nébị e kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị ga bɨ 'di'biní ledre bɨ simɨ bṵ́kṵ ba kɨ́ 'búne ní. Ídí óto dụṵ úndru Lomo.”

10 Zɨ́ maláyika née kpá úku ledre kídí, “Ledre ga bɨ éké yée née, ídí ólo yée zɨ́ 'yị e gɨ zía sịndị kadra bɨ zíye méngị royé simɨ a ní nɨ go gbóo. 11 'Yị méngị bɨsinyí ledre e idí fú ndịsị méngị bɨsinyí ledre e, 'yị lárá ídí fú ídí 'yị lárá, 'yị méngị bɨlámá ledre e idí fú ndịsị méngị bɨlámá ledre e, mbigí 'yị 'bɨ Lomo idí fú ídí 'yị 'bɨ Lomo.”

12 Zɨ́ Yésụ kpá úku ngíti ledre kídí, “Mááyí go ógụ cakaba. Tákpásịlị nɨ bo mááyí ɨ'bí a zɨ́ 'yị kacɨ́ mɨméngị ledre ené.” 13 Mááyí Álafa kpá Ómega, Mɨzefị 'yị, kpá Odụ 'yị, Dosị́ éyɨ́ kpá Odụ éyɨ́.

14 'Yị ga bɨ nɨyí lúgu bongó eyé* drá ní, Lomo nɨ ɨ'bí úndru zíye. Nɨyí ndịsị ánu mɨáná kágá 'bɨ trịdrị, zíye ndịsị ólṵye simɨ mongṵ́ gara kpụrṵ́ gɨ tara mbotụ gara. 15 'Yị méngị bɨsinyí ledre e, 'yị lárá e, 'yị ga bɨ ndịsịní só'do royé kɨ́ 'yị bɨ ofṵ́ní royé kéye wá ní, 'yị mála e, 'yị úfu 'yị e, 'yị óto úndru lomo ga bɨ yemení yée kɨ́ sịlị 'yị ní, 'yị ṛanga e kpá kɨ́ ngíti géyị 'yị méngị bɨsinyí ledre e, nɨyí ídí 'bɨ eyé ságа.

16 Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Máa Yésụ, mákása maláyika amá go gɨ ro zía ndéréne 'dódo ledre ga gére née zɨ́ 'yị amá e za mbá. Máa bulúndu ngére Dawídi, bɨ kpá kéṛḭkobị ní.”

17 Zɨ́ 'Dówṵ́ Lomo kɨ́ mɨkánda kára úku ledre kídí, “Ógụ mu.” 'Yị máa wo bɨ uwú ledre ba go ní idí úku ledre kídí, “Ógụ mu.” Yɨ́ị bɨ kɨ́ kodró royɨ́ ní ógụ mu, 'yị bɨ ili go ní ogụ mu ewé iní 'bɨ trịdrị bɨ za fí ní gbékpịne.

Odụ ledre gɨ zɨ́ Yiwáni

18 'Yị bɨ uwú ledre bɨ mɨékéne simɨ bṵ́kṵ ba go, zía 'dí'bi gbékpɨ́ ledre ésị a simɨ a ní, Lomo nɨ ɨ'bí yata 'dó'do bɨ ekéní ledre a simɨ bṵ́kṵ ba zía. 19 Kpá kenée, 'yị bɨ uwú ledre bɨ mɨékéne simɨ bṵ́kṵ ba go, zía 'dí'bióyó ngíti a gɨ simɨ a ní, Lomo nɨ 'dí'bióyó tákpásịlị bɨ trịdrị bɨ za fí ukuní ledre a simɨ bṵ́kṵ ba gɨ zía 'dá'ba. Do 'dí'bióyó wo gɨ simɨ mongṵ́ gara bɨ ukuní ledre a simɨ bṵ́kṵ ba kpá 'dá'ba.

20 Zɨ́ wo bɨ ndịsị úku ledre née úku ledre kídí, “Mááyí go ógụ cakaba.” Máa, Yiwáni, zíma úku ledre máyá, “Ídí kenée, Ngére Yésụ ógụ mu.”

21 Ngére Yésụ idí méngị bɨlámá ledre zíse gɨ do bɨ zíse ndịsịsé bɨlámáse. Idí kenée.

* **22:14** 22:14 Luguní bongó eyé e: Utúasání ólṵ dụṵ ye simɨ mongṵ́ gara gɨ zía luguní bongó eyé go kɨ́ sáma Yésụ bɨ otoomo lúyú ledre eyé e ní. Sámaa óto bongó eyé zía ídíne drá bɨkenyịne. Lúrú 'Dódoógụ 7:14.